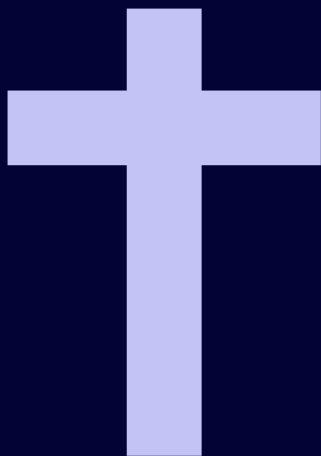

SISIPAC AC QELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua
New Guinea

SISIPAC AC QELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua New Guinea

Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023
0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665

Contents

Mataio	1
Mareko	59
Luka	95
Yohane	159
Méliméli icac ai	203
Roma	262
1 Korinti	289
2 Korinti	315
Galatia	332
Efeso	341
Filipai	350
Kolosai	356
1 Tesalonika	362
2 Tesalonika	368
1 Timoteo	371
2 Timoteo	378
Tito	383
Filemon	386
Hebraio	388
Yakobo	407
1 Petero	414
2 Petero	421
1 Yohane	426
2 Yohane	433
3 Yohane	434
Yuda	435
Ac Saṅa	438
Legic	467

Mataio

Yesuac esañ ambéchéra ionac qacgina.

¹ Abaraham zéma Dawidiac qeli, Kristo Yesuac sac kitichéra.*

² Abarahamnén Isaka mi-hicnijec. Isakanén Yakop mi-hicnijec. Yakobonén Yuda zéma iwac dac munahéra mi-hicnji énécmiyec.†

³ Yudanén Tamari iwarunec Feresi zéma Zara mi-hicnji érécmiyec. Feresinén Hesiron mi-hicnijec. Hesironnén Aram mi-hicnijec.

⁴ Aramnén Aminadap mi-hicnijec. Aminadapnén Nason mi-hicnijec. Nasonnén Salmon mi-hicnijec.

⁵ Salmonnén Rahap iwarunec Boasi mi-hicnijec. Boasinén Rut iwarunec Yobedi mi-hicnijec. Yobedinén Yesi mi-hicnijec.

⁶ Yesinén ic kewu Dawidi mi-hicnijec.

Wañu Dawidinén Uriawac inija iwarunec Solomon mi-hicnijec.

⁷ Solomonnén Rehoboam mi-hicnijec. Rehoboamnén Abia mi-hicnijec. Abiyanén Asafe‡ mi-hicnijec.

⁸ Asafenén Yosafat mi-hicnijec. Yosafatnén Yoram mi-hicnijec. Yoramnén Uzia mi-hicnijec.

⁹ Uzianén Yotam mi-hicnijec. Yotamnén Ahazi mi-hicnijec. Ahazinén Hezekia mi-hicnijec.

¹⁰ Hezekianén Manase mi-hicnijec. Manasenén Amosi§ mi-hicnijec. Amosinén Yosia mi-hicnijec.

¹¹ Wañu Babilon baeciguc onagicma kenkenja nalé imuaru Yosianén Yekonia zéma dac munahéra mi-hicnji énécmiyec.

¹² Wañu Babilon baeciguc onagicma kenjicguc Yekonianén Salatiel mi-hicnijec. Salatielnén Zorobabel mi-hicnijec.

¹³ Zorobabelnén Abiut mi-hicnijec. Abiutnén Eliakim mi-hicnijec. Eliakimnén Azori mi-hicnijec.

¹⁴ Azorinén Sadok mi-hicnijec. Sadoknén Akim mi-hicnijec. Akimnén Eliut mi-hicnijec.

¹⁵ Eliutnén Eleazari mi-hicnijec. Eleazarinén Matan mi-hicnijec. Matannén Yakop mi-hicnijec.

¹⁶ Yakopnén Mariawac euya Yosefe mi-hicnijec. Wañu Maria iwarunec mia Yesu Kristo** zémimia imi hicnijec.

¹⁷ Imuac Abaraham igucnec éréma Dawidiguc hayu hicnjisaiac qétégina imi 14 wanzac. Wañu Dawidi igucnec éréma Babiloniguc onagicma kenkenawac naléiguc hayu hicnjisaiac qétégina imi 14 wanzac. Wañu Babiloniguc onagicma kenkenawac nalé imuarunec éréma Kristoac naléiguc hayu hicnjisaiac qétégina imi 14 wanzac.

Halécnén météré mimia Yesuac hicnihicniya imuac suruc.

¹⁸ Wañu Kristo Yesuac hicnihicniya imi yomuhuc; Iwac nenjocya Maria imi Yosefeac buña wammac niñ zéérécmimia wañec, nén ekawu momacnec ménda kericnec Uña Téréyanén kiwi meyu hériyaguc wañu héñec.

¹⁹ Wañu iwac eu buña Yosefe imi ic dindija kerec. Imuac niñ, ara

* **1:1:** Ac oruha yomi imi kiwi Mataioac ac oruha qahac, nén kembanja 1:2-17 imuac ac oruha wanzac. Kiwi téréya yomuaru ic embac onac qacgina sasala hezac imi owinj zé Zipilalec ac me Nei ac qahac, nén Girik ic me Hebiraio ic ewagina méndacma ooyawac hezac. † **1:2:** Yudawac dachéra imi 3, munahéra imi 8, nén tosara waima iwac qara ooyawac hezac imuac hénia imi Hén 49:10 imuaru hezac. ‡ **1:7:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Asafeac qara méñ imi Asa.

§ **1:10:** Kiwi méranén ooya tosaraiguc Amosiac qara méñ imi Amon.

** **1:16:** Hebiraio

aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnén météré mimia.

zéauyu kicginaiguc gamuyaguc wambac niñac, éléñnec waimiyu kemmac zé nimma niñarenğéyec.

²⁰ Imuhuc nimma keru Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ gauiguc hicñjimima yomuhuc ézéyec; Dawidiac qeli Yosefe, iniñ buñaga Maria wagicmañ zé zénéñga ménda hiriyu, tomeñaguc taczac imi Uña Téréyawac murunec.

²¹ Inéñ nañawac mihicñimac. Mihicñiyu inéñ kecma eñeya ic embachéra kápésicgina igucnec añgégina timac, imuac niñac qara Yesu zéwésémañ.

²² Haka hicñiyec imi Miñ Kewuninanéñ kua meme icya kuaya mema ac yomuhuc zéyec imi moczoñ meselimañ zé imuhuc hicñiyec;*

²³ Ninzu, embac serañanéñ héri haima naña meyu iwac qara Immanuel zému (Hénia imi Anutunéñ neñañguc keczac).

²⁴ Imuhuc zéyu Yosefenéñ gau igucnec yacma Miñ Kewuac kua meme uñanéñ zéyec séc wamma iniñ buñaya wagicma hayec.

²⁵ Wañu inéñ i guc momacnec heyac ménda wamma kerunec embac imi méréc merac naña mihicñiyec. Mihicñiyu Yosefenéñ qara Yesu zéyec.

2

Niniñ ic ieneñ Yesu hémbiñ zé hagic.

¹ Ic kewu Herodeac héñgaleñ naléiguc Yesunéñ Yuda baec Betelehem ama areña yandaiguc hicñiyec. Gezac qema niñgic, hicñiyu Is igucnec niniñ ic tosara Yerusalem hama yomuhuc zégic;

² Merac Yuda ic onac ic kewu buña hicñiyec imi dimia? Nini Is iguc iwac widi méñ hémma mepésimiwiñ zé hazin.

³ Imuhuc zégic ic kewu Herodenéñ ac imi niñu ewayaiguc niñkéndéñaguc wañec. Imi mia inéñnec qahac, Yerusalem miñina i guc kecñic ieneñ moczoñ imuhuc wañgic.

⁴ Wañu inéñ hofac oo ic kiwahécgina zéma hénaoñiñ ionac hénia acac kiwi ic unuruma Kristo* ñimuaru hicñjima keczac imuac qesiénécmiyec.

⁵ Qesiénécmiyu yomuhuc ézégic; Yuda baec Betelehemiguc. Imi mia Anutuac tiliñ tiliñ ic méñnéñ yomuhuc oyecac hezac hénia yomuhuc niñac imuhuc zégic;

⁶ Betelehem ama areña, guac murunec galeñ méñnéñ hama nuac hénaoñiñ Israel imi rama galeñ ésécnec galeñgé énécmimac. Imuac niñ gi imi Yuda baeciguc ama areña yanda kuneñ kuneñ hema kenzac imuac sugcinaiguc komodia ménda wanzań.

⁷ Imuhuc zégic nimma Herodenéñ niniñ ic éléñnec unuruyu hagic eñacnec tacma widi hicñiyec imuac naléya dindiñanec qesiénécmmima niñec.

⁸ Qesiniñu tecgéyu Betelehem ama areña yandaiguc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Kemma merac imuac dindiñanec qesinimmu. Wañu mihicñimuiguc liliñgéma hama nézégic, ni acguc kemma mepési mimañ.

⁹ Ic kewunéñ imuhuc zéyu niñgic tecgéyu, hénagina méñgucnec toroqema keñgic. Wañu gezac qema niñgic, widi Is imuaru héñgic iminéñ muñguc hicñi énécmima walac walac kemma moczoñ merac heyec ama imuaru kemma héiselima tarec.

¹⁰ Wañu ieneñ widi imi muñguc hémma ségiségi kuneñ yanda wañgic.

¹¹ Wañu ama imuaru haréma merac imi neñgocya Mariaguc

* 1:22: Yes 7:14 * 2:4: Hebraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéñ météré mimia.

momacnec iricma simiñ héima mepési migic. Imuhuc wamma géségina auma sese mema hagic goli, libanos ic tutuha héménaguc zéma sacmasi haléc héménaguc imi sécgina séc haimigic.

¹² Wañu gauiguc Herodeac muru ménda kemmu niñ énézéyec. Énézéyu nimma héna méné igucnec ama baecginaiguc lilingéma kenjic.

Yosefe inin meracyaguc Izipte baeciguc néngacma kenjic.

¹³ Lilingéma kenjic, ninzu, Anutuac kua meme uñanéñ gauiguc Yosefe hicñimima yomuhuc ézéyec; Herodenéñ merac yomi qemañ zé hochoc ai mezac, imuac gi yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte† baeciguc néngacma kemma kecna muñguc gézemañ.

¹⁴ Imuhuc zéyu Yosefenéñ sinjyaiguc yacma merac zéma neñgocya oragicma Izipte baeciguc kenjec.

¹⁵ Kemma imuaru kerunec Herode humuyec. Imi mia Miñ Kewuninanéñ eñeya kua meme ic ménac kuaya mema zéma yomuhuc zéyec ac yominéñ héla héimac niñ imuhuc hicñiyec; Izipte baec igucnec nañna qac hérémizua.*

Yesu qewiñ zé wamma namu nene tosara unuhumigic.

¹⁶ Wañu Herode imi ninin ic ieneñ ikoc wammigic imi niñtegicma qeri biric kuneñ yanda wañec. Wañu yaré ic méli énécmiyu kemma Betelehem ama areña yanda zéma ama areñ yanda yanda hosuraiguc tacma kenjec imuac qeriaiguc merac kecgic imi ninin ic qesiéncmima naléya niñec imi méndacma yawuñgina éréhéc zéma bawaiguc moczoñ unugic humudacgic.

¹⁷ Imuhuc wañjic kua meme ic Yeremianéñ yomuhuc zéyec ac imi héla héiyec;

¹⁸ Ewa hétéñ mén Rama ama areña yandaiguc hicñiyu niñgic. Ewa biric yanda zéma zésiác yandanéñ hicñiyu niñgic. Rahelnéñ merachéra ionac niñ siaczac. Merachéra qahac wandaczu imuac niñ mebélac gémuac séc qahac wañec.

Izipte baec igucnec lilingéma hagic.

¹⁹ Wañu Herode humuyu, ninzu, Miñ Kewuac kua meme uña ménéñ Izipte baeciguc Yosefe gauiguc hicñimima yomuhuc ézéyec;

²⁰ Meracac kekecya qewiñ zé hocgic ieneñ humudaczu, imuac gi yacma merac imi zéma neñgocya oragicma Israel baeciguc lilingéma kenna.

²¹ Imuhuc zéyu Yosefenéñ yacma merac neñgocyaiguc oragicma Israel baeciguc kenjec.

²² Néñ Akelaonéñ mañgocya Herodeac tatac késama Yuda baec galeñgézac imuhuc zégic nimma imuaru kemmañ zé zénéña hiriyec. Wañu gauiguc kua meme uñanéñ ézéyu nimma Galilaia baeciguc kenjec.

²³ Kemma tauñ mén Nazarete zéanzu imuaru kerec. Haka imi mia kua meme ichéra kuagina mema ac yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñ imuhuc hicñiyec; Nazarete ic zémimu.

3

Yohaneac héipuc ac.

¹ Nalé imuaru doku naec haka ic Yohanenéñ hama Yuda baec kisi-aiguc yomuhuc zéauyec;

² Kurumeñac héñgaleñ ama areña yandanéñ hosucninu hazac, imuac niñ ewa qerigina melenjic.

³ Wañu ic iwac mia kua meme ic Yesaiawac kuaya mema yomuhuc

† 2:13: Girik aciguc; Aigiptos. * 2:15: Hos 11:1

zéyec; Ic méné baec kisiaiguc qaczac, iwac ewa imi yomuhuc; Miñninawac hénaya zéréñ qéréñ wamma megic, iwac hénaya héimindinjigic dindiña wañu.

⁴ Yohane i imi maleku kamele zuanéñ memeya imi héima rikunja yan séwélanéñ memeya imi kembañaguc zikima kerec. Wañu iwac neneya imi gaoc zéma haséñ morombazecac dokuya.

⁵ Wañu imuhuc zéauyu Yerusalem zéma Yuda baec séc zéma Yodan doku néwéc néwéc ic embac moczon iwac muru kendacgic.

⁶ Kemma késpedesgina zéaugic Yodan Dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁷ Wañu doku naec énécmiyec imuaru Farisaio ic zéma Sadukaio ic sasala hagic inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolenjac qelihéra qeri geric hahaya imuacnec néngacmu niñac mérénéñ goro ac énézéyec?

⁸ Ewa melenj melenjac séciguc héla mihicnjigic.

⁹ Wañu enañ qeriginanéñ Abaraham imi neñañ yandanina imuhuc ménda zéma nimmu. Ni énézéwa ningic, Anutunéñ hoc yomi hia énézéyu yacma Abarahamac qelihéra wandacmu.

¹⁰ Ic hésa sasala imuac héniaiguc naka bec haiyu hedaczac. Héla hiabia ménda haiñzac séc héiyu mayu gericiguc giliyu hiñgacdacmac.

¹¹ Ni imi qerigina melemmu niñac dokunéñ naec énécmianzua, néñ nuac andénaiguc hakeczac inéñ kuc yandayaguc ni nogiczac. Nidac imuhucyanéñ héna usuya metecgéma késamañac séc qahac. Inéñ Uña Téréya zéma geric bélañanéñ naec énécmimac.

¹² Iwac méraiguc sarac yanda iminéñ héla gocmia imi tocgéma hofiguc haimac, néñ gorosonja

imi héiusunj wamma geric bélañ tectecgia qahac imuaru giliyu zemac.

Yesu doku naec haka wammiyec.

¹³ Wañu nalé imuaru Yesunéñ Galilaia baec igucnec Yodan dokuiguc hama Yohanenéñ doku naecmimac niñ ézéyec.

¹⁴ Ézéyu Yohanenéñ qetalimima yomuhuc zéyec; Geñ ni doku naec némbésémañ niñac wanzua, néñ geñ nuac muru hazañ?

¹⁵ Yesunéñ melemma zéyec; Deguc imi acna niñnéna imuhuc wamma nekañ haka solañ moczon meseliwic, imuhuc zéyu ara nimmiyec.

¹⁶ Nimmima doku naecmiyu Yesu imi doku igucnec éreyec. Éreyu kurumenj angéyu Anutuac Uña Téréya kemo nei ésecnec mama hama iwac orucyaiguc nañu héñec.

¹⁷ Wañu kurumenj igucnec ewa méné yomuhuc hicñiyec; Yomi imi nuac Nañna. Iwac siñ kuneñ yanda niñanzua. Iwac niñ ewa qerinanéñ ségiségi yanda wañanzac.

4

Yesu manam batuc wammiyec.

¹ Wañu Yesu Biria miñinawac ala batuciguc emmac niñ Uña Téréyanéñ wagiru baec kisiaiguc keñec.

² Kemma siñi kaiwe 40 imuac séc nene zikima zéwelecma kecma andiaiguc yaka niñ humuyec.

³ Ara batuc miñinanéñ Yesuac muru hama yomuhuc zéyec; Gi Anutuac Nañna wañanzaguc zéna hoc sasala yominéñ melemma saméñ wammac.

⁴ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Icnéñ saméñ sac qahac, néñ ackuazéc Anutuac kuaya igucnec haanzac

imi moczoŋ nimma kekecyaguc kecmac.

⁵ Imuhuc zéyu Biria miŋinanéŋ Yesu wagicma Yerusalem kiropoc téréyaguc emma ama téréya imuac witiyaiguc oporu naŋec.

⁶ Naŋu yomuhuc ézéyec; Inéŋ guac wamma kua meme uŋahéra énézéyu ieneŋ méraginanéŋ gi gépésima osogéŋgic hocnéŋ hénaga ménda nézéŋgémac. Imuhuc ooyawac hezac, imuac mia gi Anutuac Naŋa wanzaŋiguc yomuacnec luma emu hiŋgacna.

⁷ Zéyu Yesunéŋ muŋguc yomuhuc ézéyec; Yomuhuc ogic hezac; Néŋ Miŋ Anutuga ménda batucgé miwésémaŋ.

⁸ Imuhuc zéyu Biria miŋinanéŋ wagicma baec boŋa eŋeŋa yandaiguc emma héŋgaleŋ ama areŋa yanda sasala baec séc hema keŋkeŋa imi zéma imuac edamuya ézéyu héndarec.

⁹ Héŋu yomuhuc ézéyec; Gi simiŋ héima mepési némbésémaŋiguc iwawai imi moczoŋ guac géndacmaŋ.

¹⁰ Imuhuc zéyu Yesunéŋ melemma zéyec; Biria miŋina,* gi néŋgacna! Yomuhuc mia ogic hezac; Miŋ Anutuga simiŋga héimima mepési miwésémaŋ, waŋu iwacnec sac welen qemiwésémaŋ.

¹¹ Imuhuc zéyu Biria miŋinanéŋ Yesu waimima keŋec. Keŋu kua meme uŋa eneŋ haréma Yesu welen qemiŋc.

Yesunéŋ Galilaia baeciguc aiya hénima meyec.

¹² Waŋu Yesunéŋ Yohane hésa amaiguc opocgic imuac buŋa suruc nimma Galilaia baeciguc keŋec.

¹³ Waŋu Nazarete ama waima Kafanaum amaiguc kemma kerec. Ama imi Zabulon zéma Naftali

baec suciguc zékéŋ yanda hezac imuac giŋgiŋaiguc taczac.

¹⁴ Imi mia Anutuac tiliŋtiliŋ ic Yesaiawac kuaya mema ac yomuhuc zéyec imuac héla héimac niŋac imuhuc hicŋiyec;

¹⁵ Zabulon baec, Naftali baec, Yodan doku néwécgeŋ kondun giŋgiŋawac héná zéma ic enia ionac baec Galilaia imuaru,

¹⁶ ic embac tunumaŋiguc taczu eneŋ asac mararaŋ yanda hicŋiyu héŋgic. Waŋu humucac tunumaŋaiguc kecgic ionac muru asac mararaŋ qetagali énécmizac.

¹⁷ Waŋu nalé imuaru mia Yesunéŋ aiya hénima yomuhuc zéauma énézéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda ho-sucginu hazac, imuac mia ewa qerigina melenŋic.

Yesunéŋ hénima tohotoho ichéra unuruma énépésiyec.

¹⁸ Waŋu Yesunéŋ Galilaia kondun giŋgiŋaiguc keŋkecma héŋu Simon, Petero zémimia imi zéma iwac munaya Anderea iereŋ kondunŋiguc ufiggira gilimanec naŋoc. Waŋu iereŋ imi lambéc héréhéré ic keroc.

¹⁹ Waŋu iricma yomuhuc érézéyec; Hama ni méndacnéŋic, neŋ ai méŋ érécmiwa iri ic embac héréhéré ic wammaoc.

²⁰ Imuhuc zéyu focnec ufiggira waiyic taru Yesu méndaroc.

²¹ Waŋu imuacnec keŋkecma héŋu dac muna éréhéc Zebedaioc naŋ héréra, Yokobo zéma iwac munia Yohane iereŋ maŋgocgira Zebedeguc eŋawu zéiciguc ufiggina qotoma tacgic mihiŋi érécmima ururuyec.

²² Ururuyu focnec zéic zéma maŋgocgira imi waima Yesu méndacmiyoc.

Yesunéŋ ic embac tuŋaguc ackuazéic ku énécmiyec.

* 4:10: Girik aciguc; Satana.

23 Wañu Yesunéh Galilaia baec séc kereñ haré wamma tocgotocgo amaginaiguc Anutuac héngalen ama areña yandawac buña suruc hiabia imi zéauma ku énécmima ic embac sucginaiguc ic embac tosara hafi zepaginaguc hénia hénia imi moczoñ mehiaru énécmiyec.

24 Imuhuc wañu iwac qac buñaya imi Siria baec séc saima kendarec. Kendaru ic embac ieneñ hafi ic hénia hénia; hafi zepaginaguc, uña biriaginaguc, humuc turucginaguc, zéma hénia méragina séléc sélécgia imi onag-icma hagic mehiaru énécmiyec.

25 Wañu Galilaia, Dekapoli, Yerusalem, Yuda, zéma Yodan doku néwéc igucnec ic embac tuña tuña hama méndacmigic.

5

Ic zézé ségiségiyaguc.

1 Wañu Yesunéh ic embac tuña tuña imi inicma baec boñaiguc emma tarec. Taru tohotoho íchéra ieneñ iwac muru hagic.

2 Wañu kuaya auma ku énécmima zéyec;

3 Uña qerigina maqeqeya kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, kurumenjac héngalen ama areña yanda imi ionac buña wanzac.

4 Zé siac wamma kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, Anutunéh ewa hia qéénécmimac.

5 Gumbénzénzén kecanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, baec yanda baec imi mératéc énécmiyu késamu.

6 Yaka zéma doku niñ humuanzu éséc haka solañawac wañanzu imi eneñ ségiségi ginaguc, sécgé énécmimia wammac.

7 Goi héihéi wañ énécmianzu imi eneñ ségiségi ginaguc, Anutunéh goigina héimac.

8 Ewa qerigina qala qala imi eneñ ségiségi ginaguc, ieneñ Anutu hémmu.

9 Luae qeque ic imi eneñ ségiségi ginaguc, Anutuac nambérac héra zéénécmimu.

10 Haka solañawac unuhéi wañ énécmigic birizu imi eneñ ségiségi ginaguc, kurumenjac héngalen ama areña yanda imi ionac buña wammac.

11 Nuac niñac zéma zébiri qébiri wañ énécmima unuhéi wañ énécmima ikoc wamma ac bira hénia hénia onac séwiginaiguc haimu imi ségiségi ginaguc,

12 Anutuac kua meme ic walac hama kecgic imi imuhucyanec unuhéi wañ énécmigic. Imuac niñac ewa hia nimma ségiségi wammu. Imuac kitiwa kurumenjiguc heheya imi kuney yanda imuac niñac imuhuc zézuu.

Sei zéma asac mararañ.

13 Ini imi baec ic ionac sei keczu. Wañu seinéñ siña qahac wammaciguc némacyanéh iwawai méñ hésiyo siñaguc wammac? Qahacgucnec, iwawai omaya wamma iwawai méñ ménda mehiarumac, néñ momacguc wañmimiawac séc imi giligic ic embac eneñ tiziñamu.

14 Wañu ini imi baec ic ionac asac mararañ, ama areña yanda méñ baec boñaiguc imi musañgémacac séc qahac.

15 Kifa imi acguc otorima kewuc guandiaiguc ménda haianzu, qahac, imi mia tataraguc haigic taru asahanéh ama qeriaiguc ic embac asari énécmianzac.

16 Imuac onac asac mararañ ginanéñ imuhucyanec ic onac kicginaiguc measari énécmimac. Wañu ieneñ onac wawañ meme hiabia imi héngic hiaruyu Mañgocgina kurumenjiguc keczac imi mepési mimu.

Héna ac zéma Anutuac tiliñtiliñ ic.

17 Niñgic ni héna ac zéma kua meme ic ionac ac imi mesohomañ zé mazua tanec ménda wammac.

Ni imi mesohomaŋ zé ménda mayi, néŋ meseligimaŋ niŋac mayi.

¹⁸ Ni hélacnec énézézua, héna ac igucnec ac kiwi siliha me bororoŋadac méŋ eŋ hema ménda qahac wammac, néŋ moczoŋ hélagucnec wandaruguc mia baec kurumenŋ imi hia qahac wammac.

¹⁹ Imuac ic méŋnéŋ méŋ héna ac imuarunec komocdiadac méŋ logima tosara imuhucnec wammu niŋ ku énécmimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc ic mamaya zémimac. Waŋu méŋnéŋ méŋ wawaŋ memeyaiguc haima héna ac imi imuhuyanec tosara ku énécmimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc ic eneŋa zémimac.

²⁰ Imuac énézéwa niŋgic, onac haka solaŋanéŋ héna acac* kiwi ic zéma Farisaio ic ionac hakagina ménda ogimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc keremmuac séc qahac.

Qeri geric hakawac goro ac.

²¹ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Ic ménda qe-humuwésémaŋ, waŋu méŋnéŋ ic qehumumac imi acac buŋa wammacac hezac, ac imi ini niŋgicac nindaczu.

²² Néŋ neŋ yomuhuc énézézua; Méŋnéŋ méŋ hénia qahac alaya qeri biric niŋmizac imi acac buŋa wammac. Méŋnéŋ méŋ imi alayawac niŋac, ic qelaŋa† zémizac imi kua meme ic ionac kaunsol iguc onopocmu. Méŋnéŋ méŋ alayawac moroc zémizac imi geric siawac buŋa wammac.

²³ Imuac gi zaki téréyawac sese mema hama alaganéŋ guac niŋac hazéc ac méŋ késa keczac imi niŋqelizanŋiguc

²⁴ sesega imi zaki téréya wésiaiguc haina taru walac alagawac kenna luae qegéŋuguc

bec lilingéma hama sesega imi haimiwésémaŋ.

²⁵ Gi hazécgaguc hénaiguc kemmanec focdac ewa momac wammaoc. Imuhuc ménda wanna hazécganéŋ gésigési icac muru goporu gésigési ic iminéŋ téŋŋiŋ ic kunenŋinawac mériaiguc waigéŋu hésa amaiguc gopocmac.

²⁶ Goporu, ni hélacnec gézéwa niŋna, alagawac kitic imi moczoŋ ménda kudacma imuarunec mawésémaŋac séc qahac wammac.

Kaisero haka.

²⁷ Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Kaisero ai ménda mewésémaŋ, ac imi niŋgicac nindaczu.

²⁸ Néŋ ni yomuhuc énézézua; Ic méŋnéŋ embac méŋ hémma ewayaiguc hémbaoc wammizac imi mia ewa qerianéŋ bec kaisero wanzac.

²⁹ Kicga héiigucnéŋ biri-awac simbaiguc goporu, imi néfindiŋgéma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waŋu séwiga yanda imi geric siaiguc ménda giliyu hiŋgacbésemaŋ iminéŋ hia wammac.

³⁰ Méraga héiigucnéŋ biriawac simbaiguc goporu, imi hericma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waŋu séwiga yanda geric siaiguc ménda giliyu hiŋgacbésemaŋ iminéŋ hia wammac.

Eu iniŋ waiwai haka.

³¹ Zézéya méŋ imi yomuhuc; Ic méŋnéŋ méŋ iniŋa waimimac imi wai amuamuac kiwi oma mimac.

³² Néŋ ni yomuhuc énézézua; Ic méŋnéŋ méŋ iniŋa kaiseroac qahac, néŋ yéwéri tosara niŋac waimizac imi, inéŋ embac imi kaiseroiguc opoczac. Waŋu ic méŋnéŋ embac waimimia imi mezac imi, i acguc kaisero wanzac.

* 5:20: Moseac héna ac. † 5:22: Girik aciguc; Raka.

3ézépaŋ ac.

³³ Waŋu muŋguc, yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Gi Anutuac kiwaiguc acga eŋ ménda zéseliwésémaŋ, néŋ guac zézépaŋ acga imi kewuac kiwaiguc wandacbéémaŋ.

³⁴ Waŋu ni yomuhuc énézézua; Anutuac kiwaiguc ac méŋ méndagucnec zéselimu. Kurumeŋ qacma ménda zéselimu. Kurumeŋ imi Iwac ic kewu tatak wanzac.

³⁵ Waŋu baec acguc ménda qacma zéselimu. Baec imi Anutuac héna titiya wanzac. Waŋu Yerusalem acguc ménda qacma zéselimu. Imi ic kewu eŋeŋawac ama areŋa yanda wanzac.

³⁶ Waŋu orucgaiguc acguc ménda koroma zéseliwésémaŋ. Imi mia gi oruc zucga melenja méŋac méŋ lalac me zapéla wammacac séc qahac imuac niŋac imuhuc zézua.

³⁷ Imuac bénzéh dac, hélacnecac imi hélacnec, qahacwac imi qahac sac zému. Ac toroqeŋeya imi Biria miŋinawac murunec hahaya.

Bakia melenj énécmiawac haka.

³⁸ Ac zézéya méŋ yomuhuc niŋanzu; Kiwawac kitiwa imi kiwa, zécyawac kitiwa imi zécy.

³⁹ Waŋu neŋ yomuhuc énézézua; Haka biria kétik imuac nuna guwa ménda wammu. Méŋnéŋ hulunja otomac imi, néwécgeŋga hia melenj mina qemac.

⁴⁰ Waŋu méŋnéŋ geŋga maleku niŋac aciguc guagicma keŋu saŋgeŋa malekuga imi momacnec wai miwésémaŋ.

⁴¹ Méŋnéŋ héna hosuru guagicma kemmaŋac zéyu horua méndacmima kembésémaŋ.

⁴² Méŋnéŋ iwawaiga méŋ guagicmaŋ zé me lagulawac késamaŋ niŋac welecgeŋu eŋdac ménda mélina kemmac.

Hazéc onac goigina héimu.

⁴³ Alaga siŋ nimmima hazécga mézétiti wammiwésémaŋ ac zézéya méŋ imuhuc niŋanzu,

⁴⁴ néŋ neŋ mia yomuhuc énézézua; hazéc hécgina siŋgina niŋénécmimu. Waŋu ununesi waŋ énécmianzu ionac niŋac wamma zéwelec wammigic goigina héimac.

⁴⁵ Imuhuc wamma kurumeŋ Maŋgoc ginawac nambérac wamma kecmu. Kurumeŋ Maŋgocginanéŋ kaiwe zéyu ic hia biria momacnec asari énécmianzac. Waŋu kiaya imuhucyanec ic hia biria momacnec énécmianzac.

⁴⁶ Siŋ niŋénécmianzu ionacnec sac goigina héiéénécmimu imi, némac kitiwa hiabia he énécmimac? Takis meme ic acguc haka imuhucya hia ménda wanjanzu me?

⁴⁷ Waŋu alahécgina ionacnec sac ac qacguc waŋ énécmimu imi, némac iwawai kunenŋ yanda wanzu wammac? Ic enia enenŋ haka imuhucya hia ménda wanjanzu me?

⁴⁸ Imuac mia kurumeŋ Maŋgocgina imi solaŋa keczac séc ini imuhucnec solaŋa kecmu.

6*Méra énécmiawac haka.*

¹ Técgina nimma kecmu. Haka solaŋa imi ic ieneŋ hémmu niŋac zéma kicginaiguc wambu niŋac. Imuhuc wammuiguc kurumeŋ Maŋgoc ginanéŋ bakia hiabia ménda melenj énécmimac.

² Kicac welenŋ qeŋe imi ieneŋ tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc kemma icnéŋ mepési énécmimu niŋac témuiŋ hianzu. Néŋ hélacnec zéwa niŋgic; Ic imi enenŋ baec icnéŋ mepési énécmigic bakiagina bec medaczu. Gi imi geŋga wéségaiguc imuhuc ménda wambésémaŋ.

³ Nérj maqeqeya iwawai mérj énécmiwésémañ nalé imuaru méra héiganénj némac haka wanzac imi méra kanaganénj ménda nimmac.

⁴ Imuac niñ haleñ haihaiga imi sasañgiaiguc wambésémañ. Wañu Mañgocga sasañgiaiguc géñanzac inénj imuac bakia melenjémmac.

Zéwelec ai.

⁵ Wañu zéwelec wambésémañ imuaru ninzénj ninzénj ic ikora ieneñ wañanzu éséc nec ménda wambésémañ. Ieneñ mia inicmu niñac tocgotocgo amaiguc zéma héna yanda séc namma zéwelec wawaña imuac siña niñanzu. Ni hélac nec énézézua; Ieneñ imi boña bec késagic tecgézac.

⁶ Gi zéwelec bésémañ imuaru amagaiguc emma naguga héima mañgocga sasañgiaiguc kecañzac iwac muru zéwelec wambésémañ. Wañu mañgocga sasañgiaiguc hémma niñanzac inénj bakia imi melenjémmac.

⁷ Ini zéwelec biñ zé ic enia éséc nec ac héla qahac sasala ménda olommu. Ieneñ mia ac sasala zéniguc niñnéncmimac imuhuc zéma niñanzu.

⁸ Mañgocgina imi zéwelec ménda wañic nec iwawai hocanzu imi bec nindaczac. Imuac ini ionac séc ménda wammu.

⁹ Imuac ini yomuhuc zéma zéwelec wammu; Kurumeñ Mañgocnina guac qacga mepésini téréya hemac.

¹⁰ Guac héngaleñ ama areña yanda mama hamac; Kurumenjiguc hezac éséc nec baeciguc guac ewa siña wandac wandara wammac.

¹¹ Gi deguc kaiwe yomuac nene sécnina nénécmína.

¹² Nini ic ionac kápésicgina wai énécmizij, imuhucyanec kápésicnina wai nénécmína.

¹³ Nini ménda wai nénécmína ala batuciguc kerembiñ niñac.

Nérj Biria miñinawac murunec metecgé nénécmína.

¹⁴ Ini ic ionac kápésic waimuiguc kurumeñ Mañgocginanéñ onac kápésic imuhucyanec waimac.

¹⁵ Wañu ini ic onac kápésic ménda waimuiguc mañgoc ginanéñ kápésicgina imuhucyanec ménda waimac.

Nene zikima zéwelec wawaña.

¹⁶ Wañu nene zikima zéwelec wammuiguc ninzénj ninzénj ic ikora ieneñ wañanzu éséc nec ewa biric tañec ménda wammu. Némac niñ ieneñ imi tanecgina wininiyu inictegicmu niñac imuhuc wañanzu. Hélac nec énézézua; Ieneñ imi bakiagina séha imi bec megic tecgézac.

¹⁷ Geñ mia nene zikima zéwelec bésémañ imuaru orucga haléc naec mima kic tanecga zuac bésémañ.

¹⁸ Wañu nene zikima zéwelecma kecañ imi ic ionac muru qahac, nérj Mañgocga sasañgiaiguc kecañzac iwac muru sac wininiyu géñtegcimac. Wañu Mañgocga sasañgiaiguc iwawai hicñiyu héñanzac inénj bakia melenj gémmac.

Iwawai eeyaguc kurumenjiguc haigic emmac.

¹⁹ Ini hinac iwawaigina eeyaguc imi baeciguc ménda tocgégic emmac. Imuaru mia gureñ zéma hufeñanéñ mebiriwac niñac. Wañu imuaru imi kowu nene ieneñ hézénjéma hiñgacma kowu memu.

²⁰ Nérj hinac iwawaigina eeyaguc imi kurumenjiguc qutulángégic emmac. Imuaru imi gureñ zéma hufeñanéñ ménda mebirimac. Wañu imuaru kowu nene ieneñ ménda hézénjéma hiñgacma kowu memu.

²¹ Hinac iwawaiga eeyaguc hemac imuaru mia ewa qeriga

acguc hemac imuac niñac imuhuc zézua.

Kifanina asahaguc me qahac?

²² Kicga imi séwigawac kifaya. Kicga hiabia hezaciguc asahanén séwiga moczoñ yanda sécgémac.

²³ Néñ kicga birizaciguc imi tunumañnéñ séwiga moczoñ yanda sécgémac. Wañu asac mararañ ewa qerigaiguc hezac iminéñ siñindéngézaciguc siñi tunumañ dimuhucyanén hicñigémmac?

Anutu iwacnec sac welen qemimu.

²⁴ Ic momacgucnéñ ic kewu éréhéc welen qéércmimacac séc qahac. Méñac mézétiti wammima méñac siñ nimmimac, me méñac eeya héima méñac niñméimac. Ini Anutu zéma soukiwa momacnec welen qeqe wañ érécmimuac séc qahac.

Nene me séwi usuginawac ewa goro ménda wammu.

²⁵ Imuac bec énézéwa; Némac dokuac me neneac newiñ zéma kekecginawac qeri yéwéri ménda wammu. Séwiginawac némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu. Kekecganéñ nenega ogicma eeyaguc ménda wanzac me? Séwiganéñ malekuga ogicma eeyaguc ménda wanzac me?

²⁶ Ini sawaiguc nei inicgic. Ieneñ héihimic ménda wañanzu. Wañu nene mequtulañ me hofiguc haihai ménda wañanzu. Wañu onac kurumerñ Mañgocnéñ gumu énécmianzac. Wañu ini nei onogicma eeginaguc ménda wanzu me?

²⁷ Wañu onarunec méréñéñ qeri réwéri wamma kekecginawac naléya komora méñ hia mehorugimac?

²⁸ Wañu ini némac niñac malekugina niñac qeri réwéri

wañanzu? Sombeñac baorac zurigina inicgic dimuhuc éréma yandianzu? Ieneñ malekugina niñac hésadac méñ tarañ ménda héianzu.

²⁹ Wañu énézéwa niñgic; Solomonnéñ edamuyaguc mezeric amuma kerec, néñ zuria yomi ionarunec méñ ménda ogirec.

³⁰ Anutunéñ baec kisiawac qézézac deguc you heyu orañguc gericiguc giligic hiñgacmacac hezac zariñdac imuhucya imi imuhuc haioso meénécmianzac iguc, yei ninzéñ ninzéggina komodia ini, Anutunéñ ini imi zuriadac imuhucya onogicma ménda haioso meénécmimac me?

³¹ Imuac mia, némac neneac me dokuac newiñ me némac iwawai héiwiñ zéma qeri réwéri ménda wammu.

³² Imi mia ic enia eneñ imuac wañanzu. Wañu kurumerñ Mañgocginanéñ iwawai imuhucyawac hocanzu imi nindaczac.

³³ Imuac bec walac imi Anutuac héngaleñ ama areña yanda zéma iwac haka solaña* niñac wamma zéwelecmu. Iwawai tosara imi moczoñ momacnec toroqe énécmidacmac.

³⁴ Imuac ini orañac qeri réwéri ménda wammu. Orañac qeri réwéri imi orañ eñeya buña. Ai meme eñac eñac imi eñeya réwéria sécyá hemizac.

7

Niñgési énécmiawac haka.

¹ Ménda gési énécmimu imi, ini acguc imuhucyanec ménda gési énécmimia wammac.

² Imi mia gési énécmianzan imuhucyanec gésigéngéña wammac. Wañu ac wañ énécmianzan imuhucyanec ac

* **6:33:** Anutunéñ ewa qerigina mañgoc wañ énécmiyu iguc qéhéringéma kecmu niñac.

wanġeġġeġa wammac, hénia imuac niġac imuhuc zézua.

³ Gi némac niġac alagawac kiwaiguc gocya hémma geġga kicġaiguc ic zékalaġa imuac mia ménda niġteġicanzaġ?

⁴ Geġgac kicġaiguc ic zékalaġa heyunec, gi alagawac dimuhuc waina kicġaiguc gocya imi mewa mayu zéma hia ézézésémaġ?

⁵ Ninzéh ninzéh ic ikora gi, walac ic zékalaġa geġga kicġaiguc imi mena mayuguc alagawac kiwaiguc gocya imi hiabianec hémma auwésémaġ.

⁶ Ini iwawai téréya imi kazu ménda énécmimu. Waġu décnaġ boġa eġeġaguc imi beric onac ménda gilimu. Imuhuc wammuiguc imi iwawai imi hénaginanéġ tizizama liliġéma eġaġ kiricqiric waġ énécmiwu niġac.

Zéqesi ai, hochoc ai, zéma nagu qeġe ai.

⁷ Zéwelec waġġic énécmimac. Hochoc ai mema mihicġimu. Qoġqoġ qeġic nagu auénécmimac.

⁸ Mérénéġ méġ zéwelec waġanzac séc, énécmiyu meanzac. Mérénéġ méġ hochoc ai meanzac séc, mihicġianzac. Waġu mérénéġ méġ qoġqoġ qeanzac séc, nagu aumimia wammac.

⁹ Onarunec méġnéġ naġa saméh niġac weleru hoc hia mema mimac me?

¹⁰ Lambéc niġac weleru qaté mokoleġ hia mema mimac me?

¹¹ Ini imi ic birianéh iwawai hiabia nambérac héġgina énécmimiawac hénia nindaczu. Waġu Maġgocġina kurumeġiguc keczac inéh welecmanzu ionac iwawai hiabia séġgina ogicma ménda énécmimac me?

¹² Némac haka waġġémmu niġ niġanzaġ séc ionac muru imuhucyanec waġ énécmina. Ac iminéġ hénia ac zéma kua

meme ic ionac ac imi moczoġ dérécġedacma hezac.

Nagu komora.

¹³ Ini nagu ġeġġeġa imuaru keremma kemmu. Imi mia hénia yomuhuc niġac imuhuc zézua; Nagu onagicma kisikiyoġiguc keġkeġa imi kuneġ yanda. Waġu hénaya imi lanġhahala yanda, imuac mia imuaru ic embac kilenġnéġ kereġanzaġ.

¹⁴ Nagu zéma hénia kekeciguc nonagicma kenzac imi komora zéma ġeġġeġa. Imuac niġac ic embac éréhécdacnéġ imi mihicġianzu.

Ic hésa zéma imuac gocmia.

¹⁵ Kuameme ic ikora ionac galen mema kecmu. Ieneġ imi rama séwi hamu, néġ qerigina imi haséh kazu yaréya.

¹⁶ Héla gocmiagina hémma héniaġina inicteġicmu. Ini imi hésa waiyagucnéġ waiġ gocmia haiyu meanzu me? Waġu qézézacnéġ fik ic gocmia haiyu meanzu me?

¹⁷ Qahacġucnec, imuac mia ic hésa hiabianéh héla hiabia haianzac, néġ ic hésa birianéh héla biria haianzac.

¹⁸ Ic hésa hiabianéh héla biria ménda haianzac. Waġu ic hésa birianéh héla hiabia ménda haianzac.

¹⁹ Imuac ic hésa héla hiabia ménda haianzac imi qericma geric qeriaiguc gilianzac.

²⁰ Imuac niġ hélagina hémma héniaġina inicteġicmu.

Ikoc waġamuma kekec.

²¹ Nuac niġac Miġ Kewuna, Miġ Kewuna zénéġanzaġ séc moczoġ kurumeġac héġgalen ama areġa yandaiguc kereġdacmuac ménda hezac. Maġgocna kurumeġiguc kecanzac iwac ewa siġ tohoanzac inéh sac keremmac.

22 Ic sasalanéj nalé yandaiguc yomuhuc zému; Miñ Kewuna, nini guac qacgaiguc bianac ara ménda énézéyij me? Guac qacgaiguc tiliñtilij biria ménda nesi énécmiyij me? Guac qacgaiguc kiwi méréra yanda sasala ménda meyij me?

23 Imuhuc zégic ni yomuhuc zéasarimanj; Ni méndagucnec niñénécmiyi, héna ac logima ai meanzu ini nuac muru néñgacgic!

Gezaczénéj sac niniña zéma niñ tohotoho haka.

24 Imuac mérénenéj méj nuac acna yomi nimma tohoma wananzac imi, niñtegic qinñtegic icnéj amaya zamanziñ qahaiguc meyec tanec wanzac.

25 Kia kiyu doku luyu luhuc qema ama lukunziyec, néj ménda hucgéyec. Ama sérañ qambaña imi zamanziñ qahaiguc ésékumuyec imuac niñac imuhuc wañec.

26 Wanju mérénenéj méj nuac acna yomi nimma ménda tohoma wananzac imi ic niñtegic qinñtegicya qahac. Inéj amaya sakasac qahaiguc meyec tanec wanzac.

27 Kia mayu doku luyu luhucnéj qema ama qeyu kuney yandanec hézénj qézénjgéma mayec.

28 (28a) Yesunéj ac imuhuc zédaru tecgéyu ic embac tunj yanda imi enej niñgic

29 héna acac kiwi ic ésécnec qahac, néj ic kuc buñaguc ésécnec ku énécmiyec imuac niñac (28b) ku énécmima zézéya imuac welicégic.

8

Yesunéj lepra wizi selia mehiaryec.

1 Yesunéj baec boña igucnec mayu ic embac tunj sasala yandanéj méndacmigic.

2 Wanju ic méj wizi seli-ayagucnéj* hama sicgémima yomuhuc ézéyec; Miñ kewuna gi mehiaru némmañ zé wanzanjiguc imuhuc hia wambésémañac séc.

3 Imuhuc zéyu Yesunéj méria suluma séwélaiguc haima zéyec; Ni siñña imuac wanzac, hiaruna. Imuhuc zéyu imuarunec mia wizi seliaya imi solañaniyec.

4 Wanju Yesunéj yomuhuc ézéyec; Ic méñac méj ménda énézézésémañ, néj kemma hofac oo ic ézéna séwiga héñu, Mosenéj énézéyec séc sese haina kicgicnaiguc héipuc acga ésécnec wanjú hémma niñtegicmu.

Yesunéj yaré ic 100 ionac orucgina méñac welenj qeqe icya mehiaryec.

5 Wanju Yesunéj Kafanaum ama areña yandaiguc kereñu yaré ic 100 ionac orucgina méñnéj iwac muru hama méra mimac niñac zéwelec wammima yomuhuc zéyec;

6 Miñ kewuna, welenj qeqena méj imi séwiyá humudaru amaiguc qenzey manzey réwéria qema hezac.

7 Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Neñ kemma mehiaru mimañ.

8 Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galenjinanéj ac yomuhuc melemma zéyec; Miñ kewuna gi hana nidac imuhucya nuac ama baenjanéj logigémmacac séc qahac, imuac acnec sac zéna, nuac welenj qeqena imi hiarumac.

9 Ni acguc eñeña hécna ionac méra bawu kecba, nena ewa bacnaiguc yaré ichéna keczu. Wanju méñac niñ kenna zéwa kenanzac. Wanju méñac niñ hana zéwa haanzac. Wanju welenj qeqena méñac yomi wanna zéwa wananzac.

* 8:2: Girik aciguc; lepra imi lepra wizi selia zéma wizi selia tosara mutulanjgéma zéañgic.

10 Yesunéh ac imi nimma welicgéyec. Wañu méndacmima kecgic ionac yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézézua. Israel ic suginaiguc ic ninzéh ninzéh kuneh yanda imuhucyaguc méh ménda mihicniji.

11 Ni énézézua, Is igucnec zéma Wes igucnec ic embac sasalanéh haréma kurumenac héngalen ama areña yandaiguc Abaraham, Isaka zéma Yakop iniguc tacma momacnec nezéléléh wammu.

12 Néh becarunec kurumenac héngalen ama areña yanda imuac buña kecanzu ienen imi sénganjen sinji tunumaniguc giliénécmiyu hingacdacmu. Hingacma imuaru mia zésiac yanda wamma zécgina aric aric kimu.

13 Wañu Yesunéh yaré ic galeñgina yomuhuc ézéyec; Amagiguc kenna, ninzéhgezaj imuac séc hicñigémmac. Wañu welen qeçe imi nalé imuarunec mia hiaruyec.

Yesunéh Peteroac amaiguc ic embac sasala mehiaru énécmiyec.

14 Yesunéh Peteroac amaiguc emma héñu Peteroac howuhaya imi séwi geric yanda wamma duñaiguc hekerec.

15 Hekeru mériaiguc késayu hafiya waimiyu embac imi yacma Yesu welen qemiyec.

16 Ama mari wañu uña birianéh énéc énépésia sasala onagicma iwac muru hagic uña biria imi acyanéh zéma nesí énécmima hafiginaguc moczon mehiaru énécmiyec.

17 Imuhuc wañu kua meme ic Yesaianéh ac méh yomuhuc zéyec imi héla héiyec; Inéh kucmama qeka mekanina nonagirec. Wañu yanhafinina bisima kenjec.

Yesuac tohotoho ichéra wamma kekec.

18 Yesu imi ic tunagucnéh lelecgémigic inicma tohotoho ichéra zékéh yanda nénéwécgenaguc kemmu niñac énézéyec.

19 Wañu héna acac kiwi ic méñnéh iwac muru hama zéyec; Kiwi ic, dimia dimia kembésémañ imi ni méndac gémmañ.

20 Zéyu Yesunéh ac yomuhuc ézéyec; Haséh kazu imi tenjinaguc sawaiguc nei imuhucnec haecginaguc, néh Icac Naña imi oruha haihaiyawac ama duña méh ménda hemizac.

21 Wañu tohotoho icya méñnéh yomuhuc ézéyec; Miñ kewuna, waina walac kemma mañgocna téñgémaguc hawa.

22 Zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Gi waima méndacnéna, humuc ic eñaocnec humuc ichécgina téngé énécmimu.

Yesunéh zéyu luhuc yandanéh niñtoho wammiyec.

23 Imuhuc zéma zéiciguc enu tohotoho ichéra méndacma emma kenjic.

24 Kenjic nalé sosola qahac luhuc yandanéh qeyu tembon yanda yacma zéic hoturumañ zé wañec. Wañu Yesu imi gau hekerec.

25 Wañu tohotoho ichéra eneh kemma mindima ézégic; Miñ kewunina, anjéñnina tina, nini humuwih zé wanzih.

26 Zéigic acgina melemma zéyec; Ini ninzéh ninzéhgina komocdiadac. Némac niñac bacgina yandizac? Imuhuc zéma yacma luhuc zéma tembona ac wañ érécmiyu moczon néh qeyoc.

27 Wañu ic eneh welicgéma yomuhuc emiñigic; Imi némac ic méh imuhucya? Luhuc zéma kondun aguc ara tohozaoc?

Yesunéh ic méh mehiaruma kuwi nesiyu kenjec.

28 Yesu zéma tohotoho ichéra ienen zékén qericma néwécgeñ Gadara baeciguc kereñgic ic éréhéc uña birianénj érec érépésiya imi kicsuanj igucnec hama Yesu mihicñiyoc. Ic éréhéc imi qeri yarégira eñeña, imuac niñac méñnéñ imuacnec kemmuac séc qahac wanec.

29 Wanu ierenj kucnec qacma yomuhuc zéyoc; Guac némac méñ norac muru heyu hazañ? Anutuac naña, nalé ménda ducñiyunec zéra waiya nérécmimanj zé hazañ?

30 Wanu baec imuaru mia lakec ésécdac kemma beric tunjinaguc gumu énécmigic nanjic.

31 Imuac uña biria ienen Yesu welecmima zégic; Nesi nénécmimanjac zé méli nénécmima beric ionac qeriginaiguc hiñgacbiñ.

32 Zégic yomuhuc zéyec; Keñgic! Wanu Yesunénj imuhuc énézéyu uña biria imi mama kemma beric ionac qeriginaiguc hiñgacdacgic. Wanu, ninzu, beric imi moczonj yanda siaiguc gindindinéma kemma zékénjiguc hiñgacma humudacgic.

33 Beric galenagé énécmigic imi enenj usunec néngacma taunjuguc keremma suruc imi moczonj zéma ic uña birianénj érec érépésia iorac suruc momacnec wanj énécmidacgic.

34 Wanu taunj imuac ic embac moczonj imi Yesu mihicñiwijnj zé hadacgic. Hama hémmaguc baec imi waima kemmac niñac welecmigic.

9

Yesunénj ic héna méria séléc sélécgia méñ mehiaruyec.

1 Wanu Yesunénj zéiciguc emma kondunj qericma eñeya taunjuguc hayec.

2 Haréyu ic méñ héna méria humumia sasanjuguc haima huama iwac muru hagic. Wanu Yesunénj ninzénj ninzénjgina hémma ic héna méria humumia yomuhuc ézéyec; Nanj, ewa qeriga déñ, Képésicga waigéndac géndara wanzac.

3 Imuhuc zéyu, héna acac kiwi ic tosia ienenj qeriginaiguc yomuhuc niñgic; Ic yomi Anutu zébiri qébiri wammizac.

4 Wanu Yesunénj qerigina niñtegicma yomuhuc zéyec; Ini némac niñac ewa qeriginaiguc ninijn biria imuhucya niñkeczu?

5 Ac diminénj efefia wanzac? Képésicga waigéndac géndara iminénj me Yacma kenna imi?

6 Wanu Icac Naña imi baeciguc kápésic waiwaiyawac kuc buña hemizac imi hémma niñtegicmu. Imuhuc zéma ic hénia humumia yomuhuc zéma ézéyec; Yacma sasanja mema amagaiguc kenna.

7 Imuhuc zéyu ic imi yacma amayaiguc keñec.

8 Wanu ic tunjinaguc ienenj haka imi hémma welicgéic. Wanu kuc buña imuhucya baec ic énécmiyec imuac niñac Anutu mepési migic.

Takis meme ic Mataio ézéyu méndacmiyec.

9 Wanu Yesunénj imuacnec kemma héñu ic méñ qara Mataio imi takis meme amaiguc taru hémma ézéma zéyec; Gi hama méndacnéna. Imuhuc zéyu yacma méndacmiyec.

10 Méndacmiyu iwac amayaiguc emma nene nema tarec. Taru takis meme zéma biria meme sasalanénj hama Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.*

11 Imuhuc wanjic Farisaio ic ienenj inicma tohotoho ichéra yomuhuc énézéic; Némac niñac

* 9:10: Yuda ic hakagina imi marénjganénj héima hema nene neanjic.

kiwi icgina imi takis meme ic zéma biria meme ic iniguc nene nezac?

12 Imuhuc zégic, Yesunéh nimma yomuhuc zéyec; Yan hafigina qahac ienen mehiaharu ic ionac niñ ménda wananzu, néñ hafiginaguc ienen mia ionac niñ wananzu.

13 Kemma ac yomuhuc hezac imuac hénia dimuhuc imi niñarenjúmu; Ni imi mulu meme imuac qahac, néñ goi héihéi imuac wananzua. Imuac ni ic embac solanja unurumanj zé ménda mayi, néñ késpedesic ic unurumanj zé mayi.

Nene waima zéwelec wamma kekec imuac tualefic ac hicniyec.

14 Nalé imuaru Yohaneac tohotoho ichéra ienen Yesuac muru hama yomuhuc qesigic; Nini zéma Farisaio ic nalé séc nene zikima zéwelecanziñ. Wanju guac tohotoho ichécga imi enen némac niñac nene zikima zéwelecwelec ai imi ménda wananzu?

15 Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Zammaréh ic buñawac méñac ic qañ ienen dimuhuc ic imi iniguc kerunec ewa biric wammu? Naléya hayu ic buña onagicma keñgicguc nene zikima zéwelecmu.

16 Ic méñnéñ méñ séwi usu walaha bobogélaiguc qelia déparaña ménda nékétama qotomac. Imuhuc wanju nékétatara iminéh icgéma wahala imi héré muzucgéyu kuneñnec tegicmac.

17 Waiñ qelia imi gésé waha-laiguc ménda tianzu. Imuhuc wammuiguc imi luhucyanéh itiracgéyu téyu waiñ imi qocgéma madacmac. Wanju gésé acguc biridacmac. Imuac niñ waiñ qelia imi gésé qeliaiguc kisigic hiñgacanzac. Imuhuc wanju waiñ zéma gésé imi momacnec hiabianec hemaoc.

Embac seranja zéma embac neñgia méñ iorac hafigira mehiaruyec.

18 Yesu ac imi énézémanec nanju qeriawac galen méñnéñ iwaru hama héniaiguc sicgémima zéyec; Béracna degucdacmi humuzac, néñ gi hama méraga qahaiguc haimina qelima kecmac.

19 Imuhuc zéyu Yesu yacma iguc keñoc. Keñic tohotoho ichéra imuhucyanec wanjic.

20 Keñkecma kecgic embac mén yawuñ 12 séc embac hafi wamma kecanjec imi Yesuac andiaiguc hama malekuya susuria osiyec.

21 Imuhuc wamma ewayanéh yomuhuc niñec; Malekuya sac osiwa mehiaru némmac.

22 Wanju Yesunéh lilingéma hémma zéyec; Bérac, ewaga déñ. Ninzéh ninzéhganéh mehiaru génzac. Imuhuc zéyu imuarunec mia embac imi hiaruyec.

23 Wanju Yesu imi qeriawac galen imuac amayaiguc kemma héñu kuña hihi ic zéma ic tuñginaguc enen héisiac wamma hétéh yanda wamma tacgic.

24 Wanju énézéyec; Ini yacma hiñgacdacgic embac komoc imi ménda humuzac, néñ en gau hezac. Wanju imuhuc zéyu desimigic.

25 Desimima hiñgacdacgic ama qeriaiguc emma embac komoc imi mériaiguc késayu yarec.

26 Wanju imuac buña surucya imi baera baera saima kendarec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

27 Wanju Yesu imi baec imi waima keñu ic kic hilic éréhéc ieren méndacmima kucnec yanda qacma zéyoc; Dawidiac qeli, gi norac ewa biric wanna.

28 Wanju Yesu imi ama qeriaiguc enu kic hilic ic éréhéc imi iwac muru hayic qesiércmiyec; Qesiércmima yomuhuc érézéyec; Iri imi neñ ai imi hia memañ niñac ninzéhgézaoc? Zéyu ieren

melemma zéyoc; Oo, Miñ kewu-nira.

²⁹ Imuhuc zéyic, kicgiraiguc os-ima zéyec; Ninzéhégézaoc séc hicñj érécmiyu.

³⁰ Imuhuc zéyu kicgira hiaruyec. Wañu Yesunéh zéseli érécmima zéyec; Ninzaoc, yomuac suruc imi ic méñac méñ ménda zéyic nimmu.

³¹ Wañu ieren kemma kilen suruc imi zésaiyic baec imuaru sécgédarec.

Ic méñ ac zézéya qahac imi mehiaruyec.

³² Wañu ic éréhéc imi séñganen kenjic duña ic méñ uña birianéh késayu ac ménda zéañec imi wag-icma Yesuac érégic.

³³ Wañu uña biria imi nesiyu néngaru ic ara qahac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tunjinaguc hémma nanjic imi enen welicgéma zégic; Haka imuhucya méñ Israel baeciguc ménda hicñiyu héñiñ.

³⁴ Wañu Farisaio ic ienen Yesuac yomuhuc zégic; Imi uña biria ionac kuneñinanéh kuc buña miyu uña biria nesi énécmizac.†

Ai sasala hezac, néñ ai ic sasala qahac.

³⁵ Yesu imuhuc imuhuc wamma ama arenja yanda yanda zéma komoc komoc séc kendacma tocgotocgo amaginaiguc emma héngalen ama arenja yanda imuac buña suruc hiabia imi zéau énécmima ku énécmiyec. Imuhuc wamma wizi kukuginaguc zéma yan hafiginaguc imi moczoñ mehiaru énécmiyec.

³⁶ Wañu ic embac tunjinaguc imi iniru rama galenrina qahac kecanzu éscnec kucgina qahac tuima kecgic ewa biric wañ énécmiyec.

³⁷ Imuhuc inictegicmaguc tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

Ai yawuñ imuac héla imi sasala, wañu imuac ai ic imi efefiadac.

³⁸ Imuac niñ ai ic méli énécmiyu aiyaguc kemmu niñac metocgo tocgoac ai yawuñ miñina zéwelec wammigic.

10

Yesuac tohotoho ichéra 12.

¹ Yesu imi tohotoho ichéra 12 eneya muru unuruyu hagic uña biria nesi énécmima wizikuku zéma yanñhafi moczoñ mehiaru énécmimu niñ imuac kuc buña énécmiyec.

² Yesuac Méliméli ic 12 ionac qacgina imi yomuhuc; Walac Simon Petero zémimia, iwac munia Anderea, zéma Zebedaioac nanja Yakobo zéma munia Yohane.

³ Wañu Filipino zéma Batolomaio, Toma zéma takis meme ic Mataio, Alfaioac nanja Yakobo, wañu Tadaio,*

⁴ Kanaan ic Simon* zéma Yuda Karioto, wañu inéh mia kecma Yesu andé qemiyec.

12 ionac ai buñagina qéénécmiyec.

⁵ Yesu tohotoho ichéra 12 imi méli énécmima pakenj ac yomuhuc énézéyec; Ic enia ionac ménda kemmu. Wañu Samaria ic ionac tauñ imi imuaru me imuaru méñ ménda keremmu.

⁶ Rama roucya Israel ic ionac sac kemmu.

⁷ Kenkecma imuac séc yomuhuc zéma zéaumu; Kurumenjac héngalen ama arenja yanda imi hosucgé énécmizac.

⁸ Wañu yanñhafi ginaguc imi mehiaru énécmimu. Humuc igucnec meqeli énécmimu. Wizi seliginaguc imi mesolanani énécmimu. Wañu tilinñtiliñ biria nesi énécmimu. Wañu boña qahac enj késazu imuac enj énécmimu.

† **9:34:** Kiwi méragananéh ooya tosaraiguc kembaña 34 yomi ménda hezac. * **10:3:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Lebaeus me Lebaeus Tadaio zémimia. * **10:4:** Luk 6:15, Méli 1:13

9 Owo géséginaiguc soukiwa haréŋa zéma gocmia lalaha me pésia méŋ ménda tima kemmu.

10 Hénawac gésé me maleku saméŋa me héná usu me tacgina imi ménda mema kemmu. Ai ic imi nene yaka boŋa qahac énécmimuac hezac.

11 Ama areŋa yanda me ama areŋa hocma keremma ama miŋina méŋac niŋgic sécgéyu iwac ama igucnec sac heyac wamma opocma kemmu.

12 Waŋu ama imuac emma yomuhuc énézému; Luae onac muru hemac.

13 Anutunéŋ ama imuac miŋinawac niŋu sécgéyu luae qeŋe acginawac héla imi ionac muru hama hemac. Néŋ ménda sécgéyu luae qeŋe acginawac hélanéŋ eŋaŋ muru liliŋgémac.

14 Méŋnéŋ méŋ ménda héihéré énécmimac me acgina ménda nimmaciguc imi ama me tauŋ imi hénaginaiguc seitotoŋ qesagic mayu waima kemmu.

15 Ni hélacnec énézéwa, gésigési nalé yandaiguc Sodom Gomora baec ic ionac taségina imi tauŋ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu huaŋuayawac séc wammac.

Qacna niŋac ununesi waŋ énécmimu.

16 Niŋzu, ni ini haséŋ kazu sugginaiguc rama ésécnec méli énécmizua. Imuac niŋtegic qinŋtegicgina mokoleŋac séc kecma kembo neiac séc kápésic solarŋ kecmu.

17 Ic ionac niŋ, galéŋina mema kecmu. Ieneŋ mia ac gésigési ic ionac muru onopocgic, tocgotocgo amaiguc kocbiŋnéŋ unumu.

18 Waŋu nuac niŋac wamma ini baec galéŋ zéma ic kewu wéséginaiguc onagicma kemmu. Keŋgic ionac muru zéma ic

enia ionac muru nuac héipuc ic wamma nammu.

19 Néŋ énépésimu imuaru némac ac zéwiŋ me dimuhuc zéwiŋ imuac ewa goro ménda wammu. Nalé imuaru némac ac zému imi énécmimja wammac.

20 Ac zézé ic imi eneŋ qahac, néŋ Maŋgoc ginawac Uŋanéŋ ac imi kuaginaiguc hai énécmiyu zému.

21 Waŋu dac muna ekaocnec andé qeamuma méŋnéŋ méŋ késama humuciguc opocmac. Waŋu maŋgoc méŋnéŋ naŋa imuhucyanec wammimac. Waŋu nambérac eneŋ héná ac topec qema neŋgoc maŋgoc hécgina humuciguc onopocmu.

22 Nuac niŋac ic embac moczoŋ yanda ieneŋ ini mézétiti waŋ énécmimu, néŋ mérénéŋ méŋ deguc muacnec hénima emma nalé tetcgia hamac imuac séc naŋseligia kecmac imi késayu kekec hémbénaŋa kecmac.

23 Waŋu unuhéi waŋ énécmigic tauŋ imuarunec néŋgacma baec méŋiguc kemmu. Ni hélacnec énézéua. Israel ama areŋa kuneŋ kuneŋ séc ménda kendacgicnec Iac Naŋa hamac.

24 Kiwi merac méŋnéŋ kiwi icya ménda ogiczac. Waŋu welenŋ qeŋe ic méŋnéŋ imuhucyanec miŋina ménda ogiczac.

25 Kiwi meracnéŋ kiwi icya ésécnec waŋu sécgémac. Waŋu welenŋ qeŋe icnéŋ miŋina séc waŋu sécgémac. Amawac galéŋa imi Beelzebul* zémigiciguc tohotoho ichéra dimuhuc ogicma zébiri énécmimu?

Mérac téŋgéŋ bac yandi yandi wamma kecbiŋ?

26 Imuac ionac niŋac bacgina ménda yandimac. Iwawai méŋ musaŋ musaŋgia imi auyu winiŋu ménda hemacac séc méŋ ménda hezac.†

* 10:25: Mat 12:24 † 10:26: Hénia imi; moczoŋ wininidacmac.

27 Tunumanjiguc zézua ac imi kaiwe asahaiguc zému. Wañu gezacginaiguc zéwa ninzu ac imi ama bauyaiguc namma zéaudacmu.

28 Séwigina qehumumu, néñ qeri uñagina hia ménda qemuac séc wanzu ionac niñac bac yandi yandi ménda wammu. Néñ uña zéma séwi momacnec geric siaiguc hia mebirimac iwac niñ mia bac yandi yandi wammu.

29 Sirikic nei dac éréhéc imi soukiwa momacgucnéñ boñ ménda meanzu me? Wañu Manjogcinanéñ ménda niñuguc baeciguc ménéñ ménda mama qemac.

30 Onac imi oruc zucginawac qétéya acguc oloñ nindac nindara wanzac.

31 Imuac ini bac yandi yandi ménda wammu. Ini imi sirikic nei sasala onogicma eebipiginaguc wanzu.

Luae qahac, néñ sou zéra mi-hicñimuac hezac.

32 Ménéñ ic onac kicginaiguc nimmizua zéma zéaunéñu ni acguc kuruménéñ Manjogcnawac kiwaiguc nimmizua zéma zéaumimanéñ.

33 Néñ ménéñ ménéñ ic onac kicginaiguc ni qaecgé néñu ni acguc kuruménéñ Manjogcnawac kiwaiguc i qaecgé mimanéñ.

34 Nuac niñ baeciguc luae qemanéñ zé mayec gezanéñ imuhuc ménda zéma nimmu. Luae qahac, néñ sou énécmimanéñ zé mayi.

35 Ni imi nanéñ ménéñ éñeya manjogcyawac murunec, bérara ménéñ éñeya neñgocyawac murunec, wanu eranéñya ménéñ éñeya eranéñya wac murunec héric énécmiwa téamumu niñac mayi.

36 Wañu ic ménéñac sac taséhéranéñ éñeya hazéchéra wammu.

37 Ménéñ ménéñ neñgocyawac me manjogcyawac mia sécna ogicma ewa sinéñ éñeya niñérécmimac imi

nuac ai ic buñawac séc qahac. Wañu ménéñ ménéñ nanéñawac me bérarawac niñ sécna ogicma ewa sinéñ éñeya nimmimac imi acguc nuac ai ic buñawac séc qahac.

38 Wañu ménéñ ménéñ imi éñeya ic héñgeñéñ wéndara ménda huama méndac némmac imi imuhucyanec nuac ai ic buñawac séc qahac.

39 Ménéñ ménéñ éñeya kekecyá anjétiyu kekecyá imi sohomac. Wañu ménéñ ménéñ nuac niñac wamma kekecyá waimac imi kekecyá mihicñimac.

Bakia hiabia.

40 Ic ménéñ ini héihéré énécmimac imi ni héihéré néñzac wammac. Wañu ni héihéré némmac imi méli néñec i héihéré mizac wammac.

41 Ménéñ ménéñ kua meme ic ménéñ kua meme ic keczac imuac niñac héihéré mimac imi kua meme icac séciguc bakia memac. Wañu ménéñ ménéñ ic solanéñ ménéñ ic solanéñ keczac imuac niñ héihéré mimac imi ic solanéñawac séciguc bakia memac.

42 Wañu hélacnec énézéwa ningic. Ménéñ ménéñ ic mamaya youmi ionarunec ménéñ nuac tohotoho ic keczac imuac niñ doku dac sanéñya ménéñ himimac imi boñteñic ménéñ ménda heselimac.

11

1 Yesunéñ tohotoho ichéra 12 pakenéñ ac imuhuc énézéyu tecgéyec. Tecgéyu Galilaia baec ama arenéñ yanda yandaiguc ackuazéc zéau énécmima ku énécmimanéñ zé imuacnec waima keñec.

Doku naec haka ic Yohanenéñ ac haiyu hayec.

2 Wañu Yohane imi hésa amaiguc tacma Yesunéñ ai meyec imuac buñéñ nimmá tohotoho ichéra méli énécmiyu keñjic.

³ Kemma yomuhuc zéma qes-imigic; Hanénécmimac niñac zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ini liliñgéma kemma iwawai hémma ninzu imuac buña surucya wamma Yohane yomuhuc ézému;

⁵ Kic hilicnéñ kicgina hima hénzu. Héna méragina humumi-anéñ héna kenzu. Wizi seliginaguc ieneñ séwigina solaña wanzu. Gezacgina héhéñgianéñ ac ninzu. Humuc icnéñ qelima keczu. Wañu magegeya ionac buña suruc hiabia énéc énézéya wanzac.

⁶ Ic méñ nuac niñ nimma ménda maqeanzac imi ségiségiyaguc.

⁷ Wañu Yohaneac tohotoho ichéra ieneñ liliñgéma keñgic imuaru Yesunéñ Yohaneac niñ ic embac yomuhuc hénima énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac hémbiñ zéma keñgic? Uñ téfara luhucnéñ mihilangéyu keñha wamma hezu imuac hémbiñ zéma keñgic?

⁸ Qahaciguc, némac iwawai hémbiñ zéma keñgic? Ic méñ séwi usuya hiabia hima nañu imuac hémbiñ zéma keñgic? Séwi usugina hiabia hianzu imi eneñ ama kewuyaiguc tacyac wañanzu.

⁹ Wañu némac iwawai hémbiñ zéma keñgic? Anutuac tiliñ tiliñ ic méñac me? Iminéñ mia héla wanzac! Ni énézéwa, ic imi kua meme ic tosara onogicma séc méñ wanzac.

¹⁰ Iwac niñac mia yomuhuc ogic hezac; Ninzañ, ni kua meme icna méñ méliwa wéségaiguc walac kemmac, kemma inéñ mia guac hénaga héimindiñi wamma zéréñqéréñ wammac.

¹¹ Ni hélacnec énézéwa, embac igucnec hicñihicñiya ionarunec méñnéñ méñ doku naec haka ic Yohane ménda ogiczac. Néñ

kurumeñac héñgaleñ ama areñ yandawac qeriaiguc imi ic mamaya ginanéñ i hia ogiczac.

¹² Doku naec haka ic Yohane iwac nalé igucnec érékecma deguc kurumeñac héñgaleñ ama areña yanda imi seliseliiguc kereñangicac keremmanec nanzu. Wañu seliseli wamma kereñanzu ieneñ imi anjétianzu.

¹³ Anutuac tiliñ tiliñ ic moczoñ zéma Moseac héna ac moczoñ yanda bianac ara zéangic imi Yohaneac muru hama tecgédarec.

¹⁴ Wañu ac yomi késawiñ zé qeriginanéñ wanzaciguc zéwa niñgic; Elia hamac niñ zézéya imi Yohane ic yomi mia wanzac.

¹⁵ Imuac gezawagucnéñ ac imi nimmac.

¹⁶ Nalé yomuac hicñisai imi némaciguc séc héiénécmimañ? Yomi eneñ imi mia nambérac eneñ néñnagémba sombenjiguc tacma alahécgina unuruanzu ésécnec;

¹⁷ Nini onac kuña hihi wanni ini ménda hirizu. Ewa biric legic héini ini zésiác ménda wanzu.

¹⁸ Séséc imuhucyanec Yohaneñ hama nene me doku ménda nema zéwelec wamma keru hémma uña biriayaguc zémigic.

¹⁹ Wañu Icac Naña mama nene doku neyu hémma zucnuñguñ zéma miñgoñ ic, wañu takis meme zéma késpedes ic ionac alagina zémianzu. Wañu nintegic qñtegegic ac imi imuac wawañ memeyanéñ* mesolañani mimac.

Ama areñ yanda ewa melen ménda wawaña imi saecyaguc.

²⁰ Wañu kiwi méréra sasala ama areñ tosara onogicma meyec ama areña yanda yanda imuac miñjina ieneñ ewagina ménda melengic. Imuac Yesunéñ ionac yomuhuc ac wañ énécmiyec;

* **11:19:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; iwac nambérac héranéñ.

²¹ Korasin zéma Betsaida miñjina ini imi saecginaguc. Kiwi méréra icnéñ ménda memeya sasala onac muru meénécimimia imi Tiro zéma Sidoniguc mewa hicñiwacnec, ieneñ becarunec ewa biricac toma héigic qacginu enu siacma ewa biri wamma ewagina melembunec.

²² Énézéwa niñgic, gésigési nalé yandaiguc, Tiro zéma Sidon baec ic ionac taségina imi ama areñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatéñ hia wammuc séc wammac.

²³ Wañu Kefanaum ama areña geñ meen amuma kurumeñiguc embésémañ me? Qahacgucnec, gi humumia ionac baec dumuñaguc hiñgacbésémañ.

Kiwi méréra guaru hicñiyec iminéñ Sodom ama areñiguc hicñiwacnec ama areñ imi ménda qahac wamma deguc youmi tachacnec.

²⁴ Imuac zéwa niñgic, gésigési nalé yandaiguc Sodom baec miñjina ionac taségina imi ama areñ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu bisiqatéñ hia wammuc séc wammac.

Yesunéñ Mañgocya ewa hia ac ézéyec.

²⁵ Wañu nalé imuaru Yesunéñ yomuhuc zéyec; Baec kurumeñ miñjina, gi ackuazécga imi niñtegic qindegic ic zéma ninin ic ionac muru musangé énécmianzan, néñ nambérac komoc komoc ionac mia énézéna héñanzu. Mañgoc, imuac mia gi mepésigénzua.

²⁶ Oo, Mañgoc, yominéñ ewa siñga heyec imi mia wanzac.

²⁷ Mañgocnanéñ iwawai moczon méranaiguc haidarec. Ic mén Naña ménda niñmizac, néñ Mañgocyanéñ sac niñmizac. Wañu méñnéñ mén Mañgoc ménda niñmizac, néñ Naña zéma Nañanéñ énézéyu hémmu imi eneñ sac nimmizu.

²⁸ Qekameka zéma iwawai réwéria bisiqatéñ wamma keczu imi moczon nuac muru hadacgic. Neñ tac ninin mihicñij énécmiman.

²⁹ Ni imi ewa qerinanéñ gum bénzénzéña zéma memaamu kekeru, imuac nuac muru hagic. Hama boñ zurana mema qacginu haima nuac murunec niñareñ wañgic. Kekec uñaginanéñ tacninin mihicñijimac.

³⁰ Nuac boñ zurana imi hañ qe-qeya wañu nuac hinana imi efefia.

12

Yesu imi Sabata imuac miñjina.

¹ Nalé imuaru Yesunéñ Sabata naléiguc wit ai qericma keñec. Keñu tohotoho ichéra ieneñ yaka niñ humuma wit héla tosara kuma negic.

² Negic Farisaio ic eneñ inicma Yesu ézéma zégic; Inicna! Tohotoho ichécga eneñ Sabataiguc haka ménda wawañawac wanzu.

³ Zégic yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma méndacmimia ieneñ yaka niñac humuma némac haka wañgic imi ini mén ménda oloñanzu?

⁴ Inéñ Anutuac ocmuñ qeriaiguc emma méndacmimia iniguc saméñ téréya imi negic. Haka hofac oo ic ieneñ sac wawañawac séc imi wañgic.

⁵ Me Sabata séc hofac oo ic ieneñ ocmuñ téréyaiguc héna ac logima ai mema kendon qesaulianzu, néñ képésic solan keczu imi ini héna aciguc ménda oloñanzu?

⁶ Neñ imuac énézéwa niñgic, ocmuñ téréya ogicma eneña wanzac imi youmi nanzua.

⁷ Ac kiwi mén yomuhuc hezac; Ni mulumanañ qahac, néñ wésé nininac ewa siñna heanzac. Ini ac imuac héna nimbunec képésic ginaguc ménda zéénécmiwunec.

⁸ Imi mia Icac Naŋa imi Sabata kendoŋ imuac miŋina keczac imuac niŋac imuhuc zézuu.

Ic méria séléc sélécgia.

⁹ Imuhuc zéma baec imuacnec kemma tocgotocgo amaginaiguc eŋec.

¹⁰ Waŋu imuaru ic ménj méria séléc sélécgia tarec. Taru ic embac eneŋ Yesu aciguc opocbiŋ zé hénu hocma qesimigic; Sabata kendoŋiguc hafi mehiaru énécmiawac hezac me?

¹¹ Zégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Onac murunec ménjnéŋ rama momacguc késakeru Sabata kendoŋiguc baec séséŋiguc hiŋgaru ménda késahéréyu érémac me?

¹² Icnéŋ rama ogicma kunenec eeyaguc wanzac, imuac Sabata kendoŋiguc goi héihéi ai imi hia wammacac hezac.

¹³ Imuhuc zéma ic imuac, Méraga suluna, zéyu méria suluyu moczoŋ kecec tataru wamma nénécyawac séc waŋec.

¹⁴ Imuhuc waŋu Farisaio ic ieneŋ hiŋgacma Yesu dimuhuc qewiŋ zéma sasaŋgiaiguc zéarenŋ waŋjic.

Anutuac welenŋqeŋe ic.

¹⁵ Waŋu Yesu imi niŋtegicma ama baec imi waima baec ménj kecec. Keŋu ic embac sasalanéŋ méndacmigic. Waŋu yaŋ hafiginaguc imi moczoŋ mehiaru énécmidarec.

¹⁶ Mehiaru énécmima eŋeya hénia ménda zéaumu niŋac neŋ héiéncmiyec.

¹⁷ Imi mia Anutunéŋ Yesaiawac murunec biaŋac ara yomuhuc zéyec imi héla héimac niŋac imuhuc waŋec;

¹⁸ Youmi imi welenŋ qeŋena, neŋ i gésimiyi. Nuac qerí unanéŋ iwac siŋ nimmima ségiségi yanda wanzua. Ni Uŋana iwac muru

haimiwa inéŋ ic enia kecec solanŋ zéau énécmimac.

¹⁹ Waŋu inéŋ tohalicya qahac, qac silacya qahac. Ménjnéŋ ménj hénu yandaiguc ac ewaya ménda nimmac.

²⁰ Uŋ kéténaguc imi ménda kumac. Kifa zéra bouc bouc wanzac imi ménda hiwécgémac. Imuhuc wammanec kecec kecec solanŋ qindiŋjima keŋu ogicogira wandacmac.

²¹ Waŋu ic enia ieneŋ ewagina kewugina Yesuac qaraiguc koro-dacmu.

Yesu zéma Beelzebul.

²² Waŋu nalé imuaru ic ménj tilinŋtilin birianéŋ késayu kic hilic waŋu ara qahac kerec imi Yesuac muru wagic keŋjic. Waŋu Yesunéŋ mehiaru miyu ac zéma kiwa hima keŋec.

²³ Waŋu ic embac moczoŋ welicgéma zégic; Youmi Dawidiac qeli me deic?

²⁴ Zégic Farisaio ic eneŋ ac imi nimma yomuhuc zégic; Uŋa biria ionac kunenŋina Beelzebul iminéŋ kuc ménda miyu uŋa biria nesi-macac séc qahac.

²⁵ Waŋu Yesunéŋ niniŋgina niŋtegicma yomuhuc énézéma zéyec; Héŋgaleŋ ama arenŋ yanda ménjac ic embachéranéŋ eŋaocnec héndéŋ amugic héŋgaleŋ ama arenŋ yanda imi kisi wammac. Waŋu ama arenŋ yanda me ama ménjac ic embachéranéŋ eŋaocnec héndéŋ amuma hia ménda naŋselimu.

²⁶ Biriya miŋinanéŋ Biriya miŋina elicgézaciguc ekaocnec téamuzaoc. Imuhuc waŋu iwac héŋgaleŋ ama arenŋ yanda imi dimuhuc naŋselimac?

²⁷ Waŋu ni Beelzebulnéŋ kuha néŋu uŋa biria elicgé énécmianzuaiguc, naŋhécginanéŋ mérac kuhaiguc nesi énécmianzu?

Imuac bec enjaoc niñgésigési wammuc hezac.

²⁸ Wañu Anutuac Uñanéh kua néñu uña biria nesi énécmianzuaiguc, Anutuac héngalen ama areña yanda imi bec onac muru ha énécmizac.

²⁹ Méñnéñ méñ walac ama miñina selia ménda késa qatémaguc dimuhuc amayaiguc emma iwac iwawaiya wagicma kemmac?

³⁰ Ic méñ niguc ménda kecanczac imi andianéh nuanczac. Ic méñ niguc mequtulan ménda wananczac imi héndén qéndénanczac.

³¹ Imuac énézéwa niñgic, késpedes hénia hénia zéma Anutu zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc wammac, néñ Uña Téréya zébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac séc qahac.

³² Méñ Icac Naña zébiri mamaciguc késpedesya imi waiwaiyawac séc. Wañu méñ Uña Téréya zésure wammimac imi késpedesya imi deguc baeciguc me baec bianguc hahaya imuaru momacnec ménda waiwaiyawac séc.

Ic hésa zéma imuac héla gocmia.

³³ Ini ic hésa méñac hiabia zéma hélaya niñac imuhucyanec hiabia zému. Wañu ic hésa méñac biria zéma hélaya niñac imuhucyanec biria zému. Ic hésawac hénia imi imuac hélanéh zéauanczac.

³⁴ Qerigina igucnec qesalecgéma mayu kuaginanéh zéanzu imuac niñac qaté mokolenac qelihécgina ini némaciguc ac hiabia méñ hia zému?

³⁵ Ic hiabianéh qeriawac hofia igucnec iwawai hiabia wiriru éréanczac. Wañu ic birianéh qeriawac hofiyaiguc iwawai biriawac wiriru éréanczac.

³⁶ Zéwa niñgic gésigési nalé yandaiguc ac sicsaocya

zéanzu imuac hénia moczon zéasaridacmu.

³⁷ Imuac niñac geñga acganéhñec mesolanani géngéña wammac. Imuhucyanec geñga acganéhñec késpedescaguc zégéñgéña wammac.

Yonawac séséc.

³⁸ Imuhuc zéyu, Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic tosara ieney ac yomuhuc meleñmigic; Kiwi ic nini guac murunec séséc méréra méñ hémbiñ zé wanziñ.

³⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Hicñisai biria téngén zéma kaiseroac buña yominéh séséc mérérawac hémbiñ zé zéwelec wanzu. Wañu asé kiwiac séséc tosara qahac, néñ kua meme ic Yonawac sésécya sac mihicñi énécmimia wammac.

⁴⁰ Yona imi siñi kaiwe haréwéc konduñ yan tomenja qeriaiguc heyec, imuhucyanec icac naña imi siñi kaiwe haréwéc baec omonaiguc hemac.

⁴¹ Niniwe ic embac ieney Yonawac ackua zéc nimma ewagina melenjic, néñ méñ Yona ogicma eñeña wanczac imi youmi namba ewagina ménda melenzu. Imuac niñac gésigési naléiguc Niniwe ic embac ieney hicñisai yomi iniguc namma hicñisai yomuac késpedes ginaguc zéénécmimu.

⁴² Baec wanjoña Saut imuac embac garatanéh Solomonac niñtegic qinñtegic ac nimman zé baec tetcgia igucnec hayec, néñ méñ Solomon ogiczac imi youmi namba gezacgina ménda qeanzu. Imuac niñac gésigési naléiguc embac garata iminéh hicñisai yomi iniguc namma késpedes ginaguc zéénécmimac.

Uña biria lilingéma hahaya.

⁴³ Uña birianéh ic méñac qeria igucnec éréma tachiaruman zé baec kisiaiguc lelecgéma kemma hochipiyec.

44 Imuhuc wamma yomuhuc zéyec; Ama waima hayi imuhucgeŋ liliŋgéma kemman. Imuhuc zéma liliŋgéma kemma héŋu ama imi miŋjina qahac qeusuŋ wamma mezeriru eŋ naŋec.

45 Imuhuc hémma kemma uŋa biria 7 eŋeya ogicma moczoŋ biriŋiria wanzu imi onagiru hama ama imuaru hiŋgacma tacyac waŋgic. Imuhuc waŋgic ic imuac kekecyawac tetecgia imi kekecyac walac kerec imi ogicma moczoŋ biridaczac. Haka silic imuhucyanec hiŋŋisai biria yomi onac muru hiŋji énécmimac.

Yesuac sac taséhéra héla.

46 Yesunéŋ ac imi ic embac tuŋginaguc énézémanec naŋu neŋgoc munahéra ieneŋ ac ézéwiŋ zé hama séŋgaŋgeŋ naŋkecgic.

47 Imuhuc waŋkecgic ic méŋnéŋ ézéma zéyec; Niŋzaŋ, neŋgoc munahécga ieneŋ giŋguc ac zéwiŋ zé séŋgaŋgeŋ nanzu.

48 Imuhuc zéyu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Méré méré eneŋ nuac neŋgoc munahécna wanzu?

49 Imuhuc zéma méria suluyu tohotoho ichéra ionac muru keŋu zéyec; Inicgic, nuac neŋgoc dac munahécna imi youmi taczu.

50 Méŋnéŋ méŋ Kurumeŋ Maŋgocna iwac ewa siŋ tohoma wamma mezac imi mia nuac neŋgoc nauŋna zéma dac muna wanzu.

13

Iwawai gocmia qesaanzu imuac qelumbec ac.

1 Ai meme imuaru Yesu ama igucnec mama zékéŋ zécgériaiguc kemma tarec.

2 Tackeru tocgégic imi eneŋ tuŋ yanda imuac niŋ Yesu eŋeyaoc imi zéiciguc emma tarec, néŋ ic embac tuŋginaguc imi moczoŋ zékéŋ giŋgiŋa sakasaciguc nanŋic.

3 Naŋkecgic inéŋ qeqaiŋ aciguc ackuazéc sasala énézéma zéyec; Gezac haigic! Héhihic ic méŋnéŋ iwawai gocmia qesamaŋ zé aiiguc keŋec.

4 Qesamanec keŋu tosara imi héna giŋgiŋaiguc mayec. Mayu nei eneŋ hama héima qécgédacgic.

5 Waŋu tosara imi hoc sisic, baera haŋqeqeya imuaru mama héiyec. Waŋu baec dépaŋa imi komora waŋu qérawia imi focdac nézéŋgéma éréyec.

6 Néŋ zaligina ménda hiŋgac yacgéyu kaiwenéŋ éréma qeyu uririma humudarec.

7 Waŋu tosara imi héféérééc qeriaiguc mama héiyu héfééréécnéŋ yandima hédacgéyec

8 Waŋu tosara imi baec hiabi-aiguc mama héima ura méŋnéŋ 100, méŋnéŋ 60, méŋnéŋ 30 imuac séc héla sasala haidacgic.

9 Méŋ gezawagucnéŋ ac yomi nimmac.

Qelumbec ac imuac hénia.

10 Waŋu tohotoho ichéra eneŋ hosuraiguc kemma qesimigic; Némac niŋac ac qeqaiŋiguc haima énézékeczan?

11 Zéigic melemma énézéyec; Kurumeŋac héŋgaleŋ amawac niŋiŋ saŋa imi onac muru énécmimia waŋec, néŋ ionac muru imi qahac.

12 Ic mérénéŋ hemizac imi toroqema miyu ogicma hemimac. Waŋu ic mérénéŋ ménda hemizaciguc imi iwawai éréhécdac hemizac imi acguc momacnec wagiru qahac wandacmac.

13 Ieneŋ kicgina hibip-ima héŋanzu, néŋ ménda héŋtegicanzu. Waŋu gezacgi-nanéŋ ac niŋanzu, néŋ ménda niŋtegicanzu. Hénia imuac niŋ qeqaiŋ aciguc énézéanzu.

14 Yesaianéŋ bianŋac ara zéyec imuac héla imi ionac muru héizac. Zéyecnéŋ; Gezacginanéŋ nimmu, néŋ méndadac niŋtegicmu. Kic

hima hémmu, nérj méndadac héntegicmu.

¹⁵ Ic embac yomi onac ewa qerigina imi mehénégé énécmimia wanu, gezacginanéj niñbipima kicgina héménzagic. Imi mia kicginanéj héntegicma gezacginanéj niñtegicma ewa qeriginanéj niñsarima liliñgégic méhiaru énécmiwi niñac imuhuc wanu.

¹⁶ Enej imi kicginanéj héntegicma gezacginanéj nintegicanu imuac kic gezacgina imi mérianaguc.

¹⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic; Kuameme ic zéma ic embac solanja sasalanéj ini hénzu imuac hémbiñ zé mambéc kecanjic, nérj ménda héngic. Wanu ini niñzu imuac niñbiñ zé mambéc kecanjic, nérj ménda niñgic.

Gocmia qesaqesa imuac hénia.

¹⁸ Imuac bec héhihic icac muru qeqain ac imuac hénia zéwa niñsarimu.

¹⁹ Méjnénj mérj héngalenj ama arenja yanda imuac ackuazéc nimmaguc ménda niñsariyu iwac ewa qeriaiguc qesayu hezac imi Biria niñjanéj hama paktak wagicma kemmac. Ic imuhucya imi iwawai gocmia hénia giñgiñaguc mama héianzac ésécnec.

²⁰ Wanu gocmia hoc sir-aiguc qesayu mama héiyec ic imuhucyanéj ackuazéc nimma ségiségi wamma ewa qeriaiguc focdac késama kecanzac.

²¹ Wanu ewa qeriaiguc gétéya ménda késayacgéyu nalé hotonanc nañselimac, nérj ackuazéc imuac niñac zérabéra me ununesi hicñiyu focdac maqeanzac.

²² Wanu qesayu héféreréc qeriaiguc héiyec ic imuhucyanéj ackuazéc niñanzac, nérj baecac ewa goro zéma hinawac ikocnéj hézicgéyu gorosnja wananzac.

²³ Wanu qesayu baec halécyaguc mayec ic imuhucyanéj ackuazéc nimma hénia niñsariyu méñac hénia 100, méñac 60, wanu méñac 30 imuhuc haianzac.

Qézézac wit suginaiguc hicñihicñiya imuac hénia.

²⁴ Wanu Yesunéj qeqain ac mérj yomuhuc énézéyec; Kurumenac héngalenj ama arenja yanda imi ic méjnénj aiyaguc iwawai gocmia hiabia qesayec ésécnec.

²⁵ Wanu ic embac héra moczonj gaugina hedacgic hazéranéj hama neneac gocmia qeriaiguc qézézac gocmia qesama néñgacma keñec.

²⁶ Wanu gocmia imi yandima hénia haiyu dunja qézézac imi acguc wininiyec.

²⁷ Wanu ama niñinawac welen qeqhéra enej imi hémma niñgina ézéma zégic; Miñ Kewunina gi aigaiguc gocmia hiabiawac qesanec, nérj qézézac imi dimuacnec?

²⁸ Qesimigic melemma énézéyec; Hazécna méjnénj imuhuc wanec. Wanu welen qeqhéra ieney qesima zégic; Nini kemma qézima mutulanjéwiñ niñac wanjénzac?

²⁹ Zégic, qahac zéma zéyec; Imuhuc wankecma padi imi momacnec hérégic éréwac niñac.

³⁰ Imuac niñac ini waigic momacnec yandima yacmu. Wanu hénia meme naléyaiguc hénia meme ic énézéwa hama walac qézézac imi qézima gericiguc omu niñac dérécgému. Wanu neneya imi tocgéma hama hofinaiguc haidacmu.

Gocmia komodia imuac qelumbec ac.

³¹ Wanu qeqain ac mérj yomuhuc énézéma zéyec; Kurumenac héngalenj ama arenja yanda imi ic méjnénj saiwa gocmia mérj mema aiyaguc himirec ésécnec.

32 Imi iwawai gocmia ionac komoragina téngér. Waņu yandimac imuaru aiiguc ichésa tosara onogicma kuneņ yanda waņanzac. Waņu sawawac nei eneņ hama hawaiguc haecgina haima kecanzu.

Yis imuac qelumbec ac.

33 Waņu qeqaiņ ac mēņ muņgucnec énézéma zéyec. Kurumeņac héngaleņ ama areņa yanda imi yis embac mēņneņ mema padi uha sasala imuac qeraiiguc haima lelecgéyu tackecma moczoņ sécgédaru yandianzac ésecnec.

Qelumbec aciguc zéanzac imuac hénia.

34 Yesunéņ ackuazéc imi moczoņ qeqaiņ acguc qemanec ic embac tuņaguc énézédarec. Qeqaiņ ac qahac mēņ ménda énézéyec.

35 Imuhuc waņu Anutunéņ kua meme icyawac* murunec ac mēņ yomuhuc zéyec imi, héla héiyec; Ni kuana auma qeqaiņ ac zémaņ. Baec kurumeņ zéyu hicņiyec imuarunec sasaiņgiaiguc hema éréyec imuac mia zéaumaņ.

Yesunéņ qézézac imuac hénia zéasariyec.

36 Waņu Yesunéņ ic embac tuņaguc imi méli énécmima ama qeriaiguc eņec. Eņu tohotoho ichéra ieneņ iwac muru hama zégic; Qézézac aiiguc éréyec qeqaiņ ac imuac hénia zéasarina ninni.

37 Zégic melemma énézéyec; Iwawai gocmia hiabia qesayec imi Icac Naņa.

38 Ai imi baera baera. Ic gocmia hiabia imi kurumeņac héngaleņ ama areņa yanda imuac naņhéra. Waņu qézézac imi Biria miņinawac naņhéra.

39 Waņu iwawai biria qesayec imi Biria miņina imi mia. Hélawac

ai yawuņ imi mia baec yomuac nalé tetcgia. Waņu héla meme ic imi kua meme uņa eneņ.

40 Waņu qézézac mutulaņgéma gericiguc oanzu ésecnec baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka imuhucya hicņimac.

41 Icac Naņaneņ kua meme uņahéra méli énécmiyu hama héngaleņ ama areņa yanda igucnec iwawai képésic mihicņianzu imi zéma ic hénia ac logianzu imi moczoņ gési énécmidacmu.

42 Gési énécmidacma geric yanda qeriaiguc giligic hiņgacdacmu. Hiņgacma imuaru zésiāc wamma zécgina aric aric kimu.

43 Waņu ic solaņaneņ Maņgoc ginawac héngaleņ ama areņa yandaiguc kaiwe ésecnec asarima kecmac. Ic gezawagucneņ, ac yomi nimmac.

Qelumbec ac haréwéc.

44 Kurumeņac héngaleņ ama areņa yanda imi iwawai eeyaguc ai qeriaiguc saņgima heyu ic mēņneņ mihicņima muņguc musaņgéma ségiségi wamma kemma iwawai hemimia imi moczoņ haidacma soukiwa mihicņima baec imi boņa meyec ésecnec.

45 Waņu muņguc mēņ imi yomuhuc; Kurumeņac héngaleņ ama areņa yanda imi nénnagémba ic mēņneņ hoc welic welicgiawac hohoc ai meanzac ésecnec.

46 Keņkecma mēņ boņa eņeņa sécyā mihicņiyec imuaru kemma iwawai hemiyec séc moczoņ haidacma soukiwa mihicņima iwawai imi boņ meyec.

47 Waņu muņguc mēņ imi yomuhuc; Kurumeņac héngaleņ ama areņa yanda imi ufc konduņiguc giligic hiņgacma lambéc hénia énépésiyec ésecnec.

48 Waņu ufc imi kuaya qeyu hérégic konduņ élélahu eņu mama

* 13:35: Asafe (Leg 78:2).

tacma hiabia imi nenjeniguc tigid hingatrec, néj biria imi giligid kejeg ésecnec.

⁴⁹ Baec yomuac nalé tetcgiaiguc haka silic imuhucyanéj hicjimac. Kua meme uja ienej hama biria meme ic imi ic solaŋa ionac sugcina igucnec gési énécmimu.

⁵⁰ Gésiénécmima geric yandaiguc giligid hingatrec imuaru mia zésiac wamma zécgina aric aric kimu.

Iwawai eeyaguc wahala zéma qelia.

⁵¹ Imuhuc zéma qesiénécmiyec; Ini ac imi moczoj niŋasaridaczu? Zéyu zégic; Oo Miŋ Kewunina.

⁵² Waŋu énézéma zéyec; Imuac bec hénac acac kiwi icya icya kurumenj amawac hénia ku énécmiyu tohotoho ic héla wamma keczu imi ama miŋina ménj iwawai eeyaguc hénia hénia qelia zéma wahala momacnec hofi amaya igucnec mema maanzac ésecnec.

Nazarete ama areŋa yanda imuac miŋina enej Yesuac héŋacya megi.

⁵³ Yesunéj qeqaiŋ ac imuhuc zédaru tecgéyu imuacnec waima kejeg.

⁵⁴ Waŋu eŋeya tauŋiguc hama tocgotocgo amaginaiguc ackuazéc hénima ku énécmiyec. Kuénécmiyu welicgéma qesiamuma zégic; Ic imi niŋtegi qinŋtegi zéma kuc imuhucya yomi dimuacnec meyec?

⁵⁵ Waŋu ic yomuac hénia hiadac nindacziŋ. Imi kamundawac naŋa, nenjocyawac qara Maria, waŋu munahéra, Yakobo, Yosefe, Simon zéma Yuda.

⁵⁶ Naunhéra imi nenjanjuc ménda kecanziŋ? Waŋu ic yomi ninin zéma kuc imuhucya dimuacnec meyec?

⁵⁷ Waŋu ninin imuhucyanéj batucgé énécmiyu ninzénjé

mimuac séc qahac waŋec. Waŋu Yesunéj yomuhuc zéma énézéyec; Anutuac tilin tilin ic méjnénj eŋeya ama arenjaiguc zéma taséhéra sugcinaiguc sac imi eebipiyaguc ménda waŋanzac.

⁵⁸ Waŋu ninzénj ninzénjgina qahac imuac niŋac ama arenj imuaru kiwi méréra kuhaguc sasala ménda meénécmiyec.

14

Doku naec ic Yohane humuc suruc.

¹ Nalé imuaru baec galej Herodenéj Yesuac buŋa suruc imi niŋec.

² Nimma welenj qeqhéra énézéma zéyec; Ic imi doku naec haka ic Yohane. Inéj mia humuc igucnec qelima yaczac! Imuac niŋac kuha sasala imuhucyanéj iwac muru ai mezac.

³ Becnec Herodenéj munaya Filipinoac iniŋa qawéra Herodiawac niŋac wamma Yohane késa qatéma hésa amaiguc oporu tarec.

⁴ Hénia imi Yohanenéj, Gi embac qawécga menec imi hénac qahac, imuhuc zéma ac zémianjec imuac niŋac imuhuc wammiyec.

⁵ Nalé imuaru Herodenéj Yohane qehumumanj zé waŋec, néj ic embac enej iwac niŋgic Anutuac kua meme ic waŋu ionac niŋac niŋyéwérima waiyec.

⁶ Waŋu Herodeac hicŋhicŋi naléya hayu nezélélénj aria mekecgic Herodiawac béraranéj sugcinaiguc legic hiriyu Herodenéj hémma ségiségi waŋec.

⁷ Ségiségi wamma némac iwawai niŋac qesiyu hia midacmanj zéma zéseliyec.

⁸ Waŋu nenjocyanéj zéqindiŋi wammiyu yomuhuc ézéyec; Doku naec haka ic Yohaneac orucya youmi zéiciguc haima néna.

⁹ Imuhuc zéyu ic kewu imi nimma ewa biric waŋec. Waŋu

ic embac i guc momacnec tacgic ionac zéma ac zéselima zéyec imuac wamma qesiyec séc wammimu niñac énézéyec.

¹⁰ Énézéma ichéra méli énécmiyu Yohane hésa amaiguc taru démérja qericgic.

¹¹ Qericma oruha imi zéiciguc haima mehama embac serañja iwac migic duña neñgocyawac mekenj miyec.

¹² Wañu Yohaneac tohotoho ichéra enej hama qamora mekenj téngéma kemma Yesu ézégic.

Ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹³ Zégic nimma eneyanec zéiciguc emma baec kisiaiguc kenjec. Wañu ic embac tunjagucnéj imuhuc nimma tauñ igucnec séc méndacmima baec héna kenjic.

¹⁴ Wañu Yesunéj hama ic embac tunjaguc imi inicma ionac niñ ewa biric wamma yañ hafiginaguc imi méhiaru énécmiyec.

¹⁵ Ama mari wañu tohotoho ichéra ienej hama zégic; Yomi imi baec kisia, wañu nalé bec tecgézac. Imuac ic embac méli énécmima ama areñiguc kemma eñaoc nenegina boñ memu.

¹⁶ Imuhuc zégic énézéyec; Kemmu niñac ménda ninzua. Eñaoc énécmigic negic.

¹⁷ Imuhuc énézéyu ézégic; Nini you imi saméj méra ménj zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁸ Imuhuc zégic zéyec; Imi mema you nuac muru hagic.

¹⁹ Wañu ic embac imi qézézaciguc mama tacmu niñ énézéyec. Wañu saméj méra ménj imi zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa kurumenjiguc hiyu eñu mériañ ac zéyec. Zéyu tecgéyu saméj imi méséma tohotoho ichéra énécmiyu duña ienej mema ic embac énécmigic.

²⁰ Wañu ic embac moczorj yanda negic sécgé énécmidarec. Wañu Yesuac tohotoho ichéra ienej saméj bororoña waigic heyec imi tocgégic neñgerj 12 kuagina qedarec.

²¹ Saméj negic imi embac zéma nambérac imi ménda olomma ic sac oloñgic zañgégina 5,000 zézéya séc wañec.

Yesu imi konduj doku qahaiguc tima kenjec.

²² Imuhuc wañgic tecgéyu nalé imuarunec focdac Yesunéj ic embac onopocma nañunec tohotoho ichéra zéiciguc emma walac walac zékéj néwéc kemmu niñac énézéyec.

²³ Wañu inéj ic embac onoporu kendacgicguc zéwelec wammañ zé eneyanec baec boñayaiguc eñec. Emma keru ama sinjiyu i eneyanec sac imuaru kerac.

²⁴ Wañu zéic imi bec baec zécgéria waima lakec kemma zékéj namuñaguc kenkeru luhucnéj wéségina igucnec hayu konduj temboña yaru ai yanda mekecgic.

²⁵ Ama ewia 3 kilok zéma 6 kilok sura imuaru Yesu imi zékéj qahaiguc tima tima ionac muru hayec.

²⁶ Hayu tohotoho ichéra ienej héngic bacgina zazagiyu zénéngina hiriyu kucnec qacma zégic; Kuwic erimi!

²⁷ Qacgic Yesu focnec énézéma zéyec; Bacgina ménda yandiyu! Yomi nenaoc, zénéngina ménda hiriyu.

²⁸ Zéyu Peteronéj melemma zéyec; Miñ kewuna geñgaoc wanzañiguc zéna doku zékéj qahaiguc guac hawa.

²⁹ Imuhuc qesiyu hia hana zéyec. Zéyu Peteronéj zéicigunec mama doku qahaiguc tima tima Yesuac murugenj kenjec.

* 14:30: Girik aciguc; aqgérja tinal.

³⁰ Keñu luhuc yandanéñ hayu hémma bawa yandiyu hénima hiñgacma qarec; Miñ kewuna hama népésina!*

³¹ Zéyu Yesunéñ focnec méria suluma késayu éréyu zéyec; Niñzén niñzénnga komocdiadac! Némac niñac ewa éréhéc wanžan?

³² Imuhuc zéma késayu ekawu zéiciguc enjic luhuc imi néñ qeyec.

³³ Wanju zéiciguc tacgic enej sicgémima zégic; Gi hélacnec Anutuac Naña.

Genesarete ama areñiguc hafi ic mehiaru énécmiyec.

³⁴ Wanju zékéñ handi handi qericma Genesarete baeciguc keremma zéic igucnec magic.

³⁵ Magic ama areñ imuac miñjina enej Yesu héñtegicma ac haigic ama areñ lelec lelec tacgic séc kendaru ic embac enej tosara yan hafiginaguc imi moczon onagicma iwac muru hagic.

³⁶ Hama Yesunéñ niñénécmiyu yanñhafi ginaguc enej iwac malekuya susuriadac imi enđac osimu niñac zéwelec wammigic. Wanju késagic séc hiarudacgic.

15

Yanda onac haka silic.

¹ Wanju duña Yerusalemnec Fari-saio ic zéma hénac acac kiwi ic enej Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic;

² Némac niñac tohotoho ichécga enej yanda hécnina ionac haka silic imi logima méragina ménda zuacma nene nezu?

³ Zégic Yesunéñ melemma énézéc; Wanju ini acguc némac niñac enañ haka silic niñac wamma Anutuac hénac ac lo-gianzu?

⁴ Anutunéñ yomuhuc zéyec;* Neñgoc mañgocga eegira héiwésémañ. Wanju mérénéñ

méñ neñgoc me mañgocyawac zébiri mimac imi humucac buña wammac.

⁵ Néñ ini yomuhuc zéanžu; Méñnéñ méñ neñgoc me mañgocya ézéma iwawai hezac imi guac gémbinec nañgé gémbacnec, néñ imi Anutuac buña qemimia, imuhuc zémuiguc

⁶ iwawai iminéñ neñgoc mañgocya eegira efima ménda héiyu hia wammac zéma enañ haka silic imuac mia wamma Anutuac ackuazéc† imi qizizihégic zécgériaiguc keñanžac.

⁷ Ini ic ikora! Yesaianéñ onac bianac ara yomuhuc zéyec imi hélacnec;

⁸ Ic embac youmi kua taséginanéñ sac mepési néñanžu. Wanju qeriginanéñ néñgac némma lakec hezac.

⁹ Ic enañ pakeñ ac zéma hénac ac ku énécmima ni imi hénac qahac enj mepési néñanžu.

Iwawai mebiri hélacnec énécmimia.

¹⁰ Wanju Yesunéñ ic embac unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Gezacginanéñ nimma niñasarigic.

¹¹ Iwawai ic méñac kuaya igucnec hiñgacanzac iminéñ ménda mezapi qemianžac, néñ iwawai kuaya igucnec maanzac iminéñ mezapi qemianžac.

¹² Wanju tohotoho ichéra ienen hosuru hama qesimigic; Acganéñ Farisaio ic qeri yéwéc miñicñi énécmizac imi nintegicžan?

¹³ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Ic hénac kurumen Mañgocnanéñ ménda himirec imi moczon gété zaliginaguc qézidacmac.

¹⁴ Waigic siñginawac wañgic. Ic imuhucya imi galeñ kicgina hilic hilicgia. Ic méñ kiwa hilic hilicgianéñ kichilic méñac

* 15:4: Me zéseliyec. † 15:6: Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; hénac ac.

galeŋgema wagiru kemmaoc imi, ekawu momacnec baec séséŋiguc hiŋgacmaoc.

15 Waŋu Peteronéŋ ara melemma zéyec; Qeqaiŋ ac imi nonac zéasari nénécmína ninni.

16 Zéyu Yesunéŋ yomuhuc zéyec; Ini niŋtegic qinŋtegicgina qahacnec keczu?

17 Iwawai ic kua igucnec tomeŋiguc hiŋgacanzac imi moczoŋ muŋguc hénaya igucnec maanzac imi ini ménda héŋtegiczu?

18 Waŋu iwawai kua igucnec éréanzac imi ewa qeria igucnec éréanzac. Waŋu iminéŋ mia ic imi mezapi qemianzac.

19 Ewa qerigina igucnec éréanzac imi yomuhuc; Niniŋ biria, ic qeqe, kaisero, kaisero ewa ewa, seŋkowu, héipuc ac ikora, zébiri qébiri.

20 Iwawai imuhucyanéŋ ic imi mezapi qemianzac. Waŋu méra ménda zuacma nene nenia iminéŋ ic imi ménda mezapi qemianzac.

Kanaanŋ embac iwac ninzéŋ ninzéŋa.

21 Waŋu Yesunéŋ baec imi waima Tiro zéma Sidon baeciguc keŋec.

22 Gezac haigic, Kanaannec embac méŋ baec suc imuaru kecaŋec inéŋ Yesuac muru hama qacma yomuhuc zéyec; Miŋ Kewu, Dawidiac naŋa, nuac niŋ ewa biric wanna. Béracna imi uŋa birianéŋ gelec malec qahac lafeŋgé mianzac.

23 Imuhuc zéyu, Yesunéŋ nimma ac méŋ ménda melenec. Imuac tohotoho ichéra ieneŋ iwac hama hinocgémima zégic; Embac imi andéninaiguc qacmanec hazac imuac mélina keŋu.

24 Zégic melemma zéyec; Ni imi Israel amawac rama sohogic ionac sac méli néŋu hayi.

25 Imuhuc zéyu embac imi haréma wésiaiguc sicgémima zéyec; Miŋ Kewu, méra néna.

26 Waŋu Yesunéŋ ara melemma zéyec; Nambérac ionac saméŋ mema kazu énécmimia imi hiabia qahac.

27 Imuhuc zéyu embac iminéŋ yomuhuc zéyec; Oo, Miŋ Kewu imi hélacnec, néŋ kazu acguc nene bororoŋa miŋhécgina ionac zae igucnec mayu neanzu.

28 Imuhuc zéyu, Yesunéŋ ézéma zéyec; Owec embac, gi ninzéŋ ninzéŋa kunéŋ yanda. Zéwelec wanzaŋ séc hicŋigémac. Imuhuc zéyu nalé imuarunec dindiŋa bérara imi hiaruyec.

Yesunéŋ ic embac sasala hafigina mehiaru énécmiyec.

29 Yesunéŋ baec imi waima Galilaia zékéŋ giŋgiŋanec kemma baec boŋaya méŋiguc emma tarec.

30 Taru ic embac tuŋa tuŋanéŋ zeke puriŋa, kic hilic, acgina qahac, hén méragina biria, zéma tosara kileŋ onagicma haréma Yesuac wésiaiguc onopocgic hegic. Waŋu inéŋ mehiaru énécmiyec.

31 Ic acgina qahac imi ac zégic. Zeke puriŋa imi hiarugic. Hénagina biria imi hiaruma keŋha waŋgic. Kic hilic imi kicgina hima héŋgic. Waŋu ic embac tuŋaguc enéŋ haka imuhuc hémma welicgéma Israelac Anutu mepésigic.

Ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

32 Yesunéŋ tohotoho ichéra unuruyu hosuru hagic énézéma zéyec; Ni ic embac tuŋ yomi onac ewa biric wanzua. Ieneŋ niguc toroqema kecgcic bec ai meme haréwéc waŋu iwawai neniawac méŋ ménda he énécmizac. Imuac yaka niŋac humugicguc eŋec méli énécmiwa kemmu niŋac ménda wanzua. Keŋkecma hénaiiguc qiritic unuwac niŋac.

³³ Zéyu tohotoho ichéra ienej ara melemma zégic; Baec kisia yomuhucgej saménj sasala imuhucya dimuacnec mihicnjima ic embac tuñ yanda yomuhucya hia gumu énécmiwiñ?

³⁴ Zégic qesiénécmima zéyec; Onac muru saménj dahec he énécmizac? Zéyu melemma zégic; Saménj 7 zéma lambéc éréhécdac sac he nénécmizac.

³⁵ Imuhuc zégic ic embac tuñja imi baeciguc mama tacmu niñac énézéyec.

³⁶ Imuhuc énézéma saménj 7 imi zéma lambéc imi mema ewa hia ac zéyu tecgéyu kuma tohotoho ichéra énécmiyu duñja ienej mema ic embac énécmigic.

³⁷ Ic embac moczoñ negic sécgé énécmidarec. Wañu nene bororoña waigic tarec imi tocgégic neñgeñ yanda 7 kuagina qedarec.

³⁸ Ic nene negic ionac zañgégina imi 4,000. Embac zéma nambérac imi ménda oloñ énécmigic.

³⁹ Yesunénj ic embac méli énécmiyu kendacgic zéiciguc emma Magadan baeciguc kenjec.

16

Sésécac kiwi mérera méñ hémbin zé welecmigic.

¹ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ienej hama Yesunénj séséc kurumenj igucnec hahaya méñ meyu hémbin zé batucgéma qesimigic.

² Qesigic melemma zéyec; Ama mari wañu kurumenj pésigiyu hémma kurumenj pésigizac imuac orañguc kaiwe qemac zéanzu.

³ Wañu siñunec yacma héñgic kurumenj pésic pésic wamma hosusunénj nezicgéyu, kia kimac zéanzu. Kaiwe kiwa imuhuc héñtegcima hélacnec zétecgéanzu, néñ nalé yomuac séséc imi hia ménda ninjteguançu?

⁴ Hicñjsai biria zéma kaiseroya imuhucyanénj séséc icnéñ ménda

memeya imuhucyawac hémbin zé wañanzu. Wañu ionac séséc imi tosara qahac, néñ Anutuac tilinñ tilinñ ic Yonawac séséc imi sac meyu hémmu. Yesu imi imuhuc zéma wai énécmima kenjec.

Farisaio zéma Sadukaio ionac yis imuac goro ac.

⁵ Kemma tohotoho ichéra iniguc zékénj néwéc kenjec. Wañu tohotoho ichéra ienej eluñ unuyu saménj méñ ménda mema kenjec.

⁶ Wañu Yesunénj yomuhuc énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niñac técgina nimma galeñ memu.

⁷ Imuhuc zéyu sugginaiguc yomuhuc niñgésima eminiñgic; Saménj ménda mema hazinñ imuac niñ imuhuc zézac.

⁸ Yesunénj hénia niñasarima yomuhuc zéma énézéyec; Ninzénj ninzénjgina komocdiadac, saménj ménda mema hazu imuac némac niñac zé eminiñ wañkeczu?

⁹ Saménj 5 imi ic 5,000 sécgé énécmiyuguc nene bororoña tocgégic neñgeñ dahec kuagina qedarec imi ini méndagucnec niñasarizu? Wañu némac niñac méndadac niñqelizu?

¹⁰ Wañu saménj 7 imi ic 4,000 sécgé énécmiyuguc neñgeñ dahec metocgégic?

¹¹ Saménj niñ ménda zézua, néñ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac yis niñac galeñ memu niñac zézua imi némac niñ ménda niñasarizu?

¹² Imuhuc zéyu yis saménjiguc haianzu imuac galeñ memu niñ ménda zéyec, néñ Farisaio ic zéma Sadukaio ic ionac pakeñ ac niñac imuhuc zéyec imi niñasarigic.

Petero Yesuac héniaya ninzénjgéma zéauyec.

¹³ Yesu Kaisarea Filipi baec tasi-aiguc haréma tohotoho ichéra qesiénécmima zéyec; Ic embac ieneñ Icac Nanawac méré zéanzu?

14 Qesiénécmiyu melemma zégic; Tosara imi doku naec haka ic Yohane zéanzu, tosara imi Elia, Tosaranéj Yeremia me Anutuac tilij tilij ic ionarunec méj zéanzu.

15 Imuhuc zégic qesiénécmima zéyec; Wañu enjaoc, nuac niñac méré zénéñanzu?

16 Imuhuc qesiénécmiyu Simon Peteronéj zéyec; Gi imi Kristo, Anutu kekecyaguc iwac Naña.

17 Imuhuc zéyu Yesunéj melemma zéyec; Yohaneac naña* Simon, gi imi mériañgaguc! Zézanj imi séwi zéma sac igucnec hahaya qahac, néj kurumenj Mangocnanéj zéhicñj géñzac.

18 Imuac gézéwa niñna, gi imi Petero† wañu zamanziñj imuac qahaiguc hénaroiñna meyacgémanj. Wañu humumia ionac baec dumuñja imuac kuhanéj méndagucnec onogicmac.

19 Wañu ni kurumenjac héngalenj amawac nagu auauyawac kuha imi gi gémanj. Némac iwawai baeciguc zikina kurumenjiguc momacnec zikizikia wammac. Wañu némac iwawai baeciguc hulacna kurumenjiguc momacnec hulachulara wammac.

20 Imuhuc zéma enjaoc Kristo‡ wanzac imi méñac méj ménda énézému niñac tohotoho ichéra zéseli énécmiyec.

Yesunéj enjaoc humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac bianj ac zéyec.

21 Nalé imuaru hénima i Yerusalem kenju ic kunenj zéma hofac oo ic kiwahécgina zéma hénac acac kiwi ic ionac méraiguc emma qenzenj manzenj sasala mihicñiyu qegic humuyu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmacac hezac imi tohotoho ichéra zéasari énécmiyec.

22 Imuhuc énézéyu Peteronéj wagicma qizizingéma kemma ac yomuhuc zémiyec; Miñ kewuna, goiga héina, haka imuhucya méndagucnec hicñjigémmac.

23 Imuhuc zéyu Yesu imi lilingéma Petero ézéyec; Biria miñina, andénaiguc kemma nanna. Gi imi tisuqisurac qaméj, nuac hénana hézicgé néñzanj; Gi imi Anutuac ewa siñ ménda méndacma ic onac ewa siñ méndaczanj.

24 Imuhuc zéma duña tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic méñnéj ni méndac némmañj zé enjaoc qaecgé amuya enjaoc ic héñgeña wénderaya huama méndac némmac.

25 Ic méñ kekecyac añgétiyu sohomac, néj nuac niñ wamma kekecyac waimac imi mihicñimac.

26 Ic méñnéj baecac iwawai momac yanda añgétiyuguc duña kekecyac sohomac imi némacnéj iwac muru hiabia wammac? Me némacnéj kekecyawac kitiwa hia kumacac séc wammac?

27 Icac Naña imi Mangocyawac edamuiguc kua meme unjahéra iniguc hama wawanj memeginawac séc kitic ku énécmimac.

28 Imuac hélacnec énézézia, yomi nanju onac murunec tosara enenj ménda humugicnec Icac Naña imi Ic Kewu qac buñayaguc hamac.

17

Yesuac kic tanera imi melemma tanera méñ wañec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu Yesunéj Petero, Yakobo zéma Yakoboac munia Yohane onagiru baec boñraiguc enjacnec enjic.

² Wañu kicginaiguc tanera méñ wañec. Kic ségéria imi kaiwe ésécnec asariyu, séwi usuya imi asac mararanj yanda ésécnec wañec.

* 16:17: Girik aciguc; Bayohane. † 16:18: Neñan aciguc zamanziñj. ‡ 16:20: Me Hebraio aciguc; Mesia.

³ Waṅu ninzu, Mose zéma Elia hicṅi énécmima Yesuguc ac waṅgic.

⁴ Peteronéṅ haka imi hémma Yesu yomuhuc ézéyec; Miṅ Kewunina, neṅaṅ you kecziṅ imi nimba hiabia wanžac. Siṅganéṅ imuac waṅu hali haréwéc meni, méṅ guac, méṅ Moseac, méṅ Eliawac wammac.

⁵ Imuhuc zémanec naṅu, ninzu, hosusu asahagucnéṅ hoturu énécmiyec. Waṅu ninzu, ewa méṅ hosusu igucnec yomuhuc zéyec; Youmi imi nena Naṅ sorocna. Iwac niṅ ségiségi yanda wanžua. Imuac ara niṅtoho wammu.

⁶ Tohotoho ichéra ieneṅ imuhuc nimma bacgina kunéṅ yanda yandiyu baeciguc mama sicgéma kicgina musaṅgéma hegic.

⁷ Waṅu Yesunéṅ hosucginu hama onosima zéyec; Yacgic, bacgina ménda yandiyu.

⁸ Imuhuc zéyu kicgina hima meyacma héṅgic méṅ qahac, néṅ Yesunéṅ sac naṅu héṅgic.

⁹ Boṅa igucnec mawiṅ zé mama Yesunéṅ zéseli énécmima zéyec; Haka deguc hénzu imi ménda énézégicnec keṅkecma Icac Naṅa humuc igucnec yacmac.

¹⁰ Zéyu tohotoho ichéra ieneṅ qesimima zégic; Imuhuc waṅu némac niṅac hena acac kiwi ic ieneṅ Elianéṅ walac hamacac hezac zéanžu?

¹¹ Yesunéṅ acgina melemma zéyec; Imi hélacnec, Elia hama iwawai moczoṅ héiqeli wammac.

¹² Waṅu énézéwa niṅgic Elia imi bec hayec. Waṅu ieneṅ ménda héṅtegitma siṅginawac iwawai hénia hénia wammigic. Imuhuyanec Icac Naṅa imi acguc méraginaiguc emma qeṅzeṅ manzeṅ nimmac.

¹³ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneṅ doku naec haka ic Yohaneac zéyec imi niṅsarigic.

Yesunéṅ merac méṅ uṅa biriaguc mehiarumiyec.

¹⁴ Waṅu ic embac tuṅ ionac muru keṅgic ic méṅnéṅ Yesuac muru hama wésiaiguc simiṅ héimiyec.

¹⁵ Waṅu yomuhuc zéyec; Miṅ Kewu, nuac naṅnawac niṅ ewaga biriyu, humuc turucya gelec malec qahac wammiyu naléya naléya gericiguc me dokuiguc hiṅgacanzac.

¹⁶ Tohotoho ichécga ionac muru wagicma hawa ieneṅ mehiaru mimuac séc qahac waṅec.

¹⁷ Imuhuc zéyu Yesunéṅ melemma zéyec; Oh! hicṅisai yomi ninzéṅ ninzéṅgina qahac, kaižiliweṅ ginaguc imi, nalé dahacac séc kechoruma ini bisiqatéṅ waṅ énécmimaṅ? Ic merac imi you nuac muru wagicma hagic.

¹⁸ Imuhuc zéyu wagicma hagic Yesunéṅ uṅa biria ac geri-waguc wammiyu ic merac iwac murunec éréma hama keṅec. Waṅu imuarunec mia merac imi hiaruyec.

¹⁹ Waṅu tohotoho ichéra ieneṅ Yesu eneyacneciguc éléṅnec hicṅimima qesimigic; Némac niṅac nini uṅa biria nesimiwiṅac séc ménda waṅec?

²⁰ Qesimigic melemma zéyec; Ini ninzéṅ ninzéṅgina moczoṅ komocdiadac imuac niṅac nesimuac séc qahac waṅec. Ac hélawac zéwa niṅgic, ini ninzéṅ ninzéṅgina komocdiadac saiwa gocmia séc késa kecmu imi baec boṅa yomuac mia yomuacnec yacma eri kenna zégic hia yacma kemmac. Onac muru iwawai méṅ osiosiya ménda wammac.

²¹ Waṅu imuhucya imi nene zikima zéwelec ménda wammuiguc imi waima kemmacac séc qahac.

Yesu imi eneya humuc zéma humuc igucnec yacyac imuac muṅguc

bian ac zéyec.

²² Wañu Galilaia baeciguc enawu haréma imuaru Yesunéh yomuhuc haréyéyc; Icac Naña imi andé qemigic ic ionac méraiguc emmac.

²³ Enu qegic humumac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec meyac mimia wammac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj ewa biri kunenj yanda wanjic.

Yesu zéma ocmuñ téréyawac takis.

²⁴ Yesu zéma tohotoho ichéra enenj Kafanaum ama arenja yandaiguc harégic ocmuñ téréyawac ai yawuñac takis meme ic ienenj Peteroac muru hama qesimigic. Kiwi icgina imi ocmuñ téréyawac takis* ménda haianzac me?

²⁵ Zéyu, Peteronéh haianzac zéma ama qeriaiguc éréyu Yesunéh bec niñtegicma yomuhuc qesimiyec. Simon, gi dimuhuc ninzaj? Mérac murunec baecac ic kewu ienenj takis meanzu? Nañhécgina ionac murunec me tosara ionac murunec?

²⁶ Qesiyu Peteronéh melemma zéyec; Tosara ionac murunec. Imuhuc zéyu Yesunéh zéyec; Imuhuc wañu nañhécgina ienenj enj kecmu.

²⁷ Wañu imuhuc wannu niñgic biriwac niñac, imuac zékénjiguc kemma hawic gilina lambéc méné walac kimac imi héréna éréyu kuaya mesacgéma hénna qeriaiguc soukiwa gocmia momacguc† heyu mema kemma geñga zéma nuac buña haina hiñgaru.

18

Ic enenja héla.

¹ Nalé imuaru tohotoho ic enenj Yesuac hosucgéma zégic; Mérénénj kurumenjac héngalenj ama arenja yandaiguc kunenjingina wanzac?

² Imuhuc zégic merac komoc méné qarú hayu oporu sugginaiguc nanjec.

³ Nañu yomuhuc zéyec; Ni hélacnec énézézua, ini qerigina melemma nambérac ionac séciguc ménda wammu imi, kurumenjac héngalenj amaiguc ménda keremmu.

⁴ Imuac bec mérénénj merac komoc yomuhucya éséc memaamuma kecmac iminénj mia kurumenj amaiguc kunenjingina wammac.

⁵ Wañu mérénénj méné nambérac komoc yomuhucya nuac qacnaiguc héhéré mizac imi mia ni héhéré nénzac.

Képésicac ewa ewa.

⁶ Wañu mérénénj méné merac komoc komoc ni ninzénjgé nénzu ionac suggina igucnec méné hinocgémiyu kápésic wammaciguc ic hinocgémiyec imi mia déménjaiguc hoc yandanénj qatémima konduniguc giligic dumunjaiguc hiñgacmac imi bakia efefia wanzac.

⁷ Yei ewa biric yandanénj manam batuc ai niñac baeciguc heanzac! Manambatuc imi hamacac hezac, néné ménénenj méné manam batuc wañ énécmimac iwac muru imi saec hemimac.

⁸ Imuac méraganénj me hénaganénj manam batuc wanjénju hericma gilina kenju. Wañu purinénj kecec seliiguc kerembésémañ iminénj niñna efefia wammac, néné hénna méraga éréhécnec geric hémbénañjaiguc

* **17:24:** 2 Dirakima; Ic ménéjac ai meme momacgucac ai boña imi 1 Dirakima, wañu Yuda ic imi miñ séc ocmuñac takis yawuñ séc 2 Dirakima haianjic. Imi mia Izipte baec igucnec éréma Sainai baec boñaiguc zanjégina oloñgic nalé imuarunec hénima kekecgina añgéné tiénécmiyec Anutuac muru kekecginawac boña zéma haianjic. † **17:27:** Girik aciguc; Statira imi soukiwa golinénj memeya. Wañu 4 Dirakimawac séc wañu ic éréhéjac ocmuñ takis imuac séha wanzac.

giligic hiŋgacbésemaŋ iminéŋ niŋna réwéria wammac.

⁹ Imuac kicganéŋ manam batuc waŋgéŋu képésic waŋzanŋiguc kicga néfindiŋgéma gilina kemmac. Kicga momacgucnéŋ kekec hémbénaŋaiguc kerembésémaŋ iminéŋ guac hia wammac. Waŋu kicga éréhécnec geric siaiguc giligic hiŋgacbésemaŋ iminéŋ niŋna réwéria wammac.

Rama rouc wawaŋawac qelumbec ac.

¹⁰ Técgina nimma kecgic, nambérac komoc komoc yomuhucyawac niŋgic mamaya wambac niŋac. Zéwa niŋgic, ionac kua meme uŋagina imi kurumenŋiguc nalé séc kurumenŋ Maŋgocnawac kic ségéria hémma kecanzu.

¹¹ Icac Naŋanéŋ rouc wamma kekec képésicgina igucnec metecgé énécmimaŋ zé hayec.

¹² Deic niŋzu? Ic méŋ ramaya 100 hemizac zéwiŋ. Waŋu sugcinaiguc méŋnéŋ sohoma kemmaciguc ramaya 99 imi onoporu naŋgic baec boŋaiguc kemma rama sohojec imi ménda mihicŋimaŋ?

¹³ Ni hélacnec énézézua sohojec imi mihicŋizaciguc imuac niŋ mia 99 ménda sohogic ionac niŋac ségiségi wanzac imuac séha ogicgogic wamma ségiségi yanda wammac.

¹⁴ Imuhucyanec Maŋgocgina kurumenŋiguc keczac iwac kiwaiguc komoc komoc yomi ionarunec méŋnéŋ méŋ birima qahac wammac niŋac ewa siŋa ménda hemizac.

Ic méŋac képésic zégési mimia.

¹⁵ Hénaoriŋ ionarunec alaga méŋnéŋ képésic waŋ gémmaciguc kemma ekacneciguc képésicya imi ézéna hémmac. Waŋu acga niŋzaciguc imi alaga biria igucnec muŋguc wagiczarŋ wanzac.

¹⁶ Waŋu acga ménda niŋzaciguc, ic momacguc me éréhéc oragicna enawu kemma héipuc ic éréhéc iorac kuagiranéŋ alagawac ara momacguc momacguc meseligic ménda qaecgémac.

¹⁷ Waŋu ewa seli wamma acgina ménda nimmaciguc hénaoriŋ énézégic nimmu. Waŋu hénaoriŋ ionac ac imuhucyanec ménda nimmaciguc, ic enia me takis meme ionac waŋ énécmiwu ésécnec wammimu.

¹⁸ Ni hélacnec énézézua, némac iwawai ini baeciguc zikimu imi kurumenŋiguc zikizikia wammac. Waŋu némac iwawai baeciguc hulacmu imi kurumenŋiguc hulachulara wammac.

¹⁹ Waŋu muŋguc énézéwa niŋgic, baeciguc onarunec éréhécnéŋ iwawai méŋ niŋac ewa momac wamma qesimaoc imi Maŋgocna kurumenŋiguc keczac inéŋ niŋu moczoŋ orac muru wandac wandara wammac.

²⁰ Waŋu éréhécnéŋ me haréwécnéŋ nuac qacnaiguc tocgézu imi ni acguc imuaru sugcinaiguc keczua.

Képésic waiwaiyawac haka.

²¹ Waŋu Peteronéŋ Yesuac hama yomuhuc qesiyec; Miŋna, alananéŋ biria waŋnéŋu hatac dahec képésicya waimimaŋ? Keŋkecma hatac 7 imuac séc waimimaŋ?

²² Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Gézéwa niŋna, hatac 7 sac qahac, néŋ tuŋ 70 imi arec 7 imuac séc waimiwésémaŋac zézua.

²³ Imuac kurumenŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ic kewu méŋ welenŋ qegehéra iniguc taségina héimindiŋi wammaŋ zé waŋec ésécnec.

²⁴ Ic kewu imi héimindiŋi ai imi héniyec. Héniyu ic méŋ iwac muru

taséya 10 tausen Talanti* hemiyec imi wagicma éréjic.

²⁵ Wañu ic iwaru soukiwa mén ménda hemiyu kumacac séc qahac wañec. Imuac niñac ic kewunéñ ic imi eñeya zéma iniñ merachéra zéma iwawaiya hemiyec imi moczon haigic boñ megic soukiwa iminéñ tasé imi kumac niñ zéyec.

²⁶ Imuhuc zéyu welen qe qe ic imi wésiaiguc mama sigémima welecma zéyec; Bénzéh mambéc wañnéna ni taséna moczon kugémmañ.

²⁷ Imuhuc zéyu welen qe qe ic iwac miñinanéñ ewa biric wamma tasé imi audacma waimiyu keñec.

²⁸ Wañu ic iminéñ mama kemma ai ic momacya mén taséya 100 Denarion† hemiyec imi mihicñima déméñaiguc késama melanzima zéyec; Guac tasé nuac muru hegénzac imi kuma néna.

²⁹ Wañu ai momacya imi ic iwac héniaiguc mama simiñ héimima welecma zéyec; Bénzéh mambéc wañnéna kugémmañ.

³⁰ Wañu imuac ménda wamma taséya kudacmaguc mamac niñac hésa amaiguc oporec.

³¹ Wañu ai ic tosara ieneñ haka hicñiyec imi hémma niñgic biri qiria wañu kemma haka hicñiyec imi moczon miñgina ézédacgic.

³² Imuhuc zégic miñinanéñ ic imi qaru eñu yomuhuc ézéyec; Gi welen qe qe biria kétic téngéñ! Welec néna guac tasé imi moczon audari.

³³ Neñ guac wañi éséc nec gi acguc ai momacga goiya héimiwésémañac ménda heyec me?

³⁴ Imuhuc zéma hazéc yanda wamma taséya imi kудару hu-lacmimu niñac hésa ama galen ionac méraginaiguc oporec.

³⁵ Imuac niñac ménéñ mén alaginawac kápésic imi ewa qeriginanéñ ménda waim-imuiguc kurumen Mañgocnanéñ imuhucyanec mia wañ énécmimac.

19

Eu iniñac hénia dindiña.

¹ Yesu ac imi zéyu tecgéyu Galilaia baec waima Yodan doku newéc Yuda baec suguc keñec.

² Keñu ic embac tuñ yan-danéñ méndacmima keñgic baec imuaru hafiginaguc imi mehiaru énécmiyec.

³ Wañu Farisaio ic ieneñ hama batucgéma qesigic; Ic ménéñ hénia imuac me imuac iniña hia waimimacac hénia mén hezac me?

⁴ Zégic melemma zéyec; Mihicñi mihicñi miñinanéñ hénihéniaiguc ic momacguc zéma embac momacguc meérécmima ac yomuhuc zéyec imi ini ménda oloñniñanzu?

⁵ Hénia imuac niñac icnéñ neñgoc mañgocya wai érécmima kemma iniñawac muru qékétayu éréhécnéñ momacguc wammaoc.

⁶ Imuac iereñ imi éréhéc qahac, néñ séwi momacguc, imuac Anu-tunéñ toroqe érécmiyec imi icnéñ ménda méndéñ érécmimu.

⁷ Imuhuc énézéyu ieneñ yomuhuc zégic; Wañu hénia némac niñac Mosenéñ héric amua-muyawac kiwi omima mélina keñu zéyec?

⁸ Imuhuc zégic, Yesunéñ melemma énézéyec; Mosenéñ ewa qerigina selia imuac niñ wamma wai énécmiyec, néñ hénihénia igucnec imi imuhuc qahac.

⁹ Ni énézézua, mérénéñ mén iniña sanjima haka biria ménda wañeciguc hénia tosara niñac

* **18:24:** 1 Talanti imi soukiwa golinéñ memeya, ic ménac ai meme momacgucac ai boña 1 Denarion imuac 6,000 ogicma eeyaguc wañec. † **18:28:** 1 Denarion imi ic ménac ai meme

momacgucac ai boña imuac séha. * **19:9:** Kiwi méranéñ ooya tosaraiguc; Kaiseroiguc opoczac tanec wanzac.

waimima embac méri memac imi kaisero wanzac.*

¹⁰ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ yomuhuc ézégic; Ic méñnéñ iniñaguc héna ac imuhucya tohomacac hezaciguc embac ménda mema kecmac iminéñ hia wammac.

¹¹ Zégic Yesunéñ melemma zéyec; Ac imi ic momac yandanéñ niñtohomuac séc qahac, néñ imuhuc meénécmimia sac imuhuc wammu.

¹² Ic tosia ieneñ neñgoc héri igucnec héññ wamma hicñianzu. Wanju méñ imi icnéñ wañ énécmigic héññ wamma kecanzu. Wanju tosia ieneñ kurumeñjac héñgaleñ ama niñac eñaac héññ ic éscnec wamma kecanzu. Ac imi tohomuac séc imi eneñ hia tohому.

Yesunéñ nambérac komoc komoc zéhiaru énécmiyec.

¹³ Wanju Yesunéñ méria orucginaiguc haima zéwelec énécmimac niñ ic embac tosara ieneñ nambérac komoc komoc onag-icma hagic tohotoho ichéra ieneñ qetali énécmima ac wañ énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wañgic Yesunéñ yomuhuc zéyec; Nambérac komoc komoc imi wai énécmigic nuac hagic, neuñ ménda héiéncmigic. Kurumeñjac héñgaleñ ama imi komoc komoc imuhucya ionac buñ wanzac.

¹⁵ Imuhuc zéma méria ionac orucginaiguc hai énécmimaguc baec imi waima keñec.

Sac qeli sokiwa yandayaguc.

¹⁶ Wanju niñzu? Ic méñnéñ iwac muru hosuru hama yomuhuc qes-imiyeç; Kiwi ic, ni némac haka hiabia wamma kekec hémbénañ imi memañ.

¹⁷ Zéyu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Némac niñ haka hiabiawac qesinéñzan? Hiabia wanzac imi momacguc sac keczac. Wanju gi

kekec hémbénañaguc keremman zé wanzaniguc imi héna ac tohowésémañ.

¹⁸ Imuhuc zéyu zéyec; Némac héna ac niñac zézan? Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Ic ménda qehumu wésémañ. Kaisero ménda wambésémañ. Kowu ménda mewésémañ. Héipuc ac ikora ménda zéwésémañ.

¹⁹ Neñgoc mañgocga eegira héiwésémañ. Wanju geñga siñ niñamuanzan éscnec alaga siñ nimmiwésémañ.

²⁰ Zéyu zéyec; Ni imi moczon tohodacma kecanzua, imuac némacnéñ méñ nuac muru ménda sécgézac?

²¹ Imuhuc zéyu Yesunéñ ézéma zéyec; Gi solañanimañ zé kemma hinac iwawaiga imi haina boñ meçic soukiwa iminéñ maqeqeya énécmiwésémañ. Imuhuc wanna kurumeñiguc iwawai eeyaguc hegémmac. Wanju geñga imi hama ni méndac némbésémañ.

²² Imuhuc zéyu ac imi nimma ic merac imi hinac zéma soukiwaya yanda hemiyec imuac niñ ewaya biriyu keñec.

²³ Keñu Yesunéñ tohotoho ichéra énézéma zéyec; Ni hélacnec énézézua, ic hinac yanda ginaguc ieneñ kurumeñjac héñgaleñ amaiguc kerembiñ zé osimu.

²⁴ Ni muñguc énézézua, kamele yañnéñ qodu kifañaguc kereñkereña imi bénzénadac, néñ ic hinac yanda ginagucnéñ Anutuac héñgaleñ amaiguc kereñkereña imi osiosiya.

²⁵ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ nimma bacgina kuneñnec yandiyu zégic; Imuhuc wañu méréneñ añgéñ timimiawac séc wammac?

²⁶ Zégic Yesunéñ inicma énézéyec; Imi ic eneñ memuac séc qahac, néñ Anutuguc imi iwawai moczon yanda medac medara.

27 Imuhuc zéyu Peteronéj melemma zéyec; Ninzañ, nini méndac gémbiñ zé iwawai moczoñ waidariñ, imuac némac iwawai késawiñ?

28 Qesiyu Yesunéj énézéyec; Hélañec énézézua, baec yomuac hainetec wawaña naléiguc Icac Naña imi eneya edamuya imuac ic kewu tatarraiguc tacmac imuaru méndac néñanžu ini imi momacnec tatac 12 imuaru tacma Israelac kiscic 12 imi niñgésima galengé énécmimu.

29 Wañu méréñéj méj nuac qacnawaç wamma amaya me dara munia me nauña me neñgoc mañgocya me merachéra me baec aya waizaciguc imuhucya imi 100 imuac séc ogicma mema kekec hémbénaña imi mératéc memu.

30 Néj walac wanžu ionarunec sasalanéj andia wammu. Wañu andia wanžu ionarunec sasalanéj walac wammu.

20

Waiñ aiiguc ai meme imuac qe-qaiñ ac.

1 Kurumeñac héngalen ama areña yanda imi ai miñjina méñnéj waiñ ayaiguc ai memu niñac ai ic énépésimañ zé siñunec yanda yacma keñec ésécñec.

2 Kemma ai meme momacguc imuac boña Denarion* momacguc eñac eñac énécmimañ zéyu ewa momac wañgic méli énécmiyu waiñ ayaiguc kereñgic.

3 Wañu siñunec 9 kilok séc wañu nénnagémba sombeñgic kemma ic tosara iniru eñ nañgic

4 yomuhuc énézéyec; Ini acguc nuac waiñ aiiguc kemma ai megic boña séhaiguc énécmimañ zéyu nimma kereñgic.

5 Wañu 12 kilok zéma maria 3 kilok imuac séc imuaru muñguc kemma imuhuyanec wañec.

6 Wañu maria 5 kilok séc wañu kemma iniru ic tosara muñguc ai qahac eñ nañgic yomuhuc énézéyec; Némac niñac kaiwe herec ai ménda mema eñ nanžu?

7 Zéyu melemma zégic; Méñnéj méj ai icac ménda nénépésizac. Zégic ini acguc nuac waiñ aiiguc kereñgic zéma énézéyu kereñdacgic.

8 Ama siñjima hayu ai miñjananéj hama galengina ézéma zéyec; Ai ic unuruna tetecgiaiguc hazu ionac murunec hénima ai boña énécmima keñkecma walac hazu ionac énécmima tecgémac.

9 Zéyec séc wañu maria 5 kilok imuaru hagic ieneñ hama Denarion momacguc momacguc késagic.

10 Késagic walac walac hagic ieneñ hama hémma boñgina meemma nénécmiyu késawiñ zéma niñgic, néj ini imuhucyanec Denarion momacguc sac eñac eñac énécmiyu késagic.

11 Imuhuc késama ai miñjanawac ñindic ñunduc ac zéma ac yomuhuc zémigic;

12 Anduguc hagic ieneñ kaiwe kiwa 1 aua sac ai mezu. Wañu neneñ mia ai yéwéria ai meme momacgucac séc kaiwe geriwaiguc namma meziñ, néj ionac aigina boña imi nonac séc énécmizañ.

13 Imuhuc zégic ai miñjananéj ionarunec méj yomuhuc ézéyec; Ala Denarion momacguc niñac acnira ménda zikizic mé? Ni késpedes méj ménda wañgénzua.

14 Imuac boñgawac mema kenna, andu hagic ionac aigina boña onac séciguc énécmimañ iminéñ ewa siñna wanzac.

15 Nena iwawainanéñ ewa siñnawac wammañac hena ménda hezac mé? Hakana hiabia imi kicginanéñ hémma nimbupuc wanžu?

* 20:2: Romawac soukiwa; ic méñac ai meme momacgucac ai boña imuac séha.

16 Suruc imuac séc andianéh walac wammu, wañu walacnéñ andia wammu.†

Humuc igucnec yacyacwac zéyu hatac haréwéc wañec.

17 Wañu Yesu imi Yerusalem kemmanj zé kemma hénaiguc tohotoho ichéra 12 enjacnec énépésima yomuhuc énézéma zéyec;

18 Ninzu, neñañ Yerusalem enziñ. Imuaru Icac Nañña imi hofac oo ichécgina zéma héna acac kiwi ic ionac méraginaiguc opocgic ieneñ humucac buñawac zétecgé mimu.

19 Wañu zédesi wammima hihilocnéñ qericma qema ic héñgeña wéndaraiguc qegic humumac niñ ic enia ionac muru meñemigic kemmac. Wañu ai meme haréwéc wañu humuc igucnec yacmac.

Sebedeac iniñanéh nanjhérérawac niñac Yesu zéwelecmiyec.

20 Nalé imuaru Zebedaioac iniñanéh nanjhéréra iriguc hama Yesuac muru sigémima iwawai méñ niñac welecmiyec.

21 Welecmiyu ézéma zéyec; Gi némac iwawai niñac wanzañ? Zéyu embac iminéñ yomuhuc zéyec; Nuac nanjhércna yomi niñjércmina guac héñgaleñ ama areñ yandaiguc méñnéñ héigaiguc méñnéñ kanagaiguc tacmaoc.

22 Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ini hénia ménda nimma imuhuc qesinéñzu. Ni doku howuraguc nemanj zé wanzua imi iri hia nemaoc?‡ Zéyu zéyoc; Imi sécnira.

23 Zéyic Yesunéh zéyec; Imi hélacnec, iri doku howuraguc nemanj imi nemaoc, néñ héinaiguc zéma kananaiguc tatara imi neñ niñjérc mimiaiwac ménda henénzac. Tatac imi mérac

méré manhocnanéh mézézéñgé érécmiyec iorac buña wammac.

24 Imuhuc wañgic tohotoho ichéra 10 ieneñ ac imi nimma dara munia iorac ningic biriyec.

25 Wañu Yesunéh unuruyu hagic énézéyec; Ic enia ionac galenjhécgina ieneñ sinjinawac galenjë énécmianzu. Wañu ic kuney hécgina ieneñ ic kewu wañ énécmianzu imi ini hia ninzu.

26 Néñ sugcinaiguc imi imuhuc qahac, néñ onarunec méñnéñ méñ kunengina wammañ zéma sugcinaiguc welenj qeçe kecmac.

27 Wañu mérenéh méñ walac wammañ zé wanzaciguc welenj qeçe icgina wammac.

28 Icac Nañña imi welenj qemimu niñac ménda mayec, néñ welenj qeénécmimañ zé mayec. Wañu eneya kekecyia ic embac sasala ionac énécmima doegina memañ zé mayec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

29 Wañu ieneñ Yeriko ama arenja yanda waima keñgic imuaru tuñ yanda Yesu méndacmima keñgic.

30 Keñgic, ninzu, kichilic ic éréhécnéh héna giñgñaiguc tacma niñic Yesu imi hama orogicma keñu qacma zéyoc; Miñ Kewunira Dawidiac qeli, wéséga niñ nérécmima.

31 Imuhuc qaric, ic tuñ ieneñ ac geriwaguc wañ érécmima qetalí érécmima acgira qaimac niñac ac wañjérmigic, néñ iereñ muñguc yanda qacma zéyoc; Miñ Kewunira, Dawidiac qeli, wéséga niñjérécmima!

32 Qaric Yesu tilanzima namma ururuma zéyec; Iri némacac wañ érécmimañ niñac wanzaoç?

† 20:16: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; Sasala unuruyec, néñ éréhécnéh méñ anjë tiénécmiyec. ‡ 20:22: Kiwi méranéh ooya tosaraiguc; Doku naec haka wañ némmu imi wañ énécmigic hia naecmu?

³³ Qesi érécmiyu zéyoc; Miñnira, niri kicnira hima hémbi niñac wanžic.

³⁴ Imuhuc zéyic Yesunéñ ewa biric wañ érécmima kicgira osiyu imuarunec kicgira hima Yesu méndaroc.

21

Yesu Yerusalem enu hériañ memigic.

¹ Yesu zéma tohotoho ichéra ieneñ Yerusalem hosuraiguc keñgic nalé imuaru, Oliwa boñaiguc Betfage ama areña taru imuaru keremma Yesunéñ tohotoho ichééra éréhéc méli érécmima yomuhuc zéyec;

² Iri eri wéségiraiguc ama areña taczac imuaru kemma nalé idac-muarunec doñki mén merawaguc qatégic nañic iricmaoc. Iricma imi hulacma oragicma nuac muru hamaoc.

³ Wañu ménñéñ ara mén érézémuiguc Miñ Kewunéñ imuac niñac wanžac imuhuc zéyic imuarunec doñki éréhéc imi méli érécmimac.

⁴ Wañu imi moczoñ kua meme ic ménac ackuazéc yomuhuc zéyec imi hélaguc wammac niñac imuhuc hicñiyec;

⁵ Béracna Zion yomuhuc ézégic; Héna! Ic kewuganéñ guac hazac. Inéñ gum bénzénzén wamma doñki qahaiguc tacma hazac, doñki merawa qahaiguc.

⁶ Wañu tohotoho ic éréhéc iereñ kemma Yesunéñ érézéyec séc wanoc.

⁷ Wamma doñki zéma merawa imi oragicma hayic séwi usugina imi iorac qacgiraiguc lémbécgic Yesu imuac qacgiraiguc tarec.

⁸ Wañu ic embac tuñ yandanéñ malekugina hetecgéma hénaiguc lémbécgic keñec. Wañu tosanéñ ic hawa haréñaguc imi kuma hénaiguc témbécgic.

⁹ Wañu ic tuñ yanda walac andu wammima keñgic imi eneñ yomuhuc zéma hériañ haimigic; Ohec wahec! Dawidiac qelia! Ohec wahec! Mériañgaguc, Miñ Kewuninawac qaraiguc hahaya! Ohec wahec, kurumeñ ouac ouyaguc!

¹⁰ Wañu hama Yerusalem kereñu ama miñina momac yanda ieneñ aurima welicgéma qesima zégic; Ic yomi méréneñ?

¹¹ Qesigic ic tuñ yandanéñ énézéma zégic; Yomi kua meme ic Yesu, Galilaia baec Nazarete ama areña igucnec.

Yesunéñ ocmuñiguc haka biria wanžic nesi énécmiyu madacgic.

¹² Yesunéñ ocmuñ téréyaiguc emma imuac sombeniguc iwawai nénnagémba wamma nañgic imi nesi énécmima soukiwa meamugic ionac zae zéma kembo nei haigic ionac tatac imi melenju madarec.

¹³ Imuhuc wamma yomuhuc énézéyec; Ac kiwi yomuhuc oyecac hezac; Nuac amana imi zéwelec welecac ama zému zéyec, néñ ini imuhuc wanžic kowu nene ionac banec ésécnec wanžac.

¹⁴ Wañu kic hilic zéma ic puriña ieneñ ocmuñ téréyaiguc iwaru hagic mehiaru énécmiyec.

¹⁵ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma héna acac kiwi ic ieneñ haka welic welicgia Yesunéñ wanec imi zéma nambérac ieneñ ocmuñ téréyaiguc qacma, Ohec wahec, Dawidiac qeli! zégic inicgic qerigina biriyec.

¹⁶ Wañu qesima zégic; Gi nambérac ieneñ némac ac zézu imi hia ninzañ? Imuhuc zégic, Ninzua zéma énézéyec; Ini imi ac yomuhuc hezac imi mén ménda oloñgic? Nambérac zéma namu nene ionac kuaginaiguc mepé qepési hai énécminec.

¹⁷ Imuhuc zémağuc wai énécmima ama areña yanda

demiñaguc imuacnec mama kemma Betania ama areñaiguc kemma sinjiya imuaru kerec.

Yesunéj fik ic saec ac wammiyu humuyec.

¹⁸ Sinjunec ama areña yanda imuaru lilingéma kemmanj zé kemma hénaiçuc nene niñac wañec.

¹⁹ Imuhuc wamma hénu héná ginçinaiguc fik ic méj nañu imuaru kemma hocma héla méj qahac, néj haréña sac hémma fik ic imuac zéyec; Nalé tetecgia qahac guarunec héla méj ménda hiçnijmac. Imuhuc zéyu fik ic imi nalé imuarunec humuyec.

²⁰ Tohotoho ichéra ienej haka imi hémma welicgéma zégic; Fik ic yomi dimuhuciguc focdac humuzac?

²¹ Zégic Yesunéj acgina melemma énézéyec; Ni hélacnec énézézua, ini ewa éréhéc ménda wamma ninzénçému imi haka fik ic imiguc hiçnijyec imuhucya sac qahac, néj baec boña yomuac niñ yacma kemma konduniguc hiñgacna zégic imi acguc hia hiçnj énéçmimac.

²² Ini zéwelec aiiguc iwawai imuac me imuac ninzénçéma zéwelecic imi moczoñ niñénéçmiyu medacmu.

²³ Wañu keñkecma Yesunéj oc-muñ téréyaiguc emma ackuazéc ku énéçmima keru hofac oo ic kiwa héçgina zéma galeñ ienej iwaru kemma yomuhuc zéma qes-imigic; Gi némac kuc buñanéj ai imi meanzañ? Méréneñ kuc buña imi géñec?

²⁴ Zégic Yesunéj ac yomuhuc zéma melenj énéçmiyec; Ni acguc ac momacguc qesi énéçmiwa nézégic nimmaguc neñ imuhucyanec némac kuc buñaguc ai yomi meanzua imi énézémanj.

²⁵ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumenj igunec me ic igucnec? Imuhuc

zéma qesiyu ienej eñawu ac yomuhuc eminiñçic; Kurumenj igunec hayec zéni némac niñac ménda ninzénçé migic zémac.

²⁶ Wañu ic embac ienej Yohaneac Anutuac kua meme ic zéma ninzénçéanzu imuac niñ ic igucnec hayec zéwiñ zéni ionac niñac zénéñnina hirizac.

²⁷ Imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézégic; Ménda ninziñ. Imuhuc zégic duña Yesunéj yomuhuc énézéyec; Ni imuhucyanec némac kuc buñaguc iwawai yomi wañanzua imi ménda énézémanj.

Niñ tohotoho hakawac qeqaiñ ac zéyec.

²⁸ Ini dimuhuc ninzu? Ic méñnéj nanhéréra keric, naña walac iwac kemma ézégic; Nañna gi erac kemma waiñ ai mena.

²⁹ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ménda kemmanj. Imuhuc zémaguc duña ewaya melemma keñec.

³⁰ Wañu mañgoc imi naña méñac muru kemma imuhucyanec ézégic. Zéyu melemma zéyec; Mañgocna hia kemmanj. Wañu inéj imuhuc zémaguc ménda keñec.

³¹ Succiraiguc méréneñ mañgocac ewa siñ méndacma wañec? Zéyu melemma zégic naña walac. Zégic Yesunéj énézéyec; Ni hélacnec énézézua, takis meme ic zéma héná yanda embac enej ini onogicma walac Anutuac héngalenj amaiguc keremmu.

³² Yohaneñéj haka solañawac héná énézémanj zé hayec. Wañu ini ménda ninzénçégic, néj takis meme zéma héná yanda embac enej ninzénçégic. Wañu ini haka imi hémmaguc kilençdac ewagina ménda melemma ménda ninzénçégic.

Soukiwa ai ic biria

³³ Qeqaiñ ac méj zéwa niñçic; Ai miñjina méñnéj baec méñçiguc waiñ ai medacma demiñ meyu

lelecgéyec. Wañu wain héla dokuya memeyawac gogoc méj meycagéma imuaru galen meme ama héngena lesu herec méj megic enjec. Imuhuc wamma boñ meme ai ic ionac méraginaiguc haima baec méñu kenjec.

³⁴ Kemma keru héla metocgémuac naléya ducñiyu welenj qeje ichéra ienenj héla memu niñac boña meme ai ic ionac muru méli énécmiyu kenjic.

³⁵ Boña meme ai ic ienenj welenj qeje ic énépésima méj humumia qegic, méj qehumugic, méñac hocnéñ héigic.

³⁶ Imuhuc wangic munguc welenj qeje ichéra zanngéina walac kenjic imi ogicma méli énécmiyu kenjic. Wañu séc imuhucyanec waj énécmigic.

³⁷ Wañu tetecgiaiguc naña mélima yomuhuc zéyec; Ienenj nañna imi eeya héimimu.

³⁸ Wañu boña meme ai ic ienenj naña hémma yomuhuc zéma eminiñ wangic; Ic yomi kecma ai yomuac mératéc meme ic wammac imuac hagic qeni humuyu mératéc aiya yomi neñaoc mewinj.

³⁹ Imuhuc zéma wain ai igucnec késama héréma sénganjenj hiñgacma qehumugic.

⁴⁰ Imuac nalé méñac wain ai miñinanénj liliñgéma hamac imi boña meme ai ic imi dimuhuc waj énécmimac?

⁴¹ Imuhuc zéyu melemma zégic; Ai ic biria imi humuc zérabéra mihicñi énécmima wain ai imi ai ic qacguc ai yawuñ nalé séc héla hianec haimimuac séc ionac méraginaiguc soukiwa niñac ai imi hai énécmimac.

⁴² Yesunénj munjuc toroqema zéyec; Ini kiwi téréyaiguc ac méj yomuhuc hezac imi ménda oloñanžu? Mericqe ic enenj hoc

méj héñara mema gilic kenkenja iminénj ama imuac hoc oruha wanec. Haka imi Miñ Kewuac murunec hicñiyu kicninanénj hénni welic welicgiaguc wanzac.

⁴³ Imuac niñac ni énézézua, Anutuac héngalénj ama areña yanda imi méragina igucnec onagicma baera méñac ic embac héla mihicñimu ionac méraginaiguc hai énécmiyu memu.

⁴⁴ Ic méñnéñ méj hoc imuac qahaiguc mayu zéñgédacmac. Wañu hoc iminénj ic méñac qahaiguc mayu qéséñu bororoña wammac.*

⁴⁵ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienenj qeqainj ac imi enañ niñ imuhuc zéyec imi niñtegicgic.

⁴⁶ Wañu ienenj imi héna méj mihicñima Yesu késawinj zé hochoc ai megic. Wañu ic embac ienenj Yesu imi kua meme ic zéma nimmigic imuac niñac zénéngina hiriyec.

22

Zammarénj memeac qeqainj ac.

¹ Yesunénj acgina melemma munjuc qeqainj ac wamma yomuhuc énézéyec;

² Kurunenjac héngalenj ama areña yanda imi ic kewu méñnéñ nañawac zammarénj aria wammizac éšécnec.

³ Zammarénj ariacwac hamu niñac kiwi oénécmiyec imi onac unurugic hamu niñac welenj qeqehéra méli énécmiyu kemma énézégic, néñ ienenj hawinj zé ménda wangic.

⁴ Wañu welenj qeje tosara munjuc méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héihéré énécmiyi imi onac yomuhuc énézému; Ninžu! Ni mariawac nene yanda oma nuac burumakao zéma beric yanj haléc yandaguc qe oma iwawai moczoñ zérénqérénj wamma

* **21:44:** Kiwi méranénj ooya tosaraiguc kembangan 44 yomi ménda hezac.

haidaczua imuac zammarén ariaciguc hagic.

⁵ Zéyu kemma énézégic, nén gezac qeque ménda wamma méjnén aiyaguc kenju, méjnén nénagémba ai niñac kenjec.

⁶ Wañu tosara enej ic kewuac welen qequehéra imi énépésima zédesi énécmima unuhumugic.

⁷ Imuhuc wanjic ic kewu iminén qeri biric nimma yaré ic tunja mén méli énécmiyu kemma sac nene ic imi unudacma ama arenjina kumugic zedarec.

⁸ Wañu welen qequehéra énézéma zéyec; Zammarén aria imi bec mézézéngéwa hezac, nén ic unuruyi imi enej eeginaguc ménda wanzu.

⁹ Imuac héná séraiguc kemma ic embac mihicñimu séc unurugic zammarén ariacwac hamu.

¹⁰ Imuhuc zéyu welen qeque ic enej hénaguc séc kemma ic embac hia me biria mihicñi énécmigic séc onagicgic hagic. Hama tacma kenjic zammarén aria ama imi kuaya qeyec.

¹¹ Wañu ic kewunén ic embac hama tacgic imi inicmanj zé éréma hénu ic méjnén owo malekuya séha ménda haima hama tarec.

¹² Taru ézéyec; Ala gi némac niñac zammarén ariacwac maleku ménda héima hazanj? Imuhuc qesimiyu ic imi ac mén zémanj zé osiyec.

¹³ Wañu ic kewu iminén welen qeque ic yomuhuc énézéyec; Héná méria dérécgéma sérnganjen sinj tunumanjguc giligic, imuaru siacma zéra kima tacmac.

¹⁴ Sasala unurugic, nén gési énécmima énépésimacac séha imi éréhécdac.

Takis haihaiyawac qesiqesi ac.

¹⁵ Yesunén imuhuc zéyu tegéyu Farisaio ic ienenj amaginaiguc

kemma azoroma acnéj simba mén dimuhuc meni kimac zéma niñarenjégic.

¹⁶ Niñarenj géma enanj tohotoho ichécgina zéma Herodeac ichéra tosara momacnec méli énécmigic Yesuac hama zégic; Kiwi ic, gi imi ic héla, Anutuac haka imi hélacnec ku nénécmianzanj. Gi ic inicmanj zé séwiginawac ménda hénganzanj imuac ic enenja me mamaya ionac kicginaiguc ewa éréhéc ménda wananzanj.

¹⁷ Imuac efima zéna ninni. Gen niñna Kisawac* takis haianzinj imi héná ac logizac me qahac?

¹⁸ Zégic Yesunén ionac qeri biric imi niñtegicma zéyec; Ikoc ic ini némac niñac acnéj simba menénzu?

¹⁹ Takis buñawac soukiwa mén nézéna hémba zéyec. Zéyu Denarion momacguc mema hagic.

²⁰ Wañu yomuhuc qesi énécmiyec; Yomi mérac ireha zéma némac kiwi ogic hezac?

²¹ Zéyu zégic; Kaisawac, imuhuc zégic énézéyec; Imuac Sisawac buña imi Sisa mima, Anutuac buña imi Anutu mimu.

²² Imuhuc zéyu ienenj welicgéma waima kenjic.

Humuc igucnec yacyac imuac qesiqesi ac.

²³ Ai meme imuaru Sadukaio ic humuc igucnec yacyac ménda hezac zéanzu imi enej Yesuac muru hama yomuhuc qesimigic;

²⁴ Kiwi ic, Mosenén yomuhuc nénézéyec; Ic mén nambéracya qahac humumac imi munianén qawéra mema darawac buña qeli mihicñimac.

²⁵ Wañu sucninaiguc dac muna 7 kecgic dacginanén embac mema nambéracya qahac kecma humuyu, iwac iniñja muniawac mériaiguc opocma kenjec.

* 22:17: Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu. Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

26 Andia zéma andiawac andia imuhucyanec wanġic kenju 7 moczoŋ imuhuc wandagġic.

27 Imuac tetecġiaiguc embac imi acġuc imuhucyanec humuyec.

28 Wanju ieneŋ momac yanda embac imi megic imuac niŋ embac imi humuc igucnec yacyarawac naléyaiguc 7 ionac murunec mérac iniŋa wammac?

29 Zéġic Yesunéŋ yomuhuc melemma énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac kuha imi ménda niŋasarima dindiŋanec ménda niŋyacġézu.

30 Humuc igucnec yacyarawac naléiguc imi ic me embac ménda meamumu. Imuaru imi zammaréŋac buŋa qeénécmimia imi ménda hemac, néŋ kurumenġac Anutuac kua meme uŋa ésécnec kecmu.

31 Wanju eneŋ humuc igucnec yacyarawac Anutunéŋ ac yomuhuc énézéyec imi ménda oloŋġic?

32 Ni Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu zéyec imi ménda oloŋ héŋanžu? Anutu imi humuc ic ionac Anutu qahac, néŋ kic qeli ic ionac Anutu keczac.

33 Ic tunj yanda ieneŋ Yesunéŋ imuhuc ku énécmiyu nimma welicġéġic.

Héna ac eŋeŋa.

34 Yesunéŋ acnéŋ Sadukaio ic menéŋqe énécmiyu ara melemmuac séc qahac wanġec. Wanju imuac surucya imi Farisaio ic ieneŋ nimma azorogic.

35 Azoroma ionarunec héna acac kiwi ic méŋnéŋ Yesu batucġé mima yomuhuc zéyec;

36 Kiwi ic, héna ac suginaiguc némac acnéŋ eŋeŋa wanzac?

37 Zéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Gi ewa qeriga moczoŋnec qerí uŋaġa moczoŋnec zéma

niniŋa moczoŋnec Miŋ Kewu Anutuga siŋa nimmiwésémaŋ.

38 Héna ac iminéŋ walac walac wanzac.

39 Séha imuhucyanec méŋ hezac imi yomuhuc; Gi ġeŋġac niŋac siŋniŋ wanġamuanzaŋ séc alagawac siŋniŋ wammiwésémaŋ.

40 Héna ac éréhéc imuaru mia héna ac tosara moczoŋ zéma kua meme ic ionac ac moczoŋ imi koro koroyawac nanzac.

Dawidiac nana imuac qesiqesi ac.

41 Farisaio ic azoroma kecġic Yesunéŋ yomuhuc qesi énécmiyec;

42 Ini Kristoac† dimuhuc niŋanžu? Mérac qelia? Zéyu zéġic; Dawidiac qelia.

43 Zéġic Yesunéŋ énézéyec; Imuhuc wanju Dawidi i Uŋanéŋ ézéyu dimuhuc niŋac Kristoac, Miŋ Kewuna zémima yomuhuc zéyec?

44 Miŋ Kewunéŋ‡ nuac Miŋ Kewuna ézéyec; Guac hazéchéġca hénagawac duandiaiguc tocgo énécmidacba tecġémac nalé sura imuac séc gi hama héinaiguc tachésémaŋ.

45 Dawidinéŋ Kristoac Miŋ Kewuna zémiyeciguc némaciguc iwac qelia wammac?

46 Imuhuc zéyu ic méŋ ara méŋ ménda meleŋec. Wanju nalé imuarunec éréma emma méŋnéŋ méŋ ac méŋ eŋima ménda qesimigic.

23

Yesunéŋ Moseŋ héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic aciguc onoporec.

1 Wanju Yesunéŋ ic tunj zéma tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

2 Héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic imi Moseac tataciguc tacanžu.

3 Imuac niŋ ac zéanžu imi moczoŋ nimma tohodacmu, néŋ wawanj memegina imi ménda

† 22:42: Mesiawac. ‡ 22:44: Hebiraio aciguc; Yawenéŋ.

méndacma wammu. Hénia imi yomuhuc; Ienej ackuazéc imi kuanéj sac zéma ménda tohoanzu.

⁴ Wañu ienej hinac réwéria bisiqatéj wawañawac séc qahac imuhucya dérécgéma ic onac huaginaiguc haimaguc eñac imi iwawai imuhucya meyacbiñ zé méragina merawa méj ménda haianzu.

⁵ Iwawai wañanzu imi moczoñ icnéj inicsoromu niñac sac wañanzu. Pakaginaiguc kiwi téréyawac katapaya meyandima zéwelecac ninij héiqeli qeliac susuria imi maleku ginaiguc horuacnec meyandima haianzu.

⁶ Wañu ariaciguc azoroma tatac ou walac taczac imuac siña nimma tocgotocgo amaiguc ic kiwawac tatac imuaru tacbiñ zé wañanzu.

⁷ Nénnagémba sombeniguc méra qeque wañ énécmima kiwi ic zéénécmimu niñac wañanzu.

⁸ Wañu ini imi kiwi ic zéénécmimuac ménda wammu. Kiwi icgina imi momacguc sac keczac. Ini imi moczoñ dacmuna wanzu.

⁹ Wañu baeciguc ic méñac niñ manjoc ménda zémimu. Onac manjocgina imi momacguc sac kurumeniguc keczac.

¹⁰ Wañu galen zéénécmimu niñ ménda wammu. Galen momacguc sac keczac imi mia Kristo.

¹¹ Onarunec kunenjanénj tosara ionac welenj qeque ic wammu.

¹² Méñnéj méj eñeya niñac niñu eñu imi memamimac. Méñnéj méj eñeya niñac niñu mamac imi meemmimac.

¹³ Saecginaguc, ini hénia acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ic embac ionac kicginaiguc ini kurumenjac héngalenj ama areña yandawac naguya imi

hézicgéma namma eñaj ménda keremma ic tosara kerembiñ zé wanzu imi imuhucyanec ménda wai énécmigic kereñanzu.

¹⁴ (Ménda hezac.)*

¹⁵ Saecginaguc, ini hénia acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ini ewa qeri melej melej ic momacguc mihicjiwiñ zé baec zéma kondunj tiricma keñanzu, néj méñnéj ewaya melej wag-icma mebirigic sécgina onogicma geric siawac buña wañanzac.

¹⁶ Saecginaguc, ini ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini yomuhuc zéanzu; Ocmuniguc koroma zéselimuiguc héla qahac wammac, néj soukiwa goli ocmuniguc hezac imuaru koroma zéselimuiguc imi ac iminéj sipacgé énécmimac.

¹⁷ Ic qelañ zéma kic hilic ini! Némac iwawainénj kunenj wanzac? Goli me goli météré mianzac ocmunj imi mia?

¹⁸ Wañu méj yomuhuc zéanzu; Zaki téréyaiguc koroma zézé seli ac zéyu héla qahac wammac, néj zaki téréya qahaiguc haihaiya sese imuac koroma zéseliyu ac iminéj sipacgéimac.

¹⁹ Kic hilic ini, némac iwawainénj kunenj wanzac? Sese me sese météré mianzac zaki téréya imi mia?

²⁰ Imuac méñnéj zaki téréyaiguc koroma zéselimaciguc zaki téréya zéma iwawai moczoñ imuac qahaiguc hezac imuac momacnec koroma zéselizac wammac.

²¹ Wañu méñnéj ocmuniguc koroma zéseliyec imi ocmunj zéma méj ocmuniguc keczac iorac muru koroma zéseliyec wanzac.

²² Wañu méñnéj méj kurumeniguc koroma zéselimac imi Anutuac tatac zéma imuac qahaiguc tacanzac i acguc mo-

* **23:14:** Kiwi méranénj ooya tosaraiguc yomuhuc ooyawac hezac; 23:14 Hénia acac kiwi ic zéma Farisaio ic, kic welenj wawaña ini! Ini malé ionac ama gericgina qécgéma kic welenj wamma zéwelecgina mehorigima zéanzu. Imuac niñac ini saecginaguc! Képésic ginawac bakia kunenj yanda melej énécmimac.

macnec koroma zéselizac tanec wanzac.

²³ Saecginaguc, ikoc ic ini, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini mijsupe zéma zuazua hénia hénia imi méndéngic méra éréhéc wanju imuacnec momacguc Miñ Kewuac buña haianzu. Wanju nówécgeña héna acac héla yéwéria tosara, kekec solaña zéma goi héihéi zéma ninzéh ninzéh imi waidacgic. Wanju méñ nówécgeñawac tohoma méñ nówécgeñawac héñacya ménda memuac heyec.

²⁴ Ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini gisic iwawai kaiwe momacguc kecma humumia imuhucya imi Anutuac gésima giligic kenanzu, néñ kamele yanj kunenj yanda imuhucya imi enjaoc hémbaoc wamma qécgéc énécmianzu.

²⁵ Saecginaguc ikoc ic, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini zéic sokoc séwéla sac zuacma imuac qeriaiguc imi hémbaoc zéma séwíac sinj imi tigid kuaya qeanzac.

²⁶ Farisaio ic, kicgina hilichilicgia! Ini sokoc zéma zéic imuac qeria imi walac zuacsorocgéna séwéla imuhucyanec lalacnec wammac.

²⁷ Saecginaguc ikoc ic, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ini! Ini imi kic suanj mandéc ooya ésécnec séwéla imi héñsoroc sorocgia, néñ qeriginaiguc ic humumia ionac sigcina zéma iwawai gizonj bazonja hénia hénianénj kuaya qema hezac.

²⁸ Ini imuhucyanec séwiginanénj ic kicginaiguc solañanima keczu, néñ qerigina imi ikoc zéma héna ac logilogi imi koya qema hezac.

²⁹ Saecginaguc ikoc ic ini, héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic! Ini kua meme ic ionac kic suanj meyacgéma ic solaña ninjeli énécmimíawac iwawai imi hianianec mezericma kumugic nananzac.

³⁰ Imuhuc wamma ini yomuhuc

zéanzu; Yanda hécnina kecgin nalé imuaru kecbijnec ienenj kua meme ic unugic toroqema méranina ménda énécmiwiñnec.

³¹ Ini haka imuhuc wamma enjaoc kua meme ic unuanjic ionac qelihécgina keczu imuac hénia imi kawéya qema zéasari amuzu.

³² Yanda hécgina kápésic wanjic imuac séciguc wanjic kuaya qeyu!

³³ Mokoleñ, qaté mokoleñ imuac qeli ini, dimuhuc geric siawac buña zétecgé énécmimia imuacnec qizizñgéma ogicma kemmu?

³⁴ Imuac mia ni nenaoc onac muru kua meme ic zéma ninjtegic qinjtegic ic zéma héna acac kiwi ic imi méli énécmiwa hagic ionarunec tosara unuhumugic tosara tocgotocgo amaginaiguc kémbijnénj unuma tauñ méñ igucnec tauñ méñju ununesi wanj énécmima kemmu.

³⁵ Imuac ninjac ic solaña Abelac sac igucnec hénima éréma ocmunj téréya zéma zaki téréya sugciraiguc qegic humuyec Bakara-iawac nanja Zarakiawac sac mayec nalé imuac suraiguc baeciguc sac solaña madarec imuac kitiwa moczonj onac muru liliñgéma hamac.

³⁶ Ni hélacnec téngénj énézéwa, haka imuac bakia moczonj hicñjsai youmi onac muru liliñgéma hamac.

³⁷ Yerusalem, Yerusalem, kua meme ic unuhumuma, méli énécmiyu hahaya imi hocnéñ énérianzanj. Kuruc nenñianénj merachéra qeñganénj tizozo énécmianzac ésécnec neñ hatac dahec guac qelihécgá tocgé énécmimanj zé wanj? Wanju ini imuac ewa sinjsin ménda wanjanjic.

³⁸ Héngic imuac ninj amagina imi kisia wandaczac.

³⁹ Zéwa ninjic, ini hocnémma kenkecma kenkecgic naléya

ducñiyu némma yomuhuc zému; Ohec wahec, Miñninawac qaraiguc hahaya!

24

Ocmuñ téréya imi kisi kiyon wandacmac zéyec.

¹ Yesunéñ ocmuñ téréya igucnec mama keñu tohotoho ichéra ienen ocmuñ téréya ézégic hémmac niñac iwaru hagic.

² Imuhuc wanjic inéñ ac yomuhuc melemma énézéyec; Hélaçnec énézéwa niñgic; Ini iwawai imi moczon hía hénzu? Wanju kecma imi moczon hézénégic madaru hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Nalé tetecgiawac asé kiwiya.

³ Wanju Yesunéñ Oliwa ic baec boñaguc emma taru tohotoho ichéra eñacnec éléñec hama zégic; Zéna ninni. Némac naléiguc haka imi hicñimac. Wanju guac ha-hagawac zéma baec yomuac nalé tetecgiawac séséc imi dimuhuc hicñiyu hémbiñ?

⁴ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Kecma méñnéñ ikoc ménda wan énécmimu niñac galeñ memu.

⁵ Ic sasalanéñ nuac qacnaiguc hama Ni Kristo* mianéñ zéma ic embac sasala ikoc wan énécmimu.

⁶ Wanju yaré hélawac suruc zéma imuac luhuc ac momacnec nimmu. Wanju auriwu niñac galeñ mema kecmu. Iwawai imuhucya kiléñdac hicñimacac hezac, néñ imi tetecgia qahacnec.

⁷ Baec méñac ic embac ienen yacma baec méñac ic embac hazéc wan énécmimu. Héngaleñ ama méñac ic embac ienen yacma héngaleñ ama méñac ic embac hazéc wan énécmimu. Wanju

baera baeraiguc béti hicñiyu nañ memac.

⁸ Wanju haka imi moczon aži kikiyawac hénihénia.

⁹ Wanju nalé imuaru ic embac eneñ ini zérabéraiguc onopocma unuhumumu. Wanju ini nuac qacna niñac wamma baec séc ic embac eneñ hazéc wan énécmimu.

¹⁰ Wanju nalé imuaru ic embac sasalanéñ manam batuciguc mama unumac. Wanju eñac hésa amaiguc opocamuma hazéc wanjamumu.

¹¹ Wanju kua meme ic ikora sasala hicñima ic embac sasala ikoc wan énécmimu.

¹² Wanju hénia ac logilogi haka imi saiyu ic embac sasala ionac goi héhégina iminéñ sanjeñ qedacmac.

¹³ Wanju méñnéñ méñ nañseligiyu tetecgia hayu késayu kekec hémbénaña kecmac.

¹⁴ Wanju kurumenjac héngaleñ amawac buña suruc hiabia iminéñ baec séc ic embac ionac muru zésaigic kendacmaguc imuaru mia nalé tetecgia hamac.

Anutu zébiri qébiri wammimia.

¹⁵ Imuac niñ ini kua meme ic Danielnéñ zéyec séc Biria miñina iwawai mebirianzac iminéñ ocmuñ téréyaiguc nañu hémma niñtegicmu. (Olonzu ini hénia imi niñ asarimu.)

¹⁶ Nalé imuaru Yuda baeciguc kecmu imi eneñ baec boñaguc néngacdacmu.

¹⁷ Méñnéñ méñ ama qahaiguc nañkecmac imi iwawai ama qeriguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac.

¹⁸ Wanju méñnéñ méñ aiiguc kecmac imi maleku andiaiguc hezac imi memañ zéma ménda lilingémac.

¹⁹ Nalé imuaru imi embac hériginaguc zéma namu gumu

* 24:5: Hebraio aciguc; Mesia imi halécnéñ météré mimia.

énécmianzū ionac muru yéwéri yanda hicji énécmima hemac.

²⁰ Ini zéwelecmigic, kia naléya me Sabata naléiguc haka imi hicjiwac niñac.

²¹ Némac niñ nalé imuaru réwéri kuney yanda hicjimac. Réwéri imuhucya imi baec kurumey zéyu hicjiyec imuarunec éréma deguc mēj ménda hicjiyec. Wañu imuac andiaiguc kecma muñguc mēj imuhucya ménda hicjimac.

²² Wañu nalé imi ménda meho-tonjiwacnec séwiguc ic moczoñ humudacbunec. Wañu gési énécmimia ionac niñ wamma nalé imi meducjimac.

²³ Wañu nalé imuaru méñnéñ mēj énézéma Héngic, Kristo† i you, me Kristo i erimi zégic, ménda ninzéhégému.

²⁴ Kristo ikora zéma kua meme ic ikora sasala hicjima séséc kuney yanda zéma haka méréra memu. Wañu wammuc séc wañu gési énécmimia momacnec mesoho énécmiwiñ zé batucgé énécmimu.

²⁵ Ninzu ni haka imi ménda hicjiyunec walac énézéua.

²⁶ Imuac mia baec kisiaiguc Kristo hicjima nanzac zémuiguc ménda kemmu. Wañu Kristo imi ama méñac qeriiguc taczac zégic imi acguc ménda ninzéhégému.

²⁷ Piliticnéñ nówéc Is iguc hicjima nówécgeñ Wes iguc kerenzac ésécnec Icac Nañawac hama hicji énécmimia imi tanec imuhucyanec wammac.

²⁸ Qamoc hezac imuaru kunta nei eney tocgému.

Icac Nañawac hahaya.

²⁹ Qenzen manzen yanda imi tecgémac nalé idacmuaru imi kaiwe siñidéhégéyu maso acguc asaha qahac wammac. Wañu méñni sikilu kurumey igucnec tecgéma madacgic kurumeyac kuhanéñ hirimac.

³⁰ Nalé imuaru Icac Nañawac sésécnéñ kurumeyiguc wininiyu hémmu. Nalé imuaru baera baera ic embac eney siacma qacma namma Icac Nañanéñ kuc yanda zéma kiwi asahaguc hosusuiguc mayu héndacmu.

³¹ Inéñ témuy hétéñ yandaguc kua meme uñahéra méli énécmiyu hamu. Hama gési énécmimia imi kurumey nówéc nówéc baec wañgoña kemboñ qahac igucnec moczoñ tocgé énécmimu.

Fik icac pakeñ ac.

³² Fik icac séséc imi niñareñgému. Hawanéñ dokuyaguc bébélacgia wañu haréña hicjiyu nalé geri-waguc ducñizac imi niñasarianziñ.

³³ Imuhucyanec ini haka imuhucya imi hicjiyu héndacma Icac Naña hosucginu hama naguiguc nanzac imi niñtegicmu.

³⁴ Ni hélacnec énézéua. Hicñisai youmi ménda qahac wandacmunec haka imi moczoñ hicjidacmac.

³⁵ Baec kurumey qahac wammac, néñ nuac ackuazéc imi ménda qahac wammac.

Técnina nimma kecbiñac hezac.

³⁶ Wañu imuac ai memeya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninzac. Kurumeyac kua meme uña me Naña acguc ménda ninzac, néñ Mañgoc eneyanec sac ninzac.

³⁷ Icac Nañawac hahaya imi Noawac naléiguc hicjiyec ésécnec hicjimac.

³⁸ Ic embac eney nene zéma waiñ doku nezéléléñ wamma ic embac meamumanec kecgic doku qaoñ hicjiyu Noanéñ zéiciguc eñec.

³⁹ Ic embac eney ménda niñasarimanec kecgic doku qaoñ luma kisanéncmima keñec. Icac Nañawac hahaya imi acguc imuac séciguc hicjimac.

† 24:23: Mesia.

40 Nalé imuaru ic éréhéc aiiguc keric méj wagicma méj waiyu tacmac.

41 Embac éréhéc hoc hilañanéj héla gésémma taric méj wagicma méj waiyu tacmac.

42 Miñ Kewuginanéj némac naléiguc‡ hamac imi ini ménda ninzu imuac ini zenzenj qeli qeli kecmu.

43 Ini hénia yomuhuc niñanzu; Ama méñac miñinanéj némac naléiguc kowu nene enej hamu imi nimbacnec zenzenj qeli qeli keru ama imi ménda hézégéwunec.

44 Wañu ini acguc zéréñ qéréñ wamma kecmu. Ini ménda nimmanec kecgcic Icac Nanjanéñ hamac.

Welenj qeque ic héla zéma ikora.

45 Méréñéñ welenj qeque solaña zéma niñtegic qin̄tegicyaguc wañu gésimiyu miñinawac murunec amayawac héna géséhéra énépésima naléya méndacma nene yaka méndéñ énécmimac?

46 Miñinanéñ hama welenj qeque ic imi haka imuhuc wamma keru hémmaciguc welenj qeque iwac muru mériañ hemimac.

47 Ni hélacnec énézézua, imuhuc wañu miñinanéñ iwawaiya moczoñ welenj qeque iwac mériaiguc haimidacmac.

48 Néñ welenj qeque biria kecma qerianéñ miñna imi focdac ménda hamac zéma,

49 ai momachéra unuhéj wamma alahéra iniguc doku seli nema kecmac imi

50 nalé méñ ménda nimma kekera imuaru, wañu kaiwe kiwa méñ ménda niñtegiñec imuaru welenj qeque iwac miñinanéñ hamac.

51 Hama elicgémima§ ikoc ic ionac séciguc bakia melenj miyu imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

25

Embac buña qeénécmimia.

1 Kurumenñac héñgaleñ ama imi embac seraña méra éréhécnéñ eu buñagina mihicñjiwiñ zé kifagina késama keñgcic ésécnec.

2 Wañu ionac murunec embac seraña méra méñ imi qelaña, wañu embac seraña méra méñ imi niñtegic qin̄tegic ginaguc.

3 Qelaña ieneñ kifagina megcic, néñ dokuya ménda mema keñgcic.

4 Wañu embac niñtegic qin̄tegic ginaguc ieneñ imi kirun̄jiguc dokuya tima kifaginaguc momacnec késama keñgcic.

5 Wañu eu buñagina imi naléya mehorugima éséñ éséñ hayu embac enej moczoñ gaunéñ qélélénggé énécmiyu mama hegcic.

6 Hecic siñi namuñaiiguc qac méñ yomuhuc hicñjiyec; Héñgcic, eu buñagina hazac! Focdac mama hama héihérémgic.

7 Imuhuc zégic embac seraña enej moczoñ qelima yacma zéréñ qéréñ wamma kifagina mindin̄jic.

8 Wañu qelaña ieneñ niñtegic qin̄tegic ginaguc ionac yomuhuc énézégic; Kifanina imi békémañ zé wan̄zac imuac dokugina kisima méndéñ nénécmigic.

9 Imuhuc zégic embac niñtegic qin̄tegic ginaguc enej yomuhuc melemma énézégic; Méndémma haini ménda sécgé nénécmiyu neñañ moczoñ osiwiñ niñac. Imuac ini qisicnec amaiguc kemma sécgina boñ megcic.

10 Imuhuc zégic ieneñ kifa dokuya boñ mewin̄j zéma kemma kecgicnec suraiguc eu buña imi haréyu embac seraña zéréñ qéréñ wamma kecgic ieneñ eu buñaginaguc momacnec zammaréñ ariaciguc kereñjic naguya héjic.

‡ 24:42: Me nalé kiwaiiguc. § 24:51: Kiwi tosaraiguc; Heriru éréhéc wammac.

11 Imuac andiaiguc embac serañ tosara hama zégic; Miñ Kewunina Miñ Kewunina nagu imi aunénécmina.

12 Zégic zéyec; Hélaac nec énézéwa niñgic neñ ini ménda niñénécizua.

13 Hénia imuac niñ ini zenzen qeli qeli kecmu. Ini imi némac naléiguc icac nañ hamac imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa ménda ninzu.

Ai memec sese Anutunéh ewa hiawac nénécmiyec.

14 Imi mia ic méñnéñ baec méñu kemman zé welen qe qe ichéra un-uruma iwawaiya hai énécmiyec éséc nec.

15 Ai memec sécginawac énécmima méñac imi goli soukiwa méra méñ, méñac imi éréhéc, méñac imi momacguc énécmima keñec.

16 Méra méñ meyec inéh focdac kemma soukiwa iminéh iwawai boñ mema nénnagémba ai mema méra méñac séc mesaiyec.

17 Éréhéc meyec i acguc imuhucyanec wamma éréhécac séc mesaiyec.

18 Wañu momacguc meyec inéh kemma baec éséma miñinawac soukiwa imi musañgéyu heyec.

19 Nalé horua tecgéyu welen qe qe ionac miñinanéh lilingéma hama iniguc momacnec tacma aigina dimuhuc megic imuac hénia zé qesiniñ wañec.

20 Méra méñ meyec inéh méra méñac séc mesaima mema hama yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu gi nuaru goli soukiwa méra méñ nénécc, hénna neñ méra méñ muñguc mesaima mezua.

21 Imuhuc zéyu miñinanéh zéyec; Hiabia wañnec, welen qe qe hiabia zéma ic héla, gi ai komora imi hiabianec menec, imuac ni iwawai sasala haigémba guac

miñga nuac ségiségiiguc toroqe néna.

22 Soukiwa éréhéc meyec i acguc hama zéyec miñna nuaru éréhéc nénécc, hénna you muñguc éréhécac séc mesaizua.

23 Zéyu miñinanéh zéyec; Hiabianec wañnec welen qe qe hiabia zéma ic héla, gi ai komora hiabianec menec imuac neñ iwawai sasala haigémba guac miñga nuac ségiségiiguc toroqe néna.

24 Wañu momacguc meyec inéh hama yomuhuc zéyec; Miñna gi imi ic selia, ménda himicma mema, ménda méndéh énécmima tocgoanzañ imi ni niñasariyi.

25 Imuac zénéñ hiri wamma kemma guac soukiwa imi baec qeriaiguc musañgéwa heyec. Guac iwawaiga yomi hénna.

26 Imuhuc zéyu miñinanéh melemma zéyec; Welen qe qe biria mézézé titigaguc, gi nuac ninna ménda himicma mema, ménda méndéh énécmima tocgoanza tanec wañec?

27 Imuhuc ninneciguc gi nuac soukiwa imi kilendac hofi amaiguc haiwañnec ni lilingéma hama soukiwa neñgocya zéma sisia momacnec mewinec.

28 Imuhuc zéyu tecgéyu ai ic kiwa yomuhuc ézéyec; Momacguc iwarunec wagicma méra éréhéc késa keczac iwac mina.

29 Iwawai hemimia inéh méñac késayu kindindiña wammac. Wañu ménda hemimia inéh komodia hemiyec imi acguc wagiru qahac wandacmac.

30 Welen qe qe enomia yomi sénganjen sinji tunumañiguc nesigic hiñgacma imuaru ewa biric wamma siacma zéra aric aric kima kecmac.

Baera baera zégési énécmimac.

31 Icac Nañ eneya kiwi asahaguc kua meme uña moczoñ

iniguc lilingéma hama eneya tatac asahaguc imuaru tacmac.

³² Tacma baera baera ic embac hénia hénia eneya kic ségériaiguc tocgé énécmima rama galeñnéñ rama zéma noniñ gési énécmianzu éséc nec gési énécmiyu enac enac nammu.

³³ Gési énécmima rama imi héiyaiguc noniñ imi kanayaiguc onópocmac.

³⁴ Nalé imuaru ic kewunéñ héiyaiguc nanzu ionac yomuhuc énézémac; Nuac Mançocnawac mériañ énécmimia ini haréma héñgaleñ ama areña yanda baec kurumeñ zéyu hicñiyec nalé imuaru bec onac niñ wamma walac meyecac hezac imi mératéc késamu.

³⁵ Neñ yaka niñ humuwa gumu néñgic. Wañu doku niñ humuwa doku hima néñgic neyi. Wañu ic kian kecba héihéré néñgic.

³⁶ Maleku niñac hocba maleku héinéñgic. Hafi niyu néñgaleñ wannéñgic. Hésa amaiguc kecba hama néñgic.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac solaña eneñ zégic; Miñ Kewu nini némac naléiguc gi yaka niñ humuna gémma gumugéñiñ? Némac naléiguc gi doku niñ humuna gémma doku hima géñiñ.

³⁸ Némac naléiguc gi ic kian kecba gémma héihéré géñiñ? Némac naléiguc gi maleku niñac hocna gémma maleku héigéñiñ?

³⁹ Némac naléiguc hafi giyec me hésa amaiguc tacna hagéñiñ?

⁴⁰ Imuhuc zégic ic kewunéñ melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa niñgic, ini ninzéñ ninzéñ dacmuna hécna you nanzu ionarunec mamayagina méñac iwawai wammigic imi nuac wangic tanec wanzac.

⁴¹ Wañu inéñ kanayaiguc nañgic ionac yomuhuc énézémac; Saecginaguc, ini wainémma Biria miñjina zéma iwaca kua meme unahéra

ionac niñac geric hémbénaña walac meyu heyecac hezac imuaru hiñgacgic.

⁴² Ni yaka niñ humuwa ini yaka méñ ménda gumu néñgic. Doku niñ humuwa ini doku méñ ménda hima néñgic.

⁴³ Ic kian kecba ménda héihéré néñgic. Maleku niñac hocba maleku méñ ménda héinéñgic. Hafi niyec me hésa amaiguc tacba ménda hama néñgic.

⁴⁴ Wañu ieneñ imuhucyanec melemma zému; Miñ Kewu némac naléiguc génni yaka niñ humunec me doku niñ wannec me ic kian wamma hanec me séwi usu niñac wannec me yañ hafi giyec me hésa amaiguc tacna méra ménda géñiñ?

⁴⁵ Imuhuc zégic Ic kewunéñ yomuhuc melemma zémac; Ni hélacnec énézéwa, mamaya yomi ionarunec momacguc yomuac iwawai ménda wammigic imi mia nuac niñ ménda wangic wanzac.

⁴⁶ Ini zérabéra tetecgia qahaciguc kereñgic, ic solaña yomi eneñ kecec hémbénañaiguc keremmu.

26

Yesu qehumuwiñ zé sasañgiaiguc eminimma niñareñgégic.

¹ Yesunéñ ac imi moczoñ zédaru tegéyu tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

² Ini ninzu éséc nec ai meme éréhéc hama kenju nagu sacyaguc ogicma kenkeña imuac kendorñ wammac. Wañu Icac Naña ic héñgeña wéndaraiguc qemu niñac wamma wai énécmimu.

³ Wañu nalé imuaru hofac oo ic eneña zéma ic embac ionac galeñ hécgina ieneñ hofac oo ic kiwagina Kayafawac ama kewuyaiguc togégic.

⁴ Tocgéma ikoc wammima Yesu imi éléñ nec késama qewiñ zéma sasañgiaiguc eminiñgic.

⁵ Eminimma yomuhuc zégic; Kendon yandaiguc imuhuc ménda wambin, ic embac ienej qewelon gema qetali nénécmiwu ninjac.

Yesu Betania amaiguc halécnéj naecmimia wanjec.

⁶ Wanu Yesunéj Betania ama areñaiguc séwi wizi ic zémimia Simonac amaiguc tarec.

⁷ Tacma nene neyu embac méjnén iwac muru kemma haléc héméja hiabia, boja yanda imi iwac oruhaiguc qocgéma naecmiyec.

⁸ Imuhuc wanu tohotoho ichéra ienej héngic qerigina biriyu zégic; Némac ninjac imi en audaczac?

⁹ Iminéj boja ejeja mema ic maqeqeya énécmimacac séc wambacnec.

¹⁰ Imuhuc zégic Yesunéj bec ninjegicma yomuhuc énézéc; Ini némac ninjac embac zéhési wammizu? Embac imi iwawai hiabia wan nénzac.

¹¹ Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecmu, néj ni mia nalé séc iniguc ménda kecman.

¹² Embac imi haléc héméja hiabia séwinaiguc qocgé némma humuwa téngénémmu imuac mia zéréj qéréj wan nénzac.

¹³ Ni hélacnec énézécua, bæcac qahaiguc imuac me imuac buja suruc hiabia yomi zéauma kemmu séc haka embac yominéj wanzac imi acguc énézégic ninqelimimu.

Yudanéj Yesu méraginaiguc opocman zé ewa momac wanjec.

¹⁴ Nalé imuaru tohotoho ichéra 12 ionarunec méj qara Yuda Kariot inéj hofac oo ic kiwa ionac muru kemma qesima énézéc;

¹⁵ Ni Yesu méraginaiguc opocba némac iwawai némmu. Imuhuc énézéyu ienej soukiwa siliwa 30 migic.

¹⁶ Wanu ic imi nalé imuarunec Yesu méraginaiguc opocman zé naléyawac horec.

Nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendonjiguc momacnec tacgic.

¹⁷ Samén yisya qahac imuac kendon ducnyu tohotoho ichéra enéj Seiyaiguc Yesu qesimima zégic; Nini deguc ama dimuaru nagu sacyaguc ogicma kenkenja kendon imuac yaka omézézén wanjémbin?

¹⁸ Imuhuc zégic yomuhuc énézéc; Ini ama arej yandaiguc keremma ic méjac yomuhuc ézému; Kiwi icninanéj yomuhuc zézac; Naléna ducnjizac imuac nin tohotoho ichéna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendon imi guac amaiguc tacman.

¹⁹ Wanu tohotoho ichéra enéj Yesu zéyec séc nagu sacyaguc ogicma kenkenjawac kendon imuac nene imi memézézén wanjic.

²⁰ Ama sinjyu Yesu imi tohotoho ichéra 12 iniguc momacnec nene newin zé tacgic.

²¹ Nene nema tacma yomuhuc énézéc; Ni hélacnec énézécua, onac murunec méjnén andé numac.

²² Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienej ewa biric kunéj yanda wamma enac enac qesimima kemma yomuhuc zégic; Min Kewu, hélacnec ni qahac, imi ni me?

²³ Wanu inéj yomuhuc énézéc; Niguc momacnec zéiciguc yaka tindunjézin inéj mia andé numac.

²⁴ Icac Nanja imi kiwi téréyaiguc ooyawac hezac séc kemmac, néj Icac Nanja andé qemac inéj saecyaguc wammac. Ic imi ménda hicnjwacnec hia wambacnec.

²⁵ Imuhuc zéyu Yuda kecmu Yesu andé qeyec inéj yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic, hélacnec ni qahac, imi ni me? Imuhuc zéyu yomuhuc zéyec; Genjaoc imuhuc zézan.

Mij Kewuac saméj zéyu héniyec.

²⁶ Wañu yaka nema tacgic Yesu saméj mema mozoc ac zéma méndemma tohotoho ichéra énécmima zéyec; Mema negic, yomi imi nuac séwi busuna.

²⁷ Imuhuc wammaguc sokoc mema ewa hia ac zéma énécmima zéyec; Ini moczoñ yomi negic.

²⁸ Yomi sisipac acac sacna. Képésic wai énécmimañ zé ic embac sasala onac niñac pocgé énécmimia.

²⁹ Zéwa niñgic, ni deguc muarunec waiñ ic hésawac gocmia yomi muñguc ménda nema kecma nalé imuhucgeñ Mañgocnawac héngalenñ ama areña yandaiguc iniguc waiñ qeliawac nemañ.

³⁰ Wañu mepé qepési legic ménñ héigic tecgéyu yacma Oliwa baec boñaiquc keñgic.

Yesunéj Petero bianac ara ézéma goro ac wammíyec.

³¹ Wañu imuaru kemmanec Yesunéj yomuhuc énézéyec; Ac ménñ yomuhuc ooyawac hezac; Ni rama galengina imi qewa rama tuña imi qeqelalanñ qedacmu. Imuac niñ deguc sinjiya ini moczoñ wainémma kendacmu.

³² Wañu humuc igucnec yacmaguc neñ mia kiwa meénécmima Galilaia baeciguc walac kemmanñ.

³³ Imuhuc zéyu Petoronéj ara melemma zéyec; Tosara eneñ moczoñ waigémbu, néñ ni méndagucnec waigémmanñ.

³⁴ Imuhuc zéyu Yesunéj zéyec; Ni hélacnec gézézua, sinji yomuaru kuruc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésémañ.

³⁵ Imuhuc zéyu Petoronéj zéyec; Giguc humuwic zé hia humuwic, ni ménda qaecgé gémmañ. Inéñ imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosia moczoñ imuhuyanec zédacgic.

Yesunéj Gesemane baec boñaiquc zéwelerec.

³⁶ Imuhuc zéma kemma kisi ménñ gara Gesemane imuaru keremma Yesunéj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ni eri kemma zéwelec wamma kecbanec ini yomuaru tackecmu.

³⁷ Imuhuc zéma Petero zéma Zebedaioc nanñhéra énépésima keñec. Kemma niñyéwérima ewa biric wañec.

³⁸ Wañu énézéma zéyec; Ewa qerinanéñ humucac déciguc hosuc gémacac séc ewa biric kuneyñ yanda wanzac. Imuac ini you niguc kic qeli tacmu.

³⁹ Imuhuc zéma eneñyaoc komodia ménñ kemma mama sicgéyu kic ségéria baeciguc mayu yomuhuc zéma zéwelerec; Mañgocna, hia wawañawac séc wañu qenzeñ manzeñ sokoc yomi ni nogicma kemmac. Wañu nuac siñnawac qahac, néñ geñga siñgawac séc wambésémañ.

⁴⁰ Wañu imuacnec lilingéma tohotoho ichéra ionac hama iniru gau hekecgic Petero qesimima zéyec; Ini niguc kaiwe kiwa momacgucac séc zenzeñ qeli qeli kecmuac séc qahac wañec?

⁴¹ Manambatuciguc maunuwac niñac, kic qeli kecma zéwelec wañgic. Ewa qeriginanéñ efizac, néñ séwiginanéñ kuha qahac wanzac.

⁴² Imuhuc zémaguc muñguc kemma yomuhuc zéweleru hatac éréhéc wañec; Mañgocna, qenzeñ manzeñac sokoc yomi ménda newaguc ménda nogicmacac hezaciguc, guac ewa siñga seligimac.

⁴³ Wañu lilingéma iniru kicgina yéwéria yanda wañu gaugina hekecgic.

⁴⁴ Imuhuc inicma onopocma muñguc kemma ac imuacnec zéma welerec. Weleru hatac haréwéc wañec.

45 Weleru tecgéyu lilingéma tohotoho ichéra ionac hama énézéyec; Ini gaugina hezunec? Héngic nalé bec ducñiyu Icac Nanja imi andé qema késpedesic ic ionac méraginaiguc oporu emmac.

46 Yacgic kenni! Andé qeqe icna you hazac.

Andé qemiyu Yesu késagic.

47 Ac imuhuc énézémanec nanju, tohotoho ichéra 12 ionarunec méné, Yuda imi hayec. Wanju i guc momacnec ic tun yanda, hofac oo ic kiwa zéma galen ienen méli énécmigic tewi luacginaguc hagic.

48 Wanju andé qeqe ic iminéñ séséc areñ mindinjadacma bec yomuhuc énézéyu nimma hagic; Ic mén kiric nemiwa imi mia zéma késamu.

49 Wanju ic imi focdac Yesuac muru hama Ohec wahec! Kiwi icna zéma kiric nemiyc.

50 Imuhuc wanju Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Ala, néma haka wammañ zé hazañ haka imuac mia wambésémañ. Imuhuc zéyu ic hagic imi eney hama Yesu késagic.

51 Imuhuc wanjic Yesuguc nanjic ionarunec méñnéñ méramma souya kupenja igucnec héréma hofac oo ic kuneyac welen qeqeya ménac gezawa qeriru mayec.

52 Imuhuc wanju Yesunéñ zéyec; Souga kupenjaiguc haina hinjaru. Méñnéñ mén sougina hérému imi sou zéraiguc humudacmu.

53 Ini ninjic neñ Manjocna ézéwa degucdacmi kua meme unjahéra tun yanda 12 ogicma méli némmacac séc qahac wanzac me?

54 Wanju neñ imuhuc wambinec, ackuazéc téréyanéñ imuhuc hicñimac zézac iminéñ dimuhuc héla héiwacnec?

55 Imuhuc zéma ic tun ionac yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac sac nene énépésianzu ésécnec legic tewiginaguc hama népésiwin zé wanzu? Ni kaiweya

kaiweya ocmunj téréyaiguc tacma ic embac ku énécmianji, wanju ini ménda népésigic.

56 Wanju haka yomi kua meme ic ionac kiwi imi héla héimac niñac yomuhuc hicñizac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienenj moczonj Yesu waimima néngacdacgic.

Yesu hofac oo ic eneyaginawac wésiaiguc nanjec.

57 Yesu késagic ienenj héréma hofac oo ic kuneygina Kayafawac ama kewuyaiguc kenjic. Wanju imuaru mia hena acac kiwi ic zéma galen eney tocgéma tacgic.

58 Wanju Peteronéñ andéginu Yesu lakec méndacmima hofac oo ic kuneygina iwac deminjeriaiguc kereñec. Keremma deminjeria galen ionac suginaiguc tetecgiaiguc dimuhuc wammimu imi hémmanj zé tarec.

59 Wanju hofac oo ic kiwahécgina zéma ic kiwa moczonj Yesu qehumuwinj zé ikoc ac tosara qemuac séc mén mihicñiwinj zé hochoc ai megic.

60 Wanju héipuc ic ikora sasala wéséginaguc hama nanjic, néñ ara mén ménda mihicñigic. Wanju imuac andiaiguc ic éréhéc wéséginaguc hama nanoc.

61 Namma yomuhuc zéyoc; Ic yominéñ yomuhuc zéyec; Ni Anutuac ocmunj téréya héwuratima ai meme haréwéc imuac qeriaiguc munjuc memizicgémañac séc.

62 Imuhuc zéyic nimma hofac oo ic kuney imi yacma Yesu qesimima zéyec; Ac bakia mén ménda zéwésémañ? Hazéc wanjémma zézaoc ac imi némac ac?

63 Qesiyu Yesu imi ara qaiyu nanju hofac oo ic kuneyginanéñ ézéma zéyec; Anutu kerecac keczac iwac qaciguc hélacnec zéselimaguc zéna ninni, Gi imi Anutuac Nanja Kristo me qahac?

64 Qesiyu Yesunéñ melemma zéyec; Geñ mia bec zézanj, wanju

zéwa ningic andiaiguc Icac Naŋa ni imi Kuc buŋayaguc iwac méra héi igucnec tacma kuruménac hosusu qahaiguc namma hawa néndacmu.

⁶⁵ Imuhuc zéyu hofac oo ic kunenġinanénġ malekuya muzuracgéma zéyec; Ic yomi Anutu zébiri mizac, imuac némac niŋac muŋguc héipuc ic tosara mihicŋiwŋ zé wambiŋ? Niŋzu, eŋeyaoc mia Anutu zébiri miyu nindaczu.

⁶⁶ Imuac ini dimuhuc niŋzu? Qe-siyu ieneŋ zégicnéŋ; Ic yomi humucac buŋa.

⁶⁷ Waŋu Yesuac kic ségériaiguc sépécgé héima méragina mis-icgéma qegic. Waŋu tosanenénġ nekaŋaiguc otoma zégic;

⁶⁸ Gi Kristo wanzaŋiguc zéhicŋina, mérénenġ guzac?

Peteronénġ Yesu qaecgé miyec.

⁶⁹ Nalé imuaru Petero imi deminġ qeriaiguc tarec. Taru welenġ qeŋe embac méŋnéŋ iwac muru hama zéyec; Gi acguc Galilaia ic Yesuguc kecne.

⁷⁰ Waŋu inénġ tacgic moczonġ yanda ionac kicginaiguc qaecgéma zéyec; Gi némac arawac zézari imi ni ménda niŋacgézua.

⁷¹ Imuhuc zéma sanġulaŋaiguc keŋu embac méŋnéŋ hémma ic embac imuaru naŋgic imi énézéma zéyec; Ic yomi Nazarete ic Yesuguc kecaŋec.

⁷² Imuhuc zéyu Peteronénġ muŋguc zéselima zéyec; Ni ic imi ménda niŋzua.

⁷³ Imuhuc zémaguc komora méŋ naŋu tosara imuaru naŋgic ieneŋ hosuru kemma Petero ézégic; Hélawac gi ionac areŋ igucnec, némac niŋ acgawac taneranénġ zéhicŋi géŋzac.

⁷⁴ Imuhuc zégic inénġ hénima saecgé amuma zéselima zéyec; Ni ic imi ménda nimmizua. Imuhuc

zétécgéyu nalé idacmuaru kuruc qarec.

⁷⁵ Qaru Petero imi Yesunénġ ac yomuhuc ézéyec imi niŋqeliyec; Kuruc ménda qarunec hatac haréwécac séc ni qaecgé némbésémaŋ. Imuhuc niŋqelima séŋgaŋenġ hiŋgacma siac howuc siac siarec.

27

Yesu Pilatoac muru wagicma keŋgic.

¹ Ama ewiaiguc hofac oo ic ki-wahécgina zéma galenġ eneŋ ewa momac wamma Yesu humuciguc opocbiŋ zé tocgéma eminiŋgic.

² Waŋu zétécgémaguc dérécgéma héréma kemma baec galenġ Pila-toac méraiguc opocgic.

³ Nalé imuaru Yuda, Yesu andé qeyec inénġ héŋu Yesu imi késpedesiraguc zéma zétécgégic niŋu ewaya liliŋgéyu nimbiri amuma siliwa soukiwa 30 imi hofac oo ic kiwahécgina zéma galenġ ionac muru mema keŋec.

⁴ Kemma yomuhuc énézéyec; Ni ic késpedesic qahac iwac sac haima boŋa mema késpedesic waŋi. Imuhuc zéyu ieneŋ imi nonac ai qahac geŋgaoc mindiŋina zégic.

⁵ Imuhuc zégic siliwa soukiwa imi giliyu ocmuŋ téréyaiguc eŋu kemma eŋeya ewa sac neyec.

⁶ Waŋu hofac oo ic kiwa ieneŋ soukiwa imi medacma zégic; Soukiwa yomi imi sac boŋa, sokociguc haiwiŋ imi hénac ac sigimac.

⁷ Imuhuc zéma ewa momac wamma soukiwa iminénġ kewuc meme ic méŋac baec méŋ ic kiarġ ionac kicsuaŋ buŋawac boŋ megic.

⁸ Hénia imuac niŋac nalé imuac-nec éréma hama deguc baec imuac Sac Baera zéanzu.

⁹ Haka imuhuc hicŋiyu kua meme ic Yeremianénġ zéyec ac

yominéñ hélaguc wañec;✱ Israel ic eneñ boñawac zéyec siliwa soukiwa 30 imi mema

¹⁰ Miñnanéñ nézéyec ésécneç kewuc meme ic ménac baec boña niñac haimigic.

Pilatonéñ Yesu qesimiyec.

¹¹ Wañu Yesu imi Pilatoac ki-waiguc nanu qesimima zéyec; Gi ta Yuda ic ionac ic kewu me? Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Geñgaoc zézan.

¹² Wañu hofac oo ichéçgina zéma galeñ ieneñ ac séwélaiguc haima zégic acgina ménda melenec.

¹³ Wañu Pilatonéñ qesimima zéyec; Gi hazéc wañgémma héipuc ac sasala zézu imi ménda ninzan?

¹⁴ Zéyu ara ménac mén, ac bakia mén ménda zéyec. Imuhuc wañu baec galeñ imi kilen welicgéyec.

Baraba me Yesu?

¹⁵ Kendon séc baec galeñ iminéñ ic embac ionac ewa siñ tohoma hésa ic mén hulacmiyu hiñgacanec.

¹⁶ Wañu nalé imuaru hésa ic mén qara kenkenja kerec, iwac qara imi Baraba.

¹⁷ Wañu ic tocgodacma nançic Pilatonéñ qesiéncmiyec; Mérac hulac énécmimanñ niñac wanzu, Baraba me Yesu Kristo zéanzu imi mia?

¹⁸ Ic imi Yuda ic ieneñ Yesu eñ nimbupuc wamma iwac muru opocçic imi niñteçicma imuhuc qesiéncmiyec.

¹⁹ Wañu Pilato imi zégési tata-cyaiguc tacmanec keru iniñanéñ ac haima zéyec; Gi ic solaña iwac mia haka mén ménda wammiwésémanñ, ni deguc siñia gau hémma iwac niñac niñyéwéri kunenñ yanda mihicñizua.

²⁰ Wañu hofac oo ic kiwahéçgina zéma galeñ ieneñ Baraba hulac énécmima Yesu qeçic humumac niñac ic embac tunaguc zéqafen wañ énécmima zégic.

²¹ Wañu baec galeñnéñ muñguc qesiéncmima zéyec; Sugira igucnec mérac mia onac niñ wamma hulacmimanñ zé wanzu? Zéyu zégic; Baraba!

²² Zégic Pilatonéñ énézéyec; Wañu Yesu Kristo zémianzu i deic wammimanñ? Imuhuc zéyu moczon zégic; Imi iciguc birinéñ qeçic.

²³ Imuhuc zégic baec galeñnéñ muñguc qesiéncmiyec; Némac képésic niñ? Imuhuc zéyu ieneñ muñguc yanda qac gigilañgéma zégic; Iciguc qeçic!

²⁴ Imuhuc wañçic Pilatonéñ mebélacgé énécmimanñ zé osiyec, néñ néwécgeña qewelonéñ hénima yacmanñ zé wañu ic embac kicginaiguc dokuguc méria zuacma zéyec; Iwac sac kitiwa imi eñaoc huamu.

²⁵ Imuhuc zéyu, ic embac moczon yanda melemma zégic; Iwac sac kitiwa imi melenña neñañ zéma qelihécnina qacni-naiguc eñu.

²⁶ Imuhuc wañçic Baraba imi ionac niñ wamma hulacmima Yesu likuñ zéragucnéñ qeçic iciguc qemu niñac téñçinñ ic ionac méraginaiguc oporec.

Téñçinñ ic eneñ Yesu zédesi wammigic.

²⁷ Imuhuc wañu baec galeñac téñçinñ ichéra ieneñ Yesu wagicma baec galeñac ama kewuya imuac demin qeriaiguc emma zégic téñçinñ ic moczon iwac muru hama leleçgéma nançic.

²⁸ Wañu séwi usuya moczon hetecgéma maleku péñianec mén héimigic hiñgarec.

²⁹ Hiñgaru hésa waiyaguc imi misicgéma oruhaiguc haigic hiñgarec. Wañu uñ qaulalea mén miyu méra héiyanéñ késama nanec. Imuhuc wammima wésiaiguc siminñ héima zédesi

wammima zégic; Ohec, Yuda ic ionac ic kewu!

³⁰ Imuhuc wamma sépéccgé héimima uñ qaulalea imi wagicma iminéñ oruhaiguc qegic.

³¹ Qema zédesi wammigic tecgéyu maleku pésiha imi het-ecgéma eneya séwi usu imi héimima iciguc qewiñ zé wagicma kenjic.

Yesu ic héngeña wéndaraiguc qegic.

³² Wagicma kemma hénaiugic ic méñ mihicñigic qara Simon Kirene ama areñ igucnec imi seliseli wammigic Yesuac ic héngeña wéndara wagicma huayec.

³³ Wañu kemma baec méñ qara Golgota (Neñañ aciguc oruc sic) imuaru kenjic.

³⁴ Kemma imuaru waiñ doku selia howuraguc mesohoma Yesu gumuwiñ zégic nenimma waiyec.

³⁵ Wañu iciguc biriñnéñ qegic nañu malekuya imi sumbic néma méndémma késagic.

³⁶ Wañu mama tacma galen memima kegcic.

³⁷ Wañu oruha hanecgeñ héniaya yomuhuc ogic heyec; Yomi Yesu Yuda ic ionac ic kewu.

³⁸ Wañu Kowu nene ic éréhéc imi Yesuguc momacnec iciguc uruma méñ imi ic héngeña wéndara méria héiigucgeñ, méñ imi ic héngeña wéndara méria kanaiguc geñ urugic nañoc.

³⁹ Wañu ic embac hénai imuaru kenha wañgic imi eneñ orucgina gilima zébiri migic.

⁴⁰ Geñ mia Anutuac ocmuñ téréya héwuratima muñguc ai meme haréwécac qeriaiguc memizicgéman zéneç. Gi Anutuac Naña wanñaguc metecgé amuma ic igucnec mana.

⁴¹ Wañu hofac oo ichéccgina ieneñ acguc hénai acac kiwi ic zéma qeria galen iniguc momacnec imuhuyanec zébiri mima zégic.

⁴² Ic imi ic tosara anjéngina tiénéccmianec, néñ eneya anjéña tiamumacac séc qahac wanñac. Inéñ mia Israel ionac Ic Kewu wanñac, imuac ic igucnec mayu hémma ninzénggé miwiñ.

⁴³ Inéñ Anutuac muru héimamma ni Anutuac Naña zéañec imuac waini inéñ iwac ségiségi wanñaciguc metecgé mimac.

⁴⁴ Wañu duña kowu ic éréhéc Yesuguc momacnec biriñnéñ iciguc urugic imi ereñ imuhuyanec zébiri miyoc.

Yesu humuyec.

⁴⁵ Wañu gau komoc wañu baec yanda baec siñidénggéma kenkecma maria haréwéc wañec.

⁴⁶ Wañu kaiwe kiwa haréwéc imuaru Yesunéñ kucnec qacma zéyec; Eli Eli lama sabaktani. Hénia imi Anutuna Anutuna némac niñ wainénzan?

⁴⁷ Wañu imuaru nañgic ionarunec tosaraneñ nimma zégic; Ic yomi Eliawac qaczac.

⁴⁸ Wañu ionarunec méñnéñ nimma usuñec kemma konduñ kagali méñ mema waiñ howuraiguc tindungéma uñ tasiaiguc haima Yesu gumuyec.

⁴⁹ Gumuyu tosaraneñ zégic waina Elianeñ hama metecgémac me qahac imi hénni.

⁵⁰ Wañu Yesu muñguc kucnec garu uñaya waimiyec.

⁵¹ Waimiyu ocmuñguc maleku nezic nezicgia yanda imi ounec zuracgéma mama emu tecgéyu éréhécnec wañoc. Wañu nañ meyu baec hiriyu hocnéñ téma mayec.

⁵² Wañu kic suañ hema kenec imi kuaya anjéyu ic téréya bec- nec humugic ionarunec sasalanéñ qelima yacgic.

⁵³ Wañu Yesu imi humuc igucnec yaruguc ieneñ kicsuañ igucnec éréma ama areña yanda téréyaiguc keremma ic sasala hicñi énéccmigic.

⁵⁴ Ténjig ic galengina zéma ichécgina Yesuac galen nanjic ienej imi nan meyc imi zéma haka hicnjyec imi hémma namma zénéngina kunen yanda hiriyu zégic; Ic yomi hélacnec Anutuac nanja kerec.

⁵⁵ Wañu embac sasalanén Galilainec Yesu welen qemima méndacmima hagic imi enen lakecaru hémma nanjic.

⁵⁶ Sugcinaiguc imi Maria Makdalanec zéma Maria ménj Yakobo Yosefe iorac neñgocgira zéma embac ménj 3ebedaioac nanjhéra iorac neñgocgira momacnec kecgic.

Yesu kic suanjiguc haigic.

⁵⁷ Ama mari wañu Arimataia ama igucnec ic ménj Yosefe zémimia hayec. Ic imi soukiwa zéma hinac yandayaguc, wañu i acguc Yesuac tohotoho icya kerec. Qara imi Yosefe.

⁵⁸ Inén hama Pilatoac kemma Yesuac qamoc imi néna zéma qesimiyu Pilatonén mimuac nin énézéyec.

⁵⁹ Wañu Yosefenén qamoc imi mema kemma maleku lalaha qelianén osoyec.

⁶⁰ Osoma eneya kic suaña qelia hociguc kifaña mihicnjima mézézéngéyu heyec imuaru haima hoc yanda ménj qililingéyu kic suañ kuaya nezicgéyu waima kenec.

⁶¹ Wañu Maria Makdalanec zéma Maria ménj ieren kic suañ imuaru kemma imuac néwécgeñaguc tacma héñoc.

Kic suañ imi awima nanjic.

⁶² Sabata naléyawac zérénqérén naléya imi sinjima gianjiyu ai meme ménj wañec. Nalé imuaru hofac oo ichécgina zéma Farisaio ic azoroma Pilatoaru kenjic.

⁶³ Kemma zégic; Minj Kewu, ic ikora imi qeli qeli kerec nalé imuaru yomuhuc zéyec

imi ninqelima ninjin; Ai meme haréwéc imuac andiaiguc humuc igucnec qelima yacmañ.

⁶⁴ Imuac zéna, kic suañ imuac ai meme haréwéc séc galen memu. Tohotoho ichéra ienej kemma qamoc imi kowu mema kemma inénj humuc igucnec qelima yarec zéma ic embac énézémuiguc imi manam batuc andiaiguc hicnjimac iminénj becneç hicnjyec imi ogicbac ninjac.

⁶⁵ Imuhuc zégic Pilatonén melemma zéyec; Onac muru galen meme ic keczu imuac kemma kucginawac séc galen mema nammu.

⁶⁶ Imuhuc zéyu ienej enen galen meme icgina iniguc kemma hoc hilaña asé kiwi haima galenégic.

28

Yesu imi humuc igucnec qelima yarec.

¹ Sabata kendonj tecgéyu Sondaiguc ama gianjimañ zé wañu Maria Makdalanec zéma Maria ménj ierenj kicsuañ hémbic zéma kenjoc.

² Kenjic nanj yanda, nanj geriwaguc meyu Minj Kewuninawac kua meme uñanén kurumenj igucnec mama kicsuañiguc hoc yanda imi qililingéyu kenju imuac qa-haiguc emma tarec.

³ Tanera imi qilitik asaha ésécnec, malekuya imi komboc ésécnec lalac lalac wañec.

⁴ Wañu galenj meme ic galenj mema nanjic imi zénéngina hiriyu awacwalima ic humumia éséc wandacgic.

⁵ Wañu kua meme uñanén embac érézéma zéyec; Iri imi bacgira ménda yandiyu, Yesu iciguc qegic iwac mia hocma hazaoc imi ni ninzua.

⁶ I you qahac, énézéyec séc bec yaczac. Hama duña heyec imi héñic.

⁷ Hémma foc tohotoho ichéra ionac kemma yomuhuc énézéma zémaoc; Yesu humuc igucnec yacma bec Galilaia baeciguc walac kenzac, imuaru kemma mihicnji mimu. Gezac qézéj ac imuac mia érézéwa ninzaoc.

⁸ Imuhuc zéyu embac éréhéc imi zénéngira hirima heyunec ségiséginéj sécgé érécmiyu tohotoho ichéra énézéwic zé usujnec kenjoc.

⁹ Imuhuc wamma kenkeric Yesu eneyaoc hicnji érécmiyec. Luae orac muru zéma érézéyu ieren iwac muru kemma hénia selianec késama sigémima mepési miyoc.

¹⁰ Imuhuc wanjic Yesunéj érézéma zéyec; Bacgira ménda yandiyu. Kemma dac munahécna Galilaia baeciguc kemmu niñ énézémaoc. Imuaru mia ni némmu.

Galej meme ic enej suruc wanj énécmigic.

¹¹ Embac éréhéc imi hénaiuguc kenjicnec galej meme ic tosanéj ama areña yandaiguc keremma haka hicnjyec imi moczoñ hofac oo ic kiwa éréhécgina érézédacgic.

¹² Héfac oo ic kiwa ieren galej iniguc tocgéma eminimma galej meme ic soukiwa eneña énécmima yomuhuc zégic;

¹³ Ini yomuhuc mia zému; Sinjiya gau heni tohotoho ichéra ienen hama i kowu huama kenjic.

¹⁴ Wanju ac suruc iminéj baec galeñac muru kenju nimmaciguc imi nenen ewaya meni niñu sécgémac. Imuac mia ini ewa goro ménda wammu.

¹⁵ Imuhuc zégic galej meme ic imi soukiwa imi mema zéqindiñi wanj énécmigic séc zégic éréma deguc ac iminéj Yuda ic ionac muru saima hezacnec.

Tohotoho ichéra ai memu niñac méli énécmiyec.

¹⁶ Wanju tohotoho ichéra 11 imi Galilaia baeciguc kemma baec boña mén Yesunéj énézéyec imuaru enjic.

¹⁷ Emma Yesu hémma mepésimigic, néj tosara imi niñ éréhéc wanjic.

¹⁸ Wanju Yesu hosucginaiguc hama zéyec; Baec kurunenj imuac kuc buña imi moczoñ néndac néndara wanzac.

¹⁹ Imuac ini kemma baera baera ic embac Manjoc zéma Nanja Uña téréya qacninaiguc doku naec énécmima

²⁰ ackuazéc énézéyi imi moczoñ ku énécmigic imuac séciguc kecma tohotoho ic wandacmu. Niñzu, ni iniguc nalé séc kecha nalé tetcgia hamac.

Mareko

Doku naec ic Yohanenéh Yesuac hénaya meyec.

¹ Anutuac Naña, Kristo Yesuac buña suruc hiabia imuac hénihéniya.

² Anutuac tilij tilij ic Yesaianéh yomuhuc oyec hezac; Ninna, neñ ac welej qeqena méliwa, walac hama guac hénaya memac.

³ Ic méñ baec kisiyaiguc qaczac iwac ewa imi yomuhuc; Iwac hénaya megic, iwac hénaya héimindiñigic kondonja wañu.

⁴ Oyec hezac imuac séc, Yohanenéh baec kisiyaiguc wininiyec. Wininima Anutunéh ic embac késpedescina wai énécmimac niñac ewa qeri melej melenjac ara zéau énécmima doku naec énécmiyec.

⁵ Wañu Yuda baec séc zéma Yerusalemiguc tunj yanda kecgic ieneñ moczonj iwaru kemma késpedescina zéaugic Yodan dokuiguc doku naec énécmiyec.

⁶ Yohane i maleku kamele yanj zuacnénnec meyacgégic imi héima rikunja yanj séwéla néñnec meyacgégic imi kembrañaguc zikima gaoc zéma morombazecac dokuya nema kecañec.

⁷ Wañu inéh yomuhuc zéma zéauyec; Andénaiguc hamac iwac kucyanéh ni nogiczac. Wañu nidac imuhucyanéh sigéma iwac hénaya usuyawac hésaya hulacmañac séc qahac.

⁸ Ni dokunéh naec énécmizua wañu inéh hama Uña Téréyanéh naec énécmimac.

Yohanenéh Yesu doku naecmiyu Anutuac murunec héipuc ac méñ mayec.

⁹ Wañu nalé méñ suraiguc Yesu Galilaia Nazarete ama areña waima hayu, Yohanenéh Yodan dokuiguc doku naecmiyec.

¹⁰ Wañu doku igucnec éréyu imuarunec kurumenj anjéyu Uña imi kemo neñ ésécnec wamma iwaru mayu héñec.

¹¹ Wañu kurumenj igucnec ac méñ yomuhuc mayec; Gi nuac Naña, guac muru ewana kuneñ yanda hezac. Guac niñ ewa qerinanéh ségiségi yanda wanjac.

Biria miñinanéh Yesu batucgégyc.

¹² Wañu nalé imuaru Uñanéh Yesu wagiru baec kisiaiguc keñec.

¹³ Wañu baec kisiyaiguc sinji kaiwe 40 keru Biria miñinanéh batucgégyc. Wañu haséh yanj iniguc keru kua meme uña enen galengé migic kerec.

Yesunéh aiya hénima tohotoho ichéra hénima énépésiyec.

¹⁴ Wañu Yohane hésa amaiguc opocgic kerec. Imuac andiaiguc Yesunéh Anutuac buña suruc hiabia zéauma zéauma Galilaia baeciguc keñec.

¹⁵ Wañu inéh yomuhuc zéyec; Nalé imi ducñiyu Anutuac hénigaleñ ama areña yanda hosucginu hazac imuac ewa qerigina melemma buña suruc hiabia imi ninzéhégic.

¹⁶ Kecma Yesunéh Galilaia doku kondunj ginginja wagicma keñec. Keñu Simon zéma iwac munia Anderea iereñ ufcigiria konduniguc gilima nanjic irirec. Ic éréhéc dac muna imi lambéc héréhéré ic, imuac niñac ai imi mema keroc.

¹⁷ Wañu Yesunéh yomuhuc érézéma zéyec; Hama ni méndacnéñic ic embac héréhéré ai érécmiwa.

¹⁸ Zéyu imuarunec iereñ ufcigira waima méndacmiyoc.

¹⁹ Wañu baec imuarunec komora méñ kemma Zebedaioac nanjheréra, Yakobo zéma munia Yohane iriru, iereñ zéiciguc ufcigira qalícgéma taroc.

²⁰ Taric nalé sosola qahac uru-ruyu, manjogcgira Zebedaio zéma

ai ic tosara énépésigic imi zéiciguc wai énécmima méndacmiyoc.

Yesunéh uña biria méñ nesiyec.

²¹ Wañu ienen Kafanaum ama areña yandaiguc kenjic. Kemma Yesunéh Sabata nalé téréya bec hayu tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec.

²² Kuénécmiyu niñgic tanera imi héná acac kiwi ic ésécnec qahac, néñ ic kuc buña yandayaguc ésécnec ku énécmiyec. Imuac niñ ic embac ienen ac zézéyawac niñac welicgégic.

²³ Wañu nalé imuaru tocgotocgo amagina qeriaiguc ic uña biriaguc méñ kerec. Wañu inén yomuhuc zéma qarec;

²⁴ Yesu Nazarete ama areña igucnec, gi niniguc némac wammañ zé wanzań? Gi nini mebiri nécnécmimañ zé hazañ? Ni niñzua gi méré, gi Anutuac ic téréya imi mia.

²⁵ Imuhuc zéyu Yesunéh ac geriwaguc zémima zéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma kenna.

²⁶ Imuhuc zéyu uña birianéh ic hérékenj héréha wammima qac biricbiric qacma éréma kenjic.

²⁷ Éréma kenj ic embac ienen welicgéma eminiñ qeminiñ wamma zégic. Haka imi némac haka? Ku nénécmiyu ninni tanera méñ wanzac. Imi sac qahac, kuha eñeña, ic imi kuc buña yandayaguc. Uña biria ac énézéyu ienen kuaya tohoanzu.

²⁸ Wañu iwac ac surucya imi Galilaia ama baec séc focdac sécgédarec.

Yesunéh ic embac sasala hénima mehiaru énécmiyec.

²⁹ Wañu tocgotocgo amagina waima kemma Yakobo zéma Yohane iriguc Simon zéma Anderea iorac amaiguc enjic.

³⁰ Wañu Simon howuhaya séwi geric wammiyu heyec. Wañu Yesu amaiguc enj foc ézégic.

³¹ Ézégic iwaru kemma mériaiguc késama méra miyu, séwi geric imi waimiyu yacma nene gumu énécmiyec.

³² Wañu kaiwe kiwa sima hiñgaru ama siñiyec. Siñiyu ic hafiginaguc zéma ic uña biriaginaguc moczoñ onagicma iwaru hagic.

³³ Wañu ama areña yanda imuac hénaoñ moczoñ nagu kuayaiguc tocgédacgic.

³⁴ Wañu inén ic sasala hafi hénia héniaiguc mehiaru énécmiyec. Énécmima uña biria sasala momacnec nesi énécmiyu mama kenjic. Wañu uña biria ienen héniaña niñgic, imuac niñ héniaña ménda zéaumu niñac neuñ héiénécmiyec.

Yesunéh baec kisiaiguc welerec.

³⁵ Siñunec yanda siñi bakia tarunec, Yesu imi yacma hiñgacma baec kisiaiguc kemma welerec.

³⁶ Weleru Simon zéma ic tosara i guc kecgic ienen Yesu hocma kenjic.

³⁷ Kemma mihicñima yomuhuc ézégic; Ic embac moczoñnec guac hocgémma keczu.

³⁸ Imuhuc zégic énézéma zéyec; Neñañ baec méñu kenni. Kemma tauñ tosara hosuc hosuc hezac séc lelecgéwiñ. Lelecgéma imuaru momacnec neñ ackuazéc zéaumañ. Ni imuac mia mayi.

³⁹ Wañu inén Galilaia ama séc lelecgéma tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéma ic embac tosara uña biriagina nesi énécmiyu mama kenjic.

Ic méñ wizi seliaguc mehiaruyec.

⁴⁰ Wañu ic méñ wizi seliagucnéñ* iwaru hama simiña héima welecma yomuhuc ézéyec;

* 1:40: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

Ninna hia waŋu, hia mehiaru némbésémaŋ.

⁴¹ Imuhuc zéyu Yesunéŋ wésia kileŋ waŋu méria suluma ic imi osima yomuhuc ézéyec; Ni imuac waŋzua, hiaruna.

⁴² Imuhuc zéyu imuarunec lepra wizi selia imi waimiyu séwiya hia waŋec.

⁴³ Waŋu imuarunec Yesunéŋ ic imi mélima ac zézé selia yomuhuc wammima zéyec;

⁴⁴ Ninzaŋ, gi imuac ac suruc ic méŋ ménda énézéwésémaŋ. Gi deguc hofac oo ic iwac muru kemma ézéna hémmac. Waŋu Mosenéŋ ackuazéc zéyec hezac éséc nec sese haimiyu Anutu héfac omiyu hémma ic eneŋ hafiga hiaruyec imi niŋtegicmu.

⁴⁵ Waŋu ic inéŋ kemma efefianec zéauyu suruc imi sécgédacma keŋec. Waŋu hénia imuac niŋ Yesu imi tauŋ séc winiŋu ménda kemma kecma séŋgaŋgeŋ baec kisiaiguc kerec. Keru kileŋdac ic embac ieneŋ néwéc néwéc nec iwac muru hagic.

2

Yesunéŋ puriŋ ic méŋ mehiaruyec.

¹ Waŋu ai meme tosara tecgéyu Yesunéŋ muŋguc Kafanaum ama areŋa yandaiguc kemma ama méŋiguc emma taru surucya saima keŋec.

² Waŋu sasalanéŋ tocgéma ama kuaya qema naguya momac nec hézicgéic titiŋa qahac waŋec. Waŋu inéŋ ackuazéc énézéyec.

³ Waŋu ic kemboŋ qahac ieneŋ ic hénia méria humumia méŋ huama iwaru hagic.

⁴ Waŋu ic embac sasalanéŋ hézicgéic hosuraiguc kemmuac séc qahac waŋec. Imuac ama qahaiguc emma Yesu oruha iguc nec ama bauya augic kifaŋa hiŋjiyu, imuac nec hehe duŋa ic

hénia méria humumia heyec imi haigic hiŋgarec.

⁵ Hiŋgaru Yesunéŋ niŋzén niŋzén gina hémma ic hénia méria humumia yomuhuc ézéyec; Naŋ, késpedesca waigénzua.

⁶ Imuhuc zéyu hénia acac kiwi ic tosara imuaru tacgic ieneŋ qeriginanéŋ yomuhuc niŋgic;

⁷ Ic imi dimuhuc niŋac ac imuhuc zézac? Miŋ Kewu zébiri qébiri wammizac! Anutu qahac waŋu, ic méréneŋ mia késpedescina hia waiwac nec?

⁸ Imuhuc eminimma kecgic Yesunéŋ qeri uŋayaiguc focdac niŋtegicma zéyec; Némac niŋ qeriginaiguc ac imuhucya zéniŋzu?

⁹ Ic hénia méria humumia ézémaŋ zéma, némac acnéŋ efefia wammac? Késpedesca waigénzua ac iminéŋ efefia wammac me, Yacma hehega mema kenna, ac iminéŋ efefia wammac?

¹⁰ Icac Naŋa i baeciguc késpedescina waimac niŋac kuc buŋaya yanda hemizac imi héŋtegicmu! Imuhuc zéma ic hénia méria humumia yomuhuc ézéyec;

¹¹ Ni gézézua, yacma hehe duŋa mema amagaiguc kenna.

¹² Imuhuc zéyu i imuarunec kicginaiguc yacma hehe duŋa mema keŋu ic ieneŋ welicgéma Anutu mepé qepési wammima zégic; Nini haka imuhucya ménda héŋaŋiŋ.

Yesunéŋ soukiwa meme ic Lewi héihéré wammiyec.

¹³ Waŋu Yesunéŋ méŋguc nec konduŋ giŋgiŋanec kemma keŋec. Keŋu ic embac tuŋagucnéŋ iwaru hagic ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁴ Waŋu inéŋ imuac nec kemma Alfaioac naŋa Lewi soukiwa meme amaiguc taru hémma ézéyec; Hama méndacnéna imuhuc zéyu, inéŋ yacma méndacmima keŋec.

15 Waṅu Yesunéṅ Lewiac amaiguc emma tarec. Waṅu soukiwa meme zéma biria meme sasalanéṅ Yesu méndacmima kenjic imuac niṅ ieneṅ Yesu zéma tohotoho ichéra iniguc momacnec tacma nene negic.

16 Waṅu Farisaio ic ionac héna acac kiwi ic tosara ieneṅ Yesu imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene neyu hémma tohotoho ichéra yomuhuc énézégic; Némac niṅac ic imi soukiwa meme zéma biria meme iniguc tacma nene nezac?

17 Imuhuc zégic nimma Yesunéṅ yomuhuc zéma énézéyec; Ic hafigina qahac ieneṅ mehiahiaru ic niṅac ménda waṅanṅu, néṅ hafiginaguc ieneṅ mia imuac waṅanṅu. Ni ic hiabia unurumaṅ zéma ménda mayi, néṅ kápésic ic unurumaṅ zéma mayi.

Yesuguc kecgic ieneṅ nene waima siacma welecmuac séc qahac.

18 Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ieneṅ nene zikima zéwelecmac kecgic. Waṅu ic tosara ieneṅ Yesuaru hama yomuhuc qesimigic; Yohaneac tohotoho ichéra zéma Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina ieneṅ nene zikima Anutuaru welecmac keczu. Waṅu hénia némac niṅac guac tohotoho ichécgina ini imuhuc ménda wanzu?

19 Zégic Yesunéṅ yomuhuc énézéyec; Ic qan tosara ic mén embac memaṅ zé wanzac ic imiguc keczu ieneṅ dimuhuc nene zikima zéwelec wammu? Ieneṅ i guc momacnec keczunec nene zikima zéwelec wammuc séc qahac.

20 Kecma ic embac mezac i késama kemmu nalé imuaru ieneṅ nene zikima zéwelec wammu.

21 Méṅnéṅ mén maleku walaha tegictegiraiguc maleku susuria

qelia ménda haianzac. Imuhuc wambacnec maleku susuria qelianéṅ wahala héreyu tegicma titiṅa yanda hicṅimac.

22 Waṅu méṅnéṅ mén waiṅ doku qelia yaṅ séwélanéṅ gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wambacnec waiṅnéṅ gésé imi hézuracgéyu waiṅ zéma gésé momacnec birimaoc. Imuac waiṅ qelia imi gésé qeliaiguc tianzac.

Sabata nalé téréyawac Miṅina Yesu.

23 Sabata nalé téréya ménjiguc Yesu zéma tohotoho ichéra ieneṅ wit ai namuṅaiguc héna komora mén heyu imuacnec méndacma kenjic. Kemma tohotoho ichéra ieneṅ héla momac momac méréginanéṅ mericgic.

24 Imuhuc waṅgic Farisaio ic ieneṅ Yesu yomuhuc ézégic; Inicna, némac niṅ Sabata nalé téréyaiguc héna ac logizu?

25 Imuhuc zégic Yesunéṅ melemma yomuhuc énézéyec; Dawidi zéma ichéra ieneṅ nene niṅ humuma imuaru haka waṅgic imi ini ménda olomma niṅanṅu?

26 Inéṅ hofac oo ic ionac eṅeṅagina Abiata iwac ai meme naléyaiguc Anutuac ama qeriaiguc emma saméṅ téréya Anutuac buṅa haihaiya imi mema neyec. Saméṅ imi hofac oo ic ieneṅ sac nemuac niṅ zéénécmimia. Waṅu inéṅ ichéra momacnec énécmiyu negic.

27 Waṅu munjuc énézéyec; Sabata nalé téréya imi ic embac onac niṅ wamma zéyu hicṅiyec. Waṅu Sabata nalé téréya niṅac wamma ic embac ménda mihicṅi énécmiyec.

28 Imuac niṅ Icac Naṅa imi Sabata imuac Miṅina keczac.

3

Yesunéṅ Sabata nalé téréyaiguc ic mén mehiaruyec.

¹ Wañu inéñ munğuc toçgotocgo ama qeriaiguc eñec. Eñu imuaru ic méria sélecǵia méñ tarec.

² Wañu ic tosaraneñ Yesu aciguc opoçbiñ zé képésira hocma kecañgic imuac niñac Sabata nalé téréyaiguc ic imi mehiarumac me imuhuc zéma hosuraiguc galeñ mema keçgic.

³ Keçgic inéñ ic méria sélecǵeyec i yomuhuc ézéyec; Yacma sugcnaiguc nanna.

⁴ Imuhuc zéma qesiénécmiyec; Némacnéñ hénac ac séciguc? Sabata nalé téréyaiguc iwawai hiabia wambiñ me iwawai biria wambiñ? Kekec imi mehiaruwiñ me qehumuwiñ? Imuhuc zéyu accina çaiyec.

⁵ Acgina çaiyu inéñ qeria biriyu hima iniru qeri seligina niñac ewaya birima goro wañu munğuc ic imuac ézéyec; Méraga suluna. Wañu suluyu méria hiaruyec.

⁶ Wañu Farisaio ic ieneñ sénganğen hiñgacma imuaru Herodeac ichéra iniguc toçgéma dimuhuc wamma qehumuwiñ zéma sasañgiaiguc eminiñgic.

Ic tuñ yanda Yesu méndacmigic.

⁷ Imuhuc eminiñgic Yesunéñ tohotoho ichéra iniguc waima konduñguc keñgic. Wañu Galilaia baec igucnec ic tuñ yanda hama méndac énécmigic.

⁸ Wañu Yuda, Yerusalem, Idumea, zéma Yodan néwéc igucnec, wañu Tiro zéma Sidon giñgiñgira igucnec ic tuñ yanda ieneñ Yesu kiwi memeyawac buña nimma iwaru harégic.

⁹ Wañu ic tuñ yandanéñ haréma épépéngéma elicgémiwu niñac tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Zéic komoc méñ hosucnaiguc mambéc tacmac.

¹⁰ Imi mia inéñ ic sasala mehiaru énécmiyu hafi wiziginagucnéñ

héfacǵé amuma méragina suluma osiwiñ zé wañgic imuac niñ imuhuc zéyec.

¹¹ Wañu uña biriaginaguc ieneñ i héñgic séc hénayaiguc mama hema kucnec çacma yomuhuc zéañgic; Gi Anutuac Naña.

¹² Wañu inéñ hénia ya ménda zéaumu niñac çetali énécmiañec.

Yesunéñ tohotoho ichéra 12 énépésiyec.

¹³ Wañu baec boña méñguc emma ichéra qerianeñ énépésiañec ionac énézéyu iwaru hagic.

¹⁴ Hagic ic zañgégina 12 énépésima ai buña qeénécmiyec. Imi mia i guc nalé séc keçgic méliénémiyu ackua zéc zéaumu niñac énépésiyec.

¹⁵ Wañu kuc buña qeénécmiyu mema kuwi nesi énécmimu niñac énépésiyec.

¹⁶ Ic 12 énépésiyec imi yomuhuc; Simon (Qara çelia Petero zémiyec),

¹⁷ Zebedaioc naña Yakobo, Yakoboac munaya Yohane, (Iorac çacgira Boanege zéyec; Hénia imi parandañ nañ héréra.)

¹⁸ wañu Anderea, Filipino, Batolomaio, Mataio, Toma, Alfaioac naña Yakobo, Tadaio, Kanaan ic Simon,*

¹⁹ zéma Yuda Karioto, wañu inéñ keçma Yesu andé çeyec.

Kuha yanda imi dimuacnec?

²⁰ Wañu Yesunéñ hama ama méñac qeriaiguc eñu ic tuñ yandanéñ méñgucnec toçgéçic. Imuac niñac Yesu zéma tohotoho ichéra eñacnec nene méñ nemuac séc çahac wañec.

²¹ Wañu ic tosara ieneñ Qeria sicsaoc wan zac imuac zégic sac taséhéra ieneñ imi nimma késawiñ zéma keñgic.

²² Wañu hénac acac kiwi ic Yerusalemnec mama hagic ieneñ iwac niñ yomuhuc zégic; Kuwic ionac kunęgina Beelzebulnéñ

* 3:18: Qara méñ imi Simon Zełote; Zełoteac hénia imi seliseli.

iwac qahaiguc enj iwac kucyanén kuwic nesi énécmianzac.

²³ Imuhuc zégic Yesunén un-uruma qelumbec ac yomuhuc zéma énézéyec; Biria miñinanén dimuhuc Biria miñina nesimimac?

²⁴ Ic kewu méñac héngalenj ama arenja yanda imi, imuac ichéranénj héndénj héndénj waj amuanzuiguc iwac héngalenj ama arenja yanda imi hia ménda nañselimac.

²⁵ Wajñ ama méñ imi imuac ic zéma iniñ merahéra ienenj héndénj amuanzuiguc ama imi hia ménda nañselimac.

²⁶ Wajñ Biria miñinanénj yacma hazéc wajñamuma héndénj amuanzuiguc hia ménda nañselimu, néñ bec qahac wammu.

²⁷ Wajñ ic méñnéñ walac ic kawali ménda ziki mimaguc amayaiguc emma hinaya wagicmacac séc qahac. Walac ic kawali imi zikimimaguc hinaya wagicma memac.

²⁸ Ni hélacnec énézéwa, ic onaru kápésicgina zéma ac biria imi hia waiwaiya hezac.

²⁹ Wajñ ic méñnéñ Uñja Téréyawac zésure mimaciguc iwac kápésic imi waiwaiyawac séc ménda hezac. Kápésicya imi tetecgiya qahac hemacac hema kecmac.

³⁰ Imi mia Yesuac niñ, Inénj Qeriaiguc kuwic biria késa keczac, imuhuc zémigic ac imuhuc melemma énézéyec.

Yesuac neñgoc munahéra.

³¹ Wajñ neñgoc munahéra harédacma ama sombenjiguc namma ic méñ méligic emma qarec.

³² Qaru ic tuñ yanda leclecgémima tacgic ienenj yomuhuc ézégic; Niñzanj, guac neñgocga zéma munahécgá ienenj gi gémbinj zé wanzu.

³³ Imuhuc zégic inénj melemma yomuhuc énézéyec; Mérénenj nuac neñgoc munahécna wanzu?

³⁴ Imuhuc zéma ic leclecgéma tacgic ionaru kic hima zéyec; Inicgic, nuac neñgoc dac munahécna youmi taczu.

³⁵ Méñnéñ méñ Anutuac ackuazéc tohoanzu imi enenj mia nuac nauñ munana zéma neñgocna wanzu.

4

Anutuac héngalenj ama arenja yanda imuac qelumbec ac.

¹ Wajñ Yesunénj kondunj giñgiñaguc muñguc ackuazéc ku énécmimanj zé hénima zéyec. Zéyu ic tuñ yanda iwaru haréma tocgégic. Imuac niñ inénj zéic méñjiguc emma kondunjiguc tarec. Taru ic tuñ yanda ienenj moczonj baeciguc tacgic.

² Wajñ inénj qelumbec ac zéma iwawai sasala ku énécmiyec. Wajñ ku énécmima yomuhuc zéyec;

³ Énézéwa niñgic, ai ic méñnéñ iwawai gocmia himicmanj zé aiguc keñec.

⁴ Kemma qesayu, gocmia tosaránénj hénaguc mama héiyu nei enenj haréma nedacgic.

⁵ Wajñ gocmia tosaránénj hoc sira baec komocdia dac heheya imuaru héiyu qérawia focdac qema éréyec. Wajñ imuaru baec sasala ménda heyec.

⁶ Imuac niñac zalíanénj baec ménda késayacgéyu kaiwenénj éréma qeyu humuyec.

⁷ Wajñ gocmia tosaránénj ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyu haséñnéñ yandima nezicgéyu héla ménda haiyec.

⁸ Wajñ gocmia tosaránénj baec halécyaguc imuaru héiyu qérawia éréma nézénjgéma héla haiyu yandiyec. Yandiyu méñac 30,

ménjac 60, zéma ménjac 100 mesaiyec.

⁹ Wañu inéj toroqema zéyec; Ic méj gezawagucnéj ac imi niñasarimac.

¹⁰ Wañu ic embac opocma kendacgic eneyanec taru tohotoho ichéra zéma tosara lelecgémima tacgic ienej qelumbec ac imuac hénia qesimigic.

¹¹ Qesimigic inéj énézéyec; Onac imi Anutuac héngalenj ama areña yanda imuac ac saña zéasari énécmianzua. Wañu ic embac demij sénganjenjaiguc keczu ionac imi iwawai moczonj qelumbec aciguc énézéanzua.

¹² Imuhuc wamba, hémmu wañu hia ménda héntegicmu. Nimmu wañu hia ménda niñtegicmu. Qahac wañu ienej ewa qerigina melenjic Anutunéj késpedesgina wai énécmiwacnec.

¹³ Wañu Yesunéj yomuhuc zéma énézéyec; Qelumbec ac zézua imuac hénia ménda ninzuiguc qelumbec ac sasala dimuhuc hia niñtecjicmu?

¹⁴ Ai icnéj gocmia qesazac imi Anutuac ackuazéc.

¹⁵ Gocmia tosara héniaiguc héiyec sécyá imi yomuhuc; Ackuazéc niñgic Biria miñinanéj foc haréma qerigina igucnec mema néngacanzac.

¹⁶ Wañu gocmia tosara hoc siraiguc héiyec imuac sécyá imi yomuhuc; Ackuazéc nimma ségiségi wamma focdac késaanzu.

¹⁷ Wañu qeriginaiguc zalia ménda hiñgac késa yacgéyu nalé hotoña dac mema kecma ackuazéc imuac niñac manam batuc me hazéc mihicñima focdac bélacgéma waianzu.

¹⁸ Wañu gocmia ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyec imuhucyanéj ackuazéc ninzu,

¹⁹ néj baecac niñyéwécyá, hinawac iwawai ikora zéma iwawai

hénia héniaiwac singinanéj qeriginaiguc hiñgacma ackuazéc imi héihumuyu héla ménda haianzac.

²⁰ Wañu gocmia baec halécyaiguc héiyec imuhucyanéj ackuazéc nimma késama héla 30, 60, zéma 100 imuhuc mesaima haianzu.

²¹ Inéj muñguc énézéma zéyec; Kifa imi kuzi me tatak duandiaiguc haiwiñj zé mema haanzu? Imi zae qahaiguc ménda haianzu me?

²² Iwawai sasañgiaiguc hezac imi augic wininimacac musañgéyec. Wañu iwawai sasañgiaiguc hezac imi augic hémmuac musañgéyec.

²³ Ic méj gezawagucnéj ac imi niñasarimac.

²⁴ Wañu inéj ac toroqema yomuhuc zéyec; Ini ac niñanzu imi niñgésimu. Eñaoc ic embac ac néndéngé énécmima zéanzu imuac bakia sécyá lilingéyu nimmu. Wañu imi sac qahac muñguc toroqema énécmimac.

²⁵ Méj iwawai hemizac inéj méj muñguc memac. Wañu méj ménda hemizaciguc imi komocdia dac hemizac imi wagiru qahac wammac.

²⁶ Inéj muñguc toroqema zéyec; Anutuac héngalenj ama areña yanda imi yomuhuc; Ic méñnéj baec aiiguc iwawai gocmia qesaañzac.

²⁷ Qesama siñj kaiwe heyac wañu gocmia imi nézénngéma éréanzac. Wañu imuac hénia imi ménda niñanzac.

²⁸ Baec i eneyaoñec héla mihicñianzac. Wañu walac qérawia, andiaiguc merawa, andiaiguc héla haianzac.

²⁹ Wañu kecma héla waziyu imuarunec kuma héla meanzac. Imi mia héla memeyawac naléya ducñiyu imuhuc wañanzac.

³⁰ Wañu muñguc toroqema zéyec; Anutuac héngalenj ama areña yanda imi dimuhuc éséc

zéwa sécgémac? Zéasariman zé qelumbec ac dimuhucya zéman?

³¹ Anutuac héngalen ama arenja yanda imi saiwa ic gocmia imuhucya ésécne. Baeciguc himicanzu imi komodia soroc. Ic gocmia tosara ionac mamayagina.

³² Wañu baeciguc haini, hicñj yandima icya icya hezu imi moczoñ onogicma ic yanda wammac. Wañu nei sawaiguc keczu ienen haréma ic imuac amiaiguc haecgina hia haimu.

³³ Yesunéh hia niñasarimuac sécyawac qelumbec ac sasala zéma ackua zéc énézéyec.

³⁴ Wañu inéh ic embac ackua zéc énézéman zé qelumbec aciguc sac zéma énézéañec. Wañu tohotoho ichéra iniguc sac enacnec kecma qelumbec ac imuac héniaya moczoñ zéasari énécmianec.

Luhuc yandanéh Yesuac kuaya tohoyec.

³⁵ Wañu kaiwe imuarunec ama mari wañu, tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Neñañ konduñ nénéwécgeñiguc kerenni.

³⁶ Imuhuc zéyu, tohotoho ichéra ienen ic tun yanda ini méli énécmigic, Yesu bec zéiciguc emma taru, emma wagicma keñgic. Keñgic zéic tosara momacnec i guc keñgic.

³⁷ Keñkecgic, luhuc kuney yanda méñnéñ haréma qeyu, sirinéñ zéic qeriaiguc hiñgacma kuaya qeman zé wañec.

³⁸ Wañu Yesu eneya imi zéic andiaiguc gau heyec. Wañu tohotoho ichéra ienen mindima yomuhuc ézégic; Kiwi ic nini humuwiñ zé wanziñ imuac gi ewa éréhéc ménda wanzań?

³⁹ Imuhuc zégic inéh yacma luhuc ac zémima kondun yomuhuc ézéyec; Gi néñ qema hena.

Imuhuc zéyu luhucnéñ teggéyu sirinéñ néñ qeyec.

⁴⁰ Wañu inéh tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini némac niñac zénéñgina imuhuc hirizac? Ini ninzéh ninzéhgina méñ ménda késa keczu?

⁴¹ Wañu ienen zénéñgina kilen hiriyu eminiñ qeminiñ wamma yomuhuc zégic; Ic imi némac ic wañu luhuc zéma kondun ieren kuaya tohozaoc?

5

Yesunéh ic unja biriyaguc méñ mehiaruyec.

¹ Wañu ienen kondun qer-icma nénéwécgeñ Gerasa* baeciguc kerengic.

² Keremma Yesunéh zéic igucnec mayu, imuaru ic méñ unja biriyagucnéñ kic suañ namunja igucnec haréyu mihicñjyec.

³ Ic iminéñ kic suañ namunjaiguc heyac wamma kecañec. Wañu méñnéñ méñ zikimimacac séc ménda wañec. Wañu inéh señ hésa momacnec kilen dac metecgéañec.

⁴ Hatac sasala señ hésanéñ dérécgéma iwawai yéwéria hena mériaiguc zikigic qeriañec. Wañu méñnéñ hia meselimiyu bénzéh tacmacac séc qahac wañañec.

⁵ Wañu siñi kaiwe séc kic suañ namunjaiguc me baec tewac tewaraiguc kecma qacma hocnéñ héricamuañec.

⁶ Wañu ic inéh Yesu lakecnec hémma usuñnec hama wéséyaiguc simiñ héimiyec.

⁷ Imuhuc wamma inéh selianec qacma zéyec; Anutu, Eñeña yandawac Naña Yesu, gi zéma ni imi nekac nekac, Anutuac qaraiguc meseli gémba ménda mebiri némbéséman.

⁸ Imi mia Yesunéh bec, Unja biria, gi ic iwarunec éréma kenna,

* 5:1: Qara méñ; Gadara (Mat 8:28)

imuhuc ézéma zéyec imuac niñac imuhuc welerec.

⁹ Weleru qesimiyec, Qacga méré? Qesiyu melemma zéyec; Nini sasalanéñ kecziñ imuac niñac qacna imi yaré ic tunja zéanzua.

¹⁰ Imuhuc zéma seli seli wamma baec imuarunec ménda nesi énécmiyu kemmu niñ zéwelerec.

¹¹ Wañu tewac tewara maréñaguc beric sasala yanda hosuru kecgic.

¹² Wañu kuwic ieneñ seli seli wamma Yesu welec migic, Beric ionaru méli nénécmiña kembiñ, wai nénécmiña kemma ionac qeriginaiguc hiñgacbiñ.

¹³ Zégic inéñ hia zéma wai énécmiyu uña biria ieneñ ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiñgacgic. Hiñgacgic beric ieneñ usunec kemma siaiguc hiñgacma kondun qeriguc hiñgacdagic. Beric tunaguc qétégina 2,000 ieneñ kondun dokunéñ hoturu énécmiyu wésésé unudarec.

¹⁴ Unudaru beric galeñ ieneñ néñgacma kemma ic tosara ama areña yanda me ama areña komoraiguc kecgic ionac suruc wañ énécmigic ic ieneñ haka hicñiyec imi hémbiñ zéma hagic.

¹⁵ Hama Yesuac muru harédacma ic yaré ic tunjanéñ kesa kerec imi héñgic hiaruma malekuya héima taru zénéñgina hiriyec.

¹⁶ Wañu haka héñgic ieneñ ic uña biriayaguc kerec iwaru haka imi dimuhuc hicñiyec imuac ac suruc énézéma bericac ac suruc imi momacnec énézégic.

¹⁷ Zégic ic eneñ Yesu baecgina waima kemmac niñac hénima welecmigic.

¹⁸ Welecmigic Yesu zéiciguc eñu ic uña biriayaguc kerec inéñ méndacmima kemman zé welecmiyec.

¹⁹ Weleru inéñ qetali mima

yomuhuc ézéyec; Gi sac taséhécca ionac niñac wamma amagaiguc kemma Anutu Eñeñanéñ goi héihéi dimuhuc wañgemma némac ai megéñzac imuac ac suruc énézéwésémañ.

²⁰ Imuhuc zéyu ic imi waima kemma Yesunéñ dimuhuc wammiyec imuac ac suruc Dekapoli ama komoc komoc séc zéauma zéauma kenju nimma welicégic.

Embac méñnéñ ninzénégema Yesuac malekuya késama hiaruyec.

²¹ Wañu Yesu imi zéic komoraiguc kondun qericma muñguc néwéciguc kemma doku giñgiñaguc taru ic sasalanéñ iwaru tocgégic.

²² Wañu tocgotocgo ama galeñ méñ qara Yairo inéñ hama i hémma héniaiguc sigémiyec.

²³ Sigémima seli seli wamma welec mima zéyec; Nuac béracna komora imi humumañ zé wanzac. Hama méraga iwac qahaiguc haina hafiya hiaruyu kecmac.

²⁴ Imuhuc weleru Yesunéñ i guc kenjic ic sasala yanda ieneñ méndacma hofac hofac amuma kemma osigic.

²⁵ Wañu embac méñ sacya mayecac mama keru hafi yawac yawuña imi 12 wañec.

²⁶ Wañu mehiahiaru ic sasalanéñ mebiñgic qenzen manzen qema kecañec. Keru imuac boñawac iwawai iwaru hemiyec imi moczonéñ énécmiyu qahac wandarec. Wañu hafiya ménda efiyec, néñ muñguc yéwériyec.

²⁷ Wañu embac inéñ Yesuac suruc nimma imuarunec sugginaiguc haréma iwac andia igucnec malekuya osiyec.

²⁸ Osima yomuhuc zéma niñec; Malekuya sac késawa hia hiaru némmac.

29 Imuhuc wañu imuarunec sacya focdac zicgéyu iwac qerigauc hafi biria heyec imi hiaruyu niñec.

30 Wañu Yesunéñ kuhanéñ ai meyu ewa qerianéñ focdac nimma suggina igucnec lilingéma zéyec; Méréneñ malekuna osizac?

31 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra eneñ yomuhuc ézégic; Ic sasala yanda eneñ lelecgé gémma nanjic hénzañ, wañu némac niñac Méréneñ nosizac zézañ?

32 Wañu Yesunéñ ic mén haka imuhuc wañec i hémmañ zé kic hiyu kenja wañunec nañec.

33 Imuhuc qesimanec nañu embac imi séwiyaguc haka hicñiyec imi nimma zénéña hiriyu iwaru hama héniaiguc sicgéma ac suruc moczoñ hélacnec zéauyec.

34 Zéauyu inéñ yomuhuc ézéyec; Bérac, ninzén ninzénaganéñ mehiaru génzac. Ewa bénzén nimma kenna, qenzen manzenña igucnec hulacgénzua.

Yesunéñ embac komoc mén humuc igucnec meqeliyec.

35 Embac ac imuhuc ézéma nanunec tocgotocgo ama galen iwac ama igucnec ic tosara hama zégic; Béracga bec humuzac. Némac niñ kiwi ic yéwéri muñguc mikecbésémañ?

36 Zégic Yesunéñ acgina gezacnec sac en nimma tocgotocgo ama galen yomuhuc ézéyec; Zénéña ménda hiriyu, en ninzénagéna.

37 Imuhuc zéma tosara ménda méndacmimu niñac neuñ héiénécmima Petero, Yakobo, zéma Yakoboac munaya Yohane sac onagiru kenjic.

38 Kemma tocgotocgo ama galenac amayaiguc emma iniru ic embac ieneñ qewelon yanda wamma zésiác wamma kecgic.

39 Siacma kecgic sugginaiguc kemma énézéyec; Ini némac niñ zésiác yanda wankeczu? Embac

merac imi ménda humuzac, néñ gauya hezac.

40 Imuhuc zéyu ieneñ desimigic. Wañu énézéyu hiñgadacgic neñgoc mañgocya zéma tosara i guc kecgic imi onagiru embac merac heyec imuaru kereñgic.

41 Keremma embac merac iwac méria késama zéyec; Talita koum. (Neñañ aciguc hénia imi yomuhuc; Embac merac gézézua, yacna.)

42 Zéyu imuarunec embac merac yacma kenken haha wañec. (Embac merac iwac yawuña imi 12 wañec.) Wañu ieneñ kilen yanda welicgégit.

43 Welicgégit Yesunéñ ic ménda énézému niñac neuñ héiénécmiyec. Wañu embac merac nene migic nemacac niñac énézéyec.

6

Nazarete ic embac ieneñ Yesu eeya ménda héigic.

1 Wañu inéñ baec imi waima eneya tauñaguc kenjic. Wañu tohotoho ichéra i méndacmima kenjic.

2 Kemma keru Sabata nalé téreya wañu tocgotocgo amaiguc emma ac hénima ku énécmiyec. Wañu ic sasala ieneñ iwac ackuazéc nimma welicgéma zégic; Niniñ imi dimuacnec meyec? Niniñ hemizac imi némac niniñ? Wañu mérianéñ haka méréra icnéñ ménda memeya momacnec meanzac imi némac haka?

3 Ic imi mericqe ic, Mariawac naña, Yakobo, Yose, Yuda zéma Simon ionac dacgina, imi hélacnec qahac me? Wañu iwac nauñhéra you neñañguc ménda keczin? Imuhuc zéma niñgic biriyec.

4 Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Anutuac tilinñ tilinñ ic mén imi eneya tauñ ichéra zéma sac taséhéra zéma ama

momachéra sac mianéñ ménda mepési mianzu.

⁵ Wañu imuaru haka icnéñ ménda memeya mén ménda meyec, néñ ic hafiginaguc éréhécdac sac mérayanéñ haima mehiaru énécmiyec.

⁶ Wañu ionac ninzén ninzénгина qahac imuac niñac welicgéyec.

Yesunéñ tohotoho ichéra 12 méli énécmiyec.

Welicgéma ama séc lelecgéma ku énécmiyec.

⁷ Yesunéñ tohotoho ichéra 12 unuruma éréhéc éréhéc méli énécmima uña biria nesi énécmimu niñac kuc buña énécmiyec.

⁸ Wañu Yesunéñ zézé seli ac selianec énézéma zéyec; Kenha wambij zéma tacgina sac mema kemmu. Héna mauñ me gésé me konoñiguc soukiwa imi ménda mema kemmu.

⁹ Wañu héna usugina imi hia haima zikimu. Wañu maleku saméña mén ménda mema kemmu.

¹⁰ Imuhuc zéma énézéyec; Baec méniguc keremma ama geric méniguc emmuiguc imuaru tacyac wankecmu, wanu baec méñu kembij zémaguc ama geric imi waimu.

¹¹ Ama mén ala ménda wan énécmima acgina ménda nimmuiguc, héna usugina tawéyaiguc seitotoñ tacmac imi qegic mayu kemmu. Wañu ieneñ onac hakagina imi hémma niñasarimu.

¹² Zéyu tecgéyu ieneñ kemma ic embac qerigina melemmu niñac ackuazéc zéau énécmigic.

¹³ Wañu ieneñ uña biria sasala nesi énécmima ic embac hafaginaguc sasala haléc naec énécmima mehiaru énécmigic.

Yesunéñ kuha yandaguc ai meyu surucya saima kenhec.

¹⁴ Yesuac qac buña imi saima kenkecma ic kewu Herodearu

haréyu niñec. Wañu ic tosaraneñ yomuhuc zégic; Yohane doku naec énécmiyec i Anutunéñ humuc igucnec meqelimiyu yarec imuac niñ i Kuha yandanéñ ai imuhucya meanzac.

¹⁵ Ic tosaraneñ zégic; Ic imi Elia. Wañu tosaraneñ yomuhuc zégic; Imi Anutuac kua meme ic becnecc kecgic imuhucya.

¹⁶ Wañu Herodenéñ nimma yomuhuc zéyec; Yohane déméña qeriri i humuc igucnec meqelimiyu yacma keczac.

¹⁷ (17a) Becnec Herodenéñ munaya Filipino iwac iniña Herodia wagirec.

¹⁸ Wagiru Yohaneneñ Herode yomuhuc ézéyec; Gi munagawac iniña menec imi héna ac logi logiya wanzac. (17b) Imuhuc zéyu Herode eñeyaoc embac iwac niñac wamma téngiñ ichéra énézéyu Yohane késama dérécgéma héna amaiguc opocgic.

¹⁹ Opocgic Herodianéñ Yohaneac qeri biric nimma qehumumanj zéma zéniñec, néñ osiyec.

²⁰ Imi mia Herodenéñ Yohaneac ic solaña, ic téréya imuhuc zéma zénéña hiriyu galenec mianec. Wañu kuaya igucnec ac niñu qeria imi yéwériañec. Wañu iwac ackuazécya imi siña nimma niñañec hénia imuac niñac osiyec.

²¹ Wañu kecma nalé hia mén hayec. Herode inéñ eñeya hicñi hicñi naléya hayu ic kewuhéra zéma yaré ic ionac galenhéra zéma Galilaia baec igucnec ic eñeña qutulanjé énécmidaru weleñ qeçe ichéra eneñ nene doku oma gumu énécmigic.

²² Énécmiyu Herodiawac béracyaneñ ionac muru emma wéséginaiguc legic hiriyec. Hiriyu Herode zéma ichéra ieneñ hémma ségiségi wanjic. Wañu Herodenéñ embac meracwac yomuhuc zéma ézéyec; Sinjawac iwawai mén

niñac zéma qesina neñ hia gémmañ.

²³ Imuhuc zéma ac selianec zikima ézéyec; Iwawai ménac mén qesina nuac héngalenj ama areña yanda imi suc igucnec hia méndémma gémmañac séc.

²⁴ Imuhuc zéyu inéñ kemma nenñocya qesimiyec; Ni némac iwawai niñac qesimimañ? Zéyu nenñocyanéñ ézéyec; Doku naec ic Yohaneac oruha niñac ézéna.

²⁵ Imuhuc zéyu embac merac inéñ ara mema focdac ic kewuac muru kemma zéyec; Gi degucmi doku naec haka ic Yohaneac orucya zéiciguc haima néna.

²⁶ Imuhuc zéyu ic kewu imi qeria muñguc yanda yéwériyec. Wañu eneya zézé seliseliawac zéma ichéra i guc momacnec tacgic ionac niñac qahac zémañ zé osiyec.

²⁷ Wañu inéñ focdac yaré ic mén keñ Yohaneac oruha mehamac niñac ézéna méliyu inéñ kemma hésa ama qeriaiguc Yohaneac déméña qerirec.

²⁸ Qericma orucya zéiciguc haima mema hama embac merac miyu embac meracnéñ nenñocya miyec.

²⁹ Wañu Yohaneac tohotoho ichéra suruc imi nimma hama qamocya mema kemma hoc kifañaguc haigic.

Yesunéñ ic zañgégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

³⁰ Wañu Yesuac Méliméli ic ienenj lilingéma hama Yesuaru tocgéma wawañ memegina zéma ackuazécc ku énécmigic imuac surucya ézégic.

³¹ Wañu ic embac sasalanéñ keñha wañgic nene nemuac séc qahac wañec imuac niñ inéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini

enacnec éléñ hagic baec kisiaiguc kenni, kemma bénzénj tachiarugic.

³² Wañu enacnec éléñ zéiciguc emma baec kisiaiguc kenñgic.

³³ Kenñgic sasalanéñ inictégicma ama areña kunéñ kunéñ zéc un-uruma baec héná usunec kemma imuaru walac kereñdacgic.

³⁴ Kereñdacgic Yesunéñ hama ic embac sasala yanda iniru rama galéngina qahac tanec kecñgic ewa biric wamma iwawai sasala ku énécmiyec.

³⁵ Kuénécmiyu bec kaiwe kiwa sima hiñgacmañ zé wañec. Wañu tohotoho ichéra ienenj iwaru kemma zégic; Baec yomi baec kisiaiguc lakec kecni kaiwe kiwa bec sima hiñgacmañ zé wanzac.

³⁶ Imuac méli énécmina ama komoc komociguc me ama lelec lelec taczac imuaru kemma enaoc nenegina mihicñjima boña mema nemu.

³⁷ Zégic yomuhuc énézéyec; Enaoc gumu énécmigic nemu. Imuhuc énézéyu zégic; Nini kemma saméñ 200 Denarionac* sécya boña mema hama gumu énécmiwiñ niñac zézañ?

³⁸ Zégic inéñ énézéyec; Saméñ dahec késa keczu imuac keñ héngic. Zéyu ienenj keñ hémma ézégic; Saméñ méra mén zéma kondunj yañ éréhéc he nénécmizac.

³⁹ Zégic Yesunéñ luluc téñgij téñgijaiguc tuña tuña tacmu niñac areñgé énécmiyec.

⁴⁰ Areñgé énécmiyu tuñ mén 100, tuñ mén 50 imuhuc imuhuc tacma kenñgic.

⁴¹ Wañu saméñ méra mén zéma lambéc éréhéc mema kurumenñguc hiyu enu Anu-tuac mériañ niñac welerec. Welecma saméñ kuma tohotoho ichéra énécmiyu ienenj méndémma énécmigic. Wañu imuhucyanec kondunj yañ mo-

* **6:37:** Denarion momacguc imi ic ménac ai meme momacgucac ai boña, imuac maso 8 imuac ai boña sécya wanzac.

macnec méndemma énécmigic.

⁴² Énécmigic ienenj moczonj negic sécgé énécmiyec.

⁴³ Wañu saménj bororoña zéma kondunj yanj tasia tac keñec imi mema nenjenj yanda 12iguc tigic kuagina qedarec.

⁴⁴ Wañu saménj negic imi ic ionacnec sac qétégina oлонгic 5,000 wañec.

Yesunénj kondunj qahaiguc tima tima keñec.

⁴⁵ Wañu Yesunénj tohotoho ichéra zéiciguc emma néwécgeñ Betsaida baec kisiaiguc walac hénima kemmu niñac focdac wai énécmiyu kemma kecgic enjeya imi ic embac onopocma nan̄kerec.

⁴⁶ Nan̄kecma onopodaru kendacgic inénj zéwelecmanj zé baec boñaiguc enjeyanec enjec.

⁴⁷ Wañu ama hénima sinjyu zéic imi kondunj doku namuñaguc kereñu i enjeyanec baeciguc kerec.

⁴⁸ Wañu luhuc yandanénj qeyu Yesu tohotoho ichéra ienenj zéic puli qema ai yanda mema tacgic niñtegirec. Wañu ama gianjimanj zé wañu Yesunénj doku qahaiguc tima tima keñkecma ic hosucgé énécmima onogicmanj zé wañec.

⁴⁹ Wañu doku qahaiguc keñu ienenj hémma Kuwíc mia imuhuc zéma qac sambigégic.

⁵⁰ (Ienenj momac yanda i hémma zénéngina hiriyec imuac niñac imuhuc wañgic.) Qacgic inénj focdac ac hénima énézéyec; Qerigina bénzénj heyu, yomi neñ mia. Zénéngina ménda hiriyu.

⁵¹ Imuhuc zéma zéic qeriaiguc ionac muru enj luhucnéñ néñ qema qahac wañec. Wañu ienenj kilenj yanda aurima welicégic.

⁵² Imi mia nene gumu énécmiyec imuac hénia ménda niñasarigic ewa qerigina sipacgémanec heyu imuhuc aurigic.

⁵³ Wañu kondunj qericma ogicdacma Genesarete baeciguc harédacma zéic zikigic tarec.

⁵⁴ Taru zéic igucnec magic ic embac ienenj focdac Yesu héntegicgic.

⁵⁵ Héntegicma ama séc usujnec kemma ic hafiginaguc tataciguc haima hua énécmima imuaru me imuaru kereciguc qesinimma keñgic.

⁵⁶ Wañu inénj ama arenja yanda me ama arenja yandaiguc kereñdaru ic hafiginaguc nénnagémba sombenjiguc haigic hegic, malekuya susuria késamu niñac qesimigic. Wañu késagic séc hiarudacgic.

7

Iwawai hiabia zéma iwawai biria.

¹ Wañu Farisaio zéma hénia acac kiwi ic tosara Yerusalemnec harégic ienenj Yesuaru tocgégic.

² Tocgéma iwac tohotoho ichéra tosara ienenj méragina ménda zuacma saménj negic inicgic.

³ (Farisaio ic zéma Yuda ic ienenj moczonj yandahécgina ionac haka silic tohoma méragina ménda zuacmaguc nene ménda neangic.)

⁴ Wañu nénnagémba sombenj igucnec lilingéma hama méragina ménda zuacmaguc nene ménda neangic. Wañu yandahécgina ionac haka tosara momacnec késakecma méndacangic imi yomuhuc; Sokoc, kasonj, kewuc nomuñ, zéic, zéma hehe tatac me zae zuaczuara.)

⁵ Wañu Farisaio ic zéma hénia acac kiwi ic ienenj Yesu yomuhuc qesimigic; Némac niñ tohotoho ichécgá ienenj yanda hécnina ionac haka silic imi ménda tohoma méragina ménda zuacma saménj imi nezu?

⁶ Zégic inénj yomuhuc énézéyec; Yesaianénj ikoc ic onac niñ mia ac sécya imi yomuhuc andiawac zéyec; Hénia oriñ yomi kua

taséginanéj sac mepési néjanzu, néj qerigananéj lakec heanzac.

⁷ Wañu ic enañ hénac acac kua-muma ni imi enj mepési néjanzu.

⁸ Ini Anutuac hénac ac waigic mayu ic enañ haka silic késakecanzu.

⁹ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Enañ haka silicgina imi tohoma kecmu niñac Anutuac hénac ac imi hiabianec andé qeanzu.

¹⁰ Mosenéj ac yomuhuc zéyec; Gi neñgoc mañgoc éréhécgá eegira héiwésémañ. Wañu ménj i neñgoc mañgoc éréhécyá zébiri érécmimac imi qegic humumac.

¹¹ Wañu ini yomuhuc zéanzu; Ic ménj neñgoc mañgocya iorac iwawai ménj érécmimañ zé osizaciguc Anutuac bunja zéma érézémac.

¹² Wañu ac imi meselima neñgoc mañgoc haleñ hai érécmimia imuac neuj héiéncmianzu.

¹³ Imuhuc wamma yanda ionac haka silic imi tétécgéma Anutuac ackuazéc héfacgéanzu. Wañu ini haka imuhucya sasala wañanzu.

¹⁴ Imuhuc zéma muñguc ic embac tunjinaguc imi un-uruma énézéyec; Ini moczoñ énézéwa niñgic. Nimma ac yomi niñtegicmu.

¹⁵ Iwawai ménj negic hiñgacanzac iminéj ménda mebiri énécmianzac, néj qerigina igucnec iwawai éréanzac iminéj mebiri énécmianzac.

¹⁶ Méñnéj ménj gezacginaguc enej ac imi niñtegicmu.

¹⁷ Wañu inéj ic embac wai énécmima imuac andiaiguc ama ménjiguc enej. Enju tohotoho ichéra ieneñ qelumbec ac imuac qesimigic.

¹⁸ Qesimigic énézéyec; Ini momacnec ménda niñsarisu? Iwawai negic tomenjinaiguc hiñgacanzac iminéj ic hia ménda mebirianzac hénac imi ini ménda niñsarisu?

¹⁹ Wañu iminéj ewa qeriginaiguc ménda hiñgacanzac, néj tomenjinaiguc hiñgaru gésiyu maanzac. Imuhuc zéma Yesunéj nene hénac hénac imi moczoñ hia newiñac séc zéma hénac imi zéseliyec.

²⁰ Wañu ménj yomuhuc toroqema zéyec; Qerigina igucnec iwawai éréanzac iminéj mebiri énécmianzac.

²¹ Ic qerigina igucnec niniñ biria éréanzac imi yomuhuc; Kaisero ai, kowu nene, euqeqe,

²² embac mewai, hémbaoc, qeri biric, ikoc, siñ biria, kic séséc, andé ac, séwi enej, kaiziliweñ.

²³ Iwawai biria imi moczoñ ic qerigina igucnec éréma ic mebiri énécmianzac.

Siropoinikia embac iwac ninzéñ ninzéña.

²⁴ Wañu inéj yacma ama baec imi waima Tiro ama areña yandaiguc kemma ama ménjac qeriaiguc enej. Emma imuhucgeñ taczac imi ic ménnéj ménj ménda nimmacac niñec, néj sasangia kekerawac séc ménda wañec.

²⁵ Enju imuarunec embac ménj bérara uña birianéj késayec iminéj surucya nimma focdac haréma iwac muru simiñ héimiyec.

²⁶ Embac imi Girik embac, Sirofoinikia ic ionac sac kiticgina. Wañu bérara uña biria nesimimac niñac welecmiyec.

²⁷ Welecmiyu yomuhuc ézéyec; Waina nambérac hécna ieneñ walac negic sécgémac. Ionac nene imi onagicma kazu ionac gilimanj iminéj hiabia qahac.

²⁸ Imuhuc zéyu melemma ézéyec; Miñ Kewuna, imi hélacnec! Wañu kazu ieneñ acguc zae duandiaiguc nambérac ieneñ nene negic bororoña mayu neanzu.

29 Imuhuc zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Ac imuhuc zézan imuc niñ hia lilingéma kenna, uña birianéh béracga bec waimizac.

30 Zéyu embac imi lilingéma kemma héñu uña birianéh bec waimiyu béracya imi heheyaiguc bénzén heyec.

Ic gezac héhéña méñ mehiaruyec.

31 Wañu Yesu i Tiro ama areña yanda imi waima Sidon ama areña yanda namuñanec qericma kemma Dekapoli baec qericma Galilaia konduñiguc keñec.

32 Imuaru kereñu ic tosara ieneñ ic méñ gezawa héhéngia zéma ara hia ménda zéañec imi Yesuac muru wagicma hama mérianéh haimimac niñac welec migic.

33 Welec migic ic imi wagicma wai énécmima ekacnec sura méñu kemma méria merawanéh geza-waiguc nówec nówec haimaguc sépécgéma ezelaña osiyec.

34 Osima kurumenñiguc hiyu eñu wéséséya héima, Efata! zéma ézéyec, ac imuac hénia imi 'Béréngéna!'

35 Zéyu gezawa béréngéyec, wañu ezelaña hularu ac didiñanec zéyec.

36 Wañu Yesunéh suruc imi ménda zéaumu niñac neñ héiéncmiyec. Wañu muñguc muñguc qetali énécmiyec, néñ ieneñ muñguc muñguc kilenñdac zéau énécmigic keñec.

37 Ieneñ kilenñ welicgéma yomuhuc zégic; Iwawai moc3on yanda hia mehiaruanzac. Gezac héhéñ meyu ac niñanžu, wañu acgina qahac meyu ac zéanžu.

8

Yesunéh ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

1 Nalé imuaru muñguc ic tuñ yanda iwaru tocgéma nene qahac kecgc. Yesunéh tohotoho ichéra unuruma énézéyec;

2 Ic embac ieneñ ai meme haréwéc niguc keczu. Wañu nene méñ ménda he énécmizac. Imuac niñ ni ic ionac wéséna wanžac.

3 Wañu tosara ieneñ lakecnec hagic imuac niñ yaka niñ humugicguc eñ amaginaiguc méli énécmiwa héniaiguc kemma qiritic unuwac niñac.

4 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ melemma zégic; Baec kisia yomuaru méréneñ dimuacnec nene samén sécgina hia mihicñima gumu énécmimac?

5 Imuhuc zégic qesiéncmima zéyec; Onaru hénia mauñ dahec he énécmizac? Zéyu melemma 7 zégic.

6 Zégic nimma arengé énécmiyu baeciguc mama tacgic mauñ qétéya 7 mema ewa hia ac ézémaguc énécmimu niñac kuma tohotoho ichéra énécmiyu tohotoho ichéra ieneñ welen qema énécmigic.

7 Wañu lambéc komoc komoc taru imuhucyanec Anutuac mériañ niñac welec maguc méndemma énécmimu niñac énézéyec.

8 Wañu ic embac ieneñ nene imi negic sécgé énécmidarec. Wañu nene bakia waigic tarec imi mutulanğéma neñgeñ yanda 7iguc tigic kuagina qedarec.

9 Wañu ic imuaru kecgc ionac qétégina imi 4,000. Wañu inén méli énécmiyu kendacgic.

10 Kendacgic imuarunec tohotoho ichéra iniguc zéiciguc emma keñkecma Dalmanuta baeciguc* kereñgic.

11 Kereñgic Farisaio ic ieneñ Yesuguc eminimbiñ zé haréma

* 8:10: Romawac héngalen baec yanda imuac distrik méñac qara, Aderia konduñ imuac Is iguc taczac; 2Ti 4:10.

séséc kurumenj igucnec méj meyu hémmu niñac wamma batucgé migic.

¹² Batucgé migic qeriaiguc wésésé héima zéyec; Némac niñ ic embac nalé yomuarunec imi kiwi méréra hémbiñ zé hocanzu? Ni hélacnec énézéwa niñgic; Onaru kiwi méj ménda mewa hémmuac séc.

¹³ Imuhuc zéma wai énécmima tohotoho ichéra onagiru muñguc zéiciguc emma konduñ néwécgeñaguc kereñgic.

Farisaio zéma Herode ic ionac ikoc ac.

¹⁴ Wañu tohotoho ichéra ieneñ eluñ unuyu héna mañj sécgina ménda mema hagic. Wañu zéic qeriaiguc momacguc sac he énécmiyec.

¹⁵ Wañu Yesunéj yomuhuc selianec énézéyec; Ini Farisaio ic zéma Herode ic ionac yis niñac héngalenj qacguc wammu.

¹⁶ Énézéyu eñacnec eminiñ wamma zégic; Imi nini héna mañj qahac imuac niñ nénézézac gezanj.

¹⁷ Zégic inéj niñasarima énézéyec; Héna mañj ménda he énécmizac imuac niñ némac niñ eminiñ qeminiñ wañkeczu? Ini méndagucnec niñtegiczu me wañu méndagucnec niñasarizu? Qeriginanéñ seligizac me?

¹⁸ Ini kic ginagucnéñ iwawai imi ménda hénganzu? Ini gezac ginagucnéñ kilenñdac ac ménda niñzu me? Wañu ini ménda niñqelizu me?

¹⁹ Ni mañj méra méj méndémma ic qétégina 5,000 gumu énécmiwa bororoñja neñgenj yanda dahecac séc hiñgacma kuagina qeyu megic? Imuhuc qesiéncmiyu, neñgenj 12, zégic.

²⁰ Wañu mañj 7 imi méndémma ic qétégina 4,000 gumu énécmiwa bororoñja heyu neñgenj yanda dahecac séc kuagina qeyu megic? Imuhuc zéyu, 7, zégic.

²¹ Zégic énézéyec; Ini kilenñdac ménda niñasarizu?

Yesunéj kic hilic méj mehiaruyec.

²² Wañu keñkecma Betsaida ama areña yandaiguc† kereñgic ieneñ ic kic hilic méj Yesuaru wagicma hama mérianéñ haimimac niñac welecgic.

²³ Welecgic ic kic hilic imi mériaiguc késama ama yanda waima sénganñegic hiñgacma kiwaiguc sépécgéma méria iwac qahaiguc haima yomuhuc qesimiyec; Iwawai méj hénganzu?

²⁴ Qesimiyu kic hilic inéñ hima yacma zéyec; Ni ic embac inicba ic hésa tanec wamma keñha wanzu.

²⁵ Zéyu inéñ muñguc mérianéñ kiwaiguc haiyu ic imi kic selianec hima héñu hiaruyu iwawai moczoñ dindiñanec héñtegicdarec.

²⁶ Wañu Yesunéj amayaiguc mélimima yomuhuc ézéyec; Gi ama yandaiguc ménda lelecgéma kembésémañ.

Peteroac niñzénj niñzénj ac.

²⁷ Yesu i tohotoho ichéra énépésiyu Kaisarea Filipi baeciguc ama areña yanda yanda séc kembij zéma keñgic. Keñkecma hénaiguc tohotoho ichéra qesiéncmima zéyec; Ic embac ieneñ nuac niñ méré zéanzu?

²⁸ Qesiyu zégic; Ic embac tosara ieneñ doku naec haka ic Yohane imi mia imuhuc zéanzu, wañu tosara ieneñ Elia, tosara ieneñ mia Anutuac kua meme ic ionarunec méj zéanzu.✠

† 8:22: Yodan doku imuac Is iguc geñ taczac. ✠ 8:28: Mrk 6:14,15 ‡ 8:29: Halécnéñ météré mimia; Hofac oo ic me ic kewu kumu énécmiwij zé imuhuc wañgic. Yesu imi neñanñ hofac oo ic yanda zéma ic kewunina oporec.

29 Zégic munꝓuc qesiénécmyec; Waꝓu eꝓac nuac niꝓ méré zéanzu? Zéyu Peteronéꝓ yomuhuc ézéyec; Gi Kristo.‡

30 Imuhuc zéyu inéꝓ ic tosara ménda énézému niꝓac neuꝓ héiénécmyec.

Yesunéꝓ dimuhuc humuma yacmac imuac ara énézéyec.

31 Waꝓu inéꝓ yomuhuc hénima ku énécmiyec; Héna imi yomuhuc hezac; Icac Naꝓa imi kecma qenzen manzen kileꝓ nimmac. Niꝓu ic galeꝓ zéma hofac oo ic kuneꝓ éréhécgina zéma héna acac kiwi ic ieneꝓ andé qemigic qegic humumac. Humuyu kaiwe haréwéc waꝓu humuc igucnec qelima yacmac.

32 Inéꝓ ac imuhuc zéauyu Peteronéꝓ Yesu késama qetalimima ac wammiyec.

33 Waꝓu inéꝓ melemma merac ionac muru kiwa hima Petero qetali mima ézéyec; Biriá miꝓina gi hocma andénaiguc nanna, gi Anutuac ackuazéc niꝓac ménda wamma ic onac iwawai niꝓac wamma keczaꝓ.

34 Waꝓu Yesunéꝓ ic tuꝓ yanda kecgic imi zéma tohotoho ichéra momacnec unuruma yomuhuc énézéyec; Ic méꝓnéꝓ ni méndac némmaꝓ zémaciguc andé qeamura eꝓeya ic héꝓgeꝓa wéndara huama méndac némmac.

35 Ic méꝓnéꝓ méꝓ kekecyá aꝓgé timaꝓ zé waꝓu kekecyá imi sohomac. Waꝓu ic méꝓnéꝓ méꝓ nuac zéma buꝓa suruc hiabia imuac niꝓ wamma kekecyá waiyu kekecyá imi ménda sohomac.

36 Ic méꝓnéꝓ baecac iwawai moczoꝓ késama keru uꝓaya waimiyu iwawai iminéꝓ dimuhuc naꝓgé mimac?

37 Ic méꝓnéꝓ némac iwawaiyanéꝓ uꝓayaguc amuwagic waꝓu sécgémac?

38 Ic méꝓnéꝓ qeli yackumu kaiseroya zéma képésic ginaguc ionac ségéra ginaiguc ni zéma acna niꝓac gamuya niꝓzaciguc imuhucyanec Icac Naꝓa iminéꝓ Maꝓꝓocyawac edamuyaiguc kua meme uꝓahéraguc liliꝓgéma hamac nalé imuaru iwac niꝓ gamuya nimmac.

9

Anutuac edamuya Yesuac muru mama hoturumiyec.

1 Waꝓu inéꝓ yomuhuc énézéyec; Ni hélanec énézéwa niꝓꝓic; You nanꝓu onarunec tosara ini humucnéꝓ ménda énépésiyunec Anutuac héꝓgaleꝓ ama areꝓa yanda imi kuhaguc hayu hémmu.

2 Waꝓu ai meme 6 tecgéyu Yesunéꝓ Petero zéma Yakobo zéma Yohane onagiru baec boꝓa yandaiguc eꝓꝓic. Emma imuaru eꝓacnec kecgic. Waꝓu inéꝓ imuaru kicginaiguc melemma tanera méꝓ waꝓec.

3 Waꝓu iwac malekuya imi lalac koꝓac koꝓac waꝓec. Baeciguc ic méꝓ iwawai méꝓnéꝓ zuaru imuhucya wammacac séc qahac.

4 Waꝓu baec imuaru Mose zéma Elia iereꝓ ionac kicginaiguc winima Yesuguc acac waꝓꝓic.

5 Imuhuc waꝓꝓic Peteronéꝓ Yesu ézéyec; Kiwi ic you kecziꝓ imi hiabia soroc. Nénézéna hali haréwéc meénécmiꝓi méꝓ guac, méꝓ Moseac, méꝓ Eliawac wammac.

6 Merac ieneꝓ bacgina yandiyec imuac niꝓac Peteronéꝓ némac ac zémaꝓ zéma hocma imuhuc zéyec.

7 Waꝓu hosusunéꝓ mama oso énécmiyu imuac qeria igucnec ac méꝓ yomuhuc mayec; Yomi imi naꝓna, héꝓsorocanzua, iwac ara nimmu.

8 Waꝓu liliꝓgéma héꝓꝓic élanzaꝓnec aulanꝓgéꝓic Yesunéꝓ sac naꝓec.

⁹ Wanju boŋa igucnec mama hama Yesunéh ac yomuhuc énézéma zéseliyec; Iwawai hénzu imuac ac suruc imi méŋ ménda énézému, kecma biaŋ Icac Naŋa humuc igucnec yaruguc.

¹⁰ Imuhuc énézéyu merac ienen ac imi qeriginaiguc haima humuc igucnec yacyac imuac hénia hocma enaocnec eminiŋ qeminiŋ waŋgi.

¹¹ Wanju ienen Yesu yomuhuc qesimima zégic; Némac niŋ hénia acac kiwi ic ienen Elia walac hamac imuhuc zéanzu?

¹² Imuhuc qesimigic énézéyec; “Hélaacnec Elia i walac hama iwawai moczoŋ meqeliyuguc. Wanju némac niŋ Icac Naŋa i andé qemigic qenzen manzen kilen nimmac imuhuc ogic hezac me?”

¹³ Wanju énézéwa niŋgic; Elia i hélaacnec hama keru iwawai iwac niŋ kiwiiguc ogic hezac imuac sécyia ienen ewa ŋinŋawac wammigic.”

Yesunéh merac méŋ uŋa biri-ayaguc mehiaryuec.

¹⁴ Wanju merac tosara wai énécmigic kecgic ionac muru haréma inicgic ic embac sasala oso énécmima naŋgic hénia acac kiwi ic tosara merac iniguc tualefic emigic.

¹⁵ Wanju ic embac ienen nalé qahacgucnec Yesu hémma kilen welicgéma usuŋnec kemma ewa hia ac zémigic.

¹⁶ Zémigic inéh qesiénécmiyec; Ini némac niŋac tualefic emikeczu?

¹⁷ Zéyu sugina igucnec méŋnéŋ melemma ézéyec; Kiwi ic meracna uŋa birianéh késayu ara qahac kecanzac imuac niŋac wag-icba guaru hazic.

¹⁸ Merac imi dimucgeŋ dimucgeŋ uŋa birianéh késama hérékeŋ héréha wamma baeciguc giliyu kua hololoŋa mayu

zéra aric aric kiyu hénia méria séréŋgéanzac. Wanju tohotoho ichécga ienen nesimu niŋac énézéwa nesimuac séc qahac waŋec.

¹⁹ Zéyu Yesunéh yomuhuc énézéyec; O! Nalé yomuac hicŋisaiya ini ninzéh ninzéhina qahac. Ni iniguc nalé dahecac séc kecman? Nalé dahecac séc ini bisiqatéh waŋ énécmiman? Merac imi nuaru wagicma hagic.

²⁰ Imuhuc zéyu merac iwaru wagicma hagic uŋa biria inéh Yesu hémma merac hérékeŋ héréha yanda wammiyu tétéŋgéma baeciguc mama héima heyu kua hololoŋa mayec.

²¹ Wanju Yesunéh merac maŋgocya qesimima zéyec; Iwawai imi némac naléiguc hicŋimiyecac kecanzac? Zéyu zéyec; Imi kokocya igucnec hicŋimiyecac kecanzac.

²² Inéh merac imi nalé momac momac mebiriman zéma geric bélaŋaiguc me dokuiguc gilianzac. Iwawai méŋ wambésémanac séciguc ewa biric wamma méra nérécmia.

²³ Imuhuc zéyu Yesunéh ac yomuhuc melemma ézéyec; Hénia némac niŋac wambésémanac séciguc imuhuc zézan? Ic méŋ ninzéh ninzéhagucnéŋ iwawai moczoŋ hia wandacmac.

²⁴ Zéyu imuarunec mia merac maŋgocyanéh ac qacma yomuhuc zéyec; Ni ninzéhgezua, geŋgaoc ninzéh ninzéhna bébélacgia imi meseli néna.

²⁵ Wanju ic embac ienen usuŋnec tocgéma hagic inicma uŋa biri-awac yomuhuc ézéyec; Ac qahac kekerawac uŋaya zéma gezac héhéŋac uŋaya, ni gézua, iwarunec éréma imuaru muŋguc ménda hiŋgacbéman.

²⁶ Zéyu uŋa birianéh qacsilacma selianec héréma qéfacgé mima

éréma kenju merac imi hélanc humumia tanec heyec. Heyu ic embac sasalanén hémma, Humuzac, zégic.

²⁷ Wañu Yesunén iwac mériaiguc késama héréyu yacma nañec.

²⁸ Wañu Yesu imi ama qer-aiguc enju tohotoho ichéra ienen sasangiaiguc qesima zégic; Nini némac niñac nesiwiñac séc qahac wañec?

²⁹ Imuhuc zégic melemma énézéyec; Imuhucya imi iwawai tosara méñnéñ nesi énécmiwiñac séc qahac, néñ zéwelecginanén* sac hia nesi énécmimu.

Yesunén humuma yacmac imuac suruc zéyu hatac éréhéc wañec.

³⁰ (30a) Wañu ienen ama imi waima kemma Galilaia baec qer-icma kenjic.

³¹ (31a) Wañu Yesunén tohotoho ichéra ku énécmiman zéma (30b) i zéma tohotoho ichéra dimuaru keczu imi méñnéñ méñ ménda nimmu niñac wañec. (31b) Wañu yomuhuc ku énécmiyec; Icac Naña i ic ionac méraiguc enju qegic humumac. Humuma ai meme haréwéc wañu yacmac.

³² Wañu ac imuac hénia ménda niñasarima qesimiwiñ zé niñgic yéwériyec.

Yesunén ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyec.

³³ Wañu kenkecma Kafanaum ama areña yandaiguc haréma ama méñ qeriaiguc emma tacma imuaru tohotoho ichéra qesi-énécmiyec; Hénaiguc némac iwawai niñac tualefic emikeczu?

³⁴ Imuhuc qesiénécmiyu ienen neñañ murunec mérénén kiwan-ina keczac imuhuc zéma tualefic emizu imuac niñac ara hia ménda melenjic.

³⁵ Wañu mama tacma 12 ini unuruma énézéyec; Méñ i ki-wagina kecman zémaciguc, tosara ionac mamayagina kecma welenj qepegina wammac.

³⁶ Imuhuc zéma merac komora méñ wagicma sugcinaiguc haiyu nañu tétécgé mima énézéyec;

³⁷ Méñnéñ merac yomuhucya nuac qacnaiguc ewa hia wammizac imi ni ewa hia wannénzac wanzac. Méñnéñ ni ewa hia wannénzac imi nuac qahac, néñ méli néñec i ewa hia wammizac wanzac.

Ic méñ neñañ hazéc ménda wanzac imi neñañ alanina.

³⁸ Wañu Yohanenén yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic méñnéñ guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu ménda méndac nénécmianzac imuac niñ neuñ hémiyiñ.

³⁹ Zéyu Yesunén yomuhuc énézéyec; Ménda qetali mimu. Méñ i nuac qacna qacma ai kucyaguc mezac imuhucyanén nalé hotoña imuac qeriaiguc efima zébiri némmacac séc qahac.

⁴⁰ Némac niñac? Méñ neñañ andé ménda nunuanzac iminén hazécnina qahac.

⁴¹ Ni hélanc énézéwa; Ic méñnéñ ini Kristoac ichéra keczu imuac niñ nuac qacnaiguc doku méñ hima gumu énécmimac imi iwac boña imi kilendac ménda qahac wammac.

Biriawac ala batuc.

⁴² Wañu méñnéñ nombérac komoc komoc ni ninzégé neñanzu ionarunec méñ manam batuc wammiyu biria memac imi hoc yanda ic iwac déméñaguc zikimima kondunjic nañgégic hiñgacmac iminén hia wammac.

⁴³ Wañu méraganén biriaiguc goporu méraga imi héricbésémañ.

* 9:29: Kiwi wahala qac bunjaginaguc tosaraiguc; Nene zikima zéwelec wawañaguc.

Gi méra éréhécgaguc geric sia tetecgia qahaciguc hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma kekec hémbénaŋaiguc kerembésémaŋ iminéŋ hia.

⁴⁴ (Méndá hezac.)

⁴⁵ Waŋu hénaganéŋ biriaiguc goporu héricbésémaŋ. Héna éréhécgaguc kecma geric siaiguc giligic hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma kekec hémbénaŋaiguc kerembésémaŋ iminéŋ hia.

⁴⁶ (Méndá hezac.)

⁴⁷ Waŋu kicganéŋ biriaiguc goporu kicga imi metecgéna. Gi kic éréhécgaguc geric siaiguc giligic hiŋgacbaŋ niŋac, kicga momacguc kecma Miŋ Kewuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc kerembésémaŋ iminéŋ hia.

⁴⁸ Imuaru ionac nanecgina imi ménda humumac, waŋu geric bélaŋa imi ménda békémac.

⁴⁹ Mulu memeac buŋa mesolaŋaniwiŋ zé sei hésianzu imuhucyanec ic momac yanda geric bélaŋanéŋ mezeric énécmimac.

⁵⁰ Sei imi qacguc, néŋ siŋa qahac waŋu némacnéŋ mindiŋigic siŋaguc wammac. Suginaiguc sei hésigic luae heyu eŋawu kecmu.

10

Eu iniŋ waiwai imuac ara.

¹ Yesunéŋ imuarunec yacma Yodan nénéwécgeŋ Yuda baeciguc haréyu ic sasala yandanéŋ muŋguc iwaru tocgégic. Waŋu waŋaŋec imuhucyanec muŋguc ackuažéc ku énécmiyec.

² Waŋu Farisaio ic ieneŋ hosuru haréma manam baŋuc wammima qesimigic; Ic méŋnéŋ iniŋa waimimac imi héna acac sécyá me qahac?

³ Zégic melemma énézéyec; Mosenéŋ deic zéma énézéyec?

⁴ Énézéyu zégic; Mosenéŋ yomuhuc oaec zénéncmiyec; Embac waimaŋ zéma waia muamuac kiwi omima waimimac.

⁵ Imuhuc zégic Yesunéŋ énézéyec; Mose i ewa seligina niŋac wamma héna ac imi oma énécmiyec.

⁶ Néŋ hénihéniaiguc imi Anutunéŋ ic zéma embac meérécmiyec.

⁷ Imuac niŋac ic méŋnéŋ neŋgoc zéma maŋgocya wai érécmima iniŋawac muru héiselimac.

⁸ Héiseliyu éréhécnéŋ séwi momacguc wammaoc, waŋu bec ieneŋ éréhéc qahac, néŋ momacguc.

⁹ Imuac niŋac iwawai méŋ Anutunéŋ dérécgéyec imi ic méŋnéŋ ménda méndéŋ érécmimac.

¹⁰ Waŋu ama qeriaiguc emma tohotoho ichéra ieneŋ ac imuac niŋac muŋguc qesimigic.

¹¹ Qesimigic inéŋ melemma énézéyec; Ic méŋnéŋ iniŋa waima méŋ memaciguc imi mia iniŋa kaisero wammizac tanec wammac.

¹² Waŋu embac méŋnéŋ euya waimima ic méŋ memac imi imuhucyanec kaisero wanžac wammac.

Yesunéŋ nambérac ionac mériaŋ ac énézéyec.

¹³ Waŋu ic embac ieneŋ Yesunéŋ mériaŋéŋ osiéncmimac niŋac nambérac hécgina onagicma iwac muru hagic. Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ ac zéénécmima zéqeqetali waŋ énécmigic.

¹⁴ Waŋu Yesunéŋ héŋu qeria biriyu énézéyec; Waigic nambérac nuaru hagic. Zéqeqetali ménda waŋ énécmigic. Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi nambérac imuhucya ionac buŋa.

¹⁵ Hélacnec énézéwa; Méŋnéŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda qeriaiguc emmaŋ zé nambérac ésécnec ménda

wammaciguc inéj imuac qer-
aiguc kilenḡdac ménda keremmac.

¹⁶ Imuhuc zéma tétécgé
énécmima méria ionac qacginaiguc
haima mériaḡ ac zéma énézéyec.

Ic hina yandayaguc.

¹⁷ Waḡu Yesunéj hénai-
guc kemma keru ic méḡnéj usunec
iwaru hama iwac muru simiḡ
héimima qesimima zéyec; Kiwi ic
hiabia, ni dimuhuc wamma kekec
hémbénaḡa imi késamaḡ.

¹⁸ Zéyu Yesunéj ézéyec; Némac
niḡ ic hiabia zénénzaḡ? Ic méḡnéj
hiabia qahac. Anutu momacguc
sac hiabia.

¹⁹ Gi hénac ac yomuhuc
niḡanzaḡ; Kaisero ménda
wambésémaḡ. Eu qeḡe ménda
wambésémaḡ. Kowu ménda
newésémaḡ. Héipuc ac zémaḡ zé
ikoc ac ménda zéwésémaḡ. Ikoc
waḡ énécmima iwawai méḡ ménda
onagibésémaḡ. Neḡgoc maḡgoc
érehécgac eegira héiwésémaḡ.

²⁰ Zéyu melemma yomuhuc
ézéyec; Kiwi ic ni imi moczoḡ
komocna igucnec tohoma keriac
keczua.

²¹ Waḡu Yesunéj hémma
iwac siḡ nimmima yomuhuc
zéma ézéyec; Haka hiabia
momacgucnéj guaru ménda
hegénzac. Kemma iwawai
hegénzac imi haina boḡa géḡgic,
mema ic maḡeḡeya énécmima, ku-
rumenḡguc héla hegémmac. Waḡu
hama ic héḡgeḡa wéndara imi
huama ni méndac némbésémaḡ.

²² Waḡu soukiwa zéma iwawai
yéwéria hemiyec. Imuac niḡ, niḡ
yéwériyu tanera méḡ waḡu waima
keḡec.

²³ Keḡu Yesunéj kiwa hiyu
lelecgéyu tohotoho ichéra
yomuhuc zéma énézéyec; Ic
soukiwa zéma hina yanda gi-
nagucnéj Anutuac héḡgaleḡ ama
areḡa yanda qeriaiguc kerembiḡ

zégic yéwériyu hia ménda efima
keremmu.

²⁴ Waḡu tohotoho ichéra ara
imi nimma welicgéigic. Waḡu
inéj muḡguc toroḡema énézéyec;
Merachécna, Anutuac héḡgaleḡ
ama areḡa yandaiguc eḡeḡa imi
yéwéria yanda.

²⁵ Yaḡ yanda kamelenéj qodu
kifaḡa komoraiguc keremmac
imi efefia, néj soukiwa yanda
zéma iwawai yanda ginagucnéj
Anutuac héḡgaleḡ ama areḡa
yandaiguc keremmac iminéj
yéwéria yanda.

²⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra
ieneri nimma kilen yanda aurima
eḡaoc eminiḡ qeminiḡ waḡamuma
zégic; Imuhuc waḡu, mérac
késayu kekec hémbénaḡa hia
memac?

²⁷ Yesunéj inicma zéyec; Ic ener
imi meselimuac séc qahac, waḡu
Anutunéj hia, Anutunéj iwawai
moczoḡ imi hia memac.

²⁸ Zéyu, Peteronéj hénima
ézéyec; Ninna, nini iwawain-
ina moczoḡ waima gi méndac
géḡanzaḡ.

²⁹ Zéyu, Yesunéj melemma
zéyec; Ni hélacnec énézéwa,
méḡnéj nuac niḡ zéma buḡa suruc
hiabia niḡac wamma ama geric
me dac muna me neḡgoc maḡgoc
me naḡa me bérara me baec ai imi
waimac imi,

³⁰ you baeciguc ama geric, dac
munahéra, neḡgoc maḡgochéra,
nambérac héra, zéma baec aiya
sasala yanda imi qété 100 imuac
séc ogicma memac. Waḡu hazéc ac
me yaré momacnec mihicḡimac.
Waḡu bianḡuc kurumeḡ amaiguc
kekec seli memac.

³¹ Waḡu walac walac ionac mu-
runec sasalanéj andia wammu.
Waḡu andia ionac murunec
sasalanéj walac walac wammu.

*Yesunéj humuma yacmac
imuac ara zéyu hatac haréwéc
waḡec.*

³² Kecma Yerusalem ekemma kecma Yesunéj walac walac kemma keru tohotoho ichéra ienenj bacgina yandiyec. Wañu nesi énécmigic ienenj zénéngina hiriyec. Wañu Yesunéj tohotoho ichéra 12 qutulangé énécmima iwawai hicñimimac imuac ac énézéma zéyec;

³³ Héngic, neñañ Yerusalem enziñ. Enni imuaru Icac Naña imi andé qemiyu hofac oo ic kiwa zéma héná acac kiwi ic ionac méraginaiguc eñu, késpedesiraguc zéma humucac buña zétecgéma ic enia ionac muru haimu.

³⁴ Haigic ienenj zébiri mima sépéccgé mima rikuj zéragucnéj héimaguc qehumumu. Wañu kaiwe haréwéc wañu, inéj humuc igucnec qelima yacmac.

Yakobo zéma Yohane iorac welec welec.

³⁵ Zéyu Zebedaioac nañhéra Yakobo zéma Yohane ierenj Yesuac muru hosuru hama zéyoc; Kiwi ic, niri iwawai imuac me imuac niñac wamma qesigémbic imi geñ hia menérec miwésémañ niñac zéma ninziç.

³⁶ Zéyic érézéyec; Néma iwawai meérecmimañ niñac wañzaoc?

³⁷ Wañu ierenj zéyoc; Gi edamuga winini géñu, nururuna, méj héigaiguc méj kanagaiguc tachic.

³⁸ Zéyic Yesunéj érézéyec; Iri hénia ménda niñasarima imuhuc weleczaoc. Ni sokoc mema nemañ imi iri hia mema nemaoc? Wañu doku naecnémmu imuac iri hia naecmaoc?

³⁹ Zéyu, ierenj zéyoc; Oo, imi hia wambic. Zéyic, Yesunéj yomuhuc érézéyec; Ni sokoc mema nemañ imi iri hélacnec nemaoc. Wañu doku naecnémmu imi iri naecmaoc.

⁴⁰ Wañu nuac héinaiguc me kananaiguc tatara imi énécmimia imi nuac ai qahac. Imi méñac

méj zéénécmiyec ionac énécmiyu késama tacmu.

⁴¹ Tohotoho ichéra 10 ienenj ac imi nimma Yakobo zéma Yohane iorac niñgic ewagina biriyec.

⁴² Wañu Yesunéj unuruma énézéyec; Ic enia ionac ic kewu ienenj ic embac énépésigic, ic embac ienenj welenj qeénécmianzu. Wañu eñeña ienenj mamaya méra bacginaiguc onopocma ic kewu wañ énécmianzu imi ini ninzu.

⁴³ Wañu onaru imi héná imuhuc ménda hezac. Onarunec méñnéj kunéngina wammañ zéma alahéra ionac welenj qeçe kecmac.

⁴⁴ Onarunec méñnéj walac walac kecmañ zéma alahéra ionac ai merac kecmac.

⁴⁵ Icac Naña i welenj qemimu niñac ménda mayec. I eñeyaoc welenj qeçe ai mema ic sasala onac niñ mulu memeac iwawai éscnec kekecyá énécmimañ zé mayec.

Yesunéj kic hilic méj mehiaryec.

⁴⁶ Wañu ienenj hakecma Yeriko tauniguc harégic. Wañu inéj tohotoho ichéra zéma ic sasala yanda iniguc ama areña yanda imi waima keñkecgic, ic kic hilic méj gara Batimaio, Timaiuac naña inéj héná giñgiñaguc iwawai niñac welecma tarec.

⁴⁷ Wañu inéj ic imi Yesu Nazarete ama areña igucnec imuhuc zégic nimma hénima qarec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niñ ewa biric wañ néna!

⁴⁸ Zéyu ic sasalanéj ac waima tacmac niñac zéqeqetali wammigic. Wañu inéj seli seli wamma selianec qacsilarec; Dawidiac naña, gi nuac niñ ewa biric wañ néna!

⁴⁹ Qac keru, Yesunéj hénaguc namma zéyec; Héihéré migic. Imuhuc zéyu, ic ienenj kic hilic ézégic; Efima yacma hana! Inéj héihéré génzac.

50 Waṅu kic hilicnéṅ malekuya gilima técgéma yacma Yesuac muru hayec.

51 Waṅu, Yesunéṅ ac bakia zéma qesimiyec; Némac waṅgémmaṅ niṅac waṅzaṅ? Zéyu, kic hilicnéṅ ézéyec; Kiwi ic, ni kicna hima hémmaṅ niṅac waṅzua.

52 Zéyu, Yesunéṅ ézéyec; Gi kenna, ninzéṅ ninzéṅganéṅ mehiaru gézjac. Imuhuc zéyu, imuarunec kiwa béréṅgéyu hima héṅec. Waṅu hénaiṅuc Yesu méndac mima keṅec.

11

Yesunéṅ doṅki qahaiguc tacma Yerusalem eṅec.

1 Waṅu Yerusalem hosuraiguc hama Oliwa baec boṅaiguc Betfage ama areṅa yanda zéma Betania ama areṅa taroc imuaru dodowigic. Dodowima Yesunéṅ tohotoho ichééra méli érécmiyec.

2 Waṅu méli érécmima yomuhuc érézéyec; Ama wéségiraiguc tacjac imuaru keṅic, doṅki merawa méné icnéṅ qahaiguc ménda tacanṅu imi qatéṅic naṅu focdac mihicṅjimaoc. Mihicṅjima imi hulacma késama hamaoc.

3 Hularic ic ménéṅé, Némac niṅ imuhuc waṅzaoc? Imuhuc zéyuguc, yomuhuc ézémaoc; Miṅ Kewuniranéṅ imuac waṅzac. Imuhuc zéic focdac haiyu yomuaru hamac.

4 Zéyu tecgéyu, iereṅ kemma doṅki merawa ama deminawac sanṅulaṅ séṅṅaṅṅeṅ hénaiṅuc qatéṅic naṅu mihicṅjima hularoc.

5 Hularic ic naṅṅic ionarunec tosaraneṅ yomuhuc érézéṅic; Iri doṅki merawa imi némac niṅac hulaczaoc?

6 Imuhuc zéyu Yesu ac érézéyec imuhucyanec melemma énézéyoc. Énézéyic wai érécmigic hayoc.

7 Waṅu iereṅ Yesuaru doṅki wagicma hayoc. Hama qahaiguc malekugina haigic inéṅ emma tarec.

8 Waṅu ic sasalanéṅ malekugina hénaiṅuc témbécgic. Waṅu tosaraneṅ ai igucnec ic hawa haréṅa zéma zuriaguc mericma hénaiṅuc lémbécgic.

9 Waṅu ic tuṅ yanda ieneṅ walac andu wamma qacṅic; Hosanna, ohec wahec!* Miṅ Kewuac qac buṅaguc hazac ic imi zézé bipiyaguc.

10 Ambéc sakoṅnina Dawidiac héṅgaleṅ ama areṅa yanda imi Miṅ Kewuac qac buṅaguc hazac imi zézé bipiyaguc. Hosanna, ohec wahec! Anutu ou kurumenṅic eṅeṅa kecjac.

11 Waṅu Yesunéṅ Yerusalem keremma ocmuṅ téréyaiguc eṅec. Emma iwawai moczoṅ lelecgéma héṅu, bec ama mari mari waṅu, tohotoho ichéra 12 iniguc Betania ama areṅaiguc keṅṅic.

Yesunéṅ fik ic méné zébiri miyec.

12 Ama gianṅiyu ieneṅ Betania ama areṅa waima keṅṅic. Keṅkecma Yesu nene niṅac waṅec.

13 Waṅu fik ic méné haréṅaguc lakec naṅu hémma héla tacjac me deic imuhuc zéma kemma horec. Waṅu fik ic imuac naléya qahac imuac niṅac haréṅanec naṅec.

14 Waṅu hémma fik ic imi yomuhuc zéma ézéyec; Deguc muacnec hénima hélaga ic ménéṅ muṅṅuc ménda nemac. Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneṅ ac imi niṅṅic.

Yesunéṅ ocmuṅ téréya mehiaruyec.

15 Waṅu Yerusalem keréṅṅic, Yesunéṅ ocmuṅ téréyaiguc emma ic embac imuaru iwawai néṅna gémba zéma naṅṅic, imi nesi énécmima ic tosara zae haima

* 11:9: Ac yomuac hénia imi; Anṅéṅnina tina!

tacma soukiwa gocmianéh soukiwa haréha amuanzu ionac zae zéma kembo haima imuac boña meanzu ionac tatac imi melenj daru hingarec.

¹⁶ Wañu ocmuñ téréya qeriguc iwawai imuhucya ménda késa kenja wammu niñac qegetali ac wañ énécmiyec.

¹⁷ Wañu yomuhuc ku énécmima zéyec; Amanawac niñac baec séc ic embac onac zéwelec welec ama zému. Imuhuc kiwiiguc ménda ogic hezac me? Wañu ini imuhuc wañgic kowu nene ionac bañec tanec wanzac.

¹⁸ Imuhuc zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma héna acac kiwi ic ienenj niñgic. Wañu ic embac sasalanéh ackuazécya niñac welicgémigic eneña wañec. Imuac niñac zénéngina hiriyu dimuhuc wamma qeni zéma héna hocgic.

¹⁹ Wañu ama mari wañu Yesu zéma ichéra ienenj ama areña yanda imi waima kenjic.

Fik ic imi humuyec.

²⁰ Wañu ama muñguc gianjiyu ienenj muñguc yacma kenjic. Kenkecma fik ic imi héngic hénia igucnec humuma nañec.

²¹ Wañu Peteronéh niñqelima ézéyec; Kiwi ic, héna, fik ic zébiri minéc, imi humuma nanzac.

²² Imuhuc zéyu Yesunéh melemma énézéyec; Anutu ninzéhégic.

²³ Hélaacnec énézéwa, mén i boña youmi bacgéma kondujiguc hingacna zéma qeriaiguc ewa éréhéc ménda wamma ara zézac imuac héla hicñimac zéma ninzéhégéyu imi hicñimac.

²⁴ Imuac niñac énézéwa niñgic, ini iwawai imuac me imuac niñac welecmu imi bec meziñ zéma ninzéhégému. Imuhuc wañgic zézu imuac sécyá hicñi énécmimac.

²⁵ Wañu yacma welecmu nalé imuaru ic ménac niniñ biria mén késa kecziuguc késpedesira imi waimimu. Imuhuc wañgic Mañgocgina kurumenjiguc keczac inéh imuhucyanec onac késpedesicgina wai énécmimac.

²⁶ (Wañu ini késpedesicya imi ménda waimimuiguc onac Mañgocgina kurumenjiguc keczac inéh imuhucyanec onac késpedesicgina ménda wai énécmimac.)†

Yesu imi qac buñaya dimuacnec meyec?

²⁷ Wañu ienenj muñguc Yerusalem lilingéma hagic. Hama Yesunéh ocmuñ téréyaiguc emma lelecgéma keru hofac oo ic kiwa zéma héna acac kiwi ic zéma ic kiwa meme ienenj iwac muru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimima zégic; Néma qac buñagaguc ai imi meanzanñ? Mérénéh gézéyu ai imi meanzanñ?

²⁹ Imuhuc zégic Yesunéh melemma énézéyec; Ni imuhucyanec ac mén yomi qesiéncmiwa melemmu. Melenjicguc neñ néma qac buñanaguc ai imi meanzua imi zéaumañ.

³⁰ Imuhuc zéma yomuhuc qesiéncmiyec; Melemma zégic nimba, Yohaneac doku naec ai imi kurumenj igucnec me ic onarunec?

³¹ Imuhuc énézéyu enjaocnec eminiñ qeminiñ wamma zégic; Neñaoc kurumenj igucnec zéni, Némac niñ i ménda ninzéhégé migic? Imuhuc zémac.

³² Wañu ic igucnec zéwiñ zéma niñgic, ic embac moczoñ Yohaneac niñac ic imi Anutuac kua meme ic héla imuhuc zéma nimmigic, imuac niñac ic embac ionac niñ bacgina yandiyec.

† 11:26: Kiwi tosaraiguc kemaña yomi ménda hezac.

³³ Imuhuc zénimma Yesu ézégic; Nini ménda ninziñ. Imuhuc zégic Yesunéh énézéyec; Imuhucyanec néma qac buñanaguc ai imi meanzua imi ménda énézémanj.

12

Ai ic biria.

¹ Yesunéh hénima qelumbec ac méñ yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ baec méñiguc waiñ ic himicma lelecgéma imuac deminça meyec. Mema waiñ gocmiawac dokuya gésiwinaç zéma baec éséma kifañ yanda meyec. Mema imuaru galeñ meme ama lesu herec méñ meyu eñec. Eñu ai imi ai ic ionac méraginaiguc haima baec méñiguc keñec.

² Kemma keru yawuñ ducñiyu héla memac niñac welen qeçe ic méñ mélimiyec.

³ Mélimiyu, i késama qema nesigic eñnec liliñgéyec.

⁴ Liliñgéyu mininanéh welen qeçe merac méñ munçuc méliyu keñec. Keñu oruha hocnéñ qésémma gamu qeçe wammima nesigic keñec.

⁵ Wañu méñ méngucnec mélimiyu keñu ic imi qegic humuyec. Wañu imuhucyanec welen qeçe ic sasala méli énécmiyu ai ic ieneñ tosara zépé unugic tosara humumia unugic.

⁶ Wañu momacguc kecmiyec imi eñeya nañ sorocya ewayanéh angé tima kerec imi. Tetcgiaiguc i imuhucyanec mélimima yomuhuc zéyec; Nuac nañna imi eeya héimu.

⁷ Wañu ai ic ieneñ eñaac yomuhuc eminingic; Inéh mia kecma ai imuac mératéc icya wammac imuac niñ neñañ qeni humuyu ai youmi neñañ buñ wammac.

⁸ Imuhuc zéma késama qegic humuyu ai imuac deminç sèngançeniguc giligic.

⁹ Wañu ai minina imi dimuhuc wammac me? I hama ai ic imi unudacma aiya imi ai ic méñ énécmimac.

¹⁰ Ini kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ooyawac heyu ménda oloñançu? Mericçe ic ieneñ hoc méñ héñara mema giligic keñkeña iminéñ ama wañgoñaguc ama imuac hoc oruha wañec.

¹¹ Iwawai imi Min Kewunéh wañu imuhuc hicñiyu, kicinananéh haka imi hénni, hiabia soroc wançac.

¹² Imuhuc zéyu ieneñ qelumbec ac imi ionac niñ zéyec imi niñasarima késawinaç zéma hénaya hocgic. Wañu ic tuñ yanda ionac niñac bacgina yandiyu waimima keñgic.

Takis haimiwiñ me qahac zéma Yesu batucgé migic.

¹³ Kemma ieneñ Yesunéh ac zébiriyu hémmu niñac Farisaio ic tosara zéma Herodeac hénaoñ héra méli énécmigic hagic.

¹⁴ Ieneñ Yesuac muru hama yomuhuc ézégic; Kiwi ic, gi ic héla imi nini ninziñ séwi tanecginawac ménda héñanzañ, imuac niñ ic méñac niñac bacga ménda yandiançac. Wañu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzañ. Wañu Kaisawac soukiwa mimia imi hénac ac séciguc me qahac?

¹⁵ Nini iwac miwiñ me ménda miwiñ? Zégic Yesunéh ikocgina hoturu amuma kecgic imi niñasarima yomuhuc énézéyec; Némac niñ ni batucgé néñçu? Soukiwa gocmia méñ mema hagic hémba.

¹⁶ Yesunéh zéyu mema hama ézégic héñec. Hémma yomuhuc qesiéncmima zéyec; Irec zéma kiwi yomi mérac? Imuhuc zéyu melemma Kaisawac zégic.

¹⁷ Imuhuc zégic énézéyec; Kaisawac buñ imi Sisa mimu. Wañu Anutuac buñ imi Anutu mimu imuhuc zéyu welicgéyc.

Humuc igucnec yacyarawac hénia zéasariyec.

18 Wañu Sadukaio ic humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéangic ienen Yesuaru hama yomuhuc zégic;

19 Kiwi ic, Mosenéj nonac niñ wamma yomuhuc oyec; Ic méjnéj embac mema qeli ménda mihicnjima humuyu munayanéj qawéra imi mema qeli mihicnjiyu darawac qac mema yacma kec-mac.

20 Wañu nalé méñu dac muna 7 kecgcic, dac walacginanéj embac mema qeli qahac kecma humuyec.

21 Humuyu andianéj qawéra imi mema imuhucyanec qeli qahac kecma humuyu andia méjnéj imuhucnec wajec.

22 Imuhucnéj imuhuc dac muna 7 ienenj embac imi mema qeli qahac kecma humudacgcic. Humudacgcic tetecgiaiguc embac malé imi momacnec humuyec.

23 Wañu ic 7 ienenj momac yanda embac imi medacgcic, imuac niñ yacyarawac naléyaguc embac imi mérac iniña wammac?

24 Zégic Yesunéj melemma énézýec; Ini kiwi téréya me Anutuac kucya imi ménda niñacgézu imuac niñac ini sic saoc nimma zéanzu.

25 Kecma humuc igucnec yacmu nalé imuaru imi ic me embac ménda memu. Wañu ienenj kua meme uña kurumenjiguc kecanzu imuhucya wamma kecmu.

26 Wañu humuc igucnec yacyarawac zéwa niñjic. Moseac kiwiiguc Anutunéj ic waiyaguc imuac bélanja qeriaiguc, Ni Abaramham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutu, imuhuc ézýec. Ini ac imi ménda oloñanzu?

27 Inéj ic humumia ionac Anutu qahac, kic qeli kekec ionac

Anutu.* Ini imi ac hénia hia ménda niñasarizu.

Héna Ac walac walac.

28 Imuhuc eminiñ qeminiñ wamma kecgcic, héna acac kiwi ic onarunec méjnéj hama nimma Yesunéj ac bakia hiabianec melemma zýec imi niñasarima yomuhuc qesimiyec; Némac héna acnéj walac walac wanzac?

29 Imuhuc qesiyu Yesunéj melemma ézýec; Oo, Israel! Ini ningic, Héna ac walac walac imi yomuhuc hezac; Miñ Kewu Anutunina imi Miñ Kewu Momacguc.

30 Imuac ewa qeriga moczoñnec, qeri uñaga moczoñnec, niniñga moczoñnec, kucga moczoñnec Miñ Kewu Anutugawac siñ niñmiwésémañ.

31 Héna ac éréhéc imi yomuhuc; Gi geñga siñ niñamuanzanj imuac séciguc alagawac siñ niñmiwésémañ. Héna ac méjnéj ac zézua imi orogicmacac séc qahac.

32 Zéyu héna acac kiwi ic inéj yomuhuc ézýec; Anutu imi momacguc, wañu méj ménda keczac. Imuac niñ, kiwi ic, acga zézanj imi hélacnec wanzac.

33 Ewa qeriga moczoñnec, niniñga moczoñnec zéma kucga moczoñnec Miñ Kewugawac siñ niñmiwésémañ imi zéma geñga siñ niñamuanzanj imuac séciguc alagawac siñ niñmiwésémañ iminéj hofac oo ai me mulu meme ai tosara imi onogiczaoc.

34 Ic imi imuhuc niñasarima zéyu Yesunéj nimma yomuhuc ézýec; Gi Anutuac héñgalen ama areña yanda lakeciguc ménda keczanj. Imuhuc zéyu qesiqesi muñguc méj ménda qesimigic.

Ic kewu Dawidiac Miñ Kewu Yesu.

* **12:27:** Yesu ac zýec imuac hénia imi yomuhuc; Kic qeli ionac Anutunéj Ni Abaramham zéma Isaka zéma Yakoboac Anutu zýec. Imuac niñac imi enenj humuc igucnec yacma Anutuguc kic qeli keczu.

35 Wañu Yesunéñ ocmuñ téréya qeriaiguc ac ku énécmima yomuhuc qesiyeç; Némac niñ héna acac kiwi ic ieneñ Kristo i Dawidiac qeli imuhuc zéanzu?

36 Dawidi i eneyaoc Uña Téréyanéñ hinocgémiyu yomuhuc zéyeç;† Miñ Kewunanéñ nuac Miñ Kewuna yomuhuc ézéyeç; Gi nuac héinaiguc tacnanec hazéchéçga hénagawac duandiaiguc qutulajgé énécmimanj.

37 Dawidi inéñ Kristoac niñac Miñ Kewuna zémiyeç imuac niñ Kristo inéñ dimuhuc wamma iwac qeli wammac? Imuhuc ku énécmiyu ic embac ieneñ siña nimma niñgic.

Héna acac kiwi ic ionac hakagina.

38 Wañu Yesunéñ toroçema ac ku énécmima yomuhuc zéyeç; Ini héna acac kiwi ic ionac téçgina nimma kecmu. Ieneñ maleku horua héima kenja wambiñ zé wañanzu. Wañu nénnagémba sombeniguc inicma mepési énécmimu niñac wañanzu.

39 Wañu toçgotocgo amaiguc me nezélélén aria amaiguc ic kuneñ tataçiguc tacmu niñac wañanzu.

40 Ic imuhucya ieneñ embac malé ionac ama igucnec iwawai onagicma hémbaoc wamma neanzu. Wañu ikocgina hoturuma zéwelec welec horua wañanzu. Wañu ieneñ keçma kitiwagina yéwéria memu.

Embac malé méñac hakaya hiabia.

41 Yesu inéñ soukiwa haihai imuac hosuraiguc tacma iniru ic embac ieneñ soukiwa haigic hiñgarec. Wañu ic soukiwa yanda ginaguc ieneñ soukiwa yéwéria haigic hiñgarec.

42 Wañu embac malé maçegeya méñnéñ hama soukiwa pésia éréhéçdac haiyu hiñgarec.

43 Wañu Yesunéñ tohotoho ichéra unuruma énézéyeç; Ni hélaçnec énézéwa, embac malé yominéñ soukiwa haizac imi tosia ionac qeyu mazac.

44 Tosia ieneñ héla yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu wañu embac malé inéñ qahac igucnec kekecyawac komodia késakeçzac imi moczoñ haidaru qahac wanzac.

13

Yesunéñ nalé teteçgiawac séséc zéasariyeç.

¹ Wañu Yesunéñ ocmuñ téréya igucnec mama kenju tohotoho ichéra ionarunec méñnéñ ocmuñ imi hémma yomuhuc ézéyeç; Héna, hoc yanda yanda imi dimuhucya, ama kuneñ kuneñ imi dimuhucya!

² Zéyu Yesunéñ melemma yomuhuc ézéyeç; Gi ama kuneñ kuneñ imi hénzan? Hoc imi moczoñ netec qetecgéçic madaru hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

³ Wañu Yesu ocmuñ téréya néwécgeñ Oliwa boñaiguc emma taru Petero, Yakobo, Yohane zéma Anderea ieneñ eñawunec qesimigic.

⁴ Nénézéna, haka imuhucya imuhucya imi némac naléiguc hiçñimac? Wañu ac imi seligimanj zéyu haka dimuhucya dimuhucyanéñ hiçñimac?

⁵ Wañu Yesunéñ yomuhuc énézéyeç; Téçgina nimmaguc kecmu. Ewa qerigina mesoho wañ énécmiwu niñac.

⁶ Ic sasalanéñ nuac qacnaiguc hama ikoc wamma ni imi mia zéma ic embac sasala ionac ewa qerigina mesohomu.

† 12:36: Hebraio aciguc; Yawenéñ Miñ Kewuna yomuhuc ézéyeç.

7 Waṅu yaré héla me imuac luhuc acya zégic nimma bacgina ménda yandimac; Iwawai imuhucya imuhucya imi kilenḍac hicṅimac. Waṅu imi nalé tetcgia qahacnec.

8 Baera baera ic embac ienen euḡac waṅamuwiṅ zé yacmu. Baec tosanenḡ baec tosara unuwiṅ zé yacmu. Waṅu baera baera naṅ memac. Waṅu béti saec hicṅimac. Waṅu imi azi kiki imuac hénihéniya.

9 Ini enjaocnec héngalen waṅamuma kecmu. Ienen ini aciguc onopocmu. Waṅu tocgotcgo amaiguc hihilocnéṅ unumu. Waṅu imi sac qahac, onagicma kenḡic baec galenḡ tosara zéma ic kewu tosara ionac kicginaiguc namma nuac héipuc ac énézému.

10 Waṅu walac imi buṅa suruc hiabia zéaiguc baec séc ic embac nindacmu.

11 Waṅu onagicma aciguc haigic ac dimuhuc zéwiṅ zéma walac ménda niṅyéwérimu. Nalé imuaru qeriginaiguc ac haimac imi sac zému. Zézé ic imi ini qahac, néṅ Uṅa Téréya.

12 Dac muna ekaocnec hazéc waṅamuma humumacac zétécgé amumaoc. Waṅu maṅgocnéṅ naṅa imuhucnec wammimac. Waṅu nambérac ienenḡ nenḡoc maṅgoc hécgina hazéc waṅ énécmima humumu niṅac onopocmu.

13 Waṅu nuac qacna niṅac ic moczoṅ yanda hazéc waṅ énécmimu. Waṅu ménḡnéṅ selima naṅkeru tetcgia waṅu Miṅ Kewunéṅ késama kekec hémbénaṅaiguc opocmac.

Zébiri qébiri icnéṅ hama kisikiyoṅ mihicṅimac.

14 Kecma Biri miṅina iwawai mebirianzac iminéṅ ocmuṅ téréyaiguc naṅu, (Olonzu ini ac imuac hénia niṅasarimu.) hémma

Yuda baec igucnec ic embac ienen néngacma baec boṅaiguc kemmu.

15 Waṅu ic ménḡ ama qahaiguc taczac inéṅ mama iwawai ménḡ ama qeriaiguc hezac imi memaṅ zé ménda mama emmac.

16 Ic ménḡ aiiguc keczac inéṅ malekuya andiaiguc hezac imi memaṅ zéma ménda lilingémac.

17 Nalé imuaru embac tosara hériginaguc zéma nenḡoc tosara merac namu gumu énécmianzu ienenḡ qenzenḡ manzenḡ yanda mi-hicṅimu!

18 Yéwéri imi kia naléyaiguc ménda hicṅimac niṅac welecmimu.

19 Nalé imuaru qenzenḡ manzenḡ méréra ménḡ hicṅimac imuac niṅac imuhuc zézua. Qenzenḡ manzenḡ imuhucya imi Anutunéṅ baec kurumenḡ zéyu hicṅiyecac hezac imuac suraiguc ménḡ ménda hicṅiyec. Waṅu kecma imuac andiaiguc imuhucya imi muṅuc ménda hicṅimac.

20 Nalé imi becneḡ Miṅ Kewunéṅ focdac ménda metecgéwacnec imi ic ménḡnéṅ selima naṅkeru késamacac séc qahac wambacnec. Ichéra gési énécmiyec ionac niṅac wamma nalé imi meducṅiyu hotoṅa waṅec.

21 Waṅu nalé imuaru ménḡnéṅ Kristo you nonac muru hicṅizac me Kristo eri ionac muru hicṅizac imuhuc zéyu ménda ninzénḡému.

22 Imi mia Kristo ikora zéma kua meme ic ikora hicṅima hia wammuac séc waṅu gési énécmimia imi ikoc waṅ énécmiwiṅ zé séséc zéma haka méréra baec ic enenḡ memuac séc qahac imuhucya memu imuac niṅac imuhuc zézua.

23 Ac imi walac walac énézézua imuac héngalenḡ wamma kecmu.

24 Waṅu nalé imuaru, qenzenḡ manzenḡ yanda imuac andiaiguc kaiwe asac mararaṅa békéma siṅidénḡéyu maso asaha qahac wammac.

25 Wañu ménni sikiluc imi kurumenj igucnec madaru kuc yanda yanda kurumenjiguc hezac iminénj hirimac.

26 Wañu duña Icac Naña hosusu qahaiguc kuc yandayaguc zéma edamu yandayaguc hayu ic embac ienenj héndacmu.

27 Wañu nalé imuaru inénj kua meme uñahéra méli énécmima ic embac gési énécmimia ini baec zécgéria kemboñ qahac igucnec zéma baec kurumenj nówéc nówéc igucnec qutulañgé énécmimac.

28 Fik ic imi hémma qelumbec ac hénia imi yomuhuc niñarenj gému; Imuac hawa bébélacgia éréma imuarunec séra qeyu hémma kaiwe naléya hosuru wanzac imuhuc zéañziñ.

29 Ini imuhucyanec iwawai imuhucya imuhucya hicñiyu hémma inénj hosucgé nénécmima nagu andiaiguc nanzac imuhuc niñtegicmu.

30 Ni hélacnec énézéwa baeciguc hicñisaiya keczu ini ménda qahac wanñicnec ac imuac héla hicñidacmac.

31 Baec kurumenj imi qahac wammac, néñ nuac acna imi ménda qahac wammac.

Zégésigési yanda imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninzac.

32 Wañu imuac kaiweya zéma kaiwe kiwa imi ic méñnéñ ménda ninzac. Kurumenjac kua meme uña imi enenj ménda ninzu. Naña acguc ménda ninzac. Manjoc eñeyanec téñgénj ninzac.

33 Nalé ménda ninzu imuac niñ técgina nimma kecmu.

34 Ic méñnéñ amaya waima baec horu kemmac niñac welenj qe-qehéra iwawai galeñgému niñac énézéma aigina méndénj énécmima nagu galeña i kawaliya mema

kecmac niñac ai buña énécmiyec ésécnec.

35 Ama miñina imi némac naléyaiguc hamac? Mariya me siñi yanda me kuruc qacanzac imuaru me siñunec imi ini ménda ninzu. Imuac niñ ini técgina nimma kecmu.

36 Wañu gau yanda hekecgic élanzanñec hama inicbac niñac.

37 Ewa qeli qelinec kecmu. Ac zézua imi onac sac qahac, ic embac tosara ini momacnec.

14

Yesu qewiñ zéma hénaya hocgic.

1 Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac tac ninñj zéma saménj yisya qahac imuac tacniniñ imi ai meme éréhéc heyu bec hamac. Nalé imuaru hofac oo ic ionac kiwa zéma hénia acac kiwi ic ienenj Yesu dimuhuc ikoc wammima késama gemu niñac hochoc ai megic.

2 Mema yomuhuc zégic; Tac ninñj naléyaiguc qahac, ic tosara ienenj qewelonj qewu niñac.

Embac méñnéñ Yesu haléc naecmiyec.

3 Wañu Yesunénj Betania ama arenjaiguc kemma ic méñ qara Simon becne wizi seliayaguc* kerec iwac amaiguc emma nene nema tarec. Taru embac méñnéñ nadaac halécya héménja hiabia boña eñeña imi kiruñaguc mema hama qésémma orucya qahaiguc moczonj qocgémiyec.

4 Qocgémiyu ic tosara tacgic ienenj niñgic biriyu eñacnec eminiñ wamma yomuhuc zégic; Némac niñ haléc imi eñdac audaczac?

5 Iminénj kiriru soukiwa ic méñac yawuñac ai boña ogicmacac séc imi mema ic maqeqeya énécmiwacnec! Imuhuc zéma embac imi ac zémigic.

* 14:3: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

6 Wañu Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ini embac imi waigic taru. Ini némac niñ embac imi yéwéri mizu? Embac imi ai hiabia menénzac.

7 Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecgc méra énéncmiwiñ zéma nalé tosia hia méra énéncmimu. Wañu ni mia iniguc nalé séc ménda kecmañ.

8 Embac imi kucyawac séciguc wanzac. Ni humuwa téngé némmu imuac wamma haléc héménagucnéñ walac naecnénzac.

9 Ni hélacnec énézéwa, ini baec séc baec imuaru mé imuaru buña suruc hiabia imi zéau énéncmiuiguc embac yomi niñqeli mima haka wañec imuac surucya imi momacnec zéau énéncmimu.

Yudanéh Yesu hofac oo ic ionac méraginaiguc opocmañ zé ac zikiyec.

10 Wañu tohotoho ic ionarunec mén, Yuda Karioto, inéh Yesu ic onac méraginaiguc opocmañ zéma hofac oo ic kuaya ionac muru kenec.

11 Kemma zéyu nimma ségiségi wamma soukiwa gémbiñ zéma zéseligic. Wañu inéh Yesu méraginaiguc opocmañ zéma imuac naléyawac mambéc wañec.

Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendorñ hayec.

12 Saméh yisya qahac imuac kendorñ hénihéniaiguc nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendorñ niñac rama unuañgic. Imuac naléyaiguc tohotoho ichéra ienené Yesu qesimima zégic; Siña dimuaru hezac? Ama dimuaru kemma nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendorñ niñac rama imi oma haigénni newésémañ?

13 Imuhuc zégic merac éréchéc méli érécmima zéyec; Iri ama areña yandaiguc kenjic ic mén kewuciguc doku hima huama kenju mihicñjima méndac mimaac.

14 Méndac miyic ama ménjiguc enju imuaru emma ama miñina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéñ yomuhuc zézac; Ama qeria dimuaru tohotoho ichéna iniguc nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendorñ niñac rama imi newiñ?

15 Imuhuc ézégic ama qeria kuney yanda mén qacyaiguc hezac imuaru oragicma kenju duñ tatac iwawai imi lémbécma arengégic heyu hémma imuaru nonac iwawai imi mindiñjimaoc.

16 Imuhuc zéyu merac éréhéç ierené ama areña yandaiguc keremma Yesu zéyec séc imi mihicñjima nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendorñ niñac iwawai mézézéñgégoc.

17 Wañu maria wañu kaiwe kiwa hiñgaru Yesu tohotoho ichéra 12 iniguc harégic.

18 Wañu nene nema tacma Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, onarunec mén niguc nene nema taczac iminéñ andé numac.

19 Imuhuc zéyu ienené ewagina goro wañu enac enac qesimima yomuhuc ézégic; Hélécnec, ni qahac! Gi nuac zézañ?

20 Zégic yomuhuc énézéyec; Tohotoho ic 12 onarunec mén niguc zéic momacguciguc saméh quduñgéma nezac imi mia.

21 Icac Naña i iwac niñ ogic hezac imuhucnec kemmac. Wañu ic mén andé qemimac iminéñ bakia yéwéria memac! Ic imi neñgoc héri qeri igucnec ménda hicñiwacnec iminéñ hia wambacnec.

Yesunéh sisipac ac qelia zénéncmiyec.

22 Wañu nene nema tacma Yesunéh saméh mema ewa hia ac ézéma kuma énécmima zéyec; Megic yomi nuac séwi busuna.

23 Imuhuc zéma waij sokoc mema ewa hia ac ézéma énécmiyu i moczoj nedacgic.

24 Negic énézéyec; Sac yomi nuac zikiziki ac qelia imuac sacya, imi ic embac sasala onac niñ wamma qocgéyi.

25 Ni hélacnec énézéwa, Ni waij méné muñguc ménda nema kecma Anutuac héngalenj ama arenj yanda qeriaiguc méné qeliawac nemañ.

26 Wañu ienenj legic méné héima ama imi waima Oliwa baec boñaguc enjic.

Peteronéj Yesu dimuhuc qaecgémimac imuac ara zéauyec.

27 Wañu Yesunéj yomuhuc énézéyec; Ni rama galenj qehumuwa rama héndemma kerñja wammu.

Ac imi ackuazéciguc oyec hezac. Imuac niñ deguc sinjya ini momac yanda wainémma néngacdacmu.

28 Wañu humuc igucnec yacma Galilaia baeciguc onac miha mema kemmanj.

29 Imuhuc zéyu Peteronéj yomuhuc ézéyec; I momac yanda waigémmu gezanj. Wañu ni qahac.

30 Zéyu Yesunéj yomuhuc ézéyec; Ni hélacnec gézéwa, deguc sinjya kurucnéj hatac éréhéc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbésemanj.

31 Zéyu Peteronéj seli seli wamma zéyec; Ni ménda waigémmanj. Gigic humumanj zé humumanj. Wañu kilenjad ménda qaecgé gémmanj. Imuhuc zéyu tosara moczoj imuhucnec zédacgic.

Yesunéj Gesemane baec boñaguc zéwelerec.

32 Wañu ienenj baec méné qara Gesemane imuaru hagic. Hama Yesunéj tohotoho ichéra énézéyec; Ini yomuaru tacgic ni kemma zéwelecbá.

33 Imuhuc zéma Petero, Yakobo zéma Yohane onagiru kenjic qeria yéwériyu ewaya goro wañec.

34 Wañu énézéma zéyec; Ni humumanjác séc ewananéj ewa biric yanda wanjua, imuac ini yomuaru gau ménda hema zenzenj qeli qeli kecmu.

35 Imuhuc zéma komora méné kemma baeciguc mama sigéma nalé yéwéria imi hia ogicmimacac niñ zéwelerec.

36 Wañu yomuhuc zéyec; Aba Manjocna, gi iwawai moczoj hia medacanzanj. Nuac sokoc yomi nuarunec nuagicna, wañu nuac sinja qahac guac sinjanéj seligimac.

37 Wañu inéj lilingéma hama iniru gau hegic Petero yomuhuc ézéyec; Simon, gau hezanj? Nalédac hotoña imi zenzenj qeli qeli hia ménda keczanj?

38 Kic qeli kecma zéwelecgic, qahac wañu manam batuciguc mama unuwac niñac. Qeriginanéj imuac wanjác, néj séwiginanéj bébélacgia.

39 Imuhuc énézéma muñguc lilingéma walac zéyec ésécnec zéma zéwelerec.

40 Ménjguc lilingéma hama iniru gaunec hegic. Wañu ienenj gau igucnec yacgic, néj kicgina yéwéria wañec. Wañu néma ac zéwiñ zéma osigic.

41 Wañu muñguc lilingéma hayu hatac haréwéc wañu énézéyec; Ini gaugina hemanec keczu? Imi sécgézac, nalé imi ducñizac. Héngic Icac Nanja andé qemima oporu biria meme ionac méraginaiguc enzac.

42 Yacgic kenni. Héngic, andé qeqe icnéj hosucninu hazac.

Hazéc ienenj Yesu késagic.

43 Imuhuc énézémanec nanu tohotoho ichéra ionarunec méné, Yudanénj wininiyec. Wañu inéj sac qahac, hofac oo ic kuaya zéma

héna acac kiwi ic zéma galen̄ ienen̄ ic tun̄ mén̄ méli énécmigic sou legicginaguc hagic.

⁴⁴ Andé qeqe ic inén̄ bec yaré ic iniguc séséc imi yomuhuc énézéma aren̄géyec; Mérac kiric nemiwa hémma imi mia zéma késama galen̄géma kemmu.

⁴⁵ Wañu inén̄ haréma focnec iwaru kemma, Kiwi icna! zéma kiric nemiyec.

⁴⁶ Nemiyu méragina suluma késagic.

⁴⁷ Késagic maréñaguc nan̄gic ionac murunec mén̄néñ souya héréma hofac oo ic kiwawac welen̄ qeqe ic mén̄jac gezawa qeriru mayec.

⁴⁸ Wañu Yesunén̄ yomuhuc énézéyec; Nuac niñgic kowu nene ic wañu népésiwiñ zéma sou legicginaguc hazu?

⁴⁹ Ni kaiweya kaiweya iniguc kecma ocmun̄ téréyaiguc ku énécmiwa ménda népésigic. Wañu ackuazéc kiwi téréyaiguc hezac imuac héla héimac.

⁵⁰ Wañu tohotoho ichéra moczon̄ waimima néngacgic.

⁵¹ Wañu sac qeli mén̄ gau hehe maleku sac aturuma Yesu méndaru késagic

⁵² gau hehe maleku imi hetecgé gilima katanec néngarec.

Yesu kua meme ic ionac méraginaiguc opocgic.

⁵³ Wañu ienen̄ Yesu késama hofac oo ic kiwawac amaiguc ken̄gic. Wañu ama imuaru hofac oo ic kiwa moczon̄ zéma galen̄hécgina zéma héna acac kiwi ic ienen̄ tocgégic.

⁵⁴ Wañu Petero i lakec lakec méndacmima kemma hofac oo ic kiwawac ama demin̄ qeriaiguc keremma welen̄ qeqe ionac sugcnaiguc geric zonemma tarec.

⁵⁵ (55a) Wañu hofac oo ic kiwa moczon̄ zéma kua meme ic ienen̄

Yesu opocgic qemu nin̄jac héipuc ac nin̄jac hocgic.

⁵⁶ Wañu ic sasalanén̄ ac ikoc sasala zégicac imi tanera momacguc ménda wañu ^(55b) mén̄ ménda mihicñigic.

⁵⁷ Tosaranén̄ namma ac ikoc yomuhuc zégic;

⁵⁸ Nini ninni, yomuhuc zéyec; Ni ocmun̄ téréya méranéñ memeya yomi héndemma kaiwe haréwécac qeriaiguc mén̄ memañ. Wañu imi méranéñ memeya qahac.

⁵⁹ Wañu ac imi zégic imi acguc acgina momacguc ménda wañec.

⁶⁰ Wañu hofac oo ic enen̄aginanén̄ sugcina igucnec yacma Yesu qesimima zéyec; Gi ac bakia ménda zéwésémañ? Ic enen̄ héipuc wañamuma guac ac zézu. Imi némac ac?

⁶¹ Wañu inén̄ en̄ namma ac mén̄ ménda zéyu hofac oo ic enen̄anéñ mun̄guc qesimima zéyec; Gi mia mepésianzin̄ iwac Naña Kristo me qahac?

⁶² Wañu Yesunén̄ zéyec; Ni imi mia, wañu ini Icac Naña i Kuc Min̄ina iwac héiyaiguc tackecma kurumen̄jac hosusuiguc hayu hémmu.

⁶³ Imuhuc zéyu hofac oo ic enen̄aginanén̄ en̄eya malekuya muzuracgéma énézéyec; Némac nin̄jac héipuc ic mén̄ nin̄jac hoc kecbin̄?

⁶⁴ I Anutu zébiri qébiri wammima ac imi zéyu nindaczin̄. Wañu dimuhuc nin̄zu? Imuhuc qesiénécmiyu ic enen̄ kua séc zétecgegic humucac buña wañec.

⁶⁵ Imuhuc zéma tosara ienen̄ sépécgéma kiwa osoma méragina kuma qema zégic; Gi kua meme ic keczan̄iguc mérénéñ guzac imi zéna. Wañu welen̄ qeqe ienen̄ méra tawé tawénén̄ otogic.

Peteronén̄ Yesu zéqaec wammiyec.

66 Waṅu Petero i emu sombenjig keru hofac oo ic eṅeṅaginawac welen qeṅe embac mēṅnēḡ hosuru hayec.

67 Hama Petero geric zonemma taru hémma ézéyec; Gi Yesu Nazaretenec i guc momacnec kecnc.

68 Zéyu Peteronēḡ qaecgéma yomuhuc zéyec; Némac acac zézaṅ imi ni ménda ninzua. Waṅu imuac hénia imi ménda niṅasarizua. Imuhuc zéma néṅgacma sombenj mēḡ ama kuaya hosuraiguc heyec imuaru hiṅgarec.

69 Waṅu welen qeṅe embac inēḡ imuaru i muṅguc hémma ic embac lelecgéma naṅgic ini yomuhuc énézéyec; Ic yomi imi ionarunec.

70 Waṅu inēḡ muṅguc qaecgéyec. Waṅu nalé ménda horugiyu ic embac hosuru naṅgic ienenj muṅguc Petero ézégic; Gi hélacnec ionarunec, gi Galilaia ic.

71 Zégic i eṅeyaoc zébiri amuma zéselima zéyec; Ic mérac niṅ zézu imi ni ménda ninzua.

72 Zéyu imuarunec kuruc qaru hatac éréhéc waṅec. Waṅu Yesunēḡ Kurucnēḡ hatac éréhéc ménda qaru geḡ haréwéc qaecgé némbésémaḡ imuhuc ézéyec imi Peteronēḡ niṅqelima siarec.

15

Yesu Pilatoac muru wagicma kenjic.

1 Ama gianjiyu imucgeṅec hofac oo ic kiwahécgina ienenj galeḡ tosara zéma hénia acac kiwi ic tosara zéma kua meme ic moczoṅ iniguc focdac tocgéma ewa momacguc wamma zéarenj wandacma Yesu dérécgéma wagicma kemma Pilato iwac muru opocgic.

2 Opocgic Pilatonēḡ qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me? Zéyu inēḡ melemma zéyec; Geṅgaoc zézaṅ.

3 Waṅu hofac oo ic kiwa ienenj kápésira sasala zémigic.

4 Pilatonēḡ muṅguc qesimima zéyec; Ninzaṅ? Ienenj guac kápésic sasala zézu. Némac niṅac kitiwa mēḡ ménda zézaṅ?

5 Zéyu Yesunēḡ ac mēḡ muṅguc ménda melenj Pilatonēḡ welicgéyec.

6 Nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac Kendonj séc Yuda ic ienenj hésa ama ic mēḡac qara qacma hulacmimac niṅac Pilato welecmigic inēḡ ionac niṅ wamma mēḡ hulacmianjec.

7 Waṅu nalé imuaru ic tosara ic embac onac qeri kumu wamma yaré meyacma wawaḡ meme imuac suraiguc ic mēḡ qehu-mugic énépésima hésa amaiguc onopocgic kecgic, ionac sugc-naiguc ic mēḡ kerec, iwac qara imi Baraba.

8 Waṅu ic embac tuṅ yanda ienenj haréma Pilatonēḡ haka waṅaṅec séciguc muṅguc waṅ énécmimacac niṅac qesimigic.

9 Qesimigic Pilatonēḡ melemma zéyec; Yuda ic onac ic kewu imi wai énécmimanj niṅac wanzu?

10 Inēḡ hofac oo ic kiwa ienenj Yesu eḡ nimbupuc nimmima iwaru haigic imi niṅasaridarec. Imuac imuhuc qesiéncmiyec.

11 Waṅu hofac oo ic kiwa ienenj ic embac qeri kumu waṅ énécmigic ienenj yomuhuc qacma zégic; Yesu waina taru Baraba hulacna mayu!

12 Waṅu Pilatonēḡ muṅguc qesiéncmiyec; Imuhuc zézuiguc Yuda ic onac ic kewu zémianzu i dimuhuc wammimanj?

13 Zéyu ienenj muṅguc qacma zégic; Ic imi ic héṅgeṅa wéndaraiguc qena!

14 Zégic Pilatonēḡ melemma énézéyec; Némac niṅac? Némac kápésicac waṅec? Imuhuc zéyu selianec qacma zégic; Ic héṅgeṅa wéndaraiguc qena!

15 Wañu Pilatonéñ ic embac niñgic sécgémac niñac Baraba hulac énécmima Yesu i mia hihilocnéñ gema ic héñgeña wéndaraiguc qemu niñac yaré ic onac méraginaiguc haiyec.

Yaré ic ieneñ Yesu zédesi wammigic.

16 Wañu yaré ic ieneñ Yesu wag-icma baec galenac ama kewuya imuac demin qeriaiguc keremma yaré ic tuñ mén énézégic moczon hama qutulanégic.

17 Wañu yaréac maleku qouc qoucgia Yesu héimima hésa waiyagucnéñ ic kewuac opoc mén mizima orucyaiguc héimigic.

18 Héimima mepésima zégic; Ohec Yuda ic ionac ic kewu!

19 Imuhuc zéma uñ qaulaleanéñ orucyaiguc qema sépécgé mima simin héima tacma sigémigic.

20 Zézerec wammidacma yaréac maleku qouc qoucgia imi hetecgéma eneya malekuya héigic hiñgacmiyu ic héñgeña wéndaraiguc qemu niñac wagicma séñganñen mama kenñic.

Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic.

21 Kemma hénaiguc ic mén ama areña mén komora igucnec haréyu mihicnigic. Iwac qara imi Simon, Kirene taun igucnec, Aleksande zéma Rufu iorac mañgocgira. Wañu yaré ic eneñ ic héñgeña wéndara Yesuarunec wagicma seli seli wamma migic huayec.

22 Huayu Yesu wagicma baec mén qara Golgota (Neñan aciguc; Oruc sic) imuaru kerengic.

23 Wañu baec imuaru wain dokuiguc sacmasi qara mér imi haima lelecgéma Yesu migic inéñ waiyec.

24 Wañu ieneñ i ic héñgeña wéndaraiguc qedacma malekuya mérénéñ méré késamu imi hémma nimbin zéma sumbic néma sécgina méndémma késagic.

25 Wañu kaiwe kiwa 9 kilok wañu qegic.

26 Qema ou iwac oruha hanecgeña iguc ic kitiwa emma nanu imuaru ac wammigic sécya yomuhuc oma qegic nanec, Yomi Yuda ic ionac ic kewu.

27 Wañu kowu nene ic éréchéc momacnec ic héñgeña wéndaraiguc urugic mén héiyaiguc mén kanayaiguc nanoc.

28 Wañu kiwi téréyaiguc ackuazéc heyu héla héiyec iminéñ yomuhuc; Biria meme ic qétégina olongic imuaru i momacnec olommigic.

29 Wañu ic embac baec imi og-icma kenha wañgic ieneñ orucgina gilima yomuhuc zébiri mima zégic; Aaha, gi ocmuñ téréya héndémma kaiwe haréwéc imuac qeriaiguc mekiizicgéman zéanñan imi mia.

30 Deguc genñgocnec ic héñgeña wéndara igucnec metecgé amuma mana!

31 Wañu hofac oo ic kiwa zéma hena acac kiwi ic ieneñ imuhucnec zédesi wammima enñawunec eminimma zégic; Ic tosara anñéngina tiénécmiyec, néñ eneya anñeña hia ménda tiamuzac.

32 Kristo Israel ic onac ic kewu inéñ ic héñgeña wéndara igucnec mayu hémmaguc ninzéngeñ. Ic urugic iguc momacnec nanñic iereñ imuhucnec ac imuhuc zéma zébiri miyoc.

Yesu unñaya waimiyec.

33 Kecma kaiwe kiwa 12 kilok wañu sinjineñ baec sécgéma heyu kenkecma maria 3 kilok wañu tecgéyec.

34 Mariya 3 kilok imuaru Yesunéñ selianec qacma zéyec; Eloi eloi lama sabaktani? Ac imuac hénia imi yomuhuc; Anutuna Anutuna némac niñac wainénñan?

35 Wañu ic hosuru nanñic ionarunec tosanéñ nimma zégic; Niñgic, Elia héihéré mizac.

36 Waᅇu ic méᅇᅇᅇᅇ foc kemma kondunᅇ kagalic méᅇ doku howura winigaiguc qundunᅇma ic sun susuriaiguc zíkima Yesu gumuma zéyec; Waigic mambéc hénni, Elianéᅇ hama wagicma mamac me qahac.

37 Waᅇu Yesu i muᅇᅇᅇᅇ kucnec qaru unᅇaya waimiyec.

38 Waimiyu maleku horua yanda zaki téreya nezicᅇma nanᅇᅇec imi namuᅇa igucnec ounec zuracᅇma emu héᅇiaiguc tecᅇyú éréhéc waᅇec.

39 Waᅇu yaré ic qété 100 ionac galenᅇina méᅇ Yesuac wésiaiguc namma héᅇu humuyu yomuhuc zéyec; Héᅇlacnec, ic yomi Anutuac Naᅇa kerec.

40 Embac tosara eneᅇ momacnec lakec namma héᅇᅇᅇ. Waᅇu ionac sugcinaiguc Maria Makdalanec* zéma Yakobo komora zéma Yose iorac neᅇᅇocᅇira Maria zéma Salome i momacnec nanᅇᅇᅇ.

41 Ieneᅇ Galilaia baeciguc Yesu méᅇdacmima weneᅇ qemima kecaᅇᅇᅇ. Waᅇu embac sasala tosara Yesuguc Yerusalem éreᅇma hagic ieneᅇ momacnec imuaru nanᅇᅇᅇ.

Yesu hoc kifaᅇaiguc haigic.

42 Oraᅇ imi Sabata tac niniᅇ, deguc imi imuac zéréᅇ qéréᅇ naléya, imuac niᅇ ama siᅇimaᅇ zé waᅇu,

43 ic méᅇ qara Yosefe Arimataia ama areᅇa yanda igucnec inéᅇ bawa méᅇda yandiyu Pilatoaru kemma Yesu qamocya niᅇac qe-siyec. Waᅇu ic imi kua meme tuᅇ ionac kiwa eᅇeᅇa kecma Anutuac héᅇᅇaleᅇ ama areᅇa yanda imuac mambéc kecaᅇec.

44 Waᅇu Pilatonéᅇ Héᅇlacnec bec humuzac? Imuhuc zéma nimma yaré ic qétéᅇina 100 ionac galenᅇina zéyú hayu yomuhuc

zéma qesimiyec; Ic imi bec humuzac?

45 Imuhuc qesimiyu yaré ic qétéᅇina 100 ionac galenᅇinanéᅇ ézéyú niᅇasarima Yosefenéᅇ qamoc imi hia mema kemmac niᅇac zéyec.

46 Waᅇu Yosefenéᅇ kemma maleku qara linen imi boᅇa mema Yesu qamora imi metecᅇma maleku iminéᅇ osoma mema kemma kic suaᅇ hoc yanda qéséma kifaᅇa yanda meycacᅇᅇᅇ imuaru haima hoc méᅇ qililiᅇᅇyú kemma kuaya nézicᅇyec.

47 Nézicᅇyú Maria, Makdalanec zéma Maria, Yoseac neᅇᅇocya ieneᅇ Yesu qamora dimucᅇeᅇ haigic heyec imi hima héᅇoc.

16

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

1 Sabata nalé téreya tecᅇyú, Maria, Makdalanec zéma Maria, Yakobo neᅇᅇocya zéma Salome i Yesu qamora naecmimu niᅇac haléc héᅇméᅇaguc boᅇa medacᅇᅇ.

2 Waᅇu Sondaiguc ama gianaᅇma kaiwe kiwa éreyú kic suaᅇᅇᅇᅇ kereᅇᅇᅇ.

3 Waᅇu keᅇkecma yomuhuc emineᅇᅇᅇ; Kicsuaᅇ kuaya igucnec méreᅇnéᅇ hoc imi qililiᅇᅇ néᅇécᅇimac?

4 Imuhuc zéma kic hima héᅇᅇᅇ hoc imi qililiᅇᅇ géᅇyawaᅇ heyec, waᅇu hoc imi kuneᅇ yanda.

5 Waᅇu kic suaᅇ qeriaiguc keremma héᅇinaiguc geᅇ ic merac méᅇ maleku horua lalac lalacyaguc taru héᅇma aurigic.

6 Waᅇu inéᅇ énézéyec; Zéneᅇᅇina méᅇda hiriyu. Ini Yesu Nazareteneᅇ, ic héᅇgeᅇa wéndaraiguc qeᅇᅇ i héᅇbiᅇac zéma hazu imi ni ninzua. Inéᅇ bec qelima yarec. Yomuaru méᅇda

* 15:40: Aram ac Migdala; Neᅇaᅇ aciguc neuᅇ kiropo ama lesu herec eᅇeᅇa.

hezac. Hehe duña haigic yomi héngic.

⁷ Ini kemma tohotoho ichéra zéma Petero yomuhuc énézému; Inéj énézéyec séc walac Galilaia baeciguc kenzac. Imuaru kemma hémmu.

⁸ Zéyu embac ienej zénéngina hiriyu welicgéma kic suañ qeria igucnec focdac mama néngacma keñgic. Wañu bacgina yandiyu ac imi ic ménj ménda énézégic.

Yesunéj hicñi énécmima ai memu niñac meseli énécmiyec.

⁹ Yesunéj Sonda gian gianacnec qelima yacma Maria Makdalanec, becneç uña biria 7 nesi énécmiyec embac imi walac hicñimiyec.

¹⁰ Hicñimiyu kemma ic tosara Yesuguc kecañgic ienej siacma kecgcic suruc wañ énécmiyec.

¹¹ Wañu ienej Yesu qelima yacma embac hicñimiyec suruc imi nimma ménda ninzéngégic.

¹² Wañu imuac andiaiguc ionarunec ic éréhéc ama ménjiguc keñoc. Hénaiguc Yesunéj kic tanera melemma hicñi érécmiyec.

¹³ Hicñi érécmiyu kemma tosara énézéyic imi imuhucnec ménda ninzéngégic.

¹⁴ Imuac andiaiguc tohotoho ichéra 11 tocgéma nene nema tacgcic hicñi énécmiyec. Wañu Yesu qelima yaru héngic ienej imuac ac suruc énézégic. Wañu qerigina seligiyu ménda ninzéngégic niñu ménda sécgéyu ac wañ énécmiyec.

¹⁵ Wañu toroqema yomuhuc énézéyec; Ini baera baera kemma ic kecçu séc buña suruc hiabia imi énézému.

¹⁶ Ninzéngéma doku naecmac imi Anutunéj késayu kekec hémbénaña kecmac. Wañu ménda

ninzéngému imi kápésicgina niñac zéteccgé énécmimac.

¹⁷ Ninzéngému i haka icnéj ménda memeya yomuhucya méndac énécmimac; Nuac qac-naiguc uña biria nesi énécmimu, wañu ac méréra zému.

¹⁸ Mokolej késama doku kumiñaguc negic ménda mebiru énécmimac, ic hafginaguc ionac orucginaiguc méragina haigic hafgina qahac wammac.

Anutunéj Yesu wagicma eñec.

¹⁹ Miñ Kewu Yesunéj ac énézédaru Anutunéj i wagiru kurumenjiguc emma Anutuac héyiaiguc tarec.

²⁰ Wañu tohotoho ichéra ienej kemma ama baec séc ackuazéc imi zéaugic Miñ Kewunéj iniguc momacnec ai meyu haka icnéj ménda memeyanéj hicñi énécmima ackuazéc imi meselijec.

²¹ (Ménda hezac)*

²² (Ménda hezac)

* **16:21:** Kiwi tosaraiguc kiwi yomuac tetcgiaiguc yomuhuc ooyawac hezac; Embac imi fodac Petero zéma iwac alahéra haka hicñiyec imi énézéyec. Imuac andiaiguc, Yesunéj ic embac dimuhuc añgén tiéncmimac buña suruc téréya zéma hémbénaña imi énézému niñac tohotoho ichéra méli énécmiyu baec nówéc nówéc keñgic.

Luka

Yesuac suruc yomi Lukanén Tiofiluac oma miyec.

¹ Neṅaṅ sucninaiguc haka hélacnec hicṅi nénécmiyec imuac ac suruc imi areṅgéma owiṅ zé sasalanén batucgéma aigina hénigic.

² Imi mia hénihéniya igucnec kicginanéṅ hémma ackuazéc imuac héipuc ic zéma ai ic kecgc ieneṅ nénézégic séc dindiṅanec ogic.

³ Ni acguc haka imi moczoṅ hénihéniya igucnec dindiṅanec niṅgésima hicṅi hicṅjima éréyec séc areṅgéma oma ic kewu eṅeṅana Tiofilus guac haiwa hamac iminéṅ hia wammac zéma niṅi.

⁴ Imuac mia kiwi yomi olomma ackuazéc gézégic imi hélacnec zéma nimbésémaṅ.

⁵ Herodenén Yuda baec imuac ic kewu kerec nalé imuaru ic méṅ kerec, qara imi Zakaraia. Inén hofac ooic méṅ qara Abiya iwac ai areṅ igucnec. Waṅu Zakaraiawac iniṅa imi Aronac sac kitic igucnec. Waṅu iwac qara imi Elisabete.

⁶ Iereṅ imi Anutuac kiwaiguc solanṅanec kecaṅoc. Kecma Miṅ Kewuac zézé seli zéma hénac ac moczoṅ késpedes qahac tohoma kecaṅoc.

⁷ Waṅu Elisabete imi héfiṅac kecaṅec imuac niṅ iereṅ qeligira qahac kecma ic embac yanda waṅoc.

⁸ Nalé sura méṅu Zakaraianéṅ eṅeya ai ic tuṅa ionac ai nalégina ducṅiyu hofac oo ai imuac galeṅ wamma Anutuac wésiaiguc ai mema kerec.

⁹ Waṅu hofac oo ic eṅaṅ hakagina tohoma sumbic négic Zakaraiawac ai buṅa waṅu Miṅ Kewuac ama téréyaiguc emma héfac héméṅaguc héimiyec.

¹⁰ Héimiyu hofac oo ai imuac suraiguc ic embac moczoṅ yanda ieneṅ séṅṅanṅeṅiguc zéwelec welec ai mema naṅgic.

¹¹ Waṅu Miṅ Kewuac kua meme uṅa méṅnéṅ iwaru wininima hofac oo zaki téréya imuac héiyaiguc naṅec.

¹² Naṅu Zakaraianéṅ héṅu qeri yéwéc wammiyu bac yandi yandi inén sécégimiyec.

¹³ Imuhuc waṅu kua meme uṅanéṅ yomuhuc ézéyec; Zakaraia, bac yandi yandi ménda wanna, zéwelec welecga imi niṅgégéṅa waṅec. Imuac iniṅa Elisabeteṅ héri haima merac méṅ megémmac. Megéṅu iwac qara Yohane zéwésémaṅ.

¹⁴ Waṅu guaru ségiségi yanda hicṅjamac. Hicṅiyu ic embac sasala ieneṅ iwac hicṅi hicṅiya niṅac ségiségi wammu.

¹⁵ Ségiségi wammu imi hénia yomuhuc niṅac; Inén Miṅ Kewuac kiwaiguc kunéṅgina wamma kecma. Waṅu inén waiṅ zéma doku selia imuhucya méndagucnec nemac, néṅ neṅgocyawac héri qeriiguc heyunec Uṅa Téréyanén ewa qeria sécégimima hemac.

¹⁶ Sécégimiyu Israelac qelihéra sasala melenṅ énécmiyu Miṅ Kewugina Anutuac muru liliṅgéma hamu.

¹⁷ Qeri uṅa zéma kuhanén Eliawac séc hemiyu, Miṅ Kewu ménda hayunec miha mema hama maṅgoc ionac qerigina melenṅ nambérac ionac liliṅgémac. Ewa seli ic melenṅ énécmiyu ic solanṅa ionac niniṅ areṅ imuac wamma liliṅgému. Imuhuc wamma Miṅ Kewuac hénaroiṅ sécy zémindiṅi énécmiyu iwac mambéc kecma.

¹⁸ Kua meme uṅanéṅ imuhuc ézéyu nimma Zakaraianéṅ ac kitia yomuhuc melenṅec; Ni imi ic yanda, waṅu iniṅa acguc yawuṅa sasala yanda, imuac dimuhuc acga

imi ninjasariman?

¹⁹ Zéyu kua meme uñanéñ yomuhuc ézéyec; Ni qacna Gabiriel, Anutuac kiwaiguc nanaña imi mia. Anutunéñ buña suruc hiabia yomi gézéma zéau gémman zé méli néñu mazua.

²⁰ Ninzan, acna zéwa ménda ninzéñgézan, imuac niñ degucmuacnec gi ac zéwésémanac séc qahac wamma ac qahac kecnanec haka imi hicñimac. Naléya ducñiyu acna imuac héla hicñimac.

²¹ Wañu Zakaraianéñ Anutuac ocmuñ téréya qeriaiguc nalé ogicma keru, ic embac ieneñ iwac mambéc kecma welicgégic.

²² Imuhuc wañkecgic inéñ ionac muru mayec. Wañu ac zémacac séc qahac wañec. Wañu ic embac ieneñ imi inéñ ocmuñ téréya qeriaiguc iwawai tanec mén héñec imi niñtegicgic. Wañu inéñ méranéñ séséc sac wañ énécmima ara qahacnec kerec.

²³ Wañu welen qeqeyawac ai meme sasala imi welen qeyu tegédaru amayaiguc lilingéma keñec.

²⁴ Kemma keru ai meme tosara hama keñu iniña Elisabetenéñ hériyaguc wamma maso méra mén sanjima kerec.

²⁵ Kecma yomuhuc zéyec; Sura yomuac Miñ Kewunéñ nuac wannémma ic embac suginaiguc gamuna qahac wammac niñac haka imuhuc wannéñec.

Kua meme uñanéñ Maria hicñimiyec.

²⁶ Maso 6 wañu Anutunéñ kua meme uña Gabiriel Galilaia baec Nazarete tauñiguc mélimiyec.

²⁷ Mélimiyu embac seraña mén qara Maria iwac muru keñec. Wañu embac imi ic mén qara Yosefe Dawidiac hicñisai

areña imuarunec iwac iniñ buña gemigic kerec.

²⁸ Wañu hosucgé mima yomuhuc ézéyec; Ohec wahec! Anutuac héñsorocya, Miñ Kewunéñ giguc keczac.

²⁹ Imuhuc zéyu Marianéñ kuney yandanec niñbipima yomuhuc niñec; Némac niñ imuhuc yai zézéna zézac?

³⁰ Wañu kua meme uñanéñ yomuhuc zéyec; Maria, Anutunéñ ewa hia wañgéñu hénzan imuac niñ gi bacga ménda yandiyu.

³¹ Ninzan, gi héri haima nanja mewéséman. Wañu qara imi Yesu zéwéséman.

³² Inéñ Miñ Kewu wamma keru, iwac qara imi Eñeña miñinawac Naña zémimu. Wañu Miñ Kewu Anutunéñ iwac sakoña Dawidiac tatac edamuyaguc imi iwac miyu tacmac.

³³ Wañu Yakopac qelihéra ionac ama séc ic kewu wañ énécmima keru, iwac héñgaleñ ama areña yanda imi nalé hémbénaña tetecgia qahac hema emma kecmac.

³⁴ Imuhuc zéma zéyu, Marianéñ kua meme uña yomuhuc ézéyec; Ni ic hénia ménda nimmanec seraña kecza, imuac niñac haka imuhucyanéñ dimuhuc hicñi némmac?

³⁵ Zéyu kua meme uñanéñ ac kitiwa yomuhuc melemma ézéyec; Uña Téréyanéñ guaru mayu Eñeña miñinawac kuhanéñ hoturu gémmac. Imuac niñac merac mewéséman imi téréya. Wañu iwac mia Anutuac Naña zémimu.*

³⁶ Ninzan, sac kiticga Elisabete héñña zémimianéñ yawuña sasala yanda wammaguc merac mén héri haima keru, bec maso 6 wanzac.

³⁷ Némac niñ, Anutuaru imi haka osiosiya ménéñ mén ménda hezac.

* 1:35: Me Merac mewéséman. Wañu iwac mia Téréya, Anutuac naña zémimu.

38 Imuhuc zéyu, Marianén yomuhuc ézéyec; Ni Miñ Kewuac welen qe qe embac, imuac zézan imuac séc hia hicñi némmac. Imuhuc zéyu kua meme uña iminén waïma keñec.

Marianén Elisabeteac kemma ara niñec.

39 Keñu sura mén imuaru, Marianén yacma kemma Yuda baec boña méñu Yuda tañiguc focdac ekeñec.

40 Ekemma Zakaraiawac amaiguc emma Elisabete yaizézé ac wammiyec.

41 Wammiyu Elisabetenén Mariawac yaizézé ac niñec imuarunec, merac qeriaiguc heyec iminén qitic qeyec. Wañu Uña téréyanén Elisabeteac ewa qeriaiguc sécgé miyec.

42 Sécgé miyu ewaya meyu eñu kucnec qacma yomuhuc zéyec; Embac, gi embac tosara sucninaiguc guagiru mériañ yandagaguc wanzañ. Wañu héri qerigawac héla gocmia imi acguc mériañ yandayaguc wanzañ.

43 Miñ Kewunawac neñgocyanén nuaru hazac. Haka yomi némac hiana niñac wamma hicñinénzac me?

44 Zéwa ninna, yaizééganén gezacnaiguc hiñgaru, kokocnanén qerinaiguc qitic qema ségiségi wanzañ.

45 Ackuazéc ézéyec imi hélaguc wandacmacac hezac hénia imuac niñac ninzéhégéyec embac imi mériañaguc.

Mariawac mepé qepésiac legic.

46 (46a) Wañu Marianén yomuhuc zéyec; (48a) Inén eñeya welen qe qe embac nidac imuhucyawac kiwa hinéñec. (46b) Imuac niñ qeri uñananén Miñ Kewu mepésizac.

47 Qeri uñananén Anutu nuac añgégñ titi miñina iwac niñ wamma ségiségi wanzañ.

48 (48b) Zéwa niñgic, tetcgia qahac emma kemma ic embac hicñisaiya moczon yanda imi nuac niñ mériañaguc zénémmu.

49 Kuc miñjanén nuaru kiwi yanda mezac, wañu iwac qara imi Téréya!

50 Anutu sicgémimia ionac muru Anutuac goi héihéi yandanén qeli yackumu emma emma he énécmimac.

51 Inén méria suluma wawañ meme kuhaguc yanda wañanzañ. Inén ewa niniñginaiguc séwi eñeñ niñanzu ic imuhucya héndén énécmianzac.

52 Inén ic kewu tatak igucnec ic kuc buñaginaguc imi memaénéc mianzac, qeri memaamuma kekec imi meyac énécmianzac.

53 Ic yaka niñ humuanzu ionac imi iwawai hia bia tiénécmianzac, nén iwawaigina sasala he énécmimia imi méragina héla qahac nesi énécmiyu eñ keñanzu.

54 (54a) Inén eñeya wésé niniña niñqelima

55 (55a) yanda hécnina zikiziki ac énézéyec séc (54b) welen qe qe ichéra Israel imi méra énécmiyec. (55b) Wañu Abaraham zéma iwac qelihéra ionac imi tetcgia qahac wañ énécmianzac.

56 Wañu Maria imi Elisabeteguc keric, maso haréwéc tecgéyu, liliñgéma amayaiguc keñec.

Yohane hicñiyec.

57 Wañu bec Elisabetenén naléya hayu naña meyec.

58 Wañu ama momachéra zéma eñeya sac kitichéra ieneñ Miñ Kewunén goiya kunen yanda héimiyec imi nimma iguc momacnec ségiségi wañgic.

59 Ai meme 8 wañu meracac séwi taséya hericbiñ zé hama mañgocyawac qac imi mema Zakaraia zéwiñ zé wañgic.

⁶⁰ Wañu mañgocyanéñ qetali énécmima zéyec; Qahac, qara imi Yohane zéwiñ.

⁶¹ Zéyu zégic; Ee, sac kitichécgina suginaiguc qac imuhuc zémimia méñ ménda keczac.

⁶² Zégic ménda sécgéyu mañgocyanéñ méré zémimia wammac zé ninzac? Imuhuc zéma nimma qesinimbiñ zé, méranéñ séséc wammigic.

⁶³ Imuhuc wañgic inéñ hilaneñ zéma zékalaña niñac wañec. Wañu keñ mehama migic, qara imi Yohane imuhuc oyu, hémma welicégic.

⁶⁴ Wañu duña kuaya zéma ezelaña momacnec hulacmimia wañu, acac wamma Anutu mepési miyec.

⁶⁵ Wañu ic ama lelec lelec kegcic imi eneñ ac imi nimma zénéngina hiriyec. Wañu Yuda baec boña séc haka imuac eminimma kegcic.

⁶⁶ Wañu Miñ Kewuac mérianéñ iwaru imuhuc heyec imuac niñac, suruc imi niñgic séc ac imi qeriginaiguc késa kecma yomuhuc zéañgic; Merac imuhucyanéñ yandima ic dimuhucya wammac me?

Zakarianéñ bianac ara zéma Miñ Kewu mepésiyec.

⁶⁷ Wañu mañgocya Zakarianéñ Uña téréyanéñ geria sécgéyu bianac ara yomuhuc zéyec;

⁶⁸ Anutu i mama hama ic embachéra neñañ doenina meyec. Mepé qepésinina imi neñañ Miñ Kewunina Israelac Anutuac muru hemac.

⁶⁹ Wañu nonac niñ wamma welen qeqeya Dawidi iwac ama areñhéra neñañ muru añgéñ titiac ilicya[†] meyac kumu nénécmiyec.

⁷⁰ Imi mia baec yomuac nalé hama keñec sura imuaru eñeya ichéra téréya Anutuac tilij tilij

ic ionac kuagina mema ackuazéc nénézéyec séciguc

⁷¹ hazécnina ionac murunec zéma nimbiri wañ nénécmianzu ionac méragina igucnec metecgé nénécmima añgéhina tiyec.

⁷² Inéñ yanda hécnina goi héihéi wañ énécmimañ zé iniguc sisi-pac ac téréya zéseliyec imi mia niñqeliyec.

⁷³ Imi mia sisipac ac yandanina Abaraham zéselimiyec imi mia.

⁷⁴ Bac yandi ménda wamma eñeya mepésimiwiñ niñac hazéc hécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyu,

⁷⁵ Miñ Kewuac wésiaiguc kecma météré amuma késpedesic solañ kecma kekecnina séc welen qemiwiñ niñac zéseliyec.

⁷⁶ Merac gi Eñeña yandawac kua meme ic zégéngéña wammac. Miñ Kewuac wésiaiguc miha mema kemma iwac héna mézézéñ géwésémañ.

⁷⁷ Imuhuc wamma añgéh titiac niniña késpedesic waiwai igucnec ha-haya imi Miñ Kewuac ic embachéra énézéna niñasarimu.

⁷⁸ Anutuninawac wésé niniñ imi bénzéhña, imuac niñac ou kurumeñ igucnec kaiwe ésécnec neñañ muru éréma ha nénécmimac.

⁷⁹ Mama hama siñi zéma humucac tunumaniguc tatara neñañ measari nénécmima hénanina luaeac hénaiguc qindinj nénécmimac. (Zakaraianéñ imuhuc zéyu tecgéyec.)

⁸⁰ Wañu merac imi séwiya yandiyu ewa geria momacnec meseli mimia wañec. Wañu baec kisiaiguc kerecac Israel ic onacmuru wininiyec.

2

Yesuac hicñihicñiya.

¹ Nalé imuaru Roma ic^{*} eñeñagina Kaisa Augusitonéñ ic

[†] 1:69: Héna imi kucya. ^{*} 2:1: Girik aciguc; Kaisa.

embachéra ionac qacgina mema odacmu niñac zézé seli ac oma haiyu eneya héngalen baera séc kendarec.

² Wañu ic kewu Kirinionéñ méra bawu kecma Siria baec yanda imi galeñgéyec. Wañu nalé imuac suraiguc ic embac qac areñgina megic hatac momacguc wañec.

³ Wañu ic embac ieneñ moczon qacgina zégic oénécmimu niñac enañ taungina séc lilingéma kendacgic.

⁴ Yosefe imi Dawidiac sac kitic igucnec imuac niñ, i acguc imuhucyanec Galilaia baec Nazarete taun imi waima Yuda baeciguc Dawidiac ama areña yanda qara Betelehem imuaru

⁵ eneya qara zéyu omimu niñac iniñ buña qemimia Maria hériyaguc imi wagiru ekawu ekenoc.

⁶ Ekemma keric Maria merac meme naléya imi wañec.

⁷ Wañu embac iminéñ naña méréc merac meyec. Wañu ic kian amaiguc iorac ama duñ méñ ménda he érécmiyu, merac imi malekunéñ osoma burumakao wedeyaiguc haiyu heyec.

Rama galeñhéra zéma Anutuac kua meme uñahéra.

⁸ Wañu nalé imuhucgeñ baec imuhucgeñ rama galeñ tosara baec kisia lulucyaguc imuaru tacyac wamma sinji imuaru ramahécgina héngalen wamma kecgic.

⁹ Wañu Miñ Kewuac kua meme uña méñnéñ wininima hosucginu nañu Miñ Kewuac edamuyanéñ asac mararañ ésécnec hoturu énécmiyu bac yandi yandi kuneñ yanda wañgic.

¹⁰ Wañu kua meme uñanéñ yomuhuc énézéyec; Bacgina ménda yandiyu. Ninzu, ni ségiségiac buña suruc hiabia onac muru zéau énécmizua. Wañu ac

yomi baec séc ic embac moczon enañ buña wammac.

¹¹ Erac Dawidiac ama areña yandaiguc angéñ titi miñina hicñi énécmizac. Imi mia Miñ Kewu Kristo.

¹² Ini kemma burumakao wedeyaiguc merac sacsac méñ malekunéñ oso osoya hezac imi mihicñimu. Wañu haka iminéñ ac imuac asé kiwiya wañ énécmimac.

¹³ Imuhuc zéyu imuaru kurumenéñ miñina kua meme uña tuñ yandanéñ kua meme uña iwac muru élanzañnec wininima Miñ Kewu mepésima yomuhuc zégic;

¹⁴ Ou kurumenéñ Miñ Kewuac muru mepé qepési hezac. Wañu you baeciguc, ic embac Anutunéñ inicsoroc wanzac ionac muru luae hezac.

¹⁵ Imuhuc zémaguc kua meme uña ieneñ wai énécmima kurumenéñguc ençic. Wañu nalé imuaru rama galeñ ieneñ enaçoc yomuhuc eminiñgic; Betelehem ama areñaiguc haka méñ hicñiyu Miñ Kewunéñ zéau nénécmizac, kemma héñni.

¹⁶ Imuhuc zéma foc foc kemma Maria, Yosefe zéma merac sac burumakao wedeiguc heyec imi mi-hicñi énécmigic.

¹⁷ Wañu inicma ackuazéc merac iwac niñac zéyu niñgic imi zésaigic keñu nindacgic.

¹⁸ Wañu ic embac suruc imi niñgic séc haka rama galeñnéñ énézégic imuac nimma welicgéigic.

¹⁹ Wañu Maria eneyaoc imi haka imi moczon qerianéñ dongé nimma kerec.

²⁰ Rama galeñ ieneñ ac zéyu niñgic imuac séc hicñi énécmiyu héla hémma niñgic imuac niñac Anutu mepésima edamuyawac zéhiarumima lilingéma keñgic.

Yesu wagicma ocmuñ téréyaguc enoc.

²¹ Wañu séwi tasé hericheric memeac naléya ai meme 8 hahéiyu

qara Yesu zémiyoc. Wañu qac imi merac imuac hériyaguc ménda wanunec kua meme uñanén zémiyec imi mia.

22 Wañu Moseac héna ac heyec séciguc météré amuma kecgc naléya sécgéyu, ieren merac imi wagicma Miñ Kewuac buña qemiwic zéma Yerusalem ekenjoc.

23 Imi mia Miñ Kewuac héna aciguc yomuhuc ooyawac heyec imi tohoma imuhuc wanjoc; Embac méñnéñ héri haima merac ic méréc mérérawac memac séc, Miñ Kewuac buña téréya qemimu.*

24 Wañu Miñ Kewuac héna aciguc zézéya heyecac hezac imuac séc kembo susuc éréhéç* mulu manañ omiwic zéma ekenjoc.

25 Wañu Yerusalem imuhucgen ic méñ kerec, qara imi Simeon. Ic imi ic solañ wañu Anutuac ewa siñsiñ wammanec kecañec. Wañu Israel ionac héibélac qéibélac niñac mambéc keru, Uñ Téréyanén i guc kecañec.

26 Wañu Uñ téréyanén i ménda humuyunec Miñ Kewuac Kristo hicñiyu hémmac zéma zéauyu niñec.

27 Wañu ic imi Uñanén tilingémiyu ocmuñ téréyaiguc enec. Eñu imuaru mia merac Yesu iwac neñgoc manjocya ieren merac imuac niñac wamma héna acac haka tohoma éréyoc.

28 Éréyic Simeonnén merac imi wagicma tétécgéma namma yomuhuc zéma Miñ Kewu mepésiyec;

29 (29a) Miñ Kewuna, gi deguc welenj qeçe icga ni ackuazécga nézénec séciguc

30 nena kic éréhéçnanén añgén titiga hénzua, (29b) imuac niñac, deguc hia waina luaeiguc guac hamañ.

31 Añgén titiga imi baec séc ic embac neñañ kicninaiguc nénézéna hénziñ.

32 Merac yominén ic enia ionac muru héniaga zéau énécmiawac asacmararañ wanzac. Wañu guac Israel nonac edamunina wanzac.

33 Imuhuc zéyu Yosefe zéma neñgocya ieren merac iwac niñac zézéya wanec ac imuac mia welicgéyoc.

34 Wañu Simeonnén mozoc ac zéénécmima neñgocya yomuhuc ézéyec; Héna, merac yomi Israel sucninaiguc ic embac sasalanén yacmu me mama unumac niñac Anutunén kumuyu asé kiwi ésécnec nañ, hazéc ac wammimuac niñu hezac.

35 (Imuhuc wanjic sounén genja ewa qeriga nézénégmac tanec wammac.) Wañu inén ic embac sasala ionac ewa qeriginaiguc niniñgina hezac imi usuya auyu hémma nindacmu.

36 Wañu ama yanda imuaru Anutuac kua meme embac méñnéñ embac yanda wamma kerec. Qara imi Ana. Inén Banuelac bérara, wañu Aseriac areñ igucnec. Inén icya mema yawuñ 7 imuac séc euyaguc keroc.

37 Wañu euya humuyu malé wamma keru yawuñ 84 wanec.† Inén nalé séc ocmuñ téréya ménda waima siñi kaiwe séc nene zikima zéwelec wamma Anutu mepésima kecañec.

38 Wañu nalé imuaru embac iminén éréma Anutuac ewa hia ac ézéyec. Ézéma ic embac tosara Anutunén Yerusalem ic embac doegina memac niñac mambécma kecgc imi onac muru merac iwac héna zéasari énécmiyu nindacgic.

Yesuguc Nazarete ama areñaguc lilingéma kenjic.

* 2:23: Mmh 13:2, 12 ☆ 2:24: Lew 12:8 malé wamma kerec.

† 2:37: Kiwi tosaraiguc; yawuñ 84 imuac séc

³⁹ Yosefe zéma Maria ieren Miñ Kewuac héna ac tohoma ai imi moczor meyc tecgédaru, Galilaia baeciguc lilingéma mekemma ekan taungina Nazarete keñoc.

⁴⁰ Wañu Merac imi séwiya yandiyu meseli mimia wañu niñtegic qindegicyanén sécgémiyec. Wañu Anutuac goi héihéianén iwaru hemiyec.

Merac Yesu ocmuñ qeriaiguc eñec.

⁴¹ Wañu Yesuac nenjoc mañgocya ieren imi yawuñ séc nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoña ducñyu, Yerusalem ekeñañoc.

⁴² Wañu keñkecma Yesuac yawuña 12 wañec nalé imuaru imuhucyanec kendoñ imuac hakaya tohoma Yerusalem ekeñgic.

⁴³ Ekemma ai meme sécya kecgic tecgédaru lilingéma ama areña yandagiraiguc mekeñoc. Wañu merac Yesu inén Yerusalemiguc waima kerec. Wañu Yosefe zéma nenjocya ieren imi ménda niñtegiroc.

⁴⁴ Imuac niñ ic kian sugginaiguc kenzac zéma nimma héna imi ai meme momacgucac séc kemma sac taséhécgira zéma alahécgira ionac sugginaiguc horoc.

⁴⁵ Wañu ménda mihicñima mihicñiji zé hocmanec Yerusalem ekeñoc.

⁴⁶ Imuhuc hocma kerac ai meme haréwéc tecgéyuguc ocmuñ téryaiguc emma imuaru mia mihicñiyoc. Mihicñima héñic héna acac kiwi ic ionac sugginaiguc tacma acgina nimma qesiéncmima tarec.

⁴⁷ Wañu iwac ara niñgic séc niñ asac asaria niñac zéma zéqesiqesi ginawac héla énézéyu nimma welicégic.

⁴⁸ Wañu nenjoc mañgocya ieren imi hémma auriyoc. Wañu

nenjocyanén yomuhuc ézéyec; Nañna, gi némac niñac haka imuhucya wañ nérécmizan? Nir-icna, mañgocga zéma ni nekawu kuneñ yanda niñyéwérima hocgémma keczic.

⁴⁹ Imuhuc zéyu Yesunén ac bakia yomuhuc melen érécmiyec; Iri némac niñac ni hoc néñzaoc? Ni Mañgocnawac amaiguc kecmañac hezac hénia imi ménda niñtegiroc?

⁵⁰ Imuhuc zéyec, nén ieren ac érézéyec imuac hénia imi ménda niñasariyoc.

⁵¹ Wañu Yesunén yacma iriguc mekemma Nazarete ama areñaiguc hagic. Hama imuaru acgira tohoma kerec. Wañu nenjocyanén Yesuac ara imi moczor qerianén eeya héima késakerec.

⁵² Yesu imi niniña zéma séwiya yandiyu, Anutu zéma ic embac ienen hémma héñsorocgic.

3

Yesuac héna meme ic Yohane.

¹ Ic kewu eñeñagina Kaisa Tiberionén Roma galenéma keru yawuñ 15 wañec. Wañu nalé imuaru Pontio Pilatonén Yuda baec galen keru, Herodenén Galilaia baec galen kerec. Wañu munia Filiponén Iturea zéma Trakoniti baec galen kerec. Wañu Lisanianén Abilene baec galen kerec.

² Wañu nalé imuaru Hanasi zéma Kayafa ieren hofac oo ic kiwa keroc. Wañu nalé imuaru Anutuac ackuazéc méñné baec zéléñaiguc Zakariawac naña Yohane iwac muru mayec.

³ Mayu Yohanenén Yodan doku téfara néwéc néwéc ama séc hama késpedesgina qahac wammacac niñ ewa qeri melen melenac doku naec imuac hénia zéau énécmiyec.

⁴ Anutuac tilin tilin ic Yesaiawac kiwiiguc yomuhuc oyecac hezac; Baec zéléñaiguc ic méñnéñ qaru

ac ewaya yomuhuc hicñizac; Miñ Kewuac héna héimindiñ wangicguc. Iwac niñ wamma hénaya mindiñigic didiña wañu.

⁵ Baec wéñwéngia séc tilogi érédaru. Baec bonja zéma baec héngen héngenja imi moczoñ madaru. Wañu héna kuken kuha imi didiña wandaru, wañu héna enen mamaya imi solañ wandaru.

⁶ Wañu baec ic embac momac yanda Anutuac añgér titi imi hémmu.*

⁷ Yohanenér ic embac tuñ yandanér doku naec énécmimac niñac harégic, inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokolen ionac qelihécgina Anutuac qeri geric hahaya imuacnec néngacmu niñac mérénér goro ac wañ énécmiyec?

⁸ Néngacmuac séc qahac imuac, ewa qerigina melemma héla imuac séc haimu. Imuhuc ménda wamma ewa qeriginanér Abaraham imi neñañ yandanina imuhuc ménda zému. Ni énézéwa niñgic, Anutunér hoc yomuac zéyu melen dacma Abarahamac qelihéra hia wandacmu.

⁹ Bec ic héniaiguc naka haiyu hezac. Imuac ic ménac mén héla hiabia ménda haihaiya imi, héima geric bélañiguc giliyu hiñgacdacmac.

¹⁰ Imuhuc zéyu, ic tuñ enen qesima zégic; Imuhuc zéna duñ nenen dimuhuc wañniguc sécgémac?

¹¹ Zégic yomuhuc melemma énézéyec; Ic mén malekuya érhéc késama keczac inér méndemma ic mén malekuya qahac keczac iwac mén mimac. Wañu neneyagucnér imuhucyanec wañ énécmimac.

¹² Takis meme enen acguc doku naec énécmimac niñac hama zégic; Kiwi ic nini dimuhuc wambiñ?

¹³ Zégic zéyec; Ini soukiwa, qété

zézéya imi ménda ogicma memu.

¹⁴ Téngiñ ic enen imuhucyanec haréma zégic; Wañu nini dimuhuc wambiñ? Zégic yomuhuc énézéyec; Ini ic ménda tericgé énécmima iwawaigina ménda onogicma héipuc ac ikora ménda zéma maso séc ai bongina imuac niñgic sécgémac.

¹⁵ Wañu icya icya Kristoac mambéc kecma ewa qeriginanér Yohaneac nimma ic imi Kristo* gezañ zéma niñgumbi niñgun wañañgic.

¹⁶ Wañu Yohanenér acgina kitiwa melemma ic embac momac yanda yomuhuc énézéyec; Ni dokunér naec énécmianzua, néñ ic mén ni nogicma kuc yanda késa keczac iminér hamac. Nidac imuhucyanér iwac héna usuyawac hésiya imi hulacmañac séc qahac. Inér mia Uña Téréya zéma geric bélañanér késpedesgina zuac énécmimac.

¹⁷ Inér mériaiguc sarac yanda késama keczac. Wañu sombeña imi moczoñ usuñ héréracgéma héla gocmia imi qutulañgéma hofiyaiguc haidacmac. Imuhuc wamma inér gorosonja imi geric bélaña méwécgéwiñac séc qahac imuaru giliyu zamac.

¹⁸ Inér toroqema ac sasala imuhucya imuhucya énézéma qerigina meseli énécmima buña suruc hiabia imi ic embac zéau énécmiyec.

¹⁹ Wañu nalé imuaru baec galeñ Herodenér muniawac iniña Herodia meyec. Wañu imi sac qahac, haka biria hénia hénia momacnec wañec. Imuac niñac, Yohanenér ac geriwiguc zémiyu niñec.

²⁰ Nimma toroqema haka biria mén wamma Yohane késama hésa amaiguc oporec.

Yohanenér Yesu doku naec haka wammiyec.

* 3:6: Yes 40:3-5 * 3:15: Me Mesia.

²¹ Hésa amaiguc ménda kerec-
nec Yohananéj ic embac moczoj
doku naec énécmiyec, Yesu
imuhucyanec iwac muru hayu,
doku naecmiyec. Naecmiyu
zéwelecma nanju imuarunec ku-
rumenj naguya angéyec.

²² Angéyu Uña Téréyanéj kembo
nei ésécnec héiyaguc mama iwac
qahu mayu kurumenj igucnec ewa
ménj yomuhuc mayec; Gi nena
nanj sorocna ni guac niñ ségiségi
wananzua.

²³ Wanju Yesunéj yawuñ 30
imuac séc wanju aiya hénima
meyec. Wanju ic embac ienenj
iwac niñgic Yosefeac nanja wanec.
Wanju Yosefeac manjocya imi Eli.

²⁴ Eliac manjocya Matata,
Matataac manjocya Lewi,
Lewiac manjocya Melki, Melkiac
manjocya Yannai, Yannaiac
manjocya Yosefe,

²⁵ Yosefeac manjocya Matadia,
Matatiawac manjocya Amosi,
Amosiac manjocya Nahum,
Nahumac manjocya Esili, Esiliac
manjocya Nanjai,

²⁶ Nanjaiac manjocya Maati,
Maatiac manjocya Matadia,
Matatiawac manjocya Semein, Se-
meinac manjocya Yosek, Yosekac
manjocya Yoda,

²⁷ Yodawac manjocya Yoanan,
Yoananac manjocya Resa, Re-
sawac manjocya Zorobabel,
Zorobabelac manjocya Salatiel,
Salatielac manjocya Neri,

²⁸ Neriac manjocya Melki,
Melikiac manjocya Adi, Adiac
manjocya Kosam, Kosamac
manjocya Elmadam, Elmadamac
manjocya Eri,

²⁹ Eriac manjocya Yesua,†
Yesuawac manjocya Eliezere,
Eliezereac manjocya Yorim, Yori-
mac manjocya Matata, Matatawac
manjocya Lewi.

³⁰ Lewiac manjocya Simeon,
Simeonac manjocya Yuda, Yu-
dawac manjocya Yosefe, Yose-
feac manjocya Yonam, Yonamac
manjocya Eliakim,

³¹ Eliakimac manjocya Melea,
Meleawac manjocya Menna,
Mennawac manjocya Matata,
Matadawac manjocya Natan,
Natanac manjocya Dawidi,

³² Dawidiac manjocya Yesi,
Yesaiac manjocya Obedi, Obe-
dac manjocya Boasi, Boasiac
manjocya Salmon, Salmonac
manjocya Nason,

³³ Nasonac manjocya Ami-
nadap, Aminadapac manjocya
Adimin, Adiminac manjocya
Arini, Ariniac manjocya Hesiron,
Hesironac manjocya Feresi, Fere-
siac manjocya Yuda,

³⁴ Yudawac manjocya Yakobo,
Yakopac manjocya Isaka,
Isakawac manjocya Abaraham,
Abarahamac manjocya Tara,
Tarawac manjocya Nahori,

³⁵ Nahoriac manjocya Serugu,
Serukac manjocya Ragau, Ra-
gauac manjocya Pelek, Pelek
iwac manjocya Eberi, Eberiac
manjocya Sala,

³⁶ Selawac manjocya Kainan,
Kainanwac manjocya Arafaksat,
Arafaksatac manjocya Sem, Sem
wac manjocya Noa, Noawac
manjocya Lamek,

³⁷ Lamekac manjocya Metusela,
Metuselalac manjocya Enoko,
Enokoac manjocya Yaret, Yaretac
manjocya Mahalale, Mahalaleac
manjocya Kainan,

³⁸ Kainamac manjocya Enosi,
Enosiac manjocya Set, Setac
manjocya Adam, Adamwac
manjocya Anutu,

4

Yesu manam batuc wammiyec.

† 3:29: Sisipac ac wahalaiguc Yesua zéma sisipac ac qeliaiguc Yesu imi Hebiraió ac zéma Girik aciguc momacguc, néj Nei ac me Zipilalec ac méndacma ooyawac heyu ekac ekac wanzac.

1 Waṅu Uṅa Téréyanéṅ Yesu sécégémiyu, Yodan doku igucnec liliṅgéma hama baec kisiaiguc sinji kaiwe 40 keru, Uṅa Téréyanéṅ wagiru keṅha waṅoc.

2 Waṅu ai meme 40 imuac séc Biria miṅjananéṅ ala batuc wammiyec. Waṅu iwawai mén ménda nema keru nalé imi moczoṅ tegéyu yaka niṅ humuyec.

3 Yaka niṅac humuma keru, Biria miṅjananéṅ hama ézéyec; Gi Anutuac Naṅa wanzaṅiguc zéna hoc yominéṅ melemma nene waṅu.

4 Zéyu melemma zéyec; Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Ic ménéṅ séwiac nene sac nema ménda kecanzac.*

5 Imuhuc melenṅ Biria miṅjananéṅ Yesu wagicma ou emma héngaleṅ ama areṅa yanda baec séc hema kenzac imi moczoṅ focnec ézéyu héndarec.

6 Waṅu ézéma yomuhuc zéyec; Iwawai moczoṅ yanda imuac kuc buṅa yanda zéma edamuya imi neṅ guac waigémmanṅ zé wanzua. Imi mia nuac méranaiguc haihaiya imuac neṅ ménac mén mimanṅ zé hia mimanṅac séc.

7 Imuac gi simiṅ héima mepési némbésémaṅiguc iwawai imi moczoṅ guac buṅa wandacmac.

8 Imuhuc zéyu Yesunéṅ melemma zéyec; Yomuhuc mia ooyawac hezac; Miṅ Kewu Anutuga mepésima iwacnec sac welen gemiwésémaṅ.*

9 Imuhuc zéyu Biria miṅjananéṅ i muṅguc wagicma Yerusalem keṅoc. Kemma ama téréya imuac witiyaiguc ou oporu naṅu yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac Naṅa wanzaṅiguc yomuarunec luma emu hiṅgacbéémaṅ.

10 Zéyu zéyec; Ac mén yomuhuc ooyawac hezac; Anutunéṅ guac

wamma galenṅgé gémmu niṅac kua meme uṅahéra énézémac.

11 Waṅu kua meme uṅa eneṅ gi ménda mama guac niṅac méraginanéṅ lolonṅéma gépésigic hénaga hocnéṅ ménda héimac.*

12 Imuhuc zéyu Yesunéṅ muṅguc melemma zéyec; Yomuhuc ooyawac hezac; Miṅ Kewu guac Anutuga ménda batucgé miwésémaṅ.*

13 Imuhuc zéyu Biria miṅjananéṅ manam batuc ai imi metecgéma waimima kemma nalé ménac mambéc kerec.

Yesunéṅ Galilaia baeciguc welen qeénécmima ai hénima meyec.

14 Waṅu Yesunéṅ Uṅa Téréyawac kuciguc Galilaia baeciguc liliṅgéma keṅu iwac surucya imi ama lelec lelec tacma keṅec séc saima kendarec.

15 Waṅu Yesu eṅeyaoc tocgotocgo amaya amaya emma ackuazéc ku énécmiyu ic embac momac yanda ieneṅ mepésimigic.

16 Waṅu Yesunéṅ Nazarete ama areṅaiguc kereṅec. Inéṅ ama areṅa yanda imuaru mia yandiyec. Waṅu Sabata nalé ménṅ haka waṅaṅec ésécnec tocgotocgo amaiguc emma kiwi téréya olommanṅ zé naṅec.

17 Anutuac tiliṅ tiliṅ ic Yesaiawac kiwi limbi limbiṅa miyu hutuma kiwi ooya yomuhuc mihicṅiyec;

18 Ic maqeqeya ionac buṅa suruc hiabia imi énézémanṅ niṅac Anutuac Uṅa téréyanéṅ ni halécnéṅ naecnéma météré néṅec. Waṅu hésa ic ionac ziki sipacgina metecgé énécmima kichilic ionac kichihi meénécmima welen qeṅe ic ionac yéwérigina metecgé énécmimanṅ niṅac inéṅ ni méli néṅec.

19 Waṅu Miṅ Kewuac goi héihéi yanda imuac yawuṅa hazac

* 4:4: Hén 8:3 * 4:8: Hén 6:13 * 4:11: Leg 91:1, 12 * 4:12: Hén 6:16 * 4:19: Yes 61:1-2

zéma zéau énécmimanj niñac méli néjec.*

20 Imuhuc olommaguc kiwi imi limbima imuac galaña mima mama tarec. Taru tosara tocgotocgo ama imuac qeriaiguc tacgic ieneñ hénsosoligic.

21 Wañu Yesunéñ hénima ac yomuhuc énézýec; Deguc kiwi ooya olomba gezacginanéñ niñgic imi hélaguc wanzac.

22 Ieneñ moczoñ héipuc ac zémima kuaya igucnec ackuazéc hiabia zéhicñiyu nimma welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac naña ménda wanzac?

23 Wañu Yesunéñ énézýec; Niñtegic qñtegic ac méñ yomuhuc hezac; Mehihiaru ic gi geñgac séwiga mehiaruna. Ini imi ac imi mema tinduc yomuhuc nézému; Kafanaum amaiguc kiwi mena surucga zégic niññ. Wañu haka imuhucya you geñga tañgaiguc mena hénni.

24 Imuhuc zéma toroqema yomuhuc zýec; Hélañec énézéwa niñgic, Anutuac tilinñ tilinñ ic méñac méñ eñeya tañgaiguc imi zézé ségiségi wammimia méñ ménda hezac.

25 Hélañec énézéwa niñgic, Elia kerec imuaru yawuñ haréwéc zéma maso 6 séc kurumenñ zikiyu, baec séc béti yanda hicñiyec. Wañu nalé imuaru Israel baec yandaiguc embac malé sasala kecgic.

26 Wañu Anutunéñ Elia imi méñac méñ ménda mélimiyec, néñ Sidon baec Sarepta ama areña yandaiguc embac malé méñ kerec iwac sac mélimiyu keñec.

27 Wañu Anutuac tilinñ tilinñ ic Elisa kerec nalé imuaru Israel baec yandaiguc ic wizi warihaguc sasala kecgic, néñ sugcinaiguc méñac méñ ménda

mehiaruyec, néñ Siria ic Naman sac mehiaruyec.

28 Imuhuc zéyu tocgotocgo amaiguc tañgac tacgic eneñ ac imi niñgic qeri biricnéñ sécgé énécmiyec.

29 Wañu ieneñ yacma tañ heyec baec imuac tetcgiaiguc sia yanda nañec imuaru Yesu nañgégic hiñgacmac niñ nesimima taññ imuac séñgañgeñgic héréma keñgic.

30 Wañu inéñ sugcinaiguc qeric énécmima keñec.

Yesunéñ Kuwic méñ nesiyu éréma keñec.

31 Wañu Yesunéñ Galilaia baec Kafanaum ama areña yandaiguc mama hama imuaru Sabata naléiguc ackuazéc ku énécmima kerec.

32 Wañu niñgic ara imi qac buñayaguc wañu welicgégic.

33 Wañu tocgotocgo ama imuaru ic méñ kuwic zapi qeqeyaguc* méñnéñ tacma qac geñgelañgéma qarec.

34 Aa, Nazarete Yesu gi zéma nini imi neñac neñac. Wañu gi mebiru nénécmimanñ zé hazañ? Ni niñzua gi méré, gi imi Anutu arunec Téréya.

35 Imuhuc zéyu Yesunéñ qetalim-ima zýec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma mana. Imuhuc zéyu kuwic iminéñ ic imi ic tuñ imuac sugcinaiguc hérékeñ héréha wammima éréyu ic iminéñ mama qeyec, néñ séwiya méñ ménda biriyec.

36 Wañu haka imi hémma ic embac moczoñ welicgéma eminimma zégic; Ackuazéc imi dimuhucya! Kuc buña zéma kuc yandayaguc! Kuwic zapi qeqeya ézéyu ara tohoma érezac!

37 Wañu Yesuac surucya imi ama areñ lelec lelec hezac séc saima kendarec.

* 4:33: Girik ic ionac niñginaiguc uña imuhucya imi ewa soho, hafi tosara, zéma ziki sipac ai imuhucya mihiñji énécmima ic mebiru énécmianñec. Kembraña 36 imuaru acguc ac imi hezac.

Yesunéh ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmiyec.

³⁸ Wañu Yesunéh yacma tocgotocgo ama imuacnec mama kemma Simonac amaiguc enjec. Enju Simonac howuhaya imi séwi geric yandanéh késayu heyu, ic embac enen iwac niñ wamma Yesu welecmigic.

³⁹ Welecgic Yesunéh hosuraiguc namma séwi geric imi qetalimima zéyec. Zéyu hafi imi waimiyu embac iminéh nalé sosola qahac yacma welen qeénécmiyec.

⁴⁰ Kaiwe hiñgacmañ zé wañu ic embac ienen ic tosara hafigina hénia hénia zéma zepaginaguc imi onagicma harégic. Wañu harégic séc Yesunéh méria hai énécmima mehiaru énécmiyec.

⁴¹ Wañu uña birianéh momacnec ic embac sasala ionarunec érema qacma zégic; Gi imi Anutuac Naña. Imuhuc zégic uña biria ienen Yesu imi Kristo wanzac hénia imi niñgic imuac niñac Yesunéh qetali énécmima ac ménda zému niñac neuj héiénécmiyec.

⁴² Wañu ama gianjyu Yesunéh séngganjen mama baec kisia méñ héténa qahac imuaru kemma tackeru, ic tuñ enen hocma mihicnjima ménda wai énécmima kemmac niñac zéqetali wammigic.

⁴³ Imuhuc wañgic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ama yanda tosara imuac ic embac ionac imuhucyanec Anutuac héngalen ama arena yandawac buña suruc hiabia imi énézémanac hezac. Ni imi ai imuac mia méli nénu mayi.

⁴⁴ Imuhuc zéma kemma Yuda baeciguc† tocgotocgo amaya amayaiguc ackuazéc énézéyec.

5

Yesunéh hénima ai ichéra énépésiyec.

¹ Yesunéh Genesarete zékén yanda* giñgijaiguc nankeru tuñ yandanéh Anutuac ackuazéc nimbiñ zé héfacgé amuma hosuraiguc lelecgé migic.

² Wañu Yesunéh hénu zékén giñgija imuaru zéic komora éréhéc taroc. Taric lambéc héréhéré ic ienen imuacnec mama ufigina zuacma kecgic.

³ Wañu Yesunéh zéic méniguc enjec. Wañu zéic imi ic mén qara Simon iwac zéic. Yesunéh Simon ézéyu zéic imi nangéyu élélahunec† komora dokuguc mekemma taru imuaru tacma tuñ yanda imi ku énécmiyec.

⁴ Kuénécmiyu tegéyu Simon yomuhuc ézéyec; Gi doku hiñgac hiñgaraiguc kemma ufiga haima lambéc héréna.

⁵ Zéyu Simonnéñ melemma zéyec; Kiwi ic nini sinjyaiguc ai yanda meni ama gianjazac, néñ mén ménda mihicnjizij. Wañu zézan imuac wamma ufigna moczoñ muñguc haiwa hiñgacdacmu.

⁶ Imuhuc zéma Yesu zéyec séc wamma lambéc sasala yanda héréyu ufigina hénima tegirec.

⁷ Wañu alahécgina zéic méniguc kecgic enen hama méra énécmimu niñac méra kaec ku énécmima welec énécmigic. Wañu ienen hama zéic éréhécnec tigid kuagira qeyu zéic éréhéc imi doku qeriguc hiñgacbi zé wañoc.

⁸ Wañu Simon Peteronéh haka imi hémma Yesuac simiña igucgen sicgéma yomuhuc zéyec; Miñ Kewu ni imi késpedes ic, imuac wainémma kembésémañ.

⁹ Imi mia eneya zéma ic tosara i guc kecgic enen moczoñ lambéc hérégic imi hémma welicgéigic hénia imuac niñ imuhuc zéyec.

¹⁰ Wañu Zebedaioac nanjhéra

† 4:44: Yuda ic ionac baec; kiwi méranéh ooya tosaraiguc Galilaila. * 5:1: Imi mia, Galilaila konduj. † 5:3: Baec igucnec.

Simonac ai momac Yakobo zéma Yohane imuhucyanec welicgéyoc.

Waņu Yesunéj Simon yomuhuc ézéyec; Zénéjga ménda hiriyu, kecma gi ic embac énépésiwésémanj.

¹¹ Waņu ienenj zéic héréma élélahu[‡] haima iwawai moczoj imuaru waidacma Yesu méndacma kenjic.

Yesunéj ic méj wizi selia wari-haguc mehiaruyec.

¹² Yesunéj ama areña yanda ménjguc kerec. Keru ic méj wizi seli séwiya[§] sécgémiyu kerec inéj Yesu hémma sigéma welecma zéyec; Miñ Kewu, nuac ewa sinjga hegéju ni hia mesolanj némbésémanjác séc.

¹³ Zéyu Yesunéj méria suluma osimima yomuhuc zéyec; Ni imuac wanzua, solanja wanna. Imuhuc zéyu wiziya imi bec qahac wanjec.

¹⁴ Waņu Yesunéj ic imi neuj héimima yomuhuc ézéyec; Ic méjác méj ménda zéwésémanj, néj kemma hofac oo ic séwiga ézéna hémma solanja wanzan imi héju Mosenéj zéyec séc Anutuac buja haina ogéju haka iminéj héipuc wanj énécmiyu ninzénjgému.

¹⁵ Waņu Yesuac qac bujanéj munjoc yanda saima kenju ackuazécya nimma hafigina mehiaru énécmimac niñ ic embac tunjaguc sasala tocgéma hamanec hagic.

¹⁶ Waņu Yesunéj elinjé amuma eneyanec baec kisiaiguc kemma zéwelerec.

Yesunéj ic puriñ méj mehiaru-miyec.

¹⁷ Kaiwe méju Yesunéj ic embac ac ku énécmimanec nanju Galilaia ama areña areña zéma Yuda baec zéma Yerusalemnec Farisaio ic zéma héná acac kiwi ic enej hama momacnec tacgic, Anutuac

hafi mehiahiaruac kuhanéj iwaru hemiyec.

¹⁸ Waņu ic tosanéj ic puriñ méj sasanjic huama hama Yesuac wésiaiguc haiwiñ zé wagicma embiñ zé wanjic.

¹⁹ Néj tunj yanda tacma hénaya hézicgéjic titiña qahac wanjec. Imuac ama qahaiguc emma ama bauya augic kifaña hicñiyu ic puriña imi sasanjaguc ic embac sucginaiguc Yesuac wésiaiguc haigic hinjgarec.

²⁰ Yesunéj ionac ninzénj ninzénjgina imi hémma yomuhuc ézéyec; Ic ala guac kápésicga waiwaiya wanzac.

²¹ Imuhuc zéyu héná acac kiwi ic zéma Farisaio ic enej qeriginanéj yomuhuc ninjic; Ic yomi mérénéj Anutu zébiri qébiri wammima imuhuc zézac? Baec ic méjnénj méj neñan kápésicnina aumacac séc qahac! Imi mia Anutunéj sac wammacac séc.

²² Imuhuc eminijic Yesunéj imi ninjtegicma melemma zéyec; Ini qeriginaiguc némac ac emi-ninzu?

²³ Ic héná méria humumia ézémanj zéma ac diminéj efefia wammac? Kápésicga waizua iminéj efefia me yacma hehega mema kembésémanj imi?

²⁴ Icac Nanja ni imi baeciguc kápésicgina wai énéc mimi-awac kuc bujana henénzac imi héntegicmu. Imuhuc zéma ic héná méria humumia i yomuhuc ézéyec; Ni gézúua, yacma sasanja mema amagaiguc kembésémanj.

²⁵ Imuhuc zéyu ic imi zélandac kicginaiguc yacma iwawai heañec imi mema Anutu mepésima eneya amaiguc lilingéma kenjec.

²⁶ Kenju ic embac moczoj kilenj yanda welicgéma Anutu mepésigic. Waņu zénénjgina hiriyu

[‡] 5:11: Girik aciguc; baeciguc.

[§] 5:12: Girik aciguc séwi wizi hénia hénia imuac lepra zéañjic.

zégic; Deguc nini haka méréra hénziñ.

Yesunéñ Lewi qaru méndacmiyec.

²⁷ Imuac andiaiguc Yeusunéñ hiñgacma kemma héñu takis meme ic mén qara Lewi** inéñ ai amayaiguc taru hama ni méndac nénna zéma ézéyec.

²⁸ Zéyu inéñ yacma iwawai moczoñ andé qedacma méndac miyec.

²⁹ Lewinéñ Yesuac eeya héima amayaiguc aria yanda wañu takis meme ic tosara zéma ic embac sasala tosara momacnec hama nene newiñ zé tacgic.

³⁰ Wañu Farisaio ic zéma ionac kiwi oo ic eneñ Yesuac tohotoho ichéra ñidic ñuduc ac wañ énécmima zégic; Ini dimuhuc takis meme ic zéma képésic ic iniguc nene doku nema taczu?

³¹ Zégic Yesunéñ melemma zéyec; Ic hafigina qahac ieneñ dokta niñac ménda wañanzu, néñ hafiginaguc ieneñ mia imuac wañanzu.

³² Ni mia ic solañ unurumañ zéma ménda mayi, néñ biria meme ic ewa qerigina melemmu niñac unurumañ zé mayi.

Nene waima zéwelecwelec imuac ara.

³³ Imuhuc zéyu ieneñ Yesu yomuhuc ézégic; Yohaneac tohotoho ichéra ieneñ hatac sasala nene zikima zéwelecanzu. Wañu Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina imi imuhucyanec wañanzu. Wañu guac tohotoho ichécgá imi eneñ nalé séc nene doku neanzu.

³⁴ Zégic Yesunéñ melemma énézéyec; Ic qañ tosara ic mén embac memañ zé wanzac i guc kecziuguc nene zikima zéwelec ai memu niñac hia énézémuac séc me?

³⁵ Imi qahac, néñ kecma nalé imi ducñiyu euya imi wagicma kenjic qahac wañuguc nalé imuaru mia nene zikima zéwelecmu.

³⁶ Imuhuc zéma toro qema séséc ac yomuhuc zéma énézéyec; Ménéñ mén maleku qelia mericma maleku wahalaiguc ménda qotoanzac. Imuhuc wammaciguc maleku qelia imi mebirimac, néñ susuria qelia imi maleku wahalaiguc haimac imi, séc ménda héimac.

³⁷ Wañu ménéñ mén wañ doku qelia wañ séwélanéñ gésé memeya wahalaiguc ménda tianzac. Imuhuc wammaciguc wañ qelianéñ melemma wañ selia wammañ zé wéséséya mihicñima gésé imi épépéñgéyu tegiru wañ imi mama biriyu, gésé imi momacnec biridacmac.

³⁸ Imuac wañ doku qelia imi gésé qeliaiguc timacac hezac.

³⁹ Wañ imi nalé horua heheyawac wañ qacguc zéanzac imuac niñac ménéñ wañ wahala kuhaguc imi nemaguc wañ qelia kuha qahac mén niñac ménda wañanzac.

6

Sabata nalé miñina Yesu.

¹ Sabata nalé méñu Yesunéñ padi ai namungina igucnec qericma kenjec. Kenju tohotoho ichéra ieneñ méndacma kemma padi héla momac momac kuma mema méraginanéñ asasañgéma negic.

² Imuhuc wañgic Farisaio ic tosara eneñ yomuhuc zégic; Némac niñ haka Sabata naléyaiguc ménda wawañ imuhucya wanzu?*

³ Zégic Yesunéñ acgina melemma zéyec; Ini Dawidi zéma ichéra ieneñ yaka niñ humugic nalé imuaru, néma haka wañec imi ménda oloñ niñanzu?

** 5:27: Mataio zémimia. * 6:2: Niñgic ai tanec wañu imuhuc zégic.

4 Inéj Anutuac ama qeriaiguc emma saméj haimimia, tosara qahac, néj hofac oo ic ienej sac nemuac hénac aciguc hezac imi mema neyec. Nema ichéra i guc kecgic imi acguc énécmiyu nedacgic.

5 Yesunéj imuhuc zéma ac yomuhuc torogema zéyec; Icac Naña imi Sabata naléyawac miñina wanžac.

6 Wañu Sabata nalé méñu Yesunéj tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc ku énécmiyec. Wañu imuaru ic méñ tarec. Wañu iwac méra héiya imi séléc sélécgia.

7 Héna acac kiwi ic zéma Fari-saio ic ienej Yesu aciguc opochiñ zé kápésira méñ miñicñiwij zéma Sabataiguc hafi ic mehiarumac me qahac zéma awima kecgic.

8 Wañu Yesunéj ewa qerigina niñtegicma ic méraya séléc sélécgia ézéma zéyec; Yacma sucninaiguc nanna. Zéyu inéj yacma nañec.

9 Nañu Yesunéj yomuhuc énézéyec; Qesiénécmizua. Diminéj héna acwac séciguc? Sabata naléiguc haka hiabia wambiñ me haka biria wambiñ? Kecek imi mehiaruwiñ me qehumuwiñ?

10 Imuhuc zéma hénacoiñ lelecgéma inicmaguc ic iwac mia yomuhuc ézéma zéyec; Méraga suluna. Imuhuc zéyu méria suluyu hiaruyec.

11 Imuhuc wañu ienej qerigina geric bélananéj sécgé énécmiyu, Yesu dimuhuc wammiwiñ zéma eminiñgic.

Yesuac Méliméli ic 12.

12 Wañu nalé imuaru Yesunéj zéwelec wammañ zéma baec boñaiguc keremma siñi herec séc tacma Anutu zéwelecmiyec.

13 Wañu ama gianjiyu tohotoho ichéra unuruma sugcinaiguc 12 énépésima qacgina Yesuac Méliméli ic zéénécmiyec.

14 Yesuac Méliméli ic ionac qacgina imi Simon (Petro zémimia, hénia imi zamanziñ.) zéma iwac munia Anderea, wañu Yakobo, Yohane, Filipino, Batolomaio,

15 Mataio (qara méñ Lewi), zéma Toma, Alfaioac naña Yakobo, Simon Zelote zémimia,

16 Wañu Yakoboac naña Yuda, zéma Yuda Karioto, wañu ic yominéj mia kecma Yesu andé qeyec.

Mozoc ac zéma saec ac.

17 Wañu Yesunéj tohotoho ichéra iniguc baec boña igucnec mama baec kondonaiguc nañec. Nañu tohotoho ic tosara tuñaguc zéma ic tuñ kunéj yandanéj Yuda baec ama lelec lelec zéma Yerusalem zéma Tiro zéma Sidon zékéñ yanda giñgiña igucnec

18 ackuazéc nimbiñ zé me hafigina mehiaru énécmimac niñac hagic. Wañu Yesunéj ic tosara uña zapi qeqeyanéj mebiru énécmiyu qenzeri manzeri qegic imi momacnec mehiaru énécmiyec.

19 Wañu Yesuarunec kuc yandanéj éréma icya icya moczoñ mehiaru énécmidarec. Wañu imuac niñ ic embac moczoñ méraginanéj Yesu osiwiñ zé wanñic.

20 Yesunéj kiwa hima tohotoho ichéra inicma yomuhuc zéyec; Anutuac héngalenj ama areña yanda imi ic maqeqeya onac buña, imuac niñ, ic maqeqeya ini imi ségiségi ginaguc.

21 Sécgé énécmimac, imuac niñ deguc yaka niñ humuzu ini imi ségiségi ginaguc. Ségiségi wamma desimu, imuac niñ deguc siacma keczu ini imi ségiségi ginaguc.

22 Icac Naña iwac niñac ic embac ienej hazéc wañ énécmima elicgé énécmima zébiri énécmima onac qac buña imi biria zéma wai

énécmimu nalé imuaru ini ségiségi ginaguc.

²³ Nalé imuaru imi ini ségiségi wamma ewa hia nimma legicgina hirimu. Héngic! Kurumen amaiguc onaru bakia hiabia imi kunen yanda he énécmimac. Haka biria imuhucya imi yandahécgina enen Anutuac tilin tilin ic ionac acguc imuhuc wan énécmianjic hénia imuac ninjac ini imuhuc wammuc hezac.

²⁴ Saecginaguc, iwawai saména heénécmimia ini. Ini imi bec zézé ségiségi he énécmidaru tecgézac.

²⁵ Saecginaguc, deguc tomenjina qeazac ini. Ini imi Kecma yaka nin humumu. Saecginaguc, deguc desi yanda wananzu ini. Ini imi kecma ewa biric yanda wamma siacmu.

²⁶ Ic embac moczon ienen onac zézé ségiségi wan énécmianzu iguc, ini imi saecginaguc. Yanda hécgina ienen Anutuac tilin tilin ic ikora ionac mia imuhuc wan énécmianjic.

Hazéchécgina goigina héimu.

²⁷ Wanu gezacgina haima ninzu onac zézu; Hazécgina ala wan énécmigic. Wanu ic tosara nibiri énécmianzu ionac haka hiabia wan énécmimu.

²⁸ Saecgé énécmianzu imi onac mia mozocgé énécmimu. Wanu gamu qeqe ac wan énécmianzu ionac ninjac wamma zéwelec wammu.

²⁹ Méhéné nekanga qeyu nekanga néwécgeña imi imuhucnec melenja qemac. Méhéné guac sanjeña malekuga guagiru maleku qeriaiguc héihéiya imi acguc waimina.

³⁰ Méhéné mén iwawai mén ninjac welec génu hia miwéséman. Méhéné guac iwawaiga mema keñu melen néna ménda zéwéséman.

³¹ Wanu haka hiabia ménac mén alahécginanén wan énécmimuc wanzuiguc haka imuhucya imi enjaoc walac wan énécmimu.

³² Ini ic tosara ala wan énécmianzu ionac sac ala wan énécmianzu iguc imi némac hiabianén he énécmiwacnec? Képésic ic ienen acguc ic tosara ala sin wan énécmianzu ionac ala sin wan énécmianzu.

³³ Ic ménéné mén haka hiabia wan énécmianzu ionac mia haka hiabia wan énécmianzu iguc imi némac hiabianén he énécmiwacnec? Képésic ic enen acguc imuhuc wananzu.

³⁴ Ini bakia mewin zé iwawai mén alahécgina méra mizuiguc imi némac hiabianén he énécmiwacnec? Képésic ic ienen acguc bakia séha mewin zé ninjumuma kápésic ic ménac mén méra énécmianzu.

³⁵ Imuac ini hazéc hécgina ala wan énécmima goi héihéi wan énécmiwin zé bakia ninjac ménda wamma enjac méra énécmimu. Imuhuc wananzuiguc imi bakia héla yanda he énécmiyu, Eneña minjawac nambérac héra wammu. Inén mia ewa hiawac énécmimia imi ménda ninjegicanzu ionac zéma kaiziliwen ic ionac imi, séc imuhucyanec goi héihéi wan énécmianzac.

³⁶ Onac kurumen Manjocnéwéséséya ninénécmianzac imuac séciguc ini imuhucyanec wéségina ninénécmimu.

Nin gésigésiac haka.

³⁷ Ménda zégési énécmigic, ménda zégési énécmimia wammac. Képésicginaguc ménda zéénécmigic, kápésic ginaguc ménda zéénécmimia wammac. Wanu alahécgina ionac kápésicgina wai énécmigic, enan kápésicgina imuhucyanec wai énécmimia wammac.

38 Eñ énécmigic, eñ énécmimia wammac. Iwawai géséginaiguc tiyu, hingacma kuaya qeyu, hélanzima tima méndéñu kenja wanu hingaru, munğuc tiyu kuaya qema mayu, onac énécmiyu tétécgéma memu. Eneñ géségina tima énécmigic imuac sécyaiğuc tima melen énécmiyu memu.

39 Wanu inéñ munğuc séséc ac wamma yomuhuc zéyec; Kic hilicnéñ kic hilic mén hia hérémimac me? Imuhuc wammaciguc imi, éréhéç ekawu baec séséñiguc ménda hingacmaoc me?

40 Tohotoho icnéñ kiwi icya ménda ogicma keczac, néñ ménac mén kiwi icyanéñ niniña moczoñ didiñanec kumiyu niñareñ gédacmaciguc, inéñ mia kiwi icya éséc dac wamma kecmac.

41 Némac niñac alagawa ki-waiguc goc héñtegicma geñgac kicgaiguc ic kembraña hezac imi ménda niñtegicanzañ me?

42 Gi imi guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi ménda héñtegicma dimuhuc guac alagawac zéma Alana wainénna neñ guac kicga qeriaiguc goc hezac imi memañ zéwésémañ me? Ic ikora gi walac guac kicga qeriaiguc ic kembraña hezac imi memaguc iwawai guac alagawac kiwa qeriaiguc hezac imi hiabianec hémma mewésémañ.

43 Némac niñ? Ic hésa hi-abia méñnéñ héla gocmia biria haimacac séc qahac. Wanu ic hésa biria méñnéñ héla gocmia hiabia haimacac séc qahac, imuac mia imuhuc zézua.

44 Ic hésa imi imuac héla gocmia hémma hénia héñtegicanziñ. Ic hésa waiyaguc imuarunec fik ic gocmia ménda mihicñianziñ. Wanu sanjaniguc waiñ gocmia ménda mihicñianziñ.

45 Ic embac eneñ iwawai ewa qeriginaiguc qauqau haigic hezac

imuacnec mema kuaginanéñ ac zéanžu, imuac niñac ic hiabi-anéñ ewa qeriaiguc niniñ qauqau haigic hezac imuacnec mema ac hiabia zéhicñianzac. Wanu ic birianéñ niniñ biria ewa qeriaiguc kuaya qema hezac imuacnec mema ac bira zéhicñianzac.

46 Ini imi nuac niñ Miñ Kewu, Miñ Kewu zénémmanec dimuhuc ac zéanžua imi ménda tohoma wañanžu?

47 Méñnéñ mén nuaru hama nuac acna nimma tohoanzu ieneñ ic dimuhucya wanzu imi séséc ac zéma énézéwa hémmu.

48 Ic imuhucya imi ama memañ zé baec hingac hingarawac éséma baña mihicñima imuac qahaiguc simen haima mezac ésécneç. Doku yanda luma ama imi qeyec, néñ hiabianec seligima nanec imuac niñ ménda mehiriyeç.

49 Wanu nimma ménda tohoanzac inéñ baec bébélacgia baña qahac imuaru amaya meyc ésécneç. Doku yandanéñ luma qeyu ama imi focdac zéñgéma kunen yanda biriyeç.

7

Téñgiñ ic galen méñac niñzén niñzén.

¹ Yesunéñ ackuazéc imuhuc moczoñ énézéyu gezacginanéñ niñgic tecgéyu, Kafanaum ama areña yandaiguc kereñeç.

² Imuaru téñgiñ ic 100 ionac galengina méñac welen qeçe ic héñ soroc wammimia méñnéñ hafi kiyu humumañ zé wañeç.

³ Wanu galen iminéñ Yesuac suruc nimma Yesunéñ hama welen qeçe icya imi mehiaru mimac niñ qesimimu niñac Yuda ic ionac galen tosara méli énécmiyeç.

⁴ Méli énécmiyu kemma Yesuaru qeriginanéñ moczoñ yomuhuc welecmic; Galen imi ara

nijmiwésémañac séc ic héla kecañzac.

⁵ Inéñ Yuda ic nonac ala siñ wañ nénécmima tocgotocgo amanina menéncmiyec.

⁶ Imuhuc zégic Yesunéñ iniguc momacnec keñec. Kemma ama imi lakec qahac zézéyawac séc keñkeru, téngiñ ic 100 ionac galenjinanéñ alahéra Yesuaru méli énécmima ac yomuhuc haiyec; Miñ Kewu, gi ai yanda ménda mewésémañ. Ni dac imuhucya nuac ama baenjanéñ logi gémmacac séc qahac.

⁷ Ni nena niñ nimba ménda sécgéyu guaru hamañ zé osizua. Imuac niñ gi imuaru kecma eñ zéna welen qeçe icna imi hiarumac.

⁸ Ni ic eñeñana ionac méra bacginaiguc kecañzua. Wañu nuac bacnaiguc imuhucyanec téngiñ ic hécna kecañzu. Wañu neñ méñac kenna zéwa keñu, méñac hana zéwa haanñac. Wañu welen qeçe icnawac, ai yomi mena zéwa méañzac.

⁹ Ara imuhuc zégic nimma Yesunéñ welicgéma ic tuñ méndacmigic ionac muru lilingéma yomuhuc énézéyec; Ni énézéwa niñgic, Israel ic onarunec niñzéñ niñzéñ séha imuhucya méñ ménda miñicñiyi.

¹⁰ Wañu méli énécmiyu hagic ieneñ lilingéma amaiguc kemma héngic welen qeçe ic inéñ hiaruma séwiya hia kerec.

Yesunéñ embac malé méñac naña humuc igucnec meqelimiyec.

¹¹ Kecma Yesunéñ tauñ méñ qara Nain imuaru keñu tohotoho ichéra zéma ic tuñ yandanéñ méndacmima keñgic.

¹² Wañu tauñ imuac sanjulaña hosuraiguc kereñu qamoc méñ huama magic. Wañu humuyec imi embac malé méñac naña. Naña imi momacguc sac kerec. Wañu

tauñ imuac ic embac sasalanéñ embac malé i guc momacnec magic.

¹³ Wañu Miñ Kewunéñ embac malé imi hémma ewaya biriyu zéyec; Ménda siacna.

¹⁴ Imuhuc zéma hosuru kemma katapa osiyu ic wagicma keñkecgic ieneñ béñzéñ zikima nanjic yomuhuc zéyec; Merac ni gézézua, yacna.

¹⁵ Imuhuc ézéyu humuc ic iminéñ yacma acac hénima zéyec. Wañu Yesunéñ i neñgocya miyec.

¹⁶ Wañu ic eneñ moczoñ imi hémma zénéngina hiriyu Anutu mepésima yomuhuc zégic; Anutuac tiliñ tiliñ ic kuneñ yanda méñnéñ sucninaiguc hiññiyecac keczac. Tosara eneñ zégic; Anutunéñ ichéra niñnéncmima hazac.

¹⁷ Wañu Yesuac surucya iminéñ Yuda baec séc zéma baec nówec nówec saima kendarec.

Yesunéñ Yohaneac hénia zéyec.

¹⁸ Yohanenéñ hésa amaiguc tackeru iwac tohotoho ichéra eneñ haka hiññiyec imi moczoñ ézédacgic. Wañu ac imi nimma tohotoho ic éréhéc héihéré érécmima

¹⁹ Miñ Kewu yomuhuc zéma qesimimaoc niñ méli érécmiyec; Ha nénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

²⁰ Wañu iereñ Yesuaru kemma zéyoc; Doku naec haka ic Yohane yomuhuc zéma méli nérécmizac; Hanénécmimac niñ zézéya imi gi mia me méñac mambéc kecbiñ?

²¹ Wañu nalé idacmuaru Yesu imi ic hafi zepaginaguc zéma ic uña biriaguc imi sasala mehiaru énécmima kic hilic sasala imi kichihi meénécmiyec.

²² Wañu imuhuc qesiyic yomuhuc melemma érézéyec; Iri kemma iwawai hémma niñanzaoc imuac suruc Yohane wammima yomuhuc ézémaoc; Kic hilicnéñ kicgina hima héñanñu, puriñ

enen hēna kenzu, wizi seliginaguc imi solanjanima keczu, gezacgina hēhēngia ienen gezacginanēn ninzu, humuc ic enen qelima yaczu, waŋu maqeqeya ionac buŋa suruc hiabia imi énézēzac.

²³ Waŋu méŋnēŋ méŋ nuac niŋ niŋ éréhēcguc ménda qonzon tonjēzac imi ségiségiyaguc.

²⁴ Imuhuc zéyu Yohaneac kua meme ichéŋéra ieren liliŋgēma keŋoc. Keŋic Yesunēŋ Yohaneac zēma yomuhuc énézéyec; Ini baec kisiaiguc némac iwawai hēmbiŋ zé keŋic? Uŋ méŋ luhucnēŋ qeyu hirima naŋu hēmmu niŋac keŋic?

²⁵ Imi qahac waŋu némac iwawai hēmbiŋ zé keŋic? Ic méŋ malekuya hiabia héima keczac imuac hēmbiŋ zé keŋic? Qahac, ic maleku hiabia héima iwawaigina hiabia sasala késa kecanzu imi enen ama kewuyaiguc kecanzu.

²⁶ Waŋu imi qahac waŋu, némac iwawai hēmbiŋ zé keŋic? Anutuac tilij tilij ic méŋac me? O, imi hélacnec! Énézéwa niŋgic; Ic imi kua meme ic onogicdacma séc méŋ wanzac.

²⁷ Iwac mia ac kiwi méŋ yomuhuc oyec hezac; Héŋgic, ni kua meme icna méŋ méliwa walac kemma hēnaga mindiŋimac.

²⁸ Énézéwa niŋgic; Embac igucnec hicŋihicŋiya tosara yanda ionarunec méŋnēŋ méŋ Yohane ménda ogiczac, néŋ Anutuac hēŋgaleŋ ama areŋa yanda qeriaiguc mamayagina méŋnēŋ Yohane i hia ogiczac.

²⁹ Ic momac yanda zēma takis meme ic ienen Yohaneac doku naecgic imuac niŋac ackuazéc imi nimma Anutu imi solanŋa zēma zéaugic.

³⁰ Waŋu Farisaio ic zēma hēna acac kiwi ic ienen sac Yohaneac doku ménda naecma Anutuac ewa siŋ eŋaŋ niŋac heyec imuac hēŋara megic.

³¹ Yesunēŋ toroqema zéyec; Nalé yomuac hicŋisai imi iwawai némaciguc séc héimaŋ? Ienen dimuhucya ésécnec zēmaŋ?

³² Imi nambéŋac tosara nénnagēmba sombenjiguc aria meanzu ésécnec. Nambéŋac ienen sombenj imuaru tacma ac yomuhuc zékeŋ zēha waŋanzu. Nini onac niŋac kuŋa héiénécmiŋi ini legic ménda hirizu, nini sonŋoŋac legic héini ini ménda zésiŋac wanzu!

³³ Hēnia imi yomuhuc; Doku naec haka ic Yohanenēŋ hama nene ménda nema zéwelecma waiŋ doku ménda neyu, enen hēmma uŋa birianēŋ késazac zéŋic.

³⁴ Waŋu Icac Nanjanēŋ hama nene nema waiŋ doku neyu, enen yomuhuc zéanzu; Héŋgic inēŋ hēmbaoc wamma nene nema doku selia siŋa nimma nema takis meme ic zēma biria meme ic ionac alagina keczac.

³⁵ Waŋu niŋteŋic qinŋteŋic imi imuac nambéŋac hēra ienen méndacma wamma hēnia solanŋa mewininiŋanzu.

Embac méŋnēŋ siacma Yesuac hēniya halécnēŋ naecmiyec.

³⁶ Farisaio ic méŋnēŋ eŋeyaguc nene nemac niŋac Yesu héihéré miyu Yesunēŋ iwac amaiguc emma nene nema tarec.

³⁷ Tackeru ama areŋa yanda imuaru biria meme embac méŋ kerec inēŋ Yesunēŋ Farisaio ic iwac amaiguc emma tarec imi nimma alabasita kiruŋ halécyaŋuc imi mema hama éréyec.

³⁸ Éréma Yesu hēnaya suluma tackeru iwac qéhéréŋaiguc hēnaya haiyec imuhucgeŋ namma siarec. Siacma tacma eŋeya kic mas-inēŋ hēnaya naecmima oruc zucyanēŋ kereŋ meyu zicgēyu kuayanēŋ hēnaya kircne mima

haléc hémérja hiabia imi imuac qahaiguc qocgémiyec.

³⁹ Qocgéyu Farisaio ic Yesu héihéré miyec inéj hémma qerianéj yomuhuc niñec; Ic yominéj Anutuac tiliñ tiliñ ic kecbacnec eñeya hénia osizac embac imi biria meme embac imuac niñ embac imi mérénéj me dimuhucya imi niñ tegicbacnec.

⁴⁰ Imuhuc niñu, Yesunéj imi niñtegicma yomuhuc melemma zéyec; Simon, neñ ac ménj zémanjac ninzua. Zéyu zéyec; Kiwi ic, hia zéna nimba.

⁴¹ Zéyu Yesunéj yomuhuc zéyec; Ic éréhécnéj soukiwa ic ménjac murunec soukiwa meyc ménjac muru tasia yawuñ momacguc zéma maso éréhéc imuac ai boña séc hemiyu, ménjac muru tasia maso éréhéc imuac ai boña séc hemiyec.

⁴² Wañu ic éréhéc ekaoc taségira melenj mimaocac séc qahac wañu soukiwa ic iminéj tasé iorac muru hezac imi moczoñ auérécmiyec. Wañu sugiraiguc mérénéj iwac siñ kunenec ogicma nimmimac?

⁴³ Imuhuc qesiyu Simonnéj melemma yomuhuc zéyec; Neñ nimba taséya kunenec aumimia wañec inéj mia siñ kunenec nimmimac. Zéyu zéyec; Gi dindiñanec niñgésizañ.

⁴⁴ Imuhuc zéma embacac muru liliñgéma Simon yomuhuc ézéyec; Embac yomi hénzañ? Neñ amagaiguc éréwa geñ hénana zuacmañac doku ménj ménda nénzañ. Néñ embac yominéj eñeya kic masinéj hénana naecnémma oruc zucyanéj kereñ menénzac.

⁴⁵ Geñ ménda kiricne menénzañ, néñ embac yominéj éréwa imuarunec hénima hénana kiric nemanec keczac.

⁴⁶ Geñ orucnaiguc oliwa halécdac ménj ménda naecnénzañ,

néñ embac yominéj haléc héménaguc alabasanéj hénanaiguc naecnénzac.

⁴⁷ Hénia imuac niñ neñ gézéwa ninna; Embac yominéj siñ kunenj yanda hemizac imuac niñ késpedesya kunenj yanda aumimia wanzac, néñ késpedes komodia dac aumimia wanzac inéj siñ komodia hemizac.

⁴⁸ Imuhuc zéma embac imi yomuhuc ézéyec; Embac, késpedesca waigéngéña wanzac.

⁴⁹ Imuhuc zéyu ic momacnec nene nema tacgic enej qeriginaiguc yomuhuc niñgic; Yomi némac icnéj késpedesya waizac?

⁵⁰ Wañu Yesunéj embac yomuhuc ézéyec; Ninzénj ninzénj guac muru hezac iminéj gi añgéngga tigénzac imuac luaeiguc kembésémañ.

8

Gocmiawac séséc ac.

¹ Imuac andiaiguc Yesunéj ama areñ yanda yanda zéma ama areña areña lelecgéma Anutuac hénngalenj ama areña yandawac buña suruc hiabia imi zéau énécmiyu tohotoho ichéra 12 ienenj momacnec kenjic.

² (2a) Wañu embac tosara Yesunéj uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmiyec

³ (3a) imi enej iniguc momacnec kemma enaj iwawaigina mema welenj qeénécmigic. (2b) Qacgina imi yomuhuc; Makdala embac Maria, Yesunéj becneç iwac murunec uña biria 7 nesi énécmiyec imi zéma (3b) Herodeac soukiwa galenj ic Kuza iwac iniña Yoana zéma Susana zéma embac tosara sasala.

⁴ Ama areña yanda igucnec séc ic embac enej tocgéma Yesuac muru hagic tunj yanda wañu, Yesunéj séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁵ Ai ic méñnéñ iwawai gocmia qesaman zé keñec. Kemma qesayu gocmia tosara imi héná zéçgériaiguc mama héiyec. Héiyu tosara ic embac ienen tígic biriyec. Tosara nei ienen hama nedacgic

⁶ Tosaranéñ banja qahaiguc mama héiyec. Héiyu qérawia éreyec, néñ dokuya qahac wañu seléçgédarec.

⁷ Wañu gocmia tosanaréñ hésa waiyaguc sasala imuac qeriaiguc mama héiyec. Héiyu hésa waiyagucnéñ momacnec yandima hézicgégic.

⁸ Wañu gocmia tosanaréñ baec halécyaguc imuaru mama héiyec. Héiyu qérawia éréma 100 mesaiyec. Yesunéñ ac imi zémaguc qacma yomuhuc zéyec; Gezacginaguc ienen nimmu.

⁹ Tohotoho ichéra eney sésécac imuac hénia imi dimuhuc wammac zéma qesimigic.

¹⁰ Qesimigic zéyec; Onac imi wai énécmiyu Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac hénia sasangia imi hia niñasarimuac hezac. Wañu tosara ionac imi imuhuc qahac; Hémmu, néñ hia ménda héñtegicmu. Wañu nimmu, néñ hia ménda niñtegicmuac niñ qeqaiñ aciguc énézéanzua.*

Yesunéñ séséc acwac hénia zéasari énécmiyec.

¹¹ Séséc ac imuac hénia imi yomuhuc; Gocmia imi Anutuac ackuazéc.

¹² Gocmia héná zéçgériaiguc mama héiyec imi ic embac tosara ackuazéc niñgic Biria miñinanéñ hama ic imi eney ninzéhégic añgéhéñ tiénécmiwac niñac ackuazéc imi qerigina igucnec onagicanzac imuac sécyá.

¹³ Gocmia tosara banja qahaiguc héizac imi ic embac tosara ackuazéc imi nimma ségiségi wamma késagic. Wañu zalia

ménda hiñgac késayacgéyu nalé dahecac séc ninzéhégima kecgic manam batuciguc onoporu waima keñanzu imuac sécyá.

¹⁴ Gocmia tosara hésa waiyaguc imuac qeriaiguc mama héiyec imuhucyanéñ ackuazéc niñzu wañu baecac niñyéwéria me hinac yanda me séwíac siñanéñ hézicgéyu ninzéhéñ ninzéhégina séha ménda yandianzac imuac sécyá.

¹⁵ Wañu gocmia tosara baec halécyaguc imuaru héiyec imi ic embac tosara ewa héná zéma ewa hiabia kecma ackuazéc nimma selianec késama seliséli wamma héná haianzu imuac sécyá.

Lambe zae qahaiguc haihaiya.

¹⁶ Méñnéñ méñ lambe otorima kewucnéñ ménda hoturumac me duñ tatak bawu ménda haimac, néñ ic embac ama qeriaiguc érému eney asaha imi hémmuac wamma zae qahaiguc haianzac.

¹⁷ Iwawai saña imi moczon auyu hémmacac séc wañu iwawai sasangiaiguc hezac imi moczon meyu wininimacac séc.

¹⁸ Imuac ini gezacginanéñ dimuhuc niñanzu haka imuac héñgésimu. Méñnéñ méñ ackuazéc késakeczac imi toroqemimia wammac. Wañu méñnéñ méñ ackuazéc ménda késakeczac imi iwawai henénzac zéma niñzac imi momacnec wagiru qahac wandacmac.

Yesuac sac kitichéra héná.

¹⁹ Yesuac neñgoc munahéra ienen hagic. Wañu ic embac tuñ yanda niñac hosuraiguc kembinac séc qahac wañec.

²⁰ Wañu ic méñnéñ Yesu yomuhuc ézeyec; Guac neñgoc munahécga ienen gémbin zé hama séñganñeñ nanzu.

²¹ Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Anutuac ackuazéc nimma tohoma séciguc kecanzu youmi

* 8:10: Yes 6:9

enenj mia nuac nenjoc muna hécna wanju.

Yesunénj luhuc yanda ézéyu néj qeyec.

²² Kaiwe mérju Yesunénj toho-toho ichéra iniguc zéiciguc emma yomuhuc énézéyec; Doku zékénj néwécgenjac kenni. Zéyu ienenj enjawu zéic nesima hénima kenjic.

²³ Kemma kecgic Yesu gauya heyec. Heyu nalé imuaru luhuc yandanénj kondunj imuaru mama qeyu doku tembojnénj éréma zéic qeriaiguc hinjaru zéicnénj kondunjiguc hinjacmanj zé wanjec.

²⁴ Yesuac tohotoho ic tosanénj Yesuac muru kemma yomuhuc zéma mindigic; Galenrina, galenrina, nini humuqai wambin njac.

Zégic Yesunénj gau igucnec yacma luhuc zéma kondunj tembojn zéqetali érécmiyu néj qema heyoc.

²⁵ Heyic tohotoho ichéra ionac yomuhuc énézéyec; Ninzénj ninzénjgina dimia?

Imuhuc zéyu zénéngina hiriyu welicgéma enjaocnec eminimma zégic; Ic yomi méré wanju, luhuc zéma doku ac érézéyu ara tohozac?

Yesunénj unja biria nesi énécmiyu beric qeriginaiguc hinjacdacgic.

²⁶ Ienenj nesima kemma Galilaia doku qericma néwécgenjaciguc Gerasa baeciguc kerejic.

²⁷ Keremma Yesunénj imuacnec mama élélahu* enju ama arenja yanda imuac minjina ic kuwiraguc méjnénj hama Yesu mihicnjyec. Wanju ic iminénj nalé horua owo maleku ménda héima ama gericiguc ménda kecma kic suanj sugginaiguc heanjec.

²⁸ Inénj Yesu hémma qacma iwac wésiaiguc mama sicgéma kucnec qacma yomuhuc zéyec;

Enenja minjina Anutuac Nanja Yesu, gi zéma ni nekac nekac, welecgénzua, yéwéri ménda menémbésémanj.

²⁹ Ac imi mia Yesunénj i hémma unja birianénj iwarunec éréma kemmac njac bec ézéyu nimma ara imuhuc melemma zéyec. Ic imi unja zapi qeqeyanénj hatac sasala késayu senj hésanénj hénia qatémima galenngéic, néj qericma unja birianénj hérémigic séc baec kisiaiguc kemma lelecgéanjec.

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunénj qesimima zéyec; Gi qacga méré? Qesimiyu zéyec; Tunj yanda.

Imi mia iwac qeriaiguc unja biria sasalanénj hinjacma kecgic imuac njin imuhuc zéyec.

³¹ Imuhuc zéma Yesunénj unja biria ionac baec dumunjaiguc ménda nesi énécmiyu hinjacmu njac welecmigic.

³² Wanju baec bonja imuaru beric sasalanénj gété kulumma kecgic unja biria enenj wai énécmiyu beric ionac qeriginaiguc hinjacmu njac welecmigic njinénécmiyec.

³³ Njinénécmiyu unja biria ienenj ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hinjacgic beric tunj yanda ienenj usunec kemma sia yanda igucnec hinjacma dokuiguc hinjacgic dokunénj hoturu énécmiyec.

³⁴ Ic tosara beric galenngéma kecgic ienenj haka hicnjyec imi hémma focdac néngacma ama arenja yanda zéma ai ama leleclelec heyec imuaru kemma ac suruc imi énézéigic.

³⁵ Zégic nimma ic embac ienenj haka hicnjyec imi hémbin zéma Yesuac muru hagic. Hama hénjic ic unja biria ienenj éréma kendacgic ic iminénj Yesuac héniaiguc malekuya héima so-lanjanec wamma bénzénj tackeru zénéngina hiriyec.

* 8:27: Girik aciguc; baeciguc.

³⁶ Ic uña biriaguc kerec iminéŋ dimuhuc hiaruyec imi héŋgic imi eneŋ tosara suruc énézéŋic ningic.

³⁷ Énézéŋic nimma Gerasa baec imuac miŋjina ieneŋ zénéŋgina kuneŋ yanda hiriyu wai énécmima kemmac niŋac Yesu welecmigic. Inéŋ zéiciguc emma baec imi waima keŋec.

³⁸ Waŋu ic uña biria waimima keŋec inéŋ Yesuguc kecmaŋ zé welecmiyec, néŋ Yesu imi yomuhuc ézéma mélimiyec;

³⁹ Gi amagaiguc liliŋéma kemma Anutunéŋ guac muru haka kuneŋ yanda dimuhucya waŋgézac imuac suruc imi énézewsémaŋ. Imuhuc zéyu ic iminéŋ waima kemma Yesunéŋ némac iwawai wammiyec imuac suruc imi ama areŋa yanda séc lelecgéma énézédarec.

Yesunéŋ embac seraŋa ménŋ humuc igucnec meqeliyec.

⁴⁰ Waŋu Yesunéŋ doku néwéc liliŋéma hayu ic embac tuŋ yandanéŋ Yesuac mambéc kecgic imuac niŋac zézé ségiségi wammima hérémigic.

⁴¹ (41a) Waŋu héŋgic, ic ménŋ qara Yairo zémimia inéŋ hayec. Ic imi mia tocgotocgo ama ménŋac galeŋ kerec.

⁴² (42a) Waŋu iwac muru bérara embac seraŋa momacguc sac kerec. Embac imi yawuŋa 12 waŋec. Waŋu inéŋ hafi kiyu humumaŋ zé waŋec. (41b) Imuac niŋac ic iminéŋ hama Yesuac héniaiguc sicgémima eŋeya amaiguc hamac niŋac welecmiyec. (42b) Weleru Yesunéŋ amayaiguc keŋu ic embac tuŋ yandanéŋ lelecgémima momacnec keŋgic.

Hafi embac ménŋnéŋ ninzéŋgéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

⁴³ Keŋkecgic suginaiguc embac ménŋ kerec inéŋ yawuŋ 12 imuac

séc sacya mayu hafi wamma kecaŋec. Waŋu inéŋ soukiwa iwawaiya késakerec imi moczoŋ séwi galeŋ ic énécmima audarec, néŋ ménŋnéŋ ménŋ mehiaru mi-macac séc qahac waŋec.

⁴⁴ Waŋu inéŋ Yesuac andiaiguc hosuru kemma malekuya susuri-aiguc osiyec. Osiyu imuarunec sac maanec imi zicgéyec.

⁴⁵ Waŋu Yesunéŋ qesima mérénéŋ nosizac zéma zéyec. Waŋu moczoŋ qaecgéŋic, Peteronéŋ yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewunina, tuŋ yandanéŋ lelecgéma qéfacgé géŋzu.

⁴⁶ Zéŋic Yesunéŋ melemma zéyec; Ménŋnéŋ nosiyu kucnanéŋ éréma ai meyu ninzua.

⁴⁷ Imuhuc zéyu embacnéŋ qaecgémacac séc qahac waŋec imi niŋasarima bac yandi yandi wamma hama mama sicgéma hénia némac niŋ osiyec imi zéauma, osiyu hafiya imuarunec bec tecgéyec imi ic embac moczoŋ kicginaiguc ézédarec.

⁴⁸ Imuhuc zéyu Yesunéŋ ézéyec; Béracna, geŋga ninzéh ninzéhganéŋ mehiaru géŋzac. Imuac gi ewaga luae waŋu bénzéh kembésémaŋ.

⁴⁹ Imuhuc zémanec nanu tocgotocgo amawac galeŋ iwac amaya igucnec ic ménŋnéŋ hama Yairo yomuhuc ézéyec; Guac béracga bec humuzac imuac niŋ kiwi ic yéwéri ménda miwésémaŋ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéŋ nimma yomuhuc ézéyec; Zénéŋga ménda hirimac. Waŋu ninzéhgéna béracga imi hiarumac.

⁵¹ Imuhuc zéma iwac amaiguc kemma ic embac tosara qetali énécmima Petero, Yohane, Yakobo zéma embac seraŋa iwac neŋgoc maŋgocya sac onagiru eŋgic.

⁵² Eŋgic ic embac ieneŋ embac merac iwac niŋ wamma zésiac yanda wamma qewelonŋ waŋgic

Yesunéh énézéyec; Ménda siacgic embac merac yomi ménda humuzac, néj gauya hezac.

⁵³ Imuhuc zéyu bec humuzac imi niñtegicgic imuac niñ zédesi wammigic.

⁵⁴ Wañu Yesunéh embac merac iwac mériaiguc késama qacma zéyec; Meracna yacma nanna.

⁵⁵ Imuhuc zéyu uñayanéh lilingéyu imuarunec yacma nanec. Nanu nene mimu niñac énézéyec.

⁵⁶ Wañu nençoc mañgocyanéh hémma welicgéyoc. Welicgéyic Yesunéh haka hicñiyec imi méñac méñ ménda zému niñac neuñ héiéércmiyec.

9

Yesunéh tohotoho ichéra 12 ai memuac méli énécmiyec.

¹ Yesunéh tohotoho ichéra 12 unuruma uña biria moczoñ nesi énécmima hafi mehiaru énécmimu niñac kuc buña zéma qac buña énécmiyec.

² Anutuac héngalenj ama arenja yanda imuac énézéma hafi zepa wañzu imi mehiaru énécmimu niñac méli énécmiyec.

³ Wañu méli énécmima yomuhuc énézéyec; Ini kenha wambiñ zéma iwawai yomuhucya méñ ménda mema ençdac kemmu, tac me gésé me hena mauñ me soukiwa me maleku saméña imuhucya.

⁴ Kemma ama geric méniguc emmuiguc imuaru tacyac wañkecmu, wañu baec méñu kembñ zémaçuc ama geric imi waimu.

⁵ Ic embac enej ménda héihéré énécmimuiguc tauñ imi waima kemmu. Wañu waima kembñ zé imuaru hena usuginaiguc seitotoñ tacmac imi gegic mamac. Wañu ieney hakagina imi hémma imuac hénia imi niñasarimu.

⁶ Imuhuc zéyu tohotoho ic ieney kemma ama arenj yanda yanda

lelecgéma ama arenj séc buña suruc hiabia imi énézéma hafi ic embac mehiaru énécmigic.

Herodenéh Yesuac hénia niñasarimanj zé wañec.

⁷ Wañu haka méréra imi hémma ic embac tosanenéh Yohanenéh humuc igucnec qelima yarec, imuac niñ kuha imuhucya wininizac zégic. Imuac niñ Perea baec galeñ Herodenéh iwawai imi moczoñ nimma nimbipiyec.

⁸ Wañu tosara imi Elianéh muñguc wininima keczac zégic, néj tosara imi Anutuac tilinñ tilinñ ic walaha ionarunec méñnéñ humuc igucnec qelima yarec imuhuc zégic.

⁹ Herodenéh zéyec; Yohane imi becnec neñ déméña qeriri. Wañu suruc imuhucya imuhucya imi mérac niñac zéma imuhuc zéançu? Imuhuc zéma Yesu imi hémmañ zé wañec.

Yesunéh ic zañgégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

¹⁰ Wañu Yesuac Méliméli ic ieney lilingéma hama ai megic imuac suruc moczoñ Yesu ézégic. Yesunéh suruc imi nimma onagicma enjawu baec imi waima Betsaida ama arenja yandaiguc kençic.

¹¹ Wañu ic embac ieney niñtegicma méndac énécmima hagic. Hagic Yesunéh unuruma Anutuac héngalenj ama arenja yandawac ackuazéc énézéyec. Wañu hafigina qahac wammac niñac wañçic mehiaru énécmiyec.

¹² Kaiwe kiwa hiñgacmañ zé wañu Yesuac Méliméli ic 12 ieney Yesuac muru hama ézégic; Nini you baec kisiaiguc keczñ imuac niñ ic embac méli énécmima ama arenja me ama komoc komoc lelec lelec hezac imuaru kemma nenegina zéma hehe duñ tatacgina mihicñimu.

¹³ Imuhuc zéyec acgina yomuhuc melemma zéyec; Enjaoc nene

gumu énécmigic nemu. Zéyu zégic; Nini kemma ic embac ionac nene bonj ménda mewinjiguc nonaru imi samén méra méné zéma lambéc éréhéc sac he nénécmizac.

¹⁴ Imi mia sugginaiguc ic ionac-nec zanngégina olongic 5,000 imuac séc wanjec imuac niñ imuhuc zégic. Wanju Yesunéh 50 imuac séc tunja tunja nene newinj zé tacmu niñac tohotoho ichéra énézéyec.

¹⁵ Énézéyu zéyec séc wanjic ic embac moczonj nene newinj zé tac-dagcic.

¹⁶ Wanju Yesunéh samén méra méné zéma lambéc éréhéc imi mema kiwa hiyu enju mozoc ac zéma mésémma ic embac ionac wéséginaiguc hai énécmimu niñac tohotoho ichéra énécmiyec.

¹⁷ Wanju hai énécmigic moczonj negic sécgé énécmiyec. Wanju tohotoho ic ienenj bororona waigic heyec imi tocgégic nenjenj yanda 12 kuagina qedarec.

Peteronéh Yesu niñac Kristo zéma ninzéh ninzéhna zéauyec.

¹⁸ Nalé ménjiguc Yesunéh sasangiaiguc kecma zéwelec wanju tohotoho ichéra i guc momacnec kegcic. Wanju inéh yomuhuc qesiénécmiyec; Ic embac ienenj nuac niñ méré zéanzu?

¹⁹ Zéyu melemma zégic; Tosaranéh doku naec haka ic Yohane zéanzu, wanju tosaraneñ Elia zéanzu, wanju tosaraneñ Anutuac tilinj tilinj ic wahala becnecc kegcic suggina igucnec méjnéné lilingéma hicnjizac imuhuc zéanzu.

²⁰ Zégic zéyec; Wanju enjaoc imi nuac niñ méré zéanzu? Zéyu Peteronéh ara melemma zéyec; Anutuac Kristo.*

Yesunéh humuma yacmac imuac ara zéyec.

* 9:20: Me Mesia.

²¹ Imuhuc zéyu ac imi ic méñac méñ ménda énézému niñac neuñ héiénécmiyec.

²² Wanju torogema zéyec; Icac Nanjanéh qonzenj manzenj sasala nimma qeriawac galenj zéma hofac oo ic kiwa hécgina zéma hénac acac kiwi ic ienenj waimigic qegic humumac. Wanju ai meme haréwéc wanju tinduc qelima yacmacac hezac.

²³ Imuhuc zémaguc Yesunéh ic embac moczonj ionac yomuhuc énézéyec; Ic méjnéné ni méndac némmañ zémaciguc enjeya memaamuma naléya naléya enjeya ic héngena wéndara imi huama méndac némmañ.

²⁴ Ic méjnéné méñ kekecy añgé timañ zé wanju kekecy a imi sohomac. Wanju ic méjnéné méñ nuac niñ wamma kekecy a waimaciguc kekecy a añgé timac.

²⁵ Ic méjnéné baec imi moczonj añgé timaguc enjeya kekecy a sohomac me wagiru qahac wanju, iwawai iminéh dimuhuc nanjémimac?

²⁶ Méjnéné méñ ni zéma nuac ackuazécna niñac gamuya nimmaciguc Icac Nanja imi Manjoc zéma kua meme unahéra téréya zéma enjeya edamuyaiguc lilingéma hamac nalé imuaru imuhucyanec ic iwac niñ mia gamuya nimmac.

²⁷ Ni hélacnec énézéwa niñgic, you nanzu onarunec tosara ini humucnéné ménda énépésiyu Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi hémmu.

Yesuac séwiyaneñ melemma tanera méñ wanjec.

²⁸ Ac imi zéyec imuac andiaiguc ai meme 8 wanju Yesunéh Petero zéma Yohane zéma Yakobo onag-icma zéwelecmanj zé baec bonjaiguc enjec.

29 Inéj zéwelecma kerunec séwianéj melemma tanera ménéj wañu malekuya melemma pilitic asaha ésécnec asariyec.

30 Imuaru mia ic éréhécnéj Yesuguc ac eminimma nañgic. Imi mia Mose zéma Elia.

31 Asac mararañguc hicñiyic eñawu kecma Yesunéj Yerusalemigudeneñ batucgéjic ménda sécgéyec.

32 Wañu Petero zéma i guc momacnec kecgic ieneñ gau réwéria niñ qeka meka wamma tacgicac moczoñnec yacma Yesuac edamuya zéma ic éréhécnéj i guc nañgic imi inicgic.

33 Wañu ic éréhécnéj waima keñic Peteronéj Yesu ézéyec; Kiwi ic nini you kecziñ imi hiabia soroc. Imuac nini hali haréwéc meénécmi, ménéj Miñ Kewu guac, ménéj Moseac, ménéj Eliawac wammac. Wañu ac imi némac ac zékerec imuac hénia ménda niñasarima imuhuc zéyec.

34 Wañu ac imi zémanec nañu hosusunéj mama hoturu énécmiyec. Hoturu énécmiyu hosusu qeriaiguc kecgic zénéñgina hiriyec.

35 Wañu hosusu qeriaiguc ewa ménéj hicñjima yomuhuc zéyec; Ic yomi nena nañna imi nenaoc gésimiyi. Ini iwac ackuazéc imi niñtohomu.

36 Ac imi zéyu tecgéyu héngic Yesu eñeyanec nañec. Wañu tohotoho ic ieneñ iwawai héngic imi nalé imuac suraiguc ménéj ménéj ménda énézégic.

Yesunéj uña biria nesima merac ménéj mehiaruyec.

37 Ama gianañiyu Yesunéj baec boña imuarunec mama hayu ic embac tuñ yandanéñ miñicñj migic.

38 Tuñ imuac sugginaiguc ic méñnéj qacma yomuhuc zéyec; Kiwi ic, ni welecgénzua nuac nañnawac hama hénna. Imi mia nuac merac momacguc téngéj.

39 Wañu uña birianéj élanzañnec késayu imuarunec qacma qeme qeyu kua hololona mayu séwiya mebiri qebiri wammima waimañ zé waibip-ianzac.

40 Wañu nesigic kemmac niñ tohotoho ichécga welec énécmiwa denéñ batucgéjic ménda sécgéyec.

41 Imuhuc zéyu Yesunéj melemma zéyec; Yai hicñjisañ niñzén niñzéngina qahac qariñ qariñgia yomi. Nalé dahecac séc iniguc kecma bisiqatéñ wañ énécmimañ? Guac nañga you wagicma hana.

42 Wañu merac imi wagicma hamaneñ nañu imuarunec uña birianéj mema baeciguc giliyu hiñgacma qeme qeyec. Qeyu Yesunéj uña zapi qeqeya imi qetalimima merac imi mehiaruma melemma mañgocya miyec.

43 Wañu ic embac moczoñ Anutuac kuha niñac welicgéjic.

Ieneñ moczoñ iwawai Yesunéj mema wañec imuac welicgéma nañgic Yesunéj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

44 Ac yomi zémañ imi gezac haima hiabianec nimmu. Icac Naña imi kecma ic ionac méraginaiguc opocopora wammac.

45 Wañu ieneñ ac imuhuc zéyu nimma hénia ménda niñtegicgic. Imi mia hénia ménda niñtegitmu niñac musañgé énécmiyec imuac niñ hénia ménda niñasarigic. Wañu bac yandi yandi wamma hénia ménda qesimigic.

Yesunéj ic kiwa kekerawac hénia ac énézéyec.

46 Wañu tohotoho ic ionac sugginaiguc mérenéñ kunéñgina wanzac me zéma tualefic hénima emigic.

47 Emigic Yesunéj qerianéñ niñgina niñtegitma merac ko-

moc méné wagicma qéhérénaiguc haiyu nañec.

⁴⁸ Nañu yomuhuc énézéyec; Ménéñ méné qacnaiguc merac komoc yomi héihéré mizac imi ni héihéré nénzac wanzac. Ménéñ méné ni héihéré nénzac imi méli néñec i héihéré mizac wanzac. Sucginaiguc mamayagina keczac iminéñ mia eñeñagina wamma.

Ménéñ méné hazéc ménda wañ énécmizac iminéñ alagina wanzac.

⁴⁹ Wañu Yohanenéné yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, nini ic ménéñ guac qacga qacma uña biria nesi énécmiyu hémma ménda méndac nénécmianzac imuac niñ neñ héimiyiñ.

⁵⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ménda qetalim-imu ménéñ méné hazéc ménda wañ nénécmizac inéñ nonac wamma keczac.

Samaria ic ieneñ qegetali wammigic.

⁵¹ Yesunéñ eñeyaoc kurumenjiguc emmac imuac naléya hosuru ducñiyu Yerusalem emmañ zé niñselyec.

⁵² Nimma kua meme ichéra walac méli énécmiyu keñgic. Kemma iwawai mézézén géwiñ zé Samaria ic ionac ama areñ komora ménéñguc kereñgic.

⁵³ Néñ Yesunéñ Yerusalem kemman zé wañec hénia imuac niñ ama miñina eneñ ménda héihéré énécmigic.

⁵⁴ Imuhuc wañgic tohotoho ic Yakobo zéma Yohane iereñ haka imi hémma yomuhuc zéyoc; Miñ Kewu nini geric bélaña kurumenj igucnec mama onomac niñ zéwelecbiñ niñac wanzań me qahac?†

⁵⁵ Imuhuc zéyc Yesunéñ lilingéma iricma ac geriwaguc wañ érécmiyec.

⁵⁶ ‡ Wañu ieneñ ama areñ ménéñguc keñgic.

Yesunéñ tohotoho ic ionac pakeñ ac énézéyec.

⁵⁷ Héna keñkecgic ic ménéñ Yesuac yomuhuc ézéyec; Gi dimia me dimia kembésémañ imi ni kileñ méndac gémma kemman.

⁵⁸ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Haséñ kazu ieneñ tenjinaguc. Sawa nei ieneñ haecginaguc, néñ Icac Naña imi oruc qeheheac ama duña méné ménda hemizac.

⁵⁹ Wañu Yesunéñ ic ménéñ yomuhuc zéyec; Gi hama méndac némma. Wañu inéñ ara yomuhuc melemma zéyec; Waina ni walac kemma mañgocna téngémaguc.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Waina humumia ieneñ qamocgina imi téngégic, néñ geñ imi kemma Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac énézézésémañ.

⁶¹ Wañu ic ménéñ muñguc ézéyec; Miñ Kewu, neñ gi méndac gémma kemman, néñ waina walac lilingéma kemma sac kitichéna ewa gezacgina énézé qemaguc hawa.

⁶² Imuhuc zéyu Yesunéñ énézéyec; Ménéñ méné baec méséñ méséñac kinon§ mériaiguc késama kemma lilingéma andiaiguc hénzac imuhucyanéñ Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac ai méné memacac séc qahac.

10

Yesunéñ tohotoho ic 70 buña

† 9:54: Kiwi méranéñ ooya tosaraiuguc; Elia wañec éscnec. ‡ 9:56: Kiwi méranéñ ooya tosaraiuguc, inéñ zéyec; Icac Naña imi ic onac kekecgina mebiriman zé qahac, néñ mehiaru énécmiman zé mayi. Imuac nimba, ini Uña dimuhucyawac murunec hahaya imi ménda niñtegiczu. § 9:62: Yuda ic eneñ kinon imi burumakaoiguc qatégic héréyu méraginanéñ késa nesima baec patoangic.

suruc hiabia énézému niñac méli énécmiyec.

¹ Imuac andiaiguc Miñ Kewunénj tohotoho ic tosara 70* kumu énécmima baera baera, ama areña kuneñ kuneñ séc eneyaoc kemmanjac niñec imuaru éréhéc éréhéc méli énécmiyec.

² Méli énécmima yomuhuc énézéyec; Héla memeyawac séc imi sasala wañima hezac, néñ ai ic sasala qahac imuac ini ai miñina Anutunénj ai ic méli énécmimac niñac zéwelec wammimu.

³ Zéwa niñgic, neñ ini méli énécmima nimba rama komoc komoc hasénj kazu sugcinaiguc méli énécmimiawac tanec wanzac. Bec yacma kenjic.

⁴ Ini soukiwa konoñ me gésé me hena usu imi ménda mema kemmu. Kemma henaiguc ic embac mihicñi énécmimuiguc yaizézé ac ménda wamma kemmu.

⁵ Kemma ama méniguc emmuiguc walac yomuhuc énézému; Ama yomuaru luae hemac.

⁶ Imuaru luae ic ménj kezcaciguc luae qeénécmizu imi iwac muru hemac. Wañu qahac wañu onac muru lilingéma hamac.

⁷ Wañu ama imuaru tacyac wañgic iwawai gumu énécmigic efima nemu. Ai icnéñ ai boña memuac hezac. Wañu ama areñ ménjac qeriaiguc amaya amaya lelecgéma tacyac ménda wammu.

⁸ Ama areña yanda méniguc kereñgic héihéré énécmimuiguc wéséginaiguc nene haigic hemac imi efima nemu.

⁹ Nema bec hafi ic mehiaru énécmima Anutuac héngalenj ama areña yanda hosucginu hazac imuhuc énézému.

¹⁰ Ama areña yanda méniguc kereñgic ménda héihéré énécmimuiguc wañu biria eneñ acnina tohogic. Imuac hena yanda séc keremma yomuhuc énézému;

¹¹ Onac tauniguc sei totonj nonac henaiguc hezac imi qeni onac muru mazac. Wañu ini Anutuac héngalenj ama areña yanda imi hosucginu hazac imi niñasarimu.

¹² Neñ énézéwa niñgic; Nalé tetcgiaiguc ama areña imi bakia yéwéria yanda Sodom taun meyec imi ogicma memu.

Ewa qerigina ménda melemmu ionac muru yéwéri yanda he énécmimac.

¹³ O, ewa biric! Korasin ama areña miñina. O, ewa biric! Betsaida taun yanda miñina, onacmuru kuc yanda baec icnéñ ménda memeya measariyi imi moczoñ Tiro zéma Sidon ama areña yandaiguc wambinec imuac ama miñina ieneñ becneq soñgoñac maleku héima toma qahaiguc tacma siacma ewagina bec melembunec.

¹⁴ Gésigési naléiguc Tiro zéma Sidon ama areña yanda miñinanénj onogicma késpedes ginawac bakia efefia memu.

¹⁵ Kafanaum ama areña yanda miñina ini enañac niñgic emma kurumeñ késamañ zé wanzac me? Anutunénj memaénéc miyu humumia ionac baec dumuñaguc emu hingaemu.

¹⁶ Tohotoho ichéna zéwa niñgic; Ménénj mén onac ackuazéc ninzac imi nuac ackuazéc ninzac wanzac. Wañu ménénj mén onac andé unuzac imi ni andé nuzac wanzac. Wañu ménénj mén andé nuzac imi méli néñec i andé qezac wanzac.

Tohotoho ic 70 ieneñ lilingéma hagic.

¹⁷ Tohotoho ic 70† ieneñ ségiségi wamma lilingéma hama yomuhuc ézégic; Miñ Kewu, guac qacgaiguc wañu biria eneñ acnina tohogic.

¹⁸ Imuhuc zégic acgina melemma zéyec; Neñ hémba

* 10:1: Kiwi tosaraiguc; 72. † 10:17: 10:1 Imuac héngic.

Biria miñinanén kurumeñ igucnec pilitic ésécnec baeciguc mama qeyec.

¹⁹ Neñ ini mokoleñ zéma girisonañ tima hazéc ionac kucgina moczoñ onogicmu niñac qac buña énécmizua. Iwawai méñnéñ méñ hia ménda mebiri énécmimac.

²⁰ Néñ uña biria ieneñ acgina tohozu, imuac niñ ségiségi ménda wammu, néñ qacgina kurumeñiguc oyu hezac imuac niñ mia ségiségi wammu.

Yesunén ségiségi wamma Anutu mepésiyec.

²¹ Nalé imuarunec Yesunén Uña Téréyaguc ségiségi wamma yomuhuc zéyec; Mañgoc, baec kurumeñac miñina, iwawai imi musañgéna niniñ zéma niñtegic qañtegicac kuha ginaguc eneñ ménda hénzu, néñ nambérac ionac auénécmiñá hénzanzu imuac ewa hia ac gézézua. Oaec, Mañgoc, guac ewa siñganén imuac mia heyec.

²² Mañgocna geñgaoc mia iwawai moczoñ nuac nénnec. Wañu gi qahac wañu, méñnéñ méñ méréñéñ Nañga wanzac imi ménda niñzac. Wañu méñnéñ méñ qahac, néñ Nañganén eñeya ewa siñiguc auénécmiyu hénzu ieneñ sac Mañgoc gi méré imi niñzu.

²³ Imuhuc zémaguc tohotoho ichéra ionac muru liliñgéma inicma ionacnec sac ewaya meyu mayu yomuhuc énézéyec; Iwawai ini hénzu imi momacnec hénzu ionac kicginanéñ mériañaguc wanzac.

²⁴ Énézéwa niñgic; Kuameme ic sasala zéma ic kewu ieneñ iwawai ini hénzu imi hémbiñ zé wañgic, néñ ménda héñgic. Wañu iwawai ini niñzu imi niñbiñ zé wañgic, néñ ménda niñgic.

Dac muna héla ionac ala kekec.

²⁵ Héna acac kiwi ic méñnéñ yacma Yesu batucgéma yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic, ni némac iwawai wamma kekec hémbénaña imi mihicñimañ?

²⁶ Zéyu Yesunén ara yomuhuc melemma qesimiyec; Héna aciguc néma ac heyu gi dimuhuc oloñ niñanzanñ?

²⁷ Zéyu zéyec; Ewa qeriga moczoñnec, kekecga moczoñnec, kucga moczoñnec zéma ewa siñga moczoñnec Miñ Kewu guac Anutu goi héhéi wammiwésémañ. Wañu gi geñga siñ niñamuanzanñ ésécnec alagawac siñ nimmiwésémañ.*

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunén ara melemma zéyec; Ac bakia melenzanñ imi dindiña. Imuhuc tohoma kekec hémbénaña mewésémañ.

²⁹ Imuhuc zéyu ic imi Yesunén iwac niñ niñu hiarumac niñac yomuhuc qesimiyec; Wañu, méréñéñ nuac alana wanzac?

³⁰ Imuhuc zéyu Yesunén séséc ac méñ yomuhuc zéyec; Ic méñ Yerusalemnec yacma Yeriko kemmañ zé hiñgarec. Hiñgacma hénaiçuc kowu nene ic mihicñi énécmiyu kowu nene ic ieneñ malekuya hetecgéma humumi-anec qema waima keñgic.

³¹ Nalé imuhucgeñ hofac oo ic méñnéñ héna imuacnec hiñgacma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qiziziñ géma keñec.

³² Wañu Lewi ic méñnéñ imuhucyanec imuaru haréma ic imi hémma héna néwécgeñacnec qiziziñ géma ogicma keñec.

³³ Wañu Samaria ic méñnéñ ic kiañ wamma kemma imuaru keremma ic imi hémma wéséniniñ wammiyec.

³⁴ Wañu hosuraiguc kemma haléc zéma doku selia wiziyaiguc qocgéma naecmima osomiyec. Osomima donkiya qahaiguc haima

* 10:27: Hén 6:5, Lew 19:18

ic kian ama ménjiguc wagicma kemma galenggé miyec.

³⁵ Ama gianjiyu Romawac soukiwa Denarion‡ éréhéc ic kian ama imuac miñina mima yomuhuc zéyec; Ic yomi galenggé miwéséman. Imuac me imuac wammiman zé soukiwa imi ogicma kiriwéséman imi lilingéma haman imuaru taséga melen gémmañ.

³⁶ Imuhuc suruc wandacma Yesunéh yomuhuc qesimiyec; Geñ ninna ic haréwéc ionac sugcinaiguc mérénéñ mia kowu nene méraginaiguc eñec iwac ala wanzac me?

³⁷ Zéyu ara melemma zéyec; Ic goi héihéi wammiyec imi mia. Imuhuc zéyu Yesunéh yomuhuc ézéyec; Gi kemma imuhuc wambéséañ.

Yesunéh Mata zéma Maria iorac amaiguc keñec.

³⁸ Héna keñkecma Yesunéh ama areñ komora ménjiguc kereñec. Kereñu embac mén gara Matanéñ héihéré miyu iwac amaiguc eñec.

³⁹ Wañu iwaru munia kerec, gara imi Maria. Inéh Yesuac héniaiguc tacma iwac ackuazéç niñec.

⁴⁰ Wañu Mata imi ai yanda meyu ai yandanéh ewaya mesohoyec. Wañu Yesuac muru hama yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu nuac munananéh wainéñu ni nenacnec ai mema nanzua. Wañu gi imuac ewa biric ménda wañ nénzañ? Ézéna hama méra némmac.

⁴¹ Zéyu Miñ Kewunéh ara melemma zéyec; Mata, Mata, gi iwawai hénia hénia niñac niñyéwéri wanna ewaga goro wanzac.

⁴² Néñ éréhéc dac sac mewéséman, qahac wañu momac-dac imi sécgémac. Marianéh hénia hiabia gésima añgétizac imuac imi

iwarunec wagicmañac séc qahac wanzac.

11

Yesunéh zéwelec welecac hénia ku énécmiyec.

¹ Yesunéh baec ménjiguc zéwelerec. Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra ionarunec ménñéh yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu doku naec ic Yohanenéh tohotoho ichéra dimuhuc zéwelecmu imuac hénia ku énécmiyec. Gi imuhucyanec zéwelec welecac hénia ku nénécmína.

² Zéyu zéyec; Ini zéwelecbiñ zéma yomuhuc zéwelecmu; Mañgocnina, guac qacga mepésini téréya hemac. Guac héñgaleñ ama areña yanda imi mama hamac.

³ Gi kaiweya kaiweya imuac nene sécnina nénécmiwéséman.

⁴ Nini ic tosara biria wañ nénécmigic séc kápésicgina wai énécmizin, imuac gi imuhucyanec kápésicnina wai nénécmína. Wañu manam batuciguc ménda nonopochéséman.

⁵ Imuhuc zéma inéh yomuhuc toroqema zéyec; Sugcina igucnec ménñéh alayaguc wañu alaya iminéñ siñi yandaiguc iwac muru kemma yomuhuc welecmimac; Alana, saméh haréwéc néna bianñguc melemman.

⁶ Ic kian alana ménñéh nuaru hazac. Wañu nene mén gumu mimañ zéma hoczua.

⁷ Imuhuc zéyu alayanéh ama qeria igucnec yomuhuc melemma zémac; Gi gau qeli qeli nunuzañ, ni ama naguya bec héima nambérac hécna iniguc gau niñac wamma heziñ imuac niñ yacma yaka gémmañac séc qahac.

⁸ Wañu zéwa niñgic, ama miñinanéh ic imi alaya wanzac imuac wamma ménda yacma nim-mimac, néñ ic imi seliseli wamma

‡ 10:35: 1 Denarion imi ic ménac ai meme ménac ai boña.

welecma nanu imuac nijac mia yacma iwawai méh nijac wawaña imuac sécy mimac.

⁹⁻¹⁰ Méhénéh méh weleru miyu meanzac. Wanu méhénéh méh hochoc ai mema mihicñianzac. Wanu méhénéh méh nagu qeyu aumimia wañanzac. Imuac nijac zéwa niñgic; Welecgic énécmimac. Hochoc ai mema mihicñimu. Naguya qegic auénécmimac.

¹¹ Guac nanğanéh lambéc nijac qesigéñu mañgoc onac suggina igucnec mérénéh lambécac tasia qaté mokoleñ mimac?

¹² Wanu kuruc gocmia nijac welecgéñu mérénéh tasia girisonañ mimac?

¹³ Ini ic biria, néh kileñ iwawai hiabia nambérac hécgina gumu énécmianzuiguc onac kurumeñ Mañgocginanéñ welecmianzu onac Uña Téréya séc ogicqogicma dimuhucya énécmimac?

Yesu zéma Beelsebul.

¹⁴ Wanu Yesunéh uña biria ara qahac imi nesimiyu éréma keñu merac imi ac zéyec. Zéyu ic embac tuñ ieneñ imi hémma welicgéigic.

¹⁵ Wanu sugginaiguc tosaraneñ yomuhuc zégic; Inéh kuwic ionac ic kewugina Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzac.

¹⁶ Wanu ic tosaraneñ Yesu batucgémima séséc baec icnéñ ménda memeya kurumeñ igucnec mamaya méñac meyu hémbiñ nijac welecmigic.

¹⁷ Welecmigic Yesunéh ionac niniñgina niñtegicma yomuhuc zéyec; Héngaleñ ama yandawac miñinanéh eñaoñec euhéndéh wañamuzu séc kisi wañanzac. Wanu ama méñac miñinanéh eñaoñec euhési wañamuanzu imi mama birianzac.

¹⁸ Neñ Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmianzua imuhuc zénénzu, néh Biria miñinanéh eñaoñec héndéh

amuanzuiguc ionac héngaleñ ama areña yandaneñ dimuhuc nanñselimac?

¹⁹ Neñ Beelzebulac kuha mema uña biria nesi énécmizuaiguc imi nanñécgina ieneñ mérac kuha mema uña biria nesi énécmianzu? Imuac nanñécgina eñaoñec mia zégési énécmimu.

²⁰ Néñ neñ Anutuac méria merawanéh uña biria nesi énécmianzuaiguc Anutuac héngaleñ ama areña yandaneñ bec onacmuru mama hazac.

²¹ Ic kawalinéh tewi maleku séha meyu kiyunec amaya galengéyu ama imi luaeiguc hia heanzac.

²² Wanu ic kawali kuha eñeña méhénéh hama ic imi ogiczaciguc tewi maleku selia niñkumuma mekeczac imi moczon wagicma iwac hinacya momacnec wagicma sécgina méndemma énécmianzac.

²³ Méhénéh méh niguc ménda keczac inéh andé nuzac. Wanu iwawaina niguc ménda tocgézac inéh iwawaina héndenzac.

²⁴ Uña biria méhénéh ic méñac murunec éréma kemma baec kisi-aiguc keñha wamma tachiaruman zé wanu ménda sécgézac. Ménda sécgéyu inéh yomuhuc zézac; Ni amana éréma hazua imuaru lilingémañ.

²⁵ Imuhuc zéma lilingéma hama héñu ama imi usunma mindinijecac hiabia hezac.

²⁶ Heyu kemma uña biria kawali-héra 7 onagiru hama hiñgacma kecgcic walac birima kerec imi muñguc yanda ogicqogic wamma kunenñec birima keczac.

²⁷ Ac imuhuc zémanec nanu tuñ yanda imuac suggina igucnec embac méhénéh qacma zéyec; Gi héri haima megemma namu gumugéñec neñgoc iminéh ségiségiyaguc!

²⁸ Imuhuc zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ic méñ Anutuac

ackuažéc nimma tohoanzac im-
inéh mia ségiségiyaguc wanzac.

*Séséc ac Yonawac muru héiyec
imuac hénia.*

²⁹ Ic tuḡ muḡguc yanda toroqe
énécmima naḡgic Yesunéh hénima
yomuhuc énézéyec; Nalé yomuac
hicḡisai imi hicḡisai biria, séséc
mérérawac hémbiḡ zé waḡanzu,
néḡ séséc méḡ qahac, néḡ Yon-
awac muru haka hicḡiyec imi sac
hicḡi énécmimac.

³⁰ Yonanéh Niniwe ama areḡa
yanda imuac miḡhéra ionac
muru séséc waḡec ésécnec, Icac
Naḡa imuhucyanec nalé yomuac
hicḡisai onac muru imuhuc
wammac.

³¹ Héḡgaleḡ ama yanda méḡ
baec waḡoḡa Saut iguc hezac
imuac embac garata méḡnéḡ
Solomonac niḡtegic qḡḡtegicac
kuha nimmaḡ zé baec tetcgia
igucnec hayec, néḡ nalé yomuac
hicḡisai eneḡ Solomonac Kuneḡa
neḡ you kecma énézéwa ménda
niḡnéḡzu. Imuac zégésigési naléya
ducḡiyu embac garata iminéḡ ini
zégési énécmimac.

³² Niniwe ic eneḡ Yonawac
ackuažéc nimma ewagina
melenḡic, néḡ nalé yomuac
hicḡisai eneḡ Yonawac Kuneḡa
neḡ you kecma énézéwa ménda
niḡnéḡzu imuac niḡ zégésigési
naléyaiguc Niniwe ic ieneḡ ini
zégési énécmimu.

Séwiac lambe.

³³ Méḡnéḡ méḡ lambegina
otorima sasaḡgiaiguc me kewuc
bawaiguc ménda haianzu, néḡ
qémbéḡ qahaiguc haianzu. Imi
mia ic embac ama qeriaiguc érému
eneḡ asaha hémmu niḡac imuhuc
waḡanzu.

³⁴ Waḡu néwécgeḡac zéwa
niḡgic; Guac kicganéh séwigawac
lambe wanzac. Kicganéh hia
keczaciguc séwiga moczoḡ asa-
hanéh sécgémimia wanzac. Waḡu

kicganéh birizaciguc séwiga
moczoḡ siḡinéḡ sécgémimia
wanzac.

³⁵ Imuac ewa qerigaiguc asac
mararaḡ hezac imi ménda
siḡidéhḡzác me qahac imi
niḡgésina.

³⁶ Imuac guac séwiga asaha
sécgégéḡu siḡi méḡ ménda hegéḡu
lambeac asahanéh asarigéḡanzac
ésécnec kekecgá moczoḡ asahaguc
wammac.

Saec 6.

³⁷ Yesunéh ac imuhuc zémanec
naḡu Farisaio ic méḡnéḡ eneḡyaguc
momacnec tacma neḡe nemac
niḡac Yesu welecmiyu emma
tarec.

³⁸ Néḡ nene nemaḡ zé wamma
méria ménda zuaru Farisaio ic im-
inéḡ hémma ewa éréhécc waḡec.

³⁹ Waḡu Yesunéh yomuhuc
zéyec; Farisaio ic ini sokoc
zéma zéic séwéla imi hiabianec
zuacanzu, néḡ ewa qerigina imi
hémbaoc haka zéma kaiziliweḡ
hakanéh kuaya qema hezac.

⁴⁰ Niniḡgina qahac ini, séwéla
mihicḡiyec inéh qeria momacnec
mihicḡiyec imi ménda niḡtegiczu?

⁴¹ Waḡu qerigaiguc hegénézac
sécciguc haleḡ énécmina iwawai
moczoḡ solana waḡgémmac.

⁴² Néḡ saecginaguc ini Fari-
saio ic, ini miḡsupe zéma
zuazua héméḡa hiabia tosara imi
méndéḡgic méra éréhécc waḡu
momacguc mema Anutuac buḡa
haianzu. Néḡ haka dindiḡa zéma
goi héhéi Anutuac buḡa haihaiya
imi giligic qahac wanzac. Méḡ
ménda waima imuac me imuac
momacnec wandacmu iminéḡ hia
wammac.

⁴³ Saecginaguc ini Farisaio ic,
ini tocgotocgo amaiguc tatak ou
eḡeḡa hezac imuaru tacbiḡ niḡac
waḡanzu. Waḡu nénnagémba
sombeniguc zézé ségiségi waḡ
énécmimu niḡac waḡanzu.

⁴⁴ Saecginaguc ini imi kicsuaḡ
suaḡa qahac kondona heheya

ésécnec wanju, ic embac ienen imuac qahaiguc tima namma héniaquina ménda ninjtecgicanzu.

⁴⁵ Imuhuc zéyu héna acac kiwi ic méjnén Yesu yomuhuc melemma zéyec; Kiwi ic gi imuhuc zéma nini momacnec mutulanjéma zébiri nénécmizan.

⁴⁶ Saecginaguc héna acac kiwi ic ini, iwawai yéwéria yanda sécgina ogicogicya imi ic tosara ionac hai énécmigic bisianzu, néj ini enjaoc imi méragina merawa méj ménda suluma osianzu.

⁴⁷ Saecginaguc ini, enen Anutuac tilin tilin ic becnece yanda hécgina ienen unugic ionac kicsuan imi meyacgéan zu, néj ackuazéc imi ménda tohoan zu.

⁴⁸ Yandahécgina Ienen Anutuac tilin tilin ic unugic Farisaio ic enen imi kua meme ic ionac kicsuan meyacgézu. Imuhuc wamma ini yanda hécginawac ai imuac ewa momac wan zu imuac héipuc ac zéauzu.

⁴⁹ Imuac nin Anutunén ninjtegic qinjtegicac kuhaiguc yomuhuc zéyec; Nejen ionac muru walac zézé ichéna zéma méliméli ic méli énécmiman, wanju ionarunec tosara unuhumumu, wanju tosara ununesi wan énécmimu.

⁵⁰ Baec kurumen zéyu hicniyec imuarunec hénima éréma kecma deguc imuac suraiguc Anutuac tilin tilin ic unugic sacgina mayec imuac bakia moczon nalé yomuac hicnjsai ionac qacginaiguc emmac.

⁵¹ Imi mia Abelac sac igucnec hénima éréma kecma zaki téréya sombenjiguc nanec imi zéma ama téréya imuac géngénaiguc qegic humuyec Zakaraia iwac sacya imuac bakia moczon nalé yomuac hicnjsai enen mia bisidacmu.

⁵² Saecginaguc héna acac kiwi ic ini, ini imi ninjac nagu wétéya késa kecma enjaoc ménda emma imuhucyanec naguya hézicgéma

nanjic ic embac embin zé wan zu imi enen momacnec emmuac séc qahac wan zac.

⁵³ Imuhuc zémaguc Yesu ama imi waima kemman zé mayu Farisaio ic zéma héna acac kiwi ic ienen hénima hazéc geriwaguc wammima acgina melemmac ninjac selianec hinocgémima zégesiqesi sasala wammigic.

⁵⁴ Imuhuc wamma ac késpedesira méj zéyu késawin zéma galen megic.

12

Yesunén qeqain ac zéma meme seli ac énézélec.

¹ Suraiguc ic embac tun yanda tauserja tauserja tocgéma hénagina tiloc paloc tima nanjic. Yesunén walac tohotoho ichéra yomuhuc énézélec; Farisaio ic qeri ikocginaguc ionac yis imuac galen memu.

² Iwawai méjnén méj, usuyaguc hezac imi ménda auyu hemacac séc qahac, sasanjaiguc hezac imi ménda ninjmimiawac séc qahac.

³ Imuac nin iwawai sinjiguc zégic imi moczon kaiweac asahaiguc zéaugic nindacmu. Wanju iwawai ama qeriaiguc zégic imi moczon ama bauyaiguc namma zéaugic nindacmu.

Anutu momacgucac sac zénéngina hirimac.

⁴ Alahéna onac énézézua, séwigina sac unuhumuma imuac andiaiguc iwawai méj toroqema wan énécmimuac séc qahac ionac nin zénéngina ménda hirimac.

⁵ Mérac kilen zénéngina hirimac imi zéasariwa ninjic. Unuhumuma imuac andiaiguc geric siaiguc gili énécmimacac kuc bunaya hemizac iwac mia zénéngina hirimac. Owec, énézézua, iwac mia zénéngina hirimac.

6 Sirikic méra méñac boña soukiwa Toya* éréhécdac ménda haianzu? Wañu Anutuac kiwaiguc sirikic nei ionac murunec méñac niñ eluj ménda qeanzac.

7 Ini imi Anutunéh oruc zugina zañgéya acguc moczoñ oloñ nindaczac, imuac zénéñgina ménda hirimac. Eñac eñac kekecgina imi sirikic nei sasala onogicma eñeña wanzac.

8 Wañu ni énézéwa niñgic; Méñnéñ méñ ic embac kicginaiguc zéauma ni ninzéhégé némmaciguc ni imuhucyanec Anutuac kua meme uña kicginaiguc zéauma i ninzéhégé mimañ.

9 Ic embac kicginaiguc ni qaecgé néñzac imi ni Anutuac kua meme uñahéra kicginaiguc qaecgémimañ.

10 Méñnéñ méñ Icac Naña zébiri mizaciguc kápésic imi waimimacac hezac, néñ Uña Téréyawac zébiri wammizaciguc kápésic imi ménda waimimac.

11 Ic embac tosanénéñ ini togotocgo amaiguc me galen zéma ic kewu tosara qac buñaginaguc ionac muru onagicma kenjic ac bakia dimuhuc melemma ac dimuhucya zéwiñ zéma ewa goro ménda wammu.

12 Nalé imuaru mia Uña Téréyanénéñ némac ac zému imi ku énécmimac.

13 Wañu tuñ imuarunec ic méñnéñ yomuhuc zéyec; Kiwi ic nuac dacna ac ézéna mañgoc niranénéñ iwawai mératéc wainérécmiyec imi niguc méndémma mewic.

14 Zéyu Yesunéh ézéyec; Ic mérénéñ ni iwawaigira méndéh érécmimañ niñac zégésigési ai icgirawac kumunéhéc?

15 Imuhuc zémaguc inéh ic embac yomuhuc énézéyec; Iwawai méñac méñ hémbaac ménda wamma niniñ biria imuac galen

memu. Ic méñac kekecya imi iwac iwawaiya sasala imuaru ménda hezac.

16 Imuhuc zéma inéh qelumbec ac méñ yomuhuc énézéyec; Soukiwa ic méñ kerec. Keru iwac aiiguc héla gocmia kindindiña hicñimiyec.

17 Hicñimiyu ewa qeriaiguc yomuhuc niñec; Nuaru héla gocmia imi haihaiyawac titiña méñ ménda hezac. Imuac dimuhuc wammañ?

18 Imuhuc zéma zéyec; Ni yomuhuc wammañ, nuac hofi ama komora imi hericma kuneñ yanda qelia méñ meyacgéma nuac ai yawuñac héla zéma iwawai hiabia imi moczoñ imuaru haiwa hemac.

19 Imuhuc wamma nuac uñanawac yomuhuc zémañ; Nuac qeri uñana, iwawai ai yawuñ sasalawac sécya qolacgéma haiwa hezac. Imuac gi bénzéh tacnimma nene kuluñ nema ségiségi wamma kecbésémañ.

20 Néñ Anutunéh yomuhuc ézémac; Ic, gi imi niñtegic qñntegicga qahac, deguc sinjya guac qeri uñaga guagicba iwawai qutulañgéma haina hezac imi moczoñ mérac wammac me?

21 Ic imuhucya imi eñeyawac iwawai sasala tiloyu emma hezac, néñ Anutuac muru imi saméh bipiyaguc ménda hemiyu keczac.

Ewa goro ménda wambésémañ.

22 Imuhuc zéma tohotoho ichéra énézéyec; Imuac néwécgeñac yomuhuc énézéwa niñgic; Kekecgina niñac némac iwawai nemu, séwigina niñac némac iwawai héimu imuac ewa goro ménda wammu.

23 Kecec imi nene ogiczac. Wañu séwigina imi malekugina ogiczac.

24 Koeckoec nei imuac niñgic, iwawai méñ ménda héihimic

* 12:6: Girik aciguc; Asarion.

wamma meanzu. Waŋu ama saméŋa me hofi amaya méŋ ménda he énécmizac, néŋ kiléŋ Anutunéŋ gumu énécmianzac. Ini imi nei kunéŋ yanda ogicma eeginaguc wanzu.

²⁵ Sugginaiguc méréénéŋ ewa goro wamma kekecyá† komodia méŋ mehorugimacac séc wanzac me?

²⁶ Iwawai komodia méŋ imuhucya hia mindinjiwésémaŋac séc qahac waŋu dimuhuc méŋac méŋ ewa goro wambésémaŋ?

²⁷ Baorac zariŋac niŋgic, imi dimuhuc yandianzu? Ieneŋ ai ménda meanzu waŋu hésa méŋ ménda meyacgéanzu waŋu énézéwa niŋgic, Ic kewu Solomonnéŋ maleku héiyec imuac edamuya moczoŋ imi zariŋ méŋac asaha ogimacac séc qahac waŋec.

²⁸ Deguc keru oraŋguc qema oanzu zariŋdac imuhucyawac Anutunéŋ imuhuc hiabianec héi énécmianzac. Imuhucya imuhuc waŋ énécmianzac iguc onac imi ogicqogic wamma ménda héiéénécmimac me? O! ic embac, ninzéŋ ninzéŋgina imi komocdia dac.

²⁹ Ini némac iwawai newiŋ zéma ewa goro ménda wammu, waŋu imuac ménda zéwelecmu.

³⁰ Baecac ic enia ieneŋ mia iwawai moczoŋ imuhucya niŋac wamma welecanzu. Onac Maŋgocginanéŋ ini iwawai imuac me imuac osizu imi bec niŋdacažac.

³¹ Ini mia iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac hochoc wammu. Imuhuc waŋgic iwawai tosara imi toroqema énécmimac.

³² Ic tuŋ komora ini zénéŋgina ménda hiriyu, Maŋgocnéŋ héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi énécmimanŋ zé ewa hia ninzac.

³³ Iwawaigina haima soukiwa mihicŋjima maqeqeya ionac

énécmigic. Gésé tegictegira qahac kurumeŋac buŋa mihicŋjima imuaru mia iwawai boŋa eŋeŋa imi tigic hemac. Imuaru imi kowu nene hosuru keŋkeŋawac séc qahac, waŋu gisic zinaŋgoc nemuac séc qahac.

³⁴ Iwawaigina boŋa eŋeŋa hezac imuaru onac ewa siŋgina heanzac imuac niŋac imuhuc zézuu.

Técgina nimma kecmu.

³⁵ Kembaŋ ginaiguc rikunŋina zikima kifagina otorigic zeyunec naŋkecmu.

³⁶ Ini imi ic tosara miŋginanéŋ zammaréŋ meme ariac igucnec liliŋgéma hama nagu qeyu focdac yacma nagu auwiŋ zé mambéc kecanzu ésécnec wamma kecmu.

³⁷ Miŋginanéŋ hama kic hihi kecgic inicmaciguc welenŋ qe-qehéra imuhucya imi ségiségi ginaguc wammu. Hélaŋc nec énézéwa niŋgic, miŋginanéŋ rikunŋa zikima namma énézéyu tacgic hosucginu hama welenŋ qeénécmimac.

³⁸ Inéŋ siŋiyawac 12 kilok me 3 kilok imuaru hama iniru imuhuc wamma kecmuiguc imi ségiségi ginaguc wammu.

³⁹ Ini ninzu ésécnec ama miŋginanéŋ némac naléiguc kowu nene hamu imi niŋaŋeciguc awima taru amaya imi ménda hésemma embunec.

⁴⁰ Imuac niŋ ini acguc técgina nimma kecmu. Ménda nimma kecmu nalé imuaru Icac Naŋa imi hamac.

⁴¹ Imuhuc zéyu Peteronéŋ yomuhuc qesimiyec; Gi séséc ac imi nonac niŋ sac zézaŋ me nini moczoŋ niŋac zézaŋ?

⁴² Zéyu Miŋ Kewunéŋ melemma zéyec; Waŋu méréénéŋ ai ic niŋkumu mimia zéma niŋtegic qinŋtegyaguc wamma miŋjinawac welenŋqeqe ichéra galenŋgé énécmima naléya ducŋiyu séc

† 12:25: Séwiga witiya.

nene yakaginawac buŋa méndén énécmiammac?

⁴³ Waŋu miŋinanén hama héŋu imuhuc wamma keru, welen qeŋe imuhucya imi ségiségiyaguc wammac.

⁴⁴ Ni hélacnec énézéwa niŋgic; Miŋinanén ic imuhucya imi iwawaiya moczoŋ galenŋémac niŋac opocmac.

⁴⁵ Waŋu welen qeŋe icnéŋ imuhuc ménda wamma ewa qeriaiguc eneya miŋinanén bénzén bénzén hamac zéma iwawai hémbaoc wamma nema doku selia nema niŋgoŋ wamma welen qeŋe ichéra zéma embachéra hénima unumac imi

⁴⁶ nalé mén kic hihi ménda wamma kecmac imuaru, waŋu kaiwe kiwa mén ménda nimma kecmac imuaru mia miŋinanén hama bakia réwéria melej mima ic ninzén ninzénŋina qahac iniguc momacnec onopocmac.

⁴⁷ Miŋinawac ewa siŋ imi dimuhuc hezac imi niŋtegiacguc kileŋ técyá ménda nimma iwac ewa siŋa tohotoho ménda wammac imi sasalanec qemac.

⁴⁸ Ménda niŋtegiac haka biria wanŋac imi eŋefia qemac. Iwawai sasala meyec iwac muru sasala memaŋ zé hocmac. Waŋu ai buŋa sasala késayec iwac muru imi iwawai sasala mihicŋimaŋ zé qesimimac.

⁴⁹ Ni baeciguc geric zéc gili-maŋ zé mayi. Waŋu bec zezaciguc némac iwawai mén niŋac wammaŋ?

⁵⁰ Ni météré naec ai‡ mén waŋ némmuac hezac. Qeri yéwéri dimuhucyanén kilanzi némma keŋkeruguc yéwéri imi moczoŋ tecgénemmac!

⁵¹ Ini niŋgic ni baeciguc luae qeénécmimaŋ zé hayi tanec wanŋac me? Énézéwa niŋgic; Imi

qahac, méndén énécmimaŋ zé hayi.

⁵² Kecma ama momacgucac qeria igucnec ic embac méra mén kecma haréwécnéŋ éréhéç hazéc waŋ érécmigic éréhéçnéŋ haréwéc hazéc waŋ énécmiyic méndén amuma kecmu.

⁵³ Maŋgocnéŋ naŋaguc, naŋanéŋ maŋgocyaguc, neŋgocnéŋ béraraguc, béraranén neŋgocyaguc, eraŋiyanéŋ eraŋiyaguc héndén amuma aŋaŋ qacgé amumu.

⁵⁴ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Ini hosusunén konduŋ igucnec hayu hémma kia focdac hamac zégic imuhuc wanŋanŋac.

⁵⁵ Waŋu Saut baec kisia igucnec luhucnéŋ éréyu hémma geriwaguc wammac zégic imuhuc wanŋanŋac.

⁵⁶ Ic ikocginaguc ini baec kurumeŋac tanera imi héŋtegiacma dimuhuc nalé yomuac hak-aginawac tanera imi ménda niŋtegiacnazu?

⁵⁷ Waŋu némac niŋac némac hakanén solarŋa wanŋac imi moacnec ménda niŋgésianŋu?

⁵⁸ Gi ic hazécgaguc zégésigési icac muru kemmaoc imuaru hénaiŋuc ara mindiŋimaŋ zé meefima luae ac zémaoc. Imuhuc ménda wanna, inén gésigési ic iwac muru hérégemma keŋu gésigési icnéŋ téŋgiŋ ic ionac mérainaiguc goporu téŋgiŋ ic ienerŋ hésa amaiguc giligemma gopochu niŋac.

⁵⁹ Gézéwa ninna, kitiwa melemma Toya§ tetecgiawac mén acguc moczoŋ ménda melejna tecgéyu hia ménda mama hawaŋ niŋac.

13

Ewa qerigina melemmu me humumu?

¹ Nalé imuaru tosaraneŋ Yesuac muru hama Pilatonén Galilaia ic

‡ 12:50: Météré naec ai; Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qeyu humumac séséc ac wanŋac.

§ 12:59: Girik aciguc; Lepton.

embac tosara unuhumugic sacginanéj mama ionac zucmanañ ginawac sacguc momacnec sicsaoc wamma keñec.*

² Zégic Yesunéj acgina melemma zéyec; Ini imi Galilaia ic ienej haka imuhucya mihicnjigic inicma ninjic ienej Galilaia ic tosara onogicma késpedesic yanda wanjic ésécnec wanzac me?

³ Ni énézéwa ninjic, imi qahac, ewa qerigina ménda melemmuiguc moczoñ yanda ini acguc imuhucyanec qahac wandacmu.

⁴ Wanju ic embac 18 Siloam ama areñaiguc awiawi ama héngenja horua herec imi mama qeyu imuac bawaignuc humugic. Wanju enej ionac ninjic késpedesicgina imi Yerusalem imuac miñhéra tosara ionac késpedesicgina ogiczac ésécnec wanzac me?

⁵ Ni énézéwa ninjic, imi qahac, moczoñ yanda ini acguc ewa qerigina ménda melenjic imuhucyanec humuma qahac wandacmu.

⁶ Imuhuc zéma séséc ac ménj yomuhuc zéyec; Ic ménjnéj wainj aiiiguc fik ic ménj himiru heyu hama imuac gocmia niñac horec, néj ménj ménda mihicnjiyec.

⁷ Wanju inéj imuac ai ic yomuhuc ézéyec; Ni ai yawuñ haréwéc hama fik ic yomuac gocmia niñac hocma héla ménda mihicnjanzua. Imuac ic hésa imi héina qahac wammac. Némac niñac baec imi enñdac késama nammac?

⁸ Zéyu zéyec; Miñ kewuna waina ai yawuñ momacguc ménj nañu neñ giñgiñaiiguc baec imi éséma guwec haima héwiña héimañ.

⁹ Héiwa kecma bianjuc héla haimac niñac, kilenñdac héla ménda haimaciguc nalé imuhucgenj zéna héiwa qahac

wammac.

¹⁰ Wanju Yesunéj Sabata naléiguc tocgotocgo ama ménjiguc emma ackuazéc ku énécmima nañec.

¹¹ Wanju ninzu, embac ménj yawuñ 18 imuac séc hafi uñanéj késayu gemara momacnec licgémiyecac dindiñanec nammacac séc qahac kecañec.

¹² Wanju Yesunéj hémma zéyu hama kicginaiguc nañu ézéyec; Embac gi hafi zepaga igucnec hulacgé géngéña wanzac.

¹³ Imuhuc zéma méria haimima zéweleru embac iminéj imuarunec gemara mindiñjima dindiñanec namma Anutu mepésiyc.

¹⁴ Tocgotocgo amawac galenñej Yesunéj Sabataiguc hafi mehiaru énécmiyu hémma qeri biric nimma ic tuñ yomuhuc énézéyec; Ai meme 6 hezac, imuac niñj imuac suraiguc hagic mehiaru énécmimac, néj Sabataiguc imi qahac.

¹⁵ Imuhuc zéyu Miñ Kewunéj melemma zéyec; Ic onac kiciguc welenj qeçe ic ini sugina igucnec ménjnéj ménj Sabata naléiguc eneya burumakao me donjki héréma kemma doku ménda gumuanzac me?

¹⁶ Abarahamac bérara embac yomi Biri miñinanéj késayu yawuñ 18 ziki sipacyaguc kecañec. Wanju Sabata naléiguc ziki sipacya imi hulac mimiawac ménda hezac?

¹⁷ Yesunéj imuhuc zéyu ic embac hazéc wammigic imi enej moczoñ ninjic gamuginaguc wañec, néj ic tuñ yanda tosananéj haka moczoñ kuc buñayaguc imi meyu hémma ségiségi wanjic.

Héngalenj ama yandawac séséc ac.

* 13:1: Galilaia ic ienej mulu ai mema nanjic Pilatoac ténginj ichéra ienej hama unuhumugic ic zéma mulu yanjac sacginanéj momacnec sicsaoc wamma keñec.

18 Anutuac héngalen ama arenja yanda imi némac iwawai éséc nec wanzac? Neñ dimuhuciguc séc héima zémanj?

19 Imi mia, ic hésa mén qara zunzuanj imuac gocmia éséc nec, ic méjnéj gocmia imi momacguc mema kemma aiiguc himiru yandima ic yanda wamma nanju nei sawaiguc kecanzu imi enej imuaru haecgina haigic.

20 Inéj muŋguc toroqema zéyec; Ni Anutuac héngalen ama arenja yanda imi némac iwawaiiguc séc héimanj?

21 Imi mia embac méjnéj saméj omanj zéma fulawa uha sasala[†] imuac qeriaiguc yis haiyu moczoj sécgémiyec éséc nec.

22 Wañu Yesunéj Yerusalem kemmanj zé kemma hénaiguc ama arenja arenja, ama arenja kunerj kunerj séc lelecgéma ackuazéc ku énécmimanec kejec.

23 Wañu ic méjnéj yomuhuc qesimiyec; Miñ Kewu, ic embac efefia dac humucac buña iguc nec aŋgéh tiénécmimac me? Imuhuc zéyu melemma zéyec;

24 Énézéwa niŋgic, embiñ zé wanjic ionac murunec sasalanéj meselimuac séc qahac wammac, imuac niñac nagu komoraiguc embiñ zé seliseli wammu.

25 Ama miñinanéj yacma nagu héiyuguc ini sénganjenj namma nagu imi qema Miñ Kewu nagu aunécmina zégic, inéj melemma yomuhuc énézémac; Ini dimuac nec imi ni ménda niñénécmizua.

26 Imuhuc zéyu ini yomuhuc hénima zému; Nini wéségaiguc nene zéma kuluj neyiñ. Wañu gi nonac ama areñ imuac hénia yandaiguc ackuazéc ku nénécminec.

27 Zégic inéj yomuhuc énézémac; Ni imi ini dimuac nec imi ménda niñénécmizua. Biria meme ic ini moczoj néngacgic.

28 Yesunéj toroqema zéyec; Abaraham, Isaka, Yakop zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic moczoj Anutuac héngalen ama arenja yanda imuaru kecgic inicmu, inicma duña lilingéma héngic ini enjaoc imi nesi énécmimia wañu sénganjenj hiŋgacma imuaru zési ac yanda wamma zécgina aric aric kima tacmu.

29 Wañu ic embac enej baec wanjoña kembonj qahac imuac nec hama Anutuac héngalen ama arenja yandaiguc tacma nene nemu.

30 Niñzu, andu tosananéj walac wammu, wañu walac tosananéj andu wammu.

31 Wañu nalé imuaru Farisaio ic tosananéj hama Yesu ézégic; Hiŋgacma ama areñ yomi waima kembésémanj. Herodenéj gi gumanjac zé wanzac.

32 Imuhuc zégic melemma zéyec; Kemma haséñ kazu imi yomuhuc ézégic; Ni deguc zéma orañ uña biria nesi énécmima hafigina mehiaru énécmimaguc weruguc[‡] imi aina moczoj metecgémanj.

33 Néj Anutuac tiliñ tiliñ icnéj Yerusalem imuac sénganjenjiguc humumacac séc qahac. Imuac ni deguc, orañ zéma weru imi hénana zénéñec imi kileñdac tima kemmanjac hezac.

34 Yerusalem, Yerusalem, Anutuac tiliñ tiliñ ic unuma onac muru méli énécmimia hocnéj unuanzanj. Kuruc neñgocyanéñ qeñganja bawaiguc eneya merachéra tizozo énécmianzac éséc nec ni guac nambérac hécgac tocgé énécmimanj zé aina mewa hatac dahec wanzac? Néj ini imuac

[†] 13:21: Girik aciguc; Sata haréwéc imi 22 lita zézéya. [‡] 13:32: Ac yomuac hénia ménj imi nalé ménda horugiya.

ménda wañangic.

³⁵ Héngic amagina imi kisi wammac. Énézéwa niñgic, ini ni ménda némma kecgcinec nalé méh hayu ini yomuhuc zéma legic héinémmu; Miñ Kewuac qaraiguc hahaya imi mériañaguc.*

14

Yesunéh Farisaio ic méñac amaiguc emma tarec.

¹ Yesunéh Sabata méñguc Farisaio ic galeñgina méñac amayaiguc nene neman zéma eñec. Eñu tosanenéh Yesuac awima nañgic.

² Wañu niñzu, imuaru iwac wésiaiguc ic méh nénémeriñ hicñjímímia méh tarec.

³ Yesunéh Farisaio ic qesiéncmima zéyec; Sabataiguc hafi mehiaru énécmímia imi niñgic hia wañzac me qahac?

⁴ Imuhuc zéyu ienené acgina qaiyu tackecgic, Yesunéh ic imi késa osímima mehiaruma méliyu keñec.

⁵ Keñu Yesunéh ac bakia melemma yomuhuc zéyec; Sucginaiguc méñnéñ Sabataiguc nañja me burumakaoyanéñ baec séséñguc hiñgaczaciguc ménda héréyu érémac me?

⁶ Imuhuc qesiyu ienené ac bakia melemmuac séc qahac wañec.

⁷ Héihéré énécmímia enené tatak eñeña késa tacgic inicma séséc ac yomuhuc énézéyec;

⁸ Méñnéñ zammaréñac ségiségiiguc héihéré énécmiyu kemmuiguc tatak eñeñaiguc ménda tacmu. Ic kunené gi gogiczac méh héihéré miyu hawac niñac.

⁹ Hamaciguc miñina gi zéma i héihéré érécmiyec iminéñ hama tatacga imi ic yomuac wai miwésémañ zéma gézéyu imuaru gi gamuga nimma tatak tetcgia

hezac imuaru kemma tacbañ niñac.

¹⁰ Imuac héihéré géñu kemma tatak tetcgiaiguc hezac imuaru tachésémañ. Imuhuc wanna ic héihéré géñec iminéñ hama guac zéma alana eri emma tacna zéyu momacnec tacgic ionac kicginaiguc eebipigaguc wambésémañ.

¹¹ Méñnéñ méh eñeyaoc mepési amuyu memamimac. Wañu méñnéñ méh eñeyaoc memaamuyu meemmimac.

¹² Wañu miñina Yesu héihéré miyec iwac yomuhuc ézéyec; Gi gau komoc me mariaiguc nene gumu énécmimañ zé alahécga, dac munahécga, sac kitichécga, zéma soukiwa ic ménda héihéré énécmiwésémañ. Imuhuc wambañnec ienené imuhucyanec héihéré géñgic bakia guac liliñgéyu késawañ niñac.

¹³ Imuac ségiségi hai énécmimañ zé maqeqeya, hena méria sélec sélecgia, puriñ zéma kichilic ionac héihéré énécmiwésémañ.

¹⁴ Imuhuc wambésémañguc ienené bakia melené gémmuac séc qahac wammac. Imuac niñ gi zézé ségiségiaguc wambésémañ. Wañu kecma ic solañja ionac yacyac naléiguc bakia melenéñgu mewésémañ.

Ségiségi ariacwac séséc ac.

¹⁵ Imuhuc zéyu momacnec tacgic suggina igucnec méñnéñ ac imi nimma yomuhuc zéyec; Anutuac héñgaleñ ama areña yandaiguc nene nemu imi enené ségiségi miñicñi énécmímia wammac.

¹⁶ Imuhuc zéyu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ic méñnéñ nene yanda gumu énécmimañ zé ic embac sasala héihéré énécmiyec.

¹⁷ Wañu imuac naléya ducñiyu héihéré énécmímia ionac muru welené qeqe icya mélimiyu kemma

* 13:35: Leg 118:26

yomuhuc énézéc; Hagic iwawai moczon mézézéj gédacziņ.

¹⁸ Waņu ic embac moczon yomuhucyanec hénima héikenžé héihazé wandacgic. Ic walac walacnéj yomuhuc zéyec; Ni erac héihimic baec mēj boņ mezua. Zéwelec énécmizua, waina kemma ai imi hémmaļ zé wanžua.

¹⁹ Waņu mējnēj yomuhuc zéyec; Ni imi ai memec burumakao iwa 10 boņ mezua. Imuac kemma ai hia mezu me qahac batucgé énécmimaļ zé wanžua. Imuac bēnzējđac niņénna.

²⁰ Waņu ic mējnēj yomuhuc zéyec; Ni embacna degucmi mezua imuac hamaņac séc qahac wanžac.

²¹ Imuhuc zégic welen qeņe icnéj lilingéma hama miņgina ézéma hicņijec séc ézēyū nimma qeri biric nimma welen qeņe icya yomuhuc ézéc; Focdac tauņ imuac hēna yanda zēma hēna komora séc kemma ic maqēqeya zēma hēna méragina séléc sélécgia zēma kichilic zēma puriņ kecžu séc onagicma hamu.

²² Waņu welen qeņe ic inēj zéyec séc wandacma yomuhuc ézéc; Miņna zēzaļ éséc wandaczua waņu tatac imi sasala hezacnec.

²³ Zēyū ézéc; Hēna séra tosara zēma demiņ giņgiņa séc kemma ic embac qeriganēj moczon héihéré énécmina amana imi kuaya qemu.

²⁴ Ni gēzēwa ninna, becneć héihéré énécmiyi ionarunec mējnēj mēj nuac ohaihaina imi mēj mēnda batucgéma nemac.

Yesuac tohotoho ic ionac haka silicgina.

²⁵ Ic tuņ yandanēj Yesu mēndacmima kenģic Yesunēj ionac lilingéma yomuhuc énézéc;

²⁶ Mējnēj mēj nuac muru hama imi eņeya neņgoc maņgocya,

iniņ merachéra, dac munahéra, nauņhéra zēma eņeya kekec imi momacnec hazéc mēnda waņ énécmimac iguc imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

²⁷ Mējnēj mēj eņeya ic hēņeņa wéndara imi mēnda huama mēndac némmac imi nuac tohotoho ic wammacac séc qahac.

²⁸ Onarunec mējnēj galeņ meme ama hēņeņa horua mēj memaņac zé ninzaciguc inēj iwawai késakeczac iminēj ai imi moczon metecgēmacac sécyā wanžac me qahac imi niņgésimaļ zé walac soukiwa mēnda tacma oloņnimmac me?

²⁹ Imuhuc niņgési mēnda wamma hēnia sac meyacgēma metecgēmacac séc qahac waņu ic embac eneņ hémma yomuhuc zédesi wammiwu niņac;

³⁰ Ic yomi amaya meyacgēmaļ zé aiya hēniyec, nēj metecgēmacac séc qahac waņec.

³¹ Waņu ic kewu mējnēj ic kewu mēj qemaļ zé yaréiguc kemmaļ zēma walac tacma yaré ichéra 10 tauseņ iminēj hazécya yaré ichéra 20 tauseņaguc hazac imi hia qemaņac séc me qahac zēma mēnda niņgésimac me?

³² Waņu niņū mēnda sécgēyū hazécya lakec hamanec naņū kua meme ic mēlimima luae qemaoc niņac welecmimac.

³³ Imuhucyanec onarunec mējnēj iwawaiya moczon mēnda waimaciguc nuac tohotoho ic wammac ac séc qahac.

³⁴ Sei imi iwawai qacguc, nēj siņa qahac waņū némacnēj mindiņģic siņaguc wammac?

³⁵ Imi mia baec aiiguc me guwec qahaiguc haimuac séc qahac waņū giļigic kendacmac. Gezacginaguc ieneņ ac imi nimmu.

15

Rama sohohoya imuac qepaiņ

acya.

¹ Takis meme ic zéma biria meme ic eney moczon ackuazéc nimbij zéma hosucgémigic.

² Wañu Farisaio ic zéma hena acac kiwi ic eney andé lukuc qema yomuhuc zégic; Biria meme ic héihéré énécmima iniguc momac-nec nene nezac.

³ Zégic Yesunéj qepainj ac yomuhuc énézéyec;

⁴ Onarunec mérénéj rama 100 kesa keru sugina igucnec méjnénj sohozaciguc, 99 imi qézézac baeciguc wai énécmima momacguc sohozac imuac mihicjmacac séc ménda kemma hocmac me?

⁵ Wañu mihicjmaciguc ségiségi wamma huama hamac.

⁶ Wañu amaiguc hama alahéra zéma ama arej momachéra héihéré énécmima yomuhuc zémac; Ramana méj sohoyu mihicjizua. Imuac niguc ségiségi wannj.

⁷ Énézéwa ninjic, imuhucyanec biria meme ic méjnénj ewaya melenju kurumenjiguc ségiségi kuney yanda hicjmac. Wañu ségiségi iminéj ic solanja 99 ewa qerigina melemmuac ménda hezac ionac niñ ségiségi wañanzu imi ogicmac.

⁸ Embac méñac muru soukiwa 10* hemiyu sugina igucnec méj sohozaciguc mihicjimanñac zéma kifa otorima ama usuñma ménda hocma kecmac me? Imuhuc wamma keñkecma mihicjimaiguc hochoc ai imi waimac.

⁹ Mihicjizaciguc alahéra zéma ama arej momachéra héihéré énécmima, Niguc ségiségi wannj, ni siliwa soukiwa momacguc sohoyu hocma mihicjizua, zéma énézémac.

¹⁰ Énézéwa ninjic, hénia imuhucyanec biria meme ic méjnénj ewaya melenju Anutuac kua meme uña ionaru ségiségi yanda hicji énécmimac.

¹¹ Imuhuc zéma Yesunéj muñguc toroqema zéyec; Ic méñaru nanjhéra keroc.

¹² Keric munianéj mañgocya yomuhuc ézéyec; Mañgoc, guac iwawaiga imuarunec nuac buña hezac imi néña. Imuhuc zéyu mañgocyanéj iwawai imi méndemma érécmiyec.

¹³ Wañu ai meme sasala ménda keñu munayanéj iwawai moczon haima soukiwaya mema baec méjiguc lakec kemma imuaru kaiziliweñ wamma iwawaiya imi moczon enñdac sicsaoc gilidarec.

¹⁴ Gilidaru qahac wañu baec imuaru béti yanda hicjnyec. Hicjnyu inéj maqeqeya wamma iwawai niñac wamma horec.

¹⁵ Hocma ama areña yanda imuac miñina ionarunec méñac muru qékétama keru inéj ic imi beric galengé énécmimac niñac baec kisiaiguc mélimiyu keñec.

¹⁶ Kemma nene beric eney neañgic† imi neyu tomenja hélaguc wammac niñac niñec. Wañu méjnénj méj iwawai méj ménda miyec.

¹⁷ Imuac ewaya melemma yomuhuc niñec; Mañgocnawac ai ichéra imi daheac séc sasala kecma nene negic sécgé énécmiyu saméñaguc heañzac, wañu ni you béti wamma humumañ zé wanzua.

¹⁸ Ni yacma mañgocnawac kemma yomuhuc ézémanj; Mañgoc ni kurumenñ zéma guac kicgaiguc haka biria wañi.

¹⁹ Degucmuacnec hénima guac nanja zénémmuac séc ménda

* **15:8:** Girik aciguc; 10 Dirakima, 1 Dirakima imi ic méñac ai meme méñac ai boñawac séha, néj ic méjnénj embacya memañac zé 10 Dirakima hésaiguc qererema miangic. Imuac soukiwa yomi imi soukiwa enomia qahac. † **15:16:** Zipilalec aciguc; Carob icac gocmia neyec.

‡ **15:18:** Anutu kurumenjiguc kecañzac iwac mia imuhuc zéañzu.

wanzua, imuac nuac niñ ninna soukiwa ai icga wammañ.

²⁰ Imuhuc zéma nimma inéñ yacma mañgocyawac muru lilingéma keñec. Kemma lakec hama nañunec mañgocyanéñ i héñtegicma wéséniniñ wamma usuñec kemma ewayaiguc giliyu meyu tétécgéma kiric nemiyec.

²¹ Kiric nemiyu nañanéñ yomuhuc Mañgoc ézéyec; Ni kurumenéñ zéma mañgocna guac muru késpedes mihicñiyi. Deguc muacnec nuac niñ guac nañga zénémbésémañac séc ménda wanzac.

²² Imuhuc ac zéyec. Wañu mañgocyanéñ welen qeqe ichéra yomuhuc énézéyec; Maleku hi- abia mema hama héimima méria merawaiguc bineñ haimima héna usuya héimigic.

²³ Wañu kemma burumakao merawa halécyaiguc méñ héréma hama qegic oma nema ségiségi wanní.

²⁴ Nañna yomi humuyec, néñ qelizac, wañu sohoynec, néñ hicñinénzac imuhuc zéyu, nimma ségiségi wañgic.

²⁵ Wañu méréc merac nañanéñ aiiguc kecma lilingéma hama ama hosuraiguc hama legic hirigic imuac hétéña niñec.

²⁶ Nimma welen qeqe ic méñac qarú hayu qesimiyec; Haka wanzu imi némac niñ?

²⁷ Qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Guac munaganéñ yañ hafi qahac, néñ hía lilingéma hayu mañgocganéñ burumakao merawa halécyaiguc méñ qezac.

²⁸ Imuhuc zéyu inéñ qeri biric wamma ménda emmañ zé wañu mañgocyanéñ mama zéwelecmiyec.

²⁹ Wañu inéñ melemma mañgocya yomuhuc ézéyec; Ni yawuñ sasala welen qegéma guac kuaga tohoma kecanzua, néñ nuac imi ala hécná iniguc aria

mewiñ niñac noniñ merawa méñ méndadac nénnec.

³⁰ Wañu nañga yomi guac iwawaiga mema kemma héna yanda embac iniguc nedacma lilingéyu iwac niñ wamma buru- makao merawa halécyaiguc méñ qezañ.

³¹ Imuhuc zéyu mañgocyanéñ yomuhuc zéyec; Gi imi nalé séc niguc kecanzañ imuac nuac iwawai imi moczon guac wanzac.

³² Wañu guac munaga yominéñ humuyec, néñ qelizac. Sohoynec, néñ hicñi nénzac. Imuac neñañ zézé ségiségi wamma ariac wambiñac hezac.

16

Ama galeñ biriawac qepañ acya.

¹ Yesunéñ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic soukiwa yandayaguc méñac ama galeña méñ kerec. Wañu ai ic iminéñ miñinawac iwawaiya eñ auanzac zégic miñinanéñ niñec.

² Nimma miñinanéñ ic imi héihéré mima ézéyec; Guac ac zégic ninzua imi némac ac? Ama galeñ ai imi muñguc ménda mewésémañ, imuac ai dimuhuc galeñ menec imuac hénia imi oma nénná.

³ Imuhuc zéyu ama galeña imi qerianéñ yomuhuc niñec; Miñnanéñ ama galeñ ai imi nu- giru dimuhuc wammañ? Usuñna qahac imuac baec ésémañac séc qahac. Wañu iwawai niñac welecmañ zé gamuna ninzua.

⁴ Owec! Némacac wammañ imi niñasarizua. Imuhuc wamba aina nuagicmac imuac andiaiguc ieneñ eñañ amaginaiguc ni héihéré némmu.

⁵ Inéñ imuhuc zéma ic embac miñinawac taséya he énécmizac séc unuruyu ic méñ walac wanzu yomuhuc qesimiyec; Guac muru

miñnawac taséya dahec hegénzac me?

⁶ Qesiyu zéyec; Oliwa hénéñ baña yanda 100* meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Focdac tacma you guac tasé kiwiga yomi mema 50 imi sac ona heyu.

⁷ Zéyu tecgéyu ic méñac qes-imiyeç; Gi guac muru tasé dahec hezac? Qesiyu zéyec; Wit padi gésé yanda 100 meyi. Imuhuc zéyu zéyec; Gi tasé kiwiga yomi mema imuaru 800 sac ona hemac.

⁸ Miñinanéñ ama galen biria iminéñ ai imi imuhuc niñtegic qinñtegicyaguc meyu mepésimiyec. Imuac, baec yomuac nambérac héra eneñ baec yomuac asac mararañac nambérac héra onog-icma eñañ hicñisai sugcinaiguc niñtegic qinñtegic ginaguc ai meanzu.

⁹ Imuac yomuhuc zéwa niñgic; Baecac soukiwa iminéñ alahéçgina méra énéçmigic baecac iwawai imi qahac wammac nalé imuaru kekec hémbénaña ama imuaru héihéré énéçmimu.

¹⁰ Méñnéñ méñ ai komodiawac hélanec meanzac iminéñ ai kuney yandawac imuhucyanec hélanec memac. Ai komodiawac ikoc ikoc wañanzac iminéñ ai kuney yandawac imuhucyanec ikoc ikoc wammac.

¹¹ Ini baecac iwawai méraginaiguc haigic hélanec ménda galen géanzuiguc mérenéñ iwawai héla méraginaiguc hai énéçmimac?

¹² Ini ic tosara ionac iwawai hélanec ménda galen géanzuiguc mérenéñ eñañ buña énéçmimac.

¹³ Welenqeçe momacnéñ miñ kewu éréhéc welen qeéréçmimacac séc qahac. Imuhuc wammaciguc méñac hazéc wammima méñac eeya héimimac. Wañu méñac niñu eñaña wañu méñac niñu mamaya wammac. Imuac ini baecac

iwawai zéma Anutu momacnec mepési éréçmimuac séc qahac.

¹⁴ Farisaio ic, soukiwa niñac hémbaoc wawaña, ieneñ imi moczoñ nindacma desimigic.

¹⁵ Desimigic Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ini eñaoc ic embac kicginaiguc mepési amuanzu. Wañu Anutunéñ ewa qerigina niñzac. Wañu ic embac sugcinaiguc mepési énéçmiyu eñaña wanzu, néñ Anutuac kiwaiguc imi ewa lolonaguc wammac.

¹⁶ Héna ac zéma Anutuac tilin tilin ic ionac naléya imi éréma Yohane hicñiyu tecgéyec. Imuac andiaiguc éréma deguc Anutuac héngalen ama areña yandawac buña suruc hiabia énézéçic icya embacya imuaru seliseli wamma kereñañzu.

¹⁷ Baec kurumeñ imi hia aulançémac, néñ héna ac imi kiwi kiticya méñ ménda qahac wamma hélaçuc wandacmac.

¹⁸ Mérenéñ iniña waima embac méñ mezac imi kaisero wanzac. Mérenéñ embac waimimia imi mezac imi imuhucyanec kaisero wanzac.

¹⁹ Baec méñu soukiwa ic méñ kerec. Inéñ maleku çouc çoucçia zéma maleku qara lineñ hiabia imi héima naléya naléya kekec qaçula kecañec.

²⁰ Wañu soukiwa ic iwac deminac nagu andiaiguc welec welec ic méñ kerec. Qara imi Lazaro. Wañu inéñ wizi selianéñ kima hoturumiyyu imuaru heañec.

²¹ hema soukiwa ic iwac zae igucnec nene boporoña mayu nemanj zé wamma heañec. Imuacnec sac qahac, kazu eneñ acguc hama wiziya bézéañgic.

²² Wañu kenkecma welec welec ic imi humuyu kua meme uña eneñ wagicma emma Abarahamac qéhéréñaiguc opocçic taru

* 16:6: 800 galon (3,000 lita) imuac séc.

soukiwa ic imuhucyanec humuyu téjgégic.

²³ Inéj humumia ionac baec dumunjaiguc qenzen manzen nimma kiwa hima héju ou lakec nec Abaraham taru iwac qéhéréjaiguc Lazaro taru irirec.

²⁴ Iricma yomuhuc zéyec; Manjocna Abaraham wéséga niñnémma Lazaro mélina méria susurianéj dokuiguc tindungéma hama ezelanjaiguc héiyu sanjen qeyu. Ni you geric bélan qeriaiguc qenzen manzen yanda qezua.

²⁵ Imuhuc zéyu Abarahamnén ézéyec; Merac, gi imi baeciguc kec nec imuaru iwawai hiabia géju késa kecna, Lazaronéj qenzen manzen qeriaiguc kerec imi niñyacgévésémanj. Deguc ic yomi ewaya mehiaru miyu taru gi imuaru imuhucyanec qenzen manzen qema keczanj.

²⁶ Imi sac qahac, nini zéma ini sucninaiguc sia yanda haiyu hezac. Imuac niñac yomuac nec imuaru kembiñ zé wanžu enej kemmuac séc qahac. Wanju imuac nec you hawiñ zé wanžu ienen acguc hamuac séc qahac.

²⁷ Imuhuc zéyu melemma zéyec; Imuhuc wanju manjoc welecgémba niñnéna, Lazaro mélimina nena manjocnawac amaiguc kemmac.

²⁸ Ni dacmuna hécna méra mén keczu imi énézémac. Qahac wanju kecma qenzen manzenac geric sia yomuaru ienen acguc hawu niñac.

²⁹ Imuhuc zéyu Abarahamnén zéyec; Ionac muru Moseac héna ac zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac kiwi téréya he énécmizac, waina imuac oloñgic nimmu.

³⁰ Zéyu ara melemma zéyec; Imi qahac, manjoc Abaraham, humuc ic ionarunec méjnén liliñgéma kemna énézémaciguc kileñdac nimma ewagina melemmu.

³¹ Imuhuc zéyu melemma zéyec;

Mose zéma kua meme ic ionac kuagina ménda tohozuiguc humuc ic ionac murunec méjnén qelima kemma hinocgé énécmimaciguc ménda ninzénge mu.

17

Haka birianéj ainina mebirianzac.

¹ Imuhuc zémaguc Yesunéj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Manambatuc imi qahac wammacac séc qahac. Wanju méjnén mén manam batuc mihicñi énécmianzac imi saecyaguc.

² Nambérac komoc yomuhucya sugina iguc nec mén manam batuc wammima mebirimacac hezaciguc imuac bakia ménda mema hoc yanda déménjaiguc zikimima nanjémigic konduniguc hiñgacmac iminéj séc mén efefia wammac.

³ Imuac enaoc galen meamumu. Guac ninzén ninzén dac munahécga ionarunec méjnén késpedes wanju ac zémimu. Wanju ewaya melemmaciguc késpedesya imi waiwésémanj.

⁴ Kaiwe momacgucac qeriaiguc hatac 7 haka biria wamma guaru hatac 7 munjuc munjuc hama ewa qerina melenzua zéyu kileñdac késpedesya imi waidachésémanj.

⁵ Wanju Yesunéj imuhuc zéyu, Yesuac Méliméli ic ienen Miñ Kewu yomuhuc ézégic; Ninzén ninzénina meyandi nénécmiwésémanj.

⁶ Imuhuc zégic melemma zéyec; Ninzén ninzéngina imi delan gocmiawac sécyá komodia he énécmiyu, sanjan ic yomuac héréma kemma konduniguc hiñgacma nanja zéna iminéj guac ac imuhuc bec tohowac nec.

⁷ Welen qe qe icga mén kinonén baec ai éséanzac me rama galen géanzac imuhucya késa keczuiguc onarunec mérénenj

ic imi ai igucnec lilingéma hayu hama hosucnu tacma nene newésémanj zéma ézémac me?

⁸ Qahac, imuhuc ménda zéma nénéwécgeñac yomuhuc ézémac; Rikuñga zikima nenena ohaima welenj genénna. Gi imi ni newa tecgéyuguc newésémanj.

⁹ Wañu welenj qeqe icnéñ zézac séc tohoma wañu, miñinanénj ewa hia ac wammimac me? Qahac imuhuc ménda wammac.

¹⁰ Imuhucyanec ini acguc ai zéénécmimia imi moczoñ wandacmuiguc yomuhuc zédacmu; Nini imi welenj qeqe enjómia. Nonac ai buña mewinjac zézéya hezac imi mia meziñ.

¹¹ Yesunénj Yerusalem kemmanj zé Galilaia zéma Samaria baec sugiraiguc keñec.

¹² Keñkecma ama areñ komora méñguc kereñu wizi selia warihaguc ic méra éréhécnénj Yesu mi-hicñjima lakec nanjic.

¹³ Namma ewagina megic enju yomuhuc qacma zégic; Kiwi ic Yesu, nonac niñ wéséga wañu!

¹⁴ Zégic inicma énézéyec; Ini kemma séwigina hofac oo ic énézégic hémmu. Imuhuc zéyu nimma kemma hénaiiguc solaña wandacgic.

¹⁵ Wañu ionarunec méñnéñ hiaruyec imi hémma lilingéma ewaya kuneñ yandanec meyacma Anutu mepé qepési wañ mimanec hayec.

¹⁶ Hama Yesuac hénayaiguc mama sigéma pakaya baeciguc héima ewa hia ac ézéyec. Wañu ic imi Samaria ic.

¹⁷ Wañu Yesunénj qesimima zéyec; Ic 10 moczoñ hiaruzu, néñ ic 9 imi dimia?

¹⁸ Ic enia yomi qahac wañu Anutu mepésimanj zé méñnéñ méné ménda hayu hénzua.

¹⁹ Imuhuc zéma ic imi yomuhuc ézéyec; Yacma kenna, guac ninzénj ninzénjanénj angénja tizac.

²⁰ Farisaio ic tosanenénj Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi némac naléiguc hamac niñac Yesu qesimigic, inénj yomuhuc melemma zéyec; Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi héhéñac séc ménda hamac.

²¹ Imuac you taczac me eri taczac imuhuc zéwinjac séc qahac. Anutuac héñgaleñ ama areña yanda imi suginaiguc* taczac.

²² Imuhuc zéma torogema tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Nalé méñ hayu ini Icac Naña iwac naléya momacgucdac hémbin zé ewa ewa wammu, wañu ménda hémmu.

²³ Nalé imuaru ic embac enenj, Héñgic you taczac. Héñgic, eri taczac zému, néñ ini ménda keñ inicmu me ménda méndac énécmimu.

²⁴ Piliticnéñ asariyu kurumeñac bawaiguc nénéwécnec nénéwéc moczoñ asarianzac ésécnec Icac Nañanénj naléyaiguc† imuhucyanec hayu héndacmu.

²⁵ Wañu inénj walac walac qenzeñ manzeñ sasala hicñimiyu niñu nalé yomuac hicñisainénj andé qemimu.

²⁶ Icac Naña iwac naléya hayu haka Noawac naléyaiguc hicñiyec imuhucyanenénj hicñimac.

²⁷ Ic embac ienenj nene zéma doku selia siña nimma nema icnéñ embac meyu embacnéñ ic mema kegcic Noanénj zéic yanda qeriguc enjec. Enju doku luma unuma hoturu énécmidarec.

²⁸ Wañu nalé imi imuhucyanec Lotac naléya ésécnec wammac. Lot kerec imuaru ic embac enenj nene zéma doku seli nema nénnagémba wamma iwawai himicma amagina megic.

* 17:21: Me; qeriginaiguc. † 17:24: Kiwi méranénj ooya tosaraiiguc; naléyaiguc imi ménda hezac.

²⁹ Imuhuc memanec nanjic, Lot inéj Sodom ama arenja imi waima keñec kaiwe imuaru, kurumeñ igucnec geric zéma salfanéj kia yanda ésécnec mama unuyu qahac wandacgic.

³⁰ Icac Naña hicñimac nalé imuaru haka imuhucya hicñimac.

³¹ Nalé imuaru ic méñnéj ama qahaiguc nammaciguc iwawai ama qeriaiguc hezac imi memañ zé ménda mama emmac. Ic méñ aiiiguc nanzac imi acguc iwawai méñ niñac ménda lilingéma kemmac.

³² Iní haka Lot iniñawac muru hicñiyec imi niñyacgému.

³³ Méñnéj méñ eñeya kekecy añgé timañ zé wañu kekecy imi sohomac, néj méñnéj kekecy waimac iminéj kekecy añgé timac.

³⁴ Énézéwa niñgic, sinj imuaru ic éréhéc ekawu gau heyic méñ késama méñ waimac.

³⁵ Embac éréhécnéj hoc hilañanéj wit gocmia hézézama taric méñ késama méñ waimac.

³⁶ Ic éréhécnéj baec aiiiguc keríc méñ késama méñ waimac.

³⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Miñ Kewunina, imi baec dimuaru hicñimac? Wañu Yesunéj melemma zéyec; Qamoc hemac imuhucgen mia kunta tocgému.

18

Zéwelecac qepainj ac.

¹ Nalé séc zéwelecma kucmama ménda wammu niñac Yesunéj qepainj ac yomuhuc zéma énézéyec;

² Ama arenja yanda méñjiguc zégésigési ic méñ kerec. Inéj Anutu ehéihéi ménda wammianec. Wañu ic embac ionac imuhucyanec eegina ménda héiañec.

³ Wañu ama arenja yanda imuaru embac malé méñ kerec. Inéj hatac sasala gésigési ic

iwac muru kemma yomuhuc zéma welecmanec; Héna aciguc zésolanjima nuac hazécna kitiwa wammiwésémañ.

⁴ Imuhuc weleru suraiguc inéj ara nimmimañ niñ ménda wañec, néj imuac tetecgiaiguc i eñeyaoc yomuhuc zéma niñec; Hélañec, ni Anutuac niñac zénéñna ménda hirianzac. Wañu ic embac ionac ehéihéi ménda wañ énécmianzua.

⁵ Néj embac malé yomi zézé meme wañ néñanzac imuac hazécyawac kitiwa memiwa muñguc ménda hama pipinémmac.

⁶ Séséc ac imuhuc zéma Miñ Kewunéj énézéyec; Gésigési ic birianéj ac zézac imuac gezac qema niñgic.

⁷ Wañu Anutunina hiabianéj eñeya gési énécmimia eneñ sinjya sinjya kaiweya kaiweya qacma welecmitic ménda niñénécmimac me? Inéj seli seli wamma hia qeqetali wañ énécmimac me?

⁸ Énézéwa niñgic, inéj acgina focdac niñénécmimac. Wañu Icac Naña hamac imuaru inéj baeciguc ninzéh niñzéh komodia méñ he énécmiyu hia inicmac me?

⁹ Wañu ic embac eñañ haka niñac nimma dindinja zéma niñzéhégema ic embac tosara memaénéc mianzu ionac niñ Yesunéj séséc ac yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic éréhécnéj zéwelecbic zé oc-muñ téréyaiguc eñoc. Iorarunec méñnéj Farisaio ic, wañu méñnéj takis meme ic.

¹¹ Farisaio ic iminéj namma eñeyawac yomuhuc zéma zéwelerec; Anutu, ni imi ic tosara ikoc wañ énécmima iwawai onagicanzu imuhucya, me biria meme ic, me kaiseró ic, me takis meme ic yomuhucya ésécnec qahac imuac niñ guac ewa hia ac gézézua.

12 Ni imi Sonda séc ai meme éréhéc nene zíkima zéwelecanzua. Wanju imi sac qahac iwawai mema méndémba 10 wanju sugcinaiguc momacguc imi guac buña zéma haigénanzua.

13 Wanju takis meme ic iminéj lakecneç namma kiwa hima Anutu hémmanj zé osima eneya tétécya qema yomuhuc zéyec; Anutu wéséninij wanj néna ni imi késpedesic ic.

14 Zéwa ninjic, méj eneyawac mema enj Anutunéj memamimac. Wanju méj eneyawac mema mayu Anutunéj meemmimac. Hénia imuac ninj Farisaio ic qahac, néj takis meme ic iwac mia Anutunéj wésia nimmima solanja zéyu nimma lilingéma kejec.

15 Ic embac enej Yesunéj mérianéj osiéncmimac ninjac merac komoc komoc onagicma hagic tohotoho ichéra enej zéqetali wanj énécmigic.

16 Wanju Yesunéj merac komoc komoc imi unuruyu hosuru hagic yomuhuc énézéyec; Waigic nambérac nuac muru hamu, ménda qetali énécmimu. Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi imuhucya ionac buña wanzac.

17 Ni hélacnec énézéwa ninjic, méjnénj Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi merac komocac séciguc ménda tétéçgémaciguc imuaru emmacac séc qahac.

18 Imuhuc zéyu galenj méjnénj yomuhuc qesimiyec; Kiwi ic hiabia, ni néma haka wamma kekec hémbénanjanj imi mératéc késamanj?

19 Zéyu zéyec; Gi dimuhuc nuac ninj hiabia zénénzanj? Tosara qahac, néj Anutu momacgucnéj sac hiabia wanzac.

20 Gi hénia ac imi ninzanj, kaisero ménda wambésémanj, ic kekecy ménda qehumu wésémanj, kowu ménda mewésémanj, héipuc

ac zémanj zé ikoc ac ménda zéwésémanj, nenjoc manjocga eegira héiwésémanj.* Imuhuc hezac.

21 Imuhuc zéyu ara melemma zéyec; Imi mia ni komocna igucnec tohoanzua.

22 Imuhuc zéyu nimma Yesunéj yomuhuc zéyec; Haka hiabia momacgucnéj guaru ménda hezac. Kemma iwawai héngenzac imi moczonj haina bonja géngic mema ic maqeqeya méndénj énécmina. Imuhuc wanna kuruménj amaiguc guac muru iwawai héla hiabia héngemmac. Imuhuc wammaguc hama ni méndacnéna.

23 Wanju ic imi soukiwa zéma iwawai yéwéria hemiyu ackuazéc imi nimma ewa biric enenja wanjec.

24 Imuhuc wanju Yesunéj hémma ewa biric yanda wamma yomuhuc zéyec; Ic soukiwa zéma hinac yanda ginaguc enenj Anutuac héngalenj ama arenja yandaiguc kerembinj zé ninjyéwéria osimu.

25 Yanj yanda kamelenéj qodu kifañaguc ogicma kemmac imuac nimba bénzéñja wanzac. Wanju ic soukiwa yandayagucnéj Anutuac ama yandaiguc keremmac imuac nimba séc méj ogicma yéwéria wanzac.

26 Wanju ac imi ninjic enenj yomuhuc melemma zégic; Imuhuc wanju mérac késayu anjénj titi hia mihicnjimac?

27 Zégic zéyec; Haihaka ic enenj wamma memuac séc qahac imi Anutunéj hia wamma memacac séc.

28 Imuhuc zéyu Peteronéj yomuhuc melemma zéyec; Ninicna, nini iwawainina imi moczonj waima Minj Kewu gi méndac géñanzijn.

29 Imuhuc zéyu melemma zéyec; Ni hélacnec énézéwa ninjic; Anutuac héngalenj ama arenja yanda

* 18:20: Mmh 20:12, Hén 5:16-20

niñac ama geric, me iniña, me dac muna, me nenjoc mañgocya, me nambérac héra wai énécmiyec imi

³⁰ Baec yomuac naléyaiguc sasala mesaima miyu memac. Wañu kecma ama baec hémbénaña hahaya imuaru kekec hémbénaña imi késamac.

³¹ Yesunéñ tohotoho ic 12 onag-icma yomuhuc énézéc; Ninzu, nini Yerusalem kembijn. Kenni iwawai Anutuac tilij tilij ic enej Icac Naña niñac ogic hezac imi moczon helaguc wandacmac.

³² Icac Naña ic enia ionac méraginaiguc opocgic gamu qeçe wammima zébirimima sépécgémimu.

³³ Imuhuc wamma hihilocnéñ qemaguc qehumugic ai meme haréwéc wañu humuc igucnec qelima yacmac.

³⁴ Imuhuc zéyu niñgic, néñ tohotoho ichéra enej ac imuac hénia imi komodia méñ ménda niñsarigic. Imi mia musañgé énécmimia wañu ac zéyec imi ménda niñsarigic.

³⁵ Yesunéñ Yeriko ama hosuraiguc hayu kic hilic méñnéñ héniaiguc iwawai niñac welecma tarec.

³⁶ Inéñ ic tuñ méñ ogicma kenjic hétéñ nimma hénia qe-énécmiyec.

³⁷ Qesiyu Nazarete Yesunéñ hama kenzac imuhuc zégic niñec.

³⁸ Imuhuc zégic kic hilicnéñ qacma zéyec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niñ ewa biric wanna.

³⁹ Imuhuc wañu, ic tosara walac walac kenjic enej ic imi qetalimima ac waima tacmac niñac ézégic. Wañu inéñ muñguc yanda qacma, Dawidiac qeli, gi nuac niñ ewa biric wanna! zéyec.

⁴⁰ Qaru Yesunéñ namma wag-icma hamu niñac énézéc. Wañu inéñ hosuraiguc hayu qesimiyec.

⁴¹ Némac iwawai wañgémman niñac wanzan? Zéyu zéyec; Miñ

Kewu ni kicna hima hémmañ zé wanza.

⁴² Zéyu Yesunéñ ézéc; Héna, guac ninzén ninzénjanéñ gi mehiaru génzac.

⁴³ Imuhuc zéyu focnec kiwa hima héñec. Hémma Anutu mepésima Yesu méndacmiyu ic embac moczon haka imi hémma Anutu mepésimigic.

19

Takis meme ic Zakaio.

¹ Yesunéñ Yeriko ama areña keremma ogicma kenec.

² Wañu imuaru ic méñ kerec, qara imi Zakaio. Ic imi takis meme ic kiwagina kerec. Wañu ic imi hinac yandayaguc.

³ Inéñ Yesu imi méré zéma kic tanera hémmañ zé wañec. Wañu ic imi ic hotoñadac, imuac niñac ic embac sasala nañgic hémmacac séc qahac wañec.

⁴ Wañu inéñ hémmañ zéma usujnec kemma hénia Yesu hama kemmac imuaru sañsan ic méñ nañu imuac qahaiguc enec.

⁵ Enu Yesunéñ imuaru hama kiwa hiyu enu hémma ézéc; Zakaio, focdac mama hana ni deguc guac amagaiguc giguc tacbic.

⁶ Imuhuc zéyu inéñ focdac mama hama ségiségi wamma wagiru kenoc.

⁷ Ic embac tosanéñ iricma andéluku ac yomuhuc zégic; Inéñ biria meme ic iwac amaiguc tachiarumañ zé enzac.

⁸ Wañu Zakaionéñ namma Miñ Kewu yomuhuc ézéc; Miñ Kewu ninzan, nuac iwawaina imi sura igucnec hésemma bakia imi ic maqeqeya énécmiman. Ni méñac muru iwawai méñ ikoc wañ énécmima wagiriiguc iwawai wagicma késayi imuac sécyá kemboñ qahac mesaima meñ miman.

⁹ Zéyu nimma Yesunéh yomuhuc zéyec; Ic yomi acguc Abarahamac qeli wanzac imuac niñ deguc añgéh tiénécmimia imi ama yomuaru hicñizac.

¹⁰ Icac Nanja imi ic soho sohoya hocma mihicñjima mehiarumanj zé hayi.

¹¹ Ic embac ieneñ ac imi nimma yomuhuc zéma niñgic; Yesu imi Yerusalem hazac imuac Anutuac héngalenj ama arenja yanda deguc mihicñji nénécmimac. Wañu imuhuc niñgic, séséc ac yomuhuc toroqema énézéyec;

¹² Ic eñeña méñnéñ ic kewuac qac buña mema hamanj zéma buña memeac baec lakec heyec imuaru keñec.

¹³ Nalé imuaru welenj qeçe ichéra méra éréhéc unuruma siliwa soukiwa ¹⁰ énécmima yomuhuc zéyec; Soukiwa yominéh nénagémba ai galenjéma me-manec kegcic ni lilingéma hamanj.

¹⁴ Wañu ic embachéra ieneñ hazéc wammima kua meme ic méñ mélimigic andiaiguc méndacmima kemma yomuhuc ézéyec; Nini imi ic yominéh ic kewu wañ nénécmimac niñac ménda wanñij.

¹⁵ Wañu tinduc ic eñeña imi ic kewu kumumigic kuc buña mema lilingéma hama siliwa énécmiyu késagic imi eneñ mesaisai ai dimuhuc megic imi hémmañj zéma unuruyec.

¹⁶ Héihéré énécmiyu ic méñ walac hayec iminéñ yomuhuc zéyec; Miñ Kewu guac siliwa momacguc iminéñ mesaiwa ¹⁰ wanzac.

¹⁷ Zéyu miñinanéh zéyec; Hia wannec! Welenj qeçe hiabia, geñ ai komodia imi ewaga hélanéñ menec imuac ai memeac qac buñaga gémba ama arenja yanda ¹⁰ galenjéwésémañ.

¹⁸ Zéyu tecgéyu andunéh hama zéyec; Miñ Kewu guac siliwa mo-

macgucnéñ mesaiwa ⁵ wanzac.

¹⁹ Imuhuc zéyu miñinanéh iwac imuhucyanec, Ama arenja yanda ⁵ galenjéna zéma ézéyec.

²⁰ Wañu ic méñnéñ hama yomuhuc zéyec; Miñ Kewu, guac siliwa momacguc imi you, ni usunéh osowa heyec.

²¹ Imi mia gi ic qeri geric-gaguc imuac niñ ni zénéna hiriyu imuhuc wanj. Gi imi ménda hainecac meanzanj. Wañu ménda himicnecac metocgo wanñanzanj.

²² Imuhuc zéyu miñinanéh zéyec; Welenj qeçe biria ni geñga acga iminéñnec ac wanjémmanj. Gi imi nuac ninna neñ ménda haima mema ménda ménda himicma metocgoanzua me?

²³ Imuhuc ninneciguc némac niñac nuac siliwa imi hofi amaiguc ménda hainec? Gi imuhuc wambañnec ni hama siliwa imi imuac héla kosiaguc mewinec.

²⁴ Imuhuc zéma ic tosara iwac qéhéréñaguc nanñic ionac yomuhuc énézéyec; Siliwa momacguc imi wagicma ic siliwa ¹⁰ kesa keczac iwac migic késamac.

²⁵ Imuhuc zéyu melemma zégic; Miñ Kewu, iwac muru imi bec siliwa ¹⁰ hezac.

²⁶ Ni énézéwa niñgic, iwawai kesa keczac iwac imi muñguc yanda miyu késamac. Wañu iwawai ménda kesa keczac iwac imi komocdia kesa keczac imi acguc wagiru qahac wammac.

²⁷ Imuhuc zéma énézéyec; Wañu hazéchécna ni ic kewuac buña memañ niñac ménda wanñgic imi onagicma you hama kicnaiguc unuhumugic.

Yesunéh donñkiiguc Yerusalem ekeñec.

²⁸ Yesunéh ac imuhuc zéyu tecgéyu Yerusalem kemmanac zé walac mema ekeñec.

²⁹ Yesunéh baec boña qara Oliwa imuaru Betfage zéma Betania ama

hosucgiraiguc kemma tohotoho ichéra sugcinaiguc éréhéc méli érécmima yomuhuc érézéyec;

³⁰ Ama arenj wéségiraiguc taczac imuaru kenjic. Kemma kerejic donjki merawa ic ménjnénj qahaiguc ménda emma tarec imi qatégic nanj hémmaoc. Hémma imi hulacma wagicma hamaoc.

³¹ Ic ménjnénj némac niñ hulaczaoc zéma qesi érécmimaciguc yomuhuc mélemmaoc; Miñ Kewunénj imuac wanjac.

³² Wanj méli érécmimia ieren kemma zéyec séc mihicnjyoc.

³³ Mihicnjima donjki merawa imi hularic imuac miñhéra ienenj zégic; Némac niñ donjki merawa imi hulaczaoc?

³⁴ Zégic melemma zéyoc; Miñ Kewunénj imuac niñ wanjac.

³⁵ Imuhuc zéma donjki imi héréma hama malekugira imuac qahaiguc haima Yesu ézéyic emma tarec.

³⁶ Tacma kenj tohotoho ichéra enenj walac andu kemma malekugina hetecgéma héná yandaiguc lémbécgic kenjic.

³⁷ Oliwa bonjaiguc haréma héná hiñgac hiñgara imuac hosuraiguc kenj tohotoho ichéra ienenj moczonj kiwi baec icnéj ménda memeya sasala meyu héngic imuac niñac ségiségi wamma qacma Anutu mepésimigic.

³⁸ Mepésima yomuhuc zégic; Miñ Kewuac qac buña mema hazac,* ic kewu imi ségiségiyaguc. Ou kurumenjiguc luae hezac, ou enjenjaiguc edamuya hezac.

³⁹ Imuhuc zégic tunj ionarunec Farisaio ic tosanénj Yesu yomuhuc ézégic; Kiwi ic guac tohotoho ichécga qetali énécmima.

⁴⁰ Zégic melemma zéyec; Ic embac imi enenj acgina qaiyu kecgcic, hoc sasala yominénj

imuhuc qacmu.

⁴¹ Wanj Yesunénj Yerusalem hosuru hama ama arenja yanda imi hémma siarec.

⁴² Siacma yomuhuc zéyec; Gi nalé yomuac luaeac iwawai héñ tegicbanjec hia wambacnec, kicga hilicgéyu musanjé géngénawac hezac.

⁴³ Nalé ducnjyu guac hazéchécga ienenj hama deminj mema lelecgé géngic imuac me imuac séc kembinj zé osimu.

⁴⁴ Deguc gi Anutu hahayawac nalé imi ménda niñtegcizanj, imuac gi zéma guac nambérac hécgga deminnga qeriaiguc keczu imi gilicic mama unuyu hoc ménjnénj hoc ménjac qahaiguc ménda waigic tacmac.

Yesunénj ocmunj téréyawac hénia zéau énécmiyec.

⁴⁵ Yesunénj ocmunj téréyaiguc emma nénnagémba ic imi moczonj nesi énécmiyec.

⁴⁶ Nesi énécmima yomuhuc énézéyec; Ac ménj yomuhuc ooyawac hezac; Nuac amana imi zéweleccac amaya wammac.* *

⁴⁷ Yesunénj kaiweya kaiweya ocmunj téréyaiguc ackuazéc ku énécmiyu, hofac oo ic kiwagina ienenj zéma héná acac kiwi ic ienenj zéma ic embac ionac galenj hécgina ienenj Yesu imi qehumuwiñ zé héná niñac hohoc ai megic.

⁴⁸ Wanj ic embac moczonj lelecgémima gezacgina haima niñgic imuac niñ héná ménj ménda mihicnjima osigic.

20

Yesuac qac buñaya imi dimuacnec zéma qesimigic.

¹ Kaiwe ménjiguc Yesunénj ocmunj téréyaiguc ic embac buña suruc hiabia imi zéau énécmima

* 19:38: Leg 118:26 * 19:46: Yes 56:7

19:46: Yer 7:11 Wanj ini imuhuc wanjic kowu

nene ionac banjec ésécnec wanjac.

ku énécmiyu hofac oo ic ionac kiwagina zéma hénac acac kiwi ic ienen qeriawac galen iniguc hosuru hagic.

² Hama yomuhuc zégic; Nénézéna ninni, gi haka imi némac qac buñaguc meanzan? Mérénéñ qac buña imi géñec?

³ Zégic melemma zéyec; Ni acguc qesiqesi mén qesiwa ini walac melen néñgicguc.

⁴ Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumen igucnec me baec ic ionarunec?

⁵ Zéyu ienen enaocnec eminimma zégic; Kurumen igucnec zéwiñiguc yomuhuc zémac; Imuhuc wañu némac niñ ic imi ménda ninzégé migic?

⁶ Ic embac moczon Yohaneac niñ Anutuac kua meme ic zéma ninzégézu imuac doku naec haka imi ic ionarunec zéwiñiguc ienen hocnéñ nénérimu.

⁷ Imuhuc eminimma yomuhuc melemma zégic; Dimuarunec hayec imi nini ménda ninziñ.

⁸ Imuhuc zégic Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni acguc néma qac buñaguc ai imuhucya meanzua imi ménda énézéman.

Ai miñina zéma soukiwa ai ic.

⁹ Imuhuc zéma ic embac séséc ac yomuhuc énézéyec; Ic méñnéñ wañ ai mema ai ic tosara soukiwa ai mema niñac ac zikima ai buña qeénécmima baec méñiguc kemma nalé horua kerec.

¹⁰ Nalé ducñiyu wañ ai imuac héla bakia migic memac niñac welen qe qe icya ai ic ionac muru mélimiyec. Wañ ai ic enen welen qe ic imi yéwéria qema en mélimigic liliñgéyec.

¹¹ Liliñgéyu muñguc welen qe méñ mélimiyu ic imi imuhucyanec yéwéria qema gamu qe wammima en mélimigic liliñgéyec.

¹² Liliñgéyu muñguc welen qe méñ mélimiyu hatac haréwéc wañec. Wañ ai imi imuhucyanec qema séwiyu mebirima séñganñen nesigic keñec.

¹³ Imuhuc wañgic wañ ai miñinanéñ yomuhuc zéma niñec; Dimuhuc wamman? Nuac nañ sorocna yomi méliman. Ic yomi mia ehéihéi wammimu gezan.

¹⁴ Wañ ai ic ienen ic imi hémma enacnec eminimma yomuhuc zégic; Ic yominéñ mia kecma ai yomuac mératéc ic wammac imuac qehumuni iwac mératécya imi neñan mératécna wammac.

¹⁵ Imuhuc zéma nesimigic wañ ai imuac séñganñeniguc keñu imuaru qegic humuyec. Wañ wañ ai imuac miñinanéñ dimuhuc wañ énécmimac me?

¹⁶ Inéñ hama ai ic imi moczon unuhumuma wañ ai imi ai ic mén énécmimac. Imuhuc zéyu ic embac ienen nimma yomuhuc zégic; Haka imuhucya ménda hicñiyu.

¹⁷ Yesunéñ ic embac inicma yomuhuc zéyec; Imuhuc wañu kiwi ooya yomuac hénia imi némac? Mericqe ic ienen hoc mén héñara mema giligic keñkeña iminéñ ama wañgonñaguc ama imuac hoc oruha wañec.*

¹⁸ Méñnéñ mén hoc imuac qahaiguc maqeyu zéñgédacmac. Wañ hoc iminéñ ic méñac qahaiguc mamac imi qototoriyu toma ésécnec wandacmac.

¹⁹ Imuhuc zéyu hénac acac kiwi ic zéma hofac oo ic kiwa enen ac imi enan niñac zéyec imi niñasarima focdac késawiñ zé wañgic, néñ ic embac ionac niñac zénéñgina hiriyu waigic.

Takis haihaiyawac manam batuc.

²⁰ Imuac ienen hosuraiguc galen mema baec galenén galenémac niñac iwac méra bawaiguc Yesu

* 20:17: Leg 118:22

opocbiŋ zéma kic galeŋ meme ic méli énécmigic kemma ac késpedesiraguc mēŋ zéyu mihicŋiwiŋ zéma ic héla ésécnec ikocgina hoturuma galeŋ megic.

²¹ Imuhuc wamma qesimima zégic; Kiwi ic, nini ninni, gi ic héla, ic séwi tanecginawac ménda héŋanzaŋ, waŋu Anutuac ac hélacnec ku énécmianzaŋ.

²² Nini Kaisawac takis mimia imi hia wawaŋawac séc me qahac?

²³ Imuhuc zégic Yesunéh diwi qiwiliŋgina imi niŋtegicma yomuhuc zéyec;

²⁴ Soukiwa momacguc nézégic hémba, mérac irec ogic hezac? Zéyu zégic; Kaisawac.

²⁵ Zégic zéyec; Kaisawac buŋa imi Kaisawac mimu. Anutuac buŋa imi Anutuac haimimu.

²⁶ Imuhuc zéyu ieneŋ ic embac kicginaiguc iwac késpedesira mēŋ mihicŋimuac séc qahac waŋec. Waŋu iwac ac bakia niŋac acgina qaiyu welicégic.

Humuc igucnec qelima yacbiŋ.

²⁷ Sadukaio ic ieneŋ humuc igucnec yayac imi ménda hezac zéma niŋzéh géaŋgic. Waŋu ionarunec tosraneŋ Yesuaru hagic.

²⁸ Hama yomuhuc qesimigic; Kiwi ic Mosenéh kiwi yomuhuc oma nénécmiyec; Ic méŋac daranéh embac mema qeli qahac kecma humuyu ic iminéŋ* iwac qawéra† imi mema merac ic mēŋ mihicŋiyu darawac buŋa wamma.

²⁹ Waŋu ama areŋa mēŋiguc dac muna 7 kecgic. Kecma walacginanéŋ embac mēŋ mema qeli qahac kecma humuyec.

³⁰ Humuyu iwac andia zéma

³¹ andiawac andianeŋ embac imi meyec. Waŋu imuhucyanec wamma dac muna 7 imi moczoŋ

qeligina qahac kecma humudacgic.

³² Waŋu imuac andiaiguc embac imi acguc humuyec.

³³ Imuac 7 imi moczoŋ embac imi megic imuac yacyacwac naléiguc embac imi sugcina igucnec mérac iniŋa wamma?

³⁴ Imuhuc zégic Yesunéh zéyec; Baecac hicŋisai eneŋ ic embac meamuanzu.

³⁵ Waŋu ic embac ama baec hémbénaŋa hahayawac buŋahéra zéma humumia sugcina igucnec yacyawac buŋa qeénécmimia ieneŋ imi ic embac ménda meamumu.

³⁶ Ieneŋ imi yacyarawac buŋa wamma Anutuac nambérac wamma kua meme uŋa ésécnec kecmu imuac muŋguc humumuac séc qahac.

³⁷ Mose acguc ic hésa waiyaguc imuac suruc oma Miŋ Kewuniawac zéma Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu imuhuc zéma humuc igucnec yacyac hezac imi nénézéyec.*

³⁸ Hénia imi yomuhuc; Ic embac Anutuac muru keczu imi moczoŋ kekecginaguc. Imuac niŋ Anutu imi ic humumia ionac Anutu qahac, néŋ ic embac kekecginaguc ionac Anutu keczac.

³⁹ Héna acac kiwi ic ionarunec tosraneŋ yomuhuc zégic; Kiwi ic, ac zézaŋ imi hélacnec!

⁴⁰ Waŋu ieneŋ iwawai méŋac mēŋ muŋguc qesimiwiŋ zé niŋyéwérigic.

⁴¹ Waŋu Yesunéh ionac yomuhuc énézéyec; Dimuhuc ic embac eneŋ Kristoac niŋac Dawidiac qeli zéanzaŋ?

⁴² Legiciguc Dawidi eŋeyaoc yomuhuc zéyec; Miŋ Kewunéh nuac Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec;

⁴³ Gi nuac héinaiguc tacnanec

* 20:28: Munianeŋ. † 20:28: Embac malé.

✧ 20:37: Mmh 3:6 ✧ 20:43: Leg 110:1

hazéchécca hénagawac duandi-aiguc qutulanjé énécmiwa guac héná titiya wammu.*

⁴⁴ Dawidinénj Kristoac niñ Miñ Kewuna zéyec imuac dimuhuc iwac qelihéra wammac?

⁴⁵ Imuhuc zémaguc ic embac moczoñ nimma kecgic kicginaiguc Yesunénj tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec;

⁴⁶ Héna acac kiwi ic ionac niñ técgina nimma kecmu. Ienenj imi maleku horua héima kenja wammu niñac wañanžu. Wañu nénnagémba sombenjiguc yaizézé ac wañ énécmigic nimmu niñac wañanžu. Wañu tocgotocgo amaiguc zéma ségiséji ariaciguc tatac eñeñajiguc tacmu niñac wañanžu.

⁴⁷ Ienenj embac malé ionac iwawai imi onagicma qécgéma ikocgina hoturu amuma zéwelecmá ac horuanec zéanžu imuac niñ bakiagina yéwéria énécmimac.

21

Embac malé méñac seseyawac ara zéyec.

¹ Yesunénj kic hima héñu soukiwa sasala he énécmimia ienenj hama sese sokociguc sesegina haigic hiñgarec.

² Wañu imuhucyanec embac malé maqeqeya méñnéñ hama soukiwa pésiha éréhéc haiyu hiñgaru héñec.

³ Hémma yomuhuc énézéyec; Hélaecnec énézéwa niñgic, Embac malé maqeqeya yominénj ic tosara onogicma kunenj yanda haizac.

⁴ Tosia ienenj imi iwawai yanda he énécmiyu imuarunec mema haizu, néñ embac malé yominénj mia kekecyawac komodia hemizac imi moczoñ mema hama haidaczac.

Ocmuñ téréyawac ara.

⁵ Ic tosanénj ocmuñ téréya imi hémma banja howia kunenj

yanda hiabia imi zéma iwawai mezeric zerira Anutuac buñawac haigic imuac welicgéma zégic.

⁶ Wañu Yesunénj nimma yomuhuc zéyec; Nalé méñ ducñiyu ocmuñ téréya hénzu imi moczoñ netec qetecgéjic hoc méñnéñ hoc méñac qahaiguc ménda hemac.

Yéwéri hahaya imuac ara.

⁷ Imuhuc zéyu qesimigic; Kiwi ic, imuhuc zézanj duña némac naléiguc haka imuhucya hicñjmac? Wañu haka imuhucya hicñjmanj zé néma séséc walac hicñjiyu hémma niñtegicbiñ?

⁸ Zégic zéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niñac técgina nimma kecmu. Ic sasalanénj nuac qaciguc hama, Ni imi mia, nalé imi bec hosuru hazac, imuhuc zému, néñ ménda tohomu.

⁹ Yaré me qeweloñ yanda hicñjizac zéma suruc zégic nimma zénéñgina ménda hirimac. Haka imuhucya walac hicñjmacac hezac, néñ nalé tetcgia imi focdac ménda hamac.

¹⁰ Imuhuc zéma toroqema zéyec; Baec yanda méñac ic embacnéñ baec yanda méñac ic embac ionac, héñgaleñ ama areña yanda méñac ic embacnéñ héñgaleñ ama areña yanda méñac ic embac ionac un-uwiñ zéma yacmu.

¹¹ Baera baera nañ yanda zéma nene béti yanda zéma hafi zepa warihaguc hicñjmac. Wañu haka tosara zénénj hirihiriya zéma séséc yanda kurumenjiguc hicñjmac.

¹² Iwawai imi moczoñ ménda hicñjiyunec nuac qacna niñac méraginanénj énépésima yéwéri énécmima tocgotocgo amaiguc zéma hésa amaiguc onopocgic onagicma kemma ic kewu zéma baec galeñ ionac muru onopocgic nammu.

13 Waṅu haka imi mia ninzén ninzéhina zéau énécmimu niṅac hiçni énécmimac.

14 Imuac ini némac acnéṅ nezicgé amuwih zéma ewa qeriginanéṅ walac ménda niṅareṅgému.

15 Hénia imi mia neṅ kuaginaiguc ac hai énécmima niṅtegic qihtegic mihicni énécmiwa onac hazéçgina moczoṅ ac melen énécmima iniguc tualefic wammuc séç qahac wammac.

16 Waṅu neṅgoc maṅgocgina zéma dac munahéçgina zéma sac kitichéçgina zéma alahéçgina ieneṅ ini hazéç ionac méraginaiguc onopocçic onarunec tosara unuhumumu.

17 Waṅu ic embac moczoṅ ieneṅ nuac qacna niṅac hazéç waṅ énécmimu.

18 Waṅu onac oruc zuçgina mén ménda birimac.*

19 Waṅu naṅselimanec kecma kekec uṅagina memu.

Yerusalem kisi wawaṅawac ara.

20 Waṅu yaré ic ieneṅ Yerusalem leleçgémiçic hémmu imuaru ama areṅa yanda kisikiyoṅ qemu imuac nalé imi hosuru hazac imi niṅtegicmu.

21 Nalé imuaru ic embac Yuda baeciguc kecaṅzu imi eneṅ baec boṅaiguc néṅgacdacmu. Ic embac ama areṅa yandaiguc kecaṅzu imi eneṅ waima kemmu. Ama areṅ komoraiguc kecaṅzu imi eneṅ ama imuaru ménda keremmu.

22 Imi mia tasé kukuac naléya, imuac niṅ ogic hezac imi moczoṅ nalé imuaru hélaguc wandacmac.

23 Nalé imuaru baeciguc qenzeṅ maṅzeṅ yanda hiçnimac. Waṅu ic embac yomi ionac muru Anutuac hazéç yanda hiçni énécmimac, imuac embac héri haihaiya zéma namu gumu énécmimu ionac muru yéwéri kuneṅ yanda hiçni énécmimac.

24 Imi sou zéranéṅ unugic humumu. Waṅu énépésima kemma baera baera séç onopocçic weleṅ qeénécmimu. Waṅu Yerusalem imi ic enia ieneṅ tiçizama keççic ic enia ionac nalé zézéya imi waṅuguc tecçédacmac.

Icac Naṅa hamac.

25 Waṅu kecma kaiwe, maso zéma ménisikilu imuaru séséç hiçnimac. Waṅu baeciguc imi ic enia ieneṅ konduçac eneṅ mamaya zéma imuac temboṅanéṅ qaru aurima sicsaoc wammu.

26 Kurumeṅac kuhanéṅ hirimac,† imuac niṅ ic ieneṅ iwawai baeciguc hiçnimac imi walac niṅtegicçic qiritic unumac.

27 Nalé imuaru mia Icac Naṅanéṅ kuha zéma edamuya yandaguc hosusuiguc mama hayu hémmu.

28 Haka imuhucyanéṅ hénima hiçniyu onac aṅgéṅ tiénécmimiawac nalé imi bec hosuru duçṅizac imuac niṅ yacma oruçgina hima yacma nammu.

Fik icac séséç ac.

29 Imuhuc zéma Yesunéṅ séséç ac yomuhuc zéyec; Fik ic zéma ic hésa tosara hémmu.

30 Imuac hawa bébélaçgia bec éréma séra qeyu hémma kaiwe naléya bec duçṅizac imi niṅteçicançu.

31 Imuhucyanec haka imuhucya imuhucya hiçnima keṅu hémmuiguc Anutuac héṅgaleṅ ama areṅa yanda imi hosuru hazac imi niṅteçicmu.

32 Ni hélaçnec énézéwa niṅçic; Nalé yomuac hiçniçai imi ménda qahac waṅçicnec iwawai imi moczoṅ hélaguc wandacmac.

33 Baec kurumeṅ imi aulaṅgéma qahac wammac. Waṅu nuac ackuaçéçna imi ménda qahac wammac.

* 21:18: Hénia imi; Ewa goro ménda wammu. imi uṅaginaguc zéma ninzéhççic.

† 21:26: Becnec ic embac eneṅ ménisikilu

³⁴ Ini enaoc técgina nimma kecmu. Qahac waŋu iwawaigina sicsaoc gilima doku seli nema kecgic kekecac ewa goronéŋ hélanzí énécmiyu ménda nimmanec kecgic nalé imi élanzaŋnec haénécmimac.

³⁵ Nalé imi mia baec séc ic embac moczoŋ yanda ionac muru bétac ésécnec ménda niŋgicnec ha énépésimac.

³⁶ Imuac ini imi haka focdac hicŋi énécmimac moczoŋ yanda imuarunec efefianec qizizŋgéma kemma Icac Naŋa iwac kiwaiguc nammuac séc nalé séc zéwelecma zenzenŋ qeli qeli kecmu.

³⁷ Waŋu Yesunéŋ kaiwe séc ocmuŋ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmima siŋiya séc Oliwa baec boŋaiguc emma kecaŋec.

³⁸ Imuhuc waŋu ic embac moczoŋ yanda ackuazécya nimbiŋ zé siŋunec focdac ocmuŋ téréyaiguc emma iwac muru haréaŋgic.

22

Yudanéŋ Yesu qehumuwiŋ zé ac saŋa zéyec.

¹ Saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ, qara ménŋ nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoŋ zéanzu imi hosuru hayec.

² Hofac oo ic kiwa éréhécgina* zéma héna acac kiwi ic ieneŋ ic embac ionac zénéŋgina hiriyec imuac héna dimuhuciguc Yesu qewiŋ zéma eminiŋgic.

³ Waŋu Biria miŋinanéŋ tohotoho ic 12 ionarunec ménŋ qara Yuda Karioto iwac qeriaiguc hiŋgarec.

⁴ Hiŋgaru Yudanéŋ hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmuŋ téréyawac awiawi ic ionac kiwa hécgina ionac muru kemma

dimuhuciguc méraginaiguc Yesu opocmaŋ zéma eminiŋgic.

⁵ Waŋu ieneŋ ségiségi wamma soukiwa mimu niŋac acgina zikigic.

⁶ Zikigic Yudanéŋ ewa momac wamma ic embac Yesuguc ménda kecmu imuaru Yesu méraginaiguc opocmaŋ zé nalé hiawac mambéc kerec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra iniguc tacma nene negic.

⁷ Waŋu saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ hayec. Hayu kendoŋ imuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoŋ niŋac rama qemuac heyec.

⁸ Yesunéŋ Petero zéma Yohane méli érécmima yomuhuc érézéyec; Kemma neŋaŋ niŋ nagu sacyaguc ogicogira kendoŋ imuac nene ohaihai waŋic newiŋ.

⁹ Zéyu qesimiyoc; Ama dimuaru ohaihai wambicac niŋzaŋ?

¹⁰ Qesiyic zéyec; Niŋzaoc, iri ama areŋa yanda kereŋgic ic méŋnéŋ kewuciguc doku hima huama hamac. Hayu iguc ewagic amuna méndacmima kemma ama i emmac imuaru emmaoc.

¹¹ Emma ama miŋina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéŋ guac yomuhuc zézac; Ni tohotoho ic hécna iniguc ama qeria dimuaru nagu sacyaguc ogicogira imuac nene newiŋ?

¹² Imuhuc zéyic inéŋ ama qeria kunéŋ yanda ménŋ qacyaiguc tatara imi lémbécma areŋgégic hezac imi érézéyu hémma imuaru ohaihai wammaoc.

¹³ Imuhuc zéyu iereŋ waima kemma zéyec séc mihicŋima nagu sacyaguc ogicogira kendoŋ imuac nene ohaihai waŋoc.

Miŋ Kewuac saméŋ téréya.

¹⁴ Nalé waŋu Yesu imi imuaru emma nene newiŋ zé taru Yesuac

* 22:2: Ménŋ imi Roma ic kewunéŋ zéyu naŋu, ménŋ imi hofac oo ic enéŋ hakagina méndacma submic néma kumugic naŋec.

Méliméli ic 12 ieneñ i guc momacnec tacgic.

¹⁵ Tacgic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni qenzer manzer imi ménda mihicñimanec nagu sacyaguc ogicogirawac kendor yomuac nene iniguc momacnec nemañ zé imuac ewa ewa wamma kerí.

¹⁶ Zéwa niñgic; Ni nene yomi muñguc ménda nemanec nagu sacyaguc ogicogira imuac kendor imi ou Anutuac héngalen ama areña yandaiguc hélaguc wammac.

¹⁷ Imuhuc zéma sokoc mema ewa hía ac zéma énézéyec; Sokoc yomi mema momacnec amuma negic.

¹⁸ Ni énézéwa niñgic; Degucmuacnec ni iwawai waiñ ic imuarunec hicñihicñiya imi muñguc ménda nemanec kecba Anutuac héngalen ama areña yanda imi hamac.

¹⁹ Imuhuc zéma muñguc saméh mema ewa hía ac zéma méndemma énécmima yomuhuc énézéyec; Yomi nuac séwi busuna, onac wai énécmimia, ini ni niñqeli némma haka yomi wammu.

²⁰ Saméh imi nemaguc imuac andiaiguc inéh sokoc imi imuhucyanec mema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi sisipac ac qelia nuac sacnéñ memeya, onac qocgé énécmimia.

²¹ Wañu héngic, ni andé numac iwac méria imi niguc momacnec zae yomuac qahaiguc haiyu hezac.

²² Icac Naña imi héna zétecgéyec séc kemmac, néñ ni andé numac ic imi saecyaguc.

²³ Imuhuc zéyu ieneñ enjaocnec qesiamugic; Méréneh haka imuhucya wammac?

Séwi enenac tualefic ac.

²⁴ Ac imuhuc zéma sugina igucnec méréneh kunegina keczac zéma tualefic emigic.

²⁵ Imuhuc wañgic Yesunéh zéyec; Ic enia ionac ic kewu ieneñ ic embac hécgina énépésima kewu wañ énécmianzu. Wañu ic tosara ai memeac qac buña ginagucnéñ siñginawac galenagé énécmima enañ méra énécmiawac ic zéamuanzu.

²⁶ Wañu ini imi imuhuc qahac. Kuneh ginanéñ ai merac ésécnec kecmu. Galenjinanéñ welen qeque ic ésécnec wamma kecmu.

²⁷ Méréneh kuneh wanzac? Tacma nene nezac imi me namma welen qeénécmizac imi? Tacma nezac iminéñ kuneh wanzac. Néñ ni you suginaiguc nammanec welen qeénécmizua.

²⁸ Ini imi ala batuc naléna imuaru nalé séc ménda wainemma niguc kecanzu.

²⁹ Nuac Manjocnanéh héngalen ama areña yanda imi nuac muru wainéñec ésécnec ni imuhucyanec onac muru imi wai énécmizua.

³⁰ Nuac héngalen ama areña yandaiguc kecma nuac zaeiguc lelecgéma tacma nene nema tatac edamuyaguc imuaru tacma Israelac kisic areñhéra 12 imi héngalen wañ énécmimu niñac imi onac wai énécmizua.

Yesuac tohotoho ichéra ieneñ manam batuciguc emmuac heyec.

³¹ Simon, Simon, Biria miñinanéh padi gorosonja ésécnec ini hitacgé énécmimañ zé qesinéñzac.

³² Wañu ni guac niñ wamma guac ninzéh ninzénnga imi ménda sélécgémac niñac Anutu zéwelec mizua. Imuac ewaga melemma hawésémañ nalé imuaru guac ninzéh ninzéh dac munahécgá imi meseli énécmiwésémañ.

³³ Imuhuc zéyu inéh yomuhuc melemma zéyec; Miñ Kewuna, hésa ama zéma humuciguc kenna giguc momacnec kemmañ zé efizua.

34 Zéyu zéyec; Petero gézéwa ninna, deguc kuruc ménda qarunec gi niñnézəŋ imi hatac haréwéc qaecgéwésəmaŋ.

Soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma sou.

35 Imuhuc zéma yomuhuc énézéyec; Ni bec nec ini soukiwa gésé zéma gésé yanda zéma héna usu qahac méli énécmiwa keŋaŋic. Waŋu nalé imuaru iwawai mén niŋac hocma météqétəŋ waŋic me qahac? Imuhuc qesiyu, Qahac! zégic.

36 Waŋu degucmuac nec soukiwa gésé imi mema kemmu, gésé yanda imi momac nec, waŋu sougina qahac imi eneŋ malekugina haima soukiwaya mema sou boŋ memu.†

37 Ni énézéwa niŋgic, ac tosara nuac niŋ ogic hezac imi naléya bec hama héizac imuac niŋac mén yomuhuc ogic hezac imi nuac kekecnaiguc deguc héla héimacac hezac; Biriya meme ic qétégina oloŋgic imuaru i momac nec olomigic.

38 Imuhuc zéyu ieneŋ yomuhuc zégic; Miŋ Kewunina, you sou éréhéc hezac. Imuhuc zégic, Yesunéŋ, Imi hia, sécgézac, zéyec.

Yesu zéwelec ai meyec.

39 Yesunéŋ hiŋgacma waŋaŋec ésénc nec oliwa ic boŋaiguc keŋu tohotoho ichéra eneŋ acguc méndacmigic.

40 Imuaru kereŋdacma inéŋ yomuhuc énézéyec; Ini manam batuciguc ménda keremmu niŋac zéwelecmu.

41 Imuhuc zéma wai énécmima hoc giligic kembac imuac séc lakec zézé kemma simiŋ héima zéwelerec.

42 Zéwelecma yomuhuc zéyec; Maŋgoc, guac ewa siŋ hezaciguc, sokoc yomi nuagicna kemmac.‡ Waŋu nuac siŋna qahac, néŋ guac siŋga selimac.

43 Imuhuc zéweleru kua meme uŋanéŋ kurumeŋ iguc nec iwac muru wininima meselimiyec.

44 Yesunéŋ qeri yéwéc kuneŋ yanda mihicŋima ewaya moczoŋ nec zéweleru néŋgécya imi sacnéŋ baeciguc téŋgac téŋgac mazac tanec waŋec.§

45 Waŋu inéŋ zéwelec iguc nec yacma tohotoho ichéra ionac muru kemma iniru ieneŋ imi ewa biricgina niŋac gaugina hegic.

46 Waŋu Yesunéŋ énézéyec; Dimuhuc niŋac gaugina hezu? Manambatuciguc ménda keremmu niŋac yacma zéwelecmu.

Yesu késa dérécgéma wagicma keŋgic.

47 Imuhuc zémanec naŋu ic tuŋ mén hagic. Waŋu 12 ionac sugina iguc nec mén qara Yuda inéŋ wéséginaiguc walac walac hayu tosara méndacma hagic. Waŋu Yudanéŋ Yesu kiric nemimaŋ zé hosuru hayec.

48 Hayu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Yuda, gi kiric nenéma andé nuzəŋ?

49 Waŋu tosara Yesuac maréŋaiguc néwéc néwéc naŋgic imi eneŋ néma haka hiçŋimac imi héŋtegicma Yesu qesimigic; Miŋ Kewunina nini sounéŋ unuwiniŋ?

50 Imuhuc zéma sugina iguc nec ménnéŋ hofac oo ic kiwa ménac welen qeŋe ic mén sounéŋ gema gezawa héiyaiguc imi qeriru mayec.

51 Mayu Yesunéŋ énézéyec; Waigic, haka imi muŋguc ménda

† 22:36: Soukiwa gésé, zéma gésé yanda zéma sou; Imuhucya imi yéwéri mihicŋiwu niŋac késama keŋha waŋaŋgic. Yesunéŋ yéwéri hahayawac técgina nimma keŋha wammu niŋac imuhuc ac waŋ énécmiyec. ‡ 22:42: Sokoc yomi qeŋzeŋ manzeŋac sokoc. § 22:44: Kembaŋa 43,44 imi kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc ménda hezac.

wammu. Imuhuc zéma gezawa mérianéh osima mehiarumiyec.

⁵² Imuhuc wamma Yesunéh hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma ocmuñ téréyawac awiawi ic ionac galeñgina zéma galeñ tosara eneya késawiñ zé hagic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kaižiliwen ic méñac késaanzu ésécnec sou qarucginaguc hazu?

⁵³ Ni naléya naléya iniguc ocmuñ téréyaiguc kerí nalé imuaru ini méragina ménda suluma nosigic. Wañu deguc imi sinji tunumañac miñina zéma onac nalé wanzac.

Peteronéh ménda ninzua zéma Yesu qaecgé miyec.

⁵⁴ Wañu ienen Yesu késama wagicma hofac oo ic eneñawac amaiguc kereñgic. Wañu Peteronéh lakecnec méndac énécmima keñec.

⁵⁵ Wañu ic embac eneñ somben deminaguc imuac namuñaguc geric hígic zeyu lelecgéma tacgic Petero imuhucyanec sugginaiguc tarec.

⁵⁶ Taru welen qeçe embac serañ méñnéñ Peteronéh geric bélañ hémma taru héñsosolima ézéyec; Ic yomi acguc i guc momacnec kecañec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Peteronéh qaecgéma zéyec; Embac, ni ic imi ménda nimmizua.

⁵⁸ Nalé ménda horuyu ic méñnéñ ic imi hémma zéyec; Gi imi imuhucyanec tuñ imuarunec. Imuhuc zéyu Peteronéh melemma zéyec; Ic ala, ni qahac!

⁵⁹ Wañu kaiwe kiwa momacguc éséc keñu, ic méñnéñ ewa éréhéc ménda wamma zéseliyec; Ic yomi Galilaia ic, imuac niñ yominéh hélacnec i guc kecañec.

⁶⁰ Imuhuc zéyu Peteronéh yomuhuc zéyec; Ic ala, néma ac zézan? Ni imi acga ménda

niñacgézua. Imuhuc zémanec nañu nalé imuaru kuruc qarec.

⁶¹ Qaru Yesunéh lilingéma héñu Petero imi Miñ Kewunéh, Kuruc ménda qarunec gi ni hatac haréwéc qaecgé némbésémañ, zéma zéyec Miñ Kewuac ara imi niñqeliyec.

⁶² Wañu inéh séñganjeniguc hiñgacma siac howuc howuc siarec.

⁶³ Wañu galeñ mema kecgic ienen Yesu zédesimima qegic.

⁶⁴ Qema iwac kiwa osoma yomuhuc qesimigic; Gi Anutuac tiliñ tiliñ ic keczañiguc mérénéh guzac imi zéhicñina.

⁶⁵ Wañu imi sac qahac, ac tosara sasala zéma zébirimigic.

Qeriawac galeñ ienen Yesuac ara zégésima qesimigic.

⁶⁶ Ama gianjiyu ic embac ionac qeriawac galeñ, hofac oo ic kiwa éréhéc zéma héna acac kiwi ic ienen azoroma énézégic Yesu wagicma kaunsol ionac muru emma opocgic nañec.

⁶⁷ Nañu qesimima zégic; Gi Kristo wanzañiguc nénézema ninni. Imuhuc zégic melemma zéyec; Zéwa ménda ninzéhémú.

⁶⁸ Wañu neñ qesiénécmiwa ini kilen ménda melemma zému.

⁶⁹ Wañu degucmuacnec Icac Nañu iminéh Kuc miñina Anutuac héyaiguc tacmac.

⁷⁰ Imuhuc zéyu moczoñ qesimima zégic; Imuhuc wañu gi imi Anutuac Nañu? Zégic zéyec; Eneñ mia ni imi mia zézu.

⁷¹ Imuhuc zéyu ienen yomuhuc zégic; Némac niñ nini héipuc ac méñ niñac hochoc ai mewin? Nini neñaoc kuaya igucnec nindacziñ.

23

Ic kewu Pilatonéh Yesuac hénia nimmañ zé zéqesi wammiyec.

¹ Imuhuc zéma ic embac moczon yacma Pilatoac muru Yesu wag-icma kenjic.

² Kemma késpedesira zéhicjimima yomuhuc zégic; Nini ic yomi hénni, nonac ic embac ikoc wanj énécmima Kaisawac takis ménda miwiñ niñac qetali nénécmima enjeya niñac ic kewu Kristo zéanzac.

³ Imuhuc zégic Pilatonéj Yesu yomuhuc qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu wanzan? Imuhuc qesiyu yomuhuc melemma zéyec; Genjaoc zézan.

⁴ Pilatonéj Hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma tunj imi énézéyec; Ni hémba ic yomi késpedesira qahac wanzac.

⁵ Imuhuc zéyu tunj ienej munjuc yanda seliseli wamma zégic; Inéj Yuda baec séc ac imi ku énécmima ic embac qerigina netuanzac. Imuhuc wamma Galilaia baeciguc hénima hama hama you hazac.

Yesu wagicma ic kewu Herodeac muru kenjic.

⁶ Imuhuc zégic nimma Pilatonéj Ic imi Galilaia ic me qahac imuac qesiniñec.

⁷ Qesinimma Yesu imi Herodeac hénjalenj baec igucnec imi niñasarima Herodeac* muru méliyec. Wanju nalé imuaru Herodenéj Yerusalem hama tarec.

⁸ Herodenéj iwac bunja nimma nalé horua ic imi hémma haka baec icnéj ménda memeya méj meyu hémmanj zé ic imi mi-hicjimantj zé wanjanec. Imuac niñ Yesu hémma ségiségi yanda wanjec.

⁹ Wanju qesiqesi sasala wammiyec. Néj Yesunéj ac méj ménda melejmiyec.

¹⁰ Wanju hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma hénna acac kiwi ic ienej namma ac geriwaguc zéma acnéj qatémigic.

¹¹ Herodenéj enjeya yaré ic iniguc Yesu memamima zédesi wammima maleku hiabia asac asaria héimima Pilatoac muru melemma mélimiyu kenjec.

¹² Herode zéma Pilato ienej bec-nec hazéc wanjamuma ekac ekac kecanoc. Wanju nalé imuaru ai imuhuc nanjé amuma mema ala wanjoc.

Yesu zétecgégic humucac bunja wanjec.

¹³ Wanju Pilatonéj ic embac ionac hofac oo ic kiwa éréhécgina zéma galeñ hécgina zéma ic embac tocgé énécmiyec.

¹⁴ Tocgo énécmima yomuhuc zéyec; Ini ic yomuac niñac ic embac qerigina netuanzac zéma wagicma hagic. Ni kicginaiguc qesinimma niñgésima késpedesic méj ara imuac sécyá ménda mihicnjizua.

¹⁵ Qahac téngéj, Herode imuhucyanec ara nimma munjuc mélimiyu wagicma hagic. Niñzu haka inéj wanjec imi humucac sécyá qahac.

¹⁶ Imuac qemindiñi wammima hulacmiwa mama kemmac.

¹⁷ (Kendonj séc hésa ic méj hulac énécmimacac heyec imuac mia imuhuc zéyec.)

¹⁸ Imuhuc zéyu tunj enej momacnec qacma yomuhuc zégic; Ic imi qahac wammac. Wanju iwac tasia Baraba hulacmina nonac muru mayu.

¹⁹ Baraba imi bec-nec ama arenja yanda imuaru gawamanj hazéc wammima yaré yanda mihicnjigic imuac suraiguc ic méj humuyec imuac niñac késama hésa amaiguc haigic tarec.

²⁰ Wanju Pilatonéj Yesu hulacmi-manj zé ac munjuc énézéyec.

²¹ Wanju ienej qacmanec namma yomuhuc zégic; Ic

* 23:7: Herode Antipasi, Ic Kewu Yanda Herodeac nanja.

héngeŋa wéndaraiguc gena humuyu! Ic héngeŋa wéndaraiguc gena humuyu!

²² Waŋu Pilatonéŋ muŋguc yomuhuc zéyu hatac haréwéc waŋec; Ic yomi néma kápésic waŋec? Ni imi kápésic humucac sécyá méŋ ménda mihicŋizua. Imuac qemindiŋi wammima hulacmiwa mama kemmac.

²³ Imuhuc zéyu ieneŋ muŋguc yanda kucnec qacma ic héngeŋa wéndaraiguc qemu niŋac hinocgéma selianec welecma zéseligic.

²⁴ Imuhuc waŋgic Pilatonéŋ zéqaqacfeŋ acgina imi niŋénécmimu niŋac zétecgéyec.

²⁵ Waŋu ic embac ieneŋ ic méŋ becnecc ic embac hinocgé énécmima ac qegetali wamma ic méŋ qehumuyu hésa amaiguc opocgic tarec imuac welecgic imuac niŋ Pilatonéŋ ewa siŋgina tohoma ic imi hulacmiyec.

Yesu ic héngeŋa wéndaraiguc biriŋnéŋ qegic.

²⁶ Waŋu Roma ic ieneŋ Yesu wagicma keŋgic. Kemma hénaiguc ic méŋ qara Simon Kirene† imi ama areŋ méjunec haréyu mihicŋima késama ic héngeŋa wéndara huayaiguc haigic huama Yesu méndacma keŋec.

²⁷ Waŋu ic embac tuŋ yanda méndacma keŋgic. Waŋu suginaiguc embac sasala ieneŋ Yesuac niŋac zésiac wamma méndacma keŋgic.

²⁸ Waŋu Yesunéŋ ionac muru liliŋgéma énézéyec; Yerusalemac bérachéra ini nuac niŋ qahac, néŋ eŋaŋ niŋac zéma eŋaŋ nambérac héccgina ionac niŋac wamma siacmu.

²⁹ Héŋgic, nalé biria hayu ic embac ieneŋ yomuhuc zému; Embac héfiŋa zéma embac merac ménda

memeya, merac namu ménda gumugumuya ieneŋ efima ségiségi wammu.

³⁰ Waŋu nalé imuaru ic embac ieneŋ baec boŋa hémma nonac qacninaiguc bacgéma mana zému. Waŋu baec héngeŋ héngeŋa hémma mama niŋi hoturu nénécmima zému.

³¹ Ic hésa téŋgiŋ téŋgiŋa nuac haka imuhucya waŋ nénzuiguc ic hésa humumia onac imi haka dimuhucya hicŋimac?

³² Waŋu nalé imuaru biria meme ic éréhéc humucac buŋa zéteccgé érécmigic Yesuguc momacnec onagicma keŋgic.

³³ Waŋu baec qara méŋ Orucsic imuaru keremma imuaru Yesu ic héngeŋa wéndaraiguc biriŋnéŋ qema biria meme ic éréhéc imuhucyanec biriŋnéŋ urugic méŋ Yesuac héiyaiguc méŋ kanayaiguc naŋoc.

³⁴ Waŋu Yesunéŋ yomuhuc zéma zéwelerec; Maŋgoc, ieneŋ imi eŋaoc néma haka wanzu imi ménda niŋtegcizu imuac kápésicgina waina. Waŋu téŋgiŋ ic ieneŋ sumbic néma Yesuac malekuya imi méndémma késagic.

³⁵ Waŋu ic embac ieneŋ hémma naŋgic. Waŋu Yuda ic galeŋgina ieneŋ acguc imi Yesu zédesi wammima yomuhuc zégic; Ic imi ic tosara aŋgéŋ tiénécmiyec, waŋu ic imi Anutuac buŋa qemimia Kristo wanzaciguc eŋeyaoc aŋgéŋ tiamuma mawacnec.

³⁶ Waŋu yaré ic ieneŋ imuhucyanec kemma yomuhuc zédesimima waiŋ howuraguc migic;

³⁷ Gi Yuda ic ionac ic kewu keczaŋiguc gi kekeccga aŋgéŋ tima maŋa.

³⁸ Waŋu iwac orucya hanecgeŋa iguc ou kiwi méŋ yomuhuc oma qegic naŋec; Yuda ic ionac ic kewu.

† 23:26: Kirene ic Simon.

39 Wañu biria meme ic urugic nañoc iorarunec méñnéñ yomuhuc zéma Yesu ac geriwaguc zémiyec; Gi Kristo qahac me? Geñga zéma norac kekecnina imi añgëñ tinénécmima.

40 Wañu biria meme méñnéñ qe-talimima yomuhuc ac zémiyec; Gi imi humucac buña bakia séc momacguc imuhucya zétecgé géñgic. Wañu Anutuac zénéñga ménda hirizac?

41 Wañu niri imi haka wañic imuac bakia sécnira mezic, imuac sécgézac néñ ic yominéñ haka biria méñ ménda wañec.

42 Inéñ imuhuc zéma Yesu yomuhuc ézéyec; Yesu, gi guac héñgaleñ ama areña yandaiguc kemma nidac imuhucya niñnémbésémañ.

43 Imuhuc zéyu Yesunéñ yomuhuc melemma zéyec; Ni hélacnec gézéwa ninna, deguc gi niguc baec hafi zepaya qahac imuaru kemma kecbic.

44 Wañu kaiwe kiwa imi gau komoc wañec, néñ kaiwe imi siñi déñgéyec. Wañu baec séc siñinéñ hoturumanec keru maria 3 kilok wañu tecgéyec.

45 Wañu ocmuñ téréya qeriaiguc maleku horua nañec imi namuñja igucnec zuracgéyec.

46 Yesunéñ kucnec qacma yomuhuc zéyec; Mañgoc nuac uñana guac méragaiguc haizua. Wañu imuhuc zéyu uñaya waimiyec.

47 Wañu yaré ic 100 ionac galeñgina iminéñ haka imi hémma Anutu mepésimima yomuhuc zéyec; Ic yomi hélacnec ic solaña kerec.

48 Ic embac héipuc wamma hémbiñ zé hagic ieneñ imuhucyanec haka imuhuc hicñiyu hémma ewa biric wamma tétécgina qema lilingéma keñgic.

49 Ic tosara Yesuac niñénécmima zéma embac tosara Galilainec Yesu méndacma hagic imi momacnec lakecnec namma haka imi héndacgic.

Yesu kicsuañiguc haigic.

50 Wañu luae ic solaña méñ qara Yosefe[‡] kerec. Inéñ Yuda ic ionac ac gésigési ic kaunsol ionarunec.

51 (Wañu ic iminéñ Yesuac ara zégic nalé imuaru oac ménda zéénécmiyec.) Inéñ mia Yuda baec Arimataia ama areñ yanda imuac miñina. Wañu Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac mambéc kecañec.

52 Wañu inéñ Pilatoac muru kemma Yesuac qamoc memañ zé welerec.

53 Wañu kemma qamora metecgéma maleku qara linerñ iminéñ osoma mema kemma baña kifaña ésé oraragic qamoc méñ ménda haigic qelianec heyec imuaru haiyec.

54 Wañu nalé imi Neñgoc, Sabatawac zéréñqeréñ naléya, Wañu Sabata imi bec hénimanñ zé wañec. §

55 Wañu embac tosara Galilaia baec igucnec Yesuguc momacnec hagic ieneñ méndacma kemma kifaña imi zéma qamocya dimuhuc haiyec imi héñgic.

56 Hémma lilingéma kemma haléc héméña hiabia zéma iwawai héméña hiabia imi mehahai wandacmaguc héna ac tohoma Sabatawac tac niñgic.

24

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

¹Sabata nalé tecgéyu ama siñima gianjiyu Sonda wañec. Wañu embac eneñ gianñgana igucgeñ séwi

‡ 23:50: Yosefe, Arimataia ama igucnec. § 23:54: Sabata imi Neñgociguc kaiwe hiñgacmañ zé wañu hénima Sondagie maria wañu tecgéañzac.

haléc héménaguc hiabia bec mutanégéic heyec imi mema kic suanjugic kenjic.

² Kemma héngic hoc yanda imi kifaña igucnec qiliqililij géyawac heyec.

³ Heyu emma héngic Miñ Kewu Yesuac qamoc imi ménda heyu hocgic.

⁴ Hocma ewa goro wammanec nanjic. Wañu ninzu, ic éréhécnéj maleku lalaclalac edamuyaguc héima qéhérénjinaiguc élanzañnec nanjic iricgic.

⁵ Iricma embac enej zénéngina hiriyu sicgé érécmima musugina baeciguc mema magic. Wañu ic éréhec ierenj yomuhuc zéyoc; Némac niñ ic kekecyaguc imi ic humumia ionac suginaiguc mi-hicnjiwiñ zé wanzu?

⁶ Inéj you qahac, néj humuc igucnec meqelimiya yaczac. Inéj Galilaia baeciguc kerec nalé imuaru dimuhuc énézéyec imi niñyagému.

⁷ Inéj mia yomuhuc énézéyec; Icac Naña imi biria meme ic ionac méraginaiguc opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic ai meme haréwéc wañu kilenj munjuc yacmacac hezac.

⁸ Imuhuc zéyu ienenj Yesuac ackuazáec imi niñqeligic.

⁹ Niñqelima kicsuanj imi waima liliñgéma kemma iwawai imi moczonj Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara énézédacgic.

¹⁰ Wañu Yesuac Méliméli ic ac imi énézégic embac ionac qacgina imi yomuhuc; Makdala Maria, Yoana, Yakoboac neñgocya Maria zéma embac tosara.

¹¹ Imuhuc zégic Yesuac Méliméli ic ienenj niñgic ac ewa sohoya éscnec wañu ménda niñzénjgégic.

¹² Wañu Peteronéj yacma kicsuanjiguc usuñnec kemma lolocgéma kifañaguc kiwa hima héñu linerj maleku sac heyec.

Wañu iwawai hicñiyec imuac qerianéj niñgumbi niñgunj wamma liliñgéma kenec.

¹³ Wañu ninzu, tohotoho ic ionarunec éréhécnéj Emmausi ama arenj komoraiguc kembicac zé kenoc. Wañu ama imi Yerusalemnec 11 kilomitawac séc.

¹⁴ Wañu ierenj imi haka hicñiyec imuac ac suruc imi moczonj wammanec wamma kenoc.

¹⁵ Imuhuc ac suruc eminiñ wammanec kenjic Yesunéj hosucgiraiguc kenju momacnec kenjic.

¹⁶ Wañu kicgira imi ménda béréngéyu ménda héñtegiroc.

¹⁷ Wañu Yesunéj yomuhuc qesiércmiyec; Iri héna kemma ékawu suruc zékeñ zéha wanzaoc imi némac surucyawac wanzaoc? Imuhuc zéyu ierenj ewa biric kikir wamma nanjoc.

¹⁸ Namma iorarunec ménj qara Keleopa inéj melemma yomuhuc zéyec; Yerusalemnec suraiguc haka hicñiyec imi ic enia gi momacguc sac ménda niñzanj?

¹⁹ Zéyu zéyec; Imi némac haka? Zéyu melemma zéyec; Nazarete ic Yesuac suruc mia, inéj Anutuac kiwaiguc zéma ic embac ionac kicginaiguc kua meme ic kerec. Wañu zézéya zéma wawaña imi kuha yandaguc wañec.

²⁰ Neñañ hofac oo ic kiwa éréhécnina zéma galerj hécnina ienenj humucac buña opocgic ic héngenja wéndaraiguc qegic humuyec.

²¹ Nini imi ic iminéj Israel doenina menénécmimac niñac mambéc kerinj. Imi sac qahac, haka imi hicñiyecac deguc ai meme haréwéc wanzac.

²² Wañu sucninaiguc embac tosara ienenj meauri nénécmigic. Ienenj sinunec yanda kicsuanjiguc kenjic.

²³ Kemma iwac qamora imi ménda miñicñima hocma hama

zégicnén; Kua meme uñanén hicñi énécmiyic iricgic.

²⁴ Imi sac qahac alahécnina tosanenén kicsuanjiguc kemma embac enej zégic ésécnec heyu héngic, nén Yesu ménda mi-hicñjigic.

²⁵ Imuhuc zéyic nimma Yesunén yomuhuc zéyec; Ewagira qahac, qerigira makikia wañu iri Anutuac tilin tilin ic ionac zézéya imi ninzénégwic zé ewa qerigiranén ésén ésén wanzac.

²⁶ Kristonén eneya edamuyaiguc keremmac nin qenzen manzen imuhucya mihicñimacac hezac imi iri ménda ninzaoc?

²⁷ Imuhuc zéma Moseac kiwi igucnec hénima Anutuac tilin tilin ic ionac kiwi moczon mema eneya niñac kiwi téréyaiguc ogic heyec imi moczon zéasari érécmiyec.

²⁸ Wañu ama areña imuac wamma keñoc imuaru kendaric Yesunén ama areña imi ogicma kemman zé wañec.

²⁹ Wañu ieren seliseli wamma yomuhuc qesimiyoc; Kaiwe sima hiñgaru ama bec siñman zé wanzac imuac niriguc momacnec tachiñ. Imuhuc zéyic momacnec tachiñ zé iriguc eñec.

³⁰ Wañu ic iriguc momacnec nene neman zé tacma samén mén mema ewa hia ac zéma mésémma érécmiyec.

³¹ Érécmiyu kicgira béréngéyu Yesu imi héntegiroc. Héntegicma héñyic aulanégyec.

³² Aulanégéyu ieren yomuhuc zéyoc; Hénaiguc ackuazéc nérézéma kiwi téréya zéasari nérécmiyu ewa qerinjira zeyec.

³³ Imuhuc zéma nalé sosola qahac yacma muñguc Yerusalem lilingéma keñoc. Kemma iniric Yesuac Méliméli ic 11 zéma ic embac tosara iniguc tocgéma tackecgic.

³⁴ Tacma yomuhuc zégic; Imi hélacnec! Min Kewuninanén qelima yacma Simon mihicñi miyec.

³⁵ Imuhuc zégic ic éréhéc ieren hénaiguc iwawai hicñi érécmiyec imuac suruc zéma Yesu samén qésémma érécmiyu dimuhuc héntegiroc imuac suruc énézéyoc.

³⁶ Ienen ac imi zémanec tacgic Yesu eneyaoc suginaiguc hicñjima namma zéyec; Onac muru luae hemac.

³⁷ Imuhuc zéyu ienen aurigic zénéngina hiriyu uña mén hénzin zéma niñgic.

³⁸ Wañu Yesunén énézéyec; Némac nin zénéngina hiriyu, ewa qeriginanén ewa éréhéc wanzu?

³⁹ Nuac mérana zéma hénana hémma néntegicgic. Méraganén ni nosinimma néngic, uña imi séwi busu zéma sira qahac, nén ni iminaguc.

⁴⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma hénaya énézéyu héndacgic.

⁴¹ Hémma ségiségi kilen yanda wañgic. Wañu ségiséginén sécgé énécmiyu ménhgucnec ewa éréhéc wañgic. Imuhuc wañgic Yesunén nene tosara taczac me qahac zéma qesiénécmiyec.

⁴² Imuhuc zéyu lambéc kembangan mén zezeya momacguc migic.

⁴³ Wañu mima hémma nanjicnec kicginaiguc mema neyec.

⁴⁴ Nema toroqema yomuhuc zéyec; Ac yominén mia ni iniguc keru nalé imuaru énézéyi ac imi mia; Moseac kiwi zéma kua meme ic ionac kiwi zéma Legiciguc nuac nin ogic hezac imi moczon héla wammacac hezac.

⁴⁵ Imuhuc zéma ewa qerigina naguya auénécmima kiwi téréya ku énécmiyu niñasarigic.

⁴⁶ Wañu inén toroqema zéyec; Mén imi yomuhuc ooyawac hezac; Imuhucyanec Kristonén qenzen manzen nimma ai meme haréwéc

waŋu humuc igucnec yacmacac hezac.

⁴⁷ Waŋu Yesuac qaraiguc ewa qerigina melenjic kápésicgina zuac énécmimac imuac buŋa suruc hiabia imi Yerusalem igucnec hénima baera baera zésai énécmigic nimmu imi moczoŋ ogic hezac.

⁴⁸ Waŋu ini imi haka moczoŋ yanda imuac hépuc ic wanzu.

⁴⁹ Héŋgic, ni Maŋgocnanéh ac ziki énécmiyec imi* onac mélimaŋ. Imuac ini kuc yanda ounec mama hoturu énécmimac nalé sura imuac séc ama areŋa yanda yomuaru kecgcic.

⁵⁰ Yesunéh énépésima Betania baeciguc kemma méria meyu eŋu mozoc ac énézéyec.

⁵¹ Mozoc ac zémanec naŋu sugina igucnec wagicma kurunenjiguc eŋec.

⁵² Waŋu ienen i mepésima ségiségi yanda wamma Yerusalem lilingéma kenjic.

⁵³ Kemma nalé séc ocmuŋ téréyaiguc kecma Anutu mepésimigic.

* 24:49: Uŋa téréyawac imuhuc zéyec.

Yohane

Ackuazécyanéh séwi busuguc hicjiyec.

¹ Nalé Hénihéniaiguc ackuazécin iminéj kerec. Wañu ackuazécin iminéj Anutuguc kerec. Wañu ackuazécin iminéj Anutu.

² Inéh nalé hénihéniaiguc Anutuguc kerec.

³ Iwawai momac yanda imi iwarunec hicjidarec. Wañu iwawai hicjidarec imi moczoñ i qahaciguc ménj ménda hicjiyec.

⁴ Iwac qeriaiguc kekec imi heyec. Wañu kekec iminéj ic embac ionac asac mararañ kerec.

⁵ Wañu asac mararañ imi siñi qeriaiguc asarianzac. Wañu siñinéj ménda héñtegirec.

⁶ Ic ménj Anutunéh méliyu iwarunec hayec. Iwac qara imi Yohane.

⁷ Inéh eñeya héipuc ac niñac ic momac yanda asac mararañ imi niñzégému niñac asac mararañac héipucya wammañ zé héipuc ic wamma hayec.

⁸ I eñeya imi asac mararañ imi qahac. Wañu i asac mararañ imuac héipucya wammañ zé hayec.

⁹ Asac mararañ héla ic embac momac momac asari nénécmianzac imi baeciguc hamanecc kerec.

¹⁰ Wañu inéh baec kurumeñ yomuac qeriaiguc kerec. Wañu baec kurumeñ imi iwac murunec hicjiyec. Wañu baec ic ieneñ i ménda héñteggic.

¹¹ Inéh eñeyaoc medarec imuaru mayec. Wañu ic embachéra ieneñ i ménda héihéré wammigic.

¹² Néñ Héihéré wammima niñzégégic séc Anutuac

nambérac wammu niñac qac buña énécmiyec.

¹³ Ic imuhucya imi ic sac busu igucnec qahac, séwiac siñ igucnec qahac, wañu ic ménac ewa siñ igucnec qahac, néñ Anutu arunec hicjigic.

¹⁴ Wañu ackuazécin imi mia séwi busuguc hicñima sucninaiguc kerec. Keru neñañ iwac edamuya imi hénni, Naña téñgégñ momacguc kurumeñ Mañgocarunec hahaya iwac tanec wañec. Wañu ewa hiawac buña zéma ac hélanéh iwac muru kuaya qema heyec.

¹⁵ Yohaneñéh iwac héipucya wamma yomuhuc qacma zéauyec; Ic yomuac zéma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicñiwa becnecc kerec. Imuac niñ inéh ni nogiczac.

¹⁶⁻¹⁷ Héna ac imi Moseac muru nénécmiyec, néñ ewa hiawac buña zéma ac héla imi Yesu Kristoac murunec hicjiyec imuac niñac neñañ momac yanda iwac ewa hia imi qauqaunec meyiñac meanziñ.

¹⁸ Anutu imi ic ménñéh ménj ménda héñañec, néñ Anutu hicñi hicñiya momacguc Mañgocyawac qéhéññaiguc kecañzac iminéj i nénézéyu héñiñ.

¹⁹ Wañu Yohaneac, Gi méré zéma qesimimu niñ Yuda ic Yerusalem igucnec ieneñ hofac oo ic zéma Lewi ic méli énécmigic hagic inéh héipuc ac yomuhuc énézéyec;

²⁰ Ni Kristo qahac. Inéh imuhuc zéma ac ménda qaecgéma zéauyec.

²¹ Zéyu ieneñ qesimigic; Wañu gi némac ic, gi Elia me? Wañu melemma zéyec; Ni i qahac. Zéyu muñguc zégic; Gi Anutuac tilinñ tilinñ ic hamac zéyec* imi mia me? Zégic zéyec, Qahac.

²² Imuhuc zéyu muñguc qesimigic; Wañu gi méré? Méli nénécmigic hazinñ, imuac kemma

* 1:21: Hén 18:15

ac bakia dimuhuc énézéwiñ? Gi genja niñ dimuhuc zéanzañ?

²³ Zégic Yohanenéh yomuhuc zéyec; Ni imi Anutuac tiliñ tiliñ ic Yesaianéh zéyec éscnec ic méñ baec kisiaiguc qacma Miñ Kewuac héna mindiñgic dindiña wañu zézac ewa hétéh imi mia.

²⁴ Wañu méli énécmigic hagic imi Farisaio ic.

²⁵ Wañu ienen qesimima zégic; Gi Kristo qahac, Elia qahac, Anutuac tiliñ tiliñ ic imi qahac, wañu némac niñ ic doku naec énécmianzañ?

²⁶ Zégic Yohanenéh yomuhuc énézéyec; Ni dokunéh naec énécmianzua. Wañu suginaiguc ic méñ nañu ini ménda héñtegiczu.

²⁷ Inéh andénaiguc hama* keczac. Wañu ni mamaya imuhucyanéh iwac héna usu hésaya lolacmañac séc qahac.

²⁸ Wañu haka imi Yodan doku néwéc Yohanenéh doku naec énécmima kerec, Betania ama areña imuaru hicñiyec.

Anutuac Rama, Yesu.

²⁹ Ama siñima gianjiyu Yohanenéh héñu Yesu iwac murugen hayu yomuhuc zéyec; Héñgic, Anutuac rama baec séc ic embac ionac kápésicgina metecgéma kenkenja imi erimi.

³⁰ Iwac mia nimma yomuhuc zéyi; Andénaiguc hazac imi ni ménda hicñiwa becnec kerec imuac niñ inéh ni nogiczac.

³¹ Ni nenaoc i ménda niñyacgé miyi, wañu Israel ic ionac winiñginaiguc iwac kawéya qewa hémmuac niñ hama doku naec énécmianzua.

³² Wañu Yohanenéh yomuhuc héipuc wamma zéyec; Ni Uña Téréya imi kembo nei tanec wamma kurumen igucnec mama

iwac orucya hanecgenja iguc putitima nañu héñi.

³³ Ni ménda niñyacgé miyi, néñ ni doku naec énécmianñ niñac méli néñec iminéh yomuhuc nézéyec; Ic méñ orucya qahaiguc Uñanéh mama nammac, ic iminéh Uña Téréyanéh naec énécmimac.

³⁴ Ni imuac mia héñi, hémma Ic yomi Anutuac Naña zéma héipuc wammiyi.

Yesuac tohotoho ic méréchéra.

³⁵ Ama siñima gianjiyu, Yohanenéh ai ic éréhéra iriguc muñguc baec imuarunec nañgic.

³⁶ Wañu Yesu imuaru hama kenju, hémma yomuhuc zéyec; Héñgic, Anutuac rama erimi.

³⁷ Zéyu merac éréhéra ieren ac imi nimma Yesuac andiaiguc méndacma kenoc.

³⁸ Kenjic Yesunéh liliñgéma iriru méndacma hayic qesiérecmiyec; Iri némac niñ wanzaoc? Wañu ieren zéyoc; Rabi, (Neñañ aciguc kiwi ic) gi dimuaru kecanzañ?

³⁹ Zéyic, Hama héñic zéma énézéyec. Zéyu ieren méndacma kemma ama kecañec imi hémma kaiwe imuaru momacnec tacgic maria 4 kilok wañec.

⁴⁰ Ic éréhéc Yohaneac ac nimma Yesu méndaroc iorarunec ic méñac gara imi Anderea, Simon Peteroac munaya.

⁴¹ Inéh walac dara Simon hocmima yomuhuc ézéyec; Niri Mesia mihicñizic. (Mesia imi Hebiraio ac, Girik aciguc Kristo†)

⁴² Imuhuc zéma wagiru Yesuaru kenoc. Wañu Yesunéh hémma zéyec; Gi Simon, Yohaneac naña, kecma guac Kefa zégémmu. (Kefa imi Girik aciguc melemma zéni P-tero.)‡

⁴³ Ama siñima gianjiyu, Yesu Galilaia baeciguc kemmanñ zé

* 1:27: Héña imi hicñima keczac. Kembraña 30 imuac héñgic. † 1:41: Wañu neñañ neñañ aciguc Halécñéh météré mimia. ‡ 1:42: Neñañ aciguc melemma zéni Samanzñij.

wamma Filipino mihicnima ézéyec; Hama méndac nénná.

⁴⁴ Filipino imi Anderea zéma Peltero iorac ama arenja yanda Bet-saida imuacnec.

⁴⁵ Wañu Filipinoñ Natanael mihicnima yomuhuc ézéyec; Mosenéñ ic ménéñac héna aciguc oyec, wañu kua meme ic ieneñ momacnec iwac ogic, ic imi mia nini mihicñizij. Imi Yesu, Yosefeac naña, Nazarete tañ igucnec.

⁴⁶ Zéyu Natanael inéñ yomuhuc qesimiyec; Nazarete tañ igucnec iwawai hiabia mén hia hicñimacac séc qahac. Zéyu Filipinoñ yomuhuc zéyec; Hama hénna.

⁴⁷ Wañu Yesunéñ héñu Natanael iwac muru hama nañu yomuhuc ézéyec; Héñgic, ic yomi Israel ic héla, qeriaiguc ikoc mén ménda hezac.

⁴⁸ Imuhuc zéyu, Natanael inéñ qesimima zéyec; Dimuhuc niñnéñzañ? Wañu Yesunéñ zéyec, Filipinoñ ménda héihéré gēñunec fik ic héniaiguc tackecna gēñzua.

⁴⁹ Zéyu Natanael inéñ yomuhuc ézéyec; Kiwi ic, gi Anutuac Naña Israel ic nonac Ic kewu.

⁵⁰ Zéyu, Yesunéñ zéyec; Fik ic héniaiguc tacna gēñzua, imuhuc gézéwa niñzēñgé nēñzañ? Kecma haka méréra ogicqogira kunēñ kunēñ hēmbésēmañ.

⁵¹ Imuhuc zéma énézéyec; Ni ac héla gézéwa niñgic; Ini kurumēñ añgéyu Anutuac kua meme uñahéra ieneñ Icac Nañawac muru ou kurumēñ igucnec eñēñ mama wañgic inicmu.

2

Yesunéñ zéyu dokunéñ waiñ wañec.

¹ Ai meme haréwéc wañu Galilaia baec Kana ama arenjaiguc zammarréñ ai meérécmiwiñ zéma

azorogic. Wañu Yesuac neñgocya imuaru momacnec kerec.

² Yesu zéma tohotoho ichéra acguc momacnec imuaru héihéré énécmigic.

³ Wañu waiñ qahac wañu neñgocyanéñ Yesu ézéma zéyec; Waiñgina qahac wanzac.

⁴ Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Neñgoc, imi guac me nuac mazac qahac, naléna ménda hazacnec.

⁵ Wañu Yesuac neñgocyanéñ ai merac yomuhuc énézéyec; Ac ménac mén énézéyu tohoma wandacmu.

⁶ Wañu ama imuaru doku nomuñ hocnéñ memeya 6 tarec. Imi Yuda ic ieneñ haka silicgina tohoma méragina zuacmu niñac haigic tarec. Wañu doku nomuñ imi hénéñ baña 90 sécya wañec.*

⁷ Wañu Yesunéñ ai merac yomuhuc énézéyec; Nomuñ séc doku qocgéñgic kuagina qemac zéyu ieneñ nomuñ séc doku qocgéñgic kuaya qedarec.

⁸ Wañu Yesunéñ Degucguc doku kitiwa hima aria galeñaru mema keñgic zéma énézéyu mema keñgic.

⁹ Wañu aria galeñnéñ dokunéñ waiñ wañec imi nema siña nimma waiñ imi dimuacnec hazac imi ménda niñasariyec. Wañu ai merac doku mema hagic ieneñ sac niñgic. Wañu aria galeñnéñ ic embac meyec i héihéré miyec.

¹⁰ Héihérémmima inéñ yomuhuc ézéyec; Ic embac tosanéñ walac waiñ hiabia gumu énécmiyu nekecgic qerigina sicsaoc wañu andiaiguc waiñ biria gumu énécmianzu. Wañu guaru imi waiñ hiabia soroc imi añgéñ tina heyu deguc gumu nénécmizañ.

¹¹ Yesu i Galilaia baec Kana ama arenjaiguc kiwi méréra walacgina imi wamma edamuya mewininiyu tohotoho ichéra ieneñ hémma

* 2:6: 100 lita zézéya.

ninzéngémigic.

Yesunéh ocmuñ téréya meso-lañiyec.

¹² Imuac andiaiguc Yesunéh nengoc muna zéma tohotoho ichéra momacnec Kafanaum ama areña yandaiguc hingacma imuaru ai meme éréhécdac kecgic.

¹³ Yuda ic ionac Nagu sacyaguc ogicma kenkeña imuac kendoñ ho-suru ducñiyu Yesunéh Yerusalem ekeñec.

¹⁴ Ekemma iniru ic embac ocmuñ téréya demin qeriaiguc rama, burumakao zéma kembo nei nénnagémba wanjic. Wanju soukiwa meamu ic enej tataciguc tackecgic.

¹⁵ Imuhuc wanjic Yesunéh lewakan mijiyu zikaya wanju iminéñ rama zéma burumakao moczoñ nesi énécmiyu hingacdacgic. Wanju soukiwa amukecgic ionac soukiwagina imi héndéñ qéndemma zaegina melenjic.

¹⁶ Imuhuc wamma ic kembo nei haigic ionac yomuhuc énézéyec; Ini yomi mema yomuaru néngacgic. Manjocnawac ama ménda mebirigic nénnagémba ama éséc wambac ninjac.

¹⁷ Wanju tohotoho ichéra i enej kiwi téréyaiguc ac yomuhuc hezac imi ninqeligic; Guac ama nin wamba wésé polañnanéñ zericnéñzac.

¹⁸ Wanju Yuda ic ienen yomuhuc melemma ézégic; Gi haka imuhucya wanjan imuac némac asé kiwi méréra méñ séha mena hémbin?

¹⁹ Zégic Yesunéh melemma yomuhuc énézéyec; Ama téréya yomi héricgic, ai meme haréwéciguc neñ mewa yacmac.

²⁰ Zéyu Yuda ic enej yomuhuc zégic; Ama téréya yomi yawun 46 kecma mizicgégic. Wanju gen ai

meme haréwéciguc hia mena yacmac?

²¹ Wanju Yesunéh ocmuñ téréya zéyec imi eneya séwiya nin zéyec.

²² Kecma humuc igucnec meqelimiyu yaru, tohotoho ichéra ienen Yesuac ac imi ninqelima kiwi téréya zéma ara zéyec imi ninzéngégic.

²³ Yesu i nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendoñiguc Yerusalem kecma kiwi méréra hénia hénia meyu ic sasalanéñ hémma iwac qara ninzéngégic.

²⁴ Wanju Yesunéh ic inictegicdarec imuac nin ionac muru ménda héiyec.

²⁵ Inéñ ic onac ewa qeriginaiguc iwawai hezac imi ninjegicdarec imuac ic méñac héniaya nimman zé ic onac héipuc ac ninjac ménda wanjec.

3

Yesunéh Nikodemo ac kumiyec.

¹ Farisaio ic sugcinaiguc ic méñ kerec, qara imi Nikodemo. Ic imi Yuda ic ionac galéngina méñ.

² Inéñ sinjyaiguc Yesuaru hama zéyec; Kiwi ic, gi kiwi ic méñ Anutu arunec manec imi nini ninziñ. Némac nin, séséc méréra hénia hénia meanzan imi Anutu momacnec ménda kecbacnec ic méñnéñ imuhuc memacac séc qahac.

³ Yesunéh melemma zéyec; Ni ac héla gézéwa ninna, méñ ménda qelima hicñimaciguc imi Anutuac héngalen ama areña yanda imi hia ménda hémmac.

⁴ Zéyu Nikodemonéñ ézéyec; Ic méñnéñ ic yanda wammaguc dimuhuc qelima hicñimac? Dimuhuciguc nengocyawac héri qeriaiguc munjuc hingaru memac?

⁵ Zéyu Yesunéh melemma zéyec; Ni hélacnec téngéñ gézéwa, méñ i doku zéma Uñaguc qelia ménda hicñima Anutuac héngalen ama

areña yandaiguc hia ménda keremmac.

⁶ Séwiiguc hicñizac imi séwi, Uñaiguc hicñizac imi uña.

⁷ Ini kilenđac qelima hicñimu zézua imuac ménda auriwésémañ.

⁸ Luhucnéñ eñeya siñawac keñha wañanzac. Urumenac niñanzañ wañu dimuacnec hama dimuaru keñanzac imi ménda niñanzañ. Uña igucnec hicñizac imi imuhucyanec.

⁹ Zéyu Nikodemonéñ ara melemma yomuhuc ézéyec; Haka imuhucya imi dimuhuc hia hicñimac?

¹⁰ Zéyu Yesunéñ ara melemma ézéyec; Gi Israel ic ionac kiwi icnéñ iwawai imi ménda niñasarizañ?

¹¹ Ni hélacnec téngéñ gézéwa, nini iwawai niñanzin imuac énézéma iwawai héñanzin imuac héipucya wañanzin, néñ ini héipuc acnina imi kilen ménda késaanzu.

¹² Ni baecac iwawai énézéwa ini ménda ninzén géanzuiguc kurumenac iwawai énézémaniguc dimuhuc ninzéngeñmu?

¹³ Icac Naña kurunen igucnec mayec i qahac wañu ic ménéñ mén kuruneniguc ménda eñecac enzac.

¹⁴ Mosenéñ baec kisiaiguc mokolen sésécyac iciguc hesañgéma meyaru nañec imuhucyanec Icac Naña meyacgic nammac.

¹⁵ Imi mia ninzéngeñmu ienen kekec hémbénaña memuac niñ imuhuc hicñimac.

¹⁶ Anutu i baec ic embac neñañ séha imuhuc goinina héima Naña momacguc téngéñ nénécmiyec. Imi mia mén i ninzéngezac inén ménda humuma kekec hémbénaña memac niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁷ Anutunéñ Naña ic neñañ késpedesicnina zétecgé nénécmimac niñac ménda méliyu mayec, néñ baec ic embac neñañ késpedesicnina

igucnec añgénina timac niñac méliyu mayec.

¹⁸ Mén Naña ninzéngezac i késpedesiyaguc ménda zémimac. Wañu mén i naña ménda ninzéngezac iwac imi inén Anutu naña momacguc téngéñ iwac qara ménda ninzéngezac hénia imuac niñac késpedesiyaguc bec zémizac.

¹⁹ Asac mararañnéñ baec ic embac sugginaiguc hazac, néñ wawañ memegina biria imuac niñac asac mararañ imuac mézétiti wamma siñiac wamma kecgic haka iminéñ mia késpedesiyaguc zézéya imuac hénia wañzac.

²⁰ Mén i haka biria wañanzac imi asac mararañ imuac mézétiti wamma wawañ memeya hicñiasariwac niñac asac mararañ imuac ménda haanzac.

²¹ Mén i ac héla tohoanzac inén wawañ memeya Anutuac qaraiguc wañanzac imi asariyu hémmu niñac asac mararañ imuac haanzac.

Doku naec ai ic Yohanenéñ Yesuac héipucya wamma zéyec.

²² Wañu kecma Yesu zéma tohotoho ichéra ienen Yuda baeciguc kemma kecgic. Imuaru inén iniguc kecma ic embac doku naec énécmiyec.

²³ Salim hosuru Aionon baeciguc doku sasala heyu Yohane imuhucyanec imuaru doku naec énécmiyu ic embac ienen toroqema hagic doku naec énécmiyec.

²⁴ Imi mia Yohane hésa amaiguc ménda opocgic nalé imuaru hicñiyec.

²⁵ Wañu Yuda ic ménéñ Yohane tohotoho ichéra iniguc doku naec naec imuac haka niñac zéeminin wañgic.

²⁶ Wañu merac ienen Yohanearu kemma yomuhuc ézégic; Kiwi ic gi Yodan nénéwécgeñaciguc kecna ic

ménj giguc keru héniaya zéasarima nénézénec. Wañu ninzañ, inéj mia doku naec haka wañ énécmiyu ic embac moczoñ iwac muru kemmanec kenzu.

²⁷ Zégic Yohanenénj yomuhuc acgina melemma zéyec; Kuc buña imi kurumenj igucnec ménda miyu ic méjnénj memacac séc qahac.

²⁸ Ni Kristo qahac, néj méli néju iwac miha mema hayi imuhuc énézéyi. Acna imuac ini eñaocnec héipuc wammu.

²⁹ Embac buña qeénécmimia imi eu buñayawac wanzac. Alaya ménj méra mizac inéj iwac niñ mambéc wamma gezac qeje wanzac. Wañu eu buñawac ewaya nimma ségiséji yanda wanzac. Imuac nuac ségiséji imi deguc sécgéma hezac.

³⁰ Iwac buñanénj yandi saima kemmac, néj nuac buñanénj héréma mamac.

³¹ Ounec mazac inéj iwawai moczoñ onogicma eñeña keczac. Ménj i baecarunec hicñizac inéj baecac buña ésécnec zéanzac. Wañu kurumenj igucnec mazac inéj iwawai moczoñ onogicma eñeña keczac.

³² Inéj iwawai hémma niñañec imuac héipucya wamma zéanzac. Wañu ic ieneñ iwac héipuc ac ménda añgéh tianzu.

³³⁻³⁴ Anutunénj méliyec inéj Anutunénj Uña imi qétéya qahac waimiyu Anutuac ackuazéc sac zéanzac. Mérénénj ménj iwac héipuc ac añgéh tizac iminénj Anutu imi héla wanzac imuac oac zémizac.

³⁵ Manjoc imi Nanawac niñ wamma iwawai momac yanda imi iwac mériaiguc haidarec.

³⁶ Ménj i Naña ninzéhgezac i kekec hémbénaña mezac. Wañu ménj i Naña andé qezac imi kekec imi ménda mihicñimac. Wañu Anutuac qeri gericnéñ iwac qa-

cyaguc hezac.

4

Yesunénj Samaria embac ménjac héniaya zéauyec.

¹ Tohotoho ichéra Yesunénj énépésima doku naec énécmianzac imi Yohaneac tohotoho ichéra ionac zañgégina onogiczac zégic Farisaio ic ieneñ niñgic imi Yesunénj niñsariyec.

² Héla ténggéh imi Yesu eñeyaoc doku ménda naec énécmiyec, néj iwac tohotoho ichéra ieneñ naec énécmigic.

³ Wañu Inéj imuhuc niñsarima Yuda baec waima Galilaia bae-ciguc muñguc lilingéma keñec.

⁴ Wañu Samaria baec héná tima huanjeñ imuaru kemmanj zé niñec.

⁵ Kemma Samariawac ama areña yanda ménj qara Sika imuaru kereñec. Ama imi Yakopnéñ eñeya naña Yosefe baec waimiyec imuac hosuraiguc tarec.

⁶ Wañu imuaru Yakopac doku hogocya heyec. Heyu Yesunénj héná hakerec imuac niñ kucya qahac wañu baec doku hogocya imuac hosuraiguc mama tarec. Taru bec nalé imi gumpiti ésécnec wañec.

⁷⁻⁸ Wañu tohotoho ichéra ieneñ nene boña mewin zéma ama areña yandaiguc kemma ménda hagicnec Samaria embac méjnénj doku himañ zé hayu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Gi doku hia gumu némbésémañ?

⁹ Wañu Yuda ic zéma Samaria icnéñ ménda ala wañamuma eñac eñac kecañgic imuac niñ embac inéj yomuhuc zéyec; Gi Yuda icnéñ dimuhuc Samaria embac nuaru doku niñ qesinénzañ?

¹⁰ Wañu Yesunénj yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese zéma doku niñac gézézac iwac hénia momacnec niñtegitcañnec welec

mina kekec hémbénaŋawac doku gémbacnec.

¹¹ Zéyu embacnéŋ yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewu, gi doku hihiga qahac waŋu doku hogocya imi hiŋgac hiŋgara imuac niŋ kekec hémbénaŋawac doku imi dimuacnec hiwésémaŋ?

¹² Gi yandanina Yakop imi ogiczəŋ? Inéŋ doku hogocya yomi nénécmiyec. I eneyaoc zéma naŋhéra zéma ama yaŋhéra momacnec imuarunec hima nema kecaŋgic.

¹³ Zéyu Yesunéŋ ara melemma yomuhuc zéyec; Méŋnéŋ doku yomi nematiciguc muŋguc doku niŋac wammac.

¹⁴ Waŋu méŋnéŋ doku méŋ neŋ miwa nematiciguc tetcgia qahac doku niŋ ménda wammac. Waŋu doku iminéŋ iwac qeriaiguc nalé tetcgia qahac éréma hemimac.

¹⁵ Zéyu embacnéŋ ézéyec; Doku imuhucya néŋna nema doku niŋac muŋguc ménda wammaŋ. Waŋu doku himaŋ zé yomuaru muŋguc ménda hamaŋ.

¹⁶ Zéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Kemma guac euga wag-icna hamaoc.

¹⁷ Embac imi ara melemma Euna qahac imuhuc ézéyec. Waŋu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Euna qahac zézaŋ imi hélacnec.

¹⁸ Gi ic tosara bec mema waidacnec. Waŋu ic méŋ degucmi mema keczaŋ imi guac euga qahac, imuac niŋ ac zézaŋ imi hélacnec.

¹⁹ Zéyu embac iminéŋ zéyec; Miŋ Kewu, gi imi Anutuac tilin tilin ic méŋ imi ni niŋasarizua.

²⁰ Yanda hécnina ieneŋ boŋa yomuac qahaiguc Anutu mepésigic. Waŋu Yuda ic ieneŋ yomuhuc zéselianzu; Anutu mepésimimia imuac ama téréya imi Yerusalem iguc hezac.

²¹ Zéyu Yesunéŋ ézéyec, Embac zéwa ninzéngeŋa. Nalé méŋ hayu

baec boŋa youmi me Yerusalem qahac, néŋ baec tosaraiguc Maŋgocac mepé qepési wammu.

²² Ini iwawai ménda ninzu imuac mepésianzu. Waŋu késpedesic igucnec aŋgéŋ titi imi Yuda ic nonarunec. Imuac niŋ nini iwawai niŋasariziŋ imuac mepésianziŋ.

²³ Nalé méŋ hamac imi mia deguc, imuaru mepé qepési ic héla ieneŋ Uŋa Téréya zéma ac hélanéŋnec Maŋgoc mepésimu. Maŋgocnéŋ imuhuc mepési mianzu ionac niŋac kic hihi waŋanzac imuac mia imuhuc zézua.

²⁴ Anutu imi Uŋa, imuac i mepésianzu ieneŋ uŋa zéma ac hélanéŋnec mepésimu.

²⁵ Zéyu embacnéŋ ézéyec; Mesia, Kristo zéanzu, iminéŋ hamac imi ni ninzua. Inéŋ hama iwawai moczoŋ zéasari nénécmimac.

²⁶ Waŋu Yesunéŋ ézéyec; Ac gézézua ni imi mia.

Yesuac tohotoho ichéra ieneŋ ama areŋa igucnec lilingéma hagic.

²⁷ Imuhuc zéma keru tohotoho ichéra ieneŋ lilingéma hagic. Hama Yesunéŋ embac méŋguc ac waŋu hémma welicgéic. Waŋu némac iwawai niŋ wanzaŋ me némac hénia niŋac i guac ac zézaŋ zéma méŋnéŋ hia ménda qesimiyec.

²⁸ Waŋu embac iminéŋ yacma doku nomuŋa waima ama areŋa yandaiguc lilingéma kemma yomuhuc énézéyec.

²⁹ Hagic! Hama ic méŋ haka ni meanji imi moczoŋ zédaczac imi héŋgic. Iminéŋ Kristo wanzac me deic?

³⁰ Zéyu ieneŋ ama areŋa yanda waima Yesuaru hagic.

³¹ Suraiguc tohotoho ichéra eneŋ yomuhuc zéma welecmigic; Kiwi ic, nene nena.

32 Waṅu inéṅ yomuhuc énézéyec; Nene méṅ ini ménda ninzu imi henénzac.

33 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ienen eṅaocnec zégic; Ic méṅnéṅ nene méṅ mehama mizac me?

34 Waṅu Yesunéṅ yomuhuc énézéyec; Mélinéṅec iwac ewa siṅa tohoma iwac aiya metecgéman iminéṅ nenena wanzac.

35 Eṅaoc maso 4 tecgéyu nene héla hicṅimac imuhuc ménda zéanžu? Kicgina hima ai sasala imi héṅṅic bec qaoc qaoc waṅu memeyawac séc wanzac.

36 Metocgotocgo miṅinanéṅ ai héla metocgoanzac imi boṅaya bec késama ai héla imi mutulangéma kekec hémbénaṅaiguc onopoczac. Imuhuc waṅu himichimic ic zéma tocgotocgo ic imi momacnec ségiségi wammu.

37 Imuac niṅ, Méṅnéṅ himiru méṅnéṅ mema tocgezac, zéanžu ac iminéṅ héla wanzac.

38 Neṅ eṅaoc ai yanda ménda meṅic imuac ai héla imi memu niṅac méli énécmizua. Ini méṅnéṅ ai mema qenzen manzen niṅṅic imuaru toroqema héla mema tocgezu.

Samaria ic sasala Yesu ninzénṅéṅic.

39 Waṅu embac iminéṅ ic imi haka ni waṅaṅi imi moczoṅ zédaczac imuhuc zéyu Samaria ama areṅa yanda igucnec ic sasala ienen Yesu ninzénṅéṅic.

40 Imuac niṅ Samaria ic ienen Yesuaru kemma iniguc kecmac niṅac welecmigic inéṅ kaiwe éréhé i iniguc kerec.

41 Waṅu iwac ackuazéc niṅac ic embac sasalanéṅ ninzén ninzén ic waṅṅic.

42 Waṅu ienen embac yomuhuc ézégic; Deguc imi nini guac suruc niṅac sac qahac, néṅ neṅaoc ackuazéc kuaya igucnec nimma ninzénṅéziṅ. Hélaacnec! Inéṅ

Kristo, baec séc ic neṅaṅ aṅṅéṅ titi ic wanzac.

Yesunéṅ baec galen eṅeṅawac naṅa méṅ mehiaruyec.

43 Kaiwe éréhé tecgéyu inéṅ Galilaia baeciguc keṅec.

44 Kemma Yesu eṅeyaoc yomuhuc zéauyec; Anutuac tilin tilin ic méṅ eṅeya ama baeciguc keru ménda mepési mianžu.

45 Waṅu Galilaia ic imi enen bec-nec nagu sacyaguc ogicma keṅṅic imuac kendonṅic Yerusalem momacnec kemma Yesunéṅ ai meyec imi moczoṅ héṅṅic imuac niṅac inéṅ Galilaia baeciguc hayu héihéré migic.

46 Waṅu inéṅ muṅṅuc Galilaia baec Kana ama areṅaiguc keṅec. Baec imuaru bec-nec doku melenju waiṅ waṅec. Waṅu ama imuaru baec galen eṅeṅa méṅ kerec. Waṅu iwac naṅa méṅ hafi kiyu Kafanaum ama areṅa yandaiguc hekerec.

47 Merac imi humumaṅ zé waṅec imuac niṅ ic imi Yesu lilingéma Yuda baec igucnec Galilaia hazac imuhuc zégic nimma iwaru kemma hama naṅa mehiarumac niṅac welecmiyec.

48 Waṅu Yesunéṅ yomuhuc ézéyec; Ini séséc méréc méréra zéma kic méréc méréra ménda hémmuiguc kilenṅac ménda ninzénṅému.

49 Waṅu baec galen eṅeṅanéṅ zéyec. Miṅ Kewu naṅa ménda humuyunec focdac mama hawéséna.

50 Zéyu Yesunéṅ melemma zéyec; Kenna, naṅga imi hiaruzac. Waṅu ic imi ac Yesunéṅ zéyec imi ninzénṅéma waima keṅec.

51 Mekemma keru welen qe-qehéra hama hénaiguc mihicṅima yomuhuc ézéma zégic; Naṅga imi hiaruma keczac.

52 Waṅu néma naléiguc hiaruyec imuac qesi énécmiyu, Oraṅ kaiwe

kiwa momacguc wañu hafi geriwa imi békéyec zéma ézégic.

⁵³ Wañu mañgoc imi nalé imuaru Yesunéñ mélimima, Nañga imi hiaruzac zéyec imi niñasarima eñeya zéma taséhéra momacnec Yesu ninzénégégic.

⁵⁴ Yesunéñ Yudanec Galilaia lilingéma hama kiwi méréra imi meyu hatac éréhéc wañec.

5

Betsaida zékéñiguc Yesunéñ ic méñ mehiaruyec.

¹ Andiaiguc Yuda ic onac kendorj méñ ducñiyu Yesunéñ Yerusalem ekeñec.

² Wañu Yerusalemiguc nagu méñ nañec, qara imi Rama nagu, wañu imuac hosuraiguc zékéñ méñ heyu Hebraio aciguc Bezada zéañgic. Wañu zékéñ imuac giñgiñgic hali méra méñ lelegéma tacgic.

³ Hali imuac qeriaiguc hafi ic sasala; kic hilic, ic héná méragina biria zéma ic puriña eneñ heañgic.

⁴ (Ménda hezac.)

⁵ Wañu ic méñ suginaiguc heyec imi puriñ keru yawuñ 38 wañec.

⁶ Wañu Yesunéñ ic hekeréc imi hémma nalé horua heañec imi niñyacgéma qesimiyec; Gi hiaru-mañac zé wañañ?

⁷ Zéyu hafi ic iminéñ melemma zéyec; Kuneñ, doku temboña yaru nalé imuaru ic méñ ménda nañgé néñzac. Imuac niñac nenaoc hiñgacmañ zéwa méñnéñ nogicma walac hiñgacanzac.

⁸ Zéyu Yesunéñ ézégic, Yacna! yacma hehega mema kenna.

⁹ Zéyu hafiya nalé imuarunec hiaruyu inéñ heheya mema keñec.

Wañu nalé imi mia Sabata.

¹⁰ Imuac niñ Yuda ic eneñ ic hiaruyec iwac yomuhuc ézégic; Deguc imi Sabata, hehega mema kenzań imi héná ac logilogiya.

¹¹ Wañu inéñ yomuhuc melemma énézégic; Mehiaru néñzac inéñ hehega mema kenna imuhuc nézégic.

¹² Zéyu qesimigic; Mérénéñ hehega mema kenna zéma gézégic?

¹³ Wañu ic sasala kecgcic sugci-naiguc Yesu bec waima keñu ic hiaruyec inéñ hocma mérénéñ imi mia zéma nimma nimbipiyec.

¹⁴ Imuac andiaiguc Yesunéñ ocmuñ téréyaguc ic imi mi-hicñima ézégic, Niñzań, gi séwiga hiaruzac. Képésic ménda wambésémang, kecma iwawai biria ogicqogira méñnéñ hicñigémbac niñac.

¹⁵ Wañu ic imi kemma Yuda ic yomuhuc énézégic; Ic mehiaru néñzac iwac qara imi Yesu.

¹⁶ Yesunéñ Sabataiguc ai imuhucya imuhucya meanec imuac niñ Yuda ic ieneñ hazéc wammigic.

¹⁷ Wañu Yesunéñ yomuhuc énézégic; Mañgocna imi nalé séc ai meyu érékecma deguc. Wañu ni acguc imuhucyanec ai mekeczua.

¹⁸ Yesunéñ Sabata héná ac logima Anutuac niñ Mañgocna zéma iwac séciguc wañec, imuac niñ Yuda ic ieneñ muñguc méñgucnec qehumuwiñ zé wañgic.

¹⁹ Imuhuc wangic Yesunéñ ac bakia yomuhuc énézégic; Ni ac hélacnec énézégic, némac iwawai Mañgocnéñ meanzac imuac séc Nañanéñ imuhucyanec meanzac. Imuac niñ Naña imi eñeyaoc ai méñ ménda meanzac. Mañgocnéñ meyu hémma imi sac meanzac.

²⁰ Mañgoc imi Naña héñsorocanzac. Imuac niñ aiya meanzac imi moczoñ ézégic héñanzac. Anu-tunéñ kiwi méréra sasala mema Naña ézégic hémmac, wañu kiwi iminéñ iwawai héñanzu imi ogicdaru ini hémma aurimu.

21 Maṅgoc imi ic humu-
mia meqeli énécmima kekec
énécmianzac. Imuhucyanec Naṅa
imi ic méṅac ewa hia nimma kekec
imi mimañ zé hia mimac.

22 Maṅgoc imi ic méṅ ménda
gésianzac. Waṅu imuac ai imi
moczoṅ Naṅa midarec.

23 Imi mia ic embac moczoṅ
Maṅgoc ehéihéi wammianzu
imuhucyanec Naṅa imi ehéihéi
wammimu niṅac imuhuc
wammiyec. Méṅnéṅ Naṅa ehéihéi
ménda wammianzac iminéṅ
Maṅgoc i méliyec imi ehéihéi
ménda wammianzac.

24 Ni hélacnec téṅgéhéi énézézua,
méṅnéṅ acna nimma méli néṅec
i ninzéṅgézac iminéṅ bec kekec
hémbénaṅa mezac. Waṅu
képésiraguc ménda zémimac. Inéṅ
bec humuc igucnec qericma
kekecguc kerezac.

25 Hélacnec téṅgéhéi énézézua,
nalé méṅ hamaneac hazac waṅu
imi mia deguc. Imuaru humumia
ieneṅ Anutuac Naṅawac ewaya
nimmu. Waṅu nimma tohomu imi
eneṅ moczoṅ qelima kecmu.

26 Maṅgoc eṅeya muru kekec
hezac, waṅu inéṅ Naṅa kekec
imi miyu iwac muru imuhucyanec
hemizac.

27 Waṅu inéṅ Icac Naṅa keczac,
imuac niṅ ic gési énécmimiawac
qac buṅa miyec.

28 Ac yomuac ménda aurimu.
Nalé méṅ ducṅiyu kicsuanṅiguc
heanzu ieneṅ moczoṅ iwac ewaya
nimmu.

29 Nimma haka hiabia waṅaṅgic
ieneṅ kekecyaguc yacyarawac
yacma érégic, haka biria waṅaṅgic
ieneṅ zégési énécmimiawac yacma
érému.

30 Ni nenanec iwawai méṅ
hia ménda memañ. Gezac-
nanéṅ niṅanzua sécguc zégési
énécmianzac. Nenac ewa siṅ niṅac
qahac, néṅ méli néṅec iwac ewa
siṅ méndacma waṅanzua. Imuac

niṅ nuac gésigési ac imi solañ
waṅanzac.

Yesuac héniaya.

31 Ni nenaoc nuac héipuc ac
zéwa héipuc acna imi héla qahac
wammac.

32 Héicpuc ic méṅ keczac imi
mia nuac niṅ wamma héipuc acna
zézac. Waṅu iwac héipuc ac imi
héla wanzac imi ni ninzua.

33 Inṅ Yohaneac muru ic tosara
méli énécmigic keṅgic inéṅ ac
hélawac héipuc wamma énézéyec.

34 Waṅu ic méṅarunec nuac
héipuc ac memañac zéma ménda
zézua. Waṅu ini kekec hémbénaṅa
memu niṅac imuhuc énézézua.

35 Yohane imi kifa wamma zema
asari énécmiyu ini nalé hotoṅa
iwac asahaiguc ewa hia nimma
kecgic.

36 Waṅu nuaru héipuc ac méṅ
Yohaneac héipuc ac ogicogira
henénzac. Maṅgocnanéṅ néṅu
metecgémaṅ zéma ai meanzua
iminéṅ Maṅgocnéṅ méli néṅec imi
héipuc waṅ nénzac.

37 Waṅu méli néṅec Maṅgoc i
eṅeyaoc mia nuac héipuc waṅ
nénzac. Waṅu ini ewaya zéma tan-
era komoradac méṅ ménda hémma
niṅgic.

38 Ini méliyu hayec i ménda
ninzéṅgézua imuac niṅac iwac
ackuaazéc imi qeriginaiguc hia
ménda haigic heanzac.

39 Ini kiwi téréya igucnec kekec
hémbénaṅa meanziṅ imuhuc
nimma kiwi téréya imi oloṅ
nimma kuamuanzu. Waṅu kiwi
iminéṅ mia nuac héipucna waṅ
nénzac.

40 Waṅu kekec hémbénaṅa
késamu niṅ nuac muru hawiṅ
niṅac ménda wanzu.

41 Ni ic ieneṅ mepési némmu niṅ
ménda waṅanzua.

42 Waṅu qeriginaiguc Anutuac
siṅa ménda heanzac imi ni ninzua.

43 Ni Maṅgocnawac qaraiguc hazua waṅu ini ménda héihéré néngic. Waṅu ic méjnénj eneya qaraiguc hamaciguc imi ini kileṅdac héihéré mimu.

44 Ini enjaocnec mepési amuanzu. Waṅu Anutunénj hiabia zéénécmiyu nimmu niṅac ménda waṅanzu. Imuac niṅ dimuhuc ni ninzénjgé némmu?

45 Waṅu nuac niṅ inénj Maṅgocac wésiaiguc aciguc nonopocmac imuhuc ménda zému. Ewa qerigina haimianzu Mose inénj mia aciguc ini onopocanzac.

46 Waṅu Mosenénj kiwi oyec imi nuac oyec. Imuac niṅ ini Mose ninzénjgé miwunec imi ni ninzénjgé némbunec.

47 Waṅu ac kiwi inénj oyec imi ménda ninzénjgézu imuac niṅ acna zézua imi dimuhuc ninzénjgému?

6

Yesunénj ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

1 Nalé imuac andiaiguc Yesunénj Galilaia konduj, qara ménj Tiberia konduj imi qericma néwécgeṅ kereṅec.

2 Waṅu hafi ic mehiaru énécmima kiwi méréra hénia hénia meyu héṅaṅgic imuac niṅ ic embac sasalanénj méndac migic.

3 Waṅu Yesunénj baec boṅaiguc emma tohotoho ichéra iniguc tacgic.

4 Waṅu nalé imuaru Yuda ic onac kendoṅ ménj nagu sacyaguc ogicma keṅgic imuac kendoṅnéṅ hosuru hayec.

5 Waṅu Yesunénj kiwa hima héṅu ic embac sasala iwaç muru éréma kecgcic Filipoac qesimiyec; Nene dimuacnec boṅa mema ic tuṅ yanda imi gumu énécmimi nemu?

6 Waṅu Yesunénj eneyaoc némac haka memac imi niṅasarima i batucgémaṅ zé imuhuc qesimiyec.

7 Zéyu Filiponénj melemma zéyec; Ai ic méṅac maso 8 imuac ai boṅawac* sécyā saménj boṅa mewiṅnec imi komoc komoc nemuac séc qahac wambacnec.

8 Zéyu tohotoho ichéra sugcina igucnec ménj Simon Peteroac munaya Andereanénj yomuhuc zéyec;

9 Merac komoc ménj youmi imi neneyaguc iwaru bali saménj méra ménj zéma lambéc éréhéc hemizac, Waṅu imuhucyanénj tuṅ yanda imi onac dimuhuc sécgé énécmimac?

10 Zéyu Yesunénj zéyec; Énézégic tacmu. Waṅu imuaru luluc sasala heyu tacgic ic zaṅgégina 5,000 imuhuc éséc waṅec.

11 Waṅu Yesunénj saménj imi mema ewa hia ac ézémaguc méndémma ic tacgic sécgina énécmiyec. Waṅu lambéc imuhucyanec wamma énécmiyec.

12 Negic sécgé énécmiyu inénj tohotoho ichéra énézéyec; Nene tosara waigic taczac imi moczoṅ tocgému, komora ménj ménda waimu.

13 Zéyu bali saménj méra ménj imi negic bororoṅa taru tocgégic sasac 12 kuaya qeçeya wandarec.

14 Waṅu ic embac ienenj asé kiwi méréra imi hémma yomuhuc zégic; Hélaçnec ic yomi Anutuac tilinṅ tilinṅ ic baeciguc hamac zégic imi mia.

15 Waṅu Yesunénj ic ienenj hama wagicma seliseli wamma enaṅ ic kewugina kumuwiṅ zé waṅgic in-ictegicma wai énécmima eneyanec boṅa ménjiguc muṅguc enec.

Yesunénj konduj qahaiguc tima keṅec.

16 Ama mari waṅu tohotoho ichéra konduj giṅgiṅaiguc hiṅgacgic.

* 6:7: Girik aciguc 200 Denarion.

17 Hingacma imuacnec kondun nêwécgeŋ Kafanaum ama areŋa yandaiguc kembin zéma zéiciguc eŋgic ama sinjiyec. Waŋu Yesunéŋ ionac muru ménda hayunec eŋacnec keŋgic.

18 Waŋu luhuc yandanéŋ qeyu kondun temboŋa yarec.

19 Yaru 5 me 6 kilomita puli qema keŋgic Yesunéŋ doku qahaiguc tima tima zéic hosuraiguc hayu héŋgic zénéŋgina hiriyec.

20 Waŋu Inéŋ énézéyec; Ni mia, zénéŋgina ménda hirimac.

21 Zéyu ieneŋ ewa hia nimma zéiciguc wagicbiŋ zégic, zéicnéŋ baec kembin zé waŋgic imuaru bec kendarec.

22 Ama gianjiyu ic embac sasala nêwécgeŋ kondun giŋgiŋaiguc naŋgic ieneŋ yomuhuc niŋasarigic; Oraŋ mariya zéic tosara qahac, néŋ momacguc sac keru Yesunéŋ tohotoho ichéra iniguc zéiciguc ménda eŋunec eŋacnec emma keŋgic.

23 (Waŋu Yesu ewa hiawac ac zéma saméŋ gumu énécmiyu negic imuac hosuraiguc Tiberianec zéic tosara haŋic.)

24 Waŋu imuaru Yesu me tohotoho ichéra ieneŋ ménda tacgic imi niŋasarima Yesu hocbiŋ zéma zéiciguc emma Kafanaum amaiguc keŋgic.

25 Waŋu ieneŋ kondun nêwéciguc Yesu mihiŋjima yomuhuc qesimigic; Kiwi ic némac naléiguc you hazan?

26 Zégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Hélaŋnec téŋgéŋ énézézu, ini nuac niŋ waŋanŋu imi asé kiwi méréra wamba héŋgic imuac niŋ qahac, néŋ nene gumu énécmiwa negic sécgé énécmiyec imuac niŋ nuac hochoc ai mezu.

27 Nene houanzac imuac aiya ménda memu. Waŋu kekec

hémbénaŋawac nene imuac aiya memu. Anutu Maŋgocnéŋ niŋu sécgéyu Icac Naŋa iwac mia eŋeya qara oyu hezac imuac niŋac kekec hémbénaŋawac nene imuhucya imi Icac Naŋanéŋ énécmimac.

28 Imuhuc zéyu ieneŋ qesimigic, Anutuac aiya mewin zéma némac ai mewin?

29 Zégic zéyec; Anutunéŋ méli miyu hayec iwac ninzéŋgému iminéŋ Anutuac ai wanŋac.

30 Zéyu yomuhuc qesimigic; Némac asé kiwi méréra méŋ mena hémma gi ninzéŋgé gémbiŋac hezac me? Gi némac ai meanŋan?

31 Mosenéŋ[†] kurumeŋ igucnec saméŋ gumu énécmiyu negic[☆] imuhuc ogic hezac imuhucyanec neŋan Yanda hécninanéŋ baec kisiaiguc saméŋ qara mana imi negic.

32 Zégic Yesunéŋ énézéyec; Hélaŋnec téŋgéŋ zézua, kurumeŋ igucnec saméŋ gumu énécmiyec imi Mose qahac, waŋu kurumeŋ igucnec saméŋ héla gumu énécmianŋac imi nuac Maŋgocna imi mia.

33 Imi mia ic kurumeŋ igucnec hama baec séc ic embac kekec énécmianŋac inéŋ mia Anutuac saméŋ wanŋac imuac niŋac imuhuc zézua.

34 Zéyu ieneŋ zégic, Miŋ Kewu, saméŋ imi nalé séc gumu nénécmiŋa.

35 Zégic zéyec; Ni kekecac saméŋ. Méŋ nuaru hamac inéŋ saméŋ niŋ ménda humumac. Waŋu méŋ ni ninzéŋgé néŋzac inéŋ doku niŋ ménda humumac.

36 Waŋu ni yomuhuc énézéyi; Ini néŋanŋu waŋu ménda ninzéŋgé néŋanŋu.

37 Waŋu ic embac Maŋgocnéŋ néŋec ieneŋ moczoŋ nuaru hadacmu. Waŋu méŋnéŋ méŋ nuaru hamac imi ni méndaŋucnec

[†] 6:31: Girik aciguc; Inéŋ. [☆] 6:31: Mmh 16:4, Neh 9:15, Leg 78:24, 25

nesimiwa kemmac.

38 Imi mia Kurumenj igucnec mayi imi nena sijna méndacmañ niñ qahac, méli néhec iwac sijna méndacmañ niñ mayi imuac niñac imuhuc zézua.

39 Iwac sijna imi yomuhuc mia hezac; Ic embac néhec sugcinaiguc méñac méñ ménda méwétécgémañ. Nalé tetcgia ducñiyu meqeli énécmiwa yacmu.

40 Imi mia Mañgocnawac sijna imi méñnéñ méñ Naña hémma ninzégémac imi kekec hémbénaña memacac niñ heyu nalé tetcgia ducñiyu neñ humuc igucnec meqeli miwa yacmac imuac niñac imuhuc zézua.

41 Wañu, Ni saméñ kurumenj igucnec mayi imi mia imuhuc zéyec imuac niñ Yuda ic ieneñ ac diric doroc zégic.

42 Zéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yosefeac Naña Yesu. Wañu neñgoc mañgocya nini niñércmizij. Wañu dimuhuciguc, Ni kurumenj igucnec mayi zézac?

43 Wañu Yesunéñ yomuhuc énézéyec; Ini ñindic ñunduc ac imi waigic!

44 Mañgoc méli néhec inéñ ménda hérémíyu, méñnéñ nuaru hamacac séc qahac. Wañu ic méñ nuaru hamac imi nalé tetcgiaiguc meqeliwa yacmac.

45 Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac kiwiiguc yomuhuc ogic hezac; Ic embac moczoñ Anutunéñ ku énécmíyu nimmu.* Méñnéñ méñ Mañgoc arunec ara nimma niñareñgé amumac imi nuaru hamac.

46 Ic méñnéñ Mañgoc ménda héñec, néñ Anutu arunec mayec inéñ sac héñec.

47 Ac héla énézézua; Méñnéñ méñ ninzégézac inéñ kekec hémbénaña késa keczac.

48 Ni imi kekecac saméñ imi mia.

49 Yanda hécginanéñ baec kisi-aiguc mana negic, wañu nema humudacgic.

50 Wañu ni imi saméñ méñ kurumenj igucnec mama hahaya imi mia, méñnéñ nemac imi ménda humumac.

51 Ni imi saméñ kekecyaguc kurumenj igucnec mama hahaya. Méñnéñ saméñ imi nemaciguc inéñ nalé tetcgia qahac kecmac. Wañu saméñ imi nuac séwi busuna, neñ baec séc ic embac kekec hémbénaña énécmimañ zé wai énécmimañ imi mia.

52 Imuhuc zéyu Yuda ic ieneñ sugcinaiguc eñawunec tualefic geriwaguc wamma yomuhuc zégic; Ic youmi séwi busia dimuhuc nénécmíyu newiñ?

53 Yesunéñ énézéyec; Ac héla énézézua, ini Icac Nañawac séwi busia zéma sacya ménda nemu imi qeriginaiguc kekec ménda késa kecmu.

54 Méñnéñ méñ nuac sac busuna neanzac imi kekec hémbénañayaguc. Wañu neñ nalé tetcgiaiguc meqeli miwa yacmac.

55 Nuac séwi busuna iminéñ nene héla. Wañu nuac sacna iminéñ doku héla wanzac.

56 Méñnéñ méñ nuac sac busuna neanzac iminéñ nuac qerinaiguc keru neñ iwac qeriaiguc kecanzua.

57 Kekec miñina Mañgocnéñ méli néñu ni iwac kuaiguc kecanzua imuhucyanec méñnéñ séwi busuna neanzac iminéñ nuac kucnaiguc kecmac.

58 Saméñ imi kurumenj igucnec mayec imi mia. Yanda hécginanéñ mana negic, wañu humudacgic. Néñ méñnéñ saméñ nuarunec imi neanzac iminéñ tetcgia qahac kecmac.

59 Ac imi mia Yesunéñ Kafanaum togotogco amaiguc ku énécmima énézéyec.

* 6:45: Yes 54:13

Tohotoho ichéra sasalanéŋ Yesu andé qema kenġic.

⁶⁰ Imuhuc zéyu nimma tohotoho ichéra sasalanéŋ yomuhuc zégic; Ac imi niŋni yéwéria yanda, mérénéŋ hia anġétimac?

⁶¹ Yesunéŋ tohotoho ichéra ieneŋ diric doroc ac zégic imi niŋasarima yomuhuc énézéyec; Ac iminéŋ meyéwéri énécmizac?

⁶² Icac Naŋa imi lilingéma bec kerec imuaru enju hémmuiguc dimuhuc zému?

⁶³ Uŋa téréya iminéŋ kekec énécmimac, waŋu séwi imi ménda méra énécmimac. Ackuazécc énézéanzua iminéŋ Uŋa zéma kekec wanžac.

⁶⁴ Waŋu Yesunéŋ mérénéŋ ménda ninzénġégic imi zéma mérénéŋ andé qemimac imi hénihéniya igucnec moczoŋ nindarec imuac niŋ yomuhuc énézéyec; Sugcina igucnec tosara ini ménda ninzénġézu.

⁶⁵ Waŋu toroqema zéyec; Ni imuac niŋ, méŋac méŋ Maŋgocnéŋ ménda niŋmiyu nuaru hamacac séc qahac imuhuc bec énézézu.

⁶⁶ Nalé imuarunec tohotoho ichéra sasalanéŋ andé qema kemma Yesu muŋguc ménda méndacġic.

⁶⁷ Kenġic Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 yomuhuc qesiéncmiyec. Ini momacnec wainemma kembij zé wanžu?

⁶⁸ Zéyu Simon Peteronéŋ melemma zéyec; Miŋ Kewu guaru kekec hémbénaŋawac ac héra hegénzac, imuac nini mérac muru hia kembij nec?

⁶⁹ Nini yomuhuc niŋasarima ninzénġéziŋ; Gi imi Anutuac ic téréya Momacguc.

⁷⁰ Waŋu Yesunéŋ zéyec; Neŋ ini 12 ménda énépésiŋ me? Waŋu

sucginaiguc momacguc imi ic biria wanžac.

⁷¹ (Ac imi Simon Karioto iwac naŋa Yudawac niŋ imuhuc zéyec. Inéŋ 12 sugcina igucnec, waŋu kecma Yesu andé qemimacac heyec.)

7

Yesunéŋ Hali kendorŋ niŋac Yerusalem ekeġec.

¹ Imuac andiaiguc, Yuda ic ieneŋ Yesu qehumuwiŋ zé wanġic, imuac niŋac Yesunéŋ Yuda baeciguc ménda kenġha wammaŋ zéma nimma Galilaia baeciguc leleccgéyec.

² Waŋu Yuda ic ionac kendorŋ méŋ qara Sel hali kendorŋ* imi hosuru hayec.

³ Hayu Yesuac munahéra ieneŋ yomuhuc ézégic; Gi baec yomi waima Yuda baeciguc kenna imuaru guac tohotoho ichéccga ieneŋ kiwi méréra meanzaŋ imi hémmu.

⁴ Méŋnéŋ hicŋi tegicmaŋ zéma sasaŋġiaiguc ai ménda meanzac. Gi ai imuhucya meanzaŋ, imuac niŋac baec séc ic embac guac hénia énézéna hémmu.

⁵ Munahéra imi momacnec i ménda ninzénġégic imuac niŋac imuhuc ézégic.

⁶ Zégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Nuac nalé imi ménda hazac, waŋu onac nalé imi nalé séc hama heanzac.

⁷ Baec ic ieneŋ onac hazéc waŋ énécmimuac séc qahac. Waŋu ni imi wawaŋ memegina imi biria zéma héipuc ac zéanzua imuac niŋ hazéc waŋ nénzū.

⁸ Ini kendorŋ imuac ekeġic, nuac naléna dindinŋa imi ménda ducŋizac imuac niŋ ni ménda ekemmaŋ.

⁹ Imuhuc zéma inéŋ Galilaia baeciguc waima tarec.

* **7:2:** Baec kéra kérésaiguc sel haliginaiguc kecġic Anutunéŋ galenġé énécmima gumu énécmiyc imi niŋqelima tacniniŋ kecaŋġic.

10 Wañu munahéra kendonjac kendacgic andéginaguc i acguc momacnec ekenjec, wañu winiñu qahac eneyacnec sanjima ekenjec.

11 Wañu kendonjiguc Yuda ic ienen iwac wamma yomuhuc qe-siamugic, ic imi dimia taczac?

12 Wañu ic tuñ yanda sugc-naiguc iwac ac sañec sasala zégic. Wañu tosanenéh ic imi ic hiabia zégic, wañu tosanenéh zéqetali wamma zégic; Qahac, ic iminéh ic embac ikoc wañ énécmianzac.

13 Wañu Yuda ic ionac niñac bacgina yandiyu méñnéñ méñ winiñu iwac ac méñ ménda zéauyec.

Yesunéh kendonjiguc ackuazéc ku énécmiyec.

14 Wañu kendorj imi namuñá éséc keñu degucguc Yesunéh ocmuñ téreyaguc emma ku énécmiyec.

15 Kuénécmiyu Yuda ic ienen welicgéma yomuhuc zégic; Inéh kiwi amaguc ménda kerec, néh ninij imi dimuhuc késa keczac?

16 Yesunéh melemma yomuhuc zéyec; Kuénécmianzua imi nena qahac, néh méli néñec iwarunec.

17 Méñnéñ Anutuac ewa siñawac wammañ zé wanzac iminéh ackuazécna zézua imi Anutu arunec me nuarunec imi niñasarimac.

18 Méñ eneya ninij tohoma zéanzac imi eneya séwiya mepésimimu niñac imuhuc wañanzac. Wañu méñ mélimiyec imi mepésimimañ zé ai meanzac imi mia ic héla. Iwaru késpedesira méñ ménda hezac.

19 Mosenéh héna ac imi ménda énécmiyec me? Wañu kilenj sugc-naiguc méñnéñ méñ héna ac imi ménda tohoanzac. Ini némac niñ nuwiñ zé wanzu?

20 Zéyu ac bakia melemma zégic; Gi unja biria méñ késakeczañ, méréñéh gumañ zé wanzac?

21 Yesunéh énézéyec; Ni kiwi méréra momacguc sac wamba ini moczoñ aurizu.

22 Mosenéh séwi heric haka imi zénécmiyu ini Sabataiguc ic méñac séwiya hericanzu. Wañu haka imi Mosearunec qahac, imi yanda onarunec.

23 Moseac héna ac ménda logimuac Sabataiguc séwi heric haka imi wañanzu. Imuhuc wamma némac niñ Sabataiguc ic méñac séwiya moczoñ mehiaru miyi imuac hazéc wañ nénzu?

24 Iwawai winiñu hezac imuac sac hémma ac ménda zétecgégic. Néñ zétecgictegc ac imi dindiñanec zégic.

Yesu imi Anutu arunec mayec.

25 Wañu Yerusalem miñina tosanenéh yomuhuc zéma qesi-mugic; Qewiñ zé wanzu imi ic yomi me?

26 Ic imi ac winiñu zéma you nanzac. Wañu ienenj ara ménda zézu. Galeñ hécnina ienenj ic yomi Kristo zéma hélacnec nimmizu me?

27 Kristo hayu dimuacnec hazac imi ic méñnéñ ménda nimmac. Wañu ic yomi dimuacnec imi nini ninziñ.

28 Yesunéh ocmuñ téreya qer-aiguc ku énécmima selianec zéyec; Ini ni zéma ni dimuacnec hayi imi ninzu, néh ni nena siñ niñac ménda mayi. Méñ méli néñec iminéh héla. Wañu ini ménda nimmizu.

29 Wañu ni imi inéh méli néñu iwarunec mayi imuac niñ ni imi i nimmizua.

30 Imuhuc zéyu ienenj késawiñ zé wañgic. Wañu naléya ménda ducñiyu méñnéñ méñ méraginaneñ méñ ménda osigic.

31 Wañu sugcina igucnec sasalanéh i ninzégéma yomuhuc zégic; Kristo hawacnec imi ic yominéh kiwi méréra meanzac

imi ogicma kiwi méréra sasala hia mewacnec?

³² Imuhuc zéma Yesuac ac sañec imuhucya imuhucya zégic Farisaio ic ieneñ nimma hofac oo ic kiwahéçgina iniguc Yesu késamuac niñ ocmuñac galenñ meme ai ic tosara méli énécmigic.

³³ Wañu Yesunéñ zéyec; Ni nalé hotoñadac iniguc kecmaguc méli néñec iwac muru kemmanñ.

³⁴ Ini hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmanñ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

³⁵ Zéyu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéma eminiñ wañgic; Ic yomi dimuaru keñu hocbiñ? Alahéçnina Girik ic sugcinaiguc héndemma keczu ionaru kemma Girik ic ku énécmimanñ zé imuhuc zézac me?

³⁶ Hocnémmu wañu ménda mihicñi némmu. Ni kecmanñ imuhucgeñ hamuac séc qahac zézac ac imuac hénia imi némac?

³⁷ Kendonñ kunuha, nalé yandaiguc Yesunéñ namma selianec zéauyec; Méñnéñ méñ doku niñac humuzaciguc nuaru hama nemac.

³⁸ Kiwi téréyaiguc* yomuhuc ogic hezac; Méñ ni ninzéngé némmac imi qeria igucnec doku kekecyaguc iminéñ éréma luma kemmac.

³⁹ Imuhuc Zéyec imi méñnéñ méñ i ninzéngémac imi kecma Uña késamac, imuac niñac Uñawac niñ imuhuc zéyec. Nalé imuhucgeñ Yesunéñ kurumenñiguc ménda emma edamuyaguc ménda wañec imuac niñ Uña ménda méliyu mayecnec.

⁴⁰ Ac imi nimma ic tosara ieneñ yomuhuc zégic; Hélaçnec ic yomi Anutuac tilinñ tilinñ ic imi mia.

⁴¹ Tosaranéñ Ic imi Kristo wanñac imuhuc zégic. Wañu tosanaréñ yomuhuc zémanec qesigic; Kristonéñ Galilaia baec

ama méñ igucnec hia hicñimacac séc? Imi qahacgucnec.

⁴² Kristo imi Betelehem ama areña yanda Dawidi kerec imuarunec iwac qeli onac sugcina igucnec hicñimac imuhuc imi kiwi téréyaiguc ménda hezac me?

⁴³ Imuhuc zéma ic ieneñ Yesuac niñ méndéñ amugic.

⁴⁴ Ic tosanaréñ késawinñ zé wañgic wañu méñnéñ mérianéñ i ménda osiyec.

Yuda ic onac galenñéçgina tosara Yesu ménda ninzéngégic.

⁴⁵ Ai merac ieneñ lilingéma hofac oo ic kiwahéçgina zéma Farisaio ic ionaru hagic yomuhuc qesiénécmigic; Némac niñac Yesu ménda késama eñ hazu?

⁴⁶ Zégic ocmuñac galenñ meme ai ic ieneñ melemma zégic; Ac imuhucya méñnéñ méñ ménda zéauyu niñanñ.

⁴⁷ Zégic Farisaio ic ieneñ yomuhuc énézégic; Ini acguc ikoc wañ énécmizac?

⁴⁸ Galenñ zéma Farisaio ic nonarunec méñnéñ i ninzéngé mizac me qahac?

⁴⁹ Ic eñomia hénia ac ménda niñacgézu ini saecginaguc.

⁵⁰ Wañu sugcinaiguc méñ becnec Yesuaru keñec qara Nikodemo inéñ yomuhuc qesiénécmiyec;

⁵¹ Hénia acninanéñ ic méñac ara me hakaya meyec imi walac ménda nimmagucnec késpedesiraguc zéanñac me qahac?

⁵² Zéyu zégic; Gi momacnec Galilaia baec igucnec me? Kiwi oloñ hénna. Hémma Galilaia baec igucnec Anutuac tilinñ tilinñ ic méñ ménda hicñimac imi niñ asariwésémanñ.

⁵³ Imuhuc zégic tegéyu eñac eñac amaginaiguc kendacgic.

* 7:38: Yes 43:20, 44:3, 55:1, 58:1, Ezk 47:1-12, Yoe 3:18

8

Hénayanda embac méné Yesuaru wagicma hagic.

¹ Yesunéh Oliwa boŋaiguc eŋec.

² Waŋu ama gĩaŋiyu inéh ocmuŋ téréyaiguc muŋguc eŋec. Eŋu ic embac moczoŋ iwac muru hagic tacma ku énécmiyec.

³ Waŋu héna acac kiwi ic zéma Farisaio ic ieneŋ embac méné kaisero wamma nec keru késagic imi wagicma hama sugcinaiguc haigic naŋec.

⁴ Naŋu Yesu ézégic; Kiwi ic, embac yomi kaisero wamma keru imuhucgeŋ késagic.

⁵ Mosenéh héna aciguc embac imuhucya imi hocnéŋ héihumuwiŋ niŋac zéseli nénécmiyec. Waŋu geŋ mia dimuhuc zéwésémaŋ?

⁶ Waŋu ac imi batucgéma kápésira mihicŋima aciguc opocbiŋ zéma imuhuc qesimigic. Waŋu Yesunéh sigéma baeciguc mérianéh kiwi oma tarec.

⁷ Imuhuc taru ieneŋ qesima qesi waŋgic inéh dindinanecc namma yomuhuc énézéyec; Onarunec méŋnéŋ kápésic qahac kecancagiguc inéh walac hénima hocnéŋ héiyuguc.

⁸ Imuhuc zéma muŋguc sigéma baeciguc kiwi oyec.

⁹ Oyu ieneŋ ac imi nimma ic yanda méné hénima keŋu, gi méné ni méné wai érécmima kendacgic Yesu zéma embac sugcinaiguc naŋec ieneŋ ekacnec naŋoc.

¹⁰ Yesunéh dindinanecc namma héŋu kendacgic embac imi momacguc eŋeyanecc naŋu yomuhuc qesimiyec; Embac, ic moczoŋ imi dimia? Képésicgaguc zégénzac méné ménda nanzac me?

¹¹ Zéyu zéyec; Qahac, Miŋ Kewu. Zéyu Yesunéh ézéyec; Ni acguc kápésicgaguc ménda zégénzua. Kemma deguc muacnec kápésic muŋguc ménda wambésémaŋ.

Yesuac héipuc ac imi hélaguc.

¹² Yesunéh muŋguc ac yomuhuc énézéyec; Ni baec séc ic embac onac asac mararaŋ. Méné ni méndac némmac imi siŋi qeriaiguc muŋguc ménda keremmac. Waŋu kekecac asaha késakecmac.

¹³ Imuhuc zéyu Farisaio ic ieneŋ yomuhuc ézégic; Geŋgaocnec guac héipuc waŋamuanzaŋ imuac niŋ guac héipuc ac imi héla qahac.

¹⁴ Zégic Yesunéh yomuhuc mélemma zéyec; Ni imi dimuacnec hama dimuaru kemmaŋ imi ni niŋzua, imuac niŋac ni nenaoc nuac héipuc acna waŋamuma zézua, néŋ imi hélacnec wanzac. Waŋu ini imi ni dimuacnec hama dimuaru kemmaŋ imi ménda niŋzu.

¹⁵ Eneŋ ic onac niŋiŋ igucnec niŋgésianzu. Waŋu neŋ imi ic ménéŋac ménda niŋgési mianzua.

¹⁶ Ni nenacnec qahac, Maŋgoc méli néŋec i guc momacnec niŋgésianzic, imuac niŋ ni niŋgésimaŋ iguc, nuac niŋgésigésina imi hélacnec wammac.

¹⁷ Héna acginaiguc yomuhuc hezac; Ic éréhécnéh héipuc ac zéyic imi héla wammac.

¹⁸ Méné imi ni nenawac héipuc waŋamuanzua, waŋu héipuc icna méné imi Maŋgoc méli néŋec imi mia.

¹⁹ Imuhuc zéyu ieneŋ qesimigic; Guac maŋgocga imi dimia? Zégic Yesunéh mélemma énézéyec; Ini ni me Maŋgocna ménda niŋnércmizu. Ni niŋnémbunec imi Maŋgoc imuhucnec nimmiwunec.

²⁰ Ac imi ocmuŋ téréyaiguc soukiwa haimimiawac katapa tarec imuaru ku énécmima zéyec. Waŋu naléya ménda ducŋiyec imuac niŋac méŋnéŋ méné i ménda késayec.

²¹ Waŋu inéh muŋguc énézéma zéyec; Ni kemba ini hocnémma

képésic ginaguc humumu. Wañu kemma kecmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac.

²² Imuhuc zéyu Yuda ic ieneñ eminiñ wañgic; Ni kemmañ imuhucgeñ ini hamuac séc qahac imuhuc zézac. Héniá imi némac? Eñeyaoc euma humumac me?

²³ Zégic inéñ énézéyec; Ini younec, wañu ni imi ou kurumeñ igucnec. Ini baec igucnec, wañu ni imi imuarunec qahac.

²⁴ Imuac niñac ini kápésicgina qeriaiguc humumu imuhuc zézua. Ni imi i wanzua imi ménda ninzén gézuiguc kápésic ginawac qeriaiguc humumu.

²⁵ Imuhuc zéyu ieneñ yomuhuc qesi migic; Gi méré? Wañu Yesunéñ énézéyec; Ni héniana nalé séc énézéanzua.

²⁶ Ni onac ac sasala zéma zégésigési ac sasala késakeczua, néñ méli néñec imi héla miñina, imuac niñac inéñ nézéyec imi sac baec ic embac énézéanzua.

²⁷ Inéñ Mañgocyawac imuhuc zéma énézéyec. Wañu ieneñ imi ménda niñtegicgic.

²⁸ Imuac niñ Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ini Icac Naña imi meyacmu nalé imuaru ni imi mia i* zéma niñasarimu. Wañu ni nena ewa siñnawac iwawai méñ ménda meanzua, néñ Mañgocnéñ iwawai ku néñec imi sac énézéanzua imi niñtegicmu.

²⁹ Mélinéñec imi niguc kecanzac. Ni nalé séc ai tosara Anutunéñ héñu sécgéanzac ai imuhucya sac meanzua. Imuac niñ inéñ nenacnec ménda wainéñanzac.

³⁰ Imuhuc zéyu bec sasalanéñ ninzénghémigic.

Abarahamac qelihéra.

³¹ Wañu Yuda ic ninzénghézu ionac yomuhuc énézéyec; Ini nuac ackuazéc qeriaiguc hémbénaña

kecmuiguc hélacnec nuac toho-toho ichéčna wammu.

³² Wañu ini ac héla niñacgégic ac héla iminéñ ziki sipacgina hulac énécmimac.

³³ Zéyu ac yomuhuc meñgic; Nini Abarahamac qeli, méñnéñ ziki sipac ménda wañ nénécmigic. Wañu némac niñ ziki sipacgina hulac énécmimac zézan?

³⁴ Yesunéñ melemma énézéyec; Hélacnec téngéñ énézézuá, méñnéñ méñ kápésic wañanzac imi imuac welen qeçe ic wanzac.

³⁵ Wañu welen qeçe icnéñ miñinawac amaiguc nalé séc ménda kecmac, néñ nañanéñ tetecgia qahac kecmac.

³⁶ Imuac niñ Nañanéñ hulac énécmiyu ini hélacnec ziki sipacgina qahac kecmu.

³⁷ Ini Abarahamac qeli imi ni ninzua. Wañu qeriginaiguc nuac ackuazécñawac tatacya méñ ménda he énécmizac. Imuac niñ nuhumuwiñ zé wanzu.

³⁸ Ni Mañgocñawac wésiaiguc héñi imuac énézéanzua. Wañu ini mia mañgocgina iwarunec niñgic imuac wañanzu.

³⁹ Zéyu zégic, Nonac mañgoc imi Abaraham. Wañu Yesunéñ melemma énézéyec; Abarahamac qeli wambunec haka Abaraham wañec imuhucya wambunec.

⁴⁰ Ni Anutu arunec nimma ac héla énézéwa nuhumuwiñ zé wanzu. Wañu Abaraham inéñ haka imuhucya ménda wañec.

⁴¹ Ini eñañ mañgocgina iwac haka imi wañanzu, imuhuc zéyu ieneñ melemma zégic; Nini kaisero haka igucnec ménda hicñiyiñ. Nonac mañgoc imi momacguc sac keczac imi Anutu.

⁴² Yesunéñ yomuhuc zéyec; Ni Anutu arunec hicñjima mayi. Ni mayi imi nena ewana niñ qahac, inéñ méli néñu mayi, imuac niñ

* 8:28: Ni imi mia Kristo zéma niñasarimu.

Anutu imi onac maṅgoc wambac-nec imi ala waṅ némbunec.

⁴³ Dimuhuciguc nuac ackuazéc imi ménda niṅasarizu? Imi mia acna gezacḡinanérḡ nimmuac séc qahac imuac niṅac ménda niṅasarizu.

⁴⁴ Ini maṅgocgina Biria miṅina iwarunec hicḡigic, imuac niṅ iwac ewa siṅa tohowiṅ zé wanḡu. Inérḡ nalé hénia igucnec euqaqac ic kerecac kecḡac. Waṅu iwac qerai-guc ac héla mérḡ ménda hemiyu ac hélaiguc ménda naṅanḡac. Inérḡ mia ic ikora waṅu ikoc acwac maṅgocya kecḡac, imuac niṅ ikoc ac zémanḡ zé eṅeya niṅiṅ késama zéanḡac.

⁴⁵ Waṅu ni ac héla zéanḡua imuac niṅ ini ménda niṅzérḡgé nérḡzu.

⁴⁶ Onarunec mérḡnérḡ nuac kérépicna mérḡ hia mihicḡimac? Ac héla énézézuaiguc némac niṅ ménda niṅzérḡgé nérḡzu?

⁴⁷ Mérḡ Anutuac buṅa kecḡac imi Anutuac ac niṅḡac. Waṅu ini Anutuac buṅa ménda kecḡu, hénia imuac niṅ ini ménda niṅtohoanḡu.

Yesunérḡ eṅeya héipuc ac zéyec.

⁴⁸ Zéyu Yuda ic ieneṅ yomuhuc melemma zégic; Nini guac yomuhuc zéma niṅanḡiṅ; Gi Samaria ic dac, uṅa biria késa kecḡaṅ. Zéziṅ imi hélacnec me qahac?

⁴⁹ Waṅu Yesunérḡ melemma zéyec; Ni uṅa biria mérḡ ménda késakecḡua. Waṅu ni Maṅgocna eeya héianḡua waṅu ini ni mematiti waṅ nérḡzu.

⁵⁰ Ni neṅaoc nuac eena héinémmuac niṅ ménda waṅanḡua, nérḡ mérḡnérḡ imuac niṅ wamma gésima kecḡac.

⁵¹ Hélécnec téḡḡéṅ énézézua, Mérḡnérḡ mérḡ nuac ackuazéc tohoma kecmaciguc inérḡ ménda humumac.

⁵² Imuhuc zéyu bec Yuda ic ieneṅ zégic; Gi uṅa biria késakecḡaṅ imi deguc niṅasariziṅ. Abaraham zéma Anutuac tiliṅ tiliṅ ic ieneṅ moczoṅ humudacḡic, nérḡ geṅ mia mérḡnérḡ mérḡ guac ackuazéc tohoma kecmaciguc inérḡ kilenḡdac ménda humumac zékecḡaṅ me?

⁵³ Gi maṅgocnina Abaraham humuyec i ogicḡaṅ me? Anutuac tiliṅ tiliṅ ic ieneṅ acguc humudacḡic. Waṅu gi geṅga niṅ niṅna méré wanḡac me?

⁵⁴ Yesunérḡ melemma zéyec; Ni neṅawac eena héiwa nuac eena imi héla qahac wammac. Neṅaṅ Anutu zéanḡu Maṅgocna iminérḡ eena héianḡac.

⁵⁵ Ini i ménda nimmizu, waṅu neṅ i nimmizua. I ménda nimmizua zéwínc imi ini ésécnc ic ikora wambinec. Waṅu ni i nim-mima iwac ackuazéc tohoanḡua.

⁵⁶ Onac maṅgoc Abaraham inérḡ naléna hémmaṅ zé ewa hia nimma kecma hémmaguc ségiségi waṅec.

⁵⁷ Imuhuc zéyu Yuda ic ieneṅ zégic; Gi yawuṅga 50 ménda késazaṅ. Waṅu Abaraham bec héḡnec?

⁵⁸ Zégic zéyec; Hélécnec téḡḡéṅ énézézua, Abaraham ménda hicḡiyec nalé imuarunec keriac kecḡua.

⁵⁹ Imuhuc zéyu ieneṅ qewiṅ zéma hoc megic. Waṅu Yesunérḡ saṅgima ocmuṅ téréya imi waima hiṅḡacma keṅec.

9

Ic mérḡ kic hilicyaguc hicḡiyec imi mehiaruyec.

¹ Yesunérḡ hénaiguc kemma ic mérḡ kic hilicyaguc hicḡiṅma kerec imi héḡec.

² Waṅu tohotoho ichéra ieneṅ qesima zégic; Kiwi ic, ic mérénérḡ kérépic waṅu inérḡ kic hilicyaguc

hicñiyec? I eñeyaoc me neñgoc mañgocya ieren?

³ Zégic Yesunéñ yomuhuc énézéc; Eñeyaoc me neñgoc mañgocyanéñ kápésic ménda wañjic. Wañu Anutuac ai mén imi iwac kekeciguc wininiyu hémmu niñac imi hicñimiyec.

⁴ Mélinéñec iwac ai imi kaiwe nanzac imuac séciguc mewiñ. Wañu sinjiya hayu méñnéñ mén ai memacac séc qahac.

⁵ Ni baeciguc kecanzuanec baecac asac mañarañ wañzua.

⁶ Imuhuc zémaguc, baeciguc sépécgéma sépécnéñ gizon meyacgéma iwac kiwaiguc haiyec.

⁷ Haima yomuhuc ézéc; Siloam zékéñguc kemma zuacna. (Siloam imuac hénia imi; Mélimiyec.) Zéyu inéñ kemma zuaru kiwa hiaruyu hémma amayaiguc lilingéma keñec.

⁸ Wañu ic ama momachéra zéma ic tosara ic imi zéwelec énécmiyu héñañgic ieneñ yomuhuc qesigic; Ic yomi hénaiñguc tacma iwawai niñac qesinéncmiañec iminéñ me qahac?

⁹ Tosaranéñ inéñ mia zégic. Wañu tosanéñ qahac, i éséc nec zégic. Wañu i eñeyaoc yomuhuc selima zéyec; Ni ic imi mia.

¹⁰ Zéyu ieneñ qesimima zégic; Kicga dimuhuc hiaruzac?

¹¹ Zégic zéyec; Ic mén Yesu zémianzu inéñ gizon meyacgéma nuac kicnaiguc haima Siloam zékéñguc kemma zuacna zéyu kemma zuacba hiaruyu héñanzua.

¹² Zéyu ézégic; Ic imi dimuaru keczac? Wañu melemma zéyec; Ni ménda ninzua.

Farisaio ic ieneñ kic hilic mehiaruyec imuac ara zégic.

¹³ Wañu ic bec nec kic hilic kerec imi wagicma Farisaio ic ionaru keñgic.

¹⁴ Wañu Yesunéñ gizon meyacgéma kiwa mehiaruyec imuac naléya imi Sabata.

¹⁵ Imuac niñ Farisaio ic ieneñ imuhucyanec iwac kiwa dimuhuc hiaruyec zéma qesimigic. Wañu ic imi yomuhuc melemma zéyec; Inéñ gizon nuac kicnaiguc haiyu zuacba hiaruyu héñanzua.

¹⁶ Farisaio ic tosanéñ zégic; Ic imi Sabata logianzac imuac niñ Anutu arunec qahac. Wañu tosanéñ kápésic ic méñnéñ dimuhuc kiwi méréra imuhucya mewac nec imuhuc zéma méndéñ amugic.

¹⁷ Wañu kic hilic imi muñguc qesimigic; Ic iminéñ kicga mewéréñgézac, geñ iwac niñ némac ac zéwésémañ? Zégic zéyec; Ic imi Anutuac tiliñ tiliñ ic.

¹⁸ Wañu Yuda ic ieneñ ic imi kic hilic kerec iguc nec hiaruyec imi ménda ninzéñgéma iwac neñgoc mañgocya héihéré érécmigic.

¹⁹ Érécmima yomuhuc zéma qesiércmigic; Ic yomi orac meracgira me? Wañu ic yomuac kic hilicyaguc hicñiyec zézaoc? Wañu deguc imi dimuhuc héñanzac?

²⁰ Zégic neñgoc mañgocya ieneñ yomuhuc melemma zéyoc; Ic yomi norac nañnira imi zéma kic hili cyaguc hicñiyec imi niri ninzic.

²¹ Wañu dimuhuciguc kiwa hiaruzac imi zéma mérénéñ iwac kiwa mewéréñgéyec imi niri ménda ninzic. Wañu i imi yawuñja sasala imuac niñ qesimigic eñeyaoc eñeya surucya énézémac.

²² Yuda ic ieneñ méñnéñ Yesu imi Kristo zéma ninzéñgémac imi Anutuac hénaoñ sucnina iguc nec nesimiwiñ imuhuc zéma bec ewa momac wañgic imuac niñ iereñ ionac niñac bacgira yandiyu imuhuc zéyoc.

²³ Imuac niñac iwac neñgoc mañgocyanéñ; I komora qahac,

gesimigic, imuhuc énézéc.

²⁴ Wañu muñguc ic kic hilic kerec imi héihéréma ézégic; Anutuac eeya héiwéséna. Ic imi késpedesiraguc imi nini ninziñ.

²⁵ Zégic inéh melemma zéyec; Ic imi késpedesiraguc me qahac imi ni ménda ninzua. Momacguc ninzua imi yomuhuc; Becnec ni kic hilic kerí, néñ deguc imi héñanzua.

²⁶ Zéyu zégic; Dimuhuc wañgéhéc? Inéh dimuhuc kicga méwéréngéyec?

²⁷ Inéh melemma énézéc; Ni bec zédaczua, néñ gezacginanéñ ménda nimma némac niñac muñguc nimbiñ zé wanzu? Ini momacnec iwac tohotoho ichéra wambiñ zé wanzu?

²⁸ Imuhuc zéyu hahali mima zégic; Gi imi iwac tohotoho icya. Wañu nini imi Moseac tohotoho ichéra.

²⁹ Anutunéh Mose ac ézéc imi nini ninziñ. Wañu ic imi dimuarunec imi nini ménda ninziñ.

³⁰ Zégic ic iminéñ yomuhuc énézéc; Ic imi kicna mehiaruyec wañu dimuacnec hayec imi ini ménda niñasarimanec keczu. Imuac mia ni welicgé énécmizua.

³¹ Nini yomuhuc niñanzñ; Anutunéh késpedesic ic ionac gezac ménda haianzac, néñ ic solañ Anutuac ackuazéc tohoanzac iwac mia gezac haianzac.

³² Ic méñ kic hilicyaguc hicñiyecac keru kiwa mébérengéyec ac suruc imuhucya imi nalé hicñjima hama éréyec imuac suraiguc méñ ménda zégic niññ.

³³ Ic imi Anutu arunec ménda mawacnec ai imuhucya méñ hia ménda mewacnec.

³⁴ Zéyu zégic; Gi késpedesic qerai-guc téngéñ hicñjinec, néñ ac ku nénécmizañ? Imuhuc zéma nesigic keñec.

Ninzéñ ninzéggina qahac imi kic

hilic ésécnec.

³⁵ Ic imi néfacgégic mayec imi Yesunéh niñec. Nimma ic imi mi-hicñjima qesi miyec; Gi Icac Nañja imi ninzégézanñ?

³⁶ Wañu ic iminéñ zéyec; Miñ Kewu, ic zézanñ imi méré? Nézéna ic imi ninzégéwa.

³⁷ Yesunéh zéyec; Geñ deguc hémma nanzanñ. Giguc ac zézac iminéñ ic imi mia.

³⁸ Wañu ic iminéñ Miñ Kewu ni ninzégézia zéma mepési miyec.

³⁹ Wañu Yesunéh yomuhuc zéyec; Ni niñgési énécmimanñ zé baeciguc mayi. Imuac wañ énécmiwa kic hilicnéñ hémmu, néñ kicginagucnéñ kic hilic wammu.

⁴⁰ Farisaio ic tosara momacnec kecgc ieneñ imuhuc zéyu nimma zégic; Nini momacnec kic hilic mé?

⁴¹ Wañu Yesunéh énézéc; Ini kic hilic kecwunec imi késpedesicgina ménda he énécmiwacnec. Wañu deguc héñanzñ zézu, imuac niñ késpedesicgina he énécmizacnec.

10

Rama zéma rama galeñ.

¹ Ni hélacnec téngéñ zézua, méñ rama onac demñ qeriaiguc emmanñ zéma nagu igucnec ménda emma hena méñunec logimac imi kowu nene zéma kaiziliwenñ ic.

² Méñ nagu igucnec emmac iminéñ ramawac galeñ.

³ Awiawi icnéñ iwac niñac naguya auanzac. Wañu rama ieneñ ara hia niñyacgégic inéh ramahéra qacgina unuruma onagiru séñgañgeñ mamu.

⁴ Rama ieneñ ara hia niñyacgézu imuac niñ onagiru madacgic eneya walac keñu méndacmima keñanzu.

⁵ Wañu ic enia méñac ara imi ieneñ ménda niñtegicanzu. Imuac niñ waima héñqacgéma kemmu.

6 Yesunéh séséc ac imi énézéyu niñgic, néñ ac hénia imi ménda niñasarigic.

7 Imuac niñ Yesunéh muñguc énézéyec; Hélañec téñgéh énézézu; Ni rama ionac nagu.

8 Ni ménda hawa walac hagic imi eney moczoñ kowu nene zéma kaiñiliweñ ic. Imuac niñac rama ienen acgina ménda niñgic.

9 Ni nagu mianéh, méñnéñ nuac muru keremmac imi añgéhñ tiwa, nagu imuacnec eñey mama wamma nene mihicñimac.

10 Kowu nene imi eñ ménda hamac, néñ rama sasañgiaiguc énépésima kemma mebirima unuhumumac niñac sac haanzac. Ni mia rama ieneny kekec imi sécgina mema kuaya qeqe memu niñac hayi.

11 Ni imi rama galey hiabia. Galey hiabianéh rama ionac niñ kekecyá hia wai énécmianzac.

12 Wañu galey soukiwa niñac ai meanzac iminéh galey héla qahac. Wañu rama imi eñeya qahac, imuac niñ haséh kazu hayu hémma rama wai énécmima néñgaru haséh kazunéh inima néndéh énécmianzac.

13 Ic imi soukiwa niñac ai meanzac imuac niñ néñgacanzac. Wañu inéh rama niñac ewa éréhéc ménda wañanzac.

14 Ni rama galey hiabia. Ramahéna niñénécmiwa niñnéñzu.

15 Imi mia Mañgocnéñ ni niñnéñu neñ Mañgoc niñmianzua imuhuc ésénc. Imuac niñ ni rama ionac niñac kekecna waizua.

16 Nuaru ramahéna méñ keczu imi demin yomuacnec qahac. Wañu ini momacnec onagicma éréwa nuac ewana nimmu. Niñgic rama tuny momacguc kecgic galey momacguc kecénécmimac.

17 Kekecna muñguc memañ zéma waizua imuac niñ

Mañgocnéñ nuac goina héianzac.

18 Kekecna imi méñnéñ ménda nuagicmac. Wañu ni nenaoc waizua. Kekecna gilimañ me muñguc memañ imuac kuc buña imi nuaru henénzac. Zézé seli imi Mañgocna iwac murunec hayu késayi.

19 Ac imuac niñ Yuda ic ieneny muñguc héndéh amugic.

20 Wañu suginaiguc sasalanéh yomuhuc zégic; Inéh uña biria késayu qeria sicsaoc wanzac. Némac niñ ara niñzu?

21 Wañu tosanéhñ yomuhuc zégic; Ac imi ic méñ uña biri-ayaguc imuhucyawac ac qahac. Uña birianéh ic kic hilic méñac kiwa hia mehiarumac me?

Yuda ic ieneny Yesu ménda niñzéñgémigic.

22 Yerusalemiguc ocmuñ téreyawac naguya augic imuac yawuñ* imi sañgeña naléyaguc ducñiyec.

23 Yesunéh ocmuñ téreyá demin qeriaiguc luhuc ama yanda méñ qara Solomon taru imuac qeriaiguc lelecgéma nañec.

24 Wañu Yuda ic ieneny lelecgémima yomuhuc zéma ézégic; Némac nalé ducñiyuguc ewa éréhéc ménda wañgémbiñ? Gi Kristo keczañguc zéasarima nénézéña.

25 Zégic Yesunéh yomuhuc énézéyec; Ni énézéyi, néñ ménda niñzéñgéanzu. Kiwi méréra nuac Mañgocnawac qaraiguc meanzua iminéh nuac héipuc ac zéénécmizac.

26 Wañu ini imi nuac ramahéna qahac imuac niñ acna ménda niñzéñgézu.

27 Ramahéna imi ewana niñanzu. Wañu ni ionac niñénécmiwa ieneny méndac néñanzu.

* 10:22: Kendoñ imuac, Hanukah zéanzu.

28 Neŋ kekec hémbénaŋa imi énécmiwa méndagucnec humumu. Méhnéŋ méŋ nuac mérana igucnec ramahécna nuagicmacac séc qahac.

29 Nuac hainéŋec Maŋgocna inéŋ momac yanda onogicdacma kunéŋgina keczac, imuac niŋ méhnéŋ Maŋgocnawac méria igucnec iwawai méŋ paktak wagicmacac séc qahac.

30 Ni zéma Maŋgoc niri momacguc.

31 Imuhuc zéyu muŋguc Yuda ic ieneŋ héiwiŋ zéma hoc megic.

32 Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Kiwi méréra icnéŋ ménda memeya imi hénia hénia Maŋgocna iwarunec mema énézéwa hénzu. Waŋu imuac suginaiguc némac iwawai méŋ niŋac hocnéŋ nuwiŋ zé wanzu?

33 Zéyu Yuda ic ieneŋ melemma zégic; Iwawai imuac me imuac niŋ qahac, gi baec ic kecma Anutu wanzua zéma Anutu zébiri qébiri wammianzanŋ ac haka imuac mia hocnéŋ guwiŋ zé wanzinŋ.

34 Yesunéŋ melemma énézéyec; Hénia acginaiguc, Neŋ ini anutu zéénécmizua* imuhuc ménda ogic hezac me?

35 Kiwi téréya imi augic qahac wammacac séc qahac. Anutunéŋ ic tosara ara zéhicŋi énécmianŋec ionac niŋ anutu zéénécmiyec.

36 Méŋ Maŋgocnéŋ kekecyá météré wammima baeciguc mélimiyec iminéŋ Ni Anutuac Naŋa zéyu, némac niŋ, Téréya zébiri qébiri wammizac, zénénzu?

37 Maŋgocnawac ai ménda meanzuaiguc ménda ninzéŋgé némmu.

38 Néŋ aiya meanzuaiguc imi, ni qahac, néŋ kiwi méréra imi miadac kileŋ ninzéŋgému. Imuhuc wammuiguc Maŋgocnéŋ nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecanzua imi hia niŋasarimu.

39 Ieneŋ muŋguc késawiŋ zé waŋgic, waŋu inéŋ méragina igucnec néŋgacma keŋec.

40 Waŋu Yesunéŋ Yodan doku néwécŋeŋ becneŋc Yohanenéŋ doku naec énécmiyec imuaru kemma keŋec.

41 Waŋu ic embac sasalanéŋ imuaru hama zégic; Yohanenéŋ bec kiwi méréra méŋ ménda meyec, néŋ ic yomuac ac sasala zéyec iminéŋ moczoŋ héla wanzac.

42 Waŋu baec imuaru sasalanéŋ Yesu ninzéŋgéŋic.

11

Yesunéŋ Lazaro humuc igucnec meqelimiyc.

¹ Ic méŋ hafi kiyu heyec. Qara imi Lazaro. Inéŋ Maria zéma iwac embac dara Mata iorac ama arenŋa Betania igucnec.

² Maria yomi Miŋ Kewuac qahaiguc haléc héméŋa hiabia pocgéma eŋeya oruc zucyanéŋ hénaya naecmiyec imi mia. Waŋu Lazaro hafi heyec iminéŋ mia Maria iwac nauŋ dara.

³ Waŋu nauŋhéréra iereŋ Yesuaru ac yomuhuc haiyic keŋec; Miŋ Kewu, ic siŋa niŋmianzanŋ imi hafi kiyu hezac.

⁴ Waŋu Yesunéŋ suruc imi nimma yomuhuc zéyec; Hafi imuac tetecgia imi humuc qahac. Imi mia Anutu mepé qepési mihicŋi mimuac niŋac hicŋizac. Waŋu imuarunec Anutuac Naŋa acguc mepésimimu.

⁵ Yesunéŋ Mata zéma iwac embac munaya zéma Lazaro ionac siŋgina niŋaŋec.

⁶ Waŋu Lazaro hafi hezac zégic nimmaguc kereŋc imuaru waimanec keru ai meme éréhéc keŋec.

* 10:34: Leg 82:6

7 Keñu tohotoho ichéra énézéma zéyec; Neñaj lilingéma Yuda baeciguc kembinj.

8 Zéyu ieneñ zégic; Kiwi ic, Yuda ic ieneñ hocnéñ guwiñ zé wanjic imi ai meme sasala ménda tecgezac. Wanju imuaru muñguc kembésémañ?

9 Yesunéñ melemma zéyec; Kaiwe éréma hiñgacanzac imuac naléya 12 ac séc ménda hezac me? Méñnéñ kaiweiguc keñha wammaciguc baec kurumenjac asac mararajiguc hémma ménda qonzontoj gémac.

10 Méñnéñ siñjiguc keñha wanju iwac qeriaiguc asac mararaj qahac wanju mama qemac.

11 Imuhuc zémaguc andiaiguc yomuhuc énézéyec; Neñaj alanina Lazaro gauya hezacnec. Ni kemma mindiwa yacmac.

12 Wanju iwac tohotoho ichéra ieneñ zégic; Miñ Kewu, gau hezaciguc hiarumac.

13 Yesunéñ iwac humuc niñac imuhuc zéyec, néñ iwac tohotoho ichéra ieneñ gau hehe niñac imuhuc zézac zéma niñjic.

14 Wanju Yesunéñ zéasarima zéyec; Lazaro imi humuyec.

15 Onac niñ wamma nimba imuaru ménda keru iminéñ hia wanju ségiséñ wanzua. Imuhuc wamba ini ninzégému. Neñaj iwac muru kenni.

16 Wanju ic méñ Toma, Didimo (Héi séwi séwi) zémianzu, inéñ tohotoho ic tosara yomuhuc énézéyec; Neñaj momacnec kemma i guc humuwiñ zé humuwiñ.

Yesu imi humuc igucnec yacyac imuac miñina.

17 Yesunéñ ama imuaru hayu Lazaro imi téngégic kicsuanj qeriaiguc heyu ai meme kembonj qahac wanzac zégic niñec.

18 Betania ama areña imi Yerusalem hosuraiguc taru hénaya imi 3 kilomitawac séc wanjec.

19 Wanju Yuda ac sasalanéñ nauñgirawac soñgoñ iricma soñgoñ ac wanj érécmiwiñ zé Mata zéma Maria iorac muru hagic.

20 Wanju Yesu hazac zégic nimma Matanéñ i hémmañ zé keñec. Wanju Marianéñ amaiguc tarec.

21 Miñ Kewu! Matanéñ ézéyec; Gi you kecbajñec nauñ dacñira imi ménda humuwacnec.

22 Wanju niñzua, deguc acguc némac iwawai néñac Anutu welec mina Anutunéñ hia niñgémac.

23 Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Guac nauñ dacga imi muñguc yacmac.

24 Zéyu Matanéñ melemma zéyec; Nalé tetecgia wanju, humuc igucnec yacyac hicñiyu muñguc yacmac imi ni niñzua.

25 Zéyu Yesunéñ ézéyec, Ni imi humuc igucnec yacyac zéma kecec imuac miñina, méñnéñ méñ ni ninzéggé néñzac imi kekecyaguc kecmac. Wanju humumaciguc kilenjac kekecyaguc kecmac.

26 Wanju méñ qeliqeli kecma ni ninzéggé néñzac imi kilenjac humucya qahac kecmac. Gi imi ninzéggezaj me qahac?

27 Zéyu embacnéñ zéyec; Oo, Miñ Kewu, ni ninzéggezua. Gi Kristo, Anutuac Naña baeciguc hahaya.

28 Imuhuc zémaguc lilingéma kemma embac munaya Maria qaru hayu iwacnec ézéyec; Kiwi ic imi hama guac guruzac.

29 Zéyu Marianéñ nimma focdac yacma iwac muru keñec.

30 Wanju Yesu imi ama areña yanda qeriaiguc ménda hayec, néñ Mataguc azoroyoc imuhucgeñ najecnec.

31 Wanju Marianéñ geriwaguc yacma keñu, Yuda ic amaiguc i guc tacgic ieneñ hémma siacmañ zé kic suañjic kenzac gezanj imuhuc zéma i méndacmigic.

32 Wañu Marianén Yesu nanec imuaru hama hémma iwac hénayaiguc mama sicgéma ézéyec; Miñ Kewu, gi you tacbanec nauñ dacnira ménda humuwacnec.

33 Imuhuc zéma siaru Yuda ic i guc hagic momacnec siacgic Yesunén iniru qeri uñaya yéwériyu wésia téman zé wanec.

34 Wañu, Dimucgen haigic zéma qesiyu, Miñ Kewu, hama hénna zégic.

35 Wañu Yesu kic masiya mayec.

36 Wañu Yuda ic ienen hémma zégic; Héngic, Lazaro iwac sirja dimuhuc nimmianec!

37 Ic tosanen yomuhuc zégic; Kic hilic imi mehiaruyec. Wañu ic yomi ménda humumac niñ méra mimacac séc qahac wanec me?

Yesunén Lazaro humuc igucnec meqeliyec.

38 Wañu Yesunén wésia munçuc yanda wamma kicsuaniguc kenec. Wañu kicsuan imi hoc kifañ, kuaya imi hocnéñ hézicgégic heyec.

39 Yesunén zéyec; Hoc imi qililingégic kenju. Zéyu ic humuyec iwac embac nauña Matanén yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu, ai meme kemboñ qahac wanzac, imi bec héménaguc wanzac.

40 Zéyu Yesunén ézéyec; Gi ninzénge ma Anutuac edamuya hémésémañ imuhuc ménda gézézua me?

41 Wañu hoc qililingégic kenju Yesunén kiwa hima hémma zéyec; Mançoc gi acna ninzan imuac niñac ewa hia ac gézézua.

42 Gi nalé séc nuac niñanzañ imi niñi. Wañu zézua imi ic you nanzu ienen gen ni méli nénnec imi ninzénge mu niñac ionac niñ wamma imuhuc gézézua.

43 Imuhuc zéma Yesunén kucnec qarec; Lazaro, mama hana!

44 Zéyu ic humumia iminén mama hayec. Wañu hénna méria

imi linén malekunén osogic heyu musuya imi kereñén osogic heyec.

Yesunén énézéyec; Hulacmigic kenha wañu.

Farisaio ic enen Yesu qewiñ zéma ac sanec wançic.

45 Imuac niñac Yuda ic sasala Maria iwac hagic ienen ai Yesunén meyec imi hémma ninzénge gic.

46 Wañu tosanen Farisaio ic ionac muru kemma ai Yesu meyec imuac ac suruc wañ énécmigic.

47 Hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ienen kaunsol tocgo énécmima yomuhuc énézégic; Neñañ dimuhuc wançeczij? Ic imi kiwi méréra hénia hénia yanda wañanzac.

48 Neñañ i imuhuc waimini, ic embac moczorñ ninzénge mimu. Ninzénge migic Roma ic ienen hama baec yandanina zéma ic embac hécnina imi nonagicmu.

49 Zégic suggina igucnec hofac oo ic mén qara Kayafa yawuñ imuaru eñenagina kerec iminén yomuhuc énézéyec; Ini niniñgina qahac téngén!

50 Ic ménén ic embachéra moczorñ ionac niñ wamma humuyu ic embachéranén ménda humumu iminén onac muru hia wammac imi ménda niñyacgézu?

51 Ac imi eñeyawac ewaya niñac ménda zéyec. Inén yawuñ imuac eñenagina kerec imuac niñ Yesu imi Yuda ic onac humumacac niñ andiawac ara imuhuc zéyec.

52 Baec yandagina imuac sac qahac Anutuac nambérac héra baec séc tuima keczu imi momacnec tocgé énécmiyu tuñ momacguc wammac niñac imuhuc zéyec.

53 Wañu nalé imuarunec Yesu gemu niñac ac sanec wançic.

54 Imuac niñac Yesunén Yuda ic sugginaiguc winiñu munçuc ménda lelecgéyec. Wañu zélén baec hosuraiguc tauñ mén qara

Eferaim taru, tohotoho ichéra iniguc imuhucgen kemma kecgic.

⁵⁵ Yuda ic ionac nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendori ho-suru hayu ic embac sasalanéj kendori imi ménda hayunec imuac météré haka wambiñ niñac amaya amaya igucnec yacma Yerusalem ekenjic.

⁵⁶ Wañu ieneñ ocmuñ térya sombenjiguc namma Yesuac kic hihi wamma yomuhuc qesi-amugic; Ini dimuhuc ninzu? Kendori niñac ic imi hélacnec ménda hamac me?

⁵⁷ Wañu hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneñ bec yomuhuc zéseli wañ énécmigic; Méjnéñ Yesu dimuaru keru ninzaciguc kilendac nénézéyu késawiñ.

12

Marianéñ Yesu haléc naecmiyec.

¹ Ai meme 6 tecgéyu nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendori imi hamac. Yesu Beta-nia ama areña becnec Lazaro meqelimiyu humuc igucnec yacma kecañec imuaru hayec.

² Imuaru Matanéñ Yesuac eeya héima nene oma gumu énécmiyec. Wañu ic tosaranéñ lelecgéma tacgic Lazaro inéñ sugginaiguc Yesuguc momacnec tarec.

³ Tacgic Marianéñ haléc soroc héménaguc boña eñeña yanda qara nada imi hénéñ baña 5 séc mema hama Yesuac hena qahaiguc qocgéma oruc zucyanéñ kereñ memiyec. Wañu haléc imuac héménanéñ ama qeriaiguc sécgédarec.

⁴ Wañu tohotoho ichéra sugginaiguc kecma Yesu andé qemacac heyec Yuda Kariotonéñ yomuhuc zéyec;

⁵ Haléc héménaguc imi maso haréwécac ai boña haiyu boñ megic soukiwa imi mema ic

maqegeya énécmimac iminéñ hia wambacnec, némac niñ imuhuc ménda wañec?

⁶ Wañu inéñ ic maqegeya ionac niñac wamma imuhuc ménda zéyec. Ic imi kowu nene, gésé késakeru soukiwa haigic éléñ meanjic imuac niñac imuhuc zéyec.

⁷ Wañu Yesunéñ zéyec; Waina taru. Inéñ téngénemmu imuac nalé niñac wamma haléc héménaguc imi haiyu tarecac taczac.

⁸ Ic maqegeya ieneñ iniguc nalé séc kecmu, wañu ni imi iniguc nalé séc ménda kecmaj.

⁹ Wañu imuaru tackecgic Yuda ic sasalanéñ Yesu imuaru taczac imi ninjegicma hagic. Wañu Yesuac niñac sac qahac, néñ Lazaro inéñ meqeliyu yarec imi acguc hémibiñ zé hagic.

¹⁰⁻¹¹ Wañu Lazaro niñac Yuda ic sasalanéñ Yesuaru kemma ninzégégic imuac niñ hofac oo ic kiwahécgina ieneñ Lazaro imi momacnec qehumuwiñ zé imuac ac sañec zégic.

Yesunéñ donjki qahaiguc Yerusalem ekenjic.

¹² Ama gianjiyu ic sasala kendori hagic ieneñ Yesu Yerusalem hamañ zé henaiguc hazacnec zégic nimma

¹³ ewañ ic haréña mema i hémmbiñ zé kemma yomuhuc qacgic; Ohec wahec! Zéhiaru mimia! Miñ Kewuac qaraiguc hahaya! Zéhiaru mimia! Israel neñañ Ic Kewu.

¹⁴ Yesu imi donjki merawa mén mihicñima imuac qahaiguc tarec. Imi mia kiwi téryaiguc ogic hezac ésécnec;

¹⁵ O, béracna Zion, bacga ménda yandimac. Héna, guac Ic Kewuga hazac. Donjki merawa qahaiguc taczac.

¹⁶ Wañu nalé imuaru iwac tohotoho ichéra ieneñ haka

imuac hénia imi ménda niñasarigic. Wañu kecma Yesunén edamuyaiguc enjuguc ac imi iwac ogic heyec imuac niñ ienen haka imuhuc wammigic imi niñqeligic.

17 Ic tuñ Yesuguc kecma Lazaro kicsuañ igucnec qacma humuc igucnec meqeli miyu yaru héngic imi enen ac suruc muñguc muñguc zésaigic keñec.

18 Wañu ic embac sasalanén asé kiwi icnéñ ménda memeya imi meyec imuac surucya nin-dacgic imuac niñ tuñ yandanén i hémbin zé mama keñgic.

19 Wañu Farisaio ic ienen enjaocnec yomuhuc eminingic; Ninzu, ai yanda meni héla qahac wanzac. Baec séc ic embac moczoñ iwaru méndacmima kendaczu.

Girik ic ienen Yesuac qac buña nimma hagic.

20 Wañu Anutu mepésiwiñ zé kendor niñac érégic imi onac sugcinaiguc Girik ic tosara kecgic.

21 Ienen ic mén Galilaiawac ama areña yanda mén Betsaidanec hahaya Filipino iwac muru kemma yomuhuc qesimigic; Ic kunen, nini Yesu hémbin zé wanzin.

22 Zégic Filiponén hama Anderea ézýu Anderea zéma Filipino ieren hama Yesu ézýoc.

23 Ézýic Yesunén nimma yomuhuc zéyec; Icac Naña mepési mimu imuac naléya hazac.

24 Ni hélacnec téngén énézéwa, iwawai gocmia ménén bae-ciguc ménda mama humu-maciguc gocmia momacguc imi imuhucyanec hemac. Wañu humumaciguc imi héla sasala haimac.

25 Mén kekecyawac angén timaciguc kekecy imi sohomac. Mén baec yomuac qeriaiguc

kekecyawac waizalañ wañ mi-maciguc kekec hémbénaña imi késa kecmac.

26 Ménén mén welen qenénanzaciguc ni kilen méndac némmac. Wañu ni keczua imuhucgen nuac welen qe qe ic imi momacnec kecmac. Wañu Manjocnén ménén mén welen qenénanzac iwac eeya héimimac.

27 Degucmi qerina* yéwérizac. Wañu imuac dimuhuc zéman? Manjoc gi nalé yomi nogicmac niñac angénna tina zéman me? Qahac, ni imuac niñ nalé yomuac hayi.

28 Manjoc guac qac buñaga edamuyaguc wammac. Imuhuc zéyu kurumen igucnec ewa mén yomuhuc mayec; Qacnawac edamuya mihicñiyi, wañu muñguc edamuya mihicñiman.

29 Ic tuñ momacnec namma niñgic ionarunec tosanén, Parandañ héizac, zégic. Wañu tosanén, Kua meme uñanén ac ézézac zégic.

30 Yesunén énézýec; Imi nuac niñac qahac, onac méra énécmiman zé hicñizac.

31 Deguc imi baec ic embac ionac gésigési naléya. Baecac kuc miñina imi nesimiyu kemmac.

32 Ni baeciguc meyac néngic emma baec séc ic embac moczoñ nuaru héihéré énécmiman.

33 Ac imi mia inén dimuhuc humumac imi énéczéyu hémmu niñac imuhuc zéyec.

34 Wañu ic tuñ yandanén yomuhuc zégic; Héna ac igucnec yomuhuc zégic niñanzin; Kristo imi tetcgia qahac kecmac. Wañu gi dimuhuc Icac Naña meyacgic emmac zézan? Icac Naña imi méré?

35 Wañu Yesunén zéyec; Asac mararañ imi iniguc nalé hotonadac sac he énécmimac. Siñinén

* 12:27: Kekec uñana.

ménda hoturu énécmiyunec, asac mararaŋ he énécmiyunec keŋha waŋgic. Ic méhénéj sinj qeriaiguc keŋha wanzac imi dimuaru kenzac imi ménda ninzac.

³⁶ Asac mararaŋ he énécmiyunec asac mararaŋ imi kileŋ ninzéŋgégic. Ninzéŋgéma asac mararaŋac nambérac héra wammu. Yesunéj imuhuc zémaguc wai énécmima saŋgiyec.

³⁷ Kiwi méréra hénia hénia sasala kicginaiguc meaŋec. Waŋu ieneŋ i méndagucnec ninzéŋgégic.

³⁸ Imuhuc waŋgic Anutuac tilij tilij ic Yesaiawac ac youminéj héla waŋec; Miŋ Kewu, ackuazécnina imi mérénéj nimma ninzéŋgézac? Miŋ Kewuac méra imi mérac muru winiŋu hicŋi mizac?

³⁹ Hénia imuac niŋac ninzéŋgémuaac ⁵⁰ Iwac hénia ac imi kekec séc qahac waŋec. Imi mia Yesaianéj ac méŋ yomuhuc zéyu imuhuc zézua;

⁴⁰ Kicginanéj héŋtegiabu niŋac, qeriganéj niŋtegiabu niŋac, waŋu qerigina melemma hagic méhiaru énécmiwac niŋac inéj ini kic hilic zéma qeri seli meénécmiyec.

⁴¹ Imi mia Yesaianéj Yesuac kiwi asaha hémma iwac niŋac imuhuc zéyec.

⁴² Waŋu Galen yanda suggina igucnec sasalanéj i ninzéŋgégic. Waŋu Farisaio ic ieneŋ Anutuac héniaoriŋ suggina igucnec nesi énécmiwu niŋac ninzéŋ ninzéŋgina imi ménda zéaagic.

⁴³ Imi mia ieneŋ niŋgic ic ionac mepé qepési imi eŋeŋa waŋu, Anutuac mepé qepési imi mamaya waŋaŋec imuac niŋ imuhuc waŋgic.

⁴⁴ Waŋu Yesunéj kucnec zéauyec; Ic méŋ ni ninzéŋgé nénzac imi ni sac qahac méli néŋec i momacnec ninzéŋgé mizac wanzac.

⁴⁵ Mérénéj méŋ ni nénzac imi méli néŋec i hénzac.

⁴⁶ Ni baeciguc asac mararaŋ wamma mayi imuac niŋac méŋac méŋ ni ninzéŋgé nénzac imi sinj qeriaiguc ménda keczac.

⁴⁷ Ni baec ic ini zégési énécmimaŋ zé ménda mayi, néŋ aŋgégina timaŋ zé mayi. Imuac niŋac méhénéj acna nimma imi ménda tohozaciguc imi ni i ménda niŋgési mimaŋ.

⁴⁸ Ic méŋ ni andé numa acna ménda késazaciguc ackuazéc énézéyi iminéj niŋgésigési icya wamma nalé tetcgiaiguc kápésiraguc zémimac.

⁴⁹ Ni ac imi nena ewa siŋnawac ménda zézua. Maŋgoc méli néŋec inéŋ némac ac dimuhuc zémaŋ imi nézéyec.

⁵⁰ Iwac hénia ac imi kekec hémbénaŋawac buŋa wanzac imi ni ninzua. Imuac niŋac ac méŋac méŋ zéanzua imi Maŋgocnéŋ nézéyec imuhucyanec zéanzua.

13

Yesunéj tohotoho ichéra hénagina zuacénécmiyec.

¹ Ai meme momacguc tecgéyu bec nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ imi hamac. Yesunéj baec yomi waima Maŋgocarua keŋkeŋawac naléya hosucgéma hayu niŋtegiama héniaoriŋ héra baeciguc keczu ionac goigina héimanec keru eŋeya nalé tetcgia hayec.

² Ama mari waŋu nene gumu énécmigic Biria miŋinanéŋ bec Simon Kariotoac naŋa Yudawac qeriaiguc Yesu andé qemimac niŋac ninij biria haiyec.

³ Waŋu Yesu imi Maŋgocnéŋ iwawai moczoŋ iwac kucya bawaguc haidaczac imi zéma Anutu arunec hayecac bec liliŋgéma Anutuaru kemmac imi niŋec.

4 Imuhuc nimma nene waiyu taru yacma malekuya méné metecgéma kereñnéñ eñeya kem-bañaguc zikiyec.

5 Zikimaguc doku zéiciguc qeyu hiñgaru tohotoho ichéra hénagina hénima zuacma kereñ zikiyu heyec iminéñ hénagina kereñ meénécmyec.

6 Zuacma keñkecma Simon Petero iwaru kereñu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Miñ Kewu geñ nuac hénana zuacbésemañ?

7 Zéyu Yesunéñ zéyec; Haka wan̄zua imuac hénia imi gi deguc ménda niñsariñ, wan̄u bian̄guc niñ asariwésémañ.

8 Zéyu Peteronéñ ézéyec; Gi nuac hénana méndagucnec zuacbésemañ. Zéyu Yesunéñ yomuhuc ézéyec; Neñ hénaga ménda zuacmañiguc gi amunec qamunec ménda wambésémañ.

9 Zéyu Simon Peteronéñ zéyec; Miñ Kewu hénana sac qahac, néñ orucna zéma mérana momacnec zuacnéna.

10 Zéyu Yesunéñ melemma zéyec; Méñnéñ doku bec naeczac imi hénaya sac zuaru moczoñnec qala qala wammac. Ini qala qala wan̄zu, néñ ini moczoñ niñac imuhuc ménda zézua.

11 Yesunéñ ic méréñéñ andé qemimac imi bec niñsariyec imuac niñac eñañ moczoñ qala qala wan̄zu ménda zémañ zéyec.

12 Hénagina zuacdacma yacma malekuya mema héima tat-acyaiguc liliñgéma kemma yomuhuc zéyec; Ini haka wan̄ énécmizua imi hia niñsariñ?

13 Ini nuac niñac Miñ Kewu, kiwi ic zéañzu. Imi hélacnec, ni imuhuc kec̄zua.

14 Ni onac kiwi ic zéma Miñ Kewunéñ mia hénagina zuac énécmizua. Imuac ini acguc hénagina kileñ zuacamumu.

15 Ini momacnec haka onac wan̄ énécmizua imuhucyanec wammu niñac neñ onaru séséc wamba hénzu.

16 Ni hélacnec ténggéh énézéwa, weleñ qeçe ic méñnéñ méné kewuya ménda ogiczac. Méñ mélimiyu hayec imi acguc mélimiyec imi ménda ogiczac.

17 Imi niñsariñ mécginaiguc wammuiguc ségiségi ginaguc wammu.

18 Ni qutulangé énécmima ménda zézia. Ic énépésiyi imi moczoñ niñtegic énécmizua. Wan̄u imi mia kiwi téréya youmi héla wammac niñac zéyec; Ic méñ nuarunec nene mema nezac iminéñ hénaya meyacma nuyec.

19 Kecma imi hicñiyu imuaru ni imi i nalé tetecgia qahac kecan̄zac imi mia zéma niñzéhé némmu niñac haka imi ménda hicñiyunec walac énézézia.

20 Ni hélacnec ténggéh énézéwa, méñac méné mélimiwa hayu héihérémezac imi ni héihéré néñzac wan̄zac. Wan̄u méñnéñ méné ni héihéré néñzac imi méli néñec i héihéré mizac wan̄zac.

21 Yesunéñ ac imi zéyu qeri uñaya yéwériyu héipuc wamma zéyec; Ni hélacnec ténggéh zéwa niñgic, onac sugcina igucnec méñnéñ ni andé numac.

22 Imuhuc zéyu tohotoho ichéra ieneñ añamma mérac niñ zéyec imi hia ménda niñyacgégic.

23 Tohotoho ichéra sugcina igucnec méné Yesunéñ siña nimmiañec iminéñ iwac tétéyaiguc héima tarec.

24 Taru Simon Petero orucyanéñ séséc wamma ézéyec; Mérac niñac zézac imuac qesimina.

25 Wan̄u tohotoho icya imi Yesuaru héima tacma qesiyec; Miñ Kewu, méréñéñ imi mia?

26 Wan̄u Yesunéñ yomuhuc zéyec; Saméñ yomi tindun̄géma mimañ, ic imi mia. Imuhuc zéma

samérη mema zéiciguc tindungéma Simon Kariotoac naŋa Yuda Karioto miyec.

²⁷ Míyu samérη Yesuac méra igucnec wagíru imuaru Biria miŋinanérη qeriaiguc hiŋgarec. Waŋu Yesunérη ézéma zéyec; Ai memaŋ zé wanzaŋ imi focdac mewésémaŋ.

²⁸ Zéyu lelecgéma tacgic ienen moczoŋ hénia némac niŋ Yesu ac imi zéyec imi ménda niŋtegicgic.

²⁹ Yudanérη soukiwa galen kerec imuac niŋ tosanérη kendoŋ yanda niŋac me maqeqeya énécmimaŋ zé iwawai mérη boŋ memac niŋac ézézac imuhuc zéma niŋgic.

³⁰ Yudanérη samérη bakia imi mema focdac waima keŋec. Waŋu ama bec siŋiyec.

Yesunérη Petero dimuhuc wammac imi niŋasarima zéyec.

³¹ Keŋu Yesunérη zéyec; Degucmi Icac Naŋa imi edamuyaguc wanzac. Waŋu Anutu imuhucyanec Naŋawac hia niŋac edamuyaguc wanzac.

³² Anutunérη iwac muru edamuya mihicŋizaciguc inérη eŋeya muru Naŋa edamuya mihicŋi mimac. Waŋu degucdacmi edamuya mihicŋi mimac.

³³ Nambérac hécna ni iniguc nalé hotoŋadac kecmaŋ. Yuda ic énézéyi ésécnec deguc énézéwa niŋgic, ini nuac wammu, waŋu ni kemmaŋ imuhucgeŋ ini hamuac séc qahac.

³⁴ Youmi hénia ac qelia énécmizua; Goigina héiamumu. Neŋ onac goigina héiéncmianzua imuhucyanec ini goigina héiamumu.

³⁵ Ini eŋaocnec goigina héiamugic ic embac moczoŋ inicma ini nuac tohotoho ichécna wanzu imi niŋasarimu.

³⁶ Zéyu Simon Peteronérη qe-siyec; Miŋ Kewu, gi dimucgeŋ

kembésémaŋ? Yesunérη melemma zéyec; Gi ni kemmaŋ imuhucgeŋ deguc ménda méndac némbésémaŋ, nérη bianŋuc méndac némbésémaŋ.

³⁷ Zéyu Peteronérη yomuhuc qe-siyec; Miŋ Kewu némac niŋac gi hia méndac gémmaŋ ac séc qahac wanzac? Ni guac niŋac kekecna waizua.

³⁸ Yesunérη melemma ézéyec; Gi hélacnec nuac niŋac kekecga waiwésémaŋ? Hélacnec téŋgérη gézéwa niŋna; Kuruc ménda qarunec hatac haréwéc nuac niŋ ménda nimmizua zéwésémaŋ.

14

Yesunérη tohotoho ichéra meseli énécmiyec.

¹ Ewa biri ménda wammu. Anutu niŋzérηgéma ni momacnec niŋzérηgé némmu.

² Nuac Maŋgocnawac amaiguc ama qeria sasala hezac. Qahac wambacnec bec énézéwinec. Ni amagina mindiŋimaŋ zé kemmaŋ.

³ Kemma onac ama dŋngina mézézérηgéma liliŋgéma hama onagicba kemma ni kecanzua imuhucgeŋ niguc kecbiŋ.

⁴ Ini hénia ni kenzua imi hia niŋzu.

⁵ Imuhuc zéyu Tomanérη qe-simiyec; Miŋ Kewu, gi dimuaru kembésémaŋ imi ménda niŋziŋ imuac dimuhuciguc hénia imi nimb-iŋ?

⁶ Yesunérη melemma zéyec; Ni hénia imi zéma ac héla imi zéma kekec imi wanzua. Imuac nuarunec qahaciguc mérηérη mérη Maŋgocnawac hia ménda hamac.

⁷ Ni niŋnérηanzuiguc imi nuac Maŋgocna momacnec nimmimu. Degucmuacnec ini nimmima héndaczu.

⁸ Waŋu Filiponérη zéyec; Miŋ Kewu, Maŋgoc nénézéna hénni im-inérη sécgé nénécmimac.

9 Yesunéh melemma zéyec; Filipino, ni suginaiguc nalé horua sécyá kecanzua, waju ni ménda niñénzan? Měj ni néheciguc Manjocna momacnec héhec. Waju dimuhuciguc Manjoc nénézéna hénni zézan?

10 Ni iwac qeriaiguc i nuac qerinaiguc keczac imi gi ménda ninzéngezan? Ac énézéanzua imi nuac ewa siyna igucnec qahac imi Manjoc nuac qerinaiguc kecma eneya aiya meanzac iwarunec.

11 Ni Manjocac qeriaiguc kecba Manjocnéj nuac qerinaiguc keczac zéwa ninzénge néngic. Niñgic ménda sécgéyu, aina niñac kilej ninzénge néngic.

12 Hélacnec téngéj énézéwa niñgic, ni Manjocnawac kemmanj imuac niñ méjnéj méj ni ninzénge nénzac imi acguc ai meanzua imuhucya hia memac. Waju inéh iwawai ni meanzua imi ogicma memac.

13 Nuac qaciguc némac iwawai niñac qesigic wamma meénécmimanj. Imuhuc wamba Nanawac qaraiguc Anutu mepésimu.

14 Nuac qaciguc némac iwawai niñac ni qesinéngic wamma meénécmimanj.

15 Ini nuac goina héinénzuiuguc nuac hena ac imi méndacmu.

16 Ni Manjoc qesimiwa onac Héipuc ic méj méli énécmiyu hama iniguc tetegia qahac kecmac.

17 Imi mia ac hélawac Uja, baecnéj i nimmac me hémmacac séc qahac imuac niñ baec icnéj i ménda késamacac séc. Waju i iniguc keamma qeriginaiguc kecanzac imuac niñ ini i nimmizu.

18 Ni ini gupanj merac ésecnec ménda wai énécmimanj. Ni onaru hamaj.

19 Waju nalé hotonadac tecgéyu baec icnéj ni méndagucnec némmu. Waju ni kekecnaguc

kecanzua. Ini acguc kekecnaguc kecmu imuac niñac ini ni némmu.

20 Nalé imuhucgej enej ni Manjocnawac qeriaiguc kecba imi nuac qerinaiguc kecgic neñ onac qeriginaiguc keczua imi niñasarimu.

21 Méjnéj méj nuac hena ac anjéj tima tohozac iminéj nuac goina héizac. Waju méjnéj méj goina héinénzac imi Manjocnanéj iwac goiya héimimac. Waju ni imuhucyanec iwac goiya héimima nena ézéwa némmac.

22 Yudanéh (Yuda Karioto qahac) ézéyec; Miñ Kewu némac niñac baec ic ionac qahac, néj nonacnec sac nénézéna hémmbinj?

23 Yesunéh melemma ézéyec; Méjnéj méj nuac goina héizaciguc imi inéj nuac ac tohoju Manjocnanéj iwac goiya héimiyu niri iwaru hama iwac qeriaiguc amanira mema i guc kebinj.

24 Méjnéj méj nuac goina ménda héizac iminéj nuac ackuazéc imi ménda tohomac. Waju nuac ackuazéc ini niñanzu imi nena qahac, néj méli néhec Manjocna iwac ackuazéc wanzac.

25 Iniguc tacmanec ac yomi énézézu.

26 Waju Manjocnéj nuac qaciguc Héipuc icgina, Uja Téréya méliyu mamac. Inéj hama iwawai moczoñ ku énécmima ac énézézu imi moczoñ héiqeli énécmimac.

27 Luac onac muru wai énécmiwa iniguc he énécmimac. Nena luac énécmizua. Ni énécmizua imi baecnéj énécmianzac imuhucya qahac. Imuac niñac ewa qeriginanéj ménda yéwérimac. Waju zénéngina ménda hirimac.

28 Bec yomuhuc énézéwa niñzu; Ni kemmaguc onaru liliñgéma hamaj. Nuac Manjocnawac kuha imi nuac kucna ogiczac imuac niñac ini goina héinénzuiuguc ni Manjocnawac muru kemmanj

imuac ségiségi wambunec.

²⁹ Kecma andiaiguc hicniju ninzéhégé némmu niñac deguc haka imi ménda hicniju nec énézúa.

³⁰ Baecac kuc minjanéh hazac imuac niñ ni iniguc nalé horua ac ménda zéman. Wañu iwac kucya imi nuac kucna ogicmacac séc qahac.

³¹ Wañu baec icnéñ ni Mañgocna goiya héimianzua imi niñtegicmu niñac ni Mañgocnanéh nézéguc séciguc iwawai wañanzua. Hagic waima kenni.

15

Wañ ic zéma hawa.

¹ Ni wañ ic héla, wañu nuac Mañgocna imi ai ic wanzac.

² Inéh hawana méñac méñ héla ménda haianzac imi moczoñ qericanzac, wañu hawana méñnéñ méñ héla haianzac imi séc méñ sasala haimacac niñ tanhéréréñ memianzac.

³ Ini imi ackuazéc énézúa iminéh bec tanhéréréñ meénémizac.

⁴ Nuac qerinaiguc kecgic onac qeriginaiguc kecman. Hawa méñnéñ wañ ic uraiguc ménda mékétamaciguc eñeyanec héla haimacac séc qahac. Imuhucyanec nuac qerinaiguc ménda kecmuiguc ini acguc héla haimuac séc qahac.

⁵ Ni imi wañ ic ura ini imi hawahécna. Méñnéñ méñ nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecba imi héla sasala haimac. Wañu ini ni qahaciguc iwawai méñ wammuac séc qahac.

⁶ Méñnéñ méñ nuac qerinaiguc ménda keczaciguc ic hawa éséc metecgéma giliyu dokuya zicgémac. Wañu ic hawa imuhucya imi tocgéma gericiguc giliyu zamac.

⁷ Ini nuac qerinaiguc kecgic nuac ackuazéc qeriginaiguc hezaciguc imi iwawai méñ

niñac wamma zéwelecgic imi niñénécmiwa memu.

⁸ Ini héla sasala haimu iminéh nuac Mañgocna edamuya mihicñi mimac. Wañu ini nuac tohotoho ichécna wammu.

⁹ Mañgocnéñ nuac goina héinéñanzac imuhucyanec neñ onac goigina héianzua, imuac niñ nuac goi héihéi imuac qeriaiguc kecmu.

¹⁰ Neñ Mañgocnawac héna ac méndacma iwac goi héihéiya qeriaiguc kecanzua imuhucyanec ini nuac héna ac méndacmuiguc nuac goi héihéina qeriaiguc kecmu.

¹¹ Nuac ségiségi imi qeriginaiguc heyu onac ségiségi imi kuaya qesalecgémac niñac ac imi énézúa.

¹² Nuac héna ac imi yomi mia; Neñ onac goigina héiénémianzua imuhucyanec ini eñacnec goigina héiamumu.

¹³ Ic méñnéñ alahéra méra énécmiman zé efima humumac imi iwac goi héihéiya imi eñeña yanda. Goi héihéi méñnéñ imi ogimacac séc qahac.

¹⁴ Héna ac énézúa imi tohoma wammuiguc ini nuac alahécna téñgéh wammu.

¹⁵ Welen qeçenéh iwac minjina némac ai meanzac imi ménda zéyu niñanzac imuac niñ ni onac niñac welen qeçe hécna ménda zéma imuhuc ménda unurumañ. Ni iwawai Mañgocnawac murunec niñi imi moczoñ énézéwa nindacgic imuac niñac onac niñ alahécna zéma unuruzua.

¹⁶ Eneñ ni ménda népésigic, neñ neñ ini énépési. Imi mia ini héla hémbénaña heheya haima nuac qaciguc Mañgoc imuac me imuac qesigic énécmiyu késamu niñac kumu énécmiyi.

¹⁷ Héna ac youmi énécmizua; Eñacnec goigina héiamumu.

Yesu hazéc wammigiac tohotoho ichéra momacnec hazéc wañ

énécmimu.

18 Baec icnéj hazéc wañ énécmimuiguc walac ni hazéc wañ néngic imi ninjegicmu.

19 Ini baecac buña wambunec imi baec icnéj ionac buña wañgic goigina héi énécmiwunec, wañu ini ionac buña qahac. Wañu ini baecarunec gési énécmiyi imuac niñac baec icnéj hazéc wañ énécmianzu.

20 Ac zézuaz yomi nimma nimma kecmu; Welenj qeque ic méjnénj miñina ménda ogicmac. Ni hazéc wañ néngiciguc ini imuhucyanec wañ énécmimu. Wañu nuac ackuazéc nimma tohogiciguc onac ackuazéc imuhucyanec nimma tohomu.

21 Mérénénj méli néjec imi ménda ninzu imuac niñac ienenj nuac qacna niñac iwawai imi moczoñ wañ énécmimu.

22 Neñ ionaru ménda mama zéauwunec imi ienenj kápésicgina qahac kecwunec. Wañu deguc kápésicgina niñac acgina zésolañimuac séc qahac.

23 Méjnénj méñ ni hazéc wañ nénzac imi Mañgocna momacnec hazéc wammizac wammac.

24 Ni sugcinaiguc iwawai ic tosaránénj ménda memeyawac séc imi ménda mewunec imi ienenj kápésicgina qahac kecwunec. Wañu ienenj Mañgocna zéma ni momacnec niricma hazéc wañ nércémizu.

25 Ienenj hénia qahaciguc ni enj hazéc wañ nénzuz, imuhuc hénia aciguc ogic hezac imi héla wammacac niñ imuhuc wanzu.

26 Onac Héipuc ic méñ Mañgoc arunec mélimiwa hamac. Imi mia ac hélawac Uña Anutu arunec mama haanzac iminénj héipucna wañ némmac.

27 Ini hénihénia igucnec niguc kecgcac keczu imuac niñ ini acguc nuac héipucna wañ némmu.

16

Baec icnéj hazéc wañ énécmimu.

1 Ini ménda qonzon tonjému niñac imuhuc énézéyiac énézézu.

2 Ienenj Anutuac héniaorinj sugcina igucnec nesi énécmigic mamu. Nalé méñ hayu imuaru ienenj ini unuma Anutuac welenj qeque ai mezinj imuhuc zéma nimmu.

3 Ni me Mañgoc ménda niñnércémizu imuac niñac haka silic imuhucya wañ énécmimu.

4 Naléya hayu, O Miñ Kewunénj youmi nénézéyu niñinj zéma niñyacgému niñac ac imi énézézu. Iniguc keru imuac niñac hénihéniaiguc ac yomi ménda énézéyi.

5 Degucmi ni méli néjec iwac muru lilingéma kemmanj zéwa onarunec méjnénj méñ; Dimucgenj kembésémañ, zéma ni ménda qesinénzu.

6 Wañu ac imuhucya imuhucya énézéwa qeriginaiguc ewa biricnéj sécgézac.

7 Wañu ac héla zéwa niñgic; Ni ménda kembinec imi onac muru Héipuc ic ménda hawacnec. Wañu ni kemmanjiguc nenaoc onac muru i méliwa hamac. Imuac niñac ni wai énécmima kemmanj imi onac hiagina niñac.

8 Inénj hamac nalé imuaru kápésic zéma haka solañja zéma gésigési imuac mia baec séc icembac zéqindiñi ac wañ énécmimac.

9 Kápésicgina niñac zéma ni ménda ninzénjgé nénzuz imuac ara zéénécmimac.

10 Haka dindiñja niñac zéma ni Mañgocnawac emba ini muñguc ménda némmu imuac énézémac.

11 Wañu gésigési niñac zéma baec yomuac kuc miñina saecyaguc zémiyec imuac énézémac.

12 Ni iwawai sasalawac ara henénzac, wañu deguc énézédacba

hia bisiqaténj wammuc séc qahac wammac.

¹³ Ac hélawac Uña téréyanénj hamac nalé imuaru inénj ac hélaiguc ini héihéré énécmimac. Inénj eneya ewa siñiguc ménda zémac, nénj ac niñanzac imi zéma iwawai andiaiguc hahaya imuacnec sac énézémac.

¹⁴ Inénj ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuac niñ inénj edamuna mihicñj némmac.

¹⁵ Iwawai Mañgocarú hezac imi moczoñ nuac, imuac niñ Uña Téréyanénj ackuazéc nuarunec imi mema énézémac imuhuc zézua.

¹⁶ Ini nalé hotoñadac tacma ni ménda némmu duña nalé herec ménda keñu muñguc ni némmu.

¹⁷ Imuhuc zéyu tohotoho ichéra tosara ienenj enaocnec qesiamugic; Ni Mañgocnawac kemmanj imuac ni nalé hotoñadac tacma ménda némmu, nénj duña nalé herec ménda keñu muñguc némmu imuhuc nénézézac ac imuac hénia imi dimuhuc?

¹⁸ Imuac ienenj zégic; Nalé hotoñadac zézac imuac hénia imi némac? Nini ac zézac imi ménda niñasarizñj.

¹⁹ Yesunénj ienenj qesimiwiñj zé wanzu imi nimma énézéyec; Ini nalé hotoñadac ménda némmu, nénj duña nalé herec ménda keñu muñguc némmu zéwa ac imuac mia enaocnec qesiamuma keczu?

²⁰ Hélaacnec téngénj énézéwa niñgic; Ini siacma ewa biric wammu, nénj baec séc ic embac ienenj ségiségi wammu. Ini ewa biric wammu, nénj ewa biricgina nénj melenju ségiségigina wammac.

²¹ Merac memeyawac naléya ducñiyu embacnéñj qenzen manzerñ qemac, nénj merac imi hicñiyu merac qelia méñj baeciguc hicñizac imuac ségiségi niñac qenzen manzerñ imi elunñ qemac.

²² Imuhucyanec deguc ewa biric imi onaru hezac, nénj muñguc

inicba ewagina ségiségi wanju ségiségi imi méñnéñj méñ onagicmacac séc qahac wammac.

²³ Nalé imuaru ini iwawai méñ niñac ménda qesinémmu. Hélaacnec téngénj énézéwa niñgic; Iwawai imuac me imuac nuac qaciguc qesigic Mañgocnéñj énécmimac.

²⁴ Éréma kecma nuac qaciguc iwawai méñ niñac ménda welecanzu. Néñ welecñic énécmiyu onac ségiségi imi sécgémac.

²⁵ Séséc aciguc ac youmi énézézua, nénj nalé méñ hamac imuaru Mañgocac zémanj zé séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasari énécmimanj.

²⁶ Nalé imuaru nuac qaciguc welecnu. Ni onac niñ wamma Mañgocarú welecmanj imuhuc ménda énézézua.

²⁷ Imi mia yomuac niñac, ini nuac goina héinémma ni Anutu arunec hayi imi ninzéngegic imuac niñ Mañgoc eneyaoc onac goigina héiéncmimac.

²⁸ Ni Mañgocarunec mama baec yomuhucgenñ hayiac muñguc baec yomi waima Mañgocarú kemmanj.

²⁹ Zéyu tohotoho ichéra ienenj zégic; Degucmi séséc ac ménda zéma bénzénanec zéasarizanñ.

³⁰ Gi iwawai moczoñ niñasarianzanñ imuac niñ méñnéñj méñ ménda qesigénunec ac bakia zéanzanñ imi deguc niñtecñicma gi Anutu arunec hanec imi ninzéngegé génzñj.

³¹ Ini degucdacmi ninzéngegé nénzu imuhuc zéma Yesunénj melemma zéyec.

³² Wanju naléya hayu ini wainémma tuima kendacñic ni momacñic kecmanñ. Wanju nalé imi bec hazac. Wanju nenacnec qahac, Mañgocnéñj niguc kecmac.

³³ Nuac qerinaiguc ini ewa bénzénginaguc kecnuac niñ ac imuhucya imuhucya énézézua. Wanju baec yomuac qeriaiguc zérabéra nimmu. Wanju ewa

bénzérj kecmu, ni baecac kuha imi ogicdaczua.

17

Yesunéh eneya niñac welerec.

¹ Yesu ac imi zétecgéma kicya kurumenjiguc hima yomuhuc welerec; Mañgoc, nalé imi bec hazac. Nañga edamuya mihicñi mina, Nañganéh gi edamuga mihicñigémmac.

² Ic embac geñgaoc minec imi moczoñ yanda kekec hémbénaña énécmimac niñac baec séc ic embac moczoñ galengé énécmimiawac qac buña imi minec.

³ Anutu héla momacguc gi zéma guac mélimimia Yesu Kristo niñéréc mimia iminéñ kekec hémbénaña wanzac.

⁴ Ni ai memañac zé nénnec imi bec metecgedacma baeciguc gi edamuga mihicñigénzua.

⁵ Mañgoc, baec kurumenj ménda hicñiyecnec giguc edamuna késa keru imi degucmi kicgaiguc némma edamuna mihicñi néna.

Yesunéh tohotoho ichéra ionac niñ welerec.

⁶ Baecarunec ic embac nénnec ionaru ni qac buñaga zéau énécmizua. Ieneñ imi guac buña, wañu ni nénnec. Wañu ieneñ guac ackuazécga imi tohoanzu.

⁷ Wañu ieneñ iwawai moczoñ gi ni nénnec imi guac murunec hayec imi deguc ninzu.

⁸ Ackuazéc nénnec imi énécmidacba késadaczua. Imuac ni guarunec hayi imi hélacnec niñasarima geñ méli nénnec imi ninzénjézu.

⁹ Ni ionac niñ welecza, wañu baec séc ic ionac niñac qahac, néñ ic embac nénnec ionac niñac welecza. Imi mia yomuac niñ, ini imi guac buña.

¹⁰ Ic embac nuaru hezac imi moczoñ guac. Wañu ic embac

guaru hezac imi moczoñ nuac. Wañu ionarunec edamuna hanéñu mezua.

¹¹ Ni baeciguc nalé komodia méñ ménda kecmañ. Wañu ieneñ imuarunec kecgic ni guaru hamañ. Mañgoc Téréya, Nekañ momacguc keczic ésécnec ieneñ momacguc wammu niñac qacga nénnec iminéñ añgéh tiénécmiwésémañ.

¹² Ni iniguc kecma guac qacga nénnec iminéñ añgéh tiénécmiyi. Wañu suggina igucnec méñnéñ méñ kisikiyoñ ménda mihicñigic, néñ héna ac héla wammacac niñ méñ kisikiyoñac buña wañec inéñnec sac kisikiyoñ mihicñiyec.

¹³ Wañu degucmi ni guac hazua. Nuac ségiségina iminéñ ionac qeriginaiguc sécgémac niñac ac youmi baec yomuhucgeñ gézézua.

¹⁴ Ni guac ackuazéc imi énécmiwa, ni baec séc ic ionaru ménda toroqe énécmima kecanzua ésécnec ieneñ acguc ionaru ménda toroqe énécmima kecgic baec séc ic eneñ hazéc wañ énécmizu.

¹⁵ Baec yomuhuc geñnec énépésiwésémañac niñ ménda welecgénzua, néñ biria igucnec añgéh tiénécmiwésémañ niñac gézézua.

¹⁶ Ni baec yomuac buña qahac ésécnec ieneñ baec yomuac buña qahac.

¹⁷ Guac ackuazécga iminéñ ac héla wanzac. Ac héla iminéñ météré énécmina.

¹⁸ Geñ ni baec ic sugginaiguc méli nénnec ésécnec neñ i baec ic sugginaiguc méli énécmizua.

¹⁹ Ac hélanéñ météré énécmimacac niñ ionac niñ wamma ni nena météré amuzua.

Yesunéh ninzénj ninzénj ic ionac niñac welerec.

²⁰ Ni ionac niñac sac ménda welecza, néñ ackuazéc énézégic

nimma ninzérngé némmu ionac ninjac momacnec welecgénzua.

²¹ Manḡoc gi nuac qerinaiguc kecna ni guac qerigaiguc keczua imuhucyanec ieneḡ momacguc wamma nekaḡ qeriniraiguc kecgic baec séc ic ieneḡ gi ni méli nénnecc imi ninzérngému.

²² Niri momac keczic imuhucyanec ini momacguc wammu ninjac ni edamuna nénnecc imi ionac énécmizua.

²³ Ieneḡ momacguc ténggér wamma kecmu ninjac neḡ ionac qeriginaiguc kecha geḡ nuac qerinaiguc kecna. Imuhuc wanzcic baec séc ic embac ieneḡ geḡ ni méli nénna hayi imi zéma nuac goina héinéḡanzaḡ éscnec ionac goigina héi énécmianzaḡ imi héḡtecgicmu.

²⁴ Manḡoc, ic embac geḡ nénnecc ieneḡ ni dimucgeḡ kecmaj imuhucgeḡ niguc momacnec kecmuac nin wanzua. Imuhucgeḡ baec kurumeḡ ménda heyunec nuac siḡ ninanzaḡ imuac nin edamuna mihicḡi nénnecc imi momacnec hémmu.

²⁵ Manḡoc, nuac solaja miḡina, baec séc ic embac ieneḡ ménda ninḡénzu. Wanḡu neḡ gi ninḡemba tohotoho ichéna ieneḡ geḡ ni méli nénnecc imi ninzu.

²⁶ Neḡ guac qac buḡaga measari énécmiwa ninḡénzu. Ai imi memaḡac toroqema mewa guac siḡga nuac muru hezac iminéḡ ionac muru hemac. Wanḡu ni acguc ionac qeriginaiguc momacnec kecmaj.

18

Oliwa aiiguc Yesu késagic.

¹ Zéweleru tecgéyu tohotoho ichéra iniguc baec imi waima Kidoron doku qericma keḡgic. Nécwécgeḡa imuaru oliwa ai heyu Yesunéḡ tohotoho ichéra iniguc imuac qeriaiguc kereḡgic.

² Yesunéḡ ai imuhucgeḡ tohotoho ichéra iniguc tocgéaḡgic imuac nin Yuda Isikarioto Yesu andé qemiyc inéḡ ai imi ninḡec.

³ Imuac hofac oo ic kiwahécgina zéma Farisaio ic ieneḡ ai ichéra tosara méli énécmigic Yudanéḡ ai ichéra imi zéma yaré ic tuḡ onagicma ionac héna meénécmiyu ieneḡ kifa zéma lambe zéma yaréac iwawai késama imuaru hagic.

⁴ Yesunéḡ iwawai hicḡjimimac imi bec moczoḡ nindacma ionaru kemma qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu?

⁵ Ieneḡ melemma zégic; Yesu Nazaretenecc iwac. Yesunéḡ melemma zéyec; Ni imi mia. Wanḡu andé qeḡe ic Yuda Iskarioto i acguc iniguc momacnec naḡgic.

⁶ Wanḡu Yesunéḡ, Ni imi mia, zéyu ieneḡ andé andé kemma baeciguc mama unuyec.

⁷ Yesunéḡ muḡguc qesiénécmiyec; Ini mérac hoczu? Zéyu zégic; Yesu Nazaretenecc iwac.

⁸ Yesunéḡ melemma énézéyec; Ni imi mia zéma bec énézézu. Imuac ini ni hocnézuiḡguc ic tosara youmi waigic kemmu.

⁹ Imi mia, Gi nénnecc imuacnec méḡ ménda méwétécgéwa sohozac, zéyec ac imi héla wammacac ninjac imuhuc zéyec.

¹⁰ Simon Petero souyagucnéḡ sou imi héréma hofac oo ic eḡeḡawac ai merac méḡ qema gezawa héiyaiguc heriru mayec. (Ic iwac qara imi Malko.)

¹¹ Yesunéḡ Petero ézéyec; Souga usuyaiguc tina. Sokoc Manḡocnéḡ néḡec imi ni ménda nemaḡac zé ninzaḡ?

Yesu wagicma Anasi iwac keḡgic.

¹² Yaré ic tuḡ onac taséhécgina zéma ionac galeḡgina zéma Yuda

ic ionac ai ic ieneŋ Yesu késama dérécgégic.

¹³ Dérécgéma wagicma walac Hanasi iwaru kenŋic. Waŋu Anasi imi Kayafa yawuŋ imuhucgeŋ hofac oo ic eŋeŋagina kerec iwac yéféya.

¹⁴ Kayafa iminéŋ mia becneŋ yomuhuc zéma Yuda ic zémindiŋi énécmiyec; Ic momacgucnéŋ ic embac sasala onac niŋ humumac iminéŋ hia wambacneŋ.

Peteronéŋ Yesu qaecgé miyec.

¹⁵ Simon Petero zéma Yesuac tohotoho icya ménŋ Yesu méndaroc. Tohotoho ic ménŋ imi hofac oo ic eŋeŋanéŋ nimmiareŋec imuac niŋ kemma moczoŋ Yesuguc iwac sombenjiguc eŋoc.

¹⁶ Waŋu Peteronéŋ demin séŋgaŋgeŋ nagu kuayaiguc naŋec. Naŋu duŋa ai merac ménŋ hofac oo ic eŋeŋanéŋ nimmiyec inéŋ kemma awiawi embac ménŋ naguiguc naŋec imi ézéma Petero wagiru demin qeriaiguc éryoc.

¹⁷ Awiawi embac naguiguc naŋec iminéŋ Petero qesima zéyec; Gi ic imuac tohotoho icya ménŋ me qahac? Zéyu Peteronéŋ zéyec; Ni qahac.

¹⁸ Ama sanŋeŋ qeyu welenŋ qeŋe ic tosara zéma ai ic ieneŋ geric higic zeyu lelecgéma zonemma naŋŋic Petero i acguc iniguc momacneŋ geric zonemma naŋec.

Hofa oo ic eŋeŋanéŋ hénia nimmaŋ zé Yesu qesimiyec.

¹⁹ Hofac oo ic eŋeŋanéŋ iwac tohotoho ichéra ionac zéma ac ku énécmiyec imuac Yesu qesiyec.

²⁰ Yesunéŋ yomuhuc melemma zéyec; Ni baec séc ic onac winiŋu énézéanŋi. Ni nalé séc azoazoro amaiguc me ocmuŋ téréyaiguc zéwa Yuda ic acguc moczoŋ haanŋic. Ni sasanŋiaiguc ac ménŋ ménda zéyi.

²¹ Imuac némac niŋac gesinénzanŋ? Ic embac gezac qema niŋaŋŋic imi onac muru acna qesiénécmína. Némac ac zéanŋi imi ieneŋ ninzu.

²² Ac imuhuc zéyu ai ic ménŋ hosuraiguc naŋec iminéŋ méra tawéyanéŋ otoma zéyec; Héna imuhuc mia hofac oo ic eŋeŋa ara melemma zézanŋ?

²³ Waŋu Yesunéŋ zéyec; Ac ménŋ késpedesiraŋuc zézuaiguc késpedesira imuac zéauna. Waŋu ni ac héla zézuaiguc némac niŋac nuzanŋ?

²⁴ Imuac Hanasinéŋ Yesu qatéma hésayaguc méliyu hofac oo ic eŋeŋa Kayafa iwac muru kenŋic.

Peteronéŋ muŋguc muŋguc Yesu qaecgé miyec.

²⁵ Simon Peteronéŋ gericiguc zonemma naŋu tosananéŋ qesima zégic; Gi acguc ic imuac tohotoho ic ménŋ me qahac? Waŋu Peteronéŋ Ni qahac zéma héla qaecgéyec.

²⁶ Waŋu hofac oo ic eŋeŋawac ai merac ménŋ, Petero gezawa herirec iwac sac tasia méŋnéŋ Petero yomuhuc zéyec; Gi eri aiguc i guc kerac ni ménda iriczua me?

²⁷ Waŋu Petero muŋguc, Qahac! zéma héla qaecgéyu nalé sosola ménda waŋu kuruc qarec.

Yesu Pilato wésiaiguc naŋec.

²⁸ Ama gaaŋgaaŋac Yesu wagicma Kayafawac ama kewuya imuac demin qeriaiguc kereŋŋic. Waŋu Yuda ic ieneŋ ménda mezapi qeamuma nagu sacyaguc ogicma kenŋic imuac kendonŋ nene téréya imi efima newiŋ zéma baec galeŋac ai amaiguc ménda eŋŋic.

²⁹ Imuhuc waŋŋic Pilatonéŋ yacma séŋgaŋgeŋ ic embac ionac muru hiŋgacma qesiénécmiyec; Ic youmi némac hénia niŋac késama hazu?

30 Zéyu zégic, I biria ménda wambacnec imi guaru ménda wagicma hawiñnec.

31 Zégic Pilatonéñ énézéyec; Eñaooc wagicma kemma eñañ héna aciguc gésimigic. Zéyu Yuda ic ieneñ zégic; Nini ic mén qehumuwiñac kuc buña ménda késa kecziñ.

32 Haka imuhucya imi Yesunéñ eñeyaoc dimuhuc humumac imuac ara zéyec imi héla wammac niñac hicñiyec.

33 Pilatonéñ muñguc baec galenac ama kewuya imuac qeriaiguc emma Yesu qarú eñu qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me?

34 Wañu Yesunéñ duña qesimiyec; Qesiqesi imi gengacarunec me méñnéñ nuac niñac gézézu?

35 Zéyu Pilatonéñ melemma zéyec; Ni Yuda ic me? Guagicma nuac muru hazu imi genğa hénaorin hécga zéma hofac oo ic kiwahécga imi eneñ. Gi némac haka wañnec?

36 Wañu Yesunéñ yomuhuc zéyec; Nuac héngalen ama arenja yandana imi baec yomuacnec qahac. Nuac héngalen ama arenja yanda imi yomuacnec wambacnec imi nuac welen qeqe hécnanéñ añgéh tinémma yaré qegic Yuda ic ieneñ ménda népésiwunec. Wañu deguc nuac héngalen ama arenja yanda imi baec yomuacnec qahac.

37 Imuhuc wañu gi ic kewu qahac me? Imuhuc zéma Pilatonéñ qesimiyu Yesunéñ zéyec; Gi nuac niñac Ic Kewu zézan imi hélacnec. Ni imuac niñac baec yomuaru hicñiyi. Ac hélawac héipuc wammañ zéma mayi. Imuac ic mén ac hélawac buña keczaciguc imi nuac ewana nimmac.

38 Zéyu Pilatonéñ qesiyec; Ac héla imi némac? Imuhuc qesimiguc muñguc sénganñen Yuda ic ionac muru hiñgacma yomuhuc

énézéyec; Iwaru késpedes mén ménda mihicñizua.

39 Naguc sacyaguc ogicma kenjic imuac kendoñ séc hésa ic momacguc hulac énécmianñi imi onac hakagina. Imuac Yuda ic onac ic kewu imi hulacmiwa hamac niñac wanzu me qahac?

40 Zéyu muñguc qacma zégic; Qahac! Ic imi qahac! Barabawac wanziñ! Wañu Baraba imi mia kaiñiliwen ic zéma kowu nene.

19

Pilatonéñ Yesu iciguc qemuac zétecgéyec.

1 Wañu Pilatonéñ Yesu wagicma hihilocnéñ qeyec.

2 Wañu yaré ic ieneñ hésa waiyagucnéñ ic kewuac opoc mén mizima orucyaiguc héimima yaréac maleku qouc qoucña héimigic.

3 Héimigic tecgéyu wésiaiguc hama zégic; Ohec wahec, Yuda ic onac ic kewu. Imuhuc zéma méra tawéginanéñ otogic.

4 Wañu Pilatonéñ méngucnec sénganñen hiñgacma zéyec; Ninzu, ni késpedes mén ménda mihicñizua imi nimmu niñac ic imi onac muru wagicma mazua.

5 Yesu maleku qouc qoucña zéma opoc waiyaguc mama nañu Pilatonéñ énézéyec; Héngic, ic youmi.

6 Zéyu hofac oo ic kiwahécgina zéma ai ic ieneñ i hémma qacma, Ic héngenja wéndaraiguc qena! Ic héngenja wéndaraiguc qena! zégic. Zégic Pilatonéñ zéyec; Ni késpedes mén ménda mihicñizua imuac eñaooc wagicma kemma ic héngenja wéndaraiguc qegic.

7 Wañu Yuda ic ieneñ melemma zégic; Nonac muru héna ac he nénécmizac. Inéñ, Ni Anutuac Naña zéyec imuac niñ héna acnina tohoma wammimi i humucac buña wanzac.

⁸ Pilatonén ac imi nimma zénéña munꝓuc yanda hiriyec.

⁹ Pilatonén munꝓuc baec galeñac ama kewuya imuac qeriaiguc emma ézéyec; Gi dimuacnec? Zéyu Yesu ac kitiwa ménj ménda zéyec.

¹⁰ Wañu Pilatonén munꝓuc qesimiyec; Gi nuac ac bakia ménda melembésémañ? Ni hulacgémmañ zé hia hulacgémmañ wañu Ic héñgeña wéndaraiguc gumañ zé hia gumañac séc kuc buñana imi henénzac imi gi ménda niñasarizañ?

¹¹ Zéyu Yesunén melemma zéyec; Ounec ménda géñuiguc kuc buñaganén ménda nogicmac. Imuac niñ ic ménj népésima guac muru haiyec iwac kápésicya imi guac kápésicga ogicma kuney yanda wanzac.

¹² Ac imi zéyu nimma Pilatonén Yesu dimuhuc hulacmiyu kemmac imuac hénaya horec. Wañu Yuda ic ieneñ yomuhuc zéma qacmanec nañgic; Gi ic imi waina mama hamaciguc gi Kaisawac alaya qahac. Méñnéñ ménj eñeya niñac Ni ic kewu zémac imi Kaisawac hazécya wammac.

¹³ Pilatonén ac imi nimma Yesu wagiru sombenj hocnéñ haigic hoturuyec imuhucgeñ hiñgacma gésigési tataciguc tarec. Séñgageneñ sombenj imuac qara imi Hebiraió aciguc Gabata.

¹⁴ Orañ imi nagu sacyaguc ogicma kenjic imuac kendoñ wammac, deguc imi imuac zérénqérén naléya, wañu kaiwe kiwa bec gumpiti wañu Pilatonén Yuda ic yomuhuc énézéyec; Héñgic, onac ic kewu.

¹⁵ Zéyu qacgic; Wagicma kenna, wagicma kenna. Ic héñgeña wéndaraiguc qena. Zéyic Pilatonén qesiénécmiyec; Ni ic kewugina ic héñgeña wéndaraiguc qemañ? Zéyu hofac oo ic

kiwahécgina ieneñ zéyic; Ic kewunina imi Kaisa, ménj ménda keczac.

¹⁶ Tetcgiaiguc Pilatonén ic héñgeña wéndaraiguc qemu niñac oporec.

Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic.

Oporu yaré ic eney Yesu wag-icgic.

¹⁷ Yesunén eñeyaoc ic héñgeña wéndara huama baec boña ménj qara Orucsic (Hebiraió aciguc Golgota.) imuhucgeñ keñec.

¹⁸ Imuhucgeñ Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic. Wañu i guc ic éréhéc momacnec uruma néwéc néwéc hai érécmigic nañic Yesu imi sugciraiguc nañec.

¹⁹ Pilatonén kiwi ménj oma ic héñgeña wéndara qahaiguc qeyu heyec. Wañu yomuhuc ooyawac heyu oloñgic; Yesu Nazareteneç, Yuda ic onac ic kewu.

²⁰ Baec Yesu qegic nañec imi ama areña yanda hosuraiguc heyec imuac niñ Yuda ic sasalanén kiwi imi oloñgic. Wañu kiwi imi Hebiraió ac zéma Latin ac zéma Girik aciguc ogic heyec.

²¹ Wañu Yuda ic ionac hofac oo ic kiwahécgina ieneñ hama Pilato qetalimima zéyic; Yuda ic ionac ic kewu imuhuc ménda oma, Ic yomi zézacnéñ; Ni Yuda ic onac ic kewu, imuhuc owéséna.

²² Zéyic Pilatonén melemma zéyec; Némac ac ozua imi neñ imuhuc ozua.

²³ Yaré ic eney Yesu ic héñgeña wéndaraiguc qegic nañu malekuya mema méndéñgic kembonj qahac wañu sécgina momac momac késagic. Maleku qeria ménj heyec imi toroya qahac. Ounec hénima héigic emu hiñgacma tecgéyu usuya momacguc wanec.

²⁴ Imuac niñ ieneñ eñyaoc yomuhuc eminiñgic; Yomi ménda muzuracgéni taru mérac wammac imi sumbic néma hénni. Haka

youmi kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammacac niñ hicñiyec; Ieneñ malekuna sugcinaiguc méndemma késagic. Wañu nuac malekuna késawin zéma sumbic négic. Yaré ic ieneñ wañgic imi, imi mia.

²⁵ Wañu Yesuac ic héñgeña wéndara hosuraiguc neñgocya zéma neñgoc komocya zéma Klopawac iniña Maria zéma Makdala Maria eneñ nañgic.

²⁶ Yesunéñ neñgocya zéma tohotoho icya mén sin nimmiñeñ imi hosuraiguc nañic iricma eñeya neñgocya ézéyec; Embac hénna guac nañga imi.

²⁷ Wañu iwac tohotoho icya ézéyec; Hénna, guac neñgocga imi. (Nalé imuhuc geñec tohotoho icya iminéñ Yesuac neñgocya wagicma iwac amaiguc kemma keroc.)

Yesu humuyec.

²⁸ Imuhuc zéma Yesunéñ iwawai moczoñ sécgédarec imi nimma kiwi téréyaiguc ac hezac imi héla wammac niñac, Owuruña qañgararañ qezac, zéyec.

²⁹ Wañu imuaru kiruñ mén wain howuragucnéñ kuaya qeyu tarec. Taru ieneñ kondun kagalic qundugéma zoroc susuriaiguc koroma Yesuac kuayaiguc nañgégic eñec.

³⁰ Yesu imi nema yomuhuc zéyec; Tecgézac. Imuhuc zéyuguc orucya sicgéma mayu unaya waimiyec.

³¹ Ai meme imi Sabata imuac mambéc naléya, wañu orañ imi Sabata kendoñ yandayaguc, imuac niñac qamoc imi ic héñgeña wéndaraiguc imuhuc ménda nammu niñac Yuda ic ieneñ Pilato yomuhuc qesimigic; Hénagina sira kuma qamocgina metecgégic mamu.

³² Wañu yaré ic ieneñ hama ic érehéc Yesuguc momacnec urugic nañoc walac ménac hénaya

sira kumaguc andiaiguc ménac imuhucyanec kugic.

³³ Yesuac hama héngic inéñ bec humuyu hénaya sira ménda kugic.

³⁴ Wañu yaré ic méñnéñ luacyanéñ iwac maréña nézéggye nalé imuarunec sacya zéma dokuya mayec.

³⁵ Mén kiwanéñ imi héñec inéñ héipucya wamma zézac. Wañu iwac ac imi hélacnec. Wañu ac héla zézac imi eñeyaoc ninzac. Imi mia ini momacnec ninzéggye mu niñac héipucya wanzac.

³⁶ Imi mia kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla wammac niñac hicñiyec; Sira mén ménda kugic zéngémac.

³⁷ Wañu kiwi téréya mén imi yomuhuc ogic hezac; Ieneñ i nézéggye iwac kicgina hima hémmu.

Yesu téngégic.

³⁸ Yesuac tohotoho ic mén Yosefe Arimataia ama areñ yanda igucnec imi Yuda ic ionac bawa yandiyu sañgima ninzéggyec. Inéñ Yesuac qamora memac niñac Pilato qesiyu Pilatonéñ oaec zémiyu kemma Yesuac qamora mema keñec.

³⁹ Wañu becnec sinjiyaiguc Yesuac muru hayec Nikodemo i acguc haléc mér zéma aloé imi 30 kiloac séc mutulañgéma leleggéma mema hayec.

⁴⁰ Wañu Yesuac qamora mema Yuda ic ieneñ qamoc téngéañgic imuac haka méndacma haléc héméñaguc imi héima héima malekunéñ osoyoc.

⁴¹ Wañu Yesu qegic imuaru kisi mén heyec. Wañu imuac qeriguc bañec mén qelia ésé oraragic heyec. Imuhucgeñ qamoc mén ménda haigicnec heyec.

⁴² Wañu Yuda ic onac Sabatawac zéréñqéréñ naléya imuac niñ bañec hosuru heyec imuhucgeñ Yesuac qamora haiyoc.

20

Yesu humuc igucnec yarec.

¹ Sonda sinunec ama ewiawac Maria Makdala inéj kic suaŋ baŋeciguc kemma héŋu hoc yanda imi kuaya igucnec qililingégic aŋgéma naŋec.

² Waŋu Simon Petero zéma tohotoho icya méŋ Yesunéŋ siŋ nim-miaŋec iorac muru usuŋnec hama yomuhuc érézéyec; Miŋ Kewuac qamocya imi kic suaŋ igucnec mema keŋgic. Waŋu dimucgeŋ haizu imi ménda ninziŋ.

³ Zéyu Petero zéma tohotoho ic méŋ ekaocnec yacma kic suaŋ baŋeciguc keŋoc.

⁴ Waŋu ekawu usuŋnec keŋic tohotoho ic méŋ imi Petero ogicma focdac kemma bec walac eri kic suaŋ baŋeciguc kendarec.

⁵ Kemma siggéma qeria héŋu lineŋ maleku heyu héŋec waŋu qeriaiguc ménda kereneŋ.

⁶ Simon Peteronéŋ méndacma hama baŋec qeriaiguc kemma héŋu malekunec heyec.

⁷ Waŋu kereŋ orucya osogic imi momacnec kuma lakec haigic maleku qara lineŋ imiguc ekac ekac heyoc.

⁸ Waŋu tohotoho ic méŋ kic suaŋiguc walac hayec iminéŋ degucguc keremma hémma ara ninzénégéyec.

⁹ (Waŋu kiwi téréyaiguc humuc igucnec qelima yacmac imuhuc ogic hezac imi ménda niŋasariyocnec.)

¹⁰ Waŋu muŋguc lilingéma ama-giraiguc keŋoc.

Maria Makdala inéj Yesu mi-hicŋiyec.

¹¹ Waŋu Maria kic suaŋ baŋec kuayaiguc siacmanec naŋec. Namma siacma kiwa hiyu ou baŋec qeriaiguc eŋec.

¹² Hima héŋu kua meme uŋa éréhéc malekugira lalac lalacnec qamoc heyec imuaru méŋnéŋ héniaiguc méŋnéŋ orucyaiguc taroc.

¹³ Waŋu qesimiyoc; Embac némac niŋac siaczan? Qesiyic zéyec; Ieneŋ Miŋ Kewuna mema keŋgic. Waŋu dimucgeŋ haizu imi ménda ninzua.

¹⁴ Imuhuc zéma lilingéma héŋu Yesu imuhucgeŋ naŋec. Waŋu embac inéŋ i imi Yesu imi ménda héŋtegiŋec.

¹⁵ Waŋu Yesunéŋ yomuhuc qesimiyec; Embac némac niŋ siaczan? Gi mérac hoc keczan? Waŋu embac inéŋ niŋu ai miŋina ésécnec waŋu qesimiyec; Ic kunerŋ* geŋ iwac qamora mema kenzaniguc i dimucgeŋ haizan imi nézéna kemma mewa.

¹⁶ Zéyu Yesunéŋ zéyec; Maria. Zéyu nimma muŋguc lilingéma Hebiraio aciguc Raboni! zéyec. (Neŋaŋ aciguc kiwi ic.)

¹⁷ Waŋu Yesunéŋ zéyec; Ménda nosina ni Maŋgocnawac muru ménda enzuanec. Dac munahécna ionac muru kemma yomuhuc énézéna; Maŋgocna, onac Maŋgocgina momacnec, Anutuna, onac Anutugina momacnec wawaŋa iwac muru emmaŋ.

¹⁸ Zéyu Maria Makdala inéŋ ac suruc imi mema tohotoho ichéra ionac muru keŋec. Kemma ni hélacnec Miŋ Kewu hénzua Miŋ Kewunéŋ yomuhuc nézézac zéma ac suruc waŋ énécmiyec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra ionac muru hicŋi énécmiyec.

¹⁹ Sonda maria kaiwe hiŋgaru tohotoho ichéra Yuda ic ionac niŋac bacgina yandiyu nagu héima tacgic Yesu wininima sugcinaiguc namma zéyec; Luaenéŋ iniguc heyu.

* 20:15: Girik aciguc; Miŋ kewu.

²⁰ Ac imuhuc zéma méria zéma maréna imi énézéyu héngic. Tohotoho ichéra ienen Minj Kewugina héntegicma ségiségi yanda wanjic.

²¹ Wanju Yesu munjuc énézéma zéyec; Luaenéj iniguc heyu. Manjocnéj ni méli nénzac ésécne nenej ini méli énécmizua.

²² Ac imuhuc zémaguc kua wéséséya ionaru hihima énézéyec; Uña Téréya megic.

²³ Ini ménjac ménj kápésicgina wai énécmizuiguc kápésicgina imi qahac wanzac. Ini kápésicgina ménda wai énécmizuiguc kápésicgina imi hezac.

Yesunéj Tomawac muru hicjimiyec.

²⁴ Yesuac tohotoho ichéra 12 sugcina igucnec ménj qara Toma (Didimo[†] zémianjic) iminéj Yesu hayec nalé imuaru iniguc ménda tarec.

²⁵ Tohotoho ichéra tosanénéj, Nini Minj Kewu hénziñ, zéma ézégic Tomanéj yomuhuc zéyec; Mériaiguc birinj lépécya imi ménda hémma mérana merawanéj birinj hinggarec imi ménda osima mérananéj iwac marénaiguc ménda osinimmanjiguc imi ni ménda ninzénjémanj.

²⁶ Ai meme 8 tecgéyu Yesuac tohotoho ichéra munjuc ama imuac qeriaiguc tacgic nalé imuhucgeñ Tomanéj i iniguc momacnec tacgic. Nagu imi héima wété sulugic heyec, wanju Yesunéj haréma sugcinaiguc namma zéyec; Luaenéj iniguc heyu.

²⁷ Imuhuc zéma Tomawac ninj zéyec; Méragawac merawanéj yomuhucgeñ suluma mérana osima hémma marénaiguc méraga haina hingaru osima ninjna. Wanju ewa éréhéc ménda wamma ninzénjéna.

²⁸ Tomanéj melemma zéyec; Nuac Minj Kewuna zéma nuac Anutuna!

²⁹ Zéyu Yesunéj ézéyec; Gi kicganéj némmaguc ninzénjé nénzanj? Wanju ménjnéj ménj ménda némmanc ninzénjé némmu imi enenj ségiségi ginaguc wammac.

³⁰ Yesunéj tohotoho ichéra ionac kicginaiguc asé kiwi icnéj ménda memeya sasala ménj acguc meyec, néj imi moczoñ kiwi yomuac qeriaiguc ménda odacba hezac.

³¹ Ini Yesu imi Kristo Anutuac Nanja keczac imi ninzénjéma iwac qaraiguc kekec kesa kecmuac ninj kiwi youmi ozua.

21

Tohotoho ichéra ienen Yesuac ara tohoma kondunj lambéc sasala hérégic.

¹ Imuac andiaiguc Yesunéj munjuc Tiberia kondunjiguc tohotoho ichéra ionac muru wininiyec. Haka imi yomuhuc hicjiyec;

² Simon Petero zéma Toma (Didimo* zémianjic) zéma Natanael Galilaia baec Kana imuacnec zéma Zebedaio nanjéwéra zéma Yesuac tohotoho ic éréhéc ménj ierenj momacnec kecgc.

³ Wanju Simon Peteronéj énézéyec; Ni kondunj lambéc késamanj zéj kondunjiguc kemmanj. Zéyu ienenj Nini imuhucyanec giguc kembiñ zégic. Wanju hingacma kemma zéiciguc emma kenjic. Wanju sinj imuaru iwawai ménj ménda késagic.

⁴ Kaiwe kiwa deninj deninj éréyu Yesu doku gijinjja sakasaciguc nanjec. Wanju tohotoho ichéra ienenj Yesu nanjec imi ménda héntegicgic.

[†] 20:24: Didimo imi; Neñanj aciguc Héi séwi séwi.

* 21:2: Didimo imi; Neñanj aciguc Héi séwi séwi.

5 Waṅu Yesunéṅ énézéyec; Merachécna, kondunṅ lambéc ménṅ késazu me qahac? Zéyu, Qahac, zégic.

6 Waṅu énézéma zéyec; Uficgina héiginaigucgeṅ gilima tosara késamu. Zéyu imuac séc waṅcic kondunṅ lambéc sasala kuaya qeyec. Imuac niṅac hérémuac séc qahac waṅec.

7 Waṅu tohotoho ic ménṅ Yesunéṅ siṅ nimmiaṅec iminéṅ Petero ézéyec; Imi Miṅ Kewu! Waṅu Simon Peteronéṅ, Imi Miṅ Kewu zéyec imi nimma malekuya ménda héima kerec imuac niṅac malekuya focdac kembraṅaiguc zikima kondunṅiguc luma hiṅgarec.

8 Kondunṅ giṅgiṅa igucnec kemma naṅcic baec igucnec 100 mita imuac séha ménda waṅec. Imuac niṅac tohotoho ichéra tosara ieneṅ zéiciguc ufc kondunṅ lambéc kuaya qeqeyaguc imi héréma hagic.

9 Baeciguc éréma héṅcic geric zema naṅu imuac qahaiguc kondunṅ lambéc tosara zéma saménṅ tosara tarec.

10 Waṅu Yesunéṅ énézéyec; Kondunṅ lambéc degucmi késazu imi tosara mema hagic.

11 Imuhuc zéyu Simon Peteronéṅ zéic qahaiguc emma ufc héréma séṅgaṅgeṅiguc haiyec. Waṅu kondunṅ yaṅ kuneṅ kuneṅ kuaya qegic qétéya 153 imuac séc waṅec. Kondunṅ yaṅ sasala imuhucyanec, néṅ ufc imi ménda tegirec.

12 Waṅu Yesu unuruma zéyec; Hama nene negic. Waṅu ieneṅ ic imi Miṅ Kewugina imi nindacgic imuac niṅ ménṅéné ménṅ, Gi méré? zéma ménda qesimiyec.

13 Waṅu Yesu hama saménṅ mema énécmima lambéc imuhucnec énécmiyec.

14 Yesunéṅ humuc igucnec yacma tohotoho ichéra winini énécmiyu yomi bec hatac haréwéc

waṅec.

Yesunéṅ Petero ai buṅa qemiyec.

15 Nene nedacgic Yesunéṅ Simon Petero qesimiyec; Simon Petero, Yohaneac naṅa, gi iwawai youmi onogicma nuac siṅna niṅanzaṅ? Zéyu Simon Peteronéṅ melemma zéyec; O, Miṅ Kewu, neṅ guac siṅga niṅanzua imi gi niṅzaṅ. Zéyu Yesunéṅ zéyec; Nuac rama komoc komoc hécna imi gumu énécmiwésémaṅ.

16 Waṅu Yesunéṅ muṅguc ézéyec; Simon Yohaneac naṅa, gi nuac siṅna niṅanzaṅ? Zéyu inéṅ melemma zéyec; O, Miṅ Kewu ni guac siṅga niṅanzua imi gi niṅzaṅ. Zéyu Yesunéṅ ézéyec; Nuac rama imi galenṅgé énécmiwésémaṅ.

17 Waṅu hatac haréwéc muṅguc qesimiyec; Simon, Yohaneac naṅa, gi nuac siṅna niṅanzaṅ? Waṅu, Gi nuac siṅna niṅanzaṅ, zéma hatac haréwéc qesimiyu Peteronéṅ niṅ yéwérima zéyec; Miṅ Kewu gi iwawai moczoṅ nindaczanṅ ni guac siṅga niṅanzua imi gi niṅzaṅ. Zéyu Yesunéṅ zéyec; Nuac rama imi gumu énécmiwésémaṅ.

18 Ni hélacnec téngéṅ gézéwa, gi sac qeli kecneiguc geṅgacnec rikunṅa zikima siṅga tohoma keṅha waṅaṅnec. Waṅu ic yanda wambésémaṅ imuaru imi gi méréga suluna ic ménṅéné rikunṅanéṅ kembraṅaguc zikima baec ménṅac ménda kemmanṅ zé niṅzaṅ imuaru guagicma kemmac.

19 Ac imi zéyec imi Peteronéṅ dimuhuc humuma Anutu mepésimimac imuac séciguc héima zéyec. Imuhuc zémaguc, Ni méndacnéna zéyec.

20 Waṅu Peteronéṅ liliṅéma andiaiguc héṅu merac ménṅ Yesunéṅ siṅ nimmiaṅec iminéṅ méndac érécmima hayec. Inéṅ sinjiya ménṅiguc nene nema tacgic imuaru Yesuac tétécyaguc lapiṅgéma

héima tacma, Miñ Kewu mérénēñ andé gumac? zéyec imi mia.

²¹ Peteronēñ ic imi hémma Yesu qesiyec; Miñ Kewu, ic yominēñ dimuhuc wammac?

²² Yesunēñ ézéyec; Lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? Geñ imi, méndac némma!

²³ Wañu suruc iminēñ dac muna hécnina ionac gezacginaiguc hiñgacdaru yomuhuc zésaigic; Merac youmi ménda humumac. Wañu Yesunēñ Inēñ ménda humumac imuhuc ménda zéyec, néñ lilingéma hamañ nalé sura imuac séc kecmac niñ wambinec imi guac ai wammac me? imuhuc zéyec.

²⁴ Yesuac tohotoho icya iminēñ mia iwawai yomuac héipuya wamma kiwi yomi oyec. Wañu héipucya wamma zéyec imi hélacnec wanzac imi nini ninziñ.

²⁵ Wañu Yesu haka tosara mén sasala yanda wañec. Imi moczoñ owacnec baec kurumenjiguc kiwi imi moczoñ hia ménda haihaiyawac séc wambacnec.

Mélíméli icac ai

Anutunéh Yesu wagicma eñec.

¹ Tiofilus, nuac kiwina walac ogéñi imuaru, Yesunéh aiya hénima haka wamma ackuazéc ku énécmima keñkecma naléya hayu

² Mélíméli ic énépésiyec ionac niñ wamma Uña Téréya méliyu hama énézéma meseli énécmiyu Anutunéh i wagicma eñec, imuac suraiguc haka hicñiyec imuac suruc imi moczon odari.

³ Qenzen manzen qema humuyec imuac andiaiguc inéh ai meme 40 imuac suraiguc winini énécmiyec. Wañu qelima kerec imuac héipuc wamma ninzéh ninzéh mihicñi énécmimacac séc sasala hicñi énécmima Anutuac héngalen ama areña yandawac énézéyec.

⁴ Wañu ic iniguc momacnec kerec nalé imuaru yomuhuc zéseli énécmiyec; Yerusalem ménda waima kemmu. Wañu Anutuac sisipac ac énézéwa niñgic imuac héla niñac mambéc kecmu.

⁵ Yohanenéh dokunéh naec énécmiyec, néñ ini imi ai meme sasala ménda keñunec Anutuac Uña Téréyanéh ewa qeriginaiguc naec énécmimac.

⁶ Imuhuc zéyu ienené tocgéma Yesu qesimigic; Miñ Kewu, gi némac naléiguc héngalen ama areña yanda imi Israel ic embac neñañ muru meqeli nénécmiwésémañ?

⁷ Zégic inéh melemma énézéyec; Ai meme zéma naléya imi, eneh nimmuac séc qahac. Nalé imi Manjoc eñeya kucyaiguc meyu hezac.

⁸ Wañu Uña Téréya onac muru mamac nalé imuaru ini kuc mema Yerusalem zéma Yuda zéma Samaria zéma baec tetcgia séciguc kemma nuac héipuc ic hécna wammu.

⁹ Ac imi zéyu tecgéyu hémmanc nañgic Anutunéh wagiru ou eñec. Eñu hosusunéh i osoma musañgéyu kicginanéh hémmuac séc qahac wañec.

¹⁰ Imuhuc eñu ienené kurumeniguc kicgina hima héñ sosolimanec nañgic ic éréhéc malekugira lalacnec ierené ho-sucginu wininima nañoc.

¹¹ Namma yomuhuc zéyoc; Galilaia ic! Ini némac niñ kurumeniguc kicgina himanec nanzu? Yesu onac murunec wagiru kurumeniguc enzac. I kurumeniguc eñu héñzu imuhucyanec lilingéma mamac.

Matia kumugic Yudawac tatac késayec.

¹² Imuhuc zéyu ienené baec boña méné Oliwa zéañgic imuarunec lilingéma Yerusalem hagic. Baec boña imi mia Sabata naléiguc keñkeñawac séc Yerusalem ho-suraiguc tarec.*

¹³ Taru hama ama qeria méné qacyaiguc heyu tacyac wañañgic imuhucgeñ eñgic. Wañu imuaru tocgégic ionac qacgina imi yomuhuc; Petero, Yohane, Yakobo zéma Anderea, Filipino zéma Toma, Batolomaio zéma Mataio, Alfaioac naña Yakobo zéma Simon Zelote,† wañu Yakoboac naña Yuda, imuhuc.

¹⁴ Ic imi eneh ewa momacguc wamma zéwelec ai imi ai meme sasala toroqema memanec kecgic. Wañu embac tosara zéma Yesuac

* **1:12:** Yuda ic ienené Sabataiguc héna horua niñgic ai tanec wawaña imuhucya ménda keñña wañañgic. † **1:13:** Girik ac yomuac hénia imi seliseli wawaña, imi mia Yuda ic ionac tunéñac qara, ienené Roma gawamañ imuac mézétiti wamma seliseli wamma euqac wañañgic.

nenḡocya Maria zéma Yesuac mu-
nahéra ienenḡ acguc momacnec
toroqema kecḡic.

¹⁵ (Ic embac tocgégic ionac
zanḡégina imi 120 imuac séc
waḡec.) Nalé imuhucḡenḡ
Peteronéḡ sucginaiguc yacma
yomuhuc zéyec;

¹⁶ Dac munahécna, becneç Uḡa
Téréyanéḡ Dawidiac kuaya mema
Yudawac niḡ zéyec ac iminéḡ héla
wammacac niḡ heyec. Yuda imi
ic tosara Yesu késagic ionac héná
meyec ic imi mia.

¹⁷ Waḡu ic imi 12 sucninaiguc
kecma Miḡ Kewuac ai yomuac
bakia meanḡec.

¹⁸ (Waḡu ic iminéḡ hakaya
biriawac boḡanéḡ baec ménḡ
boḡ meyec, imuac andiaiguc
orucyanéḡ melemma hiḡnacma
qeyu tomeḡa qéséḡu kera tomeḡa
madaru humuyec.

¹⁹ Waḡu haka imi zésaigic keḡu
ic embac Yerusalem kecḡic ienenḡ
moczoḡ nindacma baec imuac
Akeldama zéangic. Waḡu ac imuac
hénia imi Sac baera.)

²⁰ Imuac mia kiwi Legiciguc
yomuhuc oyec hezac; Iwac baec
imi kisi waḡu ménḡnéḡ ménḡ
imuhucḡenḡ ménda kecmac. Waḡu
ic ménḡnéḡ iwac ai buḡa imi
késamac.

²¹ Imuac niḡ Yohanenéḡ Yesu
doku naecmiyec imuhuc ḡeḡnec
ééréceçma Anutunéḡ Yesu sucni-
naiguc wagicma eḡec nalé imuac
suraiguc ic tosara Yesunéḡ sucni-
naiguc tacyac waḡaḡec imuac séc

²² niniguc kecḡic ionarunec
ménḡ kumuni niniguc Yesuac
yacyarawac héipuc ic wambiḡ.

²³ Imuhuc zéyu ic éréhéç mi-
hicḡi éréçmiḡic. Qacgira imi Yosefe
zéma Matia. Waḡu Yosefe iwac
Basaba me Yúsite zémiaḡic.

²⁴ (24a) Waḡu ienenḡ yomuhuc
zéma zéweleçḡic; Miḡ Kewunina,
ḡi ic embac nenḡaḡ qeri héhéḡnina
keczanḡ.

²⁵ (25a) Yudanéḡ ai buḡaya
imi waima enḡeya hénayaiguc
keḡec. (24b) Imuac ic éréhéç
youmi iorac muru mérac késana
(25b) tatacyac mema welenḡ qeḡe ai
zéma Mélíméli icac ai memac imi
nénézéḡa hénni.

²⁶ Imuhuc zéma sumbic néma
héḡḡic Matia iwac muru héiyu inéḡ
Mélíméli ic 11 ionac muru toro-
qeyec.

2

*Ai meme 50 imuac kendonḡaiguc
Uḡa Téréya mayec.*

¹ Ai meme 50 imuac kendonḡa*
ducḡiyu ienenḡ moczoḡ ama ménḡu
momacnec tocgégic.

² Waḡu kurumenḡ igucnec hétéḡ
yanda ménḡ élanzanḡnec luhuc selia
qeanzac éséçnec mama ama tacḡic
imuac qeria séc séçḡédareç.

³ Waḡu iwawai ménḡ tanera ḡeric
bélaḡa éséçnec imuhucyanéḡ tu-
ima ic embac tacḡic orucgina séc
mama héiyec.

⁴ Waḡu ic embac ienenḡ moczoḡ
Uḡa Téréyanéḡ qeriginaiguc
séçḡéma ac méréra hénia hénia
énéçmiyec séc hénima zégic.

⁵ Nalé imuaru kurumenḡ
bawaiguc baera baera heyec
imuhucḡenḡ Yuda ic Anutu
méndacma kecaḡic ienenḡ
Yerusalem hama tacyac waḡic.

⁶ Hétéḡ imi hicḡiyu tuḡ yanda
imuaru toçḡéma niḡḡic acgina séc
zégic imuac niḡac niniḡina sic-
saoc waḡu témpriḡ waḡic.

⁷ Waḡu ienenḡ kilenḡ yanda
welicḡéma zégic; Ic embac ac zézu
yomi Galilaia baec miḡina zéma
ninziḡ.

* **2:1:** Pentikost imi Yuda ic ionac kendonḡ ménḡ; Nagu sacyaguc ogicma kekeḡa imuac kendonḡa
teçḡéyuguc éréma ai meme 50 waḡu Yuda ic ienenḡ kendonḡ tacanḡic, waḡu nalé imuaru mia Uḡa
téréya mayec.

⁸ Waŋu dimuhuciguc ienenj zégic neŋaŋ acninaiguc séc ninziŋ?

⁹ Neŋaŋ youmi Pada ic, Mede ic, Elam ic, Mesopotamia miŋina, Yuda ic zéma Kapadokia ic, Ponto ic zéma Asia ic,†

¹⁰ Firigia ic, Pamfilia ic, Izipte ic, ic tosara Kirene hosura Libia baec yandaiguc baec bakia bakia hezac imuacnec, ic kianj tosara Romanec, (Imi mia Yuda ic zéma ic tosara Yuda ic ionac ninzénj ninzénj ginaiguc toroqegic imi mia.)

¹¹ Krete ic zéma Arabia ic, neŋaŋ imuhucyanénj kiwi hénia hénia Anutunénj meyec imi zéaugic acninaiguc séc ninziŋ.

¹² Ienenj moczoŋ welicgégic ewagina sicsaoc waŋec. Waŋu eŋaocnec qesiamuma zégic; Imuac hénia imi dimuhuc?

¹³ Waŋu ic tosara enenj zézerec waŋj énécmima zégic; Ic youmi doku seli siŋaguc imuac kuhanénj qerigina sécgézac.

Peteronénj kiwi baec icnéŋ ménda memeya imuac hénia énézéyec.

¹⁴ Imuhuc zégic Peteronénj Yesuac Mélíméli ic 11 iniguc namma ewaya mema yacma yomuhuc énézéyec; Yuda ic alahécna zéma ic embac Yerusalem kecanzu ini moczoŋ, neŋj hénia zéasari énécmima ac zémaŋ imuac gezacgina haima niŋgic.

¹⁵ Ini ninzu ésécnec qahac. Ic youmi doku selinénj ménda mesoho énécmizac. Kaiwe kiwa imi siŋunec 9 kilok sac wanzac.

¹⁶ Qahac, iwawai imi Anutuac tilinj ic Yoelnénj zéyec ésécnec hicŋjzac.

¹⁷ Miŋ Kewunénj yomuhuc zézac; Kecma nalé tetecgiaiguc ni Uŋana ic embac momac yanda séc pocgé énécmiwa nambérac hécgina ienenj iwawai kecma

hicŋjmac imuac ara zéaumu. Waŋu sac qeli enenj Anutuac tilinj tilinjiguc séséc hicŋj énécmiyu hémmu. Waŋu ic embac yanda ienenj gau hémmu.

¹⁸ Waŋu nalé imuaru ni Uŋana imi welenj qeqe ic me embachécna pocgé énécmiwa ienenj iwawai kecma andiaiguc hicŋjmac imuac ara zému.

¹⁹ Waŋu énézéwa ou kurumenjiguc kiwi welic welicgia, emu baeciguc asé kiwiac haka héniya héniya hémmu. Imi mia sac zéma geric bélaŋ zéma hofac konduŋ wéséséya.

²⁰ Kaiwe kiwanénj melemma sinji waŋu maso kiwa imi sac sac waŋuguc Miŋ Kewuac nalé yanda asahaguc imi hamac.

²¹ Waŋu ménénj ménj Miŋ Kewuac qara qacanzuiguc kápésic igucnec anjéŋgina tiénécmimaŋ.

²² Israel ic embac, ac youmi niŋgic; Ini ninzu ésécnec, Anutunénj sugcinaiguc haka kuc yandayaguc zéma kiwi méréra héniya héniya zéma asé kiwiac haka héniya héniya imi Yesuac muru mema Yesu Nazaretenecc i héipucya wammiyec.

²³ Ic imi mia, Anutunénj haka imi ménda hicŋjyecnec nimma ewaya dérécgéyu heyec séc onac muru oporu enenj ic Moseac hénia ac ménda niŋgic ionac méraginaiguc haigic biriŋnénj qegic humuyec.

²⁴ Waŋu humucnénj i késamacac séc qahac waŋu Anutunénj humucac zéra igucnec hulacmima meqeli miyec.

²⁵ Dawidinénj iwac niŋac yomuhuc zéyec; Ni hémba Miŋ Kewunénj nalé séc wésénaiguc kecanzac. Waŋu inénj nuac héinaiguc naŋu ni qeka meka ménda wammaŋ.

²⁶ Imuac niŋ ewana ségiségi waŋu ezelaŋnanénj mepési miyu

† 2:9: Asia komora zéanzin imi deguc Téki taczac baec imuac qara.

séwina imuhucyanec yacyarawac mambéc kecmac.

²⁷ Hénia imi yomuhuc; Gi ni humumia ionac baec dumuñaguc ménda waina hemañ. Wañu guac Icgá Téréya ménda waimina houmac.

²⁸ Geñ nézéna, keckecac hénaya héñi. Geñ wéségaiguc ségiségi imi nuac qerinaiguc haina sécgémac.

²⁹ Dac munahécna ni ac yomi efima hia énézémanañ séc; Yandanina Dawidinéh humuyu téngégic iwac kic suaña imi sucninaiguc heyecac érékecma deguc hezacnec.

³⁰ Wañu i imi Anutuac tilinñ tilinñ ic kerec imuac ninñ Anutunéh iwac qelihéra sucnina igucnec méñ kumuyu iwac ic kewu tataciguc tacmac ninñac ac selianec zikima ézéyu ninñec.

³¹ Iwawai hicñjmac imi héñtegcma Kristoac yacyacwac ninñac yomuhuc zéyec; I humumia ionac baec dumuñaguc ménda waimiyu heyec. Iwac séwiyaneñ ménda houyec.

³² Anutunéh Yesu imi meqeliyu yarec. Wañu neñañ moczoñ haka imuac héipuc ichéra wamma kecziñ.

³³ Anutunéh meyacmiyu inéh iwac héiyaiguc emma ac ziki nénécmiyec séc Mañgocac murunec Uña Téréya mema pocgé nénécmiyu iwawai imi mia hémma ninzu.

³⁴ Dawidi inéh kurumenjiguc ménda eñec. Wañu inéh yomuhuc zéyec; Miñ Kewunanéh[‡] nuac Miñ KewunaŠ yomuhuc ézéyec; Nuac héinaiguc tacna.

³⁵ Tacnanec neñ guac hazéchécga onopocba guac hénagawac hena titiga wammu.

³⁶ Imuac ninñ Israel ama séc ic embac moczoñ yomuhuc ninñ yacgému; Ini Yesu ic héñgeña

wéndaraiguc qegic Anutunéh i Miñ Kewu zéma Kristo kumuyec.

³⁷ Imuhuc zéyu ic embac ieneñ ac imi ninñic qerigina néyu Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ionac énézéma zégic; Dac munahécna, nini dimuhuc wambinñ?

³⁸ Imuhuc zégic Peteronéh melemma zéyec; Ini moczoñ yanda, ewa qerigina meleñjic kápésicgina wai énécmimacac ninñ Yesu Kristoac qaraiguc doku naec énécmiñ ewa hiawac Uña Téréya énécmiyu memu.

³⁹ Sésépac ac imi, ini zéma qelihécgina zéma ic embac lakec keczu séc Miñ Kewu Anutuninanéh héihéré énécmimac ionac buña wammac.

⁴⁰ Imuhuc zéma inéh ac sasala méñ toroqema héipuc wamma meseli énécmima zéyec; Eneñ hicñjsai biria yomi onarunec añgégina tiénécmiyu érému!

⁴¹ Imuhuc zéyu ic embac tosara iwac ara késagic séc doku naec énécmigic nalé imuhucgeñ zañgégina 3,000 imuhuc ésécnec tunjinaiguc toroqe énécmigic.

⁴² Wañu Yesuac Mélíméli ic ieneñ ku énécmigic imuac séciguc selianec nammanec ala wañamuma saméh kuma nema zéwelec ai imuac opocamuma kecgic.

⁴³ Wañu ic embac moczoñ zénéngina hiriyec. Wañu Yesuac Mélíméli ic ieneñ kiwi méréra héniya héniya zéma asé kiwac haka méréra sasala megic hicñiyec.

⁴⁴ Wañu ninzéh ninzéh ic ieneñ momacnec tacyac wamma iwawaigina imi nuaru qahac guaru qahac momacnec mema kecañgic.

⁴⁵ Kecma méñnéñ méñ iwawai méñ ninñac osigiciguc aigina me

‡ 2:34: Hebiraio aciguc; Yawe. § 2:34: Hebiraio aciguc; Adonai.

iwawaigina haima soukiwaya mema sécgina énécmianɣic.

⁴⁶ Waɲu nalé séc ewa macɣuc wamma ocmuɲ téréyaiguc tocgéanɣic. Waɲu amagina séc ewa hía zéma ewa héla nimma saméɲ kuma amunec qamunec wamma neanɣic.

⁴⁷ Haka imuhuc wamma Anutu mepésigic ic embac ieneɲ eegina héiénécmigic kecaɲɣic aɲgégé tiénécmimia ionac zaɲgégina imi Miɲ Kewunéɲ toroqe énécmiyu eɲec.

3

Peteronéɲ ic puriɲ méné mehiaruyec.

¹ Zéwelecac kaiwe kiwa maria 3 kilok imuhucgeɲ Petero zéma Yohane iereɲ ocmuɲ téréyaiguc eɲoc.

² Waɲu ic méné neɲgocyawac qeria igucnec puriɲ hicɲjima kekera imi ic tosaraneɲ duɲaguc huama hagic. Ic imi mia ic tosara ocmuɲ téréyaiguc eɲeɲ mama waɲɣic iwawai méné niɲac qesiénécmimac niɲ kaiweya kaiweya nagu méné Naguc soroc zéanɣic imuaru haigic tacanɣec.

³ Ic iminéɲ Petero zéma Yohane iereɲ ocmuɲ téréyaiguc embiɲ zé waɲic iricma iwawai niɲac welec érécmiyec.

⁴ Weleru Peteronéɲ Yohaneguc héɲsosomalima yomuhuc ézéyec; Niri niriɲna.

⁵ Zéyu inéɲ iorarunec iwawai méné memaɲ zé mambécma iricosoliyec.

⁶ Iriɲ Peteronéɲ yomuhuc zéyec; Siliwa zéma goli imi ni ménda késa kecɲua, waɲu iwawai késakecɲua imi gémmaɲ. Nazarete ic Yesu Kristoac qaraiguc yacma kenna.

⁷ Imuhuc zéma méra héiyaiguc késama méra miyu imuhuc geɲnec hénatawéya zéma hénayawac giniɲa imi kuhaguc waɲec.

⁸ Imuhuc wamma seligiyu técgéma yacma hénima kemma iriguc ocmuɲ téréyaiguc emma tima kemma técgéma kemma Anutu mepésiyc.

⁹ Waɲu inéɲ tima kemma Anutu mepésiyc ic embac mocɲonɲ yanda ieneɲ i héɲɣic.

¹⁰ Hémma ic iminéɲ Nagu sorociguc tacma iwawai niɲac welec énécmianɣec ic imi mia zéma héɲteɲɣicma haka hicɲimiyec imuac muɲɣuc yanda welicgéma aurigic.

Peteronéɲ welicgéma tocgégic imi onac ac énézéyec.

¹¹ Ic iminéɲ Petero zéma Yohane érépésima keɲu ic embac ieneɲ aurima Solomonac luhuc ama yanda imuaru usuɲnec hama ionac muru tocgégic.

¹² Waɲu Peteronéɲ inicma énézéyec; Israel ic embac, némac niɲac haka imuac aurizu? Ini niɲɣic nereɲ norac kucnira zéma hakanira hía bianéɲ ic yomi mehiaruzic esécnec waɲu niriɲ sosolima nanɲu?

¹³ Imi nereɲ qahac, néɲ Yesu eneɲ Pilatoac mériaiguc opocɣic Pilatonéɲ hulacmimaɲ zéma ewaya zikiyec. Waɲu ini iwac kic ségériaiguc Yesu qaecgémigic. Waɲu yanda hécnina Abaraham zéma Isaka zéma Yakop ionac Anutunéɲ eɲeya welen qeɲe ic Yesuac qac buɲa meyaɲec;

¹⁴ Eneɲ ic solanɲa zéma téréya ménda nimmima sac naec ic méné hulacmimac niɲac zéwelec migic.

¹⁵ Eneɲ kekec miɲjina qehumugic. Waɲu Anutunéɲ ic humumia sugcina igucnec i meqeli miyec. Waɲu neɲaɲ imuac héipuc ic wanɲiɲ.

¹⁶ Ic youmi hémma nimmizu, iminéɲ Yesuac qara niɲzéɲgéyu niɲzéɲ niɲzéɲa iminéɲ séwiya meselimizac. Yesuac qara zéma niɲzéɲ niɲzéɲ iwac murunec hicɲimizac iminéɲ ic youmi ini

moczon yanda kicginaiguc séwiya solanja mihicni mizac.

¹⁷ Wañu deguc ni yomuhuc ninzua; Ini ménda niñasarima imuhuc wañgic. Wañu galenhécgina ienen imuhucyanec.

¹⁸ Wañu Anutunéh eneya kua meme ic ionac kuagina mema eneya Kristonéh qenzen manzen nimmac imi ménda hicniyunec zédarec ac imi imuhuc meseliyec.

¹⁹ Imuac ewa qerigina melemma Anutuac muru hagic onac kápésicgina zuac énécmiyu.

²⁰ Imuhuc wañgic Miñ Kewuac murunec tac hiahiaruac naléya hamac. Hayu inéh Yesu Kristo becnecc kumuyec i acguc onac méli énécmimac.

²¹ Anutunéh baec yomuac naléya hama keñec imuac suraiguc eneya kua meme ic téréya ionac kuagina mema zéyec séc kurumenjnéñ Yesu tétécgéma heyunec iwawai moczon meqelimac.

²² Mosenéh yomuhuc zéyec; Miñ Kewu Anutuginanéh onac niñac dac munahécgina ionac sugcina igucnec kua meme ic méñ ni ésécnec kumuyu nammac. Wañu inéh ac imuhucya me imuhucya énézéyu imi moczon niñtohodacmu.

²³ Ménjnéñ mén Anutuac kuaya meme ic iwac ara ménda niñtohomac imi ic embac sugcina igucnec elicgéyu qahac wandacmac.

²⁴ Anutuac tilin tilin ic Samuel igucnec namma éréma kua meme ic tosara ai imuac arenjiguc namma zégic imi enej moczon nalé sura yomuac niñac walacnec zégic.

²⁵ Enej imi Anutuac tilin tilin ic ionac qelihécgina zéma Anutunéh yanda héccinaguc ac zikiyec zikizki ac imuac qelihéra. Anutunéh Abaraham yomuhuc ézéyec; Baec séc ic embac tunja tunja

moczon guac qeliga iwac murunec mérianj memu.

²⁶ Enac enac kápésicgina igucnec melen énécmima mérianj qeénécmimanj zéma Anutu eneya welenj qeqe icya kumuma walac onac muru méliyec.

4

Petero zéma Yohane hésa amaiguc oropocgic.

¹ Petero zéma Yohane ierenj ic embac ac énézéma nanjic hofac oo ic zéma ocmuñ téréyawac demin galenj kunenjgina zéma Sadukaio ic ienenj iorac muru hagic.

² Ierenj ic embac ku énécmima Yesuac muru humuc igucnec yacyac hezac zéma zéauyic qerigina biriyec.

³ Biriyu érépésigic ama bec sinjyec imuac niñ hésa amaiguc oropocgic heyicnec ama gianjyec.

⁴ Wañu acgira niñgic ionac sugcina igucnec sasalanéh ninzénjgégic ic embac zanjgégina 5,000 éséc wañec.

⁵ Ai meme imuhucgenj séwiac galenj zéma qeriac galenj zéma hénac acac kiwi ic tosara Yerusalem amaiguc tocgégic.

⁶ Héfac oo ic kunenjgina Hanasi, zéma Kayafa, Yohane, Aleksande zéma hofac oo ic kunenjgina iwac sac kitichéra ienenj momacnec kecgic.

⁷ Ienenj Petero zéma Yohane sugcinaiguc oropocgic nanjic yomuhuc qesiércmigic; Némac kuc zéma mérac qaciguc ai imi mezaoc?

⁸ Qesigic Petero imi Uña Téréyanéh qeriaiguc kuaya qeyu yomuhuc énézéyec; Hénaorinj neñan séwiac galenj zéma Israel neñan qeriac galenj hécnina,

⁹ Ic purinja imi haka hiabia wammiyic imuac némaciguc mehiaruyoc zéma niri deguc aciguc gési nérécmizuiguc,

10 Ini zéma Israel ic embac moczon yomuhuc niñasarimu; Ini Yesu Kristo Nazaretenecc i ic héngena wéndaraiguc qehumugic Anutunéh humuc igucnec meqelimiyecc. Wañu iwac qaraiguc mia ic youmi hiabia soroc wamma kicginaiguc nanzac.

11 Yesu imi meriqe ic eñaooc hoc méñ héñara mema giligic kenkeña iminéh mia ama wañgoñaiguc ama imuac hoc oruha wañec.

12 Képésic igucnec añgéh titi imi méñaru méñ ménda hezac. Kurumenñ bawaiguc ic neñañ muru añgéh tinéncmimacac qac méñ ménda nénécmiyu hezac.

13 Petero zéma Yohane ierenñ imi ic omya, kiwi amaiguc ménda eñoc imuhuc zéma niñgic. Wañu efima kucnec zéyic nimma aurigic. Wañu becnecc Yesuguc keroc imi irictegcigic.

14 Wañu ic hiaruyec iminéh iriguc momacnec nañu hémma zéqetali wañ érécmiwiñ zéma osigic.

15 Wañu érézégic gésigési ic ionac murunec waima hiñgaric eñacnec yomuhuc eminimma zégic;

16 Neñañ ic éréhéc imi dimuhuc wañ érécmiwiñ? Kiwi méréra eñeña wañic ic embac Yerusalem keczu ienenñ moczon buña imi nindacgic. Wañu neñañ imuac qaecgéwiñac séc qahac wanzac.

17 Ic embac ionac suginaiguc iwawai imi ménda saima kemmac niñac Yesuac qaraiguc ic méñac méñ, ac méñ muñguc ménda zémaoc niñac zétericgé érécmima zéseli érécmiwiñ.

18 Imuhuc zémaguc muñguc héihéré érécmima Yesuac qaraiguc méndagucnec zéma ku énécmimaoc niñac zéseli érécmigic.

19 Zégic Petero zéma Yohane ierenñ yomuhuc melemma zéyoc; Anutuac kic ségériaiguc Anutuac

ara waima onac acgina méndacbic iminéh hia me qahac imi eñaooc niñgésigic.

20 Niri imi iwawai hémma niñic imi ménda zéauwicac séc qahac.

21-22 Mehiahiaruac asé kiwiya hicñimiyec ic iwac yawuña imi 40 ogirec imuac niñac ic embac moczonñ haka hicñiyec imuac Anutu mepésigic. Imuac dimuhuc yéwéri érécmiwiñ zé osima muñguc zétericgé érécmima wai érécmigic kenjoc.

Ninzéh ninzéh ic ienenñ zéwelec wañgic.

23 Kemma Petero zéma Yohane ierenñ ekanñ ic embac ionac muru liliñgéma kemma hofac oo ic kiwa zéma qeriawac galenñ ienenñ ac érézégic imi moczonñ énézédaroc.

24 Zéyic ienenñ nimma momac yanda ewa maracgina meyacma Anutu welecmima zégic; Miñ Kewu yanda, Anutu! Geñ baec kurumenñ zéma kondunñ zéma iwawai moczonñ yanda imuac qeriaiguc hezac imi zéna hicñiyec.

25 Geñ Uñaga Téréya mélimima welenñ qeqega Dawidi, neñañ yandanina iwac kuaya mema yomuhuc zénec; Némac niñac baera baera i hazéc wammizu? Wañu imuac ic embac ienenñ aigina héla qahac imuhucya mewinñ zé sasangiaiguc ac zézu?

26 Anutu zéma iwac halécnéh météré mimia iorac hazéc wañ érécmiwiñ zéma baecac ic kewuhéra ienenñ yacma nanzu, wañu séwiac galenñ enenñ momacnec tocgézu.

27 Hélacnec, imuac séciguc ama areña yanda yomuhucgeñ Herode zéma Pilato ierenñ baec méñunec méñunec ic embac zéma Israel ic embac iniguc guac welenñ qeqe icga téréya Yesu halécnéh météréminec i hazéc wammima tocgégic.

28 Imi enen genḡaoc iwawai mén hicḡimacac zéma guac ewa sinḡa zéma méraga kuhanén becneḡ ninḡarenḡéneḡ imuac mia wambiḡ zéma tocgégic.

29 Miḡ Kewu deguc zéteric tericgina imi hémma guac welen qeḡehécḡa nanḡé nénécmína zénénḡnina ménda hiriyu ackua zécḡa imi zéauwiḡ.

30 Waḡu méraga suluma hafi mehíaruma waina kiwi méréra zéma asé kiwíac haka hénia hénia guac welen qeḡe icḡa téréya Yesuac qaraiguc hicḡimac.

31 Imuhuc zéma welecgic tecḡéyu ama tocgéma tacḡic iminén hiriyu ienen moczoḡ Uḡa Téréyanén qerigina kuaya qeyu zénénḡgina ménda hiriyu Anutuac ackua zéc zéaugic.

Nin zén nin zén ic ienen ewa momac wamma kecḡic.

32 Ic tuḡ nin zénḡégic ienen ewa qeri momacguc wamma ménḡnén mén iwawaigina mén niḡac guaru qahac nuaru qahac ménda zéma momacneḡ mema kecḡic.

33 Waḡu Mélíméli ic ienen kucgina seliaguc Miḡ Kewu Yesuac yacyarawac héipucya wamma toroqema zéaugic Anutuac ewa hianénḡ qacginu heyec.

34 (34a) Heyu naléya naléya ic embac baec me ama gericḡinaguc ienen iwawai imi haigic megic soukiwaya mema haḡḡic.

35 Hama Yesuac Mélíméli ic ionac hénaginu haigic méndemma ic tosara iwawai mén niḡac osigic séc énécmigic, (34b) sugcinaiguc ménḡnén mén iwawai mén niḡac ménda osigic.

36 Waḡu Rewi ic mén qara Yosefe, Kípuro baec zékénḡa igucneḡ keru Mélíméli ic ienen iwac Banaba zémiaḡḡic. (Imuac hénia imi ewa qeri meme seli waḡ énécmiawac naḡa.)

37 Inén ai mén késa kerec imi haiyu megic soukiwaya mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

5

Anania zéma iniḡa Safira.

1 Waḡu ic mén qara Anania inén iniḡa Safira i guc iwawaigira haima sokiwa meyoc.

2 Waḡu inén boḡa bakia musaḡḡéyu heyu, iniḡanén momacneḡ niḡec. Waḡu bakianec mema hama Mélíméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.

3 Haiyu Peteronén zéyec; Anania, némac niḡac Biria miḡinanén qeriga sécḡéyu Uḡa Téréya ikoc wammima baecḡawac boḡa bakia musaḡḡezaḡ?

4 Iwawai hegénec imi genḡa buḡa ménda heyec me? Waḡu haima soukiwa menec imi genḡa buḡa ménda heyec me? Imi moczoḡ genḡa, nén némac niḡac haka imuhucya guac qerigaiguc niḡarenḡéma kecneḡ? Ic ionac qahac, nén ḡi Anutu ikoc wammizaḡ.

5 Imuhuc zéyu Ananianén nimma humuma mama qeyec. Waḡu haka hicḡiyec imi niḡḡic séc zénénḡgina kunenḡ yanda hiriyec.

6 Humuyu sac qeli merac enen hama qamocya osoma huama kemma téḡḡégic.

7 Kaiwe kiwa 3 kilok kenḡu iwac iniḡanén haka hicḡiyec imi ménda niḡteḡicma hama éréyec.

8 Éréyu Peteronén qesimiyec; Nézéna youmi ḡi zéma Anania baec imi wai énécmima boḡa meyoc imuac sécyá wanzac me? Zéyu inén zéyec; Oo imi sécyá wanzac.

9 Zéyu Peteronén ézéyec; Dimuhuc Miḡ Kewuac Uḡa Téréya batucḡéwic zéma ewa momac waḡoc? Inicna, ic tosara euga téḡḡéma liliḡéma hama nauḡiguc

nanzu. Wañu ieneñ gi momacnec huagémma kemmu.

¹⁰ Zéyu imuhuc geñnec i acguc humuma iwac hénayaiguc mama qeyec. Wañu sac qeli merac ieneñ éréma héngic qamoc mén hicñjima heyu hémma huama mama kemma iwac euyawac qéhéréñaiguc téngégic.

¹¹ Hénaorij zéma ic embac haka imuac surucya niñgic séc zénéngina kuney yanda hiriyec.

Mélíméli ic eney ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmigic.

¹² Mélíméli ic ieneñ méragina suluma ic embac sugñaiguc asé kiwiac haka zéma kiwi méréra héniya héniya megic hicñjyu ic embac sasala ewa momac wamma Solomonac luhuc ama yandaiguc tocgéañgic.

¹³ Wañu tosanenñ ionac muru ménda efima toroqegic. Wañu ic embac ieneñ Mélíméli ic ionac niñgic eñeña wañec.

¹⁴ Wañu ic zéma embac momacnec tunja tunja muñguc yanda ninzéggéma Miñ Kewuac muru toroqegic.

¹⁵ Imuac niñ Peteronén hama keñu irecyanén osiéncmimacac niñ ic embac hafiginaguc onagicma hama hena yandaiguc hehe duñgina me aturu heheginaiguc onopocgic hegic.

¹⁶ Wañu ic embac sasala ama areña kuney kuney séc Yerusalem lelec lelec tacma keñec imuacnec ieneñ imuhucyanec ic embac hafiginaguc zéma tosara uña birianén wañu qenzej manzej qeangic imi onagicma hagic. Wañu hagic séc moczoñ hiarudacgic.

Kua meme uñanén Yesuac Mélíméli ic hésa ama igucnec hulac énécmiyu magic.

¹⁷ Wañu hofac oo ic eñeña zéma tosachéra Sadukaio tunja

kecgic imi eney qeri biric nimma yacgic.

¹⁸ Yacma Yesuac Mélíméli ic énépésima ic embac kicgñaiguc hésa amaiguc onopocgic.

¹⁹ Wañu sinjyaiguc Miñ Kewuac kua meme uñanén hésa amawac naguya naguya auma onagicma mama yomuhuc énézéyec;

²⁰ Kemma ocmuñ téréyaiguc namma kekecac ackuazéc imi moczoñ ic embac énézédacmu.

²¹ Imuhuc zéyu ama gñañ gñañaguc ocmuñ téréyaiguc emma ackuazéc ku énécmigic. Wañu hofac oo ic eñeña zéma tosachéra hama Sanhederin kaunsol zéma Israel qeriawac galen moczoñ énézégic tocgégic. Wañu Yesuac Mélíméli ic onagicma hamu niñac ic tosara hésa amaiguc méli énécmigic.

²² Wañu ocmuñ téréyawac galen meme ic ieneñ kemma hésa amaiguc ménda mihicñi énécmima lilingéma hama énézégic.

²³ Énézéma yomuhuc zégic; Kemma hénni hésa ama imi naguya zikigic taczacnec. Wañu awiawi ic ieneñ nagu séc nañgic. Wañu qeri séwélawac naguya naguya auma qeriaiguc ic mén ménda mihicñizij.

²⁴ Ama ocmuñ téréyawac demañ galen kuneygina zéma hofac oo ic kiwa hécgina ieneñ acgina nimma haka imi yandima némac tanec wammac zéma niñgic sicsaoc wañec.

²⁵ Wañu ic ménñén hama énézéma zéyec; Ninzu, ic tosara hésa amaiguc onopocgic imi eney ama téréyaiguc namma ic embac ackuazéc ku énécmizu.

²⁶ Zéyu galen iminén ai ichéra iniguc kemma onagicma hagic. Wañu ic embac ieneñ hocnén nunuwu niñac zéma bacgina yandiyu bénzéhñec onagicma hagic.

27 Hama onopocgic kaunsol kicginaiguc nanjic hofac oo ic enejaginanej qesiéncmima zéyec;

28 Ic iwac qaraiguc ic embac ackuazéc ménda ku énécmimu nijac selianec zéseli énécmiyij. Wañu ini héna acgina imi ku énécmigic Yerusalem ama séc sécgédaczac. Wañu ic iwac sacya nijac Anutunéj imuac bakia melenj nénécmiyu nejaoc bisiwij nij wanzu?

29 Zégic Petero zéma Yesuac Mélíméli ic tosara ienej yomuhuc melemma zégic; Ic onac ackuazéc tohowij zé Anutuac ackuazéc waiwijnac séc qahac.

30 Enej Yesu ic héngenja wéndaraiguc qehumugic. Wañu imi mia yanda hécnina ionac Anutunéj meqeliyu yarec.

31 Israel ic embac ewa qerigina melenjic kápésicgina wai énécmimacac nij Anutunéj méra héiyanéj i wagicma emma ic kewu zéma anjéj titi icninawac kumuyec.

32 Nini haka imuac héipuc ic wanzij. Wañu Anutunéj méjnénj méj ara tohógic ionac Uña Téréya énécmiyu Uña Téréya iminénj imuhucyanec héipuc wanzac.

33 Imuhuc zégic ningic qerigina kilenj yanda biriyu unuhumuwiñ zé wanjic.

34 Imuhuc wanjic méjnénj sugina igucnec yarec. Ic imi Farisaio ic, qara Gamaliel, Héna acac kiwi ic, wañu ic embac moczoñ yanda eeya héianjic. Inéj Yesuac Mélíméli ic onagicma komora méj sénganjenj kemma nammu nijac énézézec.

35 Imuhuc wammaguc yomuhuc énézézec; Israel ic, ic imi onac iwawai méjac méj wanj énécmiwiñ zé haka imuac hiabi-anec niñgésimu.

36 Hénia zéwa nijgic, becne

Teuda hicñima eneya nij méjac séciguc séwiya meemma zéyu iwac muru ic zanjégina 400 imuac séc toroqegic. Wañu qegic humuyu ic méndacmigic séc héndénj amuma kendacgic, héla qahac wanec.

37 Imuac andiaiguc qac meme naléyaiguc Galilaia ic Yudanéj hicñima ic tuñ yanda héihéré énécmiyu méndacmigic. Wañu i imuhucyanec humuyu méndacmigic ienej héndénj amuma kendacgic.

38 Imuac ni degucguc énézézua, ic ionac murunec lakec namma wai énécmigic kecgc. Niniñ arengia zéma aigina iminénj ic ionac murunec hicñizaciguc birima maqemac.

39 Wañu Anutuac murunec hazaciguc enej mebirimuac séc qahac wammac, néj Anutuguc eumu tanec wambac nijac.

40 Imuhuc énézézua ara tohoma Yesuac Mélíméli ic unurugic éréjic kémbiñnéj unuma Yesuac qaraiguc ac méj ménda zému nijac zéselima wai énécmigic kenjic.

41 Wañu Yesuac Mélíméli ic enej Sanhederin kaunsol wai énécmima kemma Anutunéj niñu nini Yesuac qara nijac mema titi wanj nénécmiwu éséc wanzac zéma nimma ségiséji wanjic.

42 Wañu ienej méndagucnec waigic, néj kaiweya kaiweya ocmuñ téréya me amagina séciguc Yesu imi Kristo zéma zéauma buña suruc hiabia ku énécmianjic.

6

Yesuac Mélíméli ic ienej ai ic 7 kumu énécmigic.

1 Wañu nalé imuhucgenj Yesuac tohotoho ichéra zanjégina torogema enec. Enu Yuda ic tosara Hebiraio ac zéanjic ienej naléya naléya maqeqeya galenjé énécmima Yuda ic tosara Girik

ac zéangic ionac maléhécgina méragina ménda énécmigic. Wañu Yuda ic Girik ac zéangic ienej eñacnec ewa héténgina memama haka imuac Hebiraio ic zébiri énécmigic.

² Imuhuc wañgic Mélíméli ic ienej tohotoho ichéra tocgé énécmima zégic; Nini Anutuac ackuazéc ménda zéauma nene yaka méndéj énécmimanec kecbiñ imi haka hiabia qahac.

³ Dac munahécna suginaiguc ic 7 Uña Téréya zéma niñtegic qin̄tegic sécgé énécmiyu eegina héiénécmianzu imi mihicni énécmigic nenej ai imuac kumu énécmiwiñ.

⁴ Wañu nenej imi zéwelec ai zéma ac téréyawac ai sac toroqema mema kecbiñ.

⁵ Zégic ac iminéj hénáorij moczoñ yanda ionac ewagina mehiaru énécmiyu ienej ic youmi mihicni énécmigic; Ninzéh ninzéh zéma Uña téréya sécgémimia Stefano imi zéma Filipino, Porokoro, Nikano, Timon, Pamena, zéma Antiokia ic Nikolao, wañu Nikolao inéh becaru melemma Yuda hénáiguc toroqema kekera.

⁶ Wañu ic imi Yesuac Mélíméli ic ionac kic ségéra ginaiguc hai énécmigic nañgic walac zéwelecmaguc méragina orucginaiguc hai énécmima mozocgé énécmigic.

⁷ Wañu Anutuac ackuazécnéh saima keñu Yesuac tohotoho ichéra ionac zañgéginanéh Yerusalemiguc kuneh yanda toroqema eñec. Wañu hofac oo ic sasalanéh ninzéh ninzéh imi tohógic.

Stefano késama aciguc haigic.

⁸ Ewa hia zéma kuc sécgémimia Stefano inéh ic embac suginaiguc

kiwi welicwelicgia zéma asé kiwiac haka icnéj ménda memeya imi sasala meyec.

⁹ Wañu tocgotocgo ama méñac hénáorij qacgina Ic hulac énécmimia* ionac murunec tosara Kirene, Aleksandria, Kilikia, zéma Asia baec igucnec hagic ienej momacnec yacma Stefanoguc zééh zéma wamma ac zégic.

¹⁰ Wañu Stefanonéh Uña Téréyaguc ac hiabianec niñareñ wamma zéyu ienej ara melemmuac séc qahac wañec.

¹¹ Wañu ienej ic tosara zéañgé énécmigic yomuhuc zégic; Nini hénni Stefanonéh Mose zéma Anutu zébiri érécmizac.

¹² Imuhuc zéma ic embac zéma qeriawac galeñ zéma héná acac kiwi ic ionac qerigina éségic iwac muru hañma késama kaunsol onac muru wagicma keñgic.

¹³ Kemma héipuc ic ikora onopocgic namma yomuhuc zégic; Ic youmi imi ocmuñ téréya zéma héná ac imuac nalé séc zébirianzac.

¹⁴ Nini imi inéh Yesu Nazareteneñ iminéj ama youmi hézéngéma haka silic Mosenéh mema mama nénécmiyec imi melenju qelia wammac imuhuc zéyu niñanzñ.

¹⁵ Zégic kaunsol moczoñ yanda imuaru tacgic imi eneh Stefanoac hémma héñ wañgic iwac kic tanera imi kua meme uña ionac kic tanec ésécnec wañec.

7

Stefanonéh Yesuac hénia zéasariyec.

¹ Wañu mulu memeac icya ionac eñeñaginanéh qesimima zéyec; Ac imi hélacnec me?

² Zéyu Stefanonéh yomuhuc zéyec; Dac munahécna zéma mañgoc hécna acna zéwa

* 6:9: Yuda ic tuñ méñ Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera.

niŋgic; Yandanina Abaraham Haran baeciguc ménda kemma kecma Mesopotamia baeciguc kerunec Anutu odamuyagucnéŋ hicŋimiyece.

³ Hicŋimima yomuhuc ézéyec; Gi ama baecga zéma arenhécga wai énécmiŋa neŋ baec méŋ gézéwa hémbésémaŋ imuaru kembésémaŋ.

⁴ Imuhuc ézéyu inéŋ Kaldia ic ionac baec imi waima Haran baeciguc kemma kerec. Keru maŋgocya humuyuguc Anutunéŋ eneŋ deguc keczu baec yomuaru wagicma hayec.

⁵ Hama inéŋ baec yomuaru iwawai méŋ ménda waimima baec titiŋa méŋ ménda miyec. Waŋu Anutunéŋ Abaraham meracya méŋ qahac kerunec eŋeya zéma andiaiguc qelihéra ieneŋ baec yomi késamu niŋac ac zikimiyec.

⁶ Waŋu ac Anutunéŋ ézéyec imi yomuhuc; Iwac qelihéra ieneŋ ic méréra ionac baeciguc ic kian kemma kecma. Kecgic baec miŋina ieneŋ welen qeénécmimuc niŋ énépésima yawuŋ 400 séc ziki sipacgé énécmimu.

⁷ Waŋu welen qemuac niŋ énépésimu ionac baec yanda imuac ic embac imi niŋgési énécmima bakia melen énécmimaŋ. Waŋu imuac andiaiguc qelihéra ieneŋ baec imi waima hama baec yomuaru ni welen qenému.

⁸ Waŋu Inéŋ Abaraham séwi tasé hericheric imuac sisipac ac imi zémiyec. Waŋu naŋa Isaka héri haima mema keru kaiweya 8 waŋu séwi taséya hericheric imuac haka waŋec. Waŋu Isakanéŋ Yakop mihicŋiyec. Waŋu Yakobonéŋ yanda hécnina 12 mihicŋi énécmiyec.

⁹ Waŋu yanda hécnina ieneŋ Yosefeac nimbupuc wammima soukiwa niŋac waimigic késama

Izipte baeciguc keŋgic Anutunéŋ i guc kerec.

¹⁰ Kecma zéra béra moczoŋ imuac qaha igucnec metecgéma ewa hia nimmima niŋtegit qitgegitac kuha miyu Izipte ic kewu Faraonéŋ héŋu hiaruyu Izipte héŋgaleŋ ama areŋa yanda zéma eŋeya ama séc héŋgaleŋ wammac niŋac kumuyec.

¹¹ Nalé imuaru Izipte zéma Kanaan baec séc béti hicŋiyu qenzeŋ manzeŋ he énécmiyu yanda hécnina imi nenegina qahac kecgic.

¹² Waŋu Yakopnéŋ Izipte baeciguc nene hezac imuhuc zégic nimma yanda hécnina méli énécmiyu keŋgic.

¹³ Waŋu muŋguc keŋgic Yosefenéŋ eŋeya héniaya zéasari énécmiyu dac munahéra ieneŋ héniaya niŋgic. Waŋu Farao ézéyu inéŋ Yosefeac arenhéra héniaŋina wininiyu inicma niŋec.

¹⁴ Waŋu Yosefenéŋ dac munahéra tosara méli énécmiyu maŋgocya Yakop zéma sac kitichéra moczoŋ ic embac 75 onagicgic.

¹⁵ Waŋu Yakopnéŋ Izipte baeciguc mekemma kecma humuyu yanda hécnina imuhucnec humudacgic.

¹⁶ Kecma qamoc hécgina Sekemiguc mema hama baec méŋ Abarahamnéŋ becnece Sekem baeciguc Hamoroac qelihéra ionarunec kicsuanac buŋa soukiwa énécmima meyec imuaru téŋgé énécmigic.

¹⁷ Waŋu Anutunéŋ Abaraham ac zikimiyec imi seligimac imuac naléya ducŋiyu Izipte baeciguc arenhécniŋa ionac zaŋgéŋina imi muŋguc yanda saima eŋec.

¹⁸ Waŋu kecma ic kewu méréra méŋ Yosefeac hénia ménda nininaneŋ Izipte baecac galeŋ waŋec.

19 Waṅu ic kewu inéh mia aren hécnina tiwiqiwiliṅ waṅ énécmima zéra béraiguc onoporec. Waṅu yanda hécnina zéseli énécmiyu qelihécgina kokoc humumu niṅac demih sénganṅenṅiguc wai énécmianṅic.

20 Nalé imuaru mia Mose hicṅiyec. Waṅu Anutunéh hénu sécgéyec. Sécgéyu maṅgocyawac amaiguc namu gumuyu maso haréwéc waṅec.

21 Waṅu kecma winiṅu waigic Farao béracyanéh wagicma galenṅéyu iwac naṅa waṅec.

22 Waṅu Mose imi Izipte ic ionac niningina imi moczon kumigic ara zéma wawaṅ memeya imi kucyaguc waṅec.

23 Kecma yawuṅa 40 imuac séc waṅu kemma Israelac qeli, dac munahécna inicmaṅ zéma qerianéh niṅec.

24 Kemma Izipte ic mérnéh Israel ic mén eṅ qeyu iricma ic mén yéwériyaguc iwac saiwa wammima Izipte ic imi bakia melemmima qehumuyec.

25 Waṅu inéh dac munahécna ienen Anutunéh mérananéh yéwérigina igucnec metecgé énécmimac imi niṅasarimu imuhuc zéma niṅec, néṅ ienen imi ménda niṅtegicṅic.

26 Waṅu ama siṅima gianṅiyu Israel ic éréhéc euyic munguc winini érécmima ieren ewa momacguc wammaoc niṅac yomuhuc érézéyec; Ic éréhéc iri dara munia, waṅu némac niṅac mebiri amuzaoc?

27 Zéyu ic alaya eṅ qeyec iminéh Mose qéfaccgé mima yomuhuc zéyec; Mérénéh gi nonac galen zéma gésigési ic kumugéṅec?

28 Oraṅ Izipte ic qehumunec imuhucyanec ni numan zéma wanṅaṅ?

29 Zéyu ac imuac niṅac Mosenéh néngacma Midian baeciguc ic kian

wamma kecma baec imuhucṅen nanṅhéréraguc waṅec.

30 Waṅu yawuṅ 40 imuac tetecgia waṅu, Sinai baec boṅa imuac hosuraiguc baec kéra kérésiaiguc Miṅ Kewuac kua meme uṅa mérnéh ic hésa waiyaguc imuac geric bélaṅa qeriaiguc iwac muru wininiyec.

31 Wininiyu Mosenéh hémma kiwi imuac welicgéyec. Nimma héṅ sosolimanṅ zéma hosuraiguc keṅu Miṅ Kewuac ac ewaya yomuhuc mayec;

32 Ni yanda héccga ionac Anutu; Abarahamac Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu. Imuhuc zéyu Mosenéh bac yandi yandi wamma zénéṅa hiriyu efima hémmacac séc qahac waṅec.

33 Waṅu Miṅ Kewunéh yomuhuc ézéyec; Baec tima nanṅaṅ imi baec téréya imuac hena usuga imi hénaga igucnec hetecgéna.

34 Ic embachécna Izipte baeciguc kecṅic mematiti waṅ énécmigic hémma héṅanzua. Waṅu ionac zésiaccinanéh nuruyu nimma hulac énécmimanṅ zéma mazua. Deguc hana neṅ gi Izipte baeciguc méligémba.

35 Imi mia ienen Moseac mérénéh gi galen zéma gésigési ic kumugéṅec imuhuc zéma waimigic. Néṅ Anutunéh ic imi mia ionac galen zéma anṅeṅ titi icgina wammac niṅac kua meme uṅa méliyu ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc hicṅimima Mose méliyec.

36 Méliyu ic iminéh kemma Izipte baeciguc zéma Konduṅ pésiaiguc zéma baec kéra kérésiaiguc haka welic welicgia zéma asé kiwi haka hénia hénia imi yawuṅ 40 imuac séc meyu héngic onagicma hayec.

37 Waṅu Mosenéh mia Israelac qelihéra yomuhuc énézéyec; Anutugina Miṅ Kewu iminéh dac munahécgina ionac suc igucnec kua

meme ic méj ni éséc imuhucya meyacmimac.

³⁸ Mose inéj baec kéra kérésiaiguc azorogic sugcinaiguc yanda hécnina zéma kua meme uŋa méj Sinai baec boŋaiguc ac ézéyec imi iniguc momacnec kerec. Waŋu inéj mia ac kekecyaguc imi nénécmimaŋ zé meyec.

³⁹ Yandahécnina ienej acya ménda tohoma qéfacgéma sugcina igucnec elicgéjic ewa qeriginanéj Izipte baeciguc lilingéyec.

⁴⁰ Waŋu Aron yomuhuc ézégic; Gi anutuac irecya méj mena iminéj walac walac keŋu méndacbiŋ. Mose Izipte baec igucnec nonag-icma hayec imi youmi iwac muru némac iwawai hicŋiyec imi nini ménda ninziŋ.

⁴¹ Imuhuc zéma sura imuhucgeŋ burumakao merawa imuac banaraya mema iwac muru yaŋ qema héfac hémigic. Waŋu méraginanéj megic iwawai imuac ségiségi waŋgic.

⁴² Imuhuc waŋgic Anutunéj andé unuma wai énécmiyu ienej kurumenŋac iwawai* mepési énécmigic. Imuac mia kua meme ic ionac kiwiiguc ac yomuhuc hezac; Israel ama miŋina enej yawuŋ 40 imuac séc baec kéra kérésiaiguc kecma yaŋ méj qema lémbaŋ méj onéŋgic me qahac?

⁴³ Ini Molok imuac[☆] ocmuŋ zéma baniara Refan imuac méŋni sikilu zéma irec tosara mepési énécmimu niŋac mesorocgéma megic imi mepési énécmiaŋgic, imuac ni Babilon baec emangeŋ ini nesi énécmimaŋ.

⁴⁴ Yandahécnina ienej baec kéra kérésiaiguc héipuc ac haliginaguc kecaŋgic. Hali imi Anutunéj imuac tanera Mose ézéyec séc megic.

⁴⁵ Waŋu hali imi mia yanda hécninanéj bisima keŋkecma

kecgic. Waŋu Anutunéj kicginaiguc ic enia nesi énécmiyu ionac baec késagic nalé imuhucgeŋ yanda hécnina Yesua méra bawaiguc kecgic imi enej iwawai imi bisima hagic tac énécmiyunec Dawidi galenagé énécmiyec imuac naléya hayec.

⁴⁶ Waŋu Dawidi inéj Anutuac ewa hia iwac muru hemiyu Yakopac qelihéra onac niŋ wamma Anutuac amaya memac niŋ welerec.

⁴⁷ Waŋu i qahac, néj Solomonnéj iwac ocmuŋ téréya meyec.

⁴⁸ Waŋu Eŋeŋa yanda iminéj amaya amaya ic méranéj megic imuaru ménda kecaŋzac. Imuac mia kua meme icnéj yomuhuc zéyec;

⁴⁹ Kurumenj imi nuac ic kewu tatacna, waŋu baec imi nuac hena titina. Imuac niŋac ini ama dimuhucya hia menémmu? Waŋu baec dimuhucyanéj nuac tac niniŋac sécya hia wammac me?

⁵⁰ Waŋu iwawai momac yanda imi mérananéj ménda mihicŋiyi me?

⁵¹ Ini imi ewagina selia, qeri gezacgina ménda hericgic béréŋgéyec. Enej yanda hécgina waŋaŋgic ésécnec nalé séc Uŋa Téréya andé qeŋe wammianzu.

⁵² Némac kua meme ic méŋac onac yanda enej ménda qehéi waŋgic kerec? Ic solaŋa méj hamac zégic séc unudacgic. Deguc ini imi ic solaŋa imi mia andé qema qehumugic.

⁵³ Waŋu kua meme uŋa eŋeyaoc hama hena ac imi énécmiyec, néj kilenŋac ménda tohoanzu.

Stefano qegic humuyec.

⁵⁴ Ac imuhucya zéyu niŋgic qerigina yaru iwac niŋ zécgina kizéŋgéjic.

* 7:42: Kembaŋa 43 iguc hénia imi ooyawac hezac. ☆ 7:43: 2Ki 23:10

55 Stefano imi Uŋa téréyanéh qe-
riaiguc kuaya qeyu kurumenjiguc
hiyu Anutuac kiwi asaha zéma
Yesu Anutu méra héiyaiguc nanju
hémma

56 yomuhuc zéyec; Ninzu, ni ku-
rumeŋ angéyu Icac Nanja Anutu
méra héiyaiguc nanju hénzua.

57 Imuhuc zéyu ac qewelon
yanda qema gezacgina hézicgéma
momac yanda yacma iwac muru
usuŋnec kemma qéfacgéma

58 ama areŋ yanda demin
seliaguc imuac sénganŋenjiguc
waŋicma kemma hocnéŋ héigic
héipuc ic tosananéŋ malekugina
hetecgéma sac qeli mén qara Saulo
iwac héniaiguc haigic.

59 Waŋu hocnéŋ héima kecgic
Stefanonéh welecma ac yomuhuc
zéyec; O! Min Kewu Yesu, gi qeri
uŋana késana.

60 Imuhuc zémaguc simin héima
kucnec yanda qacma zéyec;
Min Kewu gi késpedescina ionac
qacginu ménda haina enu, imuhuc
zémaguc gau seli heyec.

8

*Yesuac hénaroin hazéc mi-
hicnjima néngacma keŋha waŋic.*

1 Stefano humuyu Saulonéh
qehumugic imuac ewa momac
waŋec. Waŋu nalé imuaru Yesuac
hénaroin Yerusalem kecgic ieneŋ
hazéc yanda mihicnjima Yuda
zéma Samaria baec séc néngacma
kendacgic. Keŋgic Yesuac Mélíméli
ic enacnec ménda néngacma
Yerusalemiguc kecgic.

2 Waŋu Anutu ee héihéi
wammianzu ieneŋ Stefano héisiac
yanda wammima ténggégic.

3 Saulo inéh amaya amaya
emma ic zéma embac mo-
macnec énépésima qatéhéré
waŋ énécmima hénaroin mebir
énécmima hésa amaiguc onoporec.

*Filiponéh Samaria ama areŋa
areŋa séc ackuazéc énézéyec.*

4 Héndéh énécmimia imi eneŋ
baera baera kemma ackuazéc imi
zéau énécmigic.

5 Imuhuc waŋgic Filiponéh
Samaria ama areŋa yandaiguc
hiŋgacma Kristoac héniaaya zéau
énécmiyec.

6 Waŋu Filiponéh kiwi hénia
hénia mema ackuazéc énézéyu tun
yanda ieneŋ ewa momac wamma
hémma nimma acyawac wamma
gezacgina haigic.

7 Hénia imi yomuhuc; Inéh zéyu
kuwic biria sasalanéh ic tosa
sipacgé énécmima kecgic ionac
murunec qewelon yanda qema
érégic. Waŋu purin zéma hénia
méragina biria sasala mehiaru
énécmiyec.

8 Waŋu ama areŋa yanda
imuaru ségiségi kuneŋ yanda
hicŋiyec.

*Séwi galeŋ ic Simonnéh Uŋa
Téréya boŋ memaŋ zé waŋec.*

9 Waŋu ama areŋa yanda
imuaru séwi galeŋ mén kerec.
Iwac qara imi Simon. Inéh kuwi
kuhanéh ai ikora meyu Samaria
ic embac ieneŋ hémma welicgégic
eneŋa niŋac ic kuneŋ zéamuma
kecaŋec.

10 Waŋu eneŋa mamaya mo-
macnec iwac gezacgina haima, Ic
youmi Anutuac kuc kuneŋ yanda
késakeczac zéanŋic.

11 Waŋu nalé horua yanda gété
manira ai iminéŋ ewagina mesoho
énécmiyu méndac mianŋic.

12 Waŋu Filiponéh Anutuac
héngaleŋ ama areŋa yanda zéma
Yesu Kristoac qac buŋa zéau
énécmiyu ninzéhégic ic embac
momacnec doku naec énécmiyec.

13 Imuhuc waŋu Simon imuhuc-
nec ackuazéc ninzéhégéyu doku
naecmiyu Filipino méndacmiyu Fil-
iponéh séséc hénia hénia zéma
kuc yanda mewininiyu hémma
welicgéyec.

14 Yesuac Méliméli ic Yerusalem kecgic ienenj imi Samaria ic tuñ ienenj Anutuac ackuazéc késaniñ wañgic zégic nimma Petero zéma Yohane ionac muru méli énécmigic keñoc.

15-16 (Wañu imuaru hénaorinj imi hakecma ménjac méné Uña téréyanéné ménda mayecnec, ienenj Yesuac qaraiguc dokunec sac naecgic.) imuac niñ ierenj mekemma Uña téréyaguc wammu niñac zéweleroc.

17 Wañu Yesuac méliméli ic éréhéc ierenj méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya megic.

18 Simon imi Yesuac méliméli ic ierenj méragira orucginaiguc haiyic Uña Téréya énécmiyu hémma soukiwa érécmiyec.

19 Érécmima yomuhuc érézéyec; Kuc buña imuhucya ni momacnec néjic ic embac ménjac méné orucginaiguc mérana haiwa Uña téréyaguc wammac.

20 Imuhuc zéyu Peteronéné yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese imi soukiwanéné boña hia memañac zéma ninzanj, imuac soukiwaga imi giguc momacnec biridacmaoc.

21 Guac ewa qeriga imi Anutuac kiwaiguc dindiña qahac. Imuac héna ac yominéné guac iwawai me ai buñaga ménda wammac.

22 Qeri biricga imi melemma Miñ Kewu welec mina qerigaiguc ninñ imuhucya késakeczanj imuac késpedesca waigémac gezanj.

23 Gémba biriawac houhouyanéné qeriga sécgéyu késpedescanéné pipigémma hezac.

24 Zéyu Simonnéñ melemma zéyec; Iri ekaoc nuac niñ wamma Miñ Kewu welecmyic iwawai zézaoc imi nuaru méné ménda hicñj némmac.

25 Wañu Yesuac Méliméli ic ierenj Miñ Kewuac ackuazéc imi héipuc wamma selima zéau énécmimaguc Samaria baec komoc komoc

sasalaiguc buña suruc hiabia imi zéau énécmima zéau énécmima hama Yerusalem lilingéma keñoc.

Filiponéné Etiopia ic méné Yesuac héna ac ézéyec.

26 Miñ Kewuac kua meme uñanéñ Filipino yomuhuc ézéyec; Gi yacma emañenjenj baec wañgoña Saut iguc hiñgacma héna méné Yerusalemnec hénima Gaza amaiguc hiñgaczaj imuaru kembésémañ. Wañu héna imi baec kéra kérésiaiguc heyec.

27 Imuhuc zéyu Filiponéné yacma keñu Etiopia héngalenj ama areña yandawac Embac garata Kandake iwac welenj qeçe icnéñ Yerusalemiguc Anutu mepésimañ zé enjec igucnec mayec. Wañu ic imi héngalenj ama areña yanda imuac sou kiwa moczoñ galenjemac niñac kuc yanda hemiyec.

28 Wañu inéné lilingéma eneya karisi yanda imuac qacyaiguc tacma Anutuac tilinj tilinj ic Yesaiawac kiwi imi olomma kerec.

29 Wañu Uña téréyanéné Filipino yomuhuc ézéyec; Karisi imuac hósuraiguc kemma kenna.

30 Zéyu Filiponéné usuñnec kemma kua meme ic Yesaia iwac kiwi imi oloñu nimma qesimiyec; Ac olonzanj imuac hénia ninzanj?

31 Wañu inéné zéyec; Ménéñ hénia ménda meyu nimma dimuhuc niñasarimañ? Imuhuc zémaguc éréma tacmacac niñ Filipino héhéré miyec.

32 Embac kewuac welenj qeçe iminéné ac kiwi oloñec imi yomuhuc; Rama merawa méné qehéric wammu niñ héréma keñanzu ésécnec hérémgic keñec. Wañu rama méné zucya héric héric ic ménjac wésiaiguc hétén qahac wamma taczac imi ésécnec kuaya méné ménda angéyec.

33 Wañu mamaya wañu didiñanec ménda zétecgé migic.

Waŋu baec igucnec kekecyā wag-icgic qahac waŋec imuac mérénēj iwac qelihérāguc wammac hia zéwacnec?

³⁴ Waŋu garatawac welenj qeŋe icnēj melemma Filipino ézēyec; Qe-sigémba nézēna. Anutuac tilinj tilinj icnēj mérac niŋ imuhuc zézac, eŋeja niŋac me ic ménj niŋac?

³⁵ Qesiyu Filipinoéj kuaya aŋgéma ac imuaru toroqema Yesuac hénia ézēyec.

³⁶ Waŋu hēna keŋkecma doku ménjiguc kereŋic garatawac welenj qeŋe icnēj zēyec; Doku you hezac imuac némacnēj ziki nēru doku ménda naec némbésēmaŋ?

³⁷ (Méndā hezac.)

³⁸ Imuhuc zēma nesinesi ic énézéyu karisi yanda imi zikigic naŋu Filipino zēma garatawac welenj qeŋe ic ierenj ekawu dokuiguc mekeŋic Filipinoéj doku naecmiyec.

³⁹ Waŋu doku igucnec éréyc Miŋ Kewuac Uŋanēj Filipino wag-icma keŋu welenj qeŋe ic iminēj i muŋguc ménda hémma ségiségi wamma hénaya méndacma keŋec.

⁴⁰ Waŋu Filipino inēj Azoto* taunjiguc wininima lelecgéma ama areŋa kunej kunej séc séc buŋa suruc hiabia énézéma hama Kaisarea† hadarec.

9

Miŋ Kewunēj Sauloac hicŋimiyec.

¹ Saulo imi Miŋ Kewuac ai ichéra tericgé énécmima unuhéi waŋ énécmimacac niŋ qeria geriwaguc waŋu wéséséya héiyu érémanec naŋu hofac oo ic eŋeja iwac muru keŋec.

² Kemma méŋnēj ménj hēna qelia imi méndacma keczuiguc mihicŋi énécmima ic me embac moczoŋ méragina dérécgéma

Yerusalem érémaŋ zé Damasiko ama areŋa yanda imuac tocgotogo ama séc keŋkeŋawac oaec kiwi niŋac welecmiyec.

³ Welecmiyu omiyu mama keŋkecma Damasiko ama areŋa yanda hosuraiguc keŋec. Nalé imuhucgeŋ kurumenj igucnec asac mararaŋ méŋnēj élanzaŋnec mama qetagalima lelecgémiyec.

⁴ Lelecgémiyu baeciguc tendiŋgéma maŋeyu hema ac ewa ménj yomuhuc zéyu niŋec; Saulo, Saulo, gi némac niŋac nunesi wannémma kecanzaŋ?

⁵ Zéyu Saulonēj qesimima zēyec; Miŋ Kewu, gi méré? Zéyu zēyec; Ni Yesu geŋ qenesi wammima kecanzaŋ imi mia.

⁶ Gi yacma ama areŋa yandaiguc kerenna, imuaru némac ai kilenj mewésēmaŋ imuac ara gézéyu nimbésēmaŋ.

⁷ Zéyu ic i guc keŋgic ienenj hétēj imi niŋgic, nēj ic ménj ménda héngic imuac niŋ acgina qahac naŋgic.

⁸ Waŋu Saulonēj baec igucnec yacma kiwa himanec naŋec, nēj iwawai ménj hémmacac séc qahac waŋu ichéra ienenj mériaiguc késama wagicgic Damasiko ama areŋa yandaiguc kereŋgic.

⁹ Waŋu ai meme haréwéc kiwa hilicgémanec taru nene me doku ménj ménda neyec.

Ananianēj Saulo doku naecmiyec.

¹⁰ Damasiko ama areŋa yandaiguc Yesuac ai ic ménj kerec. Qara imi Anania. Waŋu Miŋ Kewunēj tilinj tilinjiguc hicŋimima ézēyec; Anania! Zéyu melemma zēyec; Oo, Miŋ Kewu.

¹¹ Zéyu Miŋ Kewunēj ézēyec; Ninzaŋ, ic méŋnēj welecmā taczac, imuac niŋ gi yacma hēna qara Hēna Dindiŋa imuaru

* 8:40: Qara ménj; Asidot. † 8:40: Ama areŋa yanda ménj zéic alayaguc.

kemma Yudawac amaiguc emma ic méné qara Saulo, Taso ama areña yanda igucnec iwac hocma mihicnjiwésémañ.

¹² Inén ired méné tilinj tilinjiguc hicnjimiyu ic méné qara Ananianén eñeya muru hama méria qacyaiguc haiyu muñguc kic hihiyaguc wañec imi hénzac.

¹³ Zéyu Ananianén melemma zéyec; Miñ Kewu, ic embac sasalanén iwac niñ zéma Yerusalemiguc guac henaorinj hécgá haka biria hatac dahec wañ énécmiyec imuac suruc zégic niñanzua.

¹⁴ Wañu yomuaru imuhucnec guac qacga guruanziñ nini moczoñ méranina dércgé nénécmimac niñac hofac oo eñeñagina iwac murunec kuc buña imi mema hayec.

¹⁵ Imuhuc zéyec, néné Miñ Kewunén yomuhuc ézéyec; Gi tinduc kenna, baera baera ic embac zéma ic kewu zéma Israelac nambérac héra ionac muru nuac qac buñana wagicma kemmacac niñ késawa ic imi nuac ai ic wanzac.

¹⁶ Qac buñanawac wamma zéra béra yéwéria dimuhucya mihicnjimac imi ézéwa hémmac.

¹⁷ Wañu Ananianén kemma ama imuaru emma Sauloac oruhaiguc méria haima zéyec; Saulo, munana, gi muñguc kic hihi wamma Uña Téréya sécgégénu kecbésémañ niñac Miñ Kewu Yesu henaiguc hicnjigéñec inén mia méli néñu hazua.

¹⁸ Zéyu nalé sosola qahac kiwa igucnec iwawai sekec sekec ésécnecnén taima mayu kicya muñguc hima hémma yacma nanu doku naecmiyec.

¹⁹ Wañu nene nema kuhaguc wañec. Inén Yesuac ai ichéra Damasiko ama areña yandaiguc kecgcic iniguc ai meme tosara kecgcic.

Saulonén hénima buña suruc hibia zéauyu zéra béra qahaiguc opocgcic.

²⁰ Kecma nalé sosola qahac Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yesu imi Anutuac Naña keczac zéma zéau énécmiyec.

²¹ Énézéyu niñgic imi enej moczoñ welicgéma yomuhuc zégic; Ic yomi Yerusalem imuaru qac imi qacanñic ini mebiri énécmiañec imi qahac me? Wañu ic embac imuhucya qaté énécmima hofac oo ic ionac muru énépésima kemmanñ zé hayec.

²² Wañu Saulo inén muñguc yanda kuhaguc wamma Yesu imi Kristo téngén wanzac imi héipuc wamma Damasiko ama areña yandaiguc Yuda ic kecgcic énézéyu niñgic sicsaoc wañec.

²³ Imuhuc wamma keru ai meme sasala keñu Yuda ic enej Saulo qewiñ zéma zéeminiñ wañgic.

²⁴ Wañu ac saña hazéra imi Saulo gezawanén niñec. Wañu ieneñ Saulo qehumuwiñ zé siñi kaiwe séc nagu yanda séc awima nanñgic.

²⁵ Imuhuc wañgic iwac tohotoho ichéra ieneñ siñiyaiguc nenjeniguc Saulo tima hésanéñ nenjen qatéma demin yanda andia luhuc memeac kifañyaiguc nanñgic hinñgacma néngarec.

²⁶ Kemma Yerusalem keremma Yesuac ai ichéra ionaru toroqemac niñ batucgé énécmiyec, néné ieneñ moczoñ Yesuac ai ic wanzac imi ménda ninzéngegic imuac iwac zénéngina hiriyec.

²⁷ Wañu Banabanén Yesuac Mélíméli ic ionaru wagicma kemma Saulonén henaiguc Miñ Kewu dimuhuc héñu Miñ Kewunén dimuhuc ac ézéyu Damasiko ama areña yandaiguc inén Yesuac qaraiguc kucnec zéma

dimuhuc zéauyec imuac ac suruc wañ énécmiyec.

²⁸ Wañu inéñ iniguc momacnec kecma Yerusalem eñeñ mama wamma Miñ Kewu Yesuac qaraiguc ackuažéc selianec zéauyec.

²⁹ Wañu Yuda ic tosara Girik ac zéaŋgic iniguc ac wañgic acginnanéñ eñeñ mama wañec. Wañu ic ieneñ Paulo qewiñ zé wañgic.

³⁰ Wañu ai momachéra ieneñ nimma Kaisarea ama areña yanda zéic alayaguc imuaru wagicma hiñgacma kemma méligic Taso ama areña yandaiguc keñec.

³¹ Imuac niñ Yesuac hénaořiñ Yuda, Galilaia zéma Samaria baeciguc kecgic ionaru luae he énécmiyu nanañ seli mihicji énécmimia wañu Miñ Kewuac ehéihéi wammima Uña Téréyanéñ ewa qeriginaguc doñgé énécmiyu zañgégina saima keñec.

Peteronéñ ic méñ mehiaruyec.

³² Peteronéñ baec séc lelecgéma kecma Yesuac hénaořiñ Lida ama areña yandaiguc kecgic ionac muru keñec.

³³ Wañu imuaru ic méñ mihicjiyec, qara imi Ainea, inéñ puriñ wamma hehe tataciguc hema keru yawuñ 8 wañec.

³⁴ Wañu Peteronéñ yomuhuc ézéyec; Ainea Yesu Kristonéñ mehiaru génzac imuac niñ yacma hehe tatacga imi geñgaoc mindiñina zéyu nalé imuarunec yarec.

³⁵ Yaru Lida zéma Saron ama areña yanda igucnecnéñ i hémma ewagina melemma Miñ Kewuac hagic.

Peteronéñ Tabita humuc igucnec meqeliyec.

³⁶ Yope ama areña yandaiguc Yesuac tohotoho embac méñ kerec, qara imi Tabita, neñañ aciguc Noniñ, wañu inéñ ai hiabia

sasala mema ic embac maqeqeya méra énécmiañec.

³⁷ Wañu nalé imuhucgeñ Tabita i hafi hicñimiyu humuyu qamocya naecmima ama qeria méñ qacyaiguc heyec imuaru haigic heyec.

³⁸ Lida ama areña yanda imi Yope ama areña yanda hosuru tarec. Wañu Yesuac ai ic embac ieneñ Peteronéñ imuaru taczac zéigic nimma ic éréhéc iwaru méli érécmigic iereñ kemma nalé sosola qahacnec foc hamacac niñ qesimiyoc.

³⁹ Zéyic Peteronéñ yacma iriguc momacnec keñgic. Kemma kendacgic iereñ ama qeria méñ qacyaiguc heyec imuaru i wagiric eñgic. Eñgic embac malé sasala ieneñ ic iwac maréñaiguc namma siacma zari maleku Tabitanéñ iniguc kecma meyacgéyec imi ézégic héñec.

⁴⁰ Wañu Peteronéñ énézéyu hiñgacdacgic simiñ héima zéwelerec. Zéweleru tecgéyu qamocac muru melemma namma yomuhuc ézéyec; Tabita gi yacna zéyu kiwa héitegicma Petero hémma yacma tarec.

⁴¹ Taru Peteronéñ mériaiguc késama héréyu yacma nañec. Nañu Yesuac hénaořiñ zéma embac malé unuruyu eñgic Tabita qelizac imi énézéyu héñgic.

⁴² Wañu Yope ama areña yanda imuac miñina ieneñ haka imi zésaigic nimma sasala ieneñ Miñ Kewu ninzégégic.

⁴³ Wañu Peteronéñ Yopeiguc ic méñ qara Simon yañ séwéla meme iwac amaiguc ai meme sasala kerec.

10

Kua meme uña méñnéñ Konelio hicñimiyec.

¹ Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc ic méñ kerec,

qara Konelio. Inéj yaré ic 100 ionac galen kerac. Wañu inéj tuñ méj Italia yaré ic tuña zéanjic imuacnec.

² Wañu inéj eneya ama taséhéra iniguc Anutuac wamma nalégina zéma usungina qemima ee héihéi wammima kecma ic embac maqeqeya ionac ewa biric wañ énécmima halen sasala hai énécmima Anutu zéwelec wammima kecañic.

³ Kaiwe méj maria 3 kilok imuaru inéj hénu Anutuac kua meme uña méhénéj tilin tiliniguc hicñimima Konelio, zéma qarec.

⁴ Wañu inéj hénsosolima zénéña hiriyu zéyec; Minj Kewu, hénia némac niñ? Zéyu zéyec; Halenqa ic embac maqeqeya ionac haianzan imi zéma zéwelecga iminéj Anutuac muru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

⁵ Imuac deguc gi Yope ama arenja yandaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic méj qara Simon Petero zémimia i héihéré mimu.

⁶ Ic imi yañ séwéla meme ic, Simonac amaiguc tacyac wañanzac. Wañu ama imi kondun giñginjaiguc taczac.

⁷ Kua meme uñanéj ac imuhuc ézéma kenju welen qeqe ic éréhéc zéma yaré ic sugina igucnec méj Konelio eneya méndacmima Anutu ee héihéi wammianzac i momacnec unuruyec.

⁸ Unuruma ac suruc imi wañ énécmidacma Yope amaiguc méli énécmiyu kenjic.

Minj Kewunéj Petero tilin tiliniguc ézéyu héjec.

⁹ Ama sinjima gianjiyu kaiweya méj kenkecma gau komoc wañu ienen kenkecma ama imuac hosuraiguc kerengic. Wañu nalé imuaru Peteronéj zéwelec wamman zé ama qacyaiguc enec.

¹⁰ Wañu inéj yaka niñ humuma nene neman zé wamma énézéyu

otocgo wammanec kecgic Uñanéj qéléléngé miyec.

¹¹ Miyu hénu kurumenj angye gésé méj maleku ésécnec wañgoña kembon qahac imi zikima nanjégic baec qahaiguc mayu héjec.

¹² Hénu qeriaiguc yañ hénagina kembon qahac hénia hénia zéma gisic zinanqoc, zini mokolen, zéma nei hénia hénia heyec.

¹³ Wañu ac méj yomuhuc mayec; Petero, yacma unuma neña.

¹⁴ Wañu Peteronéj zéyec; Minj Kewu, qahac téngéj! Ni ménda neneya sic saocya zéma iwawai biria méndagucnec neanzua.

¹⁵ Zéyu ac méj yomuhuc hicñiyu hatac éréhéc wañec; Iwawai Anutunéj zézuaczac imuac gen qakolayaguc ménda zéna.

¹⁶ Haka imi muñguc hicñiyu hatac haréwéc wañu imuacnec gésé imi hérégic kurumenjiguc enec.

¹⁷ Wañu Petero iwawai héjec imuac hénia imi dimuhuc zéma eneya ewayanéj nimma niñ éréhéc wañec. Wañu ic tosara Konelionéj méli énécmiyec ienen naguyaiguc namma Simonac ama niñac qesigic.

¹⁸ Qesima qacma yomuhuc zégic; Simon Petero zémimia imi yomuaru taczac me?

¹⁹ Wañu Petero i iwawai héjec imuac hénia niñ arenjémanec keru Uña téréyanéj yomuhuc ézéyec; Ninzan, ic haréwéc haréma gi hocgénzu.

²⁰ I ini neñ méli énécmiwa hazu. Imuac gi yacma hiñgacma ewa éréhéc ménda wamma iniguc kembésémañ.

²¹ Zéyu Peteronéj ionac muru hiñgacma zéyec; Ic hocma hazu imi ni yomi mia. Hénia némac niñ you hazu?

²² Zéyu zégic, Yaré ic 100 ionac galenqina Konelionéj ic

solaña kecma Anutu ee héihéi wammianju Yuda ic ienenj ee héihéi wammianzu. Kua meme uña térya méjnénj gi iwac amaiguc héihéré gémma guac murunec ac nimmac niñ ézéyec.

²³ Imuhuc zéyu Peteronénj onagiru ama tacyac wañañec imuaru emma hegic ama gianjiyu yacma iniguc keñgic. Wañu Yope amaiguc ninzénj ninzénj dacmuna tosara ienenj acguc i guc momacnec keñgic.

Peteronénj ic enia Konelioac amaiguc keñec.

²⁴ Ienenj hénayiguc siñi ménj hema keñkecma Kaisarea zéic alawac ama arenja yandaiguc kerengic. Wañu Konelionénj sac kitichéra zéma ala hiabia kecgcic tosara un-uruyu tocgéma mambéc kecgcic.

²⁵ Peteronénj amaiguc enju Konelionénj iwac muru hama iwac hénayiguc mama sigéma mepésimiyec.

²⁶ Mepésimiyu Peteronénj mema yacma yomuhuc ézéyec; Yacna, ni acguc ic keczaa.

²⁷ Yaru i guc ac wamma ama qeriaiguc emma iniru ic embac sasala tocgéma tacgic.

²⁸ Wañu inénj ac yomuhuc hénima énézéyec; Ini nindaczu ésécnec Yuda ic méjnénj ic enia ménj ala wammima momacnec azorogic zézé seli ac logizac wammac. Wañu Anutunénj ic ménjac ménj qakola me zapi qeqeya ménda zémanjac zé nézéyec.

²⁹ Imuac niñ héihéré néngic acna waïma hazua. Wañu qesiénécmiwa, ini hénia némac niñ héihéré nénzú?

³⁰ Zéyu Konelionénj yomuhuc ézéyec; Haka yomi hicñiyuguc bec ai meme kemboñ qahac tecgézac. Maria yomuhucgeñ, maria 3 kilok imuaru amanaiguc tacma zéwelecbá ic ménj malekuya

lalacnéj kic ségéranaiguc winin-ima nanjec.

³¹ Namma yomuhuc zéyec; Konelio, welecwelecga zéma halengá ic embac maqeqeya ionac haianzañ iminénj Anutuaru haréyu haihakaga imi niñqelima niñgénzac.

³² Wañu gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmína kemma ic ménj qara Simon Petero zéanzu i héihéré mimu. Ic imi yañ séwéla meme ic Simonac amaiguc tacyac wañanzac. Wañu ama imi kondunñ ginñjaiguc taczac.

³³ Imuhuc zéyu nalé sosola qahac ic tosara méli énécmiyi. Hazañ imi hiabia! Nini moczoñ youmi Miñ Kewunénj ac gézéyec imi moczoñ nimbiñ niñac Anutuac kiwaiguc tocgéma tacziñ.

Peteronénj Konelioac héná géséhéra ackuaazéc énézéyec.

³⁴ Zéyu Peteronénj kuaya auma énézéyec; Deguc ni héla ménj niñasarizua. Anutunénj ic neñañ séwinina igucgeñ ménda ninicma nénépésianzac.

³⁵ Ic embac baera baera keczu sugcina igucnec méjnénj ménj Anutu ee héihéi wammima haihaka solaña wañanzu imi hía énépésimacac séha wanzu.

³⁶ Anutunénj luaeac ackuaazéc imi Yesuac murunec Israelac qelihéra onac énécmiyec. Wañu Yesu iminénj iwawai momac yandawac Miñ Kewu wanzac.

³⁷ Yohanenénj doku naec hakawac zéauyuguc imuac andi-iguc Galilaia baec igucnec hénima Yuda baec séc néma iwawai hicñiyec imi ini ninzu.

³⁸ Anutunénj Yesu Nazarete ama arenja igucnec i Uña Térya zéma kuc buña imi haléc ésécnec pocgémima i guc momacnec kerec, Imuac niñ inénj lelecgéma haka hiabia wamma ic embac tosara uña birianénj helanzí énécmima

yéwéri énécmimia imi mehiaru énécmiyec.

³⁹ Nini imi inéj Yuda ic nonac baec yanda zéma Yerusalemiguc haka wanec imi moczoj kicninanéj hémma héipuc wanzi. I imi ic héngenja wéndaraiguc qegic humuyec.

⁴⁰ Wanju ai meme haréwéc wanju Anutunéj meqeliyu wininiyu héni.

⁴¹ Wanju ic embac moczoj yanda ionaru qahac, néj humuc igucnec yaruguc héipuc ic wambi. Zé Anutunéj becne gési nénécmiyu i guc nene doku neyi nonac muru sac wininiyec.

⁴² Anutunéj ic embac kic qeli zéma ic embac humumia zétecgé nénécmimacac ni. Méj kumuyec imi Yesu imi mia zéma imuac héipuc wamma ic embac ackuazéc zéau énécmiwi. Ni. Jec Yesunéj nénézéyec.

⁴³ Wanju Anutuac tili. Tili. Ic iene. Acguc iwac héipuc wamma yomuhuc zégic. Ic embac i ninzéngému moczoj iwac qara ni. Jec képésicgina zuac énécmimac.

Uja Téréyanéj ic enia ionac muru mayec.

⁴⁴ Peteronéj ac imuhuc zémanec nanju Uja Téréyanéj ic embac moczoj ara nimma tacgic séc qacginaiguc mayec.

⁴⁵ (45a) Mayu ninzéj ninzéj ic tosara séwi tasé hericheri ginaguc Peteroguc ke. Ni. Iene. Anutunéj ic enia ionac Uja Téréya qocgé énécmiyu

⁴⁶ en. Jec ac waima ac méréraiguc zéma Anutu mepésigic nimma (45b) kile. Jec yanda aurigic.

⁴⁷ Wanju Peteronéj zéyec. Ne. Jec me. Jec iene. Iene. Uja Téréya mezu imuac mérénéj doku ménda naec énécmiwi. Ni. Jec ne. Jec héiné. Jec mimac séc wammac?

⁴⁸ Imuhuc zéma Peteronéj Yesu Kristoac qaraiguc doku naec

énécmimu ni. Jec énézéyec. Wanju ic embac iene. Jec ai meme tosara méj iniguc tacyac wammu ni. Jec Petero welecmigic.

11

Peteronéj ai meyec imuac surucya zéasari énécmima Yuda ic énézéyec.

¹ Yesuac Méliméli ic tosara zéma ninzéj ninzéj dacmuna Yuda baec séc ke. Ni. Iene. Iene. Anutuac ackuazéc an. Jec tigi. Jec imuac suruc ni. Jec.

² Imuac Peteronéj Yerusalem lili. Jec enju séwi tasé hericheri ginaguc iene. Jec Petero memati. Jec wammigic.

³ Wammima yomuhuc ézégic. Gi némac ni. Jec ic enia ionac amaiguc emma iniguc momacnec nene nene?

⁴ Zégic Peteronéj arengéma yomuhuc zéasari énécmiyec.

⁵ Ni Yope ama yandaiguc zéwele. Jec ke. Ni. Anutunéj tili. Tili. Jec nézéyu yomuhuc héni. Gésé méj maleku yanda ésécnec kitiwa kembo. Jec qahac imuaru zikima kurumen igucnec nan. Jec ségéranaiguc mayec.

⁶ Mayu qeriaiguc héj sosoliwa baec yan. Jec hénagina kembo. Jec qahacginaguc hénia hénia zéma haséj yan zéma gisic zina. Jec, zini mokole. Jec zéma sawawac nei hegic iniri.

⁷ Inicma ewa méj nimba yomuhuc nézéyec, Petero, yacma unuma nena.

⁸ Zéyu ne. Jec zéyi, Mi. Jec Kewu, qahac téngén! Ni iwawai qakolayaguc zéma iwawai zapi qeqeya imuhucya méj kuanaguc méndagucnec haiwa hi. Jec gac.

⁹ Imuhuc zéma kurumen igucnec ewa méj yomuhuc melenju hatac éréhécnec mayec. Iwawai Anutunéj zézuacacac imuac ge. Jec iwawai zapi qeqeya ménda zéna.

10 Iwawai imi hicñiyu hatac haréwéc wañuguc imuacnec iwawai imi moczoñ hérégic kurumenjiguc eñec.

11 Wañu nalé sosola qahac ic haréwécnéñ ama hema kecañi imuaru hama naguyaiguc nañgic. Imi mia Kaisarea zéic alawac ama areña yanda imuarunec nuac muru méli énécmiyu hagic.

12 Hagic Uña Téréyanéñ yomuhuc nézéyec; Gi ewa éréhéc ménda wamma iniguc kembésémañ. Imuhuc zéyu ni zéma ic 6 yomi neñawu kemma méli énécmiyec iwac amaiguc eñiñ.

13 Enni inéñ haka dimuhuc hicñimiyec imuac surucya zéma yomuhuc nénézéyec; Kua meme uña méñnéñ nuac amaiguc winin-ima namma yomuhuc nézéyu niñi; Gi Yope amaiguc ic tosara méli énécmima kemma ic méñ qara Simon, Petero zémimia i héihéré mimu.

14 Inéñ hama ackuazéc énézéyu ackuazéc iminéñ gi zéma hena géséhécga moczoñ képésicgina igucnec añgégina timac.

15 Imuhuc zéyu ni ackuazéc imi hénima énézéwa Uña Téréya neñañ muru mayec imuhucyanéñ ionac muru mayec.

16 Mayu hémma Miñ Kewunéñ ac yomuhuc zéyec imi niñ qeliyi; Yohanenéñ dokunéñ naec énécmiyec, néñ ini mia Uña Téréyanéñ naec énécmimac.

17 Anutunéñ neñañ Miñ Kewu Yesu Kristo ninzéhégéyiñ nalé imuaru sese nénécmiyec. Wañu inéñ sese imuhucyanec ionac énécmiyec. Imuac ni dac imuhucyanéñ némaciguc Anutu neñ héimiwinec.

18 Imuhuc zéyu ieneñ ac imi nimma ac héténgina waima Anutu mepésima yomuhuc zégic; Ic enia ionac muru kekec memuac ewa qeri melenj melenjac buña énécmiyec.

Antiokia ama areña yandaiguc Yesuac hénorañ hicñiyec.

19 Stefano niñac ununesi hicñiyu ic embac tosara ieneñ héndéñ héndéñ amuma Foinike zéma Kipuro zéma Antiokia ama séc kemma ic tosara qahac, néñ Yuda ic embac ionac sac ackuazéc énézégic.

20 Wañu sugcinaiguc tosara Kipuro baec zéma Kirene baec igucnecnéñ Antiokia ama areña yandaiguc keremma Girik ic ionac muru acguc Miñ Kewu Yesuac buña suruc hiabia énézégic.

21 Wañu Miñ Kewuac mérayanéñ iniguc heyu ic embac sasalanéñ ninzéhégéma Miñ Kewuac muru lilingéma hagic.

22 Wañu Yerusalemiguc hénorañ kegcic ieneñ imuac suruc nimma Banaba méligic Antiokia ama areña yanda imuaru keñec.

23 Kemma Anutuac ewa hia he énécmiyu hémma ségiségi wañec. Wañu ewa siñgina yandaguc Anutuaru qékétama kecmu niñac ic embac moczoñ acnéñ meseli énécmiyec.

24 Banaba imi ic hiabia, wañu Uña Téréya zéma ninzéhéñ yanda sécgémima heyec. Imuac niñac ic embac tuñ yandanéñ Miñ Kewuac muru toroqegic.

25 Wañu Banabanéñ Saulo mihicñimañ zé Taso ama areña yandaiguc keñec.

26 Kemma mihicñima wagiru Antiokia ama areña yandaiguc hayoc. Hama yawuñ momacguc ekawu kecmu Yesuac hénorañ mihicñi énécmima ic embac sasala ackuazéc ku énécmiyic Antiokia ama areña yanda imuaru mia walac walac Yesuac hénorañ ionac qacma Kristoac ic zéénécmigic.

Yesuac hénorañ Yuda baeciguc ionaru soukiwa haigic keñec.

27 Nalé imuaru Anutuac tilij tilij ic tosara Yerusalemnec Antiokia ama areña yandaiguc hagic.

28 Wañu ionarunec mēñ qara Agabonēñ Uña Téréyanēñ tilijgēmiyu baec séc béti yanda hicñimac niñ andiawac ara énézēyec. Wañu béti yanda imi ic kewu yanda Klaudio kerec nalé imuaru hicñiyec.

29 Hicñiyu Yesuac hēnaoriñ ienen kucgina he énécmiyec séc iwawai qutulañgēma Yuda baeciguc ninzēñ ninzēñac dacmuna hécgina kecgc ionaru haleñgina haigic kemmac niñ zétecgégic.

30 Zétecgégic imuhucyanec haleñ imi Banaba zēma Saulo iorac méragiraiguc haima, ninzēñ ninzēñac dacmuna hécgina ionac muru haigic keñec.

12

Herodenēñ Yakobo qehumuma Petero hēsa amaiguc oporec.

1 Nalé imuaru ic kewu Herodenēñ hēnaoriñ tosara ununesi énécmimañ zé méra meyacma énézēyec.

2 Inēñ Yohaneac dara Yakobo késama sounēñ héiyu humuyec.

3 Imuhuc wañu Yuda ic ienen haka imuac ségiségi wañgic inictegicma Petero acguc késamañ zé wañec. (Wañu haka imi samēñ yisya qahac imuac kendoniguc hicñiyec.)

4 Wañu nagu sacyaguc ogicma keñgic imuac kendon tegéyu hérémima ic embac kicginaiguc haiyu nañu ara zétecgémacac niñ hēsa amaiguc oporu tarec. Taru yaré ic 16 imi tuñhéra 4 méndēñ amuma galeñgēmu niñac ionac méraginaiguc oporec.

5 Petero hēsa amaiguc galeñgégic heyu hēnaoriñ ienen iwac niñ wamma ewa qerigina hélacnéñ Anutu welecmigic.

Kua meme uña méññēñ Petero hulacmiyec.

6 Herodenēñ i wagicma hamuac niñec imuac naléya imi ama gianjiyu ducñimac. Wañu ménda gianjiyunec siñi imuaru Petero señ hēsa éréhécnéñ qatégic téñgiñ ic éréhéc iorac sugciraiguc gauya hekerec. Keru galeñ meme ic tosara nagu séñganñeniguc galeñ mema nañgic.

7 Wañu héngic Miñ Kewuac kua meme uña méññēñ wininiyu hēsa ama imuac qeriaiguc asac mararañ méññēñ asariyec. Wañu kua meme uñanēñ Petero marēñaguc qema mindima zéyec; Fodac yacna. Zéyu nalé imuarunec Petero méria igucnec señ hēsanēñ loloma madarec.

8 Wañu kua meme uñanēñ ézēyec; Rikuña zikima hēna usuga héina hiñgaru. Imuhuc zéyu inēñ imuhuc wañec. Wañu kua meme uñanēñ muñguc ézēyec; Séwi usuga horua imi héina hiñgaruguc méndac némma hana.

9 Zéyu Peteronēñ méndacmima keñec. Wañu kua meme uñanēñ iwawai hélacnec wammiyec, néñ ménda niñasarima gau hénzua imuhuc zēma niñec.

10 Wañu ieren galeñ meme ic nagu séñganñeniguc nañoc imi walac nanaña zēma andu nanaña orogicma keremma demin yandawac aij naguya ama areña yanda wésiaiguc nanaña imuaru hayoc. Hayic nagu imi eneyacnec añgé érécmiyu mama hēna yandaiguc keñoc. Keñic kua meme uña iminēñ élanzañnec waimima eñec.

11 Eñu Peteronēñ niniña béréñgēyu yomuhuc zéyec; Deguc ni ninzua. Haka yomi hélacnec téñgēñ. Miñ Kewunēñ kua meme uñaya mélima Herodeac méria zēma ai areñ Yuda ic ionac ewa qeriginaiguc hezac imuarunec

nuagicma hazac.

¹² Imuhuc niṅtegićma Yohane, Mareko zémimia iwac neṅgocya Mariawac amaiguc keṅec. Waṅu imuaru ic embac sasalanéṅ tocgéma zéwelec wamma tacgic.

¹³ Kemma Peteronéṅ naguguc qeyu welenṅ qeṅe embac méṅ qara Rodenéṅ ewaya nimmaṅ zé ho-suru hayec.

¹⁴ Hama Peteroac ewaya niṅsariyec. Waṅu ségiségi yandanéṅ ewa soho wammiyu nagu ménda auma eṅ usuṅnec ama qeriaiguc emma Petero naguiguc hama nanzac imuhuc qacma énézéyec.

¹⁵ Énézéyu ienenṅ nimma zégic; Gi ewaga sohozac. Waṅu inéṅ imuhuc seli qema zémanec naṅu ienenṅ zégic; Imi iwac kua meme uṅaya gezaṅ.

¹⁶ Waṅu Peteronéṅ nagu imi qe-manec naṅu ienenṅ nagu auma i hémma aurigic.

¹⁷ Waṅu acgina qaimac niṅ méranéṅ séséc waṅ énécmima Miṅ Kewunéṅ hésa ama igucnec wagiru mama éréyec imuac ac suruc waṅ énécmidacma ac suruc imi Yakobo zéma ninzéṅ ninzéṅac dac munahéra énézémuac niṅ énézéma ama imi waima baec méniguc keṅec.

Miṅ Kewunéṅ Herode bakia meṅeṅ miyu humuyec.

¹⁸ Ama gianaṅy u yaré ic ienenṅ Petero hocma iwawai dimuhuc hicṅjimizac imi ménda niṅasarima qewelonṅ yanda waṅgic.

¹⁹ Waṅu Herodenéṅ hocma ménda mihicṅjima awiawi ichéra zéqesi waṅ énécmimaguc humuciguc onopocmu niṅac énézéyec. Waṅu Herodenéṅ Yuda baec waima Kaisarea baeciguc hiṅgacma imuaru kerec.

²⁰ Herodenéṅ Tiro zéma Sidon ama miṅjina hazéc yanda waṅ énécmiyec. Waṅu ama imuac

miṅjina ienenṅ nene yaka ic kewu iwac murunec hicṅjianzac imi mema kecangic imuac niṅ ewa momac wamma ic kewu iwac muru haréma Bilasito ic kewu imuac hehe tatacya mindiṅjima welenṅ qemianṅec i mebélacgé mima luae niṅac welec migic.

²¹ Waṅu Herodenéṅ nalé meyec imi ducṅjiyu ic kewuac maleku héima tatak edamuyaguc imuaru mama tacma ic embac ac énézéyec.

²² Ic momac yanda ienenṅ hérianṅ haima yomuhuc zégic; Ewa imi icac ewa qahac, néṅ Anutuac ewaya.

²³ Waṅu Herodenéṅ mepé qepési ac imi Anutuac muru ménda melenṅ eṅec, imuac niṅ Miṅ Kewuac kua meme uṅanéṅ qeyu nanecnéṅ kigic nalé sosola qahac humuma qahac waṅec.

²⁴ Waṅu Anutuac ackuazécnéṅ muṅguc yanda yandi saima keṅec.

²⁵ Waṅu Banaba zéma Saulo ierenṅ Yerusalemiguc haleṅ énécmimiawac ai imi metecgéma Yohane, Mareko zémimia i wa-giric Yerusalem waima liliṅgéma keṅgic.

13

Buṅa zéauau ai niṅac Banaba zéma Saulo méli érécmigic.

¹ Antiokia henaorinṅ sugcinaiguc Anutuac tiliṅ tiliṅ ic zéma qeri-awac kiwi ic yomuhuc kecgc; Banaba, Simeon qara méṅ Nigere, Lukio Kirene ama igucnec, Man-aen (Ic kewu Herode i guc namu momacnec nema yandiyoc), zéma Saulo.

² Waṅu kaiwe méniguc nene zikima zéwelec wamma Miṅ Kewu mepésima kecgc Uṅa Téréyanéṅ ac yomuhuc zéyec; Banaba zéma Saulo iri ai tosara memaoc niṅ ururuyi imuac niṅ iri ai imuac gésiéércmigic.

³ Zéyu imuac nene zikima zéwelecmaguc méragina qac-giraiguc hai érécmima méli érécmigic.

⁴ Ic éréhéc imi Uḡa Téréyanéh méli érécmiyu Silukia amaiguc mekemma imuarunec zéiciguc Kipuro amaiguc keḡoc.

⁵ Kemma Salami ama areḡa yandaiguc haréma Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc Anutuac ackuažéc énéžéyoc. Waḡu Yohanenéh iriguc kecma méra érécmiyec.

⁶ Konduḡ baec komoc komoc sugcinaiguc qericma kemma Pafo amaiguc keremma imuaru Yuda ic séwi galeḡ Bayesu mihicḡigic. Waḡu ic imi Anutuac kua meme ic ikora.

⁷ Waḡu inéh Baec galeḡ méh Serigio Paulo i guc keroc. Serigio Paulo inéh ninḡaguc. Waḡu inéh Banaba zéma Saulo ururuma Anutuac ackuažéc nimmaḡ zé waḡec.

⁸ Waḡu Elima zé mimia (Imuac hénia imi séwi galeḡ.) inéh hazéc waḡ énécmima baec galeḡ imi ninžéh ninžéh andé qema kemmac niḡ seliseli wamma éžéyec.

⁹ Waḡu Saulo qara méh Paulo inéh Uḡa Téréyanéh qeria sécgémiyu Elima imi héḡ sosolima yomuhuc zéyec;

¹⁰ Gi imi uḡa biriawac merac, iwawai dindiḡa moczoḡ yanda imuac hazécyā. Ikoc zéma manam batuc hénia hénia imi qerigaiguc kuaya qema hezac. Miḡ Kewuac hénia dindiḡa imi meqariḡ géanzaḡ. Haka biria imi ménda waiwésémaḡ me?

¹¹ Imuac degucḡ Miḡ Kewuac mérianéh guyu gi kic hilic wamma nalé sura imuhucgeḡ gi kaiwe ménda hémbésémaḡ. Imuhuc zéyu nalé imuarunec doku wéséséya zéma siḡi yandanéh hoturumiyu mérayanéh mezaḡ qezaḡ wamma keḡha wamma méraya mema

méra mimuac niḡ waḡec.

¹² Waḡu baec galeḡ néh iwawai hicḡiyec imi hémma ninžéḡyéyec. Waḡu Miḡ Kewunenéh imuhuc hénia kumiyu auriyec.

Paulonéh Pisidia Antiokia ama areḡa yandaiguc Yuda ic buḡa suruc hiabia énéžéyec.

¹³ Paulo zéma ichéra i guc momacnec keḡha waḡḡic ieneḡ Pafo ama areḡa waima zéiciguc emma Pamfilia baec Perege amaiguc kereḡḡic. Waḡu baec imuaru Yohanenéh wai énécmima Yerusalem amaiguc liliḡéma keḡec.

¹⁴ Keḡu ieneḡ Perege ama igucnec keḡkecma Pisidia baec Antiokia ama areḡa yandaiguc kemma kecgic Sabata ducḡiyu tocgotocgo amaiguc emma tacḡic.

¹⁵ Waḡu ieneḡ Moseac hénia ac zéma Anutuac tiliḡ tiliḡ ic ionac kiwi téréya imi oloḡḡic ama imuac galeḡhéra ieneḡ ic tosara méli énécmima yomuhuc qesi énécmigic; Dacmuna hécnina, meseli nénécmimu zé ackuažéc méh nimma keczuiguc zéḡic niḡni.

¹⁶ Waḡu Paulonéh yacma méranéh séséc wamma yomuhuc énéžéyec;

Israel ic zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ackuažéc zéwa niḡḡic.

¹⁷ Israel ic neḡaḡ Anutunéh esaḡambéc hécnina gési énécmiyec. Ieneḡ Izipte baeciguc ic kian kecgic, néh Anutunéh eegina héima kuha yandanéh onagicma hayec.

¹⁸ Zéléh baeciguc yawuḡ 40 imuac séc hakagina biria hémma bisiqatéh waḡ énécmima kecaḡec.

¹⁹ Waḡu Kanaan baeciguc kisic areḡ yanda 7 unuhumuma ionac baec imi onac buḡa zéma wai énécmiyec.

²⁰ (Moczoḡ toroqema zéwa yawuḡ 450 séc ic kian kecgic.)

Imi tegéyu zémindiñ mindiñi ic énécmiyu keñ kecmá Anutuac tiliñ tiliñ ic Samuelac naléya hayec.

21 Wañu ic kewu niñac welecgic Anutunéñ Benzaminac qelihéra ionarunec Kisiac naña Saulo énécmiyu inéñ yawuñ 40 imuac séc galeñgé énécmiyec.

22 Wañu i auma Dawidi ic kewugina kumu énécmima iwac ac yomuhuc zéyec; Ni Yesi naña Dawidi mihiñjiwa ewana kuneñ yanda hemizac. Inéñ mia ewa siñña tohoma iwawai moczoñ meselimac.

23 Wañu Anutunéñ ac zikiyec séc Dawidi iwac qelihéra ionarunec Israel ic neñañaru añgéñ titi ic Yesu méliyu hayec.

24 Wañu Yesunéñ sucninaiguc hiñji asarimacac niñ walac Yohanenéñ ewa melenjac doku naec haka imi Israel ic embac momac yanda zéau nénécmiyec.

25 Yohane i héna zémiyec séc titecgéma ic embac yomuhuc énézéyec; Ini nuac méré zéma ninzu? Ni Kristo qahac, néñ andénaiguc hama keczac iminéñ imi mia wanzac. Nidac imuhucyanéñ héna usuyawac hésaya hulacmañac séc qahac.

26 Dac munahécna, Abarahamac qelihéra zéma ic embac Anutu ee héihéi wammianzu ini ac yomuac niñgic; Añgéñ titiac gezac qézéñ ac yomi nonac muru haiyu hayec.

27 Yerusalem imuac ic embachéra zéma ionac galeñ hécgina eneñ Yesu zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac ackuazéc Sabata nalé séc oloñ niñanzu imuac hénia imi ménda niñasarigic. Hénia imuac niñac Yesuac zéma késpedesiguc zétecgégic Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac ackuazéc imi hélaguc wañec.

28 Ieneñ késpedesira humucac sécyá ménda mihiñjigic, néñ tinduc qehumumac niñac Pilato welecmigic.

29 Imuhuc wamma kiwi téréyaiguc iwac niñ ogic hezac imi moczoñ wammidacgic. Imuac andéyaiguc ic igucnec metecgéma hoc kifañaguc haigic.

30 Wañu Anutunéñ humumia suggina igucnec i meqeliyec.

31 Meqeliyu inéñ ic embac sasala Galilaia baec igucnec Yerusalem keñgic ionac muru ai meme sasala hiñji énécmiyec. Hiñji énécmiyu ieneñ ic embac ionac muru iwac héipuc ic wamma keczu.

32 Nini acguc zikiziki ac esañambéc hécnina énécmiyec imuac zéau énécmizñ.

33 Imi mia Anutunéñ Yesu me-yaru sisipac ac iminéñ qelihécgina neñañaru hélaguc wanzac. Imuac mia kiwi téréya Legic lépaya éréhéc imuaru ac yomuhuc ogic hezac; Gi imi nuac Nañna. Neñ degucmi mihiñjigéñi.

34 Wañu Anutunéñ Yesu meqeliyu yaru andiaiguc muñguc ménda houmacac niñ imuac ara yomuhuc zéyec; Ni sisipac ac téréya Dawidiac muru meyi imi meseli énécmimañ.

35 Imuac Legic lépaya méñiguc ac yomuhuc hezac; Gi icga téréya ménda waina houmac.

36 Wañu Dawidinéñ naléyaiguc Anutuac ewa siñ tohoma ai metecgéma gau seli heyu esañambéc héra ionac muru toroqema haigic houyec.

37 Wañu méñ Anutunéñ meqeliyec iminéñ ménda houyec.

38 Imuac niñac iwac murunec késpedesic waiwaiac buñ suruc hi- abia imi zéauénécmiyu ninzu imi niñasarimu.

39 Moseac héna acnéñ késpedesic momac yanda imuarunec ménda mesolanji énécmiyec. Wañu Yesuac niñ wamma niñzénjégic séc yéwéria moczoñ yanda igucnec metecgé énécmima késpedesicgina qahac zéénécmimac.

⁴⁰ Imuac niŋ Anutuac tilin tilin ic ionac ackuazéc zéráguc yomuhucyanéŋ onaru hélaguc ménda wammacac niŋ galen memu.

⁴¹ Ni onac naléginaiŋuc iwawai méŋ memaŋ. Waŋu iwawai imi hémma énézégic ninzénngémuac séc qahac imuhucya. O! zédesi ic ini héŋqacgéma humuqai wammu.

⁴² Zéyu tecgéyu Paulo zéma Banaba tocgotocgo ama igucnec mamaneŋ naŋu ic eneŋ Sabata oumuac acguc ackuazéc imi nézému zéma zégic.

⁴³ Waŋu hénariniŋ imi héndéŋ amuma madacgic kecma Yuda ic sasala zéma ic embac tosara Anutu ee héihéi wammima Yuda ic ionac hénaiŋuc toroqegic ieneŋ sasala Paulo zéma Banaba méndac érécmigic iniguc ac zéma Anutuac ewa hiaiguc kecmu niŋ meseli énécmiyoc.

⁴⁴ Waŋu Sabata muŋguc ducniyu ama imuac miŋina moczoŋ yanda Anutuac ackuazéc imi nimbiŋ zéma hadacgic.

⁴⁵ Hagic Yuda ic ieneŋ inicgic nimbupuc kuaya qeénécmiyu Paulo ac mematiti wammima zébiri migic.

⁴⁶ Imuhuc waŋgic Paulo zéma Banaba ieneŋ kicginaiguc zénéŋgira ménda hiriyu yomuhuc énézéyoc; Anutuac ackuazéc imi walac Yuda ic onac muru énéc énézéyawac hezac, néŋ eŋaoc niŋgic ini kecec hémbénaŋa imuac buŋa wammuac séc qahac waŋu waizu. Imuac niŋ wai énécmima baera baera ic embac ionaru kembic.

⁴⁷ Imuac mia Miŋ Kewunéŋ yomuhuc zénércmiyec; Neŋ baec tetcgia séc ic embac ionac aŋgéŋ titi niŋac iri ic enia ionac asacmararaŋ kumu érécmizua.

⁴⁸ Imuhuc zéyic ic enia ieneŋ moczoŋ ac imi nimma ségiségi wamma Miŋ Kewuac ackuazéc

ee héihéi wammigic. Waŋu kecec tetcgia qahac imuac buŋa wammu niŋ gési énécmiyec séc ninzégégic.

⁴⁹ Waŋu Miŋ Kewuac ackuazécnéŋ baec imuhucgeŋ saima keŋec.

⁵⁰ Waŋu Yuda ic ieneŋ Paulo zéma Banaba urunesi waŋ érécmimu niŋac embac eŋeŋagina tosara Anutu ee héihéi wammiaŋgic ini zéma ama imuac ic kuneŋ ini hinocgé énécmigic baec imuacnec nesi érécmigic keŋoc.

⁵¹ Kemma ic ieneŋ hémma hénia niŋ asarimu niŋ sésécya wamma hénia titigiraiguc seitotoŋa qeyic mayuguc Ikonion ama areŋa yandaiguc keŋoc.

⁵² Keŋic Yesuac ai ic embac baec imuaru hicŋigic ieneŋ ewa hia zéma Uŋa Téréyanéŋ sécgé énécmiyec.

14

Ikonion ama areŋa yandaiguc ackuazéc zéyoc.

¹ Waŋu Ikonion ama areŋa yandaiguc Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc emma ackuazéc imuhucyanec zéyic Yuda ic zéma Girik ic sasalanéŋ Yesu ninzénngégic.

² Waŋu Yuda ic tosara ackuazéc ménda tohogic ieneŋ ic enia tosara néndéŋ énécmigic ninzén ninzénac dacmuna nimbiri énécmigic.

³ Imuac niŋ nalé horua tocgotocgo ama imuaru kecma Miŋ Kewuaru héima ackuazéc zénéŋgira ménda hiriyu zéauyoc. Zéauic Miŋ Kewunéŋ séséc baec icnéŋ ménda memeya zéma kiwi welic welicgia hénia héniya méragiranéŋ memaoc niŋ naŋgé érécmima ackuazéc eŋeya ewa hiawac nénécmimia imi measariyec.

⁴ Waŋu ama yanda imuac ic embac ieneŋ méndéŋ amuma

tosara Yuda ic iniguc, tosara Yesuac Mélíméli ic iniguc kecgic.

⁵ Waŋu ic enia zéma Yuda ic ieneŋ galeŋ héccinaguc zébiru érécmima hocnéŋ uruwiŋ zé usuŋnec harégic.

⁶ Harégic niŋtecgicma néŋgacma Likaonia baec Listera ama areŋa yanda yanda zéma Debe ama areŋa yanda zéma ama areŋa tosara lelecgéma heyec imuaru keŋoc.

⁷ Kemma imuaru buŋa suruc hi-
abia énézýoc.

*Lisitera ama areŋa yandaiguc
Paulo zéma Banaba iorac niŋ
Anutu zéérécmigic.*

⁸ Waŋu Listera ama areŋa yandaiguc ic méŋ nenŋocac héri qeria igucnec héná éréhécyá séléc séléccgiya hicŋjima héná keŋhaya qahac tacanec.

⁹ Waŋu Paulonéŋ ackuazéc zéyu nimma taru héŋsosolima iwaru ninzén ninzéŋa hafiya mehiaru mimacac séc hemizac imi niŋtegiŋec.

¹⁰ Niŋtecgicma ac kucnec zéma yomuhuc ézýec; Gi hénaganéŋ tima héŋgeŋnec yacma nanna. Imuhuc zéyu inéŋ téccgéma yacma keŋha waŋec.

¹¹ Waŋu ic tuŋ yanda ieneŋ Paulonéŋ ai meyec imi hémma kuagina séc Likonia acginaiguc yomuhuc zégic; Anutu iereŋ ic séwiguc wamma sucninaiguc mama hazaoc.

¹² Waŋu ieneŋ Banaba i Zeusi zémima Paulo i ac galeŋ kerec imuac niŋ Hereme zémigic.

¹³ Waŋu ama yanda imuac séŋgaŋgeŋiguc anutu Zeusi ac ocmuŋ tarec. Taru imuac hofac oo icnéŋ burumakao zéma iwawai zuria mema ama areŋ yandawac nagu yandaiguc hama ic embac iniguc lémbaŋ owiŋ zé waŋgic.

¹⁴ Waŋu Yesuac Mélíméli ic éréhéc Banaba zéma Paulo iereŋ

nimma malekugira muzurac gémaguc tuŋ yanda sugcinaiguc usuŋnec kemma qacma yomuhuc énézýoc;

¹⁵ Ic mandac, ini némac niŋ haka imuhucya wanzu? Niri imi ini éséc icnec. Nereŋ imi ini iwawai héla qahac imuhucya waima Anutu baec kurumeŋ zéma iwawai mozc3oŋ imuac qerigiraiguc hezac imi zéyu hicŋjyec i imi hénihéniaya zéma tetecgiaya qahac kecanzac iwac muru liliŋgéma hamuac niŋ ackuazéc imi énézýic.

¹⁶ Anutunéŋ becnecc baec séc ic embac wai énécmiyu enaŋ hénagina méndacma keŋha waŋaŋgic.

¹⁷ Waŋu eneya hénia imi ménda zéauyu asariyec me? Qahacgucnec. Héla nec zéasari énécmiyec. Inéŋ kia kaiwe énécmima héla memeyawac naléya meénécmima, goi héihéi énézcýu héŋaŋgic. Waŋu nene yaka sasala mihicŋj énécmima ségiségi yanda ewa qeriginaiguc tiénécmiyec.

¹⁸ Iereŋ ac imuhuc zéma ai yanda mema qetali énécmiyic lémbaŋ oérécmimiawac ai imi waigic.

Paulo hocnéŋ héigic.

¹⁹ Imuhuc wamma keric Antiokia ama areŋa yanda zéma Ikonion ama areŋa yanda imuacnec Yuda ic ieneŋ haréma ic embac énépésima Paulo hocnéŋ héigic. Héima niŋgic humuyec ésécnec waŋu ama yanda séŋgaŋgeŋiguc héréma kemma giligic.

²⁰ Waŋu Yesuac ai ic ieneŋ keremma lelecgéma naŋgic imuarunec inéŋ yacma muŋguc ama yandaiguc keremma heyec. Heyu ama gianaŋy Banaba i gucc Debe ama yandaiguc keŋoc.

²¹ Ama yanda imuaru buŋa suruc hiabia imi zéyic ic sasalanéŋ Yesuac tohotoho ic waŋgic. Waŋu imuarunec muŋguc liliŋgéma

Lisitera zéma Ikonion zéma Antiokia ama areña yandaiguc kenjoc.

²² Yesuac hénaoiñ ninzén ninzén niñselima kecmu zéma meseli énécmima yomuhuc zéyoc; Anutuac héngalen ama areña yandaiguc kerembiñ zé neñañ zéra béra kileñ yanda mihicñiwíñ.

²³ Zéyu tecgéyu hénaoiñ tuña tuña séc galenhecgina mihicñi énécmima nene zíkima zéwelecma ninzén ninzén minjina Míñ Kewuac muru onoporoc.

²⁴ Wañu Pisidia baec qericma kenkecma Pamflia baeciguc kereñoc.

²⁵ Keremma Perege amaiguc buña suruc énézéma Atalia amaiguc hiñgaroc.

²⁶ Imuarunec zéiciguc emma kenkecma Antiokia ama areña yandaiguc kereñoc. Ama imuaru mia becneç doku naec ieneñ Anutuac ewa hiaiguc ai ic éréhéc imi oropocgic.

²⁷ Keremma hénaoiñ toçgo énécmima Anutunéñ nanjé érécmiyu ai meyc ic enia ionac nagu auénécmiyec imuac ac surucya moczoñ wañ énécmiyoc.

²⁸ Wañu imuaru Yesuac hénaoiñ iniguc nalé horua keroc.

15

Paulo zéma Banaba iereñ ac em-inimbiñ zé Yerusalem eñoc.

¹ Yuda baec igucnec ic tosara Antiokia ama areña yandaiguc mama hama ackuazéc ku énécmima yomuhuc zégic; Ini Moseac haka tohoma séwi taségina ménda hericmuiguc añgégina ménda timac.

² Imuhuc zégic Paulo zéma Banaba iereñ iniguc zéer zéma wamma qeçetali yanda wañgic. Wañkecma yomuhuc acgina zíkima zégic; Paulo zéma Banaba iereñ ic tosara ionarunec iniguc

eñawu Yesuac Méliméli ic zéma galenñ tosara Yerusalem keczu ionac muru zézé qesiqesi ac imi mema kemmu.

³ Imuhuc zéma hénaoiñ ieneñ méli énécmigic kenjic. Kemma Foinike zéma Samaria baec qericma kemma ic enia sasalanéñ ewa qerigina melenjic imuac suruc ninzén ninzén dacmuna énézégic. Zégic niñgic ionaru ewa hia kuneñ yanda hicñiyec.

⁴ Wañu kenkecma Yerusalem kereñgic hénaoiñ héra zéma Yesuac Méliméli ic zéma galenheña ieneñ zézé ségiségi wañ énécmigic. Wañu Anutunéñ iniguc ai meyc imuac ac suruc moczoñ wañ énécmigic.

⁵ Wañu ninzén ninzén dac muna tosara Farisaio tuñ ionarunecneñ yomuhuc ninzéngeña zégic; Ic enia ionac séwi taségina hericma Moseac héna ac tohomuac niñ ku énécmiwiñac hezac.

Peteronéñ ac énézéyec.

⁶ Zégic Yesuac Méliméli ic zéma galenñ ieneñ imuac ara zéwiñ zéma eñacnec tocgégic.

⁷ Tocgéma ac sasala zézé qesiqesi wañkecgicguc Peteronéñ yacma yomuhuc énézéyec; Dac munahéçna ini ninzu ésécnec Anutunéñ ic enia ieneñ nuac kuana igucnec ackuazéc imi nimma ninzéngeñmu niñac becarunec sucnina igucnec ni gésinéñec.

⁸ Wañu qeri héhéñ Anutunéñ Yuda neñañ niñ wañ nénécmiyec ésécnec ic enia ionac acguc Uña Téréya énécmima énépésiyec imi measari nénécmiyec.

⁹ Inéñ ninzén ninzénjinanéñ qerigina zuacénécmiyu ini zéma nini neñaç neñaç qahac wanzac.

¹⁰ Imuac ini némac niñac iwawai réwéria esañambéc hécnina zéma neñaoc huabipianziñ imi Yesuac hénaoiñ ionac qacginaiguc haima Anutu batocgéwiñ zé wanzu?

11 Nini zéma ic enia ini momacnec Miñ Kewu Yesuac ewa hiawac anğəñnina tiyu kecziñ imi ni ninzəñğézua.

12 Wañu tocgégic ieneñ acgina qaïma eñ tacma Banaba zéma Paulo iereñ Anutunéñ nanğé érécmima ic enia ionac sugginaiguc séséc ai zéma iwawai welic welicgia meyec imuac suruc wañ énécmiyic nindacgic.

13 Énézéyic tecgéyu Yakobonéñ ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna acna zéwa niñgic,

14 Walac Anutunéñ ic enia eneya buñahéra wammu niñac dimuhuc winini énécmiyec imi Simeonnéñ nénézéyec.

15 Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac ackuazécnéñ ai imi yomuhuc zéma nanğézac;

16-17 Ic munduñja tosara, ic enia nuac qac buñanaguc zéénécmimima imi moczoñ Miñ Kewu qac hoc wammimuac niñ neñ bianğuc liliñgéma hama Dawidiac ama zénzəñğia, ama sauha munğuc meyacgéma héi qelimañ.

18 Miñ Kewu iwawai imuhucya moczoñ nénézéyu baec yomuac naléya hama keñec imuac suraiguc baec ic neñañ héñgicac héñanzñ inéñ mia ac imuhuc zézac;

19 Imuac niñ ni yomuhuc niñgésima zézua; Ic enia Anutuac muru liliñgéma hahaya ionac iwawai réwéria ménda énécmiwiñ.

20-21 Moseac héna ac imi becarunec ama yanda séc zéaugic niñanzu. Wañu Sabata séc tocgotocgo amaya amayaiguc olongic niñanzu imuac niñ ieneñ nemu me imuac irehawac buñ haihaiya imi zéma kaisero ai zéma yañ déméña mizicgéma qehumugic imi zéma sac imi waima lakec kecmu imuac sac kiwi oma énécmiwiñ iminéñ hia wammac.

*Yerusalemnec kiwi haigic
baec séc keñec.*

22 Wañu Yesuac Mélíméli ic zéma galeñ zéma henaorij momac yanda ieneñ suggina igucnec ic éréhéc Paulo zéma Banaba iriguc Antiokia ama areña yandaiguc méli énécmigic kemmu niñ acgina zikima ninzəñ ninzəñ dacmuna ionac galeñ Yuda Basaba zémimima imi zéma Sila gésiéércmigic.

23 Wañu kiwi imi yomuhuc oma méraginaiguc haigic; Dac muna hécgina kecziñ Yesuac Mélíméli ic zéma galeñ tosara nini ninzəñ ninzəñ dacmuna hécnina baec méñ Antiokia ama areña yanda zéma Siria ama yanda zéma Kilikia baeciguc keczu baec méñunec dacmuna ini zézé ségiségi wañ énécmimima kiwi yomi hai énécmiziñ.

24 Sucnina igucnec ic tosaraneñ acnina ménda mema eñ onaru hama ac énézéma qeri yéwéri meénécmigic imuhuc zégic niñiñ.

25 (25a) Wañu nini ic éréhéc imi gési érécmimima ala téñğəñ éréhécnina Banaba zéma Paulo,

26 Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac niñ wamma kekecgira waiyoc (25b) iriguc momacnec méli énécmiwiñ zé ewa momac wanziñ.

27 Hénia imuac niñ nini Yuda zéma Sila méli érécmimima hama kuagiraneñ kiwi yomuac héipuc wamma énézémaoç.

28 Uña Téréya zéma nini iwawai tosara qahac, néñ iwawai kilendac memeyawac séc yomi sac hai énécmiwiñ niñac ewa momac wanziñ.

29 Nemu me imuac irehawac buñ haihaiya imi zéma sac zéma kaisero zéma yañ déméña mizicgéma qehumugic imi waima imuacnec lakec kecmu. Ini iwawai imuacnec hia lakec kecmuac séc zéma ninzəñğézñ. Yaizézé wañ énécmimima imdacmi sac oénécmiziñ.

30 Haigic ienenj kiwi imi mema wai énécmima mekemma Antiokia ama arenja yandaiguc keremma hénarinj tocgo énécmima kiwi imi énécmigic.

31 Énécmigic meme seli ac oma énécmigic imuac oloj ninj wamma ségiségi wanjic.

32 Wanju Yuda zéma Sila ierenj acguc Anutuac tilinj tilinj ic keroc imuac ninj ac sasala zéma meseli énécmiyoc.

33 Wanju ierenj nalé tosara iniguc kericguc ninzérj ninzérj dac muna ienenj luac ac érézéma oropocgic kenjoc. Kemma méli érécmigic ionaru lilingéma kenjoc.

34 (Méndá hezac.)

Paulo zéma Banaba ierenj méndérj amuyoc.

35 Paulo zéma Banaba ierenj Antiokia ama arenja yandaiguc torogema kecma ic tosara iniguc momacnec Minj Kewuac ackuazéc ku énécmima zéaugic.

36 Ai meme tosara hama kenju Paulonérj Banaba yomuhuc ézéyec; Nekaoc ama yanda tosara becnecc Minj Kewuac ackuazéc zéauyic imuaru munjuc lilingéma kemma ninzérj ninzérj dacmuna hécnina inicma dimuhuc keczu imi hémbij.

37 Zéyu Banabanérj Yohane Mareko zémimia i wagiric enjauw momacnec kemmu ninj wanjic.

38 Wanju Marekonérj becnecc Pamfilia baeciguc wai érécmima ménda torogema ai meyec. Imuac ninj Paulonérj wagicma kemmac ninj ninju ménda sécgéyec.

39 Wanju Banabaguc zéqeqetali yanda wanjekcma méndérj amuyoc. Méndémma Banabanérj Mareko wagicma zéic késama Kipuro amaiguc kenjoc.

40 Wanju Paulonérj Sila megésiyu ninzérj ninzérj dacmuna ienenj mériañ ac ézéma Minj Kewuac ewa hiaiguc oropocgic kenjoc.

41 Kemma Siria zéma Kilikia baec qericma kemma Yesuac hénarinj meseli énécmiyec.

16

Timoteonérj Paulo zéma Sila ioraru toroqeyec.

1 Paulonérj kenjekcma Debe zéma Lisitera ama arenja yandaiguc kereñec. Wanju Lisitera ama arenja yanda imuaru Yesuac tohotoho ic ménj kerec qara imi Timoteo. I nenjocya imi Yuda embac, néñ ninzérj ninzérj embac wanjic. Wanju manjocya imi Girik ic.

2 Lisitera zéma Ikonion ama arenja yanda igucnec ninzérj ninzérj dac muna ienenj Timoteoac eeya héigic.

3 Wanju imuaru Yuda ic kemma kecgcic ienenj iwac manjocya imi Girik ic imi nindacgic. Imuac ninj Paulonérj i wagicma kemmanj zé wamma iwac séwélaiguc séwi tasé hericheric haka wammiyec.

4 Wanju ama arenja kunenj kunenj séc lelecgéma Yesuac Mélíméli ic zéma galeñ enenj Yerusalemiguc ac zikima héná ac mema ogic imi tohomu ninjac énécmiyoc.

5 Imuhuc wamma ai meycic hénarinj ienenj ninzérj ninzérjgina seligiyu kucgina mema kaiweya kaiweya zanjégina torogema kenjic.

Paulonérj Makedonia ic méñnéñ tilinj tilinjiguc wininiyu héñec.

6 Wanju Unja Téréyanérj Asia baeciguc ackuazéc ménda zéaumuc ninj énézéyu Firigia zéma Galatia baec orogicma kenjic.

7 Kenjekcma Misia baec ginjginjiguc keremma Bitinia baeciguc kerembinj zégic Yesuac Unjanérj imuhucyanec oaec ménda zéénécmiyec.

8 Imuac ienenj Misia baec ginjginjanec kenjekcma Troa amaiguc mekenjic.

⁹ Sinjiyaiguc Paulonéj tiliñ tiliñiguc héñu Makedonia ic méñnéj iwaru wininima namma welecma yomuhuc zéyec; Gi doku qericma kondunéj néwécgeñ Makedonia baeciguc hama méra nénécmiwésémañ.

¹⁰ Paulonéj tiliñtiliñiguc séséc hémma zéyu, Anutunéj ionac buña suruc hiabia énézéwiñ niñ nénézézac zéma ninzégéma nalé sosola qahac kondunéj qericma Makedonia kembin niñac zéréñ qéréñ wañiñ.

Maleku meme embac Lidia.

¹¹ Zéiciguc emma Troa ama areña yanda imi waima qericma didiñanec kemma Samotera kondunéj baec komociguc kereñiñ. Ama gianjiyu imuacnec keñkecma Neapoli ama areña yandaiguc kereñiñ.

¹² Imuaru zéic igucnec mama keñkecma Filipai ama areña yandaiguc kereñiñ. Filipai imi Makedonia imuac ama areña yanda tosara onogicma kunegina wawaña. Roma ic eneñ ama areña yanda imi añgég tima galengéma kecgic. Wañu ama areña yanda imuaru ai meme tosara kerin.

¹³ Sabata ducñiyu ama areñ imuac nagu yanda séngañgeniguc doku mén heyec imuaru zéwelec welecac tatarawac séc mén hezac me qahac imi hémbin zéma keñiñ. Kemma imuaru tacma embac tocgoma tacgic ionac ackuazéc énézéiñ.

¹⁴ Wañu niñgic ionac suggina igucnec embac mén qara Lidia kerec. I imi maleku qouc qoucña meme embac. Wañu Tiatira ama yanda igucnec. Inéñ Anutu ehéihéi wammianec. Wañu Miñ Kewunéj qeria mebéréngéyu ackuazéc Paulonéj zéyec imuac wamma niñec.

¹⁵ Wañu eneya zéma hena géséhéra moczoñ doku naec

énécmiñi nalé imuaru inéñ amayaiguc héihéré nénécmima yomuhuc zéyec; Eneñ mia nuac niñgic ninzég ninzég embac wamma Miñ Kewuac qeriaiguc keczaiguc hama nuac amaiguc tacyac wammu.

Paulo zéma Sila hésa amaiguc oropocgic.

¹⁶ Nalé méñu zéwelec welecac kawéiguc kembin zé keñkecni welené qeçe embac mén kuwicyagucnéñ miñicñi nénécmiyec. Embac imi bianac ac zéénécmima miñhéra ionac soukiwa sasala miñicñi énécmianec.

¹⁷ Wañu inéñ mia Paulo zéma nini méndac nénécmima ac qacma yomuhuc zéyec; Ic yominéñ Anutu eneña yanda iwac welené qeçehéra kecma añgég titiac hena zéau énécmianzu.

¹⁸ Kaiweya kaiweya imuhuc wañ nénécmima keru ai meme sasala tecgéyec. Paulonéj niñu aiya kileñ yanda héricmiyu lilingéma kuwic yomuhuc ézéyec; Ni Yesu Kristoac qaraiguc gézézua, embac iwac qeria igucnec éréma kenna. Imuhuc zéyu imuarunec éréma keñec.

¹⁹ Wañu welené qeçe embac iwac miñhéra ieneñ soukiwa hia miñicñimuac séc qahac wañec imi héntegicma Paulo zéma Sila érépésima galené miñicñi énécmiwiñ zé nénnagémba somberñiguc héré érécmima keñgic.

²⁰ Galené ionacmuru héré érécmima yomuhuc zégic; Ierené Yuda icnéñ amaninaiguc hama mebiri nénécmiyic qeweloné yanda miñicñiziniñ.

²¹ Wañu haka méréra Roma ic neñañ ménda wamma mema kekera imuac mia nénézézaoc.

²² Wañu ic tuñ yanda nañgic ieneñ nañgé amuma momacnec hazéc ac wañ érécmigic

galeŋ ieneŋ séwi usugira hetec qetecgéma hihilocnéŋ urumu niŋac énézégic.

²³ Zégic ieneŋ hihilocnéŋ kilenŋ yanda urumaguc hésa amaiguc oropocma nagu meselima hiabi-anec awima nammac niŋ galeŋ meme ic ézégic.

²⁴ Ézégic nimma hésa ama qeria méŋ suraiguc taczac imuaru oropocma hénagira ic kembraŋa dépaŋ yanda éréhéc imuac namuŋaiguc qatéyu kilanziyu heyoc.

Hésa ama galeŋ meme ic doku naec miyec.

²⁵ Siŋiya namuŋaiguc Paulo zéma Sila iereŋ Anutu legic héima zéwelec welec wammiiyic hésa ic tosananeŋ imi niŋgic.

²⁶ Waŋu élanzaŋnec naŋ yanda geriwigucnéŋ mema hésa amawac hénia mehiriyu hésa amawac naguya moczoŋ aŋgédarec. Waŋu ic momac yanda seŋ hésagina loloma madarec.

²⁷ Waŋu galeŋ meme icnéŋ gau igucnec niŋqelima héŋu nagu aŋgéma nandaru hésa ic néŋgacdaczu imuhuc zéma nimma souya héréma eumaŋ zé waŋec.

²⁸ Imuhuc wammaŋ zéyu Paulonéŋ qacma zéyec; Séwiga ménda mebirina nini moczoŋ you tacziŋ.

²⁹ Waŋu galeŋ meme icnéŋ kifa niŋac qacma emma zénéŋa hiriyu Paulo zéma Sila iorac wéségiraiguc sicgé érécmiyec.

³⁰ Waŋu oragicma éréma qesiéércmima zéyec; Ic kewu éréhécna ni dimuhuc wamba Anutunéŋ aŋgéŋna timac?

³¹ Zéyu iereŋ yomuhuc ézéyoc; Miŋ Kewu Yesu ninzégéna gi zéma héná géséhécga aŋgégina timac.

³² Waŋu iereŋ i zéma héná géséhéra Miŋ Kewuac ackuazéc énézéyoc.

³³ Énézéyic galeŋ meme icnéŋ siŋi imuaru nalé sosola qahac oragicma wizigira hicŋiyec imi zuac érécmiyec. Waŋu nalé sosola qahac eŋeya zéma héná géséhéra doku naec énécmiyoc.

³⁴ Waŋu i eŋeyaoc ama qeriaiguc oropocma nene hai érécmiyec. Waŋu i zéma hénagéséhéra moczoŋ hama Anutu ninzégégic imuac niŋ ségiségi yanda waŋec.

³⁵ Ama gianjiyu galeŋ ieneŋ ai ic tosara méli énécmigic hama yomuhuc ézégic; Ic éréhéc imi hulac érécmiŋa.

³⁶ Zégic galeŋ meme icnéŋ nimma Paulo yomuhuc ézéyec; Galeŋ éréhécna ieneŋ ai ic tosara méli énécmigic hama hulac érécmiŋa zézu imuac iri ewa bénzéŋ nimma kemmaoc.

³⁷ Zéyu Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Niri Roma ic kecziŋ waŋu késpedesicnina ménda zéteccgéma ic tuŋ yanda kicginaiguc eŋ nuruma hésa amaiguc noropocgic. Waŋu deguc éléŋ méli nérécmiwiŋ zé waŋzu? Imuhuc qahac, eŋaoc hama noragicgic kembij.

³⁸ Waŋu ai ic ieneŋ liliŋgéma kemma galeŋ énézégic. Énézégic ieneŋ ic éréhéc imi Roma ic wanzaoc imi niŋasarima aurigic.

³⁹ Aurima ic éréhéc mebélaccgé érécmiwiŋ zé iorac muru hama hésa ama igucnec oragicma éréma ama areŋa yanda imi waima kemmaoc niŋ érézégic.

⁴⁰ Waŋu iereŋ hésa ama igucnec éréma duŋa Lidia iwac amaiguc kemma imuaru Yesuac ninzéŋ ninzéŋ dac muna inicma meseli énécmimaguc ama yanda imi waima keŋoc.

17

Paulo zéma Sila iereŋ Tesalonika ama areŋa yandaiguc keŋoc.

¹ Waŋu Paulo zéma Sila iereŋ Amfipoli zéma Apolonia ama

areña yanda orogicma Tesalonika ama areña yandaiguc kereñoc. Wañu imuaru Yuda ic onac toctotocgo ama méñ tarec.

² Wañu Paulonéñ hakaya méndacma toctotocgo amaiguc emma Sabata haréwéc séc iniguc kiwi téréya olomma eminiñgic.

³ Imuhuc wamma hénia zéasarima héipuc wamma yomuhuc zéyec; Kristo i qenzerñ manzerñ qema humuma humuc igucnec yacmac niñac kiwi téréyaiguc ogic hezac. Wañu ni énézéanzua Yesu iminéñ Kristo wanzac.

⁴ Zéyu sugcinaiguc tosara zéma Girik ic tuñ yanda Anutu ehéihéi wammiañgic imi eneñ zéma embac eñeña éréhécdac qahac, néñ sasala momacnec ninzéhéma Paulo zéma Sila iorac muru toroqegic.

⁵ Wañu Yuda ic eneñ nimbupuc niñ érécmima nénnagémba somberñgic kemma kaižiliwerñ ic tosara onagicma tunñinaguc wamma hénima ama areña yanda qeriaiguc qewelon yanda wañgic. Wañu Paulo zéma Sila mihicñi érécmima ic embac sugcinaiguc héréma kemma oropocbiñ zé Yasonac amaiguc usuñnec keñgic.

⁶ Wañu ménda mihicñi érécmigic. Imuac niñ Yason zéma ninzéh ninzéh dacmuna tosara énépésima unuruma ama galeñ ionac wéséginaiguc kemma qacma zégic; Baera baera ic embac ionac qerigina mesoho énécmianzaoc imi ereñ mia nonac muru hayoc.

⁷ Hayic Yasonnéñ héihéré érécmiyecac érécmima keczac. Ieneñ Roma ic kewuac ac logima Ic kewu méñ keczac, imi mia Yesu zéanzaoc.

⁸ Zéyic ama areña yanda ichéra zéma galeñ ieneñ ac imi nimma qewelon yanda wañgic.

⁹ Wañu galeñ eneñ Yason zéma alahéra ionac murunec soukiwa mema oropocgic keñoc.

Paulo i Berea ama areña yandaiguc ackuazéc énézéyec.

¹⁰ Wañu siñiyaiguc ninzéh ninzéh dac muna ieneñ Paulo zéma Sila méli érécmigic Berea taunñgic kemma Yuda ic ionac toctotocgo amaiguc eñoc.

¹¹ Wañu Berea ama areña yanda miñina ionac hakagina imi Tesalonika ama areña yanda miñina ionac hakagina ogicma bénzéhña wañec. Imuac ackuazéc imi siña nimma késama añgéh tигic. Añgéh tima acgira imi hélacnec me deic zéma kaiweya kaiweya kiwi téréya imi olomma niñgésigic.

¹² Imuhuc wamma ionarunec sasalanéñ ninzégégic. Wañu Girik embac eñeña zéma Girik ic embac efefia qahac, néñ sasala ninzéhégégic.

¹³ Yuda ic Tesalonika ama areña yanda igucnec ieneñ Paulonéñ Berea ama areña yandaiguc acguc Anutuac ackuazéc zéauyec imi nimma Berea ama areñ yandaiguc hama imuac miñina qeriginaiguc netu énécmima aigira qeri qaoñ qeénécmima yéwéri mihicñi énécmigic.

¹⁴ Imuhuc wañgic ninzéh ninzéh dac muna ieneñ Paulo kondun heyec imuhucgeñ lakec kemma kecmac niñac mélimigic. Wañu Sila zéma Timoteo iereñ imuaru* waima keroc.

¹⁵ Wañu ic tosara ieneñ Paulo wagicma Aten ama areña yanda tarec imuhucgeñ lakec keñgic. Wañu Paulonéñ Sila zéma Timoteo eñeña muru foc méli érécmigic hamaoc niñ énézéyu gezac qézéh ac imi mema liliñgéma keñgic.

Paulonéñ Aten ama areña yanda yandaiguc buña suruc hiabia

* 17:14: Berea ama areña yandaiguc.

énézéyec.

¹⁶ Waŋu Paulo i Aten ama areŋa yandaiguc iorac mambéc tac kecma ama areŋa yanda imuac qeriaiguc baniara sasala nanjic hémma qeri geric waŋec.

¹⁷ Waŋu Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc Yuda ic zéma Girik ic tosara Anutu ehéihéi wammianzu ionac ackuazéc énézéyec. Waŋu nénagémba sombenjiguc kaiweya kaiweya ic mihicŋi énécmiyec séc imuhuc waŋ énécmiyec.

¹⁸ Waŋu Epikue niniŋ ic zéma Stoike niniŋ ic ienenŋ acguc i guc ac eminiŋjic. Waŋu Paulonénŋ Yesu zéma humuc igucnec yacyac imuac ac zéyec. Imuac niŋ tosanenŋ Pauloac niŋ kua doku ic yominénŋ néma ac zémanŋ zé wanzac me imuhuc zégic. Waŋu tosanenŋ ic yomi mia baec ménjac nemu mérérawac suruc zézac gezanŋ imuhuc zégic.

¹⁹ Imuhuc zéma Areopago kaunsol sombenjiguc wagicma kemma zégic; Iwawai qelia zézanŋ imi nini hia niŋarenŋ géwiŋac séc wanzac me?

²⁰ Geŋ ackuazéc méréra zéna ninziŋ imuac héniaŋa nimbiŋ zé wanziŋ.

²¹ Imi mia Aten ic zéma ic kianŋ imuaru kecgcic ienenŋ ac méréra nimma ac imuacnec zéma zé wamma naléŋina auanŋic imuac niŋ imuhuc qesimigic.

Miŋ Kewu mérérawac hénia énézéyec.

²² Waŋu Paulo imi Areopago kaunsol sombenŋ yanda namuŋaiguc namma ic yomuhuc énézéyec; Aten ic mandac, ni yomuhuc hémma ninzua, Ini mepé qepési ic keczu. Iwawai moczoŋ yanda mepési énécmianzu.

²³ Ni ama areŋa yandagina imi lelecgéma icna hima onac mepé qepésiac iwawai inicba zaki téréya ménjiguc kiwi yomuhuc

heyu olonzua; Nemu méréra ménda ninziŋ iwac zaki téréya. Deguc ni nemu méréra ménda nimma mepésimianzu, i énézéwa niŋtecgicmu.

²⁴ Anutu baec kurumenŋ zéma imuac qeriaiguc iwawai momac yanda hezac imi zéyu hicŋidarec inénŋ mia baec kurumenŋ imuac miŋina keczac imuac niŋ inénŋ oc-muŋ téréya méraninanénŋ memeya imuac qeriaiguc ménda kecanzac.

²⁵ Waŋu I eŋeyaoc ic embac moczoŋ yanda kekec zéma wésésé zéma iwawai moczoŋ yanda nénécmianzac imuac niŋ iwawai ménŋ niŋac waŋu méraninanénŋ haimiwiŋac séc qahac.

²⁶ Inénŋ ic momacguc mi-hicŋima iwarunec ic tuŋa tuŋa hicŋima kemma baec séc kecmuac niŋ ézéyec. Waŋu nalénina zéma kekecac qanŋaŋ sililicnina zénécmiyec.

²⁷ Imi mia ic neŋaŋ iwac niŋ wamma qerininanénŋ mété qététaŋ wamma kemma Anutu eŋeya mihicŋiwiŋ niŋac nimma imuhuc waŋec. Waŋu inénŋ ic momac momac neŋaŋ murunec lakec ménda kecanzac.

²⁸ Neŋaoc iwac kuhaiguc kekec wamma keŋha waŋanziŋ. Onac legic zéra meme ic tosanenŋ yomuhuc zégic; Neŋaŋ Anutuac qelihéra.

²⁹ Imuhucyanec Anutuac qelihéra kecziŋ imuac niŋ Anutuac ninni goli me siliwa me hocnéŋ niniŋnina tohoma irec ooya méndacma meyacgéanziŋ séc ménda wammac.

³⁰ Anutunénŋ ménda nimma kekecac naléyaiguc ménda ninicma tuambuam waŋec. Waŋu deguc mia baec séc ic momac yanda qerininina melembiŋ niŋac nénézézac.

³¹ Anutunénŋ baec ic embac solanjanec gési nénécmimanŋ zé naléya meyecac heyu ic ménŋ ai

imi mia memac niḡac kumuyec. Waḡu ic imi mia humuc igucnec meqelima héipuc yanda baec ic moczoḡ ninzénḡémuac sécyā nénécmiyec.

³² Paulonéḡ imuhuc zéyu ic tosananéḡ humuc igucnec yacyac imuac zédesi waḡgic. Waḡu tosananéḡ nalé ménḡac ac suruc imuac muḡguc zéna nimbiḡ imuhuc zégic.

³³ Imuhuc waḡgic Paulonéḡ wai énécmima keḡec.

³⁴ Ic sasala qahac, néḡ tosara Paulo ala wammima ninzénḡégic. Ionarunec éréhéc imi Areopagoac gésigésic ic Dionisio zéma embac Damari, waḡu tosara ménḡ kecgic.

18

Paulo inéḡ Korinti ama areḡa yandaiguc ackuažéc ai meyec.

¹ Imuac andiaiguc Paulonéḡ Aten ama areḡa yanda waima Korinti ama areḡa yandaiguc keḡec.

² Imuaru Yuda ic ménḡ mi-hicḡiyec, qara imi Akila. I Ponto baeciguc hicḡiyec. Ic kewu Klaudionéḡ Yuda ic imi Roma ama areḡa yanda waima kemmu niḡac énéžéyec. Imuac niḡ inéḡ iniḡa Priskilaguc* Italia baec igucnec Korinti ama areḡa yandaiguc qelia hayoc. Waḡu Paulonéḡ iricmaḡ zé keḡec.

³ Iereḡ imi aigira momacguc imuac niḡ momacnec kecma ai meyoc. Waḡu iereḡ yaḡ séwélanéḡ sel meyacgéyu boḡ meanḡoc.

⁴ Waḡu Paulo i Sabata nalé séc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma Yuda ic zéma Girik ic iniguc ac eminimma meme seli ac waḡ énécmiaḡec.

⁵ Waḡu Sila zéma Timoteo iereḡ Makedonia waima hayoc. Nalé imuaru ackuažécnéḡ Paulo késayu ewa moczoḡnec Yesu imi Kristo

ténḡéḡ zéma imuac héipuc wamma Yuda ic zéasari énécmiyec.

⁶ Waḡu Yuda ic ieneḡ hazéc wammima zébiri migic séséc wamma séwi usuya miminḡzaliyu seitotoḡa mayu yomuhuc énéžéyec; Onac sacnéḡ onac orucginaiguc liliḡéma hamac, néḡ ni aina mema solanḡaniwa képésicna qahac wanzac.* Degucmuacnec ni ic enia ionac muru kemmaḡ.

⁷ Waḡu tocgotocgo ama imi waima ic ménḡ Anutu mepésianzac qara Titio Yusito iwac amaiguc emma tacyac waḡec. Amaya imi tocgotocgo ama imuac maréḡaiguc tarec.

⁸ Waḡu tocgotocgo amawac galeḡ qara Krispo zéma héna géséhéra ieneḡ ackuažéc nimma Miḡ Kewu ninzénḡégic. Waḡu Korinti ic ionarunec sasalanéḡ acguc Pauloac ara nimma ninzénḡéma doku naecgic.

⁹ Waḡu siḡi ménḡiguc Miḡ Kewunéḡ Paulo tilinḡ tilinḡiguc hicḡimima yomuhuc éžéyec; Gi zénéḡga ménda hiriyu ac imi ménda waima zéwésémaḡ.

¹⁰ Ni giguc kecanzua imuac niḡ ic ménḡnéḡ ménḡ gumbiri ménda waḡgémmac. Ama areḡa kunéḡ yanda yomuaru nuac ic embac sasala keczu.

¹¹ Imuhuc éžéyu Paulonéḡ ama imuaru toroqema kecma Anutuac ackuažéc ku énécmima keru yawuḡ momacguc zéma emma maso 6 mahayec.

¹² Waḡu Galionéḡ Akaia baeciguc baec galeḡ yanda waḡec. Nalé imuaru Yuda ic ieneḡ zikiamuac Paulo hazéc wammima baec galeḡac muru wagicma keḡgic.

¹³ Kemma yomuhuc zégic; Ic yomi héna acnina logima héna méréraiguc tima ic embac Anutu

* 18:2: Me Priska. ☆ 18:6: E3k 3:18

mepésimimu niñac zéhinocgé énécmianzac.

¹⁴ Wañu Paulonéñ ac zéman zé wañu Galionéñ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ini Yuda ic, kaižiliwen me haka biria niñac zézuiguc neñ acgina niñénécmimanñac hezac.

¹⁵ Néñ enañ ackuazéc me qac méñ me hena ac imuhucyawac ara wanzuiguc enaoc zémindiñimu. Ni iwawai imuhucyawac niñgésiman zé wammañac ménda ninzua.

¹⁶ Imuhuc zéma nesi énécmiyu magic.

¹⁷ Wañu ieneñ momac yanda togotocgo amawac galen Sositene wagicma baec galenac kiwaiguc qehéi wammigic. Wañu baec galen Galionéñ inicma ewa éréhéc ménda wañec.

Paulonéñ Antiokia ama areña yandaiguc lilingéma hayec.

¹⁸ Paulonéñ Korinti ama areña yandaiguc ai meme sasala méñ kecmaguc ninzén ninzén dac muna wai énécmima zéiciguc Siria baeciguc keñec. Wañu Priskila zéma Akila ieren i guc momacnecc keñgic. Wañu zézé selia niñac zéiciguc embiñ zéma Korinti ama areña yanda Keñkeraiguc oruc zucya merirec.

¹⁹ Wañu Efeso ama areña yandaiguc keremma Paulo ic tosara momacnecc keñgic ini imuaru wai énécmimanñac zé eneyaoc Yuda ic ionac togotocgo amaiguc emma iniguc ackuazéc eminiñ wañgic.

²⁰ Wañu ic sasalanéñ enañguc nalé horua méñ kecmac niñac welecgic, néñ ménda niñénécmiyec.

²¹ Wañu Anutuac ewa siñ imuac heyu onaru muñguc lilingémañ imuhuc zéma zéiciguc emma Efeso ama areña yanda imi waima keñec.

²² Keñkecma Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc

kerenec. Imuaru élélahaiğuc ekemma Yesuac henaorin héra yaizézé ac wañ énécmima Antiokia ama areña yandaiguc keñec.

²³ Imuaru komora kecmaguc muñguc waima Galatia zéma Firigia baec orocgicma Yesuac héihéré énécmimia momac yanda meseli énécmima keñec.

Apolonéñ Efeso ama areña yandaiguc ackuazéc énézéyec.

²⁴ Wañu Efeso ama areña yandaiguc Yuda ic méñ hayec, qara imi Apolo. Imi Aleksandria ama areña yandaiguc hicñiyec. Ic imi niniñ yandayaguc, kiwi téréya hia niñarenñ gédarec.

²⁵ Inéñ Miñ Kewuac hena ac zéic niñarenñgéma ewa moczoñnec Yesuac ac suruc dindiñanec ku énécmianñec. Néñ ic imi Yohaneac doku naec haka sac niñec.

²⁶ Inéñ Yuda ic ionac togotocgo amaiguc ackuazéc zénéña ménda hiriyu hénima zéyec. Zéyu Priskila zéma Akila ieren zézéya nimmaguc i amagiraiguc héihéré mima Anutuac hena muñguc yanda zéasarimiyoc.

²⁷ (27a) Wañu Apolonéñ Akaia baeciguc kemmanñac zé wañu ninzén ninzén dac muna ieneñ meme seli ac wammima ninzén ninzén dacmuna imuaru keczu ieneñ Apolo hérémimuac niñac énézéwiñ zé ionac muru kiwi oma migic késama keñec.

²⁸ Kemma Korinti ama areña yandaiguc keremma kiwi téréya héiqelima Yesu imi Kristo wanzac imuac héipuc wamma ic embac ionac kicginaiguc kuhaguc zéauma Yuda ic ionac ac memamiyec. (27b) Imuac niñ ic embac Anutuac ewa hia niñac ninzénngéic ionac ménguc yanda méra énécmiyec.

19

Paulonéŋ Efeso ama areŋa yandaiguc Yohane mihicŋiyec.

¹ Apolonéŋ i Korinti ama areŋa yandaiguc kerunec Paulonéŋ huanŋeŋ baec waŋgoŋa Saut iguc keŋkecma Efeso ama areŋa yandaiguc keremma Yesuac tohotoho ic tosara mihicŋi énécmiyec.

² Waŋu inéŋ yomuhuc qesiénécmiyec, Ini ninzénŋégic nalé imuaru Uŋa Téréyaguc waŋgic me qahac? Zéyu zégic, Qahac, Uŋa Téréya keczac imuac buŋa mén méndagucnec niŋiŋ.

³ Imuhuc zégic muŋguc qesiénécmiyec; Ini némac doku naecgic? Zéyu zégic; Yohaneac doku.

⁴ Zégic Paulonéŋ yomuhuc énézéyec; Yohaneŋéŋ ewa melen melenac doku naec énécmima ic embac yomuhuc énézéyec; Andénaiguc hama keczac i ninzénŋému. Waŋu ac imi Yesuac niŋ mia imuhuc zéyec.

⁵ Ic eneŋ ac imi nimma Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc doku naecgic.

⁶ Waŋu Paulonéŋ orucginaiguc méria haiyec nalé imuaru Uŋa Téréyanéŋ ionaru mayu ac méréra zéma andiawac ac momacnec zégic.

⁷ Waŋu ic zaŋgégina imi 12 ésécnec waŋec.

⁸ Waŋu Paulonéŋ Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc nalé séc emma, ackuazéc zénéŋa ménda hiriyu énézéma, maso haréwéc séc Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandayawac énézéma, meseli énécmima kecec.

⁹ Waŋu ic tosara eneŋ ewa seli wamma ménda tohoma ic embac kicginaiguc hena imi zébirigic. Waŋu Paulonéŋ wai énécmima tohotoho ic tosara onagicma kemma Tirano kiwi téréyawac amaiguc

kaiweya kaiweya ackuazéc ku énécmiyec.

¹⁰ Ai yawuŋ éréhéc imuhuc wamma keru Yuda ic zéma Girik ic Asia baeciguc keczu ieneŋ moczoŋ Miŋ Kewuac ackuazéc nindacgic.

¹¹ Waŋu Anutunéŋ Paulo nanŋémima iwarunec kiwi baec icnéŋ ménda memeya ogicqogicma sasala meyec.

¹² Waŋu ic eneŋ séwi kereŋ tosara zéma ai memeyawac séwi usu tosara mema hama Pauloac séwiyaguc osima mema kemma hafi ic ionac qacginu haigic hiarugic. Waŋu kuwic acguc wai énécmima néŋgacgic.

¹³ Waŋu Yuda ic tosara baec séc lelecgéma méra kiwi meanŋic ieneŋ batucgéma Yesuac qaraiguc kuwicginaguc yomuhuc énézégic; Paulo zéanzac Yesu iwac qaraiguc énézéza, éréma keŋgic.

¹⁴ Yuda ic hofac oo ic kiwa mén qara Sikewa iwac nanhéra 7 ieneŋ imuhuc mia waŋgic.

¹⁵ Waŋu kuwicnéŋ ac yomuhuc melen énécmiyec; Yesu ninzua, waŋu Paulo i ninzua, waŋu ini méré ic?

¹⁶ Imuhuc zéma kuwicyagucnéŋ merac éréhéc momacnec qacgiraiguc técgéma emma uruqéfac qéfac waŋ érécmiyu wiziginaguc wamma katanec ama qeria igucnec mama néŋgacgic.

¹⁷ Waŋu haka imuac buŋa Efeso ama areŋa yandaiguc Yuda ic zéma Girik ic ieneŋ nindacma zénéŋgina hiriyu Miŋ Kewu Yesuac qara ehéhéi wammigic.

¹⁸ Waŋu ninzénŋégic ieneŋ sasala haréma wawaŋ memegina biria zéaudacgic.

¹⁹ Waŋu ic tosara méra kiwi meanŋic ieneŋ imuac kiwi papia mutulaŋgéma mema hama ic embac kicginaiguc gericiguc haigic zedarec. Waŋu kiwi imuac boŋa

* 19:19: Siliwa gocmia momacguc imi ai ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa wanzac.

toroqegic siliwa gocmia* 50,000 ogirec.

²⁰ Imuhuc waŋgic Miŋ Kewuac ackuazécnéŋ kuhaguc yacma saiyec.

Paulonéŋ Yerusalem kemmac niŋac zéréŋqéréŋ waŋec.

²¹ Héla imuhuc hicŋidaruguc Paulonéŋ Makedonia zéma Akaia baec orogicma Yerusalem kemmanŋ zé ewayanéŋ niŋselima yomuhuc zéyec; Ni Yerusalem keremmaguc bianŋuc Roma ama areŋa yanda acguc hémmannŋ zé wanzua.

²² Waŋu ic méra migic ionarunec éréhéç Timoteo zéma Erasito ierenŋ Makedonia baeciguc kemmaoc niŋac méli érécmiyec. Waŋu i eneya Asia baeciguc nalé komodia ménŋ toroqema kerec.

Efeso ama areŋa yandaiguc qewelonŋ yanda hicŋiyec.

²³ Waŋu nalé imuaru Efeso ama areŋa yandaiguc héna ac imuac niŋ hétén efefia qahac, néŋ hétén yanda hicŋiyec.

²⁴ Surucya imi yomuhuc; Ic ménŋ siliwanéŋ iwawai meyacgéma kerec, qara imi Demetirio. Ic inéŋ nemu Atemiac† ocmuŋ imi siliwanéŋ meyacgéma soukiwa efefia qahac, néŋ kuneŋ yanda ai momachéra mihicŋi énécmianŋec.

²⁵ Waŋu inéŋ ai ichéra zéma ai momachéra tocgo énécmima yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini ainina iminéŋ mia soukiwa yanda mihicŋi nénécmianzac imi ninzu.

²⁶ Waŋu Paulonéŋ Efeso ama areŋa yanda zéma Asia baec tosara igucnec ic embac zénaŋgé énécmima yomuhuc zéanzac; Iwawai ic méranéŋ memeya imi Anutu héla qahac.

²⁷ Imuhuc waŋkeru nénnagémba aininawac qara imi qahac wambac niŋac. Imi sac qahac, embac nemu yandanina Atemi iwac ocmuŋ imi mamaya waŋu, Asia baec igucnec zéma baec tosia igucnec ic momac yanda ehéihéi wammianzu imi imuhucyanec qahac wambac niŋac.

²⁸ Demetirionéŋ ac imuhuc énézéyu nimma qeriginaiguc héribiric kuaya qeyu kucnec qacma yomuhuc zégic; Efeso ic neŋaŋ Atemi i eneya yanda!

²⁹ Imuhuc zégic nalé sosola qahac waŋu ama areŋa yanda séc hétén yanda imi sécgéma kendarec. Waŋu Makedonia ic éréhéç Gaio zéma Aristako Pauloguc momacnec keŋha waŋaŋgic i iri imi érépésima héré érécmima moczoŋ yanda séséc memec azoazoro ama kuneŋ yandaiguc usuŋnec keŋgic.

³⁰ Waŋu Paulonéŋ nimma sugginaiguc kemmanŋ zéyu tohotoho ic ienenŋ neuŋ héimigic.

³¹ Imi sac qahac Asia baec yanda imuac ai ic eneya tosara Pauloac alahéra kecgic ienenŋ azoazoroiguc ménda kemmac niŋac kiwi oma haigic iwaru keŋec.

³² Waŋu azoazoroiguc ic enenŋ ewagina meemma ac imuhucya imuhucya zéma qewelonŋ yanda waŋgic acgina sohodarū ic sasala yanda imi némac niŋ tocgégic hénia imi ménda niŋasarigic.

³³ Waŋu Yuda ic ienenŋ alagina ménŋ qara Aleksande naŋgémigic ou wéséginaiguc emma namma Paulo imi Yuda ic, néŋ hazéçnina wanzac zéma yéwéri imi zémindinŋmanŋ zé acgina qaimac niŋac méranéŋ séséc waŋ énécmiyec.‡

³⁴ Waŋu ic ienenŋ ic imi Yuda

† 19:24: Anutu embara Daianawac qara.

‡ 19:33: Yuda ic enenŋ Paulo zéma Kristoac hénaorinŋ niŋac hazéç mihicŋiwinŋ niŋac zénéŋgina hiriyu Pauloguc ewa momac ménda wanzu hénia imi zéasari énécmiwinŋ zé imuhuc batucgégic.

ic wanɓac imi héńtegiɓma kuagina séc qahac kaiwe kiwa 2 aua séc yomuhuc zéma nańgic; Efeso ic neńań Atemi i eńeńa yanda!

³⁵ Imuhuc wańkegcic taun imuac kiwi oo ic inéń ic melanzi énécmima yomuhuc énézéyec; Efeso ic mandac, Efeso ama areńa yanda mińjananéń Atemi yanda ninawac ocmuń zéma baniara kurumeń igucnec mamaya imuac awiawi ic kecańziń imi baec séc ic embac moczoń nindaczu.

³⁶ Iwawai imi qaecgé mimiawac séc qahac. Imuac niń ini qerigina kugic mayu haka sicsaocya méń ménda wammu.

³⁷ Ic énépésima hazu yomi eneń embac nemuninawac ocmuń igucnec iwawai méń kowu ménda megcic. Wańu nonac embac nemu ménda zébirimigic.

³⁸ Wańu Demetirio zéma ai ichéra ieneń ic méńac ara késa kecziuguc kápésic zézé naléya zéma baec galeńgina he énécmizaoc imuac niń imuac gésigési amaiguc aciguc opocamumu.

³⁹ Wańu ac tosara méń hezaciguc kua meme ic azoazoroiguc mema kemma zétecgému.

⁴⁰ Nini azoazoro yanda héniya qahac yomuac nińac yéwéri mihicńziń. Ic kewu yandanéń nimma hétéń yanda nińac ac zé nénécmiwac nińac. Qesi nénécmiaciguc nini azoazoro héna ac logilogiya yomuac ac bakia méń owińac séc qahac wammac.

⁴¹ Imuhuc zéyu tecgéyu méli énécmiyu kendacgic.

20

Paulo i Makedonia zéma Akaia baeciguc keńec.

¹ Ac hétéń yanda imi qahac wańu Paulonéń tohotoho ic un-uruma meme seli ac énézéma

wai énécmima Makedonia baeciguc keńec.

² Baec imi ogicma tohotoho ic ac sasala énézéma meseli énécmima keńkeɓma Girik baeciguc kereńec.

³ Imuaru maso haréwéc kecma zéic késama Siria amaiguc kemman zé wańu Yuda ic ieneń Paulo qewiń zéma ac sańec zéigic nińtegiɓma Makedonia baeciguc muńguc lilińgéma kemman zé nińseliyec.

⁴ Wańu ic tosara i guc momacnec Asia baeciguc keńgic imi yomuhuc; Berea ic Piroac nańa Sopatero, Desalonika ic Aristako zéma Sekundo, Debe ic Gaio, wańu Timoteo, wańu Asia ic Tikiko zéma Tirofimo.

⁵ Ic imi ieneń walac kemma Troa ama areńa yandaiguc keremma mambéc nénécmima tacgic.

⁶ Nini saméń yisya qahac imuac kendon tecgéyu Filipi ama areńa yanda waima zéiciguc kaiwe méra méń keńkeɓma Troa ama areńa yanda mińina ionac muru keremma imuaru ai meme 7 kerin.

Paulo i Troa ama areńa yandaiguc merac méń meńiaruyec.

⁷ Sabata tecgéyu Sondaiguc saméń newiń zéma tocgéin. Wańu Paulonéń ama gianjiyu kemman zéma ackuazéc zémanec nańu sinji namuńa wańec.

⁸ Ama qeria qacyaiguc tariń imuaru kifa sasala zema nańec.

⁹ Wańu merac méń qara Yutiko inéń luhuc memeac kifańa igucnec tackecma gau nińac qeka meka gema tarec. Wańu Paulonéń ackuazéc zéyu horugiyu gauac kuhanéń qéléléńgéyu tendińgéma hińgacma baeciguc qeyu heyu mema yachéńgic humuyec.

¹⁰ Wańu Paulonéń hińgacma eńeyaoc merac qacyaiguc héima tétécgéma yomuhuc énézéyec; Zéńéńgina ménda hirimac, keke-
cya hemizac.

11 Imuhuc zéma ama qeria gacyaiguc heyec imuaru emma samén nema ic iniguc ac eminiñ wamma nalé horua tacgic ama gianjiyec. Ama gianjiyu wai énécmima kenec.

12 Ic ienenj merac qeliyu amayaiguc wagicma kenjic ewagina hiaruyu ségiségi yanda wanjic.

Paulonéñ Milete ama areña yandaiguc kenec.

13 Paulonéñ eñeyanec baec hena kemmanj zé ai areña zénénécmiyec imuac niñ nini walac zéiciguc emma Paulo wagicbiñ zéma Aso amaiguc kenjic.

14 Wanju Paulonéñ Aso amaiguc mihicñi nénécmiyu zéiciguc wagicma Mitilene ama areña yandaiguc kereñic.

15 Imuacnec kenkecma Zintaiguc Kio konduj baec komociguc kereñic. Imuacnec kenkecma Mitiwoiguc Samo konduj baec komociguc kereñic. Wanju imuacnec kenkecma Seiyaiguc Milete ama areña yandaiguc kereñic.

16 Paulonéñ ai meme 50 imuac kendonjiguc Yerusalem kemmanj zé wanjec. Imuac Asia baeciguc keru nalé ogicbac niñac Efeso ménda kemma qericma moczoñ Milete ama areña yandaiguc kenec.

Efeso ama areña yandaiguc kua meme ic ac énézéc.

17 Kemma Milete imuarunec inéñ Yesuac henaorinj héra ionac galenj hécgina onagicma hamu niñac ic tosara méli énécmiyu Efeso ama areña yandaiguc kenjic.

18 Onagicma hagic Paulonéñ ac yomuhuc énézéc; Ni Asia baeciguc hama iniguc kecma ai memena hénia igucnec hénima kaiweya kaiweya wawanj memena dimuhuc wamma kecañi imi hémma nindacgic.

19 Séwi memama hakanaguc zéma kic masinaguc wamma manam batuc sasala Yuda ic enej menéngic zéra béra hénia hénia imuac qahaiguc kecma Miñ Kewu mepésiyci.

20 Wanju iwawai méra énécmima méñnéñ méñ henéñu henaorinj kicginaiguc me amaya amayaiguc ménda niñyewérima moczoñ énézéma ku énécmiyi.

21 Imuhuc wamma Yuda ic zéma Girik ic momacnec ewagina melemma Anutuac muru kápésicgina zéauma Miñ Kewuina Yesu Kristo ninzénégemu niñac énézéci.

22 Wanju ninzu? Uñanéñ qerina qatéma héréyu Yerusalem kenzua. Wanju ou kemma haka dimuhucya méñ mihicñimanj imi ni ménda ninzua.

23 Momacgucdac ninzua imi yomuhuc; Ama séc keremma kecha imuaru Uña Téréyanéñ hésa ama zéma zérabéranéñ mambéc nénzac imi nézézac.

24 Hénia menéñec imi usuñnec kemma Anutunéñ ewa hiawac ackuazéc imi héipuc wamma énézémanj niñac ai buña qenéñec imi metecgémanj zéma neñ nena kekecnawac nimba eeyaguc ménda wanzac.

25 Ninzu, ni sugginaiguc kenja wamma héñgalenj ama areña yandawac buña énézédaczua. Wanju ini moczoñ kic ségérana muñguc ménda hémmu imi ni ninzua.

26-27 Ni ménda osima Anutuac ewa siñ moczoñ énézédari. Imuac niñ, zésolanjiwa niñgic, sugginaiguc méñnéñ méñ birigic ionac sac kitiwa imi nuac muru ménda hemac.

28 Eñaac galenjë amuma rama tunhécgina imuhucyanec galenjë énécmimu. Uña Téréyanéñ ini ionac galenj gési énécmiyec imuac niñ Miñ Kewuac henaorinj héra, eñeya sawanéñ boñhéré énécmiyec

ionac inicgaleŋ wamma kecmu.

²⁹ Ni wai énécmima kemba haséŋ kazu zérágucnéŋ onaru haréma rama goigina ménda héimu.

³⁰ Waŋu eŋaŋ sugginaiguc ic tosara hicŋjima tohotoho ic hérégic méndac énécmimu niŋac ac qaríŋ qaríŋgia zému.

³¹ Imuac galeŋgina mema kecmu! Waŋu yawuŋ haréwéc séc siŋi kaiwe ménda waima kic masinaguc eŋac eŋac énézéaŋi imi niŋqelima kecmu.

³² Deguc ni Anutu zéma iwac ewa hiawac ackuazéciguc ini onopoczua. Ac kuazéc iminéŋ mia hia meseli énécmiyu yacma météré ichéra sugginaiguc ai buŋa mihiŋjimu.

³³ Ni ic méŋac goli me siliwa me séwi usuya niŋac hémbaoc ménda waŋi.

³⁴ Ini ninzu ésécnec, ni méra éréhécnanéŋ ai mema ni zéma ichécna nonac iwawainina mihiŋjianzua.

³⁵ Imuhuc wamma haka séséc héiéncmiwa héndacgic. Ini imuhucyanec ai kunéŋ mema ic kucgina qahac méra énécmimu. Waŋu Miŋ Kewu Yesunéŋ ac yomuhuc zéyec imi niŋqelima kecmu; Haleŋ énécmimia ionac ségiségigina imi haleŋ késakésa ic ionac ségiségigina imi ogicanzac.

³⁶ Paulo i ac imuhuc zétecgéma moczoŋ yanda iniguc simiŋ héima zéwelerec.

³⁷ Zéweleru ieneŋ moczoŋ zésiác yanda wamma Pauloac ewayaiguc giligic hiŋgaru kiricne qiricne wammigic.

³⁸ Ini kic ségérana muŋguc ménda némmu zéyec; Ac imi nimma ewa biric kunéŋ yanda wamma wagicma zéiciguc kemma opocgic.

zé zéiciguc eŋec.

¹ Waŋu nini wai énécmima keŋkecma kondunŋ baec komoc Ko baec komociguc kereŋiŋ. Ama gianjyu keŋkecma Rodo kondunŋ baec komociguc keremmma keŋkecma Patara ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ.

² Imuaru zéic méŋ Foinike kondunŋ baec komoraiguc kemmanŋ zé waŋu mihiŋjima imuaru emma keŋiŋ.

³ Keŋkecma Kipuro kondunŋ baec komoc kanaigucgeŋ taru hémma ogicma Siria baecigucgeŋ keŋkecma Tiroiguc kerenni imuaru zéicnéŋ hinaya haihulac wammanŋ zé waŋu élélaŋhaiguc eŋiŋ.

⁴ Emma tohotoho ic tosara mihiŋji énécmima imuaru iniguc kaiwe 7 keriŋ. Waŋu Uŋanéŋ hinocgé énécmiyu nimma Paulo Yerusalem ménda kemmac niŋac welec migic.

⁵ Nalé imi tecgéyu ic embac waima kenni ieneŋ iniŋ merachécgina moczoŋ yanda iniguc nonagicgic ama areŋa yanda imuac élélaŋhaiguc hiŋgacma sakasaciguc simiŋ héima Miŋ Kewunina zéwelec miyiŋ.

⁶ Zéwelečni tecgéyu waiamuma zéiciguc enni ieneŋ amaiguc liliŋgéic.

Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Agabonéŋ Pauloac andiawac ara zéyec.

⁷ Waŋu Tiro ama areŋa yanda igucnec keŋkecma doku héna méndacma Tolemai zéic ala ama areŋa yandaiguc keremmma imuaru ninzéŋ ninzéŋ dacmuna yaizézé ac waŋ énécmima ai meme momacguc iniguc keriŋ.

⁸ Ama gianjyu waima keŋkecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc keremmma Filipo mihiŋjiyiŋ. Filipo imi ai ic 7 gési énécmigic ionac suggina igucnec. Iwac amaiguc mia emma keriŋ.

21

Paulonéŋ Yerusalem kemmanŋ

9 Iwaru bérachéra imi kembon qahac kecgic. Wañu ienenj moczonj embac seraña. Wañu andiawac ara zéañgic.

10 Wañu imuaru ai meme sasala kecni Yuda baec igucnec Anutuac tilinj tilinj ic ménj qara Agabo i nonaru mama hayec.

11 Haréma Pauloac rikunja mema iminénj eneya héna méria zikima yomuhuc zéyec; Uña Téréyanénj yomuhuc zézac; Yerusalemiguc Yuda ic ienenj rikunj yomuac miñjina yomuhuc mia zikimima ic enia ionac méraginaiguc haimu.

12 Ac imuhuc zéyu nini ama imuac miñjina iniguc Paulo Yerusalem ménda emmac niñ Anutu zéwelec miyinj.

13 Wañu Paulonénj yomuhuc zéyec; Némac niñ siacma ewa howuc nénzu? Zikinémmu sac qahac, Miñ Kewu Yesuac qara niñac Yerusalemiguc humumañ niñac efidaczua.

14 Wañu ac ézéní ménda niñu waima yomuhuc zéyinj; Miñ Kewuac ewa siñnéñ selimac.

Paulo Yerusalem kenjec.

15 Ai meme tosara imi tecgéyu zérénj qérénj wandacma Yerusalem eninj.

16 Wañu Kaisarea zéic alawac ama areña yanda igucnec tohotoho ic tosara ienenj niniguc momacnec kemma Kipuru ic ménj qara Nason tohotoho ic kerecac kerec iwac amaiguc kecbinj zé ic imi wagicma keninj.

17 Wañu kenjekcma Yerusalem kerenni imuaru ninzénj ninzénj dacmuna ienenj goihéihéi wañ nénécmima nénépésigic.

18 Wañu ama gianjiyu Paulonénj Yakoboac amaiguc nonagicma enj inicni galenj moczonj imuaru hama kecgic.

19 Wañu Paulonénj yaizézé ac wañénéc midacmaguc inénj welenj qemiyu Anutunénj ic enia ionaru ai

meyec imi momacguc momacguc bénzénj bénzénj énézédarec.

20 Énézéyu ienenj nindacma Anutu mepési migic. Mepési migic tecgéyu Paulo yomuhuc ézégic; Ninzanj, Yuda ic sucninaiguc ninzénj ninzénj ic tausenja tausenja hicñigic. Wañu ienenj moczonj Moseac héna ac seliseli wamma nanjáanzu.

21 Wañu ienenj imi genj Yuda ic tosara ic enia ionac sugcinaiguc keczu ienenj Mose andé qema merachécgina ionac séwiginaiguc séwi hericheric ménda wamma yanda ionac haka waimu niñ énézéanzanj imi nindacgic.

22 Gi Yerusalem hazanj imuac suruc tinduc nindacmu. Imuac niñ dimuhuc wambinj?

23 Imuac nini ac ménj gézéní imuac séc wambésémañ. Nonaruiguc ic kembonj qahac Anutuguc ac zikima nalé hotoñadac oruc zucgina ménda mericma kecanzu.

24 Wañu genj ic imi onagicma kemma météré meme haka wamma olémbañ boña meénécmima oma orucgina mericmu. Gi imuhuc wanna gémma guac ac hayu niñgic imi héla qahac zéma gi héna ac tohoma kecanzanj imi hénjegicmu.

25 Wañu ic enia Yesu ninzénjgéma kecanzu ionac imi haka imuhucya ménda niñtohomu, néñ baniarawac ireha zéma imuac olémbañja zéma sac zéma yañ hésaiguc korogic humugic imi zéma kaiseroac haka imuacnec sac elinjé amuma lakec kecmu niñac zétecgéma oma hai énécmiyinj.

26 Wañu ama siñjima gianjiyu Paulonénj ic kembonj qahac imi onagicma iniguc météré meme haka wamma enañ météré meme naléya tecgéyu enac enac lémbañ oo naléya wañec imi énézewinj niñac ama téréyaiguc enjec.

Paulo ocmuñiguc keru késagic.

²⁷ Ai meme 7 séc lémbañ oo ai mema kegcic imuac naléya techgémanñ zé wañu Paulonéñ ocmuñ téréyaiguc nanñkeru Yuda ic tosara Asia baec igucnec ieneñ i hémma ic momac yanda qerigina acginanéñ netu énécmima Paulo késagic.

²⁸ Késama qacma zégic; Ohec Israel ic mandac, hama méra nénécmigic! Ic yomi baec séc kemma Yuda ic neñañ hazéc wañ nénécmima héná acnina zéma ocmuñ téréyanina yomi zébirima ic embac momac yanda ku énécmianzác imi mia. Imi sac qahac ocmuñ téréyaiguc Girik ic onagicma éréma ama téréya yomi mezapi qezac.

²⁹ (Imi mia ic ménñ Efeso ama arená yanda igucnec qara Tirofimo inéñ Pauloguc ama arená yanda imuaru kenkeñ haha wañu hémma inéñ ic imi wagicma ama téréyaiguc éréyec gezanñ imuhuc zéma niñgic.)

³⁰ Imuhuc wammigic ama ic momac yanda qerigina yaru usuñnec hadacma Paulo késama ama téréya igucnec héréma magic nalé imuarunec naguya héidacgic.

Yaré ic galenjananéñ Paulo méragina igucnec metecgéyec.

³¹ Ic eneñ Paulo qehumuwiñ zé wañgic Yerusalem imi hétéñ yandayaguc wañec imuac surucya yaré ic 1,000 galenjingina iwaru hayu niñec.

³² Ac imuhuc nimma imuarunec yaré ic tunhéra zéma yaré ic 100 imuac galenjhéra énépésima usuñnec mekenñgic. Wañu hétéñ meme ieneñ yaré ic 1,000 imuac galenñ zéma yaré ichéra inicma Paulo qema nanñgic imi waima enñanñgic.

³³ Wañu yaré ic 1,000 ionac galenjingina iminéñ kemma Paulo wagicma señ hésanéñ zikigic zéma

énézéma Paulo qara zéma iwawai wañec imuac qesiénécmiyec.

³⁴ Qesiénécmiyu ic tunñ sugcina igucnec méñnéñ méñac, méñnéñ méñac qacma zégic qewelonñ niñac hénia niñtegitmacac séc qahac wañu ai ama qeriaiguc wagicma kemmu niñac énézéyec.

³⁵ Wañu Paulonéñ déc hénáiguc emmanñ zé wañu ic eneñ kaiziliweñ yanda wammigic yaré ic ieneñ Paulo elingémima hua nanñgémima enñgic.

³⁶ Imi mia ic tunñ yanda ieneñ nesi énécmima, Ic imi qegic qahac wammac! Imuhuc qacma zégic imuac niñ imuhuc wañgic.

Paulonéñ saiwa ac wañamuyec.

³⁷ Wañu Paulo ai ama qeriaiguc mema embiñ zé wañgic Paulonéñ yaré ic 1,000 imuac galenñ ézéyec; Ninna ni ac ménñ hía gézémañac séc? Zéyu zéyec; Girik ac ninzanñ?

³⁸ Imuhuc wañu gi becneç yaré qema yaré ic 4,000 énépésima baec kéra kérésiaiguc kenec Izipte ic imi mia me?

³⁹ Qesimiyu Paulonéñ yomuhuc ézéyec; Ni Yuda ic, Taso baec Kilikia ama arená yanda imuacnec. Kilikia imi ama arená yanda enjomia qahac. Gi niñnéna ac komora énézéwa.

⁴⁰ Wañu inéñ nimmiyu Paulo i déc héná imuac boñáiguc namma ic méranéñ séséc wañ énécmiyu acgina qaiyu nandacgic Hebraio aciguc yomuhuc énézéyec;

22

Paulonéñ Yerusalemiguc Yuda ic ac énézéyec.

¹ Mañgoc dacmuna hécna hénia imi zéasariwa niñgic.

² Paulonéñ Hebraio aciguc ac zéyec. Hénia imuac niñac némbéñ yanda qema nanñgic.

³ Wañu toroqema énézéyec; Ni Yuda ic, Kilikia baec Taso ama arená yandaiguc hicñjiyi. Wañu

ama yanda Yerusalem yomuaru kecma yandima ic Gamaliel iwac méra bawaiguc kecha yanda hécninawac héna ac selianec ku néŋu niŋareŋ gédari. Waŋu ini moczoŋ yanda deguc waŋanŋu ésécnec Anutuac niŋ wamma geriwiguc ai meanŋi.

⁴ Waŋu héna qelia yomi mebir-ima tohotoho ic humuac séc unuma hazéc waŋ énécmima ic embac momacnec qaté énécmima hésa amaiguc onopocani.

⁵ Héfac oo ic eŋeŋa zéma galen ieneŋ imi haka imuac héipuc ic wanŋu. Waŋu ionarunec dac-muna hécna Damasiko ama areŋa yandaiguc kecaŋgic ionac kiwi mema ama imuac ninzéŋ ninzéŋ ic imuhucyanec qaté énécmima Yerusalemiguc énépésima hawa ki-tiwa memuac niŋ kenŋi.

⁶ Kenkecma Damasiko ama areŋa yandaiguc hosuru kemba gau komoc ésécnec waŋec. Waŋu imuaru kurumeŋ igucnec asac mararaŋ yandanéŋ élanzaŋnec mama hoturunéŋec.

⁷ Hoturunéŋu ni baeciguc mama nuyu hema nimba ewa ménŋ yomuhuc mayec; Saulo, Saulo, gi némac niŋ nunesi waŋ némma keczaŋ?

⁸ Zéyu zéyi; Miŋ Kewu gi méré? Zéwa yomuhuc nézéyec; Nunesi waŋ néhanzaŋ Yesu Nazarete ama areŋa igucnec ni imi mia.

⁹ Ic niguc kecgic ieneŋ asac mararaŋ sac héngic, néŋ i nézéyec iwac ewaya imi ménda niŋgic.

¹⁰ Ni qesima zéyi; Miŋ Kewu ni némac wammaŋ niŋac wanzaŋ? Zéwa Miŋ Kewunéŋ yomuhuc nézéyec; Gi yacma Damasiko ama areŋa yandaiguc kenna ic méŋnéŋ guac ai buŋa qegénzua imi moczoŋ gézémac.

¹¹ Waŋu ni imi asac mararaŋa niŋac kicnanéŋ hémmaŋac séc qahac waŋec imuac niŋ ic tosaric niguc kecgic ieneŋ méranaiguc

népésima hérénéŋgic Damasiko ama areŋa yandaiguc kenŋi.

¹² Ama areŋa kuneŋ yanda imuac ic ménŋ qara Anania inéŋ héna ac séciguc keru Yuda ic ama areŋa yanda imuaru kecgic imi eneŋ momac yanda iwac ehéihéi wammiaŋgic.

¹³ Ic iminéŋ mia hama nuac wésénaiguc namma zéma; Ninzéŋ ninzéŋ ic munana Saulo, kicga muŋguc hima hémbésémaŋ. Imuhuc zéyu imuarunec ni kicna hima ic imi héŋi.

¹⁴ Waŋu ac yomuhuc nézéyec; Yandahécnina ionac Anutunéŋ eŋeya ewa siŋ imuac gézéyu niŋasarima Solaŋa miŋina imi hémma ewaya kuaya igucnec nimbésémaŋ niŋac gésigéŋec.

¹⁵ Imuac gi iwac niŋ wamma ic embac momac yanda ionac kicginaiguc iwawai hémma niŋnec imuac héipuc wamma énézéwésémaŋ.

¹⁶ Waŋu némac niŋ mambéc kecna horumac? Gi yacna doku naecgémba Yesuac qara qacna kápésicga zuacgémmac.

Paulo ic enia ionac mélimigic.

¹⁷ Waŋu Yerusalem liliŋgéma hama ocmuŋ téréyaiguc emma zéwelecma tiliŋ tiliŋiguc Yesu héŋi.

¹⁸ Hémba Miŋ Kewunéŋ yomuhuc nézéyec; Gi nuac héipuc ac zéna Yerusalem yomuac ic embac ieneŋ ac imi ménda niŋ tohomu, imuac gi focdac ama areŋa yanda yomi waima kembésémaŋ.

¹⁹ Zéyu ni ac yomuhuc melemma zéyi; Miŋ Kewu, ni ic embac gi ninzéŋgé géŋgic ini énépésima hésa amaiguc onopocmaŋ zéma tocgotocgo amaya amaya kenŋi imi ic youmi eneŋ nindaczu.

²⁰ Waŋu buŋa zézé icga Stefano qegic sacya mayec nalé imuaru ni imuaru namma héipuc waŋ

énécmima i qegic ionac malekug-ina galeŋgéyi.

²¹ Imuhuc zéwa Miŋ Kewunéŋ yomuhuc nézéyec; Keŋna, neŋ ic enia baera baera keczu ionac muru méligénzua.

²² Bénzéh nimmanec kecgic, néŋ ac yomi zéyu nimmaguc ewagina meyacma qacma zégic; Ic imuhucyanéh baec igucnec qahac wammac. Kekerawac séc qahac.

²³ Imuhuc qacma séwi usugina hetecgéma seitotoŋ héigic eŋec.

²⁴ Waŋu yaré ic 1,000 ionac galeŋginanéŋ Paulo ai ama qeriaiguc wagicma emma ic eneŋ némac niŋac qacmizu imuac hénia zéyu nimmu niŋac qesimima hihilocnéŋ qemu zéma yaré ic énézéyec.

²⁵ Waŋu hésa yaŋ séwélanéh nec meyacgégic iminéŋ qatégic Paulonéh yaré ic 100 ionac galeŋ ménéŋ hosuraiguc naŋu ézéyec; Ini Roma ic ara ménda zétecgéma hihilocnéŋ hia qemuac séc?

²⁶ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galeŋginanéŋ nimma 1,000 ionac galeŋ iwaru kemma ézéma zéyec; Dimuac wammaŋ zé wanzaŋ? Ic imi Roma ic.

²⁷ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galeŋginanéŋ Pauloac muru kemma yomuhuc ézéyec; Nézéna, gi Roma ic me? Waŋu Paulonéh zéyec; Oo, ni Roma ic.

²⁸ Zéyu yaré ic 1,000 ionac galeŋginanéŋ zéyec; Ni imi soukiwa yanda haima Roma ic qac buŋa meyi. Waŋu Paulonéh zéyec; Ni imi hicŋi hicŋihicŋina igucnec éréma deguc Roma ic kecanzua.

²⁹ Waŋu imuarunec Paulo iwawai qesimiwiŋ zégic imi eneŋ waima kendacgic. Yaré ic 1,000 galeŋginanéŋ acguc Paulo i Roma ic imi niŋ asarima hésanéŋ qatémiyec kápésic imuac niŋac auriyec.

³⁰ Ama gianjyu yaré ic 1,000

ionac galeŋginanéŋ Yuda ic eneŋ Paulo némac niŋac hazéc wammigic imuac hénia nimmac niŋac hésaya hulacmima hofac oo ic tosara zéma gésigési ic tuŋ eŋeŋa Sanhederin tocgé énécmima Paulo wagicma hiŋgacma wéséginaiguc oporu naŋec.

23

Paulo i ic kiwa ionac azoazoroiguc namma ac énézéyec.

¹ Paulonéh gésigési ic inicosolima ac yomuhuc énézéyec; Dacmuna hécna ni becarunec érékecma deguc ewa qerina solananeŋ Anutuac kiwaiguc kecanzua.

² Imuhuc zéyu hofac oo ic eŋeŋa Ananianéh Pauloac hosuraiguc naŋgic ionac yomuhuc énézéyec; Ini kuayaiguc qegic.

³ Zéyu Paulonéh yomuhuc ézéyec; Gi biriawac demin lalac Anutunéh gumac. Gi hénia aciguc niŋgési némmaŋ zé tacma hénia ac imi logima ni numu niŋac énézézaŋ?

⁴ Imuhuc zéyu ic hosuraiguc naŋgic ieneŋ yomuhuc ézégic; Gi Anutuac hofac oo ic eŋeŋa efima zébirimizaŋ?

⁵ Zégic Paulonéh yomuhuc zéyec; Dacmuna hécna, inéh hofac oo ic eŋeŋagina keczac imi ménda nimma ac zézua. Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac; Gi guac héniaorin hécga ionac galeŋgina ménda zébirimiwésémaŋ.

⁶ Waŋu gésigési ic tosara imi Sadukaio ic, waŋu tosara imi Farisaio ic kecgic imi Paulonéh niŋasarima gésigési ic inicma qacma énézéyec; Dacmuna hécna ni imi Farisaio ic, esaŋ ambéchécna ieneŋ Farisaio ic kecgic. Imuac ni niŋkumuma humuc igucnec yacyac imuac naŋgéma zéwa aciguc nopoczua.

7-8 Sadukaio ic eneñ humuc igucnec yacyac zéma kua meme uña zéma qeri uña iwawai imuhucya imi ménda keczu zéma ménda ninzégégic, néñ Farisaio ic eneñ iwawai imuhucya imuhucya imi moczoñ keczu zéma ninzégégic. Imuac niñ ac imuhuc zéyu Farisaio ic zéma Sadukaio ic suginaiguc hazéc ac hicñiyu méndéñ amugic.

9 Wañu imuaru tohalic yanda hicñiyec. Wañu Farisaio ic ionarunec héna acac kiwi ic tosara yacma ac geriwiguc eminimma yomuhuc zégic; Nini ic yomuac niñni késpedesira qahac wanzac. Uña méñ me Kua meme uña méñnéñ ézéciguc dimuhuc zéwiñ?

10 Wañu hazéc ac imi kuney yanda wañu yaré ic 1,000 ionac galeñginanéñ Paulo késahérégic séwéla tegibac niñ zénéña hiriyu, yaré ic ieneñ haréma ic sugina igucnec Paulo onagicma ai amagina qeriaiguc wagicma kemmuac niñ énézéc.

11 Wañu Miñ Kewunéñ sinji imuaru Paulo hosuraiguc namma yomuhuc ézéc; Gi meseli amuna you Yerusalemiguc nuac héipuc wamma énézézanañ imuhucyanec Roma ama areña yandaiguc acguc héipuc ac wañ némbésémañ.

Yuda ic tosia eneñ Paulo qewiñac zéma ara zégic.

12 Ama gianjiyu Yuda ic ieneñ tunjinaguc wamma nene ziki kecma Paulo ménda qehumuwiñiguc yakanina ménda newiñ zéma zéseligic.

13 Ic eneñ qeriginanéñ zikiamuma sisipac ac wamma imuhuc zégic imi zañgégina 40 ogirec.

14 Ic eneñ mia hofa oo eñeña zéma galeñ ionaru kemma yomuhuc zégic; Nini Paulo ménda qewiñiguc yaka ménda newiñ.

15 Imuac eneñ kaunsol ic iniguc yaré ic 1,000 ionac galeñgina

iwaru ac yomuhuc haigic kemmac; Gi Paulo onac kaunsol iguc mélina hayu iwac ara muñguc nimma didiñanec zétecgéwiñ. Mélimiyu hosucginu ménda hayunec hénaiguc qehumuwiñ zé ninziñ.

Paulo ac sañec imi niñec.

16 Wañu Paulo deuyanéñ ac sañec imi nimma yaré ic ionac amaiguc keremma oña Paulo ézéc.

17 Ézéyu Paulonéñ yaré ic 100 ionac galeñgina méñ uruma yomuhuc ézéc; Gi merac yomi wagicma yaré ic 1,000 ionac galeñgina iwaru wagicma kenna ac méñ késakeczac imi ézémac.

18 Zéyu merac wagicma yaré ic 1,000 ionac galeñgina iwaru kemma yomuhuc ézéc; Merac yominéñ ac méñ késakeczac imuac niñ hésa ic Paulonéñ nuruma merac yomi wagicma guaru hamañ niñac qesinéñzac.

19 Imuhuc ézéyu yaré ic 1,000 ionac galeñginanéñ merac mériaiguc késama sasañgiaiguc wagicma kemma éléñ qesimiyec; Némac ac nézémañ zé wanzañ?

20 Zéyu zéyec; Yuda ic ieneñ Pauloac ara muñguc didiñanec nimbiñ zéma hénaoriñ hécgina ionaru Paulo wagicma hamu niñac qesigémbiñ zé ewa momac wamma ac sañec zézu.

21 Wañu gi acgina ménda niñ énécmiwésémañ. Ic zañgégina 40 ogicogiranéñ Paulo qehumuwiñ zéma sañgima mambéc taczu. Ieneñ imi i ménda qewiñiguc nene ménda newiñ zéma acgina zikigic. Wañu ieneñ zéréñ qéréñ wandacma zéwelec welecgina imuac ac bakia niñac mambéc keczu.

22 Yaré ic 1,000 ionac galeñgina inéñ merac mélimima zézé seli ac

yomuhuc ézéyec; Gi ac nézézaj imi ic méj ménda ézéwésémanj.

Kawali ienej Paulo Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc késama kenjic.

²³ Wañu yaré ic 100 galeñgina éréhéc ururuma ac yomuhuc érézéyec; Baec héná kenken yaré ic 200 zéma becosic yaré ic 70 zéma luac késa késa yaré ic 200 énézéyic zérén qérén wamma kecgic sinija 9 kilok wañu Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremmu.

²⁴ Wañu Paulo bénzén baec galeñ Feliki iwaru wagicma kemmuac niñ becosic méj héitatac héimima mambéc nammu.

²⁵ Wañu inén kiwi méj yomuhuc oyec;

²⁶ Klaudio Lisia, neñ kewuna baec galeñ Feliki guac yaizézé ac wangénzua.

²⁷ Yuda ic ieneñ ic imi qehumuwiñ zé wanjic. Wañu ic imi Roma ic imi nimma yaré ichécna iniguc kemma méragina igucnec metecgéyi.

²⁸ Wañu aciguc opocgic imuac hénia nimmanj zéma Yuda ic ionac gésigési ic ionac muru wagicma kenj.

²⁹ Ara zégic imi moczoñ héná acgina imuac ara wanjec, néñ iwawai wanjec méjnén méj qehumumu me hésanéñ ziki mimiaiwac séc ménda wanjec imi mihicñiyi.

³⁰ Wañu ic tosanénéñ ic yomi qewiñ zéma ac sanjec zégic ic méjnén nimma nézéyu duña guac muru méliwa hazac. Wañu ara zézu ic imi enej imuhucnec guaru kemma ara gézému niñac énézézua.

³¹ Wañu baec héná yaré ic ieneñ énézéyec séc Paulo sinijaiguc wagicma kenkecma Antipatri ama areña yandaiguc kerengic.

³² Imuaru ama gianjiyu becosic yaré ic ieneñ Paulo wagicma kenkecma Kaisarea zéic alawac

ama areña yandaiguc kemmuac niñ ionac muru opocma baec héná kenken yaré ic ieneñ yaré ic ionac amaiguc lilingéma hagic.

³³ Becosic yaré ic ieneñ Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc keremma baec galeñ yanda kiwi mima Paulo imuhucnec mériaiguc opocgic.

³⁴ Baec galeñnéñ kiwi olomma Paulo qesimima Kilikia baec igucnec imi niñasariyec.

³⁵ Wañu inén Aciguc gopoczú ic imi enej hama harégic guac ac nimmanj imuhuc zéma yaré ic enej Herodeac ama kewuya imuac qeriaiguc galeñgégic tacmac niñ énézéyec.

24

Paulonénj Kaisareaiguc Felikiac wésiaiguc nanjec.

¹ Kaiwe ai meme méra méñ tecgéyu hofac oo ic eneña Anani-anénj qeriwac galeñ tosara zéma héná acac zézé ic méñ qara Teatulo iniguc Kaisarea zéic alawac ama areña yandaiguc hiñgacma Paulo aciguc opocbiñ zé baec galeñac kiwaiguc nanjic.

² Wañu Paulo ézéma wagicgic hayuguc Teatulonénj baec galeñ ac yomuhuc hénima ézéyec; Ic kewunina Feliki, genj hia galeñgé nénécmína luaeiguc kecanziñ. Wañu bianj héhéñawac ninij yandaga niñac baec yomuaru hai netec ai sasala hicñianzac.

³ Ic kewuna Feliki, iwawai imuhuc hicñiyu imuac me imuac amanina séc ewa hia yanda niñgénanziñ.

⁴ Wañu yéwéri ménda gémbiñ zé ac hotoñadac gézéní gi ewa bénzénngaiguc niñnéncmína.

⁵ Nini ic yomuac ninni hafi warihaguc ésécnec wanjanzac. Yuda ic baec séc kemma keczu ionac sugcnaiguc qeweloñ yanda mihicñi

énécmanzac. Inéj mia héna iko-rawac miñina Nazaretenc iwac tohotoho ichéra ionac galenrina.

⁶ Wañu inéj ocmuñ téréyanina mezañi qemañ zéyu késayin.

⁷ (Méndá hezac.)

⁸ Imuac gi genjaoc zéqesi wammima acnéj qatémizin imuac hénia imi moczoñ niñ asariwésémañ.

⁹ Ac imuhuc zéyu Yuda ic ienen, Ac imi héla, zéma méra migic.

Paulonéj baec galenrac kiwaiguc ac bakia meñec.

¹⁰ Wañu baec galen yandanéj Paulo orucnéj séséc wammiyu ac yomuhuc zéyec; Gi baec yomuaru yawuñ sasala gésigési ic eñeña kecañan imi nimma saiwa acna efima gézémañ.

¹¹ Niñtegiczan ésecnec, ni Yerusalemiguc Anutu mepésimañ zé emma kecha ai meme 12 ménda ogirec.

¹² Wañu ienen ni ocmuñ téréya qeriaiguc ic ménguc ac mén ménda zéwa néngic. Wañu tocgotocgo amaiguc me ama areña yanda imuac héniaiguc ic embac qeriiguc ésé ésé mén ménda wañ énécmiwa néngic.

¹³ Ic yomi enen aciguc nopocma gézéu imuac héipuc ac mén gézémuac séc qahac.

¹⁴ Wañu ac yomi mia héla wanzac, Ni héna qelia mén ienen héna ikora zébirianzu imi méndacma yanda hécninawac Anutu mepésianzua. Wañu ni Anutuac tilin tilin ic ienen ogic hezac imi moczoñ zéma iwawai héna ac séciguc hezac imi moczoñ niñzéhgeanzua.

¹⁵ Wañu ic yomi enen iwawai ménac Anutu niñzéhgeama mambéc keczu imi ni momacnec késakecma mambécanzua, wañu imi mia yomuhuc; Ic solaña zéma ic biria momacnec humuc igucnec qelima yacmu.

¹⁶ Imuac niñac Anutuac kiwaiguc zéma ic kicginaiguc ewa solaña kecmañ zéma nalé séc seliseli wamma kecañua.

¹⁷ Wañu yawuñ sasala baec lake-ciguc kecañi, wañu degucdacmi ic embac yéwérigina mihicñizu ionac énécmiwin zéma haleñ zéma Anutuac buña haihaiya mema hayi.

¹⁸ Wañu Anutuac buña imi haimañ zé météré amuma ocmuñ téréyaiguc enj. Wañu tocgotocgo me hétén mén ménda wamma enjac kecha mihicñi néngic.

¹⁹ Wañu Yuda ic tosara Asia baeciguc kecgic ienen mia nuac késpedes mén hénjiciguc guaru tinduc haréma zéasarimuac hezac.

²⁰ Imi qahac wañu ic yomi enen ni Sanhederin kaunsol ionac kicginaiguc nañi imuaru nuac késpedes mén mihicñigiciguc gézému.

²¹ Ionac sugginaiguc namma acna momacguc sac kucnec qacma zéyi imi yomuhuc; Humuc igucnec yayac imuac nañgéma zéwa deguc aciguc nopocgic kicginaiguc nanzua. Ac imi qahaciguc ac mén zémuac séc qahac.

²² Felikinéj héna imuac buña niñhumuyec imuac niñ Pauloac ac imi ménda zétecgéma yomuhuc énézéyec; Yaré ic 1,000 ionac galen Lisia mayuguc acgina zétecgémañ.

²³ Wañu yaré ic 100 ionac galenrina ménac yomuhuc ézéyec; Ini Paulo ménda zikimigic en keru galen gému. Alahéra méñnéj mén haréma goi héihéi wammiiwin zégic ménda qetalimu.

Paulo yawuñ éréhéc hésa amaiguc taru baec galenrénéj waima keñec.

²⁴ Ai meme tosara kecma Felikinéj iniña Yuda embac Durusila iguc momacnec hama Paulo garu emma Kristo Yesuac niñzén niñzén imuac hénia imi érézéyu niñoc.

25 Waŋu haka dindiŋa zéma séwi siŋac sigi kekec zéma gésigési yanda imuac ara érézéyu Felikinén aurima Paulo yomuhuc ézéyec; Degucac imi sécgézac, yacma kenna kecma andiaiguc sura méŋu titiŋa hicŋiyu muŋguc héihéré gémmaŋ.

26 Waŋu inénj ara sac nimmac niŋac ménda waŋec, Paulonénj soukiwa mimac niŋac mambéc wamma hatac sasala héihéré mima ac waŋoc.

27 Waŋu yawuŋj éréhéc tecgéyu baec galenŋ qara Porikio Fesito inénj Felikiac tatac késayec. Waŋu Felikinénj Yuda ic ewa hia waŋj énécmimaŋj zé Paulo hésa amaiguc waiyu tacmanec kerec.

25

Yuda ic ienenj Fesito iwaru keremma Pauloac ikoc ac zégic.

1 Fesitonénj baec galenŋ wamma ai meme haréwéc kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yanda igucnec Yerusalem eŋec.

2 Eŋu hofac oo ic kiwahécgina zéma Yuda ic galenŋhécgina ienenj iwaru keremma Paulo acnéŋj qatéma ézégic.

3 Waŋu ienenj hénaiguc sanjima Paulo qehumuwiŋj zéma acgina nimma Fesitonénj niŋénécmima Paulo méliyu Yerusalem hamac niŋac welecmingic.

4 Zégic Fesitonénj yomuhuc énézéyec; Paulo i Kaisarea hésa amaiguc taczac. Waŋu ni imuaru muŋguc liliŋgéma hiŋgacmaŋj.

5 Pauloac kápésic méŋj hemizaciguc onarunec kiwahécgina tosara niguc momacnec hiŋgacma zému.

6 Imuhuc zéma ai meme 8 me 10 Yerusalem kecma Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc hiŋgacma Fesito mekeŋec. Ama siŋjima gianjiyu

gésigési tataciguc tacma Paulo késama érému niŋac énézéyec.

7 Inénj haréyu Yuda ic Yerusalemnec magic ienenj lelecgé mima hazéc ac réwéria sasala zégic. Waŋu acgina héipuc wammuac séc qahac waŋec.

8 Zégic Paulonénj kawalia mema yomuhuc zéyec; Ni Yuda ic neŋaŋj héna ac me ocmuŋj téréya me Roma ic kewu Kaisawac kápésic méŋj ménda waŋj.

9 Waŋu Fesitonénj Yuda ic enenj niŋgic hiarumac niŋac Paulo yomuhuc qesimima zéyec; Gi guagicma Yerusalem kemma imuaru acga zétecgémaŋac wanzanŋj?

10 Qesimiyu Paulonénj yomuhuc ézéyec; Ni Roma ic kewu Kaisawac gésigési amaiguc naŋkeczua, imuac nuac ac yomuaru zétecgémuac hezac. Geŋgaoc niŋzanŋj ésécnec ni Yuda ic. Waŋu iwawai biria méŋj ménda waŋj énécmiyi.

11 Ni héna ac logima kápésic méŋj mewa nuwiŋj zézuiguc humumaŋj zé ewa éréhéc ménda wambinec. Ac zénénzju imi moczoŋj héla qahac wanzaciguc méŋnéŋj méŋj ni méraginaiguc nopocmacac séc qahac. Imuac Roma ic kewu Kaisanéŋj acna zétecgémac niŋac wanzua.

12 Imuhuc zéyu Fesito ichéra iniguc eminiŋj wamma Paulo yomuhuc ézéyec; Gi Kaisa* iwaru acga haizaŋj imuac Kaisawac muru kembésémaŋj.

Ic kewu Agripanénj Fesito hicŋimima Pauloac niŋac ézéyec.

13 Ai meme tosara tecgéyu ic kewu Agripa zéma nauŋa Beanike ierenj Kaisarea zéic alawac ama areŋa yandaiguc hiŋgacma Fesito zézé ségiségi ac wammiwi zéma hayoc.

* 25:12: Romawac ic kewu yanda niŋac Kaisa zéangic.

14 Waṅu ierenj ai meme sasala imuaru tacyac wañic Fesitonénj Pauloac ac suruc wammima ic kewu yomuhuc ézéyec; Felikinénj hésa ama ic méñ waima kenju tacma keczac.

15 Waṅu ni Yerusalem enj nalé imuaru hofac oo ic ki-wahécgina zéma Yuda ic ionac galenj ienenj iwac hazéc ac zéma késpedesiraḡc zéma zétecgémanj niñac welecnénjic.

16 Waṅu ni ac bakia yomuhuc énézéyi; Ic méñ aciguc enzac imi ac zézé ic iniguc ménda aṅamma tacma arawaç kawalia ménda mema zéyu niñgicnec waimiwiñ imi Roma ic nonac haka silicnina qahac.

17 Imuhuc énézéwa Yuda ic ienenj niguc yomuaru hagic nalé sosola qahac ama gianjiyu gésigési tataciguc tacma énézéwa ic imi wagicma éréjic.

18 Waṅu ac wammigic ienenj ac zégic, néñ késpedesira méñ nimmanj zé mambéc keru imi ménda mi-hicnjiyi.

19 Waṅu enañ hénagina zéma ic méñ qara Yesu iwac niñ Paulonénj humuc igucnec qelima yarec zéyec ac imuac niñ zéen zéma wañjic.

20 Waṅu ni ac imuhucya dimuhuc zémindinjimanj zéma hocma Paulonénj Yerusalem kemma ac gésigési amaiguc ac imuac nambésémanj wanzan? zéma imuhuc qesimiyi.

21 Waṅu Paulonénj Roma ic kewunénj acya zétecgémac niñ galenjé mimañac welecnénjic. Waṅu kenkenj naléya ducnjiyu méliwa Kaisa† iwacmuru kemmac niñ ézéwa hésa amaiguc taczac.

22 Imuhuc ézéyu Agripanénj Fesito ézéyec; Ni acguc nenaoc iwac ara nimmanj zé wanzua. Zéyu Fesitonénj zéyec; Hia oranḡuc nimbésémanj.

Paulo i ic kewu Agripa iwac ki-waiguc nanjec.

23 Ama gianjiyu Agripa zéma Beanike ierenj ehéihéi wañ érécmima hénagira megic haréma yaré ic 1,000 ionac galenj tosara zéma ama yanda imuac ic kunenj iniguc gésigési amaiguc emma tacgic Fesitonénj énézéyu Paulo késama enḡic.

24 Enḡic Fesitonénj ac yomuhuc zéyec; Ic kewu Agripa zéma ichécna tosara ac énézéwa niñjic. Ic nanzac yomi iwac niñ Yuda ic ienenj kucnec qacma, Ic yomi Kekecac séc qahac! zéma Yerusalem zéma ama yomuaru welecnénjic.

25 Waṅu ni niñgésiwa haka humucac séc méñ ménda wañec. Waṅu i enjyaoc Roma ic kewuac wamma zéyec imuac niñ iwaru mélimimanj zé wanzua.

26 Waṅu ic kewu enjawanj ac héla méñ omanjac séc qahac wanzac. Imuac mia zéqesi mima ac héla méñ mihicnjiwiñ zé ic yomi onaru zéma sucninaiguc ic kewu Agripa guac muru opocba nanzac.

27 Ni hésa ic méñ késpedesiyawac ara méñ ménda oma Roma ama arenj yandaiguc enj méliwa kemmacac séc qahac.

26

Paulonénj Agripa zéma Fesito iorac kicgiraiguc ac zéyec.

1 Waṅu Agripanénj Paulo yomuhuc ézéyec; Genḡaoc ac zéna guac niñgénni. Zéyu Paulonénj méranénj séséc wamma yomuhuc zéyec;

2 Ic kewu Agripa, Yuda ic enenj ac wañ nenzu imuac bakia degucmi guac kicgaguc zémanj zéwa ewana hiaruzac.

3 Imi mia gi Yuda ic nonac haka silic hénia hénia zéma zéqesinina imi nindaczanj imuac niñ imuhuc

† 25:21: Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

wan̄zua. Imuac ewa b́énźénḡaiguc acna źéwa niñńémb́ésémañ.

4 Ni komocna igucnec h́énima Yerusalem źéma nena baec yanda qeriaiguc dimuhuc kecma yandiyi imi Yuda ic ieneñ moczoñ nin-daczu.

5 Ieneñ becarunec nalé hōrua néngicac néñanzu imuac niñ héipuc wañ némmuac singina hewacnec ni Farisaio ic Yuda ic ionac tuñ méñ h́éna ac dindinaneñ méndacanzu ionarunec źéma h́éniana momacnec hia źédacbunec.

6 Wañu ni Anutunéñ yanda h́écnina ac ziki énécmiyec imuac mambéc kecanzua. Wañu h́énia imuac niñ ni deguc ac ǵésigési amaiguc nanzua.

7 Wañu zikiziki ac imuac h́éla imi ḱésawin̄ źéma Israelac qelih́éra kisc areñh́éra 12 neñañ sin̄i kaiwe śec Anutu mepési mianz̄in̄. Ic kewuna, buñ̄a imuac mia mambéc wamma ai mewa Yuda ic ieneñ aciguc nopocz̄u.

8 Anutunéñ humumia meqeli énécmianzac, h́éla imi ini némac niñ niñgic ménda wawan̄ac ésécnec wañanz̄ac?

9 Wañu ni acguc Yesu Nazarete ama areña igucnec iwac qac buñ̄a mesoho wammiman̄ źé iwawai moczoñ tinduc wamman̄ imuhuc źéma niñi.

10 Yerusalem imuaru ai imuhucya mia meyi. Wañu hofac oo ic kuaya ionaru kuc buñ̄a mema météré ic sasala h́ésa amaiguc onopocma ker̄i. Wañu unuhumuwin̄ źé źétecgégic ewa momac wamma oaec źéénécmiyi.

11 Bakia énécmiman̄ źé Yuda ic ionac tocgotocgo amaya amaya kemma Yesuac qac źébirimu niñac tericgé énécmiyi. Wañu qerina geriwaguc wañu mebiri énécmiman̄ źé ama areña yanda yanda Yuda baec séngan̄geñ hezac

imuarugeñ acguc keñi.

12 Ai imuhucya memañ źé hofac oo ic kuaya ionac oaec kiwi qacginaguc imi mema Damasiko ama areña yandaiguc kemman̄ źéma keñi.

13 O, ic kewuna, keñkecba gau komoc wañu, kurumenunec asac mararañ kaiwe kiwa asac mararaña ogicogira imuhucyanéñ mama ni źéma ich́éna hoturu nénécmima qetagali nénécmiyec.

14 Wañu nini moczoñ baeciguc tendiñgé nunuyu hema ewa méñ Hebraio aciguc yomuhuc niñi; Saulo, Saulo, gi némac niñ nunesi wañ néñanz̄añ? Gi źeraiguc h́énaganéñ qena guyu sin̄ga hia nimbésémañ?

15 Imuhuc źéyu ni yomuhuc źéyi; Min̄ Kewu, gi méré? Źéwa Min̄ Kewunéñ yomuhuc néźéyec; Nunesi wañ néñanz̄añ Yesu ni mia.

16 Gi yacma h́énaganéñ tima nanna, ni imi gi iwawai h́énz̄añ imi źéma kecma ǵézéwa h́émbésémañ imuac buñ̄a źézé ic wamma nuac welen̄ qeque icna wambésémañac ǵésigémman̄ źé hicñigénz̄ua.

17-18 Geñ kicgina méwéréngé énécmina sin̄i igucnec asac mararañ igucgeñ, Biri min̄inawac kuc igucnec Anutuac murugeñ lilingéma hagic biriagina zuac énécmiwa ni ninźéngé némma météré ic sugginaiguc ai buñ̄a ḱesamu niñac neñ geñga ic embac Yuda ic źéma ic enia ionac suggina igucnec ǵésigémma mun̄guc ionac muru méligémman̄.

Buñ̄a suruc énéźéyec imi mun̄guc źéma Agripa éźéyec.

19 Ic kewuna Agripa, h́énia imuac niñ ni iwawai kurumenunec néźéyu héñi imi ménda qetalima

20 walac imi Damasiko ama areña yanda min̄ina, wañu keñkecba Yerusalem min̄ina

zéma Yuda baec séc ic embac zéma ic enia momac yanda ewagina mélemma Anutuaru lilingéma hama haka hiabia, qeri melenj melenjac séha wammu niñ ackuazéc énézéma kerí.

²¹ Wañu imuac niñ Yuda ic enej ocmuñ téréyaguc népésima nuwiñ zé wañgic.

²² Wañu Anutunéñ nanjénéñu érékecma deguc ic eñeñja mamaya momac yanda ionac kicginaiguc namma ackuazéc énézéañiac énézéañzua. Wañu zéañzua imi ac méréra qahac. Anutuac tilij tilij ic zéma Mosenéñ iwawai kilen hicñjmac zégic imi sac énézéañzua.

²³ Kristonéñ qenzerñ manzerñ qema humuma humunia ionarunec walac yacma Yuda ic zéma ic enia asac mararañac zéau énécmimac imuhuc zégic ac imi mia neñ zénañgéañzua.

²⁴ Paulonéñ zédiñjima ac imuhuc énézéyu Fesitonéñ ac kucnec zéma ézéyec; Paulo, gi ewaga sohozac. Niñij yandaganéñ qeriga mesoho génzac.

²⁵ Zéyu Paulonéñ ac yomuhuc melenj miyec; Ic kewuna Fesito, ni ewana ménda sohozac, néñ ac héla niñareñgéma zézua.

²⁶ Ic kewu, geñgaoc iwawai hicñjyec imi moczonj nindaczaj imuac niñ ni efima gézézia. Iwawai imi baec wañgonajiguc ménda hicñjyec. Imuac haka méñac méñ guac kicga igucnec musañ gégyawac méñ ménda hezac imi ni ninzéhégézia.

²⁷ Ic kewu, Agripa gi Anutuac kua meme ic ionac acgina imi ninzéhégéañzaj? Gi ninzéhégéañzaj imi ni ninzua.

²⁸ Imuhuc zéyu Agripanéñ Paulo yomuhuc ézéyec; Ac hotonjadac zéma Kristoac ic wammañ niñ meseli néñzaj me?

²⁹ Wañu Paulonéñ zéyec; Ac

hotoñja me ménda horua, gi momacguc sac qahac, néñ tosara deguc acna ninzu ini moczonj señ hésana yomuac sac ménda miñicñjima nena ésécnec téñgéñ wammu niñac wanzua.

³⁰ Imuhuc zéyu ic kewu zéma baec galenj zéma Beanike zéma ic tosara iniguc tacgic ienenj moczonj yacma keñgic.

³¹ Kemma eminiñ wamma eñawu yomuhuc zégic; Ic yomi haka méñ humunia me hésa amawac buñja wawañja séc méñ ménda wañec.

³² Wañu Agripanéñ Fesito yomuhuc ézéyec; Ic imi Kaisanéñ* acya zétecgémac niñ ménda welec miwacnec geñ hia hulac miwawñec.

27

Paulo Romaiguc wagicma kemmu niñac zéiciguc opocgic.

¹ Italia baeciguc zéiciguc kembiñac niñ baec galenñéñ zétecgéma Romawac ic kewu Kaisawac yaré ic 100 ionac galenjinga méñ qara Yulio iwac mériaiguc Paulo zéma hésa ic tosara onoporec.

² Zéic méñ Adramiten ama areña yanda igucnecnéñ Asia baeciguc ama areña yanda tosara konduj giñgijajiguc tacma keñec imuaru kemmanj zé taru eñij. Wañu Makedonia ic méñ qara Aristako, Tesalonika ama areña yanda igucnec imi momacnec keñij.

³ Ama gianjiyu zéicnéñ Sidon ama areña yandaiguc kereñ héiyu Yulionéñ Paulo goi héihéi wammima alahéra iniru méra mimuac niñ ézéyec.

⁴ Ama imuarunec muñguc hénima kenni Luhuc kembiñ zé wañij imuhuc geñnec hayec imuac niñ Kipuro baec komoc

* 26:32: Qac yomuac hénia imi; Romawac ic kewunéñ

imuac héiya igucnec luhuc qizizingéma kenjij.

⁵ Wañu Kilikia kondun zéma Pamfilia kondun qericma kenkecma Likia baec Mira ama areña yandaiguc kereñij.

⁶ Imuaru zéic Aleksandria ama areña yanda igucnec méñnéñ Italia baeciguc kemman zéyu yaré ic 100 galeñginanéñ nonagiru imuaru enjij.

⁷ Wañu zéic iminéñ bénzén bénzén kenkeru ai meme sasala tecgéyu Kinido kondun baec komoc wésiaiguc kereñij. Wañu luhucnéñ ménda wai nénécmiyu Salmone sia yanda andé qema Krete kondun baec komoc kanaya igucnec kenjij.

⁸ Baec komora imuac giñgiñaguc méndacma qenzen manzen qema kemma Lasea ama areña yanda hosuraiguc zéic ala mén qara Zéic Asia Soroc imuaru kereñij.

Pauloac ac ménda nimma héna méñu kemma yéwéri mihicñijic.

⁹ Konduniguc nalé horua kemma kecni nene zikima zéwelec wawaña imuac kendon tecgéyu luhuc naléya hayec. Hayu bec kondunnéñ biriyu kenkenawac séc ménda wañec. Imuac Paulonéñ gorogina zéma yomuhuc énézéyec;

¹⁰ Ic mandac, ni hémba héna yominéñ hina zéma zéic sacnec qahac, néñ ic neñañ kekecnina acguc nonagicmacac séc wanzac.

¹¹ Imuhuc zéyu yaré ic 100 ionac galeñginanéñ Pauloac ac niñbipima zéic galen zéma zéic miñjina iorac ac nimma tohoyec.

¹² Wañu kondun imi zéicnéñ sanjeña naléyaiguc hia tatarawac séc ménda wañec. Imuac sasalanéñ kondun imi kilen waima Krete baec komoc imuac ama mén Foiniksi imuaru keremma tacni sanjeña naléya tecgémac niñ zégic. Ama baec imuac sunjuruña bakianéñ Is

zéma imuac héiya suggira hémma heyec. wañu baec bakia méñnéñ Is zéma imuac kanaya suggiraiguc hémma heyec.

Konduniguc hingacbiñ zé wañij.

¹³ Wañu luhucnéñ Is imuac héiya igucnec bénzén éréyu nangé nénécmizac imuhuc zéma nimma anja hérégic éréyu Krete kondun baec komoc giñgiña méndacma kenjic.

¹⁴ Kenjic nalé ménda horugiyu kondun baec komoc imuac qaha igucnec qeuqewañ luhuc mén qara Is igucnec iminéñ mama qeyec.

¹⁵ Qema zéic qéfagéyu luhuc hayecgeñ kemmacac séc qahac wañu mehipima waigic luhucnéñ zéic wagicma héna méñu kenec.

¹⁶ Kenkecma baec komoc mén qara Kauda imuac giñgiña igucnec kenni zéic gomba qatéma héréma kenjij imi galeñgéwiñac séc qahac wañec.

¹⁷ Wañu ai yanda mekecma héréni zéic qahaiguc éréyec. Wañu zéic téwac niñac rewakanéñ bawa igucnec wagic emma zikiyij. Wañu sakasac éré éréya mén qara Siriti imuaru emmac niñac hésaya hérégic maleku mayu luhucnéñ nangé nénécmiyu kenjij.

¹⁸ Wañu luhuc niñac qenzen manzen nimma kerij. Imuac niñ ama gianjiyu hina tosara konduniguc giligic hingarec.

¹⁹ Wañu ama munjuc siñjima gianjiyu zéicac iwawai tosara imuhucyanec giligic hingarec.

²⁰ Wañu ai meme sasala kaiwe me ménisikilu mén ménda hicjiyu héñij. Wañu luhuc yanda qemanec nañu ewa qerininaiguc kekecac niñkumu mén ménda he nénécmiyec.

²¹ Wañu ic sasalanéñ nalé horua nene newiñac séc qahac wañu enjic keciguc Paulonéñ kemma

sucginaiguc namma yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini acna tohoma Krete konduj baec komoc ménda waiwunec réwéri imuhucya ménda mihiçnima hinagina imi ménda giliwunec.

²² Deguc meme seli ac wañ énéçmiwa niñgic. Zéic imi qahac wammac, néñ ic méñnéñ méñ ménda humumac, imuac ewagina déñ wañu.

²³ Deguc siñyaiguc miñna Anutunéñ eñeya buña kecanzua nuac muru kua meme uñaya méñ méliyu mama hama maréñnaiguc nanzac.

²⁴ Namma yomuhuc nézézac; Paulo gi bacga ménda yandimac. Gi Kaisawac wésiaiguc tinduc nambésémañ. Wañu Anutunéñ ic giguc zéiciguc keczu imi moczon ewa hiawac géñu guac buña wandacmu.

²⁵ Imuac alahécna ini ewagina déñ wañu, ni Anutu niñzéhégézia. Ac nézézac imi hélaguc wammac.

²⁶ Zéicnéñ konduj baec komora méñguc eñu nini imuaru osiwiñ.

²⁷ Héna sicsaoc kecgic ai meme 14 wañec. Wañu Adria kondujguc lelecgémanec kerin. Siñi namuñya igucgeñ zéicac ai ic ieneñ niñgic baec hosuru hazin ésec wañec.

²⁸ Imuhuc nimma hésa qétéyaguc waigic hiñgaru 37 mita wañec. Komora méñ kemma hésa qétéyaguc muñguc haigic hiñgaru 28 mita wañec.

²⁹ Wañu haroñañiguc emma qewin niñac bacgina yandiyu zéic andiaiguc ança 4 haigic hiñgaru ama gianimac niñ welecma tacgic.

³⁰ Wañu zéic ai ic eneñ zéic waima néñgacbiñ zé nimma gomba haigic hiñgaru ikoc wamma yomuhuc zégic; Nini zéic sunçurunaiguc ança méñ haini hiñgacmac.

³¹ Imuhuc wañgic Paulonéñ yaré ic 100 ionac galen zéma ichéra

yomuhuc énézéyec; Zéic ic ieneñ zéiciguc ménda kecmuiguc ini kekecginaguc kecmuac séc qahac wammac.

³² Zéyu yaré ic ieneñ gombawac hésaya hericgic kondujguc hiñgarec.

³³ Wañu ama gianimar zé wañu Paulonéñ ic momac yanda nene nemu niñ yomuhuc énézéyec; Ini qeri séwigina héñgeñ héñgeñ wammanec kecma nene ménda nema eñ mambéc kecgic kaiwe ai meme 14 wanzac.

³⁴ Imuac nene nemu niñac welec énéçmizua. Ménda humuwin zé wanzuiguc nene nema selimu. Oruc zucgina méñ ménda mama sançimac.

³⁵ Imuhuc zéma saméñ mema hama Anutu ewa hia ac ézéma kuma neyec.

³⁶ Neyu hémma qerigina efiyu imuhucnec nedacgic.

³⁷ Ic zéiciguc kerin zañgénina imi 276.

³⁸ Nene negic tomençina qeyu zéic qeria igucnec wit gocmia gése imi kondujguc gilic hiñgacdaru zéic imi efima éreyec.

Zéicnéñ konduj baec komora sunçurunaiguc emma zéñgéyec.

³⁹ Ama gianidaru baec imi héñtegicbiñ zé hibipigic. Wañu konduj bakiaiguc sakasac séñgangeñ heyu zéicnéñ imuaru keremma emmac niñac zéma niñgic.

⁴⁰ Ic tosara eneñ ança hésaya qericma kondujguc gilic keñu tosanéñ maleku hésaya zikigic heyec imi hulacma hérégic malekunéñ eñu zéic imi luhuc mema sakasac igucgeñ keñec.

⁴¹ Keñu doku néwéc néwécnec hahayanéñ euanzaoc imuaru sakasac heyu zéic imuaru eñec. Wañu zéic sunçuruna kiselima tacma seli qeyu temboñ yandanéñ zéic andia kuyu zéic andia imi zéñgéyec.

⁴² Waŋu hésa ama ic enej fia mema kemma néngacbu niŋac yaré ic enej unuhumuwiŋ zé ac zégic.

⁴³ Waŋu yaré ic 100 ionac galeŋginanéŋ Pauloac kekecy aŋgéŋa timaŋ zé wamma qetali énécmima fifia meme ic énézéyu walac konduniguc luma hiŋgacma fifia mema baeciguc enjic.

⁴⁴ Waŋu tosara enej palaŋ me zéic bakia qahaiguc emma keŋgic. Imuhucnéŋ imuhuc wamma moczoŋ élélahaiŋguc endacma mén ménda humugic.

28

Ic ieneŋ susunec Melite kondun baec komociguc endacgic.

¹ Élélahaiŋguc bénzéŋnec emmaguc baec komoc qara Melite imi zégic niŋiŋ.

² Waŋu baec komoc imuac miŋina ieneŋ ala goi héihéi sasala waŋ nénécmigic. Waŋu kia hayu ama saŋgeŋ qeyu geric yanda haigic zeyu héihéré nénécmigic.

³ Waŋu Paulonéŋ geric tosara mutulaŋgéma haiyu hiŋgarec waŋu imuac qeria igucnec mokoleŋ méŋnéŋ séwéla geric waŋu éréma iwac mériaiguc pipima naŋec.

⁴ Waŋu baec miŋina ieneŋ mériaiguc mokoleŋ naŋu hémma eminiŋ wamma zégic; Ic yomi ic tosara unuyec gezaŋ. Konduniguc ménda humuyec, néŋ solaŋa miŋinanéŋ ménda waimiyu kecmac.

⁵ Waŋu Paulonéŋ mokoleŋ qetecgéyu gericiguc hiŋgaru yéwéri ménda mihicŋiyec.

⁶ Imuhuc wamma naŋu ieneŋ sisiwiŋ hicŋjimimac me élanzaŋnec tendiŋgéma humumac zéma mambéc naŋgic. Waŋu nalé horua haka méréra mén ménda

hicŋjimiŋu hémma zégic; Ic yomi anutu.

Paulonéŋ hafi ic tosara mehiaru énécmiyec.

⁷ Nini kerin imuac hosuraiguc ic kewugina qara Popilio iwac ama baec heyec. Waŋu ic inéŋ mia héihéré nénécmima ai meme haréwéc séc goi héihéi waŋ nénécmiyec.

⁸ Waŋu Popilio maŋgocya hafi hicŋjimima séwi geric zéma kera huruc wamma heyu Paulonéŋ nimma amayaiguc emma zéwelecmaguc méria oruhaiguc haima mehiaruyec.

⁹ Imuhuc waŋu ama areŋ komoc imuaru ic tosara hafi zepaginaguc ieneŋ harégic imuhucnec mehiaru énécmiyec.

¹⁰ Waŋu ic ieneŋ eenina kunen yanda héigic. Waŋu kembiŋ zé enni hénaiŋguc hocbiŋac hezac hénma mauŋ iwawai tosara zéiciguc hai nénécmigic.

Paulonéŋ zéic méŋiguc keŋkecma Roma ama areŋa yandaiguc kereŋec.

¹¹ Baec komoc imuaru mia kecni maso haréwéc tecgéyu zéic mén Aleksandria imuaru saŋgeŋa naléya ogiru kemmac niŋ mambéc tarec, qara imi Diosguro.* Waŋu imuaru emma waima keŋiŋ.

¹² Waŋu Surakusai ama areŋa yandaiguc haréma imuaru ai meme haréwéc kerin.

¹³ Imuacnec lelecgéma Legium ama areŋa yandaiguc keremna imuaru ai meme momacguc kecni luhucnéŋ baec waŋgoŋa Saut igucnec hayu kenni ama muŋguc siŋima gianaŋyu Puteoli ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ.

¹⁴ Kenni ama areŋa yanda imuac ninzéŋ ninzéŋ dac muna ieneŋ héihéré nénécmigic kaiwe

* **28:11:** Neŋaŋ aciguc qara imuac hénia imi; Nemu héi séwi séwi - Kasito zéma Palukis.

7 iniguc tacyac wammaguc Roma ama areña yandaiguc kereñij.

¹⁵ Wañu ama areña yanda imuac ninzéh ninzéh dac muna hécnina ieneñ nonac buña nimma hakecma Roma ic Apioac ama sombenjaiguc mihicñi nénécmigic. Tosianéh ama baec qara méh Qisicnec Ama Haréwéc imuaru hama mihicñi nénécmigic. Wañu Paulonéh inicma Anutu ewa hia ac ézéma kuha meyec.

Paulo i Yuda ic héihéré énécmima ac énézéyec.

¹⁶ Roma ama areña yandaiguc kerenni baec galeñnéñ zéyu Paulonéh yaré ic méñnéñ galeñgé miyu ama saméhja méñiguc tacyac wañec.

¹⁷ Kecma keru ai meme haréwéc wañu Yuda ic ionac suggina igucnec ic kuneñ tosara héihéré énécmiyu harégic ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna ni Yuda ic embac me yanda hécnina ionac haka silic imuac hazéc ac méh ménda zéyi, néñ Yerusalemiguc népésima Roma ic ionac méraginaiguc nopocgic.

¹⁸ Wañu Roma ic ieneñ qesinémma kápésicna méh humucac sécyá ménda mihicñjima hulac némmu niñac zégic.

¹⁹ Wañu Yuda ic ieneñ selianec qetaligic, héna méh qahac wañu, Kaisanéñ acna zétecgémac niñ wañi. Imuac mia nuac dac munahécna Yuda ic zébiri énécmimañ zéma you ménda hayi.

²⁰ Wañu ni hénia imuac niñ mia inicma iniguc zéeminij wambij zé héihéré énécmiyi. Ni imi Israel ic neñañ ninzéhgéma mambécanzij imuac wamma hésa ic wamma kecanzua.

²¹ Imuhuc zéma énézéyu zégic; Nini ou Yuda baeciguc kecanzu ionarunec guac niñ kiwi méh ménda haigic hayu héñij. Wañu dac munahécnina ionaru méñnéñ

hama guac kápésicga me hazéc ac méh ménda zéyu niñij.

²² Baec séc ic embac ieneñ héna qelia imuac hazéc ac wamma zéanzu imi nini niñzij. Imuac gi dimuhuc ninzéhgézarñ imi geñgaoc zéna nimbiñac wanzij.

²³ Ieneñ imuhuc zéma nalé megic. Wañu nalé imi ducñjyu Yuda ic sasalanéh Paulo tackerec ama imuaru tocgégic. Wañu Paulonéh Anutuac héñgaleñ ama areña yandawac ac suruc imi suñgeñec hénima énézéma keru ama siñjyec. Wañu Moseac héna ac zéma kua meme ic ieneñ kiwi ogic hezac iminéñ meselima Yesuac suruc zéma meseli énécmimañ zé wañec.

²⁴ Wañu ic tosaraneñ ac zéyec imi ninzéhégic. Wañu ic tosaraneñ ménda ninzéhégic.

²⁵ Wañu acgina zéma zéqegetali wañamugic. Imuhuc wamma waima kembiñ zé wañgic. Wañu Paulonéh ac momacguc yomuhuc énézéyec; Uñja Téréyanéh Anutuac tilij tilij ic Yesaiawac kuaya mema yanda hécnina ac yomuhuc énézéyec; Ac iminéñ héla wanzac;

²⁶ Gi kemma ic tuñ yomuhuc énézéna; Ninzu wañu ménda niñasarizu hénzu wañu ménda héñtegcizu.

²⁷ Ic tuñ yomi ieneñ qerigina seli qeyu ieneñ gezacginanéñ nimma niñyéwérigic. Niñyéwérima kicgina héméñzaligic. Imuhuc qahac wañu kicginanéñ héñtegcima gezacginanéñ nimma qeriginanéñ niñtegcicma lilingéma hagic neñ mehiaru énécmiwinec.

²⁸ Imuac ni énézéwa yomuhuc niñ asarimu; Anutunéh añgéh titi buña imi ic enia ionac muru méliyu hazac. Ieneñ imi kileñ niñtohomu.

²⁹ (Ménda hezac.)

³⁰ Wañu Paulonéh yawuñ éréhéc téñgéh ama geric méh lagulawac

boŋ mema imuaru kecma ic
embac iwaru hagic séc héihéré
énécmiyec.

³¹ Héihéré énécmima Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yandawac
surucya zésai énécmima Miŋ Kewu
Yesu Kristoac héna ac imi bac
yandi yandi qahac efima ku
énécmima kerec. Keru méŋnéŋ
ménda qetali miyec.

Roma

Pauloac yaizézé ac.

¹ Kristo Yesuac welen qe qe icya,* ni Paulo imi, Anutuac buña suruc hiabiawac méliméli ic wammañ niñac nuruma gésinéjec.

² Buña suruc hiabia imi, Anutunéj kua meme ichéra kuagina mema eneya naña niñac i ménda hicñjyec nec kiwi téryaiguc sisipac ac wañ nénécmiyec imuac héla wanzac.

³ Naña imi mia baec séwiiguc Dawidiac qeli wamma hicñjyec.

⁴ Wañu téré Uñayaiguc† imi humuc ic sugina igucnec muñguc qelima yarec. Yaru imuac kuhanéj énézéyu hémma Anutuac naña wanzac imi ninzéjgé migic. Imi mia Kristo Yesu.

⁵ Iwac murunec neñañ goi héihéi zéma Yesuac Méliméli icac ai buña mema iwac qac buña niñac ic enia ionac suginaiguc ai meni ninzéjgéma nintho wañanzu.

⁶ Ini acguc ionac sugina igucnec Yesuac buñawac unuru énécmimia.

⁷ Roma ama areña yandaiguc Anutuac niñsoroc héra, héihéré énécmimia, zéma météré énécmimia, moczoñ yanda onac muru; Anutu Mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenéj he énécmimac.

Paulonéj Roma ama areña yandaiguc kemmanac zé niñec.

⁸ Walac imi ninzéj ninzéj ginawac surucyanéj baec séc saima kenzac imuac buña nimma Yesu Kristoac qaraiguc ni Anutuna ewa hia ac ézézua.

⁹ Nañawac buña suruc hiabia imuac qeriaiguc qeri uñananéj

welen qemianzua Anutu inéj mia acna yomuac héipuc wanzac. Ni zéwelec wañanzua séc ménda misimanec onac qacgina olomma zéanzua.

¹⁰ Wañu deguc tetcgiaiguc Anutuac ewa siñ heyu onac muru hahayawac héna imi méñac méñ méwéréjgé némmac niñac nalé séc zéwelecanzua.

¹¹ Inicmañ niñ wañanzua imuac hénia imi qeri uñawac sese térya méñ ewa hiawac énécmima ewa qerigina meseli énécmimañ niñac imuhuc wañanzua.

¹² Imuhuc wamma suginaiguc kecma neñañ ninzéj ninzéj ninanéj meseli amuwñ niñac.

¹³ Dacmuna hécna, ni hatac sasala onac muru hamañ zé wañi imi ini ménda nimmanec kecmu niñac ménda wanzua. Imi mia ic enia ionac suginaiguc hicñjanzac éséc nec onac suginaiguc imuhucyanec héla mi-hicñjimañ niñac wañanzua hénia imuac mia. Wañu suraiguc héna méñ ménda béréjgé néñanzac.

¹⁴ Ni imi Girik ac zézé ic zéma tosara, ninñginaguc zéma ninñgina qahac momac yanda, buña suruc hiabia énézémanac taséna henézac.

¹⁵ Hénia imuac niñac ni Roma baeciguc keczu onac muru acguc buña suruc hiabia zéau énécmimañ niñac siñna kunéj yanda henézac.

Buña suruc hiabia imi Miñ Kewuac kuha.

¹⁶ Buña suruc hiabia imi mia Anutuac kuha, ninzéj ninzéj ic añgéj tiénécmimiawac buña. Walac imi Yuda ic ionac, duña imuhucyanec Girik ic ionac, imuac niñ ni imuac gamuna ménda niñanzua,

* **1:1:** Girik aciguc; dulos, ic imi miñjananéj boña meyu eneya kuc buña méñ ménda késa kecma miñjanawac ara sac tohoma kecañec. † **1:4:** Uña Térya.

17 Ic solañ a imi ninzéh ninzéhjanéh kekecyaguc kecanzac kiwi imuhuc ooyawac hezac séc,✱ buñ a suruc hiabiaiguc imi Anutuac haka solañjanéh winiñu hicñjima hezac. Héna méh igucnec qahac néñ ninzéh ninzéh igucnec hénima kemma ninzéh ninzéhiguc keñkecni solañ a zénénécmmiac.

Ic embac ienenj Anutugina andé qema sinji yanda qeriaiguc kereñgic.

18 Haka birianéh ackuazéc héla hédacgéanzu ionac haka eeya qahac hénia hénia zéma haka biria hénia hénia niñac Anutuac qeri gericnéñ kurumenj igucnec wininianzac.

19 Anutunéh eneya hénia mewinini énécmiyec imuac niñac Anutuac hénia ya hia nimmuac séc wanzac imi winiñu hezac.

20 Baec kurumenj hicñjyecnec Anutuac kuha hémbénañ a zéma iwac hénia sañ a iminéñ iwawai zéyu hicñjyec imuaru solañjanec wininiyu hémma niñasariwiñac séc, imuac niñac ic embac imi enej héikenjzé héihazé wammuac séc qahac.

21 Anutuac hénia niñtegicmaguc kileñ eeya ménda héimima ewa hia ac ménda zémima néwécgeñ a niniñginanéñ nimma nimbipigic héla qahac wañu, sinji tunumañnéñ ewa qerigina sécgé énécmiyec.

22 Wañu enjaocnec niñtegic qinjegic ninaguc zégic, néñ ewa soho ic wañgic.

23 Imuhuc wamma Anutuac edamuya ménda houhouya imi melemma méraginanéh megic, ic me, yañ qesi me, nei me, mokolenj houhouya ionac irecgina tanec wañec.

Ic ienenj Anutu andé qema haka ménda wawañ a imi wañgic.

24 Imuac niñac Anutunéh kaiseroac sinj biria zéma kaiseroac

sinjsinjuguc wai énécmiyu enjaocnec séwigina mebiri amudacgic.

25 Imi mia ienenj Anutuac ackuazéc héla imi melenjgic ikora wandaru, kekec Miñina imi andé qemima iwawai zéyu hicñjigic imuac mia siggé énécmima mepési énécmigic. Néñ kekec miñina iwac muru mepé qepési hehe seli hema emma hemac, hélacnec!

26 Hénia imuac niñac Anutunéh wai énécmiyu ewa sinjsin gamuyaguc imuaru kecanzu. Imi mia embac hécgina ienenj acguc eu iniñac haka hezac imi sigima ménda wawañaguc kereñdacgic.

27 Ichécgina imuhucyanec ewa sinjsin birianéh geric bélañ a ésécnec onoyu embac hécgina wac hénia imi waima ic enjaocnec haihaka gamuyaguc wamma tasia wawañ meme biria imuac sécya melenj énécmiyu séwiginaiguc medacgic.

28 Wañu ienenj niniñginaiguc Anutu anjéñ tiwiñ niñac ménda wañgic. Imuac niñac Anutunéh ewa sohoginawac wai énécmiyu haka ménda wawañ a imi wañgic.

29 Imi mia képésic wawañ biriqiria yomuhucya; kaijziliwenj, hémbaoc, ewa sinj biria, nimbupuc, unuhumuc, zéñ zéma, ikoc, manam batuc, kuakisañ biria,

30 andélukuc ac, Anutuac niñ mézétiti, mema titi, tétéc qeque, séwi enej, haka biria niñarenj wawañ a, nenjoc mañgocac ac qeque,

31 niñ sohosohoya, méñzé méñzéya, wésé niniñ qahac, goi héihéigina qahac.

32 Anutunéh wawañ meme imuhucya wanzu imi humucac buñ a qeénécmiyec imi niñtegicmaguc kileñ enjaocnec sac ménda wamma imuacnec toroqema alahécgina tosia arenj imuhucya wañgic inicma imi hia

✱ 1:17: Hab 2:4

zéma héipuc waŋ énécmianzu.

2

Anutuac gésigési ai imi solañ dindiŋa.

¹ Gi acguc haka imuhucya waŋanzań imuac niŋac ic méŋac niŋgési mima zézań gésigési acga iminéŋ mia geŋgac kápésicga zétecgézac. Héŋia imuac niŋac zégési niŋgési ic gi imi geŋga kápésicga musaŋgémaŋ zé héikenjzé héihazé wambésémaŋac séc qahac.

² Haka imuhucya waŋanzań ionac muru Anutuac gésigési ai imi ackuazéc héla méndacma waŋ énécmianzac imi neŋaŋ ninziŋ.

³ Ic embac tosara haka imuhucya waŋanzań imi zégési énécmimaguc geŋga acguc haka imuhucya waŋanzań. O, baec ic gi, geŋ ninna Anutuac gésigési ai imuac hia qiziziŋgéma kembésémaŋac tanec wanžac me?

⁴ Imi qahac wanžaciguc, Miŋ Kewunéŋ gi ewa qeriga melembésémaŋ niŋac goi héihéi kuaya qeqeya waŋgemma qindiŋi géŋanžac imi ménda niŋtegićma goi héihéiya zéma gum bénzénzéŋa zéma mambéc kekecyā im-inéŋ sécgégéŋu hémma zédesi wammizaŋ gezaŋ?

⁵ Ewa seliga zéma ewa qeriga ménda melen meleŋa imi méndacma Anutuac gésigési ai solañ zéma qeri gericya winin-imac nalé imuaru qeri gericya imi mihicŋimaŋ zé geŋgaocnec metocgona eŋanžac me?

⁶ Anutunéŋ wawaŋ meme waŋanžac imuac séćiguc icya icya tasia melen énécmimac.

⁷ Naŋselima haka hiabia wamma kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma iwawai ménda houhouyawac mihicŋiwiŋ zé wanžu ionac imi kekec hehe selia énécmimac.

⁸ Névécgeŋa eŋaŋ ewa siŋ niŋac wamma ackuazéc héla imi andé qema haka biria méndacma wammu ieneŋ imi qeri biric zéma ninin biric mihicŋimu.

⁹ Icyā icya haka biria wammu séc qeri uŋagina imi zéra béra zéma yéwéri ginaguc wammu. Waŋu imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹⁰ Waŋu néwécgeŋa icya icya haka hiabia wammu séc imi kekec edamuyaguc zéma kekec eebipiyaguc zéma luaenéŋ he énécmimac. Waŋu imi mia walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera baera ic embac ionac muru.

¹¹ Anutuac gésigési imi solañ imuac séwiac wamma keŋkésa hakésaya qahac.

¹² ic enia kecma kápésic wanžu ieneŋ héna ac qahac humucac buŋa wandacmu. Waŋu héna acŋinaguc kápésic wanžu ieneŋ héna ac imi méndacma zétecgé énécmimac.

¹³ Anutuac kiwaiguc imi héna ac gezacŋinanéŋ sac niŋanžu imi onac qahac, néŋ héna ac tohoma waŋanžu imi onac sac solañ dindiŋa zé énécmimia wammac.

¹⁴ Ic enia ieneŋ Anutuac héna ac ménda nimma eŋaŋ ewa qeriginanéŋ qindiŋi énécmiyu héna acac séc wanžuiguc imi héna acgina qahac kilen eŋeyaocnec eŋaŋ héna ac ésécnec wamma keczu.

¹⁵ Ic imuhucya ieneŋ eŋaŋ ewa qeriginaiguc baecac héna ac ooyawac hezac imi tohoma waŋgic kekecginaiguc wininianzac. Waŋu eŋaŋ ewa qeriginanéŋ aciguc opoc amugic imuhucyanec ac bakia melemma zésolaŋani amuanžu.

¹⁶ Imi mia, buŋa suruc hiabia zéau énécmianzua imuaru hezac séc, Anutunéŋ Yesu Kristo ézéyu ic embac ionac ewa qeriginaiguc ninin saŋa imi gési énécmimac nalé imuaru mia,

imuhuc hicnjimac.

Yuda ic zéma héna ac.

17 Gi qacga Yuda ic zéamuma héna ac imuaru héima namma Anutuac qeriaiguc séwi eñej wamma

18 héna acnéñ pakerj ac ku énécmiyu Anutuac ewa siñ niñtegicma imuac niñgic, séc méñ eñeña wañanzac.

19 Wañu imuhuc wamma geñga niñac yomuhuc efima zéanzaj; Ni kic hilic onac galeñgina, siñjiug keczu ionac kifagina,

20 ewa soho ic ionac mindi qindiñj ic, nambérac ionac kiwi ic wanzua. Niniñ zéma ackuazéc héla héna aciguc hezac imi tanec-gira hénia hénia nuaru hedaczac.

21 Imuhuc zéma tosara ku énécmima kileñ geñga imi ménda kuamuanzaj me? Kowu nene ménda wammu zéma zéau énécmima geñgaoc kowu neanzaj me?

22 Kaisero ménda wammu zéma geñga kaisero wañanzaj me? Nemu irecya surema imuac ocmunjuguc iwawai haigic heyu kowu meanzaj me?

23 Héna acac séwi eñej wamma geñgaoc mia héna ac imi logima Anutu gamu qeqe wammianzaj me?

24 Kiwi ooya hezac séc onac haka biria niñac Anutuac qara imi ic enia ionac sugginaiguc zébiri qébiriyaguc wañanzac.

25 Gi héna ac tohoanzajiguc séwiiguc séwi tasé hericheric hakaya imi méra gémmac, néñ héna ac imi logianzajiguc guac séwiiguc séwi tasé hericheric haka imi eñomia wanzac.

26 Héna imuac niñac imuhucyanec ic méñ séwiiguc séwi tasé hericheric ménda wañec inéñ héna ac tohoanzaciguc séwiiguc séwi tasé heric herira qahac néñ iwac niñgic séwi tasé heric

heriraguc éséc ménda wammac me?

27 Séwiiguc séwi tasé heric herira qahac méñnéñ héna ac imi solañanec tohomaciguc inéñ héna ac ooyaginaguc zéma séwiiguc séwi tasé heric hericginaguc wamma héna ac logianzu ini ménda zégési énécmimac me?

28 Héna imuac niñac séwiiguc Yuda ic imi Yuda ic héla qahac, wañu imuhucyanec séwiiguc séwi tasé hericheric imi séwi tasé hericheric héla qahac.

29 Imuac niñac ewa qeriiguc Yuda ic kekera iminéñ mia Yuda ic héla wanzac. Wañu séwi tasé hericheric imi qeri uñaguc heheya, néñ kiwi kicninanéñ hémbinjac séc imuaru ménda heheya. Wañu mepé qepési imi baec ic onarunec qahac, néñ Anutu arunec. Imuac niñac séwi tasé herichericgina imi ewa qeriginaiguc memu.

3

Anutuac haka imi méñzé méñzéya qahac.

1 Héna imi imuhuc wañu, némac nananjiguc Yuda ic wamma kekera iminéñ héla wanzac? Wañu némac nananjiguc séwiiguc asé kiwi mema kekera iminéñ eeyaguc wanzac?

2 Héna hiabia sasala hezac. Walac imi Anutuac ackuazéc imi niñkumu énécmima méraginaiguc hai énécmiyec imi mia.

3 Wañu ic tosianéñ ménda niñzéñ gémuiguc dimuhuc wammac? Ewa éréhécginanéñ Anutuac haka méñzé méñzéya qahac imi mesohomac me?

4 Imuhuc wammacac séc qahac, icya icya ikocginaguc, néñ Anutu momacguc sac hélaguc wanzac. Imuac mia ac zézéya méñ yomuhuc ooyawac hezac; Anutu acga zéna, hélacnec zégéñgéña

wammac. Aciguc gopocgic onog-icbésemanac hezac.

⁵ Wañu wawañ memenina birianéñ Anutuac solañ dindiña mewininimaciguc dimuhuc zéwiñ? Baec ic hakanina méndacma zéwa niñgic; Anutunéñ qeri biric wañ nénécmiyu qac-ninaiguc mayu haka imuac niñ Anutu imi solañ dindiña qahac imuhuc zéwiñac séc wammac me?

⁶ Imuhuc qahac téngéñ! Imuhuc wammaciguc Anutunéñ baec ic embac dimuhuc gési nénécmimac?

⁷ Wañu ic méñnéñ acna melem-man zé qeriyanéñ yomuhuc sum-buñ yanda niñkeczac gezañ; Ac ikocna niñac Anutuac solañ kekecyawac niñgic ou emma edamu yandayaguc wañu némac niñac ni késpedes ic ésécnec zégési némmac?

⁸ Imuhuc wañu iwawai hiabia mihicñiwij zé haka biria wambiñ imuhuc hia ménda zéwunec? Ic tosara ieneñ ac ikoc wamma zégic neneñ ac imuhucya zéyiñ tanec wanzac. Ac imuhuya zéanzu imi eneñ imuac kitiwa mihicñimuac séc wanzac.

Ic solaña méñ ménda keczac.

⁹ Imuhuc wañu dimuhuc zéwiñ? Yuda ic neñañ imi tosia onog-icma hiabianec kecanziñ? Imi qahacgucnec! Bec yomuhuc zétecgéziñ; Yuda ic me Yuda ic qahac* imi moczoñ biriawac méra bawu késpedes ic keczij.

¹⁰ Ac kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac; Ic solañ dindiña méñ ménda keczac.

¹¹ Ic niñtegic qinñtegicyaguc imi méñ ménda keczac. Wañu Anutuac hochoc ai wammimia méñ ménda keczac.

¹² Momac yanda sigima kemma imuhucyanec enomia wandacgic haka hiabia wawaña méñ ménda keczac, méñ méndagucnec keczac.

¹³ Déméñgina imi kicsuanj suañ qahac ésécnec, wañu ezelañ ginanéñ ac ikoc mihicñima kua taséginaiguc imi qatéac sacmasi biria kisamma kecanzu.

¹⁴ Kuaginaiguc imi ac saec zéma ac howuc howucnéñ sécgéma hezac.

¹⁵ Wañu hénaginanéñ sac naec énécmiwij zé efefianec wanjanzac.

¹⁶ Wañu dimia me dimia keñanzu séc kisikiyoñ qema saohanec waigic heanzac.

¹⁷ Wañu ieneñ luaeac héna imi ménda niñtegiczu.

¹⁸ Kicginaiguc haka méñ wambiñ zé Anutuac niñ bac yandi yandi ménda wanjanzu.

¹⁹ Neñañ yomuhuc niñanzij; Héna acnéñ ic embac imuac méra bawu keczu séc énézéanzac. Imi mia baec ic eneñ kuagina moczoñ zikima acgina qaiyu Anutuac gésigési ai imuac bawauguc nammu niñac.

²⁰ Imuac niñac baec ic méñac méñ héna ac niñtoho tohoiguc ic solaña zémimia méñ ménda keczac. Héna aciguc imi késpedesicninawac niñtegicanziñ imuac mia.

Yesu ninzégéni solañ dindiña zénécmimac.

²¹ Wañu deguc imi Anutuac solañ dindiña méñ mihicñi nénécmiyecac heyu ninziñ. Wañu imi mia héna ac igucnec qahac, néñ héna ac zéma Anutuac tilij tilij ic eneñ héipuc wammimia imuacnec hahaya.

²² Imi mia Anutuac solañ dindiña, ic embac Kristo Yesu ninzégégic séc ionac mia, ninzén ninzén imuacnec, séc momacnec ha énécmimia.

²³ Ic embac moczoñ yanda imi késpedes wandacgic imuac Anutuac edamuyaiguc kereñ kereñawac séc qahac wanzac.

* 3:9: Me Girik ic.

24 Waṅu Kristo Yesunéj kápésic igucnec hulac nénécmiyu Anutuac ewa hia niṅac boṅtegic mesolaṅi nénécmimia wanṅac.

25 Anutunéj eṅeya solaṅ dindiṅa imi mewininimaṅ zé nalé horua qeri bénzéniguc kerec. Kecma becnec kápésic wawaṅa imi moczoṅ hémma ogirec. Ogicma sacya ninzénge mimia ionac Yesu imi mulumananṅ buṅawac kumuyec.†

26 Imi mia gum bénzénzéniguc nalé yomuac eṅeya solaṅ dindiṅa mewininima eṅeyaoc solaṅ dindiṅa wamma, imuhucyanec Yesu ninzénge mimia méṅac méṅ solaṅa zémimaṅ zé imuhuc waṅec.

27 Imuac némac hianina niṅac séwi eṅeṅ wambiṅ? Imi osiosiya! Waṅu héna dimia, wawaṅ meme ninaiguc me? Imi qahac, ninzén ninzénac hénaiguc sac tima kembiṅac hezac.

28 Imuac mia ic méṅnéj héna acac aiiguc qahac, néj ninzén ninzénaiiguc solaṅa zémimia wammacac hezac imi niṅtegicziṅ.

29 Anutu imi Yuda ic ionacnec keczac me? Baera baera ic embac ionac Anutu momacnec ménda wanṅac me? Owec, ic enia ionac Anutu momacnec wanṅac.

30 Séwi tasé heric heriraguc imi acguc ninzén ninzén igucnec, séwi tasé heric herira qahac imi imuhucyanec ninzén ninzén igucnec, solaṅa zénéncmimiac imi méṅ qahac, néj Anutu momacguc.

31 Waṅu imuhuc zéma ninzén ninzéniguc kecma héna ac imi hia auwiṅ me? Imi qahac téṅgéṅ, néj héna ac imi meseliwiṅac hezac.

4

Abaraham zéma Dawidi i Anutu ninzénge miyic kápésicgira waiyec.

† 3:25: Képésicnina bisima humuma Anutuac qeric gericya igucnec metecgé nénécmimiac niṅ kumuyec.

1 Waṅu duṅa séwiiguc ambéc sakoṅnina Abaraham imi némac iwawai mihicṅiyec zéwiṅ?

2 Abarahamnéj wawaṅ meme igucnec solaṅa zémimia waṅeciguc séwi eṅeṅ wammacac séc, néj Anutuac wésiaiguc imi imuhuc wammacac séc qahac.

3 Kiwinéj dimuhuc zézac? Abarahamnéj Anutu ninzénge miyu imuac niṅac wamma solaṅa zémiyec.

4 Ic méṅnéj ai mema ai boṅa késayu niṅni boṅa imi ewa hiawac buṅa éséc ménda wanṅac, néj tasé kuku éséc wanṅac.

5 Ic méṅ wawaṅ memeya qahac iminéj kápésic ic solaṅa zémianṅac i ninzénge maciguc ninzén ninzén imuac niṅac mia solaṅa zémimiac.

6 Dawidi imuhucyanec ic méṅ wawaṅ memeya séha ménda hemizac, néj Anutunéj nimmima solaṅa zémiyu ic imi zézé ségiségyaguc wanṅac zéma yomuhuc zéyec;

7 Héna ac logigic kápésicgina wai énécmima kápésicgina hoturu énécmimiac imi ségiségi ginaguc.

8 Miṅ Kewuninanéj ic méṅac kápésicya ménda olommac imi ségiségyaguc wammac.

9 Imuac ségiségi iminéj séwi heric heriraguc iwac muru sac hemac me séwi heric herira qahac iwac muru momacnec hemac? Neṅaṅ imi yomuhuc zéanṅiṅ; Abaraham imi ninzén ninzén niṅac wamma solaṅa zémiyec.

10 Némac nanaṅiguc naṅu solaṅa zémiyec? Séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru me séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru? Zéwa niṅgic, séwi tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru qahac, néj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru mia solaṅa zémiyec.

¹¹ Inéj séwi tasé heric herira qahac kerec nalé imuaru ninzéhégéyu solaņa zémiyecac solaņ dindiņa imuac asé kiwiya imi meyec. Imi mia enjeyac séwi tasé heric herira qahac kecma ninzéh ninzéh ic moczoņ yanda ionac ambéc sakoņgina waņu qelihéra héna imuhucyanec solaņa zéénécimiac niņac imuhuc waņec.

¹² Waņu inéj imuhuc wamma séwi tasé hericheric haka imuac ambéc sakoņnina waņec. Imi mia kecma séwi tasé hericheric memu ionac sac qahac, néj Abarahamnénj séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru ninzéh ninzéh késa kerec imuac héna tima méndacmizij neņaņ momacnec ambéc sakoņnina wammac niņac imuhuc waņec.

¹³ Abaraham zéma qelihéra ienej baec moczoņ yanda mératéc memu niņac sisipac ac megić. Waņu sisipac ac imi mia héna ac igucnec qahac, néj ninzéh ninzéhac solaņ dindiņa imuarunec.

¹⁴ Ic embac héna ac igucnecnéj mératéc meme ic wambunec ninzéh ninzéh imi héla qahac waņu sisipac ac imi auyu qahac wambacnec.

¹⁵ Héna ac niņac wamma qeri gericyanéj aiyaguc wanzac. Waņu héna ac ménda hezac imuaru héna ac logilogi imuhucyanec ménda hemac.

¹⁶ Imuac niņac mératéc meme ic wawaņa imi ewa hiawac buņa wammac niņac ninzéh ninzéh méndacma haanzac. Imi mia zikiziki ac imi qelihéra ionac muru meseli énécmimaņ niņac imuhuc waņanzac. Waņu imi mia ic embac héna ac igucnec sac qahac, néj Abarahamac ninzéh ninzéhiguc toro qeqeya imi onac momacnec. Waņu Abaraham imi Anutuac kiwaiguc baec ic momac yanda neņaņ ambéc sakoņnina wanzac.

¹⁷ Ac kiwi méņ imi yomuhuc

hezac; Neņ gi ic embac héna héna ionac maņgocgina wambésémaņ niņac kumugénzua. Waņu Anutu Abarahamnénj ninzéhégé miyec imi yomuhuc; Humuc ic meqelima iwawai ménda kekera imi iwawai kekera igucnec unuruanzac ésécnec unuruyu hicņianzac.

¹⁸ Abarahamnénj héņu mambécma kecmacac séc qahac waņec, néj kileņ mambécma ninzéhégéyc. Imi mia qelihécga imi yomuhuc wammu zéma ézéyec séc ic embac héna héna ionac maņgocgina wammac niņac imuhuc hicņiyec.

¹⁹ Yawuņa 100 waņu enjeya séwiya imi humuc tanec waņec. Waņu Sarawac merac gésia imi acguc humuc tanec waņec imi niņtegirec. Waņu ninzéh ninzéhawac kuhanénj ménda mayec.

²⁰ Waņu ninzéh ninzéhaneņ ménda waimiyu Anutuac sisipac ac imuac niņac éréhéc ménda waņec, néj ninzéh ninzéhiguc naņselima Anutu eeya héiyec.

²¹ Imuhuc wamma ac zikima ézéyec imi wandacmac ac séc zéma hélacnec ninzéhégéyc.

²² Imuac niņac ninzéh ninzéh imuac mia solaņa zémiyec.

²³ Solaņa zéma nimmiyec ac ooya imi Abarahamac niņacnec sac qahac,

²⁴ Imi mia solaņa zé énécmimacac buņa neņaņ zéma Miņ Kewunina Yesu humuc ic ionarunec meqeliyec Anutu i ninzéhégé mimuac heyec neņaņ niņac momacnec imuhuc ooyawac hezac.

²⁵ Yesu imi késpedesnina niņac humuciguc opocopora waņec. Waņu imuhucyanec solaņa zénéénécimiac niņac meqeli miyu yarec.

5

Yesunéh luae mihicņi nénécmiyec imuac zézé ségiségi wambinņ.

¹ Imuac bec, nini imi ninzéh ninzéh niñac solañja zénénécmiyec, imuac niñac Miñ Kewunina Yesu Kristoac muru héima Anutuguc luae mihicnjiyñac kecziñ.

² Imuacnec iwacmuru héima ninzéh ninzéh ninanéñ Anutuac ewa hiayaiguc keremma imuac qeriaiguc namma Anutuac edamuyawac mambéc kecma zézé ségiségi wamma kecanziñ.

³ Imi sac qahac, neñañ imi zéra béraiguc kecma imuhucyanec zézé ségiségi wañañziñ. Imuac hénia imi zérabéranéñ bisiqatéh wamma kekec,

⁴ bisiqatéh wamma kekecnéh haka eeyaguc, wañu haka eeyagucnéñ niñkumuma kekec imi mihicñianzac imi nini nindacziñ imuac mia imuhuc wañañziñ.

⁵ Wañu Uña Téréya neñañ buñawac nénécmiyec inéh Anutuac goi héihéi neñañ ewa qerininaiguc qocgé nénécmiyecac nénécmianzac. Imuac niñac niñkumu ninanéñ gamu ménda mihicnji nénécmimac.

⁶ Imi mia neñañ kuc mama météqététañ kerin nalé imuaru Kristonéh naléya wañu késpedesic ic neñañ niñac wamma humuyec.

⁷ Ic solañja méñac niñac wamma humu humumia imi osiosiya. Wañu ic hiabia méñac niñac méñnéñ hia efima humumac me qahac niñ éréhéc wanzua.

⁸ Néñ neñañ késpedesic ic kerin imuaru Kristonéh neñañ niñac wamma humuyec. Wañu haka iminéñ nec mia Anutunéh eñeya goi héihéiya neñañ muru mewinini nénécmiyec.

⁹ Wañu neñañ deguc iwac sacyanéñ mesolañi nénécmimia wanzac. Wañu iminéñ nec sac qahac, inéh kecma Anutuac qeri geric igucnec nénépésidacmac.

¹⁰ Imi mia hazéchéra wamma kerin nalé imuaru nanawac hu-

mucyaiguc Anutuguc ewa momac mihicnji nénécmiyec. Imuac niñac iwac kekec hémbénañjaiguc imi, séc mén ogicma mehiaru nénécmimac.

¹¹ Iminéñ nec sac qahac, ala kekec deguc mihicnji nénécmiyec neñañ Miñ Kewunina Kristo Yesu iwac niñac wamma Anutuac qeriaiguc zézé ségiségi wañañziñ.

Adam zéma Yesu.

¹² Imuac bec ic momacgucac niñac késpedesicnéñ baeciguc haréyec. Haréyu késpedesic imuac niñac mia humucnéñ haréyec. Wañu ic embac moczoñ yandanéh imuhucyanec késpedesic wandacgic humucnéñ ionac muru hadarec.

¹³ Késpedesic imi hénia ac ménda heyec imuaru baeciguc bec heyec. Néñ hénia ac ménda hezac imuaru imi késpedesic imi ménda olombiñac séc.

¹⁴ Wañu Adam imi mén hamacac heyec iwac asé wanzac. Imuac niñac Adamwac nalé igucnec éréma Moseac nalé imuac suraiguc imi, Adamnéñ késpedesic wañec késpedesic imuhucya ménda wañgic ionacmuru imuhucyanec humucnéñ ic kewu wañ énécmiyec.

¹⁵ Néñ ic momacgucac késpedesic niñac ic embac sasala humugic, wañu imuhucyanec Anutuac ewa hia zéma ic momacguc Kristo Yesuac ewa hia niñac sese énécmiyu ic embac sasala sécgé énécmiyec. Imuac niñac sese imi késpedesic imuac sécya qahac.

¹⁶ Wañu ic momacgucac késpedesic wañec idacminéh sese imuac séc qahac. Ic momacgucac késpedesic niñac késpedesicac zégésgésinéñ haréyec. Wañu Anutunéh ewa hia niñac késpedesic sasala imi ménda olomma solañ dindiña zénénécmiyec.

¹⁷ Ic momacgucac acqeqe niñac humucnéñ ic momacgucac inéñ nec

ic kewu wanj énécmiyec. Wanju ewa hia zéma solanj dindiŋawac buŋa kuaya qeŋeya mezu ienenj imi momacguc Kristo Yesunéŋnec kekec hélawac qeriaiguc enjaocnec ic kewu wamma kecmu.

¹⁸ Imuac ic momacgucac acqeŋe niŋac ic embac moczoŋj kápésic ginaguc zéénécmimia wanjec. Wanju imuhucyanec haka solanja momacguc niŋac ic embac moczoŋj solanja zéénécmimia wanju kekec hélaiŋuc kereŋdacŋic.

¹⁹ Ic momacgucac acqeŋe niŋac ic embac sasalanéŋj kápésic ic wanjic ésécnec ic momacgucac niŋtohotoho niŋac ic embac sasalanéŋj ic solanja wammucac hezac.

²⁰ Kápésic meyandimanj zé hénac acnéŋ haréyec. Wanju kápésic toroŋeŋeya imuaru ewa hianéŋj muŋguc yanda sécgé énécmizac.

²¹ Imi mia kápésicnéŋj humuc qeriaiguc ic kewu wanjec ésécnec ewa hia imi acguc solanj dindiŋa niŋac ic kewu wanzac. Wanju ewa hia iminéŋj Miŋ Kewunina Kristo Yesu inéŋnec kekec hémbénaŋa igucgeŋj nonagicma keremmacac hezac.

6

*Kápésicac muru humuma
Kristoac muru kecbiŋ.*

¹ Imuac néŋac ac dimuhuc zéwiŋ? Ewa hiaya toroŋeŋeya mihicŋiwiŋj zé biria wammanec kecbiŋ?

² Imuhuc wambiŋac séc qahac! Neŋaŋj biriawac muru humudariŋj, imuac dimuhuciguc biria qeriaiguc muŋguc yanda nammanec kecbiŋ?

³ Yesu Kristoac muru toroŋema doku naeriŋj imi iwac humuciguc momacnec toroŋema naeriŋj wanzac. Wanju hénia imi ménda niŋasarizu?

⁴ Maŋgocnéŋj edamuya mewininima Kristo imi humuc ic ionac

sucgina igucnec meŋelimiyec ésécnec neŋaŋj acguc kekec qeliawac qeriaiguc tima kambiŋj niŋac humucac qeriaiguc kereŋj kereŋawac doku naec haka wannj i guc momacnec téŋgé nénécmimia wanjec.

⁵ Neŋaŋj imi iwac humucya méndacma toroŋeŋeya wamma kecbiŋiguc, iwac yacyaciguc imuhucyanec toroŋeŋeya wambiŋac hezac.

⁶ Wanju kápésicac buŋa séwinina imi humuyec. Imuac niŋac muŋguc biriawac welenj qeŋe ménda wammiwiŋj niŋac neŋaŋj hakanina wahala imi i guc momacnec ic héŋeŋa wéndaraiguc qeni humuyec imuhuc zéma niŋziŋj.

⁷ Imi mia méŋnéŋj méŋj humuyec imi kápésic igucnec hulacmima solanja zémimia wanzac hénia imuac mia.

⁸ Kristoguc humuyiŋiguc imi i guc momacnec kecbiŋac hezac imi niŋzéŋgéziŋj.

⁹ Imi mia Kristonéŋj humuc ic ionac sucgina igucnec yarec imuac niŋac muŋguc ménda humumac. Wanju humucnéŋj galeŋj muŋguc ménda wammimac imi niŋasariziŋj imuac mia.

¹⁰ Humuyec imi biriawac muru hatac momacguc sac humuyu tecgéyec. Deguc kekec keczac imi Anutuac muru keczac.

¹¹ Imuhucyanec, ini acguc enaŋj niŋac niŋgic biriawac muru humugic, néŋj Anutuac muru imi Kristo Yesuac qeriaiguc kecziŋj tanec wammac.

¹² Imuac niŋac, kápésicac qeŋetali wammigic, kápésic enjeyaac séwigina houmacac hezac imuac ic kewu ménda wammimac. Wanju séwiac siŋj ménda niŋtohomu.

¹³ Wanju onac séwi taségina méŋac méŋj tewi zakonj ac qeŋe wawanaŋj ésécnec biriawac buŋa ménda qemimu. Wanju enaŋac

niŋgic humuc igucnec qelima yacyawac buŋa waŋu Anutuac muru haiamuma séwi taségina imi moczoŋ solan dindiŋawac tewi zakoné éśécnec haiamumu.

¹⁴ Ini imi héna acac méra bawaiguc ménda keczu, néŋ ewa hiawac méra bawu keczu imuac niŋac kápésicnéŋ maŋgoc ménda waŋ énécmimacac hezac.

Haka solan dindiŋawac welen qeqe icya.

¹⁵ Imuac bec dimuhuc wambiŋ? Nini héna acac méra bawu ménda kecma ewa hiawac méra bawu kecziŋ zéma kápésic wambiŋ? Imuhuc ménda hiciŋimac!

¹⁶ Ini mérac méŋ welen qemima niŋtohoanŋuiguc, niŋtoho wammianŋu iwac welen qeqehéra wanzu imi ini ménda ninzu? Tosara imi kápésicac welen qeqehéra wamma humuciguc kereŋanŋu. Waŋu tosara imi niŋ tohotohowac welen qeqehéra wamma solan dindiŋaiguc kereŋanŋu.

¹⁷ Imuac Anutu ewa hia ac ézému. Imi mia ini héni hénia igucnec kápésicac welen qeqehéra kecgić, néŋ pakeŋ ac énézégic imuac nanaŋa imi ewa qeriginanéŋ niŋtohogic.

¹⁸ Kápésic igucnec hulac énécmimia wamma solan dindiŋawac welen qeqehéra waŋgic hénia imuac mia.

¹⁹ Ini séwiginá mété qététaŋiguc kecanŋu imuac niŋ ni ic neŋaŋ murugeŋ séc héima zéwa niŋgic; Becnec ini imi séwiginawac tasia imi haka biria zéma héna ac logilogi imuac haimima héna ac logilogi imuaru kereŋgic. Waŋu deguc imi imuhucyanec séwiginawac tasia imi solan dindiŋawac welen qeqe buŋa qema kekec téréyaiguc keremmu.

²⁰ Ini kápésicac welen qeqehéra kecgić nalé imuaru solan dindiŋa

igucnec hulac amuma ewa éréhéc ménda wamma kecaŋgic.

²¹ Waŋu nalé imuaru ini imi kekecac héla gocmia dimuhucya mihicŋianŋic? Waŋu deguc imi, imuac tetećgia imi humuc zéma niŋasarima haka imuhucyawac gamugina ninzu.

²² Waŋu deguc ini kápésicgina igucnec hulac énécmimia wanzu. Imuhuc wamma Anutuac welen qeqehéra wamma kekec téréya imuaru kereŋ kereŋawac héla gocmia mihicŋianŋu. Waŋu imuac tetećgiaiguc imi kekec hémbénaŋanéŋ mambéc keczac.

²³ Kápésicac tasia imi humuc. Waŋu Anutuac ewa hiawac ai buŋa imi kekec hémbénaŋa. Kekec seli imi mia Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc he nénécmizac.

7

Uŋa téréyawac héna qeliaiguc kekera.

¹ Alahécna, héna ac ninzu onac qesi énécmizua, ini imi héna acnéŋ kekećginaguc keczu ionac sac maŋgoc waŋ énécmianzac imi ménda ninzu?

² Embac euyaguc imi euya kekećyaguc kecanzac nalé imuac sura igucnec sac héna acnéŋ dérécgé mianzac. Waŋu euya humuyu eu iniŋac héna ac igucnec hulacmimia waŋanzac.

³ Imuac bec, euya kerunec ic méŋ memaciguc imi embac kaiseroya zémimia wammac. Néŋ euya humumaciguc imi imuac héna ac igucnec hulacmimia wammac. Waŋu ic méŋ memac imi embac kaiseroya ménda wammac.

⁴ Imuac, alahécna, ini acguc Kristoac séwiguc toroqema héna acac muru unuhumumia wanzu. Imi mia méŋ humuc igucnec qelima yarec iwac muru kemma neŋaŋ Anutuac niŋac wamma

héla gocmia mihicjiwiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁵ Neñaj séwininaiguc kerin imuaru imi késpedesic siñ héna acnéñ héiqeli nénécmianzac iminéñ séwininawac tasiaiguc ai meyu neñaj imi héla gocmia humucac buña mihicñianñ.

⁶ Deguc neñaj imi qaténénécmiyec imuac humudariñ imuac niñac héna ac igucnec hulac nénécmimia wanzac, imuac niñac neñaj héna ac ooyawac haka wahanéñnec qahac, néñ uñawac haka qelianéñnec welenj gewiñ.

Késpedesic kuhanéñ méramma nénépésianzac.

⁷ Imuac dimuhuc zéwiñ? Héna ac iminéñ késpedesic me? Qahac! Ic enia wambacnec imi késpedesic imi ménda niñacgéwinec. Héna acnéñ hémbaoc ménda wanna imuhuc ménda zéwacnec imi hémbaocac hénia ménda nimbinec.

⁸ Wañu késpedesicnéñ naléya mihicñima héna acnéñnec ewa qerinaiguc hémbaoc hénia hénia mihicñi néñec. Hénia imi yomuhuc; Ic enia wañu késpedesic acguc humu humumia wanzac.

⁹ Becnec héna ac ménda niñtegiri nalé imuaru imi neñ kekecnaguc kerí. Wañu héna acnéñ haréyu késpedesicnanéñ qelima yaru ni humuyi.

¹⁰⁻¹¹ Késpedesicnéñ naléya mihicñima héna acnéñnec ni manam batuc wañ némma héna ac iminéñ mia ni nuhumuyec imuac niñac. Héna ac imi kekecac buña, néñ neñ hémba melemma humucac buña tanec wañec.

¹² Imuac héna ac imi hélacnec téréya wanzac. Zézepañ ac imi acguc téréya, solarñ dindiña, zéma hiabia.

¹³ Imuhuc wañu iwawai hiabianéñ melemma nuacmuru humucac buña wañec me? Imuhuc

wammacac séc qahac! Imi mia késpedesicna hémba késpedesic tanec wammac niñac iwawai hiabia iminéñ ni nuhumuyec. Imi mia késpedesicac nimba késpedesic réwéria tanec wammac niñac héna acnéñ ai meanzac.

¹⁴ Héna ac imi téréya imi nini nindaczin. Wañu ni imi séwíac siñ niñac wamma kecba késpedesicnéñ boñna meyu imuac welenj qemianzua.

¹⁵ Hénia imi yomuhuc; Qeri uñananéñ wañ néñzac imi ménda wamma haka tosara sureanzua imuac mia wañanzua imuac niñac haka wañanzua imuac hénia imi nenaoc ménda niñasarizua.

¹⁶ Ni ménda wammanj zé wañ néñzac imuac wammanjiguc ewa siñ iminéñ héna ac imi hiabia wanzac imuac héipuc wanzac.

¹⁷ Wañu deguc haka wawaña imi ni nenaoc qahac, néñ késpedesic ewa qerinaiguc heanzac iminéñ mia wañanzac.

¹⁸ Nuac qerina me nuac séwininaiguc* iwawai hiabia mén ménda henénzac imi ni ninzua. Haka hiabia wammanj zé siñna henénzac, néñ wawañ memenaiguc imi ménda wañanzua.

¹⁹ Haka hiabia wammanj qerinanéñ wañ néñzac imi mia ménda wamma haka biria ménda wammanjac ninzua imuac mia wañanzua.

²⁰ Haka ménjac mén neñ ménda wammanj zé niñanzua imi wammanjiguc, imi mia nenaoc qahac, néñ biria qerinaiguc nanzac iminéñ mia wañanzac.

²¹ Imuac ni kekecac hénia mén yomuhuc niñtegiczua; Haka hiabia wammanj zé siñna henénzac ni imuhucya qerinaiguc birianéñ momacnec henénzac.

²² Nuac qeri uñananéñ Anutuac héna ac imuac ségiségi wanzua.

* 7:18: Séwinawac siñjiguc.

23 Nuac séwi taséna qeriaiguc siñ méñnéñ henémma nuac ewa qerinawac héna ac imiguc euma ni nuagicma séwi tasénawac qeriaiguc siñ hezac imuac hésa ic nopocanzac.

24 Oo yéwérinaguc, séwina humucac buña imuacnec mérénéñ metecgé némmac?

25 Ni Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac muru héhélima Anutu ewa hia ac wammimañ.

Imuac mia ni ewa qerinanéñ Anutuac héna ac welen qema séwinanéñ biriawac héna ac welen qeanzua.

8

Séwiac siñnéñ humuciguc, Uñawac siñnéñ kekec hémbénañaguc onagicma kenzac.

1 Imuac bec ic embac Kristo Yesuac qeriaiguc kecanzu ionac muru imi kápésic ginaguc zéénécmimia imi ménda hezac.

2 Héna imi yomuhuc; Yesu Kristoac qeriaiguc kekecac Uña imuac héna ac keczac iminéñ mia humucac kápésic imuac héna ac igucnec ni hulac néñec,*

3 imuacnec Kucnina mamaya wañu iwawai héna acnéñ séwininaguc wammacac séc qahac imi Anutunéñ wañec. Inéñ mia kápésicnina niñac eñeya Naña méliyu séwinina kápésicyaguc imuhucyanec hicñiyec. Hicñiyu zétecgéyu kápésicnina imi séwiyaguc eñec.

4 Imi mia séwiac siñ qahac néñ Uñawac siñ méndacma kecanziñ neñañ muru héna ac imi mesolañanimañ zé imuhuc wañ nénécmiyec.

5 Séwiac siñ méndacanzu ieneñ séwiac ai niñac niñkumanzu, néñ Uñawac siñ méndacanzu imi eneñ Uñawac ai niñac niñkumuanzu.

6 Wañu séwiac niñkumuma kekec imi humuc, wañu uñawac niñ kumuma kekec imi kekec zéma luae.

7 Némac niñ, séwiac niñkumu imi Anutuac hazéc wañañzac. Imi mia Anutuac héna ac imiguc ewa momac ménda wañañzaoc, wañu imuhuc wammaocac séc qahac.

8 Séwiac siñiguc kecanzu imi eneñ Anutu ségiségi mihicñi mimuac séc qahac.

9 Néñ ewa qeriginaiguc Anutuac Uñanéñ keczaciguc ieneñ séwiac siñiguc ménda kecma uñawac siñiguc kecanzu. Méñnéñ méñ Kristoac Uñaguc ménda keczaciguc Kristoac ic qahac.

10 Wañu Kristonéñ ewa qeriginaiguc keczaciguc kápésic niñac séwigananéñ humumia wanzac, néñ uñaginanéñ solarñ dindina niñac kekecyaguc wanzac.

11 Yesu humuc ic ionac sugcina igucnec meqeliyec iwac Uñanéñ ewa qeriginaiguc keczaciguc, Kristo Yesu humuc ic ionac sugcina igucnec meqelimiyeç inéñ mia Uña Téréya ewa qeriginaiguc keczac iminéñnec humucac buña séwigena imi acguc meqeli énécmimac.

12 Imuac niñac dacmuna hécna neñañ imi taséninguc, wañu tasénina imi séwigucac zéma séwiac siñ méndacma kecniñac ménda hezac.

13 Ini séwiac siñ méndacma kecmuiguc, kilen humumu, néñ Uñaguc séwiac wawañ meme imi qehumumuiguc, kekecguc kecmuac hezac.

14 Anutuac Uñanéñ qindini énécmiyu kecanzu imi eneñ Anutuac nañhéra wanzu.

15 Ini imi welen qeçeac uña zénéñ hirihiri wawaña imi ménda késa keczu, néñ naña éséc kekerawac uña énécmiyu keczu. Imuac niñac iwac mia Aba† mañgoc zéma

* **8:2:** Girik ac zéma Kiwi tosarraiguc; Hulacgéñec. † **8:15:** Aram aciguc Mañgoc.

qacanzu.

¹⁶ Uᅇa Téréya eᅇyaoc, qeri uᅇaninaguc, nini Anutuac nambérac kecziᅇ imuac héipuc waᅇ nénécmianzac.

¹⁷ Nambérac héra kecziᅇiguc imi mératéc meme ic wanzᅇ. Imi mia méᅇac qahac, néᅇ Anutuac mératéc ic, Kristoguc momacnec mératéc ic wambiᅇac hezac. Imuac niᅇac i guc momacnec edamuninaguc wambiᅇ zé zérabéra imi acguc i guc momacnec mihicᅇwiᅇac hezac.

Kecma edamuninaguc wambiᅇac hezac.

¹⁸ Zérabéra deguc mihicᅇnianziᅇ imuac nimba efefia wanzac. Waᅇu iminéᅇ kecma edamu hicᅇi nénécmimac imuac sécyā ménda wanzac.

¹⁹ Anutunéᅇ zéyu hicᅇidacᅇic moczoᅇ yanda iminéᅇ Anutuac nambérac héra hicᅇimu niᅇac ewa ewa wamma mambéc keczu.

²⁰ Hénia imi yomuhuc; Zéyu hicᅇidacᅇic momac yanda imi, iwawai héla qahac imuac welenᅇ qema keczu. Waᅇu imi mia eᅇaᅇ siᅇgina qahac, néᅇ Maᅇgoc waᅇjénéc énécmia iwac ewa siᅇ méndacma imuhuc hicᅇi énécmizac;

²¹ Zéyu hicᅇjima kekec imi acguc iwawai houhouyawac welenᅇ qema kekec imuacnec hulac énécmiyu Anutuac nambérac héra ionac kekec edamuyaguc imuac toroqema qutuma kecmu.

²² Iwawai zéyu hicᅇjima keczu imi moczoᅇ yanda momacnec yaiwisisiᅇ wamma merac memeiguc qenziᅇ qeanzu ésécnec wamma érékecma deguc, imi neᅇaᅇ nindacziᅇ.

²³ Imi sac qahac, Uᅇa téréyawac héla gocmia walac walac hicᅇihicᅇiyaᅇ anᅇᅇ tima kecziᅇ neᅇaᅇ imuhucyanec ewa

qerininanéᅇ yaiwisisiᅇ wamma naᅇawac séc nénépésima séwinina boᅇ hére ménénécmimac niᅇ mambéc kecziᅇ.

²⁴ Neᅇaᅇ imi qerininanéᅇ mambéc wamma kecma anᅇᅇ titi mihicᅇyiᅇ. Waᅇu kicninanéᅇ hémbiᅇac séc imuac ménda mambéc kecziᅇ. Mérenéᅇ kiwaiguc hemizac imuac mambéc wammac?

²⁵ Waᅇu neᅇaᅇ iwawai ménda héziᅇ imuac mambéc wanzᅇiguc qeri bénzᅇᅇiguc mambéc wambiᅇ.

²⁶ Imuhuyanec Uᅇa imi acguc kuc mama ninaiguc méra nénécmianzac. Neᅇaᅇ némac acnéᅇ dimuhuc zéwelec wanni sécgémac imi ménda ninziᅇ, néᅇ Uᅇa eᅇyaoc neᅇaᅇ niᅇac wamma acnéᅇ zéwiᅇ zé osiosiya imuac séciᅇic yaiwisisiᅇ wamma zéwelecanzac.

²⁷ Waᅇu Uᅇanéᅇ Anutuac ewa siᅇ hezac séc méndacma ic embac téréya ionac zéwelecanzac. Imuac niᅇ qeri héhéᅇ miᅇina Anutunéᅇ Uᅇawac niniᅇ imi bec nindaczac.

²⁸ Neᅇaᅇ ninziᅇ ésécnec, Anutunéᅇ ewa siᅇ heyec séc unuruyec. Waᅇu goi héihéi wammianzu ionac muru imi iwawai moczoᅇ yandanéᅇ qe-naᅇᅇ amuma iwawai hiabia mihicᅇi énécmianzac.

²⁹ Anutunéᅇ eᅇeya Naᅇa imi dacmuna sasala sugcinaiguc walacgina wammac niᅇac, be-carunec niᅇjénécmiyec imi eneᅇ eᅇeya Naᅇa ésécnec kecmu niᅇac walac gési énécmiyec.

³⁰ Waᅇu walac gési énécmiyec imi unuruyec. Waᅇu unuruyec imi onac solaᅇ dindiᅇa zéénécmiyec. Waᅇu solaᅇ dindiᅇa zéénécmiyec imi meyac énécmiyu edamuginaguc waᅇᅇic.

Anutuac goi héihéi Kristoguc hicᅇiteᅇirec.

‡ 8:23: Hénia imi Kristo Yesu.

31 Waŋu neŋaŋ haka imuac dimuhuc zéwiŋ? Anutunéŋ nonac wamma keczaciguc méréneŋ hia hazéc waŋ nénécmimac?

32 Eŋeya Naŋa imi ménda aŋgér tima momac yanda neŋaŋ niŋac wamma wai nénécmiyec inéŋ dimuhuc iwawai tosara moczoŋ yanda imi i guc momacnec ewa hiawac ménda nénécmimac me?

33 Solaŋ dindiŋa zéyec imi Anutu mia, waŋu méréneŋ Anutuac gési énécmimia imi aciguc hia onopocmuac séc?

34 Méréneŋ kápésicninaguc zéma hia zétecgé nénécmimacac séc? Yesu Kristo inéŋ mia nonac niŋ humuyec. Waŋu humuyec sac qahac néŋ muŋguc qelima yarec. Yacma ou emma Anutuac méra héiyaiguc kecma nonac niŋ héipuc wamma zéwelec waŋanzac.

35 Méréneŋ Kristoac goi héihéiya igucnec hia elicgé nénécmimacac séc? Manambatuc me, qenzeŋ manzeŋ me, nununesi me, béti me, séwi usu qahac kekec me, zérabéra me, sou?

36 Kiwi méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Nini guac niŋ wamma kaiwe herec humumia nunuhéi waŋzu. Waŋu nonac niŋgic rama unuheric wawaŋawac buŋa tanec waŋec.

37 Waŋu neŋaŋ imi réwéri imuhuya me imuhucyaiguc kecma goi héihéi waŋ nénécmianzaciguc séc méŋ ogicqogic waŋanzinŋ.

38 Imuac ni yomuhuc niŋseli nénéŋa waŋzac; Humucnéŋ me, kekecnéŋ me, kua meme uŋa eneŋ me, héŋgaleŋ miŋina eneŋ§ me, iwawai imuhucya deguc heheyanéŋ me, biaŋ hicŋi hicŋiyanéŋ me, kucginaguc méŋnéŋ méŋ me,

39 Iwawai ounec mamayanéŋ me emunec éré éréyanéŋ me, tosara méŋnéŋ méŋ moczoŋ Miŋ Kewunina Yesu Kristo iwac

qeriaiguc Anutuac goi héihéi hezac goi héihéi imuacnec mia elicgé nénécmimacac séc qahac.

9

Anutuac ewa siŋ téréya.

1 Ni Kristoac qeriaiguc ac héla zézua, néŋ ac ikoc ménda zézua. Nuac ewa solaŋanéŋ Uŋa téréyawac qeriaiguc héipuc wannémma yomuhuc zéauzac;

2 Nuac muru ewa biric yanda henénzac. Waŋu ewa qerinaiguc qenzeŋ manzeŋ ménda misi misiyanéŋ hezac.

3 Ni nena séwinawac dacmuna hécna, sac kitichécna ionac niŋac wamma saecgé nénéŋa wamma Kristoac murunec hia qetecgé nénéŋa wambacnec séc zéma zéweleri.

4 Ieneŋ mia Israel ic. Waŋu Anutuac nanhérawac buŋa zéma eebipi zéma zikiziki ac ooya zéma hena ac énécmimia zéma mepé qepési ai buŋa zéma sisipac acginaguc.

5 Yanda hécnina imi acguc ionac buŋa, waŋu baecac séwiiguc imi Kristonéŋ ionac murunec hicŋiyec. Waŋu Kristo imi mia iwawai moczoŋ yanda imi onogicma ou keczac. Waŋu Kristo imi nalé tetcgia qahac mepé qepési wammiwiŋac hezac Anutu imi mia, hélacnec!

6 Waŋu Anutuac ackuaazéc imi sigima mazac tanec ménda waŋzac. Israel ionac murunec hicŋihicŋiya imi Israel ic héla ménda wandacgic.

7 Waŋu Abarahamac qelihéra imi acguc qelihéra héla ménda wandacgic, néŋ Isakawac murunec hicŋihicŋiya sac qelihécga zé énécmimia wammac zéyec.

8 Imi mia séwiguc qelihéranéŋ Anutuac nambérac héra qahac, néŋ zikiziki acac nambérac

héranéj héla gocmia zéma niñénécmiyec.

⁹ Wañu zikiziki ac imi mia yomuhuc; Yawuñ oumuac nalé imuhucyanec muñguc hamañ, wañu Saranéj nanaguc wammac.

¹⁰ Wañu imi sac qahac, Rebeka imi yandanina Isaka momacguc iwac murunec hériyaguc wañec.

¹¹ (Wañu Anutuac ewa siñ iminéj wawañ meme igucnec qahac, néj ic méñac méñ niñgésima ururumac ionac muru sac seligimac niñac hezac. Wañu hénia imi zéaumañ zé

¹² nañ héréra ménda mihicñi érécmiyu haka hia me biria méñ ménda wañocnec) Rebeka yomuhuc ézéyec; Kuneñ néj komora welen qemimac.

¹³ Imi mia kiwi méñ yomuhuc ooyawac hezac séc hicñiyec; Yakop siñ nimmima Esau héjara mezúa.

¹⁴ Imuac neñañ dimuhuc zéwiñ? Anutuaru késpedes hezac me? Qahac téngéñ!

¹⁵ Inéj Mose yomuhuc ézéyec; Méñac méñ ewa biric nimmañ iwac mia ewa biric wammimañ. Wañu méñac méñ wéséna wanzac iwac mia wéséna nimmimañ.

¹⁶ Imuac niñac imi mia ic méñac ewa siñ igucnec qahac, wañu ic méñac seliseli igucnec qahac, ewa biric miñina Anutuac murunec haanzac.

¹⁷ Ac méñ Faraoc zéyec imi kiwiiguc yomuhuc ooyawac hezac; Ni guac muru nuac kucna mewininima nuac qacna baera baera zéau énécmimañ niñac gi meyacgézua.

¹⁸ Imuac Anutunéj ewa siña méndacma méñac imi ewa biric wammima méñac imi ewa seli mihicñi mianzac.

Anutuac qeri biric zéma goi héihéi.

¹⁹ Wañu ac bakia yomuhuc nézéwésémañ gezañ; Imuhuc wañu Anutunéj némac niñac késpedescinawac hochoc ai mekeczac me? Méréneñ iwac ewa siñ qetalimacac séc?

²⁰ O baec ic, gi méréneñ Anutuac ac bakia melenzañ? Iwawai méñnéj miñina mihicñi miyec iwac zéma Némac niñac ni yomuhuc mihicñi nénnec? imuhuc hia zémac me?

²¹ Miñ Kewuc nomuñ memenéñ qakéñ dac momacguc iminéñec kewuc éréhéc memañ zéma, méñ ai eeyagucac buña wañu méñ ai biriawac buña wammac zéma eñeya siña méndacma hia ménda memac me?

²² Anutunéj qeri biric wañ énécmima eñeya kuha mewinini énécmiyu héñtegicmu niñac kewuc qeri biricac buña, mebiric énécmiawac zéréñ qéréñ wandac wandara imi nalé horua gum bénzénzén wañ énécmimac iguc dimuhuc zéwiñ?

²³ Wañu kewuc méñ walac memézézer wandac wandara imi wagicma wéséniniñ wammima ai eeyaguc méñac buña qemima kekec edamuyaguc kuaya qeqeya imi énézéyu hémmu niñac imuhuc wañeciguc dimuhuc zéwiñ?

²⁴ Neñañ imi Yuda ic me ic enia ionac sugina igucnec héihéré nénécmimia kewuc nomuñ imi mia.

²⁵ Hoseawac kiwiiguc acguc yomuhuc zézac; Ni nuac ic embac qahac ionac mia nuac ic embachéna zéénécmimañ. Wañu ic embac ménda siñniñ énécmiyi imi onac ic embac sorochéna zéénécmimañ.

²⁶ Wañu ic embac tosara nuac ic embac hécna qahac zéénécmimia ionac baec igucnecnéj, Anutu kekecyaguc iwac nambérac héra zé énécmimia wammu imuhuc zéyec séc hicñi nénécmizac.

27 Waṅu Yesaianéṅ Israel ic onac niṅac yomuhuc qacma zéyec; Israeac qelihéra ieneṅ konduṅ giṅgiṅawac sakasac éséc nec sasala wammu, néṅ bakia wai énécmimia imi onac sac kekec hémbénaṅa mihicṅi énécmimac.

28 Hénia imi yomuhuc; Miṅ Kewunéṅ baeciguc ackuazéc imi focdac meselimaguc aiya metecgémac.

29 Yesaianéṅ walac yomuhuc zéyec éséc; Waṅu Miṅ Kewu pupunda ginanéṅ sucnina igucnec wariha méṅ ménda wai nénécmiwacnec niṅi imi Sodom zéma Gomora éséc nec birima qahac wambiṅnec.

Israel ieneṅ ewa éréhéc wamma ménda ninzéhégic.

30 Imuac bec néma ac zéwiṅ? Ic enia ieneṅ kekec solaṅawac ménda nesima keṅgic ieneṅ mia kekec solaṅa mihicṅigic. Imi mia solaṅ dindiṅa ninzéhéṅ ninzéhéṅ igucnec.

31 Waṅu kekec solaṅawac héna ac nesima keṅgic Israel ic ieneṅ imi héna ac imuaru keṅ bipigic.

32 Imi némac niṅ? Imi mia ieneṅ ninzéhéṅ ninzéhéṅiguc ménda héima namma wawaṅa memeiṅguc héima naṅgic. Waṅu imuac niṅac mia ieneṅ qonzononṅ gégéyawac hociguc qonzon tonṅgégic.

33 Kiwi méṅ yomuhuc ooyawac hezac; Héṅgic neṅ qonzononṅ tonṅgégéyawac hoc zéma maunu unuyawac baṅa méṅ Zion amaṅguc haiwa hemac. Waṅu méṅnéṅ méṅ i ninzéhégé micagiguc gamu mamasuṅ ménda wammac.

10

1 Dacmuna hécna, ewa siṅna zéma zéwelec welecna imi Israel ic ionac niṅac wamma aṅgéhéṅ tiénécmimac niṅac Anutuac muru haianzua.

2 (2a) Ni yomuhuc héipuc ac wanzua;

3 Ieneṅ imi Anutuac solaṅ dindiṅa imi ménda niṅasarima eṅaṅ solaṅ dindiṅa imi meyacgéwiṅ zé ai yanda mema Anutuac solaṅ dindiṅa imuac méra bawu ménda kecgic. (2b) Imuac niṅac, ieneṅ imi Anutuac wamma seliseli waṅgic, néṅ ninṅi solaṅaiguc ménda héima naṅgic.

4 Kristo imi ninzéhéṅ ninzéhéṅ ic moczonṅ yanda solaṅ dindiṅa mihicṅi énécmimaṅ zé héna acwac tetecgia wanzac.

5 Mosenéṅ yomuhuc oyecac hezac; Haka solaṅa héna ac igucnec hahaya waṅanzu imi eneṅ solaṅ dindiṅa imuacnec héima kecmu.

6 Waṅu solaṅ dindiṅa ninzéhéṅ ninzéhéṅ igucnec hahayanéṅ yomuhuc zézac; Geṅga ewa qerigaiguc mérénéṅ kurumenṅiguc emmac imuhuc ménda zéwésémaṅ. Imuhuc zéna niṅni mérénéṅ kurumenṅ igucnec Kristo hia wagicma mamac zézaṅ tanec wammac.

7 Me mérénéṅ humumia ionac baec dumuṅaiguc hia hiṅgacmac ménda zéwésémaṅ. Imuhuc zéna niṅni mérénéṅ Kristo humuc ic sugcina igucnec hia wagicma érémac zézaṅ tanec wammac.

8 Imuhuc qahac, néṅ dimuhuc zézac? Ac kuazéc imi kuagaiguc zéma qerigaiguc hosucgu hezac zézac. Imi mia ninzéhéṅ ninzéhéṅac ackuazéc zéauanzṅiṅ imuac mia imuhuc zézac.

9 Guac kuaganéṅ Yesu imi Miṅ Kewu keczac zéma zéauma Anutunéṅ i humuc ic ionac sugcina igucnec meqelimiyeṅ imi ewa qeriganéṅ ninzéhéṅ géwésémaṅ iguc gi imi aṅgéhéṅ tiṅgéhéṅa wammac.

10 Ic méṅ imi, ewa qerianéṅ ninzéhégéma solaṅ dindiṅaiguc kereṅanzac. Waṅu kuayanéṅ zéauma aṅgéhéṅ titiṅguc kereṅanzac.

11 Kiwi téréyanéj yomuhuc zézac éséc; I ninzéngé mimac ionarunec méñac méj gamu qequeguc méndagucnec opocopora wammac.

12 Miñ Kewu momacgucnéj ic embac momac yanda kewu wañ énécmima i héihéré migic séc sécgé énécmianzac, imuac niñac Yuda ic zéma Girik ic sécnina imi ekac ekac qahac.

13 Imuac niñac méñnéj méj Miñ Kewuac qara qacmac imi anğéña timimac.

14 Wañu dimuhuc méñac méj ménda ninzéngé mianzu iwac mia hia qac hérému? Dimuhuc méñac méj surucya ménda nimma ninzéngé mimu? Wañu méñnéj ménda zéauénécmiyu dimuhuc nimmu?

15 Ménda méli énécmimia wañu dimuhuc kemma ackuazéc zéau énécmimu? Kiwi méj yomuhuc ooyawac hezac; Buña suruc hiabia kisma hazu ionac hena tawégina imi hiabia soroc!

16 Wañu Isirael ic imi buña suruc hiabia ménda ninzohodacgic. Imuac mia Yesaianéj yomuhuc zéyec; Miñ Kewuna mérénéj ackuazécnina imi ninzéngégic?

17 Hénia imuac niñac ninzéh ninzéh imi ackuazéc niñanzih imuacnec haanzac. Wañu ackuazéc imi Yesuac buña suruc hiabia imuacnec haanzac.

18 Wañu zéwa niñgic; Ienen imi ackuazéc méj ménda niñgic me? Imi qahacgucnec! Kiwi méj yomuhuc ooyawac hezac; Ewa héténgina imi baec séc kereñdarec. Wañu ackuazécgina imi baec tetcgiaiguc kereñdarec.

19 Wañu neñ yomuhuc qesi énécmizua; Israel ic ienen ménda niñasarizu me? Mosenéj yomuhuc zéyec; Ni henaorih hécna qahac imi énépésima Yuda ic ini nimbupuc mihicñi énécmian. Wañu ic embac tosara niñtegic

qintegicgina qahac imi énépésima qeri biricgina mihicñi énécmian.

20 Wañu Yesaianéj porija qahac Anutuac kuaya mema yomuhuc zéyec; Imuac niñ hohoc ai ménda meangic ienen imi ni mihicñi néngic. Wañu zéqesi ménda wañ néñangic ionac muru hicñi énécmiyi.

21 Wañu Israel ionac niñac yomuhuc zéyec; acna ménda niñtohoma acqeqe wañanzu ionac mia kaiwe herec mérana terere énécmianzua.

11

Israel ic sasalanéj ewa seli wangic.

1 Imuac neñ muñguc yomuhuc qesi énécmizua; Imuhuc wañu Anutunéj ic embachéra nesi nénécmiyu moczon séñganğen kendacziñ me? Qahacgucnec! Ni acguc Israel ic, Abarahamac qeli, Benzaminac hicñisai igucnec.

2 Anutunéj ic embachéra walac niñnénécmiyec imi héñacnina ménda meyec. Kiwi téréyaguc Eliawac niñ yomuhuc zézac imi ini ménda ninzu me? Elianéj Israel ic embac aciguc onopocma Anutu yomuhuc zéwelerec;

3 Miñ Kewu, ienen guac kua meme ichécga unuhumudacgic. Wañu guac zaki téréyaga imi qetecgégic madarec. Wañu ni sac wainéngic keczuawac deguc ni acguc nuhumuwiñ zé hochoc ai mema keczu.

4 Imuhuc zéyu Anutunéj ara dimuhuc melen miyec? Neñ ic embac hécna tosara baniara Baalac muru simiñ ménda héimianzu 7,000 nena buña wai énécmiwa keczu.

5 Imuhucnec nalé yomuac acguc Anutunéj ewa hiawac tosara wai énécmiyu iwac buña keczunec.

6 Ewa hia niñac imuhuc hicñi nénécmizaciguc, wawan

memenina niḡac imuhuc hicḡi énécmizac zéwiḡac séc qahac. Imuhuc zéwiḡac séc wambacnec ewa hia iminéḡ ewa hia héla ménda wambacnec.

⁷ Waḡu dimuhuc niḡac? Iwawai Israel ieneḡ hochoc ai megic imi ménda mihicḡigic, néḡ gési énécmimia ieneḡ sac imi mihicḡigic. Waḡu tosara wai énécmimia ieneḡ imi ewa seli wandacḡic.

⁸ Imi mia Anutunéḡ ionac muru imi ewa soho zéma kic hilic zéma gezac héhéḡ mihicḡi énécmiyecac érékecma deguc wanḡac. Ac imuhuc ooyawac hezac séc imuhuc hicḡizac.

⁹ Waḡu Dawidinéḡ yomuhuc zéyec; Nene dokuginawac karo-cyanéḡ leletuc zéma simba zéma iwawai qonzon tonḡé énécmianḡac ésécnec wamma kitiwa melen énécmimac.

¹⁰ Waḡu kicgina siḡi déḡgéyu ménda hima kicmmuac séc waḡu, gemacgina imi hémbénaḡa mil-icgédacmac.

Oliwa ic hélaiguc haséḡ oliwawac hawa lagula mema toroqeyaya waḡec.

¹¹ Zéwa niḡic, ac imuhuc heyu bec, Ieneḡ mama unumac niḡac qonzon tonḡégic me? Imi qahac! Anḡéḡ titiac buḡanéḡ ic enia ionac muru kereḡdaruguc Israel ic embac ieneḡ nimbupuc nimmu niḡac wai énécmiyu képésic waḡic.

¹² Képésic wawaḡ ginanéḡ melemma baera baera ic embac ionac mériaḡ waḡu, maqeḡe ginanéḡ ic enia mériaḡ imuhuc mihicḡi énécmizaciguc, howiacnec kuaya qeḡeya ginanéḡ mériaḡ dimuhucya mihicḡi énécmimac!

¹³ Ni ic enia onac niḡ zézu. Ni ic enia onac méliméli ic wamma kecma, ai imuac nimba eebipiyaguc waḡanḡac.

¹⁴ Imi mia ai imi mema sac taséhéca nimbupuc mihicḡi

énécmima sugina igucnec dahecac séc mehiaru énécmiaḡ zé wanḡua.

¹⁵ Nesi énécmiyu keḡkeḡa iminéḡ baec ic tosara Anutuguc ala kekec mihicḡi énécmizaciguc, muḡuc énéc énépésianéḡ iwawai tosara qahac, néḡ humuc igucnec kekec imi mihicḡi énécmimac?

¹⁶ Gocmia walac waziyu megic iminéḡ téreya waḡu saméḡ iminéḡnec ooya imi acguc téreya wanḡac. Waḡu zalia imi téreya wanḡaciguc, imuac hawaya hawaya imi imuhucyanec moczon téreya wanḡu.

¹⁷ Waḡu imuac hawa tosara hézéḡ hézéḡgia waḡu gi haséḡac oliwa néḡ ionac suginaiguc toroḡe géḡgéḡa waḡecac oliwa héla imuac zalia igucnec doku halécya héréma kecanḡaḡ.

¹⁸ Imuac hawa walaha tosia imi onogicma séwi eḡeḡ ménda wambésémaḡ. Imuhuc wambésémaḡiguc, hénia yomuhuc niḡyacgéwésémaḡ; Geḡ oliwa zalia ménda méra mima nanḡaḡ, néḡ oliwa zalianéḡ gi méra gémma nanḡac.

¹⁹ Duḡa yomuhuc zéwaḡ niḡac; Imi mia ni imuaru toroḡe némmac niḡac hawa tosia imi hézéḡ hézéḡgia waḡec.

²⁰ Imi hélacnec. Ieneḡ imi ménda ninzéḡgéḡic hézéḡgé énécmiyec. Waḡu geḡ imi ninzéḡgéma namma kecanḡaḡ. Imuac niḡac séwi eḡeḡ ménda wamma néwéciguc bac yandi yandi wamma kecbésémaḡ.

²¹ Anutunéḡ oliwa eḡeya hawahéra téḡgéḡ ménda wai énécmiyu kecgiciguc, gi acguc hia ménda waigéḡu kecbésémaḡac hezac.

²² Imuac bec Anutuac goi héihéiya zéma qeri gericya imi héḡ tegicbésémaḡ. Mama unuyec ionac imi gericya mihicḡi énécmiyec, néḡ guac muru imi goi

héihéi wanǵéjec. Imuac mia gi imi ménda misimanec goi héihéiya qeriaiguc kecbésémaᅇ. Qahac waᅇu, gi acguc qericǵémmac.

²³ Ieneᅇ acguc ninzéᅇ ninzéᅇ qahac kekec imuaru kecgic ménda horugimaciguc, Anutuac muru toroqe énécmimacac kuha hemizac imuac niᅇac muᅇguc toroqe énécmimac.

²⁴ Gi haséᅇnac oliwa ura igucnec qericǵéᅇᅇᅇa waᅇec. Waᅇu ama oliwa héwiᅇa titiya imuac uraiguc toroqe géᅇᅇᅇa waᅇec. Waᅇu oliwa hawa téᅇᅇᅇ imi ieneᅇ, eᅇaᅇ oliwa ic neᅇᅇocᅇinawac muru séc dimuhuc onogicma toroqe énécmimia wammac?

Yuda ic imi kecma ackuazéc qeriaiguc kereᅇdacmu.

²⁵ Ala hécna, ini séwi eᅇeᅇ ménda wammu niᅇac ac saᅇa youmi ini ménda nimmu niᅇac ménda wanzua. Ac saᅇa imi yomuhuc; Ic enia ionac qétégina niᅇu heyec séc harédacmu nalé imuac séc Israel ic ionac sugina igucnec tosara imi ewa seli wamma kecmu.

²⁶ Waᅇu imuhuc mia Israel ic embac moczoᅇ aᅇᅇᅇᅇᅇgina tiénécmimia wammac. Kiwi méᅇ yomuhuc ooyawac hezac; Aᅇᅇᅇᅇ titi icnéᅇ Zion igucnec hama Yakopac qelihéra ionac murunec Anutu eeya ménda héimianzu imi metecǵé énécmimac.

²⁷ Neᅇ ionac késpedesgina auénécmimaᅇ nalé imuaru ionac muru nuac sisipac ac yomuhuc hélaᅇuc wammac.

²⁸ Buᅇa suruc hiabiaiguc imi ieneᅇ onac niᅇac wamma Anutuac hazéchéra waᅇᅇic, néᅇ gési énécmimia imuac aiiguc imi ionac yanda hécgina niᅇac wamma ionac goigina héiéénécmiyec.

²⁹ Anutuac ewa hiawac sese zéma héihéré énéc énécmiaiguc imi ewa éréhéc méᅇ ménda hemizac.

³⁰ Ini becneᅇ imi Anutuac muru acqeᅇe wamma kecgic. Waᅇu deguc imi Israel ionac acqeᅇe niᅇac wamma goi héihéi waᅇ énécmiyu keczu.

³¹ Imuac ieneᅇ imuhucyanec deguc Anutuac goi héihéi onac muru hezac ésécneᅇ goi héihéi waᅇ énécmimac niᅇac deguc ac qe-
qeiguc keczu.

³² Imi mia Anutunéᅇ ic moczoᅇ yanda wésé niniᅇ waᅇ énécmimaᅇ zé ac qeᅇetaliiguc onopocma qaté énécmiyec.

Anutuac goi héihéi.

³³ Yei Anutuac niᅇteᅇic qᅇteᅇic zéma niniᅇa imi qeyu hiᅇᅇac hiᅇᅇara. Iwac niᅇᅇésigési ai imi niᅇteᅇicbiᅇac séc qahac! Waᅇu hena tianzac imi méndacmiwiᅇac séc qahac.

³⁴ Mérénéᅇ Miᅇ Kewuac ewa qeria imi ninzac? Mérénéᅇ iwac zémindiᅇi icya keczac?

³⁵ Mérénéᅇ walac Anutu iwawai méᅇ miyecac kitiwa hia meᅇeᅇ mimiawac séc? Imi osiosiya.

³⁶ Imi mia iwawai moczoᅇ imi miᅇ kewu iwac murunec zéma inéᅇneᅇ hicᅇima iwac muru liliᅇᅇéma keᅇanzac imuac mia. Qac buᅇayanéᅇ iwac muru hehe seli hema emma hema! Hélaᅇneᅇ!

12

*Séwininanéᅇ Anutuac ocmuᅇ
téreyá wammac.*

¹ Imuac bec, dacmuna hécna, Anutuac wésé niniᅇiguc zéseli énécmizua; Eᅇaᅇ séwigina imi mulumanaᅇ téreyá kekecyaguc waᅇu Anutunéᅇ hémma séᅇiségi wammacac séc héimimu. Iminéᅇ mia qeri uᅇᅇaginawac mepé qepési héla wammac.

² Ini imi baec yomuac nanaᅇ imuhucya ménda méndacmu, néᅇ waigic Anutunéᅇ ewa qerigina

héiqelima meqeli énécmiyu Anu-
tuac ewa siŋ hiabia, eeyaguc, zéma
solaŋa imi ninŋtegicmu.

³ Anutunéŋ sese néŋec imuac
sécguc sugginaiguc icya icya
keczu onac mia yomuhuc
énézézua; Zénimmuac séc hezac
héna imi ogicma ninŋ tosara
ménda dongéma zénimmu, néŋ
Anutunéŋ icya icya ninzén
ninzén méndéŋ énécmiyec imuac
sécguc ninŋtegic qinŋtegic wamma
zénimmu.

⁴ Neŋaŋ imi séwi momacguc
imuaru séwi taséhéra sasala
késama kecziŋ. Waŋu séwi
taséhéra imi moczoŋ ai buŋa séc
momacgucnec ménda késakeczu.

⁵ Imuhucyanec Kristoac qeri-
aiguc neŋaŋ sasala, néŋ séwi mo-
macgucac taséhéranec wamma ke-
canziŋ.

⁶ Waŋu ewa hiaya méndacma
ewa hiawac ai buŋa nénécmiyec
imi eŋac eŋac. Imuac
niŋac bianŋac ara zézé imuac
ai késazaciguc imi ninzén
ninzénawac séhaiguc,

⁷ Waŋu welenŋ qeŋe ai késazac
imi welenŋ qeŋe aiiguc, ackuazéc
imuac kiwi ic ai késazaciguc imi
kiwi ic aiiguc,

⁸ meme seli ai késazac imi
meme seli aiiguc, haleŋ haihai
ai késazaciguc imi haihulac
yandayaguc, galenŋ ai késazaciguc
mézétiti qahaciguc, waŋu wésé
ninŋ waŋ énécmianzu imi enenŋ
ségiségi wamma memu.

Goi héihéiac haka.

⁹ Goi héihéigina imi ikocya qa-
hac kecma haka biriawac surema
haka hiabiaiguc qékétama kecmu.

¹⁰ Ala siŋiguc solaŋanec
siŋgina ninŋamuma walac eegina
héiamumu.

¹¹ Mézétiti qahac seliseli
wamma qeri unŋagina ewa

siŋginaguc Miŋ Kewu welenŋ
qemimu.

¹² Mambéc keckeciguc ségiségi
wammu. Waŋu zéra béraiguc imi
naŋselima kecmu. Waŋu nalé séc
seliseli wamma zéwelec ai memu.

¹³ Ic embac téréya ienenŋ iwawai
ménŋac ménŋ hocgic amunec qa-
munec waŋamuma hehenŋganŋina
qegic yandima kemma ic enia
ionac acguc keŋ sécgé énécmimac.

¹⁴ Unu nesi waŋ énécmigic
mozocgé énécmima ménda saecgé
énécmimu.

¹⁵ Ségiségi waŋzu iniguc ségiségi
wammu. Ewa biric waŋzu iniguc
ewa biric wammu.

¹⁶ Eŋawu ewa momac wamma
nanaŋ eŋeŋaiguc ewa qerigina
ménda niŋkumumu, néŋ nanaŋ
mamayaiguc kecmu.* Waŋu
eŋaocnec ninŋtegic qinŋtegic ic
ésécnec ménda meenŋ amumu.

¹⁷ Ménŋac ménŋ haka biria waŋ
énécmigic haka birianéŋ tasé kuku
ménda wammu. Waŋu ic em-
bac ionac kicginaiguc haka hiabia
wamma kecmu.

¹⁸ Ini ninŋic eŋaoc wammuac
séc waŋu, ic embac moczoŋ yanda
iniguc luae qema kecmu.

¹⁹ Ala sorochécna ini eŋaoc
hazécgina tasé kuku ménda waŋ
énécmimu, néŋ Miŋ Kewuac qeri
biriawac buŋa zéma haigic hemac.
Kiwi ménŋ yomuhuc ooyawac heyu
imuhuc zézua; Hazéc ionac kitiwa
melenŋ melenŋ ai imi nuaru hezac
imuac nenaoc melenŋ énécmianŋ,
Miŋ Kewunéŋ zézac.

²⁰ Waŋu néwécgeŋaiguc guac
hazécganéŋ yaka niŋ humuyu
nene gumuwésémaŋ. Waŋu
doku niŋ humuyu doku mina
nemac. Imuhuc wamma gi imi
iwac oruhaiguc lokoc bélaŋaguc
tocgéna emmac.

²¹ Birianéŋ ménda gogicmac,
néŋ haka hiabia wamma haka

* 12:16: Welenŋ qeŋeac ai hia memaŋ zé niŋkumuma.

biria imi tidacgéna mamac.

13

Baec galeŋ ionac ac niŋtoho wammu.

¹ Icy a icya imi galeŋ hécgina ionac méra bacginu kecmu. Hénia imi yomuhuc, galeŋ ai buŋa méŋnéŋ méŋ Anutunéŋ ménda niŋunec méŋ ménda hicŋjima hezac. Waŋu galeŋ moczoŋ yanda imi Anutunéŋ kumu énécmiyecac keczu.

² Imuac niŋac galeŋ buŋa ionac acgina qeŋe imi Anutuac zézé seliawac ac qeŋe wanzac. Waŋu imuhuc acgina logianzu imi eŋaocnec késpedes imuac tasia mihicŋjimu.

³ Galeŋ ic imi haka hiabia wambiŋ zéni bac yandi yandi ménda waŋ nénécmianzu, néŋ haka biria wambiŋ zéni imuhuc waŋ nénécmianzu. Imuac gi imi ic méŋ kuhaguc iwac niŋ bac yandi yandi ménda wammaŋ zé niŋzanŋiguc haka hiabia wamma kecbésémaŋ. Imuhuc wanna mepési géŋgéŋa wammac.

⁴ Ic galeŋ méŋ imi Anutuac welen qeŋeya kecma guac muru kekec hiabia mihicŋj gémmaŋ zé keczac. Waŋu gi haka biria waŋanzaŋiguc iwac mia bac yandi yandi wambésémaŋ. Inéŋ sou qaruc imi eŋdac ménda késa keczac. Imi mia Anutuac welen qeŋe icya kecma méŋnéŋ haka biria waŋu Anutuac qeri gericyawac welen qema késpedesyawac kitiwa melen mianzac.

⁵ Hénia imuac niŋac méra bacginu kecmuac hezac. Imi mia Anutuac qeri geric imuac niŋac sac qahac, néŋ ewa qerigina solaŋa imuac niŋac momacnec imuhuc wammuac hezac.

⁶ Ieneŋ imi Anutuac welen qeŋe ichéra kecma nalé séc ai mema welen qeénécmianzu. Hénia imuac

niŋac ini takis acguc haimuac hezac.

⁷ Imuac takis hénia hénia énécmimuac hezac imi moczoŋ énécmimu. Takis niŋac zégic takis énécmimu. Bac yandiyandi waŋ énécmimuac hezac ionac imi bac yandi yandi waŋ énécmimu. Egina héi énécmimuac hezac ionac imi eegina héiénécmimu.

Ala waŋamuma qerinéŋ goihéihéi waŋamumu.

⁸ Ic méŋac méŋ taséginaguc ménda wammu, néŋ siŋ niŋamuma kekec imuac sac niŋgic taségina wammac. Méŋnéŋ ic tosara goigina héianzaciguc ic imi mia héna ac moczoŋ méndacdaczac.

⁹ Kaisero ménda wammu. Ic ménda unuhumumu. Kowu ménda nemu. Héipuc ac zéwiŋ zé ac ikoc ménda wammu. Hémbaoc ménda wammu. Waŋu héna ac tosara hezac, néŋ héna ac moczoŋ imi geŋga goiga héiamuanzaŋ imuac séciguc alagawac goiya héimiwésémaŋ ac imuac qeriaiguc hedaczac.

¹⁰ Goi héihéinéŋ alayawac haka biria ménda wammac. Hénia imuac niŋac goi héihéi momacgucnéŋ héna ac moczoŋ wandac wandara wanzac.

Haka dimuhuc waŋamuma kecbiŋ?

¹¹ Waŋu nalé yomuac tanera bec niŋtegicma hakagina yomuhuc wamma kecmu. Kicga hima gau igucnec yacbésémaŋ imuac naléya imi bec hazac. Némac niŋ, walac niŋzéŋgéma mambéc waŋiŋ éséc qahac, néŋ imi ogicma deguc aŋgéŋ titinina imi hosucgé nénécmizac.

¹² Siŋi imi keŋ keru bec ama gianaŋimaŋ zé wanzac. Imuac niŋac neŋaŋ siŋi tunumaŋac wawaŋ meme aténdacma edamuyawac bunda maleku héini hiŋgacmac.

¹³ Kaiweac séciguc wawaŋ meme ee héihéiyaguc qindinŋi

amuma kecbiñ. Kaiziliweñ zéma doku seliguc ewa soho qahac, kaisero zéma séwíac sinjiguc qahac, waju euqege zéma nimbupuciguc qahac,

¹⁴ nēj maleku éséc Miñ Kewu Yesu Kristo héiamuma kecmu. Waju séwiginawac siñ niñac wamma séwíac ai* imi ménda niñarenjému.

14

Ninzéñ ninzéh selia zéma ninzéh ninzéh bébélacgia.

¹ Méréneñ mēj ninzéh ninzéh kuha mamaya kecmá niñ éréhéc waju zésure ménda wammimu.

² Mēj imi iwaiwai moczoñ efima nemacac séc ninzéh ninzéh selia késa keczac, nēj mēj imi ninzéh ninzéh bébélacgia imuac zua zua sac neanzac.

³ Nene imuac me imuac efima neanzac inéh nene tosara ménda neanzac iwac niñu mamaya ménda wammac. Waju nene tosara ménda neanzac imi acguc nene imuac me imuac efima neanzac i késpedesiyaguc ménda zémimac.

⁴ Gi méréneñ ic méñac welen qeqeya niñgésima keczañ? Nanañ selia me mageqeya imi moczoñ eñeya miñinanéh niñu hezac. Miñ Kewuninanéh hia meselimiyu nammacac séc. Imuac i imi Anutunéh nanjéyu hia nanjelimac.

⁵ Ic méñnéñ ai meme méñac niñu tosara onogicma téréya wajanzac. Waju ic méñnéñ niñu ai meme moczoñ sécgina momacguc wajanzac. Imuac waigic ic eñac eñac niñinginaiguc niñselima zému.

⁶ Ai meme méñac niñu téréya wanzac imi mia Miñ Kewuac niñac wamma imuhuc eeya héimianzac. Waju iwawai méñac mēj efima neanzac imi acguc Miñ Kewuac niñac wamma imuhuc

wajanzac. Waju iwawai méñac mēj niñgésima ménda neanzac imi acguc Miñ Kewuac niñac wamma imuhuc wamma Anutu ewa hia ac ézéanzac.

⁷ Neñañ murunec méñnéñ mēj eñeya niñac ménda keczac. Waju méñnéñ mēj eñeya niñac ménda humuanzac.

⁸ Kecbiñiguc Miñ Kewuninawac niñac kecbiñ. Waju humuwiñiguc imuhucyanec Miñ Kewuninawac niñac humuwiñ. Imuac Kecbiñiguc me humuwiñiguc séc nini Miñ Kewuac buñ wanzñ.

⁹ Hénia imuac mia Kristonéh humunia zéma kekecginaguc momacnec Miñ Kewu wañ énécmimanñ zéma humumaguc muñguc qelima yarec.

¹⁰ Waju neñañ moczoñ Kristoac gésigési tatac imuac wésiaiguc nambiñac hezac. Imuac gi némac niñac dacga me munaga gésimianzan? Waju némac niñac dacga me munaga mematiti wammianzan?

¹¹ Imuac mia kiwi mēj yomuhuc ooyawac hezac; Miñ Kewu zézacnéñ; Ni hélacnec keczua, imuac simiñgina séc simiñ héinéndacmu. Waju ezelangina séc Anutuac muru zéhicñima mepésimimu.

¹² Imuac neñañ murunec icya icya Anutuac muru eñeya aiya meyec séc zéhicñi mimacac hezac.

¹³ Imuac bec neñacnec ménda zégési wañamuwiñ. Nēj dacga me munagawac muru qonzonon gégéyawac bañ me manam batucac iwawai mēj ménda haimiwésémanñ.

¹⁴ Ni Miñ Kewu Yesuac qeriaiguc niñasarima ninzéhgeanzua imi mia yomuhuc; Iwawai méñnéñ mēj* zapi qeqeyaguc ménda wanzac, nēj iwawai méñac niñu zapi qeanzac iwacnec sac iminéh

* 13:14: Késpedesic ac siñniñ.

* 14:14: Nene hénia hénia.

zapi qeƣeyaguc wanzac.

¹⁵ Nene gi neanzaŋ imuac niŋac dacga me munaganéŋ niŋ yéwérizaciguc gi imi goi héihéiiguc ménda wanzaŋ wanzac. Kristonéŋ alagawac niŋac wamma humuyec, imuac gi nene niŋac wamma ménda mebiru miwésémaŋ.

¹⁶ Imuac ini galeŋ megic haka hiabiagina imuac niŋac wamma qeƣetali ac zéénécmiwu niŋac.

¹⁷ Anutuac héngaleŋ ama areŋa yanda imi nene doku nezéléléŋiguc ménda hezac, néŋ Uŋa téréyawac qeriaiguc solaŋ dindaŋa zéma luae zéma ségiségi wamma kekec iminéŋ mia hezac.

¹⁸ Némac niŋ, haka imuhuc wamma Kristo welen qemizac imi Anutunéŋ aŋgéŋ timimacac séc wanzac. Waŋu baec ic ieneŋ acguc imuac niŋgic sécgémac.

¹⁹ Imuac bec neŋaŋ luaeac buŋa zéma meme seli ai imuac mia nes-ima kembin.

²⁰ Nene niŋac wamma Anutuac ai imi ménda hézér géwésémaŋ. Nene moczoŋ yanda imi hiabia. Waŋu ic méŋnéŋ nene méŋ alaya ménda neanzac imi kiwaiguc nema meyéwéri mimac imi hiabia qahac.

²¹ Waŋu yaŋ beric, waŋ selia, me iwawai tosara ménda nema alaga qonzontongé mimia méŋ ménda wambésémaŋ iminéŋ haka hiabia soroc wanzac.

²² Imuac niŋzér niŋzérŋa imi Anutuac kiwaiguc geŋga muru késa kecbésémaŋ. Ic méŋnéŋ haka méŋ wammaŋ zé hiabia zéma niŋzérŋéma wammaguc eŋeya haka imuac ménda zégési amumaciguc zézé ségiségiyaguc wanzac.

²³ Ewa éréhéc wamma neanzaciguc imi, niŋzér niŋzér igucnec qahac imuac niŋac képésicyaguc zémimia wanzac. Wawaŋ meme niŋzér niŋzér igucnec ménda hahaya imi moczoŋ

képésicyaguc wanzac.

15

Yesuac séciguc wamma neŋaŋ ewanec ménda kecbin.

¹ Kucninaguc nini imi tosara kucgina mamaya ionac qeka meka hakagina imi bisiqatéŋ waŋ énécmima kecbin, néŋ neŋacnec ségiségi ménda mihicŋi amuwin.

² Neŋac neŋac imi haka hiabiawac alahécnina meyac énécmiwiŋ zé ségiségi mihicŋi énécmiwiŋ.

³ Kristo acguc eŋeya ewa hia niŋac ménda waŋamuyec. Kiwi yomuhuc ooyawac hezac; Zébiri qébiri waŋgéŋgic ionac zébiri qébirinéŋ nuac qacnaiguc mazac.

⁴ Ac kuazéc bec nec ogic imi neŋaŋ pakeŋ ac wammac niŋac ogic. Imi mia neŋaŋ gum bénzénzérŋiguc bisi qatéŋ wamma kecni kiwi téréya iminéŋ naŋgé nénécmiyu kic hihi wamma kecbin niŋac imuhuc ogic.

⁵ Deguc gum bénzénzérŋ zéma qeri efieŋi miŋina Anutunéŋ waŋ énécmiyu ini Kristo Yesuac séc méndacma eŋawu ewa momac wammu niŋac imuhuc waŋ énécmiyec.

⁶ Imuac mia ewa qeri momacguc zéma kuagina momacnec Anutu Miŋ Kewunina, Miŋ Kewu Yesuac Maŋgocya mepé qepési wammimu niŋac imuhuc waŋ énécmiyec.

Buŋa suruc hiabia imi Yuda ic zéma ic enia momac yanda neŋaŋ buŋa.

⁷ Imuac niŋac Kristonéŋ neŋaŋ nénépésima Anutu mepésimiyec ésécnec ini acguc épésiamumu.

⁸ Énézéwa niŋgic; Kristonéŋ Anutuac ac héla niŋac wamma séwi tasé hericheric haka imuac welen qeƣe ic waŋec. Imi mia sisipac ac yandagina ionac waŋ énécmiyec imi meselimaŋ zé imuhuc waŋec.

9 Imi mia ic enia ienen wésé niniña niñac wamma Anutu mepésimimu niñac imuhuc wañec. Imuac mia kiwi ooya mēj yomuhuc hezac; Imuac bec ni baera baera ic embac ionac sugcinaiguc Miñ Kewu gi ewa hia ac gézéma qacga mepésima legic héigémman.

10 Wañu muñguc yomuhuc ooyawac hezac; Baera baera ic embac hénia hénia ini imi, Miñ Kewuac ic embachéra iniguc ségiségi wammu.

11 Wañu muñguc yomuhuc zézac; Baera baera moczorñ Miñ Kewu mepési mimu, baera baera ic embachéra ini legic héimimu.

12 Wañu Yesaianéñ yomuhuc zézac; Yesiac zali méñnéñ baera baera ic embac galengé énécmiman zé qérawia qema yacmac. Yaru baera baera ic embac ienen iwac muru kic hihi wammu.

13 Niñkumunina Anutunéñ ségiségi hénia hénia zéma luae imi ninzén ninzéniginaiguc kuaya qeqeya tiénécmiyu Uña téréyawac kuhanéñ niñkumugina mesécgé énécmiyu qesalecgémac niñ wanzua.

Pauloac ai buña.

14 Ala hécna, ini haka hiabia zéma niniñinanéñ sécgé énécmiyu meseli amuma kecanzu imi ni ninzénigé énécmizua.

15 Wañu ini imuac muñguc niñqelimu niñac Anutunéñ sese néñec imuaru héhélima porin qahac ac yomi oénécmizua.

16 Wañu neñ baera baera ic embac ionac niñac wamma Kristo Yesuac ai ic wamma Anutuac buña suruc hiabia imuac hofac oo ai ic wamma baera baera ic embac imi iwawai Anutuac haimimia ésécnec onopocba Uña Téréya qeriaiguc météré énécmimia wañu Anutunéñ énépésimac niñac ewa hiawac ai buña imi qenéñec.

17 Imuac ni Kristo Yesuac qeriaiguc Anutuac ai imuac nimba ni imi eebipinaguc wanzua.

18 Ni iwawai tosara niñac ménda zéman, néñ ac yomuac sac porinña qahac zéwa niñgic; Yesu Kristonéñ baera baera ic embac welen qeénécmiwa niñtoho wammu niñac ni népésiyu acna zéma wawañ memena zéma

19 asé kiwi kuhaguc zéma haka welicwelicgia zéma Anutuac Uña téréyawac kuhaiguc ai meyi. Imuhuc wamma Yerusalemnec Ilurikon ama areña yanda séc buña suruc hiabia imi zéau énécmiyi.

20 Wañu ai ic méñac ai qambañaguc ai mema nambiac zéma osima bec Kristoac qara qacma keczu baec imuaru imi buña suruc ménda zéau énécmiman zéma niñseliyi.

21 Kiwi mēj yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac tosara Miñ Kewuninawac buña suruc ménda énézégic niñgic imi enen hémmu. Wañu ménda niñgic imi enen niñasarimu.

22 Hénia imuac niñac mia onac muru haman zé wañanzua. Wañu hatac sasala hézicgé nénéña wañec.

Paulonéñ Roma ama areña yanda ogicma Spein ama yandaiguc kemman zé keñec.

23 Wañu deguc imi yomuaru ai memeyawac ama baec mēj ménda hezac. Wañu yawuñ sasala érékecma deguc ini inicman zé siñna henéñecac henénzac.

24 Spein baeciguc kemman zé kemma onac baec ogicma kemman nalé imuaru inicba niguc tagic sécgéñju duña enen mia méra némma baec imuaru méli némmu niñac wañanzua.

25 Wañu deguc imi Anutuac ic embac téréya welen qeénécmiman zé Yerusalem ken zua.

16

26 Imi mia Makedonia zéma Akaia ic embac ienej ic embac téréya Yerusalem keczu ionac sugina igucnec ic maqeqeya ionac niñac wamma ewa hiawac iwawai haigic imi mema ken énécmimañ niñac kenzua.

27 Ienej imi ségiségi wamma imuhuc wañgic néj taségina imuhuc melenj énécmimuac hezac. Baera baera ic embac imi iwawai téréya méndéj énécmiyu késa kecziuguc baecac iwawai mema Yuda ic welenj qeénécmimu iminéj haka dindiña wanzac.

28 Imuac mia neñ ai imi metecgéma héla yomi nenaoc héipuc wamma méraginaiguc haimaguc onac muru hama inicmaguc duña imuacnec Spein baec yandaiguc kemmañ.

29 Neñ onac muru hamañ imuaru Kristoac mozoc kuaya qeqeya mema hamañ imi ni ninzua.

Eñeya méra mima Anutu zéwelec wammimu niñ énézéyec.

30 Ala hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac niñac zéma Uña téréyawac ewa siñ niñac wamma zénañgé énécmizua; Niguc momacnec seliseli wamma zéwelecginaiguc nuac niñ Anutu yomuhuc zéwelecmimu;

31 Yuda baeciguc ic tosara niñtoho ménda wamma keczu ionac méragina igucnec metecgé némmac. Wañu Yerusalemiguc welenj qeénécmiwa ic embac téréya eneñ niñgic hia wammac.

32 Wañu Anutuac ewa siñ heyu ségiségi wamma onac muru hama iniguc momacnec tachiarumañ niñac zéwelecmu.

33 Luae miñina Anutunéj momac yanda iniguc kecmac. Hélañc!

Pauloac yaizézé ac.

1 Ni Kenkerea hénaoriñ ionac ai embac kecancac embac nauñnina Foiibe iwac mia héipuc wammima énézézia.

2 Embac yomi mia ic embac sasala zéma ni momacnec méra nénécmianzac. Imuac mia ini imi Miñninawac qeriaiguc haka soroc ic embac téréya ionac wañ énécmimia séciguc i héihéré mimu. Wañu iwawai ménj niñac horu méra mimu.

3 Wañu yaizézé acna Kristo Yesuac qeriaiguc nuac ai momac éréhéacna Priska* zéma Akila iorac érézému.

4 Iereñ imi nuac niñac wamma kekecgira momacnec zéraiguc haiyoc. Neñnec qahac, néj hénaoriñ baera baera keczu imi eneñ imuhucyanec iorac niñac ewa hia ac érézézu.

5 Wañu yaizézé acna imi hénaoriñ iorac amaiguc tocgéanzu i momacnec énézému. Ala sorocna Epaineto yaizézé acna ézému. Ic imi mia Asia baeciguc Yesuac muru héla gocmia mérerawac hicñiyecac keczac.

6 Onac niñac wamma ai kuney yanda meyec Maria iwac acguc yaizézé acna ézému.

7 Nuac sac tasé éréhéacna, hésa ic momac éréhéacna, Androniko zéma Yunia iorac mia yaizézé acna érézému. Yesuac Méliméli ic ieneñ acguc qac buñagira ninzu. Wañu iereñ imi ni Yesu ménda nimmiwanec walac ninzénagéma Kristoac qeriaiguc kecancac.

8 Wañu Yesuac qeriaiguc ala sorocna keczac Ampiliato iwac imuhucyanec yaizézé acna ézému.

9 Wañu Kristoac qeriaiguc ai momacna Urbano zéma ala sorocna Sitaki iorac acguc yaizézé acna érézému.

* 16:3: Me Priskila.

10 Wañu Kristoac qeriaiguc manam batuciguc nañseliyu ninzénjé mini keczac Apele i zéma Aristobulo iwac ama qeriaawac areñhéra ionac mia yaí zézéna énézému.

11 Wañu sac kiticna Herodion yaizézé acna ézému. Wañu Narikiso ama qeriaawac areñhéra ionac imuhucnec yaizézé acna énézému.

12 Miñ Kewuninawac qeriaiguc ai kuney meyoc Tirifaina zéma Tirifosa iorac acguc yaizézé acna érezému. Wañu Miñ Kewuninawac qeriaiguc ai kuney yanda meyec Peasi iwac mia yaizézé acna ézému.

13 Miñ Kewuninawac qeriaiguc gésimimia wañec Rufu zéma iwac neñgocyaguc yaizézé acna érezému. Iwac neñgocyanéñ ni momacnec neñgoc wañ neñec.

14 Asinjkrito zéma Filegon zéma Hereme zéma Patoroba zéma Herema zéma dacmuna enjawu momacnec keczu ionac yaizézé acna énézému.

15 Filologo zéma Yulia zéma Nirea zéma iwac nauña zéma Olimpa zéma ic embac téréya iniguc keczu ionac mia yaizézé acna énézému.

16 Ini imi haka téréyaiguc kiricne amuma yaizézé ac wañamumu. Kristoac henaorin moczon yandanéñ yaizézé ac énézému.

Tilintilin ic ikora ionac bianac ara zéyec.

17 Dacmuna hécna ni selianec zénañgé énécmizua. Pakeñ ac niñareñgégic imi héñara mema héndéñ héndéñac yaré mihicñianzu imi onac galeñ mema héñacgina memu.

18 Ic embac imuhuya imi Miñnina Kristo ménda welen qemianzu, néñ enañ kerac tomenjina welen qeamuma ac haléc zéma ac ikoranéñ ic embac

ewa éréhéc ménda wamma kecñanzu imi ikoc wañ énécmianzu.

19 Onac niñtohoto hakaginawac suruc buña imi zégic niñanzin. Imuac ni onac niñ wamma ségiségi wañanzua. Wañu eney haka hia biaiguc imi niñtegic qindegic ginaguc wammu, néñ haka biriaiguc imi késpedes qahac kecmu niñac wanza.

20 Luae miñina Anutunéñ Biri miñina imi hénagina duandiaiguc oporu tizizamu. Miñ Kewunina Kristo Yesuac ewa hianéñ iniguc hemac.

Pakeñ ac tectecgia.

21 Ai momacna Timoteo zéma nuac taséhécna Lukio zéma Yason zéma Sosipata ieneñ imi onac yaizézé ac énézému.

22 Pauloac méra mima kiwi yomi ozua ni Tetio acguc Miñ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézé ac énézému.

23 Wañu ni zéma henaorin moczon ninicgaleñ wamma keczac ama miñina Gaio i acguc onac yaizézé ac énézézac. Wañu ama areña yanda yomuac soukiwa galeñ Erasito zéma ic muna Kuato iereñ acguc yaizézé ac énézézac.

24 (Miñnina Yesu Kristoac ewa hianéñ onac muru hemac. Hélacnec!)*

25 (25a) Buña suruc zéma Yesu Kristo zéauau imuac ai buñana imi nalé hénihénia igucnec sañgima heyec.

26 Heyu deguc imi usuya aunénécmiyec. Wañu Anutu heheseli miñina iwac zézé selia imi niñtohoma kua meme ic ieneñ kiwi onénécmiyec. Wañu kiwi iminéñec baera baera ic embac ieneñ ninzénjéma niñtohomu niñac ac saña mewinini nénécmiyec. Wañu ac saña imuac séciguc hicñiyec

† 16:24: Kiwi tosaraiguc; Kembraña yomi ménda hezac.

buṅa suruc hiabia iminéḡ (25b) ini
efefianec meseli énécmimacac séc
wanʒac.

²⁷ Nindac qindac Anutu iwac
muru mia Yesu Kristoac murunec
qac buṅanéḡ heheseli hema emma
hemac. Hélacnec!

1 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac méliméli ic wammañ niñac héihéré nénéña ni Paulo zéma neñañ dacmunanina Sositene nereñ imi

² Korinti ama areña yandaiguc Anutuac hénaoriñ, Kristo Yesuac qeriaiguc météré énécmimia, ic embac téreya zéénécmimia ini zéma baera baera séc, neñañ Miñ Kewu, onac zéma nonac Miñ Kewu Kristo Yesuac qac buñaya qac héhélima kecanzu momac yanda onac muru momacnec oénécmizic.

³ Manjocnina Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorrunec ewa hia zéma luaenéh he énécmima kecmac.

Ewa hia ac.

⁴⁻⁶ Kristoac héipuc wamma zéyiñ ackuazéc iminéh kekecginaiguc seligima heyec. Heyu iwac qeriaiguc ai memeac buña zéma zéauauac kuha zéma niniña imuhucya moczoñ yanda énécmiyu sécgé énécmima hezac. Heyu Kristo Yesuac qeriaiguc onac buña qeénécmiyec Anutuac ewa hiawac buña imuac niñac wamma ni nalé séc onac niñ wamma Anutu ewa hia ac ézéanzua.

⁷ Hénia imuac niñac ini qeri uñawac sese méñac méñ météqététañ ménda wamma késa kecma Miñ Kewunina Kristo Yesunéh winiñu haénécmimac niñ mambéc kecanzu.

⁸ Anutunéh Miñ Kewunina Yesu Kristoac hahayawac naléiguc kápésic qahac solaña nammu niñac meseli énécmiyunec kecgic nalé tetecgia hamac.

⁹ Anutu imi méñzé méñzéya qahac, inéh mia ini naña Miñ Kewunina Kristo Yesuac ala kekec wammu niñac unuruyec.

Hénaoriñ enej héndéñamuma kecgic Paulonéh ac wañ énécmiyec.

¹⁰ Imuac bec, Dacmuna hécna, ni Miñ Kewunina Yesu Kristoac qaciguc zéwelec énécmizua. Ini ac zéwiñ zé hénia momacnec zému. Imuhuc wamma sugginaiguc héndéñ qéndéñ qahac, néñ ewa momaciguc zéma ewa siñ momaciguc toroqe amuma kecmu.

¹¹ Dacmuna hécna, sugginaiguc ac zééñ zémaya hicñiyec hezac imi Koloac hénia géséhéra ieneñ zégic niñi.

¹² Ni ac imi hénia yomuhuc niñac zézua; Ini eñac eñac yomuhuc zéanzu; Ni imi Pauloac ic. Ni imi Apoloac ic. Ni imi Kefawac* ic. Ni imi Kristoac ic.

¹³ Ini niñgic, Kristonéh téma sasala wamma keczu me? Paulo neñ onac niñac wamma ic héñgeña wéndaraiguc humuyi me? Wañu ini Paulo nuac qacnaiguc doku naecgic me?†

¹⁴ Ni nenaoc Krispo zéma Gaio iorac sac doku naec érécmima tosara doku ménda naec énécmiyi. Wañu imuac mia deguc nimba hia wañu, Anutu ewa hia ac ézézua.

¹⁵ Méñnéñ méñ ini nuac qacnaiguc doku naec énécmimia zéwu niñac imuhuc ninzua.

¹⁶ (Munñguc nimba Sitefana iwac hénia géséhéra imi acguc doku naec énécmiyi. Wañu tosia méñac méñ doku naec énécmiyi me qahac imi ménda ninzua.)

¹⁷ Kristonéh méli néñec imi ic doku naec énécmimañ niñac qahac, néñ buña suruc hiabia énézémañ niñac. Imuac mia, Kristoac ic héñgeña wéndara imi eñomia wambac niñac zéma, nena

* **1:12:** Kefa imi Aram ac, Petero imi Girik ac, héniañira momacguc, neñañ aciguc baña zézéya.

† **1:13:** Me kemaña 15 imuaru imuhucyanec.

nijtegit qijtegit acnanéj ménda énézéanzua.

Kristo imi Anutuac Kuha zéma nijtegit qijtegit acya wanzac.

¹⁸ Imi mia hénia yomuhuc nijac imuhuc wanzanza; Ic héngéja wéndarawac buja suruc imi humucac hénia tianzu ionac muru imi ac qelaja wanzac, néj kekec héléa nénécmiyu angéj tima kecanzij nonac muru imi Anutuac kuha wanzanzac.

¹⁹ Imuac mia ac kiwi ménj ooyawac hezac imuaru Anutunéj yomuhuc zézac; Ni ic nijtegit qijtegit ginaguc ionac nijtegit qijtegit ac imi qewa qahac wandacmac, wanj u nini j asac asariginaguc ionac nini j asac asarigina imi qewa madacmac.*

²⁰ Nijtegit qijtegit ic imi dimia? Kiwi ic imi dimia? Nalé yomuac zézé ic imi dimia? Anutunéj baec yomuac nijtegit qijtegit ac imi qeyu qelaja ménda wandaczac me?

²¹ Anutuac nijtegit qijtegit ac imi mia baec ic enaj nijtegit qijtegitginanéj nijasarimuac séc qahac. Imuac mia, Anutunéj buja suruc zéauauya imi hénia qelajaiguc haima ninzérj ninzérj ic kekec héléa mihicji énécmimanj zé nimma ségiségi wanec.

²² Yuda ic enej sésécac kiwi méréra nijac zéwelec wanjic. Girik ic ienenéj nijtegit qijtegit ac hénia hénia imuac nijkewu wanzanzu.

²³ Néj nini imi ic héngéja wéndaraiguc birinjénj qegic humuyec Kristo i zéau énécmianzij. Wanj u hénia imuac Yuda ic ienenéj nijgic hoc ésécnec hégwétécgé énécmianzac. Wanj u ic enia ionac muru imi, hénia qelaja ésécnec wanzanzac.

²⁴ Wanj u Yuda ic zéma Girik ic momacnec, héihéré énécmimia ionac muru imi Kristonéj Anutuac kuc zéma Anutuac nijtegit qijtegitcya wanzanzac.

²⁵ Imi mia hénia yomuac nijac; Anutuac qelajanéj baec ic ionac nijtegit qijtegit imi ogicma enéja wanzanzac. Wanj u Anutuac bébélacgianéj baec ic ionac kucgina ogicma selia wanzanzac.

²⁶ Dacmuna hécna, imuac mia nanangina dimuhucyanec unuruyec imi hémma nijtegitcic. Séwiac héniaiguc namma zéni, sugcinaiguc nijtegit qijtegit ic sasala qahac. Wanj u kucginaguc acguc sasala qahac. Wanj u ic enéja tunj yanda igucnec hicjihicnija sasala qahac.

²⁷ Wanj u Anutunéj baecac qelaja énépésima nijtegit qijtegit ic gamu qeqe mihicji énécmianzac. Wanj u baecac bébélacgia énépésima ic kucginaguc imi gamu qeqe mihicji énécmianzac.

²⁸ Anutunéj baec yomuac ic mamaya zéma nenesic ic zéma ic maqeqeya imuhucya énépésima ic tosara imuhucyanec qahac imi wai énécmianzac.

²⁹ Imi mia baec ic ménjénj ménj Anutuac kiwaiguc séwi enej wambac nijac imuhuc wanzanzac.

³⁰ Ini imi nijtegit qijtegitcina zéma haka solanjanina zéma météréac bujanina zéma boj héréhéréac minjina Kristo Anutuac murunec hahaya iwac qeriaiguc Anutuac murunec hicnima kecanzu.

³¹ Imi mia ac ooyawac hezac séc ic ménjénj mepé qepési ac ménj zémanj zé Minj Kewuac qeriaiguc zému nijac imuhuc wanj nénécmiyec.‡

* 1:19: Yes 29:14 † 1:31: Yer 9:24, Ac yomuac hénia imi iwawai tosara nijac mepé qepési ménda wambin, néj Minj Kewu nimmizij imuac meyacma zéwijnac hezac.

2

Kristo ic héngēna wéndaraiguc humuyec imuac buṅa zéauauya.

¹ Dacmuna hécna ni onaru hama Anutuac ackuazéc énézéyi* nalé imuaru nena acna me nena ninṅtegic qinṅtegicna mezeric qezeric wamma ménda énézéyi.

² Imi mia ni suginaiguc kecma iwawai tosara qahac, néṅ Yesu Kristo zéma biriṅnéṅ qegic ic héngēna wéndaraiguc humuyec imuacnec sac niṅarenṅémaṅ zé niṅseliyiac imuhuc waṅi.

³ Waṅu suginaiguc bébélaṅgia wamma bac yandi yandi wamma zénéṅ hiri hiri wamma keru.

⁴ Waṅu ac zézéna zéma ackuazéc zéauauiguc imi nalé yomuac ninṅtegic qinṅtegic ac méra qemimi-awac séhanéṅ ménda nanṅéma zéyi, néṅ Uṅa Teréyawac winiwininiya zéma iwac kuhaguc énézéyi.

⁵ Imi mia onac ninzéh ninzéhginanéṅ ic onac ninṅtegic qinṅtegic aciguc qahac, néṅ Anutuac kuciguc sac héiseligima hemac niṅ imuhuc waṅi.

Ninṅtegic qinṅtegic héla Anutu arunec hahaya.

⁶ Waṅu nini imi yandima ninzéh ninzéh ic héla wamma keczu ionac suginaiguc imi ninṅtegic qinṅtegic acwac zéanzih. Waṅu imi mia baec yomuac ninṅtegic qinṅtegic zéma baec yomuac galeṅ ionac ninṅtegic qinṅtegicgina qahac, néṅ

⁷ Anutuac ninṅtegic qinṅtegic sasangia imuac zéanzih. Imi mia musanṅéyu heyec, néṅ Anutunéh neṅaṅ edamu niṅac wamma baec kurumenṅ ménda hicṅiyocnec nalé hama keṅec imuaru zéseliyu heyec imi mia.

⁸ Ninṅtegic qinṅtegic imi mia baecac galeṅ suginaiguc méṅnéṅ méṅ ménda ninṅtegi-
rec.

Ninṅtegicbunec imi Miṅ Kewunina edamuyaguc imi ic héngēna wéndaraiguc ménda qewunec.

⁹ Imi mia ac kiwi méṅ yomuhuc ooyawac hezac ésécnec; Anutunéh siṅ nimmianzu ionac niṅac wamma némaria méṅ walac mezerirecac hezac imi kicnéṅ ménda héhéṅa, gezacnéṅ ménda niniṅa, waṅu baec ic méṅac ewa qeri méṅnéṅ ménda ninṅtegic qinṅtegira wanzac.

¹⁰ Waṅu imuhucya imi Anutunéh ionac qahac, néṅ nonac muru Uṅa Téréyanéh nec mewinini nénécmiyec. Uṅa Téréya imi mia iwawai moczoṅ ninṅtegicma Anutuac niniṅ qeyu hiṅṅac hiṅṅarawac séc ninṅtegi-
cancac.

¹¹ Ic méṅac hénia imi tosara qahac, néṅ uṅaya qeriaiguc keczac imi sac ninzac. Hénia imuhucyanec Anutuac hénia imi acguc tosara qahac, néṅ Anutuac Uṅanéṅ sac ninzac.

¹² Nini imi baecac uṅa imi ménda meyiṅ, néṅ nini sese Anutunéh ewa hiawac nénécmiyec imi ninṅtegicbiṅ niṅac Uṅa Téréya Anutu arunec hahaya imi mema kecziṅ.

¹³ Nini imuac mia zéauma baec icac ninṅtegic qinṅtegi-
cnéṅ ku nénécmimiamuacnec ménda mema zéanzih, néṅ Uṅa téréyanéh ku nénécmiyec imuacnec mema zéanzih. Iwawai Uṅa téréyawac murunec hahaya imi Uṅa téréyawac sesenéṅ méra nénécmiyu ninṅtegi-
cancziṅ.

¹⁴ Séwac siṅiguc kecanzac imuhucyanéh iwawai Anutuac Uṅa téréyawac sese imuac niṅu qelaṅa tanec waṅu, ménda anṅétianzac. Iwawai imuhucya imi Uṅaguc niṅgésimacac séc, imuac niṅac ic imuhucyanéh méndagucnec ninṅtegi-
cancac.

¹⁵ Ic Uṅa téréyagucnéṅ iwawai

* 2:1: Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; Ni Anutuac ac saṅa zéau énécmiyi.

Anutu arunec hahaya imi moczon hia niŋgésima aŋgétianzac, néŋ eŋeya imi gésigési aciguc ménda opocgic eŋanzac.

¹⁶ Mérénéŋ Miŋ Kewuac ewa siŋ niŋtegicma hia kumimac me?✧ Waŋu neŋaŋ imi Kristoac ewa siŋ imi aŋgétima kecziŋ.

3

Korinti hénaoriŋ imi héndéŋamuma kecgic.

¹ Dacmuna hécna ni ic embac Uŋa téreyaginaguc énézéanzua ésécnec onac énézémanŋ zé osizua. Imuac séwiguc kekec zéma Kristoac kokochéra énézéanzua ésécnec énézéua.

² Ini nene selia nemuac séc qahac kecaŋgic imuac niŋac ni nene selia ménda gumu énécmima namunec gumu énécmiaŋi. Deguc imuhucyanec séha ménda seligima kecaŋzu.

³ Sucginaiguc nimbupuc waŋamuma méndéŋ amuma euqac wamma kecaŋzu imuac niŋ, ini éréma kecma deguc acguc séwiac siŋiguc kecaŋzu. Haka imuhucyawac wamma dimuhuc nini baec icac haka ménda niŋtohoanziŋ hia zéwunec? Imi osiosiya.

⁴ Ic méŋnéŋ ni Pauloac ic, duŋa ic méŋnéŋ ni Apoloac ic zéanŋu. Imuac ini baec ic zéma ic eŋomia ménda keczu me?

⁵ Imuhuc waŋkeczuiguc qe-siéncmiwa acna melenŋic. Apolo imi méré, néŋ Paulo ni imi méré? Niri imi Miŋ Kewuninanéŋ sécnira ai buŋa qenérécmiyu welenŋ qeŋe sac kecma méra énécmizic ini Miŋ Kewu niŋzénŋéma keczu.

⁶ Ni héihimic wamba Apolo imi weric héwiŋ ai meyec.* Waŋu Anutunéŋ meyandi énécmiyec.

⁷ Imuac héihimic wawaŋa me weric héwiŋ wawaŋa imi eŋomia

zézéya, néŋ meyandiyec Anutu iwac sac niŋgic eŋeŋa wammac.

⁸ Héihimic wawaŋa zéma weric héwiŋ wawaŋa imi sécŋira momacguc, ai meanzaoc séc ekac ekac boŋa érécmiyu memaocac hezac.

⁹ Niri imi Anutuac mérahéréra wamma i guc momacnec ai meanziŋ, néŋ ini imi Anutuac nene ai zéma Anutuac ama wanŋu.

¹⁰ Ewa hiawac buŋa nuac néŋec séc meriŋe ic niŋtegic qinŋtegyaguc ésécnec neŋ ama baecya mindiŋiwa tecgéyu, tosranéŋ imuac qahaiguc ama miyacgéanŋu. Waŋu ama memu imi eneŋ dimuhuc mewiŋ imuac dindiŋanec niŋgésimu.

¹¹ Baec qambaŋa neŋ héimindiŋiwa hezac imi mia Yesu Kristo, imuac méŋnéŋ méŋ imi waima méŋac héimindiŋi wammuac séc qahac.

¹² Waŋu baec qambaŋa imuac qahaiguc goli me siliwa me hoc eeyaguc me ic hésa me ic haréŋa me tomocnéŋ memuiŋuc,

¹³ kecma imuac hénia imi nalé yandanéŋ hama mewininiyu hicŋitegicmac. Nalé imuaru imi geric bélaŋ yandanéŋ onoma aigina dimuhuc megic imuac hénia imi measarimac.

¹⁴ Méŋac méŋ gericnéŋ zebipiŋu solaŋanec heyu bakia hia memu, néŋ

¹⁵ méŋac méŋ gericnéŋ zema zedaru amaya qahac wammaciguc, eŋeya imi goiya héima aŋgéŋ timimac, néŋ geric igucnec metec metecgia tanec wammac.

¹⁶ Ini Anutuac ocmuŋ téréya keczu imi zéma Anutuac Uŋa téreyanéŋ qeriginaiguc tacyac waŋanzac imi ini ménda niŋyacgézu me?

¹⁷ Anutuac ama imi téréya, imuac mia méŋnéŋ méŋ Anutuac ocmuŋ téréya imi mebirimac

✧ 2:16: Yes 40:13 * 3:6: Girik aciguc; doku haimiyec.

imi Anutunéj ic imi auyu qahac wammac. Ini imi ocmuñ téréya wanzu.

¹⁸ Ini ikoc ménda wañamumu. Onarunec méñnéj eñeya niñac niñu baec yomuac naléyaiguc niñtegic qinñtegic ic wanzaciguc, memaamuma qelaña wammac. Walac imuhuc wammaguc niñtegic qinñtegic ic héla wammacac hezac.

¹⁹ Baecac niñtegic qinñtegic imi Anutuac muru qelaña tanec wanzac. Ac méñ yomuhuc ooyawac hezac imuac niñac imuhuc zézua;✧ Inéñ niñtegic qinñtegic ic imi eñañ haka diwi qiwiliña iminéñ bétac ésécnec haima énépésianzac.

²⁰ Méñ imi yomuhuc, Miñ Kewunéñ niñtegic qinñtegic ic ionac niniñ imuac niñu haréña tanec wañanzac.✧

²¹ Iwawai moczoñ yanda imi onac buña kecénémizac, imuac niñac baec ic onac niñgic mepé qepésiginaguc ménda wammac.

²² Paulo me Apolo me Kefa me baec kurumenñ me kekec me humuc me deguc kekera me bianñ hahaya imi moczoñ onac buña.

²³ Wañu ini imi Kristoac buña, Kristo inéñ Anutuac buña wanzac.

4

Yesuac Méliméli ic ionac welenñ qeque ai.

¹ Ini nonac niñac niñgic Kristoac welenñ qeque ic zéma Anutuac ac saña imuac ai ic wambinñac hezac.

² Wañu ai buña késa keczu imi eneñ ai imuac niñkumuma keñhéi hahéigina qahac memuac hezac.

³ Wañu ini me tosara nuac zégési néñañgic imuac nimba héla yanda ménda wanzac. Ni nenaoc acguc nena ménda zétecgé amuanzua.

⁴ Ni késpedesna méñ ménda niñtegicanzua, néñ hakana

imuhucya niñac ic solaña zénénéña ménda hezac. Wañu hia zétecgé némmacac hezac imi Miñ Kewunina momacguc sac keczac.

⁵ Imuac nalé yanda imi ménda hayunec, Miñ Kewunéñ ménda hayunec imi méñnéñ méñ ic embac tosara ménda zégési énécmimu. Inéñ hama sinñ tunumañguc musañ gégéya imi mewininima ewa qeriginaiguc ewa sinñ hezac imi mewininimac. Nalé imuaru Anutunéñ ic embac eñac eñac mepési énécmiyu añgétimu.

⁶ Ninzéñ ninzéñ dacmuna hécna, eñaoc keñkésa hakésa ménda wamma séwi eñeñ ménda wammu niñac, ini ac ooyawac hezac imuac séñgañgeñguc ménda logima mamu zézéya imi nonac murunec nimma niñareñgému niñac, ni méra énécmimañ zé ni zéma Apolo nekañ suruc wamma séséc acwac wañ énécmizua.

⁷ Mérénéñ gési énécmima meyac énécmiyu séwi eñeñ wañkeczu? Wañu iwawai he énécmizac imuarunec ménda énécmimia méñnéñ méñ hezac me? Qahacgucnec, moczoñ énécmiyu késa kecma dimuhuc hénihénia igucnec eñañ buñawac heyecac ésécnec séwi eñeñ wañkeczu?

⁸ Ini mia bec tomenñ qeque wañkeczu. Bec mériañ yandaguc wañkeczu. Nini qahaciguc eñacnec kecma ic kewu bec wañkeczu. Nini imi iniguc momacnec ic kewu héla wamma kecbiñ niñac ini bec ic kewu héla wamma kecbunec zéma ninziñ.

⁹ Ni nimba Anutunéñ Yesuac Méliméli ic nini humucac buña zétecgé nénécmimia tanec tetecgiaiguc nonoporu mamayagina wanzinñ. Wañu nini imi baec kurumenñguc kua meme uña zéma baec ic kicginaiguc ninicdesic

wawanawac buŋa wanziŋ.

¹⁰ Nini imi Kristoac niŋac wamma ic qelaŋa wanziŋ, néŋ ini imi Kristoac qeriaiguc niŋtegic qinŋtegic ginaguc wanzu. Nini imi qeka meka wanziŋ, néŋ ini imi kucginaguc wanzu. Ini imi eebipiginaguc wanzu, néŋ nini imi maqeqeya wanziŋ.

¹¹ Hama éréma deguc imuac sura séc nini imi yaka doku niŋ humuma, séwi usu qahac nununesi waŋ nénécmiyu kian éséc kecanziŋ.

¹² Waŋu méraninanéŋ ai réwéria meanziŋ. Saec ac waŋ nénécmigic mozoc ac waŋ énécmianziŋ. Waŋu nununesi waŋ nénécmigic bisiqatéŋ waŋ énécmianziŋ.

¹³ Waŋu zébiri qébiri waŋ nénécmigic ac bakia goigina héima waŋ énécmianziŋ. Érékecma deguc nini imi baec ic moczoŋ yanda ionac nenesic tanec wamma kecziŋ.

¹⁴ Ni gamu qeqe waŋ énécmiman zé kiwi yomi ménda oénécmizua, néŋ onac mia nambérac sorochéna zéma nimma pakeŋ ac waŋ énécmiman zé oénécmizua.

¹⁵ Kristoac qeriaiguc kiwi ic imi kileŋ keczu, néŋ sugginaiguc hélacnec maŋgoc waŋ énécmianzu imi sasala qahac. Waŋu neŋ imi Yesu Kristoac qeriaiguc buŋa suruc hiabia imi ku énécmima ini nena nambérac hécna ésécnec azi mema mihicŋi énécmiyi.

¹⁶ Imuac ni zénaŋgé énécmizua. Waŋanzua imuac séciŋuc méndacma wamma kecmu.

¹⁷ Ni hénia imuac niŋac wamma mia Miŋ Kewuac qeriaiguc nuac naŋ sorocna wamma keczac Timoteo imi mélimiwa onac muru hazac. Waŋu inéŋ mia Kristo Yesuac qeriaiguc haka waŋanzua imi zéma baera baera lelecgéma héniorinŋ ama séc emma ku énécmianzu imuac mia héiqeli énécmimac.

¹⁸ Onarunec tosianéŋ ni onac muru ménda hamaŋ éséc nimma séwi eŋeŋ wamma keczu,

¹⁹ (19a) néŋ Miŋ Kewunéŋ niŋu sécgéyu focdac onac muru hamaŋ.

²⁰ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ac eŋomiaiguc ménda hezac, néŋ Uŋa téréyawac kuciguc hezac. (19b) Imuac niŋac ni hama séwi eŋeŋ ic ionac inictegicma acgina qahac, néŋ kucginaguc me qahac imi inictegicmaŋ zé ninzu.

²¹ Ini dimuhuc waŋ énécmiman niŋac ninzu? Hihiloguc hamaŋ me goi héihéi zéma ewa bénzéhéŋ ewa qerinaiguc sécgénéŋu hamaŋ?

5

Kaiseroac hakanéŋ héniorin mebiré énécmiyec.

¹ Sugginaiguc kaisero haka hezac zégic niŋi. Waŋu kaisero imuhucya imi ic enia ionac sugginaiguc acguc ménda heheya. Ic méŋnéŋ eŋeya maŋgocyawac iniŋa wagicma i guc kecanzac imuac mia zézua.

² Waŋu ini séwi eŋeŋ wamma keczu. Haka imuac ewa biric ménda wanzu. Haka imuhuc waŋec imi suggina igucnec nesigic kembacnec, néŋ imuhuc ménda waŋkeczu.

³ Ni séwinaanéŋ lakec kecdua, néŋ qeri uŋananéŋ iniguc kecma imuaru kecdua séc, haka imi waŋec i bec zétecgémizua.

⁴ Ini Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc azorogic imuaru, ni acguc uŋananéŋ iniguc kecdua. Miŋ Kewunina Yesuac kuc acguc imuaru keczac.

⁵ Ic imi Biria miŋinawac mériaiguc waimimia waŋec. Imi mia séwiya imi humuqai wammac, néŋ uŋaya imi Miŋ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc keckeck mihicŋimac niŋac imuhuc wammimia waŋec.

⁶ Séwi enej wananzu imi haka hiabia qahac. Yis komodianéj falawa uha dokuyaguc imuac séc sécgéanzac imi ini ménda ninzu mé?

⁷ Ini héní hénia igucnec yisginaguc qahac imuac deguc falawa uha qelia wambin zéma, yis wahala imi giligic kendacmac. Naguc sacyaguc ogicma kenkenja, kendorj imuac ramaya Kristonéj doenina mema humuyec.

⁸ Imuac kendorjac tacinj ninj, yis wahala qahac, yis biria zéma kai ziliwenaguc qahac, saméj héla zéma solanja yisya qahac nema tacinj.

⁹ Kaisero ic iniguc mutu qutulanj ménda wammu ninjac nuac kiwi-iguc oénécmiyi,

¹⁰ néj ac imuac hénia imi baec yomuac kaisero ic me hémbaoc ic me senkowu ic me baniarawac mepé qepési ic imi méndagucnec ala wamma kecmu ninjac ménda zéyi. Imuhuc wambinj zé baec yomi waima kenj humuni sécgémacac hezac imuac mia imuhuc zézu.

¹¹ Imuhuc qahac, néj deguc oénécmizua imi yomuhuc; Ninzénj ninzénj dacmuna kecziñ zéanzu ionac sugginaiguc méjnénj méj kaisero me hémbaoc me baniarawac mepé qepési wawanja me zébiri qébiri wawanja me doku seli nene ic me senkowu wawanja iniguc imi mutu qutulanj ménda wamma yaka acguc momacnec ménda nemu.

¹² Ni ic enia keczu imi némaciguc zégési wanj énécmiwinec? Imi osiosiya. Wanj héniaorinj enanj sugginaiguc imi ménda ninjési amumuac hezac me?

¹³ Séngagenj ic imi Anutunéj ninjési énécmimac, néj biria meme ic imi mia enanj suggina

igucnec nesimigic mama kemmac.

6

Hénaorinj sugginaiguc tualefic hicniju dimuhuc wammu.

¹ Onac muru méjnénj alaya ménjac késpedesic ac késa kecmac imi météré ic ionac muru ménda zéhicnima késpedesic ic ionac muru zéhicnimac me?

² Météré icnéj baec ic zégési énécmimuac hezac imi ménda ninzu me? Baec séc ic embac moczorj zétecgé énécmimuac hezaciguc, ac ai efefiadac méj heyu hia ménda zétecgému me?

³ Neñanj imi kua meme uñj zétecgéwijnac hezac imi ini ménda ninzu me? Imuac baecac ara efefia imi enjaoc hia ninjési wammuac hezac.*

⁴ Imuac, baecac kekeciguc ac méj hicniju ini ic méj héniaorinj sugginaiguc ninjic mamaya wanjac imuhucyanéj ara imi zétecgémac ninjac hia kumumimu me qahac?†

⁵ Ni gamugina nimmu ninjac ac imuhuc énézézu. Suggina igucnec ic méj ninjtegic qinjtegicyaguc dacmuna enanj ac hia zétecgémacac séc méj méndagucnec kecénécmizac me?

⁶ Dacmuna ninzénj ninzénjgiraguc néj aciguc opocamuwic zé ic ninzénj ninzénjgina qahac ionac muru hia kemmaoc me?

⁷ Ini enjawunec aciguc opoc amugic késpedesicina wininju hicnjitegirec. Imuac hénia imi ini bec momacnec aciguc maunuyu gamu qeqeginaguc wandaczu. Néwécgenja, késpedesicina enj bisigic hia wambacnec. Wanj waigic ikoc icnéj iwawai onagiru hia wambacnec.

⁸ Imuhuc ménda wamma ini haka biria wanjamuma ikoc

* **6:3:** Girik aciguc; Wanj baec yomuac ara némac ninjac toroqema zéwijnec? † **6:4:** Kiwi tosaraiguc; Hénaorinj sugginaiguc ic enomia méj hia kumumigic ara imuac zégésigési ic wammac.

wamma iwawai onagic amuanzu, nêj imi enej mia enaj ninzêj ninzêjac dacmuna hécgina keczu.

⁹ Ic birianêj Anutuac héngalen ama arenja yanda imi mératéc ménda memuac hezac imi ini ménda ninzu? Ikoc waj énécmiwu nijac, kaisero ic me, baniara mepé qepési ic me sasangiaiguc eu inij hénia qelogilogi ic me, embac ala me ic alawac inicbaoc wawaja me, icnéj ic alayaguc kaisero wawaja me,

¹⁰ kowu nene ic me hémbaoc ic me doku selinêj ewa soho wawaja me zébiri qébiri ic me diwi qiwilij ic imuhucyanêj Anutuac héngalen ama arenja yanda imi mératéc memuac séc qahac.

¹¹ Waju suginaiguc ic imuhucya kecgcic, nêj Miñ Kewu Yesu Kristoac qaraiguc neñaj Anutuac Uña Téréyanêj zuac énécmima météré énécmima mesolaji énécmiyu keczu.

Qeri séwigina imi Anutuac buja.

¹² Ni haka sasalanec wamman zé hia wammanjac hezac, nêj wammanj séc moczoñ méra némmacac séc qahac. Haka sasalanec hia wammanjac zénénéja, nêj ni haka méñnéj méj ménda waiwa méra bawu nopocmac.

¹³ Nenenêj tomenjac waju tomenêj neneac wanzac, nêj Anutunêj imi moczoñ metecgéyu qahac wammac. Séwinina imi kaiseroac ménda hezac, nêj imi mia Miñ Kewuninawac heyu, Miñ Kewunina imi mia séwininawac galen kecanzac.

¹⁴ Anutunêj Miñ Kewunina humuc igucnec meqeliyec. Waju iwac kuhanêj neñaj munçuc meqeli nénécmimac.

¹⁵ Séwigina imi Kristoac séwi tasia wanzac imi ménda ninzu? Waju Kristoac séwi tasia iminêj dimuhuc melençic hena yanda

embacac séwi tasia wammac? Qahac téngêj.

¹⁶ Hena yanda embacguc toro qemaciguc i guc séwi momacguc wammaocac hezac imi ménda ninzu? Yomuhuc ooyawac hezac; Éréhécnêj séwi momacguc wammaoc.*

¹⁷ Imuac bec Miñ Kewuguc toro qemac imi i guc uña momacguc wamma kecmaoc.

¹⁸ Kaisero haka imuac qizizingéma kecmu. Képésic wajanju sasala imi séwi busuninawac sénganjen hezac, nêj kaisero icnéj eneya séwiac késpedes wanzac.

¹⁹ Waju séwigina imi enac enac qeriginaiguc kecanzac Uña téréya Anutuac murunec hahaya iwac oc-mun téréya wanzac imi ménda ninzu? Ini imi séwiginawac miñina qahac.

²⁰ Ini imi boñhérégina meénécmimia wanzac. Imuac séwiginanêj Anutu ee héihéi wammimu.

7

Zammarêj memeac hena ac.

¹ Acgina kiwiiguc oma néngic imuac zéwa niñgic; Ic méñnéj embac ménda mema kecmac imi hia,

² nêj kaiseroac manam batuc hezac, imuac niñ ic séc embac mema kecmu. Waju embac séc ic mema kecmu.

³ Waju icnéj eneya séwiya imi iniña ménda angêj timimac. Embac acguc euya imuhucnec ménda wammimac.

⁴ Iniña imi eneya séwiyawac miñ mançocya qahac, nêj euyanêj imuac miñina wanzac. Euya imuhucyanec eneya séwiyawac miñ mançocya qahac, nêj iniñanêj imuac miñina wanzac.

⁵ Enaj séwigina iniñgina me euginawac en ménda angêj tiénécmigic. Zéwelec welecac

* 6:16: Hén 2:24

efima nalé titiña mihicjiwiñ niñac walac zéeminiñ wamma imuhuc wanñic tecgéyu munñuc toroqe amumu iminéñ hia wammac. Enjañ ewa siñgina helanñi amugic, Biria miñinanéñ batucgé énécmiwac niñac.

⁶ Wañu ac imi qenanñgé wamma zézua, néñ ménda zéseli énécmizua.

⁷ Ic moczoñnec ni ésécnec wamma kecmu niñac wanzua. Néñ icya icya eñeya sese Anutuac murunec hahaya késa kecñac. Méñnéñ méñac késa keru méñnéñ méñac késa kecñac.

⁸ Ic embac ménda meamuma kecanzu zéma embac malé ionac mia yomuhuc zézua; Ienenñ ni éséc kecñic hia wammac.

⁹ Eñ kecñic séwiac siñginanéñ geric bélaña ésécnec onoyu hiabia qahac wammac. Sécñina imuhuc wanzaciguc eu iniñ meamuma kecñic sécñémac. Imuac niñac séwiac siñgina helanñi amuwññac séc qahac wañu ic embac meamuma kecmu.

¹⁰ Zammaréñ meamuma keczu onac mia yomuhuc zéseli énécmizua; (Zézé seli ac yomi nuarunec qahac néñ Miñ Kewuarunec.) Embac imi icyawac murunec waimimia ménda wammac.

¹¹ (Néñ waimimia wammaciguc ic méñ ménda mema eñ kecñac me euyawac muru munñuc lae mihicñi mimia wañu toroqemac.) Wañu icnéñ imuhucyanec iniña ménda waimimac.

¹² Ac yomi mia tosia ionac énézézua; (Wañu ac yomi nuarunec, néñ Miñ Kewuarunec qahac.) Niñzén niñzén dacmuna méñac muru iniña méñ Miñ Kewu ménda niñzénñéma kecma euyaguc momacñec kecñac niñ ewa siñ hemiyu iniña imi ménda waimimac.

¹³ Wañu embac méñac muru

euya méñ Miñ Kewu ménda niñzénñéma kecma iniñaguc kecñac zé ewa siñ hemiyu euya imi ménda waimimac.

¹⁴ Euya Miñ Kewu ménda niñzénñéma kecñac imi iniñawac niñzén niñzénanéñ métérémmimac. Wañu iniña ménda niñzénñéma kecñac imi euyawac niñzén niñzénanéñ métérémmimac. Qahac wambacñec nambérac hécñina acñuc solaña ménda wambunec, néñ deguc solaña kecñic nambérac hécñina imuhucyanec solaña kecñu.

¹⁵ Néñ ménda niñzénñéma kecanzu ionac sucñinañuc eu iniñ méñnéñ wai amumaociguc wai érécmigic imuhuc wammaoc. Ic me embac imuhucya imi zézé seli iminéñ ménda ziki énécmizac. Néñ iniñ imi Anutunéñ luaeguc héihéré énécmiyec.

¹⁶ Imi mia embac gi Anutunéñ euga kekec héla mihicñi mimac me qahac imi ménda niñzanñ. Ic gi imuhucyanec Anutunéñ iniñga kekec héla mihicñi mimac me qahac imi ménda niñzanñ. Imuac siñginawac ménda wammu.

¹⁷ Néñ Miñ Kewunéñ icya embacya séc ewa hiawac buña méndéñ énécmiyec imuac séciguc héná imuac me imuac unuruyec séc téñgér méndacma wammu. Ni hénáorinñ ama séc imuhuc zéseli énécmianñua.

¹⁸ Séwiñguc séwi tasé heric heriraguc keru Miñ Kewunéñ hérémiyeciguc séwi tasé hericheric haka waimac niñ ménda zénañgémimu. Wañu séwi tasé hericheric qahac keru Miñ Kewunéñ hérémiyeciguc séwi tasé hericheric memac niñ ménda zénañgémimu.

¹⁹ Séwi tasé herichericguc kekec me séwi tasé hericheric qahac kekec iminéñ héla qahac, Anutuac héná acñac niñtohoma kekec im-

inénj mia héla wanzac.

²⁰ Imuac ninj nanañ imuaru me imuaru nanu Minj Kewunénj héihéré miyeciguc nanañ imuac-nec nanjkecmac.

²¹ Gi welenj qeque kecnanec héihéré géjeciguc ninjna im-inénj réwériga ménda wammac. Wañu kecec ziki sipacya qahac mihicñiwésémañ imuac héna ménj béréngé géñu efima kecec ziki sipacya qahac imi hia mihicñiwésémañ.

²² Welenj qeque ic kerunec Minj Kewuac qeriaiguc héihéré mimia wanzac imi welenj qeque keczac, néñ deguc Minj Kewuac buñja wamma keczac. Hénia imuhucyanec minj mañgoc kerunec héihéré mimia wañec imi minj mañgoc wanzac, néñ Kristoac welenj qeque ic wañecac keczac.

²³ Ini bec boñgina memeya imuac ninj ic onac welenj qeque ménda kecmu.

²⁴ Dacmuna hécna, méñnéñ ménj héihéré mimia wañec nalé imuaru areñ méñac ménj nanjkerac areñ imuarunec namma Anutuguc mo-macnec kecmac.

Embac serañja zéma embac malé ionac pakeñ ac.

²⁵ Embac serañja ionac Minj Kewuac ackuazéc ménj ménda késa keczua. Wañu Minj Kewunénj ewa biric ninjnéñu ménjzé ménjzéna qahac kecanzua nenaoc mia nena ninijnawac zéwa ninjic.

²⁶ Neñ nimba nalé zéna waiyayaguc yomuac ninjac ic méñnéñ kecanzac imuhucyanec kecmac iminénj hia wammac.

²⁷ Imuac gi embacgaguc dérécgé érécmimiawac keczaociguc ménda waiwésémañ. Wañu gi embac qahac solañanec keczanjiguc embac memañj zé ménda nimbésémañ.

²⁸ Embac memañj zé mewésémañiguc iminénj késpedes ménda wammac. Wañu embac serañja méñnéñ ic

memaciguc imi acguc késpedes ménda wammac. Wañu imuhucya ienenj kekecginaiguc yéwéri sasala mihicñimu. Imuac ninj ni anjgén tiénécmimañj zé imuhuc zézua.

²⁹ Alahécna ac yomi zéwa ninjic; Nalé meducñiyu hotoñadac hezac, imuac ninj ic tosara embacginaguc ienenj embac qahac ésécnec kecmu.

³⁰ Wañu siacanzu imi enenj zésiaccgina qahac ésécnec kecmu. Wañu ségiségi wañanzu imi enenj ségiségigina qahac ésécnec kecmu. Wañu iwawai boñ meanzu imi enenj iwawaigna qahac ésécnec kecmu.

³¹ Baecac iwawainénj ai meanzu imi enenj, ninjic imi ménda he énécmizac ésécnec wammac. Baec kurumenj deguc hénzu imi hama kenju qahac wandacmac imuac mia.

³² Enej mia iwawai omaya imuac mia ninj éréhéc ménda wamma kecmu ninjac nimma zézua. Ic ménj iniña qahac kecanzac inénj Minj Kewuac ai ninjac ninj goro wamma dimuhuc wamma Minj Kewu ségiségi mihicñi mimañj zéma nimmac.

³³ Inijnagucnéñ mia dimuhuc wamma iniña ségiségi mihicñi mimañj zéma baecac iwawai ninjac ninjgumbi ninjgunj wañanzac.

³⁴ Wañu ewaya téma éréhéc wañanzac. Wañu embac serañja me embac ic ménda mema kekera méñnéñ Minj Kewuac ai ninjac ninjgumbi ninjgunj wamma enjeya séwi unjaya momacnec Minj kewuac buñja haimac, néñ embac icyagucnéñ dimuhuc wamma euya ségiségi mihicñi mimañj zéma baecac iwawai ninjac ninjgumbi ninjgunj wañanzac.

³⁵ Ziki énécmimañj ninjac ménda zézua, néñ ini solañanec kecmu ninjac ac yomi énézézua. Ini solañanec kecmac ewagina ménda héséñunec Minj Kewuac howiac-

nec kekecgina haimimu niḡac imuhuc zézua.

³⁶ Ic méḡnéḡ embac seraḡa eḡeya buḡa qemimia hemiyuguc haka dindinaneḡ ménda wammianzac tanec wanzaciguc, waḡu embac buḡaya imi zammaréḡ naléya ogicma embac yanda wamma keczaciguc imi ewa siḡa méndacma hia memac. Imi mia kápésic qahac. Iereḡ imi kileḡ meamumaoc hezac.

³⁷ Waḡu ic méḡnéḡ ewayanéḡ nimma embac imi ménda memaḡ zé niḡ seligizaciguc, waḡu kileḡ memac niḡac iwawai méḡ ménda hinocgézaciguc, waḡu eḡeya séwiac siḡa imi hélanzi amumac ac séc kuha hemiyu ménda memaḡ zé ewaya zikizaciguc, imi acguc hia wanzac.

³⁸ Imuac embac seraḡa mezac imi haka hia wanzac, néḡ embac ménda mezac imi haka séc méḡ ogicma hia wanzac.

³⁹ Embac méḡ imi euyanéḡ kekecguc kecmac séc hésa qatéyaguc wanzac. Euya humuyu ic méḡ me méḡ memaḡ zé wammaciguc imi hia memac, néḡ Miḡ kewuac ewa siḡiguc wammac.

⁴⁰ Niniḡnaiguc imi eu qahac imuhucnec kecmac imi séc méḡ ogicma ségiségyaguc wammac. Waḡu ni nimba Anutuac Uḡa Téréya imi nuac muru acguc henénzac imuac niḡac ac imi nuarunec sac qahac.

8

Baniarawac ohaihaiyawac ara.

¹ Baniarawac ireha imuac mulu haimimia imi hénia nindacma kecziḡ imi niḡyacgéma kecziḡ. Waḡu niniḡ imi tétéc qequeac haka mihicḡianzac, néḡ goi héihéi iminéḡ qenaḡgéac haka mihicḡianzac.

² Méḡnéḡ méḡ eḡeya niḡac niḡu niniḡaguc wammac imi, ac

niḡasarimacac hezac imi ménda niḡasarimanec keczac.

³ Waḡu méḡnéḡ méḡ Anutu goi héihéi wammianzac imi Anutunéḡ nimmianzac.

⁴ Imuac olémbaḡ baniarawac ireha imuac buḡa haihaiya imi mema neanzu imuac mia yomuhuc zéma ninziḡ; Baniarawac ireha baec kurumenḡiguc hezac imi moczoḡ eḡomia. Anutu imi méḡ qahac, néḡ momacguc sac keczac.

⁵ Baec me kurumenḡiguc anutu zéénécimia sasala hezac imi hélacnec. Anutu sasala miḡ kewu sasala keczu zézéya,

⁶ néḡ kileḡ neḡaḡ muru imi Anutu momacguc Maḡocnina sac kecnéncmizac. Iwarunec mia iwawai momac yanda hicḡidarec. Waḡu neḡaḡ iwac wamma kecanziḡ. Waḡu imuacnec Miḡ Kewunina Kristo Yesu momacguc sac keczac. Waḡu inéḡnec iwawai momac yanda mihicḡi énécmiyu kecgic neḡaḡ acguc iwacnec kecanziḡ.

⁷ Néḡ niniḡ imuhucya imi ic séc ménda késa keczu. Imuac niḡac ic tosia ieneḡ baniarawac ireha imuac niḡaḡgic séc nimmanec kecma nene newiḡ zé, yomi baniarawac ohaihaiya gezaḡ, zéma niḡ éréhécguc wamma negic eḡaḡ ewa qeriginanéḡ kuc mama wamma zapi qeanzac.

⁸ Yaka neneac hakanéḡ nonagiru Anutu hosucgéwiḡac séc qahac. Ménda newiḡiguc séc méḡ ogicma biriwiḡac séc ménda hezac. Imuhucyanec newiḡiguc séc méḡ ogicma hiaruwiḡac séc ménda hezac.

⁹ Néḡ técgina nimma kecmu. Ewa éréhéc ménda wamma ewa siḡinawac séc wamma megic haka iminéḡ alahécgina bébélacgia tosara méwétécgé énécmiwac niḡac.

¹⁰ Gi niniḡaguc néḡ baniarawac

ireha imuac ocmuŋ qeriaiguc nene saméŋa nema tacna, ic ninzéŋ ninzéŋa bébélacgia méŋnéŋ méŋ imuhuc gémma kuc mema banjarawac ireha imuac nene saméŋ imi efima mema newac niŋac.

¹¹ Haka imuhuc hicŋimaciguc imi guac niniŋganéŋ ninzéŋ ninzéŋ bébélacgia dacmunaga Kristonéŋ wammima humuyec i mebirimac.

¹² Gi mia imuhuc ninzéŋ ninzéŋ dacmunaga bébélacgia ewa qeriaiguc wizi ésécnec héniŋ géwésémaŋ iguc imi Kristo képésic wammizaŋ ésécnec wammac.

¹³ Imuac nenenéŋ ninzéŋ ninzéŋ dacmunana méŋ méwéctécgé mimaciguc, ni yaŋ busia méndagucnec nema dacmuna imi qonzontoj gégéya ménda mihicŋi mima kecba nalé tetecgia hamac.

9

Yesuac Méliméli ic ionac nanaŋgina.

¹ Ini niŋgic, ni ziki sipacnaguc kecŋua me? Ni Yesuac Méliméli ic ménda wanŋua me? Ni Miŋ Kewunina Yesu ménda héŋi me? Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ainawac héla hicŋima kecanzu imi ini qahac me?

² Ini mia Miŋ Kewuninawac qeriaiguc Yesuac Méliméli ic ai buŋanawac asé kiwi tanecac hicŋima kecanzu. Imuac niŋac ni ic embac toŋia ionac muru imi Yesuac Méliméli ic ménda gezaŋ kecbiac, néŋ onac imi Yesuac Méliméli ic hélawac kecanŋua.

³ Zégési waŋnéŋanŋu ionac mia yomuhuc zéma saiwa acna waŋ énécmizua;

⁴ Niri nene doku newiac qac buŋa méŋ ménda zénérec mimiawac kecŋic me?

⁵ Yesuac Méliméli ic toŋia zéma Miŋ Kewuac munahéra zéma Kefa ieneŋ imi iniŋhécgina

kecéncmigic ai meanzu. Waŋu nini imi imuhucyanec wamma kecbiŋ zé qac buŋa ménda zé nénécmimia wac kecŋiŋ me?

⁶ Waŋu ni zéma Banaba niri sac séwiguc kekecac ai waima Anutuac ai sac mewic niŋac qac buŋa ménda zénérec mimiawac kecŋic me?

⁷ Waŋu méréneŋ téŋgiŋ ic kecma eŋeya soukiwa kiricma welenŋ qemac? Waŋu méréneŋ waiŋ ic himicma imuac gocmia méŋ ménda menec wammac? Waŋu méréneŋ rama inicgaleŋ wamma ionac namu késanec ménda wammac?

⁸ Ni ac imi baec icac nanaŋiguc namma zézua me? Héna ac acguc imi ménda zéhicŋizac me?

⁹ Moseac héna aciguc ac méŋ yomuhuc hezac imuac mia imuhuc zézua; Burumakao méŋnéŋ padi gocmia tizizama séwéla qétimaciguc ufičnéŋ kuaya ménda osomu, néŋ waigic nemac. Ini niŋgic, Anutunéŋ burumakao ionac niŋac ewa goro wanŋac me?

¹⁰ Mocŋoj ic neŋaŋ niŋac ménda zéyec me? Hélacnec, imi mia ic neŋaŋ niŋac imuhuc ooyawac hezac. Imuac niŋac ai patoma kecŋac inéŋ héla niŋac niŋkumuma patomac. Waŋu metocgézac i acguc nena buŋa henémmac zéma niŋkumuma metocgo wammac.

¹¹ Nini onaru qeri uŋawac iwawai himiriŋ. Waŋu ic imuhucyanéŋ onarunec séwiac iwawai mewiŋiguc, niŋgic sécnina ogicma kuneŋ yanda meziŋ tanec wammac me?

¹² Toŋia ieneŋ onarunec séwiac iwawai imi memu niŋac zéénécmimia waŋu niri imi imuac séc imi ogicma kileŋ imuhuc hia wambicac hezac, néŋ Kristoac buŋa suruc hiabia imi neuŋa qahac saima kemmac niŋ wamma qac buŋa zénérecmiyec séc ménda wamma imuac me imuac os-

imaguc kileŋ yéwéri imi bisiqatén wamma kecanzic.

¹³ Ocmuŋ téréyaiguc ai meanzu imi eneŋ ocmuŋ téréya imuaru nene mihičijima neanzu. Waŋu zaki téréyaiguc welenŋ qeŋe ai meanzu imi eneŋ zaki téréya imuac buŋa haihaiya imi sécgina séc meanzu imi ini ménda ninzu?

¹⁴ Héna imuhucyanec Miŋ Kewuninanénŋ yomuhuc zéma zéseli nénécmiyec; Buŋa suruc hiabia zézé ic imi eneŋ buŋa suruc zézé ai iminéŋnec séwiginawac kekec qenanŋgé wamma kecmu.

¹⁵ Waŋu ni wawaŋawac séc me memeyawac séc imuhucya imuhucya méŋ ménda wamma meanzua. Ac imuhuc zéma oénécmizua imi mia ini imuac séciguc waŋ némmu niŋac ménda zézua. Qahacgucnec, osima humumaŋ zé hia humumaŋ, néŋ iwawai méŋac méŋ ménda zéwelec énécmimaŋ. Imuhuc wambinec méŋnéŋ méŋ iwawai zéhiaruanzua imi mematiti wambac niŋac.

¹⁶ Ai imi mia nuac qacnaiguc hainénéŋa, imuac niŋac hetecgémaŋac séc qahac. Buŋa suruc hiabia imi ménda zéau énécmimaŋiguc imi saecnaguc wammaŋ. Héna imuac niŋac, buŋa suruc hiabia zéauanzua hakana imuac mia zéhiaru amumaŋac séc qahac.

¹⁷ Ni ai imi nena ewa siŋnawac mewinec kecmu imuac bakia mewinec, néŋ nena ewa siŋnawac qahac, néŋ niŋkinzéŋ waŋ némma ai buŋa zénénéŋa iwac mia meanzua.

¹⁸ Imuac ainawac bakia imi némac? Ni buŋa suruc hiabia zéau énécmianza séc boŋteŋic zéau énémima buŋa suruc hiabia imuaru héima namma haka méŋac méŋ wawaŋawac séc buŋana qenéŋec imi méŋ ménda aŋgétianzua. Waŋu ai meanzua iminéŋ mia ainawac boŋa wanzac.

¹⁹ Ni ic momac yanda ionac muru tašéna qahac solanac kecanzua, néŋ ogicma sasala énépésimaŋ zé kileŋ welenŋ qeŋeginawac opocamuma kecanzua.

²⁰ Yuda ic ionac muru imi Yuda ic tanec waŋi imi Yuda ic énépésimaŋ zé imuhuc waŋi. Waŋu héna acwac méra bawaiŋuc kecanzu ionac muru imi ni héna acac bawaiŋuc ménda kecanzua, néŋ ic héna acwac bawaiŋuc kekera éšécnec waŋi imi, héna acac méra baciguc keczu imi énépésimaŋ zé imuhuc waŋi.

²¹ Ic enia kecanzu ionac muru imi ni héna ac qahac ménda kecmu néwécgeŋa Kristoac héna ac imuac méra bacyaiguc kecanzua, néŋ ic héna ac qahac kecanzu ionac tanec waŋi imi, ic héna ac qahac imi énépésimaŋ zé imuhuc waŋi.

²² Ic ninzéŋ ninzéŋgina bébélacŋia ionac muru imi ic ninzéŋ ninzéŋ bébélacŋia tanec waŋi imi, ic ninzéŋ ninzéŋ bébélacŋia énépésimaŋ zé imuhuc waŋi. Ic héna héna ionac muru ic héna héna tanec waŋi imi, tosara aŋgéŋgina timaŋ zé imuhuc me imuhuc waŋi.

²³ Ni buŋa suruc hiabia imuac wamma haka hénia hénia méndacma wajaŋzua imi, ni nenaoc acguc buŋa suruc hiabia imuac héla imi ic embac tosara iniguc momacnec memaŋ zé imuhuc wajaŋzua.

²⁴ Sombenŋ yandaiguc nogicna gogicba aria wamma moczoŋ usuŋnec keŋanzu, néŋ sugcna igucnec momacguc sac onogicma bakia meanzac imi ini ménda niŋteŋiczu? Ini acguc bakia mewinŋ zé imuhuc usuŋnec kemmu.

²⁵ Ariac ic eneŋ onogicbiŋ zé sigi héna héna kecanzu. Waŋu imi eneŋ zunzariŋ mižicmižicya houmacac hezac imuhucyawac orucginaiguc haimimu niŋac

wamma imuhuc wañanzu, nêj neñaj mia iwawai ménda houhouyawac mewij zé imuhuc wañanzij.

²⁶ Héna imuac niñac ni nenaoc héna hezac imi ménda héñtegicma sicsaoc ménda keñanzua. Wañu ni zika qemañ zé sawaiguc méragina sicsaoc gilianzu ésécnec ménda qeanzua.

²⁷ Nêj ni ic tosara onac ackua zéc zéau énécmima kecma nena gorosona wambi niñac séwinanéj welej qe qe kecmañ niñ imuac siña qewa hiñgaru kecanzua.

10

Pakeñ ac Israel ionac wawañ meme igucnec hahaya.

¹ Alahécna, ini iwawai yomi ménda niñasarimanec kecmu niñac ménda wanzua. Esañ ambéc hécnina ienej moczoñ hosusuac amiaiguc kemma konduj doku namuñaguc qericma keñgic.

² Wañu moczoñ Mosearu torogecic hosusu zéma konduj doku qeriaiguc naec énécmiyec.

³ Wañu nene téréya imuhucyanec nema kecgic.

⁴ Wañu ienej imi, Kristo qeri uñawac zamanzij kecanzac inéj méndac énécmiyu zamanzij imuacnec mia qeri uñawac doku imuhucyanec nema kecgic.

⁵ Nêj kileñ, ionarunec zañgégina moczoñnec séc ionac imi Anutunéj ségiségi ménda wamma baec kéra kérésiaiguc unuyu humudacgic.

⁶ Wañu imi mia ienej haka biria siña nimma wañgic ésécnec neñaj imuhucyanec ménda wamma kecbij niñac haka imuhucyanéj sésécac hicñi nénécmiyec.

⁷ Ionac murunec tosara ésécnec ini banjarawac welej qe qe ic ménda wammu. Haka imuhucyawac wañgic, ac

yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac ienej mama tacma nene zéma doku selia nema yacma nezélélér aria mezu.*

⁸ Wañu ionac suginaiguc tosara ésécnec kaisero haka ménda wambij. Kaiwe ai meme momacguc imuaru ic embac 23,000 humuma madacgic.

⁹ Wañu Miñ Kewunina manam batuc ménda wammiiwij. Ienej imuhuc wañgic mokoleñ enej inigic humudacgic.

¹⁰ Wañu ionarunec tosananéj wañgic ésécnec ñindic ñuduc ac ménda zému. Ienej imuhuc zégic metecmetec miñinanéj metecgé énécmiyu qahac wandacgic.

¹¹ Ionaru haka hicñiyec imuhucyanéj séséc wañ nénécmizac. Wañu baec yomuac nalé tetcgiawac kecanzij neñajaru pakeñ ac wañ nénécmimac niñ kiwiiguc ooyawac hezac.

¹² Imuac mia nañselizua zéma niñzu imi enej mama unuwac niñac técgina nimma kecmu.

¹³ Ic séc hicñi énécmianzac manam batuc imuhucya sac onac muru hicñi énécmianzac. Anutu imi méñzé méñzéya qahac imuac niñac manam batuc sécgina ogicogicya imi ménda waiyu hicñi énécmimac. Wañu manam batuc hicñi énécmimacac séc hia nañselimu niñac néñgacma keñkeñawac héna mihicñi énécmimac.

Banjarawac olémbaña.

¹⁴ Imuac mia inicsoroc sorochécna ini banjarawac welej qe qe ai imuac mia héñacya mema kecmu.

¹⁵ Ic niñtegic qñtegic ginaguc énézéanzua ésécnec ac wañ énécmizua. Eñac mia ac énézéua imi niñgégic.

* 10:7: Mmh 32:6

16 Sokociguc mériaṅac waiṅ doku, mériaṅ ac zéma neanzij imi Kristoac sacya amunec qamunec haka qahac me? Waṅu saméṅ méndemma neanzij imi Kristoac séwi busia amunec qamunec haka qahac me?

17 Nene saméṅ hénia momacguc heyu saméṅ momacguc amunec qamunec wamma neanzij, imuac niṅac nini sasalanéṅ séwi busu momacguc wamma kecazij.

18 Séwiiguc Israel ic embac keczu ionac niṅgic, mulu haima neanzu imi eneṅ zaki téréyawac buṅa amunec qamunec ménda wamma kecaznu me?

19 Ac imi dimuhuc niṅac zézua? Iwawai banjarawac haimimia imi iwawai héla wanzac me? Waṅu banjara eṅeya imi iwawai héla wanzac me?

20 Imuhuc qahac. Ic enia ieneṅ mulu haianzu imi Anutuac buṅa qahac, néṅ kuwic onac haianzu. Ni ini kuwic iniguc amunec qamunec wamma kecmu niṅac ménda wanzua.

21 Ini Miṅ Kewuac sokoc iguc-nec* zéma kuwicac sokoc iguc-nec momacnec nemuac séc qahac. Waṅu Miṅ Kewuac zaeiguc zéma kuwic ionac zaeiguc momacnec toroqema nemuac séc qahac.

22 Me neṅaṅ imuhuc wammanec kecma Miṅ Kewu nimbupuc mi-hicji miwiṅ me? Kucinanéṅ kuha ogiczac me?

Ninzéṅ ninzéṅ ic ionac keckec solaja.

23 Iwawai moczoṅ hia wambiṅac séc, néṅ iwawai moczoṅnéṅ méra ménda nénécmidacmac. Iwawai moczoṅ hia wambiṅac séc, néṅ iwawai moczoṅnéṅ ménda nangé nénécmidacmac.

24 Méṅnéṅ méṅ eṅeya nangé amumaṅ zé ménda hochoc ai

memac, néṅ tosara onac nangé énécmimaṅ zé hochoc ai memac.

25 Ini nénnagémba sombenjiguc yaṅ beric busia haigic heyu ewa qerigina solaṅanéṅ yomi omaya me kuwicac buṅa zéma ménda qesiamuma eṅ boṅ mema oma nemu.

26 Hénia imi yomuhuc; Baec zéma iwawaiya imuaru sécgéma hezac imi moczoṅ Miṅ Kewuarunec.*

27 Ic enia méṅnéṅ héihéré énécmiyu amayaiguc emmuiguc, wéségina iguc iwawai haigic hezac imi imuac me imuac ewa qerigina solaṅa niṅac wamma zéqesi ménda wamma efima hia nedacmu.

28 Waṅu ic méṅnéṅ yomi banjarawac mulu haimimia zéma énézémaciguc imi, énézémac i zéma iwac ewa qeria solaṅa niṅac wamma iwawai imi ménda nemu.

29 Geṅga qahac, néṅ iwac ewa kétij kétijawac zézua. Némac niṅ ic méṅac ewa qeri solaṅanéṅ hakana ziki sipacya qahac imuac zégési waṅnémmac me?

30 Ni ewa hia nimma amunec qamunec wammaiguc mérénéṅ némac niṅac hakana ewa hia zézéyaguc imuac niṅac zébiri néṅu nimbinec?

31 Imuac ini nene zéma doku nemu, me haka méṅac méṅ wammuiguc imi, Anutuac edamuyawac niṅac wamma memu.

32 Ini Yuḍa ic me Girik ic me Anutuac hénaoriṅ ieneṅ inicma qonzontoiṅ géwu niṅac solaṅanec kecmu.

33 Haka hénia hénia wammaṅac séc, ic hénia hénia ewa hia mi-hicji énécmima, nena nangé amumaṅ zé hochoc ai ménda mema, ic sasala nangé énécmimaṅ zé hochoc ai meanzua ni éscnec waṅ énécmigic Anutunéṅ ionac aṅgéṅgina tiénécmimac.

* 10:21: Waiṅ sokoc. ☆ 10:26: Leg 24:1

11

1 Ni Kristoac haka kéréndénj méndac mianzua ésécnec ini imuhucyanec nuac haka méndacma wammu.

Mepé qepésiac haka solaña.

2 Ini ai hénia hénia meanzu séc ni niŋqeli némma mératéc haka ku énécmiyac séciguc tohoma kecanzu imuac niŋac mepési énécmizua.

3 Waŋu yomi ménj zéwa niŋasarimu niŋac wanzua; Icyá icyá ionac orucgina imi Kristo wanzac. Waŋu embacac oruha imi icyá wanzac. Waŋu Kristoac oruha imi Anutu wanzac.

4 Ic ménjénj oruc usuyaguc zéwelec ai me bianjac ara zéauau ai mezac imi eŋeya oruha Kristo gamu mihicŋi mizac.

5 Waŋu embac ménjénj oruc usuya qahac eŋnec zéwelec ai me bianjac ara zéauau ai mezac imi oruha keczac icyawac gamu mihicŋi mizac. Waŋu embac imi oruc zucya moczoŋ mericdacma keczac tanec imuhuc éséc wanzac.

6 Imuac embac ménjénj oruha usuya qahac kecmaciguc oruc zucya imi mericdacmac me hézérac gédacma kecmac. Waŋu embac imi oruc zuc qahac kecmanj zé gamuya nimmaciguc oruc usuyaguc kecmac.

7 Ic imi Anutuac tanec zéma edamuya wanzac imuac oruhaiguc usuya kilenj ménda haimacac hezac, néj embac imi icyawac edamuya wanzac.

8 Ic imi embac igucnec ménda memeyanéj embacnéj ic igucnec memeya.

9 Waŋu ic imi embacac niŋ wamma ménda mihicŋiyec, néj embac imi icac wamma mihicŋiyec.

10 Hénia imuac niŋac zéma kua meme uŋa ionac niŋac wamma embacnéj méra bacginaiguc

keczac imuac asé kiwiya oruc usuya haima kecmac.

11 Waŋu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc imi ic qahac embacnec ménda kecanzac. Waŋu imuhucyanec embac qahac icnec ménda kecanzac.

12 Embac icarunec hicŋiyec* ésécnec ic acguc embacarunec hicŋiyec. Néj momac yanda imi Anutu arunec.

13 Ini eŋaoc niŋgésigic embac ménjénj oruc usuya qahac Anutu zéwelec wammiyu hia sécgémac me?

14 Waŋu ic ménjénj oruc zuc horua hemiyu iminéj eŋeya gamuya mihicŋi mianzac imi ewa siŋginawac boŋ zalianéj hia ménda ku énécmizac me?

15 Waŋu embac onac oruc zucgina imi usu buŋawac énécmiyec imuac niŋ embac ménjénj oruc zuc horua hemiyu, edamuyaguc wanzac.

16 Ménjénj ac imi qemaŋac zéma yomuhuc nimmac. Haka imuhucya imi nini me Anutuac héniaorij neŋaŋguc ménda hezac.

Miŋ Kewuninawac saménj téréya.

17 Ini azoroanzu nalé imuaru ménda nanjé amuanzu, néj mebiri amuanzu imuac niŋac ini ménda zéhiaru énécmima zézé seli ac ménj yomi énézémanj zé wanzua.

18 Walac imi ini héniaorij togoanzu nalé imuaru sugcinaiguc héndénj héndénj hicŋianzac zégic nimma ac tosara imi ninzénjgézua.

19 Waŋu nimba Anutunénj niŋu tuŋ diminénj solaña keczu imi hicŋitegicmac niŋ sugcinaiguc eŋac eŋac tunjinaiguc téamuma kecmuac hezac.

20 Hélawac zéwa niŋgic; Ini momacnec azoroanzu nalé imuaru imi Miŋ Kewuac saménj newiŋ zé ménda azoroanzu.

* 11:12: Hén 2:21

21 Némac niñ, tosara imi eñañ nene késama hama eñac eñac walac negic tosara imi yaka niñ humumanec kecgic tosara imi doku selinéñ ewa soho mihicñi énécmiyu keczu.

22 Eñañ yaka neneac ama imi hocma imuhuc wañanzu me? Imi qahac wañu, Anutuac hénaríñac niñgic mamaya wañu maqeqeya gamu qeqe mihicñi énécmianzu me? Némac ac énézémañ? Zéhiaru énécmimañ? Qahacgucnec! Yéwéri imuac zéma ménda zéhiaru énécmimañ.

23 Imi mia hénia yomuhuc niñac; Ni haka ku énécmiyi imi mia Miñ Kewuarunec meyi. Miñ Kewu Yesunéñ sinji méñ Miñ Kewu Yesu késagic imuaru saméñ mema

24 ewa hia ac zéma kuma yomuhuc zéyec; Yomi imi séwi busuna onac buña. Niñqeli némma haka yomi wammu.

25 Saméñ negic tecgéyu waiñ sokoc imuhucyanec nema yomuhuc zéyec; Sokoc yomi imi zikiziki qelia sacnanéñ memeya. Nemu séc niñqeli némma haka imi wammu.

26 Ini saméñ zéma waiñ sokoc imi mema nemu séc Miñ Kewuac humuc buña imi zéauma kecgic inéñ liliñgéma hamac.

27 Hénia imuac mia méñnéñ méñ Miñ Kewuac saméñ me sokoc imi haka sicsaocyaguc nemac imi Miñ Kewuac séwiya zéma sacya nesoho sohayawac késpedes mihicñimac.

28 Imuac méñnéñ méñ eñeya niñgési amumaguc saméñ imi nema sokoc imi mema nemac.

29 Méñnéñ méñ Miñ Kewuac séwiya zéma sacya ménda héñasarima nemac imi eñeya késpedes nemac tanec wammac.

30 Hénia imuac niñac sugc-naiguc sasalanéñ kuc mama zéma hafiginaguc wamma keczu. Wañu tosara imi bec gau seli mihicñima keczu.

31 Neñañ niñgési amuyiñguc ménda niñgési nénécmiwacnec.

32 Wañu neñañ niñgési nénécmimac iguc imi zéqindiniñ wañ nénécmimac. Imi mia baec ic iniguc momacnec zétecgé nénécmiyu késpedesicninaguc ménda wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmianzac.

33 Imuac dacmuna hécna saméñ newiñ zé azoromu nalé imuaru imi mambéc amumu.

34 Méñ imi neneac wammiyu walac eñeya amaiguc nemac. Azoazoro sicsaocya wañgic késpedes ginaguc zéénécmiwac niñac. Yéwéri tosara imi ni nenaoc kec hama zémindiñimañ.

12

Qeri uñawac sese.

1 Dacmuna hécna ini qeri uñawac sese imuac hénia niñasarimu niñac wanzua.

2 Ini bec nec ic enia kecgic imuaru siñginanéñ héihéré énécmima onagiru baniara ac ménda zézéya imuhucyawac muru rouc wamma kendacgic.

3 Imuac ni zéasari énécmizua; Méñnéñ méñ Anutuac Uñaguc ac zéanzac imi Yesu imi saecac buña imuhuc ménda zémac. Wañu Uñanéñ ménda nangé énécmiyu méñnéñ méñ Yesuac Miñ Kewuna zémacac séc qahac.

4 Ewa hiawac ai buña imi hénia hénia, néñ Uña imi momacguc.

5 Ai memeac nananjina imi hénia hénia, néñ Miñ Kewugina imi momacguc.

6 Ai haka imi hénia hénianéñ icya icya ionac muru ai haka imuac me imuac moczoñ wamma meanzac imi Anutu momacguc.

7 Wañu ic miñ séc nangé énécmimañ zé Uña téréyanéñ aiginaiguc eñeya mewinini amuanzac.

8 Méñac imi Uña téréyawac murunec niñtegic qñtegiac ackuazéc, méñac imi Uña Téréya iminéñnec mia niniñ hénia héniaiwac ackuazéc,

9 wañu méñac imi Uña Téréya iminéñnec niñzén niñzén, méñac imi Uña Téréya iminéñnec hafi zepa mehia hiaruac ai buña seseya,

10 Wañu méñac imi kiwi méréra memeyawac kuha, méñac imi Anutuac bianac ara zézé, méñac imi uña hénia hénia inictegic tegira, méñac imi ac méréra zézé, méñac imi ac méréra imuac hénia melemma zéasac asariac ai buña énécmiyec.

11 Ai haka imi moczoñ Uña Téréya momacgucnéñ medacanzac. Wañu eñeya ewa siña méndacma méndemma icya icya énécmianzac.

12 Ic neñañ séwinina imi momacgucnéñ séwininawac tasia imi sasala hemizac. Wañu séwiac tasia imi sasalanéñ séwi momacguc hemizac ésécnec Kristo acguc imuhucyanec.

13 Nini imi Yuda ic me Girik ic, welen qeque ic me miñ mañgoc wañamuma kekera, moczoñ Uña Téréya momacguc néñnec* naec nénécmiyu séwi momacguc wamma Uña momacguc imi doku ésécnec nénécmiyu neyiñ.

14 Wañu séwi imuac tasia imi momacguc qahac, néñ sasalanec.

15 Wañu hénanéñ ni méra qahac, imuac séwiiguc ménda toroqeqeya zéwacnec séwiiguc ménda toroqeqeya hia wammac me?

16 Wañu gezacnéñ ni kic qahac imuac séwiiguc ménda toroqeqeya zéwacnec séwiiguc toroqeqeya hia ménda wammac me?

17 Séwi howiacnéñ kic wammaciguc hétén hicñiyu dimuacnec nimmac? Wañu

séwi moczoñnéñ hétén niniña wammaciguc dimuacnec héméña nimmac?

18 Wañu Anutunéñ ewa siña méndacma séwi tasia hénia hénia séwiiguc haiyu hezac.

19 Séwi tasé momacguc sac hewacnec séwi eñeya dimuaru hia hemac?

20 Imuac séwi taséhéra imi sasalanec, néñ séwi imi momacguc.

21 Wañu kicnéñ mérawac ni gi qahac hia kecmañ zéyu, orucnéñ hénawac ézéma gi qahac ni hia kecmañ zémacac séc qahac.

22 Néwéciguc, séwi tasé tosarawac niñni mamaya tanec wañzu, néñ imi moczoñ aiginaguc sasala.

23 Wañu séwininawac taséhéra maqeqeya imuhucyawac niñni eeginaguc wañu usu hiabianéñ héiéncmianziñ. Wañu séwi tasé gamuginaguc imuhucyawac niñni héla wañanzac.

24 Wañu séwi tasé tanecgina hiabia ieneñ imi imuac me imuac zéwelecmuac ménda hezac. Anutunéñ séwi tasé mamaya ionac eegina ogicma héima séwinina imuhuc areñgéma meyacgé nénécmiyec.

25 Wañu imuhuc meyu séwi tasé eñac eñac ménda méndéñ amuma séc momacguc galenagé amuma kecanzu.

26 Tasia méñnéñ qenzeñ qeyu tosara moczoñ imuhucnec momacnec geriwa niñanzu. Wañu tasia méñnéñ edamuyaguc wañu tosara moczoñ imi momacnec ségiségi wañanzu.

27 Ini imi Kristoac séwi zéma séwi taséhéra wamma keczu.

28 Anutunéñ imi hénarioñ héra neñañaru ai ic yomuhuc kumu nénécmiyec; Walac imi Yesuac Méliméli ic, imuacnec bianac ara zézé ic, ai imuacnec kiwi ic

* 12:13: Me momacgucac qeriaiguc.

zéma kiwi méréra memeya, zéma hafi zepa mehihiaruac ai buŋa seseya, zéma qenaŋgé ai, zéma galeŋ ai, zéma ac méréra zézé ai imuhucnec hai nénécmidarec.

²⁹ Momac yanda Yesuac Méliméli ic wanziŋ me? Momac yanda bianjac ara zézé ic wanziŋ me? Momac yanda kiwi ic wanziŋ me? Momac yanda kiwi méréra meme ic wanziŋ me?

³⁰ Momac yanda hafi zepa mehihiaru ic wanziŋ me? Momac yanda ac méréra zézé ic wanziŋ me? Momac yanda ac méréra imuac hénia zéauau ic wanziŋ me?

³¹ Waŋu ini ai buŋa seseya, séc méŋ tosara onogicma eŋeŋa wanzac imuac qerigina hélacnec ewa ewa wammu.† Waŋu ni hénia méŋ tosara onogicma solanja wawaŋawac zéwa niŋgi.

13

Goi héihéiac haka.

¹ Ni baec ic zéma kua meme uŋa ionac ac hénia héniaiguc ac zémanec kileŋ goi héihéi qahac keczuaiŋguc, ni imi goŋgoŋ qacqaraguc zéma aiŋ hétéŋaguc tanec wanŋua.

² Waŋu ni bianjac ara zéma ac saŋa moczoŋ zéma ninij moczoŋ niŋasarima imuacnec ninzéh ninzéh baec boŋa méŋ hia ézéwa yacma kemmacac séc késa keczuaiŋguc kileŋ goi héihéi qahac keczuaiŋguc imi ni eŋomia wanŋua.

³ Waŋu nena iwawai moczoŋ méndéh énécmianzua iguc, waŋu imuacnec séwina gericiguc hai énécmiwa zedaruguc kileŋ goi héihéi qahac keczuaiŋguc imi héla méŋ ménda késakeczua.

⁴ Goi héihéinéŋ nalé horua bisiqatéh waŋ énécmianzac, goi héihéinéŋ gum bénzénzéh waŋ énécmianzac, waŋu nimbupucya

qahac, waŋu tétéc qeŋe qahac, séwi eŋeŋ qahac,

⁵ Géréŋu nézéh qahac, ewalima késa kekec qahac, kiu séléléc wammiyu qeri biric ménda ninzac, képésic késa kekec qahac.

⁶ Imi birianéh sécgéma keŋu ewa hia ménda nimma ac hélawac wamma ségiségi waŋanzac.

⁷ Goi héihéinéŋ yéwéri momac yanda bisiqatéh wamma iwawai moczoŋ ninzéhégéma iwawai moczoŋ niŋkumu wamma iwawai moczoŋiguc naŋselimac.

⁸ Goi héihéi imi tetecgiaya qahac hema emma kecmac, néŋ bianjac ara qaiyu, ac méréra acguc tecgéyu, ninij momacnec qahac wandacmac.

⁹ Nini hénia bakia sac niŋasarima bian ac imi bakianec zéanzéh.

¹⁰ Imuac hénia howia hélanéŋ hicŋiyu bakianec zézéya imi moczoŋ tecgédacmac.

¹¹ Ni komocnaiguc imi nambérac ésécnec ac wamma nambérac ésécnec niŋtegiacma nambérac ésécnec niŋaŋi, néŋ ic kuneŋ wamma nambérac haka silic imi hetecgédari.

¹² Nalé yomuaru imi nini wikiŋiguc héŋanzéh ésécnec méiméiyawac héŋanzéh, néŋ nalé hahaya imuaru imi musunina séc aŋambiŋ imuhucyanec hémbiŋ. Deguc imi bakia sac niŋasarianzéh, néŋ nalé imuaru imi Miŋ Kewunéh ni niŋyaccgé néŋanzac ésécnec ni solanjanec niŋasarianŋ.

¹³ Imuac ninzéh ninzéh zéma niŋkumu zéma goi héihéi haréwéc imi nalé séc hemac, néŋ sugcnaiguc goi héihéinéŋ éréhéc orogicma eŋeŋa wanzac.

14

Bianjac ara zézé zéma ac méréra zézéyawac sese.

† 12:31: Me nimbupuc waŋanzu.

¹ Goi héihéiac hénia imi seliseli wamma méndacmu. Wañu qeri uñawac sese hénia hénia niñac wammu, néñ ai buña sasala imuarunec Anutuac gezac qézéñ acwac niñgic eñeña wañu imi zéhicñiwñ zé seliseli wammu.

² Ic méñ ac méréra zéanzac imi Uña téréyanéñ wammiyu ac saña zéyu ic tosara eneñ hénia ménda niñasarianzu. Imuac niñac inéñ ic onac ménda énézéanzac, néñ Anutuac ézéanzac.

³ Néñ Anutuac bianjac ara zéhicñianzac imi eneñ ic onac énézéma zénañgé énécmima meme seli ac wañ énécmima héibélac qéibélac wañ énécmianzac.

⁴ Ac méréraiguc ac zéanzac inéñ eñeya nañgé amuanzac, néñ Anutuac ackuazéc zéhicñianzac inéñ héniorñ meyac énécmianzac.

⁵ Ni imi ini moczoñ ac méréra zému niñac wanza, néñ Anutuac bianjac ara imi niñgic tosara onogicma eñeña wañu sasala zéhicñimu niñac wanza. Ac méréra zéma héniorñ nañgé énécmimañ zé hénia ménda melemma zéhicñi wanzaciguc Anutuac bianjac ara zéanzac inéñ i ogicma kuneña wanzac.

⁶ Imuac dacmuna hécna ni onaru hama hénia zéauayawac ara zéma ninñ zéma bianjac ara zéma paken ac ménda zéma ac méréraiguc ac énézéwa iminéñ dimuhuc nañgé énécmimac?

⁷ Kuña me mimisule, iwawai kekecyá qahac imuhucyanéñ legic maraya dindñanec ménda qaru mérénéñ legic imuac hénia niñtegimac?

⁸ Wañu témuñnéñ hétéñ sicsaocya qaru mérénéñ yaréac zéréñ qéréñ hia wammac?

⁹ Ini imuhucyanec ezelañ ginanéñ ac niñtegicbiñac séc imuhucya ménda zégic ac zézégina imi dimuhuc niñasarimu? Acgina eñ zégic sawaiguc kensohozac.

¹⁰ Ac ewa hénia hénia baeciguc hezac, néñ ac ewa hénia qahac méñ ménda hezac.

¹¹ Imuac ic méñnéñ zéyu ni imuac hénia ménda niñasarimañguc ni imi ac zézac iwac muru ic enia wamba i acguc nuac muru ic enia wammac.

¹² Imuac ini acguc Uñawac ai buña niñac wañanzu. Imuac héniorñ nañgé énécmiwñ zé sécgé énécmimac niñ seliseli wammu.

¹³ Imuac ac ewa méréraiguc zéanzac imi ac melerñ melerñawac kuha niñac zéwelec wammac.

¹⁴ Ni ewa méréraiguc zéwelec wammañguc imi mia qeri uñananéñ zéwelec wanzac, néñ nuac ewa qerinanéñ héla ménda mihicñizac.

¹⁵ Imuhuc wañu dimuhuc wammañ? Ni Uñananéñ zéwelecma ewa qerinanéñ momacnec zéwelecmañ. Wañu uñananéñ legic héimima ewa qerinanéñ momacnec legic héimimañ.

¹⁶ Imuhuc ménda wambésémañguc imi uñaganéñ mériañ ac énézézésémañguc ic sese imuhucya qahac kecanzu imi eneñ gi némac ac zézan imi ménda niñasarima dimuhuciguc guac ewa hia ac nimma hélacnec hia zémac?

¹⁷ Gi ewa hia ac hia zézan, néñ acga iminéñ tosara ménda nañgé énécmimac.

¹⁸ Ni ini moczoñ onogicma ac méréra hénia hénia sasala zéanzuawac Anutu ewa hia ézézua.

¹⁹ Wañu héniorñ amaiguc tosara ku énécmimañ zé ackuazéc éréhécdac ewa qerinanéñ niñasarizac imuac hia zémañ, néñ ac méréra 10 tausenac séc horua zémañ zé nimba mamaya wandaczac.

²⁰ Dacmuna hécna niñtegic qñtegiciguc imi kokoc éséc ménda wammu, néñ Haka biriaiguc imi

kokoc éséc wammu. Ninjegic qinjegiciguc imi ic kuney éséc wammu.

²¹ Héna aciguc yomuhuc ooyawac hezac; Minj Kewunéj yomuhuc zézac; Ni ac méréra zéanžu ionac ezelangina zéma ic enia ionac kua tasé mema ic embac yomi énézémanj, néj kilenj ménda ninjtohomu.✱

²² Imuac ac méréra imi ninzéj ninzéj ic onac buŋa qahac, néj ic enia ionac asé kiwi wanžac. Anutuac bianjac ara imi ic enia onac qahac, néj ninzéj ninzéj ic ionac buŋa wanžac.

²³ Imuac hénarinj momac yandanéj tocgéma momacnec ac méréraiguc zémuiguc ic tosara imuac hénia ménda ninžu imi eney zéma ninzéj ninzéhingina qahac imi eney éréma inicma ewagina sohozac ménda zému?

²⁴ Wanju momac yanda eney Anutuac bianjac ara zéhicnjima tacmuiguc imi, ic enia me omaya éréma ic momac yanda ionac murunec zéqindiŋi ac zéma gésigési ac waj énécmimia wammac.

²⁵ Wanju ewa qeriginaiguc nininj musanj musanjia imi usuya auyu hicnjitegiru Anutuac sigémima mepésimima Anutunéj hélacnec sugcinaiguc kecžac zéma zéaumu.

Ai areŋa méndacma mepé qepési ai memu.

²⁶ Imuac dacmuna héčna dimuhuc wambinj? Ini azoromu séc legic zéra zéma pakenj ac zéma ackuazéc zéauauya zéma ac méréra zéma ac melenj melenj momacnec heanzac imuac imi moczoŋnéj nanjé amuwinj zé wamma memu.

²⁷ Méjnéj ewa méréraiguc ac zémaciguc éréhéc me haréwéc sac wai énécmigic zému. Wanju momacnec qahac, néj ic méjnéj zéyu tecgéyu ic méjnéj zémac.

Wanju méjnéj hénia melemma énézémac.

²⁸ Ac melenj méj ménda kecžaciguc hénarinj amaiguc ara qaiyu bénzéhj kecmac, néj zémanj zé eneyanec Anutuaru zémac.

²⁹ Wanju Anutuac bianjac ara zéhicnjianžu imi bianjac ara zéwinj zé ic éréhéc me haréwécnéj zému. Wanju tosara imi nimma ninjgésimu.

³⁰ Wanju ic méj momacnec tacžac iwac muru Uŋa téréyanéhj ackuazéc zéaumaciguc, walac hénima zézac inéhj waima bénzéhj nec tacmac.

³¹ Imi momac yanda nininj héiqelima qeri efi mihicnjimu ninjac bianjac ara imi areŋa méndacma ic méjnéj zéyu tecgéyu méjnéj zéyu kemmac.

³²⁻³³ Anutu imi ai memanj zé sicsaoc qahac, néj luaeyaguc meanžac. Imuac ninjac bianjac ara zézé ic ionac uŋahécgina imi bianjac ara zézé ic ionac méra bawu kecma luaeguc mambéc kecanzu.

Météré ic momac yanda azoazoroiguc wanžanžu ésécnec

³⁴ embac eney hénarinj sugcinaiguc acgina waima bénzéhj nec kecmu. Ionac imi ac zému ninjac ménda zéénécmimia. Wanju hénia aciguc hezac séc euhécgina méra bacginu kecmu.

³⁵ Nininj méjnéj méj héiqeliwinj zé wanžuiguc imi enanj amaiguc euhécgina qesiénécmimu. Embacnéj hénarinjiguc ac wawanja imi gamuyaguc wanžac.

³⁶ Anutuac ackuazécnéhj onac murunec hicnjyec me enjacnec sac kecgcic hicni énécmiyec?

³⁷ Onarunec méjnéj eneyawac ninju kua meme ic wanžac me Uŋa téréyayaguc wanžaciguc imi ac oénécmizua yomi kewuac zézé seli ac imuhuc zéma ninjegicmac.

✱ 14:21: Yes 28:11, 12

³⁸ Mériñéñ méñ hénia yomi ménda ninjegimaciguc ic imi ménda ninmimia wammac.

³⁹ Imuac dacmuna héčna ini Anutuac bianjac ara imi zéhicjiwiñ zé seliseli wammu. Wañu ewa méréraiguc ac zézé imuac neñ ménda héimu.

⁴⁰ Ai haka hénia hénia moczor sécyá ménda ogicma ai aren méndacma wamma memu.

15

Kristo humuc igucnec qelima yarec.

¹ Dacmuna héčna buña suruc hiabia énézéyi imuac ku énécmiwa ninzu. Imi mia ini bec anjétagic. Anjétagima imuac qeriaiguc nanjelima keczu.

² Ini ackuazéc neñ énézéyi imi eñ ménda ninzégéma selianec késa keczuiguc imi ninzégé ninzégé imuac qeriaiguc anjégéginá tiénécmimia wammac.

³ Ni néñu meyi imuac mia walac onac énézéyi. Kiwi téréyaguc hezac séc Kristonégé képésicninawac wamma humuyec.

⁴ Humuyu téngégic kiwi téréyaguc hezac séc ai meme haréwéc wañu munjuc humuc igucnec qelima yarec.

⁵ Yacma walac Kefawac hicñimiyec. Imuacnec tohotoho ichéra 12 ionac hicñi énécmiyu héngic.

⁶ Imuacnec ninzégé ninzégé dacmuna 500 azoroma kecgic winini énécmiyu momacnec héngic. Ionarunec sasalanégé qeliqeli keczu, néñ efeñanégé humugic.

⁷ Imuacnec éréma Yakobo hicñimiyu héñec. Wañu imuacnec Yesuac Méliméli ic momac yanda hicñi énécmiyu héngic.

⁸ Tetecgiaiguc naléna ménda héiyunec kembanganu téma hicñiyi nidac imuhucya acguc hicñinéñu héñi.

⁹ Ni imi Yesuac Méliméli ic ionac sugcinaiguc mamayagina téngégé. Ni Anutuac hénaroiñ ununesi wañ énécmiyi imuac ninjac Yesuac Méliméli ic zéma nurugic nimba ménda sécgéanzac.

¹⁰ Wañu Anutuac ewa hia igucnec ni séčna wamma keczu. Ewa hiawac buña néñec imi eñ ménda heyu ni Yesuac Méliméli ic momac yanda onogicma ai kuney yanda meyi, néñ imi mia nena qahac, néñ niguc momacnec keczu. Anutu iwac ewa hia igucnec.

¹¹ Neñ me ieneñ imuhuc zéau énécmiwa ini imuhuc ninzégéma keczu.

Humuc ic ionac qelima yacyac.

¹² Kristo imi humuc igucnec qelima yarec imuhuc énézeni ninjeguc dimuhuc sugcinaiguc tosanarégé humuc igucnec qelima yacyac imi ménda hezac zéanzu?

¹³ Humuc igucnec yacyac ménda hewacnec Kristo acguc munjuc ménda yacbacnec.

¹⁴ Kristo ménda yareciguc ackuazéc nini zéauanzéñ imi eñomia wanzac. Wañu ninzégé ninzégéginá imi acguc eñomia wanzac.

¹⁵ Wañu imuacnec nini imi Kristonégé humuc igucnec meqelimiya yarec zéma héipuc ac wañ énécmiyiñ hénia imuac ninjac Anutuac héipuc ic ikochéra keczéñ imi hicñitegiru ninicdabunec. Humuc igucnec yayac qahac wambacnec Anutunégé Kristo humuc igucnec munjuc ménda meqeliwacnec.

¹⁶ Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc Kristo acguc humuc igucnec ménda meqelimiya yacbacnec.

¹⁷ Kristo imi humuc igucnec ménda meqelimiya yacbacnec ninzégé ninzégéginá imi acguc

enomia wanju ini k p s c qeriaiguc kecgicac kecbunec.

18 Wanju Kristoac qeriaiguc humuma keczu imi acguc qahac wandachunec.

19 Kristoac qeriaiguc neŋaŋ niŋkumu waŋaŋziŋ imin eŋ baec yomuac sac wambacnec ic embac sugcinaiguc neŋaŋ imi tosara onogicma ewa biricninaguc wambin ec.

20 N eŋ Kristo imi hélacnec humuc igucnec qelima yarecac gau seli keczu ionac h la gocmia walac walac wan ac.

21 Humuc imi icac murunec, imuhucyanec humuc igucnec yacyac imi acguc icac murunec hahaya.

22 Adamwac qeriaiguc ic embac moczoŋ humugic  s c nec Kristoac qeriaiguc ic embac moczoŋ kekec mihicijimu.

23 Wanju areŋa zézéya s c méndacma hicŋi  n cmimac. Walac imi h la gocmia méréra Kristo, imuacnec Kriston eŋ lilingéma hayu iwac buŋa kekera.

24 Imuac andiaiguc imi nal  tetecgia hamac. In eŋ ic kewuya kewuya z ma ic qac buŋaguc z ma kuc buŋaguc imi moczoŋ mebirin cmima h ngalen  ama areŋa yanda imi maŋgocya Anutuac muru haimimac nal  imi mia hamac.

25 In eŋ ic kewu kecmanec haz ch ra moczoŋ eŋeya h na duandiaiguc onopocmacac hezac.

26 Wanju hazécya nal  tetecgiaiguc qemacac hezac imi humuc.

27 Anutun eŋ iwawai moczoŋ iwac h na duandiaiguc onopocdarec.  Imuac iwawai moczoŋ h na duandiaiguc hezac z yec nal  imuaru iwawai moczoŋ iwac h na duandiaiguc onoporec Anutu eŋeya imi m nda toroqema z yec imi hicŋitegic ac.

28 Iwawai moczoŋ iwac h na duandiaiguc onopocmac nal  imuaru imi naŋa eŋeya acguc iwawai moczoŋ h na duandiaiguc onoporec iwac muru sicg mimacac hezac. Imi mia Anutun eŋ iwawai momac yanda imuac miŋina kecma iwawai moczoŋ imuac qeriaiguc acguc s c g mac kecmac niŋ imuhuc waŋec.

29 Qahac wanju, humuc ic ionac niŋac wamma doku naecanzu imi eneŋ n mac wammu? Wanju humuc ic ieneŋ kilen  m nda yacmuiguc n mac niŋac ic embac humuc ic ionac niŋ wamma doku naec haka waŋaŋzu?

30 Wanju nini n mac niŋac zérabéra qahaiguc emmanec kecbiŋ?

31 Dacmuna h cna, ni Kristo Yesu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc mep  qepésina wanzu onac niŋac wamma zéhiaru amumanec kecma ni kaiweya kaiweya humuan za.

32 Ni Efeso ama areŋa yandaiguc baec icac niŋkumu niŋacnec sac wamma yaŋ z cginaguc yar  waŋiiguc imi n mac h la m n  hicŋin mmac? Humuc igucnec yacyac m nda hezaciguc oraŋ humuwina c hezac, imuac nez l l eŋ wammanec kecbiŋ hia z wiŋnec. 

33 Ikoc waŋ énécmiwu niŋac, ic ala biria eneŋ haka hiabia meso-hoanzu.

34 Ewa solaŋaiguc lilingéma k p s c m nda wamma haka solaŋa wamma kecmu. Onarunec tosian eŋ Anutu m nda nimmianzu imuac gamugina nimmu niŋac imuhuc z z a.

S wi qelia humuc igucnec yacyacwac buŋa.

35 Tosian eŋ yomhuc gezaŋ z mu; Humuc ieneŋ dimuhuc muŋguc

yacmu? Wañu séwi tanecgina imi dimuhucyanéñ yacmu?

³⁶ Ac qelaña zézé ic ini! Iwawai gocmia qesaanzu iminéñ ménda humumaciguc imi kekecyaguc munçuc ménda érémac.

³⁷ Wañu iwawai himicanzu imi kecma érémacac hezac iwawai howia imuac ménda himicanzu, néñ padi me tosara imi gocmianec himicanzu.

³⁸ Wañu Anutunéñ eñeya ewa sinçiguc tanecgina énécmima gocmia hénia hénia imuac séc tanecgina hénia hénia hai énécmiyec.

³⁹ Séwi tanecgina acguc imuhucyanec qahac, eñac eñac. Méñ imi icac séwi, méñ imi yañ onac séwi, méñ imi nei onac séwi, wañu méñ imi lambéc onac séwi.

⁴⁰ Séwi tanec tosara imi Kurumenjarunec, séwi tanec tosara imi baecarunec, wañu kurumençiguc kekerá ionac edamugina imi séc méñ, wañu baeciguc kekerá ionac edamugina imi séc méñ.

⁴¹ Kaiwe asaha imi séc méñ, maso asaha imi séc méñ, méñni sikiluac asaha imi séc méñ, wañu méñni sikilu eñañ edamugina imi eñac eñac.

⁴² Humuc igucnec yacyac imi acguc imuhucyanec. Himicanziñ imi humuma qahac wawaña, wañu imuacnec yacyacwac buña imi ménda humuma qahac wawaña.

⁴³ Iwawai eeya qahac imuhucyanéñ himicma iwawai edamuyagucnéñ yacbiñ. Iwawai bébélacgia himicma iwawai selianéñ munçuc yacbiñ.

⁴⁴ Séwi busunéñ himicma uñawac tanecnéñ munçuc yacma kecbiñ.

Séwi busuac tanera hezac, imuac uñawac tanera imi acguc hezac.

⁴⁵ Yomuhuc ooyawac hezac, Ic walac hicñihicñiya Adam imi séwiac ic kekecyaguc wañec.* Wañu Adam tetcgia hahaya imi kekec énécmiawac uña wañec.

⁴⁶ Wañu walac imi uñawac buña qahac, néñ séwiaguc, imuac andiaiguc hahaya imi uñawac buña wançac.

⁴⁷ Walac imi baeciguc hicñiyec imuac baecarunec. Andiaiguc hahaya imi kuruménçigucnec hahaya.

⁴⁸ Baecarunec imi moczoñ baecac buña tanec, kurumenjarunec imi moczoñ kurumençac buña tanec ésécnec.

⁴⁹ Wañu nini imi imuhucyanec baec icac murunec tanec meyiñ imuhucyanec kuruménçigucnec tanec mewiñ.

⁵⁰ Dacmuna hécna ac méñ yomi zéwa ningic; Sac zéma séwi busunéñ Anutuac héngalençiguc ama arença yanda imi mératéc ménda ançéñ timac. Wañu houhouyanéñ iwawai ménda houhouya imi mératéc ménda ançéñ timacac hezac.

⁵¹ Ninzu, neñ onac muru ac saña méñ zéwa ningic; Nini moczoñ gau seli ménda hewiñ, néñ témuñ tetcgiawac qaru focdac élanzañnec melemma qelia wambiñ.

⁵² Tomuñ qaru humuc ic eneñ iwawai ménda houhouyanéñ munçuc qelima yacmu. Wañu neñañ acguc melemma qelia wambiñ.

⁵³ Séwi houmacac hezac yominéñ séwinina ménda houhouyawac usu ésécnec héni hiñgacmac. Humucac buña yominéñ hehe seliac buña héimac.

⁵⁴ Houhouyawac buña yominéñ hehe seliac buña héiyuac humucac buña yominéñ kekec seli héimac nalé yomiaru imi, Anutuac kuhanéñ ogiru humuc imi qécgé

mimia wammac imuhuc ooyawac hezac imi moczoŋ seligidacmac.*

⁵⁵ Humuc gi néma kucganéŋ ogicqogic wambésémaŋ? Humuc gi waiga dimua?*

⁵⁶ Humucac waiya imi késpedesic, waŋu késpedesicac kuha imi héna ac wanzac.

⁵⁷ Neŋaŋ Miŋ Kewunina Yesu Kristonéŋnec ogicqogirawac kuc nénécmianzac Anutu iwac muru ewa hia ac ézézua.

⁵⁸ Imuac dacmuna ōroc hécna seligima namma hérékeŋ héréha ménda wamma nalé séc Miŋ Kewuninawac ai seliseli wamma memu. Imi mia onac kuc qeŋe ai iminéŋ Miŋ kewuac qeriaiguc eŋnec ménda sohomac.

16

Méra énécmiawac haka.

¹ Deguc yomi imi ic embac téréya ionac sese tocgému imuac ara; Ni bec Galatia hénaoriŋ énézéyi imuac séciguc ini imuhucyanec wammu.

² Sondaya Sondaya* ini eŋac eŋac soukiwa mihicŋigic saméŋaguc he énécmiyu séc goiya héima toroqema haigic tacmac. Eŋ kecgic onaru hawa soukiwaguc qutulangéwu niŋac.

³ Onaru hamaŋ imuaru ic tosarawac niŋgic sécgéyu kiwi énécmima méli énécmiwa sese imi mema Yerusalem kemmu.

⁴ Waŋu nuac niŋgic sécgéyu ni acguc kemba Ieneŋ niguc momacnec hia kembiŋ.

Eŋeya méra mimac niŋ énézéyec.

⁵ Ni Makedonia baec imi qer-icma kemmaŋ zé wanzua imuac Makedonia baec qericma kemmaguc onac muru hama inicmaŋ.

⁶ Hama iniguc kecmaŋ gezaŋ. Iniguc kecba nalé saŋgeŋa imi hia kendacmac. Imi mia imuhuc wamba eneŋ mia hénana

mindinŋima méli néŋu imuaru me imuaru kemmaŋ.

⁷ Miŋ Kewunéŋ niŋu sécgéyu onac muru hama iniguc nalé tosara kecmaŋ zé ninzua. Imuac mia nalé yomuac imi onogicmanec hotoŋadac inicmaŋ zé ménda wanzua.

⁸ Ni Efeso ama areŋa yandaiguc kecba ai meme 50 imuac kendoŋ wammac zéma ninzua.

⁹ Hénia imi yomuhuc; Ai kunéŋ yanda hélaŋuc sasala mihicŋimaŋac séc nagu béréŋgé néŋu, hažéc ic acguc sasala hicŋima keczu imuac mia imuhuc ninzua.

¹⁰ Timoteonéŋ onaru hamaciguc héŋgaleŋ wammigic bac yandi yandi ménda wamma sugcinaiguc kecmac. Ic imi ni éscnec Miŋ Kewuac ai seliseli wamma meanzac hénia imuac niŋac imuhuc waŋmimiawac hezac.

¹¹ Imuac iwac niŋac niŋgic mamaya ménda wammac. Waŋu lu-aeguc mélimigic nuaru liliŋgéma hamac. Ni zéma ninzéŋ ninzéŋ dacmuna hécna imi iwac mambéc kecziŋ.

¹² Ninzéŋ ninzéŋ dacmuna Apolo iwac imi dacmuna tosara iniguc onac muru kemmu niŋ hatac sasala zénaŋgé miyi, néŋ nalé yomuac imi kemmaŋ zé kileŋ ménda efizac. Waŋu nalé méŋac niŋu sécgéyu hamac.

¹³ Ini qeriginanéŋ técgina nimma kecma ninzéŋ ninzéŋiguc naŋseligima ic hélawac séc seligima kecmu.

¹⁴ Waŋu ai memu séc goi héhiéyaguc mema wammu.

¹⁵ Ini Sitefana zéma hénia géshéra ieneŋ Akaia baeciguc walac walac ninzéŋ ninzéŋ ic embac waŋgic imi zéma météré ic embac welen qeénécmiwiŋ zé

* 15:55: Hos 13:14 * 16:2: Girik aciguc; Sondawac ai meme walac walaha séc.

efianzu imi ini ninzu. Imuac ini zénaŋgé énécmizua.

¹⁶ Ic embac imuhucya zéma tosara momacnec ai mema kucqeqe waŋanžu séc acgina ninŋtoho waŋ énécmimu.

¹⁷ Stefano zéma Fotunata zéma Akaiko ieneŋ imi onac waŋ néŋu kic tanecgina késama hayic ewana hiaruyu kecaŋzua.

¹⁸ Ieneŋ imi ni zéma ini momacnec ewa qerininaiŋuc ségiségi mihicŋi nénécmigic. Imuac ini ic imuhucya imi ninénécmimu.

Tetecgiawac yaizézé ac.

¹⁹ Asia baeciguc hénaoriŋ tuŋa tuŋa keczu imi eneŋ onac yaizézégina zézu. Akila zéma Priska zéma amagiraiguc hénaoriŋ tocgaoanžu imi eneŋ acguc Miŋ Kewuninawac qeriaiguc onac yaizézégina zézu.

²⁰ Ninzén ninzén dacmuna momac yanda acguc yaizézégina zézu. Imuac eŋaoc kiricne téréya waŋamuma yaizézégina zéamumu.

²¹ Yomi Paulo ni nena mérananéŋ oma yaizézégina zézua.

²² Méŋnéŋ méŋ Miŋ Kewu goiya ménda héimac imi saecyaguc wammac. Miŋ Kewunina gi hawésémaŋ!†

²³ Miŋ Kewu Yesu Kristoac ewa hianéŋ iniguc hema kecmac.

²⁴ Goi héihéinanéŋ Kristo Yesuac qeriaiguc tuŋ iniguc momacnec hema kecmac. ‡

† **16:22:** Aram aciguc; Marana ta.

‡ **16:24:** Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc kiwi yomuac

tetecgiaiguc, Hélacnec! ogic hezac.

2 Korinti

Yai zézé ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac Méliméli ic wañi ni Paulo zéma ninzéh ninzéh munanina Timoteo niri hénarini Korinti ama areña yandaiguc keczu zéma ic embac téréya Akaia baec séc keczu ionac momacnec kiwi yomi oénémizic;

² Neñañ Mañgocnina Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

³ Miñ Kewunina Yesu Kristo iwac Mañgocya Anutu mepésimiwiñ. Inéh wésé niniñac Mañgoc zéma qeri mebélac qebélac hénia hénia moczon imuac Anutu kecanzac.

⁴ Inéh zéra waiya hénia héniaiguc qeri mebélac qebélac wañ nénécmianzac. Wañu neñañ qeri mebélac qebélac Anutuac murunec meyiñ iminéh nec ic embac tosara zéra béra hénia héniaiguc keczu imi bénzéh nec qeri mebélac qebélac wañ énécmiwiñ.

⁵ Imi mia hénia yomuac niñac imuhuc zézua; Kristoac qenzer manzerneh neñañ kekeciguc sécgéma hezac. Imuhucyanec qeri mebélac qebélacnéñ Kristoac murunec hama neñañ muru qesalecgé nénécmizac hénia imuac niñac imuhuc zézua.

⁶ Nini zéra waiya mihicñima kecanziciguc imi onac qeri mebélac qebélac zéma aṅgéh tiénécmiawac niñac, wañu nini qeri mebélac qebélac wañ nénécmiawac kecanziciguc imi acguc onac qeri mebélac qebélac niñac, qeri mebélac qebélac iminéh onac muru ai meyu zéra béra nini mihicñianziñ imuhucya imi ini acguc hia bisiqatéñ wamma nañselimu.

⁷ Ini zéra waiya imuaru toroqema kecanzu éséc nec qeri mebélac qebélaciguc imuhucyanec wamma kecmu imi niñzua imuac niñac niñkinzéhñina onac muru hezac imi mimiñzalia qahac.

⁸ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, imi mia hénia yomuhuc niñac, nini Asia baeciguc zéra waiya qahaiguc kecma éréyiñ imi ini ménda nimmu niñac ménda wañziñ. Nalé imuaru zéra waiya yéwéria sécnina ogicogicya qacninaiguc emma kilanzi nénécmiyu kekecninawac niñkinzéh imi acguc waiyiñ.

⁹ Humucac buña zétecgé nénécmimia zéma niñni hélaguc wañec, neh haka imuhuc hicñi nénécmiyec imi mia nini neñaoc ménda héiseli amuma humuc ic meqeli énécmianzac Anutu iwac muru sac héiseliwiñ niñac imuhuc hicñi nénécmiyec.

¹⁰ Wañu inéh mia humucac déc iguc nec metecgé nénécmiyec. Wañu toroqema metecgé nénécmimac. Wañu muñguc nec metecgé nénécmimac zéma iwac muru niñkinzéhñina haianzñiñ.

¹¹ Wañu ini acguc toroqema nénécmima zéwelec wamma méra nénécmimu. Imi mia ic embac sasalanéh nañgé nénécmima zéwelecgic ewa hiawac ai buña nénécmiyu iminéh ai meni, nonac niñac wamma Anutu ewa hia ac wammimu.

¹² Nini baeciguc kecma haihaka wamma onac muru geñ imi ogicogicyawac wamma Anutuac haka méndacma kenhéi hahéi qahac hélac nec wamma baecac niñtegic qinñtegiciguc qahac, neh Anutuac ewa hiayaiguc héima namma ai meanziñ imi nonac ewa qeri solaña ninanéh héipuc wañ nénécmizac. Wañu nini imi imuac niñni eeyaguc wañanzac.

¹³ Imi mia hénia yomuhuc niñac, Nini kiwi tosara qahac, néñ ini hia olomma hia niñtegicmuac séc imuhucya sac oénécmianziñ. Ini niñasaridacmu zéma niñkewu wañ énécmizua.

¹⁴ Ini hénianina bakianec sac niñsarianzu imuac séc Miñ Kewunina Yesuac nalé yandaiguc nini onac zézé ségiségigina wanni, ini acguc nonac zézé ségiségiginina wammu.

¹⁵ Ni imi hélacnec ninzéhégéyi. Hénia imuac niñac onac muru walac hamañ zé niñarenghéyi. Imuhuc wamba ini hatac éréhécnec mérianñinaguc wammu.

¹⁶ Hénaiguc keñ inicma Makedonia baeciguc kemmaguc munñuc Makedonia baec imuacnec onac muru liliñgé hawa méli néñu Yuda baeciguc kemmanñ zé niñ arenghéyi.

¹⁷ Ini ningic ni sic saoc nimma hénia qahac imuhuc wañ tanec wanñac me séwinawac siñ méndacma eñ hia hia qahac qahac zéma niñarenghéyi tanec wanñac me?

¹⁸ Anutu imi ménzézé ménzézéya qahac, imuac séciguc acna imi acguc hia zémaguc duña melemma qahac ménda zémanñ.

¹⁹ Ni zéma Siliwano* zéma Timoteo nenenñ Anutuac naña Yesu Kristo iwac hénia imi sugcinaiguc zéau énécmiyiñ. Wañu inéñ hia zéma qahac ménda zéyec. Imuac niñac iwac muru imi hia sac heanzac.

²⁰ Kristoac qeriaiguc imi Anutuac sisipac ac imi moczoñ yanda hia zézéya. Imuac niñac nini iwac muru héima namma hélacnec zéma Anutu mepésimianziñ.

²¹ Nini zéma ini momacnec Kristoac qeriaiguc meseli nénécmima halécnéñ météré nénécmiyec imi mia Anutu.

²² Inéñ mia eñeya qara asé kiwi ésécnec ewa qerininaiguc oma

Uña Téréya nénécmiyec. Wañu Uña Téréya iminéñ iwawai kecma hicñi nénécmimac imuac qérawia wanñac.

²³ Ac geriwiguc wañ énécmiwi niñac ni Korinti ama arenñ yandaiguc ménda hayi. Ac imi hélacnec zézua, Anutunéñ qeri uñanawac héipucya wanñac.

²⁴ Ini ninzéhéñ ninzéhéñiguc nañselima keczu imuac niñac, nini onac ninzéhéñ ninzéhéñ imuac galeñ kecziñ zéma ménda zézua, néñ néwécgeñya iguc ini ségiségigina mihicñimu niñac, ai momacgina kecziñ.

2

¹ Hénia imuac niñac, ni onaru munñuc ewa goronaguc ménda hamañ zé niñselizua.

² Ewa biric mihicñi énécmizuaiguc, nenaoc ewa biric mihicñi miyi i qahac wañu, ic diminéñ ewa hia mihicñi néñzac?

³ Ni kiwina imuhuc oénécmiyi imuac hénia imi onac muru hamañ nalé imuaru ewa hia mihicñi némmuac hezac ionac murunec ewa biric mihicñiwi niñac. Ni imi nuac ewa hianéñ momac yanda onac ewa hia wammac zéma niñkumuzua.

⁴ Ni qerina yéwériyu ewa goro wamma kecba kic masina sasala mayec imuac niñac kiwi imi oénécmiyi. Wañu imi mia yéwéri mihicñi énécmimanñ niñac qahac, néñ onac siñna sasala késa kecqua imi niñtegicmu niñac kiwi imi oénécmiyi.

Képésic waiwai.

⁵ Méréneñ méñ wañu ewa biric hicñizaciguc imi, netecgéma ogicma zémanñ zé ménda wanñua, néñ zékanñ zékanñ zéwa, inéñ imi nuacnec ménda mihicñizac, néñ hénaoriñ moczoñ yanda mihicñi énécmiyec tanec wanñac.

* 1:19: Roma ic enenñ Silawac Siliwano zéanñic.

6 Sasalanéj ic imuhucyawac zémindiñi qemindiñi wammigic nimba sécgézac.

7 Imuac niñac néwécgeñac késpedesica waimima ewa qeria mebélacgégic. Ewa biric ogicog-icyanéj hélanzimiwac niñac.

8 Imuac zéwelec énécmizua, siñ niñmimanec keczu imi mewininigic seligimac.

9 Ni imi ini ackuazéc moczoñ niñtohoanžu me qahac imi batucgé nimmanj zéma kiwi imi oénécmiyi.

10 Ic méñac ménj késpedesira waimigic ni imuhucyanec waim-imanj. Késpedesic imuac me imuac waimizuaiguc waiwai hakana imi Kristoac kiwaiguc onac niñac wawanja.

11 Nini Biriá miñinawac nininj qambaña imuac qelaña ménda kecziñ imuac niñac Biriá miñinanéj ikoc wañ nénécmiwac niñac imuhuc wanzua.

Sisipac ac qeliawac ai ichéra.

12 Ni Kristoac buña suruc hiabia zéau énécmimanj zé Troa amaiguc kenj nalé imuaru Miñ Kewuninanéj niñnéñu ai memeac sanjulanj ménj auma nanec.

13 Wañu ni ninzénj ninzénj dac-muna Tito imi ménda mihicñiyi imuac niñac nuac ewa qerina imi hia ménda mebélacgéyi, néj yaizézé ac wañ énécmima Makedonia baeciguc kenj.

14 Wañu Anutu ewa hia ac wammiwiñ, inéj nalé séc Kristoac qeriaiguc meseli nénécmiyu yaréiguc onogicanziñ. Wañu Kristo niñmimia imuac héméña hiabianéj neñañ murunec saima baec séc sécgéma kenanzac.

15 Hénia imi yomuhuc; Nini imi gési énécmimia zéma humucac buña ionac sugginaiguc momacnec Anutuac kiwaiguc Kristoac héméña wanziñ.

16 Tuñ méñac muru héméña iminéj humucac buña tanec wañu humuciguc onagicma kemmac, néj tuñ méñac muru imi héméña iminéj kekecac buña wañu kekeciguc onagicma kemmac. Ic mérénéj ai buña imuac sécya wammac?

17 Nini ic tosara ésécnec soukiwa mihicñiwiñ zé wainiguc doku haianzu ésécnec Anutuac ackuazécnéj diwi qiwiliña ménda wañanziñ, néj nini imi Anutunéj méli nénécmiyu Anutuac kiwaiguc zéma Kristoac qeriaiguc qeri hélacnec zéau énécmianziñ.

3

1 Nini neñaoac zéñangé amuwij zé muñguc hénima ac zéziñ? Nini ic embac tosara ésécnec zéñangé ac kiwi onac muru haini hamac me, onac murunec nonac muru kiwi imuhucya haigic hamac niñ qesi énécmiwiñac ménda hezac. Ini niñgic imuac wambiñac hezac me?

2 Eñaoac mia kiwinina wanzu. Imi mia ewa qerininaiguc ooya. Ic embac momac yanda oloñ nim-muac hezac.

3 Ini imi Kristoac kiwi héndénj héndéña kecgic héngalenj wañ énécmima kecziñ. Wañu kiwi imi kirifi dokuyanéj ménda ooya, néj Anutu kekecyaguc iwac Uñanéj ooya. Wañu Kiwi imi hoc hilañaguc ménda ooyanéj ic embac ewa qerininawac hilañaguc ooya.

4 Niñkinzénñina imuhucya Kristoac murunec imi Anutuac kiwaiguc kesa kecziñ.

5 Iwawai imuac me imuac imi moczoñ neñañ murunec zéma neñaoac sécnina hezac imuhuc ménda zéma nimbiñ. Néj sécnina séc he nénécmizac imi Anutu arunec zéma nimbiñ.

6 Inéj mia sisipac ac qelia imuac ai ic wambiñ zé niñkinzénñina mihicñi nénécmiyec. Imi mia kiwianéñnec qahac, néj

Uñayanéñ nec, kiwinéñ nunuhu-
muanzac néñ Uñanéñ kekec
mihicñi nénécmianzac.

Sisipac ac qeliawac edamuya.

⁷ Kiwi hoc hilañaguc néndéñgéma
ooya, humuc mihicñi nénécmimia,
imuac ai acguc edamuyaguc hayu
Israel qelihéra ieneñ Moseac kic
taneciguc imuac asaha hama
héiyu, kecma qahac wawaña,
imuac niñac wamma héñsosloma
hémmuac séc qahac wañec.

⁸ Uña téreyawac ai imi séc
méñ ogicma edamuyaguc ménda
wammac me?

⁹ Képésicginaguc zétecgé
nénécmiawac ai imi edamuyaguc
wanzaciguc, solañaguc zénéncmimia
imuac ai imi edamuya qe-
salecgéma mamaya wanzac!

¹⁰ Imi hénia yomuhuc niñac
imuhuc zézuu; Edamuya ogicog-
icya méñnéñ hayu becneç
edamuyaguc kerec imi mia mepé
qepésiyaguc ménda wanzac.

¹¹ Kecma qahac wawaña
imuhucyanéñ edamuyaguc
wanzaciguc heheseli heheya im-
inéñ edamuya ogicma kunerñec
wanzac.

¹² Nini imi niñkumu imuhucyaguc
keczñi, imuac niñac, bac yandi
yandi qahac, haihaka wañanzñi.

¹³ Mosenéñ Israel qelihéra imi
iwawai kecma qahac wawaña
imuac tetecgia imi ménda héñ
sosloma niñac kereñnéñ eñeya
kic tanera hoturu amuma kerec.
Wañu nini imi imuhuc ménda
wanzanzñi.

¹⁴ Néñ éréma deguc acguc imi
eneñ ewa seliseli wañ énécmimia
wañu sisipac ac wahala oloñ
niñanzu nalé imuaru kereñ imi
ménda augic heanzac. Wañu
kereñ imi Kristoac qeriaiguc auyu
mazac.

¹⁵ Wañu érékecma deguc Moseac
kiwi oloñanzu nalé imuac séc
kereñ imi ewa qerigina hoturu
énécmianec hezac.

¹⁶ Wañu méñnéñ Miñ Kewunina
Yesuac muru melemma kemmac
nalé imuaru mia kereñ imi au-
mimia wammac.

¹⁷ Miñ Kewunina imi Uña
keczac, imuac niñac imuac me
imuac Miñ Kewuninawac Uña
keczac imuaru mia qutuma keñha
wawaña hezac.

¹⁸ Neñañ momac yanda imi
kic tanecnaiaguc kereñ qa-
hac Miñ Kewuninawac edamu
imi wikiñiguc héñzñi éscénc
héñanzñi. Héñni Miñ Kewuac
Uñanéñ wañ nénécmiyu iwac
tanecac séc melemma edamuya
décyu méñac murunec emma
méñac muru kereñanzñi.

4

*Iwawai eeyagucnéñ kewuc
nomuñ qeriaiguc hezac.*

¹ Imuac niñac Anutuac wésé
niniñiguc ai yomi késa keczñi
imuac nini qeri mama ménda
wanzñi.

² Néñ Imuac gamu qeçe haka
sasañgiaiguc wawaña imi waima
diwi qiwiliñ haka héñacya mema
Anutuac ackuazéc imi ménda
mohosowiñ, néñ ac héla zéau
énécmima Anutuac kiwaiguc
icya icya ionac ewa qerigi-
nanéñ kétin kétin wañ énécmiyu
niñgési nénécmimu niñac neñaac
mewinini amuanzñi.

³ Neñañ buña suruc hiabia imi
kereñaguc hezaciguc imi humu-
cac buña ionac muru sac imuhuc
hezac.

⁴ Ionac muru imi Anutuac
kic tanera Kristoac buña su-
ruc hiabia imuac edamuya
imi ménda hémmu niñac baec
yomuac baniara ginanéñ ménda
niñzéñgéanzu ionac ewa qerigina
hoturu énécmiyu keczu.

⁵ Hénia yomuhuc niñac ac
imuhuc zéma mazua, Nini
imi neñañ niñac ménda zéau
énécmianzñi, néñ Kristo Yesu imi

momac yanda neŋaŋ Miŋ Kewu keczac imi zéma Yesuac niŋac wamma nini onac welen qeŋe ic kecziŋ imi zéau énécmianziŋ.

⁶ Hénia imi yomuhuc; Sinji tunumaŋ qeriaiguc asac mararaŋnéŋ qetagaliju zéyec Anutu iminéŋ waŋ nénécmiyu Yesu Kristoac kic taneraiguc Anutuac edamuya niŋmimiawac asac mararaŋ hemizac iminéŋ neŋaŋ ewa qerininaiguc qetagali nénécmianzac.*

⁷ Neŋaŋ imi iwawai eeyaguc imi zéic baecnéŋ memeya séwinina imuac qeriaiguc késa kecziŋ. Imi mia kuc yanda imi Anutuac muru hezac, néŋ neŋaŋ muru ménda hezac imi niŋtegicma kecbiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

⁸ Néwécnec néwécnec hélanzi nénécmianzu, néŋ hézé hézézaya ménda waŋanziŋ. Kukuderec mi-hicji nénécmianzu, néŋ kucmama ménda waŋanziŋ.

⁹ Nunuhéi waŋ nénécmizu, néŋ ménda wai nénécmiyu kecanziŋ. Qenzaŋgé nénécmianzu, néŋ ménda birima qahac waŋanziŋ.

¹⁰ Imuhuc wamma séwininaiguc Yesuac humucyawac buŋa imi bisima kenni Yesuac kekecyawac buŋa acguc séwininaiguc hicŋitegiru hémmu.

¹¹ Imi mia Yesuac kekecnéŋ séwinina houhouyawac buŋa imuaru hicŋitegiru hémmu niŋac neŋaŋ kekecninaguc nalé séc Yesuac niŋac wamma humucac déciguc nonopocgic kereŋanziŋ.

¹² Imuac humucnéŋ nonac muru ai meyu kekecnéŋ onac muru ai mezac.

¹³ Ni ninzéŋgéyi imuac zéauyi* imuhuc ooyawac hezac ésécnec, nini ninzéŋ ninzéŋac ewa qeri imuhucya késa kecziŋ, imuac niŋac nini acguc ninzéŋgéziŋ imuac zéauziŋ.

¹⁴ Imi mia hénia yomuhuc niŋac, Miŋ Kewunina Yesu meqelimiyecc inéŋ mia Yesuguc nini acguc meqeli nénécmiyu iniguc momac-nec iwac wésiaiguc nambiŋ zéma niŋtegicziŋ.

¹⁵ Imi hélacnec, nini imi Anutuac ewa hiayanéŋ sécgé énécmiyu ic embac sasalanéŋ ewa hia ac zésaima keŋgic Anutuac muru edamuya hemimac niŋac haihaka nina moczoŋ yanda imi onac hia niŋac wamma meanziŋ.

¹⁶ Imuac nini qeri mama ménda wanziŋ. Séwi icninanéŋ zazagima kenzac, néŋ qeri icnina imi naléya naléya qelimanec keŋanzac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoŋa dac meanziŋ zéra béra efefia iminéŋ edamu yéwéria hehe seli heheya imi mihicji nénécmimac.

¹⁸ Héhéŋa imi hotoŋa dac hemac, néŋ ménda héhéŋa imi hehe seli hemac, imuac mia nini imi kicninanéŋ héhéŋawac séc imuac qahac, néŋ kicninanéŋ ménda héhéŋa imuac kic hihi wamma kecanziŋ.

5

Kurumeŋ amaiguc tacyac wambiŋ.

¹ Kic hihi wamma kecanziŋ imuac hénia imi yomuhuc; Baec séwi halinina imi birima qahac waŋu, ama méŋ Anutunéŋ menénéc mimia, méranéŋ ménda memeya, ou kurumeŋiguc hehe seli heheya he nénécmizac imi ninziŋ.

² Imi sac qahac hénia méŋ imi yomuhuc; Nini séwi hali yomuac qeriaiguc yaiwisiŋ wamma kurumeŋac séwi ama héinénécmiyu mewin zé qerininanéŋ késama mambéc kecziŋ.

³ Imuhuc héiwiŋiguc, katanec ménda nanni ninicmu.

⁴ Hali yomuac qeriaiguc kecma bisi qaténjiguc yaiwisisiŋ waŋanziŋ imi hetecgəwiŋ niŋac qahac néŋ imuac qahaiguc méŋ qeliawac héini houhouyawac buŋa imi kekecnéŋ qécgémac niŋac imuhuc waŋanziŋ.

⁵ Waŋu Anutunéŋ mia haka imi mihicŋi nénécmima Uŋa Téréya nénécmiyec. Waŋu Uŋa Téréya iminéŋ haka tosara kecma hicŋi nénécmimac imuac asé kiwi waŋ nénécmizac.

⁶ Imuac niŋac nini baecac séwi halininaiguc kecanziŋ nalé imuaru imi Miŋ Kewunina ou keru nini lakec you neŋacnec kecanziŋ imi ninziŋ, néŋ kileŋ nalé séc niŋkinzéninaguc kecanziŋ.

⁷ Imi mia nini kicninanéŋ héhéŋa imuaru qahac, néŋ ninzén ninzénjiguc kecanziŋ.

⁸ Nini niŋkinzéninaguc, waŋu efima séwiac ama hali imi waima ama héla imuaru kemma Miŋ Kewuninaguc kecbiŋ zé waŋanziŋ.

⁹ Imuac nini kecbiŋ me waima kembiniŋiguc, ségiségi mihicŋi miwiŋ zéma niŋselima kecanziŋ.

¹⁰ Hénia imi mia yomuhuc, neŋaŋ moczoŋ yanda Kristoac zégésigési tatac imuac wésiaiguc wininima namma neŋac neŋac séwininaiguc kecma wawaŋ meme hia me biria waŋiŋ imuac séc méndacma bakia mewiaŋac hezac.

Miŋ Kewuac laae qeqe ai.

¹¹ Miŋ Kewuninawac bac yandi yandi imuac hénia niŋtegičanziŋ, imuac niŋac ic embac tosara zénaŋgé énécmiziŋ. Waŋu nini miŋ séc Anutunéŋ niŋyacgé nénécmizac. Waŋu ini acguc ewa kétiŋ kétiŋ waŋ énécmiyu niŋyacgé nénécmizu zéma niŋkumuzua.

¹² Nini muŋguc neŋaoc ménda zénaŋgé amuziŋ, néŋ eŋaoc nonac niŋac niŋgiŋ zézé ségiségi ginaguc wammu niŋac nalé titiŋa méŋ mihicŋi énécmiziŋ. Waŋu tosara

ewa qeriac buŋa niŋac qahac, néŋ séwiac buŋa niŋac wamma meyac amuzu imi onac ac bakia hia meleŋ énécmimu.

¹³ Nini ewa soho kecziniŋiguc imi Anutuac wamma imuhuc kecziniŋ. Waŋu nini ewanina hia kecziniŋiguc imi acguc onac niŋac wamma imuhuc kecziniŋ.

¹⁴ Momacgucnéŋ momac yanda neŋaŋ niŋac wamma humuyec. Imuac niŋac neŋaŋ moczoŋ humuyiŋ imi ninzénjézu. Hénia imuac niŋac Kristoac goi héihéinéŋ hinocgé nénécmizac.

¹⁵ Waŋu kekecguc kecanziŋ neŋaŋ imi muŋguc neŋaŋ niŋac wamma ménda kecbiŋ, néŋ neŋaŋ niŋac humuma muŋguc qelima yarec iwac niŋac wamma kecbiŋ niŋac inéŋ momac yanda neŋaŋ niŋac humuyec.

¹⁶ Imuac degucmuanec ic méŋac méŋ séwiya hémma ménda nimbiŋ. Nini Kristo acguc séwiiguc hémma niŋi, néŋ muŋguc méŋ imuhucyanec ménda niŋanziŋ.

¹⁷ Imuac ic méŋnéŋ méŋ Kristoac qeriaiguc keczu imi ic qelia, wahala imi keŋec, néŋ héŋgiŋ, qelia hazac.

¹⁸ Haka imuhucya imuhucya moczoŋ Anutuac murunec hicŋihicŋiya. Inéŋ Kristoac qeriaiguc ewa momac mihicŋi nénécmiyec. Waŋu ewa momac mihicŋi énécmimiawac ai buŋa qenénécmiyec.

¹⁹ Imi mia Anutunéŋ késpedesnina imi ménda olomma Kristoac qeriaiguc eŋeyaguc baec ic embac momac yanda ewa momac mihicŋi nénécmiyec. Imuhuc wamma ewa momac mihicŋi mihicŋiyawac ackuažéc imi méraninaiguc hai nénécmiyec.

²⁰ Hénia imuac niŋac nini imi Kristoac kua meme ic wamma Anutunéŋ neŋaŋ kuanina mema zéwelec énécmizac éscnec Kristoac nananiŋiguc namma zéwelec

énécmima yomuhuc énézézua, Anutuguc ewa momac wamma kecmu.

²¹ Anutunéj neŋaŋ imi Yesuac qeriaiguc Anutuac solañ dindiŋawac buŋa wamma kecbiŋ niŋac Kristo kápésic méj ménda waŋec, néj kápésic ic tanec nimmiyec.*

6

¹ Anutuguc momacnec ai meanziŋ nenej énézézuiŋ, Anutuac ewa hia imi eŋ ménda késa kecmu.

² Imuac Anutunéj yomuhuc zézac, Nalé nimba hezac* ✧ Ninzu, deguc imi nalé nimba hezac imi mia wanzac, ninzu, deguc imi aŋgér titiac naléya wanzac!

³ Aininaiguc gocya mihicŋiwu niŋac nini haihaka qonzon tongé énécmimia méj ménda hai énécmianziŋ.

⁴ Néj ainina meanziŋ séc Anutuac welenj qeŋe ic kecziŋ zéma imuac séc neŋaocnec mewinini amuma yéwéri hénia hénia eŋeŋa yomuhucyaiguc naŋ selianziŋ, zéra waiya, yéwéri, waizalanj,

⁵ nunuhéi, hésa ama, qewelonj waŋ nénécmimia, ai yanda, gau qeŋe, yaka niŋ humuc,

⁶ météré amuma kekec, ninij ai, bisiqatér wamma kekec, qambaŋtoho, Uŋaguc kekec, goi héihéi héla,

⁷ Ac héla zéma Anutuac kuha qeriaiguc kekec, kekec solañawac sou méra héi kananinaiguc késa kekec,

⁸ edamuiŋuc me mema titiiguc, qac buŋa hia me biria, ic héla kecni ikoc ic zénénécmimia,

⁹ ic eŋomia tanec, néj ic qac buŋa ninaguc kecma, ic humumia tanecnér kekecninaguc, haka

biriawac bakia meziŋ tanecnér ménda humuziŋ,

¹⁰ ewa biric kekec tanecnér nalé séc ségiségininaguc, maŋeŋeya tanec, néj sasala mériaŋ mihicŋi énécmianziŋ, iwawai méj ménda késa kecziŋ tanecnér iwawai moczonj yanda he nénécmizac.

¹¹ Korinti ic embac, kuanina imi efima auauya, imuac ewa qerina imi acguc onac auauyawac hezac.

¹² Nonac goi héihéinina imi moucmoucŋia qahac néj iminéj onac ewa qeriginaiguc moucmoucŋiawac hezac.

¹³ Ni nambérac hécna énézéanzua ésécnec énézézua imuac ini acguc eena héima ewa qerigina imi meyndigic moucmoucŋia imi qahac waŋu.

Ic ninzér ninzérŋina qahac iniguc ewa koronj koronj ménda wammu.

¹⁴ Solañ dindiŋa zéma hénia ac logiloginéj dimuhuc séc érerérj wammaoc? Asac mararaŋ zéma siŋi tunumaŋnéj dimuhuc ala waŋamumaoc? Imuac niŋac ini imi ménda ninzérŋéanzu iniguc ewa koronkoronj ménda wammu.

¹⁵ Kristo zéma Beliaru† ierenj némaciguc ewa momac wammaoc? Ninzérj ninzérj icnéj ic méj ménda ninzérŋéanzac i guc némac iwawai amunec qamunec wammaoc?

¹⁶ Anutuac ocmuŋ zéma baniara ierenj némaciguc niŋni momacguc wammaoc? Anutunéj zéyec ésécnec neŋaŋ imi Anutu kekecyaguc iwac ocmuŋ kecziŋ. Imuac mia Anutunéj yomuhuc zéyec; Ni ionac sugŋinaiguc keŋha wamma i iniguc momacnec kecmaŋ, ni ionac Anutugina wamba ienenj nuac ic embachécna wammu.*

* **5:21:** Me kápésicac mulu. * **6:2:** Énépésimaŋac séc wanzac. imuaru gezac qema niŋénécmizua, waŋu aŋgér titiac naléiguc méra énécmizua. ✧ **6:2:** Yes 49:8 † **6:15:** Beliaru imi Sacdaŋac qara méj, qac imuac hénia imi Ikoc miŋina. ✧ **6:16:** Lew 26:12, Yer 32:38, Ezk 37:27

17 Miñ Kewunéñ yomuhuc zézac, Imuac ini ionac murunec éréma héñ héima kecmu. Wañu iwawai sigiginawac buña qeqeya imi késa osi ménda wammu. Imuhuc wañgic, neñ héihéré énécmimañ.

18 Neñ onac mañgoc wañ énécmiwa ini nuac nambérac hécna wammu. Medac medac wandac wandac miñinanéñ imuhuc zézac.*

7

1 Ala sorochécna neñañ imi sisi-pac ac zéma maziñ imuhucyawac késa kecziñ, imuac mia Anutuac bac yandi yandi wamma kecbiñ. Kecma kekec téréya imi mesolañanima séwinina zéma uñaninawac haka biria hénihénia igucnec météré amuma kecbiñ.

Pauloac zézé ségiségiya.

2 Ini ewa qerigina ménda añañ tinéncmimu. Nini méñac méñ haka biria ménda wañ énécmiyiñ. Méñac méñ ménda mebiri énécmiyiñ. Wañu iwawaigina eñ ménda onagiríñ.

3 Ni késpedesgina zéhicñimañ zé ac imuhuc ménda zézua. Bec zéyi ésécnec, nonac ewa qerininaiguc kecgic momacnec kecmu momacnec humuwiñ niñac imuhuc énézézua.

4 Ni niñkinzénge ma énézézua. Ni onac niñ nimba zézé bipiginaguc wañu qeri mebélac qebélac hakanéñ sécgé néñanzac. Wañu zé ma waiya hénia hénianinaiguc ségiséginéñ qesalecgé néñanzac.

5 Hénia imi yomuhuc; Nini Makedonia baeciguc hayiñ nalé imuaru nonac séwinina imi tachi-ahiaru qahac keríñ, néñ héna séra séc zé ma waiya mihicñiyiñ. Séñgañgeñiguc tualeficnéñ, ewa qerininaiguc bac yandi yandinéñ he nénécmiyec.

6 Néñ Qeri mama wawaña qerinina mebélacgé nénécmianzac Anutu inéñ mia Tito hayu qerinina mebélac nénécmiyec

7 Tito hayec imi sac qahac néñ meseli wammigic meme seli onarunec mihicñiyec imuac suruc wamma ini qerinéñ késama mambéc kecañzu imi zé ma, zésiacgina zé ma, qeri siñgina nuac hezac imuac suruc momacnec wañ némma qerina mebélacgé néñu ségiségi wammanec wañi.

8 Imi mia hénia yomuhuc niñac, ni kiwina oénécmima niñyéwéri mihicñi énécmiyi imuac nimbiri amuyi. Néñ kiwi iminéñ nalé hotoña dac sac niñyéwéri mihicñi énécmiyec imi niñasarima deguc imi ménda nimbiri amuzua.

9 Ni deguc ségiségi wanzua imi mia niñyéwéri mihicñi énécmiyi imuac niñac qahac, néñ niñyéwéri ginanéñ énépésima keñ onoporu ewa hakagina melenjic hénia imuac niñac mia. Ini Anutuac ewa siñguc niñyéwérigic imuac niñac kiwi nonac murunecnéñ héna méñac méñguc haka méñac méñ ménda mebiri énécmiyec.

10 Anutuac ewa siñguc niñyéwéri wañanzíñ imi kecmu ménda nimbiri amuwiñ. Niñyéwéri imuhucyanéñ ewa hakanina hainetec mihicñima añañ titiiguc nonagicma keñanzac. Wañu baecac niñyéwéri imuhucyanéñ humuc mihicñi nénécmianzac.

11 Héñgic, Anutuac ewa siñguc niñyéwéri ma kekec imi yéwéri qeriaiguc eñañ héniagina qitiric zéamu niñac ewa qeriginaiguc wésé polañ dimuhucya, zésolañ amuamuya dimuhucya, qerigina kétiñkétíñ dimuhucya, bac yandi yandi dimuhucya, qerinéñ késama mambéc kekec dimuhucya, qeri siñ dimuhucya, zémindiñ

* 6:18: 2Sa 7:14, 2Sa 7:8

gemindiŋi dimuhucya mihicŋi énécmiyec.

¹² Imuac kiwi oénécmiyi imi ic ménj kápésic waŋec me ic ménj kápésic eŋ wammimia iorac niŋac qahac, néŋ qeri siŋginanéŋ Anutuac kiwaiguc onac muru hicŋi énécmimac niŋac oénécmiyi.

¹³ Waŋu ai imuacnec nini héibélac qéibélac waŋ nénécmimia wanziŋ.

Waŋu Titoac qeri uŋanéŋ onac niŋac wamma qeri bénzénj mihicŋiyec. Imuac niŋac ewa qerina mebélac gégéya imuac qahaiguc toroqema iwac ségiségi niŋac nini ségiségi wammanec wamma kecziŋ.

¹⁴ Ackuazéc énézéyiŋ imi moczoŋ héla wanzac ésécnec Tito ézéma meyac énécmiyi imi acguc ac héla wanzac, imuac niŋ ni onac ac suruc ézéma meyac énécmiyiiguc imuac gamuna ménda ninzua.

¹⁵ Ini moczoŋ bac yandi yandi wamma zénéŋ hirihiri wamma héihéré mima ara niŋtoho wammigic imuac niŋ qelima ewa qeriyanéŋ onac muru moczoŋ kendaczac.

¹⁶ Ni solanec niŋkinzénjé énécmizua imuac niŋac ségiségi wanzua.

8

Haihulac haka.

¹ Ninzénj ninzénj dacmuna hécna Anutunénj Makedonia hénaroiŋ goi héihéiya qeénécmiyec imi ini nimmu niŋac wanzua.

² Zéra waiyawac manam batuc kunéŋ yandaiguc ségiségigina qesalecgé énécmima mayu maqeqe osiqosiyaguc kiléŋ haihulac wamma haleŋgina kunéŋ yanda aléŋ aléŋ késama haigic.

³ Ni héipuc ac wamma zéau énécmizua, ieneŋ hia wammuac séc haleŋ hai énécmima eŋaŋ ewa

siŋgina méndacma sécgina ogicma hai énécmigic.

⁴ Ieneŋ imi ic embac téréya tosara welenj qeénécmima haleŋ hai énécmimiawac ai imuaru toroqewiŋ zé niŋjénécmiwiŋ niŋac hélacnec zéwelec nénécmigic.

⁵ Kic hihi waŋiŋ imuacnec sac qahac néŋ toroqema ieneŋ walac eŋaŋ kekecgina Miŋ Kewuninawac muru haimigic, waŋu imuhucyanec Anutuac ewa siŋiguc nonac muru hai nénécmigic.

⁶ Titonénj bec suginaiguc ai imi héniyec imuac niŋac ewa hiawac haleŋ ai imi meyacgéma metecgémac niŋac zénaŋgé miziŋ.

⁷ Ini ninzénj ninzénj zéma ackuazécgina zéma niniŋgina zéma wésé polanŋgina zéma goinina héianzu ai imuhucya moczoŋiguc séc ménj ogicma wamma meanzu ésécnec ewa hiawac haleŋ haihai aiiguc acguc imuhuc séc ménj ogicma wamma memu.

⁸ Ni zéseli énécmima ménda zézua, néŋ onac siŋgina iminéŋ hélacnec me qahac imi tosara ionac wésé polanŋ hakaginaguc haiséséc wamma niŋjésima keczua.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niŋac imuhuc zéma mayi; Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiayawac haka yomi ini ninzu. Inéŋ eŋeya maqeqeya néŋnec ini sécgina séc wamma kecmu niŋac eŋeya saménj bipiyaguc kerec, néŋ onac niŋac maqeqeya waŋec.

¹⁰ Ai imuac mia niniŋna zéwa niŋgic iminéŋ nanjé énécmimac. Ini yawuŋ emumuac walac ai imi hénima megic. Waŋu imi sac qahac ini imuac muŋguc wammaŋ zé ewa siŋgina he énécmiyec.

¹¹ Imuac ai imi mema medacmu. Waŋu wésé polanŋgina he énécmizac séc, iwawaigina he énécmizac séc méndacma wamma medacmu.

12 Wammuac siŋgina he énécmizaciguc, iwawai he énécmizac séc haigic memeyawac séc wammac, waŋu ménda he énécmizac igucnec imi ménda memeya wammac.

13 Imi mia tosara meefi énécmima ini meyéwéri énécmimaŋ niŋac qahac, néŋ séc érééréŋ waŋu kecmu niŋac.

14 Onac saméŋaginanéŋ ionac mété qététaŋginawac, imuhucyanec ionac saméŋaginanéŋ onac séc mété qététaŋginawac haigic keŋha waŋu, séc érééréŋnec hiabia wammac.

15 Imuac mia yomuhuc ooyawac hezac, sasala tocgégic imi eneŋ saméŋa ginaguc ménda waŋgic. Waŋu komodia tocgégic imi eneŋ acguc mété qététaŋ ginaguc ménda waŋgic.

Tito Korinti ama areŋ yandaiguc mélimiyec.

16 (16a) Onac niŋac wamma wésé polañ nenamuru henénzac imuhucyanec Anutunéŋ Titoac ewa qeriaiguc momacnec haimiyec.

17 Miyu inéŋ nonac zénaŋgé ac késayec imi sac qahac, néŋ wésé polañ hemiyecac deguc kuneŋnec ogicma hemiyu eŋeya ewa siŋ méndacma onac muru kemmaŋ zé kenzac imuac niŋac ^(16b) Anutu ewa hia ac wamvizua.

18 Ninzéŋ ninzéŋ dacmuna méŋ i guc momacnec mélini hazac. Waŋu inéŋ mia buŋa suruc hiabia zéau énécmima hénaoŋniŋ tuŋa tuŋa ionac sugginaiguc qac buŋayaguc waŋaŋzac.

19 Imi sac qahac, nini Miŋ Kewuninawac edamuyawac niŋac zéma nonac ewa siŋ héla imi énézéyu hémmu niŋac zéma ewa hiawac haleŋ ai meni ic imi momacnec keŋha wammac niŋac hénaoŋniŋ tuŋa tuŋa ieneŋ gésimima kumugic.

20 Nini imi haleŋ kuneŋ yanda nonac méranainiguc haigic galeŋgéanzŋ ai imuac méŋnéŋ méŋ zébiri nénécmiwac niŋ técnina nimma kecaŋziŋ.

21 Hénia imi yomuhuc, nini Miŋ Kewuninawac kiwaiguc sac qahac, néŋ ic embac ionac kicginaiguc momacnec haka hiabia wambiŋ zé, técnina nimma kecbiŋ zé wanzŋiŋ.

22 Waŋu iriguc momacnec ninzéŋ ninzéŋ dacmuna méŋ mélini keŋec. Iwac mia héŋgésima niŋni, ic imi ai sasala imuac wésé polañaguc kerec. Waŋu deguc imi onac niŋu ewa qeriaiguc niŋkinzéŋ kuneŋ yanda hiŋjimiŋ, wésé polañ imi ogicma kuneŋ yanda ai imi memañ zé wanzac.

23 Titoac zéwa niŋgic, inéŋ onac welen qeŋe ainaiguc mérana zéma ai momacna wanzac, waŋu ninzéŋ ninzéŋ dacmuna éréhécná niŋac zéwa, iereŋ imi hénaoŋniŋ tuŋa tuŋa ionac méliméli ic éréhécgina zéma Kristoac edamuya wanzaoc.

24 Imuac niŋac ini imi hénaoŋniŋ tuŋa tuŋa ionac kicginaiguc eŋaŋ siŋginawac héla zéma zézé bipi ac waŋ énécmiyiŋ imuac hénia imi eŋaŋ haihaka ginaiguc haŋma ic haréwéc ionac mewinini énécmigic hémmu.

9

1 (2a) Ni onac wésé polañ imi ninzua hénia imuac niŋac ⁽¹⁾ ic embac téréya welen qeénécmimiawac kiwi muŋguc oénécmimaŋ zé nimba hénia qahac wanzac.

2 (2b) Ni onac niŋ wamma Make-donia ic embac énézéma Akaia baeciguc imi yawuŋ emumuac bec zéréŋ qéréŋ wandacgic zéma onac mepési énécmiyiŋ. Waŋu imuhuc énézéwa onac wésé polañginanéŋ ic embac héla yanda ewa qerigina meefi énécmiyec.

3 Waŋu mepési énécmima ac zéyi iminéŋ héla qahac ménda wammac, néŋ zéyi éséc nec zéréŋ qéréŋ wandacmu niŋac ic imi méli énécmiyi.

4 Qahac waŋu, Makedonia ic embac ieneŋ niguc momacnec kemma ini zéréŋ qéréŋ ménda wamma kecgic inicmuiguc ini sac qahac, néŋ nini momacnec ninzéhégéma kerinŋ imuac mia gamunéh qacninaiguc embac niŋac.

5 Imuac ni ninzéh ninzéh dacmuna ini meefi énécmiwa walac walac onac muru hama ewa hiawac haleŋ bec nec haiwiŋ zé ac zikima zégic imi nalé ménda ducŋiyunec zéréŋqéréŋ wandacmu zéma zénaŋgé énécmimu iminéŋ hia zéma niŋi. Imuhuc zéréŋ qéréŋ wamma tocgogic zéhinociguc qahac, néŋ ewa hiawac haleŋ héla wammac.

Héla sasala mihicŋiwih zé gocmia nétéréma qesagic.

6 Aŋgétima komocdia héhimic wammu imi eneŋ komocdia metocgomu, néŋ nétéréma sasala héhimic wammu imi eneŋ sasala metocgomuac hezac.

7 Niŋgic qeriginaiguc hezac imuac séc méndacma haimu, néŋ aŋgétitiginaguc me zéhinociguc ménda haimu. Anutunéh ewa hia nimma haianzu ionac siŋgina niŋanzac.

8 Imi mia nalé séc ai hiabia imuac me imuac sécginaguc wamma nétéréma memu niŋac Anutu imi ewa hiawac buŋa hénia hénia hia qesalecgé énécmimacac kuha hemizac.

9 Ac kiwi yomuhuc hezac; inéh séc qema méndemma ic maqeqeya énécmianzac. Waŋu iwac solanŋ dindinawac haka imi nalé tetecgia qahac hemac.*

* 9:9: Leg 112:9

10 Héi himicanzu ionac muru wariha zéma neneac buŋa momacnec énécmianzac inéh iwawai mesai énécmima wariha énécmima imuhucyanec onac solanŋ dindinawac haka imuac héla momacnec toroqe énécmimac.

11 Ini hénia hénihéniaiguc mesécgé énécmiyu haka hénihéniaiguc sese kuneh yanda hai énécmigic, eŋaŋ haihulac haka imuac hélanéh ai meni ic embac ieneŋ Anutu ewa hia ac ézému.

12 Welenŋ qe qe ai iminéŋ ic embac téréya tosara iwawai imuac me imuac hocgic mihicŋi énécmianzac. Waŋu imi sac qahac, haka iminéŋ ewa hia kuneh yanda Anutu qesalecgé mianzac.

13 Welenŋ qe qe ai iminéŋ héipuc waŋ énécmiyu, Kristoac buŋa suruc hiabia imi hélacnec zéauma niŋtoho wamma, Yerusalem héniaorinŋ zéma ic embac tosara ewa hiawac haleŋ haihulac yandanec welenŋ qe énécmigic, hémma ic embac ieneŋ Anutu mepésimianzu.

14 Imuac ieneŋ acguc onac niŋac zéwelec ai mema Anutuac ewa hiaya ogicogira qacginaiguc he énécmizac imuac niŋac onac niŋ wamma kecanzu.

15 Iwac sese imi acninanéh zézéyawac séc qahac, imuac niŋac Anutu ewa hia wammizinŋ.

10

Paulonéh aiya niŋac saiwa acya énézéyec.

1 Iniguc aŋamma kecanzua imuaru memaamuma kecanzua, néŋ wai énécmima lakec kecanzua imuaru imi zénéŋ hirihiri qahac ac énézéanzua Paulo ni nenaoc deguc imi Kristoac memaamuma kekecac haka zéma gum bénzénzéh hakaiguc namma zéwelec waŋ énécmizua.

² Nini séwíac sinjiguc namma haihaka wañanzij zéma nimbiri nénécmianzu imi onac ac selianec énézémañac hezac. Wañu onacmuru hama imuac séciguc meefima ménda zémanj zé zéwelec énécmizua.

³ Nini séwiiguc kecanzij imi hélacnec, néj séwíac nananjiguc yaré ménda qeanzij.

⁴ Yaréninacwac tewi zakonj imi séwi igucnec qahac, néj Anutuac kuhanéj raragina selia quwuc muwura tianzij.

⁵ Wañu ac zéej zémaya imi zéhézéngéma iwawai Anutuac ninij qetalima emma nanzac imi qeni maanzac, wañu Kristo niñtoho wammimu niñac ninijgina hénia hénia imi ziki sipacgé énécmianzij.

⁶ Niñ tohotoho hakaginanéj hélaguc wandaru acqege haka tosara zémindij qemidij wambij zé zérén qérén wamma keczij.

⁷ Ini imi séwiiguc sac ninicgési wañ nénécmianzu. Ic méjnénj eneyaoc Kristoac buña kecanzac imuac niñkinzénj gézaciguc eneya ésécnec nini acguc Kristoac buña kecanzij imi ewa qerianéj muñguc nimma niñtegimac.

⁸ Qac buña Miñ Kewuni-nanéj nénécmiyec imi hézéngé énécmiwij niñac qahac, néj meyac kumu énécmiwij niñac nénécmiyec imuac niñac ni imuac komora méj ogicma meyacamuma zémanjiguc gamuna ménda nimmanj.

⁹ Ni kiwi o énécmima memeteric wañ énécmimanj zé wanzua éséc nimbu niñac.

¹⁰ Ic tosara ienenj yomuhuc zéanzu, iwac kiwiya imi yéwéria zéma kuhagucnéj eneya hama ninicmaciguc qeka meka wamma ac hiabia ménda zéanzac.

¹¹ Ic imuhucya imi enenj

yomuhuc niñtegicmu; Nini imuaru kemma iniguc momacnec kecbinj nalé imuaru imi iniguc kemma kecma kiwiiguc oma zézij ésécnec haihaka imuhucya hélacnec wambij.

¹² Nini imi tosara enañ meyacamuma zéanzu iniguc haiséséc wamma niñgési amuwijac séc qahac, néj ienenj enawunec haiséséc wañamuma héngési wañamuanzu imuac ionac nimba niñtegic qñtegicgina ménda he énécmizac.

¹³ Nini imi sécnina ogicma ménda meyac amuwij, néj Anutunéj miñ séc méndénj nénécmiyec nanañ imuhucgenj tima kecbinj. Imuhuc wamma kec keczu imuac séc ai mewij zé haréyij.*

¹⁴ Nini imi méréc méréccinawac Kristoac buña suruc hiabia énézéwij zé walac walac hayij, imuac niñac nini onac muru hayij nalé imuaru imi nanañ ninawac séc imi ogicma ménda hayij.

¹⁵ Nini imi tosara ionac ai memeiguc héima namma sécnina ogicma ménda meyac amuzij, néj ninzénj ninzénjgina yandima kemmac séc sugginaiguc nonac ai memeac titiña imi nétéréma kunenj yanda wammac zéma imuac niñkumuma keczij.

¹⁶ Imi mia tosara ionac ai buñaiguc namma bec miñicñigic imuaru héima ménda meyac amuwij, néj onac baecgina hezac imuac andiaiguc ogicma kemma buña suruc hiabia imi énézéwij zé imuhuc wamma kecanzij.

¹⁷ Zézé ségiségi wambij zé Miñninawac qeriaiguc zézé ségiségi wammu.*

¹⁸ Méj eneyawac mepési amumac imi héipucyaguc qahac, néj Miñninanéj mepésimiac iminénj héipucyaguc wanzac.

11

Paulo zéma Yesuac Méliméli ic ikora.

¹ Hakana qelaja dac imuac ewaginanéh nangé némma niñkeczu zéma niñkumuzua. Ohecgina mezua, bisiqatéh wañ néngic!

² Ni Anutuac qeri siñiguc onac niñac qeri siñ ninzua. Ni ini embac seraja solaja ésécnec Kristoac muru onopocmanj zé zammareñiguc iwac buña qeénécizua.

³ Mokoleñnéj diwi qiwiliñaguc Ewa imi ikoc wammiyec ésécnec onac niniñ solaja zéma niniñ héla Kristoac muru héikumugic heyec imuacnec héñacya mema néngacma ewa qeriginanéj zapi qeqeya wambac niñac.

⁴ Imi mia hénia yomuhuc niñac imuhuc zéma mazua, Méñnéj méj hama Yesuac hénia zéau énécmiyiñ imi qahac, néj hénia méj zéau énécmizac me Uña megic imi qahac, néj uña méj énécmizac me buña suruc hiabia niñgic imi qahac, néj méñac énécmizaciguc nalé imuaru imi ini gum bénzénzéh wamma gezacgina hia haianzu.

⁵ Yesuac Méliméli ic kuney kuney iniguc haiséséc wamma hémma nimba ewa bacginu ménda kecza.

⁶ Hélacnec, ni acna imi hiabianec ménda zéanzua, néj niniñna imi imuhuc qahac, héniana imi ic embac momac yanda sugcinaiguc hénia hénia héniaiguc mewinini énécmiwa nindaczu.

⁷ Ni enañ meyac énécmima nenaoc memaamuma Anutuac buña suruc hiabia boj tegic zéau énécmima képésicna mihicñizua me?

⁸ Ni welej qeénécmanj zé wamma héniaorinj tunja tunja tosara ienej méra néngic mema kowu neyi gezanj.

⁹ Ni iniguc kecma iwawai méñac méj osima keru nalé imuaru méñac méj yéwéri ménda mihicñi miyi. Imi mia ninzéh ninzéh dacmuna tosara Makedonia igucnec hagic imi enej iwawai ménda henéhéc imi mema hama néngic. Ni hénia hénia héniaiguc yéwéri ménda mihicñi énécmimanj zé galej mema keru, wañu toroqema imuhuc wamma kecmanj.

¹⁰ Kristoac ac héla ewa qerinaiguc hezac imuac niñac Akaia baeciguc imuhucyanec mepé qepési acna zéma mazua imi ewa qerinaiguc hezac imi méñnéj menéhqé némmacac séc qahac.

¹¹ Hénia némac niñac imuhuc zézua? Goigina ménda héima imuhuc zézua me? Imuhuc qahac, Anutunéh ninzac.

¹² Ic tosia enej niniguc séc éreréh keczu zéma niñénécmimu niñac mepési amuwij zé nalé titiña mihicñiwij zé wañanzu, néj ionac nalé titiña imi netecgémanj niñac ni imi wañanzua. Wañu imuac toroqema wammanj.

¹³ Ic imuhucya imi Yesuac Méliméli ic ikora zéma ai ic ikora. Ienej imi Kristo Yesuac Méliméli ic tanec héiyon baiyon wamma kecanzu.

¹⁴ Imi mia haka méréra qahac. Biria miñina acguc edamuya kua meme uña tanec héiyon baiyon wamma kecanzac.

¹⁵ Imuac niñac Biria miñinawac ai ichéra imi enej acguc enaoc solanj dindiñawac ai ic tanec héiyon baiyon wamma kecanzu. Imi mia haka welicwelicgia qahac. Ienej imi tetecgiaiguc wawanj memegina biria imuac bakia séc éreréh nec késamu.

Paoloac kekec zérabéraya.

¹⁶ Ni munğuc énézézua, méñnéj méj nuac nimma ic qelaja ménda zéma nimmac. Wañu imuhuc ninzaciguc, qelaja éséc

hia niñnéñu ni acguc komodia mepési amumañ.

¹⁷ Ac zézua imi Miñ Kewuni-nawac ewa sinjiguc ménda namma zézua, néñ haka qelanaiguc namma meefima mepési amuzua.

¹⁸ Ic sasala ienen séwiiguc héima namma mepési amuanzu imuac ni acguc mepési amumañ.

¹⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñ imuhuc zézua, ini enaoc niñgic niñtegic qindegic ginaguc wanuguc kileñ ic qelana tosara ségiségi wamma ewaginanén dongé énécmianzu.

²⁰ Imuacnec sac qahac, néñ méñnéñ hésa ic éséc énépésizac me, kinecqinecyá ésécnec énépésizac me, iwawaigina on-agiczac me, meyac amuzac me, huluj ginaiguc onotozaciguc qeriginanén hia dongé mianzu.

²¹ Ni imuhucya me imuhucyawac qeka meka téngéñ kerin imuac gamuna bisima zéauzua. Néñ Méñnéñ iwawai méñac meefima meyac amumaciguc, ni acguc qelana ésécnec meefi amuma hia zéman.

²² Ienen Hebiraió ic? Ni acguc. Ienen Israel ic? Ni acguc. Ienen Abarahamac qelihéra? Ni acguc.

²³ Ienen Kristoac ai ic? Qelan ésécnec zézua. Ni onogicma iwac ai ic héla keczua. Ai kuneñ yanda onogicma meyi, hésa ic hatac sasala onogicma kerí, hihilocnéñ nugic qétéya imi olommañac séc qahac, nalé momacguc momacguc humucac déciguc kereñi.

²⁴ Yuda ic enen hihilocnéñ hatac 5 nugic. Nugic séc, 40 igucnec 1 auma 39 séc nugic.

²⁵ Hatac 3 aribambanéñ nugic, hatac 1 hocnéñ gilima nugic, hatac 3 konduñiguc zéic biriyeç, wanu sinji kaiwe momacguc konduñnéñ huanéñu kerí.

²⁶ Héna gowogowoiguc haka yomuhucya hicñinéñec, doku

téfara zérabéra, kowu nene, nena ic embac, ic enia, ama arená yanda, baec kisia, konduñ, wanu dacmuna ikora, imuac qeriaiguc séc, yéwéri mihicñiyi.

²⁷ Wanu kucqeçe ai zéma qenzen manzen, sinji sasala gau qeçe, yaka niñ humuc, doku niñac déméñna qanjararan qeçeya, nene qahac kekeç, sanjeña zéma séwi usu qahac imuac séciguc zéma

²⁸ wanu imuac qahaiguc méñ hezac imi naléya naléya hénaorin tunja tunja héngalen wan énécmiwa yéwéria kuneñ yandanén hélanzi néñanzac.

²⁹ Succinaiguc méñnéñ qeka meka wanu ni acguc qeka meka ménda wananzua me? Succinaiguc méñac méñ wammigic qonzonton géyu ni acguc ewa biricna geriwaguc ménda wan néñanzac me?

³⁰ Kileñ meyac amumañac hezaciguc, iwawai qeka mekana mewininianzac imuac mia meyacman.

³¹ Miñ Kewunina Yesuac Manjocya, nalé tetecgia qahac mepé qepési wanmimiawac hezac inén mia ni ikoc ac ménda zéanzua imi ninzac.

³² Damasiko ama arená yandaiguc ic kewu Areta iwac baec galen méñnéñ ni népésiman zé ichéra énézéyu ama yanda imuaru awima keçgic.

³³ Néñ alahécna enen ni nenjen yandaiguc tinemma ama arená yanda imuac demin gouña igucnec hésaiguc tikologic hinjacma baec galen iwac méria igucnec néngari.

12

Paulonéñ tilin tiliniguc héñec.

¹ Ac haréña tanec wanzac, néñ kileñ meyac amuma zémanac hezac. Imuac Uñawac haka Miñ Kewuninanén nézéyu héñi imi

zéma ac zéauma nézéyec imuac zéwa ninjic.

² Ni Kristoac ic ménj ninzua. Ic imi Uñanéj wagiru kuruménj qétéya 3 imuaru emma mayec. Mama keru yawuñ 14 bec tecgézac. (Nalé imuaru inénj séwi qeriaiguc kerec me imuac sénganjenjiguc kerec imi ni ménda ninzua, néj Anutunénj ninzac.)

³ Ni ic yomuhucya ninzua, (inénj séwi qeriaiguc kerec me imuac sénganjenjiguc kerec imi ni ménda ninzua, néj Anutunénj ninzac.)

⁴ I imi baec hafi zepaya qahac imuaru wagiru kemma ac zémacac séc qahac imuhucya ninjec. Ic ménj humuma houmacac hezac méjnénj ac imi muñguc zémacac ninj ménda zémimia.

⁵ Ni ic imuhucyawac hia meyacmimanj, néj nena imi qeka mekanawac ménda zéma ménjac ménj mepési amumanjac séc qahac.

⁶ Ni ac héla sac zémanj, imuac ninjac mepési amumanj zé wammanjiguc imi qelana ménda wammanj. Néj méjnénj ninju haihakana iguc héjhec me kuana igucnec ninjec imi ogicma ic hiabia zéma ninjnembac ninjac zémanj zé osizua.

⁷ Uñawac iwawai hénia hénia meaunéjhec imuac nimba eñeña yanda wananzac. Imuac ninjac ni sécna ogicma meyac amuwi ninjac séwinaiguc waiya, qara Biria miñinawac kua meme uña hainéjhec. Imi mia sécna ogicma ménda meyac amumanj ninjac yéwéri mihicñi némmañj zé imuhuc hainéjhec.

⁸ Wanju yéwéri imi wainémmac ninjac Miñ Kewu zéwelec wammima kecha hatac haréwéc wanjec.

⁹ Wanju ac yomuhuc nézéyec, kucnanénj qeka mekagaiguc meso-lanjananzac imuac ninjac ewa hiananénj sécgé génzac. Imuac

ninj ni Kristoac kuhanénj nuaru henémmac ninjac ségiségi wamma qeka mekanawac nimba eñu Anutu zéhiaru mimanj.

¹⁰ Qekameka mihicñianzua séc kucnaguc wananzua imuac ninj, ni Kristoac wamma qeka mekana zéma mematiti ac zéma ai yanda zéma, nunesi zéma yéwéri mihicñianzua séc ségiségi wananzua.

Paulonénj ic enia ionac ai ic buña qemimia wanjec.

¹¹ Ni qelana wanzua, néj ini hinocgé néngic imuhuc wanzua. Enej meyac némmuac hezac. Ni ic eñomia, néj Yesuac Méliméli ic eñeña yanda iniguc haiséséc wamma hémba ni ewac bacginu ménda kecua.

¹² Ni onac suginaiguc gum bénzénzénj kunenj yandaiguc séséccac haka mérera zéma haka welic welicgia zéma ai kuhaguc wamma mewa iminénj Yesuac méliméli ic héla kecua imuac asé kiwiya wanj nénzac.

¹³ Yéwéri ménda mihicñi énécmiyi késpedesna imi sac waima haka tosara ménjac ménj ninjac ménda nimbiri némmu, néj welenj qeénécmiwa onac muru héniaorinj tosia ionac séc ménda wawañja ménj he énécmizac me?

¹⁴ Ninzu, onac muru hamanj zé zéréñqéréñ wamba deguc hatac haréwéc wanzac, néj yéwéri ménj ménda mihicñi énécmimanj. Ni onac iwawaigina ninjac qahac, néj eñanj ninjac wamma zéwelec énécmizua. Nambérac eñenj neñgoc manjgoc ginawac iwawai hofiiguc haiyic heyu emmacac ménda hezac, néj neñgoc manjgoc eñaoc nambérac héccinawac wamma imuhuc wammuac hezac.

¹⁵ Ni mia kekec uñaginánénj hiarumac ninjac ségiségi wamma iwawaina auma imuacnec toroqema kekecna momacnec hia auénécmidacmanj. Wanju sinjina

niñanzua séc kemma muñguc yanda kuneñ yanda wañu, siñna niñgic séc kemma muñguc yanda komora wammacac hezac me?

¹⁶ Ic tosiánéñ nuac yomuhuc zéanzu, ni onac réwéri ménda énécmiyi, néñ diwi qiwiliñ ic keczuawac diwi qiwiliñ wañ énécmima énépésiyec.

¹⁷ Ni ichécna onaru méli énécmima ionarunec mérac zéwa méra néñu iwawaigina onagiri me?

¹⁸ Wañu Tito onacmuru kemmac niñac zémiyi imuhucnec ninzénñ ninzénñ munana méñ méliwa wagic amuma hayoc, wañu Titonéñ hama iwawai méñ onagirec me? Ini niñgic, i zéma ni nekaoc Uña téréya imuhucyanec zéma héna momacguc ménda kecanzic tanec wanzac me?

¹⁹ Ini niñgic éréma deguc nini héikenzé héihazé wammanec kecziñ tanec wanzac gezanñ. Imuhuc qahac. Nini Kristoguc kecma Anutuac kiwaiguc énézézizñ. Ala sorochécnina, imi moczoñ ini nangé énécmiwiñ zé zézizñ.

²⁰ Ni onac muru hamañ nalé imuaru, ini hémmañ zé niñi haka imuhucya ménda wamma kecgc inicbi niñac, ini acguc hémbiñ zé niñgic séc ménda wamma kecba némbu niñac, bacna yandizac. Imi sac qahac onac muru tualefic zéma nimbupuc zéma qeri geric zéma méndéñ amuma kekec zéma zébiri qébiri zéma andé lukuc ac zéma tétéc qeçe zéma kaižiliweñ wamma kecbu niñac zénéñna hirizac.

²¹ Onac murunec tosiánéñ haihaka zapi qeçeya zéma kaisero zéma nezéléléñ haka imuhucya wamma qerigina ménda melenanzu. Wañu imuhuc wammanec kecgc, onaru hawa Anutunanéñ memanéñu, ic

imuhucya ionac siacma ewa goro wambi niñac bacna yandizac.

13

Goro ac tetecgia.

¹ Ni deguc hatac haréwécac onac muru hamañ. Hama énézéwa héipuc ic éréhéc me haréwécnéñ ac kuagina igucnec nindacma hélawac zéseliwiñ.*

² Hatac éréhéc hayi nalé imuaru bec goro ac énézéyi éscnec deguc lakec kecma goro ac walac énézéwa niñgic, muñguc hamañ imuaru imi becnec kápésic wañgic ic ionac zéma ic tosara ionac kápésicgina imi ménda wai énécmimanñ.

³ Kristonéñ nuac qeriiguc ac haiyu zéanzua imuac hénia hicñjitegiru hémbiñ zé wañanzu. Imuac niñac imuhuc zézua. Kristo imi onac muru kuc mama ménda wañanzac, néñ ewa qeriginaiguc kuhaguc aiya meanzac.

⁴ Hélawac zéni, Kristo imi kuc mama keru ic héñgeña wéndaraiguc qegic, néñ Anutuac kuciguc yarecac kecanzac. Nini imi imuhucyanec iwac qeriaiguc bélacgéma kecanziñ, néñ welenñ qeénécmiwiñ zé Anutuac kuciguc kecanziñ.

⁵ Ini ninzénñ ninzénñguc kecanzu me qahac imi niñasariwiñ zé batucgéma niñgési amumu. Yesu Kristonéñ ewa qeriginaiguc kecanzac imi ménda niñasarizu me? Ini imi ménda niñtegicziuguc ini ninzénñ ninzénñ ic héla qahac.

⁶ Wañu nini imi ninzénñ ninzénñ ic ikora qahac, hénia imi niñtegicmu niñac wanzua.

⁷ Anutunéñ galenagé énécmiyu kápésic méñ ménda wammu niñac Anutu zéwelecmima kecanziñ. Imi mia ninicgc nini ninzénñ ninzénñ ic héla kecanziñ tanec wambiñ niñac qahac. Nini imi ninicgc

* 13:1: Hén 19:15

ninzéj ninzéj ic ikora tanec hia wambiñ, néj ini imi haka silic solañ wamma kecmu niñac imuhuc wamma kecanziñ.

⁸ Nini imuhucyanéj haka méñac méj ac héla imi logima wambiñac séc qahac, néj imuacnec sac méndacma wamma kecwiñac hezac imuac mia imuhuc zézua.

⁹ Héña méj imi yomuhuc; Kucnina qahac kecni kucginaguc kecanzu séc ségiségi wamma imuhuc solañanima kecmu niñac Anutu zéwelec wammianziñ.

¹⁰ Miñ Kewunéj qac buñá néñec iminéj ménda hézéhégé énécmimañ, néj meyac énécmimañ niñac néñec. Imuac niñac ni onaru hama qac buñana imuaru héima namma ac geriwaguc ménda wañ énécmimañ zé lakec kecmanc walac goro ac oénécmizua.

Yaiizézé ac tetcgia.

¹¹ Dacmuna hécna ac tetcgiawac zéwa gezacgina haima nimma niñtohomu, ségiségi wamma kecmu. Imuhuc wamma solañanima ewa momac wamma luaeguc kecmu. Goi héihéi zéma luae minjina Anutunéj iniguc kecmac.

¹² Kiricne téréyaguc yaiizézé ac wañamumu.*

¹³ Ic embac téréya momac yanda enej acguc yaiizézé ac wañ énécmizu.

¹⁴ Miñ Kewu Yesu Kristoac ewa hia zéma Anutuac goi héihéi zéma Uñá téréyawac ala kekecnéj tuñ onac muru he énécmimac.†

* **13:12:** Kiwi tosaraiñac ac yomi kembraña 11 tetcgiañac toroqema ogic heyu kembraña 13 zéma 14 imi melemma 12 zéma 13 ogic hezac. † **13:14:** Kembraña yomi kiwi tosaraiñac ménda hezac.

Galatia

1 Ic onarunec me ic méjnéj zéyec niñac qahac, néj Yesu zéma i humuc igucnec meqelimiyeç Anutu mañgoc ierenj méli néju hahaya Yesuac Méliméli ic Paulo nenj imi

2 ninzénj ninzénj dacmuna héçna moczoñj niguc keczu iniguc momacnec hénaorinj Galatia baeciguc kecma kenzu onac muru

3 neñaj Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia zéma luaenénj hama he énéçmimac niñac wanzinj.

4 Kristonénj Anutu neñaj mañgocninawac ewa siña méndacma neñaj baec yomuac hicñjsai biria yomuacnec metecgé nénéçmimañj zé késpedesnina niñac wamma eñeya séwi kekeçya wai nénéçmiyeç.

5 Imuac iwac muru edamuya tetecgia qahac hema emma hema kecmac. Hélaçnec!

Buñja suruc hiabia imi méj ménda hezac.

6 Ini Anutunénj Kristoac ewa hiayaiguc unuruma énépésiyec, wañju ini focnec i waima ackuazéc tanera méjiguc kendaczu imuac niñ welicgé énéçmizua.

7 Wañju imi buñja suruc hiabia méj ménda wanzac, néj ic tosia ienenj mesoho énéçmima Kristoac buñja suruc hiabia imi zébirigic tanera méj wañanzac.

8 Wañju nenenj me kua meme uñja méj kurumenj igucnec hahayanénj buñja suruc hiabia énézéyiñ imi mesohoma méñac énézémaciguc imi saecginaguc wandacmac.

9 Walac énézéyi imuacnec mia deguc muñguc énézéçua. Méjnéj méj buñja suruc hiabia walac nimma késagic imi qahac, néj méñac énézémaciguc imi saecyaguc wammac.

10 Ni degucmi icnéj niñgic séçgémac niñac wanzua me Anutunénj niñu séçgémac niñac wanzua? Ni ic ienenj welicgé némmu niñac zéçua me? Ni ic ienenj niñgic séçgémac niñac zéwinec imi Kristoac welenj qeçe icya héla ménda wambineç.

Anutunénj Paulo dimuhuc héihéré miyeç imuac suruc.

11 Dacmuna héçna, enenj niñtecçicmu niñac énézéçua, buñja suruc hiabia zéauanzua imi ic méñac ewa siñj méndacmimia qahac.

12 Imi mia ni ic méñac murunec ménda meyi me ic méjnéj ménda ku néjec, néj Yesu Kristo eñeyaoc measari néju iwarunec meyi.

13 Ni becneç Yuda ic ionac héna tima keru imuaru, ini niñgic éséçnec Anutuac hénaorinj réwérianeç ununesi wañ énéçmima mebiri énéçmiyi.

14 Wañju ni imi yawuñ momachéçna sasala onogicma Yuda ic ionac héna imi selianeç niñzénjgéma yanda héçninawac ac pakenj mératéc memeya imuac seliseli wamma méndacañj.

15 Wañju neñgocnawac héri qeri igucnec gésinemma ewa hiaya niñac wamma héihéré néjec inénj mia

16 Nañawac hénia imi ic enia ionac muru zéau énéçmimañj niñac, i ewa qerinaiguc ewa hia nimma mihicñj néjec nalé imuaru, ni baec ic iniguc ménda eminiñj.

17 Wañju ic walac hénima Yesuac Méliméli ic ai megic ionac inicmañj zé Yerusalema ménda kenj, néj moczoñj Arabia baeciguc kemmaguc Damasiko amaiguc liliñgéma kenj.

18 Imuacnec kecma yawuñ haréwéc tecgéyu Petero (Kefa zémimia) hémmañj zé Yerusalema

ekemma i guc momacnec ai meme 15 keri.

¹⁹ Waņu nalé imuaru Yesuac Méliméli ic tosara ménda iniri, néj Miņ Kewuninawac munaya Yakobo iwacnec héjji.

²⁰ Héjgic, ni onac niņ wamma kiwi ozua yomi imi ikoc qahac.

²¹ Imuac andiaiguc Siria zéma Kilikia baec keremba

²² Kristoac hénaroiņ Yuda baeciguc keczu ieneņ becneć kic tanecna ménda héjgic, néj

²³ ic méj nunuhéi waņec iminéņ deguc ninzéņ ninzéņ walac qetéņgémaņ zé waņaņec imuac mia deguc zéaukećzac imuac sac zégic niņgic.

²⁴ Nimma nuac niņac Anutu mepésigic.

2

Yesuac Méliméli ic ieneņ Paulo aņgétima tétécgémigic.

¹ Ai yawuņ 14 tecgéyu neņ Banabaguc Tito wagicma muņguc Yerusalem ekeņiņ.

² Imi mia Anutunéņ nézéyu hémma ekemma buņa suruc hiabia ic enia ionac sugcnaiguc zéauaņi imuacnec énézéyi. Énézéma aina memaņac hezac imi zéma walac meyi imi momacnec héra qahac ménda wambac niņac qacgina keņkeņa ionacnec sac énézéyi.

³ Waņu Girik ic Tito niņguc momacnec kereć i acguc séwi tasia héricmac niņac ménda zénaņgémiji.

⁴ Imi mia dacmuna ikora tosara éléņnec harégic ionac niņac imuhuc waņi. Ieneņ imi Kristo Yesuac qeriaiguc hulacamuma kećziņ imi kowu ninicma acnéņ qaténéćmigic welen qeéńcmiwiņ niņac imuhuc waņgic.

⁵ Waņu buņa suruc hiabia imi onac sugcnaiguc nalé séc hemac

niņac nalé hotoņadac méj ionac ac niņac ménda béléćgéyiņ.

⁶ Qacgina niņénéćmigic keczu ionac sugcnaiguc méņac méj ewa éréhéć ménda waņanzua. Anutu imi ic ionac séwigina tanerawac ménda hémma énépésianzac. Ic qacgina keņkeņa ieneņ méņac méj ménda méra néjgic,

⁷ néj néwécgeņaiguc Peteronéņ séwiac asé kiwiginaguc ionac muru buņa suruc hiabia énézémac niņ ai buņa qemiyec éséćnec ni imuhucyanec ic enia ionac ai buņa qeńéņec imi héņtećgicic.

⁸ Waņu Petro qindiņi mima séwi hericginaguc ionac Méliméli ic oporeć inéj mia ni momacnec qindiņi némma ic enia ionac Méliméli ic noporeć.

⁹ Waņu ai ic tandéya éséćnec zéma niņénéćmianzu Yakobo zéma Kefa zéma Yohane ieneņ goi héihéiya nuac muru néju hezac imi héņtećgicma ni zéma Banaba imi ic enia ionac muru keńzić eņaoc imi séwi tasé hericheric ginaguc ionac muru kembiiņ zé niņgic hiaruyu yaićzénira zéma méranira qegic.

¹⁰ Waņu maqeqeya ionac niņqeli éńéćmiwić imuacnec sac qesinéćmigic. Waņu haka silic imuhucya imi neņ bec seliseli wamma meaņi.

Paulonéņ Petero zéqeqetali wammiyec.

¹¹ Waņu Kefanéņ Antiokia ama areņaiguc hayec imuaru hakasilic Képésiraguc méj waņu musu qeqe wammima ac zémiji.

¹² Walac Yakoćoac murunec ic tosara haćic ieneņ ménda harédacćicnec Kefanéņ ic enia iniguc momacnec nene nema tareć, néj ic ieneņ hosucgé éńéćmigic séwi hericginaguc ionac bac yandi yandi wamma néņgacma keņec.

13 Waŋu Yuda ic tosara acguc toroqemima haka tilicqilicya waŋci, Banaba acguc ionac haka tilicqilic ginanéŋ hérémíyu sigima keŋec.

14 Waŋu hémba buŋa suruc hiabia imuac héna dindiŋa hezac séc ménda tigic moczoŋ yanda kicginaiguc Kefa* yomuhuc ézéyi; Gi imi Yuda ic, waŋu kileŋ Yuda ic tanec qahac, néŋ ic enia tanec kecma némac niŋac ic enia ieneŋ Yuda ic ionac héna méndacmu niŋ seliseli wamma héihéré énécmikeczan?

15 Neŋaŋ ic enia késpedesicguc kekera ionac murunec qahac, néŋ Yuda ic hicŋiyiŋ.

16 Késpedesic solan zémimia imi héna ac wawaŋ memeya igucnec qahac, néŋ Yesu Kristo ninzéhé mimia imuacnec hezac imi ninziŋ. Imuac niŋ nini acguc Kristo Yesu ninzéhéanzin. Imi mia nini héna ac wawaŋ memeya igucnec qahac, néŋ Kristo ninzéhé mini késpedesic solan zénéncmimac imuac niŋ mia. Héna acac wawaŋ memeiguc séwi ic méŋac méŋ késpedesic solan zémimia méŋ ménda hezac.

17 Neŋaŋ Yesu Kristoac qeriaiguc késpedesic solan zé nénécmimia wammac niŋ seliseli waŋkecni késpedesicnéŋ mihicŋi nénécmimaciguc, Kristonéŋ késpedesic imuac welen qeŋe ic wanzac me? Imi moczoŋnec qahac!

18 Ni némac iwawai méŋ qema téŋgéyi imi muŋguc meyac kumumaŋiguc, hakana iminéŋ measariyu nenaoc héna ac logilogi ic tanec wammaŋ.

19 Héna acnéŋ zétecgéyu humuma héna ac igucnec aŋgéŋ tiamuyi imi Anutuac kic hihi wamma qeliqeli kecmaŋ niŋac imuhuc waŋi.

20 Ni imi Kristoguc ic héŋgeŋa wéndaraiguc nurugic humuyi. Imuac deguc keczua yomi imi nenaoc qahac, néŋ qerinaiguc kecnézac Kristo imi mia. Kekecna séwinaguc keczua imi goina héima nuac niŋ wamma eŋeya séwi kekecyaya waiyec Anutuac naŋa i ninzéhéma ninzéhé ninzéhé imuac qeriaiguc keczua.

21 Ni Anutuac ewa hiaya imi ménda qetalizua. Késpedesic solan wawaŋa imi héna ac igucnec haanzaciguc Kristonéŋ eŋ humuyec tanec wammac.

3

Ninzéhé ninzéhac héna.

1 O Galatia ic qelaŋa! Yesu Kristo imi dimuhuc ic héŋgeŋa wéndaraiguc qeŋic keŋkecma humuyec imi dindiŋanec zéasari énécmiwa nindacgic, néŋ kileŋ mérénéŋ ewa soho meénécmizac?

2 Ni onac murunec haka momacguc sac qesinimmaŋ zé wanzua. Ini Uŋa Téréya imi héna ac tohoma megic me Yesu ninzéhéma megic?

3 Ini ewa soho wanzu me? Uŋa téréyaguc hénigic, néŋ deguc Uŋa téréya waima séwiginawac siniguc metecgéwiŋ zé wanzu me?

4 Ini haka kuhaguc sasala imuhucya hicŋi énécmiyu héŋgic imi héla qahac eŋomia wanzac me? Imi hélacnec eŋomia me?

5 Imuhuc waŋu Anutu Uŋa téréya énécmima sugginaiguc kuc méréra mewininima kerec imi ta héna ac tohotoho imuacnec me Yesu ninzéhé mimia imuacnec?

6 Abarahamnéŋ Anutu ninzéhégyu ic solan zémimia waŋec.

7 Imuac ic embac ninzéhé ninzéhé igucnecnéŋ Abarahamac qelihéa wanzu imi niŋasarimu.

8 Waŋu Anutunéŋ ic enia ninzéhé ninzéhégina niŋac wamma

* 2:14: Kefa imi Hebiraio ac, Petero imi Girik ac, héniagira imi neŋaŋ aciguc 3amanziŋ.

solaŋa zé énécmimac imi walac niŋasarima Abaraham buŋa suruc hiabia imi yomuhuc ézéma zéyec; Baera baera ic embac imi guac qerigaiguc mozocgé énécmimia wammac.

⁹ Imuac ic embac ninzéh ninzéh igucnec ieneré imi ninzéhégéma kecaŋec Abaraham i guc mozocgé énécmimia wammac.

¹⁰ Mérénéŋ méh héna ac wawaŋa imuac héima nanzu séc saecac méra bawu keczu imuhuc ooyawac hezac imuac niŋ héna acac ai mezu séc saecac bawaiguc keczu.

¹¹ Waŋu Anutuac kiwaiguc ic méŋnéŋ héna ac méndacma solaŋanimac ac séc qahac téŋgéh. Imi mia ic solaŋanéŋ ninzéh ninzéhiguc sac kecmu.

¹² Héna ac imi ninzéh ninzéh igucnec hahaya qahac, imuac ic mérénéŋ héna aciguc kiwi hezac imi méndacanzac inéh héna ac qeriaiguc kecmac.

¹³ Kristonéh neŋaŋ niŋac wamma saec ac zémimia waŋec. Waŋu héna acac saec ac igucnec mulu menénécmiyec. Imuac mia ic qahaiguc qegic nanaŋa séc saecac bawaiguc kekera imuhuc ooyawac hezac.

¹⁴ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc Abarahamac mériaŋnéŋ ic enia ionac muru kereŋu neŋaŋ ninzéh ninzéhiguc namma sisipac acac buŋa uŋa téréya nénécmiyu aŋgéh tiwiŋ niŋac imuhuc waŋec.

Héna ac zéma sisipac ac.

¹⁵ Dacmuna hécna, baec ic neŋaŋ kecanziŋ igucnec séséc méh héima zéwa. Icac sisipac ac acguc zétecgéni méŋnéŋ méh aumac me toro qemacac séc qahac waŋanzac.

¹⁶ Waŋu sisipac ac méh yomi mia Abaraham zéma qelia iorac muru zéléya waŋec. Waŋu sasala niŋac qelihécga ménda zéma momacguc

sac niŋac zéma guac qeliga zéyec. Waŋu imi mia Kristo.

¹⁷ Ni zézua imi yomuhuc niŋac, Anutunéh walac zéseliyec sisipac ac yomi imi mia Moseac héna ac yawuŋ 430 tecgéyuguc hicŋiyec iminéŋ qeyu kemma héla qahac wammacac séc qahac.

¹⁸ Mératéc imi héna ac igucnec hayeciguc sisipac ac igucnec hahaya qahac, néŋ Anutuac sisipac ac niŋac wamma Abaraham ewa hiawac eŋ miyec.

¹⁹ Imuhuc waŋu bec héna ac imi némac niŋac nénécmiyec me? Imi mia ac qeŋe niŋac toroŋe nénécmiyec. Imi mia kua meme uŋanéŋ ic suc Moseac méria igucnec nénécmiyec. Waŋu hekeru sisipac acac buŋa Abarahamac qelianéh hayu aiya tecgémacac heyec.

²⁰ Ic momacguc sac keru ic suc imi aiya qahac. Waŋu néléwécgeŋaiguc Anutu imi momacguc imuac mia Moseac ic suc zézua.

Welenŋeŋe ichéra me nambérac héra?

²¹ Waŋu héna ac iminéŋ Anutuac sisipac ac imi qéfacgézac me? Imuhuc wammacac séc qahac. Waŋu héna ac kekec hémbénaŋa nénécmimac séc imuhucya nénécmiyeciguc solaŋa zémimia imi héna ac igucnec hawacnec,

²² Yesu Kristo ninzéhégic énécmimaŋ zéma zikiziki ac meyec imuac héla imi ninzéh ninzéh ic onac énécmimaŋ zé héna acac kiwi téréyanéh momac yanda késpedes bawaiguc qaté énécmiyec.

²³ Becnec ninzéh ninzéh imi ménda hayec imuaru nini héna acac méra bawu qaté nénécmiyu kerih. Qaté nénécmiyunec kecni ninzéh ninzéh mewinini nénécmiawac naléya hayec.

kua meme uña me Kristo Yesuac séciguc niñnemma héihéré néngic.

15 Wañu deguc ségiségigina imi dimia kendaczac? Ni héipuc ac héla énézéwa niñgic. Nalé imuhucgeñ imi wawañawac séc wambacnec kic gomacgina acguc hia néfindiñgéma némbuac séc wañgic.

16 Wañu deguc imi ackuazéc héla énézéwa nuac niñgic hazécgina wanzua me?

17 Ic imuhuya imi eneñ onac niñ wamma seliseli wanzu imi hénia hiabiawac qahac, néñ wéségina misigic tosara andé unuma kemma ionac muru qékétama niñhumu énécmimu niñac imuhuc wañ énécmima keczu.

18 Haka hiabiawac qeri singinanéñ wawaña imi ni iniguc keczua nalé imuac sac qahac, néñ nalé séc hiabia wanzac.

19 Nambérac hécna ni onac niñac wamma merac memeya ésécnec azi niyu qenzen manzen qemanec kecba ewa qeriginaiguc Kristoac kecek tanera imi hicñi tegiruguc waima.

20 Ni onac niñac aurima sicsaoc wanzua. Imuac nalé yomuaru focdac hama iniguc kecma ewana melemma bénzénec ac énézéman niñ wañ néñu kecza.

Haga zéma Sara.

21 Nézigic nimba, héna acac méra bawu kecbiñ zé niñzu ini héna ac imi ménda niñtegiçzu me?

22 Yomuhuc mia ogic hezac; Abaraham imi nañ hérera éréhéc keroc. Méñ imi embac sisipac acyaguc iwac murunec méñ imi embac sisipac acya qahac iwac murunec.

23 Welen qeçe embac iwac murunec imi séwi busu igucnec hicñihicñiya, néñ embac miñina iwac murunec imi sisipac ac qelia igucnec hicñihicñiya wanzac.

24 Ac yomi séséc ac wanzac. Embac éréhéc imi sisipac ac éréhéc, méñ imi Sinai baec boña imuaru welen qeçe ic mihicñiyec Haga imi mia.

25 Haga imi Sinai baec boña Arabiaiguc nanaña, Yerusalem deguc hezac imuac sésécya. Inéñ eneya nambérac héra iniguc welen qeçe ic wamma keczu.

26 Wañu Yerusalem méñ kurumeniguc hezac imi ziki sipacya qahac hezac. Iminéñ mia nenjocnina wanzac.

27 Imuac mia yomuhuc ogic hezac; Embac euya qahac iwac qelihéranéñ embac euyaguc iwac nambérac héra ionac zanégina ogiczac. Imuac niñac, o embac héfiña gi ségiségi wambéséman! Azi ménda gianzac gi kucnec qacna!

28 Dacmuna hécna, ini Isaka ésécnec sisipac ac imuac nambérac héra wanzu.

29 Wañu nalé imuaru merac séwi igucnec hicñiyec inéñ merac uña téréya igucnec hicñiyec imi qenesi wammiyec séc deguc acguc imuhucyanec.

30 Wañu kiwi téréyanéñ dimuhuc zézac? Welen qeçe embac zéma naña nesi érécmina keñic. Némac niñ welen qeçe embac iwac nañanéñ embac ziki sipacya qahac iwac nañaguc moçacnec mératéc ménda memaoc zéyec?

31 Imuac dacmuna hécna, neñañ imi welen qeçe embac iwac nambérac héra qahac, néñ embac miñina iwac merachéra wamma keczñ.

5

Kristonéñ ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec.

1 Zikisipacnina qahac kecbiñ niñac ziki sipac igucnec hulac nénécmiyec. Imuac niñac

nanşelima ziki sipacguc kekecac teŋ hêsaya imi muŋguc ménda bisiwésémaŋ.

² Ninzu? Paulo neŋ mia énézêzua, ini séwi tasé hericheric meénéc mimuiguc imi Kristo imi onac muru eŋomia wammac.

³ Muŋguc zéauma énézêwa, ic méréneŋ séwi tasé hericheric memimia wammaciguc inéŋ hêna ac moczoŋ wamma medacmac ac hezac.

⁴ Hêna ac qeriaiguc ic solaŋa zéénécmimac niŋac wanžu ini Kristoguc toro qeqeya imi tegicma goi héihéi igucnec metecgé énécmimia wanzac.

⁵ Neŋaŋ imi uŋa téréyanéŋ nanŋgé nénécmiyu ninzéŋ ninzéŋiguc solaŋ dindiŋa zénénécmiyu nimbiŋ zé niŋkumuma mambécanzîŋ.

⁶ Kristo Yesuac qeriaiguc imi séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi aigira qahac, néŋ imuaru imi Anutuac siŋ qeriaiguc ai meanzac ninzéŋ ninzéŋ imi sac hezac.

⁷ Ini usuŋnec hiabianec keŋaŋgic, néŋ méréneŋ ackuazéç héla imi ménda tohomu niŋac héric énécmiyec?

⁸ Zéhinoc ac imuhucya imi unuruma héihéré énécmiyec Anutu iwac murunec ménda hiçŋiyec.

⁹ Ninzu, yis komoranéŋ saima uha dokuyaguc imi moczoŋ séçgéanzac.

¹⁰ Eneŋ niniŋ tosara ménda aŋgétimu imi Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ninzéŋgêzua. Wanju ic méréneŋ méŋ ewa soho mihicŋi énécmimac imi kitiwa memac.

¹¹ Dacmuna hécna, ni séwi tasé hericheric imuac hénia zéau énécmima kecbinec hénia némac niŋac nuhéi wambunec? Imuhuc wambinec ic héŋgeŋa wéndara imi aunénéŋa wanju iminéŋ hénana ménda kizicgéwacnec.

¹² Ic méréneŋ méŋ yéwéri imuhucya mihicŋi énécmima keczu imi eneŋ séwiya sac qahac, néŋ gocmiagina momacnec moczoŋ héricdacma kecmu niŋac wanžua.

¹³ Dacmuna hécna ini ziki sipac qahac kecmu niŋ unuruyec. Néŋ ziki sipac qahac kekecnéŋ usugina waŋ énécmiyu séwiac siŋgina tohomu niŋ nalé titiŋa ménda mihicŋi énécmimac, néŋ goi héihéiiguc welen qeamuma kecmu.

¹⁴ Imuac mia geŋga goiga héi amuanzaŋ séc imuhucyanec alagawac goiya héimibésémaŋ zézéya momacguc yominéŋ mia hêna ac moczoŋ mesolaŋanizac.

¹⁵ Ini mia eŋawunec kuanéŋ iŋima qéçgéamuma qahac wambu niŋac goro ac énézêzua.

Anutuac Uŋa zéma séwininawac siŋ.

¹⁶ Wanju mia yomuhuc zézua; Ini Uŋa téréyawac méndacmima hakagina wammu. Imuhuc waŋgic séwiginawac siŋsiŋ imi ménda seligimac.

¹⁷ Séwiac siŋsiŋ iminéŋ Uŋa Téréya qetalimianzac. Wanju imuhucyanec uŋa téréyawac siŋsiŋ iminéŋ séwiac siŋsiŋ qetalimianzac. Imuac siŋsiŋ éréhécnéŋ hazéc waŋamuma euyic haka méŋ wambiŋ zé ninzu imi wammuc séc qahac waŋanzac.

¹⁸ Uŋa téréyanéŋ hénagina walac andu waŋ énécmimac imi ini hêna acac méra bawu ménda kecmu.

¹⁹ Séwiac haka silic imi usuya qahac hémma nindaczîŋ. Imi mia kaisero, niniŋ zapi qeqeya, haka gamu qeqeya,

²⁰ baniara mepé qepési, suŋa zinac, hazéc hazéc kekec, danpero ac, nimbupuc biria, qeri bélaŋ, tualefic, féŋgéc, téamuma kekec, ackuazéç ikorawac téamuma kekec

21 wanna wamba, doku selia nene, nezéléléj, zéma haka imuhucya tosara mia. Becnec zéseli énécmiyi imuac séc zéseli énécmizua. Haka imuhucya wammu imi enej Anutuac héngalenj ama arenja yanda imi mératéc ménda memuac hezac.

22 Wañu uña téréyawac héla gocmia imi mia yomuhuc. Goi héihéi, ségiségi, luae, qeri bénzénj, ala kekec, ehéihéi, méjzé méjzéya qahac,

23 gum bénzénzénj, qerinéj sigisigi kekec, haka imuhucyawac imi héna ac méjnéj méj neurj ménda héianzac.

24 Kristo Yesuac ic embachéra imi enej séwigina zéma imuac sinjij imi ic héngenja wéndaraiguc qedacgic.

25 Neñanj uña téréyaguc kecziñiguc uña téréyaguc qéhéréngéma tacyac wambij.

26 Edamu asaha enomiauwac ménda wamma enacnec nimbupuc biria ménda wamma qeri netunetu ménda wañamumu.

6

Baocgé amuma kecmu.

1 Dacmuna hécna ic méjnéj bélaocgéma késpedesic méj wañu winiñu hicñiyu ic téréya ini qerigina gum bénzénzénj anec mindiñi mima enañ hakagina acguc niñgési amuma enañ acguc manam batuciguc embu niñac wamma bac yandi yandi wamma kecmu.

2 Réwérigina imi wagic amuma bisimu. Imuhuc wamma Kristoac héna ac niñtohodacmu.

3 Ic méjnéj enomia kecma eneyawac niñu tosara onogicma enenja wañu ic imi ikoc wañamuzac.

4 Icyá icyá eneya wawañ memeya héngalenj wañamumac. Imuhuc wañu zézé ségiségi ac imi tosara ionac muru qahac, néj

eneya wawañ memeyaiguc sac hemimac.

5 Eneya réwéria imi eneyaoc bisimac.

6 Ic méj ackuazéc kumimia wamma niniñ niñarenj géanzac inéj iwac iwawaiya hiabia moczoñ ic kumianzac imiguc momacnec amunec qamunec wammaoc.

7 Ic méjnéj iwawai méj himicmac imi héla imuacnec sac metocgéanzac. Imuac niñac ini enaoc ikoc ménda wañamumu. Anutu imi ménda zédesi wammimia.

8 Eneya séwíac niñ wamma himicanzac imi séwiya igucnec iwawai hou houyawac metocgémac, néj uña téréyawac niñac wamma himicanzac inéj uña téréyawac murunec kekec seli metocgémac.

9 Neñanj haka hiabia wamma kuc mama ménda wambij. Kuc mama qahac kecbiñiguc naléya ducñiyu héla gocmia metocgé wambij.

10 Imuac nini nalé he nénécmimac imuac séc ic embac moczoñ wawañ meme hiabia wañ énécmiwiñ. Imuhuc wamma niñzénj niñzénjac héna gésé ionac imi séc méj nétérema imuhuc wañ énécmiwiñ.

Goro ac tetecgia.

11 Héngic yomi mérananéj kiwi imi kuneñ kuneñ o énécmizua.

12 Ic tosara séwiiguc kiwi hiabia mewij zé wanzu imi enej hinocgé énécmima séwi tasé hericheric meénécmianzu imi Kristoac ic héngenja wéndaraya niñac wamma ununesi ménda mihicñijiwiñ zéma imuhuc wañanzu.

13 Wañu séwi tasé hericheric meénécmimia imi enej acguc enaoc sinjinanéj héna ac ménda tohoma ini séwi tasé hericheric memu niñ zéanzu imi séwi tasé hericheric ic zañgégina olomma séwi enej wambij zé imuhuc wañanzu.

¹⁴ Waᅇu nuac muru imi Yesu Kristoac ic héngęęa wéndara imi qahac waᅇu, méęac méę zéé séęiséęi ac wammaęac méę ménda henéęzac. Kristoac nię wamma baec imi nuac muru ic héngęęa wéndaraiguc humuyu ni acguc baecac muru humuyi.

¹⁵ Séwi tasé heric herira zéma ménda hericherira imi moczoę eęomia, néę kekec qelia meme imi sac eeyaguc wanzac.

¹⁶ Haka silic yomi tohomu onac muru zéma Anutuac Israel ic onac muru luae zéma goi héihéianéę he énécmimac.

¹⁷ Degucmuacnec méęnéę méę réwéri méę ménda mihicęi némmu. Ni imi séwinaiguc Yesuac lépéc kiwiya heyu késa keczua.

¹⁸ Dacmuna hécna Mię Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéę onac ewa qeriginaiguc hema kecmac. Hélacnec!

Efeso

Yaizé ac.

¹ Anutuac ewa sinjiguc Kristo Yesuac Méliméli ic wawaŋa ni Paulonéh Efeso ama areŋa yandaiguc kecanzu ic embac téréya ini zéma Kristo Yesuac qeriaiguc ic héla wamma ninzéhéma kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizua.

² Anutu Manjocnina zéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa hia zéma luaenéh onac muru hemac.

Qeri uŋawac mozocya.

³ Mepé qepési wammini! Miŋ Kewunina Yesu Kristoac Manjocya Anutunéh Kristoac qeriaiguc qeri uŋawac mozoc kurumen igucnec hahaya hénia hénia mozocgé nénécmiyec.

⁴ Waŋu eŋeya kiwaiguc zéma eŋeya ala sinjiguc, neŋaŋ téréyanec zéma solananecc kecbiŋ niŋac, baec kurumenj ménda zéyu hicŋiyecnec, Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyec.

⁵ Gési nénécmima ewa hia nimma eŋeya ewa sinjiguc becaru niŋareŋgéyu heyec séc, Yesu Kristonéh nec neŋaŋ eŋeya nambérac héra buŋa qenenécmiyec.

⁶ Imi mia siŋa nimmianzac Yesu iwac qeriaiguc, iwac ewa hia edamuyaguc imi neŋaŋ muru boŋtegic eŋ nénécmiyec imi mepésimiwiŋ niŋac, imuhuc waŋ nénécmiyec.

⁷ Kristo iwac qeriaiguc mia, ewa hiaya kuaya qeqeya imuac séhaiguc, sacyanéŋ boŋ héré menénécmima kápésicnina wai nénécmiyec.

⁸ Imi mia inéh niŋtegic qin tegic zéma niŋ asac asaria moczoŋnec neŋaŋ muru meséccgé nénécmiyec.

⁹ Imuhuc wamma ewa siŋa sasangia, eŋeya ewa qeriaiguc niŋareŋgéyu heyec imuac séciguc, ewa hiawac zéau nénécmiyu qerininanéŋ ninziŋ.

¹⁰ Imi mia nalé niŋec imi ducŋiyu, iwawai kurumenjiguc kekera zéma iwawai baeciguc kekera imi moczoŋ Kristoac qeriaiguc areŋhéra tuŋ momacguc wammac niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

¹¹ Iwawai moczoŋ ewa siŋa hezac séc waŋanzac Anutu iwac ewa siŋ méndacma bec zéteccgéyu heyec séciguc Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyu iwac mératécac buŋa wamma kecanziŋ.

¹² Imi mia Kristoac qeriaiguc walac walac mambéc kerinac kecanziŋ neneŋ imi kecma tetecgiaiguc iwac edamuyawac mepé qepési héra wambiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

¹³ Ini acguc iwac qeriaiguc ac héla, kápésic igucnec aŋgéh titiac buŋa suruc hiabia imi nimma ninzéhégic sisipac acwac Uŋa téréyanéh nec eŋeya buŋawac asé kiwi meénécmiyec.

¹⁴ Waŋu Uŋa Téréya iminéŋ mia kurumenac mératécnina imuac sisipac acwac asé kiwiya wanzac. Waŋu ic embac elingé nénécmimia imi boŋ hérénina menénécmiyu eŋeya edamuya mepésimiwiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.

Pauloac zéwelec ac.

¹⁵ Hénia imuac niŋac ini Miŋ Kewunina Yesuac qeriaiguc ninzéh ninzéhingina késakeczu imuac suruc zéma ala siŋgina ic embac téréya ionac waŋ énécmianzu imuac suruc imi ni acguc zégic nindari.

¹⁶ Imuac mia onac niŋ wamma ménda misimanec ewa hia ac ézéma zéwelecanzua séc onac qacgina imi zéhicŋi mianzua.

¹⁷ Miñnina Yesu Kristoac Anutu, mañgocnina edamuyaguc inéñ mia niñtegic qinñtegic zéma ackuazéc zéauaaya imuac qeri uña imi énécmiyu Anutuac hénia séha nintegicmu niñac zéwelec wananzua.

¹⁸ Wañu ewa qeriginawac kiwa measari énécmiyu hénia némac niñac unuru yu mambéc keczu imi zéma ic embac téréya sugginaiguc mératéc edamuyaguc dimuhucya kuaya qeqeya késa keczu imi niñyacgému.

¹⁹ Wañu iwac kuc yandaya og-icqogira ninzén niñzén ic neñañ muru ai meanzac iminén kukuc duruc durucya eñeña wanzac imi niñtegicmu niñac zéwelecanzua.

²⁰ Wañu Anutuac kuc yanda iminén Yesu humuc igucnec meqeliyec. Meqelima wagicma kurumeniguc emma eñeya méra héiyaiguc oporec.

²¹ Opocma qara imi meyar u ic kewuya kewuya zéma qac buña zéma kuc buña zéma galeñ buña zéma qacgina hénia hénia baec yomuac naléiguc hezac imi sac qahac, néñ ama baec hahaya hémbéñañaguc hezac imi moczoñ onogidarec.

²² Wañu iwawai moczoñ imi hénia duandiaiguc haiyec. Haima Yesu imi iwawai moczoñ onog-icma héniorin neñañ orucnina wammac niñac oporec.

²³ Wañu héniorin neñañ imi iwac hénia méria* wamma kecziñ. Wañu héniorin imi mia iwawai moczoñ imuac qeriaiguc iwawai moczoñ sécgé énécmianzac iwac howiacnec wanzin.

2

Humuc igucnec kekeciguc.

* 1:23: Girik aciguc; Soma, neñañ neñañ aciguc séwiya.

¹ Wañu ini wawañ meme biria zéma késpedesgina imuac qeriaiguc humugic meqeli énécmiyec.

² Becnec imi ini haka biria imuhucyawac qeriaiguc tacyac wamma baec yomuac haka silic zéma Biria miñina kurumenñ bawa sawawac galeñ memeac kuha késa keczac imi méndacma kecañgic. Wañu deguc ac qeqe ic ionac sugginaiguc ai meanzac uña biria iminén mia Biria miñina wanzac.

³ Becnec imi neñañ imuhucyanec sugginaiguc kecma séwininawac siñ tohoma kecma séwinina zéma ewaninawac siñanéñ wañ nénécmiyec séc wañin. Imuac ic tosara iniguc hénianina momacguc wañu qeri biriawac buñawac nambérac héra kerin.

⁴ Anutu wésé nininñ kuney yanda hemiyu neñañ ala siñ wañ nénécmima ala siñ yanda imuac niñac wamma

⁵ késpedes nina niñac humuyin neñañ imi Kristo Yesuac qeriaiguc meqeli nénécmiyec. (Ini imi ewa hiaya niñac añgégñina tinénécmiyec.)

⁶ Neñañ Yesuguc momacnec meqeli nénécmima Kristo Yesuac qeriaiguc kurumenñac kekeciguc i guc momacnec tachin niñac nonoporec.

⁷ Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc wésé nininñ wañ nénécmima iwac ewa hiaya ogicqogira imi baec yomuac naléya hama emmac séc nénézéyu hémbin niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Ini imi ninzénngégic ewa hiaya niñac añgéggina tiénécmiyec. Imuac niñac imi mia onac murunec qahac, néñ sese Anutuac murunec hahaya wanzac.

⁹ Imi mia wawañ memenina igucnec qahac, imuac ic embac méñnéñ méñ séwi eñeñ hia ménda wammac.

10 Neñan imi Kristo Yesuac qeriaiguc ai solañta mewin niñac Anutunéh menénécmyec. Wañu ai imuhuc geñnec tima kembin niñac Anutunéh becnecc niñu heyec.

Kristoac qeriaiguc ewa momac wamma kecbiñ.

11 Imuac niñac ini yomuhuc niñqelimu; Becnecc ini séwi tasé herichericgina qahac ic enia kecañgic. Imuac niñac ic embac méraginanéh séwi taségina hericma séwi tasé hericheric ginaguc zéénéc mimiawac kecañgic ieneñ onac niñ séwi tasé herichericgina qahac zéénéc miangic.

12 Nalé imuaru ini imi Kristo qahac sénganñeñ kecañgic. Kecma Israelac héngaleñ ama areña yanda imuacnec elicgé énécmimia wamma eñacnec kecañgic. Wañu zikiziki acwac sisipac ac imuac mia ic embac mérera tanec kecma niñkinzénçina qahac Anutugina qahac baeciguc kecañgic.

13 Wañu deguc imi becnecc lakecc kecañgic ini Yesuac qeriaiguc Kristoac sacya niñac Anutuac muru hosuru énépésima onoporu kecañzu.

14 Kristo imi luaenina. Inéh succninaiguc demin elic elicgia nanec imi iwac séwya aunénécmima hézénçéyu mayu tuñ éréhécnéh momacguc wañec.

15 Wañu tuñ éréhécc imi eñeya qeriaiguc séwi momacguc qeliawac wamma luaeiguc kecmu niñac eñeya séwya wai nénécmima zézé seli ac zéma pakeñ ac zéma héna ac hénia hénia imuhucya imi néhélima hazéc wamma kekecc imi audarecc.

16 Wañu ic hénganña wéndara imineñnec tuñ éréhécc imi séwi momacguc wamma Anutuguc ewa momac wammu niñac imuac qahaguc hazéc ninin imi qeyu humuyec.

17 Wañu mama hama lakecc kecañgic ionac zéma hosuru kecaññic Yuda ic nonac momacnec luaeac bunña neñan muru zéau nénécmiyec.

18 Imi mia iwac qeriaiguc ini zéma nini neñawu Uña téreyawac qeriaiguc Mançocac muru kerembin niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

19 Imuac deguc muarunec, ini imi ic mérera me ic kian qahac, néñ ic embac météré énécmimia i iniguc séc momac wamma Anutuac areñhéra zéma héngaleñ ama areña yanda imuac bunñhéra wamma keczu.

20 Ini imi Yesuac Méliméli ic zéma Anutuac tilin tilin ic ionac qambaña imuac qahaguc kumu énécmimia. Kristo Yesu eñeyaoc imi ama imuac wañgoñaguc hoc qambaña wañecac keczac.

21 Iwac qahaguc sécna sécga momacnec toroçema enni ama imi moczoñ Miñ Kewuninawac qeriaiguc ocmuñ téreya wamma yandima eñançac.

22 Ini acguc Uña téreyawac qeriaiguc ocmuñ téreya Anutunéh tacyac wawaña wammac niñ Yesuac qeriaiguc momacnec toroçé énécmiyu eñançac.

3

Paulonéh ic enia ionac niñac wamma ai meyec.

1 Wañu Paulo ni ac zéma mazua hénia imuac niñac ic enia onac niñac wamma Kristo Yesuac hésa ic wamma kecañzua.

2 Wañu ama imuac welen qeçe ai imi Anutunéh onac niñ wamma goi héhéiyawac niñac wamma nuac néñec imi ini hélacnec bec niñgic gezan.

3 Wañu usuya auma ac saña imi nézéyu niñasariyi suruc imuac imi bec zékan zékan wamma oénécmiyi.

4 Ini kiwi imi olommuiguc Kristoac hénia saña ninjegiri imi ini acguc ninjegicmu.

5 Ac saña imi deguc Yesuac méliméli ic téréya zéma Anutuac tiliñ tiliñ ic ionac muru Uña téréyanéñ zéhicñi énécmiyec ésécnecc becaru imi hicñisai nalé tosaraiguc imi ic onac nanhéra méñac méñ imuhuc ménda zéhicñi énécmiyu ninjic.

6 Imi mia ic enia eneñ buña suruc hiabia imuaru toroqema Kristo Yesuac qeriaiguc sisipac acya imi momacnec mératéc mema neñawu momacnec séwu momacguc wamma kecziñ.

7 Wañu Anutuac goi héihéia ninjac ai memeac sese mihicñi néñu, imuac kuhanéñ nuaru ai meanzac séciguc buña suruc hiabia imuac ai icya wamma keczua.

8 Buña suruc hiabia, Kristoac mériañ yanda oloñ oloñawac séc qahac imi ic enia énézemañ ninjac ic embac téréya ionac sugginaiguc maqeqeya téngéñ tosara onogicma mamaya kecanzua nidac imuhucyawac goi héihéiyawac buña qenéñec.

9 Imi mia iwawai moczoñ zéhicñiyec Anutu iwac qeriaiguc nalé hénihénia qahac imuarunec musañ musañgiawac niñu heyec ai areña imuac héla imi dimuhucya wanzac imi zéasari énécmimañ ninjac imuhuc wannéñec.

10-11 Imi mia nalé hénihénia qahac imuarunec Anutunéñ Miñ Kewunina Kristo Yesuac qeriaiguc niñarengéyu heyec imi méndacma degucmi Yesuac hénaoñ héra neñacnec Anutuac ninjegic qinjegic hénia hénia imi mewininini kurumenjiguc kua meme uña qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ieneñ hénia imi héñjegicmu ninjac imuhuc wañec.

12 Neñañ imi Yesuac qeriaiguc i ninzégéma imuacnec mia bac yandi yandi qahac Anutu hosucgé mimiawac hénia mihicñima kecziñ.

13 Imuac zéwelec énécmizua. Onac niñ wamma qenzerñ manzerñ hénia hénia mihicñima kecanzua imuac mia ewagina ménda mamac, néñ ninjic edamuginaguc wammac.

Kiwi yomi olommu ionac niñac wamma zéwelerec.

14 (14a) Hénia imuac ninjac

15 baec kurumenjiguc ic embac hénia hénia keczu ionac qacgina mihicñi énécmiyec.*
(14b) Manjocnina iwac muru ni simiñna héimima yomuhuc zéwelec mizua;

16 Inéñ wañu, iwac edamuya kuaya qeqeya séciguc Uña téréyanéñ onac qeri icgina imi kuhanéñ meseli énécmimac.

17 Meseliyu ninzégégic Kristonéñ onac ewa qeriginaiguc kecénécmiyu eneñ imi goi héihéi imuac qeriaiguc gété zaligina meyu nammu.

18 Namma seligima météré énécmimia moczoñ yanda iniguc momacnec Kristoac goi héihéiya imuac hilañaya zéma horuaya zéma hiñgac hiñgaraya zéma eñeñaya imi séha ninjegicmu.

19 Wañu Kristoac siñ sorocya imi baec ic ionac ninñiñ ninanéñ olommuac séc qahac, wañu ini imi niñasarimu ninjac zéwelecanzua. Niñasarigic Anutuaru qeriaawac mériañ kuaya qeqeya hezac iminéñ onac muru kuaya qesalecgéma hemac zéma zéwelecanzua.

20 Kuha yandanéñ neñañ muru ai meanzac imuac séciguc, iwawai hénia hénia welec mianziñ me niñanziñ imi ogicma emma wandac wandac medac medac miñina

* 3:15: Ac yomuac hénia imi; Inéñ momac yanda neñañ Manjocnina.

21 Anutu iwac muru mia Kristo Yesu zéma iwac hénaorin héra ionac suginaiguc edamuyanéh hicnjsaiya hicnjsaiya hema emma hemac, hélacnec!

4

Kristoac séwi tasia wamma momacnec ai mewin.

1 Imuac mia Min Kewuninawac wamma hésa ic kekerana ney meme seli ac yomuhuc énézézua; Anutunéh unuruyu ini iwac buña kecanzu imuac hakagina imi imuac séha wamma kecmu.

2 Ewa qerigina memaamuma qeri bénzéniguc zérabéraiguc nalé horuacnec nañselima goi héihéiac qeriaiguc bisiqatéh wanamumu.

3 Imuhuc wamma Uña téréyanéh luaeac hésanéj dérécgé énécmiyu momacguc wanjic imi mia seliseli wamma qambantohoya memu.

4 Séwiya imi momacguc, Uña téréya imi acguc momacguc, wanju ini imi héihéré énécmimac ninjac momacnec ninjinzénjéma kecgic unuruyec.

5 Min Kewunina imi momacguc, waju ninzéh ninzéh imi acguc momacguc, waju doku naec imi acguc momacguc,

6 Wanju Anutu acguc momacguc, waju inéh mia kekec momac yanda imuac manjoc keczac. Wanju kekec momac yanda iminéh méra bawu kecgic momacguc wammu ninjac dérécgé énécmima dunja imuac suginaiguc kecanzac.

7 Wanju icya icya Kristoac sese séha séc méndacma goinina héima nénécmiyec.

8 Imuac mia ac kiwi méj yomuhuc ooyawac hezac; Inéh ou eñec nalé imuaru hésa ic sasala dérécgé énécmima onagicma eñec. Emma ic embachéra ionac muru sese énécmiyec.*

9 Ou eñec zéyec imuac hénia imi walac baeciguc emu hingarec imi mia, néj hénia méj ménda hezac.

10 Hingarec inéh mia kurumeña kurumeña onogicma eñec i eñeyaoc wanzac. Inéh iwawai momac yanda imi sécgé énécmimanj zé imuhuc wanjic.

11 Wanju inéh mia tosara Yesuac Méliméli ic, tosara kua meme ic, tosara buña suruc hiabia zéauau ic, tosara pasto, tosara kiwi ic wammu zéma onoporec.

12 Imi mia ic embachéra téréya mesolanjani énécmima welej qeje ai megic toroqe amuma Kristoac séwi ésecnec yacmac ninjac imuhuc ai buña qeénécmiyec.

13 Neñan imi Anutuac nanja ninzénjéma hénia ninjasariwin. Imuhuc wannu ninzéh ninzénjnina zéma ninj asac asarinina iminéh toroqe nénécmiyu séwi momacguc wamma ic yandi tetecgia wambin. Imuhuc wamma Kristoac yandi yandiac séc érérejiguc yandiwin.

14 Imuhuc wamma neñan imi deguc muacnec nambérac tanec ménda kecin. Ic diwi qiwilinanéh ac halécnéh ala batuc wanj énécmigic ninzéh ninzénjac ac arenjarenjgia hénia hénia imuac tembonj tembonjanéh qejen qeha wanj énécmiwac ninjac.

15 Néj goi héihéiya qeriaiguc ac hélawac zéma wawanj memenina séc orucnina Kristo iwac kekecac séciguc yandiwin.

16 Iwarunec séwi tasia imi moczonj toroya toroya toroqe mimia waju iwawai hiabia séc qema énécmiyu qéhérénggé amuma séwi tasiawac kuha séc ai mema séwi imi meyandima goi héihéi imuac qeriaiguc miyacgé amuanzac.

Kekec wahala zéma kekec qelia.

* **4:8:** Nalé imuaru kawaligina yaréiguc onogicma lilingéma hama iwawai onagicgic imi ic embachéginna gili énécmianjic. Yesu imi neñan kawalinina wanzac imuac haka imuaru ac héima zézac.

17 Imuac niḡac ni séwíac hénia imi zéma Miḡ Kewunawac qeriaiguc ninzén ninzénna zéau énécmizua; Deguc muacnec imi ic enia eneḡ ewa qeriginanéḡ iwawai héla qahac imuac wamma kecanzu ésécnec imuhuc ménda wamma kecmu.

18 Ieneḡ imi niḡasac asari ginanéḡ sinjidénḡeḡu nininḡina qahac imuac suraiguc ewa qeriginanéḡ seligiḡu Anutuac kekec igucnec waima keḡḡic.

19 Ieneḡ ninḡegic qinḡtegicḡina qahac tanec wamma séwíac sinḡiguc opocamuma haka biria hénia héníawac hémbaoc wamma waḡanḡu.

20 Ini imi Kristoac hénia imuhuc méḡ ménda kuamugic.

21 Ac héla imi Yesuac qeriaiguc hezac éséc ini hélacnec iwac murunec ku énécmiyu ninḡiciguc imi

22 ini ala batucac féḡḡéc ic méndacma houma keḡanḡac ic wahala imuac haka imi séwi usugina ésécnec hetecḡému.

23 Ewa qeriginawac uḡa imi meḡeli énécmimia waḡu

24 Solaḡ dindiḡa zéma ac hélanéḡ météré énécmiyu Anutuac tanec ic qelia maleku ésécnec héiamuma kecmu.

Kekecac hénia ac.

25 Waḡu neḡaḡ momacnec Yesuac séwi tasia wamma kecziḡ imuac niḡac ini ikoc waima ama momac ic iniguc eḡaocnec ac hélacnec zému.

26 Ini qeri biric nimmuiguc késpedes ménda wammu. Waḡu kaiwe kiwa hiḡacmac imuac séc qeri biric ménda késama kecmu.

27 Biria miḡinawac titiḡa méḡ ménda waimigic érémac.

28 Kowu nenenéḡ muḡuc kowu ménda nemac, néḡ néwéciguc maḡeḡeya méra mimacac séc iwawai mihiḡimanḡ zé eḡeya mérianéḡ ai mema haka hiabia wammac.

29 Ac biria imi kuagina igucnec ménda waigic mamac, néḡ ac hiabia ic tosara meyac énécmimacac sécyā zéma acḡina ninzu imi onac goi héihéi mihiḡi énécmimu.

30 Ini imi Uḡa téréyawac qeriaiguc asé kiwi menénécmiyu aḡḡéḡ titiac nalé ducḡimac imuac séc iwac buḡa kecmu, imuac niḡac Ini Anutuac Uḡa Téréya ewa biri ménda mihiḡi mimu.

31 Ini qeri howuc zéma qeri biric zéma yonḡanḡaḡ zéma waḡu silac zéma zébiri qébiri haka silic imuhucya imi eḡaḡ muru augic qahac wandacmac.

32 Eḡaocnec goi héihéi waḡamuma wésé nininḡ waḡamuma Anutunéḡ Yesuac qeriaiguc késpedesḡina wai énécmiyec éséc késpedesḡina waiamumu.

5

1 Imuac goi héihéi waḡ énécmiyu kecanzu nambérac imuhucya ésécnec Anutuguc kéréndéḡ wamma kecmu.

2 Ini imi Kristonéḡ goi héihéi waḡ énécmiyec séciguc eḡaocnec iwawai méḡ wamma mewinḡ zé goi héihéiyawac qeriaiguc wammu. Kristo inéḡ neḡaḡ niḡac wamma eḡeya kekecyā waima mulu manaḡ héméḡa hiabia ésécnec Anutu héimiyec.

3 Ini imi suginaiguc kaisero zéma haka biria hénia hénia zéma hémbaoc haka imuhucya imuac qara acḡuc méḡ ménda zéhicḡimu. Iminéḡ ic embac météré énécmimia ionac hakagina séha waḡzac.

4-5 Kaisero zéma ic qerigina zapi qeḡeya zéma hémbaoc (baníarawac meḡé qeḡési ai) wammu imi eneḡ moczoḡ yanda Kristo zéma Anutuac ama yandaiguc mératéc méḡ ménda memu. Ini ini niḡyacḡéma nindaczu imuac niḡac ac zapi qeḡeya zéma zézoraḡ

ac zéma lisi ac imi ménda zému, nérj néwéciguc ewa hia ac ézému.

⁶ Méñjac méñ ménda wai énécmigic ac gorosona énézéma ikoc wañ énécmiwu niñac. Haka imuhucyawac niñac Anutuac qeri gericnéñ ac qeqe haka imuac nambérac héra ionac muru maanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhucya iniguc késayu késa ménda wammu.

⁸ Ini becneç imi siñi tunumañac buña keçgic, nérj deguc imi Miñ Kewuninawac qeriaiguc asac mararañac buña keczu. Imuac asac mararañac nambérac imuac séçiguc kecmu.

⁹ Asac mararañac héla gocmia imi mia haka hiabia, haka solañja zéma haka héla.

¹⁰ Némacnéñ Miñ Kewunina ségiségi mihicñi mianzac imi batucgé hémma,

¹¹ ini imi siñi panamañac ai iwawai héla qahac imuac ménda toroqemu, nérj énézégic haka biria héñtegicmu.

¹² Ieneñ sasañgiaguc wañanzu imi kuananéñ zemañ zéwa gamu mamasuñaguc wañu réwérizua. (14a) Hémbiñac séc imi moczon asac mararañaguc,

¹³ hénia imuac niñac, iwawai moczon asac mararañ nérj qe-tagaliyu wininianzac imi kicni-nanéñ hémbiñac séc wañanzac.

¹⁴ (14b) Imuac ac méñ yomuhuc ooyawac hezac; Gaugina hekeczu ini yacgic! ini humuc ic ionac suggina igucnec yacgic! Kristonérj qetagalima asari énécmimac.

¹⁵ Imuac ini hakagina dimuhuc wamma kecmu imi niñtegicmu. Imuhuc wamma ic embac niñtegic qinñtegicgina qahac ésécnec qahac, nérj niñtegic qinñtegic ginaguc wamma kecmu.

¹⁶ Nalé imi biria yéwériyaguc, imuac niñac ini nalé imi qaurac ménda qemu.

¹⁷ Imuac bec ini ewa soho ic ménda wammu, nérj Miñ Kewuninawac ewa siñi imi dimuhuc hezac imi niteçigcma kecmu.

¹⁸ Waiñ doku seliaguc ewa soho ménda wammu. Imi mia kekeç soho sohoya. Nérj Uña téréyanérj séçgé énécmiyu kecmu.

¹⁹ Mepé qepési legic, zéma ewa hiawac legic, zéma legic téréya eñañ héiamuma ewa qeriginanéñ Miñ Kewuninawac muru legic héimima mepésimimu.

²⁰ Haka hénia hénia hicñi énécmianzac séc Miñ Kewunina Kristo Yesuac qaraiguc nalé séc Anutu mañgocnina ewa hia ac ézému.

²¹ Wañu Kristo ee héihéi wammima eñaocnec méra bacginu kecamumu.

²²⁻²³ Kristonérj hénaoñiñ ionac orucgina wamma eñeya séwi wamma keczu ionac añañéñ titi ic wanzac ésécnec, embac méñac euyanérj iniña iwac oruha wanzac, imuac niñac embac ini euhéçgina ionac méra bacginu keçma Miñ Kewuac muru wammianzu ésécnec wañ énécmimu.

²⁴ Nérj hénaoñiñ eneñ Kristoac wammianzu ésécnec embac ini imuhucyanec euhéçgina tohotoho wañ énécmima kecmu.

²⁵ Ic ini acguc iniñhéçgina ionac goigina héiénécmima Kristonérj hénaoñiñ ionac goigina héi énécmima ionac niñac wamma eñeya kekeçya wai énécmiyec imuac séçiguc wañ énécmimu.

²⁶ Imi mia dokunérj naec énécmima ackuazéçnéñ zuac énécmima météré énécmiyec.

²⁷ Imuhuc wañ énécmima eñeya kiwaiguc hénaoñiñ téréya kumu énécmima métac métac me kiric misicya qahac téréyanec solañanec wammu niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

²⁸⁻³⁰ (30) Neñañ imi Kristoac séwi tasia keczinñ imuac niñac,

(29) Kristonéj hénáorij héra galenǵé nénécmianzac. Ic méjnéj méj eneya séwiya niñac mézé titi ménda wañamuma nalé séc nene gumu amuma kecanzac.

(28) Imuac ic ini imuhucyanec enaḡ inihécgina imi enaḡ séwigina éséc nec goigina héi énécmimu. Ic méjnéj méj iniña goiya héimianzac inéj imi eneya séwiya goiya héiamuanzac tac nec wañzac.

³¹ Hénia imuac niñac ic méjnéj neḡgoc maḡgocya wai érécmima kemma eneya iniñaguc toroqema séwi éréhécnéj séwi momaguc wammaoc imuhuc zéyu ooyawac hezac.

³² Wañu imuac hénia saña imi qeu hiñgac hiñgara. Ni imi Kristo zéma Anutuac hénáorij ionac niñac momac nec imuhuc zézua.

³³ Wañu ini imuhucyanec enac enaḡ enaḡ inihécgina imi enaḡ éséc nec goigina héi énécmimu. Wañu embac ini acguc euhécgina onac eegina héi énécmimu.

6

Nambérac zéma neḡgoc maḡgoc.

¹ Nambérac ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc neḡgoc maḡgoc hécgina niñtoho wañ énécmimu. Haka iminéj haka dindiña wanzac.

² Geñga neḡgoc maḡgocga eegira héi érécmiwésémañ iminéj mia héná ac walac walac zikiziki acyaguc wanzac.

³ Imuhuc wambésémañiguc gi imi baeciguc nalé horua kekecgaguc kecbésémañ.

⁴ Maḡgoc ini nambérac hécgina qeri geric ménda mihicñj énécmimu, néj Miñ Kewuninawac pakeñ ac zéma zézé seli acnéj qegumu énécmimu.

Welen qe qe ic zéma ionac miñ maḡgocgina.

⁵ Welen qe qe ini imi bac yandi yandi wamma zénéjgina hiriyu ewa qerigina hélanéj séwiginawac miñ kewu hécgina imi Kristoac muru wammianzu éséc nec welen qe énécmimu.

⁶ Ionac kicginaiguc baec ic ionac ewa qerigina mehiaru énécmianzu éséc qahac, néj Kirisistoac welen qe qe ic éséc nec ewa qeriginanéj Anutuac ewa siñ niñtoho wamma

⁷ siña nimma welen qe énécmima ic ionac wañan zu éséc nec qahac, néj Miñ Kewuninawac wammianzu éséc nec welen qe énécmimu.

⁸ Imi mia icya icya haka hiabia méñac méñ wammuiguc welen qe qe me miñ maḡgoc kekera séc ai imi Miñ Kewuninanéj nénécmiyu meanziñ imuhuc zéma nimma imuhuc wañ énécmimu.

⁹ Imuac Galen ini acguc welen qe qe hécgina imuhucyanec wañ énécmimu, néj ménda tericǵé énécmimu. Némac niñ ionac zéma onac Miñ Kewugina imi ou kurumenjiguc kecanzac. Wañu iwac muru imi séwiac hémma niñgésigési méñ ménda hezac imuac mia imuhuc wammu.

Anutuac yaréac maleku selia.

¹⁰ Tetecgiaiguc yomuhuc zéwa niñgic; Ini imi Miñ Kewuninawac qeriaiguc zéma iwac kuc buñawac kuhanéj meseli amumu.

¹¹ Ini imi Biriá miñinawac ikoc imi qewiñ zé Anutuac bunda maleku héigic séwigina moczoñ hoturudacmac.

¹² Neñañ yaré imi ic séwi busuninaguc me sacninaguc qahac, néj Biriá miñinawac kewuya kewuya zéma kuc buña zéma baec siñj tunumañaguc imuac galenhéra zéma sawaiguc urja biriá iniguc wañanziñ.

¹³ Imuac Anutuac bunda maleku héigic séwigina moczoñ hoturu énécmiyu nalé biriáiguc ini efima

yaré qemaguc nanjselimu niḡac imuhuc wammu.

¹⁴ Imuac ini nanjelima ac hélanéḡ rikunḡina mema zikigic haka solanjanéḡ tétécḡinaiguc hoturumu.

¹⁵ Waḡu héna usugina luaeac buḡa suruc hiabianéḡ haima zéréḡqéréḡ waḡamumu.

¹⁶ Imuac qahaiguc toroqema ninzéḡ ninzéḡac saiwa mema iminéḡ ic biriawac zakon geric bélanḡaguc imi hézénḡéma qéwécḡému.

¹⁷ Anḡéḡ titiac opoc selia zéma Uḡa téréyawac sou Anutuac ackuazéc imi memu.

¹⁸ Waḡu zéwelecgina zéma zéqaaqacḡina moczonéḡ naléya qahac Uḡa téréyawac qeriaiguc zéwelecmu. Imuhuc wambinḡ zé zenzenḡ qeli qeli wamma nalé séc seliseli wamma zéwelecmu. Waḡu ic embac téréya ionac ninḡ wamma zéwelecmu.

¹⁹ Waḡu nuac ninḡac momacnec zéwelecmu nuac muru ackuazéc néḡu kuana anḡéma buḡa suruc hiabia imuac hénia saḡa imi porinḡ qahac zéau énécmimanḡ ninḡac zéwelec wammu.

²⁰ Neḡ ai imuac mia Yesunéḡ méli néḡu hésa ic wamma kecua. Waḡu imi mia neḡ ac zémaḡac hezac imi porinḡ qahac selianec énézémanḡ ninḡac imuhuc mihicḡi néḡec.

Mozoc ac.

²¹ Kekecnawac hénia me némac ai mema kecua imi onac momacnec énézéwa nimmu ninḡac ninzéḡ ninzéḡac dacmuna zéma Minḡ Kewuninawac qeriaiguc ai ichéla keczac Tikiko inéḡ mia héniana imi moczonéḡ énézédacmac.

²² Inéḡ mia nonac kekecninawac hénia énézéma ewa qerigina meefi énécmimac ninḡac ni ic imi ai imuac téḡḡéḡ méli énécmizua.

²³ Anutu manḡocnina zéma Minḡ Kewunina Kristo Yesuac murunec goi héihéiya luaeguc zéma ninzéḡ ninzéḡaguc iminéḡ dacmuna hécna onac muru hemac.

²⁴ Minḡ Kewunina Kristo Yesu siḡa ménda humumia nimmianzu séc ionacmuru ewa hiayanéḡ he énécmimac.

Filipai

Yaizéé ac.

¹ Yesu Kristoac welen qe qe icya Paulo zéma Timoteo niri hénaorin Kristo Yesuac qeriaiguc Filipi ama areña yandaiguc kecanzu ini zéma galeñ hécgina zéma ai ichécgina onacmuru kiwi yomi oma haiwa hazac.

² Anutu manjocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hía zéma luaenéh hama onac muru hemac.

Pauloac zéwelec ac.

³ Ni ninjqeli énécmianzua nalé imuac séc Anutuna ewa hía ac ézéanzua.

⁴ Zéwelecanzua séc ic tuñ onac niñac wamma ségiségi wamma nalé séc zéwelec wañanzua. Imuac hénia imi yomuhuc;

⁵ Ini buña suruc hiabia niñgic nalé imuac hénihénia igucnec éréma deguc imuac ai imi nanjé amuma meanzu imuac mia imuhuc wañanzua.

⁶ Wañu sugcinaiguc ai hiabia héniyec Anutu inéh ai imi mézézéngéma metecgéguyuguc Kristo Yesuac nalé yanda imi hamac imi niñkinzéh gézua.

⁷ Ni hésa qaténaguc wamma buña suruc hiabia imuac héipuc wamma zéseliwa ini ewa hiayawac qeriaiguc ai momachéna wañ néñanzu. Imuac niñac ni ic tuñ onac imuhuc nimba sécgézac. Imuhuc nimba ini imi nuac ewa qerinaiguc kecanzu.

⁸ Yesu Kristo inéh ewa qerianéh wañ énécmianzac imuac séciguc ni dimuhuc onac niñac wamma qerinanéh hakhak wañanzac

imuac mia Anutunéh ni héipuc wañ néñzac.

⁹ Wañu ini niniñ hingac hingara zéma niñgésigési ginanéh goi héihéigina imi mesaiyu kuaya qeqeya wammac imuhuc zéma zéwelecanzua,

¹⁰ Imuhuc wamma némac iwawainéh héla wanzac imi niñtegicma solañanec kitic kápésic qahac kecgic Kristoac haha naléya imi hamac.

¹¹ Wañu Yesu Kristonéh qenanjé wañ énécmiyu kecec solañawac héla gocmianéh sécgé énécmiyu Anutuac edamuya onac murunec qetagali énécmiyu tosara enej hémma Anutu mepé qepésiác legic héimimu.

Pauloac zéwelecwelec ac.

¹² Dacmuna hécnina haka hicñinéjéc imuac niñac Miñ Kewuac buña suruc hiabia imi muñguc yanda saima kenzac imi ini niñtegicmu niñac wanzua.

¹³ Imuac Kristoac niñac wamma hésa qaténaguc keczua imi baec galeñac ai ama yomuac qeriaiguc owohotoñ keczu i zéma ic embac tosara moczoñ ionac sugcinaiguc wininiyu héñtegicdaczu.

¹⁴ Imuac niñac dacmuna hécnina sugcinaiguc sasalanéh nuac hésa qaténa niñac Miñ Kewuninawac qeriaiguc niñzéhégéma zénéngina ménda hiriyu Anutuac ackuazéc imi hañ qema zéanzu.*

¹⁵ Ic embac tosanánéh nimbupuc wamma nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu, néñ tosara imi ewa hélánéh zésaianzu.

¹⁶ Yomi enej imi ni buña suruc hiabia imuac héipuc wamma zéasarimañ niñac kumunéhéc hénia imi niñtegicma siñna nimma ai meanzu.

* **1:14:** Paulonéh hésa ic kerec, néñ Romawac baec galeñnéñ eeya héimiyu ziki sipac qahac kecma ackuazéc zéauénécmiyu hémma tosara enej acguc kucgina mema zénéngina ménda hiriyu buña suruc hiabia zéau énécmianjic.

17 Waŋu tosara imi enej hésa qaténaguc réwéri méŋ toroqewiŋ gezaŋ zéma ewa hélanéŋnec qa-hac, néŋ nogicna gogicba zéma Kristo zésaianzu.

18 Imuac némariawac hémba birimac? Ikoc me hélacnec imuhuc me imuhuc waŋgic saima keŋanzac imi Kristo imi mia. Hénia imuac niŋac ni ségiségi waŋanzua. Waŋu toroqema ségiségi wammanec kecmaŋ.

19 Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Onac zéwelecgina zéma Yesu Kristoac Uŋa téréyanéŋ naŋgénéŋu zéra waiya imuhucya niŋac aŋgéŋ titina mihicŋimaŋ imi ni ninzua, imuac niŋac mia imuhuc waŋanzua.

20 Waŋu gamusiŋ qamusin ménda nimma becnecc ésécnec degucmi acguc zénéŋna ménda hiriyu séwiiguc me humuciguc séwinanéŋ Kristo iwacnec sac mepési mimanŋ niŋ ninzua.

21 Imi mia nuaru imi kecmaŋiguc Kristoac kecmaŋ, waŋu humumaŋiguc humucna imi acguc méra némmac.

22 Waŋu séwinaguc kecmaŋiguc imi téré ainawac héra mihicŋimaŋ. Imuac niŋac kekec zéma humuc iorac sugiraiguc némariawac aŋgéŋ tiwa hia wammac imi ménda ninzua.

23 Ni imuac sugiraiguc kecba momacnec waŋ nénzaoc. Waima kemma Kristoguc kecmaŋ iminéŋ ogicogicya imuac niŋ imuac wanzua, néŋ

24 imi waima séwinaguc kecmaŋ imi onac niŋ nimba hia wanzac.

25 Waŋu ni waima kecmaŋ imi zéma onac ninzéŋ ninzéŋgina meyandima imuac zézé ségiségi wamma ic tuŋ iniguc momacnec kecmaŋac hezac imi ni niŋyacgézua.

26 Imuac neŋ muŋguc hama iniguc kecba nuac niŋac Yesu Kristoac qeriaiguc onac zézé ségiségi

ginaanéŋ qesalecgéma yandimac.

27 Momacguc niŋgic eeyaguc wammac imi yomuhuc; Ini Kristoac buŋa suruc hiabia imuac séciguc wamma kecmu. Imi mia ni ha inicmaŋ me wai énécmima lakec kecmaŋ imi ini ewa momac wamma namma ewa siŋgina momacnec buŋa suruc hiabiawac ninzéŋ ninzéŋginawac wamma eŋaoc naŋgé amumu.

28 Ionac muru imi buŋa suruc hiabianéŋ kisikiyoŋac asé kiwiya wanzac, néŋ onacmuru imi aŋgéŋ titiac asé kiwiya wanzac. Imuac niŋac ai imuac me imuac mewinŋ zégic hazéc waŋ énécmimiguc ionac bac yandi yandi ménda wammu.

29 Kristoac niŋac ewa hia waŋ énécmiyec imi ninzéŋgé mimu niŋac sac qahac, néŋ ninzéŋgéma iwac niŋ wamma zérabéra acguc momacnec bisimu niŋac imuhuc zézu.

30 Ini imi becnecc nuac muru hicŋiyu héŋgicac deguc nuacmuru heyu héŋanzu qeŋzeŋ manzeŋ imuhucya onac muru acguc he énécmizac.

2

Kristoac memaamuma kekecac haka.

1 Imuac Kristoac qeriaiguc meme seli ai, me goi héhéiac qeri mebélac ai, me uŋa téréyawac ala kekec, me wésé nininŋ, me ewa biricnéŋ he énécmiyu

2 ewa momac wamma goi héhéi imuhucyanec aŋgéŋ tигic ewa siŋgina momac waŋu siŋniŋ momac wamma ségiségina so-lanjanigic kuaya qeqeya wammac.

3 Ai imuac me imuac mewinŋ zé nogicna gogicba hakaiguc me séwi eŋeŋawac hakaiguc ménda wamma ewagina memaamuma tosara ionac niŋgic gi gogicma eŋeŋa wammu.

4 Ini enac enac ewa sinjina sac qahac, néj alahécgina ionac ewa sinj imuac momacnec héngalen wañ énécmimu.

5 Yesu Kristoac ewa sinj heyec ewa sinj imuhucyanec anjgéné tигic hemac.

6 Inéj Anutu eneyawac kekec kerec, néj Anutuac séc anjgéné tima kecmanj zé ménda nimma,

7 kilej memaamuma welen qege ic tanec mema baec ic ésécnec wañec.

8 Imuhuc wamma ic tanec wamma hicñiyec. Hicñima eneya memaamuma kilej humucac séc keremma Anutuac ara niñtohoma ic héngenja wéndaraiguc humuyec.

9 Imuhuc wañu Anutunéj ou meyacmima qac buña ménj, qac tosara moczonj onogiczac imuhucya miyu késayec.

10 Imuhuc wammima ou kurumenjiguc zéma you baeciguc zéma emu baec bawaicguc kecanzu ienenj moczonj Yesuac qac buñaiguc siminj héimimuac hezac.

11 Wañu kuaya kuaya séc Yesu Kristowac Minj Kewuna zéma Anutu manjoc mepési wammimu.

Kifa asaha ésécnec kecbij.

12 Imuac ala soroc hécna wésénaiguc sac qahac, néj deguc iniguc ménda keczaa nalé yomuac acguc nalé séc ara niñtohoma bac yandi yandi wammima zénéngina hiriyunec onac anjgéné titigina imi mesolanjanimu.

13 Ewa qeriginaiguc ai meanzac imi mia Anutu. Inéj mia eneya ewa sinja hiabia imuac niñ kewugina haima aigina memu niñac meseli énécmianzac.

14 Wañu ai hénia hénia imi mematiti me tualefic ac qahac memu.

15 Imi mia ini késpedes qahac solanjanec kecma hicñisai qarinj qarinjia zéma acqeqe wawaña ionac sugcinaiguc Anutuac nambérac héra wamma solanjanec

kecma baec ic ionac sugcinaiguc asac mararanj wamma qetagali énécmima kecmu.

16 Kekecac ackuazéc measarigic ni usujnec kenja wamma qenzenj manzenj qeyi imi héla qahac ménda wañu Kristoac naléiguc qerinanéj niñpanjéma onac niñac ségiségi ac zémanjac séc wammac.

17 Onac niñzénj niñzénjgina zéma welen qeqeginanéj mulu ésécnec haimigic ni imuaru toroqema nena kekecna mulu mananjac doku selia ésécnec qocgé mi-manjiguc kilej ségiségi wamma ic tunj iniguc ségiségi wamanj.

18 Ini imuhucyanec ségiségi wamma niguc momacnec ewa hia nimmu.

Timoteoac ac.

19 Ni onac ac buña nimba qerina meefi némmac zéma hénia imuac niñac Timoteo focdac onac muru méli énécmimanj niñac Minj Kewuninawac qeriaiguc niñkumu wamma kecanzaa.

20 Niguc ewa momac wamma onac niñac wamma inicgaleñ wammacac hezac imi tosara qahac, néj i sac nuacmuru keczac.

21 Ic tosara ienenj imi Kristo Yesuac aiyawac ménda wañanzu, néj enanj ewa sinjinawac wamma kecanzu.

22 Néj Timoteo imi merac méjnénj manjocyawac wammianzac ésécnec wañ némma niguc buña suruc hiabiawac kuc qema ai meyec. Imuac niñac ai hakayawac hénia imi wininiyu hémma nin-daczu.

23 Imuac nuac muru haka dimuhuc hicñi némmac imi hémma niñtegitmanj nalé imuaru focdac ic imi méli énécmimanj zé niñkumuma keczaa.

24 Ni acguc focdac hamanj zé Minj Kewuninawac qeriaiguc niñkumuma keczaa.

25 Wañu nimba Epaforodito onac muru méli énécmimanj

hezac. Ic imi méli néngic hama dactmuna zéma ai momac zéma téngiñ ic éséc nec niguc momac nec welenqe némma iwawai méñac méñ niñac wamba méra néñanzac.

²⁶ Inéñ ini moczoñ inicmañ zé qeria héñgeñ nec kerec. Wañu eñeyaoc hafi wamma kerec imuac suruc ini nindacgic imuac niñac ewa goro wamma kecanzac.

²⁷ Inéñ hafi kiyu humumañ zé wañec. Wañu Anutunéñ wéséya nimmiyec. Wañu i sac qahac, néñ ewa goronéñ ewa goro méñ mi-hicñiwac niñac niñyéwérima kecba wéséya niñnémma ewa gorona momac nec meefinéñec.

²⁸ Imuac ini ic imi hémma ségiségi wañgic ewa qerina réwéria imi acguc momac nec meefimañ zé seliseli wamma méli énécmizua.

²⁹ Imuac ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi yanda wamma ic imi héihéré mima ic imuhucya ionac imi eegina héima énépésimu.

³⁰ Ini welen qenémma ai megic ai tasia ménda sécgémac heyec imi meyu sécgédacmac niñac ic imi Kristoac ai niñac eñeya keke-cya ménda galengé amuma humumañ zé hia humumañ zénimma ai meañec.

3

¹ Dacmuna hécna ac tetcgiawac zéwa niñgic, Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi wammu. Ac imuac nec muñguc muñguc oma nimba imi nuaru ai yanda ménda wanzac, néñ onac imi ac iminéñ demíñ meénécmimac.

Haka wahala maleku éséc nec hetecgéwiñ.

² Ini haséñ kazu ic* zéma biria meme ic zéma séwi taségina

* **3:2:** Yuda ic ionac haka silic méndacañgic ieneñ Kristo ic tosara ionac haka silic ménda méndacgic mebiri énécmiangic hénia imuac niñac kazu ic zéénécmiyec. † **3:5:** Yuda ic ieneñ nalé imuaru nañhécgina séwi hericheric haka imi wañ énécmigic.

héricma séwi eñeñ wanzu imi onac galengina mema kecmu.

³ Anutuac uña téréyaguc welen qeqe ai mema Kristo Yesu mepési mima séwiguc ménda héiselima kecanziñ neñañ imi séwi tasénina hélac nec héricma kekera wanziñ.

⁴ Ni acguc séwiiguc héi selimañac séc wañu ic tosia eneñ séwiiguc héiseliwinañac séc zéma niñzuiguc ni imi onogicma imuhuc nimmañac séc.

⁵ Ni hicñima kecba ai meme 8 wañu séwinaiguc séwi heric haka wannéngic,† wañu ni Israelac sac kitiwa, Benzaminac qeli, Hebiraio ic sugginaiguc Hebiraio ic héla, wañu hénac aciguc koroma zéwa Farisaio ic wanzua.

⁶ Hakaan imi seliseli wamma Yesuac hénaoñ ununesi wañ énécmiyi wañu hénac ac méñ ménda logima kápésic méñ ménda mihicñiyi.

⁷ Wañu bec nec iwawai imuhucya moczoñ nañgé néñec, néñ Kristoac wamma nimba iwawai imi méñ ménda méra néñec, néñ iwawai eñomia wañec.

⁸ Wañu hélac nec zéwa iwawai imi moczoñ mageqeya mihicñi nénéña, néñ miñna Kristo Yesuac hénia niñasariwa hicñinéñec niníñ imuac mia nimba eeya eñeñaguc wanzac. Ni imi iwac niñ wamma iwawai moczoñ imuac nenesic zéma niñzua. Imi mia Kristo añgétiwa

⁹ iwac qeriaiguc mihicñi nénéña wammac niñac. Solañanima kec zua imi hénac ac iguc nec ménda hicñiyec, néñ Kristo niñzéhégewa kekec solañ imi Anutuac murunc hicñinéñec.

¹⁰ Ni Kristo zéma humuc iguc nec qelima kekec imuac kuha zéma iwac qenzeñ manzeñ imi momac-

nec bisinimmanj zé iwac humuc imi ninjtohoma

¹¹ Imuhuc me imuhuc wamma humuc ic sugcina igucnec yacma kekec qelia mihicijimanj zé wanzua.

Kekecac qambaña hémma usujnec kembij.

¹² Ni nena imi bec mihicijizua ménda zézua. Wanu bec mesolanjani wanj néjrec ménda zézua, néj Kristo Yesunéj ni népésiyec séc imuac mihicijimanj zé wamma usujnec kemmanec kecza.

¹³ Dacmuna hécna, ni bec imi mezua zéma ménda ninzua, néj iwawai andénaiguc hezac imuac eluj nuyu, iwawai wésénaiguc hezac imuac memanj zé

¹⁴ kemma anjétimeanjac hezac, imuac mia kicna hiwa kenju Kristo Yesuac qeriaiguc Anutunéj ounec héihéré néjrec imuac héla haiyu hezac imuac memanj zé usujnec kenza.

¹⁵ Imuac solanjanima kecziñ neñan sucninaiguc méjnénj ménj yomuhuc nimmacac hezac; Haka méñac ini ninjic tanera ménj wanu Anutunéj imi acguc measari énécmiyu hémmu.

¹⁶ Nini anjétimea kecziñ héna imuacnec sac tima kembij.

¹⁷ Dacmuna hécna ini enawu ni méndac némmu. Wanu ic tosia haka kekecninaiguc hénzu séc imuhucyanec wamma kecanzu ionac haka imi acguc kic hihi wamma hémmu.

¹⁸ Ni hatac sasala énézéyi. Deguc acguc kic masina mayu énézézua. Ic embac sasala imi Kristoac ic héñgeña wéndara imuac hazéc wamma kenja wanzu.

¹⁹ Ieneñ imi tetecgiaiguc kisikiyoni mihicijimu. Ionac anutu imi tomenjina. Gamuginanéñ zunzariñ ésécnec hai hoturu

wamma baecac iwawai ninjac ninjanzu.

²⁰ Wanu neñan imi kurumenj ama minjina wamma kecni qacnina ou kurumenjiguc ooyawac hezac. Imuarunec mia anjéñ titi minjina Minj Kewunina Yesu Kristo hamac zéma mambéc kecanziñ.

²¹ Inéñ iwawai moczoni énézéyu ninjtoho mimuac séc kuc buña hemizac. Kuha imuhucyanéñ séwinina maqeqeya imi meleñ nénécmiyu enjeya séwiya edamuyaguc ésécnec wambij.

4

¹ Imuac nuac ninjumu, dacmuna sorochéna, nuac ségiségi zéma ic kewuac soroc, ini imuhucyanec Minj Kewuninawac qeriaiguc namma kecmu.

Memeseli ac.

² Ni Yuodia zéma Sintike embac éréhéc imi Minj Kewuninawac qeriaiguc ewa momac wamma kecmac ninjac zénañgé érécmizua.

³ Wanu ai momacna* solanja guac welec génzua. Embac tosara buña suruc hiabiawac niguc momacnec seliseli wamma ai megic imi zéma Klemento zéma nuac ai momac hécna méra énécmina, qacgina imi kekecac kiwiiguc hedaczac.

⁴ Minj Kewuninawac qeriaiguc nalé séc ségiségi wanjic. Méñguc énézéwa ségiségi wammu.

⁵ Onac ewa bénzénjina imi ic embac énézégic nindacmu. Minj Kewuninanéñ hosucgé nénécmizac.

⁶ Iwawai méñac ménj ménda ninjéwérimu, néñ ai hénia héniaiguc zéwelec zéma zéqesiqesi ginanéñ ewa hia ac ézéma Anutu ézému.

⁷ Imuhuc wanjic bec Anutuac luac ninjginawac séha ogicogicya

* 4:3: Girik aciguc; boñ zura momacnec huama kekera.

imuhucyanéñ Kristo Yesuac qeriaiguc onac ewa qerigina zéma ninjingina galenjë énécmimac.

⁸ Dacmuna héčna metecgéma zéwa, iwawai héla, iwawai téréya, iwawai dindiña, iwawai solañja, iwawai siñ niñmimiawac séc, iwawai zézé sorocyaguc, iwawai méra énécmimiawac séc me iwawai mepé qepésiyaguc, imuhucyawac wamma kecmu.

⁹ Ini nuac murunec niñarenjëgic me megic me héngic imuac wamma kecmu. Imuhuc wañgic luaeac Anutunéñ iniguc momacnec kecmac.

Filipo hénaorin ewa hia ac ézéyec.

¹⁰ Ini nuac nimma kecgic imuac zariñanéñ hutuzac imuac ni Miñ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi kunéñ yanda wanzua. Becnec ini niñnéngic, néñ imuac naléya ménda hayu osigic.

¹¹ Ni iwawai méñ niñac wamma imuhuc ménda zézua. Ni kekeçac hénia kuamuma haka hénja héniaiguc hia zéma nimmañac séc wanzua.

¹² Ni imi maqeqena iguc hia kecmañac séc, wañu iwawaina saméñ bipiyaguc hia kecmañac séc. Imuac haka hénia héniaiguc nimba sécgé néñanzac. Yaka niñ humu humuiguc me iwawaina saméñ bipiyaguc me maqeqena iguc dimuhuc kecba hiarumac imuac hénia imi niñtegicdaczua.

¹³ Meseli néñanzac iwac qeriaiguc ni iwawai moczon hia wandacmañac séc.

¹⁴ Wañu ini nuac qenzen manzeniguc momacnec toroqezu imuac nimba sécgézac.

¹⁵ Filipi ic zéwa niñgic, becnec buña suruc hiabiawac ai imuac nalé hénihéniaiguc ni Makedonia baec waima kemba méñnéñ méñ méra ménda néñec, néñ ini sac méra néngic imi ini ninzu.

¹⁶ Wañu Tesalonika ama arenja yandaiguc kerin nalé imuaru acguc ini hatac éréhécnéñ méñ méra néngic.

¹⁷ Ni sese méñ niñac ménda welec énécmizua, néñ mériañginaguc wammu niñac onac muru haka hiabiawac hélanéñ saima hemac niñac imuhuc zézua.

¹⁸ Nuac muru imi iwawai moczon sasala henéndaczac. Epafirodito mériaiguc iwawai néngic imi mewa sécgénénzac. Imi mia hofac oo ésécnec héméña hiabia wañu Anutunéñ memacac séc wañu ségiségi mihicñi mizac.

¹⁹ Nuac Anutunanéñ Kristo Yesuac qeriaiguc, edamuyawac qeriaiguc, enjeya hofi yanda kuaya qeqeya igucnec sécgina tiénécmimac.

²⁰ Anutu Manjocnina iwac muru nalé tetcgia qahac mepé qepési hemimac. Hélaçnec!

Ac tetcgia zéma mozoc ac.

²¹ Ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kecanzu ionac yaizézé ac énézému. Dacmuna tosara niguc keczu imi enéñ onac yaizézé ac énézézu.

²² Ic embac téréya moczon onac yaizézé ac énézézu. Wañu ionac sugcnaiguc Kaisawac amaiguc arenhéra ionac murunec tosananéñ imuhucnec yaizézé acgina zézu imi meyacma zéwa ninzu.

²³ Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéñ onac ewa qeriginaiguc hemac.

Kolosai

¹ Anutuac ewa siñguc Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulo zéma ninzén ninzénac mu-nana Timoteo

² niri Kolosai ama yandaiguc ic embac téréya Kristoac qeriaiguc kenhéi hahéi qahac* kecanzu onac muru kiwi yomi oénécmizic. Anutu Manjocnina iwarunec† ewa hia zéma luaenéh he énécmimac.

Ewa hia ac zéma zéwelec ac.

³ Nerej onac niñ wamma zéwelec wañanzic séc neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristoac Manjocya Anutu ewa hia ac ézézanzic.

⁴ Imi mia Kristo Yesu ninzénge mizu imuac buña zéma ic embac téréya ionac muru ala siñgina hezac imuac buña niñanzic imuac niñac imuhuc wañanzic.

⁵ Wañu ninzén ninzén zéma siñgina imi mia onac wamma kurumenjiguc niñkinzén gina kumugic hezac imuacnec mia hicñianzac. Wañu niñkinzén imi suruc hélawac buña hiabia becneç niñgic imi mia.

⁶ Buña suruc hiabia imi onac muru haréyu ini nimma hélacnec Anutuac ewa hia niñtegicgic nalé imuarunec sugcinaiguc hicñiyec ésécnec baera baera sécgéma kemma hélaguc wamma yandianzac.

⁷ Imuhucyanec niniguc momacnec welen qeçe icya wamma kecanzac ala sorocnina Epafiránéh ku énécmiyu niñgic. Ic imi onac Kristoac ai ic héla wamma keczac.

⁸ Inéh mia Uña téréyawac qeriaiguc ala siñ wañamuanzu imuac suruc nérézéyec.

⁹ Hénia imuac niñac onac suruc niñic nalé imuarunec éréma niri onac niñ wamma ménda waima Anutu zéwelec mianzic. Imi mia Uña téréyawac niñtegic qindegic zéma niñ asac asariawac kuhaiguc niñ Anutuac ewa siñac murunec hahaya imi kuaya qeçeya tiénécmimac niñac zéwelec wañanzic.

¹⁰ Wañu wañgic séc Miñ Kewuninanéh niñu sécgéyu ewa hia nimmac. Wañu ai hénia hénia eeyaguc memu séc héla miñicñima Anutuac hénia niñareñgégic imuac niñiña imi yandima kemmac.

¹¹ Wañu zérabéra horu horugia ségiségi wamma bisima kenkecgic tecgémac niñac iwac edamuyawac kuhanéh kucgina moczoñ meseli énécmimac.

¹² Imi mia edamuyaiguc ic embac téréyawac ai buña bakia késamuac séc mehiaru énécmiyec‡ Manjocnina iwac mia ewa hia nimmimanec imuhuc wammu.

¹³ Inéh mia panamañac demin toton qeriya igunec nénépésima eñeya nañ sorocyawac héngalen ama areña yandaiguc nonoporec.

¹⁴ Naña imi sawanéh mulu menénécmiyu késpedesicnina moczoñ waiwaiya wañec.

¹⁵ Inéh mia hémbiñawac séc qahac Anutu iwac kic tanera wanzac, iwawai ménj ménda zéhicñiyu kerec nalé imuaru bec walac walac hicñima kerec.

¹⁶ Imi mia hénia yomuac niñac; Iwawai moczoñ imi iwac qeriaiguc zéyu hicñidacgic. Iwawai kurumenjiguc kekera zéma bae-ciguc kekera, kicnéñ hémbiñac séc zéma ménda hémbiñac séc, tatac edamuyaguc me héngalen wawañawac kuc buña, galen me galenac qac buña imi moczoñ iwac murunec zéma iwac buñawac

* **1:2:** Hénia ménj imi ninzéngeéma. zéma Miñ Kewu Yesu Kristo iorac.

† **1:2:** Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; Manjocnina

‡ **1:12:** Kiwi méraginanéh ooya tosaraiguc; mehiaru nénécmiyec.

zéhicņi énécmimia.

¹⁷ I eņeyaoc imi iwawai tosara ménda hicņima kecģicnec i bec kerecac keczac, waņu iwawai moczoņ imi iwac qeriaiguc qéhéréņģé amuma nandarecac naņzac.

¹⁸ Waņu inéņ zéyu hicņidarec momac yanda ionac walac walacgina kecmac niņac, hénaoriņ neņaņ orucnina zéma kekecac hénihénia wamma humuc ic ionac sugcina igucnec walac walac qelima yarec.

¹⁹ Imi mia Anutunéņ iwawai moczoņ Yesuac qeriaiguc kuaya qema sécgémima kecmuac zé niņu sécgéyu imuhuc hicņidarec.

²⁰ Iwac murunec iwawai kurumenģiguc zéma baeciguc hedaczac imi moczoņ eņeyağuc ewa momac wammu niņac Yesuac sawanéņ ic héņgeņa wéndaraiguc luae qenénécmiyec.

²¹ Becnec ini, elicģé énécmiyu kecģic. Kecma ewa qerigina zéma wawaņ memeginaguc hazéra kecģic.

²² Waņu deguc imi aciguc ménda emmu néņ késpedes solaņ wamma Anutuac kiwaiguc ic embac téréyawac buņa nammu niņac séwiya wai nénécmima humuma Anutu zéma neņaņ sucninaiguc ewa momac mihicņi nénécmiyec.

²³ Ini ninzéh ninzéhiguc kumuselima keņqe haqegina qahac kecmu. Kecma buņa suruc hiabia nindacģic imuac niņkinzéh wamma imuacnec ménda néņgacma kemmu. Waņu buņa suruc hiabia imi mia zéau énécmimia waņu, kurumeņ bawaiguc kekec yanda Anutunéņ zéyu hicņima keczu imi moczoņ nindacģic. Waņu Ni Paulo imi buņa surucya imuac welen qeqe ic waņiac keczua.

Pauloac welenqeqe ai.

²⁴ Deguc ni onac wamma qenzeņ manzenģiguc kecma imuac mia ségiségi wanzua. Imuhuc wamma Kristoac qenzeņ manzeņ kitiwa hezac imi iwac hénia méria wamma kekera hénariņ onac niņ wamma séwinanéņ bisiwa sécgénéņzac.

²⁵ Ni imi Anutunéņ onac niņ wamma ai ara nézéyec imi tohoma Anutuac ackuažéc imi énézédacba sécgé énécmimac niņac hénaoriņ héra ionac welen qeqe ic waņi.

²⁶ Ac saņa imi nalé hénihénia qahac hama keņec imuarunec zéma baec yomuac hicņisaiya hicņisaiya ionac murunec musaņģéyu heyec néņ deguc imi ic embachéra téréya ionac muru énézéyu wininiyec.

²⁷ Imi mia Anutunéņ ac musaņ musaņģia imuac edamuyanéh baera baera ic embac ionac muru dimuhuc kindindiņa sécgé énécmizac imi énézéyu nimmu niņac imuhuc waņ énécmiyec. Waņu ac musaņ musaņģia imi mia Kristo sugninaiguc keczac inéņ mia wanzac. Edamu asaha miņina iwac mia neņaņ niņkumuma kic hihi wammianziņ.

²⁸ Nini imi icya icya Kristoac qeriaiguc solaņani énécmima onopocni nammu niņac iwac buņaya zésaima icya icya meme seli ac énézéma niņteģic qinģteģic ac moczoņnec ku énécmianziņ.

²⁹ Ai imuac mia ni acguc nuac qerinaiguc kuhaguc ai meanzac iwac ai hakaya méndacma kucna moczoņnec ai meanzua.

2

¹ Ni ini zéma tosara Laodikea ama areņa yandaiguc keczu i zéma tosara kicģinanéh kic tanecna ménda hénzu ionac niņ wamma dimuhuc kucna qema ai mema kecanzua imi ini niņ asarimu niņac wanzua.

2 Ieneḡ qerigina mebélaçgé énécmiyu goi héihéi imuac qeriaiguc qutulañgé amugic niḡtegic qinḡtegic ginanéḡ saima kemma zékéḡ yanda waḡu, Anutuac saḡa Kristoac hénia niḡyacgému niḡac wanzua.

3 Iwac qeriaiguc niḡtegic qinḡtegic ac zéma niniḡ yanda imuhucya eebipiyagucnéḡ saḡgima hezac.

4 Imi mia méḡnéḡ méḡ haléc acnéḡ ménda mesoho énécmimac niḡac imuhuc zézua.

5 Hénia imi yomuhuc; Ni séwinanéḡ wai énécmima kecanzua, néḡ qeri uḡananéḡ iniguc kecanzua. Waḡu ini téréréç dindinaneç keçma Kristo niḡzéhḡgéma seligima nanzu zégic nimma ségiségi waḡananza.

Kristoac qeriaiguc kekecyawac séha mihicḡiwih.

6 Ini Kristo Yesu aḡḡéḡ tigiç miḡ kewugina wanzac imuac bec iwac ewa siḡ méndacma keçmu.

7 Kristoac qeriaiguc himic énécmiyu géte zaliginanéḡ késaseligima namma ackuazéc ku énécmigic séçyaiguc niḡzéhḡgéma naḡseligigic ewa hiawac aranéḡ doku éséc kuaya qesaleçgé énécmimac.

8 Ini téçgina nimma keçmu, baecac icac niḡtegic qinḡtegic ac zéma ikoc acginanéḡ énépésima hésa amaiguc onopocbu niḡac. Niniḡ imuhucya imi yanda onac haka silic mératéc memeya zéma baecac pakeḡ ac efefia imi méndacanzac, néḡ Kristo i ménda méndacanzac.

9 Hénia imi iwac muru imi Anutuac séha kuaya qeçqeyanéḡ séwi héla wamma kecanzac.

10 Ini acguc Kristoac qeriaiguc keçgic séçgé énécmiyu méḡac méḡ ménda hocmu. Inéḡ mia galeḡ zéma ai memeac qac buḡaginaguc ionac orucgina wanzac.

11 Iwac qeriaiguc météré énécmiawac aséya hai énécmiyec. Imi mia méranéḡ séwi tasé hericheric imi qahac, néḡ Kristoac météré aiiguc séwiginawac siḡ hericdacgic keḡkeḡa wanzac.

12 Ini imi iwac doku naec hakaiguc Kristoguc momacnec téḡgé énécmimia waḡec. Waḡu Anutunéḡ Yesu meçqelimiya yareç imi niḡzéhḡgéç iwac qeriaiguc momacnec meçqeli énécmimia waḡec.

13 Waḡu késpedesçgina wamma séwiginaguc séwi tasé hericheric qahac humumia kecaḡçic, néḡ Anutunéḡ Yesuguc meçqeli énécmima késpedesçgina moczoḡ wai énécmiyec.

14 Waḡu musuqeçç wamma hazéc waḡ néçnéçmiaḡec méra kiwi héna aciguc ooya imi moczoḡ audacma mema ic héḡḡeḡa wéndara qahaiguc biriḡnéḡ qeyu qahac wandareç.

15 Yesu imi ic héḡḡeḡa wéndaraiguc humuyu imuac kuhanéḡ galeḡ kewuya kewuya zéma ai memeac qac buḡaginaguc ionac tewi zakonçina imi maḡaḡgéyu madareç. Waḡu onogicma kawali waḡec imi ic embac kicginaguc mewinini énécmiyu héndacgic.

16 Imuac bec ic méḡnéḡ nene dokuac ara me nalé yanda me maso qeliawac hai ségiségi zéma Sabata niḡac késpedesç ginaguc zégic çetali énécmigic acgina çaimac.

17 Nalé imuhucya imi bian héla hamacac heyec imuac uḡayanec wanzac, néḡ Kristonéḡ imuac héla wanzac.

18 Ikoc wamma memaamuma kua meme uḡa meçési mianzac imuhucyanéḡ onac taséçina kurumençiguc hezac imi onagicbac niḡac galeḡ memu. Ic imuhucya imi baec séwiac ewa siḡnéḡ qéfacgé miyu emma iwawai méḡ héḡec imi meyandima hiḡçac

hiŋgarawac zéanžu.

¹⁹ Imuhuc wamma orucniŋa keczac Yesu iwac muru ménda toroqeanžu. Waŋu oruc imuacnec mia séwi tasia moczoŋ toroya zéma giniŋanéŋ dérécgéma gumuyu Anutunéŋ kuha haiyec séc, séha yandianzac.

Pakeŋ ac ikora niŋac goro ac zéyec.

²⁰ Ini Kristoguc humuma baecac pakeŋ ac hénia hénia imuac niŋgic iwawai humumia waŋec, néŋ némac niŋac baecac buŋa kecancžu ésécnec haka silic imi tohoanzu?

²¹ Ménda késamu, ménda nenimmu, ménda osimu, zézéya imuhucyawac zézua.

²² Ic onac zézé seli ac zéma pakeŋ ac imuhucya méndacbiŋ me? Imi qahac, iwawai imuhucya imi moczoŋ houma qahac wandacmu.

²³ Haka imuhucya méndacma sinŋinawac mepé qepési ai mema memaamuma séwiginawac yéwéri mihiçŋi amuma héŋgic, meyac énécmimacac séc niŋtegic qinŋtegicyaguc tanec wanzac gezan. Waŋu haka imuhucyanéŋ séwiac siŋa sigima kekerawac kuha ménŋ ménda késa keczac.

3

Kecec qelia Kristoguc kecbiŋ.

¹ Imuac niŋac ini Yesuguc meqeli énécmiyu qelima keczuiguc iwawai ou heheya niŋac wamma kecmu. Imuaru mia Kristonéŋ Anutuac héiyaiguc tacma keczac.

² Baecac iwawai niŋac qahac, néŋ iwawai ou hezac imuac mia nimma kecmu.

³ Hénia imi yomuhuc; Ini bec humudacgic kekecgina imi Yesuguc Anutuaru musaŋgé énécmiyu keczu.

⁴ Waŋu kekecgina wawaŋa Yesunéŋ wininimac nalé imuaru ini acguc edamuginaguc wininima nammu.

⁵ Imuac niŋac baeciguc kecera séwi taséginawac siŋ imi qegic humudacmac. Imi mia yomuhucya; kaiseroac haka silic, haka qakolayaguc, séwiac siŋ, biriawac siŋ ninin, zéma hémbaoc. Waŋu iwawai méŋac hémbaoc wawaŋa imi baniara mepési mimia tanec wanzac.

⁶ Haka imuhucya niŋac Anutuac qeri biricac zérabéranéŋ nambérac ac qeqeya ionac muru hiçŋi énécmianzac.

⁷ Ini acguc imuac qeriaiguc kecgic nalé imuaru imuac qeriaiguc tacyac waŋaŋgic.

⁸ Waŋu deguc imi yoŋkanzan, qeri biric, niŋ zapi, zézé suresure, zéma zézoraŋ ac biria, biria imuhucya moczoŋ kuagina igucnec hetecgéçic kendacmac.

⁹ Ini ic wahala zéma imuac wawaŋa meme imi hetecgéma ic qelia héma mema keczu, imuac niŋac eŋaoc ac ikora ménda waŋamumu.

¹⁰ Waŋu ic qelia imi eŋeya zéhiçŋimiyec Anutu iwac hénia méndacma meqeli miyu nininŋa acguc qelia wanzac.

¹¹ Meqeli ai imuac qeriaiguc imi ménŋ wai ménŋ késa qahac, Girik ic me Yuda Ic, ic tuŋ séwi tasé hericheric ginaguc me ic tuŋ séwi tasé herichericgina qahac, baec méŋac icya icya me haséŋ ic,* welenŋ qeqe ic me miŋ kewu kekera, waŋu Kristo imi moczoŋ yanda, waŋu moczoŋ yanda ionac qeriginaiguc kecdaczac.

¹² Waŋu ini Anutuac gési énécmimia, ic embac héra téréya zéma wéiwécya séc kecmu goi héihéi zéma ala siŋ zéma memaamuma kecec zéma gum bénzénzénŋ

* 3:11: Girik aciguc; Skite ic.

zéma qeri biricgina helanzi amuma kekec imi malekugina éséc nec héigic meyu kecmu.

¹³ Wañu méñnéñ méñac ara zéyu eñawu tétécgé amuma kápésicgina waiamuma Miñ Kewuninanéñ kápésicgina wai énécmiyec éséc ini acguc imuhucyanec wañamumu.

¹⁴ Wañu haka hiabia moczoñ imuac qahaiguc goi héihéi haka imi toroqema wammu goi héihéi haka iminéñ rikuj solañja wamma dérécgé énécmimac.

¹⁵ Luae qeamuma kecmu niñac unuruyu séwi momac wamma keczu. Imuac waigic Kristoac luaenéñ qerigina galeñgéyu. Imuac nec toroqema ewa hia ac ézémanc kecmu.

¹⁶ Qeriginaguc Kristoac ackuazéc iminéñ kuaya qeqeya qesalecgé énécmima heyu, niñtegic qin tegic moczoñ nec eñawu kuamuma zénañgé amuma legic zéra zéma legic ewayagucnéñ legic téréya héima qerigananéñ ewa hia nimmima Anutu mepésimu.

¹⁷ Wañu ackuazéc ginanéñ me wawañ memeginanéñ haka méñac méñ wambiñ zé imi moczoñ Miñ Kewunina Yesuac qaraiguc iwac muru héima namma wammu. Imuhuc wamma iwac hia niñac wamma Anutu mañgocnina ewa hia ac ézému.

Kristoac tohotoho ichéra ionac héna zéénécmimia.

¹⁸ Embac ini euhécgina onac méra bacginaiguc kecmu, Miñ Kewuninawac qeriaiguc héna iminéñ sécyá wanzac.

¹⁹ Ic ini iniñhécgina ionac goigina héimu. Wañu ionac qeri howuc howuc ménda meénécmimu.

²⁰ Nambérac ini iwawai moczoñiguc neñgoc mañgoc hécgina ionac ac niñtoho wandacmu. Haka iminéñ Miñ Kewuninawac qeriaiguc ewa hia mihicñjanzac.

²¹ Mañgoc ini merac hécgina qerigina ménda mebirimu qerigina kuha mawac niñac.

²² Weleñ qe qe ic ini iwawai moczoñiguc baecac miñ kewugina ionac kuagina tohomu. Ic tosara baec ic ionac qerigina mehiaruazu séc ic onac kicgina iguc nec sac qahac, néñ kurumenñ Miñ Kewuninawac bac yandi yandi wamma ewa solañanec wammu.

²³ Ai imuac me imuac mewinñ zé kurumenñ Miñ Kewuninawac meanziñ séc wambiñ, néñ ic onac meanziñ séc ménda wammu.

²⁴ Imi mia tasénina imi Miñ Kewuninanéñ mératéc nénécmiyu mewinñac hezac imi ini nindacma weleñ qemianzu. Wañu weleñ qemianzu imi Kristo, imuac niñac haka imuhuc wañanzinñ.

²⁵ Méñnéñ méñ haka biria wammac imi, haka biria imuac bakia melej mimac. Miñ kewuninanéñ séwiginawac inicma ménda énépésianzac.

4

¹ Ic galeñ ini imi onac muru acguc kurumenñiguc kunenñgina keczac imi nimma weleñ qe qe hécgina haka dindinanc zéma séc momac nec wañ énécmimu.

Paken ac toroqeqeya.

² Ini nalé séc seliseli wamma zéwelec ai mema imuac qeriaiguc ewa hia ac ézéma kicqeli kecmu.

³ Wañu nonac niñac momac nec zéwelecma Anutunéñ héna ac énézéwinñ niñac naguya aunénécmiyu Kristoac ac saña Anutunéñ zéau nénécmiyec imi zéau énécmiwinñ niñac zéwelecmu. Ni ai imuac mia señ hésanéñ qaté néñgic kecanzua.

⁴ Ini Anutu imuhuc zéwelec wammigic neñ ac saña imi zémañac hezac séc zéau énécmimanñ.

⁵ Ini nin̄tegiç qin̄tegiç ginaguc tacyac wammu. Imuhuc wamma s̄ngan̄geñ ic ionac imi nalé eñ ménda aumu.

⁶ Acgina imi nalé séc seinéñ naecmima siña mehiaruanzu ésécnec goi héihéiiguc wammu. Imuhuc wamma ic méñac méñ, ac taséya dimuhuc melen̄migic hia wammac imi nin̄asarimu.

Mozoc ac.

⁷ Tikikonéñ nenac ac suruc imi wañ énécmiyu nindacmu. Ic imi nuac ala sorocna zéma ai ic solaña inéñ Miñ Kewuninawac qeriaiguc nekawu welen̄ qeçe ic wamma kecziç.

⁸ Ic imi nonac qerininawac hénia zéasarima ewa qerigina mebélacgé énécmimac nin̄ac ai imuac mia méliwa onac muru hazac.

⁹ Wañu ai ic héla ala sorocnina Onesimo imi momacnec méli érécmizua. Ic imi onac murunec hayec. Wañu ieren̄ imi yomuac ac suruc imi moczoñ wañ énécmidacmaoc.

¹⁰ Wañu niguc momacnec hésa ic noropocgiç kekerá Aristako zéma Banaba newura Maka (Mareko yomuac bian̄ac ara zéwa nin̄zu imuac ic yomi hamaciguc hérémimu.) zéma

¹¹ Yesu Yusito zémimia ienen̄ acguc yaizézé ac énézézu. Ienen̄ ic tuñ séwi tasé hericheric ginaguc ionac murunec, wañu ai momac hécna wan̄zu. Ienen̄ sac Anutuac héñgaler̄ ama aren̄a yandawac momacnec ai mean̄zu imuac ic imuhucya enen̄ imi ewana mehiaru néñgiç.

¹² Ic méñ onac murunec hahaya Kristo Yesuac welen̄ qeçe ic Epafira inéñ acguc yaizézé ac énézézac. Inéñ nalé séc onac wamma zéwelecmima ini Anutuac ewa siñiguc solañanima selianec nin̄zéhégéma nammu nin̄ac zéwelecan̄zac.

¹³ Ni ic imuac héipuc ac zéwa nin̄giç. Ic imi onac zéma ic embac Laodikea baeciguc keczu ionac zéma ic embac Hierapolia ama aren̄a yandaiguc keczu ionac nin̄ wamma ai kunen̄ yanda mean̄zac.

¹⁴ Ala sorocnina dokta Luka zéma Dema acguc yaizézé ac énézézaoc.

¹⁵ Dacmuna hécna Laodikea ama aren̄a yanda igucnec zéma nin̄zéhéñ nin̄zéhéñ nauñnina Numfa zéma iwac amaiguc hénaorin̄ tocgéan̄zu ionac nuac yaizézé acna énézégic nimmu.

¹⁶ Kiwi yomi sugginaiguc olongic tecgéyu Laodikea hénaorin̄ énézégic olommu wañu kiwi méñ Laodikea igucnec hamac imi ini imuhucnec oloñnimmu.

¹⁷ Wañu Akipoac mia miñ kewuninawac qeriaiguc ai buña qemiyu késayec imi meyacgéna zéma ézému.

¹⁸ Ni Paolo mérananéñ oma yaizézé ac énézézua. Ni señ hésanéñ qaténéñgiç kecan̄zua imi nin̄qelima kecgiç. Anutuac ewa hianéñ onac muru hemac.

1 Tesalonika

Yaiizé ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo neneñ Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika ama areña yandawac hénaoriñ imi onac kiwi yomi haini hazac. Ewa hia zéma luaenéh onac muru hemac.

Tesalonika hénaoriñ ionac ninzéh ninzéhgina zéma hakagina.

² Nini ic tuñ onac niñac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac ézéma zéwelec mianziñ séc onac aigina zéhicñima

³ ninzéh ninzéhginawac wawan meme, zéma goi héihéiac méra baoc ai, zéma miñ kewunina Yesu Kristoac kic hihi wamma yéwéri hénia hénia bisiqatéh wamma kecanzu imuac Anutu mañgocninawac wésiaiguc nalé séc niñqelianziñ.

⁴ Anutuac siñniñ wan énécmimia, ninzéh ninzéh dacmuna hécna, ini Anutunéh gési énécmiyec imi nini ninziñ.

⁵ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Nonac buña suruc hiabia imi onac muru acnec sac ménda hayec, néñ kuha zéma uñaya téréya zéma ninzéh ninzéh kuaya qeqeyaguc ha énécmiyec. Nini suginaiguc onac niñac wamma ic dimuhucya kerih ini eñaoc nindaczu.

⁶ Wanu ini zéra béra yanda qeriaiguc uñaya téréyanéh nangé énécmiyu ségiségi wamma héna ac imi késama nonac haka zéma miñ kewuac haka méndacma wamma kecanzu.

⁷ Imuac niñ onac kekecgina iminéh Makedonia zéma Akaia ninzéh ninzéh ic ionac kicginaiguc séséc héla wanec.

⁸ Hénia imi yomuhuc; Miñ Kewuninawac ackuazécnéh onac murunec keñu, Makedonia zéma Akaia ama miñina eneh geza-cginanéh nindacgic. Wanu onac ninzéh ninzéhgina Anutuac muru melemma hezac imuac buña surucnéh baera baera saima kendarec. Imuac mia neñaoc, ac imuac me imuac méñ zéwiñac ménda hezac.

⁹ Baera baera imuac ic embac eñaoc imi nini onac suginaiguc haréni eneh dimuhuc nénépésigic imuac suruc zéma ini Anutu héla kic qeli kekera i welen qemi-wiñ zé dimuhuc baniaragina wai énécmima iwac muru liliñgéma hagic imi nénézégic nindacziñ.

¹⁰ Wanu humuc ic ionac murunec meqelimiyec Naña iminéh kurumené igucnec mama hamac zéma imuac mambéc kecanzu zéma nénézégic. Naña imi bianguc Anutuac qeri biriawac zéra waiyanéh hayu imuacnec neñan metecgé nénécmimac Yesu imi mia.

2

Paulonéh Tesalonika ama areña yandaiguc Miñ kewuac ai nangéma meyec.

¹ Ninzéh ninzéh dacmuna hécna zéma nauñ hécnina, neneñ suginaiguc kereñiñ imi héla qahac ménda wanec imi ini eñaoc ninzu.

² Ini ninzu ésécnec, nini walac Filipi ama areña yandaiguc zérabéra zéma gamu qeqe mihicñi nénécmigic, néñ Anutuninawac kuhanéh nangé nénécmiyu onac muru hama Anutuac buña suruc hiabia imi kilen énézedarin.

³ Memeseli acnina imi ikoc me niniñ biria me manam batuc igucnec hahaya qahac,

⁴ néñ Anutunéh ninzéhgé nénécmima buña suruc hiabia imi énézewiñ niñac qutuñgé nénécmiyec. Nini ac yomuhuc

zézij imi baec ic ségiségi mihicji énécmiwiñ zé qahac, néñ qeri héhéñ miñina Anutu ségiségi mihicji miwiñ zé yomuhuc zézij.

⁵ Nini nalé méñac méñ ic méñac méñ haléc ac me iwawai méñac hémbaoc wamma musuñina haihoturu wamma féngéc ménda wañ énécmianziñ imi Anutunéh héipuc wañ nénécmizac imi ini ninzu.

⁶ Onac murunec me tosara ionac murunec, houhouyawac buña, baec ic méñac murunec mepé qepési ac méñ mihicjiwiñ zé, kic hihi ménda wañanziñ,

⁷ néñ nini onac suginaiguc ic gum bénzénzénja wamma nençoc merachéra namu gumu énécmianzac iminéh nambérac héra lolonçé énécmima héwiwiñgé énécmianzac éséc nec wañ énécmiyiñ.

⁸ Ini wéiwéc sorocnina keczu imuac niñac qerinanéh imuhuc donçé énécmima buña suruc hiabia imuac nec sac qahac, néñ kekecnina momac nec efima wai énécmiwiñ zé ewa hia ninziñ.

⁹ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, ai kuneh yanda mema kuc qema kerij imi ini niñqelima ninzu éséc nec onac muru méñac méñ yéwéri ménda énécmiwiñ zé sinji kaiwe méraninanéh ai mema buña suruc hiabia Anutu arunec imi énézéañij.

¹⁰ Nini ninzéh ninzéh ic onac muru dimuhuc météré amuma haka dindinanc kápésic qahac kenha wañij imi eneh kicginanéñ ninicma héipucnina wanzu. Wañ Anutu i acguc imuhucyanec.

¹¹ Ini ninzu éséc nec, neneñ imi mançocnéñ nambérac héra wañ énécmianzac éséc nec enac enac wañ énécmiyiñ.

¹² Wañ eneya héngalen amaya zéma edamuyaiguc keremmu niñac héihéré énécmianzac Anutu iwac ic embachéra séciguc kecmu niñac hinocgé énécmima meme

seli ac wañ énécmima zéseli énécmiyiñ.

¹³ Wañu nini imuac niñ nalé séc Anutu ewa hia ac ézéanzij. Wañu ini Anutuac ackuazéc nonac murunec niñgic nalé imuaru eneh niñgic ackuazéc imi ic onac ac suruc éséc ménda wañec, néñ Anutuac ackuazéc héla téngéh wañu ançétigic. Imi hélac nec, ackuazéc iminéh mia ninzéh ninzéh ic embac onac ewa qeriginaiguc ai mema hezac.

¹⁴ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina zéma nauñ hécnina, ini Kristo Yesuac qeriaiguc hénaorij Yuda baeciguc keczu ionac haka silic méndacma wañgic. Héna orij imi eneh Yuda ic ionac murunec zéra béra mihicjigic éséc nec ini acguc enañ baecac ic embac ionac murunec réwéri imuhucya mihicjigic.

¹⁵ Yuda ic eneh Miñ Kewunina Yesu zéma kua meme ic unugic humudacgic. Wañu duña nini nununesi wañ nénécmima Anutu ségiségi ménda mihicji mima néwécgeña baec ic onac ségiségi mihicji énécmianzu.

¹⁶ Wañu ic enia ackuazéc énézéni nimma hiaruwu niñac neuñ héinéncmima kápésicgina toroqegic kuaya qeqeya wañu imuac tetecgiaiguc Anutuac qeri biricnéñ qacginaiguc mama énépésiyec.

Paulonéh munçuc keh inicman zé niñec.

¹⁷ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina zéma nauñ hécnina, nini séwiguc nalé hotonadac wai énécmiyiñ, wañu qerinéñ qahac. Nini munçuc kic tanecgina inicbiñ zé onac ewa sinjiñ hia wañ nénécmiyu imuac wammanec wamma kecziñ.

¹⁸ Nini onacmuru hawiñ zé wañ nénécmiyu, hélac nec ni Paulonéh munçuc munçuc onacmuru

hamañ zé batucgéyi. Wañu Biria miñinanéh hézicgé nénécmiyec.

¹⁹ Miñ kewunina Yesu Kristo hamac nalé imuaru némacnéñ neñañ niñkumu zéma ségiségi zéma ic kewuac opocnina ee-bipiyaguc imuac buña wammac? Eneñ imi nonacmuru imuac buña wanzu.

²⁰ Hélañec, eneñ imi nonac ee-bipinina zéma zézé ségiséginina wanzu.

3

¹ Imuac niñ muñguc mambéc wañbipiwiñac séc qahac wañu, tosara nini niñni sécgéyu neñacnec you Aten ama areña yandaiguc kecziñ.

² Kecma Kristoac buña suruc hiabiawac wamma Anutuac ai ic keczac ninzéh ninzéh dacmunanina Timoteo i onacmuru méliziy. Imi mia meseli énécmima onac ninzéh ninzéhginawac wamma qerigina zéhiaru énécmiyu

³ méñnéñ méñ zérabéra hénia hénia qeriaiguc keñqe haqe ménda wammu niñac méliziy. Wañu neñañ imi réwéri imuhucya mi-hicñiyiñ niñac nonoporec imi mia eñaoc ninzu.

⁴ Nini iniguc momacnec kerin nalé imuaru kecma réwéri mi-hicñiyiñ imuac mia walac énézéyiñ. Wañu hélañec imuhuc hicñiyec imi ini ninzu.

⁵ Imuac ni acguc muñguc méñ mambéc wañbipimañac séc qahac wañu, ninzéh ninzéhginina imi hémma nimmañ zé i méliyi. Imi mia hénia imuhuc me imuhuc ala batuc miñinanéh ala batuc wañ énécmiyu ai kuneñ meyiñ imi héla qahac wambac niñac.

*Timoteonéh Tesalonika
hénaorij ionac hakagina qacguc
imuac
suruc Paulo ézeyer.*

⁶ Wañu degucmi Timoteonéh onac murunec liliñgéma hama

onac ninzéh ninzéhginina zéma goi héihéi onac muru hezac imuac suruc zézé ségiségiyaguc nénézéyu niñiy. Wañu zéyecnéñ ini imi neneñ onac niñ wañanzij ésecnec nalé séc niniñ qeli qelinec niñsoroc wañ nénécmima qerigina waizalañ wamma niñicbiñ zé wamma keczu imuhuc zéyu ninzij.

⁷ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina zéma nauñ hécnina, imuac niñac zéra waiya zéma nununesiiguc kecziñ, néñ ninzéh ninzéhginina néñ meseli nénécmizac.

⁸ Ini Miñ Kewuninawac qeriaiguc imuhuc nañselima keczu imuac niñac nini niñni degucmi kekecnina kecziñ imi hélaguc wanzac.

⁹ Neneñ neñañ Anutuac wésiaiguc onac niñ wamma ségiségi yanda mi-hicñizij. Imuac mia onac niñ wamma imuac tasiawac ewa hia dimuhucyanéh Anutu meleni mini sécgémac zéma niñanzij.

¹⁰ Wañu siñi kaiwe séc onac kic tanecgina muñguc inicma onac ninzéh ninzéhginina séha ménda he énécmizac imi mesolañaniwiñ zé qerininanéñ hélawac zéwelec wanzij.

¹¹ Deguc Anutu mañgocnina eñeyaoc zéma Miñ Kewunina Yesunéh onacmuru keñkeñawac hénanina nénézéyic hémbij zé ninzij.

¹² Wañu Miñ Kewuninanéh goi héihéigina mesai énécmiyu neneñ goi héihéi wañ énécmianzij ésecnec eñañ sugginaiguc zéma tosara ionac muru sécgé énécmima qesalecgé énécmimac.

¹³ Wañu inéh qerigina meseli énécmiyu neñañ Miñ Kewunina Yesunéh eñeya ic embachéra téréya iniguc mama hamac nalé imuaru, Anutu mañgocninawac wésiaiguc képésic solañ téréyanec nammu niñac wanzij.

4

Kecec Anutunéh hénu séc géanzac imuhucya.

¹ Tetecgiaguc, ninzéh ninzéh dacmuna hécnina zéma nauj hécnina, nini Miñ Kewunina Yesuac qeriaiguc welec énécmima zéhinocgé énécmizij. Ini nonac murunec ackuazéc megic éséc nec tohomuac hezac séc ninjtoho wamma ini deguc wanjanzu imi muñguc yanda ogicma wamma Anutu ségiségi mihicij mimu.

² Nini Miñ Kewunina Yesuac murunec néma pakej ac énézéyij imi ini ninzu.

³ Anutuac ewa siñ imi mia onac kecec téréya, imi mia kaisero waima

⁴ eñac eñac imi eñeya inija imi météré amuma eeya héima memacac hezac imi ninjegicmac.

⁵ Ic enia Anutu ménda ninzu ienej kaiseroac siñ tohoanzu éséc nec méñnéj méñ héna imi ménda méndacma

⁶ haka imuhucyaiguc neuja ménda logima ninzéh ninzéh dacmuna méñ me naujhéra ionarunec méñ ménda mebirimac. Némac niñ, bec nec énézéma zéselima zéseli énécmiyij éséc nec haka biria imuac tasé kuku miñina imi Anutu wanzac imuac mia imuhuc énézézua.

⁷ Anutunéh nini qakolaninaguc wambiñ niñac qahac, néj kecec téréya kecbij niñac héihéré nénécmiyec.

⁸ Imuac héna yomi qetalizac imi ic méñ qahac, néj Uña Téréya énécmiyec Anutu iwac mia qetalizac.

⁹ Ini imi Anutunéh ku énécmiyu goi héihéi wanjamuanzu imuac niñ dacmuna hécgina zéma nauj hécgina goi héihéi wanj énécmimu niñac ac méñ ménda oénécmiwij.

¹⁰ Héla nec, enej imi Makedonia baec séc ninzéh ninzéh dacmuna hécgina keczu ionac goi

héihéi wanj énécmianzu. Wanju ala sorochéna imuhucyanec muñguc muñguc wamma niñac zénañgé énécmima zézij.

¹¹ Wanju zéseli énécmiyij éséc nec hétéj waima bénzéh kecbij zé seliseli wamma eñaj aiginawac niñkumuma méraginanéh aigina méma kecmu.

¹² Imi mia ic enia ionac kicgina naiguc hakagina eeyaguc wamma kecma iwawai méñ niñac mété qététañ ménda wamma kecmu niñac imuhuc zézua.

Miñ kewuac hahayawac zéréj qéréj wamma kecmu.

¹³ Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, enej ic humumia ionac hénia imi ménda nimma eñ kecmu niñac ménda wanj nénécmizac. Niñkumugina qahac kecanzu éséc nec zésiac wambu niñac.

¹⁴ Neñaj Yesu humuma muñguc yarec imi ninzéh gézijiguc yomuhuc nimbij; Anutunéh Yesuac qeriaiguc gau yanda hema keczu imi Yesuac qaraiguc muñguc onagiru hadacmu.

¹⁵ Nini Miñ Kewuninawac ackuazéc méndacma ac yomi énézézij. Miñ Kewunina hamaciguc kic qelinec keczij neñaj imi gau yanda hema keczu i méndaguc nec onogicbij.

¹⁶ Miñ kewunéh zézé seli acwac qac qac yanda zéma kua meme uña orucgina méñac ewa hétéj zéma Anutuac témuj imuac hétéjaguc kurumén iguc nec mama ou kurumén gélélécyaguc nammac. Nanju kirisitoac qeriaiguc walac humugic ienej walac yacmu.

¹⁷ Imuac andiaiguc neñaj kic qeli kekera acguc iniguc momac nec nénépésima hosusu qeriaiguc meñju gélélécyaguc Miñ Kewunina mihicijiwij. Wanju nalé séc Miñ Kewuninaguc momac nec kecbij.

18 Imuac ac sasala yomuhuc zéma meseli amumu.

5

1 Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, Yesu hahayawac naléya zéma yawuñawac oénécmiwiñac ménda hezac.

2 Imi mia Miñ Kewuninawac naléya imi sinjiyaiguc kowu nene ic ésécnec hamac imi eñac niñhumuzu imuac mia.

3 Ic eneñ luaeninaguc, saiwaninaguc zémanec kecçic nalé imuaru embac hériyaguc aži kikiac qenzer manzerñéh hosucgéanzac ésécnec kisikiyoñéh fuknec haénécmiyu kileñdac néngacmuac séc qahac wammac.

4 Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, ini sinji tunumanjiguc ménda kecçu imuac nalé imi kowu nene ésécnec ménda haénécmic.

5 Ini moczoñ asac mararañac nambérac héra, kaiweac nambérac héra, imuac neñañ imi sinji me tunumanjiguc ménda toroqema kecziñ.

6 Imuac neñañ imi ic tosara ésécnec gau ménda hema zenzer qeli qeli kecma galeñ mema séwininawac sin imi zikima kecbiñ.

7 Gau heanzu imi eneñ sinjiyaguc heanzu. Doku selia nema miñgoñ wañanzu imi eneñ sinjiyaguc miñgoñ wañanzu.

8 Neñañ imi kaiweiguc toroqema kecziñ imuac séwiac sin sigima ninzéh ninzéh zéma goi héihéinéñ tétécac saiwa ésécnec haima añgéh titiac niñkumunéh yaréac opoc ésécnec orucninaiguc héima kecbiñ.

9 Anutunéh eñeya qeri biricayaiguc kerembiñ niñac qahac, néñ neñañ Miñ Kewunina Yesu Kristoac murunec añgéh titi miñicñiwih niñac gési nénécmiyec.

10 Yesu imi neñañ kic qelliguc me gauiguc eñeyaguc momacnec

qeliqeli kecbiñ niñac nonac niñ wamma humuyec.

11 Imuac niñac ini wañanzu ésécnec eñac eñac meseli amuma nañgé amumu.

Tetecgiawac pakeñ ac zéma yaižézé ac.

12 Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, neneñ zéwelec énécmizih. Sucginaiguc kuc qema ai mema Miñ Kewunina qeriaiguc galeñgé énécmima zénañgé énécmianzu ionac niñçic kuneñ yanda eeginaguc wammac.

13 Wañu ionac aigina niñac goi héihéiiguc eeya ogicogira héiénécmimu. Imuhuc wamma sucginaiguc luae qema kecmu.

14 Wañu ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, meseli énécmizih. Quéizéh wamma kecanzu i ackuažéc ku énécmigic, wañu ewagina ménda nañselima kecçu i meseli énécmigic. Wañu qeka meka wanzu i nañgé énécmima ic embac hénia hénia imuhucya moczoñ bisiqatéh wañ énécmima kecmu.

15 Galeñ megic, méñnéñ méñ ic méñac méñ haka biriawac tasé kuku wammiwac niñac. Néñ eñac eñac me ic tosara moczoñ ionac nalé séc haka hiabiawac wañ énécmima kecmu.

16 Nalé séc ségiségi wammu.

17 Zénggé toroya qahac zéwelec wammu.

18 Haka hénia hénia hicñi énécmianzac séc Anutu ewa hia ac ézému. Iminéh mia Anutuac ewa sin Kristo Yesuac qeriaiguc onac buña heheya wanzac.

19 Uña téréyawac geric ménda qéwécgému.

20 Anutuac bianac ara imi mema titi ménda wammu.

21 Haka hénia héniaiguc niñgésima haka hiabiawac késa añgéh tima wammu.

22 Haka tanera biria imuac me imuac héñara mema qerictegic amuma kecmu.

²³ Anutu luae miņina eņeyaoc solañanec météré énécmima onac qeri uņagina zéma ewa siņgina zéma séwigina moczoņ galeņgé énécmima keru Miņ Kewunina Yesu Kristo mama hamac nalé imuaru késpedes qahac solañanec kecmu.

²⁴ Héihéré énécmizac inéņ méņzé méņzéya qahac imuac niņac inéņ imi moczoņ wandacmac.

²⁵ Niņzéņ niņzéņ dacmuna hécnina, nonac niņac wamma zéwelec wammu.

²⁶ Kiricne qiricne téréya waņ énécmima niņzéņ niņzéņ dacmuna hécnina moczoņ yaizézégina énézégic nimmu.

²⁷ Ni Miņ Kewuac qaraiguc zéseli énécmizua. Ini kiwi yomi niņzéņ niņzéņ dacmuna hécnina moczoņ oloņ énécmigic nindacmu.

²⁸ Miņ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéņ onac muru hemac.

2 Tesalonika

Mériañ ac.

¹ Paulo zéma Siliwano zéma Timoteo nini Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanzu Tesalonika hénarorij onac kiwi yomi oénécmizij.

² Anutu mañgocnina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac murunec ewa hia zéma luaenérj onacmuru hema kecmac.

Gésigési ai.

³ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina, nenerj onac wamma nalé séc Anutu ewa hia ac wammima kecbiñac hezac. Wañu imuac niñji sécgézac. Némac niñ? Onac ninzérj ninzérjgina imi yandima sécgéyu goi héihéi eñac eñac késa keczu iminérj yandianzac imuac mia imuhuc zézua.

⁴ Wañu unu nesi zéma zérabéra hénia hénia moczoñ yanda imuac sugcinaiguc nañselima ninzérjgégic imuac suruc imi Anutuac hénarorij ama séc keczu ionac neñac meemma wañ énécmianzij.

⁵ Imuhuc wannu haka iminérj moczoñ Anutuac niñgésigési ai solaña imuac asé kiwiya wanzac. Wañu nalé imuaru Anutunérj iniru solaña wañgic eñeya héngalen ama arenja yanda imuaru kereñ kereñawac séc wammu niñac ini qenzerj manzerj mihicñj énécmigic keczu.

⁶ Wañu qenzerj manzerj mihicñj énécmimu imi onac qenzerj manzerjnéñ kitiwa hiabia ku énécmimac.

⁷ Wañu Anutunérj solaña wanzac imuac mia qenzerj manzerj bisima kecanzu onac imi niniguc momacnec tacniniñ mihicñj nénécmima bakia hiabia

melej nénécmimac. Imuac Miñ Kewunina Yesunérj eñeya kua meme uñahéra kucginaguc iniguc momacnec kurumerj igucnec

⁸ geric bélañiguc wininimu nalé imuaru imi, Anutu ménda nimmizu i zéma Miñ Kewunina Yesuac buña suruc hiabia imi ménda niñtoho wañanzu i tasé zéra waiyaguc ku énécmimac.

⁹ Ic imuhucya imi enerj Miñ Kewuninawac kic tanera zéma iwac kuc edamuyaguc imuacnec elicgé énécmima taséginawac kisikiyoñ hémbénaña mihicñj énécmiyu memu.

¹⁰ Ini imi nonac héipuc ac énéc énézéya imi ninzérjgégic imuac niñac Yesu imi nalé imuaru iwac météré énécmimia zéma hénarorij ninzérjgégic migic ionac sugcinaiguc nañu hémma mepési mima welicgé mimu niñac mama hamac.

¹¹ Imuac nini acguc nalé séc onac wamma zéwelec wammima yomuhuc zéanzij; Anutuninanérj onac niñu héihéré énécmiyec imuac sécyu wañu nañgé énécmiyu haka hiabia hénia hénia imuac siña nimma ninzérj ninzérj aiya imi iwac kuhanérj meselimu.

¹² Wañu Anutunina zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hiaya niñac Miñ Kewunina Yesuac qaranérj sugcinaiguc eeyaguc wañu ini acguc iwac qeriaiguc eeginaguc wammu niñac zéwelec wañanzij.

2

Héna ac logima kekec.

¹ Ninzérj ninzérj dacmuna hécnina, Miñ Kewunina Yesu Kristoac mama hahaya zéma iwac wésiaiguc neñañ hénarorij imuac ara méñ énézéni niñgic.

² Bianac ara me zéauau me kiwi nonarunec zézéya imuaru koroma Miñ Kewuninawac nalé yanda imi hazac zégic ewa qerigina qeken

qeha ménda wamma ménda aurimu.

³ Méjnénj méj ikoc ac imuhuc me imuhuc zéyu kenhéi hahéi ménda wammu. Ac qeqe haka zéma hénac ac logilogi ic, kisikiyonac merac méj hicnjyuguc nalé tetcgia hamacac hezac.

⁴ Inénj mia hazéc ai meanzac. Inénj anutu zéénéc énécmia zéma tosara mepési énécmianzu ionac sugginaiguc onogicma eņeyanec ou naņ kecma Anutuac ocmuņiguc tacma eņeya ézéamuyu héngic, ni imi Anutu zémac.

⁵ Ni iniguc kerinј nalé imuaru ac imuhucya énézéyi imi ménda niņgelizu me?

⁶ Eņeya naléya ducņiyu hicnjimac niņac deguc imi neuņ héimiyu keczac.

⁷ Waņu ac qeqe miņinawac kuc saņanénj bec aiya mema keczac, néj neuņ héimimianénj imuhuc wamma kenkeru nalé waņuguc hénac namuņa igucnec wagiru neuņa qahac wammac.

⁸ Qahac waņu imuaru mia ac qeqe miņina iminénj wininimac. Waņu Miņ Kewunina Yesunénj eņeya kua wéséséyanénj ic biria imi qeyu humumac. Waņu mama wininiyu, mama hahaya imuac edamuyanénj imuhucya imi moczoņ mebiru énécmidacmac.

⁹ Ic biriawac hahaya imi Biria miņinawac ai méndacma kuc hénac hénac zéma séséc hénac hénac zéma kiwi méréra ikora zéma

¹⁰ wawaņ meme biriawac haka ikoranénj humucac buņa ionac muru hama hicņi énécmimac. Némac niņ ienenj imi mehiaru énécmimac niņ ménda wamma ac hélawac goi héihéiya imi ménda aņgétigic imuac mia imuhuc hicņi énécmimac.

¹¹ Imuac niņ Anutunénj wai énécmiyu ikoc kuhaguc imuhucyanénj sugginaiguc

aiya meyu iwawai ikora imi niņzéngeanzu.

¹² Waņu imi mia ac hénac ménda niņzéngeama haka biriawac siņa nimma kecanzu séc késpedes ginaguc zéénécimia wammac.

¹³ Miņinawac siņniņ waņ énécmimia, niņzénj niņzénj dacmuna hécnina, Uņa téréyanénj météré énécmiyu ac hénac imi niņzéngegic mehiaru énécmimac niņac Anutunénj hénihénia igucnec énépésiyec. Hénac imuac niņac nini nalé séc onac wamma niņni sécgéyu Anutu ewa hia ac ézéwiņac hezac.

Ini gési énécmiyu aņgénj titiac buņa wanzu.

¹⁴ Imuac mia Miņ Kewunina Yesu Kristoac edamuya imi eņ énécmiyu késumu niņac inénj buņa suruc hiabia nonarunec hahaya imi énézéma héihéré énécmiyec.

¹⁵ Imuac niņac niņzénj niņzénj dacmuna hécnina, selianec naņselima ackuazéc kuaninanénj zézéya me kiwininanénj ku énécmiyiņ mératéc buņa imi niņtoho wammu.

¹⁶ Miņ Kewunina Yesu Kristo zéma goi héihéi waņ nénécmima meme seli ac tetcgia qahac zéma niņkumu hiabia imi ewa hiawac eņ nénécmiyec Anutu maņgocnina ierenj

¹⁷ onac ewa qerigina meseli énécmima wawaņ meme hiabia hénac hénac zéma acginaiguc meseli énécmimaoc niņac wanzinј.

3

Zéwelec welecac ai énécmigic.

¹ Niņzénj niņzénj dacmuna hécnina, tetcgiawac énézéni niņgic. Ini nonac niņ wamma yomuhuc zéwelec wammu; Miņ Kewuninawac ackuazécnénj onac sugginaiguc ai meyec ésécnec foc foc saima kemma ee héihéiyaguc wammac.

2 Waŋu ic zipilin zapalaŋa zéma biria meme ic ionac murunec metecgé nénécmimac niŋac zéwelecmu. Ninzéh ninzéh imi baec ic moczoŋ ionac buŋa qahac, néŋ momac momacnéŋ késa keczu imuac niŋac imuhuc zézua.

3 Miŋ Kewunina imi ménzézé ménzézéya qahac, imuac meseli énécmima ic biriawac muru galen memac.

4 Onac imi Miŋ Kewuninawac qeriaiguc yomuhuc zéma ninzéhégéziŋ; Ini zéseli énécmiziŋ imi niŋtoho wamma emma kecmu.

5 Miŋninanéŋ onac ewa qerigina qindiŋi énécmiyu Anutuac goi héihéi zéma Kristoac naŋseli seliguc keremmu.

Qéizéh wamma kecbu niŋac goro ac waŋ énécmigic.

6 Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qaraiguc yomuhuc zéseli énécmiziŋ; Sicsaoc wamma mératéc haka noŋac murunec niŋareŋgéic imi ménda tohoanzu ionac murunec néŋgacmu.

7 Haka silic waŋanziŋ imi dimuhuc méndacma wammu imi ini eŋaoc nindaczu. Nini onac suginaiguc qéizéh ménda wamma kerinŋ.

8 Waŋu nini onac muru ménŋac ménŋ réwéri ménda mihicŋi énécmiwiŋ niŋac, onac murunec yaka boŋtegic ménŋ ménda mema neyiŋ, néŋ méraninanéh siŋi kaiwe séc ai selianec meanŋiŋ.

9 Imi mia imuhuc wambiŋ niŋac qac buŋa ménda zé nénécmiyecac qahac, néŋ onac muru haka séséha wamma énézéni ninicma méndac nénécmimu niŋac imuhuc waŋanŋiŋ.

10 Nini iniguc momacnec kerinŋ nalé imuaru acguc yomuhuc zéseli énécmiyiŋ; Ménŋénéŋ ménŋ ai memeyawac mézégina tizaciguc nene ménda nemac.

11 Néŋ yomuhuc zégic niŋiŋ; Onac suginaiguc tosaranéh mézétiti wamma kecma ai ménŋ ménda mema eŋ kerŋha wamma acnéŋ réwéri sasala mihicŋianzu.

12 Ic imuhucya imi zéseli énécmima Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc zénaŋgé énécmima yomuhuc zéziŋ; Acgina qaiyu ai mema eŋaŋ nene mihicŋima nemu.

13 Ninzéh ninzéh dacmuna hécnina, ini haka hiabia wamma kecma ewa qerigina qeka meka ménda wammu.

14 Ménŋénéŋ ménŋ kiwi yomuaru ackuazéc waŋ énécmiziŋ imi ménda niŋtohoŋu ic imuac hénia zéhicŋima qéqéhéréŋ ménda wammigic gamuya nimmac.

15 Waŋu iwac mia niŋgic hazécgina ésécnec ménda wammac, néŋ dacmuna ésécnec waŋu zénaŋgé mimu.

Ac tetecgia.

16 Luaeac Miŋ Kewunina eŋeyaoc nalé zéma aigina séc onac muru luae qeénécmimac niŋac wanziŋ. Miŋnina imi momac yanda iniguc momacnec kecmac.

17 Ni Paulonéh mérananéŋ oma yai zézégina zézua. Imi mia kiwi imi nuarunec hahaya imi héŋtegicmu niŋac asé kiwina yomuhuc oanŋua.

18 Neŋaŋ Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéh ic tuŋ onac muru hema kecmac.

1 Timoteo

Kiwi oo icac hénia zéma mériañ ac.

¹ Anǵéñ titi miñina Anutu zéma niñkumunina Kristo Yesuac zézé seli ac niñac Kristo Yesuac Méliméli ic wawaña ni Paulonéñ

² ninzéñ ninzéñ qeriaiguc nañ téngéñna wañec Timoteo guac muru kiwi yomi oma haiwa hazac. Anutu mañgoc zéma Miñ Kewunina Kristo Yesuac murunec ewa hia zéma wésé ninin zéma luaenéñ guac muru hema kecmac.

Pakeñ ac ikorawac goro ac.

³ Ni Makedonia baeciguc kenjinalé imuaru Efeso ama arenja yandaiguc waima kecbésémañ niñac zénañgé géñji imi, gi ic embac tosara zéseli énécmima pakeñ ac ikora tosara ménda ku énécmima

⁴ nemu suruc zéma hicñisaiaic qac arenja imuhucyawac niñkoro ménda wammuc niñ imuhuc wañi. Ac imuhucyanéñ Anutuac ai arenja ninzéñ ninzéñ qeriaiguc hezac imi ménda meselimac, néñ nécwécgeña zéñ zéma mi-hicñianzac.

⁵ Pakeñ ac imuac héla imi goi héihéi imi mia, wañu goi héihéi iminéñ ewa qeri qala qala zéma niñtegiac qin-tegiac hiabia zéma ninzéñ ninzéñ solaña imuacnec hicñihicñiya.

⁶ Ic embac tosara ieneñ imi sigima ac eñomia imuaru qizizingéma kenjanzu.

⁷ Ieneñ héna acac kiwi ic wambin zé wañ énécmianzac, néñ eñañ ac me héipuc ac zéañzu imuac hénia acguc ménda niñasarianzu.

⁸ Wañu nini yomuhuc niñanzin, ic embac méñnéñ méñ héna ac imi héna dindinacnec méndacmaciguc héna ac imi hiabia wanzac.

⁹ Héna ac imi ic solaña ionac niñac ménda hezac, néñ ic embac tosara yomuhucyawac hezac, héna ac logianzu, ac-qeçe wañanzu, Anutuac eeya ménda héianzu, kápésic wañanzu, ménda météré amuma kecanzu, kaiziliweñ wañanzu, neñgoc hécgina me mañgoc hécgina unuhumuanzu, ic embac ionac kekecgina unuhumuanzu,

¹⁰ kaisero wañanzu, icnéñnec ic alayaguc me embacnéñnec embac alayaguc sero ai meanzu, ic embac iwawai ésécnec soukiwa niñac haianzu me meanzu, ikoc wañanzu, ikoc wamma héipuc ac zéañzu, zéma haka méñac méñ pakeñ ac dindinja imuac qacqotiki-cya wañanzu imuhucya.

¹¹ Wañu pakeñ ac iminéñ mériañ miñina Anutunéñ énézémañ niñac qutuñgé néñec buña suruc hiabia edamuyaguc imuac mia méndaczac.

Anutunéñ ewa hiawac Paulo goiya héiyec.

¹² Nuac mia ai ic kenhéi hahéiya qahac zénemma ai buña qenéñec imuac niñac ni kuc mihicñi néñec Miñ Kewu Kristo Yesuwac ewa hia ac ézézua.

¹³ Ni becñec imi miñ kewu mema titi wammima ai ichéra ununesi wañ énécmima zébiri qébiri wammima kerí. Néñ ni ménda ninzéñgéma hénia ménda niñasarima imuhuc wañi, imuac niñ inéñ kilen wésé ninin wañ néñec.

¹⁴ Miñ Kewuninawac ewa hia imi ninzéñ ninzéñnina zéma goi héihéi Kristo Yesuac qeriaiguc hezac imiguc momacñec qac-naiguc qocgénéñu kuaya qeqeya hezac.

¹⁵ Ic embac moczon yandanéñ anǵéñ timuac séc ackuazéc yominéñ héla wanzac. Zéyecñéñ; Kristo Yesunéñ kápésic ic

anğéngina tiénémiman zé baeciguc mayec. Waņu késpedesic ic ionac sugcinaiguc neņ imi tosara onogicma ic biria wanżua.

¹⁶ Waņu Yesu Kristonéņ nalé horua késpedesicna bisiqatén wannéhec haka iminéņ bianğuc Miņ Kewunina ninzégéma kekec hémbénaņa mēmu ionac muru séséc wammaoc niņac ni imuhuc wésé niniņ wanéhec.

¹⁷ Ic kewu hémbénaņa, ménda houhouya, kicninanéņ ménda héhéņa, Anutu momacguc sac kekera, iwac muru ee héihéi zéma edamuyanéņ nalé tetecgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

¹⁸ Naņa Timoteo ni ac pakeņ yominéņ zéseli génzua. Becnec kugéņi bianğac ara imi méndacma ackuazéc iminéņ yaré ic ésécnec haka hiabiawac yaré qema kecbésémaņ.

¹⁹ Ninzéņ ninzéņ zéma ewa kėtiņkėtiņ késa kecbésémaņ. Tosara eneņ ewa kėtiņkėtiņ imi qetaligic qahac waņu ninzéņ ninzégina imi konduņ zéic ésécnec zéņgdarec.

²⁰ Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeneo zéma Aleksande keczaoc. Iri imi kitiwa mema zébiri qébiri ménda wammaoc niņac Biria miņinawac mériaiguc waiéércmiyi.

2

Zéwelec welecac hénia.

¹ Imuac ac walac zéma zénaņgé gémmaņ zé wanżua imi yomuhuc; Ic embac moczoņ yanda ionac wamma zéwelec welec zéma zéqesiqesi zéma miņ suc wamma zé welec welec zéma ewa hia ac wammima

² ic kewuya kewuya zéma tatac eņeņa késa kekera moczoņ ionac imuhuc wammu. Imi mia nini Anutu mepésima haka eeyaguc bénzéņ luaeiguc kecbiņ niņac.

³ Haka imi hiabia, waņu anğéņ titi miņina Anutu ségiségi mihicņi mimacac séc wanżac.

⁴ Anutu imi ic embac moczoņ anğéngina tiyu keremma ackuazéc héla niņasarimu niņac wanżanżac.

⁵ Anutu imi momacguc sac keczac. Waņu Anutu zéma ic embac sucninaiguc ic miņ sucnina acguc momacguc keczac. Inéņ mia hélacnec ic wamma baeciguc kerec Kristo Yesu mianéņ.

⁶ Inéņ ic embac moczoņ neņaņ niņac wamma eņeya kekecyca mulu meme buņawac hai nénécmiyec. Haka imi naléya niņa heyec imuaru hicņiyec.

⁷ Imuac mia ni ackuazéc zéauau ic zéma Yesuac Méliméli ic kumu néņu, ac yomi hélac, ikoc qahac. Ninzéņ ninzéņ zéma ackuazéc héla imuac qeriaiguc ni baera baera ic embac ionac kiwi ic waņi.

⁸ Imuac niņac ama séc ic eneņ qeri biric qahac, zéqegetali qahac, méragina téréya meemma zéwelec ai memu niņac wanżua.

⁹ Waņu imuhucyanec embac eneņ acguc séwi usugina imi hénaořiņ kekecginauwac sécyaiğuc meamuma hémbéngina héima kecgic inicgic sécgémac. Néņ oruc zucgina hiabianec miżicmiżic zéma goli me hoc boņa eņeņa zéma séwi usu boņa eņeņa ménda haimu.

¹⁰ Waņu haka hiabia wamma Anutu eeya héimimia séciguc kecanczu imuac héniağina mewininimu.

¹¹ Embac méņnéņ méņ moczoņnec niņtoho wamma bénzéņnec niniņ ai mema kuumumu.

¹² Embac méņnéņ pakeņ ac ic méņac ézémac me icya miņ maņgoc waņ mimacac niņac oaec ménda zémizua. Inéņ ara qaiyu kecmac.

¹³ Adam walac mihicņi miğaguc Ewa mihicņi miyec imuac mia

imuhuc zézua.

¹⁴ Wañu Adamwac ikoc ménda wammiyec, néñ embacac ikoc wammiyu késpedes mihicñiyec.

¹⁵ Wañu embac enej séciguc kecma ninzén ninzén zéma goi héihéiiguc météré amuma kecma héri haima merac mihicñiyu añgén titi mihicñi mimia wammac.

3

Qeria galeñ zéma méra baoc ic.

¹ Ac yominén héla wanzac. Méñnéñ héngalen ai imuac ewayanén ninñkumu wanzaciguc qerianén ai hiabiawac memañ zé ninñanzac.

² Imuac ninñac héngalen icnéñ aciguc ménda opocopora wamma ininñ momacgucac euya wammima qerinéñ séwíac sinñ sigi kecma ninñtegic qinñtegicyaguc haka eeyaguc wamma ic tosara onac goigina héima pakenñ ac hiabianec ku énécmima.

³ doku seli sasala ménda nema biñ qeqeyawac ménda efima qeri bénzénac kecma zéqeqetali ménda wamma soukiwa hinac ninñac hémbaoc ménda wamma kecmac.

⁴ Wañu inén eñeya ininñ merahéra hiabianec galeñgé énécmiyu nambérac héra ienenñ iwac eeya séciguc héimima ninñtoho wammimuac hezac.

⁵ (Ic méñnéñ ménéñ eñeya ininñ merahéra hiabianec ménda galeñgé énécmima némaciguc Anutuac hénaorinñ hia galeñgé énécmimac?)

⁶ Ewa qeri melenñuguc nalé ménda horugizac ic imuhucyanénñ galeñ ménda kecmac. Séwi eñeñ wañu Biriá minñina zétecgé miyec gésigési ac imuhucyawac mihicñiwac ninñac.

⁷ Sénganñenñ ic ienenñ acguc nimñigic sécgéanzac ic imuhucyanénñ héngalenñ ai ic kecmac. Qahac wañu zébiri qébiri zéma Biriá

minñinawac bétaciguc hinñgacma héiwac ninñac.

⁸ Méra baoc ic acguc imuhucyanec eeginaguc kecma ezelañgina kalé kalé ménda kecma doku seli sasala nezélélénñ ménda wamma ikoc wamma soukiwa memañ zé hémbaoc ménda wamma

⁹ Ewa kétéñkétéññ qala qalagía zéma ninzénñ ninzénñ ewa qerí-aiguc téñgéyu heheya imuhucya késa kecmacac hezac.

¹⁰ Wañu walac ala batuc wañ énécmima inicñgic héniagina solañ qeqe wañu méra baoc ai ic onopocñgic welenñ qeénécmimu.

¹¹ Ininñécgina imuhucyanec eeginaguc kecma zébiri qébiri ménda wamma qerinéñ séwíac sinñ sigi kecma ai hénia hénia kunñqañ qahac wandacmu.

¹² Méra baoc ai icnéñ embac momacgucac euya wamma nambérac héra zéma ama tacyachéra hiabianec galeñgé énécmimac.

¹³ Méra baoc ai hiabianec wandacñgic ienenñ nanañgina hiabia mihicñima ninzénñ ninzénñgina Yesuac wamma késa keczu imi zénénñ hirihiri qahac zéau énécmimu.

Buñja suruc hiabia imuac hénia sanja.

¹⁴ Ni guaru foc hamañ zé ninñzua, néñ kilenñ kiwi yomi ogénzua.

¹⁵ Kecba nalé horugiyu geñ Anutuac amaiguc haka dimuhuc wambésémañ imi ninñ asariwésémañ ninñac ac yomi zézua. Ama imi Anutu kic qeli kéquera iwac héihéré énécmimia zéma ac hélawac tandéya zéma qambañja wanzac.

¹⁶ Héna téréya yomuac hénia sasañgia imi qeyu hinñgac hinñgara wanzac. Imuac ewa éréhéc ménda wanzua. I imi séwiiguc hinññitegirec. Wañu Unñja téréyanénñ hénia solañja imi zéhicñiyu kua meme unñja enej héñgic. Wañu baera baera zésaigic ic enia enej

ninzéngé migic. Wañu meyacmiyu ou emma eebipiyaguc kecanzac.

4

Kiwi ic ikora.

¹ Wañu uña téréyanéh yomuhuc pitiri zéasariyec; Bianğuc tosara eney ninzéh ninzéh imi waimu. Wañu uña biria ionac ikoc ac zéma kuwi ionac paken ac méndacmu.

² Paken ac imuhucya imi kiciguc welen qeçe ic ewa kėtiñ kėtiñgina gericnéñ oqeyu ikoc ac wañanzu ionac murunec haanzac.

³ Ienen imi ic me embac ménda mema qapé kecmu. Wañu nene imuhucya imuhucya ménda nema imuac sigi kecmu. Néñ nene imi Anutunéh ninzéh ninzéh ic zéma ac héla ninzu eney ewa hia nimma mema nemu niñac zéyu hicñidarec.

⁴ Iwawai Anutunéh zéyu hicñiyec imi moczoñ hiabia. Imuac niñac ewa hia ézéma késanec wañanzñiguc méñac méñ qeçetaliya ménda hezac.

⁵ Anutuac ackuazéc zéma zéwelecñinanéh météré mimia wanzac imuac niñac imuhuc zézu.^{*}

⁶ Geñ ac iminéñ dacmuna hécnina measari énécmima Kristo Yesuac ai ic hiabia wambésémañ. Wañu geñ méndacanzañ ninzéh ninzéhac ackuazéc héla zéma paken ac hiabia iminéñ qeri uñaga meyandi wañgémac.

⁷ Héré embac neñgiawac ac enomia zéma nemu suruc imi andé qema Anutu eeya héimima kecmañ zé meefiefi ai mewésémañ.

⁸ Séwiac meefiefi ai imi komodia nanğé gémmac, néñ Anutu eeya héimima kekec iminéñ wawañ memega sasala nanğégérñu kekecga deguc keczañ imuac qeriaiguc zéma kekec hémbénañaga bianğuc hahaya imuac qeriaiguc

momacnec sisipac acwac buña hegémac.

⁹ Ac imi hélacnec wañu momac yanda nimma késa kekerawac séc eeyaguc wanzac.

¹⁰ Wañu neñañ Anutu, kicqeli kekeru, iwac muru niñkumunina haini hezac imuac niñac héla imuac mia neñañ kucnina moczoñnec ai meanziñ. Wañu inéh momac yanda neñañ añgéh titi miñina keczac, néñ ninzéh ninzéh ic neñañ imi muñguc yanda meemma añgéhñina tianzac.

¹¹ Ac yomi zéseli énécmima ku énécmima.

¹² Gi sac qeli keczañ imuac niñac méñnéñ méñ guac niñgic mamaya wambac niñac. Imuac galenğé amuma guac ac zéma wawañ meme zéma ninzéh ninzéhga zéma niñkumuga solañaguc ninzéh ninzéh ic tosara ionac kicginaiguc séséc hiabia wambésémañ.

¹³ Ewa qeriga moczoñnec ackuazéc oloñ énécmima zénañgéh énécmima ku énécmima kecnanec ni hamañ.

¹⁴ Qeria galen ienen Uña téréyawac murunec ac zéhicñima méragina orucgaiguc haima mériañ ac zégic imuac héla ewa hiawac gėñgėña iminéñ sohowac niñac, imuac niñna mamaya ménda wammac.

¹⁵ Wañu ai hénia hénia imuhucyaiguc ewa qeriga zéma kucga moczoñnec ai mena yandima keñu héndacmu.

¹⁶ Gi geñga zéma paken aigawac hiabianec galenğéma zėñgė toroya qahac imuhuc wammanec kecbésémañ. Imuhuc wambésémañiguc, gi añgéh titi geñga miñicñi amuma ic embac ackuazéc imuac gezac qema niñanzu ionac momacnec miñicñi énécmiwésémañ.

^{*} 4:5: Mat 15:11, Mrk 7:18,19, 1Ko 10:31

5

Welen qe qe ai imuac ai ara.

¹ Ic nenjia ac geriwaguc ménda wammiwésémaṅ, nén niṅna maṅgocga éséc nec waṅu bénzéh nec zénaṅgé waṅ miwésémaṅ. Merac sac qeli ménjac imi munaga éséc nec qacguc wammiwésémaṅ.

² Waṅu embac yanda imi nenjogcawac séciguc, embac sac qeli imi nauṅgawac séciguc nimma inicbaoc ménda wamma qeri solanec waṅ énécmiwésémaṅ.

³ Waṅu embac malé téngén imuac eegina héiwésémaṅ.

⁴ Embac malé mén nambérac me esahéra kecmizuiguc énézégic ieneṅ walac nenjoc maṅgocgina zéma awu asagina ionac goi héihéi imuac tasé ku énécmima amginaiguc sactasé hécgina goigina héima haka imuhucya ninjareṅ wammu. Haka imuhucyanéṅ Anutu ségiségi mihicṅi mianzac.

⁵ Embac malé héla imi eneyanec sukusisi wamma keczaciguc Anutuaru niṅkumu kumuya haima sinṅi kaiwe séc zéhégé toroya qahac zéwelec ai memac.

⁶ Embac malé mén séwiac sinṅa sac méndacma waṅanzaciguc i imi qeliqeli nén humumia tanec keczac.

⁷ Ac imi acguc énézéna tohoma kecmu, eṅ imuhucyanec kecma ac mihicṅiwu niṅac.

⁸ Ménéhén mén sactasé héra me imuacnec toroqema iniṅ merachéra ménda inicgaleṅ wammaciguc ic imi ninzéh ninzéh andé qema ic enia onogicma ic biria keczac.

⁹ Embac malé ic momacguc sac mema kerecac deguc 60 bawaguc ménda keczac imuhucyawac sac, qara newahaleṅ wawaṅawac kiwiiguc haimimiawac hezac.

¹⁰ Waṅu nambérac héra hiabianec galeṅgé énécmianzac me ic

kianṅ goigina héianzac me ai ic téréya welenṅ qeénécmianzac me helanzi énécmigic yéwéri ginaguc keczanzu ionac méra énécmima haka hiabia hénia hénia wamma memaṅ niṅac kekecyā qutuṅgé amuma keru héipuc wamma héanzuiguc imuhuc wammimu.

¹¹ Embac malé sac qeli imi qetali énécmima kiwi imuaru qacgina ménda omu. Imuhucya imi séwiac sinṅéh héré énécmiyu Kristo andé gemu nalé imuaru ic mewinjac zé wammu.

¹² Imuhuc wamma ninzéh ninzéh walac késagic imi timbecgéma gésigési acac buṅa waṅzu.

¹³ Imuacnec toroqema ieneṅ qéizéh wamma kecma mézétiti haka imi ninjareṅgéma anjétima ama areṅ séc lelecgéma embac enomia kecma ac nenesicya lisi sicṅaoc olomma kemma ac ménda zézéyawac séc zéanzu.

¹⁴ Imuac embac qawéc sacqeli ionac imi yomuhuc wammu niṅac waṅzua. Ieneṅ ic muṅguc mema nambérac mihicṅi énécmima eneya amaya galeṅgéma kecgic hazéc miṅina zébiri qébiri ac waṅ nénécmimaṅ zé titiṅa mén ménda mihicṅimac.

¹⁵ Embac qawéc tosara ieneṅ bec Biria miṅina méndacbiṅ zéma liliṅgéma keṅgic.

¹⁶ Ninzéh ninzéh ic ménjac sac taséhéra succginaiguc embac malé mén keczaciguc ninzéh ninzéh ic eneyaoc embac imi galeṅgé miyu hénaoriṅ qutulāṅginanéṅ yéwéri imi ménda bisima embac qawéc maqeqeya imi ionac méra énécmimuac séc wammac.

¹⁷ Galeṅ tosara hiabianec galeṅgé énécmianzu ionac imi séc mén eegina héi énécmima imuacnec buṅa suruc hiabia imuac zézé ic zéma kiwi ic ionac imi ogicma eegina héimu.

¹⁸ Kiwi téréyaiguc yomuhuc

zézéya, burumakao iwa méhénéj padi gocmia tizizama séwéla qétiyu kuayaiguc ufic ménda haiwésémañ. Imuac niñac ai icnéj ai boña memacac hezac.

¹⁹ Galerj méñac ara imi héipuc ic éréhéc me haréwéc qahac wañu ménda nimmima aciguc ménda opocmu.

²⁰ Ic embac késpedes mihicñianzu imi ic embac momac yanda ionac kicginaiguc zémindiñi énécmigic tosia enej haka imi hémma nimma bac yandi yandi wammu.

²¹ Ni pakeñ ac imi kenkésa hakésaya qahac mema geñga ewaga ménda méndacma dindiñanec tohowésémañ niñac Anutu zéma Yesu Kristo iwac kiwaiguc zéma kua meme uña énépésiyu keczu ionac kicginaiguc zéseli géñzua.

²² Gi buña suruc hiabia imuac ai énécmimañ zé ic eñomia focdac méraga ménda hai énécmiwésémañ. Wañu ic tosara késpedes wañgic ménda toroqe énécmiwésémañ. Wañu geñga météré amuma solañanec kecbésémañ.

²³ Gi hafi zepa toroqeu toroqeunec wañanzañ imuac niñ tomenğawac doku sac ménda nema waiñ doku efefiadac momacnec newésémañ.

²⁴ Késpedes tosara imi ic ionac wéséginaiguc winiñu hicñi tegiru bénzénec hémma niñgésianziñ, néj késpedes tosara imi andéginaiguc méndacma haanzac.

²⁵ Imuhucyanec haka hiabia acguc winiñu hicñianzac. Wañu tosara hiabia qahac imi acguc musañgémuac séc qahac.

6

¹ Welenj qeje ic miñhécgina ionac méra bawu keczu imi, ionac miñhécgina nalé séc ee

héihéi wañ énécmimuac hezac imi nimma kecmu. Anutuac qac buña zéma pakeñ acyawac zébiri qébiri hicñiwac niñac.

² Ninzénj ninzénj miñhéc ginaguc keczu imi enej ninzénj ninzénj dacmuna kecziñ zéma ionac niñgic mamaya ménda wammac, néj énézéna ogicma welenj qeje hiabianec wañ énécmimu. Imi mia aigina imuac héla imi ninzénj ninzénj ic, Anutuac siñniñ wañ énécmimia ienenj eñaoc késamu imuac mia imuhuc zézua. Gi imi hena yomi ku énécmima zénañgé énécmiwésémañ.

Sokiwawac ninñ siñsiñ.

³ Méhénéj méñ pakeñ ac méñ ku énécmima Miñ Kewunina Yesu Kristoac ackuazéc solañ zéma hena eeyaguc imuac pakeñ ac Anutunénj niñu sécgéanzac imuhucyawac ewa momac ménda wammac imi,

⁴ Inénj séwi enej wamma hénia méñ ménda niñ asarima hazéc ac zéma zé qegetali acwac nimbaoc wañanzac. Wañu imuacnec mia nimbupuc zéma euqaqac zéma zébiri qébiri zéma ewa éréhéc biria hicñianzac.

⁵ Wañu ewa qerigina houyu ac héla sohoyu hena eeyaguc imuac niñgic sokiwa memec hena tanec wañanzac imi ionac murunec zéqegetali ac hicñianzac.

⁶ Wañu niñgic ewagina hiaruyu hena eeyaguc iminénj kunenj yanda nañgé énécmimac.

⁷ Neñañ baeciguc iwawainina méñ ménda mema hayiñ, imuac kembij zéma imuhucyanec méra eñnec kembij.

⁸ Imuac iwawai neneya zéma séwi usunina he nénécmizaciguc niñni sécgémac.

⁹ Hinac yandaguc wambiñ zé wanzu imi enej manam batuc zéma bétac zéma haka sicsaocya

hénia hénia zéma séwi siŋ biri-aiguc maunumac. Haka imuhucya iminéŋ ic embac héré énécmima mebiri énécmimac.

¹⁰ Soukiwa niŋac siŋniŋ wammimia imi haka biria hénia héniawac zalia wanzac. Imuac niŋac imuac wanŋanzu i mesoho énécmiyu ieneŋ ninzéh ninzéhgina waima rouc wamma keŋha wanŋic ewa gorogina sasalanéh qeriginaiguc kumuyu biridaczu.

Paulonéh Timoteoac pakeŋ ac wammiyec.

¹¹ Imuac Anutuac ic gi iwawai imuhucyawac néŋgacma kemma haka solanŋa zéma wawanŋa meme eeyaguc zéma ninzéh ninzéh zéma goi héihéi zéma bisiqatéh zéma qeri bēnzéh imuhucyawac méndacma kembésémaŋ.

¹² Imuac gi imi ninzéh ninzéhac yaré hiabia imuac qema kecbésémaŋ. Yaré hiabia qema kecec hémbénaŋa aŋgéh tiwésémaŋ. Hénia imuac mia gi guruyu héipuc ic sasala ionac kicginaiguc ninzéh ninzéhŋa hiabia énézénec.

¹³ Iwawai momac yanda kecec mihicŋi énécmianzac Anutu iwac kiwaiguc zéma Pilatoac muru ninzéh ninzéh ac hiabia zéau énécmiyec Yesu Kristo iwac ki-waiguc zéseli génzua.

¹⁴ Gi zézé seli ac yomi niŋ to-homa solanŋanec zéqindiŋi ac méŋ ménda mihicŋima kecnanec Miŋ Kewunina Yesu Kristonéh winini-mac.

¹⁵ Nalé zéyec imi ducŋiyu Anutunéh mewininiyu Yesu i wininimac. Anutu imi mériaŋ miŋina eŋeyanec momacguc, héŋgaleŋ miŋina, ic kewu ionac ic kewugina, miŋ kewu ionac miŋ kewugina wanzac.

¹⁶ Iwarunec sac humuc ménda hezac. Inéh edamuya ho-sucgéwiŋac séc qahac imuhucya qeriaiguc kecanzac. Wanŋu

méhŋnéŋ méŋ ménda héŋec. Wanŋu héhéŋawac séc qahac. Iwac muru eebipiya zéma kuc teteugia qahac hema kecmac. Hélaŋnec!

¹⁷ Gi imi baec yomuac naléiguc soukiwaginaguc keczu ionac yomuhuc zéseli énécmiwésémaŋ, Ewa qerigina memaamuma hinac qahac wawanŋa imuac qahac, néŋ ségiségi mihicŋi nénécmimaŋ zé iwawai moczoŋ sécnina ogicma nénécmianzac Anutu iwac muru mia niŋkumugina haimu.

¹⁸ Haka hiabia sasala wanŋic, wawanŋa meme hiabianéh kekecŋi-naiguc sécgé énécmiyu efima siŋa nimma tosara haleŋ sécgina hai-hulac wanŋa énécmimu.

¹⁹ Imuhuc wamma hofi ama hélaiguc iwawai eeyaguc haigic eŋu iminéŋ kurumeŋac nalé ha-haya imuaru qambaŋgina wanŋu kecec héla aŋgéh timu.

²⁰ O Timoteo qutunŋé géŋgéhŋa imi galeŋgéma kesa kecmac nininŋ héla zéanzu, néŋ nininŋ ikora wanzac, baecac ac eromia houhouya zéma andé qeŋe ac imuac mia andé qema kecbésémaŋ.

²¹ Ic tosanéh ac imuhucya nes-ima kemma ninzéh ninzéh waima rouc wamma keŋha wanŋanzu.

Ewa hianéh iniguc hema kecmac.

2 Timoteo

Yaizéze ac.

¹ Anutuac ewa siñ niñac Kristo Yesuac qeriaiguc kekecac sisipac ac hezac imi méndacma Kristo Yesuac Méliméli ic wañi Paulo neñ mia

² nañ sorocna Timoteo guac muru kiwi yomi ogénzua. Mañgocnina Anutu zéma miñ kewunina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma wésé niniñ zéma luaenéh hegémmac.

Miñ kewuac gamuga ménda nimmu.

³ Ni siñi kaiwe séc zéwelecma imuac suraiguc ménda misimanec niñgéhanzua séc yanda hécná ionac murunec hénima hama deguc ewa qerínina lalacnec mepésimianziñ Anutu iwac mia ewa hia ac ézéanzua.

⁴ Wañu ewa hia kuneh yanda nimmañ niñac guac kic masiga niñqelima kic tanecga hémmañ niñac wañanzua.

⁵ Imi mia guac ewa qerigaiguc ninzéh ninzéh solañá hezac imi niñqelima imuhuc wañanzua. Ninzéh ninzéh imi mia walac awuga Loisi zéma neñgocga Yunike iorac ewa qerigiraiguc heyec imuhucyanéh guaru acguc momacnec hezac imi ninzéhngézia.

⁶ Imuac ni mérana orucgaiguc haiwa Anutunéh ai memecac sese géñec imi héiososoc mena geric bélañaguc wammac zénimma gi imuac nimbésémañ niñac wamma ac yomi gézézua.

⁷ Uña Anutunéh nénécmiyec imi bac yandi yandiac uña qahac, néñ kuc zéma goi héihéi zéma niñgésigési galen meamuwiñac uña wanzac.

⁸ Imuac gi imi miñ kewuninawac héipuc ac imuac zéma miñ kewuninawac wamma hésa ic keczia nuac momacnec gamuga ménda nimbésémañ, néñ Anutuac kuhanéh buña suruc hiabiawac zéra béraiguc toroqe némbésémañ.

⁹ Anutunéh mehiaru nénécmima ac téréyanéh héihéré nénécmiyec. Wañu imi mia wawañ memenina niñac qahac, néñ eñeya ewa siñ zéma nalé ménda hénima heyecnec becaru Kristo Yesuac wamma hemiyec ewa hiaya imuac mia wamma imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁰ Wañu imuac héra imi nalé yomuaru añgéh titi miñina Kristo Yesunéh mayu hicñjitegirec. Inéh mia humuc néhélima kekec zéma haka hehe selia imi buña suruc hiabiaguc meau nénémiyec.

¹¹ Wañu ni imi buña suruc hiabia imuac wamma zézé ic zéma Yesuac Méliméli ic zéma kiwi ic kecmañ niñac kumunéhac.

¹² Wañu ni ninzéhngé mima keczia iwac hénia niñasarizua. Imuac moczoñ yanda mériaiguc haiwa hezac imi inéh kuhanéh hiabianec galen gémanec keru nalé yanda ducñimac imi niñhumuzua. Hénia imuac niñac ni zéra waiya qahaiguc kecma gamuna ménda ninzua.

¹³ Gi imi Kristo Yesuac qeriaiguc ninzéh ninzéh zéma goi héihéi késa keczañ imuaru héima namma ac héra nuac murunec niñnec imi méndacma wambésémañ.

¹⁴ Uña téréya qeríninaiguc kecanczac inéh nañgégénju ac héra eeyaguc méragaiguc haigénji imi galenngéwésémañ.

¹⁵ Asia baeciguc ic embac keczu imi moczoñ wainéndacgic imi nindaczañ.* Figelo zéma Hemogene imi ereñ acguc ic imuhucya ionac sugcinaiguc keczaoc.

* 1:15: Paulonéh Roma baeciguc aciguc opocgic eñec nalé imuaru hénáorin Asia baeciguc keccig ienéh héipuc ménda wammigic imuac niñac imuhuc zézac.

16 Miñ kewunina imi Onesiforo iwac ama geric momac héra goigina héimac niñ wanzua. Inéñ mia hatac sasala ségiségi mihicñi némma hésa ic kecha nuac gamuya ménda nimma

17 Roma hakerec nalé imuaru seliseli wamma hocma mihicñi néñec.

18 (Miñ kewuninanéñ nimmiyu nalé yandaiguc miñ kewuninawac murunec goi héihéi mihicñimac niñ wanzua.) Inéñ Efeso baeciguc welen çeqe ai réwéria dimuhucya meyec imi gi geñgaoc ninzan.

2

Kristo Yesuac téñgij ic hiabia.

1 Naña, imuac gi Kristo Yesuac qeriaiguc ewa hia hezac imuac qeriaiguc seliseli wamma

2 neñ zéwa gi héipuc ic sasala ionac kicginaiguc ninnec imi ic tosara kenhéi hahéi qahac énézéna ieneñ imuhucyanec ic embac tosara ku énécmimuac séc wammac.

3 Imuac gi Kristo Yesuac téñgij ic hiabia ésecnec niguc mena mewa wamma zéra waiya qahaiguc seligima kecbésémañ.

4 Téñgij ic kecma kenha wanzu imi eneñ qutulangé énécmima téñgij ic qac buña énécmiyec i ségiségi mihicñi mimu niñac enañ kekecginawac ainéñ ménda qaté énécmiyu kecanzu.

5 Méñ ogicqogic ariac mema héna zawéya hezac imi logimaciguc oruhaiguc ic kawaliac opoc méñ ménda haimimu.

6 Ai ic méñ ai geriwaguc meanzac iminéñ imuac héla walac memacac hezac.

7 Ac gézézua imi qeriganéñ nimbésémañ, miñ kewuninanéñ ai hénia héniaiguc niñtegic qintegic haigémmac.

8 Buña suruc hiabia gézéwa nin-nec séc Dawidiac qeli Kristo Yesu humuc igucnec meqelimiyu yarec i niñqeliwésémañ.

9 Buña suruc hiabiawac niñac wamma ni késpedesic ic ésecnec señ hésanéñ qaté némmuac séc zéra béra mihicñi néñgic, néñ Anutuac ackuazéc imi qatémuac séc qahac.

10 Imuac ni ic embac Anutunéñ megési énécmiyec ionac niñ wamma iwawai moczoñ bisiqatéñ wanzanza. Imi mia ieneñ acguc Kristo Yesuac qeriaiguc añgégñ titi hakaya hezac imi zéma edamuya tetecgia qahac imi momacnec énécmiyu memu niñac imuhuc wanzanza.

11 Ac yomi hélaguc, nini Miñ Kewuninaguc momacnec humuziniguc imuhucyanec i guc momacnec qelima kecbiñ.

12 Qenzeñ manzenjiguc meseliwinjiguc momacnec ic kewu wamma kecbiñ. Wanju miñ kewunina qaecgé miwinjiguc i acguc qaecgé nénécmimac.

13 Nini ménzé ménzé wambinjac séc, néñ inéñ eneya qaecgé amumacac séc qahac, imuac niñ nalé séc ménzé ménzézéya qahac kecanzac.

Ai ic Anutunéñ niñmimia.

14 Eluñ unuwac niñac, gi ac imi héiqeli énécmima acac zéneñ zéma ménda wammu niñac Anutuac* kiwaiguc selianec énézéna. Haka imuhucya imi nanjé énécmimacac séc qahac, néñ nénéwécgeñac ac imuhucya ninzu i mebiri énécmianzac.

15 Gi imi ac héla imi dindinac niñtegicma ai ic gamu qeqeya qahac zéma niñgémmacac séc, Anutuac wéséyaiguc geñga mihicñi amumañ zé nimma seliseliiguc aiga mewésémañ.

* 2:14: Kiwi méraginanéñ ooya tosaraiguc Miñ kewu zéma Kristo ogic hezac.

16 Ac biria gorosoᅇa zéic néngacma kecbésémaᅇ. Ac imuhuc waᅇanᅇu imi eneᅇ keᅇkecma keᅇkecma iwawai eeyaguc qahac imuac mia keremmu.

17 Acginanéᅇ wizi selia éséc nec saima kemmac. Ic imuhucya ionac sugcinaiguc Humeneo zéma Fileto keczao.

18 Humuc iguc nec yayac imi bec hicᅇiyu tecgéyec zéma ac héla imi zésigima énézéyic ic tosara ionac ninzéᅇ ninzéᅇgina melemma bacgéanzac.

19 Néᅇ Anutuac séraᅇ selia imi asé kiwiya yomuhucyaguc hiᅇᅇac seligima nanzac. Miᅇ kewuninanéᅇ eᅇeya buᅇahéra inic tegicanzac. Waᅇu méᅇ yomuhuc; Miᅇ kewuninawac qara qacma kecanᅇu séc biria héᅇacya memu.

20 Ama kewuyaiguc zéic goli zéma siliwanéᅇ memeya zéma zéic icnéᅇ nec memeya zéma baecnéᅇ nec memeya momac nec taczac. Taru zéic tosara imi ai eeyagucac késaanᅇu, néᅇ tosara imi ai eᅇomiawac késaanᅇu.

21 Imuac méᅇnéᅇ méᅇ haka imuhucya zuac amuma lalac nec kecmac imi zéic eeyaguc éséc wammac. Imuhuc waᅇu miᅇ kewuginanéᅇ késamacac séc zéic téréya wammac. Téréya waᅇu ai hiabia hénia hénia wac haiyu mambéc kecmac.

22 Waᅇu gi imi sac qeliac séwiac siᅇ imi qizizihgéma qeri lalac nec miᅇ kewuninawac qacmianᅇu iniguc momac nec haka solaᅇa zéma ninzéᅇ ninzéᅇ zéma goi héihéi zéma luae niᅇac méndacma kemmu.

23 Waᅇu ac sicsaoᅇya zéma ac qelaᅇawac zééᅇ zéma haka imi waina keᅇu. Ac imuhucya iguc nec tualefic acnéᅇ hicᅇjianzac.

24 Miᅇ kewuninawac weleᅇ qeᅇe ic imi, acnéᅇ ménda euma, ic embac moczoᅇ ionac gum

bénzénzéᅇ wamma, hiabianec ku énécmima, haka biria waᅇᅇic kiléᅇ bisiqatéᅇ waᅇ énécmianzac.

25 Waᅇu ic tosara eneᅇ ac qeᅇe waᅇᅇic qeri bénzéniguc pakeᅇ ac waᅇ énécmima. Anutu eᅇeyaoc qerigina melenᅇ énécmimaᅇ zé nimma niᅇ énécmimaciguc ac héla niᅇteᅇicmu.

26 Waᅇu qerigina béréᅇgéyu Biria miᅇjinawac ac bétacya zéma iwac ewa siᅇ qaté énécmima hezac imi hetecgé amuma néᅇgacmu.

3

Nalé teteᅇgiaiguc ic embac ionac kekec tanera imi dimuhuc wammac.

1 Nalé tecgémaᅇ zé waᅇu yéwéri naléya imi hamac.

2 Ic embac ieneᅇ eᅇaᅇ sac siᅇniᅇ waᅇamuma soukiwawac siᅇ yanda nimma séwi eᅇeᅇ wamma tétéc qeᅇe wamma zébiri qébiri wamma néᅇᅇoc maᅇᅇoc ac qeᅇe waᅇ érécmima, nema nelumma, ee héihéi qahac kecmac

3 goi héihéi qahac kecmac képésic ménda wai amuma ac zéraguc kuaiguc haihai wamma qeri siᅇgina ménda helanzima tiktuk wamma iwawai hiabiawac mézétiti wamma

4 andé qeamuma luaeguc ménda mambéc kecmac eᅇeya meyacamuma Anutuac siᅇ qahac, néᅇ néwécgeᅇaiguc eᅇeya séwiac siᅇ niᅇac wamma

5 Anutu ee héihéi wammimia tanec kecmac Anutu ee héihéi imuac kuha imi qacégéma kecanᅇu. Waᅇu gi imi ic imuhucya héᅇacgina mewésémaᅇ.

6 Ic imuhucya sugcinaiguc tosara eneᅇ amaginaiguc emma embac bobologocya, képésic réwéria serima séwiac siᅇ hénia hénianéᅇ hérémiyu keᅇkeᅇa imuhucya héréma énépésianᅇu.

7 Embac imuhucya imi nalé séc ninᅇ niᅇareᅇ wammu, néᅇ ac

héla ninijaiguc keremmuac séc qahac wammac.

⁸ Becnec Yane zéma Yambere* ieren Moseac hazéc wammiyoc ésécnec ienen acguc ac hélawac hazéc wammianzu. Wañu ienen imi ewa qeriginanéh houyu ninzéh ninzéhac hénaiguc keñ bipigic.

⁹ Wañu ic éréhéc ioraru hicñiyec ésécnec ienen acguc horua ménda keñgicnec hakagina qelaña imi wininiyu héndacmu.

Pauloac paken ac tetecgia.

¹⁰ Nuac paken ac zéma wawan meme zéma ewa siña zéma ninzéh ninzéh zéma luaenéh mambéc kekec zéma goi héihéi zéma nanan seliseli zéma

¹¹ nunesi wañ nénéña zéma qenzen manzen zéma Antiokia zéma Ikonion ama areña yandaiguc haka biria wannéngic imi zéma nunesi dimuhucya mihicñiyi imi geñ hélacnec héndacma ninjegicnec ésécnec miñ kewuninanéh haka imuhucya igucnec ni metecgé néjec.

¹² Wañu ic méñnéñ méñ Kristo Yesuac qeriaiguc kekec eeyaguc kecñ zé wammu ienen acguc ununesi mihicñimuac hezac.

¹³ Ic biria zéma ikoc ic ienen muñguc yanda biri seligima eñañ ikoc wañ énécmigic imuhucyanec ikoc wañ énécmima kecmu.

¹⁴ Néñ gi imi ackuazéc héiqelima ninzéhéanzañ imuac nañselima kecbésémañ. Mérénéñ kugéngic niñareñgéneç imi geñgaoc ninzañ.

¹⁵ Wañu gi komocga igucnec kiwi térya imi oloñ niñ wañanzañ. Kiwi térya iminéh mia kuhanéh ninjegic qinjegic mihicñi géñu, Kristo Yesuac qeriaiguc ninzéh ninzéh késa keczañ, ninzéh

ninzéh imuac héima namma añañéñ titi hia mihicñiwésémañ.

¹⁶ Kiwi térya imi moczoñ Anutunéh hinocgé énécmiyu ogic. Imuac iminéh méra nénécmiyu paken zéma zémindi mindiñi zéma meqeliqeli zéma kekec solañawac qeriaiguc meefiefi ai hia mewiñ.

¹⁷ Imi mia neñañ Anutuac ichéra séc ai hiabja hénia hénia hia wambiñac séc solañaniwiñ niñac imuhuc wañ nénécmianzac.

4

¹ Ni Anutuac kiwaiguc zéma Kristo Yesu kecma kic qeli zéma humumia momacnec niñgési nénécmimac iwac hahaya zéma iwac héngalen amaya niñac wamma zéseligénzua.

² Gi ackuazéc térya imi zésai énécmiwésémañ. Nalé hia me nalé biriawac séc momacnec seliseli wamma ai imi mewésémañ. Wañu réwéri horugiyu nañselimanec ackuazéc iminéh ku énécmima késpedesgina zéasari énécmima ac zéénécmima meseli énécmiwésémañ.

³ Kecma nalé méñ hayu ic embac ienen paken ac héla imuac andé unuma kiwi ic ikora tosara gezacgina siña méndacma eñañ siñginawac séc énézégic méndac énécmimu.

⁴ Wañu ac hélawac andé qema nemu surucac gezacgina haimu.

⁵ Wañu gi mia ai imuac me imuac séc mesigi wañamuma zéra waiya seligima bunja suruc hiabja imuac ai wamma aiga imi séha séc meyacdacna.

⁶ Ni waiñ sese* ésécnec kekecna bec pocgéwa keñkeñ naléna imi ducñima hazac.

⁷ Ni yaré hiabiawac qema héna kemman zé zénéñec imi

* **3:8:** Yane zéma Yambere; Qac éréhéc yomi sisipac ac wahalaiguc ménda hezac, néñ sasalanéh méra kiwi ic éréhéc Moseguc euma méra kiwi meyc iorac qacgira zéma ninzéhéanzañ. (Mmh 7:11,22) * **4:6:** Waiñ sese; Ñucmanañ ai mewiñ zé nalé tosaraiguc doku me waiñ pocgémanjic.

kenj metecgéma ninzérj ninzérjna galengéma kecanzua.

⁸ Imuac bianj kecma nuac niñ wamma haka solanjawac opoc nuac buña haiyu mambécnawac hemac. Imi mia miñ kewunina zégésigési ic solañja inérj mia nalé niñu hezac imuaru ni némmac. Wañu nenanec sac qahac ic embac Miñ Kewunina muñguc winini nénécmimac imuac wañanzu moczoñ yanda momacnec énécmimac.

⁹ Gi focdac nuacmuru hawésémañ.

¹⁰ Dema imi baecac iwawai niñac wamma wainémma Tesalonika ama areña yandaiguc keñec. Wañu Kreske imi Galati-aiguc, Tito imi Dalmatia baeciguc kendaroc.

¹¹ Luka momacguc sac niguc keczac. Hamañ zé wamma Mareko wagicna momacnec hamaoc. Inérj ainawac méra nénéñawac séc wanzac.

¹² Tikiko mia méliwa Efeso ama areña yandaiguc keñec.

¹³ Wañu hamañ zé wamma hénawac malekuna Troa amaiguc Karpo iwac amaiguc hetecgé haiyi imi mema hawésémañ. Wañu kiwina imi kiwi limbi limbiña tosara zéma kiwi yañ séwélanérj memeya imi momacnec mema hawésémañ.

¹⁴ Aiñnéñ iwawai meme ic Aleksande imi biria sasalanec wannéñec imuac haka wañec séciguc miñ kewuninanérj tasé kumimac.

¹⁵ Gi acguc iwac mia galeñ mewésémañ. Ic imi acnina selianec qeçetali wañ nénécmiyec.

¹⁶ Ni walac aciguc emma zéirecgéyi nalé imuaru ala méñnéñ méñ héipuc ménda wannémma moczoñ wai néndacgic. Néñ kápésic ginaguc ménda zé énécmimac niñ wançua.

¹⁷ Neñ héna ac imi zésaiwa kenj ic enia ieneñ nindacmu niñac wamma Miñ Kewuninanérj niguc namma meseli néñec. Wañu laion kuagina igucnec metecgé néñec.†

¹⁸ Miñ kewuninanérj neñ kurumenñac héñgaleñ amayaiguc keremmanñ niñac biria imuac me imuacnec metecgé némma añgérjna timac. Imuac iwaru mia edamuya nalé tetcgia qahac hemac. Hélacnec!

Mozoc ac.

¹⁹ Priska zéma Akila zéma Onesiforo ionac ama geric momachéra yaizézéna énézéna.

²⁰ Erasito imi Korinti ama areña yandaiguc waima kerec wañu Tirofimo imi hafi kiyu Milete ama areña yandaiguc waima hayi.

²¹ Sanjeña naléya ménda ducñiyu foc hawésémañ. Eubulo, Pude, Lino, Kilaudia zéma ala sasala ieneñ imuhucyanec guac yaizézéga zézu.

²² Ni imi Miñ Kewuninanérj guac ewa qerigaiguc momacnec kec-mac niñ wançua. Ewa hiayanérj iniguc hemac.

† 4:17: Hésa ama igucnec mayec imuac séséc ac imuhuc zézac.

Tito

Yaizé ac.

¹ Anutuac welen qe qe ic zéma Yesu Kristoac Méliméli ic ni Paulo imi Anutuac buᅇa qe qe ichéra ienen ninzéh ninzéhginaguc wamma, kekec solanawac ac héla imi nintegicma,

² kekec hémbénaᅇa imuac mambécma kecmu niᅇac naᅇgé énécmiawac ai buᅇa zénéᅇec. Waᅇu kekec hémbénaᅇa imi Anutu ikocya qahac, inéh becaru nalé ménda hénima heyeciguc ac zikima nénézýec imi mia.

³ Anᅇᅇ titi miᅇina Anutu eᅇeyaoc ackuazécya imi naléyaiguc zézé ic onac kuagina mema zéhicᅇiyec. Waᅇu ai imi memaᅇ niᅇac niᅇkumu némma zéselinéhec.

⁴ Waᅇu Anutu maᅇᅇoc zéma anᅇᅇ titi miᅇina Kristo Yesu iorarunec ewa hia zéma luaenéh ic séc momacnec késa keczu ninzéh ninzéh héla imuac qeriaiguc naᅇ téᅇᅇᅇᅇna keczan Tito guac muru hema kecmac.

⁵ Krete baeciguc gopori imi hénia yomuhuc niᅇac; Ai waiwa ménda misi misiyawac hezac imi mindinidacma ama areᅇa kuneh kuneh séc imuac qeriawac galen kumu énécmima kembésémaᅇ niᅇac imuhuc waᅇᅇᅇi.

⁶ Képésic solan kecmac embac momacguc sac mema keru nambérac héra ienen ninzéh ninzéhiguc naᅇseligic, météqététaᅇ merac me ac qe qe meracgaguc ménda zémigic kecanzac ic imuhucya imi qeriawac galenac kumu miwésémaᅇ.

⁷ Héᅇgalen ic imi Anutuac ama galenac kecmac képésic solan kecmac eᅇeya ewa siᅇ ménda méndacma qeri bélanaguc qahac kecmac doku

seli niᅇac ménda wamma yaré ménda qema iwawai késamaᅇ zé ikoc ménda wammacac hezac.

⁸ Waᅇu ic kian goi héihéi waᅇ énécmima, haka hiabiawac siᅇa nimma, memaamuma, kekec téréya kecmac, séwiac siᅇ sigima kecmacac hezac.

⁹ Waᅇu ackuazéc méᅇzé méᅇzéya qahac iminéh ku énécmianzac imuac séciguc naᅇselima kecmac. Imuhuc waᅇu inéh ic embac hiabianec ku énécmima zénaᅇgé énécmimacac séc wammac. Imuhuc kecmaciguc hénia imi qetalima zéanzu ionac imi efima ac zéénécmimacac séc wammac.

¹⁰ Ic sasalanéh ac qe qe wamma ac haréᅇa zéma ikoc waᅇ énécmima kecanzu. Sugcinaiguc séwi taséᅇina hericma kekera Yuda ic imi eneh tosara onogicma imuhuc waᅇanzu.

¹¹ Ic imuhucya ionac kuagina imi mizicgéna acgina qaimac. Ienen imi ikoc waᅇ énécmima iwawai onagichin zé hénia ménda ku énécmimuac hezac imuac ku énécmianzu.

¹² Krete ic ionac muru eᅇaᅇ kua meme ic méᅇnéᅇ yomuhuc zéyec; Krete icnéᅇ nalé séc ikoc wamma haséh yaᅇ biria tanec kecmac mézétiti wamma tomenᅇina wac wamma kecanzu.

¹³ Héipuc ac imi nimba hélacnec wanzac. Imuac nin gi selianec zémindinᅇi waᅇ énécmina ninzéh ninzéhᅇgina mesolananimu.

¹⁴ Imuhuc wamma Yuda ic ionac nemu suruc ikora me ac hélawac andé qeanzu ionac zézé seli imuac gezacgina ménda haimu.

¹⁵ Hélacnec, képésic solan ic ionaru imi iwawai moczon képésic solan waᅇanzac, néᅇ haka onᅇina wamma ménda ninzéhᅇanzu ionaru imi iwawai méᅇnéᅇ méᅇ képésic solan ménda waᅇanzac. Ic imi eneh ewagina zéma ewa kétin

kétingina momacnec zapi qequeya wañanzac.

¹⁶ Ieneñ imi kuaginanéñ Anutu nimmizua zéma wawañ memeginanéñ qaecgéanzu. Ic imi eneñ ewa lolon acwac wamma ac qeque wañanzu, néñ haka hiabia mén memuac séc qahac.

2

¹ Wañu geñ mia pakeñ ac hélawac séciguc zéwésemañ.

² Wañu ic yanda énézéna gum bénzénzén wamma eebipiginaguc wamma séwiac siñ sigima ninzén ninzén zéma ala siñ zéma nanañ seliaiguc solaranimu.

³ Wañu embac yanda énézéna ieneñ imuhucyanec wawañ memegina météré amuma kua kisañiguc andé lukuc ménda wamma doku seli ewa ewanec ménda wamma, kekec hiabiawac kiwi embac wammu.

⁴ Imuhuc wamma enaoc embac sac qeli ku énécmigic eu merac hécgina goi héihéi wañ énécmima

⁵ gum bénzénzén wamma késpedes solañ kecma ama aigina hiabianec galengéma euhécgina niñtoho wañ énécmimu. Imuhuc ménda wañgic, Anutuac ackuazéc imuac mematiti hicñiwac niñac.

⁶ Ic merac imuhucyanec meseli énécmima niñgési amuma kecmu.

⁷ Wañu gi geñgaoc haka imuac me imuac wammañ zé hiabianec wanna, kicginaiguc séséc hiabia wammac. Wañu pakeñ késpedesira qahac eeyaguc zéma

⁸ ac solaña zéqetali wammucac séc qahac imuhucya énézéna, hazéc ieneñ ikocac zéwiñ zé hocma gamugina nimmu.

⁹ Welen qeque ic énézéna miñgina ionac ac niñtoho wandacgic ewa hia nimmu, néñ qequetali ac ménda zéma

¹⁰ señ kowu ménda nemu, néñ welen qequeac haka hiabia moczoñnec énézégic hémmu.

Imuhuc wañgic, wawañ memeginanéñ angéñ titi miñina Anutuac pakeñ ac imi mezeric qezeric wammiyu eeyaguc wammac.

¹¹ Anutuac angéñ titiac ewa hianéñ ic embac momac yanda neñañaru nénézéyu wininima

¹² pakeñ ac wañ nénécmiyu iwawai eeyaguc qahac zéma baecac siñniñ imi moczoñ waidacma hakanina mezeric amuma kekec solaña zéma haka eeyaguc wamma nalé yomuaru kecwiñac hezac.

¹³ Imuhuc kecmanec niñ mambéc mozocyaguc zéma Anutu yanda angéñ titi icnina Kristo Yesuwac asac mararañnéñ hicñitegiru hémbiñ zé imuac nimbupuc wamma kecbiñ.

¹⁴ Inéñ héná biria igucnec metecgé nénécmima météré nénécmima eneya hénáorin buñawac nénépésiyu haka hiabiawac seliseli wamma kecbiñ niñac doenina meyec

¹⁵ Gi ac imuac énézéma meseli énécmima kuc buñanéñ zémindiñi énécmima ic imi eneñ guac niñgic ic enjomia ménda wammac.

3

¹ Gi héiqelima énézéna niñqelima baec galeñ me ai memeac qac buñaginaguc imi niñtoho wammu. Wañu ai hiabia hénia hénia hezac imi wambiñ zé zéréñ qéréñ wandacmu.

² Wañu ic méñnéñ mén zébiri qébiri zéma zééñ zéma ménda wammu, néñ gum bénzénzén wamma ic embac momac yanda ionac qeri bénzén moczoñnec wañ énécmidacmu.

³ Neñañ becneñ imuhucyanec niñniñina qahac kecma niñtoho ménda wamma rouc wamma séwiac siñniñ ségiségi hénia hénia imuac welen qema kerin. Wañu qeri biric wamma nimbupuc

wanamuma mézétiti wanamuma kerij.

⁴ Wanu anjéñ titi miñina Anutuac goi héihéiya zéma ala siñ neñañ niñac iwaru hemiyec iminéñ hicñjitegirec nalé imuaru,

⁵ anjéñ tinénécmiyec imi neñañ mema warñij haka hiabia imuac niñ qahac, néñ eneya goi héihéiya niñac sac wamma kekec qeliawac dokunéñ zuacnéncmima Uña téreyawac hicñjihicñji qelianéñ anjéñ tinénécmiyec.

⁶ Wanu anjéñ titi miñina Yesu Kristoac murunec Uña Téréya kuaya qeqeya pocgé nénécmiyec.

⁷ Imi mia neñañ iwac ewa hiayawac niñac wamma ic solañja zénéncmiyu kekec hémbéñañja imuac nimbupuiguc kecmá mératéc meme ic wambiñ niñac imuhuc wañ nénécmiyec.

⁸ Ac zéma mazua imi méñzé méñzéya qahac. Imuac gi selianec niñzéñgéma énézéna Anutu niñzéñgéanzu ieneñ haka hiabiawac wañhumuma memu. Ai buñja imi hiabia, wañju ic embac nañgé énécmimia wanzac.

⁹ Néñ qesiqesi ac oyoñja zéma hicñjsai hénia imuac suruc zéma zéqeqetali ac zéma héná acac zéeminij qeminij imi qizizijéwésémañ. Ac imuhucya imi héla qahac haréñanec.

¹⁰ Héna ikorawac wamma héndéñ amuma kenzac imi ac goro momacguc me éréhéc ézémaguc waina eneyanec kecmac.

¹¹ Gi nintegiczañ ésécñec ic imuhucya imi ic herañ herañja, hakaya birianéñ kawéya qeamuma ic biria wañec.

¹² Ni Aritema me Tikiko méliwa guaru hama haréyu nalé imuaru focdac Nikopoli ama areñajic hama mihicñji némbésémañ. Ni ama imuaru kecba sanjeña naléya imi tecgémac.

¹³ Héna acac ic Zena zéma Apolo imi walac fodac méli érécmiñ hamaoc. Nene zéma hinac iwawai mézézéñgé érécmiñ iwawai mén niñac ménda hocmaoc.

¹⁴ Ic embac hécnina acguc énézéna haka hiabiawac niñarenjéma kuamumu. Imi mia kecma haréñanec ménda wammu niñac. Imuac mia iwawai imuac me imuac wamma hocbiñac ninzu séc walac mihicñjic ai buñjayawac hemac.

¹⁵ Ic niguc keczu ieneñ moczoñ guac yaizézéga zézu. Gi acguc niñzéñ niñzéñjic ala siñ wañ nénécmianzu ionac nonac niñ wamma yaizézé ac énézéna. Anutuac ewa hiayanéñ ic tuñ onac muru hemac.

Filemon

¹ Kristo Yesuac hésa ic ni Paulo zéma ninzéh ninzéhac ic munana Timoteo nerej ic ala soroc, ai momacnira Filemon zéma

² embac soroc, ninzéh ninzéh naujnira Apia zéma Yesuac téngij ic* momacnira Akipo zéma Filemon guac amaiguc hénaorinj azoroanzu ionac muru momacnec

³ Manjocnina Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristoac ewa hía zéma luaenéh onac muru he énécmimac.

Filemonac goi héihéiya zéma ninzéh ninzéh.

⁴⁻⁵ Filemon, ni ninzéh ninzéhga zéma goi héihéiga Miñ Kewunina Yesuac muru zéma ic téréya momac yanda neñaj muru hezac imuac buña surucya niñanzua. Nimma nalé séc zéwelecnaiguc qacga qacma Anutuna ewa hía ac ézánzua.

⁶⁻⁷ Ic muna, geñ ic embac téréya ewa qerigina mehiaru énécmianzanj imuac niñac guac goi héihéiga iminéh ewa qerina mehiaru néñu ségiségi yanda wanzua. Hénia imuac mia yomuhuc zéwelec ai meanzua; Iwawai hiabia hénia hénia ewa qerininaiguc Kristoac wamma késa kecziñ imi niñasari yacgéna, goi héihéiga ninzéh ninzéhga igucnec hahaya iminéh hía sasala haimac.

Paulonéh Onesimoac wamma Filemon zéwelecmiyec.

⁸ Imuac niñac, Kristoac qeriguc haka wambésémanjac hezac imi wambésémanj niñac meefima ac selianec gézémajac séc wanzac, néñ

⁹ imuhuc ménda wamma goi héihéiiguc namma zéwelec

gémmanj zé wanzua. Imuac, ni ic neñgia Paulo, Kristo Yesuac wamma hésa ic kekeranéh

¹⁰ nuac ninzéh ninzéhac nanna Onesimoac niñac welecgénzua. Inéh mia ni hésa qatéiguc tari imuaru nenaoc azi mema mi-hicñiwa ninzéh ninzéhac nañna wajec.

¹¹ Ic imi becneq guac muru eñomia kerec, néñ deguc imi guac muru zéma nuacmuru momacnec méra nérécmimacac séc wajecac keczac.

¹² Nuac wéiwécna keczac ic yomi méliwa lilingéma hazac.

¹³ Ic imi nena añgétiwineq buña suruc hiabia niñac wamma hésa qatéiguc tacba guac tatak késama méra némbacnec,

¹⁴ néñ ewa momac ménda wambésémanjiguc haka mén ménda wammanj zé ninzua. Ewa hiawac aiganéh geñga siñgawac qahac, néñ zéhinociguc wambanj niñac.

¹⁵ Ic imi nalé hotoñadac waigémma kerec imuac hénia imi, lilingéma hayu hémbénañ wagichésémanj niñac gezanj.

¹⁶ Degucmuacnec, ic imi weleñ qeqe ic qahac, néñ séha imi ogicma dacmunawac séciguc wagichésémanj. I nuac muru eeyaguc wanzac, néñ guac muru mia séc imi ogicma séwiguc zéma Miñ Kewuninawac qeriaiguc ic hía zéma dacmuna hélawac séc eeyaguc wammac.

¹⁷ Gi nuac niñ niñna ai momacga wanzuaiguc, héihéré néñanzanj éséc héihéré miwésémanj.

¹⁸ Inéh guac muru haka biria mén wajec, me taséya mén hegénzaciguc imi nuacmuru haina nenaoc bisidacmanj.

¹⁹ Ac tetcgia yomi imi Paulo neñ mérananéh ozua. Nenaoc tasé imi kumanj. Geñga kekecgca iminéh

* **1:2:** Kristoac hénia orinj imi téngij ic ésécnec Biria miñinaguc yaré qema seligima nambinjac hezac.

nuac muru tasé éséc nec wanzac,
néj imuac hénia imi ménda zéwa
niḡ qeliwésémaḡ.

²⁰ Ic muna, Miḡ Kewuninawac
qeriaiguc guac murunec ewa hia
mihicḡimaḡ zé ninzua. Kris-
toac qeriaiguc nuac ewa qerina
mehiaruna.

²¹ Niḡtoho waḡ némbésémaḡ
zéma ninzéhḡé gémba ewana
déh wanzac. Welecgénzua imi
séha ogicma ewa hiawac waḡ
némbésémaḡ imi niḡtegi cma kiwi
yomi ogénzua.

²² Imuhuc wamma nuac niḡac
ama qeria saméḡa méḡ qeusuḡna
nammac. Imi mia zéwelecgina
niḡac wamma niḡnéḡu onac muru
lilingéma hamaḡ niḡac qerinanéh
haimambéc wanzua.

²³ Yesu Kristoac qeriaiguc nuac
hésa ic alana keczac Epafira inéh
yai zéhégina zézac.

²⁴ Waḡu Mareko zéma Aristako
zéma Dema zéma Luka zéma
nuac ai momachécna ieneḡ acguc
imuhucyanec waḡ énécmizu.

²⁵ Miḡ Kewunina Kristo Yesuac
ewa hianéh qeri uḡaginaguc
hemac.

Hebiraio

Anutunéh Yesuac kuaya mema nénézéyec.

¹ Becaru Anutunéh kua meme ic ionac murunec, hatac sasala zéma haka hénia héniaiguc yanda hécnina énézéañec. Wañu Anutu iminéh mia

² nalé hicñima hayec yomuac tetcgiaiguc Nañawac murunec neñañ ackuazéc nénézéyec. Wañu inéh Nañá imi iwawai momac yanda mératéc memac niñac kumuyec. Wañu nañá inéñec mia baec kurumeñ iwawai moczoñ zéyu hicñidarec.

³ Nañá imi mia Anutuac edamuyawac zilaloña zéma iwac kekecyawac tanera kéréndén wanzac. Wañu eñeya ackuazéc kuhaguc iminéh baec kurumeñac iwawai moczoñ nañgéma késpedesicnina zuaczuac ai imi medacma ou eñeña kekera Miñ Kewu iwac héiyaiguc emma tarecac taczac.

⁴ Wañu qac buñaya hiabia soroc mératéc meyec imi kua meme uña ionac qacgina ogicogira wanzac, hénia imuac niñ imuac séciguc kua meme uña onogicma eñeña kecanczac.

Yesu imi kua meme uña onogicma eñeña wanzac.

⁵ Anutunéh kua meme uña sugina igucnec mérac méné yomuhuc ézéyec? Gi nuac Nañna; Ni deguc gi mihicñigénzua. Wañu muñguc mérac méné yomuhuc ézéyec? Ni iwac mañgoc wammiwa, inéh nuac nañna wammac.

⁶ Wañu inéh méréc merac Nañá imi wagicma baeciguc muñguc liliñgéma hamac nalé imuaru Anutuac kua meme uñahéra moczoñ yanda eneñ i mepésimimu zéyec.

⁷ Wañu kua meme uña onac mia yomuhuc zéyec; Inéh kua meme uñahéra énézéyu luhuc ésécnec wammu. Wañu welenj qeqehéra énézéyu geric bélaña wammu.

⁸ Néñ Nañawac mia yomuhuc zéyec; Anutu, guac tatacga edamuyaguc imi nalé tetcgia qahac hemac. Wañu kekec solañanéh guac héñgaleñ ama areña yandagawac ic kewu tacya wanzac.

⁹ Gi imi hénia solañawac wamma hénia biriawac mézéga tianzac; Imuac mia Anutu, guac Anutuganéh ségiségi wamma halécnéñ météré gémma alahécga onogicma mema yacgéyec.

¹⁰ Wañu, kaiwe nalé imuac hénihéniaiguc, Miñ Kewunina, geñ mia baecac qambaña haima kurumeñ acguc mena guac méra kiwiga wanzac;

¹¹ Wañu iwawai imi moczoñ qahac wammu, néñ Miñ Kewunina, gi imi hémbénaña kecbésémañ. Iwawai tosara imi séwi usu ésécnec bobogima tegicdacmu.

¹² Wañu iwawai tosara imi séwi usu ésécnec hainetec wambésémañ. Wañu imuhucya imi maleku ésécnec melemma méiméiya wammu, néñ gi imi nalé séc imuhucyanec kecna, naléga imi tetcgia qahac hema emma hemac.

¹³ Wañu néma naléiguc kua meme uña ionarunec ménéac méné yomuhuc zéyec? Geñ nuac héinaiguc tacnanec neñ hazéchécga onopochá hénia titiga wandacmu.

¹⁴ Kua meme uña imi moczoñ welenj qeqeac uña, késpedesic igucnec metecgé énécmiyu kekec hémbénaña memuac hezac ionac welenj qenénécmino niñac méli énécmimia.

2

Técgina nimma kecmu.

1 Imuac mia ackuazéc niñin imuac qéhéréngéma téc nimma kecbin, doku birianéh kisan nénécmima kembang niñac.

2 Héna ac kua meme uña ionac murunec zézéya wajec iminéh seligima nanec. Wañu héna ac imi logima ménda tohagic imi eneh moczon haka imuac kitiwa dindinacnec késadacgic.

3 Imuhuc wañgiciguc neñañ añgéh titi eñeña imuhucya andé qewiñguc imuac kitiwa dimuhuc qizizingéma ogicbinec? Añgéh titiac buña imi mia walac Miñ Kewuninanéh zéhicñiyec. Wañu gezacginanéh niñgic ieneñ héipuc selia wamma nénézégic.

4 Wañu iniguc momacnec Anutu eñeyaoc imuhucyanec kiwi zéma, haka welicwelicgia zéma, kiwi icnéñ ménda memeyawac séc hénia hénia eñeya ewa siñ méndacma Uña téréyawac sese séc qema nénémiyec iminéhñec mia héipuc ac wañ nénécmiyec.

Gamu niñuguc meyac miyec.

5 Yomuhuc zéanzin; Anutunéh baec kurumeh hahaya imi mia kua meme uña ionac méragina bawaiguc ménda haiyec.

6 Néñ méñnéñ kiwi téréya méñguc yomuhuc héipuc wamma zéyec; Miñ Kewu, geñ ic imuac niñna némaria wañu niñmianzan? Wañu ic ac nanawac ninna némaria wañu goiya héianzan?

7 Nalé hotoñadac memamana kua meme uña ionac ewa bacginu keru edamu eeyaguc zéma qac buña eeyagucnéñ ic kewuac opocya héimiyc.

8 Héimima iwawai momac yanda imi welen qemimu niñac hénia duandiaiguc onopori zéneç. Imuac iwac hénia duandiaiguc ménda kekera méñ ménda hezac, néñ nalé yomuaru inicni iwawai momac yandanéh solañanec

ménda welen qemimanec kecanzu.

9 Wañu Yesu imi nalé hotoñadac kua meme uña ionac ewa bacginu kecma humucac qenzena qema niñec. Wañu imuac niñ edamu zéma qac buña eñeñanéñ ic kewuac opoc héimiyc. Wañu neñañ haka imi hémma ninni, Anutuac ewa hiaya niñac ic embac momac yanda neñañ niñac wamma humucac howura nenimmac niñac imuhuc hicñimiyc wanzac.

10 Wañu iwawai moczon yanda imi iwac murunec hicñima iwacnec sac wamma kecanzu. Imuac nanhéra sasala onagicma edamuiguc kereñ kereñawac ai imi memañ zé ionac añgéh titiac Miñ Kewunina qenzeñ manzeñ mihicñi mima métérémiyc imi niñni sécgézac.

11 Météré ai miñina zéma météré énécmimia imi momacnec mañgocnina momacguc iwac murunec hicñihicñiya. Imuac niñac gamuya ménda nimma dacmuna hécna zénénécmiyec.

12 Acya méñ yomuhuc hezac; Ni munahécna ionac muru qac buñaga zéau énécmima gési énécmimia ionac sugcinaiguc guac legic héimañ.

13 Wañu muñguc yomuhuc zéyec; Ni iwac muru héiselimañ. Wañu muñguc yomuhuc zéyec; Ninicgic yomi imi ni zéma nambérac hécna Anutunéh nénéña.

14 Ic méñac nambérac héra ionac sac busuginawac hénia imi momacguc, imuhucyanec Yesu acguc neñañ niñac wamma humucac kuha késa keczac Biria miñina imi mebirimañ zé neñañ séwi busu mema humuyec.

15 Wañu humucac bac yandi yandi wañgic keckecgina heheya séc qaté énécmiyu Biria miñina welen qemiañgic séc hulac

énécmimanj zé imuhuc wan̄ec.

¹⁶ Imi mia hélac̄nec, kua meme uña nan̄gé énécmimanj zé qahac, néñ neñan̄j Abarahamac qeli nan̄gé nénécmimanj zéma imuhuc wan̄ec.

¹⁷ Hénia imuac niñac, i imi munahéra neñan̄j séc wan̄ec imi nimba sécgézac. Imi mia Anutuac aiguc hofac oo ic kiwa wamma goinina héinéncmima qeri hélanéñ ic embac neñan̄j doenina memañ zé imuhuc wan̄ec.

¹⁸ Eñeyaoc manam batuciguc keremma qen̄zeñ man̄zeñ qeyec imuac niñ ic manam batuciguc kec̄zu imi hia nan̄gé nénécmimacac séc wan̄zac.

3

Mosenéñ welen̄ qēqe ic, Yesunéñ Nan̄a wan̄zac.

¹ Zéma mazua imi hénia yomuhuc niñac zézua; Kurumen̄ miñinanéñ héihéré énécmiyu neñawu momacnec dacmuna téréya kec̄ziñ imi nin̄zéhéma zéauanz̄iñ imuac Méliméli ic̄nina zéma hofac oo ic eñeñanina kec̄zac Yesu iwac qeriginanéñ nimmu.

² Inéñ mia kumu miyec iwac mia wamma Mosenéñ Anutuac ama yandaiguc ai meyec imuac séciguc ai ic keñqe haqe qahac kerec.

³ Ama meanzac iwac qac buñayanéñ ama eñeya qac buñaya ogicanzac. Imuhucyanec Yesuac qac buñayanéñ Moseac qac buñaya ogicma eeyaguc wan̄zac.

⁴ Amaya amaya imi mihic̄ñi hic̄ñi icyaguc, iwawai momac yanda mihic̄ñidarec imi Anutu.

⁵ Wan̄u Mose imi andiawac buñ̄a suruc zézéya imuac héipuc ac zéauman̄j zé Anutuac ama séc welen̄ qēqe ai ic keñqe haqeya qahac kerec.

⁶ Wan̄u Kristo imi Anutuac nan̄a wamma amaya eñeya méra bawu galen̄géma kerec. Amaya imi mia neñan̄j, niñkumu zézé ségiségiyauc

zéma bac efiefi késa kec̄biñiguc imuac buñ̄a wamb̄iñ.

⁷ Imuac Uña Téréyanéñ zézac séc Deguc ini iwac ara nin̄zuiguc,

⁸ Baec kisiaiguc manam batucac naléiguc ic embac ieneñ Anutu hazéc wammigic éséc ewa seli ménda wammu.

⁹ Baec imuaru mia yanda hécgina ieneñ batucgé némma yawuñ 40 imuac séc nuac wawan̄j memena imi héñgic.

¹⁰ Wan̄u hénia imuac niñac neñ mia hic̄ñisai imi onac qeri biric wan̄j énécmima yomuhuc zéyi; Ewa qeriginaiguc imi nalé séc sohoma rouc wan̄an̄zu, imuhuc wamma ieneñ nuac hénia imi ménda héñtegcian̄zu.

¹¹ Imuac niñac qerina biriyu zézé seli ac yomuhuc zéyi; Ieneñ mia nuac tac̄niniñ ama baeciguc ménda keremmu.

¹² Dacmuna hécna técgina nimma kec̄mu, kec̄ma onarunec méñnéñ méñ ewa qeri biria nin̄zéh nin̄zéh igucnec ménda hahaya tizozoma Anutu kekeraguc iwac murunec elin̄gé amuma néñgac̄bu niñac.

¹³ Imuac onac murunec méñac méñ biriawac manam batuc̄néñ wan̄j énécmiyu ewa qeriginanéñ hoc tanec seligiwac niñac. Imuac niñac kaiweya kaiweya haréyu deguc deguc zéni keñanzac éséc eñ̄aocnec meseli amuma kec̄mu.

¹⁴ Neñan̄j nin̄zéh nin̄zéh walac meyiñ imi selianec késamanec keñkec̄ma tetc̄giaiguc keremb̄iñiguc imi Kristoac ai momachéra wamb̄iñ.

¹⁵ Zézéya méñ yomuhuc hezac; Ini nalé yomuac iwac ac ewaya nin̄zuiguc bec̄nec hazéc wammima kecañgic éséc ewa seliseli ménda wammu.

¹⁶ Mosenéñ onagiru méndacmima Izipte baec igucnec séñgan̄geñ magic imi eneñ qahac zéwin̄iguc

dimi enej imi ara niḡbipimaguc hazéc wammigic?

¹⁷ Waḡu képésic wamma baec kéra kérésiaiguc humuḡai waḡic ionac qahac zéni dimi onac Anutunéh niḡu qeria biriyu yawuḡ 40 tecḡyéec zéwiḡ?

¹⁸ Waḡu Anutunéh ic embac ara qegic ionac niḡac ménda zéyeciguc dimi onac zéselima nuac tacniniḡ ama baeciguc ménda keremmu zéyec?

¹⁹ Imuac neḡaḡ yomuhuc hémbiḡ, ieneḡ imi ménda niḡzéhḡégic hénia imuac niḡac mia baec imuaru keremmuac séc qahac waḡec.

4

Anutunéh bian tac niniḡac zéseli néncmiyec.

¹ Imuac bac yandi yandi wamma kecbiḡ, iwac tacniniḡ baeraiguc kereḡ kereḡawac sisipac ac imi nanzacnec, onarunec méḡnéḡ mététaḡḡéwac niḡac.

² Buḡa suruc hia bia bec nec énézézéya waḡec imuac nec neḡaḡ momac nec nénézézéya wanzac. Waḡu ackuazéc niḡic imi enej ménda niḡzéhḡéma toroqegic imuac niḡac héla qahac waḡec.

³ Imi mia Anutunéh yomuhuc zéyec séc, qerina biriyu zéselima zéyi éséc nec ini nuac kendoḡiguc érémuac séc qahac wammac. Néḡ kilenḡac baec kurumeḡ zéyu hicḡiyec iguc nec éréma deguc, aḡḡéḡ titiac ai ara Anutunéh zéyec imi hélaguc wandaczac imuac niḡac, bec niḡzéhḡéma kecanzḡ neḡaḡ imi Kendoḡ imuaru kereḡdacziḡ.

⁴ Imuac kiwi méḡiguc kaiwe qété 7 imuac ac méḡ yomuhuc zéyec; Anutu imi aiya moczoḡ medacmaguc kaiwe 7 imuaru tacniḡec.

⁵ Waḡu ac hoimi hezac imuaru ac méḡ yomuhuc zéyec; Ieneḡ

nuac tacniniḡ ama baeciguc ménda harému.

⁶ Waḡu ic embac imuaru kereḡ kereḡawac buḡa imi tosara keczunec. Walac buḡa suruc hiabia késagic imi enej imi ménda niḡtohogic. Imuac niḡac keremmuac séc qahac waḡec.

⁷ Imuac kecma nalé horua keḡ tecḡéyuguc Dawidiac legic zéraiguc muḡuc nalé méḡ mema deguc zéma nalé imi ménda ducḡiyunec yomuhuc zéyec; Deguc ini iwac ara nimmuiguc ewa seli ménda wammu.

⁸ Yesuanéh tacniniḡ kendoḡ imi bec mihiḡi énécmiyciguc imi, Anutunéh imuac andiaiguc nalé méḡac ménda zéwac nec.

⁹ Imuac Anutuac ic embachéra ionac tacniniḡ kendoḡ méḡ hezac nec.

¹⁰ Walac humuma tacniniḡ kendoḡiguc kereḡic imi enej imi, Anutunéh eḡeya aiya metecḡéma tacniḡec éséc nec aigina metecḡéma tacnimma keczu.

¹¹ Imuac bec neḡaḡ tacniniḡ imuaru kerembiḡ niḡac seliseli wambiḡ. Neḡaḡarunec méḡnéḡ méḡ qeḡetali héna tigic ionac séc méndacma hiḡḡacma biriwu niḡac.

¹² Anutuac ackuazéc imi kekecyaguc waḡu kuhaguc, zéra pizilic, sou bawa andia zéraguc imuhucya moczoḡ onogicdaczac. Imuac, uḡa zéma ewa qerina zéma sic toroyanina séc zéma aḡaroroc imi nézéhḡéma keremma niniḡ zéma ewa siḡ imi gésimacac séc wanzac.

¹³ Iwawai zéhicḡidarec imuac nec méḡnéḡ méḡ Anutuac kiwaiguc sasḡḡia ménda hezac, iwawai moczoḡ yanda imi usuya auauya ténéḡanec hedaczac. Waḡu neḡaḡ imi iwac muru mia ac ai mewiḡac hezac.

¹⁴ Imuac mia neḡaḡ imi hofac oo ic kiwa kuneḡ kurumeḡiguc eḡec Anutuac naḡa Yesuguc

keczij. Imuac ninzérj ninzérjnina zéauanzij imi selianec késama kecbij.

¹⁵ Neňaj hofac oo ic kiwa kesa keczij. Inérj ala batuc hénia héniaiguc neňaj kerenij imuhucyawac kerenjarec. Néj késpedes méj ménda mihicijyec. Hénia imuac nijac qeka mekani-naiguc kecni wésé niniņa ménda nij nénécmimac zéwiňac séc qahac, néj hia nij nénécmimacac séc wanžac.

¹⁶ Imuac neňaj qerina efiyu wésé niniňac ic kewu taticiguc kerembiň. Imuhuc wamma iwawai méj nijac osiwiň nalé imuaru wésé niniņa zéma ewa hiaya mihicijwiň.

5

¹ Hofac oo ic kiwa méňac méj imi baec ic sucnina igucnec Anutuac ai buňawac megési énécmimia. Imi mia baec ic neňaj nijac wamma Anutu eňeya muru késpedesninawac mulu zéma sese haimimu nijac kumu énécmimia.

² Hofac oo ic kiwa imuhucya imi qeka meka hakayanérj lelecgémiyu kecanžac. Hénia imuac nij, inérj ewa soho ic zéma rouc wamma kekera imuhucya hia nij énécmima bénzérjrec waň énécmimacac séc wanžac.

³ Waňu hénia imuac nijac ic embac ionac késpedes nijac zéma eňeya késpedes nijac momacnec mulu ai memacac hezac.

⁴ Ai ee héihéiyaguc imuhucya ic méňnéj eňeya ewa sij nijac mema wawaňa séc qahac, néj Aron ésécnec Anutunérj héihéré mimia inérj sac hia memacac séc.

⁵ Waňu Kristonérj hofac oo ic kiwa waňec imi acguc imuhucyanec eňeya ménda meen amuyec, néj Anutunérj iwac ézéma gi imi nuac naňna ni deguc mihicij génžua zéma gésimiyec.

⁶ Waňu kiwi téréya méňu ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac arenjiguc hofac oo ic tetecgia qahac kecbésemaň.

⁷ Yesu imi baec séwiguc kerec nalé imuaru humuc igucnec hia metecgémac ac séc kuhaguc kekera Anutu iwac muru siac yanda wamma kic masinéj zéwelec wammiyec. Waňu Anutu eeya héima ewa qeriya howiacnec haima keru Anutunérj nimmiyec.

⁸ Waňu Yesu imi Anutuac naňa héla kerec, néj i acguc qenzerj manzerj nimma kua tohotoho haka imuac hénia eňeyanec kuamuyec.

⁹ Imuhuc wamma eňeya météré amuma nijtohotoho ichéra momac yanda ionac aňgérj titi hehe selia imuac ura waňec.

¹⁰ Imuhuc waňu Anutunérj Melkisedewac arenjiguc méndacma namma hofac oo ic kecmac nijac qac buňa qemiyec.

¹¹ Melkisedewac zémaň zé ac sasala zémaňac séc néj ini focdac nijasarimuac séc qahac imuac nij zéasarimaň zé nimba osiosiya wanžac.

¹² Imi hélacnec, nalé horugiyu, bec kiwi ic wamma kecbunec ac séc, néj tosia ienej hama Anutuac ackuazéc qambaňa muňguc liliňgéma ku énécmimuac hezac. Inj namuac sac nema nene selia ménda nemuac séc wamma keczu.

¹³ Méňnéj méj namu nema keczac imi kokoc, ic imuhuya imi wawaň meme solanawac ackuazéc imi ménda wamma memanec keczu.

¹⁴ Néj nene selia imi yandi tetecgia ionac buňa, ienej imi ewa qerigina hicjitegiru manam batuciguc meefi waň énécmimia waňu hia me biria imi nijgésianžu.

6

Ac qeqe hakawac zéra.

1 Imuac bec neŋaŋ Kristoac ackuazéc héiarenŋ wawaŋa efefi-adac imi waima keŋkecma wawaŋa meme solaŋaiguc kerembiŋ. Imuhuc wambiŋ zé hakasilic humuciguc onagicma keŋkeŋa pakeŋ ac zéma Anutu ninzégé mimiwac pakeŋ ac zéma

2 doku naec haka téréya hénia héniauwac pakeŋ ac zéma méra haima zéwélec wawaŋawac pakeŋ ac zéma humuc igucnec yac-yarawac pakeŋ ac zéma gésigési hémbénaŋawac pakeŋ ac imuac qambaŋa muŋguc muŋguc ménda haiwiŋ.

3 Anutunéŋ niŋu sécgéyu imuac séc wandacbiŋ.

4 Hatac méŋ asari énécmiyu kurumenŋac sese imi nenimma Uŋa téréyaguc wammaguc,

5 Anutuac buŋa suruc hiabia zéma baec hémbénaŋa hahaya imuac kuha nenimmaguc

6 mama unuzac ieneŋ imi Anutuac naŋa iciguc biriŋnéŋ muŋguc qema ic embac kic yandaiguc gamu qeŋe wammigic. Hénia imuac niŋac ieneŋ muŋguc ewa qeri melenŋ melenŋ qeliawac wammuac séc qahac wanzac.

7 Baec méŋ kianéŋ hatac sasala héima mebélacgé keru, ic eneŋ héihimic waŋanzu ionac héla zuazua séciguc mi-hicŋi énécmianzaciguc Anutunéŋ zéhiaru mimac.

8 Néŋ ichésa waiyaguc zéma tataŋ qézézac mesaianzaciguc imi baec gorosona waŋu saecac déciguc keremma hezac. Waŋu imuac tetcgia imi geric bélaŋa buŋa wanzac.

9 Ala soroc hécna, nini ac imuhuc zéziŋ, néŋ onac muru imi imuac séc ogicma hia waŋu meefi nénécmiyu aŋgéŋ titiac buŋa wambiŋ zé hosuru kenzu zéma ninzégézéziŋ.

10 Anutu imi solaŋa qahac

zéwiŋac séc qahac. Imuac iwac qac buŋaya niŋac wamma ic embac téréya welenŋe énécmigicac énécmima goi héihéigina mewinin-ima wawaŋa meme hiabia waŋgic imuac inéŋ eluŋ ménda qemac.

11 Ini yomuhuc wammu niŋac siŋnina kunéŋ yanda he nénécmizac; Icy a icya moczoŋ, ewa siŋsiŋ séc imuhucyanec niŋkumugina mewininima mambéc kecgic sécgéyu nalé tetcgia hamac.

12 Waŋu ini mézé titi ménda wammu, néŋ ninzén ninzén zéma bisi qatéŋiguc ewagic amuma keŋkecma sisipac acwac héla mératéc meanzu ionac haka silic imuac méndacma wammu.

13 Anutunéŋ Abarahamguc sisi-pac ac méŋ zémaŋ zéyu eŋeŋaya méŋ ménda keru eŋeya qara qacma sisipac ac ézéma zéselima yomuhuc zéyec;

14 Ni hélacnec mériaŋ gémma qelihécga sasala mesai gémmaguc gémma kecmaŋ.

15 Abaraham imi imuac séc nalé horua naŋselima mambéc keru sisipac ac imuac héla mihicŋi miyu méyec.

16 Baec ic hakagina imi ac zikima zéwiŋ zé eŋeŋa ginawac qara qacma zéselianzu. Waŋu zéselianzu ac imuhucyanéŋ tualeficginawac tetcgia waŋanzac.

17 Anutunéŋ eŋeya ewa siŋ imi melenŋqeleŋa qahac imuac hénia mewininima sisipac ac imuac buŋaya mératéc ic ionac sécgé énécmimac niŋac, ai imuac zéselima énécmiyec.

18 Waŋu imi sac qahac, imuaru Anutunéŋ ikoc wammacac séc qahac wanzac. Héniaŋa éréhéc imi melenŋqeleŋa qahac imi hélacnec. Imuac niŋac qeri mambéc ninawac buŋa wéséninu hezac imi nénécmiyu mewiŋ zé haka biriawac héŋacya mema

keñanžin neñañ imi qerinina meseli nénécmimañ zé imuhuc wañ nénécmiyec.

¹⁹ Wañu neñañ niñkumu he nénécmizac imi qeri uña ninawac zéic aňgaya ésécnec selia wañu héiseliwiñac séc. Niñkumuac aňga iminéñ mia kurumeñac ocmuñ imuac maleku héñgeña imi ogicma qeria howuhaiguc geñ keremma héiselizac.

²⁰ Imuaru Yesunéñ walac walac kereñec. Inéñ Melkisedewac areña méndacma hofac oo ic eñeña hémbénaña wamma neñañ niñac wamma kereñec.

7

Melkisedec hofac oo ai areña.

¹ Melkisede imi mia Salem héngalen ama areña imuac ic kewu. Wañu Anutu eñeña yanda iwac hofac oo ic kiwa momacnec wamma kerec. Inéñ mia Abarahamnéñ ic kewu tosara yaréiguc onogicma lilingéma hayu hénaiğuc mihiçnima mériañ ac zémiyec.

² Zémiyu Abarahamnéñ iwawai meyec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc mema iwac miyec. Iwac qara imi melemma zéni hénia imi walac Ic kewu solaña, wañu méñ imi Salem ic kewu, Luaeac ic kewu zémimia.

³ Inéñ mia neñgoc mañgocya qahac, esañambéc héra qahac. Wañu hénihéniawac naléya qahac, kekecya tetcgia qahac, Anutuac naña tanec kecma nalé tetcgia qahac hofac oo ic kiwa kecanzac.

⁴ Imuac niñtegiçgic, iwac qac buñaya keñkeña imi dimuhucya. Yandanina Abarahamnéñ iwawai onagicma mema hayec imi méndéñu 10 wañu imuacnec bakia momacguc eeyaguc imi iwac buña gema miyec.

⁵ Imuac Lewiac qelihéra ionarunec tosara hofac oo ic

buña qeénécmimia eneñ imi Abarahamac qeli igucnec hiçniçai wawaña, néñ hénia ac tohoma ic embac dacmuna héçgina ionac murunec iwawai déréç 10 imuarunec momacguc momacguc mema niñac zéénécmiyec.

⁶ Melkisede imi Lewiac areñ igucnec qahac, néñ kileñ Abarahamac murunec iwawai déréçya 10 igucnec momacguc imi mema iwac mia sisipac acyaguc mériañ ac zémiyec.

⁷ Ic eñeñanéñ ic mamaya imi mériañ ac zémianzac, imuac ewa éréhéç ménda wañziñ.

⁸ Nalé yomuac imi humumuac hezac ieneñ déréç 10 igucnec momacguc imi meanzu, néñ nalé imuaru imi kekecya tetcgia qahac zémimia inéñ meyec.

⁹ Wañu déréç 10 igucnec momacguc meanzu Lewi ic eneñ acguc Abarahamaru suñsuñ qema déréç 10 igucnec momacguc imi iwac migic zéwiñac séc.

¹⁰ Imi mia Melkisede inéñ Abaraham mihiçniyec nalé imuaru Lewi ic eneñ esañambécgina iwac séwi busu qeriaiguc keçgic hénia imuac niñ.

¹¹ Kekec solaña imi hofac oo ic Lewi ic ionac ai igucnec mewinac séc wañeciguc (Ic embac ieneñ ionac méra bawu kecma hénia ac megic) némac niñ hofac oo ic méñ Aronac areñ igucnec qahac, néñ Melkisedewac areñ igucnec kumu mimacac heyec me?

¹² Héfac oo ai buña imi hainetec wañeciguc imi hénia ac acguc hia hainetec wammacac hezac.

¹³ Ac imi mia areñ méñ imuacnec méñnéñ méñ zaki téryaiguc hofac oo ai méñ ménda welen qeyec imuacnec hahaya méñac zézéya.

¹⁴ Neñañ Miñ Kewu nina imi Yudawac areñ igucnec hahaya imi nindacziñ. Wañu Mosenéñ areñ

imuac hofac oo ai buŋa mēŋ ménda zéyec.

¹⁵ Waŋu hofac oo ic mēŋ Melkisede ésecnecnēŋ yarec imi hémma niŋni némac ac zéziŋ imuac hénia imi asaridaczac.

¹⁶ Ic imi mia séwininawac buŋa hénia ac imi ménda méndacma kekec hémbénaŋa imuac kuha méndacma hofac oo ic eŋeŋa waŋec.

¹⁷ Imuac mia héipuc ac yomuhuc zéyec; Gi imi Melkisedewac areŋ méndacma nalé teteŋgia qahac hofac oo ic kecbésémaŋ.

¹⁸ Hénia ac walaha imi kuha zéma héla qahac waŋec imuac niŋac netecgéyec.

¹⁹ (Hénia acnéŋ iwawai mēŋ ménda mesolanjamac.) Waŋu imuac mia niŋkumu sécyā mēŋ hicŋi nénécmiyec. Waŋu imuac nec mia neŋaŋ Anutuac muru hosuc hosuc kenziŋ.

²⁰ Waŋu Yesunēŋ hofac oo ic eŋeŋa waŋec imi zézé seli ac selia qahac eŋ ménda waŋec. Tosara ieneŋ zézé seli ac qahac eŋ hofac oo ic eŋeŋa waŋgic, néŋ

²¹ Yesu imi zézé seli ac seli Anutunēŋ zéyec séc méndacma hofac oo ic waŋec; Miŋ Kewunēŋ yomuhuc ac selianec zikima zéyec; Waŋu ac yomuac nimbirima ewaya melemmacac séc qahac; Gi imi hofac oo ic hémbénaŋa kecbésémaŋ.

²² Zéziŋ séc Yesu imi sisipac ac hibia séc mēŋ imuac héipucyā waŋec.

²³ Humuc niŋac nalé séc ménda kecmuac séc waŋec, hénia imuac niŋ hofac oo ic zaŋgégina sasala kumu énécmiaŋgic.

²⁴ Waŋu Yesu imi towia towia kecanzac imuac niŋac iwac hofac oo ai imi acguc ai hémbénaŋa wanzac.

²⁵ Inēŋ ic embac Anutuac kiwaiguc kerenzu imi eŋeŋa kuhaguc solanjanec mehīaru

énécmimacac séc. Hénia imuac niŋac inēŋ nalé séc kekecguc kecma onac niŋ zéwelecanzac

²⁶ Héfac oo ic eŋeŋa imuhucyā imi nonac buŋawac niŋni sécgézac. Inēŋ mia téréyā, kápésic qahac, lalac qeŋe wanzac. Waŋu biria meme nonac murunec metecgéma kurumeŋ ogicdacma ou eŋeŋa opocopora waŋec.

²⁷ Inēŋ eŋeŋa séwiya hatac momacguc mulumanjaŋac buŋa haimiyu tecgéyec. Imuac niŋac hofac oo ic tosara ai meme séc eŋaŋ kápésic ginawac walac memaguc imuac andiaiguc ic embac tosara ionac kápésicgina niŋac wamma mulumanjaŋ oanzu ésecnec ménda wammacac hezac.

²⁸ Hénia acnéŋ ic qeka mekaguc imuhucyā hofac oo ic eŋeŋa buŋa qeénécmiyec, néŋ sisipac ac selia hénia ac imuac andiaiguc hayec iminēŋ Naŋa hémbénaŋa solanja kekera imi ai imuac buŋa qemiyec.

8

Sisipac ac qelia imuac miŋ suc ic.

¹ Ac zéziŋ imuac gocmia imi yomuhuc; Hofac oo ic eŋeŋa yomuhucyā nonacmuru hezac. Inēŋ ou kurumeŋiguc Eŋeŋa miŋina iwac ic kewu duŋ tatac méra héiyaiguc emma taczac.

² Waŋu inēŋ mia hali téréyā icnéŋ ménda memeya, Miŋ Kewu eŋeŋaoc meyac kumuyec hali héla imuac qeriaiguc welenj qeŋe ai mema kecanzac.

³ Héfac oo ic eŋeŋa ini imi, sese zéma mulu haimimu niŋac kumu énécmigic nanjanzu, imuac hofac oo ic eŋeŋa Kristo acguc iwawai haimimiawac buŋa mēŋ késa kecmacac heyec.

⁴ Hénia ac méndacma hofac oo ic sese haianzu imi baeciguc keczu, imuac niŋac Yesu imi baec yomuaru kecbacnec imi hofac oo ic ménda wambacnec.

5 Waŋu baecac hofac oo ic ienenɲ haliɲ guc welenɲ qema kecanɲu imi mia hali kurumenɲiguc nanɲac imuac sésécya zéma unɲaya wanɲac. Imi mia Mosenɲ hali meyacgémaɲ zé wanɲec nalé imuaru ai arenɲ yomuhuc zéselimimia wanɲec ésécnec; Ninɲanɲ, niɲgésima iwawai mocɲonɲ baec boɲaiguc gézéwa héndacnec irecya imuac séc méndacma meyacgéna.

6 Waŋu deguc Yesu imi ai buɲa eeyaguc séc méné miyu késa kecɲac. Imi mia tosara onogicma séc méné wawaɲa sisipac ac hiabia imuac qahaiguc ésékumuyu sisipac ac hiabia séc méné miɲ suc kecɲac.

7 Sisipac ac walaha iminéɲ késpedesira qahac wanɲeciguc, méné qeliawac niɲ wawaɲa ménda hewacnec.

8 Néɲ Anutunénéɲ ic onac késpedesigina hocma mihicɲiyec imuac ara yomuhuc ooyawac heɲac; Anutunénéɲ yomuhuc zéɲac; Héɲgic nalé méné hayu neɲ Israel zéma Yudawac hénagésé iniguc sisipac ac qeliawac meyac kumuwa nammac.

9 Waŋu Anutunénéɲ muɲguc yomuhuc zéyec; Neɲ mia yanda hécgina Izipe baec igucnec onagicma hamaɲ zé méraginaiguc énépésiɲi nalé imuaru iniguc ac meɲi sisipac ac imuhucya qahac. Ienenɲ imi nuac sisipac ac qeriaiguc ménda niɲzéhéma nanɲseligic, imuac ni ménda héɲgaleɲ wanɲ énécmiɲi.

10 Waŋu Anutunénéɲ muɲguc yomuhuc zéyec; Nalé imuac andiaiguc Israel ama miɲjina iniguc sisipac ac meyac kumuwanɲ imi yomuhuc; Neɲ zézé seli acna niɲɲginaiguc haima ewa qeriginaiguc omanɲ. Waŋu neɲ

ionac Anutu wamba ienenɲ imi nuac ic embac hécna wamma kecmu.

11 Waŋu nalé imuaru imi, ic kuneɲ me komora mocɲonɲ yanda ni niɲnémmu. Imuac niɲac ic ménéɲ méné alaya méné baec momacya me, eɲeya dara me, muɲiawac Miɲ kewu nimmina zéma ménda ézémac.

12 Imi mia neɲ késpedesigina imi muɲguc ménda niɲqelima wawaɲ memegina biria niɲac wésé niɲiɲ wanɲ énécmimaɲ.

13 Waŋu ménéɲac zéma sisipac ac qelia zéyec; Hénia imuac niɲac sisipac ac walac meyec imi waiyu wahala wanɲac. Iwawai wahala zéma qakola wawaɲa imuhucyanénéɲ nalé horua ménda kenɲ qahac wammacac heɲac.

9

Kurumeɲac ama téréya.

1 Sisipac ac walahaiguc acguc Miɲ Kewu welenɲ qemimiawac haka silicya heyec. Heyu baecac hali téréya tarec.

2 Sel hali meyacgégic nanɲec imuac qeria méné walac heyec imuac mia hali téréya zéɲgic. Waŋu imuac qeriaiguc kifa ura héniyaguc zéma zaki téréya taru zaki téréya imuac qahaiguc saméné téréya haigic tacanɲec.

3 Waŋu maleku héɲgeɲnec nanaɲa ménéɲac andiaiguc qeria méné heyu qara imi téréyawac téréya zéɲgic.

4 Imuaru iwawai héméɲaguc ooyawac zéic* golinénéɲ memeya tarec. Waŋu sisipac acwac katapa séwéla mocɲonɲ golinénéɲ oso osoya taru imuac qeriaiguc kewuc golinénéɲ memeya Manayaguc zéma, Aronac tacya séraguc imi

* 9:4: Kiwi tosaraiguc; zaki téréya ogic heɲac, néɲ ama qeria qara téréyawac téréya imuaru imi zaki téréya ménda heɲac. Yawun séc hatac momacguc hofac oo ic méné kumugic zéic imi mema eɲanɲec. (Lew 16:12-13).

zéma, sisipac acwac hoc hilaŋa momacnec haigic heyec.

⁵ Waŋu imuac qahaiguc kua meme uŋa edamuyaguc qara Kerubim éréhéc megic néwéc néwéc qeŋgaŋgiranéŋ wésé niniŋac tatac imuac wézéra hoturuma naŋoc. Waŋu deguc héniaya qézézéŋ zédacmaŋ zé nimba imuac naléya ménda wanzac.

⁶ Iwawai imuhuc areŋgéic heyu hofac oo ic eneŋ ama qeria walac imuaru nalé séc emma ai térya meanŋic.

⁷ Néŋ ama qeria mén andiaiguc hezac imuaru imi hofac oo ic eŋeŋagina eŋeyanec yawuŋ séc hatac momacguc eŋaŋec. Waŋu sac qahac eŋ ménda eŋaŋec. Sac imi mia eŋeya zéma ic embachéra ionac késpedes ménda niŋasarima waŋaŋgic imuac wamma haimiaŋec.

⁸ Haka imuac hénia imi Uŋa téryanéŋ yomuhuc nénézézac; Sel hali walaha imi tarunec hali térya kereŋ kereŋawac hénia imi ménda hicŋitegirec.

⁹ Sel hali walaha imi mia deguc nalé yomuac sésécac hezac. Deguc imi sese zéma mulu omimia iminéŋ mepé qepési ic ionac niniŋ kėtiŋkėtiŋa imi ménda mesolaŋianzac.

¹⁰ Nene dokuac neuŋ zéma doku naec haka hénia hénia imuhucya imi séwiac haka sac wanzac. Imi mia wai énécmiyu imuhuc wamma kecgic, néŋ kecma nalé hayu areŋ qeliawac hainetec wandacmac.

¹¹ Kristo inéŋ iwawai hiabia ha nénécmimacac zézéya imuac hofac oo ic eŋeŋa wamma hayec. Hama sel hali mén solaŋa imuaru kereŋec. Sel hali solaŋa imi méranéŋ memeya qahac, waŋu Anutunéŋ zéyu hicŋidacgic baec kurumenŋ yomuacnec hahaya qahac.

¹² Waŋu inéŋ noniŋ zéma burumakao merawa imuac sacyaguc

qahac, néŋ eŋeya sacyanéŋ momac yanda neŋaŋ niŋac wamma hatac momacguc sac hali téryawac téryaiguc keremma mulu meme hémbénaŋa meyu sécgéyec.

¹³ Noniŋ zéma burumakao sacya zéma bucgazeŋ burumakao embara gericiguc moczoŋ odacgic hicŋihicŋiya imuhucya gilima ic embac gétéruru héihéiya imi météré énécmima séwigina météré énécmiaŋgiciguc

¹⁴ Uŋa Térya hémbénaŋa inéŋnec kekecyca solaŋa Anutu mulu haimiyec Kristo iwac sacyanéŋ séc mén ogicma haka humumiawac ewa kėtiŋkėtiŋ imi zuac nénécmiyu Anutu kekecyaguc hia welenŋ qemiwiŋac hezac.

¹⁵ Imuac mia Kristo imi, sisipac ac walahaiguc kecma késpedes mi-hicŋiyiŋ neŋaŋ hulac nénécmimaŋ zé humuyec. Humuma héihéré nénécmimia neŋaŋ sisipac ac hémbénaŋa mératécac buŋa késawiŋ niŋac sisipac ac qelia imuac miŋ suc waŋec.

¹⁶ Mératéc ara imi ac zéyec ic iminéŋ humuyu héipuc waŋgic héla waŋu tohoma wambiŋac hezac.

¹⁷ Mératéc ara waŋec i kecaŋzac séc sisipac ac iminéŋ aiya qahac. Imuac niŋac humuc hicŋiyuguc mératéc ara iminéŋ seligima hélaguc waŋanzac.

¹⁸ Hénia imuac niŋac sisipac ac walahaiguc acguc sac qolacgégéya qahac eŋnec kuhaguc ménda waŋaŋec.

¹⁹ Mosenéŋ hénia aciguc hezac séc zézé seli ac imi moczoŋ ic embac énézéyu nindacgic. Waŋu inéŋ burumakao merawa zéma noniŋ sasala ionac sacgina imi dokuguc melemma imuac qeriaiguc rama zucya pésiha zéma hisop ic hésa hawanéŋ tindungéma giliyu kiwi limbi limbiŋa zéma ic embac moczoŋ ionac muru zizianéŋ

héiaŋec.

²⁰ Waŋu imuhuc wamma yomuhuc zéaŋec; Yomi imi sisipac acwac sacya. Niŋtohomu niŋac Anutunéh zéseli énécmimía.

²¹ Héna imuhuyanec inéh sacnéŋ sel hali zéma sokoc zéic mepé qepésíac buŋa moczoŋ imuaru giliyu zizianéh héiaŋec.

²² Hélaŋec, héna acwac méra bawaiŋuc iwawai moczoŋ yanda sacnéŋ zuac zuara wandacaŋec. Imuac sac ménda qocgégic mamaciguc késpedes waiwaiya mén ménda hezac.

²³ Kurumenŋiguc iwawai héla hezac imuac sésécyawac iwawai imuhucyanéh zuac énécmigic téréya wammu niŋac haka imuhucyanéh heyec. Néŋ kurumenŋac buŋa eŋeya imi mia mulu hiabia soroc séc méŋnéŋ mesolaŋi énécmimuac hezac.

²⁴ Imuac mia Kristo imi héla imuac sésécýadac hali téréyawac téréya méranéh memeya imuaru ménda keremma kurumenŋ qeriguc kereŋec. Keremma deguc imuaru neŋaŋ niŋac wamma Anutuac kiwaiŋuc wininima kecaŋac.

²⁵ Waŋu hofac oo ic kiwanéh yawuŋ séc eŋeya sac qahac, néŋ ménac sac mema seli hali qeria téréyawac téréya imuaru kereŋaŋec ésécnec Kristo imi eŋeya kekecyac muŋguc muŋguc ménda waimac.

²⁶ Kristo imi imuhucyawac séc wambacnec baec kurumenŋ zéyu hicŋiyec igucnec éréma deguc muŋguc muŋguc qenzerŋ manzerŋ nimma kecbacnec. Néŋ inéh imuhuc ménda wamma eŋeya kekecyac muluac buŋa qema késpedesnina metecgémaŋ zé nalé tetecŋiaiguc hatac momacguc hicŋi nénécmiyu sécgéyec.

²⁷ Ic neŋaŋ imi hatac momacguc humuwíŋac hezac. Waŋu humuc imuac andiaiguc zégésigésíac

aciguc nambiŋac hezac.

²⁸ Imuhucyanec Kristo imi acguc momac yanda neŋaŋ késpedesnina aumaŋ zé hatac momacguc mulu meyec. Waŋu muŋguc hamaŋ imi késpedes huamaŋ niŋac qahac, néŋ kekec hémbénaŋa mi-hicŋi nénécmiwiŋ zé iwac mambéc kecaŋzu imi onac niŋac wamma wininimac.

10

Mulu ai hémbénaŋa.

¹ Héna ac imi iwawai hiabia andiaiguc hamaŋ imuac irecyac, néŋ héla ménda waŋzac. Héna imuac niŋac mulu ai meme séc zéma yawuŋ séc zéŋgé toroya qahac ohaihai wammianzu iminéh Anutuac haréanzu i mesolaŋi énécmimacac séc ménda waŋaŋzac.

² Imuhuc qahac wambacnec imi, welenŋ qemiŋgic ienenŋ hatac momacguc imuacnec mesolaŋani amudacma késpedesgina ewa qeriginanéh muŋguc ménda nimbiri amuma hofac oo ai imi bec waidacbunec.

³ Néŋ mulu meme yawuŋ séc meŋgic imi mia késpedesgina héiqeli énécmimiawac hakaya.

⁴ Némac niŋ, burumakao zéma noniŋ sawanéŋ késpedesgina metecgémac ac séc qahac.

⁵ Héna imuac niŋ Kristo baeciguc mayec imuaru inéh* yomuhuc zéyec; Sese zéma mulu héna héna imuaru siŋga ménda hezac, néŋ geŋ séwi momacguc nuac mézézéŋgé nénec.

⁶ Yaŋ howiac ooya zéma késpedesac hofac oo imuac mia ewa hia ménda niŋaŋzaŋ.

⁷ Waŋu ni yomuhuc zéyi; ninzaŋ, Anutu, ni guac ewa siŋga memaŋ zé hazua, o Anutu! (Ac imi kiwi limbi limbiŋaiguc nuac ooyawac hezac).

* 10:5: Dawidinéh Kristoac kuaya mema zéyec.

⁸ Ou ac yomuhuc zéyec; Mulu hénia hénia zéma, iwawai ohai géngéna zéma, hofac oo zéma, késpedesac mulu imuhucyawac ménda wamma imuac siña ménda niñanzañ. (Imi mia hénia ac méndacma ohaihai wammianjic.)

⁹ Wañu ac yomuhuc toroqema zéyec; Ninzañ, guac ewa siñgawac tohoma memañ zé hazua. Inéñ qelia ménj meyacmañ zé walaha imi auzac.

¹⁰ Imuac Anutuac ewa siñ méndacma Yesu Kristo imi hatac momacguc, momac yanda neñañ niñac wamma, séwiyawac kekecyá haima météré nénécmiyec.

¹¹ Héfac oo icya icya imi naléya naléya namma welenj qeanzu. Imuhuc wamma mulu, késpedesac dac ménj méndadac auanzac imuhucya, muñguc muñguc hianzu.

¹² Kristo imi késpedesac nina niñac wamma mulu ai hémbénaña momacguc haimiyu tecgéyu, Anutuac méra héyiaiguc emma taczac.

¹³ Taçma mambéc kerunec hazéchéra imi moczoñ iwac hénia duandiaiguc onoporu hénia titiya wandacmu.

¹⁴ Wañu hatac momacguc mulu ai mema iç embac météré énécmimia imi hémbénaña meso-lañi énécmidarec.

¹⁵ Uña Téréya imi acguc yomuhuc zéma héipuc ac zéau nénécmizac,

¹⁶ Miñ kewunéñ zézac; Nalé sura imuac andiaiguc ni sisipac acna yomuac mia iniguc zéselimañ; Ni ewa qeriginaiguc hénia acna haiwa hemac. Wañu nininñ ginaiguc owa hemac.

¹⁷ Wañu inéñ yomuhuc toroqema zézac; Ni késpedescina zéma wawañ meme hénia ac logima wanjic imuac muñguc ménda niñqelimañ.

¹⁸ Biria imuhucya imi zuacdaru, késpedesac imuac mulu ai memimia

imi acguc ménj ménda hezac.

Ninzéñ ninzéniguc nañselima kecbiñ niñac nunuruzac.

¹⁹ Imuac bec ninzén ninzén dacmuna hécna, neñañ Yesuac sacya niñac hali téréyawac téréya imuac qeriaiguc kerembiñ zé efima ninzéngeziñ.

²⁰ Neñañ niñac wamma maleku yanda ocmuñ téréyaiguc nañañec imi quzuracgéma imuac suraiguc hénia qelia kekecyaguc imuac naguya aunénécmiyec. Wañu maleku imi mia eneya séwiyawac séséc wanzac.

²¹ Wañu nini imi Anutuac ama miñina hofac oo ic eneña i guc kecziñ imuac niñac

²² ewa qerininaiguc sacya giliyu héiyu nininñ ninaiguc biria hezac imi niñtegicma séwinina imi doku lalac lalacnéñ zuacdacziñ. Imuac ewa qeri hélacnec zéma ninzén ninzén solaña kuaya qeqeyaguc Anutuac muru kerembiñ.

²³ Wañu sisipac ac wañ nénécmiyec iwaru imi ménzéz ménzézéya qahac. Imuac mia niñkumuma ninzén ninzénina kuaninanéñ zéauyiñ imi keñqe haqenina qahac selianec késama kecbiñ.

²⁴ Wañu neñañ goi héihéiguc zéma hakasilic hiabiaiguc kecbiñ zé dimuhuc zénañgé amuma kecbiñ imuac mia qerininanéñ niñgési wañambinñ.

²⁵ Wañu azorowiñ zéni imuac héñacya mema keñañzu ionac haça silic éséc ménda wamma zénañgé wañamuma nalé yanda hosucninu hayu héñañziñ séc muñguc yanda imuhuc wamma kecbiñ.

²⁶ Neñañ ac hélawac ninina nénécmiyu memaguc kilenñ seliseli wamma biria wambinñiguc késpedesac imuac zuaczuarawac mulu ménj muñguc ménda hezac.

27 Néh imuac kitiwa imi mia gésigési nalé yanda zénéñ hiri hiriyaguc zéma, geric bélañagucnéñ Anutuac hazéchéra qécgé énécmimia iminéñ nec sac mambécnina hezac.

28 Méñnéñ Moseac héna acac niñu eñomia wañu logiyu, ic éréhécnéñ me haréwécnéñ hémma ara zéhicñjigic ewa biricya qahac qegic humuanzagicuc,

29 Imuac niñac ic méñ Anutu Nañá hénagina bawu tizizamima, sisipac acac sacya eñeya météré miyec imuac, qerianéñ niñu iwawai biria éséc wañu, Uñá Téréya ewa hiawac nénécmimia imi zébiri qébiri wañ mimaciguc, imuac kitiwa hatac dahec ac séc ogicma réwériawac mihicñjamacac hezac imi niñasarizu me qahac?

30 Nini ac yomuhuc zéyec i nimmizij; Kitiwa melen melen imi nuac ai, neñ bakia melen énécmimañ. Wañu ac méñ toroqema yomuhuc zéyec; Miñ Kewunéñ ic embachéra zégési énécmimac.

31 Anutu kekecyaguc iwac mériaiguc eñeña imi zénéñ hiri hiriyaguc yanda.

32 Ini bec nec edamu qetagali énécmiyuguc qenzerñ manzerñ yéwéria bisima nañseligic nalé imuac mia niñqeligic.

33 Nalé tosiaiguc imi ic embac kicginaiguc onopocgic nañgic ac biria zéma unuhéi wañ énécmiañgic. Wañu nalé tosiaiguc imi tosara ionac imuhuc wañ énécmigic hésa amaiguc tacgic iniguc ala baoc wañamuma kecañgic.

34 Ini iwawai hiabia méñ hémbénaña heheya he énécmizac imi ninzu. Nimma hésa ic wésé ninij wañ énécmigic. Wañu iwawaigina onagicgic yéwéri imuhucya imi ségiségi wamma mebisí wañañgic.

35 Wañu haka imuhucyanéñ kecma bakia hiabia kunéñ yanda wagicma haénécmimac. Imuac mia ewagina déñ wañu kemmu.

36 Imuac niñac ini nañselima Anutuac ewa siñ wandacmu nalé imuaru némac ac ziki énécmiyec imuac héla medacmu.

37 Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoñadac hama kerñu, hamacac zéyec inéñ mia nalé ménda mehorugima kiléñ hamac.

38 Néh nuac ic solañana imi ninzéhñ ninzéhñguc kecmac. Wañu mérenéñ wéléc héréma andé andé kemmac imi qeri uñana néñ iwac mia ségiségi ménda wammac.

39 Neñañ imi wéléc héréamuma kemma sohozu ionac arenjiguc ménda kecziñ, néñ ninzéhñgéma kekec hémbénaña késa kezu ionac arenjiguc kecziñ.

11

Ninzéhñ ninzéhñ imuac hénia.

1 Ninzéhñ ninzéhñ imi iwawai méñac méñ niñkumuma kecañziñ imuac héla zéma iwawai ménda héñañziñ imuac héipucya wanzac.

2 Ninzéhñ ninzéhñginaguc Yanda hécnina zéhiaru énécmimia wañec.

3 Ninzéhñ ninzéhñninaguc mia baec kurumenéñ yomi Anutunéñ zéyu hicñjidarec imi niñsarianziñ. Imuac iwawai kicninanéñ ménda héñañziñ imuac nec iwawai kicninanéñ héñañziñ imi mihicñjidarec.

Abel, Enoko zéma Noa ionac ninzéhñ ninzéhñgina imuac hénia.

4 Ninzéhñ ninzéhñaguc Abelnéñ Kainac hofac oo ai imi ogicma Anutu hofac oo ai hiabianec memiyu Anutunéñ hémma hofac oo ai imuac héñu sécgéyu zéhiaru miyec. Wañu inéñ bec nec humuyec, néñ ninzéhñ ninzéhñanéñ ac wañ nénécmimanec keczac.

5 Ninzéhñ ninzéhñaguc Enoko inéñ kecma kekec yomuac nec humuc ménda mihicñjiyunec wagicma

eñec. Anutunéh wagicma keñu muñguc hémmuac séc qahac wañec. Wañu ménda wagicma eñec nalé imuaru Inéh mia Anutu ewa hia mihicñi mianñec imuac Anutunéh zéhiaru miyec.

⁶ Ninzéh ninzéhñina qahac eñ Anutu ségiségi mihicñi miwiñac séc qahac. Imuac Anutuac muru kembñ zé ninzu imi eneñ inéh hélacnec Kecanzac imi zéma hoc tinzarec mema kenzu ionac mia bakia hiabia melené énécmianzac imi ninzéhégémuac hezac.

⁷ Ninzéh ninzéhaguc Noanéh haka méñ kic wésiaiguc ménda hicñiyec imuac walac zéhicñi miyu bac yandi yandiyaguc wamma ac imuac eeya héima eñeya iniñ merachéra kekec mihicñi énécmimané zé zéic yanda imi meyacgéyec. Imuhuc wamma hakaya solañanéh baec ic ionac késpedesgina mewininiyec. Wañu imuhuc wamma kekec solañá ninzéh ninzéh igucnec hahaya imuac mératéc ic wañec.

*Abarahamac ninzéh ninzéhñ
imuac hénia.*

⁸ Ninzéh ninzéhaguc Abaraham imi héihéré miyec nalé imuaru ackuazéc imi ninñohoyec. Ninñohoma baec méñ iwac buñá wammac niñ zémiyec imuac wamma dimuaru kemmac imi ménda ninñtegicmanec hénima keñec.

⁹ Wañu ninzéh ninzéhñiguc baec méñ iwac buñá wammac niñ ac zikima ézéyec imuaru kemmac baec méréra imuaru kecañec. Kecma eñeyaguc momacnec sisipac ac momacguc imuacnec mératéc meme ic kekera Isaka zéma Yakop iriguc momacnec sel haliñguc kecañguc.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Inéh ama areña yanda méñ Anutu eñeyaoc irec meme ic zéma mericqe ic

wamma qambaña haiyec imuac mia kichihi wamma kecañec.

¹¹ Wañu ninzéh ninzéhaguc Sara eñeyaoc acguc héñña kecma embac yanda wañec, néñ sisi-pac ac wammiyec inéh méñzé méñzéya qahac imi ninzéhégéyec imuac niñac yawuña imi séha ogicma sasala wañec, néñ kilené hériyaguc wawañawac kuha hamimia wañec.

¹² Imuac mia ic momacguc humumia ésécnec iwarunec sawaiguc ménisikilu sasala zéma konduné ginginaguc sakasac qétéya olombñac séc qahac imuac séciguc qelihéra sasala hicñiguc.

¹³ Ic imi eneñ moczoñ ninzéhñ ninzéhñina méndacma humudacgic. Wañu sisipac ac imuac héla ménda énécmiyu megic. Néñ eñ lakec ou heyu hémma yaizéyé ac wamma kecgic. Imuhuc kecma baeciguc neñañ ic kiané kecziñ zéma zéau énécmiangic.

¹⁴ Haka imi mia imuhuc zéanzu imi eneñ imuhuc wamma eñañ ama baecgina waima hagic imuac mia liliñgéwiñ zé kichihi wamma kecañu imuac hénia measar-ianzac.

¹⁵ Wañu eñañ ama baec waima hagic imuac ninqeliwunec imi nalé méñ béréngéyu hia liliñgéwunec.

¹⁶ Wañu ieneñ mia ama baec hiabia séc méñ kurumenjiguc heheya imuac qeriginanéh héñgeñec wañanzac. Imuac Anutu imi ionac Anutu zémimiawac gamuya ménda nimma ionac niñ wamma ama areña yanda méñ mézézéhégé énécmiyec.

¹⁷ Ninzéh ninzéhaguc Abaraham imi batucgémiyec nalé imuaru Isaka Anutuac buñá qemiyec. Sisipac ac wammiyu meyec, néñ nañá momacguc sac hemiyec imi waimimané zé efiyec.

¹⁸ Nañá imuac mia, ac buñá yomuhuc ézéyec, guac qelihécga

zéénécimimia imi mia Isaka arunec hicñisai wammu.

¹⁹ Inéj Anutu imi humuc ic ionac sugcina igucnec meqeli mimac ninj kuha hemizac imi ninjhumuyec. Imuac ac héima zéni humuc igucnec melenj miyu meyecac séc wanzac.

²⁰ Ninzéhj ninzéhjaiguc Isaka imi haka bianjguc hicñimac imuac wamma Yakop zéma Esau mozoc ac zééércimiyec.

²¹ Ninzéhj ninzéhjiguc Yakop imi mia humumanj zé wanjec imuaru Yosefe nanj héréra iorac mozocgé érécmima tac witiyaiguc héima namma Anutu siggémiyec.

²² Ninzéhj ninzéhjaiguc Yosefe imi humumanjac zé wamma Israel ic embac enej kecma Izipte baec waima kemmu zéma sirawac zéma walac zéseli énécmiyec.

Moseac ninzéhj ninzéhj imuac hénia.

²³ Mose hicñiyu nenjoc manjocya ierenj hényic merac imi hiabia soroc wanj ninzéhj ninzéhj giraiguc mia ic kewu Faraoc zézé seli imuac bac yandi yandi ménda wamma maso haréwéc séc musanjéyoc.

²⁴ Mose imi yandima ninzéhj ninzéhjaiguc Faraoc bérarawac nanj zémimiawac ménda wamma qegetali wanjec.

²⁵ Imuhuc wamma kápésic wawanawac sinj, nalé hotoñ heheya, imi waima néwécgenac Anutuac ic embac iniguc momacnec qenzenj manzenj mihicñiwijn zéma ninj sécgéyu hénia imuac méndarec.

²⁶ Wanj inéj bakia hiabia imuac kichihj wanjec, imuac ninjac Kristoac wamma gamu qeqe mihicñj mimia imuac ninj enenja wanj Izipte baec igucnec soukiwa hinac mérianj imuhucya imuac ninj ma-maya wanjec.

²⁷ Ninzéhj ninzéhjaiguc Inéj ic kewuac qeri gericyawac bac yandi yandi ménda wamma Izipte baec waima kenjec. Wanj Anutu ménda héhénja imi kiwanénj hénej tanec, iwac muru héiseliyec.

²⁸ Ninzéhj ninzéhjiguc méréc merac unumuhuyec inéj Israel ic onac méréc merac hécgina ménda unumac ninjac nagu sacyaguc ogicma kenkenja imuac kendonj zéma sac gilihéi imuac haka imi zéseliyec.

²⁹ Wanj ninzéhj ninzéhjiguc Israel ic enenj kondunj pésia imi baec dokuya qahac éscnec qer-icma kenjic, néj Izipte ic ienenj imi batucgéma wanj kondunjenj hoturu énécmiyu humudacgic.

³⁰ Wanj ninzéhj ninzéhjiguc ienenj, ai meme 7, Yeriko ama arenja yanda lelecgéma kenja wanjic deminj selia imi bacgéma madarec.

³¹ Ninzéhj ninzéhjiguc hénia yanda embac Rahap imi kicgalenj éréhéc luae qeéércmima érépésiyc. Imuac inéj acqege ic iniguc momacnec ménda humuyec.

³² Wanj ac tosia némaciguc toroqema zédacmanj? Gideon, Barak, Samson, Yipta, Dawidi, Samuel zéma, kua meme ic ionac suruc medacma zéwinec nalé henénjac imi ménda sécgéwacnec.

³³ Ninzéhj ninzéhjiguc ienenj héngalenj ama arenja yanda sasala unuma onagicgic, haka solanja wanjic, sisipac ac imuac hénia mihicñj énécmiyu megic, laion yanj kuagina mizicgéjic.

³⁴ Geric bélanj lainja héwécgégic, sou zéra igucnec qizizijngéma néngacgic, qeka meka igucnec seligigic, yaréiguc kucginaguc wamma téngijn ic tosara baecgina igucnec hazéc hécgina ununesi wanj énécmigic néngagic.

³⁵ Wanj embac tosia imi enanj humuc ic hécgina qelima lilingégic

munꝓuc énépésigic. Waꝓu ic tosia imi humuc igucnec yacyac hiabia mihicꝓiwiꝓ zé zéra waiya mihicꝓi énécmigic hulac énécmimuac niꝓ ménda waꝓgic.

³⁶ Waꝓu tosia ieneꝓ zédesi zéma, hihilocnéꝓ unuhéi imuac howura neniꝓgic. Waꝓu kilenꝓ tosara imi seꝓ hésa zéma, hésa ama imuhucyaguc qeꝓzeꝓ manzeꝓ mi-hicꝓigic.

³⁷ Tosia ieneꝓ hocnéꝓ énérigic humugic. Tosia imi segenéꝓ meric énécmigic éréhéc waꝓgic. Tosia imi sounéꝓ qeric énécmigic humugic. Waꝓu tosia imi rama zéma noniꝓ séwéla aturuma musaꝓgé amuma keꝓha wamma nene qa-hac kecma qeꝓzeꝓ manzeꝓiguc zéma hénia qahac sicsaoc waꝓ énécmigic kecaꝓgic.

³⁸ Ic embac téreyá imuhucya onac imi baec yominéꝓ eeyaguc ménda waꝓzac. Ieneꝓ baec kisia zéma baec boꝓa zéma baꝓec zéma baec kifaꝓaiguc heyac wamma keꝓha waꝓaꝓgic.

³⁹ Ic embac imuhucya imi moczoꝓ ninzéꝓ ninzéꝓgina niꝓac Anutunéꝓ zéhiaru énécmiyec, néꝓ kilenꝓ zikizki acwac héli imi ménda mihicꝓi énécmiyu megic.

⁴⁰ Némac niꝓ, Anutunéꝓ neꝓaꝓaru haka eeyaguc séc méꝓ mézézéꝓgédaru heyec. Imuac niꝓ neꝓaꝓ qahac eꝓacnec sac Anutunéꝓ niꝓu heyec imi hia mesolaꝓimuac séc qahac waꝓec.

12

Yesunéꝓ kekecac séséꝓ mewiniꝓiyu héꝓziꝓ.

¹ Imuac nonac muru imi héiꝓuc ic tuꝓ yanda imuhucyanéꝓ hosusu tasétasé ésécnec lelecgé nénécmima nanzu. Imuac niꝓ iwawai tosara réwéri mihicꝓi nénécmianzac imuhucya zéma biriawac hésa béꝓzéꝓnec dérécgé nénécmianzac imi momacnec

héricdacma hénia nénéꝓ nénézéya wéséninaiguc he nénécmizac imuac kucmama ménda wamma usuꝓnec kembiniꝓ.

² Waꝓu ninzéꝓ ninzéꝓninawac miꝓina kecma ninzéꝓ ninzéꝓnina mesolaꝓi nénécmianzac Yesu iwac mia kicnina hima héꝓseliwiꝓ. Inéꝓ mia wésiaiguc ségiségi hemiyec imuac wamma ic héꝓgeꝓa véndara imuac zérabéra zéma gamu qe-qeya niꝓac niꝓ éréhéc ménda wamma meselimaguc ou emma Anutuac tatac edamuyaguc imuac héiyaiguc taczac.

³ Ini kuc mama me ewa mama ménda wammu niꝓac Yesunéꝓ biria ic ieneꝓ hazéc wammigic kilenꝓ naꝓseliyec imi nimmanec kecmu.

⁴ Ini haka biria hazéc wammima yaré qema qebipima sacgina qocgéigic mamaꝓac séc ménda qemanec keczu.

⁵ Imuacnec ini naꝓhéꝓgina pakeꝓ ac waꝓ énécmianzu ésécnec Miꝓ Kewunéꝓ ackuazéꝓ yomuhuc waꝓ énécmiyec, néꝓ imuac eluꝓ unuyec; Naꝓna Miꝓ Kewunéꝓ mindiꝓi géꝓu niꝓna mamaya ménda wammac. Me ac waꝓgéꝓu qeriga ménda mamac.

⁶ Miꝓ Kewunéꝓ ic méꝓ goiya héimianzac iwac mia zémindiꝓi qemindiꝓi wammianzac. Waꝓu ic embac énépésianzac séc hihilocnéꝓ unumindiꝓi waꝓ énécmianzac.

⁷ Zémindiꝓi qemindiꝓi imuac niꝓac wamma manam batuc hénia hénia imuhucgeꝓ naꝓselidacmu. Anutunéꝓ ini eꝓeya nambérac héra ésécnec waꝓ énécmianzac. Dimuhuciguc nambérac héra ionarunec méꝓac méꝓ maꝓgocnéꝓ zémindiꝓi qemindiꝓi ménda wammiyu eꝓ kecmaꝓac séc?

⁸ Zémindiꝓi qemindiꝓi imi nambérac moczoꝓ waꝓ énécmimia, imuac onac muru imi qahac waꝓu kecaꝓzuiguc imi, ini nambérac

beginjé énécmimia wanju néj nambérac héra téngéj qahac.

⁹ Séwinawac manjoc hécnina ienej zémindiñi qemindiñi waj nénécmigic kilen eegina héi énécmianzñj. Imuac bec uñaninawac Manjoc, séc méj ogicma, niñtohoma kecbñjac ménda hezac me?

¹⁰ Séwíac manjoc ienej imi niñgic hia wanju nalé hotoñja sac zémindiñi qemindiñi waj nénécmianjic, néj Anutu imi neñañ iwac haka téreyawac buña késa kecbñ niñac mehiaru nénécmimanj zé zémindiñi qemindiñi waj nénécmianzjac.

¹¹ Zémidiñi qemindiñi hicñi nénécmianzjac nalé imuhucgeñ imi imuac niñni ewa hiawac tanec ménda wamma ewa biricac buña tanec wañanzac. Néj kecma andiaiguc imi, iminéñnec meefiefi mihicñianzu imi onac muru, zémindiñi qemindiñi iminéñ kekec solañawac héla gocmia luaeyaguc mihicñi énécmianzjac.

¹² Imuac mia ini zéwelecac méragina imi gagawiyu meyacmu. Wanju simiñgina héigic kuha qahac wanju meseli amumu.

¹³ Séwi hénaginawac wamma baec héna imi mindiñgic dindiña wanju, imuhuc wañgic hénagina tihorik qihorik imi mehiaru énécmimia wammac. Qahac wanju simiñgina nétéc qétéré wambac niñac.

¹⁴ Ini ic embac moczoñ yanda iniguc luae zéma kekec téreya imi méndacma kemmu. Méñnéñ méj imuhuc ménda wamma Miñ Kewunina hémmuac séc qahac.

¹⁵ Ini héngalen wañamuma kecmu, onarunec méñnéñ méj Anutuac ewa hiawac buña imuac sigiwac niñac. Me suginaiguc gété howuraguc méj séra qema yandima réwéri mihicñi énécmiyu

iminéñnec ic embac sasala mebiri énécmiwac niñac.

¹⁶ Ini galeñ mema kecmu, onarunec méñnéñ méj nenedac momacgucac niñ wamma walac hicñi hicñiyawac mératéc buña imi andé qeyec Esau ésécnec kaisero wamma kecbu me Anutu eé héihéi ménda wammima kecbu niñac.

¹⁷ Ini iwac hénia niñzu ésécnec inéñ kecma mériañ mératéc memañ zé kic masiyaguc zésiác wamma welerec, néj qaecgémimia wañec. Wanju ewa melenac nanaña méj ménda mihicñiyec.

¹⁸ Ini haréma keczu imi mia hémma osinimbiñjac séc ménda wawaña Sainai baec boña imuhucya qahac. Baec boña imi mia geric bélaña zéma, siñi panamañ zéma, hosusu zapéla zéma, wiliñ wiliñ luhuc yanda zéma,

¹⁹ témujac hétéñ yanda zéma, ac ewaya imuhucyaguc. Ac ewa imuac niñgic imi enej mujguc ménda énézémac niñac welecmitic.

²⁰ Imi mia yañ beric acguc méñnéñ baec boña imuaru sicsaoc haréyu hocnéñ qegic humumac zéyu niñgic, imuac zézé seli ac wañ énécmiyec imuac ewaya bénzéñ nimmuac séc qahac wañec.

²¹ Iwawai kicninanéñ héhéña séc imuhucyanéñ imuhuc bac yandi yandi kuneñ yanda mihicñi énécmiyu Mose acguc bacna yandiyu zénéñna hirizac zéyec.

²² Néj ini imi Zion boña Anutu kekecyaguc iwac ama areña yanda kurumeñac Yerusalem harézu. Imuaru imi ségiségiac aria yanda hicñiyu, kua meme uña sasala ménda oloñ énéc énécmiwac séc zéma,

²³ méréc merac kurumenjiguc qacgina oénécmimia ionac hénarioñ zéma, ic embac momac yanda ionac zégésigési ai miñña

Anutu zéma, ic embac mesolanj énécmimia ionac unáhécgina zéma,

²⁴ Sisipac ac qeliawac miñ suc ic Yesu zéma, inéñ qocgé nénécmiyu Abelac sacya ogicma héipuc ac hiabia way nénécmianzac sacya hezac.

²⁵ Ini técgina nimma kecmu, ac énézéanzac i andé qewu niñac. Becnec baeciguc goro ac way énécmiyu andé qegic bakia melenj énécmiyu néngacmuac séc qahac wayec. Wayu nini yomi kurumeñ igucnec goro ac nénézéanzac i andé qemaguc bakia imuac dimuhuc hia qizizijgéma néngacbiñnec?

²⁶ Becnec imi ac hétéñ iminéñ baec imi mimiñzaliyec, néñ deguc imi sisipac ac yomuhuc zéma nénézézac; Ni méñgucnec baecnec sac qahac, néñ baec kurumeñ momacnec mimiñzalimañ.

²⁷ Muñguc zéyec ac imi mia iwawai ménda mimiñzalimacac hezac iminéñ hehe seli hemacac niñ iwawai zéyu hicñima hezac. Mimiñzalimacac séc imuhucya imi netecgéyu qahac wammacac hezac imi zéasarizac.

²⁸ Imuac neñañ imi héñgaleñ ama areña méñ ménda mimiñ zalizaliawac séc imi mihicñi nénécmiyu meziñ. Imuac mia ewa hia ac wammiwiñ. Imuhuc wamma ehéihéi wammima bac yandi yandi wamma Anutunéñ niñu sécgémacac séciguc mepé qepési wammiwiñ.

²⁹ Némac niñ neñañ Anutu imi onowisi wawañawac geric bélaña.

ménda inictegicmanec kua meme uná welenj qeénécmigic.

³ Alahécgina hésa amaiguc onopocgic tacgic eñañ acguc momacnec onopoc énécmimia ésécnec nimma niñénécmimu. Ini acguc séwiginaguc keczu imuac niñ hénia qahac unuhéi way énécmigic réwéri mihicñima keczu imi onac niñénécmimu.

⁴ Ini moczoñ eu iniñ kekecac niñgic eeyaguc wayu hehe tatac eu iniña buña imi Anutuac kiwaiguc ménda qaorac qegic. Kaisero wamma eu iniñac kekec mebir-ima sicsauc heañzu ionac imi Anutunéñ kitiwa ku énécmimac.

⁵ Miñ Kewu eñeyaoc nénézéma zéyecnéñ; Neñ ménda wai énécmimañ. Wayu onac eluñ ménda numac. Imuac niñac soukiwawac hémbaoc ménda wamma kecmu. Iwawai he énécmizac imuac niñgic sécgémac.

⁶ Imuac neñañ imi yomuhuc zéwiñ zé ewa éréhéc ménda wanzañ; Miñ Kewuna imi méra néñanzac imuac ni bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéñ némaciguc biria way némmac?

⁷ Galeñ hécgina Anutuac ac kuazéc énézéañgic ionac kekecgina nawac héla imi dimuhuc hicñi énécmiyec imi hémma nimmaguc ninzén ninzéngina méndacma wammu.

⁸ Yesu Kristo imi orañ zéma deguc zéma tetecgia qahac imuhucyanec.

⁹ Imuac pakeñ ac hénia hénia méréra iminéñ ménda énépésima kemmac. Ewa qerigina imi ewa hiawac buñanéñ meseligic hiabia wammac, néñ yaka neneac neun aciguc imi qahac, héna ac imuhucya imi méndacma wañangic imi onac méñ ménda méra énécmiyec.

¹⁰ Neñañ muru zaki téréya méñ taczac. Wayu imuac qahaiguc

13

Welenj qeqe ai hiabia.

¹ Ninzén ninzén dacmuna tetecgia qahac sinjina niñamumu.

² Wayu ic kian ionac imi eluñ ménda unuyu welenj qeénécmimu. Ic tosara ieneñ imuhuc wamma

seseac nene imi sel hali téréyaiguc welenj qema ai meanzu ienenj nemu niñac qac buñagina ménda zééncimimia.

¹¹ Imi mia késpedes ninawac mulu buñawac hofac oo ic enenjanénj yanac sacya mema hali qeria téréyawac téréya imuaru kereñazac, néj séwibusuya imi deminj sénganjeniguc gericnéj ogic zedacma qahac wañanzac.

¹² Hénia imuac niñac Yesu imi acguc eneya sacyanénj ic embachéra météré énécmimanj zé sangulanj yanda imuac sénganjeniguc qenzenj manzenj mihicnijec.

¹³ Imuac neñan imuhucyanec iwac gamu qeje imi huama hali téréya sénganjeniguc iwac muru mekembinj.

¹⁴ Baec yomuaru imi heheseli ama yanda méj ménda he nénécmizac. Imuac méj kecma bianjguc hahaya imuac mia kic hihi wamma kecanzinj.

¹⁵ Imuac mia Yesuac ninj wamma nalé séc Anutu mepé qepésiac hofac omiwinj. Mepé qepési legic iminénj mia kua taséninawac héla gocmia wamma qac buñayawac héipuc ac wañanzac.

¹⁶ Haka hiabia zéma newa haleñ imi elunj ménda unuyu wammanec kecmu. Haka imuhucya imi Anutuac kiwaiguc hofac oo ai héla tanec wamma ségiségi mihicni mianzac.

¹⁷ Galenj hécgina ionac ac imi ninj tohoma méra bacginaiguc kecmu. Ienenj imi onac qeri uñaginawac wamma héngalenj ai mewinj zé enjaoc ninj gésigési ai mihicnimuac hezac ésécnec nimma ai meanzu. Imuac nanjé énécmigic ienenj ai imi ségiségi wamma memu, néj yaiwisisinj wamma ménda memu. Imuhuc wañgic onac muru héla ménda hicni énécmiwac ninjac.

¹⁸ Nonac niñac wamma

zéwelecmu. Nini imi ai meanzinj séc haka eeyaguc wambinj zé siñnina imuaru hezac imuac nonac muru qeri solan he nénécmizac imi ninzéngezinj.

¹⁹ Ni focdac onac muru lilingéma kemmanj niñac méra némma zéwelecmu niñac zéseli énécmizua.

²⁰ Rama galenj yanda Minj Kewunina Yesu imi sisipac ac tetcgia qahac imuac sacyanénj humuc igucnec wagicma éréyec luaeac Anutu inénj mia

²¹ ai hiabia hénia héniaiguc mesolanj énécmima eneya ewa sinj méndacma ai memu niñac meseli énécmiyec. Imuhuc wamma eneya kiwaiguc haka héj soroc sorocya Yesu Kristo inénj nec sucninaiguc mihicniman zé ai meanzac. Eebipiya edamuyaguc iminénj iwac muru nalé tetcgia qahac hema emma hemac. Hélacnec!

²² Ninzénj ninzénj dacmuna hécna ni zéwelec énécmizua; Neñ ac imi meducñima oénécmizua imuac ninj, meme seli acna wañ énécmizua imuac niñgic ménda birimac.

²³ Wañu zéwa niñgic; Alanina Timoteo imi hésa ama igucnec bec hulacmigic ziki sipac qahac keczac. Inénj nalé ménda tecgéyunec hamaciguc nekawu hama inicbic.

²⁴ Galenj hécgina zéma hénorinj téréya séc yaizézé acgina zézua. Italia baec igucnec tosara ienenj acguc yaizézégina zézu.

²⁵ Ewa hiayanénj ic embac momac yanda onac muru he énécmimac.

Yakobo

Yaizéé ac.

¹ Anutu zéma Miñ Kewunina Yesu Kristo iorac welen qe qe igira ni Jakobonéñ Israelac hicñisai kisic 12 igucnec hahaya baec séc tuima kecanzu onac yaizéé ac énézéua.

Ninzéñ ninzéñ zéma ninjegic qinjegic.

² (2a) Dacmuna hécna,

³ ini imi ninzéñ ninzénjinawac manam batucnéñ nanañ seli mihicñi énécmianzac imi ninzu imuac niñac ^(2b) ini manam batuc hénia hénia hicñi énécmiyu séc imuac me imuac ninjegic ségiségiyaguc wandacmac.

⁴ Waigic imuac me imuac bisiqatén kekecnéñ wanjéñu solañanima ic waziwaziya wamma imuac me imuac ménda hochésémañ.

⁵ Onarunec méñac méñ ninjegic qinjegicnéñ séha ménda hemizaciguc, Anutu qesimiyu midacmac. Inéñ qesimimu séc ménda zéqetali énécmima sécgina ogicma énécmianzac.

⁶ (6a) Ic méréñéñ ewa éréhéc wanjanzac imi kondun temboña luhucnéñ qema mihilanjéyu yacma salalanjéanzac tanec wanzac.

⁷ Imuac mia ic imuhuyanéñ Miñ Kewuninawac murunec iwawai méñ memañ imuhuc ménda zéma nimmac.

⁸ Ic imuhuya imi hénia imuac me imuac kemmac séc ewa éréhéc, qeka meka wanjanzac. ^(6b) Imuac niñ ewa éréhéc komocdia dac méñ ménda wamma ninzénjéma zéwelecmimac.

Iwawai hemimia zéma ménda hemimia.

⁹ Ninzéñ ninzéñ ic méñ maqeqeya kezcaciguc Kristoac qeriguc meyac mimiawac kezcac imuac zézé ségiségi wammac.

¹⁰ Wanju dacmuna méñnéñ hofi hinacyaguc kecanzaciguc zariñ éséc bura tima qahac wammac imuac niñac kekec mamayawac niñac Anutu nimmima zéhiaru mimac.

¹¹ Kaiwe geric bélanagucnéñ éréma qézézac qeyu sélécgéma zuria imi mayu imuac kiwiya hiabia imi birima qahac wanjanzac. Ic hinac yanda ginaguc imi acguc aigina mema kenkenja imuac suraiguc imuhucyanec sélécgéma qahac wandacmu.

Manam batuc zéma séwiac siñ.

¹² Ic méñ manam batuciguc nañselima kecanzac imi mérianaguc wanzac. Meseliyu Miñ Kewunéñ niñu sécgéyuguc kekecac opoc edamuyaguc Miñ Kewunéñ héñsoroc wan énécmianzac ionac énécmimañ zé ac zikima zéyec imi énécmiyu késamu.

¹³ Wanju ic méñnéñ manam batuc hicñimiyu Anutunéñ batucgénénzac imuhuc ménda zémac. Anutu imi birianéñ batucgé mimacac séc qahac. Wanju eñeyaoc imi ic méñac méñ ménda batucgé mianzac.

¹⁴ Wanju ic méñac méñ manam batuc hicñimianzac imi mia eñeya siñ birianéñ hérémima kemma qatémianzac.

¹⁵ Wanju siñ iminéñ tackecma héri haima képésic mihicñianzac. Wanju képésic iminéñ yandima héri haima humuc mihicñianzac.

¹⁶ Dacmuna soroc hécna, galen megic ikoc wan énécmiwac niñac.

¹⁷ Ewa hiawac buña hiabia méñnéñ méñ zéma sese solañja méñnéñ méñ imi moczoñ ounec Manjoc asac mararajaguc iwac murunec mama haanzac. Iwac

muru imi ménzé ménzé haka me ireha melenqeleña mén ménda hezac.

¹⁸ Iwawai inéñ zéyu hicñjima keczu imuac suginaiguc neñañ imi héla gocmia walac walac wambijññ nññac eñeya ewa siñ méndacma ackuazéc hélanéñ héri haima mihicñji nénécmiyec.

Gezacnéñ niniña zéma niñ toho-tohoya.

¹⁹ Dacmuna soroc hécna, ini yomuhuc nimmu. Ic méñnéñ mén focdac gezac haima nimmac, néñ ac bakia imi focdac ménda melemmac. Waññu niññu biriyu qeria focdac ménda yacmac.

²⁰ Qeri biricnéñ kekec solañ dindiña Anutunéñ niññu sécgéanzac imi ménda mihicñjimar.

²¹ Imuac bec, niniñ qakola zéma kaižiliweññ haka imi moczoññ hetecgé gilidacma, qeri unagina añgégé tiénécmimiawac kuha, qeri ginaiguc bec himic énécmiyu hezac ackuazéc imi goiya héima añgégé tima héwiña héimu.

²² Ini ackuazéc imi eññdac gezacginanéñ sac nimma ikoc ménda waññamumu, néñ niññtohoma moczoññ wandacmu.

²³ Ic méñnéñ mén ackuazéc imi gezacnéñ sac nimma ménda wamma memac imi ic méñnéñ eñeya séwiac kic ségéraya wikiniguc aññanzac ésécñec wanzac.

²⁴ Eñeya aññaññu tecgéyu kenkecma kic tanera dimuhucya imi focdac eluñ qeanzac.

²⁵ Néñ ic mén héna ac solaññ képésic igucñec hulac énécmianzac imi hémma héngésima ménda eluñ qeyu wammanec kecmac imi wawaññ memeya séc héla mériaññ mihicñjimar.

²⁶ Méñnéñ mén eñeya niññac niññu Anutu ee héihéi wammimia tanec waññuguc kileññ ezelaññ galen

ménda mema eñeya ewa qeriya ikoc waññamumaciguc imi iwac ee héihéi waññmimiawac haka iminéñ eññomia wammac.

²⁷ Anutu Mañgocnéñ niññu buññ suruc hiabia imuac ai lalaclalac solañ qeçeya waññanzac imi mia embac maléya zéma merac gupaññ inicgaleñ waññ énécmima baecac wawaññ meme biria igucñec gésiamuma gocya qahac kekec imi mia.

2

Haka bakésasacñec ménda wammu.

¹ Dacmuna hécna, Miññ Kewunina Yesu Kristo edamuyaguc i niññzéñ géanzuiguc imi ic méññac mén bakésasaciguc ménda énépésimu.

² Onac tocgotocgo amaiguc ic mén méria merawaiguc binéññ golinéñ memeya haiyu hiññgaru owo maleku héññsoroc sorocgia hima éréyu duññ ic maqeqeya mén owo malekuya qakolayaguc hama érémaciguc

³ ini ic owo maleku héññsoroc sorocgia hima érezac iwac muru liliñgé hémma you hama tatac hiabia yomuaru tacna zéma ic maqeqeya iwac niññac zéma gi hia imuaru nanna me hénaññaguc mama tacna zémuiguc imi

⁴ ini niññgic, eññañ eññacñec héngési waññamuma niniññ birianéñ niññgésima gésiçési icya séçiguc kecanzu tanec ménda wanzac me?

⁵ Dacmuna soroc hécna zéwa niññgic, Anutunéñ baec yomuaru ic maqeqeya gésima énépésima niññzéñ niññzéñgina meyandi énécmima i siññ nimnianzu ionac mia iwac héññgaleññ ama areñña yanda ara zikima buññ qeénécmiyec imi mératéc énécmiyu késagic.

⁶ Néñ ini imi néwécgeñña ic maqeqeya mema titi waññ énécmianzu. Waññu méré méré

enen yéwéri mihicnji énécmima aciguc onopocanzu me? Imi mia ic hinac soukiwaginaguc.

7 Wanju onac unuruma Kristoac tohotoho ichéra zéanzu qacgina eebipiyaguc imi ic soukiwaginaguc ienen zébiri qébiri ménda wananzu me?

8 Ini imi kiwi téréyaiguc hezac séc gi genja ninjac goi héihéi wanjamuanzanj éséc alagawac imuhuyanec wammiwésémanj zéyec héna ac enenja imi ninjotoho wananzuiguc imi hia wanzu,

9 néj ini goi héihéi imi bakésasaciguc soukiwa ic ionacnec wanj énécmianzuiguc imi késpedes wankeczu. Imuhuc wanjic héna acnéj késpedes ic zéma zétéccgé énécmimac.

10 Méjnéj méj héna ac moczoj ninjotoho wamma kecma momacguc ménda tohoma qonzontoj gémac imi, héna ac moczoj yanda logizac wanzac.

11 Imi mia kaisero ménda wambésémanj zéyec inéj nec mia icac kekec humuiguc ménda opocbésémanj zéyec. Imuac bec kaisero ménda wamma icac kekec méj humuciguc opoczanjiguc gi bec héna ac imi logizanj wanzac.

12 Ini imi nalé ménda sosoliyu hulac énécmimac ninjac énécmiyec héna ac qelia imuaru namma gési énécmimaçac hezac. Imuac héna ac qelia imuac séciguc namma acgina zéma hakagina wammu.

13 Wésé nininj qahac hakagina wananzu ionac imi wésé nininj qahac zégési énécmimac. Wésé nininj iminénj zégésigési imi ogicma enenja wanzac.

Ninzéj ninzéj wawanj memeya qahac imi humumia.

14 Dacmuna hécna ic méjnéj ni ninzéj ninzéjnaguc keczua zémaguc wawanj memeya qahac kecmaciguc imi iwac muru némac hiabia méj hicjimimac? Ninzéj

ninzéj imuhuyanénj eneya hia mehiaru mimacac séc wanzac me?

15 Ic me embac dacmunagina méjnéj séwi usuya zéma nene iwawaiya qahac kecancaciguc

16 Onarunec méjnéj kuanec sac ézéma ala, bénzéjnec hama kenna; Kemma geric zonimma nene nena séccgé géju. Imuhuc ézéma séwiac iwawai méj ménda mimaciguc, ac iminénj némaciguc méra mimac?

17 Tanec imuhuyanec, wawanj memeyanénj ménda hemiyu ninzéj ninzéj eneya imi humumia wanzac.

18 Wanju méj yomuhuc hia zémacac séc; Gi ninzéj ninzéjnaguc, waju ni wawanj memenaguc, imuac ninzéj ninzéjga wawanj memeya qahac imi nézéna hémma ni wawanj memenaiguc ninzéj ninzéjna gézéwa héna.

19 Gi Anutu momacguc keczac imi ninzéjgéanzanj. Imi hia wanzanj. Uña biria acguc iwac ninzéjgéma zénéjgina hiriyu kecancu.

20 Oh, ic watalanja gi, ninzéj ninzéj wawanj memeya qahac imi gorosoj wanzac imi ninjarimanj zé wanjénzac me?

21 Nenanj esanj ambécnina Abarahamnénj nanja Isaka zaki téréya qahaiguc haimiyec. Nalé imuaru Anutunénj ic solanja zémiyec. Gi ninna imi wawanj memeya ninjac qahac tanec wanzac me?

22 Oloj ninzanj éséc nec ninzéj ninzéj iminénj iwac wawanj memeyaguc momacnec aiya meyc wawanj memeya néjnec ninzéj ninzéjna imi solananiyec.

23 Imuac kiwi téréya méjiguc yomuhuc zézac imi hélaguc wanec, Abarahamnénj Anutu ninzéjgé miyu haka imuac mia ninju solanja wanec. Wanju ic imi Anutuac alaya zémimia wanec.

²⁴ Imi hénni, ic méjnénj ninzénj ninzéhanec qahac, néj wawanj memeyaguc ninjac wamma ic solanjan zémimia wanzac.

²⁵ Wanju imuhucyanec héna yanda embac Rahap imi kicgalej ic méli énécmigic* kenjic imi unuruma héna méjunec méli énécmiyu kenjic wawanj meme imuac mia solanjan zémiyec.

²⁶ Séwi qeri unyaya qahac hezac imi séwi humumia, imuhucyanec ninzénj ninzénj wawanj memeya qahac imi humumia.

3

Ezelañgina galeñgému.

¹ Dacmuna hécna, ini kiwi ic wamma kecziñ neñan késpedesinawac kitiwa réwéria mihiñjiwijnac hezac imi niñasarima kiwi ic sécnina ménda ogicma wambijn.

² Neñan moczonj yanda iwawai sasalaiguc qonzontonj géma mama nunuanzac. Imuac ic méj ackuazécyaguc késpedesira méj ménda hezaciguc ic imi solanjin dindinja. Ic imuhuyanénj séwiya moczonj yanda pinzunjan hai amuma dindijnanec kecmacac séc wanzac.

³ Neñan becosic enej acnina tohomu niñac kuaginaiguc pinzunjan haima séwigina moczonj hérekenj héreha wanj énécmianziñ.

⁴ Wanju kondunjiñguc zéic héngic. Zéic imi kunej yanda, wanju luhuc selianénj mihilanjgyu kenjanzac, néj qindi qindinja komocdia dac imi haima nesinesi icyawac ewa siñ hezac séc nesima kenjan wanzac.

⁵ Imuhucyanec ezelañ imi séwi ninawac kitiwa komodia méj, wanju wawanj meme kunej yandawac tétéc qeque ac zéanzac.

Héngic, geric lokoc komocdia dac méjnénj zélénj baec yanda zeric

gericdacma kenjanzac imi hémma nimmu.

⁶ Ezelañnina imi geric lokora, biriayanénj séwiya moczonj meséggé mima eneya bunjan késayu séwiya imi iwac baec kurumenjan wandaczac. Séwininawac kitiwa sasala sugcinaiguc inénj séwinina moczonj yanda mebirima karisi hénia éséc nec lelecgéma kemma hiñjisaiya hiñjisaiya zeric qeric wanj énécmianzac. Wanju zeric qericac kuha imi geric siawac bélanjan iguc nec haanzac.

⁷ Yanqesi hénia hénia zéma nei zuku hénia hénia zéma zinimokoleñ hénia hénia zéma kondunjan qeriaiguc iwawai kekec ginaguc hedaczu imi icnéñ mebelacgé énécmigic ionac ninijnec méndac énécmianzu, néj

⁸ ezelañnina imi ic méjnénj méj mebelac gémacac séc qahac wanzac. Imi biria ménda sima aia meanzac. Wanju iwac muru imi kuniñ humuc mihiñji nénécmianénj sécgéma hezac.

⁹ Ezelañ iminénj nec neñan Min Kewu manjocnina mepésimima legicya héima iminénj nec acguc ic tosara Anutu eneya tanera méndacma meénécmimia imi saecgé énécmianziñ.

¹⁰ Kua imi momacguc, néj imuarunec mozoc ac zéma saec ac momac nec maanzac. Dacmuna hécna haka imi nimba ménda sécgézac.

¹¹ Doku kiwa momacgucnéñ doku saola zéma howuc howura momac nec mihiñji nénécmimac me?

¹² Dacmuna hécna, ini niñgic fik icac uranénj oliwa gocmia hia haimac? Wanju wanj icac uranénj fik gocmia hia haimac? Qahacguc nec!, imuhucyanec doku howec yagucnéñ doku saula mihiñji nénécmimacac séc qahac.

* 2:25: Girik aciguc; kua meme ic.

Niṅtegic qĩṅtegic ou kurumen ĩgucnec hahaya.

¹³ Onarunec méréneṅ niṅtegic qĩṅtegic zéma niniṅa asacasaria keczac? Inéṅ haka hiabia wamma gum bėnzėnzėṅa niṅtegic qĩṅtegicya ĩgucnec hahaya im-inėṅnec wawaṅ memeya imi menėnécmiyu hėmbiṅ.

¹⁴ Waṅu onac ewa qeriginaiguc nimbupuc howuc kėtiṅkėtiṅa zéma fėṅgéc hakanėṅ hėwiwiṅ gėzaciguc ackuazéc hėla qema tėtéc qeṅe zéma ikoc ménda wammũ.

¹⁵ Niṅtegic qĩṅtegic imuhuya imi kurumen ĩgucnec ménda maanzac, néṅ baec ĩgucnec zéma ic séwi siṅ ĩgucnec zéma Biria miṅinawac murunec haanzac.

¹⁶ Hėnia yomuhuc niṅac mia imuhuc zėzua; Nimbupuc zéma hėmbaoc hezac imuaru hazéc zéma haka biria hėnia hėnia hezac.

¹⁷ Néṅ niṅtegic qĩṅtegic kurumen ĩgucnec hahaya imi walac ewa qeri métėréya zéma luae, gum bėnzėnzėṅ, niṅtoho, wésėniniṅ zéma hėla gocmia hiabia sasala mi-hicṅjima bakėsasac qahac, kiciguc welenṅ qeṅe qahac, imuhucya.

¹⁸ Luae qeṅe icnéṅ luae qe-sama kekec solaṅawac hėla mi-hicṅjanzac.

4

Baecac ala siṅ.

¹ Sucginaiguc euqac zéma tualefic imi dimuacnec haanzac? Imi mia séwi tasėhécgina sucginaiguc tosara euqac wawaṅawac siṅginaguc keczu ionac murunec haanzac.

² Ewa siṅ kuneṅ yanda waṅėnécmianzac, néṅ ménda mihiṅjiṅu. Unu humu waṅamuma nimbupuc waṅanṅu, néṅ hia mihiṅjimuac séc qahac wanzac. Imuac mia ini

euma hazéc ac waṅamuzu. Waṅu hėnia hėla imi zėwelecgina qahac kecanzu imuac niṅac ménda mi-hicṅji keczu.

³ Waṅu zėwelecmima kilenṅ ménda mihiṅjiṅuiguc imi eṅaṅ siṅginawac menec qenec wammu niṅac sigima zėwelecgic.

⁴ Kaiseroac ic embacya ini, baecac iwawaiyaguc ala wamma kekec imi Anutuac hazėchéra wamma kekec wanzac imi ménda niṅacgėzu? Imuac ic méréneṅ baec ala wammimaṅ zé ewa ewa waṅanṅac imi eṅeyaoc Anutuac hazėra wawaṅa wanzac.

⁵ Ini kiwi téréyaiguc Anutunėṅ Uṅa Tėréya méli nėnécmiyu ewa qerinaiguc kecanzac Uṅa Tėréya iminėṅ mia nimbupuc wammacac séc waṅ énécmianzac zėyec,* néṅ ini imi ac imuac niṅac eṅomia wanzac me?

⁶ Waṅu imi sac qahac, néṅ inėṅ ewa hiawac buṅa kuneṅ yanda nėnécmianzac. Imuac yomuhuc zėyec; Anutunėṅ tėtéc qeṅe ic nesi énécmiyu keṅac ewa qerigina memaamuma keczu ionac mia ewa hia waṅ énécmianzac.

⁷ Imuac ini Anutu niṅtoho wammimu. Imuhuc wamma Biria miṅina hazéc wammimu. Imuhuc wammigic qiziṅiṅgé énécmimac.

⁸ Anutu hosucgėmigic, imuhuc waṅac i acguc hosucgé énécmimac. Biria meme ic ini méragina zuacgic lalaclalac wammac. Ewa qerigina keṅhėi hahėi waṅanṅac ini ewa qerigina métėrégic lalaclalac wammac.

⁹ Qerinėṅ yai wisisiṅaguc zėsiac wamma ewa biric wammu. Zėdesigina melėṅac zėsiaciguc, zėzé ségisėgigina melėṅac niṅ yėwėriiguc kemmac.

¹⁰ Miṅ Kewuac kiwaiguc memaamumu, inėṅ meeṅ

* 4:5: Tosara imi yomuhuc melemma ogic hezac; Anutunėṅ qerinaiguc uṅanina hai nėnécmiyu hezac imuac hėṅgalenṅ wammianzac.

énécmimac.

*IC tosara ménda niŋgési
énécmimu.*

¹¹ Dacmuna hécna, zébiri qébiri ménda wanamumu. Mérénéŋ ménéŋ dacmunaya zébiri mizac me gésimizac imi héna ac zébirima gésizac wanzac. Héna ac gési keczaŋguc gi héna ac tohotoho ic qahac, néŋ gésigési ic keczaŋ.

¹² Héna ac miŋina zéma gésigési ic imi momacguc sac keczac. Inéŋ mia bénzénéŋ aŋgénéŋ tiénécmimac me bénzénéŋ mebiri énécmimacac séc. Néŋ gi méré icnéŋ alahécgina gési énécmianzaŋ.

*Oranġucac niŋkumuma tétéc
qeŋe wammucac ménda hezac.*

¹³ Zéwa niŋgic, sugina igucnec tosara erac me oraŋ nini tauŋ imuaru me imuaru kemma soukiwa ai mema koŋia mema kecni yawuŋ ménéŋ tecgéyu hawiŋ. Imuhuc zéanžu ini ac yomi nimbésémaŋ;

¹⁴ Oraŋguc némacnéŋ hicŋi énécmimac imi ini ménda ninzu. Kekecgina imi némac iwawai? Ini imi baec wéséséya nalé hotoŋa dac kecma aocgéanzac imuhucya.

¹⁵ Imuac ini néwécgeŋa yomuhuc zémuac hezac, Miŋ Kewuninanénéŋ niŋu sécgéyu nini kecma ai imi mewiŋ.

¹⁶ Ini deguc tétéc qeŋe ac eŋomia wamma séwi eŋeŋ wanžu. Wanžu tétéc qeŋe ac imuhucya imi moczoŋ biria wanzac.

¹⁷ Imuac mia ic mérénéŋ wawaŋ meme hiabia wawaŋawac séc niŋteŋgic qinŋteŋgicya hemiyuguc kileŋ ménda wanžu kápésicya wanzac.

5

*IC soukiwaginaguc ionac goro
ac.*

¹ Hinac zéma soukiwa yandaguc keczu ini gezac haima niŋgic. Zéra

waiya hicŋi énécmimacac hezac imuac nimma qac siac wammu.

² Hinac mériaŋgina imi houdaru owo malekugina imi qakolanénéŋ qedaczac.

³ Goli siliwaginanénéŋ hufeŋaguc wandaczac. Wanžu hufeŋa iminénéŋ geric ésécnec séwi busugina nema héniaŋgina zéaumac. Ini imi nalé tetcgiaiguc hinacgina qauqau haigic enzac.

⁴ Ninzu, ai ic tosara onac aiginaiguc héla tocgogic imuac ai boŋagina aŋgétima ménda énécmigic ai boŋa iminénéŋ qaczac. Wanžu tocgotocgo ai megic ieneŋ siacgic Miŋ Kewunina, Miŋ Kewu Pupunda iwac gezawaiguc hiŋgaczac.

⁵ Ini baeciguc hémbaoc wamma iwawai hiabianénéŋ mezeric amuma kecma unu hézénéŋ hézéŋgiawac naléyaiguc ewa qerigina halécya dépaŋ yanda wanžu keczu.

⁶ Wanžu ini ic solaŋa imuac mia kápésicyaguc zéma zétecgéma qe-humugic. Wanžu inénéŋ musuqeŋe ac ménéŋ ménda melenéŋ énécmiyec.

Qenzen manzenjiguc naŋselimu.

⁷ Imuac dacmuna hécna, ini nalé horugiyu naŋselimanec kecgic Miŋ Kewunina harémac. Himicnec qimicnec icyanénéŋ héla gocmia baec igucnec hicŋianzac imuac mambéc kecma niŋselima kia naléya zéma kaiwe naléyawac* mambéc kecanžu.

⁸ Ini acguc ewa qerigina niŋseligima nalé horua naŋselima kecmu. Miŋ Kewuninawac hahayawac nalé imi ducŋzac.

⁹ Eŋaocnec diric doroc ac ménda wanamumu, ac imi tohoma kecgic gésigésiac zéranénéŋ qizizinéŋ énécmima kemmac. Ninzu gésigési icnéŋ hosucgé énécmima naguiguc séŋgaŋeŋ nanžu.

¹⁰ Dacmuna hécna, kua meme ic Miŋ Kewuninawac qaraiguc zégic

* 5:7: Girik aciguc; Kia walaha zéma kia tetcgia.

i inicgic zérabéra zéma mambéc kecec horua imuac sésécgina wammu.

¹¹ Ninzu nanşelima kecanzu ionac nimma mériaŋ ginaguc zéanzıŋ. Ini Yop ac nanaŋ seli imi gezac ginanéŋ niŋgic. Waŋu Miŋ Kewuninanéŋ teteçgiaiguc dimuhuc wammiyec imi oloŋnindaczu. Miŋ Kewunina imi méŋac méŋ ogicma ewa biric zéma wésé ninıŋ kuneŋ yanda waŋ nénécmianzac.

¹² Dacmuna héçna, ac méŋ méndaçucnec zéselimu. Ac imuac niŋgic ac tosara onogicma réwéria wammac. Kurumeŋac qaraiguc me baecac qaraiguc iwawai tosara méŋac qaraiguc koroma ménda zéselimu. Niŋgic oaec waŋu oaec zému, waŋu çahac waŋu çahac zému. Imuhuc ménda waŋgic, késpedesic ginaguc zéénécmiwac niŋac.

Ninzéŋgéma zéweleçmu.

¹³ Onarunec méŋnéŋ yéwéri mihicŋzaciguc imi Anutu zéweleç wammimac. Méŋnéŋ méŋ ségiségiiguc keczaciguc imi mepé çepésiaç legic héimimac.

¹⁴ Onac murunec méŋ hafi zepayaguc keczaciguc imi hénaoriŋ ionac çeriac galeŋ unuruyu hama Miŋ Kewuninawac qaraiguc haléçnéŋ naec mima zéweleçmu.

¹⁵ Zéweleçgina ninzéŋ ninzéŋginaiguc wawaŋa imi hafi ic mehiaru énécmimac. Miŋ Kewuninanéŋ hafıya igucnec meyacmimac. Waŋu késpedesic méŋ waŋçiguc imi acguc waimimac.

¹⁶ Imuac bec késpedesicgina zézuac waŋamuma hafigina hiarumac niŋac naŋgé amuma zéweleç wammu. Ic solañanéŋ zéweleru kuhaguc zéma hélaçuc waŋanzac.

¹⁷ Elia imi hénıaya ic omaya neŋaŋ éséçnec, néŋ inéŋ kia ménda hamac niŋac solañanec

weleru yawuŋ haréwéc zéma maso 6 imuac séc baeciguc kia ménda mayec.

¹⁸ Waŋu muŋguc weleru kurumeŋnéŋ kia haiyu mayu baecnéŋ héla mihicŋiyec.

¹⁹ Dacmuna héçna, onarunec méŋnéŋ ackuazéc héla waima rouc keru ic méŋnéŋ naŋgémiyu liliŋgéma hamaciguc imi

²⁰ naŋgémiyec inéŋ liliŋgéma hayec iwac çeri uŋa imi humuc igucnec aŋgéŋa tima késpedesic ya sasala osodaczac. Ini hénıa imi niŋteçicmu.

1 Petero

Yaizéé ac.

¹ Yesu Kristoac Méliméli ic ni Peteronéj Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia komoc, zéma Bitinia baec séc Anutuac hénarorij kian éséc nec héndemma kekera

² Anutu manjoc ninanéj ménda hicnjicnec bec ninénécmima Uña téréyanéj météré énécmiyu ninjtoho wanjic, Yesu Kristoac sawanéj naec énécmima* gési énécmima énépésiyec onac mia kiwi yomi oénécmizua. Ewa hiaya zéma luaeyanéj onac muru sécgéma hema kecmac.

³ Mepésimini, neñañ minj kewunina Yesu Kristoac manjocya Anutunéj wésé nininj kunenjec sécgémiyu Yesu Kristo i humuc ic sugcina igucnec meqeli mima hénia imuacnec neñañ kekec qelia mihicnj nénécmiyu ninjkinzéj qeli qeli he nénécmiyu kecanzij.

⁴ Imuhuc wamma onac ninj wamma kurumenjiguc iwawai haihaiya hezac, ménda houhouya, ménda zapi qeqeya, ménda qahac wawaña, imi mératéc memu.

⁵ Ini imi nalé tetcgiaiguc anjéj titi haka mewininimanj zé ninj heyec imi késawinj zé ninjéngéjic Anutuac kuhanéj inicgaleñ wanj énécmiyec.

⁶ Imuac qeriginaiguc ini ségiséji wamma kecanzu. Wanj hicnj énécmimacac hezaciguc deguc manam batuc yéwéria hénia hénia ninj wamma nalé hotoñadac ninjéwérimu.

⁷ Imi mia ninjéj ninjéngina imi goli gericnéj batucgéyu qahac wammacac hezac imuac séha ogicma hiabia wanj Yesu Kristoac hahayawac naléiguc mepé qepésigina zéma edamugina

zéma eebipiginaguc wammu ninjac réwéri imuhucya hicnj énécmikeczac.

⁸ Yesu imi ini kicginanéj ménda héngic, néj kilenj sinjnj wammianzu. Deguc acguc ménda hénzu, néj kilenj ninjéngéma ségiséji méj edamuyaguc hénia zéasariwinjac séc qahac imuhucya nimma kecanzu.

⁹ Imi mia ninjéj ninjénginawac héla, qeri unjaginawac anjéj titi imi énécmiyu memuac hezac imuac ninj imuhuc imuhuc ségiséji wamma kecanzu.

¹⁰ Anjéj titi imuac mia kua meme ic tosara ieneñ ewa hiaya onac muru mama hamacac heyec imuac héiqelima seliseli wamma hochoc ai megic.

¹¹ Megic ionac ewa qeriginaiguc Kristoac unjanéj Kristo enjeyac imi qenzenj manzenj qema kecma imuac andiaiguc kiwi edamuyaguc wammac zéma walac énézéyec. Énézéyu ieneñ ic mérénéj Kristo wanjac me némac naléiguc hicnjimac zéma hochoc ai megic.

¹² Ic ieneñ imi enañ ménda welenj qeamugic, néj onac welenj qeénécmigic imuac zéau énécmiyu ninjasarigic. Wanj imi mia Uña Téréya kurumenj igucnec mayec inéj buña suruc hiabiawac welenj qeqe ic nanjé énécmiyu degucmi buña suruc hiabia onac énézéjic nindacgic. Wanj kua meme unj enenj acguc hénia imi héntegicbinj zé wanju.

¹³ Imuac ini ewa qeriginawac rikunja zikima zéréñ qéréñ wamma séwiac singina helanzi amuma kecmu. Wanj Yesu Kristo hicnjitegicmac nalé imuaru inéj ewa hiawac wanj énécmimac. Imuac ninj ini imuac mia moczonj ninjkinjéngéma kecmu.

* 1:2: Sawanéj naec énécmima; Mmh 24:3-8, Heb 9:18-21.

14 Kua tohotoho nambérac éséc nec kecmu, nér bec nec ménda niñtegicma kecgic imuaru siñ biria méndacma kecgic haka tanera imuac ménda tohoma kecmu.

15 Téréya miñina unuruyec iwac séciguc namma ini acguc wawañ memegina séc, ic téréya kecmu.

16 Ac yomuhuc mia ooyawac heyu imuhuc zézua; Ni téréya kecua imuac niñ ini acguc téréya kecmu.

17 Ini Mañgoc zémima qac héhélianzu inér niñgési énécmiman zé icya icya séwi tanecgina ménda hémma ai memegina hémma niñénécmianzac. Imuac baeciguc ic kian kecmu eeya séha héimima kecmu.

18 Ini ninzu éséc nec esañambéc hécgina ionac hena tima haka enomia wawañgic imuac nec añgér tiénécmiyec imi siliwa me goli éséc nec iwawai kecmu qahac wawañzac imuhucyanér boñ héré ménda meénécmiyec.

19 Rama wizi kukuya qahac kitic Képésira qahac éséc nec kekera Kristo iwac sacya eeyagucnér boñ héré meénécmiyec.

20 I imi baec kurumen ménda zéyu hicñiyec nec gésimimiawac kerec. Wawañ nalé tetcgia yomuac onac niñ wamma mewininimiyu hicñiyec.

21 Ini imi humuc ic suggina iguc nec Kristo i meqelimima kiwi edamu asahanér héimiyec Anutu iwac mia wamma Kristonér énépésiyu ninzégéan zu. Imuac onac ninzér ninzér zéma niñkinzér imi Anutuac muru hezac.

22 Ini ac héla imi niñtoho kecmu† onac qeri uñagina imi météréma ninzér ninzér dacmuna hécgina hélac nec goi héihéi wawañ énécmianzu, imuac ewa qerigina lalac nec zéma qerigina

dumuñanér siñniñ wawañmuma kecmu.

23 Ini muñguc qelima hicñigic imi gocmia kecmu houanzac imuhucyaiguc qahac, nér gocmia ménda houhouya iguc nec hicñigic. Imi mia Anutuac ackuazéc kekecyaguc tetcgia qahac kecanzac imi mia.

24 Hénia imi yomuhuc; Ic séwígina momac yanda imi zariñ ura éséc nec. Wawañ kiwi edamugin a imi zariñ zuria éséc nec. Zariñ ura imi kaiwenér zeyu sélécgéan zac. Wawañ zariñ zuria imi bura tima maanzac.

25 Nér Miñ Kewuninawac ackuazéc imi tetcgia qahac heanzac zéyec. Wawañ ackuazéc imi buña suruc hiabia zéau énécmi niñgic imi mia.

2

Baña kekecyaguc Yesu zéma iwac añgér tiénécmimia.

1 Imuac bec, kaiziliwen haka hénia hénia zéma ala batuc haka hénia hénia zéma ikoc zéma nimbupuc zéma zébiriqébiri hénia hénia imi moczoñ gilidacgic keñu.

2-3 Miñ Kewuac goi héihéiya imuac siña ninzuciguc, merac sacsac éséc nec qeriganér namu téréya niñac wammu, imuhuc wamma yandima añgér titiiguc keremmu.

4 Wawañ ini imi baec icnér qéfacgégic, nér Anutunér niñu eeyaguc wawañ eneya buña gésimiyec baña kekecyaguc Yesu Kristo iwac muru hamu.

5 Hagic hofac oo ic areñhéra téréya wamma mulu manañ hofac hiabia Anutunér siña nimma añgér timacac sécya omimu niñac, Yesu Kristonér hoc kekecyaguc éséc nec meyac énécmiyu toroqe amuma amaya téréya wamma kecua.

† 1:22: Ac héla imi niñtoho kecmu; Kiwi méranér ooya tosaraiguc Uñawac kuhanér.

6 Kiwi téréyaiguc ac mén yomuhuc ooyawac hezac; Héngic, ni Zion ama imuaru banja mén wanḡoḡaiguc séraḡ éséc buḡa qemima haizua. Waḡu ic méréneḡ ninzéhé mimac imi gamusiḡ qamusinḡiguc ménda opocopora wammac zéyec.

7 Imuac niḡac ninzéhéḡzu onac muru imi eeyaguc wanḡac, néḡ ménda ninzéhéḡzu ionac muru imi hoc mén mericḡe ic eneḡ héḡara mema gilic keḡkeḡa iminéh ama wanḡoḡaiguc hiḡgacma ama imuac oruha wamma taru

8 tosara hoc imuaru qonḡon tonḡéanḡu. Waḡu zamanḡin hoc imuaru mama unuanḡac zéyec. Imi mia ackuazéc ménda tohoanḡu imuac niḡac mama unuanḡac. Waḡu ic imuhucya imi imuhuc wammu niḡac hezac.

9 Waḡu ini imi siḡi tunumaḡ yanda igucnec héihéré énécmima edamuya hiabia soroc imuac qeriaiguc onoporec iwac hénia hiabia zéau énécmimu niḡac hénaroinḡ héra buḡa qeénécmimia zéma hofac oo ic, ic kewuac séc eḡeḡa zéma iwac héḡgaleḡ ama areḡa yanda téréya zéma ic embac eḡeya buḡa qeénécmimia wamma kecḡu.

10 Ini imi becneḡ ic embachéra ménda keḡcic, néḡ deguc imi Anutuac ic embachéra wamma kecḡu. Waḡu becneḡ imi wésé nininḡ ménda waḡ énécmiyu keḡcic, néḡ deguc imi wéséninḡ waḡ énécmiyu kecḡu.

Anutuac welenḡeḡe ic kecmu.

11 Ala sorochéna, meḡeli énécmima zézua, onac imi baeciguc ic kian zéma ic qan ésécneḡ nimma qeri unḡaginawac hazéc wammima yaréya qeanḡac séwigina imuac siḡ imi sigima kecmu.

12 Ic enia ionac suc ginaiguc wawaḡ memegina hiabianec wamma kecmu. Biria meme zéma zébiriqébiri waḡ énécmianḡu ieneḡ onac ai meme hiabia imi hémma Anutuac hahayawac naléiguc* qac buḡaya mepésimu.

13 Miḡ Kewuac niḡac wamma hénia ac hénia hénia icnéḡ zéseligic imi mocḡon tohodacmu. baecac ic kewu eḡeḡa me

14 inéh méli énécmiyu hama haka biria wanḡu taségina melenḡ énécmima, haka hiabia wanḡu bakia hiabia melenḡ énécmianḡu baec galeḡ imi onac imuhucyanec waḡ énécmimu.

15 Hénia imi yomuhuc; Wawaḡ memegina hiabia iminéḡ ic diwi qiwiliḡa ionac acgina sic saocya imi méwécḡému iminéḡ mia Anutuac ewa siḡ wanḡac.

16 Eḡaoc eḡaḡ kekec miḡina kecmu, néḡ imuac kuhanéh biria ménda musaḡḡéma wammu. Waḡu Anutuac welenḡ qeḡe ichéra ésécneḡ kecmu.

17 Ic mocḡonḡec ee héihéi hiabianec waḡ énécmimu. Waḡu ninzéh ninzéh dacmuna hécgina siḡinḡ waḡ énécmima Anutuac bac yandi yandi wamma baecac ic kewuya ee héihéi waḡ énécmimu.

Qenzen manzen kekecac séséc.

18 Welenḡ qeḡe ic ini zénéḡ hirihiri wamma miḡ hécgina ionac ewa bacginaiguc memaamuma kecmu. Waḡu ic kuneḡ hécgina hiabia bénzéhḡ ionac sac qahac, néḡ goi biric waḡ énécmianḡu ionac muru momacneḡ imuhuc waḡ énécmimu.

19 Réwéri hénia qahac mihicḡi énécmigic Anutu niḡqelima bisima kecmu imi haka hiabia soroc.

20 Képésicgina niḡac unuhéi waḡic bisiqatéḡ wammuiḡuc némac niḡac zéhiaru énécmimac? Haka hiabia wamma qenzenḡ

* 2:12: Anutuac hahayawac nalé; Luk 19:44, Mmh 3:16, Mmh 32:34, Leg 58:6.

manzeŋ mihicŋima efima bisimu imi Anutuac kiwaiguc haka hén̄soroc sorocgia wammac.

²¹ Hén̄ia imuac mia ini héihéré énécmimiyec. Kristo imi acguc onac wamma qenzeŋ manzeŋ mihicŋi migic bisima séséc waŋ énécmiyec imi ini hém̄ma eneya hén̄anec méndacma tima hamu zéma imuhuc waŋ énécmiyec.

²² Inéŋ késpedes méné ménd̄a waŋec. Waŋu kuaya igucnec ikoc ac méné ménd̄a zéyec.

²³ Zébiri migic kitiwa ménd̄a zébiri énécmiyec. Qenzeŋ manzeŋ mihicŋi migic ménd̄a tericgé énécmiyec, néŋ baec ic solan̄anec gési nénécmianzac iwac mériaiguc eneya haiamuyec.

²⁴ Waŋu iciguc qegic namma eneya séwiiguc neŋaŋ késpedescina bisidarec. Imi mia neŋaŋ késpedesac muru humuma haka solan̄awac muru qelia kecbiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec. Inéŋ wiziyaŋuc waŋu ini hiarugic.

²⁵ Becnec imi rama ésécnec rouc wamma keŋgic, néŋ deguc imi uŋaginawac rama galeŋ zéma héngaleŋ miŋina keczac iwac muru liliŋgéma hama keczu.

3

Eu iniŋ onac pakeŋ ac.

¹ Iniŋhécgina ini imuhucyanec euhécgina ionac acgina niŋtoho waŋ énécmimu, imuhuc waŋgicguc tosara Anutuac ackuazéc ménd̄a niŋtohoanzu imi eneŋ acguc iniŋ hécgina ionac acgina niŋac qahac, néŋ wawaŋ memegina niŋac wamma liliŋgéŋic aŋgéŋ tiénécmimacac séc wammac.

² Hén̄ia imi yomuhuc; Bac yandi yandi wamma hakagina qala qalanec wamma kecgic inicdaczu.

³ Oruc miŋics me soron̄ goli me zari maleku tanera hén̄ia hén̄ianéŋ séwiginaiguc ménd̄a mezeric qezeric wammu,

⁴ néŋ ewa qeriginaiguc qeri ic san̄gima hezac imuac mia wamma memaamuma luae ménd̄a houmacac séc imuhucyanéŋ mia mezeric amuma kecmu. Imuhucya imi Anutuac kiwaiguc eeyaguc yanda waŋan̄zac.

⁵ Becnec embac téréya tosara niŋkumugina Anutuac muru haima kecgic ieneŋ acguc imuhucyanec wamma euhécgina ionac acgina niŋtoho wamma haka iminéŋ mezeric amuma kecaŋgic.

⁶ Saranéŋ Abarahamac miŋna zémima niŋtoho wammiyec ésécnec ini acguc haka hiabia wamma haka tosara zénéŋ hir-ihiriyawac séc mihicŋima kileŋ bac yandi yandi ménd̄a wamma kecma iwac* bérachéra wandaczu.

⁷ Embac euhécgina ini imuhucyanec niŋtegic qin̄tegicgina ménd̄acma iniŋ hécgina iniguc kecmu. Embac imi zéic bébélacgia ésécnec, waŋu kekec hémbénaŋa ewa hiawac énécmimia imi momacnec mératéc memu imi niŋtegicma eegina héiénécmimu. Imuhuc waŋgic zéwelecwelec ginanéŋ néhé néhélia qahac wammac.

⁸ Acna metecgéma zéwa niŋgic; Ini moczon̄ yanda ewa momaciguc kecma méŋac méné wésé niniŋguc dacmuna ésécnec goi héihéi waŋamumu. Waŋu ewa biric waŋamuma memaamuma kecmu.

⁹ Haka biriawac haka birianec, zébiri qébiriawac zébiri qébirianec ménd̄a melen̄ énécmima kileŋ mozoc ac hiabia waŋ énécmimu. Imuhuc wamma mériaŋ imi mératéc memu niŋac héihéré énécmiyec.

¹⁰ Imuac mia kekecac goiya héima nalé hiabia mihicŋimaŋ zé wanzaciguc ezelaŋa neuŋ héimima ac biria ménd̄a wamma kua

* 3:6: Sarawac.

tasiaya iminéh ac ikora ménda zémac.

¹¹ Wañu biria igucnec lilingéma haka hiabia wamma, wañu luac kecec niñac hochoc ai mema seligima nesima méndacmac.

¹² Imuac hénia imi yomuhuc, miñ kewuninawac kiwa imi ic solañawac muru hiyu kenanzac. Wañu gezawa imi ionac zéwelec welecginaawac haiyu heanzac, néñ haka biria wañanzu ionac imi kic ségérayanéh tawi énécmianzac zéma zéyec.

¹³ Wañu seliseli wamma haka hiabia wamma kecmuiguc méréneh zéra waiya énécmimac?

¹⁴ Wañu haka solañawac wañgic unuhéi wammu imi ségiségi ginaguc. Némac iwawai niñac ic tosara bac yandi yandi wañanzu imuac mia ini bac yandi yandi ménda wamma bac zazac ménda wammu, néñ

¹⁵ ewa qeriginaiguc Kristo i miñ kewuginawac buña métérégic kecmac. Wañu ewa qeriginaiguc niñkumu hezac imuac hénia qesi nimbiñ zé wañgic bénzénec melen énécmiman zé nalé séc zéréñqéréñ wamma kecmu,

¹⁶ néñ gum bénzénzéh zéma ee héihéiiguc wammu. Wañu ewa kétin kétin ginanéh qala qalagianec hemac. Imuhuc wañgic onac wawañ meme hiabiawac zébiri qébiri wañ énécmimu imi eney mema titi hakaginawac gamugina mihicñimu.

¹⁷ Haka hiabia wamma qenzen manzen mihicñimu imi Anutuac ewa siñ wanzaciguc haka biria wamma qenzen manzen mihicñimu imi ogiczac.

¹⁸ Kristo imi hatac momacguc késpedesic ic momac yanda onac niñ wamma humuyec. Ic solañanéh neñan késpedesic niñac mulu meyec. Imi mia nonagicma Anutuac muru kemma nonopocman zé

imuhuc wañec. Inéh mia séwiiguc qegic humuyec, néñ uñaguc imi meqelimiyu kekecyaguc wañec.

¹⁹ Inéh uñaguc kemma uña tosara humucac hésa qatéciguc kecgic ionac ackua zéc zéau énécmiyec.

²⁰ Imi eney mia becne Noanéh zéic miyacgéma keru nalé imuaru Anutunéh nalé horua qeri bénzéniguc mambéc énécmiyu acqeqe wañgic ienen mia. Wañu zéic imuac qeriaiguc emma doku igucnec añgéh tiénécmimia ionac zañgégina imi 8 sac wañec.

²¹ Doku imi Yesu Kristoac humuc igucnec yayac niñac deguc imi melemma añgéh titiac asé kiwiya wanzac. Imi mia doku naec haka imi mia. Wañu imi mia séwiac késpedesic zuac énécmiawac iwawai qahac, néñ ewa kétin kétin solañanéh Anutu mihicñiman zé hénima kenkenja imuac asé kiwiya wanzac.

²² Yesu imi kurumenju emma Anutuac méra héiyaiguc taczac. Taru kua meme uña zéma ai memeac qac buñaginaguc zéma kuc buñaginaguc ienen iwac méra bacyaiguc kecdaczu.

4

Anutuac goi héihéi imuac welen qeqe ic hiabia.

¹ Kristo imi séwiyaguc qenzen manzen mihicñiyec imuac niñ, ini acguc Yesu niñec séc nimma ninin iminéh yaréac malekugina ésécnec héiamumu. Séwiiguc qenzen manzen niñec iminéh késpedesic igucnec elingé amuanzac.

² Elingéamuma inéh baecac kekec hemizac séc muñguc siñ biria ménda méndacma Anutuac ewa siñac sac méndacma kecmac.

³ Ini kaiseroac siñ zéma hémbaoc zéma niñgon zéma nezéléléh zéma newa qewelon zéma baniarawac ireha welen qema

ic enia wañanzu éséc nec haka imuhucya becarunec wamma hama nalé hiadac audaczu.

⁴ Wañu enej imi i iniguc iwawai auçauma kekec imuac qaonjaiguc ménda hololoma kenjic, ienenj in-icma niñjic haka méréra wañu zébiri qébirinéj qacginaguc héigic enzac.

⁵ Wañu ienenj kecma humuc zéma kic qeli kekec héniaquina niñgési énécmimac niñac zérénj qérénj wamma keczac iwacmuru héniaquina zéaumac hezac.

⁶ Hénia imuac niñac mia humuc ionac muru buña suruc hiabia imi momacnec zéau énécmimia wañec, hénia imi ic embac kic qeli kekera éséc nec niñgési énécmimia wammac, néj uñaiguc imi Anutuac hénia séc kecmu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

⁷ Iwawai momac yanda imuac nalé tetcgia ducñzac. Imuac bec niniñgina asac asarianec kecma séwiac siñ waima zéwelec wamma kecmu.

⁸ Goi héihéinéj kápésic sasala hoturu énécmianzac imuac niñ hénia yomuac niñjic tosara onog-icma eneña wañu qeriginanéj goi héihéi wañamuma kecmu.

⁹ Ini ñjindic ñnducya qahac welenj qeamuma kecmu.

¹⁰ Anutunénj ic embac enjac enjac ewa hiawac ai buña hénia hénia énécmiyec séc ama galenja hiabia wamma Anutuac ewa hiawac buña hénia héniaiguc welenj qeénécmimu.

¹¹ Ic méñnéj ac ménj zémanj zé Anutuac ackuazéc éséc nec zémac. Wañu méñnéj ménj welenj qeénécmimanj zé Anutunénj kuc miyu wanzac éséc nec wammac. Imuhuc wañu ai hénia héniaiguc Yesu Kristoac qaraiguc Anutunénj edamuyaguc wammac. Iwac muru mia edamuya zéma kuc yandanénj nalé tetcgia qahac hema kecmac. Hélacnec!

Qenzenj manzenj Kristoac toho-toho ichéra neñaj buña.

¹² Ala sorochéčna, ini batucgé énécmimanj zé zéra waiya geriwagucnéj hicñi énécmiyu haka méréra hicñi énécmizac éséc nec ménda aurimu.

¹³ Wañu ini kenj kecma iwac eebipiya wininimac nalé imuaru ewa hia nimma zézé ségiségi wammu niñac Kristoac qenzenj manzenjaiguc toroqema ségiségi wammu.

¹⁴ Ini Kristoac qara niñac wamma zébiri qébiri ac wañ énécmimu iguc imi zézé ségiségi ginaguc wanzac. Imi mia Uña eebipiyaguc, Anutuac Uña iminéj qacginaiguc keczac imuac niñ imuhuc zézua.

¹⁵ Sucginaiguc méñnéj ménj biñ suña me kowu nene me haka biria me kua suruñ ic éséc nec ménda wangic qenzenj manzenj ménda mi-hicñi énécmimia wambac niñac.

¹⁶ Wañu Kristoac ic kecma qenzenj manzenj mihicñi énécmimia wañu gamugina ménda nimmu, néj néwécgeña Yesuac qara niñac Anutu mepésimu.

¹⁷ Anutuac ama neñajñguc gésigési ai hénima memac imuac naléya ducñzac. Neñaj muru walac hénima gési nénécmimaciguc ic embac tosara buña suruc hiabia imi ménda tohoanzu ionac tetcgia imi yei dimuhuc wammac?

¹⁸ Wañu ic solañanéj añgénj titi mihicñimanj zé ai yanda wammaciguc, Anutu eeya ménda héimianzu imi enej zéma kápésic ic ienenj nanaj dimuaru nammu?

¹⁹ Imuac Anutuac ewa siñ tohoma zéra béra mihicñimu ienenj imi haka hiabia wamma qeri uñagina imi mihicñi mihicñi miñina méñzé méñzéya qahac iwac muru qutunjgé amumu.

Anutuac rama dimuhuc galenḡ énécmiwiḡ?

¹ Sucginaiguc qeriwac galen ini ni momacnec qeriwac galen wawaḡa zéma Kristoac qenzen manzen imuac héipuc ic zéma edamuya wininiyu toroqemaḡ niḡ zénéneḡa neḡ zéhinoc waḡ énécmizua.

² Sucginaiguc Anutuac rama tuḡ keczu imi galenḡ énécmimu. Zénaḡgéiguc qahac, néḡ Anutuac ewa siḡ méndacma eḡaḡ singinanéḡ waḡ énécmiyu inicgalen waḡ énécmimu. Waḡu soukiwa niḡac hémbaoc wamma qahac, néḡ welen qeénécmiwiḡ zé seliseli wamma memu.

³ Waḡu niḡkumu énécmima ic embac méraginaiguc onoporu keczu i kewu ménda waḡ énécmimu, néḡ rama tuḡ ionac muru haka hiabia énézégic héḡgic kecmu.

⁴ Imuhuc wamma kecḡic rama galen ionac kiwaginanéḡ hamac nalé imuaru ic kewuac opoc edamuyaguc ménda méiméiḡa énécmiyu memu.

⁵ Ic qapé wiliḡa, ini imuhuyanec kua memegina niḡtoho waḡ énécmima moczoḡ yanda eḡaocnec memaamuma haka iminéḡ malekugina ésécnecc héima kecmu. Anutu imi séwi eḡeḡ ic hazéc waḡ énécmianzac, néḡ memaamuma kekec ionac imi ewa hiawac waḡ énécmianzac imuac mia imuhuc zézu.

⁶ Imuac Anutuac méra selia imuac bacyaiguc memaamuma kecḡic naléya ducḡiyu meyac énécmimac.

⁷ Inéḡ mia qeriyanéḡ donḡé énécmianzac imuac niḡ niniḡgina yéwéria imi moczoḡ yanda iwac muru haidacmu.

⁸ Ini galenḡé amuma técgina nimma kecmu, hazéc yandagina Biria miḡjananéḡ laion ésécnecc

qécḡé énécmimaḡ zé qacma silacma lelecgéma hohoc ai mezac.

⁹ Imuac i hazéc wammima ninzén niḡzénḡgina meselima nammu. Dacmuna hécgina baera baera keczu imi eneḡ acguc qenzen manzen imuhuyanec hicḡi énécmiyu keczu imi ini ninzu hénia imuac mia imuhuc zézu.

¹⁰ Waḡu ewa hiawac ai buḡa hénia hénia imuac miḡjina Anutu, eḡeya edamuya hehe selia imuac qeriaiguc keremmu niḡac Kristoac qeriaiguc héihéré énécmiyec inéḡ mia nalé hotoḡadac qenzen manzen miḡicḡjima keczu ini eḡeyaoc meqeli énécmima kuc énécmima meseli énécmimac.

¹¹ Iwac muru kuc seli towia towia hema kecmac. Hélacnec!

Yaizéze ac tetcgia zéma mozoc.

¹² Dacmuna solaḡa Siliwano ic keḡhéi hahéiḡa qahac zéma niḡmianzua inéḡ méra néḡu ac hotoḡa dac yomi oma zénaḡgé énécmima ackuazéc yomi imi Anutuac ewa hia héla wanzac imi héipuc wamma zézu imuac niḡ ini ewa hia imuaru selianec nammu.

¹³ Babilon baec yandaiguc hénaoiriḡ keczu ieneḡ yaizézeḡgina zézu. Waḡu nuac ninzén ninzén naḡna Mareko acguc imuhuc énézézac.

¹⁴ Ini goi héihéiac kiricne qiricne waḡamuma ewa hia acḡina zégic keḡha wammac. Kristoac qeriaiguc keczu ic embac momac yanda onac muru luaenéḡ he énécmimac.

2 Petero

¹ Yesu Kristoac welen qe qe ica zéma Yesuac Méliméli ica ni Simeon Peteronén, neñañ Anutu zéma añgét titi miñina Yesu Kristoac kecec solañawac kuhanén nañgé néñu, ninzén ninzén nini késakeczin eeyaguc imi héná imuhucyanec mihicñi énécmiyu késa keczu onac mia kiwi yomi o énécmizua.

² Anutu zéma neñañ Miñ Kewunina Yesuac hénia ninzu ninñ kuaya qe qe ya imuac qeriaiguc ewa hiaya zéma luaeyanén onac muru sécgéma hema kecmac.

Kristoac tohotoho ichéra ionac pakeñ ac.

³ Eñeya edamuya zéma hiayanén neñañ héihéré nénécmiyec i niñmianzin ninñ imuac qeriaiguc mia Anutuac kuhanén kecec zéma wawañ meme eeyaguc imuac buñá moczon mihicñi nénécmiyec.

⁴ Imi mia baeciguc séwininawac sin birianén wañ nénécmiyu haka oñgija késa kerin imuac héñara mema Anutuac hénia ya téréyaiguc toroqewin niñac sisipac ac eñeña yanda eebipiyaguc imi nénécmiyec.

⁵ Hénia imuac niñac mia ini séc méñ seliseli wamma haka yomuhucyanén kekecginaiguc toroqemu; Ninzén ninzégina qahaiguc wawañ meme hiabia, wawañ meme hiabia imuac qahaiguc ninñgina,

⁶ ninñgina imuac qahaiguc melanzi amuma kecec, melanzi amuma kecec imuac qahaiguc qeselima kecec, qeselima kecec imuac qahaiguc météré amuma kecec,

⁷ météré amuma kecec imuac qahaiguc dacmuna sin, dacmuna sin imuac qahaiguc goi héihéi

wañamuma kecec imi toroqema imuac qeriaiguc kecmu.

⁸ Haka imuhucyanén onac muru hema emma heyu Miñ Kewunina Yesu Kristoac hénia ya kuaya qe qe ya niñareñgéma kecmá gorosonja me aronja ménda wammú.

⁹ Méñnéñ haka imuhucya ménda añgét tiyu hemizac imi kiwa mugu mugumia zéma kic hilic. Wañu ic imuhucya imi késpedesya bec zuacmimia wañec, néñ imi eluñ qeyu kecanzac.

¹⁰ Dacmuna hécna imuac niñac séc méñ ogicma seliseli wamma ai buñagina meseligimu. Imuhuc wañgic ai imuac unuruma megési énécmiyec imi hicñitegiru hémmu. Ini imuhuc wammuiguc ménda maunumac, néñ seligima kecmu.

¹¹ Imuhuc wamma kecmuiguc neñañ miñ kewunina añgét titi miñina Yesu Kristo iwac héñgaleñ ama areña yanda hehe selia imuac naguya moczon auénécmiyu osiosiya qahac kereñdacmu.

¹² Imuac mia ini hénia imi niñasarima ac héla deguc késa keczu imuaru nañseligiac keczu, néñ ini haka imuac niñqelimu niñac nalé séc énézémañ zé ninzua.

¹³⁻¹⁴ Ni Miñ Kewuna Yesu Kristonén zéasari néñec séc séwi halina focdac hetecgémañ imi ninzua. Imuac mia ni baec séwiac haliguc kicqeli kecanzua nalé imuac séc meqeli énécmiwa niñqelima kecmu niñac nimba sécgézac.

¹⁵ Wañu wai énécmima kemmañ imuac andiaiguc ini acguc ackuazéc énézéyi imi niñqelimu niñac aina selianec mekeczua.

Kristoac edamuya.

¹⁶ Miñ Kewunina Yesu Kristoac kuha zéma mama hañayawac énézéyin suruc imi nemu surucdac méñ ic méñnéñ

hiabianec arengéma zézéya imuhucya ménda méndacma énézéyinj, néj neḡaoc kicninanéj eḡeḡa miḡinawac héniaya imi héḡinj imuac héipuc ic wamma énézéanzinj.

¹⁷ Edamu asaha eebipiyaguc imuac qeria igucnec ac ewa méj yomuhuc mayec. Mayu inéj Maḡoc arunec eebipiya zéma edamuya késayec. Yomi imi nuac naḡ sorocna, iwac nimba sécgéyu ségiségi waḡanzua.

¹⁸ Ac ewa imi nini i guc momacnec baec boḡa téréyaiguc kecni kuruménj igucnec hicḡiyu neḡaoc gezac ninanéj nininj.

¹⁹ Waḡu neḡaḡ muru kua meme ic ionac ac he nénécmiyu niḡni héla téḡgéḡ waḡanzac. Waḡu ac iminéj mia kifa ésécnec siḡi tunumaḡ qe-tagali énécmiyu imuac mia kicgina hima kecgic ama gianaḡiyu ewa qeriginaiguc gianaḡiaḡawac widi yanda Yesu imi éréyu mihicḡimu.

²⁰ Waḡu walac ac yomi niḡyacgému, anduac ac kiwi téréyaiguc ooyawac hezac imi ic méj eḡeyawac héiqeli ac igucnec ménda haanzac.

²¹ Andiawac ara imi nalé méḡac méj ic méḡac ewa siḡ igucnec ménda mihicḡigic, néj uḡa téréyanéj tiléḡgé énécmiyu Anutu arunec ichéra ieneḡ zéhicḡiaḡigic.

2

Anutuac tilinj tilinj ic ikora zéma kiwi ic ikora.

¹ Néj ic enia ionac sugcinaiguc acguc Anutuac tilinj tilinj ic ikora hicḡjima keczu. Imuhucyanec sugcinaiguc acguc kiwi ic ikora hicḡjima kecmu. Ieneḡ imi mebiru énécmimiacac buḡa suruc ikora imi éléḡnec mema sugcinaiguc érému. Ieneḡ imi eḡaḡ boḡ hére meénécmiyec Miḡ Kewu i qaecgéma focfoc mebiru

énécmimiacac buḡa imi hére aḡgétimu.

² Waḡu ieneḡ kaisero waḡgic sasalanéj méndac énécmimu. Waḡu ic ionac niḡac ac hélawac héna imuac zébiri qébiri wammimu.

³ Kiwi ic ikora imi enéj hémbaociguc namma ackuazéc ewaginaiguc téyu iminéj batucgé énécmima iwawaigina hére onaḡic wammu. Waḡu tasé mihicḡi énécmimiacac ai imi becarunec ménda horugianzac. Waḡu mebiru qebiriac kuhanéj gau niḡ ménda wamma ic imuhucyawac inicma keczac.

⁴ Anutunéj kua meme uḡa tosara képésic waḡgic ionac képésicgina ménda wai énécmima uḡa biria ionac baec dumuḡawac bawaiguc gili énécmima siḡi tunumaḡ yanda imuac hésa amaiguc onoporu keḡkecgic zégésigési naléya hamacac hezac.

⁵ Waḡu becaru Noa solanḡ kekecac buḡa zéau énécmiyec i zéma iwac sac taséhera 7 ionac sac goigina héima galéḡgé énécmiyu kecgic, néj baecac hicḡjsai tosara Anutu eeya ménda héiaḡgic ionac imi goigina ménda héima doku qaonḡ yanda mihicḡi énécmiyec.

⁶ Waḡu Sodom zéma Gomora ama areḡa yanda imuac miḡjina imuhucyanec qahac wammu niḡac zétecgé énécmiyu bucalalanḡ wandacḡic haka iminéj hicḡjsai biria andiaiguc hamu ionac séséc waḡec.

⁷ Waḡu ic solanḡ Lot imi héna ac qahac kecaḡgic ionac kaisero haka qesalecgégéya imuac niḡac réwéri mihicḡjima keru imuacnec metecgé miyec.

⁸ Ic solanḡ inéj ionac sugcinaiguc kecma naléya naléya wawaḡ meme héna ac logilogiya imi kiwanéj hémma gezawanéj niḡu ewa qeri solanḡ imi sisic waizalanḡiguc opocaneḡ.

9 Miñ Kewuninanéj imi niñtegicma ic embac solañja imi manam batuc igucnec metecgé énécmima ic biria imi wai énécmiyu biriaginawac bakia bisima kecgicnec zégésigési naléya hamac.

10 Séwiac siñ tohoma siñ biria qeriaiguc tacyac wamma miñ mañgoc wañ énécmimia wac mematiti wammianzu imi kitiwagina melen énécmimacac hezac.

Imi enej mia bac yandi yandigina qahac démérgina seliseli wamma zénérgina ménda hirima edamu ginaguc keczu i zébiri énécmianzu.

11 Néj kua meme uña ic imuhucya onogicma kucgina kunej yanda sécgina mén he énécmimia ienenj imi Miñ Kewuninawac wésiaiguc ionac mia zébiri qébiri ac ménda mema aciguc ménda onopocanzu.

12 Wañu ienenj imi hénihénia igucnec énépésiyu kemma humumu niñac hicnjigic yañ beric ésécnec iwawai ménda niñacgégic imuac mia zébiri wammima mebiri qebiri imuac qeriaiguc mebiri qebiri mihicñianzu.

13 Wañu haka biriawac kitiwawac haka biria mihicñima kaiwe asaha yanda qeriaiguc nezélélénj wamma niñgic sécgéanzac. Iminénj mia zapi qeqegina zéma kápésicgina wanzac. Ienenj imi iniguc ariaciguc kecmu imuaru ikociguc héihéré wanjamuma nezélélénj wananzu.

14 Kicgina imi kaiserónéj sécgéma heyu kápésic waimuac séc qahac wañu ic embac tosara qeri uñagina ménda seliseligia imi haléc wañ énécmianzu. Wañu ewa qeriginanéj seligiyu hémbaoc haka efima wananzu. Imi enej mia saecac nambérac héra keczu.

15 Imi enej hénia dindiña imi

waima kemma rouc wamma kecma Beoroac naña Balamac* hénia méndacma kenzu. Ic imi mia wawañ meme biriawac boña niñac siña niñañec.

16 Imuhuc wamma keru Miñ Kewunénj donki yañ ara qahac imuac kuaya mema ic ionac ac ewaiguc ac wammima gezac qézénj ic iwac haka sohosohoya imuac neuñ héimiyec.

17 Ic imuhuya imi doku hogocya dokuya qahac zéma hosusu luhuc selianénj mihilañgéyu kenña wañanzu ésécnec. Ionac niñac siñi tunumañ mézézénjéyu hezac.

18 Ienenj imi séwi enejawac ac enjomia lomma zéma haka soho sohoya wawaña ionac murunec waizalañ wamma néngacma hahaya imi muñguc kaisero hakanénj séwiac siñguc wamma haléc ac wañ énécmima

19 hulac énécmi hésa qaté qahac kecmu zéma ac zikima énézéanzu, néj enañ imi haka houhouyawac welenqeque ic keczu. Imi mia hénia yomuhuc niñac; Ic méñnéj ménda ogicmac imi ménj ogiczac iwac welenj qeqeya wammacac hezac.

20 Ienenj imi añgénj titi miñina Miñ Kewunina Yesu Kristo nim-mima baecac haka biria imuacnec néngacma hamaguc muñguc haka iminénj qatéénécmima meseli énécmiyu imi bec kekecgina hénihéniaiguc kecgic imi ogicma moczonj biridacmac.

21 Héna solañja niñasarima zézé seli ac téréya mératéc buña énécmimia imi andé qezu ionac niñni biriqiria wañu duña melemma hénia solañja ménda nimma kekera ionac niñni ménj ogicma hia zézé wanzac.

22 Pakenj ac héla yominénj ionac muru héla héizac. Kazu imi loloña muñguc nemanj zé liliñgéanzu. Wañu beric imi doku naecmaguc

* 2:15: Yud 1:11

munjguc gizonjiguc kemma lumuc euma heanzu.

3

Minj Kewunéj lilingéma hamac.

¹ Kunuchéna, deguc kiwina ménj yomi owa hatac éréhéc wanžac. Kiwina éréhéc nec imuaru imi ewa qerigina héla mindi énécmimanj zé hénia yomuac mia meqeli énécmizua;

² Enej kua meme ic téréya ienenj andu ac zégic ackuazéc imi zéma Minj Kewunina anjgénj titi minjananéj Yesuac Méliméli ic ionac kuaginaiguc haiyu énézégic imi ninjqlima kecmu ninjac oénécmizua.

³ Walac imi yomuac ninjselimu, nalé tetcgiaiguc zésiloloc wanžanzu imi enej hama séwiginawac sinj méndacma wamma zésiloloc wamma yomuhuc énézému.

⁴ Minj Kewu lilingéma hamac zézé seli imuac héla dimia? yanda hécnina humudacgic, néj iwawai sasala baec hicnjyec igucnec hema hama kerec imi imuacnec hema kecžac.

⁵ Imuhuc zéanzu enej imi Anutunéj zéyu ackuazécya imuac ninjac kurumenéj becarnec hicnjima hezac imi zéma baec imi doku igucnec zéma dokunéj nec mihicnjyecac hezac imi kilenj eluj unumac ninj wanžu.

⁶ Hénia imuac ninjac bec nec baec yomi dokunéj luma hoturuyu humudacgic.

⁷ Wanju ackuazéc iminéj nec baec kurumenj deguc hezaoc imi gésigési naléiguc biria meme ienenj zéraiguc emmu imuac naléya ducnjimacac séc gericac buñja anjgénj tiérécmiyu mambéc hezaoc.

⁸ Kunuchéna, Minj Kewuguc imi ai meme momacguc imi ninju yawunj tausenj éscé wanžanzac, wanju yawunj tausenj imuac ninju ai

meme momacguc tanec wanžanzac imi eluj ménda unumac.

⁹ Minj Kewuac sisipac ac imi ic tosara enej nalé horugizac zéma ninjanžu éscé nec ménda horugizac. Imi mia ini moczonj ménda biridacma kenkecma ewa melej wandacmu ninjac wamma nalé herec bénzénj mambéc wanj nénécmianžac.

¹⁰ Wanju Minj Kewuac naléya imi kowu nene éscé nec élénj nec hamac. Nalé imuaru imi kurumenj imi héténj yandaguc qacma aulangéma kendacmac. Wanju baec imi gericnéj zeyu doku éscé nec wamma uraha qahac wandaru imuaru ai memeyawac hezac imi acguc qahac wandacmac.

¹¹ Iwawai momac yanda imuhuc qahac wandacmac, imuac ini ic dimuhucya wanjic sécgémac? Wawanj meme téréya zéma haka eeyaguc kecma

¹² Anutuac naléya imi hamac ninj hélac nec mambéc kecmu. Nalé imuaru imi gericnéj zeyu kurumenj néj doku éscé nec hularu iwawai héhéña imi pépélina mađacmac.

¹³ Wanju nenjanj imi iwac sisipac aciguc hezac séc kurumenj qlia zéma baec qlia hicnjimaoc ninj mambéc kecanzinj. Wanju baec imuaru imi haka solanja hezac.

¹⁴ Imuac kunuchéna ini iwawai imuhucyawac mambéc kecžu. Imuac iwac kiwaiguc zapi qahac képésic solanj wamma luaeiguc wininimu ninjac seliseli wamma kecmu.

¹⁵ Wanju Minj Kewuninanéj nalé horua bisiqaténj wanj nénécmianžac haka iminéj anjgénj titinina wanj nénécmimac zéma nimmu. Dacmuna soroc hécnina Paulo i acguc ninjtegic qinjtegic haimiyec séc imuhucyanec oénécmiyec.

¹⁶ Wanju kiwiya oyec séc haka

imuac zéyec. Wañu kiwiya tosara imi niñyacgéwiñ zé batucgéni hénia hiñgac hiñgara wanzac. Ic tosara niñiñgina qahac zéma ménda seligima nanzu ieneñ kiwi tosara ésécnec zénimma sécgina ogicma hénia miñzima nimma eñac képésic humumiawac mihicñianzu.

¹⁷ Imuac kunuchécna ini imi walac nindaczu imuac niñ tosara hénia ac qahac kecanzu ieneñ ac halécnéñ wañ énécmigic seligima namma imuacnec mama unuwac niñ galeñ mema kecmu.

¹⁸ Wañu Miñ Kewunina zéma añgéñ titi Miñina Yesu Kristo iwac goi héihéi zéma hénia niñni yandima kemmac. Edamuyanéñ deguc zéma nalé tetcgia qahac iwac muru hemac! Hélacnec.

1 Yohane

Kekecac ackuazéc.

¹ Kekecac ackuazéc nalé hénihéniaiguc bec kerec imuac mia neňaň gezacninanéň niňaňiň, nimma kicninanéň héňaňiň waňu hémma méráninanéň késaosi wammiaňiň.

² Waňu kekec imi mewinini nénécmimia waňec, waňu kekec hémbénaňa imi hémma héipucya wamma zéau énécmianziň. Kekec imi mia Maňgocguc kerec. Keru Maňgocnéň neňaň muru mewinini nénécmiyec.

³ Ini acguc niniguc ala kekec wamma kecbiň niňac, nini kicninanéň hémma gezacninanéň momacnec niňaňiň imuac mia zéau énécmianziň. Neňaň ala kekec imi Maňgoc zéma Naňa, Yesu Kristo iriguc momacnec.

⁴ Waňu kiwi yomi ségiséginina sécgémac niňac oziň.

⁵ Ackuazéc iwarunec nimma zéau énécmiziiň imi yomuhuc, Anutu imi asacmararaň, siňi imi iwac muru komodia méň ménda hezac.

⁶ Neňaň Anutuguc ala kekec kecziň imuhuc zéma siňi qeriaiguc keňha waňanziiňiguc neňaň imi ac ikora zéma ackuazéc héla ménda tohoanziň.

⁷ I eňeyaoc asac mararaň qeriaiguc kecanzac imuac séc neňaň asac mararaň qeriaiguc kecanziňiguc neňaň imi neňaocnec ala kekec waňamuma kecni Naňa Yesu Kristo iwac sacnéň képésicnina moczoň zuac nénécmimac.

⁸ Neňaň képésicnina qahac zéziňiguc neňaocnec ikoc waňamuziň, imuac niňac ackuazéc héla imi ewa qerini-naiguc ménda he nénécmizac.

⁹ Képésicnina zé auziiňiguc, Anutu, méňzé méňzéya qahac, solaňa miňinanéň képésicnina waima birianina moczoň zuac sorocgé nénécmimac.

¹⁰ Waňu neňaň képésic ménda waňanziiň zéziňiguc, Anutuac ikora zémiziiň. Waňu iwac ackuazéc imi ewa qerini-naiguc ménda hezac.

2

Héipuc icnina Kristo.

¹ Nambérac soroc hécna, ini képésic ménda wammu niňac kiwi yomi o énécmizua. Waňu méň képésic wammaciguc, neňaň héipuc ic saiwa waň nénécmima zéanzac imi Maňgocguc keczac. Iwac qara imi Yesu Kristo, solaňa miňina.

² Inéň mia neňaň képésic niňac doenina memaň zé séwiya wai nénécmiyec. Waňu imi nonac sac qahac, néň baec séc ic embac momac yanda neňaň niňac imuhuc waňec.

³ Neňaň iwac héna ac tohoma waňanziiňiguc haka imi hémma i nimmianziň imi niň asarianziň.

⁴ Ic méňnéň ni i nimmizua zéma iwac ackuazéc ménda tohozac imi ikoc ic wanzac. Waňu qeriaiguc ackuazéc héla ménda hezac.

⁵ Ic méňnéň méň iwac ackuazéc tohoma kecanzaciguc, Anutuac goi héihéinéň iwac ewa qeriaiguc hélacnec solaňanima hezac. Imuac mia nini dimuhuc iwac qeriaiguc kecziň imi niňasarianziň.

⁶ Méňnéň méň iwac qeriaiguc kecza zéanzac iminéň Yesu waňec imuac séciguc wammac.

Héna ac qelia.

⁷ Goi héihéiac buňa ini, héna ac ni o énécmizua imi qelia qahac, imi wahala. Ini hénihénia igucnec késa kecanzu imi mia. Héna ac wahala imi ackuazéc ini becarunec niňanzu imi mia.

⁸ Sinji imi kemmanec keru, asac mararanj héla imi bec asariyu, héna ac imuac héla imi Yesu zéma sugcinaiguc hicñi asariyu héñiac héñanzua. Imuac niñ ni héna ac imuac héna ac qelia zéma méngucnec o énécmizua.

⁹ Méñnéñ méñ asac mararanj qeriaiguc keczua zéma alayawac ewa hazéc wammianzac imi sinji qeriaiguc keczacnec.

¹⁰ Alaya goi héihéi wammianzac iminéñ asac mararanj qeriaiguc keru iwac qeriaiguc iwawai biria méñnéñ hema wammiyu érec étéñ wammacac séc qahac.

¹¹ Wanju méñ alayawac ewa hazéc wammianzac imi sinji qeriaiguc kecma imuac qeriaiguc kenha wananzac imuac niñ sinjinéñ kiwa nézicgéyu dimuaru kemmac imi ménda ninzac.

¹² Nambérac hécna, Yesuac qara niñac onac kápésicgina wai énécmidaczac hénia imuac niñac mia kiwi yomi o énécmizua.

¹³ Manjoc ini i nalé hénihénia igucnec keczanzac imi nimmigic hénia imuac niñac kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna ini Biria miñina imi ogicgic hénia imuac niñac kiwi youmi o énécmizua.

¹⁴ Nambérac hécna ini Manjoc nimmizu hénia imuac niñac kiwi yomi o énécmizua. Manjoc ini i nalé hénihénia igucnec keczanzac imi nimmizu, hénia imuac niñac kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna, ini kucginaguc wanju Anutuac ackuazéc qeriginaiguc nanju Biria miñina ogicgic, hénia imuac niñac kiwi yomi o énécmizua.

Baecac iwawai niñac sinj ménda nimmu.

¹⁵ Baec zéma iwawai imuaru hezac imuac goi héihéi ménda wammimu. Méñnéñ méñ baecac goi héihéi wan mianzaciguc iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi imi ménda hemizac.

¹⁶ Némac niñ? Baeciguc iwawai hezac imi moczoñ séwiac sinj, kicac sinj zéma iwawai késa keczu me wananzu imuac séwi enej wanzac. Wanju imi moczoñ Manjocarunec qahac, néñ baec igucnec.

¹⁷ Baec zéma imuac sinj imi qahac wammac, néñ méñnéñ méñ Anutuac ackuazéc tohoma keczac iminéñ tetcgia qahac keczanzac.

Kristoac hazéc.

¹⁸ Nambérac hécna nalé yomi imi nalé tetcgia. Kristoac hazéc hamacac niñ zézéya imi niñgic imuhucyanec deguc Kristoac hazéc sasala bec hama keczu. Imuac niñ nalé tetcgia wanzac imi niñasariziñ.

¹⁹ I enej nonarunec hicñima kenjic. Néñ nonac kitic hécnina qahac. Kitic hécnina wambunec imi niniguc kecbunec. Wanju kitic hécnina qahac imuac hénia imi nénézégic héñtegicbiñ niñac waima kenjic.

²⁰ Téréya haléc ésécnec qocgé énécmiyu megic. Imuac niñac ini moczoñ niniñginaguc wanju.

²¹ Ini ackuazéc héla ménda ninzu zéma kiwi yomi o énécmizua imuhuc ménda zéma nimmu. Imi qahac, néñ ini imi ackuazéc héla imi niñtegicgic, wanju ikoc imi ackuazéc héla igucnec ménda hicñianzac imuac niñ kiwi yomi o énécmizua.

²² Mérenéñ ic ikora? Méñ Yesu imi Kristo qahac zéanzac imi mia. Ic imuhucyanéñ Kristoac hazéc héla. Inéñ Manjoc zéma nanja qaecgé érecmianzac.

²³ Méñ Nanja imi ménda ninzénégzac iwaru Manjocya qahac, néñ méñ Nanja imi ninzénégzac inéñ Manjocyaqac keczac.

²⁴ Hénia igucnec iwawai gezacginanéñ niñgicac niñgic imi qeriginaiguc hezac me qahac imi

hémma ninjgicgic. Imi heyuguc ini imuhucyanec Naŋa zéma Maŋgoc qerigiraiguc kecmu.

²⁵ Sisipac ac inéŋ waŋ nénécmiyec imi kekec hémbénaŋa nénécmiawac zézé seli imi mia.

²⁶ Ac imi ikoc waŋ énécmianzu ionac niŋa imuhuc oénécmizua.

²⁷ Ini iwarunec Uŋa téréyawac haléc naec naec megic qeriginaiguc keczac imuac némaciguc méŋnéŋ ku énécmimacac niŋ wambunec? Iwac Uŋa téréyawac halécnéŋ météré énécmimia iminéŋ iwawai moczoŋ ku énécmimac. Uŋawac ara imi hélanec, ikora qahac, imuac eneŋ ku énécmianzac imuac séc iwac qeriaiguc kecmu.

Anutuac nambérac héra.

²⁸ Nambérac hécna deguc iwac qeriaiguc kecgic Yesunéŋ wininima mayu iwac kiwaiguc gamunina ménda nimma ewa béžéŋ wambinŋ.

²⁹ I solaŋa miŋina waŋanzac imi ninzuiguc ic méŋ solaŋa waŋu hémma iwarunec hicŋizac imi nimmu.

3

¹ Ninzu! Kurumeŋ Maŋgocnéŋ Anutuac nambérac hécna zé nénécmimanŋ zé goi héihéi dimuhucya waŋ nécnécmiyec! Waŋu nini imuhuc mia keczinŋ. Waŋu baec ic embac ieneŋ i ménda héŋtegcianzu, hénia imuac niŋ nini ménda ninic tegicanzu.

² Soroc hécna neŋaŋ deguc imi Anutuac nambérac héra keczinŋ. Biaŋ dimuhuc kecbinŋ imi ménda hicŋi asarizac. Waŋu inéŋ wininiyu neŋaŋ iwac kekec tanera hezac séc hémbinŋ imuac niŋ neŋaŋ iwac kekec tanera imuhucyanec mia wamma kecbinŋ imi ninzinŋ.

³ Méŋnéŋ méŋ eŋeya ewa qerianéŋ kekec imuac mambéc kecanzac imi Yesu qakola qahac qala

qala wanzac imuhucyanec eŋeya météré amuanzac.

⁴ Méŋnéŋ méŋ kápésic waŋanzac imi hénac ac logianzac. Kápésic imi hénac acac sigisigiya.

⁵ Waŋu Inéŋ kápésicnina nonagicmanŋ zé wininiyec imi ini ninzu. Waŋu iwaru kápésic méŋ ménda hemizac.

⁶ Méŋ iwac qeriaiguc kecanzac iminéŋ kápésic ménda waŋanzac. Méŋ kápésic waŋanzac iminéŋ i méŋ ménda hémma nimmima keczac.

⁷ Nambérac hécna méŋac méŋ ménda waigic, ikoc waŋ énécmiwac niŋac. Haka dindiŋa waŋanzac iminéŋ i solaŋa keczac séc solaŋanec kecanzac.

⁸ Biria miŋinanéŋ hénihéniya igucnec kápésic wamma hama kerec. Imuac niŋ méŋ kápésic waŋanzac imi Biria miŋina iwarunec. Anutuac Naŋa inéŋ Biria miŋinawac ai imi mebirimanŋ zé wininiyec.

⁹ Méŋnéŋ méŋ Anutu arunec hicŋima keczac imi Anutuac ac gocmianéŋ iwac qeriaiguc hekeru kápésic ménda waŋanzac. Anutu arunec hicŋima keczac imuac niŋac kápésic wamma kecmacac séc qahac.

¹⁰ Anutuac nambérac me Biria miŋinawac nambérac imi hénia yomuhuciguc hicŋi asariyu niŋanzinŋ; Méŋ haka dindiŋa ménda wanzac imi Anutu arunec qahac. Méŋ alaya goiya ménda héianzac imi acguc Anutu arunec qahac.

Goi héihéi waŋamuwiŋ.

¹¹ Ackuazéc yomi ini hénihénia igucnec nimma keczu; Goi héihéi waŋamuwiŋ.

¹² Kainac haka ésécnec ménda waŋgic. Inéŋ Biria miŋinawac buŋa kecma munaya qeyu humuyec. Waŋu némac niŋ qe-humuyec? Eŋeya wawaŋ meme

biria, wañu munayawac wawañ meme imi hiabia wañu nimbupuc nimma qehumuyec.

¹³ Dacmuna héčna zéma embac nauñhécna, ini baecac ic embac enej mézétiti wañ énécmigic ménda aurimu.

¹⁴ Neñañ goi héihéi wañamuazñij imuac mia nini humuc waima kekec qeriaiguc kerezñij imi ninzñij. Méñ tosara ionac goigina ménda héianzac imi humuc qeria igucnec kecañzac.

¹⁵ Méñ dacmuna héra me nauñhéra goigina ménda héianzac imi ic qeque. Wañu ic qeque iwac qeriaiguc kekec hémbénañja ménda hemizac imi ini ninzu.

¹⁶ Yesu Kristonéñ neñañ niñac wamma kekecya waiyec. Wañu neñañ goi héihéi héla imi ninzñij. Neñañ acguc dacmuna hécnina ionac niñac wamma kekecnina waiwiñjac hezac.

¹⁷ Ic méñnéñ baecac iwawaiya sasala késa kecma ninzén ninzén dacmuna méñnéñ iwawai méñ niñac osiyu hémma ewa biric ménda wammimac imi Anutuac goi héihéinéñ dimuhuc iwac qeriaiguc hemaç?

¹⁸ Nambérac héčna ac me eze-lañnéñ sac qahac, wawañ meme zéma ewa qeri hélanéñ goi héihéi wañamuwiñ.

¹⁹ Imuhuc wambñiguc neñañ ackuazéc héla imuaru qékétama kecziñ imi asariyu nimbiñ. Wañu Anutuac wésiaiguc ewa qerinina meseligima qeri bénzén kecbiñ.

²⁰ Ewa qerininanéñ képésic ninaguc zénénéc mimaciguc imi Anutuac ewa qerianéñ ic neñañ qerininawac séc qahac, Inéñ séc méñ kecma iwawai moczoñ nindacanzac.

²¹ Kokoc soroc héčna qerininanéñ képésic ginaguc zéma ménda zé nénécmiyu Anutuac kiwaiguc bénzén kecbiñ.

²² Wañu iwac héna ac tohoma iwac kiwaiguc iwac ewa siñ méndacma haka silic wanni, Inéñ zéwelec welecnina nimma melenju iwawai moczoñ hia mewiñ.

²³ Iwac héna ac imi yomuhuc; Nañja Yesuac qara ninzénégema héna ac Inéñ nénécmiyec imuac séciguc goi héihéi wañamuwiñ.

²⁴ Ic embac enej iwac héna tohozu ieneñ iwac qeriaiguc keczu, wañu ionac qeriginaiguc Inéñ keczac. Uña Téréya nénécmiyu qerininaiguc keczac Inéñ zéasariyu neñañ qerininaiguc Inéñ keczac imi niñanzñij.

4

Uña hia me uña biria imi gésima héñtegicma nimbiñ.

¹ Kokoc soroc héčna, kua meme ic ikora sasala baeciguc hiçñjima keczu. Imuac niñ uña moczoñnec ménda ninzénégému. Uña imi Anutu arunec me qahac imi niñyacgemañ zé ala batuc wañ énécmimu.

² Anutuac Uña imi yomuhuciguc niñtegicmu; Uñaya uñaya Yesu Kristo baec ic héla wamma hayec imi ninzénéganzac iminéñ Anutu arunec hahaya wanzu.

³ Wañu uña méñnéñ méñ Yesu ménda ninzénégézac imi Anutu arunec qahac. Imi Kristoac hazéc boñawac uña. Hamac zéyu niñgic Kristoac hazéra imi mia. Wañu imi bec baeciguc hiçñjima keczac.

⁴ Nambérac héčna ini Anutu arunec. Qeriginaiguc keczac Inéñ méñ baeciguc keczac i qema og-icdarec, imuac niñac enej hazéc hécgina unuma onogiczu.

⁵ Ieneñ imi baec igucnec, imuac niñ ac suruc baec igucnec imi zégic baec ic embac ieneñ ac imi nimma tohoanzu.

⁶ Neñañ mia Anutuac buña, imuac niñ méñ Anutu ninzac inéñ acnina niñanzac, néñ méñ Anutu

arunec qahac inéj acnina ménda ninjazac. Ackuazéc hélawac uja me ikocac uja imi hénia imuhuciguc héntegicanziñ.

⁷ Kokoc soroc hécna neñañ goi héihéi wañamuwiñ. Goi héihéi imi Anutu arunec imuac niñac méñ goi héihéi wañ énécmianzac inéj Anutu arunec hicñjima kecma Anutu ninzégéanzac.

⁸ Anutu eñeyaoc imi goi héihéiac miñina, imuac niñac goi héihéi ménda wañ énécmianzac inéj Anutu ménda ninzac.

⁹ Anutuac goi héihéi imi sucninaiguc yomuhuc hicñjyec; Anutunéj Naña momacguc imi méliyu baeciguc mayec imi neñañ iwarunec kecec héla mema kecbiñ niñac.

¹⁰ Goi héihéiac hénia imi yomuhuc hezac, neñañoc Anutu goi héihéi wammiyiñ imi qahac, Anutu eñeyaoc goi héihéi wañ nénécmima neñañ kápésicnina mulu memac niñac Naña méliyu mayec.

¹¹ Kokoc soroc hécna Anutunéj imuhuciguc goi héihéi wañ nénécmiyec, imuac niñ imuhucyanec neñañ goi héihéi wañamuwiñ.

¹² Ic méñnéj méñ Anutu ménda héñec, néj goi héihéi wañamuwiñiguc Anutu I eñeyaoc neñañ ewa qerininaiguc keczac. Keru iwac goi héihéianéj neñañ qerininaiguc solañanima hemac.

¹³ Inéj Iwac Uñaya nénécmiyec imuac niñ Inéj neñañ qeriniñiguc, neñañ iwac qeriaiguc kecamuanziñ imi ninziñ.

¹⁴ Mañgocnéj baec séc ic embac humuc igucnec nénépésimac niñ Naña méliyu mayec imi nini hémma héipuc wamma zéziñ.

¹⁵ Méñnéj Yesuac niña Anutuac Naña zéma nimmiyu Anutunéj iwac qeriaiguc, inéj Anutuac qeriaiguc kecamumaoc.

¹⁶ Imuhuc wamma Anutuac goi héihéi neñañ muru hezac imi hémma ninzégéma kecziñ.

Anutu imi goi héihéiac miñina, méñ goi héihéiac qeriaiguc keczac imi Anutuac qeriaiguc keru Anutunéj iwac qeriaiguc keczac.

¹⁷ Imuhuciguc goi héihéinéj neñañ sucninaiguc solañanimac. Wañu baec yomuac qeriaiguc iwac kekecya ésécnec kecanziñ imuac niñ gésigési nalé yandaiguc bénzérj nambiñ.

¹⁸ Bac yandiyandi imi goi héihéi qeriaiguc ménda hezac. Wañu goi héihéi hélanéj bac yandi yandi imi nesiyu keñanzac. Némac niñ, bac yandi yandi iminéj bakia zérabéracguc imuac buña, ic méñ bac yandi yandi wañanzac imi goi héihéiac qeriaiguc ménda solañanima kecanzac.

¹⁹ Inéj goi héihéi walac wañ nénécmiyec imuac niñac neñañ goi héihéi wañamuwiñ.

²⁰ Méñnéj ni Anutu goi héihéi wammianzua zéma nauñ dacmuna héra mézétiti wañ énécmimac ic imi ikoc ic. Némacniñ, méñ nauñ dacmuna héra kicnéj inic inira ionac goi héihéi ménda wañ énécmianzac imi eneñ Anutu ménda héhéña imi goi héihéi hia ménda wammimac.

²¹ Inéj zézé seli ac yomi nénécmiyec; Méñ Anutu goi héihéi wammianzac iminéj nauñ dacmuna héra goi héihéi kiléñ wañ énécmimac.

5

Yesu imi Anutuac Naña.

¹ Méñnéj méñ Yesu imi Kristo zéma ninzégégzac, inéj Anutu arunec hicñjima keczac. Wañu ic méñnéj méñ Mañgoc goi héihéi wammianzac inéj iwac naña momacnec goi héihéi wammianzac.

² Neñañ Anutu goi héihéi wammima iwac zézé seli ac

tohoma imuacnec mia Anutuac nambérac héra goi héihéi wañ énécmianziñ imi asariyu niñanziñ.

³ Anutuac zézé seli ac tohoanziñ haka iminéñ mia Anutu goi héihéi wammianziñ wawañ meme imi mia wanzac. Wañu iwac zézé seli ac imi yéwéria qahac.

⁴ Méñ Anutu arunec hicñiyec imi baecac ala batuc qema ogicanzac. Wañu baecac ala batuc qema ogicanziñ ogicogic imuac kuha imi ninzérñ ninzérñina.

⁵ Ic méñ Yesu imi Anutuac Nañ zéma ninzérñgézac i qahac zéwiñnec mérénérñ baecac ala batuc imi hia qema ogicbacnec?

⁶ Doku igucnec zéma sac igucnec hayec imi mia Yesu Kristo. Doku igucnec sac qahac, néñ doku zéma sac igucnec hayec. Uñ Téréya, ackuazéc héla zézéac miñina wanzac imuac niñac Uñ téréyanérñ héipucya wanzac.

⁷ Imuac niñ haréwécnéñ héipuc wamma zéanzu.

⁸ Imi mia Uñ Téréya zéma doku zéma sac, haréwéc iminéñ momacnec Yesu imi ic héla zézu.

⁹ Neñañ ic embac onac héipuc ac imi ninzérñgéanzñ, wañu Anutuac héipuc ac imi kuha ogicogicya wanzac. Anutunérñ nañawac yomuhuc héipuc wamma zézac imuac héipuc ac yominérñ Anutuac héipuc ac wanzac;

¹⁰ Méñ Anutuac Nañ ninzérñgéanzac inérñ héipuc imi eñeya qeriaiguc késa kecanczac. Wañu méñ Anutu ménda ninzérñgéanzac inérñ Anutuac ikora zémianzac tanec wanzac. Némac niñ, inérñ mia héipuc Anutunérñ Iwac Nañawac wañec imi ménda ninzérñgéanzac imuac niñ imuhuc zézu.

¹¹ Héipuc ac imi mia yomuhuc; Anutunérñ kekec hémbénaña nénécmiyec wañu kekec hémbénaña imi Iwac Nañawac qeriaiguc

hezac.

¹² Méñérñ Nañaguc keczac iminéñ kekec hémbénaña mema kecanczac. Méñérñ Anutuac Nañ ménda késama kecanczac iminéñ kekec hémbénaña imi ménda késa keczac.

¹³ Ni ackuazéc yomi onaru kekec hémbénaña imi he énécmizac imi niñtegicmu niñac ic embac Anutuac nañ Yesuac qara ninzérñgézac onac mia kiwi yomi oénécmizua.

¹⁴ Nini Anutuac yomuhuc ninzérñgéma ewa déñ wamma kecancziñ; Iwac ewa siñ tohoma iwawai méñac méñ qesimiwiñ imi hia niñ nénécmidacmac.

¹⁵ Inérñ niñ nénécmianzac imi ninzérñiguc iwawai méñac méñ welecmianziñ imi bec nénécmizac imi ninziñ.

¹⁶ Ic méñérñ alaya méñérñ késpedesic humucac buñá séc ménda wawaña imuhucya wañkeru hémmaciguc iwac niñac wamma Anutuaru welecmimac. Késpedesira humuc ac buñá séc qahac wañu Anutunérñ kekec héla mimac. Késpedesic humuc mihicñi mimia hemizaciguc imuac zéwelecmimu niñac ménda zézu.

¹⁷ Héna ac logilogi imi moczoñ késpedesic wanzac, néñ késpedesic tosara imi humuciguc ménda onagicma kemmac.

¹⁸ Méñ Anutu arunec hicñiyec inérñ késpedesic ménda wañanzac imi nini ninziñ. Némac niñ, Nañ Anutu arunec hicñiyec i imi Inérñ héñgaleñ wammiyu Biriá miñinanérñ ménda késa osi wammimac.

¹⁹ Neñañ imi Anutu arunec hicñima kecziñ, néñ baec ic embac tosara imi Biriá miñina iwac qeriaiguc kecanczu imi neñañ ninziñ.

²⁰ Anutuac Nañ mama hama niñtegic qñtegic nénécmiyu neñañ ac héla miñina imi nimmima iwac qeriaiguc kecancziñ. Kecma nañ

Yesu Kristoac qeriaiguc acguc kecangin. Wañu Yesu Kristo inéñ Anutu héla zéma kekec hémbénaña keczac.

²¹ Nambérac hécna héngalen wañamuma baniarawac ireha igucnec néngacma lakec kecmu.

2 Yohane

Ewa hia ac.

¹ Qeria galeñ neñ Miñ Kewuac gésimimia embac neñgia zéma iwac nambérac héra ionac kiwi yomi o énécmizua. Neñ Ackuazéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi wañ énécmianzua, wañu neñ sac qahac ackuazéc héla ninzu séc imuhuc goi héihéi wañ énécmianzu.

² Imi mia neñañ qerinaiguc hema neñañguc tetcgia qahac heanzac ackuazéc imuac niñac mia imuhuc wañanzin.

³ Ackuazéc héla zéma goi héihéi imuac qeriaiguc ewa hia zéma wésé niniñ zéma luaenén Mañgocnina Anutu zéma iwac Nañ Yesu Kristo iorarunec mama neñañguc hemac.

Ac héla zéma goi héihéi.

⁴ Guac nambérac hécga tosanenén Kurumen Mañgocnén nénézéc séc ackuazéc héla imuac qeriaiguc kenha wañanzu imi inicma ségiségi yanda wañanzua.

⁵ Embac yanda, neñ zéseli génzua, goi héihéi wañamuwiñ. Imi mia héna ac qeliawac ménda ogénzua, néñ imi hénihénia igucnec késa kecanzin imuac mia ogénzua.

⁶ Neñañ iwac héna ac imi tohoma kecbin iminén mia goi héihéi wanzac. Iwac héna ac imi yomuhuc; Hénihénia igucnec niñanzu séciguc goi héihéi wañamumu.

⁷ Ikoc ic sasalanén baec séc kemma keczu. Imi enen Yesu Kristonén baec ic héla wamma mayec imi qaecgéanzu. Wañu imuhucyanén ikoc ic zéma Kristoac hazéchéra wanzu.

⁸ Imuac niñ ini galeñ meamumu, aininawac héla imi sohowac niñac. Ménda sohoyu imuac bakia séciguc memu.

⁹ Méñnéñ méñ ogicma walac kemma Kristonén ac ku énécmiyec imuac qeriaiguc ménda kecanczac iminén Anutuguc ménda kecanczac. Wañu méñnéñ méñ imuac qeriaiguc kecanczac iminén Mañgoc zéma Nañ iriguc keczac.

¹⁰ Méñnéñ méñ pakeñ ac yomi ménda késama onac muru hayu amaginaiguc ménda hérémima yaizéé ac méñ ménda ézému.

¹¹ Méñnéñ méñ yaizéégina zémac imi ic iminén ai biria imuac méra mimia ic wammac.

Tetcgiawac yaizéé ac.

¹² Ac tosara sasala omanac séc, néñ kiwiiguc kirifinén ménda oman zé wanzua. Imi mia ségiségi yandanén neñañ ewa qerinina kuaya qemac niñac ni nenaoc hama musuqege wamma énézéman zé wanzua.

¹³ Anutuac gésimimia embac dactmunaga méñac nambérac héra ienen yaizééga zégénzu.

3 Yohane

Yaizéze ac.

¹ Qeria galeñ neñ nuac kokoc sorocna Gaio, ackuazéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi wanğenanza guac mia kiwi youmi oma haiwa hazac.

² Kokoc sorocna, uñaganéñ hiabianec keczac imuhucyanec séwiga zéma iwawaiga moczoñ hiarumac niñac Anutu welecmizua.

³ Dacmuna hécna ieneñ nuaru hama ackuazéc héla guac muru hezac imuac héipuc wamma gi imi ackuazéc héla imuac qeriaiguc keñha wanğanzañ zégic nimma ségiségi yanda wañi.

⁴ Nimba nuac nambérac hécnanéñ ackuazéc héla qeriaiguc keñha wanğanzu iminéñ nuac ségiségina yanda wañu, ségiségi méñnéñ ségiségi imi ogicmacac séc qahac wanzac.

Gaio zéhiaru miyec.

⁵ Kokoc sorocna, gi ninzén ninzén dacmuna hécga keñkésa hakésaga qahac haka héla wañ énécmianzañ. Imuhuc wamma ionarunec tosara mérécgawac inicanzañ ionaru imi séc méñ ogicma imuhuc wañ énécmianzañ.

⁶ Ieneñ héna gésé ionac kicginaiguc guac goi héihéi imuac héipucya wamma zégic. Imuac geñ imuhucyanec Anutuac ewa siñac séciguc imi méli énécmina kemmu.

⁷ Némac niñ, ieneñ imi Miñ Kewuac qara niñac wamma keñgic, ic enia ieneñ iwawai méñ ménda énécmigic meanzu.

⁸ Imuac ai ic imuhucya goigina héiéncmiwiñ. Imuhuc wamma neñawu ackuazéc héla imuac aiya momacnec mewin.

⁹ Ni Yesuac héna gésé ionac niñac ac tosara oénécmizua, wañu Diotrefe iwac imi qahac, inéñ kunenğina keczac zé wamma nini ménda héihéré nénécmianzac.

¹⁰ Imuac niñac ni hamañguc i haka biria wanğanzac imi énézewa hémmu. Inéñ ac biria zéma nonac niñ ac sicsaocya zénéncmiyu ménda sécgéyu ninzén ninzén dacmuna hécnina ac qeçe wamma ménda héihéré énécmianzac. Wañu muñguc yanda ic embac tosara héihéré énécmiwiñ zé wañgic zéseli énécmima Yesuac héna gésé sugcina igucnec nesi énécmiyu séñganğeñ maanzu.

¹¹ Kokoc sorocna haka biria ménda méndacma haka hiabia méndacbéna. Méñnéñ méñ haka hiabia wanğanzac iminéñ Anutuac murunec. Wañu méñnéñ méñ haka biria wanğanzac iminéñ Anutu méndağucnec héñec.

¹² Wañu néwécgeña ic embac ieneñ Demetirioac nanğémima héipuc ac zéanzañ. Wañu ackuazéc héla imi acguc imuhuc wammianzac. Wañu nini imuhucyanec iwac héipuc ac wammianziñ. Wañu gi imi nonac héipuc ac yomi hélanc wanzac imi ninzañ.

Tetecgiawac yaizéze ac.

¹³ Ni guac ac sasala méñ zéman zé ninzua, néñ kiwiiguc kirifi zéma dokuyanéñ ménda oman zé wanzua.

¹⁴ Néwécgeña, ni nenaoc focdac gémmañac zé wanzua imuac musu qeçe wanğamuma eminimbic.

¹⁵ Luaenéñ guac muru hemac. Ala sasalanéñ yaizézeğa zégic owa hazac. Geñ kuana mema alahéna yaizézeğina qacgina séc qacma énézébésémañ.

Diotrefe zéma Demetirio.

Yuda

Yaizéze ac.

¹ Yesu Kristoac welenqege icya, Yakoboac munia, ni Yudanéñ, Anutu mañgocninawac goi héihéiguc héihéré énécmima, Kristo Yesuac niñ wamma héngalen wañ énécmimia, onac mia kiwi yomi oénécmizua.

² Onac muru goi héihéiya, luaeya, zéma ala siña imi kindindinac he énécmimac.

Kiwi ic ikora.

³ Kokoc sorochécna kápésic igucnec nénépésiyu neñañ momac yanda késa kecziñ añgér titinina imuac mia kiwi oénécmimañ zé ewa siña ogicma wañ néñu seliseli wamma kerí. Yesu imi ic téréya neñañ niñac hatac momacgucnec metecgédacma ninzéh ninzéh miñicñi nénécmiyec. Imuac niñ ninzéh ninzéh imuaru nañselimu niñac meme seli ac oénécmimañac hezac zéma niñi.

⁴ Hénia imi sugcinaiguc ic tosara éléh keremma kecgc ionac ewa goro wamma ozua. Ic imuhucya niñgési wañ énécmimuac niñ becarunec ackuazéc yomuhuc ogic hezac; Anutuac eeya ménda héianzu imi eneñ ewa hiaya melenjic kaiseroac buña wañanzac. Imuhuc wamma ieneñ imi momacguc kekera Miñ Kewunina momacguc Yesu Kristo qaecgé érécmianzu.

⁵ Ini suruc yomi nindaczu, néñ niniñgina héiqeli énécmimañ zé wanzua. Becnec Miñ Kewuninanéñ Israel ic tuñ Izipte baec

igucnec metecgé énécmiyec, néñ andiaiguc ara ménda ninzéhégic imi unudarec.

⁶ Wañu kua meme uñahéra[☆] tosara nanañgina séciguc ménda nañkecma tatacgina waima kenjic imi zégési nalé yanda hamac nalé sura imuac séc tacmu niñac heheseli qatéénécmima siñi tunumañ yandaiguc onoporecac keczu.

⁷ Wañu Sodom zéma Gomora^{*} zéma ama lelec lelec tacma kenec imuac ic embac imi acguc séc imuhucyanec kaisero wamma baecac siñ hénia méñac[†] wamma méndacma kenjic geric hémbéñañanéñ naec énécmima kawéya qeyu sésécac nañanzac.

⁸ Wañu ic sugcinaiguc éléh haréma keczu ieneñ imuhucnec gauguc héhéñ tanec kecma séwiginanéñ haka biria wamma miñ kewugina qahac tanec kecma qac buña téréya edamuya imi zébirianzu.

⁹ Kua meme uña kiwagina Mikael iminéñ Moseac qamora niñac Biria miñinaguc héré héré amuma zéqeqetali wañoc. Imuhuc wamma Biria miñinawac zébiri wammimañ zé niñu néhéliyu yomuhuc sac zéyec; Miñ kewunéñ ac zégémmac.

¹⁰ Néñ ic yomi eneñ iwawai imuac me imuac hénia ménda niñasarigic séc, sicsaoc zéma mematiñi wammianzu. Wañu haséñ yañ ésécnec ménda niñgésima séwíac siñ méndacma birianzu.

¹¹ Ieneñ Kainac hénac[‡] méndacanzu, wañu soukiwa niñac wamma Balamac haka[§] wañsoho sohoya miñicñiwiñ zé usuñnec

☆ **1:6:** Hén 6:2 * **1:7:** Sodom zéma Gomora; Abarahamac naléiguc Miñ Kewunéñ ic embac ionac kápésic niñac ama areña yanda yomi gericnéñ odarec. † **1:7:** Icnéñ ic alayaguc kaisero wañjic imuac zézéya. ‡ **1:11:** Kainac hénac; Inéñ nimbupuc wamma munia qehumuyec.

§ **1:11:** Balam imi Israel ic ionac saec ac zéman zé osiyec. (Qét 22:18, 24:13), Wañu inéñ wañ énécmiyu Israel ic ieneñ Anutu ewa hélacnec ménda welenjic qemigic. (Qét 25:1-3, 31:16). Wañu Yesuac naléiguc imi hénac acac kiwi ic tosananéñ Balam imi hémbaoc wamma soukiwa mema saec ac wañ énécmiyec zéma ku énécmianjic.

kenjanzu. Waŋu Korawac ac qeƣe hakaiguc** mebiri amuanzu. Imuac niŋac imi eneŋ saecginaguc!

12 Ic ieneŋ onaru toroƣe énécmima onac ségiségi ariaciguc momacnec tacma gamugina qahac nezéléléŋ wamma ariac imuac kiwa néanzu. Kekecgina tanec imi rama galeŋ eŋaŋ séwigina sac galeŋgé amuanzu imuhucya, hosusu méŋ luhucnéŋ mihilanǵéyu kia qahac eŋ hama kenjanzac imuhucya, waŋu ic hésa humuma humudaru zaliacnec qéziqézia wamma héla qahac ai yawuŋ mihicŋianzac imuhucya éśécnec.

13 Konduŋ temboŋa geriwaguc tanec gamugina héndéŋ qéndemma sépécgéanzu imuhucya, sikilao héna sigima kenkenja imuhucya, siŋi tunumaŋ nalé tetcgia qahac hezac iminéŋ ionac buŋa wanzac.

14 Adamwac sac kitichéra hicŋjima hama kecgic hicŋjsai areŋhéra 7 waŋec nalé imuaru Enoko hicŋjyec waŋu inéŋ mia ic biria imuhucya ionac mia bianjac ara yomuhuc zéyec. Héŋgic, Miŋ Kewu imi ic téréya tausenja tausenja ionac sugcinaiguc namma mayec.

15 Inéŋ icya icya niŋgésima ic embac Anutu eeya ménda héianzu ionac haka eebipiya qahac imuhucya zéma képésic ic Anutu eeya ménda héimianzu ionac acgina zéracug imuhucyawac képésic ginaguc zéma zétecgé énécmimanŋ zé mayec.

16 Ic imuhucya ieneŋ imi diric doroc ac biria zéma ac zérac zérac zéanzu. Imuac séwiac siŋ méndacma kuayanéŋ tétéc qeƣe ac zéma imuac me imuac memaŋ zé wamma mepé qepési ac ikora

**

1:11: Kora imi Datan zéma Abiram iriguc, ic embac hinocgé énécmima Mose zéma Aron andé uruma ereŋnec sac Anutuac ai ic keczaoc? Nini momacnec, zéma andé urugic. (Qét 16:1-35, 26:9,10).

énézéanzu.

Goro ac toroƣeqeya.

17 Ala sorochéna ini mia Miŋ Kewunina Yesu Kristoac Méliméli ichéra ieneŋ walac ac énézégic imuac niŋqelima kecmu.

18 Ieneŋ yomuhuc énézéma zégic, nalé tetcgiaiguc zédesi ic ieneŋ hicŋjima séwiac siŋ niŋac wamma haka ee héhéiya qahac imuhucya méndacma kemmu.

19 Ic imuhucyanéŋ mia onarunec méndéŋ amuma Uŋa Téréya qahac séwi ic kecanzu.

20 Ala sorochéna ini mia ninzéŋ ninzéŋ téréya téŋgéŋ imuac qahaiguc eŋaŋ kekecac ama imi meyacgému. Imuhuc wamma Uŋa téréyaguc héiselima zéwelec wamma kecmu.

21 Imuhuc wamma Anutuac goi héhéiiiguc namma galeŋgé amumu. Waŋu Yesu Kristoac wésé niniŋawac wamma mambéc kecgic kekec hémbénaŋaiguc onagicma keremmac.

22 Ewa éréhéc wamma kecanzu ionac mia wésé niniŋ waŋ énécmimu.

23 Waŋu tosia imi geric bélaŋa igucnec qétak metecgé énécmimu, néŋ séwiginawac siŋ birianéŋ mebirigic séwi usugina idacmi acguc momacnec héŋara mema zénéŋgina hiriyu wésé niniŋ waŋ énécmimu.

Zéwelecwelec ac zéma mepé qepési ac.

24 Héŋgaleŋ waŋ énécmiyu qeka meka qahac kecgic edamuyaiguc képésic solaŋ zéma ségiségiiguc hai énécmimacac kuha hemizac imi

25 neŋaŋ aŋgéŋ titi miŋjina Anutu momacguc keczac iwac muru mia miŋ kewunina Yesu Kristoac niŋac wamma edamuya zéma eebipi yanda zéma kuc buŋa zéma qac buŋa yandanéŋ nalé hénihénia

qahac imuarunec éréma deguc
wanu nalé tetecgia qahac heheseli
hema emma kecmac. Héléacnec!

Ac Saṅa

Yaizézé ac zéma kiwi yomuac hénia.

¹ Kiwi yomi Yesu Kristoac zéhicṅi hicṅiyawac ara, imi mia Anutunéh haka tosara nalé ménda horugiyu focdac hicṅimacac heyec imi welen qeṅe ichéra énézéyu hémmu niṅac welen qeṅe icya Yohaneac muru kua meme uṅaya mélimiyu zéhicṅiyec.

² Waṅu Yohananéh Anutuac ackuazéc zéma Yesu Kristoac héipuc ac zéma iwawai eneyaac kiwanéh héṅec imi moczoṅ ninzéhégéma zéhicṅiyec.

³ Waṅu bianṅac ara yomi olommu ienen zéma gezacṅinanéh nimmu ienen zéma imuaru oyu hezac imi tohoma wammu ienen moczoṅ mérianṅinaguc. Nalé yanda imi bec hosuc hosuc wanṅac imuac mia.

⁴ (4a) Yohananéh Asia baeciguc Yesuac hénaroiṅ tuṅa tuṅa 7 keczu onac muru oénécmizua. Kerecac keczac waṅu bianṅuc hamac iwarunec zéma uṅa 7 Anutuac duṅ tatar wésiaiguc kecanzu ionarunec zéma

⁵ (5a) héipuc ic ménzé ménzéya qahac kecma humugic ionac sugcina igucnec walac yacma baecac ic kewu ionac galenṅina waṅec Yesu Kristo iwarunec, (4b) goi héihéi zéma luaenéh he énécmimac niṅ wanṅua. (5b) Waṅu siṅ niṅrénécmima eneya sacya imuac kuhanéh késpedesnina igucnec hulac nénécmima

⁶ maṅgocya Anutuac niṅ wamma héṅalenṅ ama arenṅa yandaya zéma hofac oo ichéra imuac ai buṅa qenénécmiyec iwaru mia eebipi zéma kuc selinéṅ

nalé tetecgia qahac hemac niṅ wanṅua. Hélaṅec!

⁷ Ninzu, inéh hosusu qahaiguc hamac. Waṅu icya icya ienen kicṅinanéh hémmu. Waṅu luacnéṅ néṅic ienen momacnec hémmu. Waṅu ic embac tuṅa tuṅa baec séc keczu ienen iwac niṅac zésiactmu. O, imi hélaṅec!

⁸ Miṅ Kewunina Anutuac zézacnéṅ; Ni imi hénihénia zéma tetecgia,* becnecc kerec, deguc keczac, waṅu bianṅuc hamac, medac medac wandac wandac miṅina imi mia.

Kristo winini miyu héṅec.

⁹ Yohane neṅ imi onac ninzéh ninzéhiguc dacmunagina. Waṅu Yesuac qenzenṅ manzenṅ zéma héṅgalenṅ ama arenṅa yandaya zéma bisiqatéh imuac iniguc momacnec toroqema kecanṅua. Ni imi Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ai niṅac wamma konduṅ baec komoc ménṅ Pati-moiguc nopocṅic keru.

¹⁰ Waṅu Miṅ Kewuac yacyac nalé† imuaru uṅa téréyawac qeriaiguc kecha andénaiguc ac yanda ménṅ témuṅ hétéh imuhucya hicṅiyu ac ewa ménṅ yomuhuc niṅi.

¹¹ Gi némac hénzanṅ imi kiwiiguc oma Efeso, Smirna, Pegamo, Tiatira, Sade, Filadelfia, Laodikea ama arenṅiguc Yesuac hénaroiṅ tuṅa tuṅa 7 keczu ionac muru haina kemmac.

¹² Imuhuc zéyu ni ac nézéyec i hémmaṅ zé liliṅgéyi. Liliṅgéma kendol 7 imi imuac tatara golinéh memeyaguc naṅic héṅi.

¹³ Kendol tatara imuac sugcinaiguc ménṅ icac naṅa tanecnéṅ séwi usuya horua mama hénia tetecgiaiguc héréhéréya imi héima bac tétéraiguc rikunṅ golinéh memeya maṅkepela zikiyu heyec.

¹⁴ Iwac oruha zéma oruc zucya imi rama yaṅ merawa zucya

* 1:8: Girik aciguc; Alfa zéma Omega. † 1:10: Sonda.

zéma tasétasé éséc nec lalaclalac waṅu kiwa imi geric bélaṅ éséc nec waṅec.

¹⁵ Héna héréra imi aiṅ gericiguc zema asoṅ qilic qilicyaguc pésiḡianzac imuhucya éséc nec, waṅu ac ewaya imi doku dunduṅ hétéṅa éséc nec.

¹⁶ Méraya héiyaiguc imi sikilu 7 heyec. Waṅu kua kifaja iguc nec imi sou zéra qizilic méṅ bawa andia zéraguc nec mama naṅec. Waṅu kic tanera imi mia kaiwe selianec qeanzac éséc nec.

¹⁷ Ni tanera imuhuc hémma tendiḡéma iwac héniaiguc humuc éséc nec heyi. Hewa méria héiyanéṅ qacnaiguc haima yomuhuc nézéyec, gi bacga ménda yandiyu, ni imi hénihénia zéma tetcgia.‡

¹⁸ Niṅzaṅ, ni bec nec humuyi, néṅ deguc kic qeli kecanzua. Niṅzaṅ, degucmuac nec nalé tetcgia qahac kecma humuc zéma humumia ionac baec dumuṅa imuac nagugirawac wétéya imi neṅ késa kecanzua.

¹⁹ Imuac iwawai hénzaṅ imi owésémaṅ imi mia deguc hicji keczac imi zéma bianḡuc hicjimaṅ imuac hakaya.

²⁰ Bec hénzaṅ imi mia mérana héiyaiguc sikilu 7 hezac imi zéma kifa tatara golinéṅ memeya 7, Waṅu ac saṅa imuac hénia zéwa imi yomuhuc; Widi 7 imi hénaoṛiṅ tuṅa tuṅa 7 ionac kua meme uṅa§ hécgina, kifa tatara 7 imi hénaoṛiṅ tuṅa tuṅa 7 imi mia.

2

Efeso hénaoṛiṅ ionac gezac qézéṅ ac.

¹ Efeso hénaoṛiṅ kua meme uṅagina ac yomuhuc omina, sikilu 7 méra héiyanéṅ késa namma kifa tatara golinéṅ memeya 7 imuac

sucginaiguc keṅha waṅanzaṅ inéṅ mia yomuhuc zézac;

² Ni wawaṅ memega zéma aiga zéma nanaṅ seliga imi niṅzua. Waṅu geṅ ic biria bisiqatéṅ ménda waṅ énécmianzaṅ imi zéma, nini Yesuac Méliméli ic zéanzu, néṅ Yesuac Méliméli ic héla qahac ionac ikocginawac hénia meaunec imi zéma,

³ nuac qacna niṅac bisiqatéṅ wamma naṅselima kucmama ménda waṅ nec imi niṅzua.

⁴ Waṅu guac zémindiṅi qemindiṅi ac méṅ hezac imi yomuhuc; Walac siṅna hegéṅec imi waina mayec.

⁵ Imuac nanaṅa dimuac nec mama guyec imi niṅtegicma qeriga melemma wawaṅ memega walac hegéṅec imi muṅuc wammanec kecbésémaṅ. Qerigina ménda melengic, neṅ focdac guac hama kifaga imi nanaṅa iguc nec metecgéwa kemmac.

⁶ Waṅu haka hiabia méṅ hegénzac imi yomuhuc, Nikola ichéra ionac hakagina imuac mézéga tianzac. Ni acguc imuac mézéna tianzac.

⁷ Gezacyagucnéṅ Uṅa téréyanéṅ hénaoṛiṅ tuṅa tuṅa ionac ac énézézac imi nimmac. Méṅ meseligimac imi kekecac ic hési Anutuac baec hafi zepaya qahac imuaru nanzac imuac héla gocmia miwa nemac.

Smirna hénaoṛiṅ onac gezac qézéṅ ac.

⁸ Waṅu Smirna hénaoṛiṅ ionac kua meme uṅagina ac yomuhuc omina; Hénihénia zéma tetcgia miṅina humuyec, néṅ qelima kecanzac inéṅ zézac.

⁹ Qenzeṅ manzeṅ zéma maqeqeya wamma kecanzaṅ imi niṅzua néṅ gi mériaṅgaguc. Waṅu nini Yuda ic zéma zébiri qébiri

‡ **1:17:** Yuda ic tuṅ méṅ Roma baec yandaiguc ziki sipacgina qahac kekera. § **1:20:** Pasto ionac niṅac imuhuc zéyec.

wanğéňanžu imi eneň Yuda ic téňgéň qahac, néň Biria miňinawac hénaorij wanžu.

¹⁰ Gi zéra waiya hicňigémmac imuac bac yandi yandi ménda wambéséman. Ninzaň kecma Biria miňinanéň suginaiguc tosara manam batuc mihicňi énécmimaň zé hésa amaiguc onoporu kaiwe ai meme 10 séc zérabéra mihicňimu. Wanžu geň mia keňqe haqeya qahac ninzégémanec kecma humuciguc kerembéséman. Imuhuc wanna neň kekecac ic kewu opoc héigéman.

¹¹ Gezacyagucnéň uňa téréyanéň hénaorij tuňa tuňa onac ac énézézac imi niňtohomac. Méň imi ogicmac imi humuc qété éréhéc* imi ménda hama mebirimac.

Pegamo hénaorij ionac gezac qézéň ac.

¹² Wanžu kua meme uňagina† Pegamo hénaorijguc keczac iwac mia ac yomuhuc omina, sou zéra qizilic néwéc néwéc hemimia késa kecancac inéň ac yomuhuc zézac;

¹³ Gi ama areňa yanda dimia kecancan imi ni ninzua. Ama imuaru mia Biria miňinawac ic kewu tatacya hezac. Néň gi qac buňana selianec késa kecma héipuc icna keňhéi hahéiya qahac Antipasi i Biria miňina néň kecancac imuaru suginaiguc qegic humuyec. Wanžu nalé imuaru ninzégé néneňa imi ménda qaecgéneç.

¹⁴ Néň mindi qindij ac éréhécdac zégémmaň zé wanžua imi yomuhuc; Ic tosara Balamac* pakeň ac késama kecancu imi eneň giguc keczu. Balam inéň Balak kumima Israel ic ionac wéséginaiguc bétac hai énécmiyu banjarawac ireha lémbaň haimimia imi nema kaisero haka wanžic.

¹⁵ Imuhucyanec guac muru acguc ic tosara ieneň Nikolawac ic tuňa ionac pakeň ac késa kecancu. Ni imuac mézéna tianzac.

¹⁶ Imuac gi ewaga melembéséman. Imuhuc ménda wanna ni guaru focdac hama guaru ic imi hazéc waň énécmima yaré wamma kuanawac sounéň énérimaň.

¹⁷ Méňnéň méň gezawagucnéň uňa téréyanéň hénaorij tuňa tuňa ionac ac énézézac imi nimmac. Méňnéň ogicmac imi Mana nene sanja gumu mima hoc lalacnec méň mimaň. Wanžu hoc imuac qahaiguc qac qelia méň ooyawac hezac. Wanžu qac imi tosara qahac, néň késamac inéňnec sac niňasarimac.

Tiatira hénaorij ionac gezac qézéň ac.

¹⁸ Wanžu Tiatira hénaorij ionac kua meme uňagina iwac mia ac yomuhuc omina, Yomi imi Anutuac Naňawac ackuazéc, kiwa imi geric bélaňa ésécnec, waňu hénia imi aij pésia asoň qilic qilicyaguc ésécnec inéň yomuhuc zézac,

¹⁹ Goi héihéiga zéma ninzéň ninzégga zéma welen qeçe hakaga zéma nananğa selia, ai memega imuhucya imuhucya imi ninzua. Wawaň memega hénia hénia imi becaru waňnec imi ogicma sasala hiabianec.

²⁰ Néň guac mia mindi qindij ac méň hezac. Gi Isebel eňeyaoc Ni tilintilij embac zéancac i tuambuam wammima inéň nuac welen qeçe ichéna pakeň acya ku énécmima ikoc waň énécmiyu, ieneň kaisero haka wamma banjarawac lémbaň haimimia imi negic.

²¹ Ni imi ewaya melemmac niňac nalé memiyi, néň ewaya melemma kaiseroya waimaň zé ménda wanžac.

* 2:11: Qeri uňawac buňa. † 2:12: Pastoginawac kua meme uňa zémiyec. ✧ 2:14: Yud 1:11

22 Ninzaņ imuac mia neņ embac imi hehe tatacyaiguc humumia gilimaņ. Waņu ic embac i guc momacnec kaisero waņanzu ieneņ acguc ewa hakagina mēnda mindiņigic zēra waiya kunerj yanda qeriaiguc giliénécmaņ.

23 Waņu nambérac héra imi unuma humuc mihicņi énécmiwa hēnaoriņ tuņa tuņa imi neņ ic onac ewagina zēma qerigina imi inictegicanzua imi niņasarimu. Neņ icya icya wawaņ memegina séc tasé ku énécmimaņ.

24 Waņu ic tosara Tiatira tauniguc kecma pakeņ ac imi mēnda aņgétima eņaoc zézu éséc Biria miņinawac ewa siņa hiņgac hiņgara imi mēnda niņasarima keczu ionac imi yéwéri mēņ mēnda toroqe énécmimaņ.

25 Néņ aņgétima keczu imuac mia selianec kėsamanec kecģic ni hamaņ.

26 Méņnéņ mēņ ogicma nuac aina imi memanec keru nalé tetecģia hayu iwac imi baera baera hēņgaleņ waņ énécmimac niņac kuc buņa mimaņ.

27 Inéņ aiņ qarucnéņ kewuc nomuņ qototorianzac ésécnec waņ énécmima galeņģé énécmimac.

28 Ni acguc maņgocnanéņ kuc buņa néņec ésécnec neņ iwac mia widi yanda siņunec hicņianzac imi miwa imuac miņina wammaç.

29 Méņnéņ mēņ gezawagucnéņ uņa téréyanéņ hēnaoriņ tuņa tuņa onac ac énézézac imi nimmac.

3

Sade hēnaoriņ ionac gezac qézéņ ac.

1 Sade hēnaoriņ ionac kua meme uņagina iwac ac yomuhuc omina; Anutuac uņa 7 zēma siki-lao 7 kėsakecanzac inéņ yomuhuc zézac, Ni wawaņ memega ninzua. Qac buņaganéņ ģi qeli qeli keczaņ zézac, néņ ģi ic humumia keczaņ.

2 Imuac ģi meqeli amuma kekeçģa bakia humumaņ zé wanzac imi meseligina. Guac wawaņ memega hēma Anutunawac kiwaiguc séçģézac imi mēņ mēnda hegēnzac.

3 Imuac iwawai ģeņģeņa zēma iwawai niņnec imi niņqelima tohoma hakaga melembésēmaņ. Kileņ mēnda mindi amuma yac kecbésēmaņ iguc imi neņ kowu nene ésécnec harēmaņ. Imuac némac naléiguc ha ģemmaņ imi ģi mēnda niņteģicbésēmaņ.

4 Waņu Sade ama areņaiguc ichéçģa éréhéçdac séwi usugina téréya imi qakola mēnda héima keczunec. Ieneņ imi eeginaguc, imuac séwi usugina laclalacnec niguc momacnec keņha wambiņ.

5 Méņnéņ mēņ ogicmac imi imuhucyanec séwi usu téréya laclalacnec héima kec-mac. Waņu qara imi kekeç hēmbēnaņawac kiwiiguc mēnda auma maņgocnawac kiwaiguc zēma kua meme uņahéra ionac kicģinaiguc qara imi nimmizua zēmaņ.

6 Méņnéņ mēņ gezawagucnéņ uņa téréyanéņ hēnaoriņ tuņa tuņa onac ac énézézac imi nimmac.

Filadelfia hēnaoriņ ionac biaņac ara.

7 Filadelfia hēnaoriņ ionac kua meme uņagina ac yomuhuc omina, téréya zēma hēla miņina, Daw-idiac ama wétéya kēsa keķera, nagu metecģēma auyu méņnéņ mēņ héimacac séc qahac, waņu héiyu méņnéņ mēņ aumacac séc qahac inéņ mia yomuhuc zézac;

8 Ninzaņ, ni kicģaiguc nagu mēņ augéģiac nanzac. Imi méņnéņ mēņ hia mēnda héimac. Neņ guac wawaņ memega ninzua. Ģi kucģa komora sac hegēnzac, néņ kileņ acna tohoma qacna mēnda qaecģéneç.

9 Ninzañ, Biria minjinawac hénaorij, eñac nini Yuda ic zéanžu, néñ Yuda ic héla qahac ikoc ac zéanžu ionac suginaiguc tosara hama guac hénagaiguc sicgé gémmuac hinocgé énécmiwa neñ guac siñga ninzua imi ninjegicmu.

10 Gi nuac nanañ seliawac ackuažécna tohoanzañ imuac niñ ni acguc manam batucac naléya focdac baec séc hama ic embac baeciguc kecañžu i batucgé énécmimac nalé imuaru gi galeñgé gémba nalé imi qiziziñgéma kemmac.

11 Ni foc hamañ imuac gi némacga hegénzac imi selianec késa kecna méñnéñ méñ ic kewu pocga imi ménda guagicmac.

12 Méñnéñ méñ ogicmac imi Anutunawac ocmuñiguc tandélopiorñ éséc nec kumu mi-mañ. Wañu keñhéi hahéi qahac nañseligiyu iwac qahaiguc Anutunawac qara zéma Anutuac murunec kurumenñ igucnec mama hahaya Yerusalem qelia Anutuac ama areña yanda imuac qara zéma nuac qacna qelia imi omimañ.

13 Méñnéñ méñ gezawagucnéñ uña téréyanéñ hénaorij tuña tuña ac énézézac imi nimmac.

Laodikea hénaorij ionac gezac qézéñ ac.

14 Laodikea hénaorij ionac kua meme uñagina ac yomuhuc om-ina; Héla nec zémimia, ménzé ménzéya qahac, héipuc ic héla zéma Anutuac zéhicñi hicñi imuac hénihénianéñ yomuhuc zézac;

15 Ni wawañ memega ninzua. Gi imi doku sañgeña qahac geriwaguc qahac. Sañgeña me geriwaguc kecbunec zéma ninzua.

16 Gi imi imuhuc sugiraiguc doku sasakola kecañzañ, sañgeña me geriwaguc qahac imuac niñ kuana igucnec lomba mawésémañ.

17 Gi geñga niñac ni mériañnaguc iwawai sasala henénzac imuac ni imuac me imuac ménda hocmañ zéanzañ, néñ zapi qeqeya, mété qététaña, maqeqeya, kic hilic, zéma liañliañ kecañzañ imi ménda ninjegiczañ.

18 Imuac gi hinocgé géñzua. Nuarunec goli gericnéñ zegési gésia imi boña mena mériañngaguc wammac. Wañu séwi usu lalac-nec boña mema héina hiñgaru gamuga katanec kekec imi hoturuyu ménda hémmu. Wañu kicgawac sacmasi boña mema kicga naecmima hémbésémañ.

19 Ni imi siñ niñénémianzua séc zémindiñi qemindiñi wañ énécmianzua imuac gi seliseli wamma ewaga melembésémañ.

20 Ninzañ, ni nagu séñgañgeñaiguc héichéicgéma nanzua, wañu méñnéñ méñ ewana nimma nagu aunéñu neñ qeriaiguc emba inéñ niguc neñ i guc nekawunec oneqone wamma tachi.

21 Méñnéñ méñ ogicmac imi neñ ogicma mañgocnawac ic kewuac tataciguc tacanza zua éséc nec neñ titiña miwa nuac tatac edamuyaguc imuaru momacnec tachi.

22 Méñnéñ méñ gezawagucnéñ Uña téréyanéñ hénaorij tuña tuña ac énézézac imi nimmac.

4

Kurumenjiguc mepé qepési wammigic héñec.

1 Wañu imuac andiaiguc kic hima hémba kurumenjiguc nagu méñ auauyawac nañec. Wañu walac ac ewa témuñ hétéña éséc niñi imuacnec muñguc yomuhuc nézéyec; Gi you éréna kecma iwawai hicñimac imi gézéwa hénna.

2 Imuhuc nimba duña focdac uñanéñ népésiyu imuac qeriaiguc keru. Wañu hémba kurumeñ iguc

ic kewu tatak méṅ taru imuaru ic méṅnéṅ tarec.

³ Waṅu tarec iwac alaṅ tanera imi zasipa hoc qoucqoucḡia zéma kanelian hoc pésia déṅḡéṅa ésécnec, waṅu asoṅ furicnéṅ ic kewu tatak imi sécḡe lelecgéma naṅec. Waṅu imuac alaṅa imi emerade hoc téṅḡiṅ téṅḡiṅa ésécnec.

⁴ Waṅu ic kewu tatak imuac lelec leleciguc ic kewu tatak 24 taru imuaru galeṅ 24 tacḡic. Waṅu séwi usugina horua lalaclalac zéma orucḡinaiguc ic kewu opoc golinéṅ memeya héima tacḡic.

⁵ Ic kewu tatak imuarunec pilitic asaha zéma buṅ parandaṅ zéma imuac hondondoṅa meric merira héréma mayec. Waṅu ic kewu tatak imuac wésiaiguc imi Anutuac uṅa 7 iminéṅ kifa yanda 7 bélaṅaguc ésécnec zema naṅḡic.

⁶ Waṅu ic kewu tatak imuac wésiaiguc imi iwawai konduṅ ésécnecnéṅ heyec. Imi mia kiruṅ me kristal hoc ésécnec qilic qilicyaguc.

Waṅu ic kewu tatak imuac maréṅa néwéc néwéc igucḡeṅ zéma lelec leleciguc imi yaṅ kekecḡinaguc 4 naṅḡic, waṅu yaṅ imuac wésé andiaiguc imi kicnéṅ sécḡé énécmima hedarec.

⁷ Yaṅ kekecyaḡuc walac walac imi laion tanec éséc, méṅ andiaiguc imi burumakao iwa sac qelia tanec ésécnec, iorac andégiraiguc naṅec imi ic tanec ésécnec, imi onac andéginaiguc imi kunta nei putitima keṅkeṅa ésécnec.

⁸ Waṅu yaṅ kekecḡinaguc 4 imi eṅac eṅac qeṅḡaṅḡina 6 he énécmiyec. Waṅu qeṅḡaṅḡina duandia zéma maréṅaiguc kicḡinanéṅnec sécḡéma heyec. Waṅu siṅi kaiwe tac niniṅḡina qahac yomuhuc legic héima naṅḡic; Téréya, téréya, téréya, Miṅ Kewu Anutu, wandac wandac medac

medara. Kerecac keczac, waṅu kecma hamac.

⁹ Waṅu yaṅ kekecḡinaguc 4 ieneṅ ic kewu tataciguc tacma nalé tetecḡia qahac kecanzac imi eeya héimima mepésimima ewa hia ac wammiaṅḡic séc

¹⁰ ic kuneṅ 24 ieneṅ méṅ ic kewu tataciguc tacma nalé tetecḡia qahac kecanzac iwac wésiaiguc sicḡéma mepésimima ic kewu opocḡina imi tatak imuac wésiaiguc gilimima yomuhuc legic héimigic.

¹¹ Miṅ Kewu Anutunina, geṅḡaoc iwawai moczoṅ zéhicḡi mihicḡi wandacnec, guac ewa siṅḡawac séc zéhicḡina kekecḡinaguc heanzac. Imuac edamuga zéma eebipiga zéma kucḡawac mepési géṅḡeṅawac séc eegaguc waṅzaṅ.

5

Rama zéma kiwi limbi limbiṅa.

¹ Waṅu neṅ hémba ic kewu tataciguc tarec iwac méra héiyaiguc kiwi limbi limbiṅa méṅ heyec. Waṅu kiwi imi wésia zéma andia momacnec kiwiyagucnec waṅu sapé 7 asé kiwiyaguc iminéṅ meseli seliawac heyec.

² Waṅu hémba kua meme uṅa kuhagucnéṅ ac ewaya kuneṅ yandanec qacma yomuhuc zéyec; Mérénéṅ kiwi limbi limbiṅa yomi sapéya métima hutuyu sécḡemacac séc eeyaguc wammac?

³ Kurumenṅ qahaiguc me baec qahaiguc me emu baec bawaguc kiwi imi hutumac me olommacac séha méṅ ménda kerec.

⁴ Waṅu hémba kiwi imi hutumac me olommacac séha méṅ ménda keru hocbipiṅi. Imuac ni siac howuc howuc siari.

⁵ Imuhuc wamba ic kuneṅ ionarunec méṅnéṅ yomuhuc nézéma zéyec; Ménda siacna, laion méṅ Yudawac areṅ zéma Dawidiac gétéya igucnecnéṅ onogicdaczac

imi héj tegicbésémañ. Imuac inéj mia kiwi sapéya 7 imi hia métima kiwi imi hutumac.

⁶ Wañu neñ hémba ic kewu tatak taru nówéc nówéc yañ kekecginañuc 4 lelecgéma nañgic, ic kuney ieneñ lelecgéma tatacginañuc tacgic momac yanda ionac sugcinañuc rama sac qeli mén nañec. Rama imi becneç humuc mihicñj mimia tanec. Wañu iliha 7 zéma kiwa 7 hemiyec. Wañu kiwa 7 imi mia Anutuac uña 7 baec séc méli énécmiyec imi eney mia.

⁷ Wañu rama sac qeli inéj mia kemma ic kewu tataciguc tarec iwac méra héiya igucnec kiwi limbi limbiña imi wagirec.

⁸ Wagiru yañ kekecginañuc 4 zéma ic kuney 24 ieneñ ramawac wésiañuc simiñ héimigic. Ic kuney ieneñ enaç enaç gita zéma zéic golinéñ memeya hofac héméña hiabia kuaya qeqeya késama nañgic. Wañu hofac héméña hiabia imi mia météré ic ionac zéwelec welecgina imi mia.

⁹ Wañu ieneñ legic qelia mén yomuhuc héigic, Geñ imi kiwi limbi limbiña imi mema sapéya métiwésémañac séc eegaguc wanzañ. Becneç gugic humuma sacganéñ baec séc ic embac séwi tanecgina hénia hénia igucnec, acgina hénia hénia igucnec, gawamañ hénia hénia igucnec hahaya boñ hérégina mema Anutuac buñahéra onopocnec.

¹⁰ Wañu geñ mia Anutunina welen qemimu niñac héngalen ama areña yanda zéma hofac oo ichéra kumu énécminec. Wañu ieneñ baeciguc ic kewu wañ énécmima kecmu.

¹¹ Wañu neñ hémba kua meme uña sasala yandanéñ ic kewu tatak zéma yañ kekecginañuc zéma ic kuney imi lelecgé énécmima namma ac ewa zégic niñi. Wañu kua meme uña zañgégina imi

10 tausenac tuña tuña zéma 1 tausenac tuña tuña.

¹² Ieneñ kuney yanda qacma legic yomuhuc zéma héigic, rama humuc mihicñj mimia inéñ kuha zéma, mériaña zéma, niñtegic qinñtegicya zéma, medac medac wandac wandara zéma, zézé bipiya zéma, qac buñaya zéma, mepé qepési imi moczoñ medacmacac séc eeyaguc wanzañ!

¹³ Wañu kurumeñ qahañguc zéma baec qahañguc zéma emu baec bawañguc zéma konduñ qahañguc zéma iwawai imuac qeriañguc keczu moczoñ yanda ieneñ yomuhuc zéma legic héigic; Ic kewu tataciguc taczac i zéma rama sac qeli ioraru mepé qepési zéma zézé bipi zéma qac buña yanda zéma kuc yandanéñ nalé tetecgia qahac hema emma he érécmimac.

¹⁴ Imuhuc zégic yañ kekecginañuc 4 ieneñ hélacnec zégic. Ic kuney eney mama simiñ zéma pakagina héima mepé qepési wañ érécmigic.

6

Sapéya 7.

¹ Wañu hémba rama merawanéñ sapéya 7 imuacnec mén métiyec. Métiyu yañ kekecginañuc 4 ionarunec mén imi buñ parandanéñ ewañguc qacma hana zéyec.

² Zéyu hémba becosic lalacnec mén nañu qahañguc ic mén tarec. Ic imi tewiyaguc wañu ic kewu opoc mén mimia wañec. Wañu Inéñ yaré qema onogicma onogicma muñguc onogicmañ zé keñec.

³ Wañu rama merawanéñ sapé qétéya 2 métiyu gezacnanéñ nimba yañ kekeraguc qétéya 2 iminéñ hana zéma qarec.

⁴ Qaru becosic pésianéñ haréyec. Wañu qahañguc ic mén tarec inéñ mia baeciguc luae mesohoyu ic

enenj euhumu amumu ninjac ac wammima, sou yanda ménj momacnec mimia waṅec.

⁵ Waṅu rama merawanénj sapéya qété 3 métiyu yaṅ kekeraguc qété 3 iminénj hana zéma qaru ninji. Waṅu hémba becosic ménj zapélanénj hayec. Waṅu qahaiguc ic ménj tarec inénj réwéri qétéya memeyawac sigel ménj késa tarec.

⁶ Waṅu ni yaṅ kekecginaguc 4 ionac sugcina igucnec ic ewa ésécnecnéj hicṅiyu ninji. Zéyecnéj bali gocmia usu momacgucac boṅa imi ai meme momacgucac ai boṅa wammac. Waṅu wit gocmia usu momagucac boṅa imi ai meme momacgucac ai boṅa wammac. Waṅu oliwa halécya zéma waiṅ gocmia imi ménda mebiriwésémaṅ.*

⁷ Waṅu rama merawanénj sapéya qété 4 métiyu yaṅ kekeraguc qété 4 inénj hana zéma qarec.

⁸ Waṅu hémba becosic ménj séwi alaṅa téngṅiṅ téngṅiṅ méiméiya hayec. Ic ménj qahaiguc tarec iwac qara imi humuc. Waṅu humumia ionac baec dumuṅanénj i méndacmiyec. Waṅu ierenj baeciguc zawé kemboṅ qahac méndemma imuacnec momacguc imuac siṅgirawac wammaoc ninj kuc buṅa érécmimia. Waṅu sou zéma béti zéma humuc zéma baecac hasénj yaṅ imuac kuhanénj unuhumuyoc.

⁹ Waṅu rama merawanénj sapé qété 5 métiyu hémba Anutuac ackuazéc zéma héipuc acgina ninjac wamma unugic humugic ionac uṅaginanénj zaki téréya héniaiguc tacgic iniri.

¹⁰ Ienenj kucnec qacma zégic, téréya zéma héla minjina Minj Kewu yanda gi nalé dahec mehorugima ic embac baeciguc keczu imi

ménda zétecgé énécmima sacni-nawac kitiwa imi ménda melenj énécmima kecbésémaṅ?

¹¹ Imuhuc zégic séwi usu horua lalacnec miṅ séc énécmidacma yomuhuc énézéyec; Nalé hotonadac tachiarugic welenj qeṅe alahécgina tosara unugic ini ésécnec humugic qétégina sécgéyuguc ai imi memaṅ.

¹² Waṅu nenj hémba rama merawa iminénj sapé qété 6 métiyu naṅ yanda meyu kaiwe imi zapi qema maleku noniṅ zapéla imuac zuanénj memeya ésécnec waṅec. Waṅu maso howiacnec imi sac ésécnec waṅec.

¹³ Waṅu kurumeṅu ménisikilu imi luhuc kunenj yandanénj qeyu nemuyac ic imuac gocmia quwura tiyu baeciguc maanzac ésécnec magic.

¹⁴ Waṅu kurumeṅ imi mia papia limbicgic keṅanzac éséc imuhuc limbi amuma qahac waṅec. Waṅu baec boṅa zéma konduṅ baec komoc imi hézéracgé énécmimia waṅu tatacgina waigic.

¹⁵ Haka imuhuc hicṅiyu baec séc ic kewu zéma ionac taséhécgina zéma biṅ qeṅe ic kiwa hécgina zéma hinac mériaṅginaguc zéma kucginaguc zéma iwawai minjina keckec zéma welenj qeṅe ic ienenj baṅec zéma baṅa tosara baec boṅaiguc hezac imuac sucnéj sugic saṅgigic.

¹⁶ Baec boṅa zéma baṅa énézéma qacninu bacgéma mama ic kewu tataciguc taczac iwac kiwa igucnec zéma rama merawa iwac qeri biric igucnec musaṅgé nénécmigic zégic.

¹⁷ Qeri biricgirawac nalé yanda imi ducṅizac imuac ninj ic mérénenj hia naṅselimac?

7

* 6:6: Imuhucya imi sacmasi ésécnec wiziginaiguc haiṅgic. Imuac goiya héimimia waṅec.

Israel ic sapéginaguc ionac qétégina 144,000.

¹ Wañu haihaka imi tecgéyu ni kic hima kua meme uña 4 inicba baec wañgoña 4 imuaru namma baecac luhuc 4 imi baeciguc me konduniguc me ic hésa hénia héniaiguc ménda qemac niñ késama nañgic.

² Wañu hémba kaiwe éré éréya igucnec kua meme uña méñnéñ Anutu kekecyaguc iwac asé kiwiya késama éréma kua meme uña 4 baec zéma kondun mebirimu niñ kucgina énécmiyu késa keczu ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézéyec;

³ Ini mambéc nañgic Anutuac weleñ qeçe ichéra ionac pakaginaiguc asé kiwiya meénécmiñi tecgéyuguc baec zéma kondun zéma ic hésa imi mebirimu.

⁴ Wañu ic embac asé kiwi hai énécmimia ionac zañgégina imi Israelac qelihéra tuña tuña ionarunec 144,000 wañec.

⁵ Wañu Yudawac areñhéra ionarunec imi 12,000, Wañu Rubenac areñhéra ionarunec imi 12,000, Wañu Gadeac areñhéra ionarunec imi 12,000 wañec,

⁶ Aseriac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Naftaliac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Manaseac areñhéra ionarunec imi 12,000 wañec.

⁷ Wañu Simeonac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Lewiac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Isakawac areñhéra ionarunec imi 12,000 wañec.

⁸ Wañu Zabulonac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Yosefeac areñhéra ionarunec imi 12,000, wañu Benzaminac areñhéra ionarunec imi 12,000, imuhuc asé kiwigina hai énécmimia wañec.

IC tuñ yanda baera baera igucnec hahaya.

⁹ Haka imi hémba baera baera zéma ic séwigina hénia hénia zéma héniaorin hénia hénia zéma acgina hénia hénia igucnec zañgégina yanda méñnéñ méñ olommuac séc qahac imuhucyanéñ maleku horua lalacnec héima méraginaiguc samae ic hawa meemma ic kewu tatac imuac wésiaiguc zéma rama merawa iwac wésiaiguc nañgic.

¹⁰ Namma kucnec qacma yomuhuc zégic; añgéñ titi imi ic kewu tataciguc taczac neñañ Anutu i zéma rama merawa iorac muru hezac.

¹¹ Imuhuc zégic kua meme uña ic kewu tatac zéma galeñ zéma yañ kekecginaiguc imi lelecgéma nañgic imi moczoñ ic kewu tatac imuac wésiaiguc simin hénia kic tanecgina memama baeciguc héidacma mepésimigic.

¹² Mepésimima yomuhuc zégic; Hélacnec mepé qepési zéma zézé bipi zéma niñtegic qinñtegic zéma ewa hia ac zéma ee héihéi zéma kuc zéma medac medac wandac wandacnéñ Anutunina iwac muru nalé tetecgia qahac hema emma hemac. Hélacnec!

¹³ Zégic ic kunéñ ionarunec méñnéñ nuac yomuhuc zéyec; Séwi usu horua lalacguc imi méré méré enéñ, wañu dimuacnec hagic?

¹⁴ Qesi néñu ac yomuhuc melemma zéyi, miñna geñgaoc ninzañ. Wañu inéñ nézéma zéyec; Imi enéñ zéra waiya qeria igucnec hagic. Wañu rama merawa iwac sawanéñ séwi usugina imi zuacyacgégic lalacnec wandaczac.

¹⁵ Hénia imuac niñac yomi enéñ Anutuac ic kewu tatac imuac wésiaiguc kecanzu. Wañu iwac ocmuñ téréyaiguc sinji kaiwe séc Anutu mepésimigic ic kewu tataciguc taczac inéñ ionac qacginu halí éscnec wañ énécmimac.

¹⁶ Wañu muñguc tomenjina héla qahac ménda wamma déménjina

muṅguc doku niṅac qaṅgararaṅ
ménda qemac. Waṅu kaiwe me
iwawai geriwagucnéṅ ménda ka-
sonṅi énécmimac.

¹⁷ Hénia imi yomuhuc; Ic kewu
tatac imuac namuṅaiguc rama
merawa nanzac inéṅ mia galenḡé
énécmima, doku hogocya keke-
cyaguc imuaru qindinṅi énécmima
kemmac. Waṅu Anutunéṅ kic
masigina moczoṅ kicgina igucnec
zuacénéc midacmac.

8

*Sapé 7 zéma héméṅa
memeyawac goli zéic.*

¹ Waṅu rama merawa imi
sapé qété 7 métiyu kurumenṅiguc
némbéṅ hicṅima heyu 30 minit
imuac séc waṅec.

² Imi tegéyu kua meme uṅa 7
Anutuac wésiaiguc naṅgic inicba
témuṅ 7 énécmiyu késa kecgic.

³ Waṅu kua meme uṅa méṅnéṅ
ziniṅ wanafu sasala mimia
waṅu sokoc golinéṅ memeyaiguc
haima mema hama zaki téréya
hosuraiguc naṅec. Imi mia
météré ic momac yanda ionac
zéwelecginaguc momacnec ic
kewu tatac imuac wésiaiguc zaki
téréya golinéṅ memeya imuaru
haimimaṅ zé mema hayec.

⁴ Waṅu hofac héméṅa hiabia
iminéṅ météré ic ionac zéwelec
welecginaguc momacnec kua
meme uṅa iwac méria igucnec
Anutuaru yacma eṅec.

⁵ Kua meme uṅa iminéṅ
imuhuc wamma zaki téréya
igucnec geric zéra mema iwawai
héméṅaguc memeyawac sokoc
imuaru tiloyu sécgéyu baeciguc
qocgéyu hingarec. Hingaru za-
lalak zéma buṅ parandaṅ gururu
meric merira zéma pilitic héiyu
naṅ meyec.

Aiṅ témuṅ 7.

⁶ Waṅu kua meme uṅa qété 7
témuṅinaguc ieneṅ témuṅ qewiṅ
zé efiamugic.

⁷ Waṅu kua meme uṅa qété
1 iminéṅ témuṅa qeyu komboc
luhuc zéma geric sacyaguc mutu
qutulaṅgia pocgéma baeciguc
mayec. Mama baec yanda
haréwéc ionarunec momacguc
imi zema zedarec. Waṅu ic zuṅ
haréwéc ionarunec momacguc
zema zedarec. Waṅu tatanṅ
qézézac imi momac yanda zema
zedarec.

⁸ Waṅu kua meme uṅa qété 2
inéṅ témuṅa hiyec. Hiyu iwawai
méṅ baec boṅa yanda geric
bélaṅaguc tanec imuhucyanéṅ
konduṅiguc gilimimia waṅu
konduṅ haréwéc ionarunec mo-
macguc imi melemma sac waṅec.

⁹ Waṅu konduṅ qeriaiguc yaṅ
kekecginaguc imi tuṅ haréwéc
ionarunec momacgucac séc imi
humudacgic konduṅ qahaiguc
zéic sasala imi acguc tuṅ haréwéc
ionarunec momacgucac séc imi
hézéh qézéhḡédacgic.

¹⁰ Kua meme uṅa qété 3 inéṅ
témuṅa hiyec. Hiyu widi yanda
méṅ kifa yanda ésécnec bélaṅaguc
imi kurumenṅ igucnec mama doku
téfara tuṅ haréwéc ionarunec mo-
macgucac séc zéma doku kiwa tuṅ
haréwéc ionarunec momacgucac
séc imuaru mayec.

¹¹ Waṅu widi imuac qara imi
kumiṅ howura waṅu imuac niṅ
doku haréwécnec momacgucac
séc imi howuc howuc wandaṅu
doku howuc howuc iminéṅ
mebiri énécmiyu ic embac sasala
humugic.

¹² Waṅu kua meme uṅa qété
4 iminéṅ témuṅa hiyec. Hiyu
kaiwe gésiyu haréwéc waṅu
imucnec momacguc zéma, maso
gésiyu haréwéc waṅu imucnec
momacguc zéma, sikilu méndéh
énécmiyu tuṅa haréwéc waṅu

imuacnec momacguc imi unuhumudarec. Unudaru kaiwe kuha haréwéc imuarunec momacguc imi mayu ai meme momacgucac naléya imi méndéju haréwéc waŋu imuacnec momacguc asaha qahac waŋec, waŋu siŋi acguc haréwéc imuarunec momacguc asaha qahac waŋec.

¹³ Waŋu ni muŋguc hémma gezacnanéŋ nimba sawaiguc kuntac méŋ putitima kemma kucnec qacma yomuhuc zéyec; Imi sac qahac kua meme uŋa haréwéc méŋ témuŋginaguc imuac niŋ baeciguc keczu ionac muru yei saec, saec, saecnéŋ hemacl

9

¹ Waŋu kua meme uŋa qété 5 inéŋ témuŋa hiyec. Hiyu neŋ hémba sikilu méŋ kurumen igucnec tegéma baeciguc mayec. Waŋu inéŋ mia uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac wétéya mimiawac késa kerec.

² Waŋu inéŋ uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac wézéra auyu imuacnec hofac siŋindéndéŋgia yanda éréyec. Éréyu baec séséŋ imuac hofac yanda niŋac kaiwe zéma sawanéŋ siŋidéŋgéyec.

³ Waŋu hofac qeria igucnec zikoŋ eneŋ baec séŋganŋeŋ éréŋic. Waŋu ieneŋ baecac kuaŋkuaŋac kuha ésécnec kuc buŋa yanda énécmimia.

⁴ Waŋu ieneŋ baeciguc ketekecqaŋ kiwiya téŋŋiŋ zéma ic hésa hénia hénia imi ménda mebirí énécmimu, néŋ ic embac tosara pakaginaiguc Anutuac asé kiwi ménda hai énécmiyu keczu imi sac mebirí énécmimu niŋac zéénéc mimia waŋec.

⁵ Waŋu unugic humumu niŋac qahac, néŋ eŋ maso 5 kiric qiric waŋ énécmima qeŋzeŋ manzeŋ miŋicŋi énécmima kecmu niŋ zézéya. Waŋu qeŋzeŋ manzeŋ imi

mia kuaŋkuaŋ néŋ ic méŋ kiyu nimmacac séc kuha imuhucya.

⁶ Waŋu nalé imuaru imi ic eneŋ humuwij zé wamma zéwelecmu, néŋ imuac buŋa ménda énécmimia wammac. Waŋu humuc niŋac yaiwisisiŋ memu, néŋ humucnéŋ néŋŋac énécmimac.

⁷ Zikoŋ ionac tanecgina imi mia becosic yaréiguc kembijac zé yaréac iwawai megic iniiniya imuhucya mia, orucginaiguc opoc golinéŋ memeya éséc tarec. Kic tanecgina imi ic kic tanecnina ésécnec.

⁸ Waŋu zucgina imi embac onac oruc zucgina luaeluaeya ésécnec imuhucyanéŋ he énécmiyec. Waŋu zécgina imi laionac zéra ésécnec.

⁹ Waŋu tétéc nezic nezicgina imi tétéc saiwa aiŋnéŋ memeya ésécnec heyec. Waŋu qeŋganŋina urumeŋa imi karisi becosic sasalanéŋ yaréiguc kembij zéma usuŋnec keŋŋic qacanzac hétéŋ imuac séc.

¹⁰ Waŋu zigina imi kuaŋkuaŋac zia ésécnec waiyaguc. Kuc buŋagina imi maso 5 séc ic embac mebirí énécmimuac séc.

¹¹ Waŋu ionac muru miŋ kewugina kecénécmiyec. Imi mia uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac kua meme uŋaya. Qara Hebiriao aciguc Abadon, Girik aciguc Apollion, neŋaŋ aciguc Kisikiyoŋ uŋa.

¹² Kunta neinéŋ yéwéri haréwéc zéma qarec. Imuacnec Momacguc imi hama keŋu tecgézac. Waŋu niŋzu yéwéri éréhéc hezaocnec.

¹³ Waŋu kua meme uŋa qété 6 iminéŋ témuŋ hiyec. Hiyu nimba zaki téréya golinéŋ memeya Anutuac wésiaiguc taczac imuac iliha 4 imuacnec ac ewa méŋ hicŋiyu niŋi.

¹⁴ Hicŋjima kua meme uŋa qété 6 témuŋa késa naŋec iwac yomuhuc ézéyec; Doku téfara yanda Yufurata iguc kua meme uŋa 4

qaté énécmiawac keczu imi hulac énécmigic.

15 Waᅇu kua meme uᅇa 4 hulac énécmiyu yawuᅇ méᅇ imuac maso méᅇ imuac kaiwe méᅇ imuac kaiwe kiwa zézéya imi ducᅇiyu baec séc ic embac méndéᅇ énécmigic tuᅇgina haréwéc waᅇu imuacnec tuᅇgina momacguc imi unuhumumu niᅇac mézézéᅇgé énécmimia.

16 Waᅇu yaré ic tuᅇginaguc becosiciguc tatac ionac qétégina 200 milion imuhuc zégic niᅇi.

17 Uᅇaiguc héhéᅇa imuhucgeᅇ becosic zéma ic imuac qahaiguc tacgic imi inicba tétéc saiwa imi alaᅇa geric ésécnec péscipésiha zéma qouc qouc zéma qaoc qaoc imuhucya héima kecgic. Waᅇu becosic ionac orucgina imi laionac oruha ésécnec. Waᅇu kuagina igucnec imi geric bélaᅇa zéma hofac zéma salfa mayec.

18 Waᅇu ionac kuagina igucnec geric bélaᅇa zéma hofac zéma salfa yéwéri haréwéc hicᅇiyec iminéᅇ ic embac méndéᅇ énécmiyu tuᅇgina haréwéc waᅇu imuacnec tuᅇ momacguc imi unuhumudacgic.

19 Waᅇu becosic ionac kuc buᅇagina imi kuagina zéma ziginaiguc heyec. Waᅇu zigina imi qaté mokoleᅇ oruha ésécnec. Waᅇu iminéᅇ ic embac mebiri énécmiyec.

20 Waᅇu yéwéri imuac qeriaiguc ménda humuma kecgic ieneᅇ haka biria méraginanéᅇ waᅇgic imuac ewa éréhécc ménda wamma ménda waigic, néᅇ uᅇa hénia hénia zéma baniara hénia hénia goli me siliwa me aiᅇ pésia me hoc me ichésa mema méraginanéᅇ memeya kicginanéᅇ hémmuac séc qahac, gezacginanéᅇ nimbiᅇac séc qahac, waᅇu hénagananéᅇ keᅇha wammuac séc qahac imuhucyawac mepési énécmima kecgic.

21 Waᅇu ic unuhumugic imi zéma paᅇge manira zéma kaisero zéma kowu meme haka imuacnec ewa meleᅇ ménda waᅇgic.

10

Kua meme uᅇa kiwi limbi limbiᅇaguc.

1 Waᅇu kua meme uᅇa kuha yanda méᅇnéᅇ hosusunéᅇ aturu amuma kurumeᅇ igucnec mayec. Mayu hémba oruha susuriaiguc asoᅇ firic heyec. Waᅇu iwac kic ségéria imi kaiwe ésécnec, waᅇu héna héréra imi geric bélaᅇa tandé lopioᅇ tanec ésécnec.

2 Waᅇu mériaiguc kiwi limbi limbiᅇa hutuhutuya komora méᅇ késa kerec. Waᅇu héna héiyanéᅇ konduᅇ qahaiguc, héna kanayanéᅇ baeciguc tima naᅇec.

3 Namma ac kucnec qacma laionnéᅇ gérérécc géanzac ésécnec qarec. Qaru nalé imuaru buᅇ parandaᅇ 7 ieneᅇ momacnec qacgic.

4 Imuhuc qacma zégic nimma bec kiwiiguc omanᅇ zé wamba kurumeᅇ igucnec qac yomuhuc nuac muru mayu niᅇi. Buᅇ parandaᅇ 7 ieneᅇ zégic imi ménda oma hunuᅇ mena eᅇ taru.

5 Waᅇu kua meme uᅇa héᅇi inéᅇ konduᅇ zéma baec tima naᅇec inéᅇ mia méra héiyanéᅇ kurumeᅇiguc meyacma yomuhuc zéyec;

6 Waᅇu tetecgia qahac kecma kurumeᅇ zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, baec zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi zéma, konduᅇ zéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi moczoᅇ yanda zéhicᅇiyec iwac qaraiguc zéselima zéyec; nalé mehoru horugia méᅇ ménda hemac.

7 Kua meme uᅇa qété 7 témuᅇa himac nalé imuaru me imuaru degucdacmi Anutuac ac saᅇa weleᅇ qeᅇe ichéra kua meme

ic ionac muru énézéyec iminéṅ hélaḡac wandacmac.

⁸ Waṅu kurumeṅ igucnec ac hicṅima nuac muru mayec ewa iminéṅnec muṅḡuc nézéma yomuhuc zéyec; Geṅ kemma kon-duṅ zéma baec tima nanzac kua meme uṅa iwac mériaiguc kiwi limbi limbiṅa hutu hutuyawac hezac imi mewésémaṅ.

⁹ Imuhuc zéyu neṅ kua meme uṅa iwac muru kemma kiwi limbi limbiṅa komora imi néṅna zéma ézéwa kua meme uṅanéṅ mema nena guac tomeṅḡaiguc imi howuc howura wammac, néṅ guac kua-ḡaiguc imi morombazec dokuya ésécnec siṅaguc wammac zéyec.

¹⁰ Imuhuc zéyu neṅ kua meme uṅa iwac méria igucnec kiwi limbi limbiṅa komora imi mema neyi. Newa kuanaiguc imi morombazecac doku ésécnec siṅaguc waṅec, néṅ hiṅḡacma nuac tomeṅṅaiguc imi howuraguc waṅec.

¹¹ Waṅu inéṅ yomuhuc nézéyec, gi imi ic embac hénia hénia zéma, ḡawamaṅ hénia hénia zéma, acḡina hénia hénia zéma, ic kewu ionac momacnec muṅḡuc andiawac ara énézézésémaṅ.

11

Héipuc ic éréhéc.

¹ Waṅu uṅ kemaṅa tac ésécnec méṅ némma yomuhuc zéyec; Yacma Anutuac ocmuṅ téréya zéma zaki téréya imuac séha qétéya zéma imuac qeriguc mepé qepési wanzu ionac zaṅḡéḡina imi momacnec oloṅ énécmima.

² Waṅu ocmuṅac ama sombeṅ imuac séha imi ménda olomma eṅ waina hemac. Ama sombeṅ imi mia ic enia ionac wai énécmimia. Imuac niṅac ieneṅ maso 42 imuac séc ama areṅa yanda imi eṅ tima keṅha wammu.

³ Waṅu ni héipuc ic éréhécna kuc buṅa érécmiwa iereṅ maleku sogawac buṅa héima ai meme 1260 imuac séc bianḡac ara énézému.

⁴ Iereṅ imi baec yomuac Miṅina Anutu iwac wésiaiguc nanaṅa oliwa ic éréhéc zéma kendol tatara éréhéc imi mia.

⁵ Ic méṅnéṅ méṅ mebiri érécmimaṅ zé wammaciguc kua-ḡira igucnec geric bélaṅanéṅ éréma hazéc hécḡira imi qécḡé énécmimac. Ic méṅnéṅ mebiri érécmimaṅ zé wammac imi inéṅ imuhuc humucac buṅa wammac.

⁶ Waṅu iereṅ imi kuc buṅaḡiraguc. Imuac bianḡac ara zémanec kecmu naléya naléya imuaru imi kia ménda hamac niṅ kurumeṅ hézicḡéyoc. Waṅu ac zéyic dokunéṅ sac wammac niṅ kuc buṅa he érécmizac. Waṅu siṅgira méndacma nalé imuac me imuac yéwéri tanera soho sohoya hénia hénianéṅ baec imi qemaoc.

⁷ Waṅu iereṅ héipuc ac imi zéyic tegéyu imuaru uṅa biriawac baec dumuṅa imuarunec yaṅ biria yanda iminéṅ éréma yaré waṅ érécmima iriyu humumaoc.

⁸ Humuyic qamocḡira wai érécmigic ama areṅa yandawac hénia yandaiguc hemaoc. Waṅu ama imuac qara imi qeri uṅawac séciguc Sodom zéma Izipte zézéya. Miṅ kewugiranéṅ ama areṅa yanda imuaru mia ic héṅgeṅa wéndaraiguc qegic humuyec.

⁹ Waṅu ic embac séwigina hénia hénia zéma acḡina hénia hénia zéma ḡawamaṅgina hénia hénia séc ic embac ieneṅ qamocḡira imi ai meme haréwéc zéma méṅac bakia kicḡinanéṅ iricma kecmu kicsuanḡiguc ménda téṅḡé érécmimu niṅac qetalimu.

¹⁰ Waṅu kua meme ic iereṅ imi baecac ic embac ac ḡeriwaguc waṅ énécmima yéwéri mihiṅṅi énécmiyoc. Hénia imuac niṅac

ierenj humuyic ségiségi wamma ewa hia nimma sese amumu.

¹¹ Waņu ai meme haréwéc zéma méņac bakia tecgéyu Anutu arunec kekecac wéséséněj hama iorac qerigiraiguc hiņgarec. Hiņgaru yacma hénagiraněj tima naņoc. Waņu iricma naņgic ionac muru bac yandi yandi kunej yanda hicņi énécmiyec.

¹² Waņu kurumenj igucnec qařac kunej yanda iorac muru yomuhuc mayu niņoc, iri you éréyc. Waņu ierenj ac imi nimma hazéc hécgira ienenj iricmanec naņgic hosusuiguc kurumerņu eņoc.

¹³ Eņic nalé idacmuaru mia naņ yanda meyec. Meyu ama arenja yanda ménděj mimia 10 imuacnec momacguc iminěj zéņgégyc. Waņu naņ mema heyec imuac suraiguc ic zaņgégina 7,000 humugic. Waņu wai énécmimia ienenj bacgina yandiyu kurumenj miņina Anutu edamuya héimigic.

¹⁴ Kunta neinéj yomuhuc zéyec; Yéwéri qété éréhécněj hama kenzaoc, něj yéwéri qétéya haréwéc imi fodac hamac.

¹⁵ Waņu kua meme uņa qété 7 iněj témuņa hiyec. Hiyu kurumenjiguc ac ewa yanda sasala hicņima yomuhuc zéyec. Baecac héņgaleņ ama arenja yanda imi Miņ Kewunina Kristoac héņgaleņ ama arenja yanda wammac. Waņu iněj nalé tetcgia qahac galeņgéma kecma emma kecmac.

¹⁶ Waņu qeriwac galeņ 24 Anutuac kiwaiguc ic kewu tat-aciguc tacgic ienenj simiņ héima musugina baeciguc héima Anutu mepésimigic.

¹⁷ Mepési mima legicgina yomuhuc héigic; Ewa hia! Miņ Kewunina Anutu, kecnecac keczaņ, medac medac wandac wandac miņina geņgaoc, kuc yanda késama ic kewu waņ nénécmianzaņ.

¹⁸ Baera baera ic enej qeri geric waņgénzu. Imuac guac qeri gericgawac buņa hazac. Humuc ic niņgési énécmima welenj qeçe ic, kua meme ichécga zéma ic embac téréya zéma tosara guac qařagawac eeya héimianzu, kunej me komora séc hakaginawac séc bakia hiabia meénécmima baec mebirianzu imi mebiri énécmiwésémaņ imuac naléya hazac.

¹⁹ Waņu kurumenjiguc Anutuac ocmuņ aņgéyu Anutuac sisipac ac imuac katapaněj ocmuņ qer-riaiguc winiņu hicņiyec. Waņu imuarunec pilitic zéma gururu meric merira zéma buņ parandaņ zéma naņ zéma komboc luhuc selia qeyec.

12

Embac zéma mazuaņ.

¹ Waņu kurumenjiguc sésécac haka kunej yanda yomuhuc hicņiyec, embac méņněj kaiwe maleku ésécnec héima naņec. Waņu hénaya bawraiguc maso taru oruhaiguc ic kewu opoc sikilu 12 yaguc tarec.

² Waņu embac iminěj hériyağuc waņu, merac memac niņ aži kiyu, yaiwisisiņ wamma tarec.

³ Imuhuc waņu sésécac haka méņ kurumenj igucnec hicņiyec. Niņzu, mazuaņ yanda pésia méņ heyec. Imi mia oruha 7 zéma, iliha 10 késa keru, oruha 7 séc ic kewu opoc tacma keņec.

⁴ Waņu zianěj kurumenjiguc sik-ilu tuņ haréwéc igucnec tuņ momacguc héréma baeciguc giliyu madarec. Imuhuc wamma embac merac memaņ zé wawaņa iwac wésiaiguc merac meyu qécgémaņ zé nimma tarec.

⁵ Waņu embac imi naņawac meyec. Waņu naņa imi kecma ic kewuac aiņ tacněj baera baera galeņgé énécmimac niņ zé mimia. Waņu naņa imi Anutu zéma iwac

ic kewu tatac imuac wésiaiguc wagicma enjec.

⁶ Wañu embac imi baec kéra kérésiaiguc néngacma kejec. Imuaru kaiwe ai meme 1260 imuac séc héngalen wammimu niñ Anutunéñ duñ tatara mén bianjac buña mihicñi miyu heyec.

Kua meme uña Mikaelnéñ mazuañ nesimiyu kejec.

⁷ Wañu kurumeniguc yaré téma hicñiyec, kua meme uñahéra ienen mazuañac hazéc wamma yaré wañgic mazuañ zéma kua meme uñahéra ienen imuhucyanec yaré bakia melemma qegic.

⁸ Wañu mazuañ zéma ienen kawali ménda wamma maunudarec. Wañu kurumeniguc titiña mén ménda he énécmiyec.

⁹ Wañu mazuañ yanda nesimigic néngacma mayec. Mazuañ imi mokoleñ wahala kuwi zéma Biria miñina zémimia imi mia. Inéñ kurumenéñ bawaignec keczu imi moczoñ ikoc wañ énécmianzac. Wañu nesimiyu baeciguc mayec. Wañu kua meme uñahéra imi acguc momacnec nesi énécmigic madagcic.

¹⁰ Wañu kurumeniguc ac ewa yanda mén yomuhuc hicñiyu niñi; Dac muna hécnina ionac hazéc ac mihicñima Anutuaru siñi kaiwe séc aciguc onopocañec imi qegiligic mayec. Imuac niñac deguc neñañ Anutuninawac aňgéh titi zéma kuc zéma héngalen ama areña yandaya zéma iwac Kristoyawac kuc buñanéñ hicñi hazac.

¹¹ Wañu dac muna hécnina ienen ramawac sac imuac kuha zéma héipuc ac wamma zégic imuac kuhanéñ hazéc imi ogicgic. Ienen imi humucac décyaiğuc kereñgic,

néñ kekecginawac ewa éréhéç ménda wañgic.

¹² Imuac niñac, kurumenéñ zéma imuaru kekecginaguc kecanzu ini, ségiségi wañgic! Wañu Biria miñinanéñ eñeya naléya imi hotoña wañzac imi niñtegicma qeri biric kunéñ yanda nimma mayec. Imuac niñac baec zéma konduñ imuaru imi yéwéri hemac.

¹³ Wañu mazuañ imi baeciguc nesimimia wañec imi héñtegicma embac nañawac meyec imi qenesi wammiyec.

¹⁴ Wañu embac imi kunta nei kunéñ yandawac qeñgañ héra mimia wañec. Imuac niñac inéñ mazuañac héñacya mema hia néngacma putitima kejec. Kemma baec kéra kérésiaiguc imuaru nalé éréhéçnéñ mén zéma bakia imuac sécdac héngalen wañ mimiawac kerec.

¹⁵ Wañu mokoleñ imi dokunéñ embac imi késama kemmac niñac wamma iwac andiaiguc kemma kuaya igucnec doku yanda doku téfara éséçnec qocgéyu mayec.

¹⁶ Wañu baecnéñ embacwac méra mima kuaya aňgéma doku mazuañnéñ loñec imi qéçgédarec.

¹⁷ Wañu mazuañ imi embacwac qeri biric nimmiyec. Nimmima lilingéma kemma embac iwac nañbérac héra tosara Anutuac zézé seli ac niñtohoma kecma Yesuac héipuc ac imi aňgétima kecañgic iniguc yaré qemañ zéma

¹⁸ konduñ sakasaciguc nañec.*

13

¹ Wañu ni hémba konduñ qeria igucnec yañ biria ménéñ éreyec. Imi iliha 10 zéma oruha 7 hemiyec. Wañu iliha 10 imuaru ic kewu opoc 10 tacma kejec. Wañu oruhaiguc séc imuaru qac kiwi Anutu zébiri qébiri wañ mimianéñ hema kejec.

* **12:18:** Kiwi tosaraiguc; Ac bakia yomi kemaña 17 iguc toroqeqeyawac heyu kemaña 18 imi héla qahac eñ hezac.

² Waṅ zérāguc héñi imuac tanera imi pusi kuney yanda leopard waṅ éśécneć, hēna mēria imi hasēṅ waṅ bea imuac mēria éśécneć, waṅu kuaya imi hasēṅ waṅ laion kuaya éśécneć, waṅu maṅuaṅ iminēṅ eṅeya kuha zēma ic kewu tatacya zēma qac buṅa imi waṅ biria iwac waimiyec.

³ Waṅu hēmba waṅ imuac oruha mēṅ imi hēzēṅ hēzēṅgia humumia éśécneć hemiyec. Waṅu wiziya humumia imi misirima hiaruyec. Hiaruyu baec séc ic eney waṅ imuac hēmma welicgēma mēndacmigic.

⁴ Waṅu maṅuaṅ iminēṅ waṅ imuac ic kewuac qac buṅa miyec. Imuac niṅac ic embac ieneṅ waṅ imuac mepé qepési wammima yomuhuc zégic; Méréneṅ waṅ imuhucyawac séc? Méréneṅ i guc efima yaré qemacac séc?

⁵ Waṅu waṅ imi séwi eṅeṅawac ackuazéc zēma memattitac ackuazéc zēmacac niṅ kuaya biria haimimia waṅec. Waṅu maso 42 imuac séc ai mema kecmac niṅ kuc buṅa qemimia waṅec.

⁶ Waṅu waṅ iminēṅ kuaya aṅgēma Anutu zébiri wammima qac buṅaya zēma iwac ocmuṅa zēma tosara kurumeṅiguc keczu imi momacneć zébiri qébiri waṅ énécmiyec.

⁷ Waṅu ic embac térēya hazéc waṅ énécmima yaré qema onogicmac niṅac ic kewuac buṅa qemimia waṅec. Waṅu séwigina hēnia hēnia zēma baera baera ic embac zēma acgina hēnia hēnia zēma baera baera imi kewu waṅ énécmimac niṅ kuc buṅa qemimia waṅec.

⁸ Waṅu rama merawa qegic humuyec iwac kekecac kiwiiguc baec kurumeṅ zéhicṅiyec imuarunec qacgina ménda oénécmiyunec baec yomuaru kecaṅzu imi eney

moczoṅ waṅ biria imi mepési migic.

⁹ Mēṅneṅ mēṅ gezawagucneṅ ac yomi nimmac.

¹⁰ Hēsa amawac buṅa imi hēsa amaiguc kemmac. Souac buṅa imi sounēṅ héiyu humumac. Yéwéri imuhuc haénécmiyu ic embac térēya ieneṅ ninzēṅ ninzēṅginaiguc selianec naṅ selimuac hezac.*

¹¹ Waṅu baec qeria igucneć waṅ biria mēṅ éréyec. Éréyu hēmba rama merawa éśécneć iliha éréhéc heyec, nēṅ ara imi maṅuaṅ mokoleṅ éśécneć zéyec.

¹² Waṅu waṅ iminēṅ waṅ walac éréyec iwac kuc buṅa sécyā imi iwac kiwaiguc haisésécya waṅec. Imuhuc wamma baec zēma imuaru kekera énézéyu becneć waṅ walac hicṅima wiziya humumia misirima hiaruyec imuac simiṅ héimigic.

¹³ Waṅu inēṅ haihaka méréra meanzac. Mema zéyu ic embac kicginaiguc kurumeṅ igucneć geric bélaṅa baeciguc maanzac.

¹⁴ Haka méréra imuhucya memac niṅ kuc mimia waṅec. Waṅu waṅ walac hicṅiyec iwac kiwaiguc haka imuhucya mema ic embac baeciguc kekera ewa soho meénécmiyec. Meénécmima wiziya sounēṅ héihēiya imi misiriyu qeliyec waṅ biria iwac baniaraya memu zēma énézéyec.

¹⁵ Waṅu kuc buṅa qemimia waṅec imuac niṅ yaṅac ireha imi kekecyā haimiyu baniaraya iminēṅ ac momacneć hia zéyec. Zēma ic embac tosara waṅ baniaraya imuac mepé qepési ménda wammimu imi unugic humumuac zétecgéyec.

¹⁶ Waṅu inēṅ ic embac moczoṅ yanda, ic kuney me komora, ic iwawai ginaguc me maqeqeya,

* **13:10:** Girik aciguc; Ic embac térēya ionac ninzēṅ ninzēṅgina zēma nanāṅ seli imi imuaru mia hezac.

ic miñsuc kekec me welen qeçe momac yanda méra héiginaiguc me pakaginaiguc asé kiwi hai énécmimia wammac niñ zéyec.

¹⁷ Wañu asé kiwiya imi qahac wañu méñnéñ méñ soukiwa haima nénnagémba wammacac séc qahac wañec. Asé kiwi imi mia yañ imuac qara me qara imuac qétéya.

¹⁸ Niñtegic qñtegic ac imi yomuhuc, Ic méñ niniña asac asaria hemizac inéñ yañ imuac qétéya olomma niñasarimac. Qété imi mia ic méñac qétéya 666.

14

Rama zéma ic 144,000.

¹ Wañu neñ hémba rama merawa imi Zion baec boñaiguc nañec. Wañu i guc ic 144,000 moacnec nañgic. Wañu pakaginaiguc rama merawa iwac qara zéma mañgocyawac qara ogic heyec.

² Wañu kurumeñ igucnec ac ewa méñ hicñiyu niñi. Nimba doku duduñ yandawac hétéñ imuhucya zéma buñ parandan éscnec wañec. Wañu nimba ac ewa imi legic héihéi ic eneñ gita kulele héré qegic qacanzac éscnec.

³ Ieneñ imi ic kewu tatac zéma yañ kekecginaguc ⁴ zéma qeriawac galen ionac kicginaiguc legic qelia héigic. Wañu legic imi ic tosara niñareñgéma héimuac séc qahac wañec, néñ 144,000 baec igucnec doegina meénécmimia ieneñ sac imuhuc wammuc séc wañec.

⁴ Ieneñ mia embac iniguc momacnec ménda mebirí amuma qerí qala qalanec kecgic. Kecma rama merawanéñ dimia me dimia keñu séc méndac mima keñañgic. Wañu ic embac sugina igucnec boñhérégina meénécmiyu Anutu zéma rama merawa iorac héla gocmia walac wañgic.

⁵ Wañu kuaginaiguc ikoc ac méñ ménda hicñiyu niñgic, néñ késpedes solañ kecgic.

Kua meme uñawac gezac qézéñ ac.

⁶ Wañu kua meme uña méñnéñ kurumeñ sawaya imuac suraiguc putitima keñu héñi. Inéñ mia baec séc ic embac, séwi tanecgina hénia hénia zéma ac ewagina hénia hénia zéma gawamañgina hénia hénia ionac mia buña suruc hiabia hehe selia énézémañ zé kesa kerec.

⁷ Inéñ kucnec qacma yomuhuc zéyec; Zétecgé tecgé naléya imi ducñima hazac imuac niñ Anutuac bac yandi yandi wamma mepé qepési wammigic eñu. Inéñ kurumeñ zéma baec, konduñ zéma doku kiwa sasala mihicñi énécmidarec.

⁸ Imuhuc zéma keñu andiaiguc kua meme uña méñ méndac mima keñec qétéya éréhécñéñ yomuhuc zéyec; Bacgézac bacgézac ama areña yanda Babilon! Ama iminéñ mia baera baera ic embac iniguc kaisero wamma qerí gericac wain doku selia gumu énécmima kerec.

⁹ Wañu andiaiguc kua meme uña méñ qétéya haréwécñéñ méndacma kemma kuneñ yanda qacma yomuhuc zéyec; Méñnéñ méñ yañ biria me iwac baniarayawac mepé qepési wammima pakayaiguc me mériaiguc asé kiwi memac imi

¹⁰ I acgu Anutuac qerí biriawac wain selia imi nemac. Wañu wain selia imi mia dokuguc ménda mesohoma qocgé énécmimia. Ieneñ imi kua meme uñahéra téréya zéma rama merawa ionac kicginaiguc geric bélaña zéma salfanéñ qenzeñ manzeñ mihicñi énécmimia wammac.

¹¹ Wañu qenzeñ manzeñ imuac hofacnéñ nalé tetcgia qahac éréma emmac. Méñnéñ méñ yañ biria zéma imuac baniarayawac

mepé qepési wammu imi zéma méhénéj qarawac asé kiwiya memac ionac imi siṅi kaiwe séc tachiahiaru ménj ménda he énécmimac.

¹² Imuac mia ic embac téréya enej réwériiguc naṅselima kecanczu. Ienenj mia Anutuac zézé seli ac zéma Yesuac muru ninzénj ninzégina hezac imi selianec késama kecanczu.

¹³ Waṅu kurumenj igucnec ac ewa ménj yomuhuc mayu niṅi, zéwa kiwiiguc ona, nalé yomuacnec hénima Miṅ Kewuni-nawac qeriaiguc humumu ienenj mériaṅinaguc. Imuhuc zéyu uṅa téréyanénj yomuhuc zéyec; Hélaṅnec! wawaj memegina imuac hélanéj méndac énécmimac imuac niṅ nalé imuaru aigina hetecgéma tachiarumu.

*Baeciguc héla memecac
nalé hayec.*

¹⁴ Waṅu hémba hosusu lalac lalac heyu imuac qahaiguc ménj icac naṅa ésécnecnénj tarec. Waṅu iwac oruhaiguc imi ic kewu opoc golinénj memeya tarec, mériaiguc imi sou zéra miṅgaṅ qizilicyaguc imuac késama tarec.

¹⁵ Waṅu ocmuṅ igucnec kua meme uṅa méhénéj mama ménj hosusu qahaiguc tarec iwac yomuhuc qacma ézéyec; Gi souga miṅgaṅ miṅgaṅianénj héima tocgowésémaṅ. Héla gocmia imi moczoṅ waziwaziya wandaru baecac héla memeyawac naléya ducṅizac.

¹⁶ Imuhuc zéyu hosusu qahaiguc tarec inénj souya miṅgaṅ miṅgaṅagucnéj giliyu kenḡa wamma qeriru baeciguc héla gocmia imi tocgo énécmimia wandarec.

¹⁷ Waṅu kua meme uṅa méhénéj ocmuṅ kurumenjiguc tarec imuacnec mayec. Waṅu i imuhucyanec

souya zéra miṅgaṅ qizilicyaguc késa kerec.

¹⁸ Waṅu kua meme uṅa ménj gericac galaṅa keczac inénj zaki téréya igucnec mayec. Mama sou miṅgaṅa zéra qizilicyaguc késa kerec iwac kucnec qacma yomuhuc ézéyec; Waiṅ gocmia imi qaodaczac imuac niṅac gi souga zéra miṅgaṅa qizilicyaguc iminénj baeciguc waiṅ héla gocmia hezac imi héima tocgéna.

¹⁹ Zéyu kua meme uṅa iminénj souya héiyu kenḡa waṅu baeciguc waiṅ gocmia kanzaṅaguc imi tocgoma Anutu qeri biriawac waiṅ tizi qizizayawac titiṅa kunenj yanda imuac qeriaiguc giliyu hiṅgadarec.

²⁰ Waṅu waiṅ tizi qizizayawac titiṅa yanda imi ama yanda imuac séṅgaṅgeṅiguc taru tiziqizizagic titiṅa yanda imuac qeria igucnec sac yanda mayec. Mayu zékéṅa imuac horua héṅgeṅa imi éréma becosic déméṅginawac séciguc heyec. Waṅu horua wéndara imi 300 kilomita imuac séc sécgéma kenec.

15

*Kua meme uṅa enej yéwéri 7
késama naṅgic.*

¹ Waṅu kurumenjiguc sésécac haka kunenj yanda welic welicgia ménj hicṅiyu héṅi. Kua meme uṅa 7 ienenj yéwéri zérabéraguc 7 késama naṅgic. Anutuac yéwéri zérabéraguc iminénj hicṅidaru moczoṅ tecgémac imuac niṅac yéwéri iminénj tetecgiawac buṅa wanzac.

² Waṅu muṅguc hémba konduṅ ménj kiruṅnéj memeya ésécnecnénj geric bélaṅguc mesoho sohayawac heyec. Ic embac tosara meseli amuma yaṅ biria zéma iwac baniaraya zéma iwac qarawac qétéya imi moczoṅ héṅara mema ogicdacgic ienenj

mia kondun kirunén memeya ésécne imuac élélahaguc Anutuac gita kulele imi késama nanjic.

³ Namma Anutuac welen qeque ic Mose zéma rama merawa iorac legic yomuhuc zéma héigic, O Miñ Kewunina Anutu, medac medac wandac wandac miñina, geñ ai eñeña zéma welic welicia meanzañ. Baera baerawac ic kewu zéma Miñ Kewu keczañ guac héna imi solaña zéma hélacnec.

⁴ Miñ Kewunina, mérénén qacgawac bac yandi yandi ménda wamma eeya ménda héigémmac? Gi momacguc sac téréya. Guac wawanj meme solaña imi hicñitegizac imuac baera baera ic embac ienen hama wéségaiguc mepési gémmu.

⁵ Wañu haka imi tecgéyu hémba kurumenjiguc héipuc acac hali ocmun imuac naguya anjéyec.

⁶ Anjéyu kua meme uña qété 7 yéwéri 7 késa nanjic ienen ocmun igucnec magic. Ienen imi séwi usu lalacnec zéma qala qalagia liner malekunén memeya imi héima kecgc. Wañu tétécginaiguc rikun manjkepela golinén memeya imi zikima nanjic.

⁷ Wañu yanj kekecginaiguc 4 nanjic ionarunec méñnéñ sokoc 7 golinén memeya Anutu kekec hémbénaña miñina iwac qeri birianén sécgéma kuaya qema heyec imi kua meme uña 7 ionac énécmiyec.

⁸ Wañu Anutuac edamuya zéma kuhanén wañu ocmun qeriaiguc hofac hicñima kuaya qedarec. Wañu kua meme uña 7 ionac yéwéri zérabéraguc 7 imi ménda tecgéyunec méñnéñ méñ ocmun qeriaiguc emmacac séc qahac wanjec.

16

Zéic Anutuac qeri gericyanén kuaya qema heheya.

¹ Wañu ocmun qeria igucnec ac ewa kunen yandanén mama kua meme uña 7 yomuhuc énézéyu niñi, Ini kemma Anutuac qeri geriacac zéic 7 imi baeciguc qocgéigic.

² Wañu kua meme uña qétéya momacguc inén kemma zéicya baeciguc qocgéyu wizi biria geriwagucnén ic embac yan biria imuac asé kiwiya mema baniaraya mepésimigic ionac séwiginaiguc hicñiyec.

³ Wañu kua meme uña qétéya éréhéc inén zéicya konduniguc qocgéyu kondun imi focdac ic humumia ionac sac ésécnec wanjec. Wañu konduniguc lambéc zéma iwawai kekecginaiguc imi moczonj humudacgic.

⁴ Wañu kua meme uña qétéya haréwéc inén zéicya doku téfara zéma doku kiwaiguc qocgéyu sac wandarec.

⁵ Wañu kua meme uña doku anjétima kerec inén yomuhuc zéyu niñi, becaru kecnecac keczañ, o téréya miñina, imuhuc zétecgé énécmizañ imuac niñac gi imi solañ dindiña wanzañ.

⁶ Ienen ic embac téréya zéma kua meme ic unugic sacgina mayec imuac niñ sac gumu énécmina imuac nimba hakagina wanjic imuac bakia mezu.

⁷ Wañu neñ nimba zaki téreyanén ac yomuhuc melemma zéyec; Hélacnec! Anutu Miñ Kewunina medac medac wandac wandac miñina guac gésigési aiga imi hélacnec zéma solaña wanjac.

⁸ Wañu kua meme uña qétéya 4 inén zéicya imi kaiweiguc qocgéyu geric bélañanén ic embac kasonj énécmimac niñ waimimia wanjec.

⁹ Wañu geriwa kunen yandanén ic embac kasonj énécmiyec. Wañu yéwéri zérabéraguc imi mihicñi énécmimacac séc kuha hemizac Anutu iwac qara imi zébiri qébiri wammima ewa qerigina ménda melemma eeya ménda héimigic.

10 Waņu kua meme uņa qétéya 5 inéj zéicya imi yaņ biria iwac ic kewu tataraiġuc qocgéyu iwac héngaleņ ama areņa yanda imi focđac siņidéņģéyu ic embac ienej qeņzeņ manzeņ qema ezelaņgina kigic.

11 Waņu wizi némbéņgina zéma imuac geriwa niņac Anutu kurumeņ miņina zébirimima wawaņ memegina imi kileņ ménda melenģic.

12 Waņu kua meme uņa qétéya 6 imi ic kewu Is igucnec hamu ionac hénagina mihicņima zéréņ qéréņ wandacmaņ zé zéicya doku téfara yanda Yufurata iguc qocgéyu doku imi zigédarec.

13 Waņu ni hémba mazuaņ mokoleņ kuaya igucnec zéma yaņ biria imuac kuaya igucnec zéma kua meme ic ikora iwac kuaya igucnec uņa biria haréwéc taņa tanec ésécnéņ éréģic.

14 Imi mia kuwic uņaģina. Ienej imi medac medac wandac wandac miņina Anutu iwac nalé yandaiguc yaré qewiņ zé zéréņ qéréņ wamma baera baera ic kewu ionac muru kemma kiwi mérera wamma toġo énécmiģic.

15 Niņzu neņ kowu nene ésécnec hamaņ. Méņnéņ méņ kic qeli kecma eņeya séwi usuya galeņģéma katanec ménda keņha wamma eņeya gamuya ménda hicņiteģicmac imi méríaņaguc wammác.

16 Waņu uņa biria haréwéc ienej baec méņ qara Hebiraio aciguc Amagedon zémimia imuaru ic kewu qutulaņģé énécmidacģic.

17 Waņu kua meme uņa qétéya 7 inéj zéicya imi sawa géléléyaiguc qocgéyu mayec. Mayu ocmuņ ic kewu tatac imuarunec ac ewa kuneņ yanda méņnéņ yomuhuc zéyu mayec; Medac medara wanzac!

18 Waņu pilitic zéma buņ paranđan zéma ac hétéņ hicņiyec. Waņu

naņ kuneņ yanda méņ hicņiyec. Naņ imuhucya imi baeciguc ic embac hicņima kecģiac érema deguc méņ ménda hicņiyec.

19 Waņu ama areņa yanda demiiņ seliaġuc imi téma haréwéc waņec. Waņu baec séc ic ionac ama areņa yanda imi moczoņ bororoņģéma madarec. Waņu Anutunéņ Babilon ama areņa yandawac tacyachéra imuhuc niņqeli énécmima qeri biric soho sohayawac waiņ doku sokoc imi qocģé énécmiyec.

20 Waņu konduņ baec komoc komoc imi néņģacma saņģidacģic baec boņa moczoņ hocénécmimia waņec.

21 Waņu kurumeņ igucnec komboc saņģeņa 40 kilo imuhucya imuhucyanéņ ic embac ionac qacģinaiguc mayec. Mayu yéwéri kuneņ yanda bac yandi yandiyaguc mihicņi énécmiyu ic embac ienej Anutu zébiri qébiri wammģic.

17

Kaisero embac garata zéma yaņ biria.

1 Waņu kua meme uņa 7 zéic késa naņģic ionarunec méņnéņ nuaru hama yomuhuc nézéyec, You hana hena yanda embac qac buņa yandayaguc doku kuneņ yanda yandaiguc tacanzac imi kitiwa dimuhucya hicņimimac imi gézéwa hémbsémaņ.

2 Baec séc ic kewu ienej i guc kaisero waņamuanzu. Waņu ic embac baeciguc kecanzu ienej iwarunec mia kaiseroac waiņ doku negic ewa soho waņ énécmiyu keczu.

3 Imuhuc nézéma uņa téréyanéņ nuagicma baec kéra kériasaiġuc keņec. Waņu imuaru hémba embac méņ yaņ biria pésia méņac qahaiguc tarec. Waņu yaņ imuac séwélaiguc Anutu zébiri qébiri

mimiawac qac kiwi hénia hénia sécgédacma heyec. Waṅu yaṅ imi mia oruha 7 zéma iliha 10 hemiyec.

⁴ Waṅu embac imi séwi usuya qoucqoucyā zéma péscipésiha meamuma kerec. Waṅu goli zéma hoc eeyaguc zéma péł hocnéṅ mezeric amuyec. Waṅu mériaiguc sokoc ménṅ golinéṅ memeya késama naṅec. Waṅu sokoc imuac qeriaiguc imi haihaka ewa loloṅa zéma kaiseroac haka qakolayaguc imi sécgéma heyec.

⁵ Waṅu pakayaiguc qara saṅa yomuhuc ooyawac heyec, Babilon ama yanda, kaisero embac zéma baecac haihaka ewa loloṅawac neṅgocgina.

⁶ Waṅu embac imi hémba ic embac téréya zéma Yesuac héipuc ichéra ionac sacgina nekecma ewa sohosoho waṅec. Waṅu neṅ hémma kunéṅ yanda welicgéyi.

⁷ Waṅu kua meme uṅanéṅ némac niṅac imuhuc kunéṅ yanda welicgézaṅ? zéma nézéyec. Neṅ embac imuac haihakaya saṅa zéma yaṅ biria oruha 7 zéma iliha 10 embac iminéṅ tacma nesianzac iorac héniaḡira gézéwa nimbésémaṅ.

⁸ Gi yaṅ biria hénzaṅ imi becaru kerec, néṅ deguc ménda keczac. Waṅu bianḡuc uṅa biria ionac baec dumuṅa imuacnec éréma humucac geric siaiguc hiṅgacma biridacmac. Waṅu yaṅ biria imi bec kerec, néṅ deguc ménda kecma bianḡuc lilingéma hamac. Imuac niṅac hiṅḡi énécmimac nalé imuaru imi baec kurumenṅ hiṅḡiyec imuarunec éréma deguc baeciḡuc kekera, kekecac kiwiḡuc qacgina ménda ooyawac hezac, ieneṅ imuac hémma welicgému.

⁹ Ewa qeri niṅtegic qinṅteḡicyagucnéṅ ac yomi niṅasarimac. Oruha 7 imi baec boṅa 7 embacnéṅ tarec imi zéma ic kewu 7 wanḡu.

¹⁰ Ic kewu 5 imi maunuyu qahac waṅḡic ménṅ deguc keczac. Waṅu ménṅ imi ménda hazacnec. Waṅu hamac imi nalé hotoṅadac kec-macac hezac.

¹¹ Yaṅ bec kerec, néṅ deguc qahac wanḡac imi ic kewu 7 ionac arenḡuc toroqema qétéya 8 wammac. Waṅu inéṅ humucac geric siaiguc hiṅgacmac.

¹² Waṅu iliha 10 hénzaṅ imi ic kewu 10. Waṅu ieneṅ imi baec yandagina imi ménda énécmimia néṅ yaṅ biria i guc qéhéréṅgéma kecgic nalé hotoṅa dac ic kewu ésécnec kuc buṅa qeénécmimia wammac.

¹³ Ieneṅ imi ewa siṅ momacnec wamma eṅaṅ kuc buṅagina zéma ic kewuac qac buṅa imi yaṅ biria iwac mia waimidacmu.

¹⁴ Waṅu ieneṅ rama merawa hazéc wammima i guc yaré qemu. Waṅu rama merawa imi miṅ onac miṅgina zéma ic kewu onac ic kewu keczac imuac yaréḡuc onogicdacmac. Waṅu héihéré énécmimia zéma gési énécmimia zéma tohotoho ichéra keṅhéi haheḡina qahac imi eneṅ i guc momacnec kecmu.

¹⁵ Imuhuc zéma kua meme uṅanéṅ toroqema yomuhuc nézéyec; kaisero embac doku yanda yanda qacginu taru hénec. Doku imi mia icya icya zéma ic embac tuṅa tuṅa zéma héṅgaleṅ amaya amaya zéma acgina hénia hénia zéanḡu imi eneṅ mia.

¹⁶ Waṅu iliha 10 héṅnec ieneṅ zéma yaṅ biria imi momacnec kaisero embac imi nimbiri wammima mebirḡ mima séwi usuya imi hetecgéma iwac séwi busuya qécgéma nenesicya imi gericḡuc odacmu.

¹⁷ Waṅu Anutunéṅ eṅeya ewa siṅna heyec séc medacmaṅ zé ewa qeriginaiguc nininṅ ménṅ mihiṅḡi énécmiyu ewa momac wamma eṅaṅ héṅgaleṅ ama arenḡa yandag-

ina imi yaņ biria iwac waimigic. Waņu imuhuc wammanec kecgic Anutuac ackuazéc imi hélaḡuc wandacmac.

¹⁸ Waņu embac héḡnec imi mia ama areņa yanda, baecac ic kewu héḡgaleņ waņ énécmianzac imi mia.

18

Babilon ama areņa yanda imi kisikiyoņ mihicņiyec.

¹ Imuhuc zéyu tecḡéyu ni hémba kua meme uņa ménḡ kuc buņa yandayagucnéḡ kurumeņ igucnec mayec. Waņu iwac edamuyanénḡ baec qetagalidarec.

² Inéḡ ac ewa yandaiguc qacma yomuhuc zéyec; Bacḡézac bacḡézac! Ama areņa kuneņ yanda yanda Babilon! Kuwic onac duņ tatac zéma uņa biria hénia héniaiwac tocgotogo ama zéma nei biria ewa loloņa ionac aséḡina wanzac.

³ Hénia imi yomuhuc, héḡgaleņ amaya amaya imi iwac kaisero hakawac qeri biria imi doku selia éśécnec nema ewa mo-hoqoho sohoya wanzu. Waņu baecac ic kewu eneņ i guc kaisero haka waņḡic. Waņu baec séc nénnagémba ic ieneņ imuhucyanec mezeric qezericac kuhanénḡ kecma kecec imuac kuha niņac yandima soukiwa ginaguc waņḡic.

⁴ Waņu kurumeņ igucnec ac ewa ménḡ yomuhuc mayu niņi; Ic embac hécna ini embac iwarunec mama iwac kápésiciguc ménda toroqemu. Imuhuc wamma iwac yéwéri zérabérāguc imi momacnec ménda memu.

⁵ Némac niņ kápésicya imi qaudumuru héima eņkecma kurumeņ osizac. Waņu Anutunénḡ kápésicya imi niņqelima keczac.

⁶ Imuac énécmiyec séc migic. Wawaņ memeyawac bakia séha mesaigic éréhéc waņu melenḡ

migic. Waņu sokociguc doku selia hénia hénia momacnec haima lelecgéma énécmiyec imi séc ménḡ toroqema melenḡmigic.

⁷ Zézé bipi waņamuma mezeric waņamuma kerec imuac imuhucyanec qeņzeņ manzeņ zéma ewa howuc imuac séciguc wammigic. Némac niņ inéḡ ewa qeriaguc yomuhuc zéanzac, ni embac garata wamma héḡgaleņ waņ énécmianzua, ni malé qahac, waņu ewa howuc ménḡ ménda mihicņimaņ.

⁸ Imuac niņ ai meme momacguc imuac qeriaiguc yéwéri zérabéra, humuc zéma, zésiāc yanda zéma, bėti yanda imuhucyanéņ hicņimimac. Iwac tasé kuku miņina imi medac medac, wandac wandac miņina Anutu, imuac niņac embac imi geric bélaņaiguc giliyu zedacmac.

⁹ Waņu baecac ic kewu i guc kaisero wamma mezeric qezeric wamma kecgic imi eneņ gericnéņ embac imi oyu imuac hofacya eņu hémma iwac niņac zésiāc wammu.

¹⁰ Waņu qeņzeņ manzeņa hémma bac yandi yandi wamma lakec namma qac héhélima yomuhuc zému. Ewa biric, ewa biric! Ama yanda Babilon, medac medac wandac wandac Babilon! Némac niņ kitiwaga yéwéria focdac hicņigéņzac.

¹¹ Méḡnéḡ ménḡ hinacya boņ ménda meanzac imuac niņac baecac nénnagémba ic ieneņ embac imuac wamma siacma ewa biric wammigic.

¹² Hinacgina imi mia goli zéma siliwa zéma qembili boņa yanda zéma pél hoc boņa eņeņa zéma lineņ maleku solarņa zéma iwawai qouc qoucgia zéma maleku hézēņ usianéņ memeya kambiņ hésiānéņ memeya zéma maleku péscipésiha zéma ichésa hémēņa hiabiaguc hénia hénia zéma iwawai elifante zuņanéņ memeya zéma méra kiwi

ichésa boŋa eñeŋagucnéŋ memeya hénia hénia zéma aij qaora zéma, aij zéma mamboli hoc

¹³ Waŋu méséki ic séwéla, iwawai asélanaguc, kufaŋ, haléc héméŋaguc, berizi halécya, doku selia, oliwa haléc, padi zéma imuac uha, burumakao zéma rama, becosic zéma imuac karisi, hésa ic zéma ic embac ionac qeri uŋa.

¹⁴ Waŋu yomuhuc zému, Iwawai héla gocmia imuac me imuac guac uŋaganéŋ siŋa nimma hoc hoc ai meañnec imi moczoŋ guac murunec néŋgacma kendacgic. Iwawai saméŋ bipiyaguc hegéŋgéhŋ zéma iwawai mezeric qezeriraguc imi moczoŋ sohodacgic. Imuhucya imi méndagucnec mihicŋimu.

¹⁵ Babilon niŋac soukiwa mihicŋiaŋgic nénnagémba ic hinac imuhucyawac miŋjina ieneŋ qenzen manzeŋ imuac bac yandi yandi wamma lakec namma yomuhuc zézé siac wamma ewa howuc wanžu.

¹⁶ Ewa biric, ewa biric, ama yanda gi lineŋ maleku hiabia zéma maleku qouc qoucŋia zéma pési pésiyanéŋ mezericma goli zéma hoc eeyaguc zéma pél hocnéŋ mezeric amuma kekera.

¹⁷ Hinac yanda imuhucyanéŋ fuknec qahac wandaczac.

Zéic miŋjina zéma zéiciguc konduŋ séc kenkeŋ haha waŋaŋgic ic kian eneŋ zéma zéic imuac ai ic zéma konduŋguc ai meañgic ieneŋ lakec nanŋic.

¹⁸ Namma geric embac oyu hofacya éréyu hémma qacma zézu, Ewa biric, némac ama kuneŋ yandanéŋ imuac séc waŋec me?

¹⁹ Imuhuc zéma orucginaiguc sigic naecma siacma ewa howuc wamma zésiarmac zégic; Ewa biric, ewa biric, ama yanda yomi, konduŋguc zéic miŋjina

ieneŋ guac iwawai eeyagucnéŋ soukiwagina mihicŋiaŋgic, néŋ ama areŋa yanda imi fuknec qahac wandaczac.

²⁰ Waŋu Anutunéŋ hénaoŋiŋ héra ionac zéwelecŋina niŋénécmima embac imi zétecŋé énécmizac. Imuac niŋac kurumeŋ zéma ic embac téréya zéma Yesuac Méliméli ic zéma kua meme ic ini, haka imuac ségiségi waŋgic!

²¹ Ac imuhuc hicŋiyu kua meme uŋa selia méŋnéŋ zamanziŋ yanda hilaŋa méŋ meyacma konduŋguc giliyu hiŋgarec. Hiŋgaru yomuhuc zéyec; Babilon ama yanda imi imuhucnec selianec gliyu hiŋgaru mihicŋimuac séc qahac wammac.

²² Waŋu gita qeŋe ic zéma legic héihéi ic zéma kuŋa qeŋe ic zéma témuiŋ qeŋe ic ionac hétéŋ imi sugcinaiguc muŋguc ménda hicŋiyu nimmu. Waŋu méra kiwi meme ic ionac nénnagémba haka imi acguc muŋguc ménda hémmu. Waŋu iwawai hézé hézézayawac zamanziŋ hoc yanda imuac hétéŋ acguc muŋguc ménda hicŋiyu nimmu.

²³ Lambe asahanéŋ guaru muŋguc ménda asarimac. Waŋu eu iniŋ buŋa qeŋe ionac ewa hétéŋnéŋ guac muru muŋguc ménda hicŋiyu nimmu. Nénnagémba ichécga imi baera baera ic eñeŋa imi eneŋ mianéŋ, suŋa meme acganéŋ baec séc ic embac qerigina mesohoyec.

²⁴ Waŋu kua meme ic zéma ic embac téréya zéma ic embac tosara baera baera unuhumugic moczoŋ yanda ionac sacŋinanéŋ ama yanda yomuac qeriaiguc wininiyec.

19

Kurumeŋiguc zézé ségiségi hicŋiyu héŋi.

¹ Waŋu imuac andiaiguc nimba kurumeŋiguc ic embac tuŋ

yanda ionac ewa hétéṅ yanda ésécnechnéṅ hicṅjima yomuhuc zégic; Haleluya Anutunina mepésini! Anṅéṅ titi zéma edamu zéma kuc yandanéṅ Anutunina guaru hezac.

² Hénia imi mia iwac niṅgésigési ai imi hélanc zéma solañ dindiṅ wanzac. Kaiseroac hakanéṅ baec mebiriyec sero embac garata imi niṅgésima eṅeya welenṅ qeṅe ichéra ionac sacṅinawac zégési énécmimac.

³ Muṅguc yomuhuc zégic; Haleluya! Waṅu ama yanda imuac hofacnéṅ nalé tetcgia qahac emmanéc naṅaṅzac.

⁴ Waṅu qeriwac galenṅ 24 zéma yaṅ kekecṅinaguc 4 ienenṅ ic kewu tatac imuaru tarec Anutu i simiṅ héimima mepésimima zégic; Hélanec, Haleluya!

⁵ Waṅu ic kewu tatac imuarunec ewa hétéṅ méṅ hicṅjima zéyec; Anutunina mepésimigic, iwac welenṅ qeṅehéra moczoṅ ini zéma, kunerṅ me komora, iwac bac yandi yandi wammianzu ini moczoṅ Anutu mepésimigic.

⁶ Waṅu muṅguc ic embac tuṅ yanda ionac ewa hétéṅ ésécnec zéma doku dunduṅ yandawac hétéṅ ésécnec zéma buṅ parandaṅ yanda ésécnechnéṅ hicṅjima yomuhuc qacma zégic niṅi, Haleluya! medac medac wandac wandac Miṅ Kewunina neṅaṅ Anutunéṅ ninicgalenṅ waṅ nénécmianzac.

⁷ Rama merawa imuac zammaréṅ meme naléya ducṅiyu iniṅ buṅaya qemimianéṅ zéréṅ qéréṅ waṅ amudaczac. Imuac niṅ neṅaṅ ségiségi wamma edamuya héimiwiṅ.

⁸ Embac imi mia liniṅ maleku hiabia qilic qilicyaguc zéma lalac qeṅecnec imuhucya héimac niṅ haimeyec. Waṅu maleku liniṅ hiabia imi mia ic embac téréya ionac wawaṅ meme solañ dindiṅ imi

mia.

⁹ Waṅu kua meme uṅanéṅ nuac yomuhuc zéyec; Kiwi yomuhuc ona, rama merawa imuac zammaréṅ hai ségiségi iguc héihéré énécmimia imi mériaṅ ginaguc. Waṅu muṅguc toroqema zéma ac yomi Anutuac ackuaazéc imi hélanc zéyec.

¹⁰ Imuhuc nézéyu ni simiṅ héima mepésimimaṅ zé wamba inéṅ yomuhuc nézéyec, Ni imi gi zéma guac dac munahécga Yesuac héipuc ac késa keczu iniguc momacnec welenṅ qeṅe ic kecza. Waina, imuhuc ménda waṅ némbésémaṅ, néṅ Anutu sac mepési miwésémaṅ. Yesuac héipuc acnéṅ biaṅac ara imuac qeri uṅa wanzac.

Becosic lalac lalac qahaiguc tatar.

¹¹ Waṅu ni kurumenṅ anṅéma naṅu héni. Niṅzu becosic lalac méṅnéṅ naṅu imuac qahaiguc méṅnéṅ tacma kerec. Iwac qara imi haka héla zéma ac héla. Inéṅ solañ dindiṅanec niṅgési ai mema yaré qeazanac.

¹² Kiwa imi geric bélaṅa ésécnec waṅu oruhaiguc imi ic kewu opoc sasala heyec. Waṅu qac méṅ ooyawac hemiyec. Waṅu imuac qac imi tosara qahac, néṅ eṅeyaocnec niṅzac.

¹³ Waṅu inéṅ maleku saciguc tindunṅ tindunṅia héima kerec. Iwac qara imi Anutuac ackuaazéc zémimiamia.

¹⁴ Waṅu yaré ic kurumenṅiguc keczu ienenṅ maleku liniṅ lalac qeṅeya zéma qakolaya qahac héima becosic lalaciguc tacma méndacmigic.

¹⁵ Kuaya igucnec mia sou zéra qizilic méṅ éréyec. Waṅu iminéṅ mia baera baera ic embac unumac. Waṅu eṅeyaoc aiṅ qarucnéṅ héṅgalenṅ waṅ énécmimac. Waṅu Anutu medac

medac wandac wandac minjina iwac qeri geric héjgenja nimma waij gocmia tizizaanzu éséc nec tiénéc mima tasé kuku ai memac.

¹⁶ Wañu iwac maleku horua qa-haiguc zéma tawéyaguc qac ki-wiya yomuhuc ooyawac hezac, ic kewu ionac ic kewugina, miñ ionac miñgina.

Yañ zéraguc zéma yaré ichéra imi maunuyec.

¹⁷ Wañu ni hémba kua meme uña méjnéñ kaiweiguc namma nei sawaiguc putitima keñha wañgic ionac muru kucnec qacma yomuhuc énézýec; Hama Anutuac nezéléléñ yandaiguc tocgégic.

¹⁸ Tocgoma ic kewu ionac séwi busu zéma ic kawali hécgina wac séwi busu zéma becosicgina zéma imuac qahaiguc tacgic ionac séwi busu zéma ziki sipac qahac keczu zéma welen qe qe keczu zéma kuney me komora moczoñ yanda ionac séwi busugina imi negic.

¹⁹ Wañu neñ hémba yañ biria imi zéma baec séc ic kewu zéma yaré ic hécgina ieneñ tocgogic. Tocgoma becosic lalaciguc tarec i zéma yaré ichéra hazéc wañ énécmima yaré qewiñ zé harégic.

²⁰ Néñ yañ biria zéma iwac kiwaiguc kiwi méréra meanjic kua meme ic ikora imi momacnec érépésima dérécgé érécmimia wañec. kua meme ic ikora inéñ mia yañ imuac qac kiwiya kesa kecma iwac ireha mepési migic imi onac kiwi méréra wamma ewagina mesoho énécmiyec imi mia. Éréhéc imi qeliqeli érépésima gizoñ geric bélañawac zékéñaguc gili érécmiyu hiñgaroc.

²¹ Wañu tosara imi becosic lalaciguc tarec iwac kua igucnec sou zéragnéñ mama unudarec. Wañu nei hénia hénia imi moczoñ hama séwi busugina negic tomenjina qedarec.

20

Yawuñ 1,000.

¹ Wañu hémba kua meme uña méjnéñ uña biria ionac baec dumuña imuac wétéya zéma señ hésa kuney yanda mériaiguc késama kurumey igucnec mayec.

² Mama mazuañ mokoleñ késama yawuñ 1,000 séc qatémiyec. Mazuañ imi mokoleñ walac hicñiyec uña biria, Biria miñina zémimia imi mia.

³ Qatémima uña biria ionac baec dumuña imuac qeriaiguc giliyu hiñgaru naguya hézicgéma asé kiwinéñ meselima musulungéyec. Wañu baera baera méndagucnec ikoc ménda wañ énécmimac niñ yawuñ 1,000 ac séc imuaru heyec. Wañu imuac andiaiguc nalé hotoña dac hulacmimia wammac.

⁴ Wañu ni ic kewu tatic sasala hémba tosara imuaru tacgic imi onac niñgésigési ai memu niñ kuc buña énécmiyu kesa kecgcic. Wañu neñ hémba Anutuac ackuazéc zéma Yesuac héipuc ac niñac déméngina héric hérira ionac qeri unjagina zéma yañ biria zéma iwac ireha ménda mepésimigic ieneñ zéma pakagina zéma méraginaiguc asé kiwiya ménda megic ieneñ qelima yacma Kristoguc yawuñ 1,000 imuac séc ic kewu wañ énécmima kecgcic.

⁵ Wañu humugic ionac murunec tosara ieneñ keñkecma yawuñ 1,000 tecgéyec nalé imuaru mia qelima yacgic. Yacgic qelima yayac haka imuac qétéya momacguc wañec.

⁶ Ic embac humuc igucnec qeliqeli qétéya momacguc imuac toroqemu ieneñ imi mériañginaguc zéma téréya. Ionac muru humuc qété éréhéc imi kuha qahac. Ieneñ imi Anutu zéma Kristoac hofac oo ic wamma yawuñ 1,000 imuac séc Kristoguc ic kewu wañ énécmima kecmu.

Biria miņinawac kekec tetcgia.

⁷ Waņu yawuņ 1,000 sécgéyu Biria miņina imi hésa ama igucnec hulac mimia wammac.

⁸ Hulac miyu éréma yaré qemu niņac baec waņgoņa kembon qahac Gok zéma Magok ic imi ikoc waņ énécmima qutulaņģé énécmimaņ zé kemmac. Waņu zaņģégina imi konduņ sakasac ésécnec sasala.

⁹ Ieneņ imi baec imi sécgédacma asasa tигic. Waņu ic embac téréya toņ héréma tacgic imi zéma ama baec yanda siņniņ waņmimia imi lelecgé énécmigic. Waņu kurumeņ igucnec gericneņ mama yaré ic imi onoyu humudacgic.

¹⁰ Waņu Biria miņina ewa soho waņ énécmima kerec imi gizon geric bélaņawac zékéņaiguc giliyu hiņgarec. Waņu geric sia imuaru mia yaņ biria imi zéma kua meme ic ikora imi momacnec kecma siņi kaiwe séc nalé tetcgia qahac qeņzeņ manzeņ qema kecmaoc.

Humuc ic eneņ niņģési énécmimia waņec.

¹¹ Waņu ic kewu tatic kuneņ yanda lalacnec zéma mēņ imuac qahaiguc tarec imi héņi. Waņu baec kurumeņ imi wésia igucnec néņgacma qahac wandarec.

¹² Waņu neņ hémba humuc eneņ, eņeņa zéma mamaya momacnec ic kewu tatic imuac wésiaiguc naņģic kiwiya tosara héndēņ héndēņa heyec. Waņu kiwi mēņ acguc héndēņu heyec imi mia kekecac kiwiya. Waņu humuc ic imi wawaņ memegina kiwiiguc ooyawac heyec séc zégési énécmiyec.

¹³ Waņu nalé imuaru konduņ qeriaiguc humumia hegic imi melen énécmiyec. Waņu humuc zéma humumia ionac baec dumuņa acguc qerigiraiguc humuc ic hegic imi melen énécmiyoc. Waņu icya icya

wawaņ memegina kiwiiguc ooya imuac séciguc zégési énécmiyec.

¹⁴ Waņu humuc zéma humumia ionac baec dumuņa imi geric zékēņ imuaru selianec giligic hiņgarec. Geric zékēņ imi mia humuc qtéte éréhéc.

¹⁵ Waņu mēņneņ mēņ kekecac kiwiiguc qara ménda ooyawac hemac imi geric zékēņ imuac qeriaiguc gilimimia wammac.

21

Kurumeņ qelia zéma baec qelia.

¹ Waņu ni kurumeņ qelia zéma baec qelia héņi. Kurumeņ walaha zéma baec walaha imi aulaņģéma qahac waņoc. Waņu konduņ imuhucyanec ménda heyec.

² Waņu ama areņa yanda téréya Yerusalem qelianēņ kurumeņ igucnec Anutu arunec mayec. Mayu hémba mezeric zerira tanera imi embac ic buņa qemimianeņ eu buņayawac wamma mezeric amuyec ésécnec waņec.

³ Waņu ic kewu tatic imuacnec ewa hétēņ kuneņ yanda hicņima yomuhuc zéyec; Héņģic Anutuac hali imi ic embac sugcinaiguc hezac. Waņu inēņ Anutu waņ énécmima iniguc momacnec kecmaoc. Waņu ieneņ imi Anutuac ic embachéra waņģic Anutu eņeyaoc iniguc momacnec kecmaoc.

⁴ Kecma kic masigina moczon kicgina igucnec zuac énécmimac. Iwawai walahanēņ qahac wandarec. Imuac niņac qelia imuaru humuc me zésiac me yaiwisisiņ me qeņzeņ manzeņ imuhucya imi méndagucnec hemac.

⁵ Waņu ic kewu tatic imuaru tarec inēņ yomuhuc zéyec; Héņģic neņ iwawai moczon meqeli énécmizua. Waņu muņģuc toroqema zéyec; Ac yomi imi niņzēņģé mimia zéma héla, imuac niņac kiwiiguc owésémaņ.

6 Waŋu ac méŋ yomuhuc nézéyec, Mewa tecgézac! Ni imi Alfa zéma Omega,* hénihénia zéma tetecgia, neŋ mia kekecac doku kiwa igucnec doku boŋtegicya imi déméŋgina qaŋgararaŋ qeŋeya ionac énécmimaŋ.

7 Méŋ naŋselimac imi iwawai imuhucya mératéc miyu memac. Ni iwac Anutu wamba inéŋ nuac naŋna wammac.

8 Waŋu ic ionac bac yandi yandi wammu zéma, ménda ninzéŋgému zéma, iliŋqiliŋ kekec zéma, biŋ qeŋe zéma, kaisero ic zéma, zinac meme ic zéma, baniarawac simiŋ héianzu zéma, ikoc ac zéanzu imi eneŋ moczoŋ zékéŋ yanda gizoŋ geric bélaŋaguc imuaru hiŋgacma kecmu. Iminéŋ humuc qétéya éréhéc wanzac.

Yerusalem qelia wininiyu héŋi.

9 Waŋu kua meme uŋa 7 zéicgina séc yéwéri zérabéraguc 7 kuaya qeŋeya tima naŋŋic ionac murunc méŋnéŋ haréma yomuhuc nézéyec, You hana, neŋ rama merawa iwac embac buŋa imi gézéwa hémbésémaŋ.

10 Imuhuc zéma uŋa téréyanéŋ nuagicma baec boŋa kunéŋ yanda horuaiguc emma nézéyu ama yanda térya Yerusalem imi kurumeniguc Anutu arunec mama hayu héŋi.

11 Anutuac edamuya sécgéma heyu ama areŋa yanda imuac asahanéŋ hoc eeyaguc boŋa eŋeŋa yanda ésécnec. Imi mia zasipa hoc ésécnec waŋu kristal hoc ésécnec lalaclalac waŋec.

12 Waŋu imuaru baŋa demin yanda horuanéŋ ama lelecgéma naŋu imuaru saŋgulaŋ 12 naŋec. Saŋgulaŋ imuaru kua meme uŋa 12 naŋŋic. Waŋu saŋgulaŋ imuac qacyaiguc qac kiwi néndéŋgéma

ogic heyec. Imi mia Israel kisic areŋ 12 ionac qacgina.

13 Saŋgulaŋ imi baec waŋgoŋa Is iguc haréwéc, Wes iguc haréwéc, Not iguc haréwéc, Saut iguc haréwéc naŋŋic.

14 Ama yanda demin imi séraŋa 12 hemiyec. Waŋu séraŋ imuac kambaŋaiguc rama merawa iwac Yesuac Méliméli ic 12 ionac qac kiwigina 12 heyec.

15 Kua meme uŋa ac nézéyec inéŋ ama areŋa yanda zéma saŋgulaŋ yanda zéma demin selia séc qéréréya memaŋ zé uŋ méŋ golinéŋ memeya késama naŋec.

16 Ama areŋ yanda imi waŋgoŋa 4 sécgina momac zéma héŋgeŋa wéndara sécgira momacguc. Waŋu uŋ iminéŋ ama yanda imuac séc qéréréya meyu 2,200 kilomita waŋec héŋgeŋa wéndara zéma horua séc qérérégina imi moczoŋ séc éreréŋ.

17 Waŋu kua meme uŋanéŋ ama areŋa yanda imuac demin dépaŋa imuac séc qéréréya acguc icnéŋ meanziŋ ésécnec meyu 70 mita waŋec.

18 Ama demin baŋa imi zasipa hocnéŋ memeya waŋu ama yanda imi mia goli solaŋa galasi asac asaria ésécnecnéŋ memeya.

19 Ama areŋ yanda demin imuac baŋa qambaŋa imi hoc eeyaguc hénia hénia sasalanéŋ mezeric qezeric wawaŋa. Qambaŋa qétéya momacguc imi zasipa hocnéŋ, séraŋ qétéya éréhéc imi sapaia hocnéŋ, séraŋ qétéya haréwéc imi agat hocnéŋ, séraŋ qétéya 4 imi emerade hocnéŋ mezeric zerira.

20 Qétéya 5 imi onikisi hoc, qétéya 6 imi kanelian hoc, qétéya 7 imi kirisolait hoc, qétéya 8 imi beril hoc, qétéya 9 imi topas hoc, qétéya 10 imi kirisopireis hoc,

* 21:6: Neŋaŋ aciguc; A zéma Z - ac imuac hénia imi 'Hénihénia zéma Tetecgia.'

qétéya 11 imi zeisinta hoc, qétéya 12 imi amatisita hoc.

²¹ Saṅgulaṅa 12 imi pél hoc 12 néḡ memeya, ama saṅgulaṅ 12 eṅac eṅac imi pél hoc howia eṅac eṅacnéḡ memeya. Waṅu ama hénaya imi goli téḡgén galasi ésécnec hiwéréḡgéma hini kenkeṅa.

²² Waṅu medac medac wandac wandac miṅina Anutu zéma rama merawa ekaoc ocmuṅ waṅzaoc imuac niṅac ama yanda imuac qeriaiguc imuac ocmuṅ méḡ ménda taru héḡi.

²³ Waṅu ama imuaru imi kaiwe zéma maso imi aigira qahac némac niṅ Anutuac edamuyanéḡ qetagalíyu rama merawanéḡ kifa waṅ énécmianzac.

²⁴ Waṅu baera baera ic embac ieneṅ edamu imuac qeriaiguc kenha waṅaṅzu. Waṅu baecac ic kewu ieneṅ eṅaṅ edamu mema imuaru harému.

²⁵ Imuaru imi kaiwe séc saṅgulaṅa ménda héianzu. Waṅu imuaru imi siṅi méḡ ménda hezac.

²⁶ Icyá icyá ieneṅ eṅaṅ baec yanda imuac edamuya zéma eṅaṅ edamugina imi imuaru mema harému.

²⁷ Baecac iwawai qakolayaguc me iwawai gamu qeqeyaguc me ac ikoc wawaṅa ieneṅ imuaru ménda harému, néḡ rama merawa iwac kekecac kiwiiguc qacgina ooyawac hezac imi eneṅ sac harému.

22

Doku téfara kekecyaguc.

¹ Waṅu kua meme uṅanéḡ kekecac doku yanda méḡ kristal hoc ésécnec laclalacnéḡ Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatac imuacnec hénima mama keṅu nézéyu héḡi.

² Waṅu doku téfara imi ama yanda imuac héná namuṅa igucnec keṅec. Waṅu doku nówéc

nówéc zécgériaiguc kekecac ic hésanéḡ namma namma keṅec. Ic hésa imuac héla tanera hénia hénia 12 iminéḡ maso séc hicṅjima qauma waṅaṅec. Waṅu ic hésa imuac haréjanéḡ baera baera ic embac mehiaru énécmiyec.

³ Ama yanda imuaru imi saec muṅguc ménda hemac. Waṅu Anutu zéma rama merawa iwac ic kewu tatacnéḡ ama yanda imuac suraiguc tacmac. Taru welenṅ qeḡe ichéra eneṅ welenṅ qeḡe wammimu.

⁴ Waṅu ieneṅ iwac kic tanera hémma kecmu. Waṅu iwac qac kiwiya imi pakaginaiguc hemac.

⁵ Waṅu ama imuaru imi siṅi muṅguc ménda hemac. Waṅu kifa zéma kaiwe asaha imi aigira qahac. Némacniṅ, Miṅ Kewunina Anutunéḡ ionac asac mararaṅgina wammac. Waṅu ieneṅ imi nalé tetecgia qahac ic kewu waṅ énécmima kecmu.

⁶ Waṅu kua meme uṅa inéḡ yomuhuc nézéyec, ac yomi ninzéḡgé mimia zéma héla. Némac niṅ Miṅ Kewunina kua meme ic ionac uṅaginawac Anutunéḡ iwac welenṅ qeḡe ichéra iwawai focdac hicṅjamacac hezac imi énézéyu hémma niṅac eṅeya kua meme uṅa méliyec.

⁷ Ninzu, neṅ focdac liliḡgéma hamaṅ! Imuac kiwi yomuac biaṅa ara imi niṅtoho wammac inéḡ ségiségiyaguc.

Ac tetecgia zéma mozoc ac.

⁸ Ni Yohanenéḡ iwawai imi hémma niṅi. Haka imi hémma niṅi imuaru haka imi nézéyec kua meme uṅa iwac hénayaiguc mepésimimaṅ zéma mama simiṅ héimiya.

⁹ Imuhuc wamba inéḡ yomuhuc nézéyec, Imuhuc ménda wanna, ni imi gi zéma kua meme ic dac munahécga keczu zéma ackuazéc kiwi yomuaru hezac imi

niṅtoho wammu iniguc momac-nec welen qeḡe wamma kecɓua. Imuac Anutu sac mepé qepési wammiwésémaṅ.

¹⁰ Waṅu inéṅ muṅguc yomuhuc nézéyec, Nalé imi hosuru hazac. Imuac bianḡac ara kiwi yomuac qeriaiguc hezac imi asé kiwinéṅ ménda meseliwésémaṅ.

¹¹ Imuac waigic ic biria imi haka biria wammanec kecmac. Waṅu qeri qakolagucnéṅ qeri qakolagucnec kecmac. Waṅu ic solaṅa imi haka solaṅa wammanec kecmac. Waṅu ic téréya imi téréyanec kecmac.

¹² Ninzaṅ, neṅ focdac hamaṅ. Tasé eeyaguc imi nenamuru hezac. Icyā icyā wawaṅ memegina-wac séciguc eṅac eṅac tasé ku énécmimaṅ.

¹³ Ni Alfa zéma Omega,* walac zéma andia, hénihénia zéma tetec-gia.

¹⁴ Malekugina horua imi zuac sorocgéanḡu imi eneṅ imi ségiségi ginaguc. Ieneṅ keke-cac ichésa imuaru keremma saṅḡulaṅ igucnec ama yandawac qeriaiguc keremmuac qac buṅa qeénécmimac.

¹⁵ Ic kazuya zéma, zinac meme ic zéma, kaisero ic embac zéma, méra sacmeme ic zéma, baniara mepé qepési wammimia zéma, ac ikoc siṅa nimma waṅanḡu imi ama yanda imuac séṅḡaṅḡeṅiguc kecmu.

¹⁶ Yesu ni hénarriṅnawac niṅac wamma nuac kua meme uṅana méli énécmiwa iwawai imi héipuc waṅ énécmiyec. Ni imi ic kewu Dawidiac séra zéma qelia, widi edamuyaguc.

¹⁷ Uṅa Téréya zéma iniṅ buṅa qeḡeyanéṅ Hana zézaoc, waigic mérénéṅ méṅ gezacyanéṅ niṅzac inéṅ hana zémac. Mérénéṅ méṅ doku niṅac owuruṅa qanḡararaṅ qezac imi waigic hamac. Waṅu

mérénéṅ méṅ kekecac doku niṅac wanzac imi waigic boṅteḡic memac.

¹⁸ Kiwi yomuaru bianḡac ara ooyawac hezac imi oloṅ niṅ wammu onac énézéwa niṅgic; Méṅnéṅ méṅ ac hezac imuaru ac méṅ toroḡemaciguc Anutunéṅ yéwéri zérabéraguc kiwi yomuaru ooyawac hezac imi ic iwac mia toroḡemimac.

¹⁹ Waṅu mérénéṅ méṅ bianḡac ara kiwi yomuaru hezac imuacnec ac méṅ auyu qahac wammaciguc Anutunéṅ kekecac ichésa zéma ama areṅa yanda téréya kiwi yomuac qeriaiguc ooyawac hezac imuaru ménda toroḡemac niṅac auwa qahac wammac.

²⁰ Ac imi héipuc wamma zézac inéṅ ni hélacnec focdac hamaṅ zézac. Hélacnec, miṅna Yesu foc-dac hawésémaṅ.

²¹ Miṅ Kewu Yesuac ewa hianéṅ ic embac téréya momac yanda onac muru hemac. Hélacnec!

* 22:13: A zéma Z.

Legic Kiwi 1

1

(Legic 1-41)

Héna éréhéc.

¹ Ic ségi ségyaguc imi ic zipiliñ zapalaña ionac niniñ areñgia imi ménda méndacma kemma, késpedesic ic ionac kekecac hénaiguc momacnec ménda namma, zédesi ic iniguc* momacnec ménda tacanzac.

² Néñ Yaweac† héna acwac‡ ewa sinja heyu, sinji kaiwe séc héna ac imi zéniñanzac.

³ Inéñ ic hésa doku téfara giñgiñaguc himicgic nanñanzac ésécnec haréña ménda bura tiyu naléya méndacma héla gocmia haianzac. Inéñ imuac me imuac ai meyu hiabianec saima keñanzac.

⁴ Néñ ic zipiliñ zapalaña imi imuhuc qahac. Inéñ imi gorosonja sénéwéra luhucnéñ mihilanjéyu keñanzac ésécnec.

⁵ Imuac niñac ic zipiliñ zapalaña ieneñ imi Anutunéñ kitiwa biria melenj énécmiyu hia ménda nanjselimu. Wañu késpedesic ic ieneñ ic solaña iniguc momacnec kecmuac séc qahac.

⁶ Ic hiabia imi Yawenéñ inic-galenj wañ énécmianzac, néñ ic zipiliñ zapalaña imi enéñ tíma keñanzu héna imuac tetcgia imi humu qai wawaña.

2

Anutunéñ Kristoac sisipac ac ézéyec.

¹ Némac niñac baera baera ic embac ieneñ qeçetali ac qewelona wamma, imuac ic embac ieneñ ai

gorosonja imuhucyawac niñarenj wañanzu?

² Wañu Yawe zéma iwac halécnéñ météré mima gésimimia iorac hazéc wañ érécmima baecac ic kewu ieneñ zéréñqéréñ wamma nanjic, baecac galenjhéra ieneñ momacnec toroqe amuma yomuhuc emininzu;

³ Señ hésa qaté nénécmizac imi qetecgéma hésa selia ziki sipac menénéc mizac imi hulac gili-dacbiñ.

⁴ Wañu ou kurumenjiguc taczac inéñ desi énécmizac. Miñ Kewunéñ isocfagociguc onopoczac.

⁵ Inéñ qeri geric wamma ac wañ énécmizac, tericgé énécmima yomuhuc zézac;

⁶ Nenaoc, nena ic kewu, nuac baec boña téréya Zioniguc kumuwa nanzac.

⁷ Imuac ni miñ kewuac zézé seli ac imi zéau énécmiwa baec séc kenzac. Yawenéñ yomuhuc nézézac; Gi imi nuac nanña. Deguc ni héri haima mihicñji génzua.

⁸ Zéwelecnénna neñ nuac mératéc baec séc ic embac hénia hénia imi gémba guac buña wandacmu. Wañu baec tetcgia séc moczonj guac buña wandacmu.

⁹ Wañu geñ aiñ qarucganéñ hazéchécga unuwésémañ. Kewuc nomuñ ésécnec qésénénécmina.

¹⁰ Imuac baera baera ic kewu ini niñtegic qinjegic ginaguc wammu. Baera baera galenj ini goro ac imuac gezac haimu.

¹¹ Bac yandi yandi wamma Yaweac weleñ qemima, bac yandi yandi wamma zézé ségiséji wammimu.

¹² Qeri geric wañ énécmiyu baec hénagniaiguc biriwu niñac. Iwac nanja kiricne mima

* **1:1:** Hebiraió aciguc; Ionac tataciguc. † **1:2:** Yawe; Anutuac qara, kiwi téréyaiguc ogic hezac, néñ qac téréya imi ménda olomma Miñ Kewu zéanzu. ‡ **1:2:** Héna ac; Hebiraió aciguc Tora, Moseac kiwi ura 5 Anutuac ackuazéc imuac hénihéniaiguc hezac imuac qara.

welen gemimu. Qeri birianén élanzane geric bélan éséc nec yacma onowac niñac. Iwac muru héima nananzu imi eney moczon ségiségi ginaguc wammu.

3

Hazéc hécgina ienen helanzí énécmigic Anutuac muru héima nammu.

¹ (Dawidinené eñeya naña Ap-salomac wésia iguc nec néngacma keñec nalé imuaru oyec.) Yawe, hazéc hécna imi yei sasala yanda. Ic embac hazéc wannemma yaré qewiñ zéma yacma nanzu imi sasala yanda.

² Ic embac sasalanén nuac* yomuhuc zéanzu; Anutunén angéña ménda tianzac. (Ohec)

³ Néñ Yawe, gi imi nuac saiwa, nuac edamuna, nuac orucna meyac néñanzan.

⁴ Ni Yawead kuc nec ewa ewananén qacma héiwa, inén iwac baec boña téreyaic† acna melen néñanzac. (Ohec)

⁵ Ni ama sinjiyu gau heanzua. Wanu Yawenén néngalen wanñenu sinjunc muñguc yacanzua.

⁶ Hazéchéčna tausenja tausenja ienen lelegé néngic, néñ ni bac yandi yandi ménda wananzua.

⁷⁻⁸ Angéñi titi imi Yawe guac murunec. Miñ kewuac mérian imi ic embachéçga qacginaiguc mama heanzac. Imuac niñac, Yawe, gi yacna! Oh nuac Anutu, ni angéña tina. Nuac hazéchéčna nekanjina kuma ic zipiliñ zapalaja ionac zéçgina hézéhéna.

4

Zérabéra naléiguc ewa éréhéc qahac zéwelec wanec.

¹ (Legic galenawac; wanjon hésiaguc, Dawidiac legic zéra.)

* **3:2:** Hebirao aciguc; Kekec unanawac. † **3:4:** Zion baec boña, imuac qahaiguc Dawidiac demin selia neun kiroponén lelegéma nanzac.

Anutu, nuac solaja miñina, ni guac qacma guruwa acna melen némbésémañ, ni baec wéñwéñgiaiguc kecha baec condoña mihicñi nén nec, imuac ewa hia niñnémma zéwelecna niñna.

² Baec ic ionac nanhéra* ini nalé dahecac séc gamu qeçe mihicñi némmu? Nalé dahecac séc edamuna imi melenjic gamu qeçeac buña wanu, haka biriawac siña nimma baniara méndac énécmima kecmu? (Ohec)

³ Yawenén eñeya niñac wamma siñ niñmianzac i gésimiyec imi niñasarimu. Imuac ni zéwelec wamba Yawenén nimma kecanzac.

⁴ Ini bac yandi yandi wamma késpedes ménda wammu. Gaugina hewiñ zé emma acgina qaiyu bénzéh nec qeriginanén zéma nimmu. (Ohec)

⁵ Miñ Kewuac muru hakagina solaja iminén mulu éséc nec haimimu. Yawead muru héima nammu.

⁶ Ic embac sasalanén Mérénen haka silic hiabia méñ nénézéyu hémbiñ? zéanzu. Imuac Yawe gi guac kic tanecga asac mararaja gucnén ninicna.

⁷ Miñ Kewunén nuac ewa qerinaiguc ségiségi kuney yanda tiyu séçgéanzac. Ségiségi iminén padi me waiñ qelianén séçgéyu ségiségi wananzin imi qeyu maanzac.

⁸ Ni imuhuc solananec demin menemma néngalen wanñéñanzac imi Yawe momacguc sac keczac, imuac mia ni ewana déñ wanu gauna heanzua.

5

Anutunén yéwéri iguc nec metecgé némmac zéma niñkinzén wamma zéwelerec.

* **4:2:** Ac haka silicginaiguc ic tosara kuc

bunaginaguc ionac icac nanhéra zéañgic.

1 (Legic galenawac; kuŋaguc héigic, Dawidiac legic.) Yawe nuac acnawac gezac haina. Nuac yaiwisisiŋ acna niŋnéna.

2 Méra némbésémaŋ niŋ wamma guru héhéli génzua imi nimbésémaŋ.

3 Yawe, siŋunec séc geŋ nuac ac ewana niŋanzaŋ. Acna melené némbésémaŋ niŋac siŋunec zéwelecma bénzéŋnec mambéc kecanza.

4 Hénia imi yomuhuc; Miŋ Kewu gi biriawac siŋa ménda niŋanzaŋ. Ic birianéŋ giŋuc hia tacyac ménda wammac.

5 Séwi eŋeŋ icnéŋ guac wéségaiguc nammuac séc qahac. Miŋ Kewu gi imi haka silic biria waŋanzu imi onac mézéga kunerŋ yanda tianzac.

6 Yawenéŋ ikoc ac zéanzu imi unuma sac naec énécmianzu imi zéma tilic qilic ic ionac mézéya tianzac.

7 Ni imi Miŋ Kewu guac goi héihéiganéŋ nangé néŋu kucna mihicŋima Miŋ Kewuac ocmuŋ téréyaiguc keremmaŋ. Eega héigémma simiŋ héigémba Miŋ Kewu guac ocmuŋ téréyawac muru kemmac.

8 Yawe, nuac leleciguc hazéchéna sasala keczu, imuac Miŋ Kewu guac hénia solanaguc nuagicma kenna, Miŋ Kewu, hénaga dindiŋa imi nézéna hémba.

9 Imuac hénia imi yomuhuc; Kuaginaiguc imi ac héla méŋ ménda hezac. Ewa qerigina imi ic embac mebiri énécmiwiŋ zé niŋarenégéic sécgédaczac. Waŋu déméŋgina imi kic suaŋ aŋaŋgia ésécnec. Waŋu ezelaŋgina iminéŋ haléc ac efima zéanzu.

10 Anutu, ionac imi késpedes ginaguc zéénécmina. Waiénécmina eŋaŋ niniŋ bétaciguc eŋaoc hiŋgacgi inimac. Ieneŋ Miŋ Kewu andé qeanzu, imuac niŋac wawaŋ

memegina biria imuac niŋac wamma nesi énécmina kemmu.

11 Néŋ méŋnéŋ méŋ guac muru hama sanŋianzu imi ségiségi mihicŋi énécmina. Ionac imi wai énécmina nalé tetecgia qahac ségiségiac legic héima kecmu. Ic imuhucya imi saiwa waŋ énécmina, guac waŋanzu imi eneŋ guac niŋ wamma ségiségi wammu.

12 Yawe, gi imi hélacnec ic solaŋa mériaŋ mihicŋi énécmianzaŋ. Guac ewa hiaganéŋ saiwa éséc demin meénécmina.

6

Qenzerŋ manzerŋ qeriaiguc Miŋ Kewu zéwelec wammiyec.

1 (Dawidiac ewa biricac legic, waŋgoŋ hésiaguc.) Yawe, qeri biricgaiguc ac ménda waŋnéna. Miŋ Kewu, guac qeri gericgaiguc zémindiŋi ménda waŋnéna.

2 Yawe, ni kucna qahac, imuac ewa hia waŋnéna. Yawe, mehiaru néna. Sicnawac toroya imi geriwa nozac.

3 Nuac kekec uŋananéŋ zuracgézac ésécnec geriwa nozac. Yawena nalé dahecac séc mambéc kecanŋac hezac?

4 Yawe, liliŋéma hama kekec uŋana metecgé néna, Miŋ Kewuna goi héihéiganéŋ ni humuc igucnec anŋéŋna tina.

5 Méŋnéŋ méŋ humumaguc Miŋ Kewu niŋqelimacac séc qahac. Humuc ic ionac baec sasangia igucnec méréneŋ gi hia mepési gémmac?

6 Ni zésilac wamma kecma birizua. Siŋi herec kic qelinec kecma siacba kic masinanéŋ hehena mézégézac. Siacma kecba aturu hehenanéŋ dokuyaguc wandaczac.

7 Siac yanda waŋkecba kicnanéŋ biriyu hia hémmaŋac séc qahac wanzac. Hazéchéna niŋac siacba

kic masinanéj waŋu kicnawac kuhanéj mazac.

⁸ Haka biria waŋanžu ini moczoŋ nuac murunec néŋgacma kendacmu. Yawenéj nuac zéŋiacna niŋnézjac.

⁹ Ewa biric waŋ némmac niŋac qerinanéj hélacnec qacma zéwelecba Yawenéj niŋnézjac. Waŋu nuac zéwelecna imi kéŋa aŋgétizac.

¹⁰ Nuac hazéchécna imi gamu qeŋe zéma bac yandi yandi kunéj yanda mihičŋi énécmiyu, gamugina nimma néŋgacma liliŋgéma kemmu.

7

Ununesi mihičŋima Anutunéj méra mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Benzaminac qelia ménj Kusinéj ac wammiyu Dawidinéj ara bakia melenjmiyec.) Yawe, nuac Anutuna, ni Miŋ Kewunawac muru saŋgi saŋgina mihičŋizua. Nesinénžu moczoŋ yanda ionac murunec aŋgéhŋa tima kératacnec népésina.

² Imuhuc ménda waŋ némbaŋnec, ienej laion yaŋ ésécnec kucnec hama kekec uŋana kiricqiric waŋ némbunec. Gi qahac waŋu metecgé nénéŋa ménj ménda keczac.

³ Yawe, nuac Anutuna, ni haka yomuhuc waŋi iguc, nuac méranaiguc hakana biria yomuhuc hezaciguc wai énécmina imuhuc hia waŋ némmu.

⁴ Ni ic ménjac kápésic ménj wammiyi iguc, héniaŋa qahac hazécnawac iwawai ménj wagiri iguc,

⁵ wai énécmina hazéchécna ienej kekec uŋana nesima hama népésimu. Waŋu wai énécmina ienej baeciguc kekecna tihumu némma edamuna imi seitotoŋiguc giligic hia mamac. (Ohec)

⁶ Yawe, qeri biricgaguc yachésémaŋ. Nuac hazéchécna geric bélaŋŋinaguc hazéc waŋ énécmima yachésémaŋ. Anutuna, yacma nambésémaŋ. Héna ac nénézénecc imuac séhaiguc waŋ énécmiwésémaŋ.

⁷ Baera baera unuruna hama lelecgé gégic, geŋgaoc liliŋgéma hama ou eŋeŋa tacma inicgaleŋ waŋ énécmiwésémaŋ.

⁸ Miŋ Kewunéj baera baera ic embac zégési nénécmimac. Yawe eŋeŋa miŋina, geŋgaoc solaŋ dindiŋa zéma haka héli qerinaiguc hezac imi héŋgésiwésémaŋ.

⁹ Qeri héhéj, solaŋa miŋina, gi imi ninijŋina batucgéma héŋanzaŋ. Ic žipiliŋ žapalaŋa ionac haka biria imi metecgéma haka solaŋa mesolaŋanina nammac.

¹⁰ Eŋeŋa miŋina, Anutu, nuac saiwa keczac. Inéj ic embac qeri solaŋ keczu imi aŋgéh tiénécmianzac.

¹¹ Anutu imi zégésigési ic solaŋa. Inéj naléya naléya qeri biric niŋénécmianzac.

¹² Ienej ewa qerigina ménda mindiŋimuiguc Anutunéj souya zéra qericma tewiya héré muimanjac zé zéréj qéréj wammac.

¹³ Anutunéj zérabéra humumia zéréj qéréj wandaru hezac. Inéj tewi geric bélaŋaguc miyacgéyu hezac.

¹⁴ Ic birianéj haka biria aži kiyu mihičŋizac. Inéj réwéri héri haima imuacnec merac ikora mezac.

¹⁵ Baec séséh tewi luacyaguc mihičŋianzac i eŋeyaoc imuaru mama hiŋgacanzac.

¹⁶ Kaižiliweŋa iminéj eŋeya oruc qahaiguc maanzac. Žipiliŋ žapalaŋa iminéj eŋeya oruc siraiguc maanzac.

17 Ni Yawe imi solanawac niñac ewa hia ac ézemañ. Eñeña miñinawac qara mepésimañ.

9 Yawe neñañ Miñ Kewunina, guac qac buñaganéñ baec séc zézé bipiayaguc wanzac.

8

Ic imi némac hiaya niñac niñmianzanñ?

1 (Legic galenawac; Dawidiac legic zéa, wanjon hésiaguc.) Yawe neñañ Miñ Kewunina, guac qac buñaganéñ baec séc zézé ségiségiyaguc wanzac. Gi imi ou kurumenjiguc asac mararañga haina sécgéma hezac.

2 Miñ Kewuac hazéchéra zéma ac bakia melembiñ zé wananzu imi enej acgina qaimac niñac, Miñ Kewunéñ wanu kokoc namu nene ieneñ Miñ Kewu mepésimigic kuhaguc wananzac.

3 Miñ Kewuna méraga merawanéñ memeya kurunen zéma imuac iwawai qeriaiguc haina hezac maso zéma ménni sikiluc imi kicna hima hémba kuney yanda wanzac.

4 Néñ icac niñna némaria wanu, Miñ Kewunéñ niñmianzanñ. Wanu icac naña imi némaria wanu héngalen wammianzanñ?

5 Ic imi mihicñima séha komora méñ memamina kuaya meme uña ionac bacginaiguc kerec.* Wanu edamu zéma qac buña eñeñanéñ ic kewuac opocya ésécneç haimineç.

6 Wanu Miñ Kewunéñ zéhicñiyec kekeç iwawai imi moczon inicgalen wammac niñac zémima iwac héna bawaiguc onopocneç.

7 Imi mia rama tuña tuña, burumakao tuña tuña, zéma zéléñ baec kondonajiguc wiri yañ zéma

8 sawaiguc nei hénia hénia zéma kondun dokuiguc lambéc zéma iwawai hicñima héna hezac séc kenha wananzu imi moczon yanda momacneç.

9

Anutuac kuha zéma zégésigési solaña.

1 (Legic galenawac; Dawidiac legic zéa; Sonjon legic 'Naña humuzac' imuac ewaiguc.) Oh, Miñ Kewu, ni ewa qerina moczonec Yawe qacma mepési génzua. Ai welicwelicgia wamma menec imi moczon zéau énécmimañ.

2 Ni Miñ Kewu guac ségiségi wamma ewa hia nimmañ. Eñeña miñina kecanzanñ guac qacga gita kulele qema mepési gémmañ.

3 Nuac hazéchéçna ieneñ néngacbiñ zé lilingégic, néñ guac wéségaiguc qonzononñ géma mama humudacgic.

4 Imi mia hénia yomuhuc niñac; Geñ mia nuac solan dindina zéma acna héipuc wannéma meselineç. Ic kewu tatacgaiguc tacma dindinanec zéteçgéneç.

5 Geñ baera baera ac geriawaguc wan énécmima ic biria mebiri énécmima qacgina hémbénañawac auna qahac wandaczac.

6 Humuc hémbénañanéñ hazéchéçna énépésiyecac keczac. Wanu ama areña areña yanda demin seliaginaguc imi ic gétya ésécneç héréma qézidacneç. Méñnéñ méñ ama areñ imuac méndagucneç niñqelianzac.

7 Yawenéñ hémbénaña kecanzac. Inéñ zégésigési ai niñac ic kewu tatacya miyacgyu hezac.

8 Inéñ solananeç baera baera imuac tacyachéra zégési énécmianzac. Wanu dindinanec ic embac galençgé énécmianzac.

9 Yawe imi helanzi énécmimia ionac kiropo selia wanzac, zérabéra naléiguc eñeyaoc demin seli wan énécmimac.

* 8:5: Heb 2:6-8, 1Ko 15:27

¹⁰ Geŋ guac hochoc ai meanzu imi ménda wai énécmianzaŋ, imuac niŋac Yawe guac qačga niŋzu imi eneŋ guac héima nandacmu.

¹¹ Ini imi Zion iguc kecaŋzac Yawe imi mepési migic. Iwac haihaka imi baera baera ic embac sugcŋaiguc zéau énécmigic.

¹² Ic méŋac sacnéŋ mayu haka imuac zéqesi énécmianzac inéŋ mia niŋqeli énécmima kecmac. Inéŋ maqeqeya, gum bénzénzénŋ mema amuma kekec, tidacgé énécmimia ionac zésiaccinawac ménda eluŋ qemac.

¹³ Yawe ewa hia waŋnéŋna, hazéc wannénzu ieneŋ tilanži néŋkeczu imi héŋna. Gi humuc ac saŋgulaŋaiguc ni meyac néŋanzaŋ.

¹⁴ Imuhuc waŋ néŋna ni guac mepé qepésiacc legic imi énézédacmaŋ. Ninna béracga tanec waŋanzaŋ Zion kiropo imuac saŋgulaŋ yandaiguc* aŋgéŋ titi aiga menec imuac wamma ségiségi wammaŋ.

¹⁵ Baera baera ieneŋ baec séséŋ eŋaoc éségic imuaru mama hiŋgacgic. Waŋu ufič eŋaoc musaŋgéma haigic iminéŋ eŋaŋ hénağina késazac.

¹⁶ Yawenéŋ tasia meénécmima eŋeya héŋia mewininiyu niŋgicac nindaczu. Ic biria eneŋ iwawai eŋaŋ méraginanéŋ miyacgéğic iminéŋ ziki sipac meénécmizac. (Ohec)

¹⁷ Kaižiliweŋ ic ieneŋ humuc ic ionac baec saŋgeŋaiguc liliŋgéma kendacmu. Anutuac eluŋ unuyec imi eneŋ moczoŋ imuhuc wandacmu.

¹⁸ Maqeqeya ionac imi nalé séc eluŋ ménda qemac. Maqeqeya imi onac kic hihi imi hémbénaŋa haréŋa ménda wammac.

¹⁹ Yawe gi yacma nanna. Baec icnéŋ meseliwu niŋac. Baera

baera imi eneŋ guac kicgaiguc zéteccgé énécmimia wammac.

²⁰ Oh Yawe, bac yandi yandi mihicŋi énécmina, baera baera imi eneŋ héniagina niŋteğicma baec icdac imuhucya keczu imi niŋasarimu. (Ohec)

10

Helanži mianzu ionac murunec aŋgéŋa timac niŋac zéwelerec.

¹ Yawe, némac niŋac lakec naŋkeczan? Némac niŋ zérabéra naléiguc saŋğima keczan?

² Ic birianéŋ séwi eŋeŋ wamma ic kucya mamaya nesi mikeczac. Geŋ zéna manam batuc areŋgéyu hezac imuaru eŋeyaoc mama hiŋgacmac.

³ Ic birianéŋ eŋeya kekec uŋayawac ewa siŋ imuac mepési amuanzac. Hémbaoc icnéŋ Yawe zéhiaru mimaguc mematiti wammima keŋanzaŋ.

⁴ Ic birianéŋ séwi eŋeŋ ac kic tanecya wamma Yawenéŋ ménda kic hiŋa néŋanzaŋ zéma niniŋa imuac me imuac séc Anutu ménda keczac. zéma niŋanzaŋ.

⁵ Iwac hénağanéŋ nalé séc seligima heyu, guac zégéğiségiac tatacnéŋ ou taru inéŋ héŋteğicmacac séc qahac waŋu, hazéchéra moczoŋ ionac imi mematiti waŋ énécmima kecaŋzac.

⁶ Eŋeya ewa qerianéŋ ni imi keŋqe hağena qahac hičŋisaiya hičŋisaiya yéwéri méŋ ménda mihičŋimaŋ imuhuc zéanzaŋ.

⁷ Iwac kuayaiguc imi saec ac zéma ikoc ac zéma zébiri qébiri acnéŋ séccgéma heyu eze-laŋa bawaiğuc imi réwéri zéma kaižiliweŋnéŋ hezac.

⁸ Inéŋ ama areŋ maréŋaiguc mambéc tacma sasanağiaiguc ic késpedes solaŋ kekeca unuhumuanzac. Waŋu ic maqeqeyawac

* 9:14: Yuda ic ieneŋ saŋgulaŋ yandaiguc ac géğiségi ai meangic.

ninju neneyawac tanec wanju imuac kiwa hima awima tacanzac.

⁹ Inéj laion yañnéj zunzunaiguc tacanzac éséc nec sasanjaiguc héima tacma ic maqeqeya késamañ zé mambéc keru hayu uficyanéj késahéréma keñanzac.

¹⁰ Inéj tererema héima taru ic maqeqeyanéj mériaiguc enanzac.

¹¹ Wanju ic birianéj ewa qeriiguc yomuhuc zéanzac; Anutunéj eluñ qeyu kecanzac. Wanju kic tanera imi usuyaguc imuac hémbénaña hémmacac séc qahac.

¹² Yawe, yacma nanna. Anutu, méraga meyacna enu. Ic maqeqeya helanzi énécmimiawac eluñ ménda gumac.

¹³ Ic birianéj Anutu mematiti wammima Inéj hakana biria yomuac ménda zéqesi wañ némmac. zéma niñanzac imuac niñac imuhuc zézua.

¹⁴ Geñ imi héndaczanj. Ewa biric zéma yéwéri imi héñsosomalima méraganéj tasia melemmanj zé ninzanj. Imuac ic maqeqeyanéj guac muru héianzac. Gi imi becarunec gupañ merac héipuc wammianzanj.

¹⁵ Ic biriawac méria kuna. Ic biriawac haka biria imi moczonj mihicñi dacmaguc hocma waiwésémañ.

¹⁶ Yawenéj tetecgia qahac hémbénaña ic kewu kecanzac, baera baera ic embac* imi iwac baec igucnec auénécmiyu humuqai wandaczu.

¹⁷ Yawe gi imi ic memama amuma kecanzu ionac ewa siñgina imi niñénécmianzanj. Imuac ionac ewa qerigina meseli énécmima gezac qema niñna.

¹⁸ Gupañ merac zéma helanzi énécmimia ionac niñac wamma zétecgé énécmima baec ic enej muñguc ménda tericgé énécmimu.

* **10:16:** Ic enia ionac zézéya.

11

*Niñkinzéñnina imi Miñ
Kewuninawac muru haini hemac.*

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Ni néngacma Yaweac muru sanjizua. Ini némac niñac kekec uñanawac ézéma nei éséc nec néngacma nonac baec boñaiguc hana zézu?

² Ic biria ienej tewiginaiguc zakonja mui hérétéj wanzu. Ic qeri solaña tunumaniguc qewiñ zé wanzu.

³ Baec nanañanéj bacgéyu ic solañanéj dimuhuc wammac?

⁴ Yawenéj eneya ocmuñ téryaiguc kecanzac. Yaweac ic kewu tatacya imi kurumeniguc taczac. Imuacnec inéj kic hima baec ic neñañ ninic tegicanzac. Kicyanéj ninic sosolianzac.

⁵ Yawenéj ic solaña batucgé inicma ic biria zéma kaiziliwenjac siña niñanzac iwac kekec uñayawac mézia tianzac.

⁶ Inéj zéyu salfanéj kia éséc nec mama ic biria onomac. Geric zéma salfa zéma luhuc bélañagucnéj ionac sokociguc mesécgé énécmimac.

⁷ Yawe imi solañ dindiña, imuac ai solañawac siña niñanzac. Imuac ic solaña ienej iwac kic tanera hémmu.

12

*Nalé biriaiguc méra mimac
niñac zéwelerec.*

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe méra némbésémañ. Eega héianzac imi humuqaimañ zé wanzac. Ic hélanéj ic onac suggina igucnec qahac wammañ zé wanzac.

² Ic ienej ama momac hécgina ac ikoc wañ énécmima kecanzu. Ac haléc zéma qeriginanéj lukenj luha wanju ac zéanzu.

³ Yawenéh haléc ac zéanzu ionac kua taségina zéma séwi enéh ac zéanzu ionac ezelaŋgina imi heric-dacmac.

⁴ Ieneh ezelaŋ ninanéh meseli-wiŋ, kuanina imi neŋaŋ buŋa, imuac mérénéh neuŋ hia héi nénécmimac? Imuhuc zéanzu, imuac niŋac imuhuc waŋ énécmiwésémaŋ.

⁵ Yawenéh yomuhuc zézac; Ic mété qététaŋa, helanŋi mimia zéma ic maqeqeya ionac zésilacgina niŋac ni deguc yacma onagicma baec imuhucgeŋ me imuhucgeŋ kembin zé niŋkumu wanŋu baec zéra béra qahac imuaru keŋ onopocmaŋ.

⁶ Yaweac ackuazécnéh siliwa nomuŋ geric weŋweŋanéh hatac ⁷ zesolaŋaniyu hiaruyec éséc nec la-clalac gocya qahac wanŋac.

⁷ Yawe, ic imi hicŋisai yomi onac murunec demin memina hémbénaŋa guac buŋa kecmac.

⁸ Baec ic ionac sugginaiguc haka kai ziliweŋawac niŋgic enu ic biria imi baec séc lelecgéma keŋha wanŋu.

Hazéchéra ionac murunec aŋgéŋa timac niŋac zéwelerec.

13

¹ (Legic galenawac; Daw-idiac legic zéra.) Yawe némac naléc? Nuac nalé hémbénaŋa eluŋ guzac? Guac kic tanecga nuac murunec nalé dahecac séc musaŋgéwésémaŋ?

² Nalé dahecac séc ni ewa qerinanéh niŋareŋgéma, kaiwe herec niŋyéwérimaŋ? Hazécnanéh nalé dahecac séc mematiti wannéma tétéc qeqe wammac?

³ Yawe nuac Anutu, niŋnémma acna melené némbésémaŋ. Kicna meqeli néna gau yanda* hewi niŋac.

* **13:3:** Humuc niŋac gau yanda zéaŋgic.

⁴ Hazécnanéh ni ic imi ogiczua zéwac niŋac. Ni qeken qeha wamba hazéchécna ieneh ségiségi wambu niŋac.

⁵ Ni imi guac goi héihéigawac héima kecmaŋ. Nuac ewa qerinanéh guac aŋgéŋ titigawac niŋac wamma ségiségi wammac.

⁶ Yawenéh goina héinéŋanzac imuac niŋac ni legicya héimimaŋ.

14

Anutunéh ic solaŋawac horec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Ic qelaŋanéh ewa qerianéh zéma Anutu ménda keczac zéanzac. Ic imuhucya eneh houdacma haka ewa loloŋa Anutuac wammianzu. Imuac haka hiabiawac waŋanzac imi méŋ ménda keczac.

² Yawenéh baeciguc ic méŋnéh niŋtegit qinŋtegitaguc wamma Anutuac niŋkewu waŋanzac méŋ keczac me qahac imi inicy-acgémaŋ zé kurumen iguc nec sicgéma kic hiyu mazac.

³ Néŋ momac yanda sigima kemma momac nec zapi qeqe wandacgic. Imuac haka hiawac waŋanzac méŋ ménda keru, qahac téŋgéŋ waŋu horec.

⁴ Képésic wamma saméh neanzu éséc nec nuac ic embachécna neénécmianzu. Waŋu Anutugina ni ménda nuruanzu imi eneh niniŋgina qahac kecanzu me?

⁵ Waŋu Anutunéh ic solaŋaguc kecanzac imuac niŋac ieneh imuaru zénéh hirihiri wamma keczu.

⁶ Biria meme ini imi maqeqeya ionac niniŋ areŋgia imi gamu mamasuŋgic opocanzu, néŋ Yawenéh iwac sanŋi sanŋia wanŋac.

⁷ Israelac* aŋgéŋ titi iminéŋ Zion iguc nec hicŋimac niŋac wanŋua.

* **14:7:** Anutunéh Yakoboac qara qelia méŋ Israel miyec.

Yawenéh ic embachéra melen énécmiyu hésa ama igucnec éréma hamu nalé imuaru Yakoboac arenhéra ienenj ségiségi wammu. Israel ienenj ségiségi wammu.

15

Mérénehj Anutuac wésiaiguc hia kecmac?

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe mérénehj guac hali téryaiguc* hia tacyac wammac? Mérénehj guac baec boña téryaiguc hia kecmac? Ic yomuhucyanéh kecmac;

² Haka solañja wamma kecma qekenj qeha qahac namma ewa qerianéh ac héla zéanzac ic imuhucyawac buña wanzac.

³ Wañu ezelañanéh mematiti ac ménda zéma alaya haka biria ménda wammima alahéra ménda zébiri énécmianzac.

⁴ Kicyanéh kaiziliwenj ic mematiti wammima Yaweac zénéh hirihiri wañanzu ionac eegina héianzac. Wañu qerianéh wammañ zéma ac ménj zéselima andiaiguc niñu yéwériyuguc kilenj ewaya hai netec ménda wañanzac.

⁵ Soukiwa énécmimaciguc kosa ménda meanzac. Wañu ic késpedesya qahac yéwéri miwinj zé héna ac logima soukiwa migic ménda késama ménda niñénécmianzac.

Wañu haka hiabia imuhuc wamma keczanzac iminéh hémbénaña qekenj qeha qahac kecmac.

16

Anutu niñkinzéhj wammima ewa déñ wamma keckec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, demin menénna, ni néngacma guac muru hazua.

* **15:1:** Yuda ic ionac hali imi yanj séwélanéh nec meycagéangic. Imi ama hémbénaña qahac. Israel ic embac ienenj baec kéra kérésiaiguc kecgic imuaru Anutunéh suginaiguc tacyac wañu hali imi memigic. * **16:9:** Hebiraió aciguc; edamuna. † **16:11:** Méra héyaiguc; Imuac niñguc kuhaguc zéma eeyaguc wañec.

² Ni Yawe guac yomuhuc zézuac; Gi imi nuac Minj Kewuna. Nuac ségiségina imi tosara qahac, néñ gi sac keczanj.

³ Baeciguc météré ic keczu imi moczonj eeginaguc. Nuac ségiségi imi moczonj ionac muru hezac.

⁴ Anutu ménjac muru sese hai énécmianzu ionac imi yéwéri toroqe énécmiyu emmac. Sac muluac sokoc ienenj hai énécmianzu imi ni ménda haimañ. Wañu imuac qara acguc ménda zéwa kua tasénaiguc emmac.

⁵ Yawenéh nuac mératéc buña zéma sokocna kuaya qeqeya. Gi nuac buña héngalenj wañanzanj.

⁶ Qañanj sililic hainénzanj imi baec hiabia, méra téc nuaru imi hiabia téngéj.

⁷ Ac pakenj wañnéñanzac Yawe i siminj héimima zéhiaru mimanj. Sinja séc nuac wéiwécnanéh ac pakenj wañnéñanzac.

⁸ Ni nalé séc Yawe wésénaiguc opocma anjétima keczanzua. Wañu inéh nuac méra héinaiguc keru ni kenje haqe qahac kecmanj.

⁹ Imuac nuac ewa qerinanéh ségiségi wañu nuac qerinanéh* ségiségi wañu nuac séwina acguc bénzéh heanzac.

¹⁰ Minj Kewuac ic térya ménda waina houmac. Imuac niñac gi nuac kecek uñana imi humuc ic ionac baec sanjenjaiguc ménda waina hemac.

¹¹ Geñ imi kekecac héna nézéna hémmañ. Guac wéségaiguc imi ségiséginéhj sécgéma hezac. Guac méra héigaiguc† imi ségiségi hémbénañanéh heanzac.

17

Qenesi wammianzu ionac murunec metecgé mimac niñ

zéwelerec.

1 (Dawidiac zéwelecwelec ac.) Yawe, acna solaŋa nimbésémaŋ. Nuac qaqaciguc gezac haiwésémaŋ. Kua tasé ikora qahac imuacnec zéhicŋi hicŋiya zéwelečna imuac gezac haiwésémaŋ.

2 Ac zésolaŋi nénéŋa imi zéna guac wéséga igucnec hamac. Kic-ganéŋ solaŋana hémbésémaŋ.

3 Geŋ nuac ewa qerina héngésima héipuc waŋ nénzaŋ. Waŋu sinjyaiguc ni hanémma kic-ganéŋ némma kápésicna hoczaŋ, imuac ni ewa qerinanéŋ zéseli amuma kápésic méŋ ménda wammaŋ.

4 Baec ic nanaŋ ninaiguc hémma zénimba ni imi kaižiliweŋ ic ionac héna biria imi héŋara mema guac ackuazéc niŋtohoma kecaŋzua.

5 Keŋkeŋ hahanaiguc guac héna imi tima kemba seligiyu hénananéŋ tisuqisurac ménda waŋi.

6 Anutu gi acna niŋanzaŋ imuac guruwa gezac haima acna niŋnémbésémaŋ.

7 Ic tosara hazéc hécgina ionac murunec néngacma guac méra héigawac bawaiguc saŋgianzu ionac aŋgéŋ titi ic imi gi, goi héihéiga imi nézéna hakaga welic welicgiaguc hicŋiyu hémmaŋ.

8 Ni guac kic gomacga ésécnec galeŋgé némma guac qeŋgaŋga amiaiguc musaŋgé némbésémaŋ.

9 Ic biria helanži néŋanžu imi zéma hazéchécna wésé polan gi-nagucnéŋ* lelecgé némma nanžu ionac murunec metecgé néna.

10 Ieneŋ eŋaŋ haléginanéŋ oso énécmiyu† niniŋgina qahac waŋu kuaginanéŋ tétéc qeŋe ac wamma zéanžu.

* 17:9: Hebrairaio aciguc; kekec uŋa. † 17:10: Hénia imi; qeriginanéŋ yéwériyu. ‡ 17:15:

Humuc igucnec. * 18:2: Musaŋgé nénéŋa.

11 Deguc nini kemma kecni lelecgé nénécmima nunugic baeciguc mama nunumac niŋ ninic-tima awima keczu.

12 Ieneŋ imi laion yaŋnéŋ neneya kiric qiricmaŋ zé waŋanzaŋc ésécnec. Waŋu laion sac qelinéŋ sasaŋgiaiguc héima taczac ésécnec.

13 Yawe, geŋgaoc yacma ic biria ionac wésé bacginaiguc tima qéfaccgé énécmima maunuyu. Guac souganéŋ ic biria ionac murunec nuac kekec uŋana metecgé néna.

14 Yawe, ic tosara baeciguc eŋaŋ buŋa késa keczu ionac murunec guac méraganéŋ metecgé némbésémaŋ. Ic imuhucya ieneŋ haleŋ guac buŋa haihaiyanéŋ tomeŋgina kuaya qeyu nambérac héraguc ségiségi wamma kecgic, ai buŋa saméŋa he énécmiyu kokoc onac acguc mératéc hai énécmianžu.

15 Ni imi solaŋ kekeciguc kecmanc guac kic tanecga hémmaŋ. Gau yanda igucnec‡ yacmaŋ imuaru guac tanecga hémba ségiséginéŋ sécgé némmac.

18*Ewa hia ac.*

1 (Legic galeŋawac; Yaweac welenqeŋe ic Dawidiac legic zéra. Yawenéŋ Dawidi hazéchéra ionac murunec metecgémiyu legic yomi Yaweac héimiyec.) Nuac kucna Yawe, ni sinŋa ninžua.

2 Yawe imi nuac zamanžin,* nuac demin seli, aŋgéŋ titi ic, nuac Anutu, hoc seli musaŋgé nénéŋa, nuac saiwa, aŋgéŋ titiac iliha, neuŋ kiropo selina wanzaŋc.

3 Ni mepé qepési miŋina Yawe guac muru acna zéwa kemmac. Ni hazéchécna ionac murunec aŋgéŋna tinémmac.

4 Humucac hésianéh dérécgé néñu héna logilogiac hakanéh doku qaonja luma kenkeña ésécnec tericgé nénzac.

5 Kic suañac hésanéh dérécgé néñu humucac hétacnéñ wésé bacna tizac.

6 Wañu ni zérabéraiguc Yawe ézéma nuac Anutu qacmiwa inéh iwac ocmuñ téryaiguc nuac ewana niñu, wésiaiguc zésiacnanéh kemma gezawaiguc héiyu niñec.

7 Nimma qeri biric wañu baecnéh hiriyu baec boñawac qambaña acguc hiriyec.

8 Iwac sunğuruñaguc hofac mayu kuayaiguc geric bélananéh éréma zeyu bélan imuac qeriaiguc geric lokocnéñ wenwenğéma zezac.

9 Inéh kurumeñ tilicğeyu mayu tima mayec. Mayu iwac héna bawaiguc tunumañ yandanéh sinjindéngéma heyec.

10 Wañu welen qeqe uña qeñgañaguc imuac qahaiguc emma tacma putitima luhuc qeñgañanéh mihilanğeyu uuuknec mayec.

11 Inéh tunumañnéñ hali ésécnec hoturumiyu sanğianzac. Sawaiguc dokuac tunumañ zéma hosusu dépañ yandanéh hoturumiyec.

12 Wésiaiguc asac mararañ iminéñ hosusu dépañ yanda qéndemma keñec. Wañu komboc zéma geric lokoranéh mayec.

13 Kurumeñiguc parandañ héiyu eñeña miñinanéh ac ewa zéhicñiyu komboc zéma geric lokoc mayec.

14 Inéh luhucnéñ zakon ésécnec muiyu mama hazéchéra héndéh énécmiyec. Wañu pilitic sasalanéh nesi énécmiyec.

15 Nalé imuaru Yaweac zéqindinji ac wañ énécmiyu konduñ dokunéh keñha wañ dumuc sira wininiyu baec qambaña wininiyec.

16 Wañu inéh ounec méramma mama népésiyec. Népésima doku yanda igucnec hérénéñec.

17 Ni hazéchécna selia zéma nuac mézétiti wañanzu ionac murunec metecgé néñec. Kucginanéh kucna ogirec imuac mia imuhuc wannéñec.

18 Ieneñ nuac zérabéra naléiguc hosucgé néngic, néñ Yawenéh nuac héipuc wannéñec.

19 Wañu ni nuagicma kemma baec kondonaguc noporec. Inéh nuac ségiségi wamma aņğéna tiyec.

20 Yawenéh nuac haka solaña niñac bakia hiabia melenéñec. Wañu mérana solaña niñac tasia hiabia ku néñec.

21 Ni Yaweac héna ac tohotoho wamma ic biria ésécnec ménda wamma Anutu ménda waiyi imuac niñac imuhuc wannéñec.

22 Wañu héna ac imi nuarunec ménda giliwa keñec, néñ zégésigési acya imi nalé séc nuaru heyec.

23 Imuacnec sac qahac, ni iwac kiwaiguc solañanec kecma késpedes igucnec nena aņğéna tima galengé amuyi.

24 Imuac niñac Yawenéh nuac solaña niñac wamma bakia hiabia menémma kiwaiguc mérana solañanec keru imuac séhaiguc tasia menéñec.

25 Goi héihéi icac imi goi héihéiga mewinini mianzañ. Ic solañawac imi solañaga ézéna héñanzañ.

26 Ic météré amuma kekec imi guac téryaga mewinini mima ic qariñ qariñgiawac imi héimindinji wammianzañ.

27 Hénaorin maqeqeya imi aņğéngina tiénémima sugginaiguc méñnéñ séwi eñeñ kic hiyu memama mianzañ.

28 Miñ Kewu geñ mia nuac kifana otorianzañ. Yawe nuac Anutunanéh nuac tunumañ measarianzac.

29 Ni guac muru héima namma hazéhcéna sugcinaiguc usuñec keñha wañanzua. Nuac Anutuac muru héima namma demin hézicgé nénéña imi hia técgélogima keñanzua.

30 Anutuac héna acnéñ solañ wanzac. Yaweac ackuazécnéñ go-cya qahac. Inéñ eñeya muru néñgacma haanzu séc saiwa wañ énécmianzac.

31 Méréñéñ Anutu keczac? Yawenéñ sac Anutu keczac. Méréñéñ neñañ zamanziñ wanzac? Anutunéñ sac neñañ zamanziñ wanzac.

32 Anutu iminéñ kucyanéñ rikujña menéma nuac héna mesolanianianzac.

33 Nuac hénana imi haséñ yan dia hénaya ésécñec meefinémma ou baec boñaguc noporu nañanzua.

34 Inéñ mérana yaré qe-qeac hénia kumiyec. Kumiyu mérananéñ aij tewi neñgocya héréanzua.

35 Geñ añgéñ titigawac saiwaya néññec, wañu méra héiganéñ meyac kumu néññec. Wañu guac gum bänzéñzénñanéñ meyandi néññec.

36 Gi héna titina mehoruginec. Wañu meseli néña tisuqisurac ménda wañanzua.

37 Ni hazéhcéna nesi énécmima onogiri. Wañu keñkecma unuwa humuqai wandacgicguc lilingéyi.

38 Unu hézéza énécmiwa yacbiñ zé osigic. Osima héna bakanaiguc tendiñgédacgic.

39 Geñ mia yaré qemañ niñac kucganéñ rikujña menéññec. Wañu hazéc wannéma yacgic geñ mebelacgé énécmiwa héna bakanaiguc sicgé néñgic.

40 Geñgaoc wañ énécmiwa andégina numa néñgacgic, hazéc wannéñzu imi unudacba qahac wandacgic.

41 Qac kuc kuc wañgic méñnéñ méñ ménda metecgé énécmiyec. Min Kewuninawac muru acguc wammigic, néñ ac kitiwa méñ ménda meñéñ énécmiyec.

42 Neñ unuma qézéza énécmiwa luhucnéñ seitotoñ mihilanégyu keñanzac ésécñec kendacgic, wañu hoññec qolacgé énécmiwa gizonéñ ésécñec séñganñeñ mama hedacgic.

43 Geñ mia ni baera baera ic embac ionac zébiri qébiri igucnec metecgé némma meyac néña orucgina wamma kecma tosara ménda niñéñécmiyi imi eneñ acguc hama weñéñ qenéñanzu.

44 Ieneñ nuac buña nimma nalé sosola qahac acna tohoanzu. Ic enia ieneñ méra bacnaiguc qeka meka wandaczu.

45 Ic méréra ieneñ kucgina loloma mayu eñañ neñ kiropo selia igucnec zénéñ hiri wamma mama hadacanzu.

46 Nuac zamanziñ Yawe kekecyaguc, simiñ héima zéhiaru mimia wañu. Nuac añgéñ titiac Anutu, meyac mimia wañu.

47 Anutu iminéñ mia nuac wamma hazéhcéna bakia meñéñ énécmiwa baera baera ic embac méra bacnaiguc onoporec.

48 Inéñ ni hazéhcéna ionac murunec metecgé némma hazéc wannéñzu ionac qacginaiguc meyac némma ic qeri gericginaguc ionac murunec metecgé néñec.

49 Yawe, hénia imuac niñac baera baera sugcinaiguc ni ewa hia ac gézemañ. Wañu guac qacga mepésigemma legic héigemmañ.

50 Yawenéñ eñeya ic kewuya méra miyu hazéhcéra onogicdarec. Halécnéñ météré mimia iwac goi héihéi wammianzac. Wañu Dawidi zéma qelihéra ionac momacñec hémbéñaña imuhuc wañéñémanzac.

19

Kaiwe zéma Anutuac ackuazéc.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Kurumenéné Anutuac edamuya zéauanzac. Wañu iwawai iwac mérianéñ meyec imi ou sawanéñ mewininianzac.

² Kaiwe méñnéñ kaiwe méñjac ac zéhicñimiyu, sinji méñnéñ sinji méñjac niniñ zéaumianzac.

³ Ac qahac ewa méñ ménda niñanzin, nén

⁴ ac ewa imi baec séc keñha wandañu ackuazéc iminéñ baec tetecgia séc kereñdaczac. Anutunéñ kaiwe niñac wamma kurumenéñ imi hali ésécñec héréyec.

⁵ Kaiwe iminéñ ic méñ embac meyec iminéñ ama gianjiyu ama igucñec mazac ésécñec, wañu ic kawali eñeya héna ségiségi wamma usuññec keñanzac ésécñec,

⁶ Kurumenéñ néwéc igucñec éréma néwéciguc héña méndacma keñanzac. Wañu iwawai méñnéñ méñ geriwa imuacñec ménda sanjima kecanzac.

⁷ Yaweac héna acnéñ solaña wañu kekec unañina meqeli néñécmianzac. Yaweac héipuc acnéñ niñkinzéñaguc nambérac ewa kekec ic niñtegic qinñtegic mihicñi mianzac.

⁸ Yaweac ac pakeñ imi dindiña wañu ewa qeriniñaguc ségiségi mihicñianzac. Wañu Yaweac zézé seli acnéñ qala qala wañu kicnina measari néñécmianzac.

⁹ Yawe eeya héimimiawac haka imi météré qeque wañu hémbéñaña hema kecmac. Yaweac haka silicac pakeñ ac imi héla wañu moczoñ solaña wanzac.

¹⁰ Imi mia goli solaña ogicma wañmimiawac séc wañu, morombazecac dokuya, doku howia imi ogicma sinjaguc wanzac.

¹¹ Iminéñ guac welené qeque icac goro ac wammianzac. Wañu nimma niñtohoñu mérianéñ kunéñ yandanéñ bakia melenñimiyu meanzac.

¹² Mérenéñ eñeya biriaya hia niñtegicmac? Biriana musañ gégéya imuacñec hetecgé némbésémañ.

¹³ Wañu meseli néña guac welené qeque icganéñ séwi eñeñac késpedes wañañiac wañanzua imuac méra bawaguc ménda kecmañ. Imuhuc wañ néña ni ikoc ménda wamma késpedes kunéñ yanda imuacñec zuacnéñéña wammac.

¹⁴ Nuac zamanziñ, nuac boñhéré meme miñina, Yawe, nuac kuanaguc ac zézéna zéma ewa qerinañguc ac zéma niñanzua imi guac kicgañguc héña sécgéyu késa añgé tiwésémañ.

20

Íc kewuginawac mozoc ac zéma zéwelecgic.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Zérabérañguc Yawenéñ guac acga niñgémmac. Qara qacna Yakoboac Anutunéñ ou eñeñaguc goporu tachésémañ.

² Ocmuñ téréya igucñec méria sulugémmac. Zioniguc gi késa nanjé gémmac.

³ Guac lémbañ sese imi moczoñ niñqelimac. Guac hofac oo seseya imi añgé timac. (Ohec)

⁴ Ewa sinja hezac séc niñgémmac. Ai memañ zé niñareñgéna hezac séc héla mihicñi gémmac.

⁵ Anjéñ tinéñécmína* hérianéñ legic héima neñañ Anutuac qarañguc filacnina meyacni emac. Yawenéñ guac zéwelecgica moczoñ niñgémmac niñac wanzua.

* 20:5: Hebiraio aciguc; añjéñ titigawac qeriañguc.

⁶ Yawenéh eneya buᅇa qemima halécnéᅇ météré mimia imi aᅇgéᅇa tianzac imi deguc ni ninzua. Anutuac méra héiyaiguc aᅇgéᅇ titiac kuha hezac. Inéh kurumenᅇ téryaiguc iwac ara nimmima kuha iminéᅇ mia méra mimac.

⁷ Tosara imi karisiiginawac, tosara imi becosicginawac niᅇqelianzu, néᅇ nini imi Yawe Anutuninawac qarawac niᅇqelianziᅇ.

⁸ Ieneᅇ imi licgéᅇa madacanzu, néᅇ nini imi héᅇᅇᅇᅇ nec yacma naᅇᅇᅇᅇᅇ.

⁹ Yawe ic kewuninawac aᅇgéᅇa tina. Guru héhéli géᅇziᅇ séc, niᅇᅇnécmina.

21

Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe, ic kewu iminéᅇ guac kucgaiguc ségiségi wammac. Guac aᅇgéᅇ titigawac niᅇac kunerᅇ yanda ségiségi wammac.

² Geᅇ, iwac qeriaiguc ewa siᅇ haiminec. Waᅇu iwac kua tasianéᅇ zéweleru ménda qaecgéᅇmianzaᅇ. (Ohec)

³ Geᅇ iwawai hiabianéh mériaᅇ mihicᅇi mima tétécgéᅇminec. Imuhuc wamma iwac oruhaiguc ic kewuac opoc goli solananeᅇ memeya haiminec.

⁴ Inéh kekecac zéweleru mima kekec hémbénaᅇa minec.

⁵ Guac aᅇgéᅇ titiganéh iwac edamuya meyandima eebipiya zéma qac buᅇaya héiminec.

⁶ Nalé tetcgia qahac, mériaᅇ mihicᅇi mina meanzac. Waᅇu ézéna guac wéségaiguc ségiségi zéma ewa hia nimma kecanzac.

⁷ Ic kewu iminéᅇ Yaweac muru héima naᅇᅇᅇᅇ. Imuac niᅇac eᅇᅇᅇa miᅇinawac goi héihéianéh wammiyu qeᅇᅇ qehaya qahac kecanzac.

⁸ Ic kewu, guac méraganéᅇ guac hazéchécga moczoᅇ mihicᅇima guac méra héiganéh mézétiti waᅇgéᅇanzu imi moczoᅇ mihicᅇi énécmiwésémaᅇ.

⁹ Geᅇ wininiwésémaᅇ nalé imuaru hazéchécga ieneᅇ geric lokoc weᅇweᅇa éséc nec wammu. Yawenéh qeri birianéh qécgé énécmiyu zema qahac wandacmu.

¹⁰ Gi imi qelihécgina baec iguc nec metecgé énécmina, qelihécgina ieneᅇ baec ic ionac sugcina iguc nec humu qai wandacmu.

¹¹ Ieneᅇ mebirigéᅇbiᅇ zé haka biria niᅇareᅇ géᅇuiguc hia ménda meseli géᅇmu.

¹² Musuginaiguc tewiganéh héré mui wanna liliᅇgéᅇa néᅇᅇacmu.

¹³ Yawe, guac kucga mewininina meyac géᅇgéᅇa wammac. Nini guac kucga legiciguc héima mepeᅇi géᅇbiᅇ.

22

Aᅇgéᅇa timac niᅇac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra. Legic méᅇ Siᅇunecac dia yaᅇ imuac ewaiguc.) Nuac Anutu, nuac Anutu, némac niᅇac wainéᅇzaᅇ? Némac niᅇac lakec namma méra ménda néᅇzaᅇ? Némac niᅇac nuac zésilacna ménda niᅇᅇnéᅇzaᅇ?

² Nuac Anutu, ni kaiweiguc qacma siᅇiya acgu ac ewana ménda qaiyu guruwa acna ménda meleᅇ néᅇzaᅇ.

³ Israel ic ieneᅇ legic héigic imuaru tatac duᅇga mihicᅇima tacanzaᅇ gi imi térya.

⁴ Yanda hécninanéh guac héima naᅇᅇᅇᅇ. Ieneᅇ imuhuc waᅇᅇic yéwérigina iguc nec aᅇgéᅇgina tiéncmiaᅇᅇ.

⁵ Ieneᅇ guru héhélima aᅇgéᅇ titi mihicᅇigic. Guac muru héima namma gamu ménda mihicᅇigic.

⁶ Ni imi ic qahac, néᅇ gisic zinaᅇᅇoc éséc nec. Ic ieneᅇ zédesi

desiac buña zéma mema titiac
buña nopocgic kecanzua.

⁷ Nénjic séc zédesi némma ki-
choc menémma orucgina gilima
yomuhuc zéanzu;

⁸ Inéj Yaweac héima nanzac
waigic inéj hama metecgé mimac.
Iwac niñac ségiségi wanzaciguc i
eñeyaoc metecgé mimac.

⁹ Wañu gi geñgaoc ni
neñgocnawac héri qeri igucnec
népésinec. Wañu neñgocnawac
namu nekeri imuaru geñgaoc wañ
néna ni ewa déj kerí.

¹⁰ Ni hicñihicñinaiguc guac buña
zénénéja. Wañu neñgocnawac
héri qeri igucnec hicñiyi
imuarunec geñgaoc nuac Anutuna
wañnecac wañanzaj.

¹¹ Imuac lakec ménda
nambésémañ. Zérabéra hosucgé
néñu méra nénéja méñ ménda
keczac.

¹² Burumakao sasalanéñ*
lelecgé néñzu. Basan baec
boñawac burumakao kuc seliseli
ginagucnéñ ni lelecgé néñzu.

¹³ Kiric qiric wamma qacma
kuagina añgéanzu laion imuhucya
ésécnec wañ néñzu.

¹⁴ Wañu ni doku ésécnec
wamma mazua.† Nuac sicna imi
moczoñ tegéma sicsaoc wañu
nuac ewa qerinanéñ kendol
dokuya ésécnec pépélíma mazac.

¹⁵ Nuac kuana‡ imi qakarañgéyu
ezelañnanéñ kewuc nomuñ
ésécnec wañu, nuac ezelañnanéñ
ewa siraiguc qékétazac. Geñ mia
muñguc ni humumac seitotoñiguc
nopocna hezua.

¹⁶ Kazu eneñ lelecgé néñjic.
Ic biria tuñaguc ieneñ lelecgé
némma méra hénana tiricqiric§
wannéñgic.

¹⁷ Ni sicna zañgégina imi
moczoñ olommañac séc.** Ieneñ
néñtima

¹⁸ nuac séwi usuna mena mewa
wamma késama malekuna mewíñ
zé sumbic nézu.

¹⁹ Yawe lakec ménda kenna.
Nuac kucna, focdac méra
némbésémañ.

²⁰ Nuac kekec uñana imi sou
zéra igucnec añgéña tina. Mo-
macguc henénéja imi kazu onac
kucgina igucnec añgéña tina.

²¹ Laionac kua igucnec kekec
uñana añgéña tina acna niñnémma
haséñ burumakao ilicgina igucnec
añgéña tinénna.

²² Ni guac qacga imi dacmuna
hécna ionac sugcinaiguc zéau
énécmima hénaoríñ sugcinaiguc
mepésimañ.

²³ Yaweac bac yandi yandi
wamma keczu ini i mepésimu.
Yakoboac qelihéra ini moczoñ
qac buñaya meyacmu. Israelac
qelihéra ini moczoñ eeya héimimu.

²⁴ Inéj helanzi énécmigic ke-
canzu ionac helanzi énécmimia
imi niñu eñomia ménda wañanzac.
Wañu imuac ewa loñloñ ménda
wañanzac. Inéj kic tanecya
ménda musañgé énécmimac.
Qacgic séc niñénécmianzac.

²⁵ Azoaoroiguc nuac mepé
qepési imi guac murunec haanzac.
Eega héianzu ionac sugcinaiguc
ac koroma zézé seli ac zéyi imi
moczoñ meselimañ.

²⁶ Memaamuma kekec imi eneñ
negic sécgé énécmimac. Yaweac
hochoc wañanzu imi eneñ i
mepésimimu. Ewa qerigina imi
heheseli kekecyaguc kecmac.

²⁷ Baec tetcgia séc Yawe
niñqelima liliñgéma hamu. Baec

* **22:12:** Ic biria ionac zéma burumakao zézac. † **22:14:** Kuha qahac wandaru séséc ac imuhuc zézac. ‡ **22:15:** Kiwi tosarraiguc melemma 'kucna' ogic hezac. Kucna zéma kuana

imi Hebiriaio aciguc sécgira érééréñ tanec wanzaoc; ytk 'kuc', ykt 'kua'. § **22:16:** Hebiriaio ac momacgucac hénia éréhécnec imuac niñac kiwi téréya tosarraiguc 'laion yañ ésécnec' ogic hezac.

** **22:17:** Sic toroya toroyraiguc geriwa zeyec me séwiya madaru sic zañgégina olommacac séc wañec.

séc ic embac hénia hénia imi eney guac wéségaiguc siggégemmu.

²⁸ Héngalenj ama yanda imi Yaweac buŋa. Yawe imi baera baera ic embac ionac héngalenj waŋ énécmianzac.

²⁹ Baec séc ic embac mériaŋginaguc ini negic sécgé énécmiyu mepésimimu. Eneya kekec uŋaya meqeli amumacac séc qahac seitotoŋiguc^{††} maqezac i acguc iwac wésiaiguc simiŋ héimimac.

³⁰ Qelihéra moczoŋ i welenqemimu. Imuhuc wamma hicŋisai qelia hahaya ionac miŋ kewuac hénia énézégic nimmu.

³¹ Hama iwac hénia solaŋa imi hicŋisai kecma hahaya ionac énézéma inéŋ^{‡‡} haka waŋec imi suruc waŋ énécmimu.

23

Kurumenjac rama galeŋ téréya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac rama galeŋna, ni imuac me imuac ménda hocmaŋ.

² Inéŋ ni qézézac téŋgiŋ téŋgiŋiguc noporu hemaŋ. Waŋu doku giŋgiŋa hétéŋa qahac imuaru nuagicma keŋanzac.

³ Nuac kekec uŋana meqeli néna.

Inéŋ eneya qac buŋaya niŋac wamma hénia solaŋaiguc nuagicma keŋanzac.

⁴ Ni humucac baec wéŋwéŋgia siŋi déndéŋgiaiguc keŋha wammaŋiguc, geŋ mia niguc kecanzaŋ, imuac kileŋ zérabérwac bac yandi yandi ménda wammaŋ. Guac tacga zéma qarucganéŋ ni qindiŋi néŋanzaŋ.

⁵ Geŋ mia nuac hažécnawac kicginaiguc neneac zae hainémma halécnéŋ orucna naecma météré néna nuac sokocnéŋ sécgéma mazac.

⁶ Nuac kekecnawac nalé séc, guac ewa hia zéma goi héihéiganéŋ hélacnec méndac néŋu, ni Yawe guac amaiguc hémbénaŋa kecammaŋ.

24

Météré amuma ocmuŋ téréyaiguc kerembiŋ.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Baec zéma iwawai imuaru sécgéma hezac iwawai momac yanda zéma baec séc ic embac imi moczoŋ Yaweac buŋa wanzu.

² Yawenéŋ baec qambaŋa imi konduŋ qeriaiguc* haiyu naŋu doku téfara qeriaiguc[†] miyacgéyu naŋec.

³ Mérénéŋ Yaweac baec boŋaiguc hia emmac? Mérénéŋ iwac baec boŋa téréya imuaru hia nammac?

⁴ Mérayaiguc késpedesira qahac zéma qeri solaŋaguc kecma haka sicsaocyawac eneya kekec uŋaya ménda oporu keŋu zéselima ac ikoc ménda waŋanzac imuhucya.

⁵ Ic imuhucya imi Yaweac muru mériaŋ mema aŋgéŋ titiac Anutu iwarunec késpedesic solaŋ mihicŋimac.

⁶ Imuhucya imi hicŋisai Yaweac hochoc wamma Yakoboac Anutu guac kic tanecgawac waŋanzaŋ. (Ohec)

⁷ Saŋgulaŋ séc orucgina meyacgic endacmac. Saŋgulaŋ hehe selia ini moczoŋ imuhuc wandacgic, Miŋ Kewu edamuyagucnéŋ keremmac.

⁸ Mérénéŋ ic kewu edamuyaguc? Kuc miŋina, wandac wandac miŋina, Yawe imi mia. Yaré miŋina Yawe imi mia.

⁹ Saŋgulaŋ séc orucgina meyacgic endaru. Saŋgulaŋ hehe selia ini moczoŋ imuhuc wandacgic, ic kewu edamuyagucnéŋ keremmac.

^{††} 22:29: Humucac déciguc. ^{‡‡} 22:31: Miŋ Kewunéŋ. * 24:2: Hebiraio aciguc; konduŋ qahaiguc. [†] 24:2: Hebiraio aciguc; doku téfara qahaiguc.

10 Méréneñ ic kewu asac mararañaguc? Kurumenac téngiñ ic ionac Yawe iminéñ mia ic kewu edamuyaguc wanzac. (Ohec)

25

Héngaleña wammima saiwa memimac niñac wamma zéwelerec.

1 (Dawidiac legic zéra.) Yawe, nuac kekec uñananéñ kic hiwa eñu gézua.

2 Nuac Anutu, ni guac muru héima nanzua. Imuac méra néna, gamuna mihicñiwi niñac. Nuac hazéc hécnanéñ nogicbu niñac.

3 Guac kichihi wañanzu imi eneñ gamu qequeguc ménda onopocgic emmu, néñ hénia qahac ikoc wañ énécmianzu imi eneñ gamu qeque mihicñimu.

4 Yawe, guac hénaga nézéna hémba. Guac hénia imi nézéna ku némbésémañ.

5 Guac ac hélanéñ ni ku némma zéqindiñi néna. Gi imi nuac añgérñ titiac Anutu, imuac ni kaiwe heréc guac ewa kewu wamma keczua.

6 Yawe, guac wésé ninin zéma goi héihéiga hegéñecac hegénzac imuac niñqeliwésémañ.

7 Yawe, komocnawac kápésic zéma haka biria ménda niñqelina. Guac goi héihéiguc ni niñqeli némma ewa hiagawac niñac niñnémbésémañ.

8 Yawe imi hiabia zéma solaña, imuac inéñ eñeya hénia acnéñ kápésic ic ku énécmianzac.

9 Inéñ gum bénezénzéh ic imi wagicma hénia solañaiguc keñanzac. Wañu gum bénezénzéh ic imi eñeya hénia kumianzac.

10 Sésépac ac zéma héipuc ac niñtohoanzu ionac muru imi Yaweac hénia imi moczoñ goi héihéi zéma haka héla wañanzac.

11 Yawe, nuac kápésic imi kuney yanda, guac qacga niñac auna.

12 Méréneñ Yawe bac yandi yandiiguc eeya héimianzac? Yawenéñ ic imuhucyawac hénia imuac me imuac añgé timacac hezac imuac kumimac.

13 Iwac kekec uñayanéñ luaeguc kecmac. Wañu qelihéra ieneñ baec mératéc memu.

14 Yaweac ala kekecnéñ eeya héimianzu ionac muru he énécmimac. Inéñ sisipac acya énézéyu nimmu.

15 Nuac kicnanéñ susucnec Yaweac hiwa eñanzac. Imuac niñac, inéñ ufc igucnec nuac hénana hetecgé némmac.

16 Ni nenacnec niñgumbi niñgun wamma kecba zérabéra mihicñi néngic kecanzua. Liliñgéma ewa hia niñ némbésémañ.

17 Nuac ewa qerinaiguc niñyéwéc sasala henénzac. Yéwécna igucnec metecgé néña.

18 Nuac yéwécna zéma zérabéra imi hémma nuac kápésicna moczoñ auna qahac wañu.

19 Nuac hazéchécna inicna, zañgégina imi sasala, wañu nuac mézé titi kuney yanda wañanzu.

20 Nuac kekec uñana héngaleñ wamma añgérñna tiwésémañ. Ni néngacma guac muru hazua. Méra néna gamu qeque mihicñi némbu niñac.

21 Ni ewa qerina moczoñnec niñtoho wañgérñanzua. Imuac gi hakaga solaña zéma dindiñanéñ ni osonénna.

22 Anutu, Israel zérabéra hénia hénia imuacnec boñhérégina meénécmína.

26

Zésolañi mimac niñ zéwelerec.

1 (Dawidiac legic zéra.) Ni hakana solañanec wañanzua. Wañu keñqe haqe qahac Yaweac héima kecanzua. Imuac Yawe néngési wambésémañ.

² Yawe ni néj̄sosolima batucgé némma nuac ewa qerina zéma nuac ewa siŋna mesolaŋi néj̄na.

³ Guac goi héihéiganéj̄ nuac wésénaiguc hezac ni guac haka héla imuac méndacma keŋha wammaj̄.

⁴ Ic gorosona iniguc ménda tacyac waŋanzua. Waŋu ic diwi qiwiliŋa iniguc momacnec keŋha ménda wammaj̄.

⁵ Ni kaiziliwenj̄ ic ionac azoazoro imuac mézétiti wamma ic biria iniguc momacnec tacyac ménda wammaj̄.

⁶ Yawe ni késpedesna qahac, imuac mérana zuacma^{*} guac zaki téréyaiguc kereŋ haré wammaj̄.

⁷ Ewa hia ac zéhicŋima guac haka welic welicgia imi zéau énécmimaŋ.

⁸ Yawe ni guac tacyacwac ama zéma ocmuŋ téréya guac edamugaguc imuac qerinanéj̄ wammianzua.

⁹ Nuac kekec uŋana imi késpedes ic iniguc, waŋu nuac kekecna imi sac naec ic iniguc momacnec ménda metocgéna.

¹⁰ Ionac méraginaiguc imi iwawai zéragucnéj̄ heyu méra héiginaiguc imi ikociguc boŋhére wawaŋawac iwawainéj̄ sécgéma hezac.

¹¹ Néj̄ nenaoc solaŋanec hakana wamma kecmaj̄ imuac ni boŋ héréna menémma ewa hia niŋnéna.

¹² Ni hénana baec kondonaiguc tima nanzua.* Hénaoriŋ ionac sugcinaiguc Yawe zéhiaru mimaj̄.

27

Ewa déj̄ wamma Anutu mepésimiyec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe imi nuac asac mararaŋ, nuac aŋgéj̄ titi miŋina, ni mérac

zénéj̄ hirihiri wammaj̄? Yawe imi kuhanéj̄ kekecnawac saiwa waŋnéj̄anzac, ni mérac mia bac yandi yandi wammaj̄?

² Biria meme ic, hazéc waŋ némma, héŋacna meanzu, ieneŋ nuac séwi busuna newiŋ zé hagic, hama tisuqisura wamma maunudarec.

³ Téŋgiŋ ic tuŋagucnéj̄ yaré waŋ némbiŋ zé areŋgéma lelecgémuiguc kileŋ nuac qerinanéj̄ bac yandi yandi ménda wammac. Yaré hicŋi némmaciguc kileŋ niŋkinzéŋgéma kecmaj̄.

⁴ Ni Anutunéj̄ yomuhuc waŋ némmac niŋac qesimiŋi imuac wamma kecmaj̄. Inéj̄ niŋu sécgéyu ni ménda humumanec Yaweac ocmuŋ téréyaiguc emma kecmaj̄ Yaweac hénia héŋsorocya imuac kic hihi wamma ocmuŋ téréyaiguc qerinanéj̄ iwac wamma kecmaj̄.

⁵ Yawenéj̄ zérabéra naléiguc eŋeya haliiguc ni sasangianec néŋgaleŋ wannémma hali imuac sanŋi sanŋiiguc ni musaŋgé némmac. Waŋu kecmaj̄ zamanziŋ yanda qahaiguc ou meyac néŋu nammaj̄.

⁶ Inéj̄ deguc nuac orucna meyac néŋu* ni hazéchécna lelecgé néŋzu imi moczoŋ onogicma ou emmaj̄. Waŋu ni hali téréya imuaru ewa hiawac hériarŋ wamma hofac omima legic héima Yawe mepésimaj̄.

⁷ Yawe, ni ac ewanaguc qacba niŋnémma ewa biric waŋ némma acna melenj̄ némbésémaŋ.

⁸ Ini nuac kic tanecnawac wamma kic hihi wammu zéneŋc imuac mia ni guac kic tanecgawac wamma kic hihi wanzua.

⁹ Guac kic tanecga imi ménda musaŋgé néna. Guac weleŋ qeŋe icga qeri biric nimma ménda nesinéna. Gi imi méra

* 26:6: Mat 27:24, Hén 21:6 * 26:12: Baec luaeyaguc. * 27:6: Edamuna mihiŋi néŋu.

néñannecac néñanzañ. Nuac añgér titina Anutu ni ménda wainémma kembésémañ.

¹⁰ Nuac neñgoc mañgocnéñ wai némbaocnec, Yawenér kilen añgérna timac.

¹¹ Yawe, guac hénaga ku némma hazéchécna kicgaleñ wannénzu imi inicma hénna kondonaignuc hezac imuaru ni nuagicma kembésémañ.

¹² Héipuc ic ikora zéma ac biria loñanzu imi eneñ yacma nuwiñ zé wanzu, imuac nuac kekec uñana imi hazéchécna ionac méraginaiguc ménda opocna.

¹³ Ni Yaweac haihaka hiabiawac hémmañ zéma ninzéngeñgic deguc ic kekecginaguc ionac baeciguc kecza.

¹⁴ Gi imi Yaweac ewa kewu wambésémañ. Kucgaguc wamma zénér hirihiri qahac Yaweac ewa kewu wambésémañ.

28

Méra mimiawac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guac qacma guruzua. Nuac zamanziñ gi gezacga ménda hézicgéna. Acga qaiyu kecbésémañguc ni imi kic suañguc higacbi niñac.

² Ni guac ocmuñ téreyawac qeria météré qeqeya imuac melemma mérana meemma zéwelecma gu-ruwa nuac zésiacna niñénna.

³ Ic biria zéma haka biria wañanzu iniguc ni momacnec ménda hérénemma gilina. Ieneñ imi ama momachéra luae ac énézémaguc ewa qeriginaiguc imi ninñ biria dongéic heanzac.

⁴ Ionac haka silic séc wawañ meme biriawac séc tasia meñ énécmima. Méragananéñ wañgic séc tasia memuac hezac séc meñ énécmiwésémañ.

⁵ Ieneñ imi ai Yawenér meyc imi zéma mérianéñ meyc imuac niñgic ménda eñanzac, imuac niñac Yawenér mebirí énécmima muñguc ménda meyc-accgé énécmimac.

⁶ Zéwelecna niñnéz Zac imuac niñac Yawe imi mepésimimañ.

⁷ Yawe imi nuac kuc zéma nuac saiwa, ewa qerinanéñ iwac niñkinzén wamba méra nénzac. Imuac ewa qerinanéñ ségiségi kuneñ yanda nimma legicnanéñ i mepésimizua.

⁸ Yawe imi halécnéñ météré énécmimia ionac kucgina zéma añgér titiac neñ kiropo wanzac.

⁹ O, ic embachécca añgérgina tiénécmima, guac mératéc buñaga mozoc ac wañ énécmima. Geñ rama galeñ wañ énécmima hémbénaña énépésima kecbésémañ.

29

Yaweac kuc yanda.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Kucginaguc ini qac buña zéma kuc buña imi Yaweac meñmigic iwac buña wañu.

² Edamu asaha qac buñayawac séha mihicñi mima séwi usu térya héima Yawe mepési migic.

³ Yaweac ewa hétér imi doku qahaiguc hicñima hezac. Anutu edamuyaguc inéñ parandañ mi-hicñianzac imuac Yawe imi doku yanda qahaiguc keczac.

⁴ Yaweac ewa hétér imi kuh-aguc. Yaweac ewa hétér imi kuc eeyaguc.

⁵ Yaweac ewa hétér iminéñ yéménzéc ic kuanzac. Yawenér Lebanon yéménzéc ic kuyu maanzac.

⁶ Inéñ wañ Lebanon* imi haséñ burumakao merawa tanec técgéyu Sirion† imi burumakao sac qelia tanec técgézac.

* 29:6: Lebanon imi Galilaia doku téfaraiguc hénni baec wañgoña Not iguc nanzac. † 29:6: Herimon baec boñawac qara mén, Lebanon baec boñaguc hénni kaiwe éré éryaiguc nanzac.

7 Yaweac ewa héténénj waŋu geric bélaŋa téma maanzac.

8 Yaweac ewa hétén iminénj waŋu baec kisanénj hirianzac. Inénj waŋu Kadesi baec kékérasianénj hirizac.

9 Yaweac ewa héténénj waŋu dia yaŋnénj aurima azi kiyu merac alia mezac. Waŋu ic zuŋ imi hetecgéyu katanec waŋanzac. Imuac ocmuŋ téréyaiguc haka imi moczoŋnénj edamuyaguc! zémizu.

10 Yawenénj doku qaŋŋ luyu imuaru tatacya késa tarec. Waŋu Yawenénj tetecgia qahac ic kewu wamma kecmaç.

11 Yawenénj ic embachéra kuha qeénécmanzac. Yawenénj ic embachéra luaeac mériaŋa énécmianzac.

30

Hafi humuc igucnec yacma ewa hia ac zéyec.

1 (Dawidiac legic, ocmuŋ téréya qelia Anutuac buŋa qemima legic yomi héiyec.) Yawe geŋ mia meyac nénna hazéchécna ienenj nuac niŋ ségiségi wammuc séc qahac waŋec. Imuac gi meyacgénzua.

2 Yawe Anutu ni guac qachéhéliwa mehiaru nénec.

3 Yawe geŋ mia kecec uŋana késa héréma humuc igucnec meçeli nénna ni kicsuanjiguc ménda hiŋgari.

4 Miŋ Kewuac météré énécmimia imi Yawe mepésimigic. Qara téréyawac ewa hia ac zému.

5 Qeri biria imi nalé hotoŋadac heheya, néj ewa hiyawac buŋa imi kececnaçac séc henémmac. Siŋjyaiguc zésiacténj hama hemac, néj ama gianjiyu ségiséginénj hama hemac.

6 Méŋac méj ménda osianji nalé imuaru ni hémbénaŋa qekej qeha ménda wammaŋ zéyi.

7 Yawenénj ewa hiawac nuac baec boŋa meyacgéyu seligima naŋec, néj kic tanera musaŋgéyu ni ninjéwériyi.

8 Yawe ni guac qacma zéwelecma yomuhuc zéyi;

9 kic suaŋjiguc hiŋgacmaŋjiguc sacnanénj némaciguc naŋgé némmac. Dimuhuciguc seitotoŋ wawaŋanénj gi mepésigemma guac ac héla imi zéau énécmimac.

10 Yawe acna niŋnémma ewa hia niŋnémbésémaŋ. Yawe nuac héipuc icna waŋ némbésémaŋ imuhuc ézéyi.

11 Geŋ mia nuac soŋgoŋac zésiactna meleŋna legic hiri-hiri waŋu soŋgoŋac séwi usu hetecgéma ségiségiac rikuaŋa menénjanzaŋ.

12 Imi mia acna ménda qaiyu nuac kecec uŋananénj gi mepési gémmaŋ niŋac imuhuc waŋ néjanzaŋ. Yawe nuac Anutu ni nalé tetecgia qahac ewa hia ac zégemmaŋ.

31

Zérabéra naléiguc zéwelec wammiyec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe ni néŋgacma guac muru hazua. Guac hia-ganénj ni metecgé nénna gamuna méndagucnec nimmaŋ.

2 Nuac gezac qema kératacneç népésina. Nuac wamma hoc baŋec kuhaguc zéma demin seli aŋgénj tinénéŋa wambésémaŋ.

3 Gi imi nuac zamanziŋ zéma demin seli baec boŋaiguc tatara, guac qacga niŋac ni nuagicma kemma hénana qindinji nénna.

4 Népésiwiŋ zé sasaŋgiaiguc ufiç haigic hezac imuacnec héré némbésémaŋ. Gi imi nuac hoc baŋec.

5 Ni nuac qeri uŋana guac méragaiguc haizua. Haka hélawac Anutu gi boŋ héréna menec.

6 Ni imi iwawai enomia ikora mepésianzu imi onac mézéna tianzac. Ni Yaweac muru héima nanjanzua.

7 (7a) Geŋ nuac yéwécna héŋtegicma kekec uŋana zérabéraigu keczac imi nimmizan. Imuac guac goi héihéigawac qeriaiguc ewa hia nimma ségiségi wammaŋ.

8 Imuhuc wamma hazéchécna ionac méraiguc ménda wainémma nuac hénana baec kawé qeŋeya yandaiguc nopoczan. (7b) Imuac niŋac ni guac goi héihéiguc ewa hia nimma ségiségi wanjanzua.

9 Yawe nuac zérabéra niŋac wamma ewa hia niŋnémbésémaŋ. Ni imi niŋ yéwécna niŋac kicna zéma kekec uŋana zéma séwinanéŋ méiméiya wanzac.

10 Kekecna imi ewa biriciguc sohoanzac. Yawuŋna imi zésilacguc hama kenzac. Képésicna niŋac nimbiriwa séwinawac kuha imi mayu, sicna imi lokolima kenzac.

11 Hazéchécna ieneŋ zédesi wanŋéŋanzu, wanŋu ama momachécna imi eneŋ acguc ogicma imuhuc wanŋéŋanzu. Alahécna eneŋ néŋqacgéma keŋanzu. Wanŋu ic tosara imi hénaiguc mihicni némma néŋgacanzu.

12 Ni imi humuc ic ésécnec eluŋ unudaczac. Wanŋu ni kewuc nomuŋ tétéya ésécnec, ewa qerigananéŋ ménda niŋnéŋzu.

13 Ic tuŋagucnéŋ zébiri néŋgic niŋananza. Ieneŋ lelecgé némma tericgé néŋzu. Ieneŋ hazéc wan némma zéeminiiŋ wamma kekec uŋana nuagicbiŋ zé niŋareŋgézu.

14 Néŋ ni imi Yawe guac muru héima namma gi imi nuac Anutu zéanzua.

15 Naléna imi méragaiiguc hezac. Hazéchécna zéma nunesi wanjanzu ionac méragina igucnec kératacnec népésina.

16 Guac kic tanecga asahagucnéŋ welenŋ qeŋe icga ni némma guac goi

héihéiganéŋ anŋéŋna tina.

17 Yawe, ni guruzua, gamuiguc ménda nopocma, ic biria ionac gamu qeŋe mihicni énécmima kic suaniguc onopocna acgina qaimac.

18 Séwi eneŋ ac zéma ac zéragucnéŋ ic solaŋa unuanzu ionac kua taségina ikora imi hézicgéna acgina qaimac.

19 Guac bac yandi yandi wamma kecanzu ionac niŋac sese qauqau haina emma hezac imi yei kunenŋ yanda wanzac. Ewa hiawac buŋa imi guac néŋgacma haanzu ionac niŋ wamma sasala haina hezac.

20 Geŋ ic imuhucya guac sanŋi sanŋiiguc musanŋé énécmima, ic onac manam batucac ai arenŋgéic hezac imuacnec metecgé énécmima, guac haliiguc musanŋé énécmima, ic biria ionac zéhésiginawac qiziziŋgéma keczu.

21 Yawe zéhiaru mimia wanŋu. Inéŋ ama areŋa demiiŋ seliaguc imuhucgeŋ goi héihéiya welic welicgia nézéyu héŋi.

22 Ni aurima guac wéségaiguc elicgé nénéŋa wananza zéyi, néŋ guac qachéhéliwa nuac zéwelecna selia imuac hétéŋa niŋnec.

23 Ic embac météré énécmimia ini moczoŋ Yawe siŋa niŋmigic. Yawenéŋ ic hakagina héla imi inicgaleŋ wan énécmima, séwi eneŋ ic imi bakia yéwéria melenŋ énécmimac.

24 Yaweac mambéc kekec ini zénéŋ hirihiri qahac seligima nammu.

32

Képésic waiwaiac ségiségi.

1 (Dawidiac legic zéra.) Héna ac logiyu aumima képésicya hoturu mimia wanŋu ségiségiyaguc wammac.

2 Qeri uŋaiguc ikoc ménda heyu Yawenéŋ képésiraguc ménda zémiyu imi ségiségiyaguc wammac.

³ Ni kápésicna ménda lomma zeauyi nalé imuaru kaiwe herec héisilac wamba sicnanéj lokoliyec.

⁴ Hénia imi yomuhuc; Guac méraganéj siji kaiwe helanji néju kaiwe geriwanéj zeriru iwawai moczoj zicgéanzac éséc nec nuac sépécna imi zicgédarec. (Ohec)

⁵ Wañu ni kápésicna Yaweac muru zéaumanj zéma nuac kápésicna zéma hakana biria ménda musangéma auwa gej imi kápésicnaguc zénénéja imuac nec metecgé nénnec. (Ohec)

⁶ Imuac niñac, Anutu eeya héimima kecanzu imi wai énécmína, gi mihicji géngéja wammac nalé imuaru gi zéwelec wanjémmu. Imuhuc wanjic doku qaoj érémac imi ionac hia ménda emma énépésimac.

⁷ Gi imi nuac sanji sanjina, zérabéraiguc ni néngalenj wanj némma, anjéj titiac hérianj legicnéj ni lelecgé néjanzanj. (Ohec)

⁸ Ni imi gi imuhucgej me imuhucgej kemmanj zé niñna hénia imi gézéwa hémbésémanj. Wañu génsosolima zéqindinj gémmanj.

⁹ Ini imi becosic kunej me komora niningina qahac imuhucya éséc nec ménda wammu. Ienej imi kuaginaiguc pinzuj zéma déménginaiguc hésanéj koro qaté ménda énécmigic imi hosucginaiguc ménda haanzu.

¹⁰ Ic biria ionac imi ewa biric sasala hicji énécmimac, néj Yawe niñkinzéj wammianzu ionac imi goi héihéiya lelecgé énécmimac.

¹¹ Ic solanja ini Yaweac ségiségi wamma zézé ségiségi wammu. Ewa qeri dindjanec kecanzu ini moczoj ségiségi wamma hérianj haimu.

33

Anutu imi hiabia.

¹ Ic solanja ini Yaweac niñac zézé ségiségi wammu. Mepé qepésiac legic imi ic solanja ionac buña sécya.

² Gita zéma kulele hésia sasalanéj Yawe ewa hia wammima mepési mimu.

³ Legic qelianéj héimima ségiségiac ewa hétérnéj hiabianec mezericma héimimu.

⁴ Yaweac ackuazéc imi solanj dindija, wañu iwac haka silic imi moczoj hélac nec.

⁵ Inéj haka solanja zéma haka dindjanawac sija niñanzac. Imuac baec séc Yaweac goi héihéianéj sécgéma hezac.

⁶ Yaweac ackuazécnéj kurumeja kurumeja mihicjiyec. Iwawai sécgéma hezac imi moczoj kuaya wéséséyanéj mihicjidarec.

⁷ Inéj kondunj doku qauqau haiyu enj doku hingac hingara imi hofi yandaiguc haiyu heanzac.

⁸ Baec séc ic embac Yaweac bac yandi yandi wanjic. Baera baera miñina ini eeya héi mimu.

⁹ Imi mia hénia yomuhuc niñac; Iwawai imi moczoj inéj zéyu hicjidarec. Wañu inéj zéseliyu seligima nandarec.

¹⁰ Yawenéj baera baera ionac niniñ arengia imi nélicgéyu nenesic wandaczac. Wañu hicñisai hénia hénia ionac niniñ hingac hingara imi melenj enomia wandaczac.

¹¹ Yawenéj niniña niñarengéyu hehe seli nanšelianzac. Iwac niniña hingac hingaranéj hicñisaiya hicñisaiya emma hema kecmac.

¹² Yaweac neñanj Anutu zémima anjéj tигic Anutuac ic embac buña zéénécmiyu keczu imi enéj ségiségi ginaguc.

13 Yawenéh kurumenjiguc ninic-sosolima baec ic moczoj nini-canzac.

14 Tacyac wananzac ama duja imuacnec mia baec séc tacyachéra imi moczoj kiwa hiyu mayu nini-canzac.

15 Inéh mia ic séc ionac ewa qerigina héniagina meyacgéma wawan memegina hénsosolianzac.

16 Ic kewu méhjac anghéh timimia imi ténginj ichéra sasala ionac muru ménda hezac. Ic kawali méhjac anghéh timimia imi acguc eņeya kuha kuneh yanda imuaru ménda hezac.

17 Kekecnina imi becosic me kuc yandanéh ménda anghéh tiwinjac séc.

18 Ninzu, Yawe imi eeya héimima goi héihéyawac kic hihi wananzu imi onac inicgalen wan énécmianzac.

19 Imuhuc wamma ionac kekec uja imi humuc igucnec metecgé énécmima béti naléiguc méra énécmiyu kekecinaguc kecanzu.

20 Kekec unjananéh Yaweac kic hihi wananzin. Inéh mia neņan héipuc ic zéma saiwantina wanzac.

21 Ewa qerininanéh iwac ségiségi wamma iwac qac téryawac héima nananzin imuac mia imuhuc wan nénécmianzac.

22 Yawe, guac mambéc wananzin nalé sura imuac séc guac goi héihéiga qacninaiguc hemac.

34

Réwéri metecgémiyu Anutu mepésimiyec.

1 (Dawidinéh ic kewu Awimelekac wésiaiguc ic moroha tanec haka wanu nesimigic mayec nalé imuaru legic yomi oyec.) Ni Yawe nalé séc mepési miman. Mepé qepésiya imi nuac kuaiguc susucnec hemac.

2 Nuac kekec unjananéh Yaweac ninjac zézé ségiségi ac wammaj.

Maqeqeya ienen nimma ségiségi wammu.

3 Niguc momacnec Yawe imi kuneh yanda kuneh zéni. Neņawu iwac qac buņaya meyacmini.

4 Ni Yawe zéwelecmiwa ninnémma zénéh hirihirina hénia hénia igucnec metecgé nējec.

5 Ienen iwac ninikumuma kecma asac mararanj séwi usu ésécnec héiénécmimia wanec. Ionac kic tanecgina imi hémbénaņa gamuyaguc ménda wammac.

6 Kekec uja maqeqeya imuhucyanéh qac héhéli miyu Yawenéh nimmima zérabéra hénia hénia imuacnec anghēja tiyec.

7 Yaweac kua meme unjanéh Minj Kewuac eeya héimianzu imi onac lelecgé énécmima tacyac wamma anghéh tiénécmianzac.

8 Ini imi Yawe imi hiabia wanzac imi batucgéma siņa ninjic. Néngacma iwac muru kemma kecanzu imi eneh zézé ségiségi ginaguc.

9 Météré énécmimia ini Yawe eeya héimigic. Ninzu! I eeya héimianzu imi eneh sécgé énécmiyu iwawai méhjac mēn ninjac ménda wammu.

10 Laion sac qelinéh yaka ninj humuwacnec, nēh Yaweac wamma kecanzu imi eneh buņa hiabia hénia hénia he énécmiyu ménda hocmu.

11 Nambérac ini hama gezac gema nimmu. Yawe eeya dimuhuc héimimu imuac hénia ku énécmimanj.

12 Méréneh kekecac ninj kumuma yawunj sasala kecma mérianj mihicņimanj zé wanzac?

13 Gi imi guac ezelanjawac neunj héiamuma kua tasanéh ac biria ménda zéna.

14 Haka biria gilina kenj, haka hiawac wamma mema, luaec wamma nesimiwésémanj.

15 Yaweac kiwanéh ic solanjawac hiyu kenanzac. Wanj ic imuhucya

ionac qac héhéliginawac gezac qeanzac.

¹⁶ Yaweac kic tanera imi kaiziliweñ wañanzu imi onac musuqege wañ énécmima ionac eluñ unudacmac niñac baeciguc metecgé énécmimanñ zé niñanzac.

¹⁷ Qac héhélima zéwelecmianzu imi onac niñénécmima zérabéra hénia hénia igucnec metecgé énécmianzac.

¹⁸ Yawe imi ewa biri wañkeczu ionac hosucgé énécmima ewa qerigina meleñ énécmianzac. Wañu ewa qerigina qéséñu howuc howuc* wanzac imi añgégina tiénécmianzac.

¹⁹ Ic solañanéñ zérabéra sasala mihicñimacac hezac, néñ Yawenéñ zérabéra séc metecgé mianzac.

²⁰ Sicya imi moczoñ galengéyu ménñ ménda zéñgémac.

²¹ Birianéñ ic biria qeyu humumac. Wañu ic solañawac mézétiti wammianzu imi kápésic ginaguc zéénécmimac.

²² Yawenéñ welen qeqehéra ionac kekec uña imi moczoñ boñhérégina meénécmimac. Néñgacma iwac muru kenñanzu imi onac imi kápésic ginaguc ménda zéénécmimac.

35

Anğéña timac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe, niguc tohalic wanzu iniguc tohalic wamma, niguc euqege wanzu iniguc euqege wambésémañ.

² Saiwa yanda zéma asamañ késama yacma méra némbésémañ.

³ Luac héréma nesinéñzu imi onac hénagina hézicgéna. Nuac kekec uñanawac zéma Neñ guac añgégñ titi miñina. zénénna.

⁴ Nuac kekec uñanawac hochoc ai mezu imi onac gamu qege mihicñi énécmima. Mebiri némbiñ zé wanzu imi nesi énécmima andé

andé kemma gamunéñ unu humudacmac.

⁵ Kua meme uñahécga énézéna ieneñ luhucnéñ goc mihilanğéyu kenñanzac ésécnec mihilanğé énécmiyu kendacmu.

⁶ Hénaginauc siñi zéma susurac mihicñi énécmima kua meme uñaga ézéna nesi énécmimac.

⁷ Ieneñ héniana qahaciguc ni népésiwiñ zé baec séséñiguc uñic musañgé haima héniana qahaciguc kekec uñana mebiri némbiñ zé baec séséñ éséma lekiñ himicanzu.

⁸ Zéna élanzañnec humucnéñ hicñi énécmimac. Uñic musañgégic hezac imuaru eñaoc eñgic énépésiyu humucac buña hiñgacdacmu.

⁹ Nuac kekec uñananéñ Yaweac ségiségi wammac. Iwac añgégñ titi niñac zézé ségiségi wammac.

¹⁰ Nuac sicna moczoñ yomuhuc zému; Mérénéñ Yaweac séc wammac? Inéñ maqegeya imi kucginaguc helanzí énécmianzu ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac. Wañu maqegeya imi iwawaigina onagicanzu ionac murunec metecgé énécmianzac.

¹¹ Héipuc ic ikoranéñ yacma haka ni ménda niniñnawac qesinéñzu.

¹² Hakana hiawac haka birianéñ meleñ néñgic, kekec uñananéñ niñgumbi niñguñ keczua.

¹³ Ni imi ieneñ hafi iniyu hegic ewa biricac séwi usu héima nene ziki kecma kekec uñana helanzí amuyi, néñ zéwelecnanéñ eñ lilingéma hayu tétécgézu.

¹⁴ Nuac alana zénimma dac muna wañ énécmianzua ésécnec wañ énécmiyi. Wañu neñgocnawac siari ésécnec ionac wamma sicgéma siari.

¹⁵ Wañu ni zérabéra mihicñima kecha ieneñ ségiségi wamma azorogic. Wañu kaiziliweñ ic

ni ménda nimmianzua imi enej sasanjiaiguc tocgéma susucnec nunesi néňanzu.

¹⁶ Waňu ienenj ségiségi ariaciguc azoroma zébiri qébiri waňanzu ésécnec nuac niňac zécgina kizéňgéanzu.

¹⁷ Miň kewu, nalé dahecac séc enj inicma kecbésémaň? Nuac kekec uňana imi kisikiyoň ic ionac murunec metecgéna. Momacguc sac henénéňa imi laion imuhucya ionac murunec metecgé némbésémaň.

¹⁸ Ni hénaořiň sugcinaiguc mepésigemma, ic embac tuňa tuňa sugcinaiguc gi mepésigemmaň.

¹⁹ Ménda wai énécmína, nuac hazéchéčna ienenj sicsaoc nuac niňac ségiségi wambu niňac. Hazéc waňnéňanzu ienenj héniana qahaciguc kic hoc menemma zébiri némbu niňac.

²⁰ Ienenj imi luaeac ac ménda zéma baeciguc bénzéň kecanzu imi onac ac ikocnéň yéwéri mihicji énécmianzu.

²¹ Waňu ienenj kuagina kuney yanda aňgéma nuac zédesima ahaec, ahaec, kicnéň héipuc wamma héndaczij. zézu.

²² Yawe, geň mia haka imi héndaczaj imuac acga qaiyunec ménda kecbésémaň. Waňu lakec ménda kecbésémaň.

²³ Nuac Anutu, Miň Kewuna gau igucnec hetecgéma yacma nuac acna zégési wambésémaň.

²⁴ Yawe, nuac Anutu, guac haka solanjaiguc zégési néňna. Ienenj nuac niňac ségiségi ménda wammu.

²⁵ Ménda wai énécmína, ewa qeriginanéň ahaec ewa siňnina* séc hicnjzac, ic imi qécgé mizij. zéwu niňac.

²⁶ Zéna yéwécna niňac ségiségi waňanzu ienenj gamu qeqe mi-hicnjima gamu mamasuň kuney

yanda nimmu. Waňu nuac muru séwi enej waňanzu imi onac gamunéj qacginaiguc endacmac.

²⁷ Nuac solanj dindiňanawac niňgic sécgéanzac ionac imi zéna ségiségi wamma qacma ewa hia nimmu. Welenqeqe icya luaeiguc keru ségiségi waňanzac Yawe imi kuney yanda! zéma nalé séc ézému.

²⁸ Ni ezelaňnanéň kaiwe herec guac haka solanja zénimma kaiwe herec gi mepési gémmaň.

36

Baec ic ionac biriagina zéma Anutuac hiaya.

¹ (Legic galeňawac; Yaweac welenqeqe ic Dawidiac legic zéra.) Ic biria ionac héniaquina biriawac niňtegic qijtegic ac ménj ewa qerinaiguc yomuhuc hicnjzac; Iwac kiwaiguc Anutuac bac yandi yandi ménj ménda hezac.

² Inéň séwi enej wamma eneya késpedesyawac zéma ménéň ménj mewininimac me mézia timacac séc qahac zéanzac imuac mia.

³ Kuayawac ac imi késpedesyaguc zéma ikocyaguc. Inéň niňtegic qijtegicya zéma haka hia imi waiyu tecgéyec.

⁴ Inéň hehe taticiguc hema biria niňarenjgéma eneya hénia biri-aiguc opocamuma haka biriawac mézétiti qahac kecanzac.

⁵ Yawe, goi héihéiga kurumenjiguc sécgéma heyu, guac haka héra iminéň ou hosusu iguc sécgéma hezac.

⁶ Solanja imi Anutuac baec boňa ésécnec. Guac zégésigésinéň konduň ésécnec. Yawe geň imi ic embac zéma waň momacnec ninic-galeň waň nénécmianzanj.*

⁷ Anutu guac goi héihéiganéň yei eeyaguc yanda wanzac. Baec ic moczoň guac qeňgaňga amiaiguc néňgacma sanjgianzu.

* 35:25: Hebiraio aciguc; kekec uňanina. ✧ 36:6: Yon 4:11

8 Ieneṅ imi guac amaiguc iwawai kindindiṅa hezac imi nezelélén wamma, ségiségiac doku téfara igucnec gumu énécmína neanzu.

9 Kekec dokuac kiwanén guac muru hezac. Guac asac mararaṅiguc asaha hémbinṅ.

10 Gi ninṅéṅanzu ionac muru goi héihéi susucnec waṅ énécmíma ewa solaṅ kecanzu ionac guac solaṅga imuhucyanec mihicṅi énécmína.

11 Séwi eṅeṅ ic ionac héna tawéginanéṅ nesinémbac niṅac. Galeṅgé néṅna ic biriawac méráginanéṅ nesinémbac niṅac.

12 Kaiziliweṅ waṅanzu imi eneṅ imuaru maunuyec. Ieneṅ mama hema muṅguc yacmuac séc qahac wammac.

37

Miṅ Kewuac muru kemma saṅgimu.

1 (Dawidiac legic zéra.) Haka biria waṅanzu ionac niṅac qeri geric hélandaṅnec ménda wamma késpedes waṅanzu imi onac nim-bupuc ménda wambésémaṅ.

2 Ieneṅ imi qézézac ésécnec foc-dac qeríru qasima mamu. Waṅu zuazua ésécnec méima humumu.

3 Yaweac muru héima namma haka hiabia wambésémaṅ. Bae-ciguc kecma iwac haka héla imi nene ésécnec nema kecbésémaṅ.

4 Yaweac ségiségi wamma kecbésémaṅ. Inéṅ guac ewa siṅgawac héla mihicṅigémmac.

5 Guac kekecgawa hénaya imi Yaweac muru haimína. Iwac muru héima nanna, inéṅ wamma medacmac.

6 Inéṅ waṅṅeṅu, guac solaṅga imi asac mararaṅ ésécnec, guac hakaga solaṅga imi melenṅu kaiwe wenzoroṅiguc kaiwe asaha ésécnec wammac.

7 Yaweac wéséyaiguc bénzénec mambéc kecbésémaṅ. Ic birianéṅ

héna qéréṅgé mimia waṅu ai arenṅ biria meseliyu kindindiṅa yaru hémma qeri biric hélandaṅnec ménda wambésémaṅ.

8 Qeri geric waima qeri biric gilina keṅu. Zénasiṅ menasiṅ ménda wanna. Haka imuhucya imi haka biria mihicṅimac.

9 Haka biria waṅanzu imi eneṅ qericénécmiyu qahac wandacmu, néṅ Yaweac mambéc kecanzu imi eneṅ baec késamu.

10 Ic biria imi hotoṅadac kecma tecgéma qahac wandacgic imuaru hocma hochipiwésémaṅ.

11 Waṅu gum bénzénzén ic imi baec késamu. Waṅu ewa momac hakanéṅ sécgé énécmiyu ségiségi wamma kecmu.

12 Ic birianéṅ ic hiabia qemaṅ zé niṅareṅ wamma kic hiyu iwac muru keṅu zéra kižéṅgéanzac.

13 Miṅ Kewunéṅ ic imuhucyawac naléya hosucgéyu héṅtegiac imuac niṅac zédesi wammianzac.

14 Ic birianéṅ maqeqeya zéma iwawai niṅac hocanzu imi eneṅ maunumac niṅac zéma ic dindiṅanec keṅha waṅanzu imi unuhumumaṅ zé souya héréma tewiya awianzac.

15 Néṅ sou iminéṅ eṅeya wéiwécya néžéṅgémac. Waṅu tewi imi zéṅgédacmac.

16-17 Ic biriawac méria imi zéṅgémac, néṅ ic hiabia imi Yawenéṅ késa seligimimac.

Imuac niṅac ic solaṅawac iwawai komodianéṅ ic biria sasala ionac iwawai kunéṅ yanda imi ogicanzac.

18 Yawenéṅ ic késpedesiya qahac iwac kekec naléya imi moczoṅ nindaṅ hezac. Iwac mératéc ai buṅa imi heheseli hema emma kecmac.

19 Ic imuhucya ieneṅ imi zérabéra naléiguc gamugina ménda mihicṅima bėti naléiguc acguc iwawai sécgé énécmiyu kecmu.

20 Ic biria imi birimac. Yaweac hazéchéra imi rama merawawac haléc éséc nec zepépélíma hofac qema aucgéma qahac wammac.

21 Ic biria imi iwawai mema tasia ménda melenjanzu, nēj ic solaña imi ewa hiawac eñ énécmianzac.

22 Miñ Kewuac mériañginaguc imi enej baec késamu. Ic saecginaguc imi qeric énécmigic qahac wammu.

23 Yawenēj ic onac tikenj ti-hagina meseligima kekecac héna imuac ségiségi wanjanzac.

24 Ic imuhucya imi Yawenēj késaseligianzac imuac niñac qonzontoj gémaciguc moczoh nec ménda tendinjedacmac.

25 Ni komocna igucnec éréma deguc yandanaiguc, ic solaña andé qema waimimia méñ ménda héñiac hénzua. Wanju hémba iwac qelihéra méñnēj méñ yaka niñ ménda zéwelec wanjec.

26 Ic imuhucya imi kaiwe herec ewa hiawac eñ énécmima haiyu kenj haiyu ha wanjanzac. Imuac qelihéra enej mériañ mihicñi énécmiyu kecanzu.

27 Haka biria waima haka hiawac wammu. Imuhuc wamma nalé tetcgia qahac kecmu.

28 Yawenēj haka solañawac sinja nimma météré ic imuhuc wanjanzu imi ménda wai énécmimac. Ic imuhucya imi nalé tetcgia qahac inicgalerj wanj énécmimac, nēj kaižiliwenj ic ionac qelihéra imi qeric énécmigic qahac wandacmu.

29 Ic solaña imi baec késama imuaru hémbénañja kecmu.

30 Ic solañawac kua imi ac niñtegic qinjegicyaguc zéhicñima, ezelañanēj haka dindinjawac zémac.

31 Iwac ewa qeriaiguc imi Anutuac héna acnēj heyu kenkenj hahaguc tisuqisurac ménda wammac.

32 Ic biria enej ic solaña unuwijn zé awima kecanzu.

33 Yawe imi ic solaña ic biriawac mériaiguc ménda waimimac. Wanju zégésigési naléiguc acguc késpedesiraguc ménda zémimac.

34 Yaweac niñkumuma iwac kekecac héna imi méndacma kembésémañ. Inēj meyac gémma baec bunja qegénju angetiwésémañ. Wanju kaižiliwenj ic imi birima qahac wanjic kicganēj hima inicbésémañ.

35 Ni ic biriawac kuha hémba ic hésa téngijn téngijn eneya baeciguc nanañja éséc nec wanzac, nēj

36 ic hésa imi éléñ nec humuqai wanju hocma hochipiyi.

37 Nēj ic solaña héñsologic. Ic dindinja héngic. Luae ic imuhucya imi enej andiaginaguc.

38 Ac qeqe ic ienenj momacnec biridacmu. Kaižiliwenj ic ionac tetcgia imi humu qaiyaguc.

39 Ic solañawac anjénj titi imi Yaweac muru hezac. Inēj zérabéra naléiguc hoc banjec éséc nec wammimac.

40 Yawenēj méra énécmima metecgé énécmimac. Ic biria ionac murunec metecgé énécmimac. Ienenj imi néñgacma iwac muru sanjianzu hénia imuac niñac imuhuc wanj énécmianzac.

38

Eñeya késpedesic niñac ewa biric wamma zéwelerec.

1 (Dawidiac legic yomi hofac omiwinj zé héianjic.) Yawe, guac qeri biricganēj késpedesicna ménda zénénna. Guac qeri gericnēj ni ménda zéqindinji nénna.

2 Guac zakonñénj nuac séwinaiguc nézénjgéma hinjaczac. Guac méraganēj selianec helanži nénzac.

3 Guac qeri biric niñac séwi busuna solaña méñ ménda hezac.

Nuac kápésic niḡac nuac sicna imi bénzéḡa qahac wanḡac.

⁴ Nuac kápésicnanéḡ orucnaiguc sécgéma eḡu hinac yéwéria tanec wanḡu bisiqatéḡ wammaḡac séc qahac.

⁵ Nuac wizinanéḡ houyu wéréḡ biria haizac. Imi mia nuac haka qelaḡa imuac tasía.

⁶ Ni geriwa noyu qoucgéma kaiwe herec ewa biric wamma kecanḡua.

⁷ Nuac maréḡnaiguc geriwa sécgénéḡzac. Wanḡu nuac séwina solaḡa méḡ ménda hezac.

⁸ Séwina hézézayu humumia tanec wanḡac. Ewa qerina waizalaḡ wanḡu zésilac wanḡua.

⁹ Miḡ Kewu nuac niḡ kewu imi moczoḡ guac muru hezac. Nuac zésilacnanéḡ guac wéségaiguc usuya qahac hezac.

¹⁰ Wéiwécnanéḡ hélandaḡ yaru kucnanéḡ mayu qeka meka wamma kicna imi acguc mugu mugumia wanḡu asaha qahac wanḡac.

¹¹ Numindiḡiga imi nuac séwinaiguc hezac imuac niḡac nuac sorochécna zéma alahécna lakec kecgic sac taséhécna ini acguc lakec nanḡu.

¹² Nuac kekec uḡanawac hochoc ai meanḡu ieneḡ bétaḡ hainéḡzu. Mebiri némbiḡ zé wanḡu imi eneḡ humumia tericgé némma kaiwe herec andé nuwiḡ zé haka biria zéareḡgéma kecḡu.

¹³ Ni gezac héḡ éséc nec niḡbipima ic ara qahac éséc nec kuana ménda aḡgéma kecanḡua.

¹⁴ Ni gezac héḡ éséc nec wamma acgina ménda melenḡanḡua.

¹⁵ Yawe ni guac niḡkumuma kecanḡua. Nuac Miḡ Kewu Anutu, ḡi acna melenḡ némbésémaḡac hezac.

¹⁶ Ni yomuhuc zéḡua; Ni tisuḡisurac wamba ieneḡ nuac niḡac ségiségi wamma séwi eḡeḡ wanḡu némbu niḡac.

¹⁷ Ni léklék manumacac heyu niḡyéwécnanéḡ nalé séc henéḡzac.

¹⁸ Hénia imi yomuhuc; Ni kápésicna zéauma nuac kápésic niḡac ewa biric wanḡanḡua.

¹⁹ Nuac hazéchécna ieneḡ kucḡinaguc keḡha wanḡanḡu. Wanḡu téḡésima mézétiti wanḡnéḡanḡu ionac zaḡgéḡina imi sasala.

²⁰ Wanḡu haka birianéḡ haka hiawac melenḡ énécmianḡu imi eneḡ ni haka hiawac méndacma kamba hénia imuac niḡac mia hazéc wanḡnéḡanḡu.

²¹ Yawe ḡi ménda wainémma kenna. Nuac Anutu lakec ménda kecbésémaḡ.

²² Focdac qenanḡgé wanḡu némma. Miḡ Kewu, ḡi nuac aḡgéḡ titina.

39

Niḡtegic qinḡtegic mimac niḡ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Neḡ yomuhuc zéyi; Ni hakana lolongéma wamma ezelaḡnanéḡ kápésic ménda mihiḡniḡaḡ. Ic biria ieneḡ wésénaiguc nanḡu séc kuanaiguc neḡu zékalaḡa haiwa hemac.

² Ni acna qaiyu ac hiabia acḡuc ménda zéwa niḡ yéwécna imi muḡuc yandizac.

³ Nuac ewa qerina geriwaguc wanḡu qerinanéḡ zénimba hiḡacma éséyu qeri biric yaru ezelaḡnanéḡ yomuhuc zéḡua;

⁴ Yawe, kekecnawac tetegia zéma nalénawac séha imi nézéna niḡasarima nuac kekecna dodowima hazac imi niḡtegicmaḡ niḡac ku némma.

⁵ Geḡ mia nuac naléna imi méra tawé éséc nec mehotoḡina nuac kekecnanéḡ guac kicgaiguc ménda hezac tanec wanḡac. Icyá icyá naḡselima kecanḡu, néḡ hofac éséc nec aucgéanḡu. (Ohec)

⁶ Hélac nec, ic neḡac neḡac imi héla qahac, néḡ uḡa tanec keḡha

wamma ai enjomiawac kenkésa hakésa wamma iwawai mihicnima saménaguc haini emma hezac, néj hélacnec mérénéj iwawai imi nonagicma késamac imi acguc ménda niñasarima kecanziñ.

⁷ Miñ Kewu ni erac némac iwawai niñac niñkumuma mambéc kecmanj? Nuac niñkumuna imi guacnec hezac.

⁸ Ni késpedesna moczoñ imuacnec metecgé némma galeñgé némma, ewa soho ic ieneñ zébiri qébiri wañ némbu niñac.

⁹ Wañu Miñ Kewunéj haka imi wañ néñzac zéma nimma acna qaiyu kuana ménda auanzua.

¹⁰ Guac numindiñi nuac muru hezac imi nuagicma gilina keñu. Méraganéj nuna ni qeka meka wanzua.

¹¹ Geñ ac zéénécmina ic unu qindiñianzanñ nalé imuaru iwawaigina eeyaguc imi wañ énécmima gisicnéj neyu qahac wañanzac ésécnec qahac wanzac. Imuac icya icya imi wésésé ésécnec wanzu. (Ohec)

¹² Yawe nuac zéwelečna niñnémma nuac qacsilaciguc gezac hainéñna. Kic masina maanzac nalé imuaru acga ménda qaimac. Ni imi yandahécna ésécnec ic kian tanec, ic qañ tanec giguc kecza.

¹³ Késpedesnawac ménda héñsosolima, hafina mehiaru némma kekečna komocdia dac mehorugina ségiségi nimmaguc humuwa.

40

Méra mimac niñ zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra.) Ni Yaweac mambécnéj mambéc kecba gezac haima zésiácna niñec.

² Inéj ni baec séséj biriqiria igucnec hérénéju éréwa hénana zamanziñ hilañejiguc nopocma kenkeñ hahana imi meseli néjec.

³ Legic qelia Anutuac mepé gepésiác buña, kuanaiguc haiyu ic embac sasalanéj némma bac yandi yandi wamma Yaweac muru héima nammu.

⁴ Yaweac héima namma séwi eneñ ic zéma ac ikociguc lukenñ luha wañanzu imi onac kichihi ménda wañanzu imi eneñ zézé ségiségi ginaguc.

⁵ Yawe nuac Anutuna, wawañ meme welic welicgia geñ wannec imi sasala. Wañu niniñga nonac niñ wamma niñna hiñgacanzac imi acguc sasala wañu ni olomma zémañac séc qahac wanzac.

⁶ Geñ mia gezacnaiguc nézéna héiyu yomuhuc niñi; Ni mulumanañ zéma seseac ewa hia ménda nimma hofac oo zéma késpedes waiwaiac olémbañ imuac ménda wañanzua.

⁷ Imuhuc zéna imuaru ni yomuhuc zéyi; Ni hazua, nuac ac ooya imi kiwi limbi limbiñaguc hezac.

⁸ O, nuac Anutu, ni guac ewa siñ niñtohomañ zé ségiségi wañanzua! Imuac guac hénac acnéj nuac ewa qerinaiguc heanzac.

⁹ Ni hénacniñ yandaiguc guac solarñ dindiñaga imuac buña suruc ségiségiyaguc imi zéau énécmianzua. Niñzanñ, Yawe ni kua taséna ménda héiwa eñ heanzac imi gi nindaczanñ.

¹⁰ Ni guac solarña imi nuac ewa qerinaiguc ménda musañgéwa heyec, néj guac haka héla imi zéma angéñ titi imi zéau énécmima goi héihéiga zéma hakaga héla imi hénacniñ yandaiguc ménda musañgé énécmianzua.

¹¹ Yawe guac ewa biricga imi ménda hézicgéna susucnec mayu. Wañu goi héihéiga zéma hakaga héla iminéj ni nalé séc néjgaleñ wañ némbésémañ.

¹² Biria gelec malec qahac ni lelecgé néju nuac késpedesnanéj méramma nuaru hayu kic hima

gémmaḡac séc qahac. Képésic imuac zaḡgégina imi nuac oruc zucna ogicma heyu nuac ewananéḡ sohodaczac.

¹³ Yawe ewa biric waḡ némma aḡgégna tina. Yawe focdac méra némbésémaḡ.

¹⁴ Nuac kekec uḡana mihiçjima mehiri némbiḡ zé wanzu imi moczoḡ gamu qeçe zéma gamu mamasuḡ mihiçji énéçmina. Waḡu zéna zérabéra hiçjinéḡu ségiségi wanzu imi moczoḡ néḡgacma kemma gamu qeçe mihiçjimu.

¹⁵ Waḡénéçmina nuac niḡac ahaec zéma desianzu ieneḡ eḡaḡ gamugina héḡtegicma aurimu.

¹⁶ Waḡénéçmina, guac hochoc wamma mihiçjianzu imi eneḡ guac niḡac ségiségi wammu. Waḡu guac aḡgég titiac qerinéḡ wammianzu imi eneḡ nalé séc Yawe imi kuneḡ yanda kuneḡ zému.

¹⁷ Ni imi maqeqeya kecma imuac me imuac hocanzua. Imuac niḡac Yawe imi nuac niḡnémmac. Gi imi nuac méra nénéḡ zéma metec metec miḡna. Anutuna, nalé ménda mehorugina.

41

Hafiya mehiaru mimac niḡ zéwelerec.

¹ (Legic galeḡawac; Daw-idiac legic zéra.) Kuc mama wamma kecanzu ionac niḡkewu waḡ énéçmianzac ic imi zézé ségiségiyaguc, nalé biriaiguc Yawenéḡ hénaya méwéréḡgéyu orima kemmac.

² Yawenéḡ demin memima kekecy a galeḡgé miyu baeciguc zézé ségiségiyaguc kecmac. Waḡu hazéc onac ewa siḡiguc* i ménda waimimac.

* 41:2: Hebiriao aciguc; kekec uḡaginawac.

³ Hafi kiyu heyu Yawenéḡ naḡgémimac, Hehe taticiguc hafiya mehiaru midacmac.

⁴ Waḡu neḡ yomuhuc zéyi; Yawe, ewa hia niḡnéna. ni guac kicgaiguc képésicna mihiçjizua. Nuac kekec uḡana mehiaruna.

⁵ Hazéc héçnanéḡ nuac zébiri némma némac naléiguc ic imi humuyu qara eluḡ nunudacmac zézu.

⁶ Ni némbiḡ zé hama ac gorosoḡa wamma néwéc ewa qeriginaiguc zébiri qébiri niḡtoçgéma amana igucnec hiḡgacma kemma zésaigic keḡanzac.

⁷ Mézétiti waḡ nézḡu ieneḡ moczoḡ nuac andé ac zéma mehiri némbiḡ zé areḡgéma yomuhuc zéanzu;

⁸ Hafi biria késazac imuac ic imi hema muḡguc ménda yacmac.

⁹ Ala sorocna niḡzéggé miwa nuac saméḡ momacnec neaḡic i acguc hazéc wannémma sou andi-anéḡ qéfacgé néḡec.

¹⁰ Waḡu Yawe Miḡ Kewuna ni ewa hia niḡnémma hafi igucnec metecgé néna bakia meleḡ énéçmianḡ.

¹¹ Hazécnanéḡ hia ménda nogiczac imuac gi nuac ségiségi wanzaḡ imi ni niḡzua.

¹² Ni qerina mesolaḡanima keçba naḡgé némma kecnec. Kumu néna wéségaiguc hémbénaḡa nammaḡ.

¹³ Miḡ Kewunina, Israelac Anutu hénihénia qahac, tetecgia qahac, mepési mimia wammac, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 2

42

(Legic 42-72)

Anutuac ewa siḡsiḡ wamma kekec.

¹ (Legic galeḡawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra niḡtegic

qin̄tegicyaguc.) Anutu, dia yañ déméña qan̄gararañ qeyu hakhak géma doku téfara niñac hocanzac éséc nec nuac kekec uñananéñ guac ewa ewa wañanzac.

² Nuac kekec uñananéñ Anutu kekec miñinawac déméña kérékérasia wanzac. Ni némac naléiguc kemma Anutu wésiaiguc wininimañ.

³ Ic embac eney kaiwe herec nuac ac zénemma guac Anutu imi dimia zéma zézé qesi wañ néñgic nuac kic masinéñ siñi kaiwe nena éséc wañanzac.

⁴ Ni bec nec nalé téréyawac tacniniñ kecañgic iniguc momac nec keñha wamma zézé ségiségi wamma mepé qepési legic héima onagicma kemma Anutuac ocmuñ téréyaiguc onopocañi. Wañu deguc haka silicna imuac niñqelima ewa biric wamma ewa howucna qocgézua.

⁵ Kekec uñana, gi némac niñac niñméima waizalañ nukeczanañ? Gi imi Anutuac niñkumu wambésémañ. Ni imi iwac an̄gérñ titiac kic tanera niñac nówéc i mepésimimañ.

⁶ Anutuna, kekec uñananéñ qerinaiguc niñméima mayu, ni Yodan baec zéma Herimon zéma Miza baec boñaiguc gi niñqeli gémmañ.

⁷ Guac konduñ dokunéñ qaru konduñ hiñgac hiñgaranéñ qac héhéli amugic, guac doku renduñanéñ zéma doku temboña limbima hama hoturu néñzac.

⁸ Kaiweiguc Yawenéñ goi héihéiya wañ némma siñiyaiguc legicnéñ nuac muru henéñu, kekecnawac Anutu zéwelec mi-mañ.

⁹ Zamanziñna Anutu, yomuhuc zézua; Némac niñac nuac eluñ guzac? Némac niñac hazéc hécnanéñ helanzi néñgic ewa biric wamma keñha wañanzua me?

¹⁰ Sounéñ sicna nézac éséc nec hazéchecna eney zébiri qébiri wannemma Anutuga imi dimia? zéanzu.

¹¹ Kekec uñana, némac niñac kucmama wamma, némac niñac qerinaiguc siron̄ qaron̄ wamma keczañ? Gi imi Anutuac niñkumu wambésémañ. Ni imi kileñ kic tanecna meyac néñanzac Anutu i mepési mimañ.

43

Réwéri qeriaiguc zéwelec wammiyec.

¹ Anutu ni niñgési némma, baec yanda eega ménda héigéñanzu ionac muru, acna imi héipuc wannemma meselima, ikoc ic, héna ac logilogi ic ionac murunec ni metecgé némbésémañ.

² Gi imi Anutu nuac hoc bañecna kecmaguc némac niñac ni héñacna mena hazéchecna ienen̄ helanzi néñgic ewa biric wamma keñha wañanzua?

³ Guac asac mararañga zéma acga héla mélina hama ni qindiñi némma nuagicma kemma guac baec boña téréya zéma haliga téréya imuaru nopocmac.

⁴ Imuac mia ni Anutuac zaki téréyaiguc keremma, nuac Anutu, zézé ségiségina, nuac ewa hiawac buña, guac muru harémañ. Anutu, Anutuna, ni wañgoñna hésiaguc imi qema gi mepésigemmañ.

⁵ Kekec uñana, némac niñac kuc mama wamma némac niñac qerinaiguc waizalañ numa keczañ? Gi imi Anutuac niñkumu wambésémañ. Ni imi nówéc kic tanecna meyac néñanzac Anutu i mepési mimañ.

44

Baec yandagina imi an̄gérñ timac niñ zéwelecjic.

1 (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic, niŋgic hiŋgac hiŋgara.) Anutu geŋ becneç yanda hécnina ionac naléiguc haka silic wannec imuac suruc imi nénézégic gezacninanéŋ niŋiŋ.

2 Gi imi baera baera hicŋisai wamma keçgic imi méraganéŋ nesi énécmína keŋgic, yanda hécnina imuaru ic hésa ésécneç himic énécmineç. Hicŋisaia hicŋisaiya tosara imi yéwéri mihiçŋi énécmima, yanda hécnina imi méndéŋ énécmigic baecgina séc kemma késagic

3 Ieneŋ souginanéŋ baec imi ménda késagic. Eŋaŋ méraginanéŋ yaréguc ménda onogicgic, néŋ geŋ mia ewa hia niŋénécmima hénia imuac niŋac guac méraga zéma huaga zéma kic tanecgawac asac mararaŋanéŋ imuhuc waŋ énécmineç.

4 Anutu imi nuac ic kewuna, imuac Yakoboac niŋac wamma yaréiguc onogicdacmu zéma zéteçgéneç.

5 Nini guac muru héima namma hazéchécna helanzi énécmima nunuwiŋ zé yacgic séc guac qacganéŋ tidacgé énécmianziŋ.

6 Ni imi tewinawac ménda héima nammaŋ. Sou acguc hia ménda metecgé némmac.

7 Gi sac hazéchécna ionac murunec aŋgéŋnina tinénécmima mézétiti waŋ nénécmianzu imi onac gamu qeçe mihiçŋi énécmianzaŋ.

8 Nini kaiwe hereç Anutuac niŋac zézé ségiségi wanziŋ. Nini Anutuac qara hémbénaŋa ewa hia ac wammiwiniŋ.

9 Kileŋdac deguc imi geŋ mia héŋacnina mema gamuiguc memama waŋ nénécmima téŋgiŋ ic hécnina iniguc momacneç ménda keŋha waŋanzaŋ.

10 Geŋ imuhuc wanna nini hazéchécna wéséginaiguc liliŋgéma néŋgac énécmiŋi, hazéc

waŋ nénécmianzu imi eneŋ eŋaŋ siŋginawac nunuma iwawainina nonagicdaczu.

11 Geŋ mia nini rama qeçeyawac buŋa ésécneç nonopocna, baera baera héndéŋ qéndéŋ rouç wamma keçziŋ.

12 Geŋ ic embachécga boŋteçgiç hai énécmína meçic, néŋ imuac boŋa méŋ ménda géŋgic mezaŋ.

13 Geŋ imi leleç leleç tacyachéra ionac méraginaiguc nonopocna gamu mema keçni leleçgéma nanzu imi eneŋ zédesi waŋ nénécmima isocfagociguc nonopocanzu.

14 Geŋ baera baera ionac sucginaiguc gamu mamasuŋac nonopocna kuaginaiguc eŋanzaŋ. Waŋu sucginaiguc oruc héinéneç mimiawac buŋa imuac séséçya wamma keçziŋ.

15-16 Séwi eŋeŋ wamma ac waŋ némma zébiri qébiri waŋ nénu ionac niŋac zéma hazéchécna tasé meleŋ némbiŋ zé wanzu imi onac niŋac, isocfagocnanéŋ kaiwe hereç wésénaiguc henéŋu gamunanéŋ musuna hoturu nénzac.

17 Haka silic imuhucya moczoŋ hiçŋi nénécmiyec, néŋ guac eluŋ ménda nunuyunec guac sisipac ac imi ménda logianziŋ.

18 Ewa qerininanéŋ héŋacga ménda mema liliŋgéyec. Waŋu keŋkeŋ haha ninaiguc imi guac hénia imi ménda waiyiŋ.

19 Geŋ imi haséŋ kazuc baec kisiaiguc hézéza nénécmima humucac tunumaŋnéŋ hoturu nénécmizaŋ.

20 Nini Anutuac qara eluŋ nunuyeciguc me méranina ic enia ionac anutu héçgina ionac muru sulu méraŋ waŋiŋiguc imi

21 Anutu inéŋ ewa qerininaiguc niniŋ saŋa hezac imi nindaczac, imuac niŋac hénia imi hia menzamma mihiçŋiwacneç.

22 Nini kaiwe herec guac niḡac humuciguc nonopocgic kecanziḡ. Waḡu rama qehumumiawac buḡa ésécnecc waḡanzziḡ.

23 Miḡ Kewu gi yacna, némac niḡac gau hekeczanḡ? Yacma nanḡna. Nini hémbénaḡa héḡnacnina ménda mewésémaḡ.

24 Némac niḡac kic tanecga musanḡgé nénécmima zérabéranina zéma helanzi nénécmimia imuac eluḡ guyu keczanḡ?

25 Kekec uḡanina imi baec gizoḡiguc mama héima hezac. Séwinina imi baeciguc mékétama hezac.

26 Gi yacma méra nénécmiwésémaḡ. Guac goi héihéigawac niḡac wamma nini boḡ hérenina menénéc mina.

45

Ic kewuac zammaréḡ legic.

1 (Legic galenḡawac; Korawac qeli méḡnéḡ legic zéra niḡu hiḡnac hiḡgara yomi oyec. Sosannim waḡgoḡ hésiaguc. Ic kewuac kikiya mema siḡ nimmima legic yomi héigic.) Ewa qerina igucnec ac hiabianéḡ kuaya qema mayu ic kewuac zéarenḡgéyiac hezac imuac zémaḡ. Ezelaḡna imi kiwi oo ic qacguc méḡac kirifi ésécnecc waḡzac.

2 Ic kewu gi imi baec ic ionac nanḡhécgina moczoḡ onogicma hiabia soroc wanzanḡ. Waḡu ewa hia acnéḡ kuaga igucnec qocgéma maanzac. Imuac Anutunéḡ nalé séc gi mériaḡ mihiḡji géḡanzac.

3 Kuc miḡina gi, souga zikina hénaḡa kembraḡaiguc hiḡgaru, ic kewuac asac mararaḡ zéma qac buḡa séwi usu ésécnecc héina.

4 Ic kewu gi, ac héla zéma gum bénzénzéḡ zéma haka solanḡawac wamma edamugaguc becasic qahaiguc tacma kemma yaréiguc onogichésémaḡ. Guac méra

héiganéḡ gi haka welic welicgia kugémmac.

5 Ic kewu, guac zakonḡanéḡ zéra qizilic, guac hazéchécgia ionac wéiwécgina nézénégema keremmac. Ic embac momac yanda guac wéségaiguc simiḡ héigémmu.

6 Anutu guac tatacga edamuyaguc imi hémbénaḡa, baec héḡgalenḡ wawaḡawac ic kewu qarucganéḡ héna ac dindiḡanec meselimac.

7 Gi imi haka solanḡawac siḡa nimma haka biriawac mézégia tianzac. Imuac Anutu, ic kewu guac Anutunéḡ zézé ségiségiac halécnéḡ météré gémma guac qocgégémma meyac géḡu alahécgia onogiczanḡ.

8 Guac séwi usuga imi moczoḡ hémbénaḡa guac hiabia, ziniḡ kiḡzibera sanḡkara imuac héméḡa héimimia waḡu elefante yanḡac zuḡanéḡ memeya guac ama kewuya igucnec gita kulele qacma mehiaru géḡanzac.

9 Guac iniḡhécgia eeginaguc ionac sugcinaiguc imi baera baera ic kewu ionac bérac héccinanéḡ keczu. Guac iniḡa qéziaḡnéḡ Ofiri baecac golinéḡ mezeric amuma guac méra héigaiguc nanzac.

10 Béracna, gezac qema niḡna, gi geḡga ic embachécgia zéma maḡgocgawac ama areḡa yanda imuac eluḡ gumac.

11 Imuhuc wanna ic kewunéḡ guac tanec héḡ sorocya imuac ewa siḡsiḡ waḡgémmac. Inéḡ mia guac miḡa wanzac imuac sicgé miwésémaḡ.

12 Ic kewu guac imi Tirowac béraranéḡ* sese eeyaguc haigémmac. Waḡu imuac ic embac zuḡa masapu ginaguc imi eneḡ ewa hia waḡ énécmimac niḡac hulunḡa késama yaizézé ac waḡgémmu.

* 45:12: Ama areḡ yanda imuac ic embachéra.

13 Guac béracganéh zuna masa-puyaguc kecmac.

Iwac séwi usuya imi golinéh bilongéma memeya.

14 Béracga séwi usu kiwiyaguc imi wagiru guac muru hamac. Alahéra embac serañja imi enej momacnec onagiru hamu.

15 Wanju onagiru ségiségi wamma ewa hia nimma ama kewuyaiguc keremmu.

16 Guac nanhécga ienej guac yandahécga mératécgina mema nanjic geñ imi baera baera imuac baec galen buña onopobésémañ.

17 Ni wañ énécmiwa ic kewu guac qacga hicñisaiya hicñisaiya niñqelimu. Imuac baec séc ic embac ienej ic kewu gi hémbénaña mepési gémmu.

46

Anutunéh ic embachéra zéma ama baecginawac saiwa meénécmianzaca

1 (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic, Alamot legic imuac ewaiguc héhiéiya.) Anutu imi sanji sanjinina zéma kucnina. Méra nénéñnina soroc yéwéri qerai-guc ha nénécmimia.

2 Imuac baecnéh melenju baec boñanéñ qeken qeha wamma konduñjiguc hiñgacmaciguc me

3 kondun dokunéh qac silacma yacma sépéc sépéra lonju baec boñanéñ sicsuc wamma hiri-maciguc imi ni kileñ bac yandi yandi ménda wammañ. (Ohec)

4 Imuac doku téfara imi téma séra sasala wamma eñeña miñjina Anutuac ama areña yanda, oc-muñ téreyá imi ségiségi mihicñi mianzu.

5 Anutunéh ama areña yanda imuac suraiguc keru ama areña yanda imi seligima ménda hiri-mac. Wanju ama gianimac imuaru Anutunéh méra mimac.

6 Baera baera qewelon qegic héngalen ama areña yanda imuac miñjina enej zénéngina hirizac. Wanju inéh ac zéyu baecnéh pépélima mazac.*

7 Kurumenjac téngiñ ic tausenja tausenja imuac miñjina Yawenéh niniguc momacnec keczac. Yakoboac Anutu iminéh neñañ hoc banec eñeña wanzac. (Ohec)

8 Hama Yaweac wawañ meme imi hémmu. Inéh baec melenju kérasizac.

9 Wanju inéh baec tetecgia séc yaré metecgéma tewigina kuma luacgina hézéngéma becosicac karisi imi gericnéh odarec.

10 Zéyecnéh gi imi bénzéh kecma ni Anutu wanzua imi héñ tegicbésémañ. Ni baera baera zéma baec séc ic embac ionac sugginaiguc meyac nénéña wammac.

11 Ic téngiña tausenja tausenja ionac Yawenéh niniguc keczac. Yakoboac Anutu imi neñañ hoc banec eñeña wañanzac. (Ohec)

47

Anutunéh galenagé énécmianzac.

1 (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini méragina qema ewa ségiségiyaguc qacma Anutu mepésimu.

2 Eñeña miñjina Yawenéh kuc buña eeyaguc kecma baec séc ic embac ionac ic kewu wañ énécmima keczac.

3 Yawenéh baec séc ic embac momac yanda imi nonac muru onopocma, baera baera ic embac imi welen qenénécmimu niñac hénanina duandiaiguc onoporec.

4 Neñañ niñac wamma mératécac baec imi gésima anjé tiyec. Imi mia siñ niñmianzac Yakobo iwac zézé ségiségiyawac buña wanzac. (Ohec)

* 46:6: Baec ic enej baggina yandizac.

⁵ Anutu ségiségi legic héimini enanzac. Tomuñ hihini qacma enanzac.*

⁶ Mepésimigic, Anutu mepésimigic, mepésimigic, ic kewunina mepésimigic.

⁷ Hénia imi yomuhuc; Anutunéñ baec ic embac momac yanda neñañ ic kewu keczac. Legic zéra niñtegic qñtegyacyaguc mepésimimu.

⁸ Anutunéñ baera baera in-icgaleñ wamma ic kewu tatac téréyaguc taczac.

⁹ Saiwa baec séc hezac imi moczoñ Yaweac buña. Inéñ eñeña miñina wanzac. Imuac mia baera baera imuac baec galeñhéra, Abarahamac Anutu iwac ic embachéra wamma tocgogic.

48

Anutuac baec boña Zion.

¹ (Korawac qelihéra ionac legic zéma legic zéra.) Yawe imi kuney yanda, Anutuninawac ama areña yanda demin seliaguc, baec boña téréya imuaru i kuney yanda mepési mimia wammac.

² Zion baec boña, ic kewu yandawac ama areña yanda, baec wanñoña Not iguc nanzac imi nanaña eñeña zéma héñ sorocya. Wanñu baec séc ic embac ieneñ imuac zézé ségiségi wanñu.

³ Ic kewuac ama areña yanda demin seliaguc imuac qeria séc Anutunéñ keczac. Kecma eñeyaoc imi añgéh tinénéc mimiawac neuñ kiropo wanzac imi zéauzac.

⁴ Niñzu, imuaru ic kewu eñeñ azoroma momacnec ototoñ qema keñgic.

⁵ Ieneñ ama areña yanda imi hémma aurima bac yanidi yandi wamma néñgacgic.

⁶ Wanñu zénéñ hirihirinéñ énépésiyu embacnéñ azi kiyu merac miñicñianzac ésecnec geriwanéñ kuney yanda onoyec.

⁷ Gi imi luhuc Is igucnec hahayanéñ Tarasisiac zéic imi moczoñ qéséñdacnec.

⁸ Gezac ninanéñ niññéñ ésecnec, téñgññ ic tausenña tausenña miñina Yawe iwac ama areña yanda demin seliayaguc, neñañ Anutuac ama areña yanda demin seliayaguc imuaru kicninanéñ héññ. Anutunéñ ama areña yanda imi hémbénaña meselimimac. (Ohec)

⁹ Anutu, nini guac ocmuñ téréya imuac suraiguc guac goi héihéigawac niññ.

¹⁰ Anutu guac qacga ésecnec mepé qepésiga imi acguc baec tetcgia kereñdaczac. Wanñu guac méra héigaiguc imi haka solarñanéñ sécgéma hezac.

¹¹ Guac zégésigési niñac Zion baec boñanéñ ségiségi wanzac. Yuda baecac ama areña kuney kuney séc* imi eneñ ségiségi wammu.

¹² Ini imi Zion baec boña imi baec hénna tima kereñdacma lelecgéma kemma awiawi ama horua imuac zanñgégina olommu.

¹³ Demin seli imuac tanera hényacgéma ic kewuac ama imi moczoñ héndacma énézégic bian hicñjsaia hicñjsaia hema kecmac imi suruc imi acguc hema kecmac.

¹⁴ Anutu imi hémbénaña neñañ Anutu kecmac. Qindinñi nénécmimacnec keru nalé tetcgia hamac.

49

Baecac iwawaiiguc héima nanaña imi ewa soho haka.

* **47:5:** Dimuaru eñec zéma eminiñgic ac zéra haréwéc wanñec; 1) Sésépac acwac katapa huama Zioniguc eñgic imuac niñqeli mimia (2Sa 6:1-19). 2) Anutunéñ mama yaréiguc Israel méra énécmima muñguc kurumeññu eñec. 3) Yesu mama aiya metecgéma kurumeññiguc eñec.

* **48:11:** Hebiraio aciguc; bérachéra.

1 (Legic galenawac; Korawac qelihéra ionac legic zéra.) Ic embac momac yanda ini gezac qema ninjic. Gezacgina nuac muru haima ninjic.

2 Ic ejeña me mamaya, ic zuña masapuyaguc me ic maqeqeya ini moczoñ ninjic.

3 Kuananéñ ninjetic qinjetic ac zéma ewananéñ hénia héiqelima nimmañ.

4 Ni qeqain ac imuac geza-cna haima gita kulele qema legiciguc haima nuac qelumbec ac imi measariman.

5-6 Ic tosara imi iwawai kindindij he énécmimia zéma saméñ bipiyaguc imuac héima namma séwi eñej wañanzu, hazéchécna imuhucya ionac haka qarinj qarinqianéñ méndac némma lelegé némmac nalé imuaru ni némac nij bac yandi yandi wammañ?

7 Ic méñnéñ méñ dac munaya méñac kekecya boñ héré wañ mimacac séc qahac. Wañu iwac nij wamma Anutuac muru mulu memecac soukiwa méñ haimacac séc qahac.

8 Hénia imi yomuhuc; Kecec uñawac mulu meme imi eeyaguc wanzac. Soukiwanéñ hémbéñaña boñ mewinac séc qahac.

9 Houhouya ménda mihicñi mima hémbéñaña kecmacac nij méra mimiawac séc qahac.

10 Méñnéñ méñ hémma hénia yomi ninjeticmac. Ninjetic qinjetic ic imi humumu, wañu ic qelaña zéma ic zampalilijña imi momacnec humuqai wandacmu. Humugic iwawai saméñ bipiyaguc he énécmimia imi ic méñnéñ késaanzu.

11 Wañu qeriginanéñ ninjic amagina imi hémbéñaña heyu baec tacyac wañanzu imi hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac

tanec wañu baec imi qac waségina haimima qacanzu.

12 Baec ic imi eeginagucnéñ hémbéñaña ménda kecanzu. Yanqesi ésécnec humuanzu.

13 Haka silicgina imi ionac ninij sicsaocya zéauanzac, néñ qelihécgina hahaya ieneñ ionac ackuazéc imuac mepésimu. (Ohec)

14 Rama ésécnec ieneñ humucac buña zéénécmimia. Humucnéñ ionac galengina wammac. Ama gianjiyu ic solaña ionac méra bacginaiguc kecmu. Wañu ionac haihaka héñsoroc sorocya imi humuc ac buña wandaru ama dungiña imuhucyanec qahac wandacmac. (Ohec)

15 Néñ Anutunéñ ni népésimac. Imuac nuac kecec uñaña imi humuc igucnec boñhéré menémmac. (Ohec)

16 Ic méñnéñ iwawai saméñ bipiyaguc hemiyu amaya imi yandima eeyaguc wañu gi kilen bac yandi yandi ménda wammiwésémañ.

17 Ic imi humumac nalé imuaru iwawai méñ ménda mema kemmac. Qac buñaya acguc ménda méndacmima kemmac.

18 Inéñ kecec uñayaguc kecmanc mepési amuma mezeric amuyu ic embac eneñ iwac ninjic emmac, néñ

19 yandahécgina ionac muru lilingéma kemma toroqe énécmimac. Wañu hémbéñaña kaiwe asaha hémmacac séc qahac wammac.

20 Ejeña kecmac kececac hénia ménda ninjeticanzu imi eneñ haséñ yan ésécnec humumu.

50

Mulu ai héla anjé timacac séha.

1 (Asafeac legic zéra.) Anutu, Yawenéñ Is igucnec Wes igucgen baec séc ic embac énézéma unuruyec.

2 Zion baec boŋa héŋsoroc sorocya imuarunec Anutunéh asaha qetagaliyu kenzac.

3 Anutunina imi hama hétéh qahac ménda keczac. Iwac wésaiguc imi qécgé énécmiawac geric bélaŋanéh nanu wiliŋ wiliŋ luhucnéŋ lelecgémima humumia qeanzac.*

4 Anutunéh ic embachéra zégési énécmimaŋ zé ou kurumenŋiguc zéma baeciguc zéau énécmima yomuhuc zéyec;

5 Nuac météré ic hécna mulu meme aiiŋuc niŋuc sisipac ac megic imi nuac wésénaiguc unuruna hadacmu.

6 Anutu imi zégésigési ai miŋina wanzac. Imuac niŋac kurumenŋnéŋ iwac solaŋa measari-mac. (Ohec)

7 Ic embachécna gezac qema niŋgic neŋ énézémaŋ. Israel, neŋ héiŋuc ac waŋ énécmimaŋ. Ni imi Anutu, eŋaŋ Anutu keczua.

8 Hofac ooginanéh nalé séc wésénaiguc hezacnec imuac mia ni zaki téréyawac iwawai niŋac ac ménda waŋ énécmimaŋ.

9 Ni imi amaginaiguc burumakao iwa me deminŋina qeriaiguc noniŋ iwa imi ménda onagicmaŋ.

10 Hénia imi yomuhuc; Haséŋiguc wiri yaŋ zéma zéléŋ boŋa boŋaiguc burumakao hezac imi moczoŋ nena.

11 Baec boŋaiguc nei hénia hénia imi moczoŋ neŋ kampititi nindacba hezu. Baec kisiaiguc keŋha waŋanzu imi acguc moczoŋ nuac buŋa.

12 Waŋu baec kurumenŋ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczoŋ nena buŋa, yaka niŋ waŋ némbacnec qesi énécmiwinec.

13 Niŋgic, ni burumakao busia nema noniŋ sawa neanzua tanec wanzac me?

14 Ewa hia acginanéŋ hofac oo ésécnec Anutu haimima eŋeŋa miŋina iwac muru zézé seli acgina megic imi wamma mema melenŋ midacgic.

15 Waŋu zéra béra naléiguc nurugic metecgé énécmiwa qac buŋana meyac némmu.

16 Ic biria ionac imi Anutunéh yomuhuc zézac; Gi dimuhuc nuac hénia ac zéau énécmima nuac sisi-pac ac imi guac kuaga taségaiguc opocna eŋanzac?

17 Geŋ imi ac pakeŋnawac mézéga tiyu acna andégaiguc gilina mazac?

18 Kowu nene ic inicma toroqe énécmima kaisero ic iniguc ala waŋamuma

19 kuaga haka biriawac buŋa qemima ezelaŋga zéma ac ikocga dérécgéma zéanzaŋ.

20 Tacma dac munahécga hazéc ac waŋ énécmima, neŋgocgawac naŋa zébiri mianzaŋ.

21 Gi haka imuhucya waŋanzaŋ, néŋ ni acna qaiyu kecba, gi imi nuac niŋna gi ésécnec waŋec. Waŋu neŋ gi ac waŋgemma késpedesga guac kicgaiguc qer-erema areŋgéwa hémbésémaŋ.

22 Anutuac eluŋ unuyu kecanzu ini deguc haka yomuac qeriginanéŋ niŋgic, imuhuc ménda wammuiŋuc imi neŋ ini meric qeric waŋ énécmiwa méŋnéŋ méŋ metecgé énécmimacac séc qahac wammac.

23 Ewa hia acnéŋ hofac onénzu imi eneŋ mia nuac qac buŋana meyac néhanzu. Waŋu haka silic dindinaneŋ wamma meanzu imi onac mia neŋ Anutuac anŋéŋ titi énézéwa hémmu.

51

Ac qeqe hakayawac tasia waimac niŋac zéwelerec.

1 (Legic galenawac; Dawidiac legic, inéj Batsebaguc heyicguc Anutuac tiliñ tiliñ ic Natannéj hayec nalé imuaru^{*} legic zéra yomi oyec.) O Anutu, goi héihéigawac séhaiguc ewa hiawac wañnéna. Ewa biricga zékéñanéj acqege hakana auna qahac wañu.

2 Hakana qarij qarिंगia imi moczoñnec zuacnéndacna, kápésicna solañanec zuacnéna.

3 Nuac kápésicna imi nalé séc wésénaiguc heyu ni ac qege hakana niñtegicanzua, imuac mia imuhuc zézua.

4 Ni guac, guacnec sac, kápésic wamma, guac kicgaiguc haka biria wañi. Imuac niñac acga zéna nimba solaña wanzac, zégésina nimba dindiña wanzac.

5 Héna! Ni hakana qarij qarिंगiaguc hicñiyi. Neñgocnawac héri qeriiguc keru nalé imuaru acguc kápésicna qeriaiguc keru.

6 Ewa qerinaiguc ac héla hemac niñac ewa ewa wañanzañ. Qerinaiguc geñgaoc niñtegic qinñtegic ku némma mihicñi nénzañ.

7 Ic hésa haréñanéj zuacnéna, ni lalac lalac wammañ. Zuacnéna ni komboc sanjeña lalac lalac imi ogicma lalac qege wammañ.

8 Zéhiaru néna nimma zézé ségiségi wammañ. Sicna hézégénéec imi^{*} qelima ségiségi wammac.

9 Kápésicnawac musuqege imi waima kápésicna imi moczoñ auna.

10 Anutu nuac qerinaiguc ewa lalac lalac mihicñi némma qeri uñana seligima nanaña imuhucyawac meqeli némbésémañ.

11 Guac wéséga igucnec ménda nesinéna. Uñaga téréya ménda nuagicna.

12 Guac anjéñ titiac zézé ségiségi imi meqeli néna. Wésé polañac qeri uñana qenanjé néna.

13 Ni ac qege ic ionac guac héna ku énécmiwa, kápésic ic ieneñ guac lilingéma hamu.

14 Anutu, anjéñ titiac Anutu, sac naec énécmiawac kápésicna igucnec kératacnec metecgé néna. Ezelañnanéj hakaga solañawac qacma mepésigemmañ.

15 Miñ Kewu kuana meefina anjéma legicga héima zéau énécmimanj.

16 Gi imi hofac oo niñac ségiségi ménda wañanzañ. Imuhuc wambañnec bec hofac ogémbinec. Gi imi hofac oo imuac ewa hia ménda niñanzañ.

17 Hofac oo Anutunéj niñkumuanzac imi ewa biric nimma kekec. Anutu gi imi qerinéj ewa biric wamma kápésic niñac zésiac wawaña imi mematiti ménda wañanzañ.

18 Guac hiagawac Zion mehiaruma Yerusalemac deminja imi meyacgéna.

19 Nalé imuaru imi gi mulu solaña zéma hofac oo solañ zéma hofac oo howiawac ségiségi wanna ieneñ burumakao iwa hofac ogémmu.

52

Ikoc ic zégési énécmiawac ara.

1 (Dawidiac Héngésigésiac legic zéra, Edom ic Doeknéj ic kewu Sauloac amaiguc hama Dawidinéj Ahimelekac amaiguc hayec zéma ézéyec nalé imuaru oyec.) Kaiñiliweñ ic gi, dimuhuc haka biria niñareñgéma imuac zézé ségiségi wanzañ? Anutuac goi héihéianéj hémbénaña heanzac.

2 Ezelañanéj haka biria téngéñ zéareñgéma sou zéra éscnec ikoc wañanzañ.

3 Gi imi haka hiabia imuac niñna mayu haka biriawac niñna enju ac solañ waima ac ikorawac siña niñanzañ. (Ohec)

* 51:8: Kápésicac niñac niñu ewa howuc wañu geriwa imi sicya zéngyéec tanec wañec.

⁴ Ezelañ ikora miñina gi imi ac qécgέ énécmimia imuhucyawac sinja niñanzañ.

⁵ Imuac Anutunéñ gi hémbénaña mebiri gémma gépésima guac ama igucnec héréma baec tacyac wañanzañ imuacnec hérégéñu gété zaligaguc éréwésémañ. (Ohec)

⁶ Ic solaña eneñ haka imi hémma bac yandi yandi wamma ic imuac zédesi wammima yomuhuc zému;

⁷ Ic imi Anutuac nuac sañgi sañginawac bañec imuhuc ménda zénimma hinacyawac héima namma eñeya haka birianéñ meseli amuyec.

⁸ Néñ ni imi oliwa ic téñgiña Anutuac amaiguc nanzac ésécnec Anutuac goi héihéiyaiguc hémbénaña héima nammañ.

⁹ Ni imi haka silic wamma meñec imuac wamma ewa hia ac gézémañ. Wañu guac qacgaiguc héima nammañ. Qacga imi hiabia imuac niñac météré ichécga ionac kicginaiguc imuac mambéc kecmañ.

53

Anutunéñ ic solañawac horec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra niñu hiñgac hiñgara, Mahalat legic imuac ewaiguc héihéiya.) Ic qelañ imi ewa qerianéñ zéma Anutu ménda keczac zéanzañ. Ic imuhucya eneñ houdacma haka ewa loloñawac wañanzañ. Imuac haka hiabiawac wañanzañ imi méñ ménda keczac.

² Anutunéñ ic niñtegic qin̄tegicyaguc, Anutuac hochoc ai meanzac méñ taczac me qahac imi hémmañ zé, kurumeñ igucnec baec icac nanhéra neñañ niñac kic hiyu mazac.

* **53:6:** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéñ qacmimia, wañu qara imi iwac qelihéra ionac qac yanda wañzac. ✧ **54:1:** 1Sa 23:19 * **54:1:** Hebraiao aciguc; 3égési néña. † **54:3:** Hebraiao aciguc; Anutu wéséginaiguc ménda opocgic keczac.

³ Héñu momac yanda andé andé kemma momacnec biridacgic, imuac haka hiabia wañanzañ méñ ménda kerec, qahac téñgéñ wañu horec.

⁴ Képésic wamma saméñ neanzu ésécnec nuac ic embachéna neénécmimia Anutugina ni ménda nuruanzu imi eneñ niniñgina qahac keczazu me?

⁵ Onac yaré qewiñ zé areñgéma nanzu imi onac sigcina imi Anutunéñ héndéñ énécmiyec, imuac niñac ieneñ zénéñ hirihiriac iwawai méñ ménda heyec imuaru zénéñ hirihiri yanda wañgic. Anutunéñ ionac héñacgina meyec imuac niñac gi gamu qeçe mihicñi énécminec.

⁶ Israelac añgéñ titi miñinanéñ Zion igucnec hamac. Anutunéñ ic embachéra hésa qatégina igucnec onagiru liliñgému nalé imuaru Yakobonéñ zézé ségiségi wañu, Israelnéñ ewa hia nimmac*

54

Héipuc wammimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Dawidiac legic zéra niñu hiñgac hiñgara, gita kuleleginaguc, 3ip ic eneñ Sauloac hama ézéma, Dawidinéñ sucninaiguc ménda sañgima taczac? zégic nalé imuaru oyec.)✧ Yawe qacganéñ añgéhna tima kucganéñ wañ néñna solañanimañ.*

² Anutu zéwelečna nimma kuana igucnec acna gezac qema niñna.

³ Ic enianéñ yacma nuwiñ zé wanzu. Helanzi tilanzi wannénzu ieneñ nuac kecec uñanawac hochoc wanzu, imuac niñac guruzua. Ieneñ imi Anutuac ewa éréhéc ménda wañanzañ.† Ohec

⁴ Héñgic! Anutu imi nuac héipuc icna keczac, Miñ Kewuna imi

kekec uŋana qenanǵé némma kecanzác.

⁵ Inéŋ hazéhcéna bakia biria meénécmimac. Miŋ kewu, hakaga héla iminéŋ unuhumuna.

⁶⁻⁷ Geŋ zérabéra hénia hénia igucnec metecǵé néŋna hazéhcéna ienenǵ bakia megic kicnanéŋ iniri, imuac niŋac ni ewa siŋnawac sese haigémmaŋ. Qacga imi hiabia imuac niŋac, Yawe guac qacga qacma mepési gémmaŋ.

55

Alayanéŋ andé qeyu imuac ac zéraguc zéyec.

¹ (Legic galeŋawac; gita kuleleguc héhéiya, Dawidiac legic zéra, niŋu hiŋgac hiŋgara.) Anutu zéwelecŋawac gezac qena. Guruhéhéliwa ménda sanǵiwésémaŋ.

² Gezacga qema acna bakia meleŋ néŋna. Ni niŋ yéwériŋna waizalaŋ wamma zésilac mezua.

³ Imi mia hazéhcéna ionac ewa hétéŋ zéma ic biria ionac helanzi nénéŋna niŋac imuhuc waŋanzua. Ienenǵ yéwéri mihicŋi némma qeri biric wamma niníŋ hazérawac héwiŋa meanzu.

⁴ Qerinaiguc ewa qerina geriwa noyu humucnéŋ hosucǵé néŋu zénéŋna hirizac.

⁵ Bac yandi yandi zéma zénéŋ hirihirinéŋ hicŋinéŋu humucnéŋ tericǵé nénzac.

⁶ Ni yomuhuc zézua; Ni kembo nei ésécnec qeŋgaŋna henémbacnec putitima kemma bénzéhŋnec tac hiaruwinec.

⁷ Lakec putitima kemma baec kéra kériasiaiguc kemma kecbinec. (Ohec)

⁸ Sasanǵiaiguc focdac kemma murayo luhuc zéma yowaro luhucnéŋ qizizíŋǵé néŋu kecbinec.

⁹ Ni neŋaŋ ama areŋa yanda neŋ kiropo seliaiguc imuac qeriaiguc kaižiliweŋ zéma euqeŋe

hicŋiyu héŋi. Miŋ Kewuna mebiri énécmima acgina* héndéŋ énécmima.

¹⁰ Ienenǵ siŋi kaiwe neŋ kiropo seli imuac qahaiguc keŋha waŋǵic imuaru haka qaríŋ qaríŋgia zéma réwéri hicŋianzac.

¹¹ Kisikiyoŋ zéma helanzi énécmimia zéma ac ikocnéŋ sombeŋ yandagina imi ménda waima kenzac.

¹² Ac geriwaguc wannéŋec imi hazéna qahac. Hazécnanéŋ imuhuc waŋ némbacnec hia bisiqatéŋ wammiwinec. Nuac hama séwi eŋeŋ wanzu imi hazéna qahac. Hazécnanéŋ imuhuc wambacnec néŋgacma sanǵibinec.

¹³ Ic imi mia nuac séc. Waŋu alahéna, alahéna eŋomia qahac, néŋ nekawu qéqéhéréŋ wamma kecaŋic imi mia.

¹⁴ Niri nekawu siŋa nimma zéemi nimma ic embac tosara iniguc momacnec Anutuac ocmuŋ téreyaiŋic eŋeŋ mama waŋiŋ.

¹⁵ Haka biria humumianéŋ ionac suginaiguc acguc he énécmizac, imuac niŋac waŋ énécmima, humucnéŋ élanzanec ionac muru haénécmiyu ménda humumanec kicsuanǵiguc hiŋgacmu.

¹⁶ Ni imi Anutu qachéhéliwa Yawenéŋ aŋǵéŋna timac.

¹⁷ Siŋiya zéma siŋunec zéma kaiweiguc ni niŋyéwécnaŋuc zésilacba Yawenéŋ qacsilacna imi niŋnémmac.

¹⁸ Sasalanéŋ hazéc waŋ néŋǵic, inéŋ yaré mihicŋi nénéŋna imuacnec luae qema uŋana boŋhéré ménéŋec.

¹⁹ Becarunec kerecac keczac Anutu iminéŋ acna niŋnémmac ohec wahec. Ewagina ménda melemma Anutu eeya ménda héimianzu imi onac tasia meleŋ énécmimac.

* 55:9: Hebirairo aciguc; ezelaŋgina.

20 Ic imi ic tosara luae qema momacnec kecanzu imi zikiziki ac logima méria meyacma unuyec.

21 Kua dokuya imi namu haléc ogicma susurac wanzac, néj ewa qeriaiguc imi yaré dongéma keczac. Ac zéanzac imi moczon haléc ogicma bénzéhja wanzac, néj imuac héla imi sou bec meyacma nanaña ésécnec wanzac.

22 Guac yéwécga Yaweac muru hetecgé haina, inéj ic solanánéhj héménana kénqé haqé ménda wammac niñac késaselimac.

23 Anutu zéna, ienej humucac baec séséhiguc hiñgacmu. Sac naec énécmima ikoc wañ énécmianzu imi enej kecec nalégina bakia ménda kecma humudacmu, néj ni imi guac muru niñkinzéhja haima kecmanj.

56

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutuac niñkumuma kecec.

1 (Legic galeñawac; Yonawac legic Kembo nei lakecaru hétéhj qahac tatara imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Fileset ic enej Gat baeciguc i késaguc nalé imuaru oyec.) Anutu, ewa biric wañ néna. Ic imi qécgé némmañj zéma kaiwe herec numa helanzi nénzac.

2 Hazéc hécnanéhj kaiwe herec qécgé némbin zé wanzu. Wañu séwi enej wamma wanzu ionac zanégina imi sasala imuac niñac.

3 Bac yandi yandi wammañ nalé imuaru guac muru héima nammanj.

4 Ni Anutuac muru héima namma ackuazécya mepési miman. Ni Anutuac muru héima nanzua imuac bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéj némac haka hia wañ némmu?

5 Ienej kaiwe herec acna megic qarinj qarinjia wañu nuac niñgic

niniñgina arenarenjia imi moczon biria wañanzac.

6 Ienej qeriiguc ésé ésé wañ énécmiyu euqeqe wanzu. Nuac kekecna mebiriwinj zéma enaoc tocgo amuma sanjima héna titinawac awima keczu.

7 Ienej haka qarinj qarinjia wamma dimuhuc tasiawac hia qizizinjgéma kemmu mé? Anutu qeri biric wamma ic embac imi memaénécmina.

8 Néngacma lelecgéma kenja wamba gi yéwécna imi oloñniñnec. Nuac kic masi imi guac kiruñiguc haina hiñgaru. Haka imi guac kiwiiguc ooyawac hezac imuac oloñnimbésémañ.

9 Ni gi gurumanj nalé imuaru hazéchécna ienej héréamuma kemmu. Anutunéhj nuac keczac imi ni ninzua.

10 Ni Anutuac muru héima namma ackuazéc imi mepésima Yaweguc héima namma ackuazécya mepésimanj.

11 Anutuac muru niñkinzéhja haizua. Imuac ni bac yandi yandi ménda wammañ. Baec icnéj némac haka hia wañ némmu?

12 Anutu ni ac zéseliyiac hezac. Ac imi meselima ni ewa hiawac sese haigémmanj.

13 Geñ nuac kecec uñana humuc igucnec metecgé nénnec imuac mia imuhuc zézu. Ni Anutu wéségaiguc kecec asahaiguc kenja wammañ niñac geñgaoc hénana galeñgé néna tisuqisura ménda wañi, imi gi qahac wañu méré?

57

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutu mepésimiyec.

1 (Legic galeñawac; Ménda mehiri nénécmina, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc, Saulo inéhj qemanj zéyu néngacma kemma banjeciguc sanjijec nalé imuaru oyec.) Ewa biric wañ

nénna, Anutuna, kekec uñananén néngacma guac muru sanjima hezac imuac niñac, ewa biric wañ nénna. Zéra béraneñ nogicma kemmac nalé imuac suraiguc séc ni néngacma qeñgañgawac amiaiguc hama kecmañ.

² Ni eñeña miñina Anutu, nuac niñ wamma iwawai moczoñ meseligianzac iwac mia qachéhélizua.

³ Inéñ kurumenéñ igucnec méramma ni qécgé némbiñ zé wanžu ionac murunec metecgé némmac. (Ohec) Anutunéñ iwac goi héihéi zéma haka héla imi wañ néñu hicñinémmac.

⁴ Ni laion yañ hémbaoc wamma qécgé énécmianžu ionac sugcinaiguc kecanžu. Imi mia baec ic mia,* néñ zécgina imi luac zéma zakonéñ zéra ésécnec, wañu eze-lanjinima imi sou zéracug ésécnec.

⁵ Anutu, meyac génni ou kurumenéñ kecbésémañ. Guac edamuganéñ baec séc ic embac ionac qacginaiguc ou meenmimia wammac.

⁶ Ieneñ nuac kenkenéñ hahanaiguc ufc haigic hezac. Imuac qerinanéñ† memamimiawac hezac. Wañu ieneñ wésénaiguc baec séséñ éséma mihicñigic, néñ eñaoc imuaru hiñgacgic unuyec. (Ohec)

⁷ Qeri uñana imi béñ qema hezac. O Anutu, qeri uñananéñ kenqe haqeya qahac. Ni mepési gémma legic héigémmañ.

⁸ Neñ gianjanja imi mindiwa yacmac. Nuac qeri uñana gi yacna,‡ gita kulelena iri yaric.

⁹ Ic embac momac yanda ionac sugcinaiguc ewa hia ac gézémañ. Baera baera ionac sugcinaiguc legic héigémmañ.

¹⁰ Guac goi héihéiganéñ imi kurumenéñ sécgéma heyu, guac

haka héla iminéñ ou hosusuiguc sécgéma hezac.

¹¹ Anutu gi meyac géñgēja wamma ou kurumenéñ kecbésémañ. Guac edamuganéñ baera baera ionac qacginaiguc hemac.

58

Hazéchéra bakia meley énécmimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; legic 'Ménda mebirí nénécmína' imuac ewaiguc, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc.) Icac nanhéra* ini, ini héna ac solañanec zéanzu? Ini hénaorinéñ hécgina kenkésa hakésaya qahac zégési énécmianžu?

² Qahacgucnec, ini qeriginaiguc haka biria wamma baeciguc eñañ méraginawac kaižiliwenéñ imuac yéwéria imi sasala korohémma énécmianžu.

³ Ic zipilinéñ zapalana imi neñgoc hériiguc kecmanc kemma rouc wañgicac hicñima imuarunec bec qizizihgéma kemma ikoc ac zéma kecanžu.

⁴ Ionac sacmasi biria imi mokoleñac sac masi biria ésécnec. Wañu ieneñ gezac héñ qaté mokoleñ gezacgina hézicgé énécmimia ésécnec wañu

⁵ zina icnéñ ac wañu ménda niñanzac. Gété manirawac kuhanéñ haréña wañanzac.

⁶ Anutu ionac kuaginaiguc zécgina imi kuna. Laion sac qeli zéracug erinja imi kuna mayu.

⁷ Waiénécmína ieneñ doku téfara focfoc kenanzac ésécnec ken qahac wammu. Zakoña muigic zéñgéanzac ésécnec zéñgédacmu.

⁸ Wañénécmína, gulucnéñ kenkecma loloma humuanžu ésécnec wammu. Wañu kokocnéñ

* 57:4: Hebiriaio aciguc; icac nanhéra † 57:6: Kekec uñana. ‡ 57:8: Hebiriaio aciguc; uñanina imi Anutu arunec hahaya imuac niñac uñana ménda oma edamuna ogic hezac.

* 58:1: Me ic kewu kucginaguc.

naléya heyunec hicɲima asac mararaŋ ménda hémmanc hu-muanzu éséc nec wammu.

⁹ Ic hésa waiyaguc imuac geric bélaŋanéŋ kuži zeyu geriwaguc ménda waŋunec nene qelikiŋ zéma geric bélaŋaguc momacnec luhuc neŋgocyanéŋ mihilaŋgéyu élérnec keŋanzac éséc nec auénéc mamac.

¹⁰ Ic solaŋa ieneŋ ic biria eneŋ bakia megic inicma ségiségi wammu. Ionac saciguc hénagina zuacmu.

¹¹ Nalé imuaru ic embac ieneŋ yomuhuc zému; Héla cnec ic solaŋa imi tasia hiabia ku énécmianzac. Héla cnec baeciguc Anutunéŋ zégési nénécmianzac.

59

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Legic galaŋawac; Dawidiac 'Ménda mebirí nénna.' Miktam tanera, Saulonéŋ Dawidi qehumamaŋ zé amayawac awima tacmu niŋ énézéyec nalé imuaru oyec.) Anutuna hazéché cna ionac murunec ni metecgé némma, yacma nuwiŋ zé wanzu ionac muruenc ni ou meyac néŋna.

² Haka biria waŋanzu ionac murunec metecgé néŋna. Siŋa nimma sac naec énécmianzu ionac murunec kekecna aŋgéŋ tina.

³ Ieneŋ nuac kekecna mebiriwíŋ zé héima tacma mambécanzu. Ic kawali eneŋ tocgéma ni nuwiŋ zé wanzu. Yawe, imi mia ac qeqe hakana me késpedesna niŋac qahac.

⁴ Hakana qaríŋqaríŋgia qahac, néŋ ieneŋ kucnec hama eŋaoc zéréŋ qéréŋ wandaczu. Gi kic qeli kecma méra némmaŋ zé nuac awima tacbésémaŋ.

⁵ Téŋgiŋ ic miŋina Yawe Anutu, Israela c Anutu, yacma baera baera bakia meleŋ énécmina. André qeqe ic biria ionac ewa biric ménda waŋ énécmina. (Ohec)

⁶ Ieneŋ ama siŋiyu liliŋgéma hama kazu eneŋ éséc nec qacma ama areŋa yanda séc lelecgéan zu.

⁷ Kua tasé ginaiguc sou zéraguc heyu Kuaginaiguc ac zéraguc géréréc mericma mérénéŋ gezac qema acnina hia nimmac imuhuc zéan zu.

⁸ Yawe geŋ zédesi énécmina, baera baera zédesi énécmina.

⁹ Anutu, nuac neuŋ kiropona selia, nuac kuc miŋina, guac kic hihi wamma kecmaŋ.

¹⁰ Nuac Anutunéŋ goi héihéiyaguc tétécgé némma c. Waŋu hazéché cna bakia megic nézéyu kicnanéŋ inicmaŋ.

¹¹ Gi imi ménda unuhumuna ic embaché cna ieneŋ eluŋ unuwac niŋac.

Saiwanina Miŋ Kewu, kucganéŋ héndéŋ énécmima mema énécmina.

¹² Ezelaŋginawac ac imi kuaginawac késpedes wanzac. Saec ac zéma ikoc ac zéan zu imuac niŋac waina séwi eŋeŋ wamma kecgicnec énéc énépésia wammac.

¹³ Qeri gericganéŋ onona, qahac wammuc séhaiguc onona. Hémma Anutunéŋ Yakoboac qelihéra sugginaiguc inicgaleŋ keczac imi niŋasarimu. (Ohec)

¹⁴ Waŋu ieneŋ ama siŋiyu liliŋgéma hama kazu éséc nec qacma lelecgéan zu.

¹⁵ Ieneŋ nene niŋac hocma lelecgégic tomeŋgina ménda qeyu lelecgémanec kecgic ama gianjanzac.

¹⁶ Ni imi guac kucga mepésigémma siŋunec guac goi héihéiga meyacma legic héigémmaŋ. Gi imi nuac demíŋ selina baec boŋaiguc nanaŋa. Waŋu zérabéra naléiguc sanŋi sanŋina wanzaŋ.

¹⁷ Nuac kucna, ni gi mepésigémmaŋ. Anutu imi neuŋ kiropo selina baec boŋaiguc nanaŋa. Anutu imi ewa biric waŋ néŋanzac.

60

Anutuac héima nammu.

¹ (Legic galeṇawac; 'Sésépac acac baorac zariṇ.' imuac ewaiguc héihéiya, Dawidiac legic zéra Miktam taneraiguc pakeṇ ac waṇ énécmimaṇ zé oyec. Dawidinéṇ Aram Naharaim* zéma Aram Zobaguc† yaré wamma yéwéri mihicṇiyecac eneya kawali ic Yoapnéṇ yaré ic énépésima liliṇgéma hama Edom ic 12,000 imuac séc baec boṇa wéṇwéṇgia sei heyec imuaru unugic nalé imuaru oyec.) Anutu héṇacnina mema héndéṇ nénécmima qeri biric waṇ nénécminec. Waṇu deguc mehiaru nénécmima.

² Geṇ wanna baec mimiṇzalizac, geṇ wanna baecnéṇ tézac. Téma hirizac imuac niṇac toroqema qotona.

³ Geṇ imi geṇga ic embachécga nalé yéwéria mihicṇi nénécmizaṇ. Waiṇ tarac turuc mihicṇi nénécmimia gumu nénécmima neyiṇ.

⁴ Néṇ eega héianzu ionac filac énécmima énézéna ac hélawac meyacgic ejec. (Ohec)

⁵ Goi héihéi waṇ énécmianzaṇ neṇaṇ metecgé nénécmimaṇ zé acnina melenṇ nénécmima méra héiganéṇ metecgé nénécmima.

⁶ Anutunéṇ ocmuṇ téréyaiguc nénézéyec imuac séciguc; Ni Dawidinéṇ técgéma aria memaṇ. Sikem baec méndemma Sukot baec wéṇwéṇgia imuac sécyā olommaṇ.

⁷ Gileade imi nuac, Manase imi imuhucyanec nuac, Eferaim imi nuac aiṇ opocna, Yuda imi ic kewu qarucna.

⁸ Moabi imi nuac naec naecac doku pakena, Edom baeciguc imi héna usuna giliwa hemac, Fileset baec imi nuac wamma qacmac.

⁹ Mérénéṇ nuagicma ama neṇuṇ kiropo seliaiguc keremmac?

Mérénéṇ Edomoac héna nézéyu hémmaṇ.

¹⁰ Anutu geṇ nini ménda wai nénécmizaṇ me? Anutu gi neṇaṇ téṇgiṇ ic iniguc momacnec ménda kenzaṇ.

¹¹ Méra nénécmima hazéchécnina unuwiṇ. Ic onac aṇgéṇ titi ai imi gorosoṇa wanzac.

¹² Imuac nini Anutuac muru héima namma efima kembiṇ. Inéṇ mia hazéchécnina tidacgé énécmimac.

61

Anutunéṇ aṇgéṇa timac zéma ninzéṇgéyec.

¹ (Legic galeṇawac; waṇgoṇ hésiaguc qema héihéiya, Dawidiac legic zéra.) Anutu nuac qaqačna nimma zéwelecnawac gezac haina.

² Ewa qerina imi helanzi mimia waṇu baec tetcgia igucnec guac qacma héhélizua.

Nuagicma hoc yanda ni nogiczac imuaru keṇ nopocna.

³ Gi imi nuac sanṇi sanṇina, neṇuṇ kiropona selia hazéchéčna hézicgé énécmimia.

⁴ Ni hémbénaṇa guac halliiguc kecmaṇ. Néṇgacma qeṇgaṇgawac amiaiguc hama kecmaṇ.

⁵ Anutu zézé seli acna nimma eega héianzu ionac ai buṇa imi nuac qenénec.

⁶ Ic kewu iwac kekecyā imi mehorugina yawuṇa yawuṇa ogicma emma kecmac.

⁷ Inéṇ hémbénaṇa Anutuac wésiaiguc ic kewu waṇ énécmima kecmac. Goi héihéiga hémbénaṇa zéma hakaga héla zéréṇ qéréṇ wamma wammima héṇgaleṇ wammiwésémaṇ.

⁸ Imuhuc wanna ni guac qacga nalé tetcgia qahac mepésima kaiweya kaiweya zézé seli acna mese-lima wammaṇ.

* 60:1: Mesopotamiawac Not Wes iguc Aram ic kecgic ionac qacgina. † 60:1: Siria baec namuṇaiguc Aram ic kecgic ionac qacgina.

62

*Anutu arunec sac héima nam-
maj.*

¹ (Legic galenawac; Yédudun tanera méndacma ooya, Dawidiac legic zéra.) Qeri uñananéh bénzéh nec Anutuac nec sac niñkumuma kecmañ. Nuac anghéh titi imi iwarunec haanzac.

² Inéh sac nuac zamanziñna, anghéh titina, demih selina baec boñja eñeñaguc nanañja, imuac ni kuneh yanda keñqe haqe ménda wammañ.

³ Nalé dahecac séc ini ic demih qasima nanañja zéma demih mimiñzalia imuhucya ni nuwiñ zé momac nec néfacgé némbiñ zé wanzu?

⁴ Ieneñ dimuhuc wammini ou eñeñja iguc nec mama qemac zéma niñareñgéma ac ikoc efima zéanzu. Kuaginaneñ mériañ ac zéma qerig- inaneñ saec ac zéanzu. (Ohec)

⁵ Niñkumuma kekecac kuha imi Anutu arunec sac haanzac. Imuac niñac qeri uñana gi imi bénzéh nec iwac nec sac niñ kumuma kecbésémañ.

⁶ Inéh sac nuac hoc saiwana zéma anghéh titina zéma demih selina baec boñaguc nanañja, imuac ni keñqe haqe qahac kecmañ.

⁷ Anghéh titina zéma edamu- naneñ Anutuac muru hezac. Nuac zamanziñna selia zéma sanji sanjina imi acguc Anutuac muru hezac.

⁸ Anutunéh neñañ sanji sanjinina imuac mia, ic embac ini, naléya naléya iwac muru héima namma iwac wésiaiguc ewa qerigina zéqolacgé gic mayu. (Ohec)

⁹ Héla nec baec ic maqeqeya* imi héla qahac,† ic eñeñja acguc ac ikocginaguc, momac yanda eñañ eegina imuac qétéya imi komodia

dac, korohénni wéséséac réwéria ménda ogicmac.

¹⁰ Hénia qahac hélanzi énécmimia haka imuhucyawac héima namma iwawai onagicma késaguc imuac nimbupuc héla qahac imuhucya ménda wammu. Wanju hinacgina yandima kuneh yanda he énécmizaciguc kilen imuac ménda niñkinzéh wammu.

¹¹ Anutunéh hatac éréhécnéh méh zéyu yomuhuc niñi; Kuc imi Anutuac buñja wanzac.

¹² Miñ Kewu, geh icya icya wamma meanzu séc bakia melen énéncmianzan imuac niñac goi héihéi imi acguc guac buñja.

63

*Anutu niñzéh géma ewa bénzéh
mihicñiyec.*

¹ (Dawidiac legic zéra, baec kisi- aiguc kerec nalé imuaru oyec.) Anutu, gi imi nuac Anutu, kekec uñananéh moczoñ nec guac ho- choc wamma baec kéra kériasia, kic giligili mihicñi nénéña imuaru gi niñ héhéli gémma kecha nuac séwina acguc guac siñsiñ wan néñu kecza.

² Ni guac kucga zéma edamuga hémmañ zé yomuhuc ocmuñga téryaiguc kichih wamma kecza.

³ Guac goi héihéiganéh kekec ogiczac imuac kua tasénanéh mepési gémmac.

⁴ Imuac kekecnawac séc gi mepési gémma guac qacgaiguc mérana meyacma zéwelecmañ.

⁵ Anaroroc zéma haléc sic qeri- aiguc heheya neanzu éséc nec nuac qeri uñananéh sécgémimia wanju kua tasénanéh ségiségi wamma gi mepési gémmac.

⁶ Ni hehe tatacnaiguc gi niñqeli gémma siñiyaiguc kicqeli kecma qerinanéh guac zénimmañ nalé imuaru imuhuc wammañ.

* 62:9: Baec icac nanhécgina. † 62:9: Hebiraio aciguc; wésésé.

7 Gi nuac héipucna waŋ nénnec imuac niŋ imuhuc wammaŋ. Ni guac qeŋgaŋgawac amiaiguc ségiségi wamma legic héimaŋ.

8 Nuac kekec uŋananéŋ qéhéréŋgaiguc naŋu méra héiganéŋ népési seligianzaŋ.

9 Kekec uŋana mihicŋima qewiŋ zé wanzu imi eneŋ baec séséŋ hiŋgac hiŋgaraiguc hiŋgacmu.

10 Sounéŋ énériyu haséŋ kazuac neneya wandacmu.

11 Néŋ ic kewu inéŋ* imi Anutuac ségiségi wammac. Waŋu guac zéseligéŋgic séc zézé bipi ac waŋgémmu, néŋ ac ikoc zéanzaŋu ionac kuagina imi wézéc qeénécmimac.

64

Angéŋa timac niŋac zéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra.) Anutu, niŋyéwécnaawac ewa hétéŋ imi nimma hazéc hécnawac bac yandi yandi yandi igucnec metecgé némbésémaŋ.

2 Gi ni musaŋgé némma ic biria ionac niŋareŋ areŋgia saŋa imuacnec zéma tilic qilic ic ionac qeweloŋ igucnec ni musaŋgé néŋna.

3 Ieneŋ ezelaŋinawac zéra imi sou ésécnec qericma acgina howura zakonŋ ésécnecnéŋ muinéŋanzaŋu.

4 Sasaŋgiaiguc ic solaŋa unuwiŋ zé bac yandi yandi ménda wamma éléŋnec unuanzu.

5 Ieneŋ haka biria wambiŋ zé niŋkumugic heheya imuac selianec késa aŋgétima sasaŋgiaiguc bétac haiwiŋ zé eminimma méréneŋ hia ninicmac zéanzaŋu.

6 Héna ac logilogiac haka imuac hohoc ai mama neŋaŋ héna diwi qiwiliŋa qacguc niŋareŋ gédacziŋ zéanzaŋu. Hélaecnec eŋac eŋac ionac ewa siŋgina zéma ewa qerigina imi hiŋgac hiŋgara.

* 63:11: Dawidinéŋ eŋeya niŋac zézac.

7 Néŋ Anutunéŋ ini unumac. Éléŋnec zakonéŋ unuyu biri-dacmu.

8 Eŋaŋ ezelaŋ ginanéŋ waŋu qonzononŋ géma maunuyu birianzaŋu. Waŋu inicanzu séc orucgina gilianzaŋu.

9 Ic momac yanda bac yandi yandi wamma Anutuac ai zéauma haka silicya qerianéŋ hiŋgac hiŋgarawac nimmu.

10 Ic solaŋa eneŋ Yaweac niŋac wamma zézé ségiségi wamma néŋgacma iwac muru kemmu. Qeri solaŋa keczu séc ségéra herec wammu.

65

Mériaŋ hemiyu ewa hia ac zéyec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic zéra, 'Legic'.) Anutu, mepé qepésiac legicnéŋ Zioniguc guac mambéc hezac. Ic eneŋ zézé seli acgina meselima wandacmu.

2 Anutu gi zéwelecnina niŋanzaŋ. Ic séwiginaguc moczonŋ guac muru hamu.

3 Képésicnéŋ nonogiczac. Gi képésicnina aunénécmína.

4 Ic embac geŋ unuruna hosuc-gaiguc hama kecanzu imi eneŋ ségiségi ginaguc. Guac amaga, guac ocmuŋ téréyawac tanec héŋsoroc sorocgia imi héŋni zézé ségiségineŋ sécgé nénécmimac.

5 Miŋ Kewu geŋ mia haka solaŋa méndacma haka silicga welic welicgianéŋ acnina meleŋ nénécmianzaŋ. Neŋaŋ aŋgéŋ titinina Anutu, baec teteccgia zéma konduŋ lakec arunecnéŋ guac muru héima nammuac hezac.

6 Gi kucga imi rikuiŋ ésécnec zikima kucganéŋ baec boŋa miy-acgéne.

7 Konduŋac hétéŋa zéma tem-boŋawac hétéŋa zéma ic embac ionac qeweloŋ yanda imi mebélac géanzaŋ.

⁸ Baec teteçgiaiguc kecanzu imi eneṅ guac asé kiwiga méréra niṅac bac yandi yandi waṅanzu. Wainénécmina ama gĩaṅgĩaṅawac naguya zéma ama mariyawac naguyaiguc séc ic embac keczu momac yanda neṅaṅ ségiségi legic héiwiṅ.

⁹ Baec goiya héima doku haimima halécya mihicṅima Anutuac doku téfaraiguc doku tina sécgéanzac. Baec imuhuc mindiṅima nene yaka* mihicṅi nénécmianzaṅ.

¹⁰ Geṅ mia ai takareṅiguc doku sécyā haimima baec boṅa héimindiṅima kia silic silicyanéṅ héiyu qérawia qeanzac.

¹¹ Ai yawuṅnina imi guac ewa hiawac mériaṅnéṅ ic kewuac opoc héimina, tikeṅ tiha waṅanzaṅ baec imuac séc halécyaṅuc waṅanzac.

¹² Baec kisia, baec lulucyaṅuc imi acguc halécyaṅuc waṅu, baec boṅa komoc komocnéṅ zézé ségiségiac séwi usuginaguc† waṅzu.

¹³ Baec lulucyaiguc ramanéṅ hoturu mima hezac. Baec wéṅwéṅgia kondonaiguc imi padinéṅ hoturuma hezac. Imuac momac yanda ieneṅ ségiségi wamma qacma legic héizu.

66

Anutuac hiaya niṅac mepésimigic.

¹ (Legic galeṅawac; Legic méṅac legic zéra.) Baera baera Anutu zézé ségiségi wammigic.

² Qac buṅayawac edamuya imuac legic héimima mepé qepési edamuyaguc héimigic.

³ Anutu yomuhuc ézégic; Yei guac aiga imi eeyaguc yéwéria. Guac kucga yanda niṅac hazéchécga eneṅ méra bacgaiguc keczu.

⁴ Waṅu baera baera eneṅ simiṅ héima legic héigemma guac qacga mepési géngu. (Ohec)

⁵ Hama haka silic Anutunéṅ wamma meyec imi héṅgic. Baec ic neṅaṅ niṅac wamma meyec imi eeyaguc yéwéria.

⁶ Anutunéṅ konduṅ melenṅu baec waṅec. Waṅu doku téfara qeriru baec héna doku néwéc hagic. Hama iwac niṅac ségiségi waṅiṅ.

⁷ Inéṅ kuhanéṅ hémbénaṅa ninicgaleṅ waṅ nénécmima kicyanéṅ baera baera héṅsosoliazac. Imuac ac qeṅe ic ini séwi eneṅ ménda wammu. (Ohec)

⁸ Ic embac momac yanda ini Anutu mepésima legic héimigic. Ewa hétéṅ iminéṅ héiyu nimmac.

⁹ Inéṅ kekec uṅanina galeṅgé nénécmiyu kekecniṅaguc kecanziṅ. Waṅu inéṅ naṅgé nénécmiyu hénaninanéṅ tisuqisura ménda waṅanzaṅ.

¹⁰ Anutu gi imi manam batuc waṅ nénécmima siliwa oanṅu ésécnec mezeric nénécminec.

¹¹ Imuhuc wamma nonagicma ufciguc nonopocma yéwéri qacniṅaguc hai nénécminec.

¹² Waṅu wai énécmina ic embac ieneṅ orucnina tidacgéma keṅha waṅgic. Nini geric zéma doku yanda qericma hani geṅ mia héré nénécmima baec halécyaṅuc imuhucgeṅ nonopocnec.

¹³ Ni hofac oac buṅa mema amaga téréyaiguc emma zézé seli acnawac tasia imi melenṅ gémmaṅ.

¹⁴ Imi mia kua tasénaṅéṅ zéseliyi. zérabéra naléiguc nuac kuananéṅ zéseliyi.

¹⁵ Ni rama iwawac wéréṅaguc zéma halécyaṅuc hofac ogemma burumakao iwa zéma noniṅ momacnec haigémmaṅ. (Ohec)

¹⁶ Anutuac bac yandi yandi wamma kecanzu ini moczoṅ hama

* 65:9: Hebraio aciguc; seṅgoṅ padi. † 65:12: Hebraio aciguc; rikuṅginaguc.

ninȝic. Anutunéȝ kekec uȝanawac ai meyc imuac zéau énécmimaȝ.

¹⁷ Neȝ nena kuananéȝ ȝacmima ezelaȝnanéȝ legic héimimaȝ.

¹⁸ Ni ȝerinaiguc késpedes donȝéma kecbinec inéȝ ménda nin némbacnec, néȝ

¹⁹ inéȝ hélacnec ninnémma nuac zéwelecna^{wac} gezac ȝeyec.

²⁰ Anutu mepésimigic, inéȝ zéweleca ménda elicgéma goi héihéiya ménda anȝé tinéȝec.

67

Anutu mepésimimu.

¹ (Legic galeȝawac; waȝgoȝ hésiaguc, legic ménac legic zéra.) Anutu, goi héihéi waȝ nénécmima mériaȝ nénécmima kic tanecȝa asahagucnéȝ ninicna. (Ohec)

² Imuhuc wamma guac héna imi baeciguc, guac anȝéȝ titiac buȝa imi baera baera énézéna nimmu.

³ Anutu wai énécmima baec séc ic embac tuȝa tuȝa gi mepési gémmu. baec séc ic embac momac yanda ieneȝ legic héigémmu.

⁴ Énézéna baera baera séȝiséȝi wamma ewa hia nimma legicya héimu. Inéȝ ic embac keȝkésa hakésaya ȝahac zéȝési énécmima baec ȝahaiguc ic embac hénia hénia imi galeȝgé énécmimac. (Ohec)

⁵ Anutu wai énécmima baera baera ic embac ieneȝ gi mepési gémmu. Ic embac momac yandanéȝ gi legic héigémmu.

⁶ Baecnéȝ héla haizac. Anutunéȝ neȝaȝ muru mériaȝ nénécmimac.

⁷ Anutunéȝ mériaȝ nénécmiyu baec teteȝia séc moczoȝ Anutu eeya héimu.

68

Mepé ȝepési zéma ewa hia ac.

¹ (Legic galeȝawac; Dawidiac legic zéra, Legic.) Anutu yaru, hazéchéra héndéȝ énécmiyu tudacmu. Héȝara meanzu ionac waȝ énécmiyu moczoȝ iwac murunec néȝgacma kendacmu.

² Luhucnéȝ hofac mihilaȝgéyu keȝanzac ésécnec nesi énécmiyu kendacmu. Gericiguc kendolnéȝ pépélima maanzac ésécnec ic biria eneȝ Anutuac wésiaiguc humu ȝai wandacmu.

³ Ic solaȝa eneȝ séȝiséȝi wamma Anutuac wésiaiguc téȝgéma aria mema ewa hia nimma séȝiséȝi wammu.

⁴ Anutuac muru legic héimima iwac ȝara mepésimimu. Hosusuiguc tacma baec kéra kérasiaiguc keȝha waȝaȝec i meyacmigic.* Iwac ȝara imi Yawe, wésiaiguc téȝgéma aria memu.

⁵ Rara téréyaiguc kecaȝzac Anutu iminéȝ gupaȝ merac onac maȝgoc zéma embac malé onac zéȝéȝiséȝi ic kiwa waȝzac.

⁶ Anutunéȝ ninȝumbi ninȝuȝ keczu imi ama gésehéra mihicȝi énécmima hésa amaiguc keczu imi metecȝé énécmima kekecȝina mébéréȝgé énécmianzac. Néȝ acȝeȝe ic ionac tacyacac buȝa imi baec kéra kérésia waȝanzac.

⁷ Anutu, ic embachécȝa wéséȝinaiguc walac keȝnec nalé imuaru, baec kéra kérésia ȝericma keȝec nalé imuaru, (Ohec)

⁸ baecnéȝ hiriyu kurumeȝnéȝ mayec.† Waȝu Sinai baec boȝa acȝuc Israelac Anutu guac wéséȝaiguc hiriyec.

⁹ Anutu geȝ kia sécy a haina mayec. Guac mératéc buȝahécȝanéȝ météȝététaȝ waȝȝic meseli énécminec.

¹⁰ Imuhuc wamma guac hénaoriȝ hécȝa imuaru onopocna

* **68:4:** Kiwi tosaȝiguc; 'meyacmigic' ménda oma 'héna yanda haimigic' ooyawac hezac.

† **68:8:** Anutunéȝ Mose héna ac mimariȝ zé mayec nalé imuaru gururu mericma parandanȝ pilitic ȝeyu hosusu zapéla mayec imuac ninȝelima zézac.

kecgic. O Anutu, geŋga hiaga niŋac maŋeŋeya ionac imi iwawai mihicŋi énécminec.

¹¹ Geŋ ackuazéc nénézéna embac gezac qézéŋ ac zéauanzu imi tuŋ yandaguc wanzac.

¹² Téŋgiŋ ic tuŋa tuŋa ionac ic kewu hécginanéŋ ichéra iniguc néŋgacma kendacgic, embac amaiguc kecgic ieneŋ[‡] acguc téŋgiŋ ic onac ama baec saocyaiguc iwawai mema hama méndéŋ énécmiyec.

¹³ Ini rama deminŋ qeriaiguc hegic tanera imi kembo nei qeŋgaŋa siliwanéŋ oso osoya, nei zucya goli qaoranéŋ oso osoya ésécnec waŋec.

¹⁴ Wandac wandac medac medac miŋinanéŋ ic kewu héndéŋ énécmiyu Zalmoniguc komboc efefia luhucnéŋ mihilanŋgéyu sicsaoc maanzac tanec waŋgic.

¹⁵ Basanac baec boŋa imi Anutuac buŋa. Basanac baec imi eŋeŋa yanda.

¹⁶ Baec boŋa eŋeŋa eŋeŋa ini némac niŋa baec boŋa[§] Anutunéŋ tacyac wammaŋ zé wanzac imuac nimbupuc wamma héŋ sololizu? Hélaec nec Yawenéŋ baec boŋa imuaru hémbénaŋa kecmac.

¹⁷ Anutuac yaré qeŋeac becosiac karesi imi zaŋgéŋina tausenŋa tausenŋa wanzu. Miŋ Kewunéŋ sugcinaiguc keru héŋni Sinai baec boŋa tacyacac buŋa téréyaiguc keczac ésécnec wanzac.

¹⁸ Gi ou eŋeŋaiguc eŋnec nalé imuaru hésa ic énépésinec imi héré énécmima kemma ic onac murunec me acŋeŋe ic ionarunec acguc momacnéc sese menec. Mema Yawe Anutunéŋ imuaru tacyac wammaŋ zé eŋec.**

¹⁹ Kaiweya kaiweya yéwérinina nonagicma bisianzac Miŋ Kewu

Anutunina imi mepésimimu. (Ohec)

²⁰ Anutu imi aŋgéŋ titi miŋina. Humuc igucnec qiziziŋgéma keŋkeŋa imi Anutuac murunec.

²¹ Hazéchéra ionac orucgina, nalé séc késpedesicac héna tima keŋha waŋanzu imi onac oruc zuc ic kewuac opoc tanec mezericgic heheya imi Anutunéŋ qésemma unumac.

²² Miŋ Kewunéŋ zézac; Neŋ waŋ énécmiwa ieneŋ Basan igucnec liliŋgéma hamu. Waŋu konduŋ hiŋgac hiŋgara igucnec muŋguc liliŋgéma érému.††

²³ Hagic eneŋ humumia unuma sacginaiguc hénagina tinduŋgéŋic kazugina acguc sacgina nemu.

²⁴ Anutuna, ic kewuna gi ocmuŋ téréyaiguc kereŋna ieneŋ géŋgic.

²⁵ Walac legic héhéŋi ic eneŋ hocma keŋgic imuac andiaiguc waŋgoŋ ic eneŋ embac seraŋa tambariŋ ginaguc ionac sugcinaiguc méndac énécmima keŋgic.

²⁶ Israel hénaoŋiŋ sugcinaiguc Miŋ Kewu Anutu mériaŋ ac wammigic. Israelac doku hogocya igucnec hicŋhicŋiya ini imuhuc wammigic.

²⁷ Imuaru imi ziaŋina Benzaminac sac taséhéra ieneŋ kiwa waŋ énécmima kecgic. Waŋu Yudawac galenjhéra zéma Naf-taliac galenjhéra ieneŋ momacnec kecgic.

²⁸ Anutunéŋ kucgina zéhiaru énécmizac. O, Anutu neŋaŋ niŋac waŋ nénécminec imi meseligina.

²⁹ Ocmuŋga Yerusalem taczac imuac niŋac wamma ic kewu eneŋ guac sese mema hamu.

³⁰ Zéléŋ baeciguc haséŋ yaŋ zéma burumakao iwa tuŋaguc

[‡] 68:12: Hebraio aciguc; embac méŋ amaiguc kerec. § 68:16: Zion baec boŋa niŋac zézac.

** 68:18: Zion baec boŋaiguc eŋec. †† 68:22: Hénia imi Anutuac hazéchéra eneŋ néŋgacma kemmuac séc qahac waŋu baec boŋa zuŋ igucnec me Konduŋ Humumia imuacnec liliŋgéma hamuac hezac.

zéma baera baera imuac buru-
makao merawa imi ac geriwiguc
wanj énécmína. Anutunéj ic
yaréac sinja ninanzu imi héndénj
énécmíma siliwigina tidacgéyec.

³¹ Ic kunerj enerj Izipte bae-
ciguc éréjic, Etiopia ic enerj foc-
dac méragina meyacma Anutuaru
opocamuúu.

³² Baecac hénjgalerj ama arenja
yanda moczonj Anutu legic
héimímu. Minj Kewu mepésímímu.
(Ohec)

³³ Inéj kurumenj kerecac keczac
imuac qahaiguc tacma parandanj
ésécnec ac zéanzac.

³⁴ Anutuac kuha zéau énécmíjic.
Iwac eeya yéwérianéj Israel qacgi-
naiguc hezac. Iwac kuhanéj ku-
rumenjiguc hezac.

³⁵ O Anutu ocmunjaiguc ke-
canzanj gj imi welic welicgiaguc.
Israelac Anutu imi enjeya ic
embachéra ionac kuc énécmíma
meseli énécmíanzac. Anutu
mepésímíjic!

69

*Qenesi wawanja igucnec
metecgé mimac ninj welerec.*

¹ (Legic galenawac; 'Baorac
zarinj' ewaiguc, Dawidiac legic
zéra.) O Anutu ni metecgé nénna.
Dokunéj déménjaiguc* éréma
sécgézac.

² Ni hauruc gizoj dumunja qa-
hac imuac qeriaiguc hinjacmanec
keczua. Ni doku hinjac
hinjaraiguc hinjacba, temboj
yandanéj hoturu nénzac.

³ Guac qacma kecba kucna
qahac wanju, déménja kérakérasia
wanzac. Anutunawac mambéc
kecba kicna acguc méiméiýa
wanzac.

⁴ Héniana qahac mézétiti
wannénzu imi oruc zucna ogicma
sasala wanžu. Héniana qahac
numa mebiri némbinj zé wanžu

imi enerj gelec malec qahac.
Iwawai ni kowu ménda meyi,
wanju melenj énécmímanj ninjac
ténjésima qesinéjgic énécmímanjac
hezac.

⁵ Anutu, gj imi ni ic témpinja
keczua héniana imi ninzanj. Imuac
képésicna kicgaiguc wininju hezac.

⁶ Kurumenjac ténginj ic tausenja
tausenja Anutu Yawe, guac
ninjumuma kecanzu imi enerj
nuac ninjac wamma gamugina
nimbu ninjac. O Israelac Anutu,
guac hochoc ai meanzu imi enerj
nuac ninjac mematiti mihicniwu
ninjac.

⁷ Gamunéj kic tanecna os-
onénzac. Wanju ni guac ninj
wamma imi bisiqaténj wanžu.

⁸ Ni nuac dac munahécna ionac
muru ic méréra ésécnec wamma
keczua. Sac taséhécna ionaru ic
eniá tanec keczua.

⁹ Imi mia guac amagawac
sinjinj henénzac iminénj geric
bélanj ésécnec noyu imuhuc
wanžu. Zébiri géjanzu ionac
zébiri qébirinénj nuac qacnaiguc
mazac.

¹⁰ Ni nene ziki kecba kecec
unjana memaamuma kecba ic em-
bac enerj zédesi wanj nénzu.

¹¹ Ni ewa biricac séwi usuna
héima kecba ic embac ienenj
isocfagociguc nopoczú.

¹² Ama arenj yanda imuac
sanjulaniguc taczu imi enerj zédesi
wanj nénzu. Doku seli nema
ewa soho keczu imi enerj acguc
legiciguc nopocma zédesi wanj
nénzu.

¹³ O Yawe, ewa hiagawac
naléiguc zéwelec génzua. O
Anutu, zéwelecna ninjénma guac
goi héihéiga yandanéj mehíaru
némbésémanj.

¹⁴ Ni gizoj hinjac hinjara iguc-
nec metecgé nénna hinjacbi ninjac.
Hazéc wanj nénzu ionac murunec

* 69:1: Hebraio aciguc; kecec unjanaiguc.

zéma doku yanda igucnec metecgé néna.

¹⁵ Doku yandanéh hoturu némma qéccgé néru dumuñaguc hiñgacbi niñac. Gizonñ hiñgac hiñgaraiguc hiñgacba kuayanéh qacnaiguc ha kizicgéwac niñac.

¹⁶ Yawe guac goi héihéi imi hia. Imuac acna melej némma guac ewa biric yanda niñac nuac lilingéwésémañ.

¹⁷ Guac kic tanecga imi welen qeçe icga ménda musañgé némbésémañ. Ni zérabéra qeriaiguc taczua focdac acna nimbésémañ.

¹⁸ Qeri uñanawac hosucgé némma mulu menéma hazéchécna ionac murunec boñhére menémbésémañ.

¹⁹ Gi imi nuac gamuna zéma zéбири qéбири imi nindaczanñ. Nuac hazéchécna imi moczonñ wéségaiguc keczu.

²⁰ Zéбири qébirinéñ nuac ewa qerina mebiriyu niñyéwécna imi séccgénéñu kic hima hocba ewa biric wañ nénéña méñ ménda keczac. Wañu kic hima hocba mebélacgé nénéña méñ ménda keczac.

²¹ Ieneñ sacmasi biria imi nemañ niñac néñgic. Déméñña zicgéyu doku howuraguc nemañ niñac néñgic.

²² Wañénécmína wéséginaiguc neneac tatacnéh hénagina dérécgéyu luaeginanéñ bétac wamma iniyu.

²³ Wañénécmína kicginanéñ siñindéngéyu hémmuac séc qahac wammac. Kemañ ginanéñ kuha qahac wañu hirimu.

²⁴ Qeri biricga qacginaiguc qocgéna mayu. Guac qeri biric bélañagucnéñ ionaru suluma kemma énépésimac.

²⁵ Tacyacginawac buñanéñ biridaru ama kisia wandacmac.

²⁶ Ieneñ imi ic geñ ununec imi muñguc ununesi wañ énécmima,

ic geric mihicñi énécminec imuac suruc siña nimma wanžu.

²⁷ Hakagina qaríñ qaríñgia imuac qahaiguc hakagina qaríñ qaríñgia muñguc toroqe énécmína, guac zégésigési solañaguc ménda keremmu.

²⁸ Qacgina imi kecec hémbénañña imuac kiwiiguc auna ic solañña ionac qacginaiguc momacnec ménda hemac.

²⁹ Ni imi maqeqeya wamma zérabéraiguc qenzeñ manzeñ qema keczua. Anutu guac añgéh titiganéh meyac némbésémañ.

³⁰ Ni legiciguc Anutuac qara héimimañ. Ewa hia ac ézéma Anutuac qac buñaya meyandimañ.

³¹ Iminéh mia burumakao ilihaguc zéma haséraguc imuhucya ogicma Yawe ségiségi mihicñi mimac.

³² Gumbénzénzéh icnéñ imi hémma ségiségi wanžu. Anutuac hochoc wañanžu ini imi ewa qerigina meqeligic kekecginaguc wammac.

³³ Yawe imi maqeqeya niñénécmima eñeya hia niñac wamma hésa ic keczu imi mematiti ménda wañ énécmimac.

³⁴ Baec kurumeñnéñ i mepésimiyic, kondunñ zéma doku yañ imuaru séccgéma hezu imi moczonñ i mepésimu.

³⁵ Anutunéh Zionac añgéña tima Yuda ama areña kuney kuney meyacgémac. Wañu hénaríñ hécca imuaru kecma minjina wammu.

³⁶ Iwac welen qeçe ichéra ionac qelihéra ieneñ Zion baec imi mératéc memu. Qara siñ nimmianžu imi eneñ imuac qeriaiguc kecmu.

70

Hazéchéra ionarunec metecgé mimac niñac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Daw-idiac legic zéra, haka méñac

nin̄qelima ooya.) Anutu focdac ni metecgé nénna, Yawe focdac méra némbésémañ.

² Wañénécmina nuac kekec uñanawac hochoc wañanzu imi eneñ gamu qeçe zéma gamu mamasuñ mihicñimu. Mebiri némbiñ zé wañanzu imi wañ énécmína andé andé kemma gamu mihicñimu.

³ Ahaec, ahaec zéma desizu imi wañ énécmína gamugina nin̄jac wamma andé andé kendacmu.

⁴ Guac hochoc wañanzu imi moczoñ wañ énécmína guac nin̄ wamma ségiségi wamma ewa hia nimmu. Wañu guac aṅgéh titiac nin̄kumuma kecanzu imi wañ énécmína nalé séc Anutu imi kuney yanda! zémanec kecmu.

⁵ Ni maqeqeya zéma météqététañ kecza. Anutu focdac hawésémañ.

Gi imi nuac héipucna. Ni metecgé nénéña imuac miñina, sosola ménda wamma focdac hawésémañ.

71

Saiwa memima méra mimac nin̄jac zéwelerec.

¹ Yawe ni néngacma guac muru hazua. Hémbénaña gamunaguc ménda wammañ nin̄jac galen̄gé nénna.

² Hakaga solañanéñ metecgéma hulac némbésémañ. Gezac qen-imma metecgé némbésémañ.

³ Gi imi nalé séc san̄gi san̄ginawac ban̄ec wambésémañ. Gi imi nuac zamanziñ zéma demin̄ seli baec boñaguc nanaña, imi aṅgéna timac nin̄jac zéna hicñima hezac.

⁴ Anutuna ic biriawac méria igucnec metecgé nénna. Kaiñiliweñ zéma biria meme icnéñ népésiyu méria igucnec metecgé nénna.

⁵ Héña imi yomuhuc; Miñ Kewu Yawe, Nuac nin̄kumuna imi guaru

hezac. Komocna igucnec guac muru héima namma kecanza.

⁶ Neñgocnawac hériiguc kecbanec népésinecac népésianzañ. Neñgocnawac tomen̄aiguc kecba geñ nuagicna mayi. Mepé qepésina zéñgé toroya qahac imi guac buña wanzac.

⁷ Ic tun̄agucnéñ nuac nin̄gic ic témpina tanec wañu néñsolic. Wañu geñ mia nuac san̄gi san̄gi selina wañanzañ.

⁸ Nuac kuananéñ kaiwe herec guac edamuga zéauwa mepé qepésiganéñ sécgéanzac.

⁹ Ic yanda wamma kecmañ nalé imuaru ménda wainémbésémañ. Kucna audacba mamaya wañu ménda wai némbésémañ.

¹⁰ Hazéchécna ieneñ nuac zéemi nin̄zu. Wañu kekec uñanawac awima taczu imi eneñ nuwin̄ zé zéareñ wamma yomuhuc zégic imuhuc zéwelecza;

¹¹ Anutunéñ i waimizac metecgé mimiawac ic méñ ménda keczac, nesima késani.

¹² Anutu lakec ménda néñgac némma kembésémañ. Nuac Anutuna focdac méra némbésémañ.

¹³ Wañénécmina qeri uñanawac hazéc wannénzu imi eneñ gamu qeçe zéma humuc mihicñimu. Wañénécmina mebiri némbiñ zé wanzu imi zédesi zéma mematin̄inéñ hoturu énécmimac.

¹⁴ Ni imi nalé séc guac nin̄kumuma gi séc méñ meemma mepési gémmañ.

¹⁵ Ni guac haka solaña oloñ oloñawac séc qahac imi zéma guac aṅgéh titiac ai imi kaiwe herec zéau énécmimañ.

¹⁶ O Miñ Kewu Yawe, ni guac hama guac wawañ memega kuh-aguc imi mepési gémmañ. Ni guac haka solaña imuacnec sac nin̄qelima zémañ.

¹⁷ Anutu gi imi ni komocna igucnec ac pakeñ ku nénnecac

nénzanʒaŋ imuac mia ni éréma deguc guac wawaŋ memega welic welicgia imi zéau énécmianzua.

¹⁸ O Anutu ni ic yanda wamba oruc zucna lalac lalac wammac nalé imuaru acguc ni ménda wainémbésémaŋ. Ni kucga imi hicŋisai méndacma hahaya ionac énézédacmaŋ imuac nalé sura séc ménda wainémma niguc kecbésémaŋ.

¹⁹ Anutu guac haka solaŋa imi eŋeŋa yanda. Anutu gi haka silic kunerŋ yanda menec, imuac mérénérŋ gi éséc nec wammac.

²⁰ Zérabéra réwéria sasala mi-hicŋi nénécc Minŋ Kewu geŋ mia ni muŋguc meqeli némma baec dumuc sira hiŋgac hiŋgara igucnec muŋguc hérénérŋna érémaŋ.

²¹ Ni séc mérŋ meyandi nénna. Lilingéma ewa qerina mebélacgé nénna.

²² Anutuna ni gita kulelenérŋ gi mepésima guac haka héla imuac mepésigémmaŋ. Israelac Minŋ Kewu téréya ni gita kulelenérŋ gi mepési gémmaŋ.

²³ Gi mepési gémba, kua tasénanéŋ ségiségi wamma qacmac. Waŋu kekec uŋana aŋgéŋa tinec imi acguc imuhuc waŋgémmaŋ.

²⁴ Nuac ezelaŋna acguc kaiwe herec guac haka solaŋa zéaumatic. Imi mia mebiri némmaŋ zé wanʒu imi enerŋ gamu mihiŋjima sicsaoc wanʒu imuac mia imuhuc waŋgémmaŋ.

72

Ic kewu nanŋémima galenŋé mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Solomonac legic zéra.) Anutu guac niŋgési gésigawac kuha imi ic kewu iwac miwésémaŋ. Solaŋanec galenŋé énécmimiawac kuha imi ic kewuac naŋa mina.

² Inérŋ ic embachécga solaŋanec niŋgésima maqeqe hécga héna ac méndacma dindiŋanec zégési énécmimac.

³ Inérŋ imuhuc waŋu baec boŋa eŋeŋa eŋeŋanéŋ ic embac ionac méreriaŋ mihiŋji énécmimu. Waŋu baec boŋa komoc komoc acguc imuhuc waŋ énécmimu.

⁴ Waŋu inérŋ ic embac maqeqeya héipuc waŋ énécmima météqététaŋ ic aŋgéŋgina tima helanʒi énécmianʒu imi hézénŋgé énécmidacmac.

⁵ Inérŋ kaiwe zéma maso nanŋicnec nanŋselima hicŋisaiya hicŋisaiya inicgalenŋ wammac niŋac wammiwésémaŋ.

⁶ Inérŋ qézézac qegic mama heheya imuaru kianérŋ mazac éséc nec, waŋu kia yanda baec mézécgéanʒac éséc nec waŋ énécmimac.

⁷ Iwac naléiguc imi ic solaŋa enerŋ yandi saima kecgic maso asaha nanŋunec luae sécgé énécmima hemac.

⁸ Inérŋ kondurŋ hénihénia igucnec tetcgiawac séc, doku téfara Yufurata igucnec baec tetcgiawac séc galenŋgé énécmimac.

⁹ Baec zéléŋaiguc kecanʒu imi enerŋ iwac wésiaiguc sicgé migic hazéchéra enerŋ seitotoŋ ezelaŋ ginanéŋ bézéma nemu.

¹⁰ Tarasisi zéma kondurŋ baec komoc komoc imuac ic kewu ienerŋ takis haimimu. Arabia zéma Ediopia* ic kewunérŋ sese eeyaguc mema hamu.

¹¹ Ic kewu momac yanda wésiaiguc sicgé migic baera baera i welenŋemimu.

¹² Inérŋ ic embac iwawai niŋac osiqosi kecanʒu imi enerŋ qacgic metecgé énécmima maqeqeya héipuc ichécgina qahac imi metecgé énécmianʒac.

¹³ Inérŋ maqeqeya zéma météqététaŋ kekec ionac ewa biric

* 72:10: Hebiraio aciguc; Shewa zéma Sewa.

waŋ énécmima iwawai niŋac hococ ai mema kecanzu imi humuc igucnec metecgé énécmianzac.

¹⁴ Inéŋ ic embac helanži énécmianzu ionac murunec zéma kaižiliweŋ ic ionac murunec sacginawac niŋu eeyaguc waŋu kekec uŋagina aŋgégina tiénécmianzac.

¹⁵ Inéŋ kekecyaguc keru Sebawac goli mema hama iwac muru haimimu niŋac wanzua. Waŋu ic embac ieneŋ iwac niŋac wamma nalé séc zéwelecma kaiwe herec legic héimimu niŋac wanzua.

¹⁶ Baec séc padinéŋ sécgéma hemimac. Baec boŋa qahaiguc acguc padi heyu luhucnéŋ mihiŋgéyu Lebanonac ic hésa ésécnec hirima nammac. Ama areŋa yandaiguc imi ic embac eneŋ imi baec kisiaguc zéléŋ ésécnec kucginaguc saima kemmu.

¹⁷ Qara imi hémbénaŋa, kaiwe ésécnec hehe ūeli hemac. Ic embac ionac imi iwac niŋac wamma mériaŋ énécmiyu memu. Baera baera ic embac ieneŋ iwac mia mériaŋaguc zémimu.

¹⁸ Momacguc eŋeyanec wawaŋ meme welic welicgia waŋanzac Israeŋac Anutu, Yawe mepésimimu.

¹⁹ Qara zézé bipiyaguc imi hémbénaŋa mepésimimu. Baec séc iwac edamuyanéŋ sécgéma hemac, hélacnec, hélacnec!

²⁰ Yesiac naŋa Dawidiac zéwelec méŋnéŋ you hama tecgézac.

Kiwi 3

73

(Legic 73-89)

Hélanži énécmianzu ionac méra igucnec hulac énécmimac niŋ zéwelerec.

¹ (Asafeac legic.) Anutunéŋ Israeŋ ionac sugcinaiguc ewa qerigina lalac lalac kecanzu ionac muru hia waŋ énécmianzac.

²⁻³ Néŋ ni imi kaižiliweŋ ic ionac kekec mériaŋaguc imi hémma séwi eneŋ ic ionac nimbupuc waŋi imuac niŋac hénana tisuquisurac wamma manumaŋ zé waŋec. Waŋu nanaŋnawac qambaŋa imi keŋ sanŋimaŋ zé waŋec.

⁴ Ieneŋ imi humucac naléiguc acguc hafi geriwa qahac kucginaguc kecma humuanzu.

⁵ Tosara ionac ésécnec zérabéra ménda mihičŋima yéwéri ménda mihičŋianzu.

⁶ Imuac séwi eŋeŋginanéŋ soronŋina waŋu kaižiliweŋ ginanéŋ ionac séwi usu waŋanzac.

⁷ Ieneŋ haléginaguc waŋu kicgina qégéŋianzac. Waŋu iwawai ewa ūiŋginawac séc ogicma késa keczu.

⁸ Ieneŋ zédesi waŋ énécmima zébiri qébiri waŋ énécmima séwi eŋeŋginaiguc tericgé énécmima helanži énécmianzu.

⁹ Kuagina imi kurumeŋac séc emma keczac. Waŋu ezelaŋgina imi baec séc lelecgéanzac.

¹⁰ Imuac ic embac ieneŋ liliŋgéma keŋ toroqe énécmima dokugina kuaya qeqeya moczon qécgéanzu.

¹¹ Anutunéŋ dimuhuc niŋtegitmac? Eŋeŋa miŋina imi niŋiŋaguc wambacnec zéanzu.

¹² Inictegicŋic. Ieneŋ imi ic biria ionac héniaŋina imi ewa éréhéc ménda wamma kecma hinacgina meyandianzu.

¹³ Ni ewa qerina galenŋé kecba lalac lalac waŋu mérana zuacma kápésicna qahac zéma kecaŋi imi héra qahac wanzac.

¹⁴ Ni kaiwe herec zérabéra mihičŋima ūiŋunec séc zéqindiŋi waŋnéŋu kecaŋi.

¹⁵ Ni imuhuc zéaumaŋ zé zéwinec miŋ kewuac nambérac héra ikoc waŋ énécmiwinec

16 Dimuhuc hénia imi niñasariman zéma batucgéma nimba sécna ogicma yéwéria wanec.

17 Wanu Anutuac ocmuñ qeriaiguc keremma nimmaguc kekecginawac tetecgia imi niñasariyi.

18 Hélañec geñ mia ic biria ini baec susuraciguc onopocma humucac buña gili énécmianzan.

19 Ieneñ dimuhuc élérñec birianzu? Tericgé énécmia aurigic, usuñénécmia qahac wananzu.

20 Ic neñañ gau igucnec yacma gau héñij imuac ninni enomia wananzac éséñec gi yachésémañ nalé imuaru ionac niñna enomia wandacmac.

21 Ewa biric wamba wéiwéñcnaiguc néyu

22 ni sicsaoc niniñna qahac kecba kicganén néñna wéségaiguc hasén yan éséñec wanj.

23 Wanu geñ mia nuac méra héinaiguc késana ni nalé séc giguc kecanzu.

24 Geñ paken acganén zéqindiñi némma bian kecma edamugaiguc nuagicma kembésémañ.

25 Gi qahac wanu mérénén kurumenjiguc kecnénzac? Gi qahac wanu, baeciguc méñac méñ niñkumuma kecmañac séc qahac.

26 Séwi qerina imi qasima kenzac, néñ Anutu gi imi ewa qerinawac kuha* zéma buñana hémbéñaña wanzañ.

27 Anutu héñacya mema lakec keczu imi eneñ moczoñ biri-dacmu. Gi waigemma keñgic séc mebiri énécmianzan.

28 Anutuac hosuraiguc kekec iminén nuac mériañna wanzac. Gi imi nuac sanji sanjina imuhuc zéma nimma wawañ memega moczoñ zéau énécmiman.

* 73:26: Hebiraio aciguc; zamanziñ.

74

Héngalen ama areñ yandagi-nawac zéwelecgic.

1 (Asafeac legic zéra.) O Anutu gi némac niñac hémbéñaña wai nénécmizan? Dimuhuc ramahécga galenagé nénécmianzan ionac qeri biricac hofac qéfaccgé nénécmizan?

2 Hénaorin hécga ionac kisic areñ tuña tuña becarunec anjén tima metecgé énécminec imi niñqeli énécmima guac baec boña térya Zion imi momacnec niñqeliwésémañ.

3 Hémbéñaña mebiri mimia imuaru hénaga lilingéma hana, hazéchécga eneñ ocmuñga téryaiguc kaiziliweñ hénia hénia wamma keczu.

4 Hazéchécga eneñ imi geñ mihicñi nénécminec ama areña yanda imuaru hériañ héima filacgina imuaru kumugic nanzac.

5 Ieneñ imi naka meyacma ic zuñ héianzu éséñec wan nénécmima keczu.

6 Deguc ieneñ imi naka zéma ain hamañ ocmuñac méra kiwi imi héiqésén wamma

7 ocmuñga geric higic zeyu guac qacga heyec imi zapi qema hezac.

8 Qerigananéñ imi qéséñni qahac wandacmac zéma Anutuac azoazoro amaya amaya baec yomuaru nañgic imi moczoñ kumugic zedarec.

9 Kiwi méréra méñ ménda hénziñ Anutuac tiliñtiliñ ic muñguc ménda keczac. Nalé dahecac séc imuhuc mehorugima kecmac imi sucninaiguc méñnéñ méñ ménda ninzac.

10 Nalé dahecac séc hazécganén zédesi wangémmac? Inén hémbéñaña gi zébiñ gémmac?

11 Némac niñac méraga, guac méra héiga imi anjéñtima zikima

keczaj? Méraga imi tétécga igucnec hulacma méra némbésémañ.

¹² Anutu gi imi becarunec nuac ic kewu kecnecac keczaj. Wañu ic embac suginaiguc aňgěj tinénéc mimiawac ai imi meañnec.

¹³ Gi imi kucganěj konduñ doku qericna éréhéc wañec. Doku qeriaiguc mokoleñ yandawac oruha qéséñnec.

¹⁴ Oawac oruha* hézěngéma imi zélěñ yañ baec kéra kérésiaiguc kecanzu ionac nene buña énécminec.

¹⁵ Baña zéna téyu doku yanda mayec. Doku téfara hémbénaña keñkeña imi zéna zicgédarec.

¹⁶ Siñi kaiwe imi moczoñ guac. Geñ mia maso† zéma kaiwe zéna hiçñiyoc.

¹⁷ Baecac suc séré mihiçñima kaiwe nalé zéma kia nalé zéhiçñinec.

¹⁸ Hazéc héçganěj zébiri gémma ic embac niniñgina qahac ieneñ guac qacga zébiri qébiri wammizu imi niñ asariwésémañ.

¹⁹ Kembo neiac kekec uña‡ imi hasěj yañ ménda énécmina, guac ic maqeqeya ionac kekec imi hémbénaña eluñ ménda gumac.

²⁰ Baec tosara siñiděngézac imuaru kaižiliweñ ic ionac bañec sécgéma hezu. Imuac niñac sisipac acga imi niñqeliwésémañ.

²¹ Helanzi énécmimia ieneñ gamuginaguc andé andé ménda kemmu niñac wañ énécmina. Maqeqeya zéma iwawai niñac osiqosi kecanzu imi eneñ mepésigémmu niñac wañ énécmina.

²² Anutu yacma zé solañanina. Ic témpiña imuhucyaněj kaiwe herec zébiri qébiri wañgėnzu imi niñqeliwésémañ.

²³ Hazéchécga ionac ewa hétěj imuac eluñ ménda gumac. Yacma hazéc wañgėnzu imi onac qewelon

acginaněj nalé séc guac muru haanzac.

75

Anutuac haka welic welicgiawac ewa hia ac wammigic.

¹ (Legic galeñawac; Ménda mebiri nénécmina. Asafeac legic zéra.) Ewa hia ac gézėziñ, o Anutu nini ewa hia ac gézėziñ. Guac qacga qacni hosucninaiguc kecma melej nénécmianzan. Ic eneñ guac wawañ meme welic welicgiawac zéaugic guac qacga gezac ninaiguc heyu niñanziñ.

² Gi yomuhuc zézan; Naléya imi mewa hezac, ni hėna aciguc dindiñanec zégėsi énécmimañ.

³ Baec zéma imuac tacyachėra imi hirimu, něj neñ imi baecac tandéya kėsaseligima keczua.

⁴ Séwi eñeñ ic ionac séwi eñeñ ménda wañgic zéma kaižiliweñ ic ionac ilicgina ménda meyacgic eñu zėzua.

⁵ Ini ilicgina meyacgic ou ménda emmac. Wañu séwi eñeñac déméñginaněj ac ménda zėmu.

⁶ Meyac énécmimia imi baec wañgoña Is me Wes me Saut igucnec hahaya qahac.

⁷ Zégėsigėsi miñina Anutunina Yaweněj méñac meyacmima méñac memamianzac.

⁸ Yaweac mériaiguc sokoc taru waiñ hėnia hėnia lelecgėgéya imuac sėpéc sėpėra qėitima érezac. Waiñ imi iněj qocgéyu mazac. Mayu waiñ imi imuac gocyca momacnec baeciguc ic biria ieneñ nedacmu.

⁹ Ni imi Yakoboac Anutu imi hémbénaña zėau énécmima mepėsimimañ.

¹⁰ Wañu kaižiliweñ ic ionac ilicgina imi moczoñ mericdacma ic solaña ionac ilicgina meyac énécmimañ.

* 74:14: Izipte ic ionac zėzéya. † 74:16: Kiwi tosaraiguc; asac mararañ ooyawac hezac.

‡ 74:19: Mété qėtėtañ icac kekec uña.

76

Zégésigési minjina Israelac Anutu.

¹ (Legic galeṇawac; Gita kuleleginaguc, Asafeac legic zéra marayaguc.) Anutu imi Yuda baeciguc niṇmimia. Waṇu qara imi Israel sucginaiguc niṇgic kuney yanda waṇaṇzac.

² Haliya imi Salem héngaleṇ ama areṇaiguc, tacyacwac ama duṇa imi Zioniguc hezac.*

³ Imuaru inéṇ yaréac iwawai zakonṇ gericayaguc zéma saiwa zéma sou imi qéséṇu qahac wandarec. (Ohec)

⁴ Gi imi baec boṇa yaré qema onagigna saocga waṇec imuaru edamugaguc wanṇaṇ.

⁵ Ic kawali imi unuyu mama hezu. Méṇnéṇ méṇ méragina meyacmac ac séc qahac waṇzac.

⁶ Yakoboac Anutu gi ac waṇ énécmia yaréac karisi zéma becosic imi moczoṇ gau yanda hezu.

⁷ Gi momacguc sac bac yandi yandi waṇgégéṇawac buṇa keczaṇ. Geṇ qeri biric wanna mérenéṇ guac wéségaiguc hia naṇselimac?

⁸ Gi kurumenjiguc zétecgéna baecnéṇ zénéṇ hirihiri wamma néṇ qema hezac.

⁹ Imi mia, o Anutu geṇ baeciguc gum bénzéznéṇ ic aṇgéggina timaṇ zé yacne nala imuaru imuhuc hicṇiyec. (Ohec)

¹⁰ Gi biriawac qeri biric wanna ic embac ieneṇ mepési génzu. Qeri biricga saméṇa hegénzac imi rikunṇ ésécne zikiamuna hezac.

¹¹ Ini imi Yawe Anutugina sispac ac memima ac imi mese-lima meṇ mimu. Lelec lelec keczu ini acguc moczoṇne eeya

héimimiawac hezac iwac mia sese haimimu.

¹² Inéṇ kawali wéségina makikia wésé qoṇqoṇ mihicṇi énécmiyu ic kewu momac yanda bac yandi yandi wammizu.

77

Anutuac haka silic kuhaguc imi niṇqeliyec.

¹ (Legic galeṇawac; Asafeac legic zéra Yédudun ewaiguc héihéiya.) Ni nuac ewananéṇ Anutuac muru qacmaṇ. Inéṇ gezac qenémmac.

² Nuac zérabéra naléiguc ni Anutuac hochoc wamma sinjiaiguc mérana meyacma ménda memayi. Nuac kecec uṇananéṇ ic onac héibélaq qéibélaq imuac héṇara meyec.

³ Anutuac nimma ewa goro wamma niṇyéwériwa nuac qerinanéṇ birima kemma qiritic numaṇac zé waṇ nénzac. (Ohec)

⁴ Kicna héméṇzalimaṇ zéwa ménda wainénna niṇyéwériwa acna zémaṇac séc qahac waṇec.

⁵ Becnecac naléna niṇqelima

⁶ Legic méṇ sinj méṇu héiyi imuac nimba qerinanéṇ hiṇgaru kekecac héniaawac hocma zéyi;

⁷ Miṇ Kewunéṇ hémbénaṇa wai nénécmimac me? Ewa hia muṇguc ménda waṇ nénécmimac?

⁸ Iwac goi héihéianéṇ hémbénaṇa tecgézac me? Inéṇ hémbénaṇa ménda niṇnéncmimac me?

⁹ Eluṇ qeyu ewa hiawac ménda waṇ nénécmianzac me? Qeri biricnéṇ goi héihéiya hézicgézac me? (Ohec)

¹⁰ Waṇu muṇguc yomuhuc zéyi; Ewana mayu nimba birizac. Ni eṇeṇa miṇinawac méra héiyawac nalé* imuac niṇqelimaṇ.

* **76:2:** Becnec Melkisedec naléiguc imi Yerusalem baecac Salem zéangic. Zion imi acguc Yerusalem baec boṇa imuac qara. Dawidinéṇ zéyu imuaru Anutuac hena acac katapa imi huama hagic. * **77:10:** Anutunéṇ méra héiyawac kuha mewininima Israel ic Izipte baec igucneq énépésima hayec imuac naléya.

11 Ni Yaweac, wawaŋ memeya becneç waŋec imi niŋqelima haka waŋec imi zéaumaŋ.

12 Imuacneç toroqema ai menec imi moczoŋ nimba hiŋgaru guac wawaŋ memega imi hiŋgac hiŋgarawac nimmaŋ.

13 Yawe guac héna imi téréya yanda. Anutu mén gi éséc kuneŋ yanda mén ménda keczac.

14 Gi imi Anutu haka welic welicgia wawaŋa. Imuac hiçŋisaiya baeciguc keczu imi onac kucga imi énézéna hémmu.

15 Guac kucganéŋ guac ic embachécga Yakobo zéma Yosefeac qelihéra boŋhéré meénéc mineç. (Ohec)

16 Anutu doku yanda yandanéŋ gi géŋgic. Gémma bac yandi yandi wamma doku dumuŋanéŋ hiriyec.

17 Hosusunéŋ kia qocgéyu mayu sawanéŋ buŋ parandaŋ héiyu piliticga acguc zakon ésécneç néwéc néwéc mayec.

18 Luhuc neŋgocya qeriaiguc guac parandaŋ qaru pilitic asahanéŋ baec séc qetagaliyu baecnéŋ hirima keŋha waŋec.

19 Guac héna duŋganéŋ konduŋ doku yandaiguc heyec. Waŋu héna tawégawac uŋaya imi ho-canŋiŋ.

20 Ic embachécga rama tuŋ ésécneç Mose zéma Aron iorac méragiranéŋ onagicma hayoc.

78

Israel ic eneŋ Anutuac hiaya ménda nimmigic.

1 (Asafeac Masikil legic zéra.) Ic embachécna ac pakeŋna nimma gezacgina kuanaiguc haigic.

2 Kuana aŋgéma qeqaiŋ aciguc héima ac saŋa becarunec imi zéau énécmimaŋ.

3 Imi yanda hécninanéŋ nénézéçic gezacninanéŋ nimma niŋtegicma kecziŋ imi mia.

4 Nini imi qelihécgina ionac ménda musaŋgé énécmima Yaweac qac buŋa zéma kuha zéma haka welic welicgia imi hiçŋisai hahaya ionac énézéni hema kecmac.

5 Héna ac imi Yawenéŋ Yakoboac niŋac kumuyu nanzac. Zézé seli ac imi Israel onac énézéyec. Waŋu yanda hécninanéŋ héna ac imi qeli hécgina ku énécmimu niŋac énézéyec.

6 Imi mia qelihécgina bianŋuc hiçŋi saima kecmu imi onac énézéçic nimma ieneŋ acguc imuhucyanec waŋic hema kecmac niŋac imuhuc énézéyec.

7 Waŋu qelihécgina ieneŋ Anutuac niŋkumuma Anutuac wawaŋ meme imuac eluŋ ménda unuyu héna ac imi niŋtohoma kecmu.

8 Yandahécgina ewa seli wamma ac qeqe wamma ewa qeriginanéŋ eneŋ mama waŋu keŋhéi hahéi wamma Anutu solananeç ménda welen qemigic ionac ésécneç ménda wamma kecmu niŋac imuhuc waŋ énécmiyec.

9 Eferaim* qelihéra imi tewigina zéma yaréac iwawai tosara késa kecgic, néŋ yaré hiçŋi énécmiyu andé andé kendacgic.

10 Ieneŋ Anutuac sisipac ac ménda niŋtohoma héna acwac héŋara mema ménda méndacma keŋgic.

11 Imuhuc wamma haka welic welicgia Yawenéŋ waŋec zéma énézéyu héŋgic imuac eluŋ unudareç.

12 Becneç Anutunéŋ Izipte baec yanda Soan baec kondonaiguc haka welic welicgia yandahécgina kicginaiguc waŋec.

* 78:9: Yakobonéŋ walac Ruben mihiçŋima imuac andiaiguc Eferaim mihiçŋiyec. Waŋu mériaŋ ac méréc meracwac buŋa imi Ruben waima Eferaimac mozocgéma ézéyec.

13 Inéh kondurj qeriru dokunéh nêwéc nêwéc qauqau emma nanu onagiru sucnéh suc kenjic.

14 Wanu kaiweiguc imi hosusunéh, sinj herec imi geric bélanéh walac andu wanj énécmiyec.†

15 Baec kéra kérésiaiguc imi banja qeriru dokunéh doku hogocya hingac hingaraiguc éréanzac ésécnec éréyu doku sécgina gumu énécmiyec.

16 Wanu doku imi banja imuacnec éréma doku téfara ésécnec wamma kenjic.

17 Wanu kiléh ienej imi toroqemanec késpedes wamma baec kéra kérésiaiguc enjéna minjina andé qegic.

18 Ienej ionac séwiac sinj méndacma nene yaka ninj qesima ewa qeriganéh Anutu manam batuc wammigic.

19 Imuacnec toroqema, Anutuac hazéc wammima ac zéma Anutunéh baec kéra kérésiaiguc neneac tatac imi hia hai nénécmimacac séc? zégic.

20 Inéh Moseac mérianéh banja qema doku mihicji énécmiyu doku téfara ésécnec luma kenjic, néj ienej muŋguc Anutu zégicsinj megicsinj zémima inéh saméh zéma yan busia hia mihicji nénécmimacac ac séc? zégic.

21 Wanu Yawenéh nimma qeri biric wamma Yakoboac qeri biric geriwaguc wammima Israel onac hazéc enjéna wanj énécmiyec.‡

22 Imi mia Anutu ménda ninzéhémima iwac anjéh titi ai imuac ménda héima nanjic imuac mia imuhuc wanj énécmiyec.

23 Wanu nêwécgenjaiguc inéh ou sawa ézéma kurumenjac nagu auma

24 ionac muru Mana§ imi kia ésécnec haiyu mayec. Mayu kurumenja nene haima gumu énécmiyec.

25 Baec icnéh kuc minjina ionac** saméh negic. Anutunéh nene énécmiyu sécgé énécmianjic.

26 Inéh zéyu baec wanjoŋa Is igucnec luhucnéh yacma hayec. Wanu iwac kuhanéh baec wanjoŋa Saut igucnec luhuc wagicma hayec.

27 Imuhuc wamma ionac yan busia imi seitotoj ésécnec haiyu mayec. Nei putitima kenkenjanéh mama kondurj sakasac ésécnec sécgéma heyec.

28 Tacyac wawaŋa imuaru mama sel haligina lelecgéma heyec.

29 Wanu ienej negic sécgé énécmiyec. Anutunéh séwiac sinjina séc hai énécmiyec.

30 Wanu ienej séwiac sinj imuac hényacya ménda mema kenjic kuaginaiguc nene he énécmiyunec,

31 Anutunéh ionac hazéc wanj énécmima sugcina igucnec haléginaguc†† imi unuyu Israelac sacqeli ienej tendinjéma mama humudacgic.

32 Imuhuc wanj énécmiyec, néj ienej nêwéc késpedes susucnec wamma kiléh haka welic welicgia imi ménda ninzéhégic.

33 Anutunéh kekecac nalégina enj mesoho énécmima wanj énécmiyu zénéj hirihiri waizalanjiguc nanjicnec yawuŋa yawuŋa hama kenjic.

† 78:14: Hosusu imi hazéchera hénagina nezicgé énécmima Israel ic amia mihicji énécmima kaiwe geriwa imi nezicgé énécmima néma naléiguc waima kemmu me zikima namu imuac énézéma qindinj énécmiyec. Geric bélanja imi sinj tunumaj measari énécmima sinjac sanjéna igucnec mehocji énécmiyec. ‡ 78:21: Israel imi Yakoboac qara méj Anutunéh qacmimia,

wanju kiwi yomuaru imi qeli hécginawac imuhuc qacénécmizac. § 78:24: Nene méj

kurumenjiguc mayec imuac qara, qac imuac hénia imi Imi némac? ** 78:25: Kiwi tosaraiguc;

Anutuac kua meme unjahéra ogic hezac. †† 78:31: Kiwi tosaraiguc; kucginaguc.

34 Anutunéh tosara unuhumuyec nalé imuaru tosara ienen zéwelec mima lilingéma hama Anutuac hochoc wammigic.

35 Imuhuc wamma Anutunéh enen zamanziñ hilanen keczac imi zéma anjén titi miñina keczac imi niñqeligic.

36 Néñ ienen kuaginanéh haléc ac wammima ezelan ginanéh ikoc ac wammigic.

37 Ewa qerigina Anutuac muru heyec iminéh kenhéi hahéi wañu sisipac acyaiguc hélacnec ménda héima nanjic.

38 Wañu kilen Anutunéh ewa biric wañ énécmima késpedesgina wai énécmima moczon ménda unu humudacma hatac sasala qeri biria imi waima qeri geric moczonnec ménda pocgé énécmiyec.

39 Ienen imi baec ic kecma luhuc ésécnec kemma muñguc ménda hamu imi niñqelima imuhuc wañ énécmiyec.

40 Baec kéra kérésiaiguc ienen yei hatac dahec acqeqe wamma ewa biric miñicñi migic?

41 Ienen muñguc muñguc Anutu mañam batuc wammima Israelac téréya miñina qeri biric miñicñi migic.

42 Ienen iwac kuha ménda niñqelima hazéc hécgina ionac murunec metecgé énécmiyec imuac naléya acguc ménda niñqelima kecgcic.

43 Nalé imuaru Anutunéh Izipte baec Soan baec kendoñaguc haka welic welicgia imi miñicñi énécmima

44 doku téfara yanda me komora melenju sac wañu hima nemuac séc qahac wandarec.

45 Sék tuñaguc méli énécmiyu hama awéénécmima inigic taña méli énécmiyu hama mebirí énécmigic.

46 Wañu padi imi kambin onac buña qeyec. Wañu aiguc hicñima heyec imi zikon onac buña qeyec.

47 Wañu wain ic imi kombocnéñ, sanjan ic imi sinunecac doku sanjanen unuyec.

48 Wañu ama yanhécgina imi kombocac buña, rama yanhéra imi piliticac buña onoporec.

49 Qeri biric geriwiguc zéma qeri geric, zérabéra, tasé kukuac kua meme uñahéra imuhucya méli énécmiyec.

50 Inéh qeri biric imi mewinimañ zé hénaya areñgéma méndarec. Wañu humucnéñ qizizingéma kemmu niñac ménda wamma kekecgina imi wizi selia kuhaiguc onoporec.

51 Izipte baeciguc méréc merac, kucginawac hénihénia wawaña, Ham wac^{‡‡} ama hali séc kecgcic imi moczon unuhumudarec.

52 Imuhuc wamma eneya ic embachéra imi rama ésécnec énépésima hama baec kéra kérésiaiguc rama tuñ ésécnec qindiñi énécmiyec.

53 Bénzénec walac andu wañ énécmiyu zénéh hirihiri qahac kecgcic, néñ hazéc hécgina ienen imi konduniguc dokunéh téngé énécmiyec.

54 Wañu baec téréya eneya méra héiyawac kuhanéh onagirec baec boña yomuaru ic embachéra imi onagicma hayec.

55 Wañu baera baera imuac miñina imi wéséginaguc nesi énécmiyu kenjic baec buñagina ic suñ qema méndéh énécmima Israel areña areña ama hali imuaru onoporu tacyac wañjic.

56 Néñ kilen imi enen enen miñina Anutu batucgéma acqeqe wamma hena acya imi ménda niñtoho wañjic.

‡‡ 78:51: Ham imi Noawac méréc merac Sem wac bawaguc hicñicñiya. Izipte ic embac ienen imi Hamwac qelihéra wanzu.

57 Yandahécgina ésécnec andé qeqe wamma haka biria waŋgic. Tewi merawa qarij qarĩgia muigic qelu qeluluma sigima keŋanzac ésécnec andé qema keŋgic.

58 Kemma baec boŋa eŋeŋa eŋeŋa séc ocmuŋ meycagéma méraginanéŋ baniarawac ireha meycagéma haima qeri biric mihicji miŋgic.

59 Waŋu Anutunéŋ nimma qeri biric wamma Israel hazéc kunéŋ yanda waŋ énécmiyec.

60 Waŋu Siloac ama hali téréya baec ic onac suginaiguc hésicgéyec imi héŋara mema

61 eŋeya kuha zéma eŋeya edamu asahawac buŋa hena acac katapa imi hazéc hécgina ionac méraginaiguc haiyu mema keŋgic.

62 Waŋu souac buŋa onopocma eŋeya buŋa ionac qeri geric waŋ énécmiyec.

63 Qapé wilingina yaréac gericnéŋ onoyu humugic imuac niŋac seraŋa ionac muru zammaréŋac legic hétéŋa imi qahac wandarec.

64 Ionac hofac oo ic imi sou zéraiguc onoporu humudacgic. Waŋu neuŋ héiéénécmiyu embac maléhécgina zésiac ménŋ ménda waŋgic.*

65 Waŋu nalé imuaru Miŋ Kewunéŋ gau igucnec yacanzu ésécnec yacma ic kawali waiŋ doku selianéŋ wammiyu qacanzu ésécnec

66 hazéchéra ununesi waŋ énécmima gamu qeqe hémbénaŋa mihicji énécmiyec.

67 Yosefeac ama hali imuac mézétiti wamma Eferaim arenŋa imi ménda énépésima

68 Yuda arenŋa zéma héŋsoroc wammimia Zion baec boŋanec sac énépésima

69 eŋeya ocmuŋ téréya imi baec boŋa eŋeŋa ésécnec, baec

hémbénaŋa hemac niŋ haiyec ésécnec meycagéyec.

70 Waŋu eŋeya welenŋ qeqe icya Dawidi gésimamŋ zé rama deminŋ qeriaiguc késayec.

71 Waŋu rama namu nene imuac galaŋa imi wagicma eŋeya ai buŋa Yakoboac qelihéra Israel gumu énécmimac niŋac oporec.

72 Waŋu Dawidi inéŋ qeri hélanéŋ héŋgaleŋ waŋ énécmima méria welic welicgianéŋ galaŋgé énécmiyec.

79

Yerusalem ewa biric wammimac niŋ welerec.

¹ Anutu, baera baera ieneŋ guac buŋaiguc haréma ocmuŋga téréya imi mezapi qema Yerusalem mebiridacgic.

² Ieneŋ welenŋ qeŋehécgga ionac gamoc imi sawa nei onac neni-awac énécmima météré ichécgga ionac séwigina imi yaŋ onac énécmigic neanzu.

³ Sacgina imi Yerusalem leleclelec doku ésécnec qocgéyc mayec. Waŋu qamocgina téŋgémuac icya ménŋ ménda kerec.

⁴ Ama yanda lelec lelec imuac miŋina ionac zébiri qébiri imuac buŋa kecziŋ. Ieneŋ zédesi waŋ nénécmima isocfagociguc nonopocanzu.

⁵ Yawe nalé dahecac séc? Hémbénaŋa qeri biric waŋ nénécmiwésémaŋ? Qeri biricganéŋ geric bélaŋ ésécnec nonomac me?

⁶⁻⁷ Ieneŋ Yakoboac ama baecya imi mebirianzu imuac niŋac Héŋgaleŋ amaya amaya gi ménda niŋgéŋanzu imi onac zéma baera baera guac qacga ménda gu-ruanzu ionac mia qeri biricga qocgé énécmiwésémaŋ.

⁸ Yanda hécninawac kápésicgina niŋqelima nonac muru ménda

* 78:64: 1Sa 4:19-22

melenj nénécmiwésémaŋ. Nini maqeqeya gamu qeçeninaguc wamma kecziŋ. Ewa biric waŋ nénécmima tétécgé nénécmína.

⁹ Anǵéŋ titi miŋjina Anutu, guac qac buŋagawac niŋac méra nénécmína, guac qac buŋaga niŋac wamma metecgé nénécmíma kápésícínina waina.

¹⁰ Dimuhuciguc wai énécmína baera baera ieneŋ Anutuginá imi dimia zénénzu? Welenj qeçehécga sac naec nénécmigic imuac bakia kicninaiguc baera baera meénécmína gi tasé kuku miŋjina kecaŋzaŋ imi niŋtegiçmu.

¹¹ Waina hésa ic ionac zésilacgina imi guac wéségaiguc hia harémac. Humucac buŋa qeénécmímia imi kucga yandanéŋ anǵé tiénécmína keçmu.

¹² Baera baera ic embac lelec lelec keczu zébiri qébiri wanǵéŋanzu ionac imi taségina hatac 7ac séc meyandima melenj énécmína.

¹³ Imuhuc wanna ic embachécga rama héŋgaleŋ waŋ énécmímia nini hémbénaŋa ewa hia ac gézéma guac qac buŋaga hiçŋisaiya hiçŋisaiya énézéni hema emma keçmac.

80

Israel meqeli énécmímac niŋac welerec.

¹ (Legic galeŋawac; Asafeac legic zéra, Legic ‘Ewa momacac baorac’ imuac ewaiguc.) Yosefeac qelihéra rama tuŋ ésécneç héŋgaleŋ waŋ énécmianzaŋ, Israelac rama galeŋ gi, gezac qema niŋnécmína. Kua meme uŋa Kerubim iorac sugiraiguc kecaŋzaŋ gi, asac mararaŋga qetagali nénécmína.

² Eferaim zéma Benzamin zéma Manase ionac wéséginaiguc kucga meqelima mehiaru nénécmímaŋ zé hawésémaŋ.

³ Anutu acnina melenj nénécmína, guac kic tanecga

asahagucnéŋ ninicna, anǵéŋ titi guac murunec hahaya mihiçŋiwiŋ.

⁴ Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa ionac Anutu Yawe, ic embachécga ionac zéwelecgina ménda niŋénécmíma nalé dahacac séc qeri biric niŋnécmímiwésémaŋ?

⁵ Geŋ imi kic masigina imi nene ésécneç gumu énécmíma kic masi sasala gumu énécmianzaŋ.

⁶ Baera baera ic embac lelec lelec keczu ionac muru tohaliac buŋa nonopocna hazéc héçnina ieneŋ eŋawu tacma desi nénécmianzu.

⁷ Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa ionac Anutu, acnina melenj nénécmíma guac kic tanecga asahagucnéŋ ninicna anǵéŋnina tinénécmímia wammac.

⁸ Geŋ waiŋ ic momacguc Izipte baec igucneç mema hama baera baera ic embac imi nesina keŋgiç baec imuaru himicneç.

⁹ Geŋ walac zéréŋqéréŋ wandacneç imuac niŋac zalianeŋ emu hiŋgacma baec késama séçgéyec.

¹⁰ Imuac amiyanéŋ baec boŋa hoturu énécmíma imuac hawaya hawaya imi Anutuac yéménzéc ic tanec wanzac.

¹¹ Hawa imi suluma kemma konduŋ késazac. Imuac hésiá imi doku téfara Yufurataac séç kerezac.

¹² Némac niŋ gi demíŋa imi hézéŋgéna hénaiguc keŋha wanzu imi eneŋ imuac héla goçmia metecgéanzu?

¹³ Waŋu haséŋ bericnéŋ mebirigic haséŋ yaŋ eneŋ neanzu.

¹⁴ Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa ionac Anutu, zéwelecgéŋziŋ. Liliŋgéma kurumeŋ igucneç kic hina mayu hémma waiŋ ic imi héŋgaleŋ wammíwésémaŋ.

¹⁵ Wariha imi méra héiganéŋ himicneç. Waŋu imi mia guac

nijac wamma meseli mimia wajec.

¹⁶ Imi mia deguc qericma gericiguc ooya wanzac. Genjaoc ac wanj nénécmína ic embachécgá imi biridaczu.

¹⁷ Guac méra héigaiguc tacyac wawaja, guac nijac wamma meyacna nanzac ic iwac qahaiguc méraga haimina.

¹⁸ Imuhuc wanna nini imi guac murunec ménda waima kembiñ. Meqeli nénécmína nini qacga qacbiñ.

¹⁹ Kurumeñac téngiñ ic tausenja tausenja ionac Anutu Yawe, melen nénécmima guac kic tanecga asahagucnéñ ninicna, nini anjéñnina tinénécmímia wammac.

81

Israel ic ewa seli ménda wanjic.

¹ (Legic galeñawac; Gitit wanjoñguc héimu. Asafeac legic zéra.) Kucnina Anutu imi ségiségi wamma kucnec qacma legic héimiwiñ. Yakoboac Anutu ségiségi wamma hériañ héimiwiñ.

² Legic zéra zéauma tambariñ qema gita kulele momacnec hiabiáñec qemu.

³ Maso qeliawac témuñ qemu. Maso bakianéñ yandima howia wanju kendoñ aria naléiguc imuhuc wammu.

⁴ Imi mia Israelac zézé seli ac, Yakoboac Anutu iwac héna wanzac.

⁵ Anutunéñ Izipte baec unumañ zé keñec nalé imuaru Yosefeac areñ ionac sugginaiguc zézé seli ac imi kumuyu nanjec.

Ni imuaru ac mérera ménjomuhuc niñi;

⁶ Ni huaya igucnec hinac hetecgéma wagicmañ. Méria igucnec kodic wagicba efima kecmac.

⁷ Gi zéra béraiguc qac héhélina metecgé gémma parandañ hétéñaguc acga melenj gémma

Meriba doku ginjñaguc batucgé géñi. (Ohec)

⁸ Ic embachéna gezac qema niñjic neñ gorogina qema énézézua. Israel ini acna nimmu nijac wanzua.

⁹ Sugginaiguc anutu tosara ménda onopocgic kecmu. Baera baera ionac anutuhécgina ménda siggé énécmigic.

¹⁰ Ni imi ini Izipte baec igucnec énépésima hayi onac Anutu Yawe wanzua. Kuagina kunerñec anjégic kuaya qeéñcmimañ.

¹¹ Nuac ic embachéna ieneñ acna ménda niñnémmu. Israel imi nuac niñ ménda efimu.

¹² Imuac ni ewa qerigina selia imi hezac séc wai énécmiwa hakagina siñginawac sicsaoc wammu.

¹³ Ic embachéna imi eneñ ni niñtoho wanj némmu nijac wanzua. Israel eneñ nuac héna wamma memu nijac wanzua.

¹⁴ Imuhuc wanjic ni focdac hazéc hécgina helanzi énécmima mérana melemma hazéc hécgina unumañ.

¹⁵ Yaweac mézétiti wanjanzu imi eneñ ikoc wamma siggémimu, neñ taségina hémbénaña he énécmimac.

¹⁶ Wanju onac imi padi hiabia gumu énécmima morombazecac dokuya gumu énécmiwa niñjic sécgémac.

82

Héna ac dindinaneñ hicñitegicmac niñac zéwelerec.

¹ (Asafeac legic zéra.) Anutu imi nemu ionac sugginaiguc nammac. Wanju anutu tosara sugginaiguc namma zégési énécmimac.

² Ini héna solarñaneñ ménda zégési énécmima nalé dahecac séc ic biria ionac muru keñhéi hahéi wammu? (Ohec)

³ Maqeqeya zéma gupañ merac onac niñac wamma zégési

wammu. Yéwériginaguc zéma iwawaj niḡac osiqosi wamma kecanzu imi onac hēna solananc zégési énécmimu.

⁴Maqeqeya zéma mété qétetan kecanzu imi aḡgēḡina tima kaižiliweḡ ic ionac murunec metecgé énécmimu.

⁵Ic biria imi eneḡ niḡtegic qḡntegicgina qahac kecma sinḡ qeriaiguc keḡha waḡḡic baec qambaḡa moczoḡ hirima keczac.

⁶Ni énézéma ini moczoḡ anutu, eḡeḡa miḡinawac naḡhéra zéyi,

⁷néḡ ini ic eḡomia ésécnec humuma baec galēḡ tosara ésécnec maunudacmac.

⁸Anutu yacma baec séc ic embac imi zégési énécmima baera baera ic embac imi moczoḡ guac buḡa wandacmu.

83

Israelac hazéchéra zégési énécmimac niḡac zéwelerec.

¹(Legic. Asafeac legic zéra.) Anutu, ac qahac ménda kecbésémaḡ. Acga ménda qaimac; ménda néḡ qemac.

²Guac hazéchécga ieneḡ hériaḡ haizu. Hazéchécga ieneḡ orucgina meyacma keczu.

³Ieneḡ ic embachécga unuwīḡ zé imuac hēna humumia niḡareḡgéma geḡ musaḡḡé énécmima keczu imi unuwīḡ zé eḡawu eminimma keczu.

⁴Waḡu yomuhuc zéanzu; Mebiri énécmimi ionac héḡgaleḡ ama areḡa yanda imi muḡḡuc ménda meyacgému. Israelac qara imi eluḡ unudacmac.

⁵Ieneḡ ewa momac wamma eminimma gi hazéc waḡgemma acgina zikizu.

⁶Ieneḡ imi Edomac ama hali zéma Isimael ic zéma Moap zéma Hagiri ic

⁷zéma Gebal zéma Ammon zéma Amalek zéma Tirowac tacyachéra,

⁸waḡu Asiria acḡuc iniguc toroqema Lot iwac qelihéra méra énécmizu. (Ohec)

⁹Gi imi Midian ic waḡ énécminec ésécnec, waḡu Kison doku téfaraiguc Sisera zéma Yabin onac waḡ énécminec ésécnec ionac acḡuc imuhuc waḡ énécmima.

¹⁰Ieneḡ imi Endoroiguc maunuyu baecac sézēḡ wandacḡic.

¹¹Ionac ic eḡeḡa imi waḡ énécmima, Orep zéma Zeep ésécnec wammu. Galēḡhécgina imi Zeba zéma Zalmunna ésécnec wandacmu.

¹²Ieneḡ yomuhuc zéanzu; Nini Anutuac rama baec imi onagicni nonac buḡa wammac.

¹³Anutuna waḡ énécmima ieneḡ imi luhuc neḡḡocyanéḡ seitotoḡ meyarū mēleḡ qeleḡ waḡanzac ésécnec wammu.

¹⁴Gericnéḡ ic zuḡ zeanzac ésécnec, waḡu geric bélaḡa baec boḡa zeanzac ésécnec

¹⁵guac luhuc selianéḡ nesi énécmima guac luhuc humumianéḡ tericgé énécmima.

¹⁶Yawe, waḡ énécmima gamunéḡ kic tanecginaiguc sécḡé énécmimac. Imuhuc waḡ énécmima ieneḡ guac qacgawac hoc hoc wammu.

¹⁷Waḡénécmima gamuginaguc wamma aurima hémbénaḡa humu qai wammu.

¹⁸Qacga imi Yawe wanzac imi zéma gi sac baec séc ionac eḡeḡa miḡina kecanzaḡ imi niḡtegicdacmu.

84

Ama téréyaiguc mepé qepési ai imi ségiségiyaguc.

¹(Legic galēḡawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Kurumeḡac téḡḡiḡ ic tausenḡa tausenḡac Yawe, yei guac ama haliga imi héḡsorocya yanda.

² Nuac kekec uñananéh guac ama yanda demñaguc imuac niñkumuma kecha séwi qerina momacnec kuc qahac wañu kic qeli kecanzac Anutu guac guru héhéli wanzua.

³ Nuac ic kewu, nuac Anutu, kurumeñac téngñi ic tausenja tausenja Yawe, guac ocmuñiguc rezorezo nei acguc haecgina mihicñianñic zipilalec acguc haecgina mihicñianzu.

⁴ Guac amaiguc tacyac wañanzu imi enej zézé ségiségi ginaguc. Ieneñ imi nalé séc gi mepési gémma kecanzu.

⁵ Guac murunec kuc mema ewa qerigina meefigic Zionac héna yanda béréngé énécmiyu kecanzu imi enej ségiségi ginaguc.

⁶ Ieneñ imi baec wocwocya qara Baka* imuacnec keremmu nalé imuaru doku hogocya sasala mihicñianzu. Wañu kia nalé ménda ducñiyunec hahaya imi acguc doku zékéña mihicñi énécmianzac.

⁷ Ieneñ imi kuc mema toroqema ogicma mema enjac enjac keremma guac baec boña Zioniguc, Anutuac wésiaiguc wininima nammu.

⁸ Kurumeñac téngñi ic tausenja tausenja Yawe, zéwelečna niñnéna. Yakoboac Anutu, gezac qema niñna. (Ohec)

⁹ Saiwanina Anutu, gi halécnéh météré mimia iwac kic tanera imi hémma nimbésémañ.

¹⁰ Guac ama yandagaiguc ai meme momacguc kekera iminéñ ama tosaraiguc ai meme tausenja kekec imi qeyu mazac. Ic biria ionac ama yandaiguc kekec imuac nimba omaya wanzac, néñ guac amagawac sanjulañ imuac galeñdac wamma kekec imuac nimba eeyaguc wanzac.

¹¹ Yawe Anutu imi kaiwe zéma saiwanina wañanzac. Yawenéñ ewa hia wañ nénécmima kekec

eeyaguc mihicñi nénécmianzac. Ikok qahac kecanzu ionac iwawai hiabia ménda añgé tiénécmianzac.

¹² Kurumeñac téngñi ic tausenja tausenja Yawe, guac héima nananzu imi enej zézé ségiségi ginaguc.

Anutunéh muñguc ewa hia wañ énécmimac niñ zéwelerec.

85

¹ (Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Yawe, gi baecga yomuac ewa hia wammima Yakoboac areñ hésa ic keczu imi onagicna liliñgéma hagic.

² Ic embachécga kápésicgina imi wai énécmima kápésicgina moczoñ oso énécminec. (Ohec)

³ Qeri biricga imi moczoñ waina keñu, kimbeñga imi qiziziñgéna keñu.

⁴ Añgéh titiac Anutu, acnina melen nénécmima. Qeri biricga nonac muru hahaya imi waina qahac wañu.

⁵ Geñ imi hémbénaña qeri biric wañ nénécmima hazéc wañ nénécmi wésémañ me?

⁶ Meqeli nénécmima ic embachécga guac niñ wamma ségiségi wambiñ.

⁷ Yawe goi héihéiga mewininina hémbiñ. Wañu añgéhñina tina.

⁸ Inéh ic embachéra eñeya météré ichéra luae qeénécmimac. Imuhuc wamma ieneñ muñguc kápésic wambiñ zé ménda liliñgému niñac meseli énécmimac. Imuac niñac ac imuac me imuac Yawe Anutunéh zémañ zé wanzac imi ni moczoñ niñtoho wammañ.

⁹ Hélaecnec iwac añgéh titi ai imi eeya héimianzu ionac muru hosuru hezac. Imuac niñac odamuyanéh neñañ baeciguc hemac.

* 84:6: Baka imi baec wocwocya mén Palesitainiguc hezac imuac qara. Wañu qac imuac hénia imi 'zésiac wawaña'.

¹⁰ Goi héihéi hémbénaŋa zéma haka héla iminéŋ aŋanzaoc. Haka solaŋa zéma luaenéŋ kiricne amuzaoc.

¹¹ Ac héla imi baeciguc doku éréanzac éséc nec érézac. Haka solaŋa miŋinanéŋ kurumenjiguc kicya hiyu maanzac.

¹² Yawenéŋ iwawai hiabia nénécmiyu baecninanéŋ imuac héla gocmia haimac.

¹³ Haka solaŋanéŋ wéséyaiguc kemmac. Kemma iwac keŋkeŋ hahayawac héna héimindiŋ wammac.

86

Hazéchéra ionac méra igucnec metecgé mimac niŋac zéwelerc.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe, ni kucna qahac, maqeqeya kecua. Gezac qema niŋnéna.

² Ega héima kekera nuac qeri uŋana galeŋgé néna. Miŋ Kewu Anutuna guac muru héima naŋanzua. Welenj qeqe icga ni aŋgéŋna tina.

³ Ni kaiwe herec guac guru héhélizua, imuac wamma goina héina.

⁴ Miŋ Kewu, kekec uŋanawac kiwanéŋ hiwa éréyu génzua. Welenj qeqe icga qeri uŋana ségiségi mihiŋji néna.

⁵ Gi imi hiabia, ségiségi wamma késpedesic wai énécmianzaŋ. Waŋu guac guru héhélima kecanzu ionac goigina héianzaŋ imuac niŋac imuhuc zéwelecua.

⁶ Yawe, nuac zéwelecnaiguc gezac qema niŋna. Zéwelecna selia niŋsima gézézua imi niŋnéna.

⁷ Nuac zérabéra naléiguc ni guac guru héhélizua. Gi nuac niŋnémbésémaŋ zéma ninzéŋgézua.

⁸ Miŋ Kewu Anutu nemu ionac sugcnaiguc guac séc méŋ ménda keczac. Méŋnéŋ méŋ wawaŋ

memega imuac séc méŋ ménda wammac.

⁹ Héŋgaleŋ ama areŋa areŋa geŋ zéna hiŋjima hezac moczoŋ wéségaiguc hama odamuga mepési gémmu.

¹⁰ Gi imi kuneŋ yanda imuac kiwi welic welicgia meanzaŋ. Gi sac Anutu keczaŋ.

¹¹ Yawe guac héna nézéna niŋareŋgémaŋ, ni guac ac héla méndacma kemmaŋ. Ewana momacguc waŋu qacga eeya héigémaŋ niŋac méra néna.

¹² Nuac Anutu, ni ewa moczoŋ nec legic héigéma hémbénaŋa guac qacga mepési gémmaŋ.

¹³ Imi mia goi héihéiga nuac hezac imi kuneŋ yanda waŋu kekec uŋana humucac déc igucnec metecgé nénnec imuac niŋac mia imuhuc waŋgémmaŋ.

¹⁴ Anutu, séwi eneŋ ic eneŋ yacma ni nuwiŋ zé wanzu. Kaižiliweŋ ic tuŋagucnéŋ qeri uŋanawac hochoc ai megic. Waŋu ieneŋ guac niŋac niŋ éréhéic ménda wanzu.

¹⁵ Waŋu gi imi goi héihéiac Anutu, qeri biric focdac ménda wamma goi héihéi zéma haka héla iminéŋ guac muru sécgéma hezac.

¹⁶ Nuac liliŋgéma hama welenj qeqe icga ni meseli némma guac welenj qeqe embacgawac naŋa ni imi humuc igucnec metecgé néna.

¹⁷ Ewa hiagawac asé kiwiya imi mewininina hémba. Imuhuc waŋ néna hazéc waŋ nénzu imi eneŋ gamugina nimmu. Yawe gi imi méra némma mebélacgé néŋanzaŋ.

87

Zioniguc tacyac wawaŋa imi ségiségiyaguc.

¹ (Korawac sac taséhéra ionac legic zéra.) Inéŋ baec boŋa téréyaiguc tacyac waŋanzaŋ.

² Yawenéh Yakoboac tacyacac buña tosara onogicma Zionac nagu imuac siña niñanzac.

³ Anutuac ama areña yanda, guac zéma edamugaguc zéanzu. (Ohec)

⁴ Ni niñnéñanzu ionac sugc-naiguc Rahab* zéma Babilon hezaoc zéman. Filisitia, Turo zéma Kusi imi acguc imuhucyanec Zion igucnec hicñihicñiya zééncmiman.

⁵ Eñeña miñina eñeyaoc Zion imi meyacgémac imuac niñac Zionac yomuhuc zému; Ic yomi me imi imuacnec hicñi hicñiya.

⁶ Yawenéh ic embac qacgina oma zañgégina olomma ic yomi acguc imuacnec zémac. (Ohec)

⁷ Legic héima hirianzu imi eneñ yomuhuc zému; Doku kiwana imi moczon guac muru hezac.

88

Qeri mamaiguc méra mimiawac zéwelerec.

¹ (Legic galeñawac; Korawac sac taséhéra ionac legic zéra, Kuñaguc.) Yawe, nuac añgéh titiac Anutu, ni siñi kaiwe wéségaiguc guru héhéliananza.

² Nuac zéwelecnanéñ guac wéségaiguc érémac niñ wanzua. Guru héhéliwa gezac qema niñnéna.

³ Kecec uñana imi yéwérinéñ sécgé néñu, kececna imi humucac déciguc hezac.

⁴ Nuac niñgic ic kic suañguc hiñgac hiñgarawac tanec kuc mama wanzac.

⁵ Ni imi humuc ic ionac sugc-naiguc gilinénéña ésécnec. Nuhumugic kic suañ qeriaiguc heheya ésécnec. Humuc ic imi guac méra igucnec elicgé énécmimia, imuac niñac gi imi ionac ménda niñqeli énécmianzan.

⁶ Gi imi ni baec séséh horua dumuc sira tunumanjguc nopocnec.

⁷ Guac qeri biricganéh ni réwérianec helanzi nénzac. Doku temboñganéh nuagicken nuagicha wañ nénzaj.

⁸ Ni niñnéñanzu imi moczon énézéna lakec kendacgic. Wainéñna kekecnawac niñgic qaorac qeqeya wanzac. Ni imi nagu héinénéña wañu, néñgacma kemmanac séc qahac wanzac.

⁹ Niñ yéwérima kecba kicna mugu mizac.

Yawe ni naléya naléya guac guru héhélima kecba méra éréhéčna meyacma kecanzua.

¹⁰ Gi imi dimuhuc humuc ic ionac kiwi welic welicgia wañ énécmia hia hémmu? Uñaginanéh yacma gi hia mepési gémmu me?

¹¹ Guac goi héhéiga imi kic suañ qeriaiguc, wañu guac haka héla imi humuc ic ionac sugcnaiguc hia zéau énécmimia wammac me?

¹² Tunumañ qeriaiguc guac haka welic welicgia, wañu baec eluñ ununuyaiguc guac haka solaña imi hia nimmu me?

¹³ Yawe ni guacnec sac guru héhéli génzua. Siñunec nuac zéwelecnanéñ guac muru érémac.

¹⁴ Yawe némac niñac nuac qeri uñana imi waizañ? Némac niñac guac kic tanecga musañgé nénzaj?

¹⁵ Ni komocna igucnec yéwéri mihicñima hakecma deguc humucac déciguc kecza. Bac yandi yandi mihicñi néñna niñkinzéhna imi héla qahac wanzac.

¹⁶ Guac qeri biricnéñ hoturu nénzac. Guac nimba zénéñ hiri-hirinanéh bacna mésénzac.

¹⁷ Haka imuhucya imuhucyanéh doku ésécnec kaiwe herec lelegé némma momacnec hoturu nénzac.

¹⁸ Geñ imi ala sorochécna nuac murunec elicgé énécmia lakec

* 87:4: Izipteac qara mén. Qac yomi yañ kuney yanda kondunjguc kekera imuac qara.

kendaczu. Tunumaññéj nuac ala sorochéčna ésécnec niguc qéqéhéréj keczanzac.

89

Sésépac ac Anutunéj Dawidiguc memeyá.

¹ (Ezera ic qara Etanac Masikil legic.) Ni Yaweac goi héihéiya imi nalé tetcgia qahac legic héigémmañ. Guac haka héla imi kuananéj énézéwa hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac.

² Ni yomuhuc zéau énécmimañ; Goi héihéiga hémbénaña seligima nañanzac. Hakaga héla imi kurumeñiguc kumuna seligima nañanzac.

³ Wañu geñ yomuhuc zénec; Ni nuac gésimimia i guc sisipac ac memañ. Welenqeqe icna Dawidiac sipacgéma yomuhuc zéyi;

⁴ Neñ qelihécca meseli énécmima guac ic kewu tatacca edamuyaguc imi kumuwa hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac. (Ohec)

⁵ Yawe guac haka welic welicgia imi kurumeñ eneñ mepésimu. Wañu hakaga héla imi météré énécmimia ieneñ kurumeñac hénorin suginaiguc mepésimu.

⁶ Sawaiguc méréneñ Yaweac séc wammac? Uña kucginaguc ionac suginaiguc méréneñ Yaweac séc wammac?

⁷ Anutunéj kurumeñac météré ic ionac a3oazoroiguc eeyaguc yanda wañu lelecgé mimia moczoñ onogicma bac yandi yandi wammiwinañac hezac.

⁸ Yawe, kurumeñac téngin ic tausenja tausenja ionac Anutu, méréneñ gi éséc kuhaguc wammac? Haka hélanéj lelecgé gémma hezac.

⁹ Geñ mia kondun temboñaguc galenげanzañ. Temboñ yaru geñ zéna neñ qeanzañ.

¹⁰ Gi Rahab* imi qegic bec humuma hayec ésécnec efefianec qéséñec. Hazéchécca imi méragawac kuhanéj héndéj énécminec.

¹¹ Kurumeñ imi guac, baec imi acguc guac. Baec kurumeñ zéma imuac qeriaiguc iwawai séccgéma hezac imi moczoñ geñ zéna hicñidarec.

¹² Baec wañgoña Not zéma Saut imi geñ zéna hicñiyec. Saut baec boña Taboro zéma Not baec boña Helmon imi qacgawac niñac ségiségi wanzaoc.

¹³ Guac méraga imi kuha yanda, guac méraga imi selia, wañu méra héiga imi eneña.

¹⁴ Hakaga solaña zéma zégésigésiga solananéj tatacca edamuyaguc imuac qambaña wanzac. Goi héihéiga hémbénaña zéma hakaga héla iminéj wéségaiguc heanzac.

¹⁵ O, Yawe hérian héigémma imuac hénia niñtegicanzu imi eneñ ségiségi ginaguc. Ieneñ imi kic tanecga asahaiguc kenha wanzu.

¹⁶ Imuhuc wamma kaiwe herec qacgawac zézé ségiségi wanzu. Wañu imi eneñ imi hakaga solaña niñac meyac énécmimia wanzac.

¹⁷ Gi imi ionac kucginawac edamuya wanzañ imuac niñac imuhuc wañanzu. Ilcinananéñ† ewa hiaga niñac yandima enanzañ.

¹⁸ Saiwanina imi Yaweac muru hezac. Ic kewunina imi Israelac téréya minina iwac buña wanzac.

¹⁹ Becnec qeri uñawac haka méñ hicñi énécmiyu hénjic imuac-nec météré ichécca yomuhuc énézénec; Ni méra énécmimiawac kuha ic kawali méñac mima i ic embachéra ionac suginaiguc meyacba enec.

* **89:10:** Izipteac qara méñ imi kondun yan yanda méñac waséya mema Rahap zéanzu.

† **89:17:** Ic kewugina kuha iwac niñac zézéya.

20 Ni welen qeqe icna Dawidi mihicnima haléc téréya qocgémiyi.

21 Mérananéj iguc zéngé toroya qahac hemac. Huananéj meseli mimac.

22 Ic imi hazécyá méjnéj méj enéya méra bawaguc opocmacac séc qahac. Ic biria méjnéj méj helanzí mimacac séc qahac.

23 Ni wésiaiguc hazéchéra mebiri énécmima hazéchéra unudacmañ.

24 Hakana héla zéma goi héihéinanéj i guc momacnec hemac. Qacnawac niñac ilihanéj yandimac.

25 Ni méria meyacba konduj qaha zéma doku téfara séc qahaguc hemac.

26 Imuhuc wammiwa inéj nuac nézéma zémac; Gi imi nuac manjocna, nuac Anutu, añgég titiac zamanziñna.

27 Ni imi i méréc meracna kumuwa inéj baec séc ic kewu ionac orucgina wammac.

28 Iwac niñ wamma goi héihéi wammima kecmañ. Sisipac ac ic imiguc memeya imi selianec meseligiwa hekecmac.

29 Wañu qelihéra wañ énécmiwa hémbénaña hicñisai wamma kecmu. Wañu ic kewu tatacya naléya mehorugiwa kurumeña kurumejanéj nalé horua heanzac ésécnec horua hemac.

30 Qelihéra ienenéj héna acna waima zézé seli acnawac séc niñtoho ménda wamma

31 héna acna mesohoma zézé seli acna ménda niñtoho wammuiguc imi

32 qarucnanéj kápésic ginawac unumindiñi énécmima hihilocnéj haka biriagina unumindiñi énécmiman.

33 Wañu kileñ goi héihéina moczoñ ménda wagicma hakana héla wammima ikoc ménda wammiman.

34 Sisipac acna ménda auma ac kuananéj zéhicñiyi imi ménda melemmañ.

35 Hakana téréyanéj hatac momacguc zéseliwa heyecac hezac. Dawidi ac ikoc ménda wammiman.

36 Qelihéra imi enej hémbénaña hicñisai wamma kecmu. Ic kewu tatacyanéj kaiwe ésécnec wésenaiguc nalé tetecgia qahac hema kecmac.

37 Wañu sawawac héipuc ic[‡] qekenéj qehaya qahac nananja maso ésécnec hémbénaña seligima nammac. (Ohec)

38 Néj gi kileñ halécnéj météré mimia imi qeri biric kuneñ yanda wamma zésure wammima héjara menec.

39 Welen qeqe icgawac sisipac ac imuac mézéga tiyu ic kewu opocya imi baeciguc gilina qaurac qezac.

40 Wañu deminja imi hézég gédacma neuñ kiropo selia imi mebiridaczañ.

41 Imuac héna kenkenéj haha wañanzu imi enej kisikiyoñ qemigic ama lelec lelec ienenéj imi isocfagociguc opocanzu.

42 Geñ imi hazéchéra ionac méra héigina imi meyac énécmina enu hazéc enej moczoñ ségiségi wanzu.

43 Wañu iwac souya mebirina zéra qahac wañu yaréiguc kemmacac séc qahac wanzac.

44 Edamuya auna tecgéyu ic kewu tatacya imi melejna baeciguc mazac.

45 Iwac sac qeli naléya imi meducñima gamunéj qacyaiguc haina enzac. (Ohec)

46 Yawe nalé dahecac séc me? Geñgaoc hémbénaña musañgé amuwésémañ? Nalé dahecac séc qeri biricga geric bélaña téma zeanzac ésécnec wañ némbésémañ?

[‡] 89:37: Maso imi tunumañ qeriaiguc ninicanzac imuac niñac héipuc ic zézac.

⁴⁷ Yei naléna hotoŋa dac wanžac imi niŋqeliwésémaŋ. Gi imi baec ic moczoŋ mihicŋi énécmima imuhuc wai énécmina kekecgina yei gorosoŋa ésécneac wanžac.

⁴⁸ Méréneŋ kecma humuc ménda mihicŋima hémma eŋeya qeri uŋaya humucac kuha igucnec hia metecgé amumac? (Ohec)

⁴⁹ Miŋ Kewu hakaga héla imineŋ Dawidi sisipac ac wamminec. Waŋu imuac goi héihéi becneac heaŋec imi dimuaru keŋ saŋgizac?

⁵⁰ Welen qeŋe ichécga zébiri qébiri wammianzu imi niŋqelina, kucginaguc hicŋi saima keczu momac yanda ionac zébiri qébiriginanéŋ nuac wésénaiguc hezac.

⁵¹ Yawe zébiri qébiri imi mia hazéc hécganéŋ guac halécnéŋ météré wammimia inéŋ tima keŋec héna imuac mia zébiri qébiri wammizu.

⁵² Yawe, hémbénaŋa mepésimini, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 4

90

(Legic 90–106)

Kekec hémbénaŋa imi Anutuac muru hezac.

¹ (Anutuac icya Moseac zéwelec welec.) Miŋ Kewu, guac niŋni gi imi hicŋisaiya hicŋisaiya nonac tacyacninawac ama ocmuŋ wanžac.

² Baec boŋa ménda hicŋigicnec, baec kurumeŋ ménda zéna hicŋiyunec hémbénaŋa igucnec hémbénaŋa gi imi Anutu kecanžac.

³ Geŋ zéna ic embac eneŋ liliŋgéma seitotoŋ wanžanzu. Geŋ mia baec ic ini liliŋgéma kemmu zéneac.

⁴ Kicgaiguc yawuŋ tausenja imi oraŋ ésécneac hotoŋa waŋu siŋi bakia tanec wanžac.

⁵ Geŋ mia doku qaoŋ ésécneac luma usuŋénécmima keŋanžac.

Ieneŋ imi gau héhéŋ ésécneac, zariŋ siŋunec zuria qeanžac ésécneac wanžu.

⁶ Zariŋ imi siŋunec zuria qema heyu kaiwenéŋ qeyu mariyaiguc séléccgéanžac.

⁷ Nini imi guac qeri gericnéŋ nonoyu zema qahac wanžinŋ. Waŋu guac qeri gericnéŋ hoturu nénécmizac.

⁸ Geŋ mia késpedesicnina wéségaiguc haima, hakanina biria saŋa imi kic tanecgawac asahaiguc haianžac.

⁹ Nalénina moczoŋ imi qeri biricgawac qeriaiguc qahac wanžanzac. Kekecnina howianéŋ wésénina ésécneac tecgéanžac.

¹⁰ Yawuŋnina imi 70, waŋu tosara kucginaguc imi 80 wanžac. Waŋu imuac surucya imi bisi qatéŋ zéma zésiac. Waŋu imi focdac keŋu nini putitima keŋ humuanžinŋ.

¹¹ Méréneŋ qeri gericgawac kuha hia niŋtegitmac? Méréneŋ héniaga séha niŋtegitma bac yandi yandi wammac?

¹² Ku nénécmina ŋalénina hia olomma niŋtegit qinŋtegit ewa qerininanéŋ doŋgéma kecbiŋ.

¹³ Yawe, némac naléiguc hawésémaŋ? Focdac liliŋgéma hana. Welenqeŋe ichécga goi héihéi waŋ nénécmina.

¹⁴ Siŋunec guac goi héihéiganéŋ meséccgé nénécmina kekecninawac nalé howia séc zézé ségiségi wamma kecbiŋ.

¹⁵ Yéwéri mihicŋi nénécminec imuac naléya moczoŋ zéma qeri biric waŋ nénécminec imuac yawuŋ moczoŋ toroqema imuac séc zézé ségiségi mihicŋi nénécmiwésémaŋ.

¹⁶ Wawaŋ memega welen qeŋe ichécga ionac muru mewinini énécmima guac edamuga imi qelihécgina ionac muru mewinini énécmina.

17 Miñ Kewu Anutuninawac ewa hia imi neñañ muru haina mayu. Méraninanéñ wamma meanziñ imi meseligina nammac. O, méraninanéñ wamma meanziñ imi meseligina nammac.

91

Anutunéñ saiwa wammimac zéma ninzégéyec.

1 Eñeña miñinanéñ hoturumiya sanjima kecañzac imi wandac wandac miñinawac amiaiguc kecmac.

2 Ni Yaweac yomuhuc zéanzua; Inéñ sanji sanjina, zéma neuñ kiropo selina; Anutu iwac muru mia héima nananzua.

3 Imuac mia inéñ nei késakésa ic ionac ufic igucnec zéma yarñhafi warihaguc humumia imuacnec metecgé gémmac.

4 Inéñ gi kuruc neñgocya ésécnec qeñgañ zucyanéñ hoturugéñu qeñgañ bawaiiguc kemma sanjiwésémañ. Imuhucyanec iwac haka héla iminéñ saiwaga zéma asamañga ésécnec hézicgé gémmac.

5 Gi imi sinjiyawac zéra imuac bac yandi yandi zéma kaiweac zakon muigic hahaya imuac zénéñ hirihiri ménda wambésémañ.

6 Yarñhafi wariha tunumañiguc hahaya zéma kisi kiyon kaiweiguc hicñi hicñiya imuhucyawac bac yandi yandi ménda wambésémañ.

7 Tauseñ me 10 tauseñnéñ wésé andégaiguc mama humuwu, néñ gi imi saec imuhucyanéñ ménda hosucgé gémmac.

8 Gi imi kaiziliweñ ic ienen bakia megic kicganéñ inicbésémañ.

9 Gi imi Yawe anjétna sanji sanjigawac buña wanzac. Eñeña miñina anjétna tacyacgawac ama ocmuña wanzac.

10 Imuac niñac zérabéra guac muru ménda haréma yan hafinéñ

ama haliga hosuraiguc ménda hosucgémac.

11 Inéñ guac wamma kua meme uñahéra énézéyu héna keñkeñ haha wañanzañ imuaru galenjë gémmu.

12 Ienenéñ méraginanéñ gépésigic hénaga imi hocnéñ ménda héimac.

13 Gi imi laion zéma qaté mokoleñ tidacgéwésémañ. laion sacqeli zéma mokoleñ hénaga bawaiiguc tidacgé énécmiwésémañ.

14 Anutunéñ yomuhuc zézac; Inéñ goina héianzac imuac anjéña timañ. Inéñ qacna niñnéñanzañ imuac i meyacmimañ.

15 Inéñ zéwelecnéñu acya melenéñ mimañ. Zérabéra naléiguc i guc momacnec kecmá metecgé mima méra miwa eebipiyaguc wammac.

16 Yawuña mehorugiwa niñu sécgémac. Wañu anjéñ titiac ai ézéwa hémmac.

92

Héipuc wammiyu ewa hia ac ézéyec.

1 (Legic zéra, Sabata naléiguc héihéiyawac legic.) Eñeña miñina Yawe, ewa hia ac gézéma guac qacga kikicmelonéñ legiciguc héigéñgéña imi hiabia.

2 Sinjunec goi héihéiga zéauma sinjiyaiguc hakaga héla imuac zéauauya imi hiabia.

3 Gita kulele zéma wañgonéñ qema mepési géñgéña imi hiabia soroc.

4 Yawe, wawañ memeganéñ ségiségi miñicñi néñzañ. Ni méragawac haka silic niñac ewana meyacma mepési génzua.

5 Yawe, wawañ memega imi yei kunéñ yanda. Guac niñiñga imi yei kunéñ yanda wanzac.

6 Ic diwi qiwiliña imi ménda niñasarianzac. Ic sicsaocya imi ménda niñtegiçanzac.

7 Ic biria imi qezézac ésécnec saigic. Kaiziliweñ ic enéñ kindindin ginaguc wanzu, néñ

kecma hémbénaŋa birima qahac wandacmu.

⁸ Yawe, gi imi hémbénaŋa eŋeŋa miŋina wanŋaŋ.

⁹ Niŋzaŋ? Hazéchécgga, O, Yawe, hazéchécgga ieneŋ kileŋ biridacmu. Képésic meme ic imi héndéŋ qéndéŋ waŋ énécmimia wammac. Imuac mia imuhuc zézuu.

¹⁰ Waŋu geŋ imi ilicna haséŋ burumakao ésécnec meyac néŋaŋzaŋ. Haléc hiabia oruc-naiguc qocgé néŋzaŋ.*

¹¹ Hazéchécna haka biriawac bakia megic kicnanéŋ inicanŋua. Yacma nuanzu imi tasia biria mezu zégic gezacnanéŋ niŋaŋzaŋ.

¹² Ic solana imi yéménzéc ic ésécnec loŋgo biacbiac wamma Lebanonac sida ic ésécnec yandimu.

¹³ Yaweac ama, Anutuninawac ama yandaiguc himicgic loŋgo biacbiac wamma nanzu.

¹⁴ Waŋu ic yanda wammaguc kileŋ héla haianzaŋ. Dokugina ménda zicgéyu téŋgiŋ téŋgiŋ waŋaŋzaŋ.

¹⁵ Yawe hakaga dindiŋa imi mewininina. Yawe imi nuac zamanziŋ. Iwaru imi kápésic mén ménda hezac.

93

Anutuac héŋgaleŋ ai imi edamuyaguc.

¹ Yawenéŋ héŋgaleŋ wamma eŋeyaoc héŋgaleŋ aiac kuha héiamuyu eeyaguc wanŋac. Yawe imi kuhanéŋ séwi usuya zéma rikunŋa héiamuzac. Imuac baec kurumenŋ kumuyu qekenŋ qehaya qahac seligima nammac.

² Gi imi nalé hémbénaŋa igucnec kecneccac keczaŋ. Ic kewu tatacga imi becarunec héitumuna seligima taczaŋ.

³ Yawe doku yandanéŋ luma yaczac. Doku yandanéŋ luma hétéŋa meyaczaŋ. Doku yandanéŋ luma gérérécc mericzac.

⁴ Ou eŋeŋa tacanzaŋ, Yawe guac kucga imi doku qara zéma konduŋ temboŋ yanda ogicma kunéŋ yanda wanŋac.

⁵ Yawe, ackuazécga imi héla téŋgéŋ. Téréyaganéŋ amaga mezericna sécya waŋu hémbénaŋa hema kecmac.

94

Anutunéŋ ic solana ionac hazéc hécgina bakia meleŋ énécmimac.

¹ Yawe, tasé kuku miŋina Anutu, bakia meleŋmeleŋ miŋina Anutu, geŋ asac mararaŋ qetagalIWésémaŋ.

² Yacna, baec yandawac zégésigési miŋina gi. Yacma séwi eŋeŋ ic tasé ku énécmia.

³ Yawe, ic biria eneŋ nalé dahecac séc hériaŋ haimu? Némac naléiguc haka imi tecgémac?

⁴ Ieneŋ séwi eŋeŋ wamma zébiri qébiri waŋaŋzaŋ. Biria meme ieneŋ moczoŋ séwi eŋeŋ wamma keczu.

⁵ Yawe, ieneŋ ic embachécga qézéŋgé unuma guac buŋa imi helanzi énécmianzaŋ.

⁶ Embac malé zéma, ic kian unuhumuma, gupaŋ merac unuhumuanzu.

⁷ Imuhuc wamma yomuhuc zéanzaŋ; Yawe imi ninicmacac séc qahac. Yakoboac Anutu imi niniŋa qahac.

⁸ Ic embac sugginaiguc ic qelana keczu ini qeriginanéŋ niŋgic. Niniŋgina qahac ini, némac naléiguc niŋtegit qinŋtegit ginaguc wammu?

⁹ Gezacnina meyacgé nénécmiyec inéŋ acnina hia ménda nimmac me? Kicnina meyacgé nénécmiyec inéŋ hakanina hia ménda hémmac me?

* 92:10: Halécnéŋ météré mima kuc buŋa qemima Israelac ic kewu kumu mimiawac zézéya.

¹⁰ Baera baera bakia meénécmina ic pakeñ ac ku nénécmianzac inéñ niniña qahac zéma ninzu me?

¹¹ Yawenéñ ic onac niniñgina nindaczac. Niniñgina imi gorosonja wanzac imi nindaczac.

¹² Yawe, gi zéqindiñi mianzanñ ic imi zézé ségiségiyaguc. Héna acganéñ pakeñ ac wammianzanñ ic imi ségiségiyaguc.

¹³ Ic imi zérabéra naléiguc metecgé mima luaeiguc opocna kerunec, ic biria ionac imi baec séséñ éséénécminia wammac.

¹⁴ Yawenéñ ic embachéra ménda wai énécmianzac. Wanju eneya buña héñacgina ménda meanzac.

¹⁵ Zégésigési imi haka solañaguc liliñgéma hamac. Hayu ewa qerigina solañanec kecanzu imi eneñ moczonñ qeriginanéñ méndacmimu.

¹⁶ Mérénéñ nuac niñ yacma biria meme ic unumac?

¹⁷ Yawenéñ ménda méra némbacnec kekec uñananéñ bec humuma néñ qema kecbacnec.

¹⁸ Yawe, hénana tisoracgéyi nalé imuaru goi héihéiganéñ ni népésinec.

¹⁹ Qerinaiguc niniñ sasala hicñinéñu guac mebélac qebélac ainéñ kekec uñanaguc ségiségi mihicñi néñanzanñ.

²⁰ Héna aciguc koroma haka biria wanñanzac gésigési ic kiwa biria imuhucyanéñ dimuhuc giguc ala kekec wammac?

²¹ Ieneñ tocgéma ic solañawac kekecyá qewiñ zé wamma ic késpedesiya qahac imi késpedesiraguc zéma zétécgéma sac naecmianzu.

²² Yawe imi neuñ kiropo selia baec boñaguc nananja. Nuac Anutu imi zamanziñ selia, réwéri igucnec néñgacma imuaru sanñgianziñ.

²³ Késpedesigina melenñ énécmina ionac muru liliñgéma kemmac. Haka biriagina niñac mebiri

énécmina qahac wandacmu. Yawe Anutunanéñ mebiri énécmimac.

95

Mepésimima niñtoho wammiiw
zé nunuruzac.

¹ Hagic nini Yawe legic héimima, neñanñ angéñ titiac zamanziñ ségiségi wamma legic héimiwiñ.

² Ewa hia ac ézéma wésiaiguc kemma legic zéra zéni iwac muru kemmac.

³ Yawe imi Anutu kunenñ yanda, anutu moczonñ ionac qacginaiguc eneña keczac.

⁴ Baec hiñgac hiñgara imi mériaiguc hezac. Baec boña eneña acguc iwac buña wanzac.

⁵ Kondunñ imi iwac, inéñ zéyu hicñiyec. Wanju baec acguc mérianéñ meyec.

⁶ Hagic nini sicgéma mepésimima, kekecnina mihicñi nénécmiyec Yawe iwac muru simiñ héimiwiñ.

⁷ I imi Anutunina, nini imi ic embachéra, rama tunja mériaiguc ono onopora.

Ini nalé yomuaru ewaya nimbiñ zé wanziuguc imi;

⁸ Meriba zéma baec kérékérasia Masa imuac nalé ésécnec ewa qerigina seliseli ménda wammu.

⁹ Nalé imuaru yandahécgina ni batucgé némma awinémma wawanñ memena imi héngic.

¹⁰ Ni yawunñ 40 séc hicñisai imuac niñyéwécnaguc wamma zéyi; Ieneñ imi ic embac ewagina soho sohoya, nuac héna imi ménda ninzu.

¹¹ Imuac ni qeri biric wamma zéselima zéyi. Ieneñ nuac tac hi-ahiaruiguc harémuac séc qahac.

96

Zégési nénécmimanñ zé hahaya Anutu i mepésimini.

¹ Legic qelia Yawe héimigic. Baec séc ic embac Yawe legic héimigic.

2 Yawe legic héimima qara mepési migic.

Angéj titi ai imuac naléya naléya zéau énécmigic.

3 Edamuya imi baera baera ionac. Wanju kiwi welic welicgia imi ic embac momac yanda ionac zéau énécmigic.

4 Yawe imi kuney yanda, imuac nijac hélacnec mepésimimu. Anutu tosara moczoj onogicma eeya héimimu.

5 Anutu baera baera keczu imi moczoj ejomia. Tosara qahac, néj Yawe inéj mia kuruménj zéyu hicnijec imuac mia imuhuc zézua.

6 Eeya ejeja zéma ic kewuac qarucnéj iwaru hezac. Kuha zéma hénsorocyanénj iwac ocmunj téréyaiguc hezac.

7 Yawe zézé ségiségi wammigic. Baera baerawac ic embac hénia hénia ini, edamuya zéma kuha imuac Yawe zézé ségiségi wammigic.

8 Yaweac qara eeyaguc imuac séciguc edamuyawac zézé ségiségi wammigic. Sesegina mema iwac ama yandaiguc kerenmu.

9 Hénsorocya* zéma téréya nijac wamma Yawe mepési mimu. Baera baera iwac wésiaiguc zénéj hirihiri wammu.

10 Baera baera sugcinaiguc ini yomuhuc zému; Yawenénj héngalenj wanžac imuac baec momac yandanénj seligima qekenj qeha ménda wammu. Inéj ic embac momac yanda hénia ac hezac séc dindinanec zégési énécmimac.

11 Kuruménj imi ségiségi wanju baec imi zézé ségiségi wanju kondunj zéma iwawai imuac qeriaiguc sécgéma hezac imi hérianj haimimu.

12 Nene ai lépaya lépaya zéma iwawai imuaru hezac imi moczoj ségiségi wammu. Imuhuc wanjic

zunjiguc ic hésa acguc Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma legic héimu.

13 Inéj hamac. Baec zégési énécmimanj zé hamac. Inéj solanjanénj baec yanda zégési énécmima ikoc qahac, néj hélacnec ic embachéra zégési énécmimac.

97

Anutuac héngalenj ai imuac edamuya.

1 Yawenénj héngalenj wanj énécmimac. Imuac baecnénj ségiségi wanju kondunjiguc baec komoc komoc imi acguc zézé ségiségi wammu.

2 Hosusu zéma tunumanénj lelecgémizac. Haka solanja zéma zégésigési solanja iminénj ic kewu tatacyawac qambanja wanzac.

3 Geric bélanjanénj wésia igucnec hicnjima hazéchéra yanda lelec lelec keczu onodacmac.

4 Iwac piliticnéj baec séc kenj qetagaliju baecnénj hémma zénéja hirizac.

5 Baec bojaya bojaya iminénj Yawe baec yanda minjina iwac wésiaiguc kufanj ésécnec pépélima mazac.

6 Kuruménjénj iwac solanj dindinja zéauyu ic embac moczoj edamuya héjanžu.*

7 Anutu méraganénj seima memeya welenj qemima iwawai ejomia nijac séwi ejej wanjanžu imi enej moczoj gamuginaguc wammu. Anutu sasala ini Yawe mepésimigic.

8 Yawe guac zégésigési imi Zionac hénarinj enej nimma ségiségi wanžu. Yudawac ama arenja kuney kuney séc* ienenj imuac wamma zézé ségiségi wanžu.

* 96:9: Ic kewunénj zuri zambayaguc nanju hénsoroc wammianjic ésécnec. ✱ 97:6: Rom 1:20 * 97:8: Hebraio aciguc; bérachéra.

⁹ Yawe gi imi baec séc eņeņa keczaņ. Anutu momac yanda qacginaiguc onogicma keczaņ.

¹⁰ Yawe siņniņ wammianzu ini, biriawac mézégina tiyu. Inéņ hénáoriņ héra galeņgé énécmima ic biria ionac méragina igucnec metecgé énécmianzac.

¹¹ Ic solañ onac asac mararaņ zilaloņa qesa énécmima qerigina dindiņa kecanzu ionac ségiségiac gocmia qesa énécmianzac.

¹² Ic solañ ini Yaweac niņac ségiségi wamma qara téréyawac ewa hia ac zémigic.

98

Baec zégési mimiawac mepésimigic.

¹ (Legic zéra.) Yawenéņ haka welic welicgia waņec imuac niņac legic qelianéņ mepési migic. Iwac méra héiya zéma hua héiya téréyanéņ onogicma kawali waņec.

² Yawenéņ aņgéņ titi ai imi énézéyu héņgic. Waņu iwac solañ dindiņa imi baera baera ionac kicginaiguc kawé qema mewininiyec.

³ Inéņ goi héihéiya zéma haka héra imi Israel héná géséhéra ionac niņac wamma sisipac acya niņqelima imuhuc waņec. Waņu baec zécgéria séc Anutuac aņgéņ titi ai imi héņdacgic.

⁴ Baera baera ini ségiségi wamma Yawe hétéņ héimigic. Ewagina meyacma ségiségi wamma legic héima mepési migic.

⁵ Gitanéņ Yawe mepésigic. Gita zéma ewaginanéņ mepési migic.

⁶ Tomuņ mimisuleac hétéņanéņ ic kewu Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma hériañ haimu.

⁷ Konduņ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi zéma baec zéma imuaru tacyac waņanzu imi moczoņ hériañ haimimu.

⁸ Yaweac wésiaiguc dokunéņ luma méra qege waņgic baec boņanéņ momacnec ségiségi wamma legic héimigic.

⁹ Inéņ mia baec zégési énécmimaņ zé hamac. Inéņ solañ dindiņayanéņ baec zégési énécmima, keņkésa hakésaya qahac ic embachéra zégési énécmimac. Hénia imuac niņac mia imuhuc mepé qepési wammigic.

99

Anutuac hénia téréya imuac wamma mepésimigic.

¹ Yawenéņ héņgalen waņ énécmizac, ic embac momac yanda zénéņ hirihiri waņgic. Yawenéņ Kerubim kua meme uņa qacginaiguc taczac. Baecnéņ hiriyu.

² Yawenéņ Zioniguc kunen keczac. Icembac hénia hénia ionac qacginaiguc meyac mimiawac kecanzac.

³ Énézéna ienen qacga yanda welic welicgia imi mepésimu. Inéņ téréya wanzac!

⁴ Ic kewunina imi kuhaguc. Inéņ zégésigési dindiņawac siņa niņanzac. Inéņ haka keņkésa hakésaya qahac imi kumuyec. Yakoboac ichéra ionac sugginaiguc héná aciguc nanaņ seli zéma haka solañ kumuyec.

⁵ Ini Yawe Anutunina meyacmima iwac héniaiguc mepésimu. Inéņ téréya wanzac.

⁶ Hofac oo ichéra ionarunec imi Mose zéma Aron, waņu Anutuac qara qacanzu ionarunec imi Samuel, ic imuhucyanéņ ewagina moczoņnec Yawe zéwelecmigic acgina niņénécmiyec.

⁷ Yawenéņ hosusu tandéyaiguc namma ionac énézéyu héná ac zéma zézé seli ac imi niņtoho waņgic.

⁸ Yawe, Anutunina, gi imi acgina niñénécminec. Nalé tosiaiguc bakia meleş énécminec, nēş gi imi kēpésic waiwaiac Anutu kecanzaş.

⁹ Ini Yawe Anutunina meyacmima baec boşa téréya imuaru i mepési mimu. Yawe Anutunina imi téréya wanzaş.

Baera baera Anutu mepésimimu nişac unuruyec.

100

¹ (Ewa hia zémimiawac legic zéra.) Baera baera momac yanda, séşiséş wamma Yawe oşhériaş haimigic.

² Séşiséş wamma Yawe weleş qemima legic héima iwac wéşiaiguc kereşşic.

³ Yawe imi Anutunina wanzaş imi ini nişasarigic. Inēş zéyu nini hicşjima kecşjı. Waşu nini imi iwac buşa. Iwac ic embachéra zéma rama inēş ninicgaleş waş nénécmiyu kekera.

⁴ Ewa hia ac ézéma saşşgulaşiguc keremmu. Legic héimima ama yandayaiguc keremmu. Keremma ewa hia ac wammima legic héima qara meyac mimu.

⁵ Yawe imi hiabia. Goi héihéiya hémbénaş imi nalé tetecşia qahac heanzaş. Hakaya héla imi hicşşisaiya hicşşisaiya ionac muru hema emma kecmac.

101

Ic kewu zéma sisipac acya.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Ni goi héihéiga zéma zégési gésigawac legic héimaş. Yawe, ni şi gita kulele qehéi waşşémmaş.

² Ni héna solaşawac ewama kecmaş. Néma naléiguc nuac hanémbésémaş? Ni amanaiguc ewa solaşanec hakana wamma kecmaş.

³ Iwawai biria imi imuac me imuac kicnaiguc ménda haiwa

hemac. Héna ac andé qema kecanzaş ionac mézétiti wamma kecba haka iminēş ménda qéqéhérēş waşşémmac.

⁴ Ewa qerigina qariş qarişşia ieneş nuac murunec lakec kemma kecmu. Ni haka biria héşara mema kecmaş.

⁵ Méşnéş méş alahéra saşşşiaiguc zébiri qébiri waş énécmianzaş imi mebiri énécmiwa qahac wandacmu. Séşéra herec zéma séwi eşeş imi bisiqatēş ménda waş énécmimaş.

⁶ Kicna hima baec yomuaru ic héla imuhucya mihicşi énécmima énézéwa niguc momacnec kecmu. Héna solaşa tima keşanzaş imi kumu énécmiwa weleş qenémmu.

⁷ Ikoc ic imi méşnéş méş amanaiguc ménda kecmac. Ikoc ac zéanzaş imi eneş kicnaiguc ménda wai énécmiwa nammu.

⁸ Şişunec séc ni baec yomuaru ic biria moczoş mebiru énécmiwa qahac wandacmu. Biria meme ieneş Miş Kewuac ama areşa yandaiguc qahac wandacmu.

102

Méra mimac nişac zéwelecma Ic kewu hémbénaşa ézéyec.

¹ (Yéwéri mihicşima ewa biric wamma nişyéwécya imi Yawe ézéma zéwelerec.) Yawe, zéwelecwelecna nişnéna. Waina guru héhéliwa qaşacnanēş guac muru haréyu.

² Helanzaş nénéşawac kecba nalé imuaru kic tanecga ménda musaşşé némbésémaş. Guru héhéliমা imuaru gezac qema focdac acna kitiwa meleş némbésémaş.

³ Kekecnawac naléya imi hoşac ésécnec emma sohoanzaş. Şicnanēş geric lokora ésécnec zéanzaş.

⁴ Ni eluş nuyu nene ménda neanzaş. Ewa qerina imi baec

kérakérasiauwac qézézac ésécneç zicgézac.

⁵ Zésilacna niñac séwinanéñ sic-naiguc qékétazac.

⁶ Ni imi baec kéra kérasiaiguc guae nei ésécneç, baec kisiaiguc kouterañ nei ésécneç wanžua.

⁷ Siñiiguc kic qeli kecba ama bauyaiguc maualalac nei ésécneç wanžua.

⁸ Hazéchéçna eneñ kaiwe hereç zébiri qébiri wañ némma meeqesac memaqesac wañ némma sésécac wammac niñac qacna imi saeciguc haianzu.

⁹ Sigic* newa nenena ésécneç wañu doku newa kic masina mayu momacneç neanzua.

¹⁰ Hénia imi yomuhuc; Guac qeri biric zéma qeri geric niñac imuhuc wanžua. Gi ni népési yacmaguc duña gilina nuanžac.

¹¹ Naléna imi tecgémanñ zé mariawac amia ésécneç melemma mazac. Qézézac ésécneç zanğéma kenžua.

¹² Néñ Yawe gi imi hémbénañ kecañanñ. Qacga imi niñqeligic hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac.

¹³ (13a) Deguc imi Zion wéséniniñ wañmimiawac naléya. Nalé niñna hezac imi ducñizac.

¹⁴ Wañu welenñ qeqe ichécga nini Zionac hoc bañec niñac ségiségi wañziñ. Wañu imuac seitotoñadac imuhucya acguc siña nimmianziñ. (13b) Imuac niñac geñ yacma Zion ewa hia wammiwésémanñ.

¹⁵ baera baera ic embac imi Yawe guac qacga nimma bac yandi yandi wammu. Baec séc ic kewuhéra ieneñ edamugawac eeya héimu.

¹⁶ Yawenéñ Zion miyacgéma eñeya edamuya qeriaiguc wininiyu imuhuc wammu.

¹⁷ Yawenéñ maqeqeya inic sosoli wañ énécmima zéwelecgina

mematiti ménda wañu imuhuc wammu.

¹⁸ Haka imi biançac hicñisai ionac ogic heyu ic embac bianñ hicñimu imi eneñ Yawe mepési mimu.

¹⁹⁻²² (21) Wañu hésa ic ionac zésilacgina nimma humucac buña qeénécmimia hulac énécmiyu. (22) Ic embac hénia hénia zéma héngalenñ ama areña yanda Yawe mepésimiwiñ zé tocgému nalé imuaru, (21) Yaweac qara imi Zioniguc, wañu qac buñaya imi Yerusalemiguc zéau énécmimu niñac (19) Yawenéñ ocmuñ téréya eñeña imuaru kic hiyu mayu nini-canžac. Ineñ kurumeñ igucneç baec héngalenñ wañanzac.

²³ Ineñ kekeç hénanawac suraiguc nuac kucna memama kekeçnawac nalé imi meho-tonjiyec.

²⁴ Wañu ni yomuhuc zéyi; Anutuna, Anutuna, naléna kemañu ménda nuagicna. Guac yawuñga imi hicñisai lépaya lépaya hema emma kecmac.

²⁵ Geñ mia becneç baec qambaña hainec. Kurumeñ acguc méraganéñ mihicñineç.

²⁶ Baec kurumeñ imi hia qahac wammac, néñ gi imi hémbénañ kecañanñ. Iwawai imuhucya imi séwi usu ésécneç méiméiya wamma tegicanžac. Wañu séwi usu ésécneç hainetec wañanzanñ.

²⁷ Gi imi ménda melemma imuhucyanec kecañanñ. Yawuñga imi tectecgia qahac.

²⁸ Welenñ qeqehécga ionac qelihécgina imi nalé séc kecmu. Qelihécgina imi wéségaiguc seligima nammu.

103

Anutuac hiayawac niñac ewa hia ac wammiiyec.

* 102:9: Ewa biric mihicñima sigic naecañgic.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Kecec uŋana, Yawe zéhiaru mina. Qerinaiguc heheya ini moczoŋ qara téréya zéhiaru migic.

² Kecec uŋana, Yawe zéhiaru mima, ewa hiawac buŋa iwarunec hahaya moczoŋ imuac eluŋ ménda gumac.

³ Inéŋ késpedesga moczoŋ augemma yarhfiga moczoŋ mehiaruma

⁴ kekecga imi humuc igucnec metecgé gémma goi héihéia zéma wésé niniŋanéŋ ic kewu opoc héigémmac.

⁵ Waŋu iwawai hiabianéŋ ewa siŋga mesécgé gémmac. Waŋu séwigawac sac qeli imi meqeligéŋu kunta nei ésécnec kucgaguc wambésémaŋ.

⁶ Yawenéŋ haka solanŋ wamma mema helanzi énécmimia ionac niŋac wamma hazéc hécgina héná acac séhaiguc zétécgé énécmianzac.

⁷ Imuhuc wamma hakaya Moseac muru, waŋu wawaŋ memeya imi Israel qelihéra énézéyu niŋgic.

⁸ Yawe imi wésé niniŋ waŋ énécmima ewa hia waŋ énécmima qeri biric focdac ménda niŋénécmima goi héihéi kuaya qeqeya waŋ énécmianzac.

⁹ Inéŋ késpedescinawac nalé séc tualefic ac ménda waŋanzac. Waŋu qeri biric nalé horua ménda doŋgéanzac.

¹⁰ Késpedes ninawac séc ménda melené nénécmima, haka biriawac bakia howiacnec ménda melené nénécmianzac.

¹¹ Hénia imi yomuhuc; Kurumenéŋ baec igucnec ou eŋeŋa hezac ésécnec, goi héihéiya imi eeya héimianzu ionac muru kunéŋ yanda he énécmianzac.

¹² Baec waŋgoŋa Is néŋ Wes igucnec lakec hezac ésécnec,

inéŋ ac qeqe wawaŋanina imi qetecgéyu lakec keŋec.

¹³ Maŋgocnéŋ nambérac héra ionac wésé niniŋ waŋ énécmianzac ésécnec, Yawe imi eeya héimianzu imi onac wésé niniŋ waŋ énécmianzac.

¹⁴ Inéŋ séwininawac hénia nimma, nini imi seitotoŋ wanziŋ imi niŋqelima imuhuc waŋ nénécmianzac.

¹⁵ Baec ic kekecninawac nalé imi qézézac ésécnec. Edamunina imi baec kisiawac zariŋ zuria ésécnec.

¹⁶ Imuhucya imi luhuc geriwagucnéŋ qacginaiguc qeyu qa-hac waŋu, baec kisanéŋ zariŋa hocanzac.

¹⁷ Néŋ Yaweac goi héihéianéŋ eeya héimianzu ionac hémbénaŋaiguc hémbénaŋa hema emma kecmac. Solanŋ dindiŋaya imi qelihécgina lépaya lépaya he énécmima kecmac.

¹⁸ Imi mia sisipac acya niŋtoho wamma héná acya niŋqelima wamma meanzu ionac mia imuhuc waŋ énécmianzac.

¹⁹ Yawenéŋ ic kewu tatacya kurumeniguc meyacgéma, héŋgaleŋ kuhanéŋ kecec momac yanda galeŋgé énécmianzac.

²⁰ Kucginaguc wamma Yaweac ackuazéc meselima, ac ewaya niŋtohoanzu kua meme uŋa ini Yawe zéhiaru migic.

²¹ Yawe welené qemima iwac ewa siŋ wamma meanzu kua meme uŋa ini Yawe zéhiaru migic.

²² Yawenéŋ zéhicŋi énécmiyu baec imuaru me imuaru inéŋ héŋgaleŋ waŋanzac séc kecnazu ini moczoŋ Yawe zéhiaru migic. Kecec uŋana Yawe zéhiaru mina.

104

Baec kurumenéŋ miŋina Anutunéŋ héŋgaleŋ waŋ nénécmianzac.

¹ Kecec uŋana, Yawe zéhiaru mina. Yawe Anutuna, gi imi kunéŋ

yanda, eega eņeņa zéma edamuga imi maleku éséc nec héima kecanzanj.

² Inéj asac mararaņa imi séwi usu éséc nec héima, kurumenj imi sel hali éséc nec hérétéj haiyu hezac.

³ Dokuiguc amayawac nanduj kumuma hosusu ézéyu kareya waņu luhuc ézéyu qeņgaņa waņu keņha waņanzac.

⁴ Luhuc oporu eņeya welenj qeqe icya waņu, geric oporu eņeya ai icya wanzac.

⁵ Baec imi qambaņa qahaiguc haimiyu hémbénaņa qekenj qeha ménda wanzac.

⁶ Gej baec imi konduj doku yandanéj séwi usu éséc nec hoturuna baec boņa qahaiguc nanec.*

⁷ Waņu gej mia ac wamma dokunéj néngacma keņec. Parandanja qaru foc foc keņec.

⁸ Keņu baec boņanéj eņu baec wéjwéngianéj hiņgacma imuac me imuac zéminec séc mekemma hezac.

⁹ Waņu dokunéj muņguc ménda hama hoturumu niņ ménda logimu zéma qaņaņ silic hai énécminec.

¹⁰ Yawenéj zéyu doku hogocyanéj baec boņa wéjwéngia séc hicņima éréma baec boņa namuņ ginaiguc téfara wamma keņanzu.

¹¹ Kemma baec kisiaiguc haséj yaņ sécgina séc gumu énécmiyu haséj becosic eneņ acguc negic déméņgina qaņgararaņa imi méwécgéyu hiaruanzac.

¹² Sawa nei acguc imuac giņgiņaiguc aségina haima ic hawaiguc tacma ewa hétéj waņanzu.

¹³ Inéj ou ai amayaiguc tacma baec boņa séc doku haiyu aiyawac héla imi baeciguc sécgéma hezac.

¹⁴ Inéj waņu ama yaņ onac qézézac zéma ic neņaņ niņac zua zua yandianzac. Waņu

inéj zéyu baeciguc nene yaka hicņianzac.

¹⁵ Icac ewa qeriaiguc zézé ségiségi mihicņi mimia waiņ zéma icac kic tanera measari mimia haléc zéma icac ewa qeriaiguc kuha mihicņi mimia nene yaka imi inéj zéyu hicņidarec.

¹⁶ Yaweac ic hésa dokunéj sécgé énécmiyu hezac. Lebanonac yéménzéc ic imi inéj himiru hezac.

¹⁷ Nei eneņ imuaru haegina hianzu. Zanzanj nei eneņ imi kumbu* iciguc amia mihicņianzu.

¹⁸ Baec boņa eņeņa imi haséj noniņ ionac buņa, waņu hoc banec imi nehec qéranderj ionac sanji sanjiac buņa wanzac.

¹⁹ Inéj maso haiyu baec ai memeyawac naléya zéanzac. Waņu kaiwe imi naléya nimma hiņgacanzac.

²⁰ Gej mia tunumaņ mihicņina ama siņiyu haséj yaņ hénia hénia mama keņha waņanzu.

²¹ Laion sac qelinéj neneyawac buņa nesima qacma neneyawac Anutu guru héhélima kecanzu.

²² Kaiwe éréyu kemma tenjinaiguc heanzu.

²³ Duņa ic eneņ mama kuc qema ai mema kecgic ama siņianzac.

²⁴ Yawe ai geņ menec imi yei sasala yanda wanzac! Geņ mia niņtegic qinjegicganéj kekec imi moczoņ mihicņina mériaņganéj baec séc sécgéma hezac.

²⁵ Eri konduj hilaneņ kuneņ yanda hezac. Waņu imuac qeriaiguc imi, iwawai bacginanéj héima keņha waņanzu zéma doku yaņ kuneņ komora hénia hénia zanégina ménda oloņ oloņawac séc hezac.

²⁶ Zéicnéj imuac qahaiguc keņha wanjiac geņ zéhicņi mimia konduj yaņ oa gazugažu eneņ doku imuac qeriaiguc lelecgéanzu.

* 104:6: Hén 1:2 * 104:17: Me yéménzéc.

27 Imuhucya ienen moczon nalégina séc méndacma geñ nene gumu énécmiwésémañ niñac guac kichihi wamma kecanzu.

28 Gumu énécmina neanzu. Méraga auna iwawai hiabia sécgé énécmianzac.

29 Kic tanecga musañgéna ienen zénéñ hirihiri wamma kecanzu. Wañu geñ wéségina onagicna humuma baec igucnec hicñgicac imuac muñguc liliñgéma keñanzu.

30 Wañu geñ uñaga téréya mélina hama kekec hezac séc mihicñj énécmiyec. Wañu inéñ baec séwiya imi muñguc meqelianzac.

31 Yaweac edamuya imi hémbénaña hema emma kemmac. Yawenéñ enjeya ai niñac zézé ségiségi wammac.

32 Inéñ baec héñu baecnéñ hirianzac. Wañu baec boña osiyu hofacnéñ yacanzac.

33 Kekecnawac séc Yawe legic héimimañ. Kic qeli kecmañ imuac sura séc Anutuna gita kulele qemimañ.

34 Zézé niniñnanéñ ségiségi mihicñj mimac niñac wanzua. Ni imi Yaweac niñac zézé ségiségi wammañ.

35 Zéna kápésic ic baeciguc humuc qai wañgic, kaiñiliweñ ic imuaru muñguc ménda kecmu. Kekec uñana, Yawe mepé qepési wammina, haleluya ohec wahec!

105

Miñ kewunina imi hakaya hélanéñ galenjë néncmianzac.

1 Yawe ewa hia ac ézéma qara qacma ézégic. Ic embac momac yanda sugginaiguc wawañ memeya imi zéau énécmimu.

2 Legic hémima i mepésigic. Haka welic welicgia wañec imi moczon zéau énécmigic.

3 Qara téréya mepésigic. Yawe hochoc wañanzu imi ewa qerignaiguc ségiségi he énécmimac.

4 Yawe zéma kuhawac niñkewu wañgic. Kic tanecyawac nalé séc niñkewu wañgic.

5-6 Welen qequeya Abarahamac qelihéra, Yakoboac qelihéra, gési énécmimia ini haka welic welicgia zéma kiwi méréra zéma kuayaiguc zégésigési ac inéñ wamma meyec imuac niñqeligic.

7 I imi Yawe Anutunina wanzac. Iwac zégésigésinéñ baec séc sécgéma hezac.

8 Inéñ sisipac ac hicñjsai lépaya tausenja imuac buña qeénécmima zéselima zéyec imi hémbénaña niñqelima kecanzac.

9 Imi mia sisipac ac Abarahamac zémiyec imi zéma zézé seli Isaka wammiyec imi mia.

10 Wañu inéñ Yakoboac muru imi hena acwac buña meseligiyu Israelac sisipac ac hémbénaña wañecac hezac.

11 Zéyecnéñ; Ni Kanaan baec imi ic suc qema gémba mératécgina wammaç.

12 Wañu nalé imuaru imi zañgégina sasala qahac efefia komodia dac ténggëñ ic kian wamma kecgic.

13 Kecma hicñjsai méñac murunec méñac muru, héngaleñ ama areña yanda méñac murunec méñac muru kian wamma lelecgégic.

14 Néñ ic eneñ mebirí énécmimu niñac ménda wai énécmiyec, hélanec ionac niñac wamma ic kewuya ic kewuya ac geriwaguc wañ énécmima yomuhuc zéyec;

15 Nuac haléc qocgémimia imi ménda osigic, nuac tiliñ tiliñ ic imi ménda mebirigic.

16 Inéñ baec imuaru béti zéhicñj énécmima saméñ padi imuac ura imi moczon hézénjëyu qahac wañec.

17 Béti igucnec añgëñgina timañ zé ic méñ méliyu walacgina mema keñec. Qara imi Yosefe, welen

qeqe buña qeyu, mambonj mema wagicma keñgic.

¹⁸ Hénaya imi iwawai sou zérágucnéñ kima heyec. Séwiya* imi señ hésanéñ dérécgέ migic heyec.

¹⁹ Yaweac ackuazécnéñ hélaguc wandacmac nalé imuac sura séc, Yaweac ackuazécnéñ† Yosefe manam batuc wañ mimanec kerec.

²⁰ Keru baec imuac ic kewunéñ icya mélimima hulacmiyec. Baera baera ic embac ionac ic kewunéñ imuhuc wammiyec.

²¹⁻²² Ic kewu inéñ eñeya ewa siña méndacma galenñ ichéra dérécgέ énécmima hésa amaiguc onopocma ic yanda niñtegic qinñtegic ku énécmimac zéma Yosefe oporu héngalenñ ama arenña yanda imuac galenña wamma iwawaiya moczon galenñgéyc.

²³ Nalé imuaru Israelnéñ‡ Izipte baeciguc kereñec. Yakobonéñ§ Ham baeciguc** ic kian kerec.

²⁴ Yawenéñ Israelac ic embachéra imi kuneñ yanda mesai énécmiyu kucgina imi hazéc hécgina ionac kucgina ogirec.

²⁵ Wañu Anutunéñ hazéc hécgina ionac ewa qerigina melen énécmiyu ic embachéra ionac mézétiti wañ énécmigic. Anutuac welenñ qeqe ichéra diwi qiwilinñ wañ énécmigic.

²⁶ Wañu welenñ qeqe icya Mose zéma ic gésimimia Aron méli érécmiyec.

²⁷ Ierenñ imi ic embac ionac sugginaiguc asé kiwiyawac haka énézécyc héngic. Ham baeciguc haka welicwelicgia wañoc.

²⁸ Yawenéñ tunumanñ méliyu sinjindénégéyc. Wañu ierenñ ara qema niñtohoiyc

²⁹ Anutunéñ doku melemma sac mihicñjima lambéc unuhumu-darec.

³⁰ Wañu baec imuaru tanñanéñ sasala saima sécgéma kecgic. Ic kewuhécgina ionac ama qeriaiguc acguc sécgéma kecgic.

³¹ Yawenéñ zéyu sék tunñagucnéñ hagic. Wañu baec yanda imuac qeria séc imiñ sasala sécgéma kecgic.

³² Kiawac melemma komboc luhuc hai énécmiyu mayec. Wañu buñ parandanñ geric bélanñagucnéñ baecgina séc qocgέ énécmiyec.

³³ Qocgéma ionac wainñ ic hésa zéma fik ic qeyu humudarec. Wañu ic hésa lelec lelec imi héiyu madarec.

³⁴ Yawenéñ zéyu gaoc zéma kambinñ enenñ gelec malec qahac harégic.

³⁵ Haréma baec imuac zuazua moczonñ nedacma aiiguc héra gocmia heyec imi nedacgic.

³⁶ Yawenéñ baec imuac méréc merac moczonñ un-uyu humudacgic. Ienenñ imi ionac séwiginawac kucya imuac hénihénia.

³⁷ Wañu ic embachéra énézécyc siliwa goli medacgic onagiru érégic. Wañu arenña arenña séc méñnéñ méñ météqétetanñ méñ ménda wañgic.

³⁸ Izipte ic enenñ ionac zénéñ hir-ihiri wañgic imuac niñac waima hagic ségiségic wañgic.

³⁹ Yawenéñ hosusu imi kai-weiguc amiaginawac, wañu geric bélanña imi sinjiiguc asahaginawac lémbéc énécmiyec.††

⁴⁰ Wañu ienenñ zéwelecgic zéyu koneñ nei hagic. Wañu kurumenñ nene mayu negic sécgé énécmiyec.

⁴¹ Wañu banña kuaya auyu doku mama baec kéra kérésiaiguc doku téfara ésécnec hama keñec.

* **105:18:** Hebirairo aciguc; Kekec uñaya. † **105:19:** Ackuazéc inéñ gauiguc hémma niñec imi manam batuciguc ménda waima ninzénégéyc. ‡ **105:23:** Yosefeac manñoc. § **105:23:** Israelac qara wahala. ** **105:23:** Izipte ic ienenñ Hamac qelihéra hénia imuac niñac Iziptec baecac qacma Ham baec zéañgic. (Hén 10:6) †† **105:39:** Hebirairo aciguc; Hoturu énécmiyec.

⁴² Imi mia eneya ackuazéc téréya zéma welen qe qe ya Abaraham niñqelima imuhuc wañ énécmiyec.

⁴³ Ic embachéra wañ énécmiyu ségiségi wamma mama hagic. Gési énécmimia ienen legic héima mama hagic.

⁴⁴ Héngalen ama arenja yanda yanda imuac baec imi onagicma énécmiyec. Baera baera ic embac ienen ai yanda mema mi-hicnjigic imi moczoñ ionac buña qe énécmiyec.

⁴⁵ Imi mia ienen héna ac imi niñtohoma zézé seli ac imi méndacmu niñac imuhuc wañ énécmiyec. Haleluya ohec wahec!

106

Israeiac kápésic.

¹ Haleluya, Yawe imi hiabia. Wañu goi héihéiya imi hémbénañ. Imuac niñac ewa hia ac ézégic.

² Méréneñ Yaweac wawañ meme kuhaguc imi hia énézéma qac buñaya moczoñ hia zéau énécmimac?

³ Héngalen wawañawac héna ac tohodacma nalé séc haka solañ wañanzu imi enen ségiségi ginaguc.

⁴ Yawe, ic embachéca ewa hia wañ énécmiwésémañ nalé imuaru ni niñqeli néna. Anjéngina tiwésémañ nalé imuaru nuac hanémbésémañ.

⁵ Wainénna guac gési énécmimia ienen mérianjinaguc kecgic inicmañ. Inicma héngalen ama arenja yandagawac mératéc buña niñac ségiségi wamma mératécgawac zézé ségiségi wammañ.

⁶ Nini yanda hécnina wañgic éséc haka biria wamma kaižiliwen wamma kápésic mihicnjiyij.

⁷ Yanda hécninanen Izipte baeciguc hakaga welic welicgia imuac hénia ménda niñtegicma goi héihéiga yanda imi ménda

niñqelima kondun, kondun pésia imuaru ac qe qe haka wañgic.

⁸ Wañu Yawenén eneya qac buñaya niñac wamma anjéngina tiénécmiyec. Imi mia kuha yanda imi énézéyu héntegicmu niñac imuhuc wañ énécmiyec.

⁹ Imuhuc nimma kondun pésia imi ac wammiyu focdac zicgéyu ic embachéra onagiru kondun dumuc sira imi baec kékakérasia éséc nec tima hagic.

¹⁰ Imuhuc wamma hazéc hécgina ionac méragina iguc nec anjéngina tiénécmima ununési wañ énécmigic ionac méragina iguc nec boñhére meénécmiyec.

¹¹ Wañu hazéc hécgina imi mia dokunen hoturu énécmiyu moczoñ humuqaigic méñnéñ méñ ménda kerec.

¹² Imuac nec ienen ackuazéc imi niñzégéma legicya héimigic.

¹³ Wañu ienen nalé sosola ménda wañunec haka imi eluñ unuyu iwac zéaren arenjiawac ménda mambéc wañgic.

¹⁴ Imuhuc wamma baec kera kérésiaiguc hémbaoc kunen yanda wamma baec sakasacya imuaru Anutu batucgégic.

¹⁵ Yawenén zéwelecgic séc énécmiyec, néñ kecec unjaginawac imi hafi mihicnji énécmiyu zanjéma keñec.

¹⁶ Ienen baec méñ tacyac wañgic imuaru Mose zéma Yaweac météré ic Aron iorac nimbupuc wañgic.

¹⁷ Imuhuc wañgic baecnén toho Datan qéccgé mima Abiramac toho-toho ichéra imi hoturu énécmiyec.

¹⁸ Wañu geric bélananéñ toho-toho ic tuñ imi késama onodarec.

¹⁹ Ienen Horep baec boñajug burumakao merawa ireha meyacgégic. Goli opépélina qocgéma memeya baniara imi mepésimigic.

²⁰ Imuhuc wamma Anutuac asac mararañ imi melenjic qézézac nema kekeru burumakao tanec wañec.

21 Izipte baeciguc haka kuney yanda wañec añgéh titi miñina Anutu imi eluñ unuyec.

22 Inéh Ham baeciguc kiwi mééra zéma kondun pésiaiguc haka welic welicgia wañec imi mia.

23 Imuac Yawenéh unuhumanañ zéyec, néh gésimimia Mosenéh Anutu zéma icembac héra téamuma nançic imuac sugcinaiguc Anutuac wésiaiguc namma ménda unumac niñac qeri biria mebélacgéyec.

24 Wañu ienené ackuazécyá ménda ninzéhégéma baec hiabia imi matiti wammigic.

25 Haliginaiguc zébiri qébiri wamma Yaweac ackuazéç imi ménda ninçohogic.

26 Imuhuc wañçic inéh zéselima zéyec; Neñ wañ énéçmiwa baec kéra kérésiaiguc maunudacmac.

27 Wañu qelihéçgina imi héndéh énéçmiwa baera baera ic embac ionac sugcinaiguc kemma maunudacmac.

28 Ienené Peol baec boñawac Baal iwac muru toroçema baniara kekeçya qahac imuac wamma nene saméh ohai wammigic imi mema negic.

29 Imuhuc wamma wawañ meme iminéh Miñ Kewu qeri biric yanda mihiçñi migic yañ hafi humumianéh saima énépésiyec.

30 Nalé imuaru Pinehasinéh yacma Anutuac ewa siña méndacma acqeçe ic imi bakia melené énéçmiyu saec buña imi tecgéyec.*

31 Imuhuc wañu Anutunéh iwac niñu ic solaña wañec imi hémbénaña niñyacgéwiñac hezac.

32 Wañu ienené imi Meriba dokuiguc Yawe qeri biric mihiçñi migic haka imuac niñac wamma yéwéri mén Moseac muru hiçñimiyec.

33 Imi mia ienené Anutuac uñawac ac qeçe wammigic Mose imi kua tasianéh ac sicsaocya zéyec imuac niñac imuhuc hiçñiyec.

34 Wañu ienené Yaweac zézé seli imi ménda tohoma ic enia ménda unugic.

35 Imuhuc wamma iniguc momacnec tacyac wamma hakagina biria imi niñarenégéma késagic.

36 Késama baniarawac ireha imi mepésigic iminéh ionac muru bétac éséçnec wañec.

37 Ienené nambérac héçgina baniarawac mulu buña hai énéçmigic.

38 Sac solaña késpedesiya qahac, nambérac héra ionac sac imi qoçgéma Kanaañ ic ionac baniarawac mulu buña hai énéçmigic baec imi sac iminéh mezapi qeyec.

39 Ienené imi wawañ meme iminéh mezapi qeamuma kaiseroac haka wañçic.

40 Hénia imuac niñac Yawenéh ençya ic embachéra qeri biric kuney yanda niñénéçmima ençya buña mézétiti wañ énéçmiyec.

41 Imuhuc nimma baera baera ic embac ionac méraginaiguc onoporu mézétiti wañ énéçmianzu imi onac méra bacginaiguc keççic.

42 Hazéçhéçgina ienené helanzi énéçmigic ionac méra bacginaiguc welené qeçe ic keççic.

43 Yawenéh hatac sasala mehiaru énéçmiyec, néh niniñgina qariñqariñgia méndacma andé qegic. Wañu enañ késpedesic niñac memaénéc mimia wañec.

44 Wañu Yawenéh ionac qachéhéli imi niñénéçmiyec nalé imuaru zénañgé énéçmiyec.

45 Wañu ionac niñac wamma sisipac ac imi niñqelima goi héhiéiya zékéñaguc imi méndacma ewayá melenéç.

* 106:30: Qét 25:11-18

46 Melemma ionac waŋ énécmiyu hésa ic énépésigic ienen moczoŋ ewa biric waŋ énécmigic.

47 Yawe Anutunina aŋgéhŋina tima baera baera igucnec tocgé nénécmima qacga téréyawac ewa hia nimma qac buŋaga mepési gémbiŋ.

48 Yawe Israelac Anutu hémbénaŋa igucnec hémbénaŋa mepésimigic. Ic embac momac yandanéŋ 'Hélaacnec!' zému. Haleluya ohec wahec!

Kiwi 5

107

(Legic 107-150)

Aŋgéhŋina tiyu ewa hia ac zégic.

1 Yawe imi hiabia, waŋu goi héihéiya imi hémbénaŋa imuac niŋac i ewa hia ac zémigic.

2 Yawenéŋ boŋhére meénécmiyu keczu imi eneŋ imuhuc zému. Ini Yawenéŋ hazéc hécgina ionac méragina igucnec mulu meénécmiyec.

3 Baec waŋgoŋa Is, Wes, Saut zéma Not igucnec tocgé énécmiyec.

4 Baec kéra kériasiaiguc rouc wamma tacyacwac tauŋa méné ménda mihicŋima

5 nene doku niŋac humugic déméŋgina kérékérasia waŋec. Waŋu imuac niŋac kekec uŋaginanéŋ kuc mama wandacgic.

6 Imuac ienen qeri yéwéc nimma Yawe qachéhéligic yéwéri igucnec metecgé énécmiyec.

7 Waŋu hena dindiŋa mi-hicŋi énécmima tacyacwac tauŋ méŋguc kemma onoporec.

8 Yaweac goi héihéi zéma baec ic onac niŋac wamma haka welic welicgia inéŋ waŋec imuac niŋac i mepésimigic.

9 Inéŋ doku niŋ humuanzu imi mesécgé énécmima yaka niŋac humuanzu imi iwawai hiabia gumu énécmianzac.

10 Tunumaŋ zéma humucac amiaiguc tacgic yéwéri zéma seŋ hésanéŋ dérécgé énécmiyu keczu imi

11 Anutuac ackuazéc andé qema eŋeŋa miŋinawac ewa siŋ imi mematiti waŋgic imuac mia imuhuc hicŋi énécmiyec.

12 Imuac zérabéra yéwéria mihicŋi énécmiyu maunuyec, néŋ méŋnéŋ méŋ méra ménda énécmigic.

13 Imuaru ienen yéwéc qeriaiguc Yawe qachéhéligic, inéŋ zérabéra igucnec aŋgéhŋina tiyec.

14 Inéŋ tunumaŋ zéma humucac amia igucnec énépésima hésa dérécgé énécmima heyec imi qéséŋu bororoŋanec madarec.

15 (15a) Yaweac goi héihéi zéma haka welic welicgia baec ic onac waŋec imi zéma

16 inéŋ nagu aiŋnéŋ memeya imi qéséma aiŋ wétéya imi kuyec imuac wamma (15b) i ewa hia ac zémigic.

17 Tosara imi acqeŋe wamma ic diwi qiwiliŋa wamma kecgic. Kecma képésicgina niŋac zérabéra mihicŋigic.

18 Ienen imi nene yaka moczoŋ héŋacya mema kecma humucac saŋgulaŋiguc hosucgéigic.

19 Nalé imuaru ienen yéwérigina niŋac Yawe qachéhéli wammigic. Waŋu inéŋ helanzi énécmiyec yéwéri imuacnec aŋgéhŋina tiénécmiyec.

20 Inéŋ ackuazécya mélima humucac déc igucnec metecgé énécmiyec.

21 Yaweac goi héihéiya imuac ewa hia ac zémigic. Haka welic welicgia ic onac waŋec imuac ewa hia ac zémigic.

22 Ewa hiawac mulu haimima zézé ségiségiac legic héima wawaŋ meme Yawenéŋ waŋec imi ic embac momac yanda énézégic.

23 Tosara zéiciguc kemma kondun yandaiguc nénnagémba ai meanzu imi enen

24 Yaweac wawanj meme zéma haka welic welicgia kondun hingac hingaraiguc hénjic.

25 Yawenénj zéyu luhuc selianénj yacma kondun temboŋa meyarec.

26 Yaru ienenj ou kurumenjiguc emmaguc duŋa emu dumuc sir-aiguc hingacgic. Wanju haka iminénj tericgé énécmiyu ewa qerigina imi pépélima mayec.

27 Wanju ienenj tendinj tendinj kemma qekenj qeha wamma duŋa wainj dokunénj wanj énécmiyu wanjanzu ésécnec sicsaoc qasikenj qasiha wanjic ninjtegic qinjtegicgina aulanjéyec.

28 Wanju ienenj ninj yéwérima Yawe qachéhéligic yéwéri helanzl énécmimia imuacnec metecgé énécmiyec.

29 Wanju luhuc selia imi ézéyu nénj qema qahac wanju kondun temboŋa ézéyu nénj qeyec.

30 Nénj qeyu ienenj bénzénj kekec imuac ségiségi wanjic Yawenénj zéic ala imuaru me imuaru kembinj zé ninjkumuma kecgic imuaru onagicma kenjanzac.

31 Yaweac goi héihéi zéma haka welicwelicgia ic onac wanec imuac ewa hia ac zémigic.

32 Ic embac azoazoroiguc i mepési mima galenj ionac azoazoroiguc legic héimigic.

33 Yawenénj doku téfara melemma baec kérékérasia mihicnjanzac. Wanju doku hogocya melemma baec témbanjan mihicnjanzac.

34 Tacyachéra ionac biria ninjac baec halécya melemma baec kérékérasia mihicnjanzac.

35 Wanju baec kérékérasia melemma doku zékénj mihicnima baec témbanjan melemma doku hogocya mihicnjanzac.

36 Wanju maqeqeya imi imuaru onoporu tacyacwac taunjina meanzu.

37 Wanju aiguc iwawai gocmia qesama wainj ai galenjéma héla mihicnjanzu.

38 Wanju mérianj mihicnj énécmiyu zanjégina saima sasala wanjanzu. Wanju ama yanjhécgina zanjégina imi ménda maanzac.

39 Wanju duŋa muŋguc yéwéri helanzl énécmimia zéma zérabéra zéma yanjhafinénj wanj énécmiyu zanjégina maanzac.

40 Yawenénj galenj ionac qacginaiguc gamu qolacgé énécmima baec kérékérasia héna qahac imuhucgenj onoporu rouc wanjanzu.

41 Wanju nówéc maqeqeya imi météqétetanj igucnec meyac énécmima sac taséhéra rama tunj ésécnec mesai énécmianzac.

42 Ic dindinjan imi haka imi hémma zézé ségiségi wanjanzu, nénj ic biria momac yanda enenjan kuagina wézéc qema ac qahac kecgic.

43 Enanjan ninjac ninjic ninjtegic qinjtegic ginaguc wanjuiguc Yaweac haka imuhucyawac hénsosolima iwac goi héihéi imi ninjtegicgic.

108

Méra mimac ninjac Anutu ewa hia ac zéma zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Anutu, ewa qerina imi kenje haqeya qahac, qeri unjana moczojnec legic héima mepési gémmaŋ.

² Gita kulele zéma wanjoŋna, ini yacgic. Ni gianjanjan imi mindiwa yacmac.

³ Yawe ni ic embac momac yanda ionac sugcinaiguc ewa hia ac gézéma baera baera ionac sugcinaiguc gi mepési gémmaŋ.

⁴ Guac goi héihéiga ou kurumerjiguc kunenjan yanda wanzac.

Waju guac haka héla iminéj ou hosusu igucgej sécgéma hezac.

⁵ Anutu, ou kurumenjiguc meyac géngéja wammac. Asac mararanga imi baec séc ic embac ionac qacginaiguc meyacara wammac.

⁶ Méra héiganéj angéjna tima zéwelecna niŋna. Goi héihéi waŋ énécmianzaŋ ionac muru angéj titi hicŋimac.

⁷ Anutunéj ocmuŋ téréyaiguc zézac. Ni técgéma técgéma aria memaŋ. Sekem méndemma Sukot baec wéjwéngia imuac qétéya memaŋ.

⁸ Gileate imi nuac, Manase imi acguc nuac, Eferaim imi nuac orucnawac opoc selia. Yuda imi héngalenj ainawac qarucya wanzac.

⁹ Moap imi nuac doku naec pakeya wanzac. Edomiguc nuac héna usuna giliwa hemac waju Filisitia qahaiguc ni hériaŋ haimaŋ.

¹⁰ Mérénéj nuagicma ama neuŋ kiropo seliaguc imuaru keremmac? Mérénéj Edomac héna nézéyu hémmaŋ?

¹¹ Anutu gi imi wai nénécmizaŋ me? Anutu gi imi némac niŋac téngiŋ icnina iniguc momacnec ménda keŋanzaŋ?

¹² Méra nénécmina hazéchécnina unuwiŋ. Baec icnéj méra nénécmigic gorosona wanzac.

¹³ Nini Anutuaru héima namma bac yandi yandi qahac kembiŋ. Inéj hazéchécnina tidacgé énécmimac.

109

3ésolaŋanima hazéchéra bakia zéraguc meénécmimac niŋac zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Nuac mepé qepésiác Anutu, acga ménda qaiyu.

² Ienej imi kua biria zéma kua ikora angéma ni zébiri nénzu. Eze- langina ikoranéj ac waŋnéjanzu.

³ Waŋu mézétiti ac wamma helanzi némma hénia qahaciguc zébiri qébiri wannénzu.

⁴ Ni imi ala waŋ énécmianzua néj ienej imi nécwéc hazéc wannénzu imuac ni zéwelec sac waŋanzaŋ.

⁵ Ienej haka birianéj hakana hiawac bakia melej nénzu. Waŋu nuac ala siŋnawac bakiawac mézétiti waŋ nénzu.

⁶ Ienej yomuhuc zégic; Kaižiliweŋ icac mériaiguc opocna helanzi mimac. Hazécya mihičŋi mina méra héiyaiguc namma aciguc opocmac.

⁷ Aciguc emmac nalé imuaru waina kápésicyaguc zémimia wammac. Waina zéwelecya acguc melemma kápésicya wammac.

⁸ Kekecyawac yawuŋ imi meducŋima ai buŋaya imi wagicma ic tosara énécmina.

⁹ Waiénécmina nambérac héra ienej gupaŋ merac wandacmu. Iniŋa imi malé wammac.

¹⁰ Nambérac héra enej lelegéma yaka niŋac zéqesi énécmima kecmu. Amagina kisiya waju waima météqétetaŋ wamma kecmu.

¹¹ Soukiwa kosia meme icnéj iwawaiya moczoŋ wagicmu. Iwawai inéj kuc qema mihičŋiyec imi ic tosanéj medacmu.

¹² Ic méŋnéj méŋ iwac ewa hiawac susucnec ménda wammimac. Gupaŋ merachéra ionac méŋnéj méŋ ewa biric ménda waŋ énécmimac.

¹³ Qelihéra humuqai wandacmu. Kecma qacgina imi moczoŋ eluŋ unudacmac.

¹⁴ Yawe imi yandahéra ionac kápésic imi nimmanec kecmac. Neŋgocginawac kápésic imi ménda auna.

¹⁵ Kápésicgina imi nalé séc Yaweac wésiaguc waina hemac.

Qac buṇaya imi auna baeciguc qahac wammac.

16 Imi mia inéṇ goi héihéi waṇénéc mimiawac haka imuac niṇ éréhéc ménda wamma maqeqeya zéma mété qététaṇa zéma ewa biric mihicṇima kecanzu imi ununesi wamma unuhumumaṇ zé waṇec imuac mia imuhuc zéziṇ.

17 Inéṇ siṇa nimma saec ac énézéyec. Waṇu iminéṇ eneya muru lilingéyec. Mériaṇ ac zémaṇ zé mézétiti waṇec imuac mériaṇnéṇ héṇacya mema lakec keṇec.

18 Inéṇ séwi usu héianzac éséc saec ac waṇ énécmiyec. Waṇu saecnéṇ doku éséc nec qeriaiguc hiṇgaru haléc éséc nec sira mézécgéma késayec.

19 Wamma saecnéṇ séwi usu zéma rikunṇa éséc nec nalé séc héi ziki waṇu hemimac.

20 Qeri uṇana hazéc wammima zébiri qébiri imuhuc wammianzu ionac imi Yawenéṇ bakia imuhucyanec melenṇ énécmimac niṇac wanzua.

21 Yawe qacga niṇac wamma goina hiabianec héina. Guac goi héihéiga hiabia imuac niṇac wamma metecgé néna.

22 Ni imi maqeqeya météqététaṇ wamma kecba ewa qerinanéṇ birizac imuac mia.

23 Kekecna imi mariyawac amia éséc nec melemma mazac. Waṇu gaoc dac imuhucya luhucnéṇ mihilaṇgéyu kenzu éséc nec efefianec kenzac.

24 Nene sigi kecba simiṇa kuha qahac séwina mazac.

25 Ni imi ionac zébiri qébiriac buṇa wanzua. Ieneṇ ni némma oruc gilianzu.

26 Yawe Anutuna, méra néṇna goi héihéigawac niṇac ni metecgé néna.

27 Imuhuc wanna ieneṇ haka iminéṇ guac méraga wanzac imi héṇtegicmu. Yawe geṇ imuhuc waṇ nénnec imi niṇtegicmu.

28 Ieneṇ saecnec sac zénémmu, néṇ geṇ mia mériaṇ mihicṇi némbésémaṇ. Ieneṇ hazéc waṇ némma yacmu imuaru gamugina mihicṇimu, néṇ guac wlenṇ qeqega imi ségiségi wammaṇ.

29 Waṇénécmina hazéchécna ieneṇ zébiri qébiri séwi usu éséc nec héima kecmu. Gamugina imi sanṇeṇa maleku éséc nec he énécmimac.

30 Ni kuananéṇ Yawe ewa hia kunéṇ yanda zémima ic embac tuṇaguc ionac sugcinaiguc legic héimimaṇ.

31 Inéṇ maqeqe icyawac méra héiyaiguc nammac. Namma iwac qeri uṇayawac kápésiraguc zéwiṇ zé wanzu ionac méragina iguc nec aṇṇeṇa timac.

110

Anutuac hofac oo ic hélanéṇ, ic kewu waṇ énécmimac.

1 (Dawidiac legic zéra.) Yawenéṇ Miṇ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi mérana héiyaiguc tacnanec ni hazéchécga hénagaiguc hena titigawac buṇa onopocmaṇ.

2 Yawe geṇ Zion iguc nec ic kewu qarucga kuhaguc imi méranna kemmac. Miṇ Kewu gi hazéchécga sugcinaiguc inicgaleṇ wambésémaṇ.

3 Héngaleṇ kucgawac naléiguc henaoriṇ hécca séwi usu météré mimiaguc ségiségi wamma welenṇ qema kecgic. Gianṇ gianṇawac héri iguc nec sac qelihécga séjéréc éséc nec hicṇima guac muru hamu.

4 Yawenéṇ zéselima ménzézé ménzéya ménda waṇanzac. Inéṇ mia yomuhuc zéyec; Gi Melikisedekac[✧] arenṇ méndacma hofac oo ic hémbénaṇa wambésémaṇ.

✧ 110:4: Hén 14:18, Héb 7:3

⁵ Miñ Kewuna guac méra héigaiguc keczac inéñ qeri geric nimmac nalé imuaru ic kewu momac yanda unuyu wizi kukuginaguc wandacmu.

⁶ Baera baeraiguc zégési énécmiyu qamocnéñ ionacmuru sécgéma hemac. Orucgina qésemma unudacmac.

⁷ Unudacmaguc héna giñgiñaguc doku téfara nema usuña meqelima oruha meyacmac.

111

Anutuac ai welic welicgiawac mepésimiyec.

¹ Haleluya, ni ic solañ dindiña ionac azoazoroiguc zéma hénaorin ionac azoazoroiguc ewa qerina moczoñnec Yawe ewa hia ac ézémanñ.

² Yaweac wawañ meme imi kuney yanda, imuac ségiségi wañanzu imi eney moczoñ hénia imuac niñareñ géanzu.

³ Wawañ memeya imi eeya eñeña, héngaleñ kuc buñayaguc. Wañu solañ dindiñanéñ hémbénaña heanzac.

⁴ Haka welic welicgia imi ic embac wañ énécmiyu niñqelimanec keczu. Yawe imi ewa hia wañ nénécmima goi héihéi wañ nénécmianzac.

⁵ Yawe imi eeya héimianzu ionac nene yaka gumu énécmima sisipac acya hémbénaña nimmanec kec-mac.

⁶ Inéñ baera baera imi ic embachéra énécmima wawañ memeyawac kuha énézéyu héngic.

⁷ Mériawac wawañ meme imi héla zéma gésigési aiya imi solaña. Héna acya imi niñkinzéñaguc.

⁸ Imi mia hémbénañawac buña qemimia, wañu ewa héla zéma solañ dindiñanec wamma memeya.

⁹ Yawenéñ ic embachéra boñhéré meénécmima sisipac ac hémbénañawac buña kumu

énécmiyec. Imuac niñac qara imi téréya zéma welic welicgiaguc.

¹⁰ Yaweac bac yandi yandi wawaña imi niñtegic qñtegiac hénihénia wanzac. Héna acya niñtoho wañanzu imi eney moczoñ niñtegic qñtegiac ginaguc. Yawe mepé qepésiac haka imi ionac muru hémbénaña heanzac.

112

Ic solañ dindiñawac muru ségiségi hemimac.

¹ Haleluya, Yawe eeya héimima héna acyawac ségiségi kuney yanda wañanzac inéñ zézé ségiségiyaguc.

² Qelihéra ieneñ baeciguc kucginaguc kecmu. Ic solañ dindiña ionac qelihécgina ieneñ zézé ségiségi ginaguc.

³ Amayaiguc mérianñ hemimac. Hakaya solañ dindiñanéñ hémbénaña hemimac.

⁴ Ic solañ dindiña ionac imi tunumañ qeriaiguc asac mararañnéñ éréanzac. Asac-mararañ iminéñ ewa hia zéma ewa biric zéma haka solañ dindiña wañ énécmianzac.

⁵ Ewa hia wañ énécmima iwawaiyanéñ ic tosara méra énécmianzac imi hiaruanzac. Inéñ ai memañ zé héna ac séciguc dindiñanec meanzac.

⁶ Inéñ qekez qehaya qahac. Ic solaña imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

⁷ Inéñ gezac qézéñ ac biriawac bac yandi yandi ménda wañanzac. Ewa qeria imi Yaweac héima nanu waižalaña qahac.

⁸ Ewa qerianéñ seligima heyu zénéñ hirihiri ménda wammanec keru Hazéchéra bakia megiac inic-mac.

⁹ Inéñ iwawaiya méndemma maqeqeya ionac énécmiyec. Haka solaña imi hémbénaña heyu iliha imi zézé bipiyaguc meyac mimia wammac.

10 Kaiziliwenj ic imi haka imi hémma aric aric kima pépélíma qahac wammac. Kaiziliwenj ic ionac ewa sinjina imi gorosonja wandamac.

113

Anutunéj météqététan wamma kecanzu i méra énécmianzac.

1 Haleluya, Yaweac welenj qeqehéra, Yaweac qara mepésigic!

2 Degucmuacnec hémbénaŋa Yaweac qara mepésigic.

3 Baec waŋgoŋa Is igucnec Wes ac séc Yaweac qara mepési mimia wammac.

4 Yawe imi baera baera moc3onj yanda imuac qacginaiguc eŋeŋa keczac. Edamuya imi eŋeŋa ou kurumenjiguc hezac.

5 Mérénéj Yawe Anutunina éséc? Inéj ou eŋeŋa keczac.

6 Waŋu eŋeyaoc memaamuma kiwa hiyu mayu baec kurumenj héŋanzac.

7 Hémma maqeqeya seito-tonj igucnec meyac énécmima météqététan ic muŋguc sendurunj igucnec meyac énécmianzac.

8 Waŋu onoporu ic kiwa, ic embac ionac galenjhécgina iniguc momacnec nananzu.

9 Waŋu embac héfiŋa mehiaru miyu amaiguc bénzéj kecma nambérac héra mihicŋima neŋgoc waŋ énécmima ségiségi wamma kecanzu. Haleluya, Yawe mepésigic.

114

Anutuac haka welic welicgia.

1 Israel, Yakobo zémimia iwac ic embachéra ienenj Izipte baeciguc acgina ménj zéaŋgic ionac murunec érégic.*

* **114:1:** Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéj zémimia. Ic embac acgina ménj zéanzu imi Izipte ic ionac imuhuc zézac. Kembaja 2 iguc Yakoboac qelihéra qacgina qacma Yuda zéma muŋguc melemma Israel zézac. Yakobonéj Yudawac mériaŋ ac sasala zéma arenj imuacnec ic kewu sasala hicŋimac zéyec imi niŋqelimu.

2 Nalé imuaru Yuda imi Yaweac ocmunj téréya waŋec. Israel imi iwac ama baera waŋec.

3 Kondunj imi hémma néŋgacma keŋec. Waŋu Yodan doku acguc héréma andé andé keŋec.

4 Baec boŋa imi enej rama iwa ésécnec técgéma aria megic. Baec boŋa komoc komoc imi rama merawa ésécnec imuhuc waŋgic.

5 Kondunj doku gi némac niŋac néŋgacma keŋnec? Yodan doku gi némac niŋac héréma andé andé keŋnec?

6 Baec boŋa ini némac niŋac rama iwa ésécnec técgéma aria megic? Baec boŋa komoc komoc ini némac niŋac rama merawa ésécnec técgéma aria megic?

7 Baec ini imi miŋ kewuninawac kiwaiguc, Yakoboac Anutu iwac wésiaiguc zénéj hirihiri wammu.

8 Inéj baŋa hilanenj melemma doku zékénj mihicŋima hoc selia melemma doku hogocya mihicŋianzac.

115

Anutu imi kunenj yanda.

1 Yawe, goi héhéiga zéma hakaga héla imuac niŋac guac qacgaiguc edamu yanda hemac. Nonac muru qahac, nonac muru qahac, guac muru hegémmac.

2 Némac niŋac baera baera ic embac ienenj Anutugina dimia zéma zédesi waŋ nénécmianzu?

3 Anutunina imi kurumenjiguc kecma imuac me imuac siŋa hemizac séc waŋanzac.

4 Néj ionac* baniara imi siliwa zéma goli mema ic onac méraginanénj memeya.

5 Kuaginaguc, néj ac zézégina qahac, kicginagucnéj kic hihigina qahac.

* **115:4:** Izipte ic ionac.

6 Gezacginaguc, néj ac nimmuac séc qahac. Sunḡuruḡ ginaguc, néj wéréja nimmuac séc qahac.

7 Méraginaguc, néj késa nimmuac séc qahac. Hénaginaguc, néj keḡha wammucac séc qahac. Waḡu déméḡginaguc, néj ewa hétéj wammucac séc qahac.

8 Baniara meyacḡéanzu imi enej zéma imuaru héima naḡanzu imi enej moczoḡ imuhucyanec.

9 Israel, Yaweac muru héima nammu. Inéj méra énécmima saiwa waḡ énécmianzac.

10 Aronac ama momachéra ini, Yaweac muru héima nammu. Inéj méra énécmima saiwa waḡ énécmianzac.

11 Yawe eeya héimianzu ini, Yaweac muru héima nammu. Inéj méra énécmima saiwa waḡ énécmianzac.

12 Yawenéj niḡnécmima mériaḡ mihičji nénécmianzac; Israelac ama imuhucyanec, Aronac ama imuhucyanec.

13 Kunéj komora momacnec Yaweac muru héima naḡanzu imi onac mériaḡ mihičji énécmimac.

14 Yawenéj ini zéma qelihécgina séc ménḡ meemma mesai énécmimac niḡac wanḡua.

15 Ini imi baec kurumeḡ zéyu hičjiyec Yawenéj mériaḡ mihičji énécmimac niḡ wanḡua.

16 Kurumeḡ imi Yaweac buḡa. Waḡu baec imi ic neḡaḡ buḡa qenénécmiyec.

17 Humuc icnéj Yawe mepési mimuac séc qahac. Mérénéj hiḡgacma néj qema hema hia mepési mimac.

18 Nini imi deguc muacnec hémbénaḡa Yawe mepési miwiḡ.

116

Hafiya hiaruyu ewa hia ac ézéc.

1 Yawenéj ac ewana zéma zéwelečna selia niḡnéḡanzac imuac ni siḡa niḡanzua.

2 Gezac qema niḡnéḡec imuac kekecnawac séc zéwelec wammimanḡ.

3 Humucac hésanéj dérécḡ néju kicsuaḡac zéra béranéj nuac muru hayu zérabéra zéma ewa biric mihičjiyi.

4 Waḡu ni Yaweac qaraiguc yomuhuc zéweleri; Yawe zéwelec génzua qeri uḡana metecḡ néna.

5 Yawe imi ewa hia zéma solaḡ dindiḡayaguc. Anutu imi goi héihéiyaguc.

6 Yawe imi ic ewa éréhéc ménda wawaḡa galeḡḡ énécmianzac. Ni mematiti waḡ nénéḡawac kecba aḡḡéḡa tiyec.

7 Kekec uḡana, liliḡéma hama bénzéj kecbésémaḡ. Yawenéj goihéihéi waḡgéḡac.

8 Inéj kekec uḡana imi humuc igucnec zéma kicna imi kic masi igucnec, waḡu hénana imi qonzontonḡ igucnec metecḡ néḡec.

9 Kekecninaguc kecaḡziḡ baec yomuaru ni imi Yaweac wésiaiguc keḡha wammaḡ.

10 Ni yéwéri kunéj yanda mihičjiḡua imuhuc zéma keru nalé imuaru ninzégéma keru.

11 Focdac nimba ménda sécgéyu ic momac yanda imi ikoc ic zéyi.

12 Ewa hiawac buḡa Yawenéj néḡec imi némac iwawainéj bakia melenḡmimaḡ?

13 Ni kekečna aḡḡéj tinénéḡawac sokoc mema Yaweac qara qacma

14 Yaweac ic embachéra momac yanda ionac wéséḡinaiguc zézé selinawac tasia imi Yawe melenḡ mimaḡ.

15 Météré ic ménḡnéj humuyu Yawenéj niḡu eeyaguc waḡanzac.

16 Yawe ni hélacnec welenḡ qeḡe icḡa wanḡua. Guac welenḡ qeḡe embacḡawac naḡa guac welenḡ

qege ic wanzua. Geŋ mia dérécgé nénéŋa imi hulac nénec.

¹⁷ Ni guac muru ewa hiawac mulu haigemma Yawe guac qacga qacmaŋ.

¹⁸ Ni Yaweac ic embachéra mo-mac yanda ionac wéséginaiguc zézé seli acnawac tasia Yawe guac muru melené gémmaŋ.

¹⁹ O Yerusalem, tacyachécca ionac sugginaiguc, Yaweac ocmuŋ téréyaiguc taséna melené mimaŋ, haleluya!

Baec séc tacyachéra, Anutu mepésigic.

117

¹ Baera baera icembac ini Yawe mepésimigic. Ic embac momac yanda ini zéhiaru migic.

² Anutuac goi héihéi imi nonac muru kuneŋ yanda he nénécmizac. Waŋu Yaweac haka héla imi hehe seli nanšelimac, haleluya!

118

Yawe mepé qepési mimiawac legic.

¹ Yawe ewa hia ac zémigic. Inéŋ hiabia waŋu goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac.

² Israel ini goi héihéianéŋ hémbénaŋa zéma zémimu.

³ Aronac ama ini goi héihéianéŋ hémbénaŋa zéma zémimu.

⁴ Yawe eeya héimianzu ini goi héihéianéŋ hémbénaŋa zéma zémimu.

⁵ Ni qenzen manzeniguc Yawe qachéhéli miwa Yawenéŋ acna melené némma ni baec kondonaŋa yandaiguc hulac néŋec.

⁶ Yawe imi niguc keczac. Ni bac yandi yandi ménda wanzua. Baec ic mérénéŋ némac waŋnémmac?

⁷ Yawenéŋ niguc keczac. Méra néŋanzu ionac sugginaiguc keczac. Imuac hazéc waŋ nénzu imi bakia melené énécmiyu hémmaŋ.

⁸ Yaweac muru héima nanaŋ imi ic onac héima nanaŋ ogiczac.

⁹ Néŋgacma Yaweac muru keŋkeŋa imi galen ionac niŋkinzén wawaŋa imi ogiczac.

¹⁰ Baera baera icembac ienené ni lelecgé nénzu, néŋ ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimaŋ.

¹¹ Ienené ni lelecgéma wésé andu lelecgé nénzu imuac ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimaŋ.

¹² Ienené morombazec éséc nec ni lelecgé nénzu, néŋ sécmaŋ imuac geric bélaŋa éséc nec focdac zedacmu. Ni Yaweac qaraiguc qeric énécmimaŋ.

¹³ Néfacgé néŋgic manumaŋ zé waŋec, néŋ Yawenéŋ méra néŋec.

¹⁴ Yawe imi nuac kucna zéma mepé qepésina. Waŋu inéŋ nuac aŋgén titina wanzac.

¹⁵ Ic solaŋawac haliiguc zézé ségiségi, aŋgén titiac hériaŋ hichjima hezac. Yaweac méra héiyanéŋ kuc yanda mihichjima

¹⁶ Yaweac méra héiya imi ou meyac mimiawac hezac. Yaweac méra héiyanéŋ kuc mihicŋi nénzac.

¹⁷ Ni ménda humuma kicqeli kecma Yaweac wawaŋa meme imi zéau énécmimaŋ.

¹⁸ Yawenéŋ yéwéria humumia mihicŋi némma mindi qindinŋi néŋec, néŋ humucac buŋa ménda noporec.

¹⁹ Haka solaŋawac naguya naguya audacgic, ni keremma Yawe ewa hia ac zémimaŋ.

²⁰ Nagu imi Yaweac sanŋulaŋ, ic solaŋanéŋ imuac nec keremmu.

²¹ Inéŋ acna melené némma nuac aŋgén titina waŋec. Imuac ni miŋ kewu mepésimimaŋ.

²² Mericqe ic ienené hoc méné héŋara mema gilic keŋkeŋa iminéŋ ama waŋgoŋaiguc ama imuac hoc oruha waŋec.

23 Haka imi Yawenérj wanec. Wanu hénni kicninaiguc haka welic welicgia wanzac.

24 Nalé yomi Yawenérj meyu heyec. Nalé imuaru nini zézé ségiségi wammanec ségiségi wambin.

25 Yawe zéwelec génziñ; Anjénrina tina. Nini zéwelecgénziñ; Mehiaru nénécmína.

26 Yaweac qaraiguc hahaya imi mériañaguc. Nini Yaweac ocmuñ téréyaiguc mériañ ac wañgénziñ.

27 Yawe imi Anutu, neñañ muru qetagali nénécmiyec. Ic hésa haréña mema ségiségiac areñiguc toroqema nañgic, zaki téréya ilihaiguc kerembin.*

28 Gi imi Anutuna, ewa hia ac zégémman. Gi imi Anutuna, ni meyac gémmán.

29 Yawe ewa hia ac ézégic! Goi héhiéiya imi hémbénaña heanzac.

119

Héna ac edamuyaguc Anutuac murunec hahaya.

1 Wawañ meme solañanec Yaweac héna ac méndacma wamma meanzu imi enej ségiségi ginaguc.

2 Yaweac héna ac niñtohoma ewa qeri moczoñnec Yaweac ewama kecanzu imi enej ségiségi ginaguc.

3 Ieneñ haka biria ménda wamma iwac héna acya wamma meanzu.

4 Geñ héna ac zéseli nénécmima imi niñtohodacbin niñac nénézénec.

5 Kekecac hénananéñ imuhucyanecmusañgé néna. hemac niñac wanzua. Héna acga keñhéi hahéi qahac niñtohomañ niñac wanzua.

6 Guac héna acga moczoñ nimma héiqelima kecmañ imi gamunaguc ménda wammañ.

7 Zégésigési aiga solañan niñareñgemañ imuaru ewa qeri solañanec mepési gémmañ.

8 Ni guac zézé seliga wamma medacmañ. Ni moczoñ ménda wainémbésémañ.

9 Sac qeli méñnéñ némacnéñ eñeya wawañ memeya lalac lalac galenjéma kecmaç? Imi mia ackuazécga méndacma kecma imuhuc wammaç.

10 Ni ewa qeri moczoñnec guac hochoc ai meanzua. Méra néna guac héna acga ménda waima kemman.

11 Ni guac muru késpedes ménda wammañ niñac ackuazécga ewa qerinaiguc haiwa hezac.

12 Yawe, gi imi zéhiaru géngéña wanzac. guac héna ac imi ku néna.

13 Kuagawac zézé seli ac moczoñ kuananéñ zéauanzua.

14 Ni baecac iwawai niñac ségiségi wañanzua ésécnec guac héna acgawac ségiségi wañanzua.

15 Ni héna acga nimba hiñgaru héna acga héñ sosolianzua.

16 Ni guac zézé seli acga moczoñ imuac me imuac ségiségi wamma ackuazécgawac eluñ ménda numac.

17 Welen qeçe icga hiabia wañ néna kecmañ. Imuhuc wañ néna ackuazécga niñtohomañ.

18 Uñanawac kiwa meberéñgéna héna acgawac hénia welic welicgia imi héñtegicmañ.

19 Baeciguc ic kian wamma kecua, héna acga imi ménda

20 Héna acgawac nalé séc niñkumuma kecba kekec uñananéñ kuha qahac wanzac.

21 Séwi eñeñ ic saecginaguc héna ac waima keñanzu imuhucya ac geriwaguc wañ énécmianzan.

* 118:27: Ac iliha yomi Yesuac asé kiwiya wanzac. Késpedesnina niñac hofac oo ic enej méragina merawa saciguc tindunjéma zaki téréya imuac ilihaiguc zuacgic ésécnec Yesunéñ neñañ niñac wamma sacya qocgéna késpedesnina zuac nénécmiyec.

22 Ni guac ackuazéc niŋtohoanzua. Imuac zébiri qébirigina zéma mema titigina imi nuac murunec nesina keŋu.

23 Galen enen acguc tacma zébiri qébiri wannéngic, néŋ welen qeŋe icga ni imi hénac acga nimma héiqeliyi.

24 Guac héngalen hénac ac imi ségiségina zéma zéqindiŋi icna wanzac.

25 Qeri uŋananen gizonjguc héima hezac, ackuazécga méndacma ni meqeli némbésémaŋ.

26 Wawaŋ memena gézéwa acna melen nénnec. Imuac guac hénac ac imi ku néna.

27 Méra néna zézé seli acgawac hénac niŋtegicmaŋ. Imuhuc waŋ néna guac haka welic welicgia imi nimma héiqelimaŋ.

28 Kecec uŋana imi helanzi mimia waŋu pépélima mazac. Ackuazécga méndacma ni meyac néna.

29 Haka ikora, wawaŋ memena ikora metecgéna keŋu. Hénac acga imi ewa hiawac bénzénec ku néna.

30 Ni hénac hénac méndacma hénac acga wésénaiguc haianzua.

31 Ni guac héngalen hénac ac imuaru qéqéhéréŋ kecanzua. Yawe ménda wainénna gamunaguc wambi niŋac.

32 Ewa qerina meyandina hilanen yanda waŋu zézépaŋ acgawac hénaciguc usuŋnec kemmaŋ.

33 Yawe guac zézé seli acgawac hénac imi ni ku néna niŋtohomanec kemma kecma humumaŋ.

34 Méra néna niŋtegicma hénac acga niŋtohoma ewa qerina moczonec wamma memaŋ.

35 Hénac acga hezac imuac hénac nézéna hémma tima kemmaŋ. Ni imuac ségiségi waŋanzua imuac mia imuhuc zéza.

36 Ewa qerina melen hénac hénac qahac, néŋ hénac acgawac niŋkumu

wammaŋ.

37 Kicna melen néna iwawai gorosonaŋac kic hihi ménda wammaŋ. Kececna imi ackuazécga méndacma galen gé néna.

38 Eega hénac ionac guac sisi-pac acga zéselinec imi welen qeŋe icga nuac muru meselina.

39 Guac hénac acga imi hiabia imuac niŋac ionac mema titigina zénéŋ hirihiri mihicŋi nénéŋa imi nesina keŋu.

40 Paken acgawac niŋkumuma kecanzua. Solaŋ dindiŋaganen ni héiqeli néna.

41 Ackuazécgawac séciguc goi héihéiga imi zéma anjén titiga imi hainémbésémaŋ.

42 Imuhuc waŋ néna zébiri qébiri waŋ nénanzu ionac ac bakia mihicŋima énézémaŋ. Ni ackuazécga imuaru héima nananzua imuac mia imuhuc zéza.

43 Ni hénac acgawac niŋkumuma kecanzua, imuac mia nanjé néna ac hénac kuana igucnec komodia mén ménda waima kemmac.

44 Ni hénac acga nalé séc hénac niŋtoho wammaŋ.

45 Ni hénac acgawac zéwelecanzua imuac solaŋanima keŋha wammaŋ.

46 Waŋu ic kewu momac yanda ionac wésénaiguc guac hénac ac zémaŋ nalé imuaru gamunaguc ménda wammaŋ.

47 Ni guac zézé seli acgawac niŋsiŋsiŋ waŋanzua imuac niŋac imuaru ségiségi mihicŋianzua.

48 Zézé seli acga hénac hénac niŋsiŋsiŋ waŋanzua. Imuac mérana meyacma mepési gézua. Ni hénac ac imi nimma héiqelianzua.

49 Ackuazéc welen qeŋe icgawac zénéc imuac niŋqeliwésémaŋ. Geŋ ac imi zéma ewa qerinaiguc niŋkumu kumuna mihicŋi nénnec.

50 Iminéŋ yéwéri qeriguc ewana mehiaruazac. Ackuazécganéŋ kekec wésé polañaguc mihicŋi nénzac.

51 Tétéc qeŋe ic eneŋ gelec malec qahac zédesi néŋgic, néŋ ni guac héna ac imi ménda waiyi.

52 Yaŋwe ni héna ac wahala imi niŋqelima ni nenaoc mehiaru amuyi.

53 Ic biria héna acga andé qegic ionac niŋac qeri geric kunéŋ yandanéŋ népésizac.

54 Ama méŋu ic kian wamma tacba héna acganéŋ legic zéra héna héna waŋu héianzua.

55 Yaŋwe, ni sinjyaiguc qacga niŋqelizua. Héna acga imi niŋtoho wamma kecmaŋ.

56 Héna acga niŋtohowa kekec iminéŋ nuac mériaŋna wanzac.

57 Yaŋwe, gi imi nuac buŋana ni ackuazécga imi niŋtohomaŋ.

58 Ni ewa qerina moczoŋnec kic tanecgawac zéwelecza. Ackuazécga zéneccéc ewa hia niŋnéna.

59 Ni wawaŋ memena niŋgésima hénana melemma héna acgaiguc hazua.

60 Nalé ménda mehorugima héna acga focdac niŋtohomaŋ.

61 Kaižiliweŋ ic ionac hésanéŋ ni qaté néŋec, néŋ ni héna acgawac eluŋ ménda nuyec.

62 Guac héna ac solañja niŋac sinjyaiguc yacma ewa hia ac gézémaŋ.

63 Ni imi bac yandi yandi waŋgémma guac héna acga niŋtohoanzu ionac alagina wanzua.

64 Yaŋwe, goi héihéiganéŋ baeciguc sécgéma hezac. Héna acganéŋ ni ku néna.

65 Yaŋwe, ackuazécga zéneccéc welen qeŋe icga ni hiabia waŋ néna.

66 Ni héna acga niŋzéngeza. Niŋtegic qintegic zéma niniŋ ku néna.

67 Zérabéra qahac keri imuaru imi ni sicsaoc wamma keri, néŋ deguc imi ackuazécga tohoma wamma meanzua.

68 Gi imi hiabia imuac wawaŋ meme hiabia waŋanŋa. Héna acga nézéma ku néna.

69 Tétéc qeŋe ic eneŋ ikoc mihicŋima mebiri némbiŋ zé waŋanzu, néŋ ni imi ewa qeri moczoŋnec héna acga niŋtoho waŋanzua.

70 Ionac ewa qerigina imi haléc dépaŋ yanda ésécnecc,* néŋ ni imi héna acgawac ségiségi waŋanzua.

71 Zérabéra imuac niŋmba méra nénéŋa wanzac. Iminéŋ waŋnéru ni héna acga niŋareŋgéyi

72 Kuagawac héna acnéŋ siliwa goli sasala ogiczac.

73 Méraganéŋ ni mihicŋima kumu nénnec. Imuac méra néna niŋtegicma héna acga niŋareŋgémaŋ.

74 Ac kua zécgawac niŋac niŋkumuma kecba eega héigéŋanzu imi eneŋ ni némma ségiségi waŋanzu.

75 Yaŋwe, ni zégésigésiga imi solañja wanzac imi zéma hakaga héla imuaru héima namma yéwéri mihicŋi nénnec imi niŋzua.

76 Zéwelec génzua, welen qeŋe icga sisipac ac waŋ nénnec séc méndacma waŋ néna goi héihéiganéŋ ewana mehiarumac.

77 Guac ewa biric wawaŋawac hakanéŋ wannémma humuc igucnec meqeli néna. Héna acga imi nuac zézé ségiségina wanzac imuac mia imuhuc zéza.

78 Tétéc qeŋe ic eneŋ héniana qahaciguc yéwéri mihicŋi nénzu. Gamugina mihicŋi énéccina. Ni imi héna acga zénimma kecmaŋ.

79 Eega héigéŋanzu imi waŋ

* 119:70: Anutuac ackuazéc técyá ménda niŋanzu ionac zézéya.

énécmina nuac lilingéma hamu. Imuhuc wanna ienen héipuc acga imi niñasarimu.

⁸⁰ Ewa qerina mehiaruna hénac acgawac séc kápésicna qahac wanju gamunaguc ménda wammañ.

⁸¹ Kekec uñananén angén titigawac nalé herec niñkumu wamma kecma qiritic qezac, néñ ni hénac acgawac niñkumu wammanec kecmañ.

⁸² Kicna imi sisipac ac imuac hélawac mambéc kecma kucmama wanzac. Qesigénzua, gi némac naléiguc ewa qerina mehiaru némbésémañ?

⁸³ Tanecna imi kiruñ yañ séwélanén memeya imi hofac qeriaiguc zapi qeyec éséc nec wanzac, néñ guac hénac acga imi eluñ ménda nuanzac.

⁸⁴ Weluñ qe qe igawac naléya imi dahec hezac? Nunesi wanñéñanzu imi némac naléiguc ac geriwaguc wan énécmiwésémañ?

⁸⁵ Tétéc qe qe ic hénac acga ménda tohoanzu. Imi enen mebiri némbiñ zé baec sésén ésézu.

⁸⁶ Ienen héniana qahaciguc ni nunesi wan nénzu, Méra némbésémañ. Guac hénac ac imi moczon hélacnec!

⁸⁷ Ienen imi baec igucnec metecgé némbiñ zé humumia nugic, néñ ni guac hénac acga ménda waiyi.

⁸⁸ Goi héihéiga niñac wamma meqeli néna. Imuhuc wan néna kuagawac héipuc ac imi niñtoho wammañ.

⁸⁹ Yawe, guac ackuazécga kurumenjiguc hémbénaña seligima hezac.

⁹⁰ hakaga hélé iminéñ hicñisaiya hicñisaiya hema emma kecmac. Baec imi geñ hainecac nalé séc seligima heanzac.

⁹¹ Iwawai imi moczon méra bacgaiguc hezac imuac mia baec ku-

rumenñéñ kuaga tohoma heyecac hezac.

⁹² Hénac acganén ségiségi ménda mihicñi némbacnec qenzen manzen qeriaiguc bec humuwinec.

⁹³ Gi hénac acnéñ kekecna galengéna kecanzua imuac ni hénac acgawac hémbénaña eluñ ménda numac.

⁹⁴ Ni imi guac buña. Imuac mehiaru néna. Ni hénac acgawac hochoc wamma kecanzua.

⁹⁵ Kaižiliwen ic ienen nuhumuwiñ zé néñsosolima kecanzu, néñ ni guac hénac ac nimma kecmañ.

⁹⁶ Neñ hémba iwawai solaña zézéya imi moczon qétégina olombiñac séc, néñ hénac acga imi hilanén yanda qétéya olombiñac séc qahac.

⁹⁷ Yei ni hénac acga kunen yanda niñsiñsiñ wananzua. Ni kaiwe herec imuac nimma héiqelianzua.

⁹⁸ Hénac acganén nalé séc niguc hema méra néñu hazéchécna onogicma niñtegic qinjegicna kunen yanda wanzac.

⁹⁹ Ni hénac acga nimma héiqeliwa kiwi ichécna moczon onogicma niñtegic qinjegicna kunen yanda henénzac.

¹⁰⁰ Hénac acga niñtohowa ic yanda moczon onogicma niñtegic qinjegicna kunen yanda henénzac.

¹⁰¹ Ni ackuazécga niñtoho wammañ zé hénana neuñ héima hénac biria hénac hénac ménda kereñi.

¹⁰² Geñ hénac ac ku nénnec imuac niñac ni hénac ac ménda waianzua.

¹⁰³ Ackuazécga imi yei siña kunen yanda, kuanaiguc morombazecac dokuya ogiczac.

¹⁰⁴ Hénac acgawac niñac niñtegic qinjegicnaguc wanzua. Imuac haka ikora hénac hénac imuac mézéna tianzac.

¹⁰⁵ Ackuazécganén hénanawac kifa wamma baec hénawac asaha

wanzac.

106 Héna acga solaña imi niñtohomañ zé zéselima acna selianec zikizua.

107 Qenzen manzeña imi gelec malec qahac imuac ackuazécgawac séc galenagé néna kekecnaguc kecmañ.

108 Yawe, zéwelec génzua. Mepé qepésiác legic kuana igucnec imi añgétima héna acganéñ ni ku néna.

109 Kekecna imi nalé séc humucac déciguc hezac, néñ guac héna ac imi eluñ ménda nuanzac.

110 Kaiziliweñ ic ieneñ mebirí némbin zé bétac haigic hezac, néñ ni héna acga ménda waizua.

111 Héna acga imi hémbénaña mératécnaawac buña opocba hezac. Iminéñ ewa qerinawac zézé ségiségi wañanzac.

112 Ni héna acga tetcgia qahac niñtohomañ zé ewa qerinanéñ dongéma kecanzua.

113 Ni ewa érhéc wañanzu ionac mézé titi wamma héna acga imuac siña niñanzua.

114 Gi imi nuac sañgi sañgina, nuac saiwa, ni ackuazécgawac niñkumu wamma kecanzua.

115 Biria meme ini wainémma keñgic. Ni imi Anutunawac héna ac niñtoho wammañ.

116 Ackuazécgawac séc ni népésima meqeli néna kecmañ. Galenagé néna niñkumunanéñ gamuyaguc ménda wammac.

117 Népésima añgéña tina héna acgawac nalé séc kic hihi wamma kecmañ.

118 Héna acga waima kenzu imi gi elicgé énécmianzanñ. Imi mia hakagina ikora imi gorosona wañanzac imuac mia imuhuc wañ énécmianzanñ.

119 Gi imi baeciguc ic biria imi nenesic éséc nec gilina keñanzac. Imuac ni héna acga siña niñanzua.

120 Séwinanéñ guac bac yandi yandi wamba hirizac. Ni zégési gésigawac bac yandi yandi wañanzua.

121 Ni haka solaña wamma héna acac séc wamma kecanzua. Helanzi néñanzu ionac méraginaiguc ménda nopocna.

122 Meseli néna mériañnaguc kecha, tétéc qeqe ic eneñ ni hia ménda helanzi némmu.

123 Guac añgéñ titi zéma guac ackuazéc solañawac kic hihi wamma kecha kicananéñ birizac.

124 Goi héihéiga méndacma welen qeqega ni hia wañ némma héna acga ku néna.

125 Ni imi guac welen qeqe icga. Niñtegic qinñtegic mihicñi néna héna acga niñasarimañ.

126 Ic embac eneñ héna acga qegic madaczac. Deguc imi guac ai memegawac nalé wanzac.

127 Imuac ni imi héna acga goli, goli solaña ogicma eeya héianzua.

128 Imuac ni wawañ memenawac séc héna acac nimba dindiña wañu haka ikora moczonñ imuac nimba mézétitiyaguc wañanzac.

129 Héna acga imi welic welicgia imuac kekec uñananéñ niñtoho wañanzua.

130 Ic diwi qiwiliñanéñ ackuazéc auma oloñu qetagalimiyu niñtegic qinñtegicyaguc wañanzac.

131 Kazunéñ doku niñac ezelaña tacgéyu kuaya añgéma wésésé kucnec héianzac éséc nec ni héna acgawac niñkumuma imuhuc wañanzua.

132 Qacga eeya héianzu ionac haka wañ énécmianzanñ éséc nec nuac liliñgéma ewa biric wañ néna.

133 Hénana ackuazécgawac meseligima kápésic méra bacyaiguc ménda nopocna.

134 Ic embac helanzi nénécmianzu ionac murunec ni metecgé

nénna, ni héna acga hia niŋtoho wammaŋ.

¹³⁵ Kic tanecga asahagucnéŋ ni némma héna acganéŋ ni ku nénna.

¹³⁶ Ic embac eneŋ héna acga ménda niŋtohoanzu imuac kic masinanéŋ doku téfara ésécnec maanzac.

¹³⁷ Yawe, gi imi solanŋa, guac zégésigésiga imi hélacnec.

¹³⁸ Héna acga zéselinec imi solanŋa zéma héla téŋgéŋ.

¹³⁹ Hazéc hécnanéŋ ackuazécga eluŋ unuyu ni guac ackuazécgawac niŋkewu wamba geric bélanŋ ésécnec nozac.

¹⁴⁰ Ackuazécga imi solanŋa imuac guac welenŋ qeŋe icganéŋ imuac niŋsiŋsiŋ waŋanzac.

¹⁴¹ Ni ic mamaya kecba mema titi waŋ néŋzu. Néŋ héna acga imuac eluŋ ménda nuanzac.

¹⁴² Dindiŋaga imi dindiŋa hehe selia, waŋu héna acga imi héla.

¹⁴³ Nunesi zéma niŋyéwécnanéŋ népésizac, néŋ kilenŋ zézé seli acganéŋ ségiségi mihicŋi néŋanzac.

¹⁴⁴ Guac zéauauganéŋ hehe seli solanŋanec hema kecmac. Niŋtegitgeŋic mihicŋi nénna kekecnaguc kecmāŋ.

¹⁴⁵ Ni qeri howiacnec guru héhélizua, O Miŋ Kewu niŋnéŋna ni héna acga imi niŋtohoŋaŋ.

¹⁴⁶ Ni Miŋ Kewu gi guru héhélizua ni metecgé nénna zéauau acga imi wamma mema kecmāŋ.

¹⁴⁷ Ni ama ménda gianŋiyunec yacma guruanzua, guruma acgawac mambéc kecanzua.

¹⁴⁸ Guac ackuazécga imi hiŋgac hiŋgarawac nimmaŋ zé siŋi ménda horugiyunec kic qeli yacanzua.

¹⁴⁹ Goi héhéŋigawac wamma ewa hétérŋa niŋna. O Miŋ Kewu zéqindiŋigawac séciguc kekecna héŋgalenŋ wanna.

¹⁵⁰ Haka biria méndacma waŋanzu imi eneŋ hosucnu

nesinéŋzu. Ieneŋ imi héna acga andé qema kecanzu.

¹⁵¹ Miŋ Kewu gi mia hosucgé némma keczanŋ. Waŋu héna acga imi moczoŋ hélacnec.

¹⁵² Zéauau acga imi becarunec niŋareŋgéyi. Guac ac imi hehe seli hemac niŋ hainec.

¹⁵³ Zéra waizalanŋa hémma metecgé néŋna, ni héna acgawac ménda eluŋ nuanzac.

¹⁵⁴ Nuac héipuc ac énézéma boŋhéŋé menémbésémaŋ waŋu zézé seli acgawac séciguc kekec qelia hainémbésémaŋ.

¹⁵⁵ Kaiŋiliweŋ ic ieneŋ ac seligawac hochoc ai ménda meanzu. Imuac niŋac ionac imi anŋéŋ titiganéŋ ménda hosucgé énécmianzac.

¹⁵⁶ O Miŋ Kewu, gi qeri bénezŋga yéwéria imuac zémindi mindiŋigawac séciguc kekecna meqeli nénna.

¹⁵⁷ Sasalanéŋ nunesi wamma hazéc waŋnéŋanzu. Waŋu ni mia zéauau acga ménda waianzua.

¹⁵⁸ Ni acqeŋe ic inicba Ieneŋ héna acga ménda tohoanzu imuac niŋac lommaŋ zé wanzua.

¹⁵⁹ Ni héna acga dimuhuc niŋsiŋsiŋ wammianzua imi kicga hina mayu héŋna. Yawe, goi héhéŋiga séciguc kekecna meqeli nénna.

¹⁶⁰ Acga moczoŋ héla wanzac. Waŋu zégésigésiga dindiŋa moczoŋ hehe seli hema emma kecmac.

¹⁶¹ Galenŋ eneŋa ieneŋ téŋésima nunesi wanzu. Néŋ qerinanéŋ ackuazécgawac eeya héimianzac.

¹⁶² Ni imi hinac yanda onagicma ségiségi waŋanzu ésécnec ni zézé seli acgawac ségiségi wanzua.

¹⁶³ Ni ikocwac mézéna tiyu ewa lolonŋ waŋ néŋanzac, néŋ héna acgawac siŋa imi niŋiac niŋanzua.

¹⁶⁴ Gésiségi acga imi dindiŋa, imuac niŋ kaiwe séc hatac 7

mepési géňanzua.

¹⁶⁵ Héna acgawac siňa niňanzu ieneň luae kunen yanda mi-hicňianzu. Ionac muru imi iwawai qonzontongé énécmimia mén ménda hezac.

¹⁶⁶ Yawe, ni guac anǵén titiac kic hih wamma guac héna acga tohoanzua.

¹⁶⁷ Kekec unňananén zéauau acga méndacanzac. Ni imuac siňa kilen yanda niňanzua.

¹⁶⁸ Hénana imi moczon kic-gaiguc hedaczac, imuac ni guac héna acga zéma zéauau acga tohoanzua.

¹⁶⁹ O Yawe ǵac héhéliananén wéségaiguc érémac niňac wanzua. Wanju acgawac séciguc niňtegic qinťegic hainénna.

¹⁷⁰ Welec welecnanén wéségaiguc érémac. Ackuazécgawac séciguc metecgé némbésémaň.

¹⁷¹ Geň héna acga ku néňanzan imuac niň kua taséna igucnec zézé ségiségi dundunaguc maanzac.

¹⁷² Zézépaň acga imi moczon solarňanec. Imuac ezelaňnanén ackuazécgawac zézé ségiségi wammac.

¹⁷³ Ni héna acga anǵétiyi imuac niň méraganén méra némmac.

¹⁷⁴ O Yawe, ni anǵén titigawac qerina héngen héngen waň néňanzac. Wanju héna acgawac ewa hía niňanzua.

¹⁷⁵ Qeri unňana meqeli néna zéhiaru gémmac. Héna acganén méra némmac.

¹⁷⁶ Ni rama soho sohoya ésécnec rouc wamma kecua. Néň ni héna acgawac eluň ménda nuanzac imuac welen qeǵe icga ni mihicňi némbésémaň.

120

Anǵéňa timac niňac zéwelerec.

* **120:5:** Kiwi oo icyawac hazéchéra ionac arenǵinawac qara. Mén imi Not iguc mén imi Saut iguc hezac. (Hén 10:2, 25:13) * **121:6:** Kaiweac geriwa me masoac sanǵeňa.

¹ (Ocmuň téréyaiguc eňeňawac legic.) Ni zérabéra qeriaiguc kecma kewu yomuhuc welecmiwa niňnéjec;

² O, Miň Kewu ic kua taséya ikora zéma ezelaňa ikora igucnec metecgé némbésémaň.

³ Ezelaň ikoraguc gi, Anutunén némac waňgémmac? Némac toro-qema waňgémmac?

⁴ Ic kawaliac tewi merawa zéraguc zéma zunipa ic geric weňweňagucnéň bakia melen gémmac.

⁵ Ewa biric, Meseke baeciguc kekera nidac imuhucya, ewa biric Kedarawac haliiguc kekera nidac imuhucya.*

⁶ Ni nalé horua luaeac mézégina tianzac ic imuhucya iniguc kecanzua.

⁷ Ni luaeac wamma ac zéwa ieneň yaré qewiň zé wanzu.

121

Anutuac anǵén titi iguc nanan selia.

¹ (Ocmuň téréyaiguc eňeňawac legic.) Ni kicna hiwa baec boňaiguc enzac. Méra nénéňa imi dimuarunec hamac?

² Méra nénéňa imi baec kurumen mihicňiyec Yawe iwarunec hamac.

³ Inén niňu hénaga ménda tisurac géwésémaň. Galeňga iminéň gau niňac sigéturuc ménda wammac.

⁴ Israel héngalen wammianzac inén sigéturuc me gau yanda ménda hemac.

⁵ Yawe imi galeňga kecanzac. Yawe imi amiaga, héigaiguc nanaňa.

⁶ Imuac kaiweiguc kaiwenén ménda mebiri gémmac. Wanju siňiiguc masonén acguc ménda mebiri gémmac.*

7 Yawenéh galenǵé gémma zérabéra moczoŋ yanda imuacnec aŋǵéh tigénanƶac. Waŋu kekec uŋaga imi galenǵéanƶac.

8 Yawenéh kenkeŋ hahaga imi deguc muacnec hénima hémbénaŋa galenǵémac.

122

Mepé qepési zéma zéwelec ac Yerusalem niŋac wawaŋa.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic, Dawidinéh oyec.) Ic eneŋ Yaweac ocmuŋiguc* enni zéma nézégic nimma ségiségi waŋi.

2 O Yerusalem! Hénaninanéh guac demin qeriaiguc tima nanziŋ.

3 O Yerusalem, tanecga imi héiqelima megic amaya amaya toroqema qin héima tacƶac ésécnec.

4 Ama areŋ yanda imuaru mia Yaweac qara mepési miwiŋ zé Min Kewuac hénaoŋiŋ Israel énézéyec imuac séciguc enzu.

5 Hénia imi yomuhuc; Imuaru mia zégésigésiac tatac eeyaguc imi sasala haiyecac tacma kenƶac. Imi mia tatac eeyaguc Dawidiac ama imuac buŋa qemimiam.

6 Yerusalemwac luae niŋac zéwelecgic. Yerusalem guac sinǵa niŋanzu imi eneŋ ewa déŋ wamma kecmu.

7 Deminǵa qeriaiguc luae hema kecmac. Ama areŋga demin seliaguc imuac qeriaiguc mériaŋ hema kecmac.

8 Ala sac taséhéčna ionac niŋac wamma zéman; Deminǵa qeriaiguc luae hekecmac.

9 Anutunina Yaweac ocmuŋ niŋac wamma Yerusalem gi mériaŋgaguc wambésémaŋ niŋac wanƶua.

123

Zé siac ac goi héihéiya niŋac zézéya.

1 (Ama téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Kurumeniguc tacyac waŋanzan Min Kewu guac mia ni kična hiwa éréƶac.

2 Ninzaŋ, welen qeƶe merac eneŋ miŋginawac méraiguc kic hianzu ésécnec, waŋu welen qeƶe embac eneŋ embac kunenǵinawac méraiguc kic hianzu éséc kična imi Min Kewu Anutuninawac himanec kecni ewa hia waŋ nénécmimac.

3 Yawe ewa hia waŋ nénécmima. Mematiti humumianéh kuaya qe-qeya sécgé nénécmizac.

4 Yéwéri qahac bénzéh nec kecanzu ieneŋ zédesi nénécmima mema titi waŋ nénécmigic kekec uŋaninaiguc sécgéma heƶac.

124

Ewa hia ac Israelac aŋǵéh titi niŋac zézéya.

1 (Dawidiac ocmuŋiguc eŋeŋawac legic.) Nonac muru kec nénécmiaŋec imi Yawe qahac zéma niŋanzaniguc, Israel imi yomuhuc hia zémac;

2 Ic ieneŋ hazéc waŋ nénécmima yacgic nalé imuaru Min Kewunéh nonac muru ménda kecnénécmiyec iguc,

3 ionac qeri biricginawac bélaŋanéŋ zeyec nalé imuaru nini qeliqeli kerin nec focdac qécgé nénécmiwunec.

4 Waŋu imuaru doku qaoŋanéŋ qacninaiguc hoturu nénécmima nénépésima kerembacnec. Waŋu doku dunduŋanéŋ qeri uŋanina hoturu nénécmiyu hiŋgacbiŋnec.

5 Waŋu doku dunduŋanéŋ tétéc qeamuma hoturu nénécmiwacnec.

6 Zécginaiguc nini neneginawac buŋa ménda hai nénécmiyec Min Kewu imi mepésiwiŋ.

* 122:1: Sel hali téréya hénac acatac téréya heyec imuac zézéya.

7 Neinéj zuj meme ic ionac bétac igucnec néngacanzac ésécnec bétac imi tegiru néngacdaczij.

8 Méra nénécmimia imi baec kuru-
rumej zéyu hicnijec Yawe iwac qaraiguc hezac.

Anutuac hénaorij héra imi ménda hirima qij héima kecmu.

125

1 (Ocmuniguc eņeņawac legic.)
Yaweac héima nananzu imi eneņ Zion boņanéj Yerusalem lelecgémima ménda hirima hémbénaņa qij héima tacselizac ésécnec wammu.

2 Baec boņa imuac sia yandanéj Yerusalem lelecgéma nanzac ésécnec Yawenéj hénaorij héra deguc muacnec hémbénaņa lelecgé énécmima kecmac.

3 Ic solaņa ieneņ késpedes wambiņ zé méragina suluwu niņac Anutunéj imuhuc waņ énécmianzac. Ic biria ionac ic kewuac qarucnéj ic solaņa ionac buņa qeénécmimia baec imuaru ménda galeņgé énécmima kecmac.

4 Yawe gi ic hiabia zéma ic qeri solaņ kecanzu ionac mia hiabia waņ énécmia.

5 Eņaņ héna qariņ qariņgiawac liliņgéma keņanzu imi onac imi Yawenéj waņ énécmiyu biria meme ic iniguc momacnec kemmu, néj Israel ionac muru imi luae hema kecmac niņac wanzua.

126

Ai yawuņiguc metocgo metocgoac ségiségi.

1 (Ama téréyaiguc eņeņawac legic zéra.) Yawenéj hésa ic imi onagicma amagina Zioniguc liliņgéma hayec nalé imuaru nini haka imi hénni gau tanec waņec.

2 Nalé imuaru imi kuanina imi zédési yandanéj sécgéyec. Ezelaņnina imi legicnéj sécgéyec.

Waņu baera baera ic embac ieneņ Yawenéj ionac niņac wamma haka kunej yanda meénécmizac zéma zégic.

3 Yawenéj nonac niņ wamma haka kunej yanda waņec imuac nini ségiségi waņanzij.

4 O Yawe, hésa ichécnina meleņ nénécmia, kia hayu baec waņgoņa Saut iguc doku téfaranéj luma keņanzac ésécnec focdac hadacmu.

5 Iwawai gocmia siacma him-
icanzu imi eneņ ségiségi legi-
cya héima imuac héla metocgé
wammu.

6 Siacma gocmia eeyaguc qe-
samaņ zé mema kenzac imi kileņ
imuac héla déréc dérécgiaguc
ségiségi wamma huama hamac.

127

Anutuac mériaņ amaiguc hicjihicjiya.

1 (Solomonac legic, ama
tétéyaiguc eņeņawac legic.)
Yawenéj ama ménda memaciguc
imi ama meme ic ionac ai imi
eņomia wammac. Yawenéj ama
areņ yanda imuac demiaņa ménda
galeņ gémaciguc imi galeņ meme
ic ionac kicqeli wamma kekec imi
eņomia wammac.

2 Siņunec yanda yacma ai
mema kecma gau nalé ogicma
hema qenzeņ manzeņ qema héla
mihicjima neanzu imi eņomia
wanzac. Héna imuac mia
Yawenéj ala waņ énécmimia ionac
imi gaugina siņaguc énécmianzac.

3 Niņzu, nanhécgina imi
Yawenéj onac buņa énécmimia.
Héri qeriiguc hicjima keczac imi
bakia hiabia iwarunec hahaya.

4 Kucginaguc kecma mer-
achécgina mihicji énécmigic
merachécgina ieneņ imi ic kawali
ionac méraiguc tewi merawa
ésécnec wammu.

5 Ic méņ tewi zakonjeņ
hénéjaiguc sécgéma hezac ésécnec

nanhéra keczu imi zézé ségi ségiyaguc. Imuac niñac hazéchéra iniguc ac gésigési ic ionac* kemma ac wammu nalé imuaru gamuyaguc ménda wammac.

128

Ic hélawac héna géséhéra imi ségiségi ginaguc.

¹ (Ama téréyaguc eñeñawac legic zéra.) Yawe eeya héimima iwac héna acwac wamma meanzac inéñ ségiségiyaguc.

² Méraganéñ ai mena imuac héla hicñigéñu newésémañ. Ai méñac méñ meanzañ séc hiaru-daru ségiségigaguc wammac.

³ Amaga qeriaiguc iniñga imi waiñ ic héla mériañaguc ésécñec wañu, nambérac hécgá zaega lelecgéma tacma kenzu imi eneñ olivañ ic séra qeqeya ésécñec wammu.

⁴ Niñzu, Yaweac eeya héimianzac imi hélacñec imuhuc mériañaguc wañanzac.

⁵ Yawenéñ Zioniguc kecma mériañ haigémmac. Wañu Yerusalemac mériañ imi kic qeli kecbésémañ nalé imuac suraiguc séc hémbésémañ.

⁶ Esahécgá hicñigic in-ichésémañ. Israel héna géségaiguc luae hemac.

Israelac hazéc hécgina ménda nanşeligimu niñac zéwelecgic.

129

¹ (Ama téréyaguc eñeñawac legic.) Israel imi deguc yomuhuc hía zémac; Ieneñ komocna igucñec haisisiric eñeña wañ néñangic.

² Ieneñ komocna igucñec haisisiric wañ néñangic wañu kilen ménda nogicic.

³ Ieneñ baec aiiguc takareñ éséanzu ésécñec gemacnaiguc wizi horua mihicñi néñgic.

⁴ Wañu Yawe imi solañá keczac imuac niñ kaiziliweñ ic ieneñ qaté nénécmigic heyec hésa imi héricma hulac nénécmiyec.

⁵ Zionac mézé titi wañanzu imi gamu qeqe mihicñi énécmiyu moczoñ yanda andé andé kemma baecginaiguc lilingéma kendacmu.

⁶ Ieneñ imi ama qahaiguc qézézac hicñima ménda yandi-manec qasianzac ésécñec wammu.

⁷ Qinziñ imuhucya imi komocdiadac imuac niñac dérécgéanzac iwac tétéyaguc me qericanzac iwac mériaiguc hía ménda sécgémac.

⁸ Ic imuhucya ionac imi ic kian keñha wañanzu imi eneñ acguc inictegicma mériañ ac yomuhuc ménda énézéanzu; “Yaweac mériañnéñ onac muru hema kecmac!” “Yaweac qaraiguc mériañ ac wañ énécmiziñ!”

130

Anutuac boñhére ai niñac mambécma kecmu.

¹ (Ama téréyaguc eñeñawac legic.) Yawe, ni yéwérinawac dumuc siraiguc gi guruzua.

² Miñ Kewu, ewa hétéñna niñna. Zéwelečna hélacñec imuac gezac haina.

³ Yawe, gi kápésicnina héñsosoli wambaññec méréñéñ hía nanşeliwacñec?

⁴ Kápésic waiwai imi guaru hezac, imuac mia nini eega héigéñanzin.

⁵ Ni, kekec uñananéñ Yaweac mambéc kecanzua. Iwac ackuažéc niñac niñhéhélima kecanzua.

⁶ Siñi galeñ eneñ gianñ gianñawac mambécanzu imuac séha ogicma kekec uñananéñ Miñ Kewuac mambéc kecanzac. Hélacñec siñi galerñéñ gianñgianñawac mambéc kecanzu imuac séha ogiczac.

* 127:5: Hebiraió aciguc; sanğulaniguc.

⁷ Israel ini Yaweac mambéc wanġic. Iwaru imi gum bēnzēnzēn zēma boŋhéré hakanéŋ sécgēma hezac.

⁸ Inéŋ mia Israel hénagésé kēpésicgina moczoŋ yanda imuac-nec metecġé énécmimac.

Waižalaŋ ménda wamma Anutuac niŋkumuyec.

131

¹ (Dawidiac legic zēra, ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Yawe, ni qeri eŋeŋ ménda kecaŋzua. Waŋu iwawai méŋac méŋ sécna ogicma hezac imuac kic hihi ménda waŋanzua. Ni ai qac buŋayaguc me ai tošara nuac séc ogiczac imuac mia nimbupuc ménda waŋanzua.

² Hélačnec ni qerina* kuma mama mebélacġéwa kokoc namu nema sécġémiyu neŋgocyawac tawéiguc heanzac imuac séc qerinanéŋ néŋ qema hezac.

³ Israel ini degucmuacnec hémbénaŋa Yaweac niŋkumu wammu.

132

Anutunéŋ Zioniguc hémbénaŋa kecmač.

¹ (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Yawe, Dawidiac niŋac wamma inéŋ yéwéri hénia hénia bisiqatéŋ waŋec imi niŋqeliwésémaŋ.

² Inéŋ Yawe zépaŋgé mima Yakoboac wandac wandac miŋjina zéseli mima yomuhuc zéyec;

³ Ni hélačnec amanaiguc ménda emmaŋ. Hehe duŋnaiguc ménda emma hemaŋ.

⁴ Waŋu kicna galeŋġéwa gau niŋ ménda wammac, waŋu kicna amia ménda waiwa mamač.

⁵ Imuhuc wammanec kecma ama geric méŋ Yawe guac buŋa mewa tecġémac. Yakoboac

wandac wandac miŋjina, ama méŋ guac buŋa mewa tecġéyuguc mia kicna waiwa gauya hemac.

⁶ Nini Efarata amaiguc tacma sisipac acgawac katapa imuac zéġic niŋiŋ. Waŋu Yarim baec kisiaiguc mihicŋiyiŋ.

⁷ Hagič iwac tacyac wawaŋawac amaya imuaru kerenni, keremma hēna titiya imuac wésiaiguc sicġémini.

⁸ O Miŋ Kewu gi yacma tacniniŋ amagaiguc hama embésémaŋ. Gi zēma sisipac acgawac katapa kuh-aguc imi momacnec.

⁹ Waŋénécmina héfac oo ichécga ieneŋ haka solanaŋéŋ séwi usugina ésécnec héigic hiŋgacmac. Waŋu ichécga téréya ieneŋ séġiséġi wamma qacmu.

¹⁰ Weleŋ qeġe icga Dawidiac niŋmiwésémaŋ. Guac haléc naecmimiaga imi ménda nesimina keŋu.

¹¹ Yawenéŋ Dawidiac ac héla yomuhuc zépaŋgémiyec. Inéŋ imi ménda andé qema kemmac; Guac sac igucnec hicŋimu ionarunec méŋ tatacga edamuyaguc imuaru opočba tacmac.

¹² Naŋhécga eneŋ zikiziki ac zēma héipuc acna ku énécmimaŋ imi tohoma wammuiguc imi naŋhécgina ieneŋ imuhucyanec tatacga edamuyaguc imuaru tetecġia qahac tacmu.

¹³ Yawenéŋ Zioniguc* tacyac wammaŋ zé ama imi megésima yomuhuc zéyec;

¹⁴ Yomi mia nuac tac niniŋ wawaŋawac buŋa hémbénaŋa wanzac. Ni imuac waŋi imuac mia yomuaru tacyac wammaŋ.

¹⁵ Ni imuac nene yaka kindindiŋa mesaima imuac ic embachéra maġeġeya gumu énécmiwa sécġé énécmimac.

¹⁶ Waŋu hofac oo ichéra aŋgéŋ titina imi maleku ésécnec

* 131:2: Kekec uŋjana. * 132:13: Yerusalem taczac baec boŋa imuac qara.

héiénécmiman̄. Ocmuñ imuac téré ichéra ieneñ ségiségi wamma hémbénaña legic héima kecmu.

¹⁷ Neñ zéwa ama imuaru Daw-idiac niñac wamma iliha méñ† éréma yandimac. Wañu ni ne-naoc halécnéñ météré mimia iwac niñ wamma kifa mézézéñgéwa héñtegicmu.

¹⁸ Neñ iwac hazéchéra ionac imi gamu qeçenéñ séwi usugina ésécneç héiénécmiwa hiñgacmac, néñ iwac imi ic kewuac opoc haimiwa asarimac.

133

Ala siñ wañamuma kekeç imi mériañaguc.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc eñeñawac legic.) Niñzu, dacmuna momac yanda azoroma ewa momac wamma kekera imuac hiabiaya zéma inicsoroc sorocya imi yei dimuhucya wanzac!

² Tanera imi mia haléc Aronac orucyaiguc qocgéçic ewa zucya igucnec mama malekuya horua imi mézécgéma mama zécgériaiguc momacnec naecmiyec ésécneç.

³ Wañu Herimon baec boñawac tutulucnéñ* Zion baec boñaya boñayaiguc mama mebélac géanzac ésécneç. Imuac hénia imi yomuhuc; Baec imuaru Yawenéñ mériañ ac zéyec. Imi mia kekeç hehe seliawac mériañ ac.

134

Siñi qeriaiguc mepé qepési wammimu.

¹ (Ocmuñ téréyaiguc eñeñawac legic.) Siñiaiguc Yaweac amaiguc welen̄ qema nañanzu Yaweac welen̄qeçe ichéra ini moczoñ Yawe mepésimu.

† **132:17:** Ac iliha imuac hénia imi kuc yanda, wañu yomuaru imi ic kewu méñ hicñimac niñ zézéya. * **133:3:** Kiwi tosaraiguc; séñéréç.

² Méragina meyacçic ocmuñ téréyaigucgeñ kendaru Yawe mepésigic.

³ Baec kurumeñ zéyu hicñiyec Yawe inéñ mia Zion igucnec mériañ ac gézémac.

Anutuac kuha zéma hiaya niñac mepésimigic.

135

¹ Haleluya, Yaweac qara mepésigic, Yaweac welen̄ qeçe ichéra ini i mepésigic.

² Yaweac ocmuñ, Anutuninawac ocmuñ imuac sombeniguc nanzu ini

³ Yawe mepésigic. Yawe imi hiabia, wañu qara imi niñsoroc sorocya, imuac niñac qara imi mepésigic.

⁴ Yawenéñ eñeya niñac wamma Yakobo, qara méñ Israel i ançétiyu iwac buña wañec.

⁵ Ni niñzua, Yawe imi kuneñ yanda, wañu nemu momac yanda onogiczac.

⁶ Yawe imi haka niñu sécgéyu séc wañanzac. Kurumeñiguc zéma baeciguc, wañu konduniguc zéma zékéñ hiñgac hiñgara horuaiguc.

⁷ Inéñ zéyu baec zécgériaiguc hosusu yacanzac. Wañu kia mi-hicñiman̄ zé pilitic mihicñianzac. Wañu luhuc ézéyu hofiya igucnec éréma haanzac.

⁸ Inéñ mia Izipte baeciguc méréç merachéçgina ic zéma yañhéçgina momacnec unudareç.

⁹ Izipte baec, guaru mia Yawenéñ haka sésécyaguc zéma haka welicwelicgia méliyu Farao zéma ichéra momac yanda ionac hayec.

¹⁰ Inéñ baera baera sasala unuma ic kewu kucginaguc unuhumyec.

¹¹ Qacgina imi Amori ic ionac ic kewu Sihon zéma, Basan ic

kewu Ok zéma, Kanaan baecac ic kewuya ic kewuya momac yanda.

¹² Wañu baecgina imi Israel ic embachéra ionac bunja qema énécmiyec.

¹³ Yawe, guac qacga imi hémbénaña hema kecmac. Yawe, guac qacga imi hémbénaña niñqeli mimia wammac.

¹⁴ Yawenéh enjeya ic embachéra zénañgé énécmimac. Wañu weleñ qeçe ichéra ewa biric niñénécmimac.

¹⁵ Baera baera imuac nemu imi siliwa zéma goli, ic méranéh memeya.

¹⁶ Kua ginagucnéñ ac ménda zéanžu, kicginagucnéñ kic hihigina qahac.

¹⁷ Gezac ginagucnéñ ac ménda niñanžu. Wañu kua ginaigucnéñ wéséségina qahac.

¹⁸ Imuhucya meanžu ini zéma imuaru héima nañanžu ini imi moczoñ imuhucyanec wamma kecmu.

¹⁹ Israel héna gésé ini, Yawe mepésigic. Aronac héna gésé ini Yawe mepésigic.

²⁰ Lewi héna gésé ini Yawe mepésigic. Yawe eeya héimianžu ini Yawe mepésigic.

²¹ Yerusalemiguc tacyac wañanžac Yawe imi Zioniguc mepésimimia wammac. Haleluya!

136

Goi héihéiya niñac Anutu ewa hia ac ézégic.

¹ Yawe imi hiabia, wañu goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac i ewa hia ac ézégic.

² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac nemu momac yanda onogicma Anutu keczac i ewa hia ac ézégic.

³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac miñ kewu momac yanda onogicma Miñ Kewu kecanczac i ewa hia ac ézégic.

⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac enjeyacnec kiwi welic welicgia kuney yanda meanzac i ewa hia ac ézégic.

⁵ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac niñtegit qinjegicyanéñ kurumeña kurumeña zéyu hicñidarec i ewa hia ac ézégic.

⁶ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac doku qahaiguc baec lémbécma haiyec i ewa hia ac ézégic.

⁷ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac asac mararañ kuney kuney zéyu hicñidarec i ewa hia ac ézégic.

⁸ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac kaiwenéh kaiwe séc galeñ nammac niñac zéyu hicñiyec i ewa hia ac ézégic.

⁹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac maso zéma ménni sikilunéh siñi galeñ nammuac niñ zéyu hicñidarec i ewa hia ac ézégic.

¹⁰ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Izipte baeciguc méréc merachécgina unuyec i ewa hia ac ézégic.

¹¹ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Izipte ic ionac sugina igucnec Israel héna gésé onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹² Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac méraya kuhagucnéñ suluma nañgé nénécmima nonagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

¹³ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac konduñ pésia qeriru nówéc nówéc nañoc i ewa hia ac ézégic.

¹⁴ Goi héihéiya imi hémbénaña heanzac imuac niñac Israel hénaroiñ goigina héima konduñ namuñaguc onagicma hayec i ewa hia ac ézégic.

15 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Farao zéma téngiŋ ichéra konduŋ pésia imuaru hoturu énécmiyu melemma hiŋgacgic i ewa hia ac ézégic.

16 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac ic embachéra onagicma baec kéra kérésia qericma keŋec i ewa hia ac ézégic.

17 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac ic kewu kuneŋ kuneŋ unuyec i ewa hia ac ézégic.

18 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac ic kewu qac buŋaginaguc unuhumuyec i ewa hia ac ézégic.

19 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Amori ic ionac ic kewu Sihon qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

20 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac Basanac ic kewu Ogo qehumuyec i ewa hia ac ézégic.

21 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac baecgina onagicma ic embachéra ionac buŋa qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

22 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac welenŋ qeŋe ichéra Israel ionac wamma baec iwawai buŋa qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

23 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac maŋeŋeŋa kecni niŋnécmiyec i ewa hia ac ézégic.

24 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac hazéchécnina ionac méragina igucnec metecgé nénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

25 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac séwiginaguc kecaŋzu ionac nene yaka gumu énécmianzac i ewa hia ac ézégic.

26 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanzac imuac niŋac kurumenŋac

Anutu ewa hia ac ézégic.

137

Yerusalemiguc kisikiyonŋ hicŋiyu zésiac waŋgic.

¹ Nini Babilon baecac doku téfara zécgériaiguc tacma Zion niŋqelima siariŋ.

² Imuaru suruŋ ic naŋu hawaiguc gita kulelenina koroni naŋec.

³ Hénia imi yomuhuc; Hésa icac nénépésigic ieneŋ imuaru legic héiwiŋ niŋac nénézégic imuhuc waŋiŋ. Amanina kisikiyonŋ

qenénécmigic imi eneŋ Zionac legic ménŋ héigic nimma ségiségi wannu zégic imuhuc waŋiŋ.

⁴ Nini dimuhuciguc Yaweac legic imi baec méréraiguc kecma héiwiŋ?

⁵ Yerusalem ni guac eluŋ numaciguc imi méra héina imi gita qeŋeac héniaŋac eluŋ qemac.

⁶ Guac eluŋ numaciguc, waŋu Yerusalemac nimba ségiségina tosara onogicma eŋeŋa ménda wammaciguc imi legic ménda héimaŋ niŋac ezelaŋnanéŋ owuruŋnaiguc mékétamac.

⁷ Yawe gi Yerusalem imi zérabéra mihicŋiyec nalé imuac niŋqelima Edomac qelihéra ununa. Hénia imi ieneŋ imi yomuhuc zégic; Héndéŋ qéndéŋgic, ama wotuŋa momacnec hérédacma kisikiyonŋ gegic.

⁸ Kisikiyonŋac buŋa embac biria, Babilon baec gi, ménŋéŋ ménŋ geŋ waŋ nénécminecac séc imuhucyanec waŋgémmac imi ségiségiyaguc wammac.

⁹ Ménŋéŋ ménŋ kokochécga hociguc qéséŋ énécmimac imi ségi ségiyaguc wammac.

138

Dawidiac ewa hia ac zéma mepé qepési ac.

1 Ni qeri howiacnec ewa hia ac gézézua. Nemu ionac kicginaiguc gi mepésigénzua.*

2 Ni ocmunğa téréyawac† sicgégémba hazac. Waņu goi héihéiga zéma hakaga héla imuac niņ guac qacgawac ewa hia ac gézémaņ. Imi mia gi qacga zéma zézé seli acga meyačna iwawai moczoņ qehoturuma onogicma eņec imuac mia imuhuc waņgénzua.

3 Ni guruyi nalé imuaru acna melenec, waņu kekec uņanawac kuha meyađi nénnec.

4 Baecac ic kewu moczoņ ieneņ kuaga igucnec acga niņgic imuac niņac ieneņ Miņ Kewu gi zéhiaru gémmu.

5 Yaweac edamuya imi eņeņa yanda imuac ieneņ Yaweac hakayawac mepésimimu.

6 Yawe imi eņeņa. néņ mamaya hia inicgaleņ waņ énécmianzac, waņu tétéc qeęe ic imi acguc lakec kecma hia inictegicanzac.

7 Ni zéra waiya qeriaiguc keņha wamba gi kekecna héngaleņ waņanzaņ. Waņu hazéchécna ionac qeri gericgina igucnec méraga suluma méra héiganéņ metecgé néņanzaņ.

8 Yawenéņ nuac wamma eņeya ewa siņ hezac séc wandacmac. Yawe guac goi héihéiganéņ hehe seli hema kecmac. Ai méraganéņ memeya imi ménda waiwésémaņ.

139

Anutuac kiwa igucnec néngacbiņac séc qahac.

1 (Legic galenawac; Dawidiac legic zéra.) Yawe gi ésé hindihindi wannémma niņtegic néņanzaņ.

2 Tacyacna nimma lakec kecma nininņa niņtegicanzaņ.

3 Héna kekecna zéma hehena héngaleņ wamma wawaņ memena imi moczoņ niņtegicnecac niņtegicanzaņ.

4 Ac méņ ezelaņnaiguc ménda hicņi tegirunec Yawe geņ bec howiacnec niņtegicanzaņ.

5 Gi wésé andu lelcgé némma méraga nuac qacnaiguc hainéņanzaņ.

6 Nininņ imuhucya imi eebipiya séc méņ eņeņa waņu nimma zéma nimbipizua.

7 Ni uņaga waima dimia méņ hia kemmaņ? Kic ségérağa néngacmima dimuaru méņ saņgiwinec?

8 Kurumeniguc embinec imi imuaru gi keczaņ. Humuc amaiguc hiņgacma hehe tatačna lémbécbinec imi imuaru acguc gi keczaņ.

9 Siņunec imi asoņ héiyu geņgaņnaguc putitima kemma konduņ tetecgiaiguc keremma tacbinec

10 imuaru acguc méraganéņ nuagicma méra héiganéņ selianec népésiwésémaņ.

11 Siņi panamaņnéņ hoturunéņ asac mararaņ lelcgé némma hezac imi siņidéņgédaru zéwinec,

12 guaru imi siņi zéma kaiwe imi héniagira momacguc wanzac imuac niņac guac kicgaiguc imi siņinéņ iwawai méņ ménda musaņgémac. Waņu siņi imi kaiwe ésécnec asahaguc wammac.

13 Geņ mia séwinawac qeriaiguc séwi taséna momac momac mihicņidacnec. Neņgocnawac héri qeriaiguc geņgaoc mia séwina toro toroya moczoņ areņgéma mihicņi nénnec.

14 Ni imi hiabianec welic welicgianec mihicņi nénnec imuac niņ ewa hia ac gézézua. Wawaņ

* **138:1:** Hénia imi efiñanec niņasariwiņac séc qahac. Néņ nininņ ic tosara imi yomuhuc héniaya zéanžu; Nemu tosara ménda mepési énécmima guacnec sac mepésigénzua. † **138:2:** Yerusalem ocmuņ imi ménda megic heyec. Imuac niņ yomi imi sel hali héna acac katapa haigic heyec imuac zézéya.

memega imi welic welicgiaguc imi qeri unana acguc héntegicanzac.

¹⁵ Sasaŋgiaiguc menémma baec dumuc siraiguc welic welicgianec menénnec nalé imuaru nuac séwi busuac iwawai imi guac kicga igucnec ménda saŋgima heyec.

¹⁶ Séwinawac tanera ménda hicji tegirunec qérawa imi kicganéŋ bec hénec naléna ménda ducŋiyunec bec séwinawac tasia hicŋjima keŋec séc kiwigaiguc ona hedaczac.

¹⁷ O Anutu niniŋga imi nimba eebipiyaguc eŋeŋa wanzac. Qétéya imi acguc yei eŋeŋa wanzac.

¹⁸ Némacnanéŋ olombinec, qétégina imi sakasac ogiczac. Ni gau igucnec yacmaŋ imuaru acguc giguc kecmaŋ.

¹⁹ O Anutu kaiziliweŋ ic unuwanec, sac nene ieneŋ wainémma kembunec.

²⁰ Ieneŋ guac zébiri qébiri wanŋéŋanzu. Hazéchécga ieneŋ kicgaiguc iwawai eŋomiawac séwi eŋeŋ wananzu.

²¹ O Miŋ Kewu guac mézégina tianzac imi onac ni acguc mézéna tianzac. Wanju gi zébiri géŋanzu ionac imi ewa lolon wan néŋanzac.

²² Ieneŋ hazéchécna wanzu imuac ionac niniŋ biric hélacnec késa kecza.

²³ O Anutu néŋsosolima batucgé némma qerinawac héna niŋna. Batucgé némma niniŋna niŋtegična.

²⁴ Néŋgésina nuaru wawan meme biria méŋ hezaciguc qindiŋi némma héna hémbénaŋawac buŋa imuaru nuagicna.

Kaiziliweŋ ic ionac murunec saiwa menénna.

² Ieneŋ qeriginanéŋ haka biria niŋareŋ mema nalé séc yaré mi-hicŋianzu.

³ Ieneŋ mokoleŋ ésécnec ezelaŋgina qericgic zéraguc wananzac. Wanju ezelaŋgina bawaguc imi qaté mokoleŋac kua doku zéraguc he énécmizac. (Ohec)

⁴ O Yawe galenŋé néna. Kaiziliweŋ ic méraginaiguc embi niŋac. Yaré qeŋe ic ionarunec hetecgé néna. Ieneŋ imi néfacgé némbiŋ zé wanzu.

⁵ Séwi eŋeŋ ic ieneŋ mebiri némbiŋ zé bétac hainémma hésanéŋ uŋic mema héna ewiaiguc haima baec séséŋna éségic hezac. (Ohec)

⁶ Ni Yawe yomuhuc zéma gézézua; Gi Anutuna, O Yawe, guru héhélinawac gezac haina.

⁷ Nuac anŋgéŋ titi Miŋ Kewu Yawe, gi yaré naléiguc orucnawac saiwa menénnec.

⁸ Yawe kaiziliweŋ icac ewa siŋ imi ménda nimmina. Manambatu-cac niniŋ biria imi muŋguc ménda seligimac. Qahac wanju séwi eŋeŋ wambu niŋac. (Ohec)

⁹ Lelecgé néŋanzu imi eneŋ orucgina meyacgic, zéna eŋaŋ ezelaŋginawac zéranéŋ liliŋgéma eŋaŋ hoturu énécmimac.

¹⁰ Geric lokocnéŋ ionac mama hoturu énécmimac niŋ wanza. Gericiguc néfacgé énecmima baec séséŋ imuaru hiŋgacma muŋguc ménda érému.

¹¹ Zébiri qébiri ic ieneŋ baeciguc ménda seligima nammu. Yaré qeŋe ic imi birianéŋ méndacmima kemma inimac.

¹² Ni ninzua Yawenéŋ zérabéra mihicŋjima keczu ionac acgina goiya héianzac. Wanju maŋe-qeya ieneŋ aciguc eŋgic zédiŋi énécmianzac.

140

Hazéchéra ionac murunec metecgé mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Legic galenawac; Daw-idiac legic zéra.) Yawe ic biria ionarunec metecgé néna.

¹³ Hélaac nec ic solaŋa ieneŋ guac qacgawac ewa hia ac zému. Ic dindaŋa ieneŋ kicgaiguc tacyac wammu.

141

Kaiziliweŋ igucnec aŋgéŋa timac niŋac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic zéra.) Yawe ni guru héhélizua, focdac hanéŋna. Guruwa ewa hétéŋnawac gezac haina.

² Zéwelecnawac niŋna hocfac héméŋa hiabia ésécnec wammac. Mérana meyacba iminéŋ siŋiyawac mulu ai ésécnec wammac.

³ Yawe kuanawac galereŋ meme ai ic méŋ opocna naŋu. Kua tasénawac naguya galereŋéma kecbésémaŋ.

⁴ Imuhuc waŋ néŋna qerinanéŋ haka biriawac ménda qasima mamac. Képésic meme ic iniguc momacnec haka biria ménda wammaŋ. Waŋu ionac nene halécyaguc imi ménda nemaŋ.

⁵ Waŋu ic solaŋanéŋ orucnaiguc numindiŋi néŋu nimba goi héhiéiya ésécnec wammac. Waŋu qindiŋi néŋu nimba orucnawac météré haléc ésécnec waŋu orucnanéŋ imuac héŋacya ménda memac. Ionac haka biria imuac niŋac kileŋ ni zéwelec ai memaŋ.

⁶ Waŋu galereŋécgina* hocnéŋ unugic mama unuyu, ic embac ieneŋ ackuažécna† imi siŋaguc wanzac imi niŋtegicmu.

⁷ Waŋu ieneŋ ackuažéc yomi niŋqelimu; Ai icnéŋ baec patoma hoc sira gilgic hezac ésécnec sicnina imi kicsuaŋ kuayaiguc héndéŋ qéndéŋgiawac hezac.*

⁸ Miŋ Kewu Yawe kicna hiwa guaru hayu néŋgacma guac hazua. Qeri uŋana imi katanec ménda waimina nammac.‡

⁹ Ni galereŋgé némma biria meme ic ieneŋ népésimaŋ zé bétac haigic imuacnec zéma ionac baec séséŋ igucnec metecgé néŋna.

¹⁰ Ic biria ieneŋ wai énécmina eŋaŋ bétacginaiguc momacnec hiŋgacgic inimac, néŋ ni imi técgéma ogicmaŋ.

142

Zérabéra igucnec metecgé mimac niŋ zéwelerec.

¹ (Dawidiac Masikil tanera legic. Baŋec méŋac qeriaiguc saŋgima zéwelec ac yomi zéyec.) Ni Yaweac qachéhélizua. Ni Yaweac qacma zéwelecmizua.

² Ni ewa gorona wésiaiguc qocgéwa mazac. Waŋu nuac zéra waiya imi zéhicŋi mizua.

³ Qerinaiguc qeri uŋananéŋ kic gili gili waŋec séc, geŋ mia hénana bétacya qahac imi niŋdacma mihicŋi nénnec.

Ni héna agaleŋ keriiiguc ieneŋ saŋgima bétac hainéŋgic.

⁴ Nuac hénaiguc hima héŋna, méŋnéŋ méŋ héŋiana ménda niŋnéŋu hoczua. Hainezic méŋ ménda hayu hoczua. Méŋnéŋ méŋ qeri uŋana ménda galereŋgé néŋu hoczua.

⁵ O Yawe ni zésiac waŋgémma zézua. Miŋ Kewu geŋgaoc imi hainezicna zéma kicqeli kekec baec yomuaru gi imi nuac buŋa wanzaŋ.

⁶ Zésiacna niŋna, ni maqeqeya wamma kecanzua, nunesi waŋnéŋanzu ionac méra igucnec metecgé néŋna, ieneŋ kucgina eŋeŋa nuac séc qahac.

⁷ Qeri uŋana imi hésa ama igucnec hulac néŋna, qacgawac ewa hia ac zémaŋ. Goi héhéi waŋ néŋna, ic solaŋa ieneŋ lelecgé némma nammu.

* 141:6: Saulo zéma ichéra. † 141:6: Anutuac ackuažéc Dawidinéŋ zéauyec imuac zézéya.

✧ 141:7: Yes 26:19 ‡ 141:8: Ac yomuac héŋa imi; Ménda wainéŋna kec humuwi niŋac.

143

Hazéchéra méragina igucnec metecgé mimac niñ zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe gi zéwelečna niñna. Guru héhelinawac gezac haina. Héniaga héla zéma héniaga solanawac séciguc acna niñna.

² Guac kicgaiguc imi baec ic méhénéj méj kápésic solan ménda keczac. Imuac niñac weleñ qeçe icga niguc ac ai ménda mena.

³ Hazécnanéñ qeri uñanawac zuñ mezac. Kekečna qéziyu baeciguc maqezac. Sinji tunumañ qeriaiguc noporu becaru humugic ionac séc wanzua.

⁴ Imuac qerinaiguc qeri uñananéñ kic gili gili wañ néñu wésé bacna imi témañ zé wanzac.

⁵ Ni nalé wahalawac nimba kenzac. Ai menec imi qerinanéñ nimma taczua. Wañu iwawai méraganéñ wamma menec imi nimma

⁶ mérana guac murugeñ suluzua. Baec irec irecgianéñ doku niñ humuanzac imuac séc kekec uñananéñ guac wammizac. (Ohec)

⁷ Yawe gi acna foc niñnéna. Qeri uñana kuha mazac. Kic tanecga ménda musañgé néna. Baec séséñiguc hiñgacanzu ionac séc wambi niñac.

⁸ Niñkinzéhna imi guaru hezac imuac niñ siñunec goi héhégawac ackuazéc nézéna nimba. Kekec uñana guaru nañgéwa érezac imuac mia héna kecmañ niñ ninzañ imi ku néna.

⁹ Yawe hazéchéčna ionac méragina igucnec metecgé néna, ni guac méraga bawauguc sanjizua.

¹⁰ Gi nuac Anutu keczañ, imuac niñac nu néna guac ewa siñga méndacma wammañ. Uñaga imi hiabia, imuac héna kondonaiuguc nuagicma kembésémañ.

¹¹ Yawe qacgawac wamma kekečna meqeli néñna. Solan dindiñagawac séciguc zéra waiya igucnec népésina éréwa.

¹² Wañu goi héhéhiga nuac hezac imuac séciguc hazéchéčna qeric énécmína qahac wañgic. Neñ guac weleñ qeçe icga keczua. Imuac niñ qeri uñana yéwéri mihicñj mianzu imi moczoñ auénécmína qahac wandacmu.

144

Baec yanda imi añgéña timac niñac zéwelerec.

¹ (Dawidiac legic.) Yawe hainezicac zamanziñna i zézé ségiségi wammimañ. Inéñ mérana yaréac meefima mérana merawa yaré qeçeac hénia kumiyec.

² Yawe imi goi héhéhina, zamanziñna zéma bañecna, inéñ neuñ kiropo selina zéma metec metecna zéma saiwana, ni imi ic embac héčna méra bacnaiguc onopocanzac iwaru mia héiselianzua.

³ Yawe, gi ic imi némac hiaya niñac eeya héianzañ? Miñ Kewu gi baec icac ninna némaria wañu niñmianzañ?

⁴ Ic imi kua wésésé ésécnec hotoñadac kecma qahac wammac, wañu kekec naléyanéñ amia timima kenanzañc ésécnec focdac hama kemmac.

⁵ Miñ Kewu gi kurumeñ misicgéma tima mana. Baec boña séc onosina hofac téma yacmac.

⁶ Hazéchécga pilitic giliénécmima héndéñ énécmína. *Zakoña** muima héndéñ énécmína kenjic.

⁷ Ounc méraga suluma népésina éréwa. Doku qaun kuhaguc imuacnec zéma ic méréra ionac méragina igucnec metecgé néna.

* 144:6: *Zakoñ* imi piliticac séséc ac wanzac.

8 Ieneŋ kua taséginanéŋ ikoc ac zéma méra héiginanéŋ manam batuc ai meanzu.

9 O Anutu ni legic qelia héima gita hésia 10 imi qema legic héigéŋzua.

10 Geŋ meseli énécmiŋa ic kewuya ic kewuya yaréginaiŋuc onogicanzu. Welenŋ qeŋe icga Dawidi sou zéra igucnec metecgé néŋanzanŋ guac mia legic héigéŋzua.

11 Ic enia ionac méragina igucnec ni metecgé néŋna. Ieneŋ kua taséginanéŋ ikoc ac zéma méra héiginanéŋ manam batuc ai meanzu.

12 Naŋ hécnina imi ic hésia komoranéŋ kecma séha séc yandianzac ésécnec wammu. Waŋu bérac hécnina ieneŋ ic kewuac ama yanda meanzu imuac hénia méndacma méra kiwi héimimia ama kewuac wotuŋa hocnéŋ memeya imuhucya ésécnec wammu.

13 Hofi amaninaiguc nene mériaŋ kuaya qeyu rama hécnina ieneŋ baec kisiaiguc saigic zanŋégina imi tausenŋa tausenŋa zéma 10 tausenŋa 10 tausenŋa wammu.

14 Burumakao hécnina iwa ieneŋ haléginaguc réwéria wammu. Nununesi ménda hicŋiyu ama sombeŋnina iguc zésiac mén ménda hicŋimac.

15 Ic embac areŋ imuhucya imi zézé ségiségi ginaguc. Ic embac Yawenéŋ Anutu kecénécmimia imi zézé ségiségi ginaguc.

145

Anutuac hiaya zéma kewuya.

1 (Dawidiac mepé qepési ac.) Ic kewu Anutuna, ni zézé ségiségi waŋgémma qacga nalé tetecgia qahac mepési gémmaŋ.

2 Ni kaiweya kaiweya zézé ségiségi waŋgémmaŋ. Waŋu qacga tetecgia qahac mepési gémmaŋ.

3 Yawe imi kunéŋ yanda imuac kunéŋ yanda mepésimimia wammac. Kunéŋ yandayawac séha imi qétéya olombiŋac séc qahac.

4 Hicŋisaia hicŋisaia emma kemma guac wawaŋ memega imi mepésima haka silicga kuhaguc imi zéau énécmimu.

5 Qac buŋaga eebipiyaguc zéma edamugaguc imi zéma guac haka welic welicgia imi qerinanéŋ zénimma kecmaŋ.

6 Hakaga welic welicgia imuac kuha imi zéau énécmimia wammac. Ni acguc héniaŋa kunéŋ yanda imi zéau énécmimaŋ.

7 Ieneŋ guac sese kunéŋ yanda imuac buŋa zéma guac héniaŋa solaŋa imuac legic héimu.

8 Yawe imi ewa hiawac waŋ énécmima ewa biric waŋ énécmima qeri geric foc foc ménda wamma goi héihéi kunéŋ yanda waŋ énécmianzac.

9 Yawe imi kekec momac yanda hiabia waŋ énécmima zéyu hicŋima keczu séc goi héihéi waŋ énécmianzac.

10 Yawe geŋ zéna hicŋima keczu imi moczoŋ guac ewa hia ac zému. Guac mŋuru météré amuma kekec ieneŋ gi mepésigémmu.

11 Ieneŋ guac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac edamuya zéauma guac kucga zéeminiŋ wammu.

12 Guac ai kuhaguc imi zéma héŋgaleŋ ama areŋa yandagawac qac buŋayawac edamuya imi ic onac qelihécgina énézégic nimmu.

13 Guac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi héŋgaleŋ ama areŋa yanda hémbénaŋa. Waŋu héŋgaleŋ aiga imi hicŋisai lépaya lépaya hema emma kecmac. Miŋ kewu imi zéyu hicŋima keczu imi moczoŋ goigina héima ménzézé ménzéya qahac zikiziki acya moczoŋ méndacanzac.

14 Yawe imi tendinǵewin zé wañanzu ionac nanǵé énécmianzac. Wañu mema titi wañ énécmimia imi meyac énécmianzac.

15 Kekec momac yandanéñ guaru kic hianzu. Geñ nalé zézéya méndacma nene yaka gumu énécmianzan.

16 Wañu méraga suluma iwawai kekecginaguc imi moczonǵ galenǵé énécmia sécgé énécmianzac.

17 Yawe imi wawañ memeya moczonǵ solarǵ dindinǵa wañanzac. Haka silicya moczonǵ ewa hiawac wañanzac.

18 Yawe imi zéwelec wammima hélacnec zéwelecanzu séc hosucǵé énécmianzac.

19 Inéñ mia eeya héimianzu séc ewa sinǵinawac sécgé énécmianzac. Wañu ionac qac héhéligina imi nimma añǵénǵina tianzac.

20 Yawe imi goi héihéi wammianzu séc héñgalen wañ énécmianzac, néñ kaižiliwenǵ ic imi moczonǵ mebirǵ énécmianzac.

21 Kuananéñ Yaweac qac buñaya zéaumañ. Wañu séwiginaguc momac yanda ienenǵ qara téréya imi tetcgia qahac mepésimu.

146

Anutunéñ méra miyu mepésimiyec.

1 Haleluya, kekec uñana Yawe mepésina.

2 Ni kecma emma kecmañ séc Yawe mepésimañ. Kecma emma kecmañ séc Anutuna legic héimimañ.

3 Ini ic eñeña ionaru ménda lahenǵému. Baec ic ienenǵ méra énécmimuc kuc ménda he énécmizac.

4 Ienenǵ imi uñagina wai énécmiyu baeciguc lilingéma kemmu. Keñǵic kaiwe imuaru mia ionac niñarenǵ arenǵia imi moczonǵ qahac wandacmac.

5 Yakoboac Anutunéñ méra mimac imi séǵi séǵiyaguc. Wañu Yawe Anutuyawac niñkumuma kecanzac imi zézé séǵi séǵiyaguc.

6 Yawe imi baec kurunenǵ zéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi moczonǵ zéyu hicñidacǵic. Wañu hémbénaña qeri héla késa kecanzac.

7 Inéñ hédacǵé énécmiawac kecanzu imi héná acac séc zédinǵi énécmima yaka niñ humuanzu séc nene yaka gumu énécmianzac.

Wañu Yawenéñ qaté énécmimia imi hulac énécmianzac.

8 Yawenéñ kic hilic onac kic hihi meénécmianzac. Yawe imi mema titi wañ énécmimia imi meyac énécmianzac. Wañu Yawe imi ic solarǵa goi héihéi wañ énécmianzac.

9 Yawe imi ic kianǵa héñgalen wañ énécmianzac. Wañu qawéc gupañ énépésima nanǵé énécmianzac. Wañu kaižiliwenǵ ic ionac hénagina imi mebirǵ énécmianzac.

10 Zion ama arenǵa yanda, Yawe guac Anutunéñ hicñisai lépaya lépaya hémbénaña héñgalen wañǵémmac. Haleluya!

Anutunéñ Yerusalem héñgalen wammianzac, mepésimini.

147

1 Anutunina legic héimimia imi hiabia. Wañu imi niñsorocya zéma niñu sécgémac. Imuac niñac Yawe mepésini, haleluya!

2 Yawenéñ Yerusalem meyacǵéanzac. Inéñ mia Israel héndéñ qéndéñ wañ énécmigic keczu imi qutulanǵé énécmianzac.

3 Inéñ ewa biric wamma keczu séc mehiaru énécmima wizigina oso énécmianzac.

4 Inéñ ménni sikilu qétéǵina oloñ énécmima qacǵina qacénécmianzac.

5 Miñ Kewunina imi kunenǵ yanda, kuc yandayaguc. Wañu

nin̄tegic qin̄tegicya séha imi olombin̄jac séc qahac.

⁶ Yawen̄ej memaamuma kecan̄zu imi énépésima nan̄gé énécmian̄zac. Wan̄ju kaīziliwen̄ ic imi giliyu baeciguc maunudacmac.

⁷ Saiwop zémima Yawe legic héimimu. Gita kulele qema Anutu legic héimigic.

⁸ In̄ej hosusu haima kurumen̄ osoanzac. Wan̄ju baecac wamma kia imi hofiaiguc haiyu heanzac. Wan̄ju kia haiyu baec bon̄aiguc qézézac éréma yandian̄zac.

⁹ In̄ej has̄ej yan̄ zéma koeck-oec nei merawan̄ej qacma kecgic nenegina mihic̄n̄j énécmian̄zac.

¹⁰ Yawe imi becosicac kuhawac nin̄kumuma ken̄zu ionac sin̄gina ménda nin̄anzac. Wan̄ju ic mén̄ ejeya héna kuhawac nin̄kumuma ken̄anzac imuac ménda hénsorocanzac.

¹¹ In̄ej eeya héimima goi héihéiyawac kic hih̄i wan̄anzu ionac mia ewa hia nin̄anzac.

¹² Yerusalem gi Yawe legic héimina. Zion gi Anutuga legic héimina.

¹³ In̄ej amagawac nagu wétéya imi meseligian̄zac. Wan̄ju ama imuac qerigaiguc merachéca mériān̄ mihic̄n̄j énécmian̄zac.

¹⁴ In̄ej baecgawac suc séré yanda imuac qeriaiguc luae qegénu heanzac. Wan̄ju nene héla gocmia hiabian̄ej gumu génu séccéanzac.

¹⁵ In̄ej zézé seli acya baeciguc méliyu ackuazéc imin̄ej foc foc ken̄anzac.

¹⁶ In̄ej komboc rama zucya imuhucya ésécnec giliyu maanzac. Wan̄ju komboc bororōn̄a baeciguc hic̄n̄j hic̄niya imi qesayu bucgažen̄ ésécnec heanzac.

¹⁷ In̄ej sam̄ej bororōn̄a ésécnec komboc giliyu maanzac. Méren̄ej

san̄gēn̄a imi ogicma hia ménda tétén̄garimac?

¹⁸ Wan̄ju in̄ej zéyu komboc imuhucya imi pépélima doku wan̄anzac. In̄ej luhuc ézéyu qeanzac. Wan̄ju doku ézéyu ken̄anzac.

¹⁹ In̄ej ackuazécyá Yakobo zéhic̄n̄j miyec. Wan̄ju héna acya zéma paken̄ acya imi Israelac zéhic̄n̄j miyec.

²⁰ Baec mén̄jac ic aren̄j tosia ionaru imi imuhuc mén̄ ménda wan̄ énécmiyec. Imuac ienen̄ Anutuac héna ac imi ménda nin̄zu. Haleluya!*

Anutuac edamuya imi baec kurumen̄j séccéma hezac.

148

¹ Haleluya, kurumen̄jiguc kec̄zu ini Yawe mepésigic. Yawe mepésigic, ou ejen̄aiguc kec̄zu ini i mepésigic.

² Kua meme un̄ahéra ini moczōn̄ i mepésigic. Kawali aren̄héra ini i mepésigic.

³ Maso kaiwe iri i mepésiyc. Sikilu asarian̄zu ini moczōn̄ i mepésigic.

⁴ Kurumen̄jac kurumen̄j ini acguc i mepésigic. Sawaiguc doku hedaczac ini acguc i mepésigic.

⁵ Momac yanda in̄ej zéyu hic̄n̄jima hezu imi wai énécmigic Yaweac qara mepésimu.

⁶ In̄ej mén̄n̄ej mén̄ ménda logimac nin̄ qan̄an̄ silic hai énécmima imuhucya imuhucya hémbénān̄a kumu énécmiyu nan̄zu.

⁷ Baec igucnec Yawe mepésigic, kondun̄jac mokolēn̄ yanda zéma kondun̄ zéké̄n̄a zéké̄n̄a ini momacnec.

⁸ Geric zéma komboc zéma komboc boborōn̄a zéma hosusu dépan̄ zéma luhuc kuaya tohoanzu ini acguc imuhucyanec.

* 147:20: Hebiraio ac yomuac hénia imi; Yawe mepésigic!

⁹ Baec boŋa zéma baec qindij qindiŋa moczoŋ, ic gocmi-aguc zéma yéménzéc ic moczoŋ imuhucyanec,

¹⁰ haséŋ yaŋ moczoŋ yanda zéma ama yaŋ moczoŋ zéma gisic zéma nei qeŋgaŋginaguc moczoŋ imuhucyanec.

¹¹ Baera baera ic kewu moczoŋ zéma ic embac areŋa areŋa moczoŋ zéma ic eŋeŋa zéma baecac zétegitcegic ic moczoŋ imuhucyanec,

¹² ic qapé, embac seraŋa, ic embac yanda zéma nambérac moczoŋ imuhucyanec.

¹³ Iwac qara momacgucnec sac eŋeŋa yanda wanzac. Waŋu edamuya imi baec kurumenjiguc keczu imi moczoŋ onogicma eŋeŋa wanzac, imuac niŋac momac yanda ini Yaweac qara mepésimu.

¹⁴ Inéŋ mia héná géséhéra ilicgina meyac énécmiyec imuac niŋac i imi qéhéréŋgé mima kecanzu météré énécmimia Israel ic ionac mepé qepésiac buŋa wanzac. Haleluya!

Anutuac haka hiabia ic embachéra ionac muru hezac.

149

¹ Haleluya, legic qelianéŋ Yawe mepésigic. Météré ichéra* ionac azoazoroiguc legic héimigic.

² Israel imi eŋeya mihicŋi miyec iwac niŋac wamma ségiségi wammac. Zionac nanhéra ienen eŋaŋ ic kewu niŋac wamma ségiségi wammu.

³ Legic hirima qara mepésigic. Waŋgoŋ zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Yawenéŋ eŋeya ic embachéra niŋac ségiségi waŋanzac. Waŋu

ic embac memaamuma kecanzu séc aŋgégina tima kiwi méréra héŋsoroc sorocya meénécmianzac.

⁵ Météré énécmimia ienen imi edamuya qeriaiguc ségiségi wamma eŋaŋ hehe tataciguc legic héimimu.

⁶ Kuaginaiguc imi Anutuac mepé qepési acnéŋ hemac. Waŋu méraginaiguc sou bawa andia zéráguc imi he énécmimac.

⁷ Waŋu iminéŋ mia baera baera ic bakia melen énécmima ic embac areŋa areŋa tasé ku énécmimu.

⁸ Waŋu ic kewuhécgina imi seŋ hésanéŋ, ic eŋeŋa hécgina imi aiŋ bétacnéŋ hénagina helanŋi énécmimu.

⁹ Zétegitcegic ac ooyawac hezac imuac séciguc imuhuc waŋ énécmimu. Ai eeyaguc imuhucya imi météré énécmimia ionac méraginaiguc hai énécmiyu hezac. Haleluya!

Kewunina yanda Anutu.

150

¹ Haleluya, ocmuŋaiguc Anutu legic héimigic. Kuha héima hezac kurumenj imuaru legic héimigic.

² Wawaŋ memeya kuhaguc imuac niŋac legic héimigic. Héniaŋa, kuner yanda edamuyaguc imuac niŋac wamma legic héimigic.

³ Tomuŋ qema legic héimigic. Kulele zéma gita qema legic héimigic.

⁴ Tambariŋ qema legic hirima mepésigic. Kuŋa zéma gitanéŋ legic héimigic.

⁵ Aiŋ hilaŋa qara kuner yanda imuhucya qema mepésigic. Aiŋ hilaŋa hétéŋ ou eŋeŋawac qema mepésigic.

⁶ Kua wésésé héima kecanzu séc Yawe legic héimigic. Haleluya!

* **149:1:** Hénaoriŋ Anutu niŋzégéanŋu momac yanda ionac qacgina.